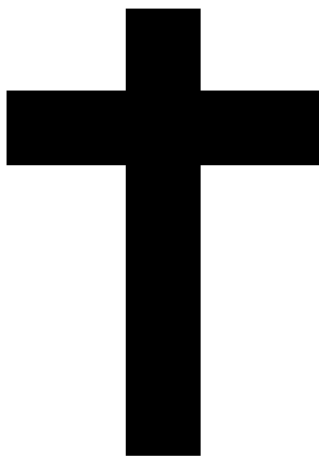


Re ĩhâimana u'âsi  
mono zadawa wasu'u



New Testament in Xavante (BR:xav:Xavante)

# 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavánte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavánte [xav], Brazil

## Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

### The New Testament

in Xavánte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c

## Contents

MATEUSI . . . . .	1
MARCUSI . . . . .	102
RUCASI . . . . .	155
ZUWĀ . . . . .	246
ATUSI . . . . .	312
ROMANU . . . . .	396
1 CORĪTU . . . . .	445
2 TORĪTU . . . . .	496
Darasiza . . . . .	525
ÉPÉZU . . . . .	541
PIRIPU . . . . .	554
TOROSU . . . . .	566
1 TESARONITA . . . . .	577
2 TESARONITA . . . . .	586
1 TIMOTIU . . . . .	591
2 TIMOTIU . . . . .	602
TITU . . . . .	610
PIREMO . . . . .	615
EBREUSI . . . . .	618
TI'ADU . . . . .	655
1 PEDRU . . . . .	665
2 PEDRU . . . . .	677
1 ZUWĀ . . . . .	683
2 ZUWĀ . . . . .	695
3 ZUWĀ . . . . .	697
ZUDASI . . . . .	699
Apocaripsi . . . . .	703

## Mateusi Zezu Cristuhu wasu'uwê na Mateusi te te ãma İrob'ui'éérézé İbaihâ wasu'uzé

Zezusihî siré 're İnomro mono norî siré hâ aibâ hâ te 're hâimana, Mateusi na İsisi hâ, Réwi na İsisi hâiba amo hâ. Ta hâ ma tô â İbaihâ na hâ dama rob'ui'ééré, 'Re İhâimana u'âsi mono te te tâma İwaihu'uzéb zarina. Zezusihî siré 're morî õ ré hâ, rob'ui'prazé hâ ma tô te te dawî 're a'ubumro, danhib'apito ma. Zezusihî ãma ma tô rob'ui'ééré, 'Re İhâimana u'âsi mono te te İpisutu na Danho'reptui'wa da. Åne na rob'ui'ééré 'rata 'wa norî hâ te te ãma 're İrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô ãma rob'ui'ééré, Mateusi hâ. Ma tô duré sima wê, te te dama waihu'u pese da, Zezusi hâ tô sena zudezu norî nhîb'apito na hâ, duré tô õhõ zõ si 're İsimipari za'ra mono na hâ.

*Zezu Cristuhu hi'rata norî za'ratazé  
Rucasi 3.23-38*

<sup>1</sup> Å hâ rob'ui'ééré hâ Zezu Cristuhu hi'rata norî za'ratazé. Ta hâ Dawihî nhîhudu, duré Abra'ãhâ nhîhudu. <sup>2</sup> Abra'ã hâ İzatihî mama. İzati hâ Zacocho mama. Zaco hâ Zuda norî mama, tisisãnawã norî me. <sup>3</sup> Zuda hâ Perezihî mama, duré Zeraha mama. İna zahuré hâ Tama na İsisi hâ. Duré Perezihî hâ Esirõhõ mama. Duré Esirõ hâ Arãhâ mama, ta hâ. <sup>4</sup> Arã hâ Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hâ Nasõhõ mama. Duré Nasõ hâ Samohõ mama. <sup>5</sup> Samo hâ Bu'azihî mama. Bu'azihî na hâ Ra'abi na İsisi hâ. Duré Bu'azi hâ Obedihî mama. Obedihî na nhisi hâ, Rutî na İsisi hâ. Duré Obedi hâ Zéséhé mama. <sup>6</sup> Zésé hâ Dawihî mama, dama İpire mama. Dawî hâ Saromahâ mama. Uri'asi idã'ã mro wa, ma podo, Saroma hâ. <sup>7</sup> Saroma hâ Robu'ãhâ mama. Duré Robu'ã hâ Abizaha mama. Duré Abiza hâ Azaha mama. <sup>8</sup> Aza hâ Zosapaha mama. Duré Zosapa hâ Zorãhâ mama. Zorã hâ Uzi'asihî hi'rada. <sup>9</sup> Uzi'asi hâ Zotãhâ mama. Duré Zotã hâ Acasihî mama. Duré Acasi hâ Ezetizaha mama, ta hâ. <sup>10</sup> Ezetiza hâ Manaséhé mama. Duré Manasé hâ Amosihî mama. Amosi hâ Zozî'asihî mama, ta hâ. <sup>11</sup> Zozî'asi hâ Zeconiza norî mama, tisisãnawã norî me. Babironiza u Izarazéhé nhîhudu norî, da te sême da, da te simroi mono ré, ma tô ta norî hâ tipoto za'ra.

<sup>12</sup> Tawamhâ Izarazéhé nhîhudu norî, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tô Zeconiza hâ poto, Sarati'é hâ. Sarati'é hâ Zorobabéhé mama, ta hâ. <sup>13</sup> Zorobabé hâ Abi'udihî mama. Duré Abi'udi hâ Eri'atîhî mama. Duré Eri'atî hâ Azoho mama. <sup>14</sup> Azo hâ Sadotihî mama. Duré Sadoti hâ Atîhî mama. Duré Atî hâ Eri'udihî mama. <sup>15</sup> Eri'udi hâ Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hâ Matãhâ mama. Duré Matã hâ Zacocho mama, ta hâ. <sup>16</sup> Zaco hâ Zuzéhé mama. Zuzé hâ Marizaha mro. Mariza hâ, Zezusihî na, ta hâ. Zezusi hâ, ta hâ Cristu, 'Re İhâimana u'âsi mono te te İpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're İsisi za'ra mono.

<sup>17</sup> Åne hâ 14 na dahi'rata norî hâiba za'ra hâ, Abra'ãhâ hawimhâ, Dawihî u hâ. Duré 14 na dahi'rata norî hâiba za'ra hâ Dawihî hawimhâ, Izarazéhé nhîhudu norî, da te İsimroi mono zéb u hâ, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norî hâiba za'ra hâ Izarazéhé nhîhudu norî, da te İsimroi mono zém hawimhâ, Cristu İpotozéb u hâ.

*Zezu Cristuhu waptã'ázé wasu'u  
Rucasi 2.1-7*

<sup>18</sup> Tawamhã ãne Zezu Cristuhu potozé hã: Mariza hã Zezusi, ãma ãna da hã ma tô sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherê, sina mro zahuré ô ré, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono pê'êzani na tiwasã Mariza hã, te te sa'rese ô nherê. <sup>19</sup> Tawamhã aibã hã Marizaha ãma ãmro da hã 're morĩ wê di, Zuzé na ãsisi hã. Ta hã marĩ ãwê si te te 're 'manharĩ u'ãsi. Taha wa, ma tô sima rosa'rata, ãma ãmro da ropisudu hã pi'uriwi za te te siwi ãpari na hã, duré danho'a ãwasété na te te ãma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tô da. <sup>20</sup> ãne na te te sima rosa'rata wamhã, hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ma tô tãma sihãiré, sôtô 'rowi. ãne te tãma tinha:

— Zuzé, Dawihi nhihudu, asina aihâtã'ã tô, Marizaha ãma aimro tô da hã. Ta hã ma tô tiwasã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pê'êzani na. <sup>21</sup> ãra hã 'watébrémi na te za tãma podo. Tawamhã Zezusi na te za ãsisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, ãsisi hã. Taha si te za tinhib'a'uwê hã te te 're anho'reptu, ãwasété hawi, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãdahã za'ra mono zém hawi.

<sup>22-23</sup> ãne da hã ma tô pisutu, Zezusihi ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã duréhã tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te ãwaihu'uzém na te te ãma uwaimrami da. ãne ma tô tãma waihu'u, duréhã: "Pĩ'oi ubuni hã te za tiwasã. Duré ãra hã te za tãma waptãrã, aibã na. Taha nhisi hã za, Emanuwé na ãsisi hã."

('Re ãhãimana u'ãsi mono, wasiré 're ãmorĩ u'ã, te wasu'u, ãsisi hã.) ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãma ãrowaihu'uzé hã, duréhã.

<sup>24</sup> Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa te te tãma ãwaihu'uzéb zarina, ma tô ãma timro oto, Marizaha ãma, awa'awi. <sup>25</sup> Tane nherê, Zuzé hã te te sima ãma rosa'rata ô di a'ã Marizaha ãma, ãra tãma waptã'ã ô ré. Taré te ãré 'madã. Tawamhã ãra tãma waptã'ã wamhã, Zuzé hã ma tô sisi, Zezusi na.

## 2

### *Bãtã pusizém hawi, aibã norĩ ãsi'aba'rézé wasu'u, Zezusihi u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô podo, Berê na 'ri nho'ômo nhisi ãma, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma. Apito Erodi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ te te 're 'madã'ã za'ra mono ré, ma waptãrã. Waptã'ã parip si, ma tô wasi na romnhoré'wa norĩ hã aihutu Zeruzarê u, bãtã pusizém hawi, rowaihu'u pese 'wa norĩ hã. <sup>2</sup> Tawamhã te sô anharĩ za'ra, Zezusihi zô:

— E mahãta 'watébrémi, zudezu norĩ nhib'apito da, ãpodo hã. Wa norĩ hã wa tô 'madã'ã za'ra ni, wasi hã, bãtã pusizém niwĩmhã, zudezu norĩ nhib'apito da, ãpotozé te te ãwasu'u hã. Taha wa, wa we ai'aba'ré ni, ãma wawata za'ra da. — ãne ma tô sô anharĩ za'ra.

<sup>3</sup> Tawamhã apito Erodi te te wapari wamhã, hãtã'ã uptabi di, uburé Zeruzarê ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ zama. <sup>4</sup> Tawamhã apito Erodi hã ma tô 'rã'ôtô, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire norĩ hã, duré ãsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te te sadanharĩ za'ra da:

— E mame te za waptãrã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã, Danho'reptui'wa da. — ãne te sadanharĩ za'ra. <sup>5</sup> Tawamhã ma ãma sada'ãbã za'ra:

— Berê na 'ri nho'ômo nhisi ãma te za waptãrã, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma. Duréhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata

'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na:

<sup>6</sup> "A norî wa'wa hã Berê ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî hã Zudaha nhihudu norî nhipti'ai ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî hã dama aiwapu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'êtê na dama 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. E marî wa. Tame danhib'apito da hã za potô wa, ìnhib'a'uwê norî hã te te 're ab'madá'â pese mono da, Izarazéhé nhihudu norî hã."

Ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã.

<sup>7</sup> Tawamhã Erodi hã ma tô sô tihârâ za'ra, bâtâ pusizém hawi ìsihutu norî zô, pi'uriwi te te sadanharî za'ra da, ta norî hã:

— E mahãna ma tô wasi hã watobro. — Ãne te sadanharî za'ra. <sup>8</sup> Te te sadanharî za'ra pari, ma tô tâma rob'ru za'ra, Berê u si'aba'rê da. Ãne te duré tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, 'watébrémi zô asinharî pese za'ra wa'aba da. Sôpêtê za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé apâ we asiwî ìpo're pu'u aba za, te waihu'u da, ìtême ìmorî da duré wa hã, ãma ìwata da, ìzama. — Ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, apito Erodi hã.

<sup>9</sup> Tawamhã apito mreme te te wapari za'ra parimhã, robzabui'wa norî hã te oto ai'aba'rê, Berê u. Tawamhã bâdâdi na si'aba'rêi ré, ma tô wasi hã 'madâ'â za'ra, tô ô hã tirob ãma ré te te ì'madá'â za'ra hã. Te ìsôwa timorî za'ra. Tawamhã ma tô oto mazazâ. 'Watébrémi ìsâmrazém nhô'ômoi baba, te oto za, wasi hã. <sup>10</sup> Tawamhã aibâ norî hã wasi te te 'madâ'â za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te 're to za'ra. <sup>11</sup> Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Sisisi wamhã, ma tô sabu za'ra 'watébrémi hã, ìna ìré sãmra ré, Mariza hã. Tawamhã hî'râtitô ma tô asimro, ãma wata za'ra da. Taha pari, ma tô 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapézéb za'ra hã. Ma tô ãma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zém na; êtê'ubuzi pré oru hã, duré wedewati ìsadaze hã, duré wedewati ìsadaze si'u'êne hã. Taha na ma tô tâma tinhoprub za'ra.

<sup>12</sup> Tawamhã rosawêrê na ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma waihu'u za'ra, bâtâ pusizém hawi ìsihutu norî ma, apâ si'aba'rê tô da, Erodihî u. Taha wa, te bâdâdi amo na apâ ai'aba'rê, tirob u.

### *Zuzé norî hã Ezitu u ìnebzé wasu'u*

<sup>13</sup> Tawamhã aibâ norî si'aba'rê za'u si, ma tô hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzéhé ma sihâi'rê, sôtô 'rowi. Ãne te tâma rowasu'u:

— Apito Erodi hã ma tô dama rob'ru, ai'uté zô danhopré mono da, ìsadawa para da te wîrî da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'uté hã sa'ra na. Duré ìna zama ìré saprôni Ezitu u, tame a'â ìré aimasisi aba da, dawî. Tawamhã apâ we ì'ane wa'aba zéb da hã, wa hã te aima ìwaihu'uzéb zô si, te za asina asimipa. — Ãne ma tâma waihu'u, hãiwa ãma romhuri'wa hã.

<sup>14</sup> Tawamhã Zuzé hã ma tô udu. Utu wamhã, awa'awi ma tô ai'utére hã sa'ra. ìna hã ma tô ìré saprô barana, Ezitu u. <sup>15</sup> Tawamhã tame te oto ìré aimasisi zahuré, apito Erodi hã ìdâ'ázéb u. Ãne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te ìwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. Ãne ma tô tâma waihu'u siro: "Wa hã ì'ra, wa satô, Ezitu hawi morî da." Ãne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã, tî'ra ãma hã.

*Ai'uté, da te 're ìsimroi mono zé wasu'u*

<sup>16</sup> Tawamhã apito Erodi hã aibã norĩ, bātã pusizém hawi we ĩsi'aba're norĩ hã pi'uriwi tiwi ĩsi'aba're na te te ãma rowaihu'u za'ra wa, ma tã ab'ruĩ pese. Sib'ruĩ wa, tãma da'wapéi'wa norĩ hã ma tã satõrĩ za'ra Berẽ u, 'watébrémi zõ si'aba're da, uburé te te dawĩ uprosi mono da, maparane ãma ĩwahu mono õ hã, Berẽ ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ 'ra hã, duré Berẽ 'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ 'ra zama. Aibã norĩ hã wasi te te ĩ'madã'ã za'ra zém na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tã apito Erodi hã ãne 'manha. <sup>17</sup> ãne ma tã tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hã. Ma tã ãne ãma rob'ui'ére siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na:

<sup>18</sup> “Rama na romhisi ãma hã dawawa hã ma tã wapari za'ra ni, dazadari rãihã hã.

Raté hã te aiwa'õ, ti'ra norĩ ãma. Pẽ'ézé uptabi wa, te te sima wẽ õ di, da te ĩpẽ'etéte da hã, ĩ'ra norĩ hã uburé tiwi si'utõrĩ wa.”

ãne ma tã Zeremiasi hã rowasu'u.

*Ezitu hawi, Zuzé norĩ hã apã te te sina ĩsiri zahuré zé wasu'u*

<sup>19</sup> Tawamhã apito Erodi dã'ã parimhã, ma tã hãiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzéhé ma sihãire, sõtõ 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré.

<sup>20</sup> ãne te tãma tinha:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hã oto subzari aba. ĩna ĩré saprõni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai u. Aibã norĩ hã 'watébrémi te te aré siwi wĩrĩ da, sõ ĩsi'aba're norĩ hã ma tã tidã'ã za'ra. — ãne te tãma rowasu'u.

<sup>21</sup> Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, ma tã apã saprõni zahuré 'watébrémi hã, ĩna me, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai u. <sup>22</sup> Tane nheré, ma tã wapa Aterazu, apito Erodihĩ 'ra wasu'u hã, timama nhowa're're ĩsébré na hã Zudeza ãma te te 're ĩda'ab'madã'ã mono da hã. Taha wa, pahi di, tame ĩré 're ĩhãimana zahuré mono da hã. Tawamhã sõtõ 'rowi ma tã tãma waihu'u na sahu, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tã da, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tã tamomop si tineb zahuré, Zuzé norĩ hã. <sup>23</sup> Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi ãma. ãne ĩromhãimanazé hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te te ãma uwaimrami da. ãne duréihã ĩwasu'u na rob'ui'ére 'rada hã: “Ta hã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra.” ãne ma tã waihu'u sirõmo za'ra, za da te dasima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da na hã.

### 3

*Zuwã Batita te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u*

*Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwã 1.19-28*

<sup>1</sup> Tawamhã wahub ahã na ãma wahu pari, ma tã Zuwã Batita hã mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na te te dama ãma sãna'rata da. <sup>2</sup> ãne te dama rowasu'u:

— Ma'ápé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto. — ãne te dama rowahutu, Zuwã Batita hã.

<sup>3</sup> Duréihã Iza'iza hã ma tã Zuwã Batitaha ãma rob'ui'ére siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ĩsimi'ui'ére hã:

“Nĩ'wa hã te za te dama 're rob'mahãrã, a'ubuni wi:

Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zõ.

ĩmana 'rãmi bãdãdi hã sõ sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Ãne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'éré, romhâ ré.

<sup>4</sup> Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropĩni na zama te 're sa. <sup>5</sup> Tawamhã Zeruzarẽ ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bã 're ãdahãimana za'ra mono hã, duré Zodã pa nhisi 'rata 're ãdahãimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ãtẽme 're dasito, daro mono bã. ãsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono da, ma tô ãtẽme 're dasito. <sup>6</sup> Taha wa, dawasété na ma tô 're dasiwẽ'õ za'ra 'rãwi, sõ'awi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. Dawasété na 're dasiwẽ'õ za'ra mono sidãpãsi, ma tô Zuwã Batita hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zodã pa ãma.

<sup>7</sup> Tawamhã Zuwã hã ma tô 'madã'ã za'ra, parizezu norĩ hã ahã uptabi na, duré sadusezu norĩ hã. Te ãtẽme ai'aba'ré, ã dawabzuri te te dame 'manharĩ za'ra da. Tawamhã Zuwã hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra, parizezu norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ãtẽme ai'aba'rúi wa'wa bété, ã dawabzuri si ã'manharĩ za'ra wa'aba zém na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bã, aiwasédé hã rême za'ra wa'aba õ nherẽ. <sup>8</sup> Sena na aiwasédé hã ãrême za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaih'u' za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. <sup>9</sup> Duré Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ã'aihã za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, waih'u' pese di, ã êtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're hãimana za'ra mono da, ãne hã. <sup>10</sup> Hãtãra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nhihãrizéb da hã. Uburé wede hã 're ã'rãi pese za'ra mono õ hã te za te ãma 're anhihãri. Tawamhã unhamã u te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simiré'é Zuwã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzém na hã.

<sup>11</sup> Te duré dama tinha:

— Wa hã wa tô ã uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ã dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaih'u' za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ãza'u si te za ãma ãpire uptabi hã wei wi. Taha si te za oto 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na te te duré 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, unhamã ne na zama, ã na te aima 're ã'ab'manharĩ aba mono ne hã. Ta hã ãma ãpire uptabi wa, ãpara'uza hã te tãma mrami waih'u' õ di za, tãma ãwapure wa. <sup>12</sup> Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ãsa'warizéb 're. Tawamhã ãtomhã na te za da te ãma 're ro'o za'ra. ãro hã sa'êtẽ nherẽ, da te wĩrĩ waih'u' õ di za. Tane ãma ãpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ãtomhã za'wari ne. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

*Zezusi, ã dawabzuri hã te te ã'manharĩzé wasu'u*

*Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22*

<sup>13</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Zodã pa u, tame Zuwã Batita, ã dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ da. <sup>14</sup> Tane nherẽ, ma tô pibu Zuwã Batita hã, ãsimirosã'rada hã te te tiwi ãma saprĩ da, ã dawabzuri te te tãma 'manharĩ tõ da. ãne te tãma tinha:

— E marĩ da, te ãma aipire uptabi nherẽ, ãma asi'ru, ã dawabzuri hã te aima 'manharĩ da. A hã te aré ãma ã'manharĩ.

<sup>15</sup> Tawamhã Zezusi hã asa te tãma tinha:



— Tane tō. Ībâ ma te asina ĩma ĩwaihu. Tane nherê, te za ĩma ĩ'manha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — Āne ma tō tâma waihu'u Zezusi hã, Zuwã Batitaha ma. Taha wa, Zuwã hã ma tō âma saze. Ma tō â dawabzuri hã tâma 'manha, Zezusihi ma.

<sup>16</sup> Tawamhã â dawabzuri te te tâma 'manharĩ pari, ma tō â hawi watothro, Zezusi hã. Watothro wi, ma tō hãiwa hã tâma si'ridawa. Tawamhã Zezusi hã ma tō tisã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã we ĩtēme ĩmorĩ hã hãiwa hawi, utu'u ne hã. Tawamhã ma tō âma za. <sup>17</sup> Tawamhã hãiwa hawi te we âma tinha:

— Ā hã ĩ'ra. ĩma sawi uptabi di. Tâma ĩto za'ētē uptabi di. — Āne te we tinha, ĩmama hã.

## 4

*Zezusi hã, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u*

*Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13*

<sup>1</sup> Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã ma tō Zezusi hã saprõ a'ubuni u, tame Wa'uburé hã te te nasi pibu da. <sup>2</sup> Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, ma tō bâdâ hã 40 na âma ai'utõ, sai âna sãmra ré hã. 40 na ma duré âma timara. Tâma mrab uptabi di. <sup>3</sup> Tawamhã Wa'uburé ma tō ĩtēme wi. ĩtēme wisi wamhã, te tâma tinha:

— Sena a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ápé etē ma nharĩ, ĩ'u'ētē wapu na aima si'manharĩ za'ra da.

<sup>4</sup> Tawamhã Zezusi asa te tâma tinha, âne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã âne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'awaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra.” — Āne te tâma tinha, Zezusi hã.

<sup>5</sup> Taha pari, Wa'uburé hã ma tō Zezusi hã saprõ Zeruzarê u, 'ri rho'u ĩwê uptabi u, te te duré pibu da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u, sab da hãimo, 'ri 'rãihã uptabi nhisi.

<sup>6</sup> Tawamhã âne te tâma tinha, Wa'uburé hã:

— Sena a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ápé atothro, ti'ai u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atēme satõrĩ za'ra, tâma ĩromhuri'wa norĩ hã, te te ai'madâ'â za'ra da. Tinhĩb'rata na te za, u, siwi asapa, êne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hã, duréihã, ĩbaihã na hã.

<sup>7</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tâma tinha:

— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherê, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ.” Āne duré ĩmreme na rob'ui'éré, ĩbaihã na hã. — Āne te Zezusi hã tâma tinha.

<sup>8</sup> Taha pari, te duré Wa'uburé Zezusi hã saprõ, etē 'rãihã u, danhib'apito norĩ nhĩpti'ai mono bâ te te rob'madâ'â mono da, uburé ro ĩwê uptabi hã te te ab'madâ'â mono da. <sup>9</sup> Tawamhã Wa'uburé te âne tâma ropisutu, Zezusihi ma:

— Asib'apito na ĩ'âma aiwata da, te za aihĩ'rãitõtõ ĩma aime. Tawamhã ã hã uburé wa za aima tisõ, ate da.

<sup>10</sup> Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō âne rob'ui'éré: “Uburé Danhib'apito uptabi âma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si. Taha ma si

te za 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si.” Āne ĩmreme na rob'ui'ére, ĩbaihã na hã. — Āne te rob'ui'ére 'rada hã tãma 'rãzarõtõ Zezusi hã, Satanasihi ma. <sup>11</sup> Tawamhã Wa'uburé ma tõ ĩhawi mo. Morĩ wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tõ we ĩtẽme aihutu, te te siwi pawaptob da, Zezusi hã.

*Zezusi hã, romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u*

*Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15*

<sup>12</sup> Tawamhã Zezusi hã Zuwã da te ĩsẽrêzé wasu'u te te wapari wa, ma tõ mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. <sup>13</sup> Tawamhã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono da hã, te te sima rowẽ õ di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u si ma tõ mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza ãma ĩsõ'u zapoto 'rata, Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ. <sup>14</sup> Āne ma tõ Zezusi hã 'manha, duréihã Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érezéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Āne ĩsimi'ui'ére hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na:

<sup>15-16</sup> “Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'ai ãma zama, ĩsõ'u tẽme bådãdi wa, 're ĩdahãimana za'ra mono hã, Zodã na pa nhisi zara niwĩ 're ĩdahãimana za'ra mono hã, Darireza ãma zudezu'õ norĩ hã dawazari 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã te uburé robra na 're dahãimana za'ra. Tane nherẽ, te za oto rowa'a za'ẽne hã da te 're 'madã'ã za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapẽ'ẽ 're robra na 're ĩdanomro mono norĩ ma.”

Āne Iza'izaha nhimi'ui'ére wasu'u hã, Zeburõhõ nhihudu norĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ãma hã, Naptarihi nhihudu norĩ ãma zama.

<sup>17</sup> Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata Zezusi hã, Timama zadawa wasu'u na. Āne ma tinhimirowasu'u na dama ãma sãna'rata:

— Aiwaseté wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Āhãna bådã hã ma tõ oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã.

*Zezusi hã, tepe na romhuri'wa norĩ zõ ĩhãrã za'ra zé wasu'u*

*Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11*

<sup>18</sup> Tawamhã Zezusi hã Darireza na ĩsõ'u nhisi zaihãi baba 're morĩ wamhã, ma tõ aibã norĩ hã sãmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã, tisisãnawã me: Sima na ĩsisi hã, Pedru na ĩsisi amo hã. Duré ĩno hã Ādéré na ĩsisi hã. ĩsõ'ui wa, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré, tepe zõ.

<sup>19</sup> Tawamhã Zezusi hã te sõ tihãrã zahuré:

— We ane wa'aba, ĩsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩsisanho wa'aba da, ĩma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zéb da hã. — Āne te sõ tihãrã zahuré, Zezusi hã.

<sup>20</sup> Taha wa, ma te awa'awi tãma marẽme zahuré abazipara ma, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

<sup>21</sup> Tawamhã syry na sina pahã wi, ma duré 'madã'ã zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinarĩ hã te te ãma a'rã'õtõ zahuré apã, uba're wa. Tawamhã te duré sõ tihãrã zahuré. <sup>22</sup> Sõ hãrã zahuré wamhã, awa'awi ma tõ tinhimiromhuri ma marẽme zahuré. Timama zama ma rẽme zahuré, Zezusihi siré 're neb zahuré da.

*Zezusi hã da'ahã na te te ĩda'apesezé wasu'u*

*Rucasi 6.17-19*

<sup>23</sup> Tawamhã daza'rui mono bâ te 're mo Zezusi hã, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma hã. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô te te dama 're rowahutu. 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ìwasu'uwê na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apese. Hâzé u'âsi wa, sib'uware na 're ìnomro mono norĩ zama ma apese, Zezusi hã. <sup>24</sup> Tawamhã Zezusi te te ìda'apesezém na, ma tô rowasu'u hã te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma. Taha wa, ma tô ìtême da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hã dahâzé da te 're ìsépata za'ra mono norĩ hã, wa'uburé te te 're ìwamnarĩ za'ra mono norĩ hã, duré da'rã siwamnarĩ wa, 're ìdahâiba popo'o za'ra mono norĩ hã, duré ìmorĩ'ô norĩ hã. Uburé ma tô da'apese, Zezusi hã. <sup>25</sup> Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na ìsarina dasi'ré, Darireza hawi, duré Decapori hawimhã, duré Zuzarê hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã. Duré Zoda pa zara niwĩ 're ìdasi'ubumroi mono norĩ zama ma tô ìtême dasito.

## 5

*Zezusi hã, êtê 'râihã âma te te dama ìrowahutuzé wasu'u*  
*Rucasi 6.20-23*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te da'madá'â wamhã, êtê 'râihã na ma tô sai'u, tame a'â sãmra da. Tawamhã ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã ma tô 'rãwi ìtême ubumro. <sup>2</sup> Tawamhã tame ma tô Zezusi hã tinhimirowahutu na tâma sãna'rata za'ra, âne:

<sup>3</sup> — Ni'wam norĩ hã umnhasi sina 'rãwi 're ìsipawapto waihu'u za'ra mono ô na 're siwaihu'u za'ra mono wamhã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono si za ta norĩ hã ì'upana te te 're ìpawapto wê za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowê na 're hâimana za'ra, âma 're sib'a'uwê za'ra mono wa.

<sup>4</sup> — Duré, ni'wam norĩ hã ti'ab ré dawasété u'âsi 're danomro mono wa, da'âma 're ìpê'êzé za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te tâma 're pisutu za'ra, toi u'âsi 're ìhâimana za'ra mono zéb da'ra.

<sup>5</sup> — Duré, ni'wam norĩ hã tiwaihu'u pese na 'rãwi 're ìsi'madá'â ze za'ra mono ô norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sima 're ì'madá'â za'ra mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê hã te te 're tâma anhomri, te te tâma 're ìropisutu za'ra mono zéb zarina.

<sup>6</sup> — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're ìwê za'ra mono zéb uwaibaba, uburé marĩ ìwê hã te te tâma 're ì'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ ma si, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te tâma âma 're a'uwa'imrami, rowê te te tâma 're ì'apisutu mono zém na hã.

<sup>7</sup> — Duré, ni'wam norĩ hã da'âma 're ìpê'êzé za'ra mono zéb zarina, da'âma 're ìsina mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ âma si te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã âma tipê'êzé za'ra, za da'âma ìsip'o'ozéb âma hã.

<sup>8</sup> — Duré, ni'wam norĩ hã marĩ wasété zô 're sipizari za'ra mono âna 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, tâma 're ìsihâiba nhomri u'âsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ si te za titômo na 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madá'â za'ra, 'rãwi.

<sup>9</sup> — Duré, rowê na dasi'ré 're dahâimana za'ra mono da, ni'wam norĩ hã tinhimiroti wê na te te 're dapawapto u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ

ma si, tãma 're rowẽ za'ëtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

<sup>10</sup> — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're ìwẽ za'ra mono zéb zarina, uburé marĩ ìwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ za'ra mono wa, da te tãma 're ìrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma si, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. E marĩ wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa. — Æne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

<sup>11</sup> Tawamhã ãne te duré tãma rowahutu za'ra:

— Ìzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré dazadawa nhipese na taré da te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, ìwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. <sup>12</sup> Taha wa, ma'ãpé atoi u'âsi, ãma 're anomro aba mono za. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za marĩ ìwẽ hã sa'ëtẽ na te te aima 're sòmri za'ra wa'wa, hãwa ãma asõ 're ìsimi'wara aba mono hã. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, ma tô da te tãma 're rob'manharĩ u'âsi za'ra, da te aima 're ìrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono ne. — Æne na ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra romhã ré, te te waihu'u zara da.

*Dasai warĩrĩzé wasu'u, rob'uiwẽzé wasu'u me  
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35*

<sup>13</sup> Tawamhã ãne te duré tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma:

— Æne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã sa ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherẽ, oto 're se si'utõrĩ za'ra mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apã se da, dasa da te ãma 're ìwarĩrĩ za'ra mono da hã. Marĩ dai õ di oto, dama hã. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marĩ dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré ìsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ìzadawa wasu'u na dama 're romhuri wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, oto romhuri hã 're sahãri za'ra wa'aba mono wamhã, marĩ dai õ di oto, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za, ìma hã.

<sup>14</sup> — Æne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã rob'uiwẽzém ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tô da, da te dasima 're ìrob'uiwẽ za'ra mono ne, te za 're ìdanhimroi wẽ wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono u. 'Rinho'u hã sa'a nhisiwi, da te 're ì'ri za'ra mono hã dawĩ 're simani waihu'u za'ra mono õ di. 'Madã'ã pese di, dama hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã dawĩ 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Sõ'awi te za dama 're ìwasu'u wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>15</sup> Duré, rob'uiwẽzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di. Ìsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, 'ri paramhã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono da, 'ri 're, 're ìdasi'ubumroi mono norĩ ma. <sup>16</sup> Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za sõ'awi dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rob'uiwẽzé hã sõ'awi te te dama 're ìrob'uiwẽ za'ra mono ne. Uburé marĩ hã te za dama 're ì'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're ì'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã da te 're ì'madã'ã za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba ãma 're dawata za'ra mono da, hãwa ãma 're ìsãmra mono ãma.

*'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ìrob'ui'érezé wasu'u*

17 — Duré, rosa'rata na ĩãma upa za'ra wa'aba õ di za, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éérézê hã, duré ĩsadowa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti zama, te dawí sawi da, we ĩmorĩ na hã ti'ai u. Ta norĩ nhimirowasu'u 'rada hã te dawí ĩsawí da hã, we ĩmorĩ õ di. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã te ĩsina ĩ'uwaimrami da si, wa wei mo. 18 Tô sena, wa za ãne aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Hãwa norĩ hã ti'ai me nimahã na si'utõrĩ zahurê da nherê, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã pire na te za tô dama 're hãimana u'ãsi. Nima hã dawí 'masi'utõrĩ waihu'u õ di za, ĩ'ui'ééré misi hã, duré ĩ'ui'ééré rãzazazé hã, ĩwaptêrê mono bâ. Za niha dama 're ĩromhãimana mono zéb da hã, ĩbaihá na duréihã ĩsadowa wasu'u'wa norĩ te te ãma ĩrob'ui'ééré sirõmo za'ra zéb zarina, rob'rãsutuzéb u za niha dama 're romhãimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utõrĩ za'ra õ di za, ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rata norĩ hã. 19 Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã nima hã roti hã taré dama 're 'maiãhãimana mono newa, te te 're 'madã'ã za'ra mono õ wamhã, duré ĩsine da te 're 'madã'ã tô za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za dama wapu na 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb ãma hã. Tane nherê, ni'wam norĩ si ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, duré ĩsine da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za dama pire na 're hãimana za'ra, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb ãma hã. 20 ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Parisezu norĩ hãimanazém nhipai u, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hãimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ĩ'aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihãimana wê za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u hã.

*Dasisada 're ĩdanhiti'rui wairébé mono zé wasu'u*

21 — ãne hã ma tô duré 're ĩwaparí za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩrotizé hã: “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã te te 're danhimroi mono wamhã, te za dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u da te 're simro, ta norĩ hã ĩwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da.” ãne duréihã aihí'rata norĩ wa'aba ma, ma tô roti. 22 ãne na roti hã tô sena nherê, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, ãne na roti na hã. Ni'wam norĩ hã tisiré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're awê'õ, ĩwasété na te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Duré áté ni'wa hã te za tisiré ma tinha, ãne: “A hã, marĩ da, 're aihãimana mono õ.” ãne ni'wam norĩ hã te te dama 're nharĩ za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ u, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ tẽme, ta norĩ hã te te siwi 're wê'õ za'ra mono da, ĩwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã áté ãne te za tisiré ma tinha: “E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wasu'u na hã.” ãne ni'wam norĩ hã tisiré ma, te te 're nharĩ za'ra mono wamhã, áté ta norĩ hã te za ropipa u 're sisisi, unhama ro'o u'ãsi u. 23-24 Áté a norĩ wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa u, marĩ hã tãma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tãma danhoprubzé nomrizé nhisiwi. Tawapsi áté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã asiré ma, 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, asisada 're

aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. ãne wa, te za a'â asisô 're ãsa'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, asôprubzé hã wedeza ne nho're, asiré u a'â asitême 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apâ duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apâ 're anomro aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorôwa u, tâma asôprubzé hã oto tâma 're sômri za'ra wa'aba mono da.

<sup>25</sup> — ãté ni'wa hã te za sima ai'ãma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprôni aba da, marĩ tiwi ã'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tâma ai'maiwasu'u wa'aba da. ãne wamhã, te te ai'mazaprôni aba ô ré, te za tâma ai'masiwasu'u wa'wa, te te ãma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa norĩ u, te te ai'mazaprôni aba tô da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tô da, dazazéb 're, da te ai'manheré aba tô da. <sup>26</sup> Dazazéb 're, da te ai'manheré aba wamhã, marĩ hã dawĩ ã'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmi, dama asi'maiwa'ãbã 'rãsutu pese aba ô nheré, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u aba ô di za. Tô sena, wa ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa.

*Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u*

<sup>27</sup> — ãne hã ma tô duré 're ãwaparĩ za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizém na hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ô di za.” <sup>28</sup> ãne na roti hã tô sena nheré, wa za oto wa hã aimawi aima roti za'ra wa'wa, tô ôhõ na roti na hã. Ni'wam norĩ hã pi'õ, titõmo na te te 're 'madã'ã ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, taha na zama te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, tinhimirosa'rata na si nheré. <sup>29</sup> Duré marĩ hã atõmo nhimire niwĩm na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã atõmo nhimire niwĩ asiwi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsamra aba mono ne, te za oto 're anomro wê wa'aba mo. Ato hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ô nheré, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré atõmo zahuré ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ropipa u, te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're rowé za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>30</sup> Duré, asib'rata nhimire niwĩm na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asiwi 're sihari za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsamra aba mono ne, te za oto 're anomro wê wa'aba mo. Asib'rada hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ô nheré, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowé za'ra wa'aba mono ô di za.

*Damro, da te 're ãrême za'ra mono zé wasu'u*

*Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

<sup>31</sup> — Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te duré dama ãrotizé hã, ãne: “Aibã norĩ hã timro te te 're rême za'ra mono ô ré, te za rob'ui'ére hã te te tâma 're sômri za'ra, za te te ãrêmezém na. Taha parip si, te za oto timro hã te te 're rême za'ra, pibu pese na.” ãne duréihã Mozési te te ãma ãrob'ui'érezé hã, ãne na hã. <sup>32</sup> ãne na roti hã tô sena nheré, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô ôhõ na roti na hã. Pi'õ norĩ hã aibã aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono ô nheré, ãmro te te 're rême za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã. E marĩ wa. Pi'õ norĩ hã ãmro te te 're rême za'ra mono nheré, aibã aimawi na duré apâ 're mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, pi'õ norĩ hã. Taha wa, aibã norĩ hã tiwasédé te te tâma

're ĩ'manharĩ za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norĩ zama aibâ aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Duré aibâ norĩ hã, pi'õ, da te 're ĩrême za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã, tawapsi, te za duré ta norĩ zama tiwasédé hã te te âma 're 'manharĩ za'ra, aibâ norĩ hã.

*Marĩ na da te dasima 're ĩropisutu za'ra mono zé wasu'u*

33— Æne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na Mozési te te âma ĩrob'ui'érezé hã: “Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô dama âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo.” Æne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na rob'ui'ére hã. 34-35 Æne na roti hã tô sena nherê, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Marĩ pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Mare di. Duré Æne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Hãiwa hã tô sena wahuré 're ĩsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Hãiwa hã taré hã 're ĩhâimana mono õ wa, tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're sãma u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madã'ã mono wa. Duré Æne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Ti'a hã tô sena wahuré 're ĩsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ti'a zama pire wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa. Duré Æne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Zeruzarê na 'ri nho'õmo nhisi hã tô sena 're ĩsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa. 36 Duré Æne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Ĩrã hã tô sena ĩma 're ĩhâimana mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ai'rã za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa. Asi'uihã na aséré hã asima 're 'rãdã'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihã na 're asisére'a waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. 37 Marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, Æne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Ĩhe. Wa za tô 'manha.” Duré marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, Æne si te za duré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Mare di. Wa hã te 'manharĩ õ di za.” Æne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Æne si dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.

*Marĩ na da te dasima 're ĩwa'rãmi za'ra mono zé wasu'u*  
*Rucasi 6.29-30*

38— Æne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na hã: “Ni'wam norĩ hã te te 're datõmo wamnarĩ za'ra mono wamhã, te za asa da te 're tõmo wamnarĩ za'ra ĩwa'rãmi, aiwab da. Duré ni'wam norĩ hã da'wa te te dawĩ 're prub za'ra mono wamhã, te za duré asa ĩwa'rãmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da.” Æne na duréihã roti hã. 39 Tane nherê, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rotizém na hã. Da te aima 're rob'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono nherê, asa dama âma 're wa'rãmi

za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwĩ da te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã, dama âma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwĩ, da te duré 're aihâ za'ra wa'aba mono da. <sup>40</sup> Áté ni'wa hã te za ai'ãma wa'aba sima rosa'rata, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi i'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhã áté te za tãma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norĩ hã te te aima 'maipisutu aba da, asõ'utu'u i'wa'âbã syryre hã i'wa'rãmi tãma 'manhomri aba da, tiwi i'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmimhã. Áne wamhã, te te aiwi 'mai'ãri aba wamhã, asi'ubuzéb zama te za tãma i'manhomri 'wa, wa'âbã za'ëtê nherê, te te aiwi 'maiwaptêrê õ nherê. <sup>41</sup> Duré, ni'wam norĩ hã bâdâdi na marĩ hã misi ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na te za asima 're i'wê za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da a'â. <sup>42</sup> Duré marĩ hã da te aiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're i'sõmri za'ra wa'aba mo. Duré marĩ hã asibro hã taré a'â da te aiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, dawĩ 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asimarĩ 'wa hã. Te za tô taré dama 're i'sõmri za'ra wa'aba mo, a'â.

*Da'ruiwapari'wa norĩ, da te 're i'sawi pese za'ra mono zé wasu'u  
Rucasi 6.27-28, 32-36*

<sup>43</sup> — Áne hã ma tô duré 're i'wapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ si te za 're i'sawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norĩ si te za asa asiwi 're i'wê'õ pese za'ra wa'aba mo.” <sup>44</sup> Tane nherê, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rhotizém na hã. Ai'ruiwapari'wa norĩ hã te za 're i'sawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're i'rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ âma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re i'hãimana u'âsi mono ma, i'wê si te te tãma 're apisutu mono da, ta norĩ ma. <sup>45</sup> Áne te za dama 're i'manharĩ za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hãiwa âma 're i'sãmra mono 'ra na. E marĩ wa, te za ai'ruiwapari'wa norĩ hã 're i'sawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, i'sawi hã te te ba'a õ wa, 'Re i'hãimana u'âsi mono hã. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're i'sawi pese za'ra mono norĩ hã, duré te te 're i'sawi õ za'ra mono norĩ zama. Aiwapsi te bâdâ hã te te dama 're rob'uiwê za'ra, 're i'nomro wê mono norĩ ma, duré 're i'nomro wasété mono norĩ ma zama, 'Re i'hãimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapsi te duré tã hã dama 're ta'a za'ra, 'Re i'hãimana u'âsi mono nhimiroti te te 're i'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré te te 're i'wapari za'ra mono õ norĩ ma zama, i'simipisutuzéb zarina. <sup>46</sup> Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã bété. Ta norĩ hã dawĩ 're sipsaihuri u'âsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norĩ hã te tizawi pese 'wa norĩ si te te 're sawi za'ra. Tawamhã asawi pese 'wa norĩ si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, e te za 'Re i'hãimana u'âsi mono hã i'wê hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Mare di. I'wê hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>47</sup> Duré 'Re i'hãimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ nherê, te tisiwadi norĩ ma, marĩ i'wê hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra, siré 're i'hãimana za'ra mono norĩ ma hã. A norĩ wa'wa hã bété, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma si, marĩ i'wê hã tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwapsi te aiwasété na dame 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re i'hãimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ siré. <sup>48</sup> Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã uburé



're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te da'ãma  
're a'upai mono ãna, uburẽ te te 're ãda'azawi pese mono ne.

## 6

*Dasisõ'a, marĩ hã da te dasĩma 're ã'manharĩ za'ra mono zẽ wasu'u*

<sup>1</sup> — 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ  
hã dama 're ã'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zẽm na hã ãma 're aihãimana  
za'ra wa'aba mono õ di za, danho'a hã, ãne na hã tarẽ da te 're ai'madã'ã  
wẽ za'ra wa'aba mono zõ. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, ãne hã  
're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. ãne hã danho'a 're 'manharĩ za'ra  
wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãhãimana mono hã  
tinhoprubzẽ ãwẽ uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za,  
marĩ ãwẽ hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zẽ wa'rãimihã.

<sup>2</sup> — Taha wa, ãsibrob'õ norĩ ma, marĩ hã tãma 're ãsõmri za'ra wa'aba  
mono zẽm na, da te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da, dama 're  
asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã. ãne hã te ni'wam norĩ hã  
te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra  
mono zẽb 're, 'ri 're, durẽ 'ri nhi'riti na 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ma  
zama. 'Re hãimana wẽ za'ra mono newa, te ta norĩ hã ãma 're dawata za'ra  
mono zõ, ãne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, ãma 're dawata  
za'ra mono wamhã, taha na si te za tõ ãma 're hãimana za'ra. 'Re ãhãimana  
u'ãsi mono nhoprubzẽ hã nimahã bãtã na hã tãma 're hãimana za'ra mono  
õ di za. Tõ sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. <sup>3-4</sup> Taha  
wa, ni'wai wi, marĩ zõ 're rowaptã'ã mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba  
mono wamhã, sõ'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di za, da te ãma  
're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, marĩ na 're ãpawaptob za'ra wa'aba  
mono zẽm na hã. Dama 're ãrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zẽm na hã,  
da te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te Aimama aba si te te  
ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ãwẽ hã te te aima 're  
sõmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi.

*'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're ãdamreme zusi mono zẽ wasu'u*

*Rucasi 11.2-4*

<sup>5</sup> — Durẽ ni'wam norĩ hã te te sima 're ãwẽ za'ra mono zẽb zarina, te  
danho'a 're mreme zusi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. Hãiwi 're simasa  
mono sina, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zẽb ãma,  
're mreme zusi, 're hãimana wẽ za'ra mono newa, da te 're 'madã'ã wẽ  
za'ra mono da. 'Ri nhi'riti wa, bãdãdi sitob ãma, te durẽ ãne 're mreme  
zusi, da'ahã norĩ nho'a. Tawamhã, da te 're 'madã'ã wẽ za'ra mono wa,  
ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tõ ãma 're hãimana  
za'ra. Nimahã na hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhoprubzẽ hã tãma 're  
ãhãimana za'ra mono da hã, mare uptabi di za, ta norĩ ma hã. Tõ sena  
wa ãne na aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. <sup>6</sup> Durẽ, a norĩ wa'wa hã 'Re  
ãhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're  
asisisi aba mo, asõrõwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhã te za asirẽ 're ãridawa  
nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da,  
romnhiwasi nimahã bãtã na da te 're ã'madã'ã waihu'u za'ra mono õ ma  
hã. ãne wamhã, aihãiba pisutu 're aimreme zusi aba mono rẽ, Aimama  
aba si te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ãwẽ hã  
te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi.

<sup>7</sup> — Durẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono  
wamhã, tarẽ aimreme na 're sahu ahã za'ra wa'aba mono õ di za apãre,  
'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ newa.  
'Re ãhãimana u'ãsi mono waihu'u'õ'wa norĩ si te timreme na te te tãma

're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa. <sup>8</sup>Taha wa, ta norĩ ne 're aimreme zusi aba mono õ di za. E marĩ wa. Aimama aba wi, marĩ hã tiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono õ ré, marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirõmo mono wa. <sup>9</sup>Ãhã zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma:

“Wamama, hãwa ãma 're asãmra mono hã, asisi wẽ na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'ãma 're ĩmreme.

<sup>10</sup> Uburé da'ãma 're asib'a'uwẽ mono da, wa duré da'ãma 're ĩmreme. Hãwa ãma aima romhuri'wa norĩ hã, asima 're ĩwẽ mono zéb zarina si, te te 're ĩ'aiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai ãma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'ãma 're ĩmreme.

<sup>11</sup> Ã bātã na, wei wama 're anhomri mono, wasa hã ãma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.

<sup>12</sup> Dawasédé hã da te wa'ãma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ĩ'madâ'â za'ra mono õ ne, a hã duré wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hã.

<sup>13</sup> Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tō mono da. Ma'ãpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono, ĩwasété uptabi wi.”

Ãne si te za Aimama aba wi, 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

<sup>14-15</sup> Tawamhã ãne te duré tãma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za duré uburé aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te ai'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherê, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, aiwasédé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za Aimama 'wa hã, hãwa ãma 're ĩsãmra mono hã.

*Dasai ãna a'â 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>16</sup> — 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, ai'ubu pire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ si te za ubu pire na sai ãna 're mreime zusi, 're nomro wẽ mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha si te za tō tãma 're hãimana za'ra. Nimahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzê hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di za, ta norĩ ma hã. Tō sena wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. <sup>17-18</sup>Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za taré â na 're asi'ubu upsõ za'ra wa'aba mo, tō 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarĩrĩ za'ra wa'aba mo, a'â asai ãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tō da, Aimama aba si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si. Ãne wamhã, aihãiba pisutu, asai ãna a'â tãma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ĩwẽ hã te te aima 're sòmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.

*Hãwa ãma, marĩ hã wẽ uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u*  
*Rucasi 12.33-34*

19 — Marĩ ĩwa'ábâ za'êne hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hã. Ti'ai âma marĩ na 're ĩdanhimarĩ za'ra mono hã si'utõrĩ pese di, dawĩ 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahâi hãzapu'u'wa hã te te dawĩ 're hãiwásété za'ra mono wa. ĩsipsaihuri norĩ hã te za duré dawĩ sô 're sisisi, dawĩ 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarĩ na. <sup>20</sup> Hãiwa âma asimarĩ za'ra wa'wa hã ĩsi'utõrĩ'õ zô si te za asima 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê uptabi hã te te asô 're ĩ'madá'â pese za'ra wa'aba mono zô si. Tame marĩ hã dawĩ 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahâi hãzapu'u'wa hã te te duré dawĩ 're hãiwásété waihu'u za'ra mono õ di. Duré ĩsipsaihuri norĩ hã dawĩ 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhã. <sup>21</sup> Ti'ai âma asimarĩ ahã zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipê'ê 're, asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa âma ĩwê hã ĩsi'utõrĩ'õ upana. Duré hãiwa âma ĩwê uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê te te asô 're ĩ'apisutu aba mono zô si.

*Rob'u iwêzê wasu'u*  
*Rucasi 11.34-36*

<sup>22-23</sup> — Rob'u iwêzê hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madá'â pibu pese da. Tane duré, dato hã aiwa rob'u iwêzê m ne. Datõmo wê wamhã, dama rob'madá'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madá'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimĩrosa'rata wê za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré, asimĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

*Rob'ui prazéb zô si da te dasima 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u*  
*Rucasi 16.13; 12.22-31*

<sup>24</sup> — Dama romhuri'wa hã ĩsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wê zahuré mono õ di za. ĩsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. ĩhãiba amo si te za te te siwi 're wê'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ĩhãiba amo si te za te te 're ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'ui prazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wê waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

*Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono âna 're ĩdanomro mono zé wasu'u*

<sup>25</sup> — Taha wa, wa za duré âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ĩ'âhuri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ĩwasi'uza za'ra mono zép si, te wahãiba hã wama 're hãimana za'ra. Mare di. Marĩ ĩwê uptabi da, te wahãiba hã wama 're hãimana za'ra. <sup>26</sup> Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'rãihãri za'ra mono õ di. Robza'razéb âma te te sisa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, âma 're ĩsaihuri mono zéb da hã. Tane nherê, te Aimama 'wa hã hãiwa âma 're ĩsãmra mono hã ĩsa hã te te tãma 're anhomri u'âsi. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ĩ'ab'madá'â mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madá'â pese

za'ra wa'wa, Aimama 'wa hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono tã da.  
<sup>27</sup> Duré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba  
 mono wamhã, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ  
 nhipai u, te za 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina  
 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibâtâ nhipai u 're aihâimana  
 siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

<sup>28</sup> — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb õ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba  
 mo. E asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowê na 're  
 aihâimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'ãpé, romnhirãrã 're ãhâimana  
 za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'ã, rom na 're ãsimasa mono  
 na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono  
 da, te te 're romhuri za'ra mono õ di. <sup>29</sup> Tane nherê, dama 'madâ'â zeĩ  
 uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã sibro pese wa, uza wê uptabi  
 na 're si'uza mono nherê, taha nhipai u, dama 'madâ'â zeĩ uptabi di,  
 romnhirãrã hã. <sup>30</sup> Romnhirãrã hã hãwi 're simnhatã mono ré, te za du  
 hã ãré da te 're wazãri za'ra, unhama da, da te 're ub'rã za'ra mono da.  
 Taha wa, 're simasam hã mono dai õ nherê, ma tã wê uptabi na te te  
 're ab'manharĩ, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te  
 te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tã te te aima  
 're sãmri za'ra wa'wa, du hãimanazéb zawĩ nhipai u te te 're asawi pese  
 za'ra wa'aba mono wa, a norĩ wa'wa hã. E niha Aimama 'wa hã asina 're  
 umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hã te te aima 're sãmri  
 za'ra wa'aba mono wa. <sup>31-32</sup> Aimama 'wa hã hãwi ãma 're ãsãmra mono  
 ma hã, tãma aiwaih'u'u pese za'ra wa'aba di, marĩ zõ aiwi 're ãrowaptã'ã  
 za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, marĩ na asina 're aihâtã'ã za'ra  
 wa'aba mono õ di za. Até asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za  
 ãne asima 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãne asima 're ãnharĩ  
 za'ra wa'aba mo: “E ma hawi te za mra hã wama 're wairébé, duré wa  
 te 're ã'ãhuri mono zéb da hã, duré wa'uzazéb da hã.” ãne na asima 're  
 rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhâimana u'ãsi mono waih'u'u'õ'wa  
 norĩ hã, taha zõ si te sima 're sãmpré, sina 're hãtã'ã za'ra mono wa. <sup>33</sup> 'Re  
 ãhâimana u'ãsi mono hã ãma 're ãsib'a'uwê za'ra mono norĩ ma, ãwê uptabi  
 hã te te tãma 're ãsãmri za'ra mono zéb zõ si, te za asima 're asãmpré u'ãsi aba  
 mo. 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zéb  
 zarina si, 're anomro wê wa'aba mono da, te za asima 're ãwê u'ãsi za'ra  
 wa'aba mo. Tawamhã, ãhã zõ si 're asãmpré wa'aba mono wamhã, marĩ zõ  
 aiwi 're ãrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tã te te aima  
 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã. <sup>34</sup> Awê sidãpãsi te marĩ hã asada 're  
 hãimana za'ra wa'wa. Tane nherê, oto ai'ãma 're awê za'ra wa'aba mono  
 wamhã, te za asina 're ãwaih'u'u za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono  
 te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, marĩ hã asada 're  
 hãimana za'ra wa'aba mono nherê. Taha wa, za duré ai'ãma 're ã'awê za'ra  
 wa'aba mono zé bãtã na hã 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã,  
 asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhâimana u'ãsi mono si te  
 za awê sidãpãsi bãdã hã te te ai'ãma 're ab'madã'ã 'wa.

## 7

*Dawasédé hã da te dasi'ãma 're ãsa'ra mono zé wasu'u*  
*Rucasi 6.37-38, 41-42*

<sup>1</sup> — Dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi  
 're dawê'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re ãhâimana u'ãsi mono  
 hã te te siwi 're aiwê'õ za'ra wa'aba mono tã da. <sup>2</sup> Asi'uihã na asiwi 're  
 dawê'õ pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tã 'Re ãhâimana

u'âsi mono hã te te siwi 're aiwê'õ pese za'ra wa'wa, ãwa'rãmi. Asiwî 're dawê'õ za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, te te siwi 're aiwê'õ za'ra wa'aba mono õ di za, ãne ña hã aiwa. <sup>3-5</sup> ãne, wa za duré ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wede wa'õno hã atob 're te nomro, sabui õ nherê. E niha te za bété sô ãtõmo 'madã, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã. E ãne hã ã'uwaibaba. Mare di. Wede wa'õno hã atob 're ãnomro hã sabui õ nherê, e niha te za tãma ãnha: "Ropru hã a'ã te aima wazere, atõmo hawimhã." Mare di. Wede wa'õno hã te za a'ã atõmo hawimhã ãwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wê, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã.

<sup>6</sup> — Duré 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma, ãwasu'uwê na tãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, te te ãma 're ãwasété za'ra mono norĩ ma hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã wapsã ma, marĩ ãse hã da te tãma 're a za'ra mono nherê, dazõ 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ãdahãzu mono ne, te za ta norĩ hã asada 're hãimana wasété za'ra wa'wa. Uhãbã norĩ hã marĩ wê zõ, sima 're sõpré waihu'u mono õ di. Marĩ ãwê hã wa'ãbã za'ëtê nherê, uhãbã ma, da te 're sãmra mono wa, taré te te 're ãwati'i za'ra mono ne, te za ta norĩ hã taré te te 're wapari za'ra, ãwasu'uwê hã. Taha wa, ta norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma hã.

*'Re ãhãimana u'âsi mono wi, da te 're ãrowaptêrê za'ra mono zé wasu'u  
Rucasi 11.9-13*

<sup>7-8</sup> — 'Re ãhãimana u'âsi mono wi, te za ãwê hã 're ãwaptêrê za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tõ te te aima 're anhomri 'wa. ãwê zõ si te za duré asima 're asõpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tõ te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, 'rãwi aima 're hãimana za'ra wa'aba mono da. Duré ñi'wa hã 'ri tede'wa zõ te te 're ãridawa ta'a mono ne, te za ãwê hã tiwi 're ãwaptêrê za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ãridawa ne, te za tõ 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te te aima 're anhomri 'wa, ãwê hã, si'uihã na. <sup>9</sup> ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A'i'ra hã ã'u'ëtê wapu te te aiwi 'maiwaptêrê aba wamhã, e ãne te aré tãma ãmanhomri 'wa, te te ãwaptêrê upana. Mare di. ã'u'ëtê wapu si te aré tãma ãmanhomri 'wa, te te 'rêne da, a'i'ra wa'wa hã. <sup>10</sup> Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptêrê aba wamhã, e wahi te aré tãma ãmanhomri 'wa, te te ãwaptêrê upana. Mare di. Tepe si te aré tãma ãmanhomri 'wa, te te 'rêne da. <sup>11</sup> Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wê uptabi aba mono õ nherê, te marĩ ãwê si tõ a'i'ra norĩ ma, 're ãsõmri za'ra wa'aba mo. E tawamhã Aímama 'wa hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã wê uptabi na 're hãimana mono nherê, e a'i'ra norĩ ma 're asõprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété, tinhoprubzé ãwê hã. Te za tõ ãsipai u te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ãwê hã, tiwi 're ãwaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

<sup>12</sup> — Marĩ ãwê si da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ãdawê za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ãwê si dama 're ãmanharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ãwa'rãmi. ãne duréihã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'ééré hã te wama wasu'u za'ra, duréihã ãsada wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré zama.

*Bãdãdi nhitobzé wasu'u  
Rucasi 13.24*

<sup>13-14</sup> — Duré, ropipa u 're ãdanhisisi mono zé hã bãdãdi hã sa'ëtê uptabi di. Duré ãsitobzé hã, sa'ëtê uptabi di. Taha wa, dama wapure di, ãma 're

Īdanomro mono zéb da hã, bâdâdi hã sa'êtê uptabi wa. Taha wa, te da'ahâ uptabi na âma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zéb da hã, bâdâdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bâdâdi hã syry uptabire di duré, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'âpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bâdâdi nhitobzé ĩsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowê uptabi u.

*Rob'rãi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me*

*Rucasi 6.43-44*

<sup>15</sup> — Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã tô sena dasiré 're hâimana wê za'ra mono newa, te za te te dama 're roti za'ra taré. Ta norĩ hã te abaze zahi ne 're hâimana u'âsi za'ra, ĩsazei'wa norĩ zada. <sup>16</sup> Ta norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém na te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai ô na hã. E 'wabzéré hã te za rob'rã na 're 'rã za'ra, uwa 'ru 'rã na. Mare di. Uwa 'ru 'rã na 're 'rã waihu'u za'ra mono ô di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'rã ĩse na te za 're 'rã za'ra. Mare di. Âma 're 'rã waihu'u za'ra mono ô di, apto hã. <sup>17-18</sup> Duré rowede hã wê wanhã, 're 'rã wasété za'ra mono ô di za. Te za 're 'rã wê u'âsi za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'rã wasété u'âsi za'ra. Ta norĩ hã 're 'rã wê waihu'u za'ra mono ô di za. <sup>19</sup> Rowede hã 're 'rã za'ra mono ô wa, te za da te 're sãna'rata nhĩhãri za'ra, unhamu u da te 're sãmra mono da. <sup>20</sup> Tane, aibã norĩ hã roti tô senai'ô na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zém na, te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai ô na hã.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zé wasu'u*

*Rucasi 13.25-27*

<sup>21</sup> — Áté ni'wam norĩ hã te za dama 're siwasu'u za'ra, âne: “Zezusi hã ta hã ĩnhĩb'apito. Wa hã tãma romhuri'wa, wa tô 're ĩhâimana u'âsi.” Áne ni'wam norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, uburé 're sisisi mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u hã. Ni'wam norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê, 're hâimana za'ra, ĩmama hã hãiwa âma 're ĩsãmra mono hã te te sima 're ĩawê mono zéb zarina, marĩ ĩwê si te te 're ĩmanharĩ za'ra mono norĩ si. <sup>22</sup> Nimahã bâtã na ropsi'utõrĩzéb âma, ĩmama za oto da'âma ĩsipo'ozéb âma hã te za da'ahã na ĩma nharĩ za'ra ni, âne: “Wanhĩb'apito, Wanhĩb'apito, wa norĩ hã asadawa para, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Asadawa para, wa tô duré wa'uburé hã wa te dama 're sãmra za'ra. Marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã wa tô duré wa te dama 're 'manharĩ za'ra, asadawa para.” Áne na hã da'ahã na te za ĩma tasiwasu'u za'ra ni, ĩnhĩb'a'uwê uptabi hã 're danomro mono newa. <sup>23</sup> Tane nherê, wa za wa hã ĩsi'uihã na tãma nharĩ za'ra, âne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di, ĩzazei'wa na. Marĩ ĩwasété si ma tô 're ĩmanharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, ĩnhiti.” Áne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, misi haré.

*'Ri'wa norĩ wasu'u*

*Rucasi 6.46-49*

24-25 — Āne, wa za duré āma aima simiré'é za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hā tāma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tō ētē nhisiwi 'ri hā 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhā tā hā pīni za'ētē na 're ta'a mono wa, ma tō 're āpré. 'Re āpré mono wamhā, 'ri u ma tō 're praba, ā hā. Rowa'u'u za'ēne hā ma tō duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherē, 'ri hā simei ō di, ētē nhisiwi te te sima 'ri wa, aibā hā. Tane duré, ā hā te ĩrotizé hā ni'wam norī hā te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madā'ā pese za'ra mono wamhā, ta norī si te za rowē na 're hāimana u'āsi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata.

26-27 — 'Ri'wa hāiba amo na, wa za duré āma aima simiré'é za'ra wa'wa, tāma ĩrosa'rata waihu'u ō hā. Ta hā supara nhisiwip si ma tō sima 'ri, siptete na tāma 're sab u'āsi mono da newa. Tawamhā tā hā pīni za'ētē na 're ta'a mono wa, ma tō 're āpré. 'Re āpré mono wamhā, 'ri u ma tō 're praba, ā hā. Rowa'u'u za'ēne hā ma tō duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhā 'ri hā ma tō 'marōwī, awa'awi. Tane duré, ā hā te ĩrotizé hā ni'wam norī hā tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te 're 'madā'ā za'ra mono ō wamhā, ta norī si te za si'uihā na 're sisimini za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata za 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā.

28 Tawamhā Zezusi hā āne na te te dama rowasu'u parimhā, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni, te te dama ĩrowahutuzém na hā. 29 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī, simirowasu'u wapure na te te dama 're ĩrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono ō di, Zezusi hā. Simirowahutu pire uptabi na ma tō te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni, dama ĩwaihu'u'ō hā te te dama wasu'u wa.

## 8

*Aibā ĩ'wa're ré hā Zezusi te te ĩpesezé wasu'u  
Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16*

1 Tawamhā Zezusi hā ma tō ētē 'rāihā hawi si'ra. Te te si'rai wamhā, da'ahā uptabi na ma tō ĩsarina ai'aba're ni. 2 Tawamhā aibā ĩ'wa're ré hā ma tō ĩtēme wi. ĩtēme wisi wamhā, ma tō hi'rātītō nhamra, ĩpapara. Te tāma tinha:

— Apito, ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima ĩwē wamhā, te za ĩpe.

3 Tawamhā Zezusi ma tō tinhib'rada hā wahutu, te te āma upi da. Te te upi wamhā, te tāma tinha:

— Tane tō. Wa tō ĩsima aiwē, te aipese da. Tāibā oto aihāzé hā.

Tawamhā awa'awi ma ĩ'wa're hā tāma apa.

4 Tawamhā Zezusi hā te tāma tinha, āne:

— ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u ō di za, te aipesezém na hā. Sasedoti u si te za aimo, aihāiba wē zō te te aihāiba 'madā'ā da. Taha parip si, te za tāma asōpru 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te āma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Āne te Zezusi hā tāma roti, aibā te te ĩpese ma.

*Da'wapéi'wa norī wada'uri'wai ma romhuri'wa, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u*

*Rucasi 7.1-10*

5 Tawamhā Zezusi hā Capana'u na 'ri nho'ōmo nhisi u ma tō wi. Wisi wamhā, ma tō aibā sōpētē, romanu hā. Ta hā da'wapéi'wa norī

wada'uri'wa. Tawamhã, te te sôpêtê wamhã, ma tô aibã hã tâma ti'ru Zesusihi ma, tâma ïromhuri'wa hã te te tâma pese da. <sup>6</sup> Æne te tâma tinha:

— Apito, ïma romhuri'wa hã ïnhorôwa âma te nomro. Hâzé uptabi di. Hâzé uptabi wa, sirési waihu'u ô di, hâzé za'êtê wa.

<sup>7</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tâma tinha:

— Wa za âma mo tô, te pese da.

<sup>8</sup> Tawamhã romanu hã te duré tâma tinha, da'wapéi'wa norï wada'uri'wa hã:

— Tô'ã, apito. Wa hã aima ïwapure di, ïnhorôwa u asébré da hã. Ma'âpé, taré ã hawi pese aimreme na, séptâ'ã da. Tawamhã te za tâma tirowê, ïma romhuri'wai ma. <sup>9</sup> Wa hã da'wapéi'wa norï wada'uri'wa zapari romhuri'wa. ïzapari te duré 're hâimana za'ra, da'wapéi'wa norï hã. Nimomo te 'mazatôri wamhã, te za 'maimo. Duré sô ï'maihâra wamhã, te za we 'maimo, ïtême. Duré ïma romhuri'wai ma, marï hã te 'rui wamhã, te za 'manha awa'awi, ïzadawa para. — Æne te siwasu'u, Zesusihi ma.

<sup>10</sup> Tawamhã Zezusi hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô âma titob'uzu, ïsiwasu'uzém na. Taha wa, ïsarina ïdasi'aba're norï ma, ma tô nharï za'ra:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Æ hã te te sina ï'umnhasizém na hã niwa te ï'madâ'ã ô, Izarazéhé nhihudu norï nhipti'ai âma hã. Ta norï hã te te âma siwi wabzu ô di, te te sina ï'umnhasizém na hã. <sup>11</sup> Æne, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahã uptabi na te za 're dasihutu, bâtâ pusizém hawi, duré bâtâ zasizém hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono u, ïsiré 're dasihuri mono da, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb âma. Abra'ãhã siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatïhi siré, duré Zacoho siré. <sup>12</sup> Tane nherê, ni'wam norï hã 'Re ïhâimana u'âsi mono, âma 're sib'a'uwê za'ra mono da nherê, ïsiré 're si'ubumroi mono da nherê, te za sâmra sisiti, robra si 're ïsa'wari mono u. Tame te za sina 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'êtê za'ra mono wa. — Æne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

<sup>13</sup> Tawamhã te duré da'wapéi'wa norï wada'uri'wai ma tinha:

— Mo oto aimorï apã, asôrôwa u. Asina ï'umnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhã ãne te te tâma nharï wi, ma tô tïpese, romanuhu ma, romhuri'wa hã.

*Da'ahã uptabi na, Zezusi te te ïda'apesezé wasu'u*

*Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41*

<sup>14</sup> Tawamhã Zezusi hã Pedruhu nhorôwa u ma tô mo. Morï wamhã, ïmaprewa ma tô sabu. Hâzé ré, te nomro waptâ wa, wa'ro na. <sup>15</sup> Tawamhã ma tô sib'rata upi, Zezusi hã. Te te sib'rata upi wamhã, ma tô tiwahã. Tawamhã ma tô wahudu, pi'ô hã. Wahutu wamhã, ma tô ïsa hã tâma tisô Zesusihi ma, sa da.

<sup>16</sup> Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô wa'uburé ré 're ïdanomro mono hã da te simro, Zesusihi u, ahã uptabi na. Tawamhã misi si te nasi dama azatô wa'uburé hã, misi haré timreme na si. Uburé ïhâzé ré norï zama te apese duré. <sup>17</sup> Æne ma tô Zezusi hã te te 're da'apawapto, Iza'iza hã duréihã te te âma ïrob'ui'érezéb zarina te te sina uwaimrami da. Æne Iza'izaha nhimi'ui'ére hã:

“Wahâzé mono bâ, ma tô te te wawi 're awaibu.”

Æne duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ére hã, Zesusihi âma hã.



*Aibâ norĩ hã Zezusihi siré ñeb zahuré zé wasu'u*

*Rucasi 9.57-62*

<sup>18</sup> Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na da te dasiwi ñ'uirĩ za'ra norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô tisiré 're ñnomro mono norĩ ma rob'ru za'ra, ñsô'u na te te saprĩ za'ra da, zara u. <sup>19</sup> Tawamhã 'Re ñhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hã ma tô ñtême wi, Zezusihi u. ãne te tâma tinha:

— Rowahutu'wa, ãhãna wa ñsima aiwẽ, asiré 're ñmorĩ da oto, daro mono bâ.

<sup>20</sup> Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Wapsã wawẽre hã ab're 're, ñsôrôwa hã. Duré si norĩ hã tizasi te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorôwa da hã. Tazahã, wa hã ti'ai ãma dasiré ñpodo hã ñnhorôwa ô di, ãma 're ñwa'utu mono zéb da hã. Hãiwi si wa datême 're morĩ u'â.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi ma tô duré aibâ hãiba amo 'mahã, ñsarina 're ñmorĩ hã, ñsiré 're morĩ u'âsi da oto. Tawamhã aibã hã te asa tâma tinha:

— Apito, a'â apã ñmorĩ, ñmama hã ñwi dâ'â wa, ñsisa'u te ãma ti'a da. — ãne te sina 'mahã.

<sup>22</sup> Tane nherẽ, te Zezusi hã tâma tinha, asa:

— Õne haré te za ñsiré 're aimo oto. Ñdã'â norĩ hã te za tisiré ñdã'â norĩ ãma te te 're ti'a za'ra.

*Zezusi hã rowa'u'u za'êtẽ ma, te te ñnharizé wasu'u*

*Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25*

<sup>23</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô ãzé, uba're 're. Ñsiré 're ñnomro mono norĩ zama ma ñsiré asisi, ñsiré si'aba'rẽ da. <sup>24</sup> Tawamhã uba're na si'aba'rẽi ré, ma tô rowa'u'u za'êne hã tiwi tiwatobro za'ra. ã sisasi hã te te ñré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherẽ, Zezusi te nhono. <sup>25</sup> Tawamhã ñsiré 're ñnomro mono norĩ hã ma tô ñtême sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te 'mahãrã za'ra:

— Wanhib'apito, ma'ãpé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõrĩ ni.

<sup>26</sup> Tawamhã Zezusi hã te tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ñ'umnhasi za'ra wa'aba ãna.

Tawamhã ma tô wahudu, Zezusi hã. Wahutu wamhã, ma tô rowa'u'u ma tinha, te te sazãri da, ã sisasisi ma zama. Tawamhã ma tô sazã, rowa'u hã. Ma tô duré ti'ãtu. <sup>27</sup> Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, ñsiré 're ñnomro mono norĩ hã. ãne te sima nharĩ za'ra:

— Pra, e niha ñwaihu'u pe, õ hã. Ñsadawa hawi ma rowa'u hã sazã, ã sisasisi zama. — ãne te sima rowasu'u za'ra, ñsiré 're ñnomro mono norĩ hã.

*Zezusi hã aibã norĩ, wa'uburé ré 're ñeb zahuré te te ñpese zahuré zé wasu'u*

*Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39*

<sup>28</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Dadara na danhipti'a nho'õmo nhisi u, Darireza na ñsô'u nhisi zara u. Tame ma tô aibã norĩ hã sôpõtẽ zahuré, wa'uburé ré 're ñeb zahuré hã. Adã'â 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, êtẽ zahãpã ab're sirõmo 're, 're ñsimasisi u'âsi zahuré mono zém hawi. Ta norĩ hã ñsipãrĩ su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're ñhâimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono ô di. <sup>29</sup> Tawamhã rosa'rese ô ré, ma tô sa'êtẽ 'mahãrã zahuré Zezusi hã, ãne:

— 'Re ñhâimana u'âsi mono 'ra, e marĩ wa'ãma 'manharĩ da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utõrízẽ wana wa'ahãri da, te we aimo, wa te robzépata da.

<sup>30</sup> Tawamhã romhã prã na te uhâbã hã tisa hã te te 're huri, ahã na.  
<sup>31</sup> Tawamhã wa'uburé norĩ hã aibã norĩ pẽ'ẽ 're, 're ìhâimana za'ra mono hã te sa'êtẽ sina 'mahârã za'ra:

— Nimomo wazatõrĩ za'ra da wamhã, ma'ãpé uhâbã norĩ u wazatõrĩ za'ra na, ìhâiba 're, 're wahâimana za'ra mono da.

<sup>32</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô õne haré tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rêi wa'aba.

Tawamhã uhâbã hãiba 're ma tô sisisi, wa'uburé norĩ hã. Taha wa, te sa'êtẽ sisa're, uhâbã norĩ hã, ì'rãsipra u. Âi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ, â na uburé.

<sup>33</sup> Tawamhã uhâbã 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô ìsiti sisa're. 'Ri nho'õmo u ma tô sisa're. Tame ma tô uburé dama rowasu'u za'ra, aibã norĩ ma, niha ìromhâimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ìneb zahuré ma.

<sup>34</sup> Tawamhã 'ri nho'õmo âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô aihĩni tawairébé ni, Zezusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé, warom nhiti aimorĩ, nimomo. — Âne te dasiwi satõrĩ ni, Zezusi hã.

## 9

*Ìmorĩ'õ, Zezusi te te ìwahutuzé wasu'u  
 Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're ãzé, zara u te te saprĩ da. Te te saprĩ wamhã, ma tô 'ri nho'õmo u wi, tirob u. <sup>2</sup> Tamomo ma tô ni'wam norĩ hã we siwi ti'ã, ìmorĩ'õ hã ìsimiwaptã ré. Ìmorĩ'õ hã za te te ìpese na ma tô âma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibã norĩ hã. Taha wa, te ìmorĩ'õ ma tinha:

— Ìsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Aiwasedé hã 're ì'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. — Âne te tãma tinha.

<sup>3</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô 'rãwi sima rowasu'u za'ra, âne:

— Õ hã te 'Re ìhâimana u'âsi mono âma wasété.

<sup>4</sup> Tane nherê, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ìsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma tô âne ì'ãma ìrosa'rata wasété za'ra wa'wa. <sup>5</sup> Wa hã dawasedé hã te dama 're ì'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ìwaihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ìwaihu'u za'ra wa'wa. Aibã ma, wa tô tinha: “Aiwasedé hã 're ì'ab'manharĩ mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto.” Âne na si ìmreme wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di. Â hã ìmorĩ'õ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ìwaihu'u za'ra wa'wa, ìwaihu'u pese na sena na ìwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za. <sup>6</sup> Ti'ai âma dasiré ìpodo hã ìma waihu'u pese di, dawasedé te dama 're ì'apari mono da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para. Âne na asiwi ìwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ìhi'rê ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ìmorĩ'õ ma, te tinha Zezusi hã:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

<sup>7</sup> Tawamhã awa'awi ma tô wahudu aibã hã, tinhorõwa u morĩ da.  
<sup>8</sup> Tawamhã âne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tãma tapê'ewara za'ra ni, dama sa'rese õ wa. Ma tô duré 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hã te te dama 're anhomri mono wa.

*Mateusihi zô Zezusi, sisarina ïhârâzé wasu'u*

*Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32*

<sup>9</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, dahawi. Morĩ ré, ma tô ïsã, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Mateusi na ïnhisi hã. ïnhimiromhurizéb ãma wa nhamra, rob'uiprazé te dawĩ 're ï'a'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã Zezusi hã te ï'mahã:

— We aimorĩ, ïsiré 're aimorĩ da oto.

Tawamhã awa'awi wa tô wahudu, ïsiré 're ïmorĩ da oto. <sup>10</sup> Tawamhã barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norĩ hã, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ me. ïnhorõwa ãma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tô rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ïtême asisi 'ri para u, ahã na, ïsiré saihuri da. Nĩ'wam norĩ hã zudezu nherë, parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ïhâimana za'ra mono õ norĩ zama ma tô duré ïtême aihutu, Zezusihi u. <sup>11</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã ãne hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã wazadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ïdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

<sup>12</sup> Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Hãzé ãna 're ïnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ïhãzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. <sup>13</sup> Duréihã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'ére, 'Re ïhâimana u'âsi mono mre me na: “Asimizama hã ïma 're ïzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ïnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina, da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ïsima te 're aiwë za'ra wa'wa oto.” ãne duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono mre me na rob'ui'ére hã sô sabu za'ra wa'aba ïbaihã hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawë na 're ïdanomro mono norĩ zô ïsitême 're ïhârã mono da, we ïmorĩ õ di. Dawasété na 're ïdanomro mono norĩ zô si 're ïhârã mono da, wa wei mo.

*Dasai ãna bâtã na a'ã 're ïdahâimana za'ra mono zé wasu'u*

*Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39*

<sup>14</sup> Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ïnomro mono norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba're. Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— Wa norĩ hã, duré parisezu norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hã, wasai ãna wa a'ã 're wahâimana za'ra, bâtã na. E marĩ wa, sai ãna a'ã 're hâimana za'ra mono õ di bété, asiré 're ïnomro mono norĩ hã.

<sup>15</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ïmrozéb u, sô ïhârã za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e aibã ïmro da hã ïsiré sãmra za'ra ré, te za robzei'õ na tihâimana za'ra, ta norĩ hã. Mare di. ãnei õ di. Niwapsi te za bâdã hã ïwa waptãrã, aibã ïmro da hã ïsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ï'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na.

<sup>16</sup> — Duré da'uza hã hã'ratare wamhã, te za hãihata. E tawamhã ïhâté hãnhihãri na te za hãiwa'aba ni. Mare di. ïhâté hãnhihãri na da te hãiwa'aba wamhã, da te ïré hã'upsõi wamhã, te za tihãzahutu, ïhãiwa'abazé hã. Tawamhã te za oto hãsisinarĩ pese, da'uza 'rada hã. <sup>17</sup> Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ïsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ïsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ïtép

si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawī 're sisa'wari za'ra mono tō da, rob'rāi wa'u zé té hā. Tawapsi, romhā 'manharī hā dawī 're hāsiwamnarī za'ra mono ō di za duré. — Āne ma tō Zezusi hā āma romnhimiré'é, uwa 'ru 'rāi wa'u ĩsé, da te 're ĩséme mono zém na hā.

*Zezusi hā pi'ō norī te te ĩpese zahuré zé wasu'u, azarutu me  
Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56*

<sup>18</sup> Tawamhā Zezusi hā te te dama rowasu'u ré, ma tō aibā hā ĩtēme wi, dama roti'wa hā. ĩtēme wisi wamhā, ma tō hi'rātitō ĩpapara nhamra. Tawamhā te tāma tinha, āne:

— ĩ'ra hā azarudu hā ma tō ĩwi dārā, āhāna si. Tane nherē, ma'āpé āma ĩme aimorī, asib'rada āma hiri da, hāiwa'utu da, ĩma 're morī da apā.

<sup>19</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tō wahudu. Wahutu wamhā, ma tō ĩsiré mo. ĩsiré 're ĩwanomro mono norī zama, wa ĩsiré ai'aba're ni.

<sup>20</sup> Tawamhā morī ré, te pi'ō hā we ĩsarina mo, ĩbabarāi hawi. Pi'ō hā ĩhâzé te te ĩsazāri'ō, 12 na ma tō āma tiwahu, ĩhâzé te te 're 'manharī mono ré hā. We ĩsarina morī wamhā, ma tō ĩ'uza hānhisudu hā upi. <sup>21</sup> Ta hā ma tō āne sima rosa'rata: "ĩ'uza si te tiwi upi nherē, wa za séptârâ." Āne te sima rosa'rata, pi'ō hā.

<sup>22</sup> Tawamhā pi'ō, ĩ'uza te te upi wamhā, ma tō Zezusi hā sô aipi'ra. Sipi'rai wamhā, ma tō pi'ō hā tisā. Āne te tāma tinha:

— ĩsiwadi, aiwi robzei'ō tō. Za te aipesezém na, ĩ'umnhasi zarina ma tō aihâzé hā aima apa.

Tawamhā awa'awi ma tō pi'ō hā séptârâ.

<sup>23</sup> Taha pari, te mo Zezusi hā, dama roti'wa nhorōwa u. Morī wamhā, rowamreme'wa norī hā ma tō sōpētē za'ra, adâ'â āma simnhihāsi ré. Da'ahā na ma tō da'anhopētē, āma ĩda'ry'ry norī hā. <sup>24</sup> Tawamhā āne te dama tinha:

— Mo oto aiwairébé aba. Azarudu hā dâ'â ō di. Taré te nhono.

Tawamhā ma tō āma tawa'é za'ra ni, dâ'â uptabi nherē, taré ĩsōtō na te te waihu'u wa, Zezusi hā. <sup>25</sup> Tawamhā rob u ma tō tawairébé ni. Dawairébé wi, ma tō Zezusi hā āzé 'ri 're wa'wa u, azarudu ĩnomrozéb u. Tawamhā awa'awi ma tō pa'â. Te te pa'âri wamhā, ma tō awa'awi wahudu, azarudu hā. <sup>26</sup> Tawamhā ĩwasu'u hā ma tō te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi 'remhā.

*ĩtob'a norī, Zezusi te te ĩpese zahuré zé wasu'u*

<sup>27</sup> Tawamhā 'ri para hawi watobro wamhā, morī ré, ma tō aibā norī hā ĩsarina tineb zahuré, ĩtob'a zahuré hā. Tawamhā te 'mahârâ zahuré, āne:

— Dawihi nhihudu, ma'āpé wa'āma aipē'ézé na.

<sup>28</sup> Tawamhā 'ri para u ma tō āzé, Zezusi hā. Sébré wi, ma tō ĩtob'a norī hā ĩtēme aimasisi zahuré. Tawamhā Zezusi hā te sadanharī zahuré:

— E te asina ĩ'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hā.

Tawamhā asa te tāma nharī zahuré:

— ĩhe, wa tō wasina ai'umnhasi ni, apito.

<sup>29</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tō tōmo upi zahuré. Te duré tāma nharī zahuré:

— Asina ĩ'umnhasi aba zéb zarina, wa za tō ato pese 'wa.

<sup>30</sup> Tawamhā ma tō oto tito pese zahuré, aibā norī hā. Ma tō duré sadawa uwati zahuré, āne:

— Te aima ĩ'manharī wē wa'aba zém na, dama ĩwasu'u wa'aba ō di za. Tō'â. — Āne te sina sadawa uwati zahuré.

<sup>31</sup> Tane nherë, oto neb zahuré wamhã, ma tô tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropã, Zezusi te te ïpese zahuré zém na.

*Ïmreme'õ, Zezusi te te ïpesezé wasu'u*

<sup>32</sup> Tawamhã Zezusi te te ïto pese zahuré neb za'u si, ma tô aibã hã we ïtème dasiwi saprõni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mreme'õ u'âsi 're ïhâimana mono hã. <sup>33</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô wa'uburé ma rob'ru, ïhawi watobro da, ïsiti. Te te tâma rob'rui wi, ma tô aibã hã mreme watobro. Taha wa, ma âma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— Niwa, wa te ï'madâ'â za'ra õ, âne hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 'remhã.

<sup>34</sup> Tane nherë, ma tô parisezu norĩ hã taré ïwasédé hã âma hiri za'ra, âne:

— Wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para, te õ hã wa'uburé hã te te dama 're anhamra, Satanasihhi zadawa para. — Æne ma tô parisezu norĩ hã siwi wë'õ, Zezusi hã.

*Zezusi hã da'âma ïsiwamrizé wasu'u*

<sup>35</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô datème 're mo, 'ri wa'õtõ mono bâ, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwë mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, ïwasu'uwë na. Dahâzé mono bâ ma tô duré da'apese. Hâzé u'âsi wa, sib'uwere na 're ïnomro mono norĩ zama te apese, Zezusi hã. <sup>36</sup> Tawamhã da'ahã uptabi na te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô Zezusi hã da'âma aiwamri tipë'e na, pone'ërebã 'madâ'â âna 're ïnomro mono ne, robzei âna 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa. <sup>37</sup> Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma, te tinha, âne:

— Amnho hã sa'ëtë uptabi di, da te 're ï'ubumroi mono da hã. Tane nherë, sada hã da'umrore di, ï'ubumroi'wa da hã. <sup>38</sup> Taha wa, ma'âpé tiwi 're rowaptërë u'âsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi, romhuri'wa da hã we te te da'azatõrĩ da da'ahã na, rob're hã te te 're ubumro za'ra mono da. — Æne ma tô Zezusi hã da'âma romnhimiré.

## 10

*Zezusi hã tisiré 're ïnomro mono norĩ te te ïsatõrĩ za'ra zé wasu'u, daro mono bâ*

*Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô sitème wazô hã, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ zô, 12 na wahâiba norĩ zô. Wazô hârã za'ra wamhã, ma tô wama pisutu za'ra, ïwaihu'u pese zarina ïsadawa para, wa'uburé norĩ te te 're ïdawannarĩ za'ra mono hã wa te dama 're sãmra za'ra mono da. Duré ïhâzé ré norĩ hã dahâzé mono bâ ïsadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, ma tô duré wama pisutu za'ra, duré hâzé u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, 're ïsib'uwa pese za'ra mono norĩ zama. <sup>2</sup> Zezusi hã daro mono bâ te za oto wazatõrĩ za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã, ïsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tô wanhisu za'ra oto, Zezusi hã. Wanhisu za'ra hã, âne: Sima na ïsisi hã. Taha nhisi amo hã Pedru. Duré ïno nhisi hã Adéré na ïsisi hã. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwã. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra norĩ. <sup>3-4</sup> Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hã Mateusi. Wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hã. Ta hã ma tô aré dame 're hâimana, romanu norĩ zada, tirom

hawi apâ te te 're satōrī za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hã te te dama ïhâiba nhomri da hã.

<sup>5</sup>Tawamhã Zezusi hã te te wazatōrī za'ra da, ma tō ãne wama roti za'ra, 12 na wahâiba norī ma hã:

— Zudezu'ō norī nhipiti'ai u 're anomro aba mono ò di za. Duré samaritanu norī nhipiti'ai u 'ri nho'ōmo mono bâ, 're asisisi aba mono ò di za. <sup>6</sup>Izarazéhé nhihudu norī u si te za 're anomro aba mo, pone'ërebâ 'madâ'â ãna, siwa'ru 're ïnomro mono ne, 're ïdahâimana za'ra mono norī u si. <sup>7</sup>Âne te za dama 're ïrowahutu za'ra wa'aba mo: “Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb u hã romhuture di oto.” <sup>8</sup>Ïhâzé ré norī hã te za duré 're ïpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadâ'â za'ra mono nherê, te za duré 're ïdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. Ï'wa're ré norī zama te za 're ïpese za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hã te za dama 're ïsâmra za'ra wa'aba mo. Wa'âbâ ãna wa tō ïwaihū'u pe hã aima sômri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'âbâ ãna te za ãne uburé dama ãma 're ï'uwaimrami wê za'ra wa'aba mo, <sup>9</sup>Rob'uiprazé ïsapotore hã asiré 're 'wasari aba mono ò di za, êtê'ubuzi pré oru hã duré êtê'ubuzi'a prata zama. <sup>10</sup>Dama romhuri'wai ma, te za dasa hã da te tâma 're sômri za'ra, tiwi sô robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhã, romramizé hã asiré 're 'wasari aba mono ò di za. Duré ai'uza misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uza misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hã asiwazusizé hã misire te za duré asiré 're ï'wasari aba mo.

<sup>11</sup>— Nimomo daza'ru i u 're anomro aba mono wamhã, asô 're ïtob'uzu za'ra wa'aba mono norī u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhã tame te za ïsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hã. <sup>12</sup>Danhorōwa u 're asisisi aba mono wamhã, ãne te za 're ïdazawi za'ra wa'aba mo: “Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.” Âne te za 're ïdazawi za'ra wa'aba mo. <sup>13</sup>Tawamhã danhorōwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wê za'ra wa'aba mono wamhã, 're ïsawi za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowê na 're hâimana za'ra, 'ri tede'wa norī hã. Duré da te 're ai'mazasi wê za'ra wa'aba mono ò wamhã, rowê na 're hâimana za'ra mono ò di za, 'ri tede'wa norī hã. <sup>14</sup>Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhã, asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono ò wamhã, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono ò wamhã, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hã 're ïtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're ò na 're danomro mono wa, 'râwi 're dasisâmri za'ra mono da. <sup>15</sup>Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma ïsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma duré Domora ãma 're ïdahâimana wasété uptabi za'ra mono norī ma, te te ïrob'manharī pipa zém nhipai u, te za asô 're ïtob'uzu za'ra wa'aba mono ò norī hã te te tâma 're arob'manharī za'êtê. — Âne ma tō Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norī ma.

*Zezusi te te ïsatōrī za'ra ma, za da te tâma 're ïrob'manharī wasété za'ra mono zé wasu'u*

*Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19*

<sup>16</sup>Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norī ma:

— Ma'âpé ïwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ërebâire, robzahi wa'wa u 're ïsisisi mono ne, wa za datême asatōrī za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marī ïwasédé hã te te 're ï'manharī za'ra mono ò ne, te za 're anomro wê wa'aba mo. <sup>17</sup>Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawī. Âté ni'wam norī hã te za te te sima 're aiwê za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu

norī ma rotī'wa norī u, te te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhā ta norī hā te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré ĩsimirowahutuzéb āma da te 're ai'maipré'é 'wa, romhā nhorō 'manharī na. <sup>18</sup> Duré ĩ'āma si 're anomro aba mono wa, te za dama ĩpire norī u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'ō norī nhib'apito norī u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ĩsō're 're aimasa aba mono ré, te za ĩwasu'uwē na tāma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwē norī ma zama. <sup>19</sup> Tawamhā dama ĩpire norī u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhā, asimirosa'rata na asisōwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ō di za, niha tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hā. Da te aima 're ĩropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te za te te aima 're sômri za'ra wa'wa, niha tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā. <sup>20</sup> Tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, asi'uihâ na asimirosa'rata na tāma 're aimreme zusi aba mono ō di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipē'ēzani na te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito norī ma.

<sup>21</sup> — Da te 're ĩzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisānawāi uptabi nherē, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norī hā te za ti'ra ma, āne te te tāma 're rob'manharī wasété za'ra, 'râwim nherē. Duré da'ra norī hā timama uptabi da nherē, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ĩna me. <sup>22</sup> Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ĩzazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane nherē, asiptete sina ōne haré ĩ'āma 're anomro u'âsi aba mono wamhā, te za asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, asō'reptu za'ra wa'aba zé hā. <sup>23</sup> Tawamhā nimame 'ri nho'ōmo āma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'ōmo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norī nhipti'ai 're, 'ri wa'ōtō mono bâ ĩwasu'uwē na romhuri 'rāsutu za'ra wa'aba ō ré, wa za we dama ĩsiahâiré apâ, dasiré ĩpodo hā.

<sup>24-25</sup> — Romnhoré'wa norī hā te te 're romnhoré za'ra mono ré hā, pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono ō di, tāma ĩromnhoré'wa norī ma hā. Tane nherē, romnhoré hā te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za tāma ĩromnhoré'wa norī ne oto 're hâimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norī hā te te dama 're romhuri za'ra mono ré hā, hâimana pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono ō di, tinhib'apito norī nhipai u hā. Tane nherē, tipire zô te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hâimana za'ra oto. ĩ'ruiwapari'wa norī hā te Bezebu na te te 're ĩnhisi za'ra, wa'uburé norī nhib'apito nhisi na. Āne te ta norī hā te te ĩ'āma 're wasété za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'āma 're wasété uptabi za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono wa.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono si, da te dasima 're ĩpipa za'ra mono zé wasu'u  
Rucasi 12.2-7*

<sup>26</sup> Tawamhā Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norī ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono ō di za. Uburé marī hā upsibi na 're ĩhâimana za'ra mono hā zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marī hā pi'uriwi 're ĩhâimana za'ra mono hā te za niwapsi waihu'u za'ra ni. <sup>27</sup> Uburé pi'uriwi te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono

hã te za oto sô'awi dama ãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. <sup>28</sup> Dahâiba te te dawı 're ĩsimroi mono norı ma hã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dapê'êzani hã te te dawı 're simroi waihu'u mono õ nherê. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za asima 're ĩpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahâiba hã duré dapê'êzani zama, te te dawı 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hã. <sup>29</sup> Sire wa'â hã wa'âbâ syryre nherê, uburé Damama zadawa para õ nherê, 're si'utõrĩ mono da hã, mare di, sire norı hã. <sup>30</sup> Tane duré, aséré za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Simi'madâ'â pese uptabi di. <sup>31</sup> Sire hã tãma sawı pese za'ra nherê, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne ma tõ wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norı ma hã.

*Zezusihi zazei'wa na 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, ĩsazei'õ'wa na zama*

*Rucasi 12.8-9*

<sup>32</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norı ma:

— Ni'wam norı hã ĩzazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ĩmama nho'a te 're awasu'u, ĩzazei'wa na, hãıwa ãma 're ĩsãmra mono nho'a. <sup>33</sup> Tazahã, ni'wam norı hã ĩzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ĩmama nho'a te 're awasu'u, ĩzazei'õ'wa na, hãıwa ãma 're ĩsãmra mono nho'a. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Zezusihi ãma dasina 're ĩdasipo'o za'ra mono zé wasu'u*

*Rucasi 12.51-53; 14.26-27*

<sup>34</sup> Tawamhã te duré ĩsiré 're ĩwanomro mono norı ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ĩmorı wa, te za ti'ab ré rowê na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. ãne hã ĩ'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ĩmorı wa, rowê na si 're dahâimana za'ra mono õ di za. Te za ĩ'ãma dasima 're dasiwanzari. Te za duré ĩ'ãma 're dasi'wapé za'ra. <sup>35</sup> Ti'ai u we ĩmorı wa, te za da'ra si'aibã norı hã timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'õ norı hã te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norı hã te za timaprebaba sipi'õı ãma 're sitob'ru za'ra. <sup>36</sup> ãne te za dasisãnawãı uptabi nherê, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'rãwi dasiré 're dahâimana za'ra mono nherê.

<sup>37</sup> — Ni'wam norı hã te te 're ĩzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norı hã te te 're sawı pese za'ra mono wamhã, ĩ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norı hã ĩzawi nhipai u ti'ra norı te te 're sawı pese za'ra mono wamhã, ĩ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za duré. <sup>38</sup> Wedepo'o nnonhi'rãmi hã, daza'ozéb da, da te dasisada 're ĩ'wasari mono ne, ni'wam norı hã da te 're simroi mono da nherê, sisawi ãna ĩzarina 're nomro mono wapsi, te za ĩ'ãma 're hãimana u'âsi za'ra. ãnei õ wamhã, ĩ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za. <sup>39</sup> Ni'wam norı hã si'uihã na tihãimanazép si te te sima 're sawı za'ra mono wamhã, rowê ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norı hã ĩzarina 're nomro mono da, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã. — ãne ma tõ wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te dama 're ĩ'awa'âbã mono zé wasu'u  
Marcusi 9.41*



<sup>40</sup> Tawamhã te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã te te 're aiwaibui wẽ wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã ai'u'ãbã wa'aba te za te te siwi 're ãmrami wẽ. Ta norĩ hã te te siwi 're ãmrami wẽ mono wa, we ãzatõrĩ'wa zama te za duré ãsiré te te siwi 're mrami wẽ. <sup>41</sup> Áté ni'wa hã te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãri wẽ, ãsadawa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Áne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, za te te 're ã'awa'ãbã mono ne, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're awa'ãbã aiwa, damrami wẽ 'wa norĩ ma hã. Áté ni'wa hã te za duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina 're ãmorĩ wẽ uptabi hã ãri wẽ, 're ãmorĩ wẽ uptabi na te te waihu'u wa. Áne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madã'ã pese 'wa norĩ ma, za te te 're ã'awa'ãbã mono ne, te za duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're awa'ãbã aiwa.

<sup>42</sup> — Áté ni'wa hã te za ãzazei'wai ma, ã wahã hã tãma õ, te te hã'rẽne da, ãsiré ãzazei'wa norĩ ma ãwapu ma, 're ãmorĩ na te te waihu'u wa. Áne hã ãzazei'wa norĩ hã marĩ 'rare na nherẽ, ni'wam norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te tãma 're ã'awa'ãbã mono zé hã te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — Áne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, daro mono bã te te ãwazatõrĩ za'ra zéb u hã.

## 11

*Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ãsatõrĩ za'ra zé wasu'u*

*Rucasi 7.18-35*

<sup>1</sup> Tawamhã 12 na ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, ãne na te te wama roti za'ra pari wamhã, ma tô mo Zezusi hã, dama ãsãmrazém hawi, tamomo 'ri nho'õmo mono bã te te dama rowahutu mono da.

<sup>2</sup> Tawamhã Zuwã Batita, dazazéb 're sãmra ré, ma tô Cristuhu wasu'u hã wapa, marĩ te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono zé hã. Te te wapari wamhã, ma tô ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi 'mazadhanarĩ da. <sup>3</sup> Áne ma tô siwi sadanha:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zõ, wa za 're wanhimipari za'ra.

<sup>4</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mo oto apã ai'aba'rúi wa'aba Zuwãhã u, marĩ hã ãwapari za'ra wa'aba zém na tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, marĩ hã ã'madã'ã za'ra wa'aba zém na zama. <sup>5</sup> ãtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madã'ã za'ra. ãmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ã'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wẽ na te oto 're nomro. Duré ãpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ãdã'ã za'ra mono norĩ hã ma tô duré apã 're hãiwa'utu za'ra. ãwasu'uwẽ hã ma tô duré ãsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. Áne na te za tãma ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. <sup>6</sup> Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para we ãmorĩ na, 'rãwi ã'ãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Áne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>7</sup> Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ãnomro mono norĩ hã apã si'aba'rúi wamhã, ma tô Zezusi hã dama rowasu'u, Zuwã Batitaha hãimanazém na. Da'ahã na ãdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Zuwã hã a'ubuni wi 're sãmra mono ré, ma tô ítême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ìhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hãimana mono wa, ma tô ítême 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hãimana. <sup>8</sup> E uza wẽ na 're si'uza mono wa, ma tô ítême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wẽ na 're si'uza mono ô di. Uza wẽ ré 're Ìnomro mono norĩ hã, te danhib'apito nhorõwa ãma si 're si'ubumro, 'ri 'rãihã ãma si. <sup>9</sup> Ma'ãpé, ìma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ítême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Ô hã uburé ìwana 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhipai u te pire na 're hãimana, Zuwã hã. <sup>10</sup> Duréihã ma tô 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'ére, Zuwãhã ãma, 'Re ìhãimana u'âsi mono mreme na: “Ìzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satô, te te asô ropese mono da.” ãne duréihã 'Re ìhãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére, ìbaihã na hã. <sup>11</sup> Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé ìwana 're Ìnomro mono norĩ hã te te siwi ãma wabzu za'ra ô di Zuwã Batita hã, Ìsimiromhuri pire na hã. Tane nherê, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te 're ìda'azawi mono zéb zarina te te 're ìda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ô di za, Zuwã Batita hã. Ni'wam norĩ si, 'Re ìhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ì'uirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ìhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hãimana za'ra mono nherê, te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si ì'uirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te 're ìda'apawapto mono zé hã. <sup>12</sup> Zuwã Batita hã, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te dama 're ìsada wa wasu'u mono zém na te te dama ãma ìsãna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norĩ hã sib'ru na 're hãimana za'ra, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwẽ mono tô da. Da te dasima 're wẽ za'ra mono nherê, te ta norĩ hã te te dawĩ 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono tô da. <sup>13</sup> Zuwãhã wana ré hã, ma tô 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u' rata 'wa norĩ hã te te ãma 're rob'ui'ére za'ra Mozésihĩ zama, 'Re ìhãimana u'âsi mono, za da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã. <sup>14</sup> Tawamhã ìsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za duré ãne 're ìsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we ìmorĩ na Zuwã te te ìwasu'u na hã. <sup>15</sup> Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ìwapari pese za'ra wa'aba.

<sup>16-17</sup> — E 'wai ãma, wa za oto romnhimírê'é, ãhãna 're ìdahãimana za'ra mono norĩ ãma hã. Ai'uté norĩ ãma, wa za simiré'é. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb ãma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahãrã za'ra, ai'uté norĩ hã: “Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherê, ãma ato za'ra wa'aba ô di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherê, wame ai'ry'ry wa'aba ô di.” ãne te za si'mahãrã za'ra. ãne wa tô ai'uté norĩ ãma simiré'é, ãhãna 're ìdahãimana za'ra mono norĩ hã. <sup>18</sup> Duré Zuwã Batita hã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ìhãimana u'âsi mono 'madã'ã sina ma tô sai ãna te te 're romhuri, misi bãtã na. Duré uwa 'ru 'rãĩ wa'u hã te te dame 're hãsi mono ô di. Taha wa, ma tô da te tãma 're nharĩ wasété za'ra. ãne ma tô da te tãma 're nharĩ za'ra: “Ô hã wa'uburé te te 're pibui u'âsi.” <sup>19</sup> Duré wa hã ti'ai ãma dasiré ìpodo hã wa ìto sina dasiré 're ìsa, dasazém na. Uwa 'rãĩ wa'u ìsé hã wa duré te dame 're hãsi. Taha wa, ma tô ãne na da te ìma

're nharĩ waseté za'ra: "Ma'ápé 'madâ'â za'ra wa'aba. Ôhõta te aibâ hã sa za'ëtê na 're sai u'âsi. Ta hã uwa 'ru 'râi wa'u ze'i'wa duré. Rob'uprazé ubumroi'wa norĩ siwadi ta hã, uburé siwa'ru 're İdanomro mono norĩ siwadi." Æne ma tã da te İma 're nharĩ waseté za'ra. Ni'wam norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhã, te za marĩ İwê si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra. Æne wa, te za İwaih'u'u pese za'ra wa'wa, tã sena 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti İwê uptabi na hã. — Æne ma tã Zezusi hã dama rowasu'u.

<sup>20</sup> Tawamhã nima niwĩmhã 'ri wa'õtõ mono bâ 're İdahâimana za'ra mono norĩ hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ wa, ma tã Zezusi hã siwi dawê'õ, tiwaih'u'u pese na marĩ dama İ'manharĩ waih'u'u'õ hã tamep si te te dama 're ab'manharĩ wê u'âsi mono nherê.

<sup>21</sup> Æne te 'ri wa'õtõ âma ma tinha Zezusi hã, 'ri wa'õtõ 're, 're İdahâimana za'ra mono norĩ ma:

— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ dama İ'manharĩ waih'u'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're İ'ab'manharĩ wê mono ne, Tiru âma 'ri nho'õmo âma, duré Sido âma 'ri nho'õmo âma 're İdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're İsipizari za'ra mono zém na, da te 're waih'u'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u İhâiro na 're si'uza za'ra. <sup>22</sup> Tã sena wa aima waih'u'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re İhâimana u'âsi mono, da'âma İsipo'ozéb âma hã Tiru âma duré Sido âma 're İdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te İrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëtê za'ra wa'wa, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. <sup>23</sup> Duré Capana'u âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tã asina 're İrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa, dapê'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're İdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama İ'manharĩ waih'u'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te dama 're İ'ab'manharĩ wê mono ne, duréihã Sodoma âma 're İdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te âma 're pawaptob za'ra mono 'wa'âhã, aré si'utõrĩ õ di, ta norĩ hã. Rowê na te aré 're hâimana u'âsi za'ra. <sup>24</sup> Niwapsi 'Re İhâimana u'âsi mono hã da'âma İsipo'ozéb âma hã Sodoma âma 're İdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te İrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëtê za'ra wa'wa, tã sena. — Æne ma tã Zezusi hã dama waih'u'u, Capana'u âma 're İdahâimana za'ra mono norĩ ma hã.

<sup>25</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— İmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa âma zama, ti'ai âma zama. A hã ma tã rowaih'u'u pese 'wa norĩ wi 're İ'anhito mo, roti İwê hã te te waih'u'u za'ra tã da. Rowaih'u'u prãi 'wa na 're İhâimana za'ra mono norĩ ma si, ma tã marĩ İwê hã 're İ'awaih'u'u mo. Taha wa, wa ai'âma İwata, asõpru wa. <sup>26</sup> Tane tã, İmama. Asima 're İ'awê mono zéb uwaibaba si, ma tã õ norĩ ma si 're İ'awaih'u'u mo. — Æne Zezusi hã ma tã Timama ma mre.

<sup>27</sup> Taha wa, te duré wama nharĩ za'ra, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma:

— İmama ma tã İma waih'u'u, uburé 're İhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're İwaih'u'u za'ra mono õ di, 're İhâimana mono zém na hã. İmama si ma tã ti'ra na İwaih'u'u pese, 're İhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na İmama, da te 're waih'u'u za'ra mono õ

di za. Īwétési wa tô Īmama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Te ĩsima 're ĩ'awé mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma si te 're awaihu'u, ta norĩ zama Īmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na hã. — Āne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>28</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinha, āne:

— Marĩ ĩpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadâ'â wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherê, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. Āne hã uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'āpé we ĩzô 're asôpré u'âsi aba mono. We ĩzô 're asôpré u'âsi aba mono wamhã, wa za te 're aipé'ē nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tô da oto. <sup>29</sup> Wa hã ĩpé'ē na ĩnhimizawi pese uptabi di. Atãma ĩhâimanazé hã. Taha wa, ma'āpé ĩ'ãma 're sasômi za'ra wa'aba mono, ĩ'ãma 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipé ĩ're aima 're simi'wara 'wa. <sup>30</sup> Marĩ ĩwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ĩdazadâ'â wairébé mono ô ne, te za aipé'ē wapu na 're anomro aba mo oto, ĩnhimiroti zarina si.

## 12

*Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u  
Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5*

<sup>1</sup> Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tô ro'rahâri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã mráp te, wa tô aro 'rã ne hã da te 're ĩzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarĩ tridu 'rã hã, wa te huri mono da. <sup>2</sup> Tawamhã parizezu norĩ hã te te âma wa'madâ'â za'ra wamhã, Zezusihi ma, te nharĩ za'ra, āne:

— E 'madâ'â za'ra āna, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô aro 'rã ne hã te te sima 'rãnhinarĩ, sabadu na wawa'utuzém na nherê. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hã ma tô âma upa za'ra, dawa'utuzé bātã na romhuri, wa te dawĩ 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã.

<sup>3</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hã 're sôré za'ra wa'aba mono ā bâ, te te ĩrob'manharĩzém na tisiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. <sup>4</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô āzé, apito Dawi hã. Sébré wamhã, ma tô 'mai'rē, ĩ'u'ēne hã. ĩsiré norĩ zama ma tô tihu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô pisutu aré, da'ãma romhuri'wa norĩ si ĩ'u'ēne hã te te 're huri mono da, sasedoti norĩ si. Tane nherê, ma tô 'mai'rēne za'ra, Dawi norĩ hã. Te te 'mai'rēne za'ra nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi wé'ô za'ra ô di, ta norĩ hã. <sup>5</sup> E sasedoti norĩ wasu'u zama, 're sôré za'ra wa'aba mono ô di duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'éré na hã. Ta hã ma tô 're ĩsôré za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, te za oto âma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréhã ta norĩ hã ma tô te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri zahârizém na romhuri hã te te dawĩ sawi nherê, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, ĩwasédé hã te te âma 're sa'ra mono ô di ta norĩ âma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherê. <sup>6</sup> Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã pire uptabi di, duréi

roti ma hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa âma da'âma romhuri'wa norî hâimanazém na, danhimiroti ma hã. <sup>7</sup> Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na rob'ui'ééré ìbaihã na hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hã ìma 're ìzata za'ra wa'aba mono zô, 're ìnhimipari mono ô di oto. Asimizawî pese zarina da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ìsima te 're aiwê za'ra wa'wa oto." Âne hã âma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré ìwasédé hã âma sa'ra wa'aba ô di, ìsiré 're ìnomro mono norî âma hã, marî ìwasédé hã te te 'manharî za'ra ô wa, ã bâtâ na. <sup>8</sup> Wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu, dasiré ìpoto da, ti'ai âma. Taha wa, dama ìpire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're ì'apisutu mono zéb da hã. — Âne ma tô Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra, parisezu norî ma.

*Aibâ ìsimizu'rã're hã Zezusi te te ìpesezé wasu'u*

*Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11*

<sup>9</sup> Tawamhã Zezusi hã ta norî hawi morî wamhã, zudezu norî te, rowahutuzéb u ma tô âzé. <sup>10</sup> Tame te aibã hã nhamra, ìsimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam norî hã ma tô sima wê za'ra, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'ééré na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te âma upai wa, Zezusi hã âma ìwasédé hã te te âma hiri za'ra da. Ma tô âne siwi âma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapesezé hã romhuri zahârizém na hã, e Mozési hã nhimi'ui'ééré zarina. — Âne te âma siwi sadanha.

<sup>11</sup> Tawamhã asa te tâma nharî za'ra, Zezusi hã:

— Pone'ërebã hã aima 'mai'hâimana aba wamhã, ab're 'rehã wa, aiwi 'maiwaptã'ã aba wamhã, e te aré ì'maiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô ì'maiwazere 'wa, romhuri zahârizém na 'maiwaptã'ã nherë, pone'ërebã hã. <sup>12</sup> Duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã pone'ërebã te te 're azawi pese mono nherë, pone'ërebã zawi nhipai u, tâma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam norî hã marî te te dama 're 'manharî wê za'ra mono wamhã, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te 're 'manharî za'ra, te te âma 're upa za'ra mono âna, ta norî hã. — Âne te tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>13</sup> Tawamhã ìsimizu'rã're ma, te duré tinha, Zezusi hã:

— Ma'âpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibã hã. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô tinhimizu pese apã. ìsimizu amo ne, wê di oto.

<sup>14</sup> Tawamhã te te pese pari, ma tô parisezu norî hã wairé, te te sima âma roti za'ra da, Zezusi hã âma, da te dasiwi wîrî da, ìsadawa parab za'ra.

*'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma romhuri'wa da, Zezusi te te ìpisutuzé wasu'u*

<sup>15</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô sina waihu'u, parisezu norî te te sima âma ìroti za'ra zé hã te te siwi wîrî da. Taha wa, ma tô ìhawi timorî za'ra. ìhawi morî za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ìsarina ai'aba're ni. Tawamhã daro mono bâ 're morî ré, ma tô uburé dahâzé ré hã da'apese, Zezusi hã. <sup>16</sup> Te te da'apese parimhã, ma tô duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tô da. <sup>17</sup> Âne ma tô Zezusi hã sina da'azadawa uwati, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na, Iza'iza hã ìsadawa wasu'u 'rata 'wa te te âma ìrob'ui'ééré hã te te âma uwaimrami da. Âne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã:

<sup>18</sup> "Âhãta te ìpisudu ìma romhuri'wa da, te 're ìsawi pese mono hã. Taha âma si wa âma 're ìtoi u'âsi.

Taha ma, wa za ãpě'ězani hã tãma tisõ. Tawamhã daro mono bâ te 're ãda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te dama 're rowasu'u, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

<sup>19</sup> Ta hã awa'awi te te dama 're anharĩ mono õ di za. ãma 're ãdawata za'ra mono zéb da hã, mreme 'rãihã na te te dama 're rowasu'u mono õ di za, sõ'awimhã.

<sup>20</sup> Duré, buru teihi hã sihãpã na 're simasa mono wamhã, e te za da te 're si'ë. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apã 're simasa mono da. Tane duré, sib'uwere na ã'ãma 're ãnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za, ta hã. Duré ãro'ore hã ro'o nhib'uwere nherë, da te 're ãsimroi mono õ ne, sib'uwere na ã'ãma 're ãnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za duré. Ta norĩ ãma te za 're siwamri u'ãsi za'ra. Tawamhã nimahã na si te za oto ãsimipawapto wë zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're ãda'anho'reptui mono zém na hã, ãsitob'ru norĩ hã te te dawĩ 're ro'wa'rutu u'ãsi za'ra mono nherë, da te 're waihu'u za'ra mono tõ da, te 're ãda'anho'reptui mono zé wasu'u hã.

<sup>21</sup> Tawamhã daro mono bâ te za tõ sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're ãda'anho'reptui mono zéb zõ."

ãne duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ére hã, Zezusihi ãma hã.

*Bezebuhu wasu'u*

*Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23*

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusihi tême, ma tõ aibã hã dasiwi saprõni ni, wa'uburé te te 're pibui u'ãsi mono wa, ãtob'a hã duré ãmreme'õ hã. Tawamhã Zezusi hã ma tõ pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apã. Te te rob'madã'ã wë di duré, aibã hã. <sup>23</sup> Tawamhã da'ahã na ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— ãté õ hã apito Dawihi nhihudu, sô 're ãwanhimipari za'ra mono. — ãne te dasima ãma romnomri za'ra ni.

<sup>24</sup> Tawamhã ãne na parisezu norĩ te te dawapari za'ra wamhã, ma tõ sima nharĩ za'ra, ãne, ta norĩ hã:

— Õ hã Bezebuhu zadawa para, ma tõ wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã tiwaihu'u pe hã te te tãma 're sômri mono õ 'wa'ãhã, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono õ di, wa'uburé hã. — ãne ma tõ parisezu norĩ hã Zezusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.

<sup>25</sup> Tawamhã te te ãma ãrosa'rata wasété za'ra na, ma tõ sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tãma ãma romnhimire'é za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwë norĩ hã 'rãwim nherë, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nho'õmo ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã sisada 're hãimana za'ra mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherë, 'rãwi dasisada 're dahãimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'rãwim nherë. <sup>26</sup> Tane duré, wa'uburé norĩ hã Satanasihĩ nhib'a'uwë, simisutu 're hãimana za'ra mono nherë, dapë'ë hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré sisada 're hãimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã sisada 're sipo'o za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utõrĩ, Satanasihĩ nhib'a'uwë norĩ hã. ãne, ãma ãnharĩ za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'ãhã, 'rãwim nherë, te aré tõ sisada 're simasa. Taha

zarina, te aré tô ta norĩ hã 're si'uprosi. <sup>27-28</sup> Ma tô ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. E Bezebuhu zadawa para wa'uburé te te dama 're ĩsãmra mono na, ma tô dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. Āne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, ma tô āma ĩ'upa za'ra wa'wa, ĩma ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani zadawa parap si, wa tô te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ai'āma 're ĩsib'a'uwê za'ra wa'aba mono zéb da, te te āma ĩsāna'rata na hã.

<sup>29</sup> — Ni'wa hã aibâ ĩsiptete nhorōwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi ô ré, ĩsimarĩ hã te te tiwi ubumroi waihu'u ô di za, aibâ ĩsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ĩsimarĩ hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tãma ĩromnhimi'wara hã.

<sup>30</sup> — Ni'wam norĩ hã ĩwê'wa 're nomro mono ô wamhã, ta norĩ hã te ĩzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, te 're ĩda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono ô wamhã, ta norĩ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, te te 're dazatōrĩ za'ra. <sup>31</sup> Taha wa, wa za duré āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherê, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma da te 're wasété za'ra mono nherê, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'āma 're ab'madâ'â tō mono da. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani āma, da te 're wasété za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono ô di za oto. Te za te te da'āma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. <sup>32</sup> Duré ni'wam norĩ hã dasiré ĩpoto āma te te ĩ'āma 're wasété za'ra mono wamhã, oto tiwasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, āne hã ĩwasédé hã te te tãma 're pari za'ra mono da, te te oto āma 're 'madâ'â tō za'ra mono da. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani āma te te 're wasété za'ra mono wamhã, te za ôhō na ĩwasédé hã te te āma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne na ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Rowede ĩwê wasu'u, rowede ĩwasété wasu'u me*

*Rucasi 6.43-45*

<sup>33</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, rowede ĩwê na. Rowede ĩwasété na ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ āma. Āne te tãma āma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ma:

— Rowede hã wê wamhã, te za 're 'rãi wê u'âsi za'ra. Rowede hã wasété wamhã, te za duré 're 'rãi wasété u'âsi za'ra. Rowede, 're ĩ'rã za'ra mono zéb zarina te za āma waihu'u za'ra ni, rowede ĩwê na, duré rowede ĩwasété na hã. <sup>34</sup> A norĩ wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapê'ê 're, da te 're ĩroša'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, marĩ ĩwê na 're aimreme zusi waihu'u aba mono ô di. Aipê'ê 're, 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marĩ ĩwasété na si 're aimreme zusi aba mo, a norĩ wa'wa hã. <sup>35</sup> Ni'wa hã 're morĩ wê wamhã, tipê'ê 're tinhimirosa'rata wê hawim na te za 're mreme wê u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na te za duré 're mreme wasété u'âsi.

36 — Tô sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma Ìsipo'ozéb âma hã dahâiba mono bâ te za tâma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata âna marĩ Ìwasété na te te dama 're ìnharĩ za'ra mono zém na hã. 37 Taha wa, ti'ab ré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'âma Ìsipo'ozéb âma hã. Ti'ab ré, marĩ ìwê na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwêsâmri za'ra wa'wa. Duré, marĩ Ìwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwê'ô za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirômo za'ra, parisezu norĩ ma.

*Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me*

*Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32*

38 Tawamhã parisezu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me, ma tô Zezusihi ma, nharĩ za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wê za'ra ni, marĩ dama Ìmanharĩ waihu'u'ô hã aiwaihu'u pese na wanho'a manharĩ da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ì'ab'manharĩ mono na, sena na wa te âma aiwaihu'u za'ra da. — Æne te Zezusihi wi waptêrê za'ra, ta norĩ hã.

39-40 Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, Ìaihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tô Ìwi Ìwaptêrê za'ra wa'wa, marĩ dama Ìmanharĩ waihu'u'ô hã te 'manharĩ da, asô'a za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ì'ab'manharĩ mono na sena na Ìwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherê, te 'manharĩ ô di za, âhãna. Æne si wa za a'â aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zona hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã si'ubdatô ma tô bâdâ hã âma ai'utô, tebe Ìsa'êtê di'ì 're, hâimana ré hã. Taha parimhã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sô'reptu. Â zada'ré u ma tô Ìré 'râiwatobro, rob u, tebe hã, Zonahã ré. Tane duré, wa hã dasiré Ìpodo hã si'ubdatô bâdâ hã te za Ì'âma ai'utô, Ìdâ'â wa, ab're 're Ìnomro ré hã. Taha parip si, wa za duré hâiwa'udu, apâ. Æne wapsi, te za Ìwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi we Ìmorĩ na sena na oto Ìwaihu'u za'ra wa'aba da. 41 Niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma Ìsipo'ozéb âma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'ômo nhisi âma 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'âma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tô te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherê, Ìsipai u Ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã Ìzaze za'ra wa'aba ô di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina we atême Ìmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tô Ì'uwaibaba aiwasédé hã ai'âma sa'ra wa'wa, Niniwé âma 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ hã. 42 Niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma Ìsipo'ozéb âma hã, duréihã danhib'apito sipi'ô hã Saba na romnhisi âma te te 're Ìdâ'ab'madâ'â mono hã te za duré asada tihâimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'âma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhã uptabi nherê, ma tô wi, apito Saromahã u, Ìsimiroti hã te te wapari da, Ìsimiroti hã dahâimanazém na rowaihu'u na hã wê uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherê, Ìsipai u Ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherê, Ìnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba ô di. Taha wa, te



za tō ĩ'uwaiababa aiwasédé hã ai'ãma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hã.

*Wa'uburé norĩ, da'ãma 're ĩsõrõwa za'ra mono zé wasu'u*

*Rucasi 11.24-26*

<sup>43-44</sup> — ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Watobro wamhã, a'ubuni wi te za 're mo, rob'ré na. Tawamhã dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: “Ĩnhorõwa 'rata u, wa za apã mo, ãma 're ĩnhorõwa u'ãsi mono da oto, ĩpẽ'ẽ 'remhã.” ãne te za sima tinha. Tawamhã apã te za oto mo, aibã u, ĩpẽ'ẽ 're apã sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're hãimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wẽ u'ãsi 're ĩromnhi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wẽ di, aibã hã apã ãma 're ĩsõrõwa mono da hã. <sup>45</sup> Tawamhã tisiré norĩ zô te za mo wa'uburé hã, si'u ãma 're sõrõwa za'ra mono da. Tawamhã te za ĩtẽme ãwisi za'ra, 7 na ĩhãiba za'ra hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã. Tawamhã siré te za tō ãma 're sõrõwa za'ra, aibã ãma. Aibã ma, tãma rowẽ prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sõrõwa mono ré hã, ĩpẽ'ẽ 'remhã. Ahã na oto ĩwa 're hãimana za'ra mono wa, tãma rowẽ õ uptabi di oto. Tane duré, a norĩ wa'wa hã aima 're rowẽ prã za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherẽ, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ĩzazei ãna 're aihãimana wasété u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowẽ õ uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Zezusihi na wasu'u, ĩno norĩ wasu'u me*

*Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21*

<sup>46</sup> Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tō ĩno norĩ hã ĩtẽme aihutu, tina me. Tawamhã rowi simasa wamhã, ma tō da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'mairowasu'u da, ĩtẽme watobro za'ra da, rob u. <sup>47</sup> Tawamhã Zezusihi ma, ma tō 'mairowasu'u ni, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwẽ za'ra, marĩ na te te aima rowasu'u za'ra da.

<sup>48</sup> Tawamhã Zezusi hã ma uburé dama waihu'u, ãne:

— E 'wa hã ĩna. E 'wam norĩ hã ĩno norĩ. — ãne hã ma dama waihu'u, Zezusi hã.

<sup>49-50</sup> Tawamhã tinhiptõmo na ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— Áhãta, ĩna. Áhãta ĩno norĩ. Áhãta ĩhidiba norĩ. Ni'wam norĩ hã ĩmama, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ si, ta norĩ hã ĩno, duré ĩhidiba, duré ĩna. — ãne ma tō Zezusi hã dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai õ nherẽ).

## 13

*Amnho potozé wasu'u*

*Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8*

<sup>1</sup> Tawamhã tō taha bātã na ma tō Zezusi hã watobro 'ri hawi, ĩsõ'ui u morĩ da. Tame ma tō nhamra, ĩsõ'u zaihã na, te te dama rowahutu da. <sup>2</sup> Tawamhã da'ahã uptabi na ma tō ĩtẽme dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahã uptabi na da te dasiwi uirĩ wa, ma tō uba're wa dawi ázé, Zezusi

hã. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhã ãsõ'u zaihã na te ãrata aimasam ni. <sup>3</sup>Taha wa, te Zezusi hã tinhimiromnhimiré'é na dama rowahutu, ãne:  
— Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da.

<sup>4</sup>Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré. <sup>5</sup>Ëtê nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baiháire di, êtê nhisiwimhã. Ti'ai baiháire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã. <sup>6</sup>Tawamhã bãdã hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hã ti'wanhipré 're za'ra, ãsari hã te te rowa'rei mono õ wa. <sup>7</sup>Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãi mono õ di, ta norĩ hã. <sup>8</sup>Ti'ai wê wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã, oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãi ahã prã ti, amnho hã. Duré nima niwĩmhã 'rãi ahã di. Duré nima niwĩmhã 'rãi pese uptabi di. — ãne na ma tô Zezusi hã dama ãma romnhimiré'é.

<sup>9</sup>Tawamhã ãne na ma tô duré dama ãma 'rãsutu, tinhimiroti na:  
— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba, ãnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

*Romnhimiré'é na si, Zezusi te te dama 're ãrowahutu mono zé wasu'u  
Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10*

<sup>10</sup>Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ãne, wa oto wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, te romnhimiré'é na si dama 're ãrowahutu mo. — ãne, wa wasiwi sadanharĩ za'ra ni, wa norĩ zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.

<sup>11</sup>Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ãwaihu'u õ hã, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherê. <sup>12</sup>Ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimirowaihu hã te te 're 'ruiwapari u'ãsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sa'êtê na tãma ãma 're sõprub za'ra, te te aré ãma 're ãrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherê, ni'wam norĩ hã ãsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherê, te te tiwi 're awaibu 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, te te aré ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zé hã. <sup>13</sup>Ënhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madã'ã za'ra mono nherê, te taré da te 're 'madã'ã za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ãnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherê, te taré da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Taha wa, wa romnhimiré'é na si te dama 're rowasu'u. <sup>14</sup>Duréihã Iza'iza hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô da'ãma rob'ui'ére, za da'ãma 're ãromhãimana mono zém na hã. Taha wa, ãhãna ma tô da'ãma uwaimra. ãne duréihã ãsimi'ui'ére hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na hã:

“Ënhimiroti hã dapo're na da te 're wapari u'ãsi za'ra mono nherê, taré te za da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ãnhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madã'ã u'ãsi za'ra mono nherê, taré te za da te 're 'madã'ã za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna.

15 E marĩ wa. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã sitom haré te za ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra, da te ĩ'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahâimana za'ra, ĩnhimiroti hã da te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré datõmo sitom haré te za 're dahâimana za'ra, ĩnhimiromhuri hã dama 'madâ'â zeĩ õ wa.

Ãnei õ 'wa'âhã, te aré ĩnhimiromhuri hã da te 're 'madâ'â ze za'ra, datõmo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré da te 're ĩwaihu'u pese za'ra, dapẽ'ẽ 're, da te ĩ'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtẽme 're dasipizari za'ra, dawasété wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré dawasédé hã te dama 're apari, te da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto.”

Ãne duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére hã.

16-17 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te oto nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ĩnhimiromhuri, atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tõ ĩ'ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ĩnhimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, ma tõ duré ĩ'ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di, a norĩ wa'aba ma si. Tõ sena wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duré ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima 're wẽ uptabi za'ra, ĩnhimiromhuri na 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Ma tõ duré aré te te sima 're wẽ za'ra, ĩnhimiroti na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Ãne hã ma tõ wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Amnho potozém na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u*

*Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15*

18 Tawamhã Zezusi hã ma tõ duré wama waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Áhãna wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. 19 Amnho hã aibã te te ĩ'anhamra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te ãma 're rosa'rata ze za'ra mono õ wamhã, te te ãma waihu'u pese za'ra õ di za. Ta norĩ hã amnho hã bâdâdi zababa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Amnho hã sire te te ĩ'uprosi mono ne, te za ĩwasété uptabi hã ĩtẽme 're simasisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na taré te te 're ĩwapari za'ra mono hã te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hã. 20 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã êtẽ nhisiwi, ti'ai baihãire wa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, amnho hã ti'ai baihãire wa ĩpoto su'u mono ne, te ta norĩ hã awa'awi te te ãma 're saze za'ra, to sina. 21 Tane nherẽ, ĩsada wasu'u hã te te 're saze za'ra mono wa, da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za sazei utõrĩ za'ra. Amnho hã ti'ai baihãire wa, ĩrere'e mono hã sari õ wa, ĩ'wanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utõrĩ za'ra, ta norĩ hã. 22 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra.

Wab'ru hã ro'wanhipré siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ĩ'rã za'ra õ ne, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherê, ĩwê hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, ta norĩ hã. Tihãimanazém na si te za sina 're hãtã'ã u'âsi za'ra. Duré danhibro pe hã wê uptabi newa te za taha zô si te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa, amnho 'wanhipré hã ĩ'rã za'ra õ ne, 're nomro wê mono õ di za, ta norĩ hã. <sup>23</sup> Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wê wa ĩrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wê uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhã, rowede ĩ'rãĩ pese uptabi ne, te za wê u'âsi 're hãimana za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, te te da'ãma ĩromnhimiré'ézé hã.

*Wab'ru hã rob're ĩwê wazari, ĩpoto mono zé wasu'u*

<sup>24</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne: — 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã tiburu na ma tô amnho potozé ĩwê hã te te a're, amnho hã tãma 'rã da. <sup>25</sup> Tawamhã nimahã na barana danhotõ mono ré, ĩsitob'ru hã ma tô ĩburu u mo. Wab'ru hã ma tô te te a're, amnho ĩwê wazari. Te te a're mono pari, ma tô apã mo. <sup>26</sup> Tawamhã rob're hã ma tô prédu. Taha wa, ma tô 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, dama 'madã'ã pibu pese di oto, wab'ru hã ĩwazari ĩpoto mono na hã. <sup>27</sup> Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ hã ma tô ĩtême aihutu. ĩtême sihutu wamhã, ãne te tãma rowasu'u za'ra: “Apito, oro amnho hã ĩwê si aiburu na a're mono za, ma wab'ru hã ĩsiré 'wanhipré.” ãne te ãma siwi sadanha, buru tede'wa hã.

<sup>28</sup> — Tawamhã buru tede'wa hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã ĩruiwapari'wa, ma tô ãne ĩma 'manha.”

Tawamhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã te siwi sadanha, ãne: “E ãne hã aima wê di, wab'ru hã uburé wa te ĩsanoi mono da hã, tãma ropese da.”

<sup>29</sup> — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Tõ'ã. Rob're hã ĩ'rãĩ ré hã ĩsu sano za'ra wa'aba tõ da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'ã, wab'ru hã. <sup>30</sup> A'ã simisutu siré prédu mono, roptehãri na da te 're ĩsãna'rata mono zéb u hã. Tawapsi wa za oto roptehãri na romhuri'wa norĩ ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehẽne te te siwi sanoĩ mono da, te te duré wasisi mono da, unhama u te te siwi sãmra da, si'unhama da. Taha parip si, te za oto tehãri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ĩma.” — ãne na ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré'é, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém na hã, ãne hã sõ'awib õ nherê.

*Motada nhamare wasu'u*

*Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19*

<sup>31</sup> Tawamhã romnhimiré'é na ma tô duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibã tiburu na te te ĩ'a're hã. <sup>32</sup> Motada nhamare hã uburé romnhamare norĩ ma syryre nherê, oto prédu mono wamhã, uburé romnhamare, da te 're ĩzuri mono hã te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ëtê wamhã, ĩsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. — ãne na ma tô duré Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra.

*Ĩ'u'ëtê wapuzé wasu'u*

*Rucasi 13.20-21*

<sup>33</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ hã te za ã'u'ëtẽ wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne zub'a si, sa'ëtẽ uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ã'u'êne hã. Sa'ëtẽ uptabi di za oto. ãne duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã. — ãne na ma tô duré Zezusi hã ãma romnhimiré'é.

<sup>34</sup> Marĩ na te te dama ãma 're romnhimiré'é mono nherẽ, te te dama ãma 're arowasu'u mono õ di, Zezusi hã. Romnhimiré'é na si ma tô te te dama 're rowasu'u. <sup>35</sup> Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ãrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô romnhimiré'é na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ãrob'ui'éré siro hã:

“Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama ãma 're aromnhimiré'é.

Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ãwaihu'u'õ hã.”

ãne duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ãrob'ui'éré siro hã.

*Wab'ru na ãsimiré'ézé hã, Zezusi hã sõ'awi te te dama ãwaihu'uzé wasu'u*

<sup>36</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô dawĩ mo. Dawĩ morĩ wamhã, ma tô 'ri para u'ázé. Tawamhã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô 'rãwi ãtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na. E marĩ na ma tô wab'ru na hã ãma ãromnhimiré. E marĩ te wasu'u.

<sup>37</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— Aibã hã tiburu na amnho ãwẽ te te ã'a're mono hã, wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para dasiré ãpodo hã, te ãwasu'u. <sup>38</sup> Duré aibã buru hã, daro mono bã tí'ai wa, 're ãdahãimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ãwẽ hã uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãma 're ãsib'a'uwẽ za'ra mono norĩ, te wasu'u. Duré wab'ru hã ãwasété uptabi nhĩb'a'uwẽ norĩ, te wasu'u, Wa'uburé nhĩb'a'uwẽ norĩ hã. <sup>39</sup> Duré buru tede'wa nhĩtob'ru hã wab'ru hã ãburu na te te tiwi ãazuri mono hã wa'uburé norĩ nhĩb'apito te wasu'u, tô õ hã. Duré da te 're ãroptehãri za'ra mono zé hã rob'rãsutuzéb ãma za da'ãma ãsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norĩ hã hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ, te wasu'u. <sup>40</sup> Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhama u da te 're ãsãmra mono ne, te za dama tiromhãiba, rob'rãsutuzéb ãma hã.

<sup>41</sup> Wa hã dasiré ãpodo hã hãiwa ãma ãma romhuri'wa norĩ hã wa za wa satõrĩ za'ra tí'ai u, marĩ ãwasédé hã da te 're ãmanharĩ u'ãsi za'ra mono norĩ hã te da'ubumro za'ra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ nhiti. Dawasédé hã da te 're ãmanharĩ za'ra mono da, te te dama 're ãroti za'ra mono norĩ zama te za ubumro za'ra, hãiwa ãma ãma romhuri'wa norĩ hã. Wab'ru hã da te 're ãsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, õne haré. <sup>42</sup> Taha parimhã te za unhama ro'o za'ëté u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'ãsi. Te za duré 're da'wasitete u'ãsi za'ra, da te oto 're robzépata za'ëté za'ra mono wa. <sup>43</sup> Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ãmadã'ã pese za'ra mono norĩ si, te za pire na dama 're hãimana za'ra. Bãdã hã daro mono bã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono wa, uburé da te 're ãmadã'ã za'ra mono ne, te za uburé da te

're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ìhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb âma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé ìwapari pese za'ra wa'aba, ìnhimiroti na hã. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

*Ëtê'ubuzi wasu'u*

<sup>44</sup> Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã daburu na te te romhuri ré, ma tô êtê'ubuzi ìwa'âbã za'êtê uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ìsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tô apã dawi suwa tame, da te sãmri tô da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburé tinhibro hã dama wede, buru hã tô õ hã te te dawi uipra da, êtê'ubuzi, ìwa ìnomro hã te te sima âri da. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u hã.

*Ëtêwaipo wasu'u*

<sup>45</sup> — Æne duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé hã. Aibã hã ma tô sima wê, dasima danhipesezé hã êtêwaipo ìwa'âbã za'êne hã te te dawi 'manhopêtê wa, te te sima uipra da, dama ì'madã'â ze hã. <sup>46</sup> Tawamhã êtêwaipo ìwa'âbã za'êtê uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburé tinhibro hã ma tô dama wede, êtêwaipo hã te te sima uipra da. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u hã. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono nori ma, wa te waihu'u za'ra da, sô'awib õ nheré.

*Tepe mramizé wasu'u*

<sup>47-48</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama rowasu'u za'ra, tinhiromnhimiré'é na:

— Æne hã duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé hã. Tepe mrami'wa nori hã ma tô abazipara hã sô siwi time, ìsõ'ui wa. Te te siwi mei wamhã, ahã na ma tô siwi âma 'mai'âri za'ra, ìpoto mono bã, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahã uptabi wamhã, ma tô abazipara hã siwi tisa, â zadaré u. Tame ma tô oto tebe hã ìwê si siwi waibu, si'õtõ 're, te te 'manheré za'ra da. Tebe siwamnarĩ nori hã da te 're ìhuri mono õ hã ma tô taré siwi sãmra. <sup>49</sup> Tane te za dama tiromhãiba, rob'rãsutuzéb âma hã. Hãiwa âma romhuri'wa nori hã te za we dazõ ai'aba'ré ti'ai u, dawasété na 're ìdahâimana u'âsi mono nori si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ì'madã'â pese za'ra mono nori nhiti, te te dazani za'ra da oto. <sup>50</sup> Tawamhã unhama ro'o za'êtê u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te 're robzépata za'êtê za'ra mono wa. — Æne Zezusi hã te te wama âma ìromnhimiré'é za'ra zé wasu'u hã.

*Marĩ ité hã da te dasima 're ìsõmri za'ra mono zé wasu'u*

<sup>51</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô wazadanharĩ za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono nori hã:

— E ma tô asiwĩ ìwaihu'u 'wa, uburé te aima âma ìromnhimiré'é za'ra wa'aba zé hã.

Tawamhã asa wa tâma nharĩ za'ra ni:

— Ìhe. Wa tô waihu'u za'ra ni.

<sup>52</sup> Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Áté 'ri tede'wa te za marĩ ìwê hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ìromnhimi'wara mono zém hawĩ, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhã marĩ ì'ratare si te za te

te dama 're azani. Mare di. Marĩ itéb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norĩ hã da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norĩ hã te za ìsimiroti itéb zama te te dama 're waihu'u za'ra, ìsimiroti 'rata me. — Æne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi hã, ìprédubzéb âma da te dasiwi ìwê'ôzé wasu'u*

*Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30*

<sup>53-56</sup>Tawamhã Zezusi hã marĩ nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tô mo, aré 're ìhâimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma. Tawamhã ìsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima âma nharĩ za'ra ni, âne:

— Ô hã wede'é na romhuri'wai 'ra. Ìna nhisi hã, Mariza na ìsisi hã. Duré ìno norĩ nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. Ìhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hâimana za'ra. E niha ma bété ôhõ si uburê marĩ hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're ìrowasu'u mono zéb da hã, duré marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ì'ab'manharĩ wê mono zéb da hã. — Æne ma tô âma dasima romnhoré za'ra ni.

<sup>57</sup>Taha wa, ma tô dasiwi wê'ô ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã âne dama tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datême 're nomro mono wamhã, ìsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. Ìsipti'ai âma 're ìhâimana za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono ô di, ìsipti'ai âma wa. Ìsisânawã norĩ zama, ìsôrowã âma 're ìsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hâiba wazé mono ô di. — Æne hã ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

<sup>58</sup>Tawamhã ìsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô wa, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã ahã na te te dama 'manharĩ ô di, tamemhã.

## 14

*Zuwã Batita, da te ìbutu nhizârizé wasu'u*

*Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9*

<sup>1</sup>Tawamhã apito Erodĩ hã Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma te te 're da'madâ'â mono ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa. <sup>2</sup> Ìwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tô te te tâma 're ìromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihi hâiba na:

— Zuwã Batita te dama 'ruĩ wa, da te wĩrĩ wa, apã ìhâiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã.

<sup>3-4</sup> Æne ma tô apito Erodĩ hã Zezusihi wasu'u na tâma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tô aré tinoi mro zô rowasutu, Erodiza na pi'ô nhisi zô. Ìno nhisi hã Piripi na ìsisi hã. Zuwã Batita hã ma tô aré te te tâma 're roti u'âsi, âne: “Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te te âma roti ô di, asisânawãĩ mro na aimro da hã. Tâma wê ô di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã.” — Æne ma tô te te tâma 're roti u'âsi, Erodihĩ ma. Tane nherê, ma tô apito Erodĩ hã tinoi mro na tiwi âma ai'ré. Taha wa, ma tô dama ti'ru, Zuwã Batita hã da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sérê da, dazazéb 're. <sup>5</sup> Apito Erodĩ hã ma tô sima wê aré, te te dama 'ru da, Zuwã Batita da te wĩrĩ da. Tane nherê, pahi di zudezu norĩ ma hã, Zuwã Batita

hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa. <sup>6</sup> Tawamhã Erodihî waptã'âzêm na ma tô dato hã dasiwi 'manharî ni. Tawamhã Erodizaha 'ra hã ma tô danho'a apese azarudu hã, apito Erodihî nho'a zama. Taha wa, te te 'madâ'â ze ti, apito Erodi hã. <sup>7</sup> Taha zarina, ma tô azarutu ma ropisutu, âne:

— Tô sena, wa za uburé marî hã aima tisõ, asima ìwëzéb uwaibaba, ìwi ìwaptëzéb zarina.

<sup>8</sup> Tawamhã ìna hã te te tâma ìrotizéb zarina, ma tô tiwi rowaptë, âne:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ìsima wë, piza'a 'renho'a wa, ìma hiri da, âhãna awa'awi.

<sup>9</sup> Taha wa, ma tô apito Erodihî wi tirobzei'õ. Tane nherë, sô ìhârâ norî nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô âma tâma uwaimra, te te tiwi ìwaptëzéb uwaibaba. <sup>10</sup> Ma tô dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwã Batitaha zô da'maimorî da, da te butu nhizâri da. <sup>11</sup> Da te butu nhizârî wamhã, ma tô oto siwi ti'â ìrã hã, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhã ma tô tina ma ti'â oto, azarudu hã. <sup>12</sup> Tawamhã Zuwãhã siré 're ìnomro mono norî hã ma tô sô ai'aba're, ìhâiba zô, te te siwi âri da, te te siwi sërë da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba're Zesusihî u, te te tâma rowasu'u za'ra da.

*Zezusi hã dasa te te dama ì'manharîzé wasu'u  
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14*

<sup>13</sup> Tawamhã Zezusi hã Zuwãhã wasu'u te te wapari wamhã, ma tô danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sãmra da. Tane nherë, nimomo ìsãmra na ìwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô darom hawi tawairébë ni da'ahâ na, ìsarina dasi'aba're da ìsõ'râmi, ti'ai baba. <sup>14</sup> Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô da'ab'madâ. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô da'âma tipë'ëzé, Zezusi hã. Taha wa, ìhâzé ré norî hã tame ìsi'ubumro norî hã ma tô apese.

<sup>15</sup> Tawamhã hâiwahã pesere, wa norî hã ìsiré 're ìwanomro mono norî hã wa tô ìtême ubumro ni, Zesusihî u. Âne, wa tô tâma nharî za'ra ni:

— Ma tô tihâiwahã. Âme a'ubuni wi, wa wahâimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'âpë dama rob'ru na, 'ri wa'õtõ u dasi'aba're da, dasa hã da te dasima uipra za'ra da.

<sup>16</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharî za'ra, âne:

— Mare di. Dasi'aba'rei õ di za. A norî wa'wa hã te za dasa hã dama ì'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

<sup>17</sup> Tawamhã wa duré asa tâma nharî za'ra ni, Zesusihî ma:

— Ì'u'ëtë wapu hã 5 na te wama tihâimana za'rare. Duré pe'a hã maparanere. Â norî si, umrore di.

<sup>18</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'âpë we ìma waibui wa'aba, ì'u'ëtë wapu hã, duré pe'a hã.

<sup>19</sup> Tawamhã te oto dama tinha, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô oto ì'u'ëtë wapu hã waibu, 5 na ìhâiba hã. Duré pe'a hã maparane. Tawamhã hâiwa u te ìré rob'madâ, Timama âma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wë'ë, ì'u'ëtë wapu hã. ìsiré 're ìwanomro mono norî ma, ma tô wama sômri za'ra, wa te dama sômri za'ra mono da. <sup>20</sup> Tawamhã aihîni ma tô dasa hã huri ni. Ma tô da te 'mahâpârî. Tawamhã Zesusihî siré 're ìwanomro mono norî hã wa tô apã si'õtõ 're, wa te sé danho'rada hã, ì'u'ëtë wë'ë hã pe'a wë'ë zama. <sup>12</sup> na si'õno hã ìré hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã 'masisi di. <sup>21</sup> Aibã norî hã 5 miu na



ĩhãiba za'ra hã ĩsaihuri norĩ hã, aibã norĩ za'rata si hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

*ZeZusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u*  
*Marcusi 6.45-52; Zuwã 6.15-21*

<sup>22</sup>Tawamhã ZeZusi hã ma tô wama rob'ru za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, uba're wa, wanhisisi da, ĩwana zara u wa te saprĩ za'ra da ĩsõ'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apã da te ropéi mono da. <sup>23</sup>Te te dama rob'rui pari, te oto ZeZusi hã mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreme da. Tame siwaprosi sãmra ré, ma tô ãma timara. <sup>24</sup>Taha ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô â wa'wa u wahãimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tô â sisasi hã te te waré wabzuri za'ra uba're hã, rowa'u'u za'ene hã ĩsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. <sup>25</sup>Tawamhã zahadu mara hã ré, te ZeZusi hã watême timorĩ za'ra, â nhisi baba. <sup>26</sup>Tawamhã, wa te wasiwi 'madã'â wamhã, wa tô tãma wapẽ'ẽwara za'ra ni, adã watême morĩ za'ra newa. ãne, wa wasima 'mahãrã za'ra ni:

— Ôhõta adã'â hãiba warõ, te wei watême mo. — ãne, wa wasima 'mahãrã za'ra ni. Tawamhã tãma wapahi za'ra wa, wa tô tãma wazadari za'ra ni. <sup>27</sup>Tawamhã awa'awi ma tô ZeZusi hã wama si'mahãrã za'ra:

— Wa hã wa we atême ĩmorĩ 'wa. ĩma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

<sup>28</sup>Tawamhã Pedru te tãma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'ãpé we ĩzõ aihãrã, â nhisi baba ãma atême ĩmorĩ da, asabzéb u.

<sup>29</sup>Tawamhã asa te tãma tinha, Pedruhu ma:

— We aimorĩ pé, ĩtême.

Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morĩ da, ZeZusihi u. <sup>30</sup>Tawamhã â nhisi baba ĩtême morĩ wa, ma tô rowa'u'u za'etê ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré âzé, â rowi. Te sina 'mahã, ãne:

— Wanhib'apito, ma'ãpé ĩnho'reptu na, ĩdã'â tõ da.

<sup>31</sup>Tawamhã awa'awi ma tô ZeZusi hã pa'ã, tinhib'rata na. ãne te tãma tinha, Pedruhu ma:

— E niha ĩzaze syry di. E marĩ da, ma tô 'rãwi ĩ'ãma asiwawã, te aipawaptobzém na hã. — ãne ma tô tãma tinha, ZeZusi hã.

<sup>32</sup>Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, ZeZusi norĩ hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã tiwa'u'utu. <sup>33</sup>Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ãma wawata za'ra ni, ZeZusihi ãma. ãne wa ãma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, te 're aimo. — ãne wa ãma wawata za'ra ni.

*ZeZusi hã te te ĩda'apesezé wasu'u*  
*Marcusi 6.53-56*

<sup>34</sup>Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, ZeZusihi me, ĩsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u. <sup>35</sup>Tamemhã ma tô dasiwi waihu'u ni, ZeZusi hã. Taha wa, ma tô ZeZusihi wasu'u na ãma dasima da te ropé, 'ri wa'õtõ mono bâ, ti'ai 're dasi'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã da'ahã na ma tô ĩhãzé ré norĩ hã ĩtême 'wasari ni. <sup>36</sup>Tawamhã ma tô ĩhãzé ré norĩ hã tiwi waptêrê za'ra, ĩ'uzã nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhã ĩ'uzã nhisutu si te te nasi upi za'ra nherê, ma tô tizéptã'ã za'ra, uburé ĩhãzé ré norĩ hã, awa'awi.

## 15

*Zudezu norĩ hi'rata hâimanazé wasu'u  
Marcusi 7.1-13*

<sup>1</sup>Tawamhã parisezu norĩ hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô ai'aba're Zeruzarê hawi, Zezusi hã te te siwi âma sadanharĩ da, zudezu norĩ hi'rata nhimiroti na. Æne te siwi sadanha, âma:

<sup>2</sup>— E niha asiré 're ìnomro mono norĩ hã te te 'madâ'â za'ra ò di, duréi wahi'rata norĩ nhimiroti hã. Ta norĩ hã 're sailhuri mono ò ré, 're simisõi pese za'ra mono ò di. Æne wa, te ta norĩ hã wahâimanazé hã te te âma wawi 're upa za'ra.

<sup>3</sup>Tawamhã asa te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra:

— E niha bâ bété, a norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ò di, te bété asimiroti na si 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. <sup>4</sup>Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô âne dama roti: “Aimama norĩ hã te za 're ìwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” Æne ìsimiroti amo hã duré: “Ni'wam norĩ hã timama nherê, duré tina nherê, te te âma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro.” Æne ìsimiroti hã duréihã. <sup>5-6</sup>Tane nherê, te aimawi dama 're ìroti za'ra wa'aba mo, âne: “Áté ni'wa hã te za sima rosa'rata, marĩ hã timama norĩ ma, te te sòmri da, te te âma pawaptob zahuré da. Tane nherê, te za tipê'ê na sima tinha: “Á hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te hã.” Æne wamhã, timama norĩ ma, te te sòmri zahuré ò di za, te te âma pawaptob zahuré da.” Æne te dama 're ìroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Râwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're ìwê'ò za'ra wa'aba mo. <sup>7</sup>A norĩ wa'wa hã aihâimana si'ahâ za'ra wa'aba di. Duréihã Iza'iza hã ma tô ì'uwaiwaba ai'âma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa, za 're ì'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na ma tô âne na ai'âma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa:

<sup>8</sup>“Ò norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ì'âma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ê 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ì'upana. <sup>9</sup>Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ìnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai ò di, ta norĩ hã ì'âma 're ìwata za'ra mono zé hã.”

Æne ma tô ai'âma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, duréihã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

*Dasa hã da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ì'manharĩ za'ra mono ò zé wasu'u*

*Marcusi 7.14-23*

<sup>10</sup>Tawamhã Zezusi hã ma tô sima dazô hã, ìsimirowasu'u hã da te wapari za'ra da. Æne te dama tinha:

— Ma'âpé, ìwapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, âma. <sup>11</sup>Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapê'ê 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ò di za 'râwi. Dapê'ê hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Æne ma tô Zezusi hã dama waihu'u.

<sup>12</sup>Tawamhã wa norĩ hã ìsiré 're ìwanomro mono norĩ hã wa tô ìtème ubumro ni, Zezusihi u, wa te wasiwi âma sadanharĩ za'ra da, âne:

— E ma tô asina ìwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tô aimreme hã siwi wê'ò pese za'ra.

<sup>13</sup>Tawamhã Zezusi hã te asa wama ãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma:

— Ìmama hã hãiwa ãma 're Ìsãmra mono hã rob're te te Ì'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o. <sup>14</sup>Parisezu norĩ ãma 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihã na 're hãimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ìtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptã'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

<sup>15</sup>Tawamhã Pedru te ãma 'mahã, Zezusi hã:

— Ma'ápé ãma wama rowasu'u za'ra na, taha na ãma Ìromnhimiré'é na hã wa te waihu'u za'ra da.

<sup>16</sup>Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. <sup>17</sup>Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apã 're wairébé, dahãiba hawi. <sup>18</sup>Tazahã, dapê'ê hawi da te 're Ìsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. <sup>19</sup>Dapê'ê 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, dasipãrĩ hã, duré dasina danhimisaihuri hã, duré marĩ na danhimisaihuri hã, duré dazadawa nhipe hã, duré da te da'ãma 're Ìwasété za'ra mono hã. <sup>20</sup>ãne uburé dapê'ê 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Tane nherê, danhimisõi ãna 're dasaihuri mono wamhã, ãma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

*Pi'õ hã zudezu'õ 'ra, Zezusi hã te te Ìpesezé wasu'u*

*Marcusi 7.24-30*

<sup>21</sup>Tawamhã Zezusi hã ma tô mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwĩb zama. <sup>22</sup>Tame sãmra ré, ma tô pi'õ zudezu'õ hã ìtème wi, Cana'ã norĩ siré hã, ta niwĩ 're Ìsãmra mono hã. Ìtème wisi wamhã, ma tô 'mahã, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ápé Ì'ãma aipê'êzé na. Ì'ra sipi'õ, wa'uburé ré 're hãimana u'ãsi mono wa, te te 're robzépata za'ètê u'ãsi.

<sup>23</sup>Tawamhã ãne na pi'õ te te 'mahãrã nherê, te te sada'ãbã õ di asa, Zezusi hã. Tawamhã wa norĩ hã Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ hã wa tô ìtème ai'ré za'ra ni, Zezusihi u. ãne, wa tô tãma 'ru za'ra ni:

— Ma'ápé pi'õ satõrĩ apã, wa hawi morĩ da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahãrã, mreme 'rãihã na.

<sup>24</sup>Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, asa:

— Pone'ërebã 're Ìsimani za'ra mono norĩ zõ si, ma tô we Ìmama hã Ìzatõ, Izarazéhé nhihudu norĩ zõ si.

<sup>25</sup>Tawamhã ãne na Zezusi hã te te rowasu'u wamhã, ma tô pi'õ ìtème mo. Ma tô hi'rãtitõ Ìpapara aime. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— Apito, ma'ápé Ì'ãma aime na.

<sup>26</sup>Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— E 're dasaihuri mono ré, te za dasa hã da'ra wi, da te 're waibu, wapsã ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. ãne hã Ì'uwaibaba õ di. — ãne te Zezusi hã pi'õi ma ãma romnhimiré'é, zudezu'õ norĩ ãma hã, sõ'awib õ nherê.

<sup>27</sup>Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinha, ãne:

— Apito, tô Ìbã ma tane hã Ìma Ìwaihu. Tane nherê, wapsã hã wedeza zahãpã ìtede'wa sai'a'a hã te za te te 're huri, Ìsahãpã 're Ìrere'e mono hã.

<sup>28</sup>Tawamhã pi'õi mreme te te wapari wamhã, te tãma tinha, Zezusi hã:

— Pi'õ, wa tô aiwaihu'u, aima ï'umnhasi za'ëtê na, ïwi ïwaptêrêzêb zarina te aima ï'manharĩ da hã. Taha wa, wa za aima âma uwaimra, tô. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, pi'õi ma. Tawamhã âne te te tâma nharĩ wi, ma tô wa'uburé hã ï'ra sipi'õi hawi watobro. Taha wa, ma tô tipesse oto.

*Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te ïda'apesezé wasu'u*

<sup>29</sup> Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na ïsõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da. <sup>30</sup> Tame sãmra ré, ma tô da'ahâ uptabi na ïtême aihutu ni. ïhâzé ré norĩ hã ma tô ïtême da te simro, ïmorĩ'õ norĩ hã, duré ïtob'a norĩ hã, duré ï'râtêire norĩ hã, duré ïmreme'õ norĩ hã. Uburé siwa'ru ma tô ïhâzé ré norĩ âma dasito, ïpapara da te sôré da. Tawamhã uburé ma tô da'apese, Zezusi hã. <sup>31</sup> Tawamhã ïmreme'õ norĩ hã ma tô mreme wairé. Duré ï'râtêire norĩ hã ma tô timorĩ wê za'ra. ïmorĩ'õ norĩ hã para na te oto 're nomro. ïtob'a norĩ hã te duré rob'madâ'â za'ra oto. Tawamhã âne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma, ma tô duré âma tawata za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito âma.

*Zezusi hã dasa te te dama ï'manharĩzé wasu'u hâiba amo  
Marcusi 8.1-10*

<sup>32</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô ïsiré 're ïwanomro mono norĩ zô sima wazô tihârâ za'ra. Tawamhã te wama nharĩ za'ra, âne:

— Âhãna ï'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawí ai'utõ, bådâ si'ubdatõ da'âma si'utõrĩ wa. Taha wa, da'âma ïpê'êzé di, wa hã. Dasai õ nherê, te dama rob'rui waihu'u õ di, apâ da te ropéi mono da hã. Danhib'uware wa, bådâdi wa, dawí robra za'ra õ'umnhasite, te dama rob'rui waihu'u õ di.

<sup>33</sup> Tawamhã wa norĩ hã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã:

— E niha wa za ï'u'ëtê wapu hã 'masãmri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherê, dahâiba mono bâ wa te dama ï'a za'ra da hã. Da'ahâ uptabi di.

<sup>34</sup> Tawamhã te asa wazadhanharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha te ï'u'ëtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

Tawamhã âne te asa tâma wasu'u za'ra:

— 7 na te wama tihâimana za'ra. Duré pe'a hã umrore na te tihâiba. — Âne, wa asa tâma wasu'u za'ra ni.

<sup>35</sup> Tawamhã Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da. <sup>36</sup> Taha pari, ma tô duré 7 na ï'u'ëtê wapu hã waibu, pe'a zama, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma wata da, sõpru wa. Âma wata pari, ma tô te te wê'ê, ï'u'ëtê wapu hã, pe'a zama. ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sômri za'ra, wa te dama sômri za'ra mono da. <sup>37</sup> Tawamhã uburé ma tô tasaihuri ni. Ma da te 'mahâpârĩ. Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tô danho'rada hã apâ wa te ubumro za'ra, 7 na si'õno hã ïsi'atarême ré hã. <sup>38</sup> Aibâ norĩ hã tisa te te ïhuri norĩ hã 4 miu na ïhâiba za'ra hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

<sup>39</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto dama rob'ru, apâ dasi'aba'ré da, darob u. Taha pari, ma tô uba're 're âzé, Madadã na danhipti'a nho'õmo nhisi u te te saprĩ da.

## 16

*ZeZusi hã marĩ iwaihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, da te tãma ĩ'ruzé wasu'u Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56*

<sup>1</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã duré sadusezu norĩ hã ma tô ZeZusihi u ai'aba'ré, te te tãma 'ru za'ra da, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, ĩsõ'a za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para di pâ, marĩ hã tô sena te te 'manharĩ zô. Āne ma tô tãma 'ru za'ra, te te siwi pibu da, ZeZusi hã. <sup>2</sup> Tawamhã ZeZusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Bãdã ĩsẽbrézẽb u hãiwa pré wamhã, te za āne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Awẽmhã hãiwa wẽ di za oto.” <sup>3</sup> Duré nimahã na bãdã 'rãĩ watobrozẽb u, hãiwa nhirõtõ si simi'wara wamhã, ĩwatobrozẽb āma si bãdã te te hãiwa nhirõtõ pré wamhã, te za duré āne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Āhãna hã tã te za we tita'a.” Āne hã hãiwa u 're asimizawẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, tã 're ĩta'a mono zẽb da hã duré 're ĩhãiwa pese mono zẽb da hã. Tane nherẽ, āhãna uburẽ 're ĩromhãimana mono zẽ hã 'madã'ã za'ra wa'aba nherẽ, za 're ĩromhãimana mono zẽb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di. <sup>4</sup> Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ĩ'aihãimana waseté za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ĩma ĩ'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za. Durẽihã Zonahã ma ĩromhãimanazẽm na si te za āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma ĩ'manharĩzẽm na. — Āne ma tô ZeZusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã ZeZusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

*Ī'u'ětẽ wapuzẽm na ZeZusi te te āma ĩsimirẽé za'ra zé wasu'u, parisezu norĩ āma*

*Marcusi 8.14-21*

<sup>5</sup> Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, ZeZusihi me, ĩsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô ĩ'u'ětẽ wapu na po're ha'ari za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba'ré ni. <sup>6</sup> Tawamhã ZeZusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, ĩsirẽ 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ětẽ wapuzẽm nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzẽm nhiti, sadusezu norĩ me. — Āne ma tô wama āma romnhimirẽé za'ra, sõ'awib õ nherẽ.

<sup>7</sup> Tawamhã wa norĩ hã wa wasima nharĩ za'ra ni, āne:

— Ātẽ õ hã ĩ'u'ětẽ wapu hã wa te wei wasirẽ 'mai'ari õ wa, ma tô āne wama nharĩ za'ra.

<sup>8</sup> Tawamhã ZeZusi hã wanhimirosa'rata za'ra hã te te sina waihu'u wa, te wama nharĩ za'ra, āne:

— E niha te ĩ'u'ětẽ wapu hã aima ĩhãimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ĩ'umnhasi za'ra wa'aba āna. <sup>9</sup> E zahadu bété asiwi ĩzadaihu'u za'ra wa'aba ā bã. E ma tô āma aipo're si'ari za'ra wa'wa, 5 miu na aibã norĩ ma, ĩ'u'ětẽ wapu hã 5 na te ĩwẽ'ẽi mono zẽm na hã. E niha si'õno hã ĩ'masisi za'ra wa'wa hã, ĩ'u'ětẽ wapu wẽ'ẽi ré hã. E ma tô duré āma aipo're si'ari za'ra wa'wa. <sup>10</sup> Duré 4 miu na aibã norĩ ma, ĩ'u'ětẽ wapu hã 7 na te wẽ'ẽi mono wamhã, e niha si'õno hã ĩ'masisi aba mono hã. E ma tô duré āma aipo're si'ari za'ra wa'wa. <sup>11</sup> E niha bã waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'u'ětẽ wapu 'manharĩzẽm na te ĩnharĩ uptabi õ zẽm na hã. Ma'ãpé 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ětẽ wapuzẽm

nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, sadusezu norĩ me.

<sup>12</sup> Tawamhã ísiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô wasina waihu'u za'ra ni, Zezusihi mreme hã, ĩ'u'ěté wapu 'manharĩzém na te te wama ĩnharĩ uptabi ô na hã, parisezu norĩ nhimiroti wasété na te te âma ĩsimiré'ézém na si, sadusezu norĩ me.

*Zezi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, Danho'reptui'wa da, Pedru te te ĩwasu'uzé wasu'u*

*Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21*

<sup>13</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto mo darob amoi u, apito Piripihĩ te, Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi niwĩ. Tame ma tô wazadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã:

— E niha ma tô dasima ĩwasu'u za'ra ni, dasiré ĩpodo hã ti'ai âma. E 'wa hã, wa hã wa 're mo.

<sup>14</sup> Tawamhã âne wa asa tâma nharĩ za'ra ni:

— Aiwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ aihâiwa'udu. Duré a hã, u, Eriasi apâ we ĩ'aimorĩ. Duré a hã, u, Zeremiasĩ. Duré a hã, u, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ĩhâiba amo, apâ aihâiwa'udu.

<sup>15</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré wazadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo.

<sup>16</sup> Tawamhã Sima Pedru te asa tâma tinha:

— A hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra.

<sup>17</sup> Tawamhã Zezusi, te Pedru oto 'mahâ:

— Sima, Zuwãhã 'ra, aima 're rowê mono di. Ma tô âma ĩ'uwaimra. A hã danhimirowasu'u hawi, âne na ĩwaihu'u ô di. ĩmama, hâiwa âma 're ĩsãmra mono si ma tô âne na aima ĩwaihu'u. — Âne ma tô Zezusi hã wêsã Pedru hã, te te ĩwaihu'uzém na. <sup>18</sup> Tawamhã te duré tâma âma romnhimiré'é:

— Pedru, âne wa za aima waihu'u. Ĕtê na, wa ai'âma simiré'é. Ni'wa hã êtê nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tâma. Tane hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, ma tô ĩwaihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã êtê nhisiwi te te ĩ'ri ne, te za oto ĩwaihu'u na'rata zém hawim na ĩwaihu'u za'ra ni, za da te 're ĩzaze za'ra mono norĩ hã. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé hã dama siptete nherê, pire nherê, ĩzazei'wa norĩ âma te te ai'uté waihu'u za'ra ô di za. <sup>19</sup> Danhib'apito, 'ri za'êtê 're, 're ĩsãmra mono hã te za 'ridawazé hã tâma ĩromhuri'wai ma tisô, te te dama âma 're 'ridawa mono wa, âma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisô 'ridawazé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, âma 're danhisisi mono da. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tô za'ra mono da, dawĩ 're ĩ'azawi mono hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te âma 're asaze, hâiwa âma. Duré uburé marĩ hã dawĩ 're ĩ'azawi mono ô hã te za duré te te âma 're ai'uzei pese. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, Pedruhu ma.

<sup>20</sup> Taha wa, Zezusi hã ma tô sina wazadawa uwati za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa te dama wasu'u tô za'ra da a'â, Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.

*Zezi hã za ĩdâ'âzém na ĩsiwasu'uzé, za ĩhâiwa'utuzém na zama*

*Marcusi 8.31-9.1; Rucasi 9.22-27*

<sup>21</sup> Tawamhã ta hawim haré te oto tidâ'âzém na wama 're siwasu'u u'âsi sô'awi Zezusi hã, tihâiwa'utuzém na zama. Âne ma tô wama 're siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Īmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina wa za mo, Zeruzarē u. Tamemhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te za ĩma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'ětē. Te za duré dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bådã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apã.

<sup>22</sup>Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprõ tisiré norĩ nhiti, romnhiwasi, tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. Āne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ãne hã ai'ãma ĩromhãimana da hã mare di za. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te aima ba'a da si, wa ĩsima wē, da te aima rob'manharĩ tō da.

<sup>23</sup>Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. Āne te tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. Marĩ hã bådãdi wa, 're ĩsimi'wara mono, te te 're ĩda'marõpãrĩ za'ra mono ne, te ĩwasutu mo, ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina te ĩsina dama uwaimrami tō da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ĩ'ãma ĩrosa'ra, a hã.

<sup>24</sup>Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ĩsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩwē za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, te za ĩsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nherē. <sup>25</sup>Ni'wam norĩ hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowē ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hã. <sup>26</sup>Áté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dârã. Ti'ab ré, sibrob ahã nherē, e tãma 're rowē mono di za, rowē ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowē mono õ di za. Ti'ai ãma, simarĩ ahã uptabi nherē, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ĩsiwa'ãbãzéb da hã, rowē ãma 're ĩhãimana mono zéb da hã. <sup>27</sup>Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo, niwapsi wa za wei mo apã, ĩmama zadawa para, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tamep si uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, ĩwē norĩ ma, duré ĩwasété norĩ ma zama. <sup>28</sup>Tō sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aihĩni õ nherē, ai'matã'ã aba õ ré, te za ĩ'madã'ã za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apã we ĩmorĩ wamhã. — Āne ma tô wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

## 17

*Ētē 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'ětē wasu'u  
Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36*

<sup>1</sup>Tawamhã bådã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ zama ĩnoi me, Zuwãhã me. Ētē 'rãihã u, ma tō te te simro. <sup>2</sup>Tame si'ubumroi ré, ma tō Zezusi hã aimawi tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. Ma tō ti'uburã pese, båtã ro'o ne. Duré ĩ'uza hã rã uptabi di, rowa'a za'ětē ne. <sup>3</sup>Tawamhã Pedru norĩ hã ma tō 'madã'ã za'ra, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra. <sup>4</sup>Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Wanhīb'apito, āme wama rowē za'ra di. Aima wē wamhā, uridi hā si'ubdatō te aima 'manharī za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hā, duré Mozésihi te da hā, duré Eriasihi te da hā.

<sup>5</sup> Tawamhā āne Pedru te te tāma nharī ré, ma tô hāiwa nhirōtō'a za'ēne hā we hāiba zuwa za'ra, Zezusi norī hā. Tawamhā hāiwa nhirōtō'a hawi, ma tô 'Re ihāimana u'āsi mono hā mre:

— Ā hā ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono. Tāma 're ĩto za'ētē mono di. Ma'āpé ĩsimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

<sup>6</sup> Tawamhā Pedru norī hā Zezusihi siré ĩsi'aba're norī hā, 'Re ihāimana u'āsi mono mre me te te wapari za'ra wamhā, ma tô tāma tipahi za'ra. Tāma pahī za'ra wa, ma tô ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tô roptob za'ra. <sup>7</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tô ĩtēme ai're za'ra. Simi'wara ré, ma tô upi za'ra, tinhīb'rata na. Te te upi za'ra wamhā, te tāma nharī za'ra:

— Ma'āpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tō.

<sup>8</sup> Tawamhā ma tô ti'rāiwhutu za'ra oto, te te rob'madâ'ā za'ra da. Te te rob'madâ'ā za'ra wamhā, Zezusihi si ma tô 'madâ'ā za'ra.

<sup>9</sup> Tawamhā ētē 'rāihā hawi, ma tô si'ra za'ra, Zezusi norī hā. Si'aba'reí ré, ma tô Zezusi hā Pedru norī hā sadawa uwati za'ra, āne:

— Ētē 'rāihā āma ĩ'madâ'ā za'ra wa'wa hā dama wasu'u za'ra wa'aba ō di za a'ā. Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo hā ab're hawi, ĩmama te te ĩhāiwa'utu parip si, te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.

<sup>10</sup> Tawamhā Pedru norī hā te oto āma siwi sadanha, āne:

— E marī wa, te dama rowahutu'wa norī hā te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ihāimana u'āsi mono te te ĩpisutu wana, Eriasi za we ĩmorī na hā.

<sup>11</sup> Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— Duréihā 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tô ĩ'uwaibaba āma rob'ui'ére, Eriasi za we apā ĩmorizém na te te ropese da.

<sup>12</sup> Tane nherē, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hā ma tô wei morī pa. Tane nherē, ō hā da te dasiwi waihu'u ō wa, ma tô tāma rob'manharī wasété za'ra ni, da te dasima ĩwē za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te ĩma 're rob'manharī wasété za'ra, ti'ai āma dasiré ĩpoto ma hā.

<sup>13</sup> Tawamhā Pedru norī hā ma tô waihu'u za'ra, Zezusi te te tāma ĩrowasu'u za'ra zé hā, Eriasihi upana Zuwā Batita te te ĩwasu'u na hā.

*Zezusi hā ai'reputu ma, wa'uburé te te ĩmezé wasu'u*

*Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43*

<sup>14</sup> Tawamhā wa norī hā wa tô apā ai'aba're ni, Zezusihi me, da'ahā uptabi na sô ĩdahāimana za'ra u. Tawamhā aibā hā ma tô Zezusihi u wi. Wisi wamhā, ma tô ĩpapara nhamra, hi'rātitō. <sup>15</sup> Tawamhā te tāma tinha, Zezusihi ma:

— Apito, ma'āpé ĩ'ra āma aipē'ézé na. Te 're sitete u'āsi. 'Re sitete u'āsi mono wa, te unhama u 're waptā'ā, āi ba zama. <sup>16</sup> Asiré 're ĩnomro mono norī u, wa tô aré saprō. Tane nherē, te te siwi pese waihu'u ō di, ta norī hā.

<sup>17</sup> Tawamhā Zezusi ma tô tinha, āne:

— E niha bété ai'rata 're ĩnhama u'āsi za'ra wa'aba mono nherē, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. Nimosi aipoto té wa'aba mono hā ĩ'aihāimana wasété za'ra wa'wa. E ĩpē'ézé u'āsi, wa za ai'rata 're ĩmorī u'āsi 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō wa. Ma'āpé we ĩtēme saprōni aba, ai'repudu hā.

<sup>18</sup> Tawamhā wa'uburé ma, ma tô rob'ru Zezusi hā, ai'repudu te te 're ĩpibui u'āsi mono nhiti, morī da. Te te tāma rob'rui wi, ma tô awa'awi



watobro, ai'reputu hawi. Tawamhã awa'awi ma tâma tirowê, ai'reputu ma hã.

<sup>19</sup> Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã, wa tô wahâiba pisutu ãtême ai'rê za'ra ni Zezusihi u, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharĩ da. ãne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni:

— E niha bâ bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherê, wa te wasiwi ãmei waihu'u ô, tâma.

<sup>20-21</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tâma meï waihu'u za'ra wa'aba ô di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hã syryre nherê, da te 're wamhã, oto potô wamhã, wede za'êtê uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã syryre na 'Re ãhâimana u'ãsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, syryre na nherê, uburé marĩ hã te aré 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, asi'uihã na aima waihu'u za'ra wa'aba ô nherê. ã êtê 'rãihã ma, te aré ãnharĩ za'ra wa'wa, si'uihã na si'rê da, ãsabzém nhiti. Tawamhã te aré tô ai'rê. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã za ãdã'ãzém na ãsiwasu'uzé hãiba amo, ãhãiwa'utuzém na zama Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45*

<sup>22</sup> Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré wa tô asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ãpodo hã te za dasima ãhãiba nhomri za'ra ni. <sup>23</sup> Te za ãwĩrĩ ni duré, dasiwi. Tane nherê, bâdã maparane ã'ãma si'utõrĩ ô ré, te za ãmama hã apã ãhãiwa'utu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'ô pese za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ wi.

*'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa 'ri 'madã'ãzéb da, rob'uiprazé da te tâma 're ãpo'o za'ra mono zé wasu'u*

<sup>24</sup> Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ai'aba'rê ni, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tô Pedru siwi sadanha, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã. ãne ma tô siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madã'ãzéb da, te te dame 're wa'ãbã mono ô di.

<sup>25</sup> — ãhe. Te te 're wa'ãbã. — ãne ma tô sada'ã, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tô ãzê 'ri para u, Zezusihi zarina, te te ãma sadanharĩ da. Sébré wamhã, ma tô Zezusi hã timreme na sôzã, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ãwaihu. Daro mono bâ danhib'apito norĩ ma, e 'wam norĩ hã te rob'uiprazé hã te te tâma 're po'o za'ra. E ãsib'a'uwê norĩ hã, e darob zô te te da'ãma 're ã'ai'uté za'ra mono norĩ si te za te te tâma 're po'o za'ra. — ãne te sadanha, Zezusi hã.

<sup>26</sup> Tawamhã Pedru te asa tâma tinha:

— Darob zô te te da'ãma 're ã'ai'uté za'ra mono norĩ si, te za te te 're wa'ãbã za'ra.

Tawamhã Zezusi hã te duré tâma tinha, ãne:

— Tane tô. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uwê norĩ, tinhib'apito ma, te te 're ãwa'ãbã za'ra mono da hã mare di. (Tane, wa hã ãmama nhib'a'uwê wa, rowahutuzé 'madã'ãzéb da, te dame 're wa'ãbã mono ô nherê, te ãma dame 're upai mono ô di za.) <sup>27</sup> Tane nherê, wawasédé,

da te wa'āma 're sa'ra mono ō'umnhasite, wa za wa'ābā za'ra ni, āhāna hā. Ma'āpé ai'maimorī aba ĩsō'ui u, tepe zō 'maimeī wa'aba da. Tawamhā ĩmorī'rada 'mai'āri aba wamhā, te za ĩ'masari waré wa'wa, rob u. Tawamhā ĩsadaī'ré 're, te za ĩ'manhopētē 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hā. Ta hā ĩwabre za, rowahutuzé 'madā'ázéb da hā te ĩwa'ābāzéb da hā, duré āma ĩwa'ābā za'ra wa'aba zéb da hā. Taha wa, rob'uiprazé ĩsapotore hā 'mai'āri aba wamhā, te za asiwi ĩ'mai'āri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norī u, āma wa'ābā za'ra wa'aba da. — Āne te tinha, Zezusi hā.

## 18

*Danhipai u dama ĩpire na Zezusi hā te te ĩrowasu'uzé wasu'u*

*Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48*

<sup>1</sup> Tawamhā wa norī hā Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norī hā wa tô ĩtēme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharī da, āne:

— E 'wa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē, siré 're ĩhāimana za'ra mono norī hā danhipai u dama ĩpire.

<sup>2</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tô ai'uté hā 'mahā, ĩsiré 're ĩwanomro mono norī wa'wa, te te sārī da. <sup>3</sup> Tawamhā te wama nharī za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihāimanazém na saprī za'ra wa'aba ō wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ai'āma 're sib'a'uwē za'ra wa'aba mono ō di za. Dama ĩwapu na ai'uté hāimanazém ne 're aihāimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'āma 're sib'a'uwē za'ra wa'wa. <sup>4</sup> Ni'wam norī hā ā ai'uté ne tipire na 'rāwi 're si'madā'ā za'ra mono ō wapsi, te za pire na 're hāimana u'āsi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma hā. <sup>5</sup> Duré ni'wam norī hā te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zō 're tob'uzu za'ra mono wamhā, ta norī u'ābā te duré ĩzō 're tob'uzu za'ra. — Āne ma tô wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norī ma.

*Dawasédé, da te 're ĩmanharī za'ra mono ō zé wasu'u*

*Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2*

<sup>6</sup> Tawamhā Zezusi hā te duré wama rowasu'u za'ra, āne:

— Āhāta ai'uté norī te asimro. Áté ni'wa hā te za tinhimiroti wasété na āma ropé, ai'uté norī āma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norī āma. Tawamhā ĩsimiroti wasété hawi, ai'uté te te ĩ'mairēme wamhā, tāma ropipa uptabi di za, tāma ĩroti wasété 'wai ma hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, za te te azārī wa. Ībutu na étē tōmo wawē, da te āma wasisi pari, dā'ā da, āi ba da te mei 'wa'āhā, tāma ropipa di aré. Tane nherē, ĩsimiroti wasété zarina ai'uté te te ĩrēme wamhā, tāma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hā. <sup>7</sup> Danhimiroti wasété hawi 're dasi'marōpārī u'āsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bā. Te za tô da te 're ĩrēme za'ra. Tane nherē, tinhimiroti wasété hawi te te 're ĩda'marōpārī za'ra mono norī ma si, danhipai u tāma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

<sup>8</sup> — Asib'rata na aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, duré aipara na aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, te za asiwi 're ĩsihāri za'ra wa'aba mo, 're sāmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihāri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hā asiwi 're sihāri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hāiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'āsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherē, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhamā u'āsi u 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're asāmra aba mono wamhā, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. <sup>9</sup> Duré atōmo

na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasété na 're asi'marõpãĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ato hã te za asiwi 're İسانی za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Tawamhã ato hã asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atõmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hãiwa u, 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da, tame. Tawapsi aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherê, atõmo zahuré ré ropipa u unhama u'âsi u, 'Re İhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Æne ma tõ Zezusi hã İsiré 're İwanomro mono norĩ ma, wama waihu'u sirõmo za'ra.

*Pone'ërebãire İsimanizé wasu'u*

*Rucasi 15.3-7*

<sup>10-11</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma:

— Åhãta ai'uté norĩ hã te asimro. Åma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tõ, dama İwapu newa. Tõ sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Hãiwa åma 'Re İhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te ai'uté mono bâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi si, tite mono bâ. Ta norĩ hã te İmama nho'a te te 're 'madâ'â pese za'ra, hãiwa åma 're İsãmra mono nho'a.

<sup>12</sup> — Wa za oto aima åma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Aibã hã pone'ërebã 100 na İsimizama hãiba hã misi tiwi 'masimani wamhã, e sõ rĩtĩ mono õ di za. Te za tõ sõ 're rĩtĩ. Pone'ërebãire hã te za a'â rême za'ra 99 na İhãiba hã. İsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sõ rĩtĩ, tiwi İsimani zõ. <sup>13</sup> Tawamhã te te sãmri wê te, te za 're to, pone'ërebã tede'wa hã. Pone'ërebã hã İsimani'õ norĩ hã rowê u'âsi tãma 're hãimana za'ra mono wa, tãma 're İrowê mono zém nhipai u, te za 're to za'ëtê. <sup>14</sup> Tane, å ai'uté norĩ hã Aimama aba wi, 're İsimani za'ra mono da hã sõ 're simipari mono õ di, tãma wê õ wa. — Æne ma tõ Zezusi hã pone'ërebãire İsimanizém na simiré'é.

*Dasiré İsazei'wa nherê, dasiwi 're İdawasété za'ra mono zé wasu'u*

<sup>15</sup> Æne te duré rowasu'u, Zezusi hã:

— Asisånawã, asiré İsazei'wa nherê, asada 're wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za İtême 're anomro aba mo, asada 're İwasété za'ra wa'aba mono zém na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da, aihãiba pisutu. Tawamhã tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za apã asina 're asisånawã za'ra wa'aba mo. <sup>16</sup> Tane nherê, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto asiré İsazei'wa hã misi, niwamhã maparane asiré 're İsimroi wa'aba mo, asada 're İwasété za'ra wa'aba mono u, oto İsõ'a zahuré tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norĩ nho'a. Duréihã 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã åma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za åne 're İ'manharĩ za'ra wa'aba mo, asima. Æne İsimiroti na rob'ui'éré hã: “Ni'wam norĩ hã sada 're dawasété za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, İwapari'wa norĩ hã danho'a te te åma 're mre me waptob za'ra mono da.” Æne duréihã 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré, İbaihã na hã. <sup>17</sup> Tawamhã asiré İsazei'wa norĩ nho'a tãma 're roti za'ra wa'aba mono nherê, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto uburé asiré İsazei'wa norĩ ma 're İrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're İwasété za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré İsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, İsazei'õ'wa hãimanazém ne, te za oto åma 're İrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasété na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. — Æne ma tõ Zezusi hã wama waihu'u za'ra, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma.

18 Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tô za'ra mono da, dawĩ 're ĩsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te ãma 're asaze za'ra wa'wa, hãıwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawĩ 're ĩsawi za'ra wa'aba mono õ hã, te za duré te te ãma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

19 — Æne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ni'wam norĩ hã maparane nherê, marĩ na ti'ai ãma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmama wi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, hãıwa ãma 're ĩsãmra mono hã. 20 Ni'wam norĩ hã maparane, ãté si'ubdatõ nherê, ĩzadawa para 're mreme zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ĩsiré 're ĩhãimana za'ra. — Æne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

21 Tawamhã Pedru hã ma tô Zezusihi u ai'rê, te te sadanharĩ da. Æne te sadanha:

— Wanhib'apito, wasiré ĩsazei'wa nherê, ĩzada 're ĩwasété u'ãsi mono zé hã e mame ĩsa'ratazém nhitõ ãma wa za ĩsina 'madâ'â zazâ, ĩwasédé te ĩsina ĩ'madâ'â'õzém na hã za. E 7 ãma.

22 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. 7 ãma asina 'madâ'â zazâri õ di za. Áté 77 ãma si te za asina ĩ'madâ'â zazâ, ĩwasédé hã asina ĩ'madâ'â'õzém na hã. 23 Æne, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém na hã. Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito hã ma tô rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ĩsapari tãma rob'madâ'â'wa norĩ hã rob'uiprazé te te tiwi 're ĩwaptêrê za'ra mono hã wahuré ĩsõwa're're te te tãma 're sõmri za'ra mono zõ. 24 Tawamhã te te ãma sãna'rata wi, ma tô ĩtème saprõni ni aibã hã, ĩsapari rob'madâ'â'wa hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé hã tinhib'apito wi te te 're awaptêrê, sa'ëtê uptabi na. Sa'ëtê uptabi wa, niwa ĩsõwa're're te te tãma ĩsõmri da hã waihu'u õ di. 25 Tawamhã te te tãma sõmri waihu'u õ wa, ma tô ĩsib'apito hã dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ĩmro zama, ĩ'ra norĩ zama, pawa'ãbã ãna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ĩsibro hã da te dama wede za'ra da, ma tô dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ĩ'awaptêrê mono hã te te ãma wa'ãbã da. 26 Tawamhã õ hã tô tãma rob'madâ'â'wa hã aré, ma tô hi'rãtitõ tãma aime ĩpapara, tinhib'apito ma. Tawamhã te tiwi waptê, ãne: “Apito, a'ã ĩzapari ze na asimi'ẽ na. Zahadu uburé wa za aima wa'ã, wa hã.” Æne ma tô tãma siwaihu'u, aibã hã.

27 — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tô ãma aiwamri, ĩmreme na. Taha wa, ma tô tãma sisisi apã, õne haré nomro da, te te tãma sõmri tõ da. Õne haré ma duré satõ oto, apã morĩ da. 28 Tawamhã õ hã aibã hã te oto mo. Morĩ wamhã, ma tô tisiré romhuri'wa hã sõpêtê. Taha wi, ma tô duréihã rob'uiprazé misi bãtã na dapawa'ãbãzê hã waptê syry na, apito hawi ĩmorĩ wi. Tawamhã ĩsõwa're're te te tãma sõmri õ wa, ma tô ti'ã, ĩbutu na awa'awi. ĩbutu na te te tété sina, ma tô tiwi waptê, ãne: “Ma'ãpé ãhãna ĩma sõmri, zahadu ĩma ĩwa'ãbã õ hã.” Æne te tiwi waptê.

29 — Tawamhã ĩsiré romhuri'wa ma tô hi'rãtitõ nhamra ĩpapara, te te tiwi rowaptêrê da, ãne: “Ma'ãpé, ĩzapari ze na a'ã syry na. Wa za tô aima tisõ uburé, ĩsõwa're're.”

30 — Tawamhã ãne te te tiwi waptêrê nherê, te te ãma sazei õ di. Te te ãma sazei õ wa, ma tô dama ti'ru, da te sêrê da, dazazéb 're. Rob'uiprazé

hã te te tãma sômri wapsi, te za dama ti'ru, apã da te wazere da, dazazém hawi. <sup>31</sup> Tawamhã ãsiré rob'madá'ã'wa norĩ hã ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra, te te dama ã'ru na hã da te sêrê da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tihãimana za'ra. Ma tô duré ai'aba'rê, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da. <sup>32</sup> Tawamhã te te tãma wasu'u za'ra parimhã, ma tô ãsib'apito hã sô hã, dazazéb 're danherê'wa zô. Sô hãrã wamhã, ãne te tãma tinha: “A hã romhuri wasété 'wa, ãwi ãwaptêrêzéb zarina wa tô po're ha'ã, rob'uiprazé ãwi 're ã'awaptêrê mono zém na hã apã ãma sômri ô nherê. Te 'ruiwapari ô di. <sup>33</sup> E niha bâ bété, ãma aipê'êzé ô di asiré romhuri'wai ãma hã, wa hã ai'ãma ãpê'êzé ne.” ãne te tãma tinha ãsib'apito hã, tãma rob'madá'ã'wai ma.

<sup>34</sup> — Tawamhã ãsib'apito hã ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tô dama ti'ru, dazazéb 're da te sêrê da, da te tãma 're ãrob'manharĩ u'ãsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ã'awaptêrê mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tãma sômri wapsi, te za wazere ni apã. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'ê za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

<sup>35</sup> Tawamhã ãne ma tô timreme hã wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã:  
— ãne hã asiré ãsazei'wa hã açada 're ãwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madã'ã zahãri za'ra wa'aba mono ô wamhã, te za ãmama hã te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa aihãiba mono bâ wa'aba, hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã.

## 19

*Damro, da te 're ãrême za'ra mono zé wasu'u*

*Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

<sup>1</sup> Tawamhã ãne na Zezusi te te rowasu'u parimhã, ma tô Darireza hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi u morĩ da, Zodã pa zara u. <sup>2</sup> Da'ahã uptabi na te ãsarina ai'aba'rê ni. Tawamhã Zudeza u wisi wamhã, ma tô ãhãzé ré norĩ hã apese, tame.

<sup>3</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã ni'wam norĩ hã ma tô ãtême aihutu Zezusihi u, te te siwi sadawa pibu da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wê'ô da. ãne ma tô siwi sadanha:

— E aibã hã te za timro hã marĩ ãpire hã te te tiwi 're 'manharĩ za'ra mono ô nherê, te te 're rême za'ra. E wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, ãne hã.

<sup>4</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E ãbãihã na ãne hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. ãne rob'ui'éré hã: “Ropoto na'rata hawimhã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã a'uwê hã aibã na 'manha. Pi'ô zama ma tô duré 'manha.” ãne duréihã ãbãihã na rob'ui'éré hã. <sup>5</sup> ãne ma tô duré roti 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãbãihã na hã: “Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si siré 're simasisi zahuré mono da oto. Sina 're hãiba sítob zahuré mono wa, maparane ãhãiba nherê, misi ãhãiba ne, te za siré 're simasisi u'ãsi zahuré oto.” — ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. <sup>6</sup> ãne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nherê, te za oto dahãiba misi ne dasiré 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nherê, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono ô di za. Mare di. — ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

<sup>7</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô duré siwi sadanha, Zezusi hã:

— Oro zapre te Mozési hã te te wama 're roti za'ra, aibã hã timro te te 're rême za'ra mono da wamhã, timro te te 're ãrême za'ra mono zém na rob'ui'éré te te tãma 're sômri za'ra mono da, te te duré ãré 're satõri za'ra mono da, ãsiti oto sina 're pahã za'ra mono da. — ãne te siwi sadanha.

<sup>8</sup>Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ta hã Mozési hã aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tã ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ropoto na'rata hawimhã, ãne na 're ãromhãimana mono zé hã robaba di. <sup>9</sup>Taha wa, tã sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hã aibã hã, ãmro aibã na sipsaihuri õ nherẽ, timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã.

<sup>10</sup>Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Tane ze te bã, damro ãna te za 're danomro pé.

<sup>11</sup>Tawamhã Zezusi hã te duré asa wama nharĩ za'ra:

— ã hã te ãma ãrowasu'uzé hã aihĩni da te 're ãwaihu'u za'ra mono da hã mare di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ãwaihu'u za'ra mono norĩ si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ãne hã. <sup>12</sup>Aibã hã ni'wam norĩ hã 're ãpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norĩ si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibã hã ni'wam norĩ hã da te 're sihãri za'ra mono wamhã, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za duré ta norĩ hã mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã te za tihãiba hã te te 're sawi pese za'ra 'rãwi, 're mro za'ra mono tã da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ si 're nomro mono da. Ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhã, te za tã ãma 're sõpré u'ãsi. — ãne ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã, ai'uté te te 'ãazawizé wasu'u*

*Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17*

<sup>13</sup>Tawamhã ma tã Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hã ãrã nhisiwi, te te nasi ãma aza'ra sina, Timama ma, ãma mreme za'ra da. Tane nherẽ, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tã dama nharĩ za'ra ni, da te ãtême simro tã mono da, ai'uté norĩ hã. <sup>14</sup>Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Tã'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tã. A'ã we ãtême da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ãhãimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hãimana za'ra mono wapsi, ta norĩ hã te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>15</sup>Tawamhã tinhib'rada, ãrã nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hãiwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tã mo.

*Aibã ãsibro pese wasu'u*

*Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30*

<sup>16</sup>Tawamhã nimahã bãtã na ma tã aibã hã mo, Zezusihi u, te te sadanhaĩ da. ãne te sadanha:

— Rowahutu'wa, e marĩ ãwẽ hã wa za 'manha, 're ãdanomro u'ãsi mono zé hã te ãsina ã'uwaimrami da hã.

<sup>17</sup>Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— E marĩ da, te ãne ãzadanha, marĩ ãwẽ hã da te 're ãmanharĩ za'ra mono zém na hã. Misire 're ãmorĩ wẽ uptabi hã te 're hãimana. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma rob'ui'éré hã 're 'madã'ã pese mono wapsi, te za asina ã'uwaimra, dadã'ã ãna 're ãdanomro u'ãsi mono zé hã.

<sup>18</sup> Tawamhã aibâ te duré sadanha, Zezusi hã:

— E ma hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wa za te 're 'madâ'â pese.

Tawamhã asa te tãma tinha, Zezusi hã:

— “‘Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>19</sup> Duré aimama hã te za 're Ìwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're Ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marí Ìwē zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, Ìwē zô.” — Àne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, aibâ ma.

<sup>20</sup> Tawamhã Ìprédupté hã ma duré ãma sada'â apâ, tô õ hã:

— Tô õhõ si, wa tô 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te 're 'madâ'â pese, uburé. E marí, wa za 'manha, ãhã nhipai u hã bété.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:

— Rowē na 're aihâimana mono zéb zô, 're rosa'rata mono wamhã, mo oto aimorí, uburé asibro hã dama wede mono da, da te aiwi Ì'uipra za'ra zé hã rob'uiprazé hã Ìsibrob'õ norí ma, sômri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hãiwa ãma. Taha parip si te za we apâ aimo Ìtême, Ìsiré 're aimorí da oto.

<sup>22</sup> Tawamhã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô aibâ Ìprédupté hã robzei ãna mo, tinhibro pese si te te sima sawi wa. <sup>23</sup> Tawamhã Ìsa'u ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norí ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ìsibro pese norí hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're Ìsib'a'uwē mono zéb u 're Ìsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za. <sup>24</sup> E niha te za awaru ba'õmore hã Ìsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, Ìsibro pese norí hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re Ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're Ìsib'a'uwē mono zéb u hã. — Àne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>25</sup> Tawamhã ãne Ìmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni, Ìsiré 're Ìwanomro mono norí hã. Tawamhã wa wasisadhanarí za'ra ni, ãma:

— Ìsibro pese norí ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norí hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're Ìdanomro u'âsi mono zé hã.

<sup>26</sup> Tawamhã Zezusi hã te wa'madâ'â pese za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norí hã. Tawamhã, te te wa'madâ'â pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharí za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re Ìhâimana u'âsi mono si sim'inho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marí hã te te 're Ì'ab'manharí mono zéb da hã.

<sup>27</sup> Tawamhã Pedru te tãma siwasu'u, ãne:

— Wa norí hã wa tô wanhibro hã uburé rēme pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. Àne wamhã, e marí te za 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're Ì'anhomri mono da hã.

<sup>28</sup> Tawamhã Zezusi te asa wama nharí za'ra:

— Àne, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré Ìpodo hã wa za ro Ìtéb ãma danhib'apito simasisizém

na 're ìnhamra. Ìsimasisizé ìwē uptabi ãma wa za 're ìnhamra, te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. Tame te za duré a norĩ wa'wa hã ìsiré 're anomro aba mono norĩ hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nhihudu mono bâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. <sup>29</sup> Áté ni'wam norĩ hã te za tinhorôwa hã te te 're rēme pese za'ra, duré áté tisisānawā norĩ hã, duré áté timama norĩ hã, duré áté ti'ra norĩ hã, duré áté tinhipti'a hã. Áté ìsiré 're nomro mono da, te za uburé marĩ hã te te 're rēme pese za'ra. Ta norĩ ma, te za uburé marĩ te te 're ìrēme za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma 're anhomri. Ta norĩ ma si te za dadâ'â ãna 're ìdanomro u'âsi mono zé hã te te tãma 're apisutu. <sup>30</sup> Ni'wam norĩ hã dama ìpire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherē, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu da'ahã na, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ìsib'a'uwē mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherē, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

## 20

### *Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwē mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã buru tede'wa hã bâdã 'rãiwatobro wi, ma tô mo, tãma ìromhuri'wa norĩ da hã, te te da'maipisutu za'ra da, te te ãma tãma romhuri za'ra da, uwa 'ru na. <sup>2</sup> Tawamhã te te da'anhopētē wamhã, ma tô tãma pisutu za'ra, misi bâtã na dapawa'âbâzéb uwaibaba te te ãma pawa'âbã za'ra mono da. Taha wa, ma tô ãma saze za'ra, tãma ìromhuri za'ra 'wa da hã. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, misi bâtã na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na. <sup>3</sup> Tawamhã mararé ma tô duré mo, bâtã si'ré na, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ìrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tô duré aibã norĩ hã sôpētē za'ra, romhuri ãna taré da'rata ìsi'ubumro hã. <sup>4</sup> Tawamhã ãne ma tô tãma nharĩ za'ra: “A norĩ wa'wa hã te za oto ai'aba'réri wa'wa ìburu u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhã dapawa'âbâzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'âbã za'ra wa'wa.” ãne ma tô duré buru tede'wa hã tãma pisutu za'ra.

<sup>5</sup> — Tawamhã ìburu u te oto ai'aba'ré, te te tãma romhuri za'ra da. Tawamhã abzuma ma tô duré aibã norĩ hã sôpētē za'ra, buru tede'wa hã. Taha wa, te duré satõrĩ za'ra, ìburu na te te dame romhuri za'ra da. Bãdã sipra wi, ma duré sôpētē za'ra aibã norĩ hã, aimawi hã. Tô ôhõ si ma duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã ta norĩ hã te duré dazarina ai'aba'ré. <sup>6</sup> Tawamhã hãiwahã pesere te duré mo buru tede'wa hã, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ìrowede za'ra mono zéb u. Tawamhã aibã norĩ hã ma duré sôpētē za'ra aimawi hã, romhuri ãna taré da'rata ìsi'ubumro hã. Te te sôpētē za'ra wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra: “E marĩ wa, te taré asimroi wa'wa, bâtã bâ, marĩ hã dame 'manharĩ za'ra wa'aba ãna.”

<sup>7</sup> — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã marĩ hã te te wama pisutu ô di, wa te tãma ìromhuri za'ra zéb da hã. Taha wa, marĩ na wa te dame romhuri za'ra ô di, ã bâtã na hã.”



— Tawamhã buru tede'wa te duré tãma rob'ru za'ra: “Mo oto a norĩ wa'aba zama dazarina ai'aba'réi wa'aba, ìburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na.” ãne ma tô buru tede'wa hã satõrĩ za'ra.

<sup>8</sup> — Tawamhã mara simei wamhã, tãma ìromhuri'wa norĩ 'madâ'â'wai ma, te tinha ãne, buru tede'wa hã: “Ma'ápé, uburé ìma romhuri'wa norĩ zô aihârâ za'ra na oto, pawa'âbâ mono da. Tawamhã daza'u romhuri na te te ìsãna'rata za'ra norĩ, uimrehene te za ìpawa'âbâ na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ìsãna'rata'wa norĩ hã ìpawa'âbâ za'ra.” ãne ma tô tãma waihu'u, buru tede'wa hã.

<sup>9</sup> — Tawamhã hãiwahã pesere, romhuri na te te ìsãna'rata za'ra hã ma tô rob'uiprazé hã waibu hãiba mono bâ, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtâ bâ te te romhuri za'ra õ nherê. <sup>10-11</sup> Tawamhã dawana romhuri na te te ìsãna'rata za'ra norĩ hã ma tô duré hãiba mono bâ waibu rob'uiprazé hã, aiwapsi. Tane nherê, te te waibui wamhã, ma tô tãma nharĩ za'ra, buru tede'wai ma, ìsa'u romhuri na te te ìsãna'rata za'ra norĩ pawa'âbâ nhipai u, te te waibui õ wa. <sup>12</sup> ãne te mreme nhiti'ru na tãma nharĩ za'ra: “Õ norĩ hã hãiwahã si romhuri na te te ìsãna'rata za'ra hã misi bâtâ za'ratazé hã ma tô sina uprosi za'ra. Wa norĩ hã bété. Bâtâ bâ, wa te ìromhuri za'ra hã, rowa'ro uptabi nherê. E niha bâ, ma bété õ norĩ zama tipawa'â hã waibu, aiwa wapawa'âbâ za'ra me.”

<sup>13</sup> — Tawamhã aibã norĩ siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hã: “Ìsiwaihu, ìwapari pese. Wa hã te aima 'manharĩ wasété õ di, ãne hã. Oro ãma ìzaze za, bâtâ bâre ìma romhuri da, tô misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba te aipawa'âbâ da. <sup>14</sup> Ma tô dame asima ì'ári pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tô ìsima wê, aiwa aipawa'âbâ za'ra wa'aba ne te pawa'âbâ za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ìsãna'rata za'ra norĩ hã. <sup>15</sup> Te ìsima ìwê zéb zarina, ìte rob'uiprazém na te da'apawa'âbâ wamhã, e ìwasédé wa tô 'manha. Mare di. ìwasédé hã te 'manharĩ õ di. Áté taré dama ìnhopru wa, ma tô ìzada asahi, bâtâ bâ te te ìma romhuri za'ra õ nherê, bâtâ na dapawa'âbâzém na te pawa'âbâ za'ra 'ru te.” ãne ma tô buru tede'wa hã tãma siwaihu'u, tãma ìromhuri'wai ma. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

<sup>16</sup> Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã timreme na wama 'rãsutu za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire na ti'ab ré 're hãimana za'ra mono nherê, 'Re ìhãimana u'âsi mono si te za te tãma 're pisutu za'ra, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ìsib'a'uwê mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hãimana za'ra mono nherê, te za te tãma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — ãne ma tô timreme na wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi hã, si'ubdatõ ãma za ìdâ'âzém na ìsiwasu'uzé, ìhãiwa'utuzé me Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34*

<sup>17</sup> Tawamhã wa norĩ hã Zeruzarê u wa oto ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Wasi'aba'réi ré, ma tô wahãiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma, 12 na wahãiba za'ra ma. ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

<sup>18</sup> — ìwapari pese za'ra wa'aba. ãhãna, wa Zeruzarê u ai'aba'ré ni. Tame wa hã dasiré ìpodo hã te za dasima ìhãiba nhomri ni, sasedoti ìpire norĩ ma, 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ìwasédé te te ì'ãma ìsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ì'ru za'ra, da te ìwĩrĩ da, dasiwi. <sup>19</sup> Taha zarina te za oto zudezu'õ norĩ ma siwi ìhãiba nho. Tawamhã te za ì'ãma tiwa'é

za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Te za ĩ'ãma waseté za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha parip si, te za wedepo'o nnonhi'rãmi na dasiwi ĩzasõmri ni hãwi, ĩdã'ã da. Tane nherê, bâdã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãwa'udu. — ãne ma tô wama siwaihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

*Zebedehe mro, Zezusihi wi, te te ĩrowaptêrêzé wasu'u, ti'ra norĩ ma Marcusi 10.35-45*

<sup>20</sup> Tawamhã Zebedehe mro hã ma tô Zezusihi u mo, ti'ra si'aibã norĩ siré. ĩtême morĩ wamhã, tãma pire wa, ma tô tãma aiwê'ê, ti'ra norĩ ma, te te tiwi rowaptêrê da.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi hã te pi'õ sadanha, ãne:

— E marĩ ma tô asima ĩwê, te aima ãma ĩuwaimrami da hã.

Tawamhã pi'õ te asa tãma tinha:

— Ma'ãpé, ĩ'ra norĩ ma, tãma ropisutu sirõmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwĩ duré asimi'e niwĩ dama pire na 're simasisi u'ãsi zahuré mono da, za 're ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma ĩsib'a'uwêzéb ãma hã. — ãne te Zezusihi wi rowaptê, ti'ra norĩ ma, pi'õ hã.

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusi hã te ĩ'ra norĩ ma oto rowasu'u zahuré, ãne:

— E marĩ da, te rosa'rata ãna asina ĩzadanhari' wa. Wa hã wa za robzépata za'êtê, dawi ĩsisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di, za te ĩrobzépata za'êtê ne, ĩrobzépata aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré, Zebedehe 'ra norĩ hã:

— ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã. — ãne ma asa tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, Zezusihi ma.

<sup>23</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tô ĩsine ĩrobzépata za'êtê 'wa. Tane nherê, ĩsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã, ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩmhã. ĩmama te te ĩpisutu za'ra norĩ si te za dama pire na ĩ'rata 're hãimana u'ãsi za'ra. Ta norĩ hã te pisutu za'ra õ di za, wa hã. — ãne te tãma siwasu'u zahuré, Zezusi hã.

<sup>24</sup> Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã 10 na wahãiba za'ra hã, Zebedehe 'ra norĩ mreme wa te wapari za'ra wamhã, wa tô sada wanhi'ru za'ra ni. <sup>25</sup> Taha wa, Zezusi hã te sima wazõ tihãrã za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zõ. Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã te pire uptabi na dama 're hãimana za'ra. Sa'êtê te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da. <sup>26</sup> Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairop'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'ãsi aba mo, marĩ zõ 're ai'manhimnhasi aba mono ãna. <sup>27</sup> Duré 'rãwi asima aipire uptabi na 're ai'maihãimana aba mono da, asima 'maiwê uptabi aba wamhã, pawã'ãbã ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairomhuri wê wa'aba mo. <sup>28</sup> Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã da te ĩma 're romhuri za'ra mono da, we ĩmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datême mo, ĩsihãiba zawi ãna dazada ĩdã'ã da, da'upana te da'awa'ãbã da. — ãne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

*Zezusi hã, ĩtob'a norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u*

*Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43*

<sup>29</sup> Tawamhã wa norĩ hã wa tô ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'rei wamhã, da'ahã na ma tô wazarina hã ai'aba're ni.

<sup>30</sup> Tawamhã aibã ĩtob'a norĩ hã bâdãdi waptoma ĩsimasisi zahuré hã ma

tô Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bådâdi na ĩsababa za te te ĩro'razâri zahuré na hã. Āne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahârâ zahuré, āne:

— Dawihi nhihudu, ma'āpé wa'āma aipē'ēzé na. — Āne te nasi sina 'mahârâ zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

<sup>31</sup> Tawamhã da'ahã na Zezusihi zarina ĩdasi'aba're norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra, ari'iwĩ simasisi zahuré da. Tane nherē, sa'ētē te nasi sina 'mahârâ zahuré, āne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'āpé wa'āma aipē'ēzé na.

<sup>32</sup> Tawamhã ma Zezusi hã ĩ'rata mazazâri zahuré, bådâdi wa. Taha wa, te 'mahârâ zahuré, ĩtob'a norĩ hã:

— E marĩ te asima ĩwē wa'wa, te aima ĩ'manharĩ aba da hã.

<sup>33</sup> Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wē ni. — Āne ma tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

<sup>34</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô āma tipē'ēzé zahuré, ĩtob'a norĩ āma. Taha wa, ma tô tōmo upi zahuré, apã tōmo wē zahuré da. Te te tōmo upi zahuré wi, awa'awi ma tô tito pese zahuré. Te te rob'madã'ã wē zahuré di oto. Tawamhã Zezusihi zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

## 21

*Zezusi hã, Zeruzarē u datēme ĩwisizé wasu'u*

*Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19*

<sup>1</sup> Tawamhã wa norĩ hã wa tô oto a'aba're ni, Zezusihi siré, Zeruzarē u. Tawamhã wa tô rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'õtô nhisi u. Oriwera na etē 'rãihã nhisi āma 'ri wa'õno hã. Wa te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã maparane wa'mazatô sisõwa, 'ri wa'õtô u. <sup>2</sup> Āne ma tô satõrĩ zahuré:

— Ōwa te za ane wa'wa, 'ri wa'õtô u, asõ're uwaibaba wa'aba. Tawamhã aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hã ĩsãmri 'wa, butu wazi na da te āma wasisi haré, ĩsa hã. Tame te duré ĩ'ra hã ĩsiré za. Tawamhã te za ĩwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ĩma saprõni aba da. <sup>3</sup> Tawamhã ni'wa hã awaru po'repore, sahuré we ĩma ĩsaprõni aba na te te asadhanarĩ aba wamhã, āne te za tãma ĩzadawa wasu'u wa'wa, asa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa, āma morĩ da, wa we sô wanem ni, wa te tãma saprõni zahuré da.” Āne hã tãma waihu'u aba wi, te za āma asazei wa'wa, sahuré we ĩma saprõni aba da, awaru po'repore hã. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

<sup>4</sup> Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te āma ĩrob'ui'ére sirõmo zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô Zezusi hã āne tãma pisutu zahuré, awaru po'repore te te ĩtēme saprõni zahuré da. Āne duréihã āma ĩrob'ui'ére siro hã:

<sup>5</sup> “Ma'āpé, tãma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ã na etē 'rãihã nhisi āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, āne:

‘Ōhõta te we oto atēme timorĩ 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hã. Ta hã dazada 're ĩhãimana mono õ hã ĩsimizawi pe hã te we āma mo, awaru po'repore na, ĩpréduptém na hã.’ ”

Āne duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ére hã, Zeruzarē āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma hã.

<sup>6</sup> Tawamhã Zezusi te te tãma ĩpisutu zahuré zéb zarina, ma tô awaru po'repore norĩ zô tineb zahuré, wasiré norĩ hã. <sup>7</sup> Tawamhã, te te sãmri zahuré wamhã, ma tô apã saprõni zahuré Zezusihi u, awaru po'repore

hã ĩ'ra ré. Tawamhã tisi'ubuzém na ma tô tâma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma tô âma darôno Zezusi hã, âma morĩ da. <sup>8</sup> Tawamhã da'ahâ uptabi na ma tô dasi'ubuzém na tâma waptâ za'ra ni bâdâdi na, ĩsisiwi ĩmorĩzéb da hã, dama pire wa, sô 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama ma duré tâma waptâ za'ra ni. <sup>9</sup> Tawamhã Zezusihi nhowa ĩdasi'aba're norĩ hã duré ĩsarina ĩdasi'aba're norĩ zama te nasi dasima 'mahârâ za'ra ni, âne:

— Apito Dawihi nhihudu âma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa para, te we oto mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwê si te te tâma 're pisutu u'âsi mono neza. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hâiwa âma 're ĩsâmra mono âma, wei watême te te satõrĩ wê te. — Âne te nasi dasima 'mahârâ za'ra ni, da'ahâ na.

<sup>10</sup> Tawamhã Zeruzarê u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô da'ahâ uptabi na 're dasiwairõtô, da te dasima 'mahârâ za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadhanharĩ za'ra ni, âne:

— E 'wa hã, õ hã bété.

<sup>11</sup> Tawamhã Zezusihi zarina ĩdasi'aba're norĩ hã ma tô dama nharĩ za'ra, Zeruzarê âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma:

— Â hã Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'õtô nhisi hawi we ĩmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. — Âne ma tô ĩsiré ĩdasi'aba're norĩ hã dama wasu'u za'ra.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zé wasu'u*

*Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22*

<sup>12</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô oto âzé, 'ri 'rãihã u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawĩ marĩ uipra'wa norĩ zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô te te sate, rob u. Wedeza hã rob'uiirazém na te te dawĩ âma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ te hã ma tô te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ĩwede za'ra mono norĩ simasisizéb zama. <sup>13</sup> Tawamhã Zezusi hã âne te tâma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô âne na rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Īnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” Âne te tinha. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩwa asima âma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. Âne duréihã ai'âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, ĩbaihã na hã. — Âne na ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hã.

<sup>14</sup> Tawamhã Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa âma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu sãmra ré, ma tô da'ahâ na ĩtême dasito, ĩtob'a norĩ hã ĩmorĩ waihu'u'õ norĩ zama. ĩtême dasito mono wamhã, ma tô da'apese, uburé ĩhâzé ré norĩ hã. <sup>15</sup> Tawamhã ai'uté norĩ hã ma tô nasi sima 'mahârâ za'ra, âne: “Apito Dawihi nhihudu âma, 're wawata za'ra wa'aba mono.” Âne te nasi sima 'mahârâ za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're, sãmra ré. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ ma, ĩpire norĩ hã tisiré ma, duré ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, ai'uté norĩ te te nasi sima ĩ'mahârâ za'ra zé hã te te wapari za'ra wamhã, duré tinhimiromhõsi na Zezusi te te 're ĩda'apawapto mono zé te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihi zada.

<sup>16</sup>Tawamhã ta norĩ hã te Zezusi hã siwi sadanha:

— E wapari õ di, ai'uté norĩ mreme hã. E asina sadawa uwati za'ra ãna.  
— ãne te tãma nharĩ za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã Zezusi hã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wa tã wapari za'ra. A norĩ wa'wa hã bété. E sõré za'ra wa'aba õ di, wahi'rata nhimi'ui'ééré hã: “Ai'uté norĩ ma, ma tã ïwaihu'u sirõmo za'ra, ai'utépré norĩ ma zama, ïwê na si ai'ãma 're wata za'ra mono da.” ãne ma tã wahi'rada hã ï'ãma rob'ui'ééré siro, ïbaihã na hã. — ãne ma tãma waihu'u za'ra.

<sup>17</sup>Tawamhã Zezusi hã te oto ïhawi timorĩ za'ra, Betãna na 'ri wa'õtõ nhisi u, tame a'ã sõtõ da.

*Pidera wede ma, Zezusi te te ïnharĩzé wasu'u*

*Marcusi 11.12-14, 20-25*

<sup>18</sup>Tawamhã mararé ma tã Zezusi hã apã mo Zeruzarê u, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ me. Morĩ ré, ma tã mra hã tãwĩ, Zezusi hã.  
<sup>19</sup>Tawamhã wede hã ma tisã, bãdãdi zadaré ïsa hã. Pidera na wede nhisi hã. Te te sãmri wamhã, ma tã ïtẽme apa, te te sabu da, ï'rã zõ. Tane nherê, 'rãĩ ãna te za, ïsui ré si. Tawamhã pidera wede ma, te oto tinha:

— Niwa ï'ai'rã da hã, mare di za oto. Ai'rã'õ u'ãsi, te za oto 're asa mo.  
— ãne te wede ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã awa'awi ma wede hã tiwede'ré oto. <sup>20</sup>Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madã'a za'ra wamhã, wa tã ãma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tã Zezusi hã wasiwi sadanharĩ ni, ãne:

— E niha ma awa'awi tiwede'ré, pidera wede hã.

<sup>21</sup>Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã 're wawã za'ra wa'aba mono ãna, õhõ si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za marĩ hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo ïsadawa para, wa hã pidera wede ma, te ïnharĩ ne, ãne hã aiwa. Õhõta êtê 'rãihã te za. 'Re ïhãimana u'ãsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã ma ïnharĩ za'ra wa'wa, 'rãwi sisa'o'o da, ãi ba waptã'ã da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tã ãi ba waptãrã, êtê 'rãihã hã. ãne 'Re ïhãimana u'ãsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tã ïsadawa para, marĩ ïwê hã 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, ãne hã. <sup>22</sup>'Re ïhãimana u'ãsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marĩ na tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, tã sena te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. — ãne hã ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburé marĩ hã te te dama 're ï'ab'manharĩ mono zéb zõ, da te dasiwi ïsadanharĩzé wasu'u*

*Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8*

<sup>23</sup>Tawamhã Zezusi hã ma tã apã mo, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhorõwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã ma tã ïtẽme aimasa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, ãne:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ï'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

<sup>24</sup>Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za a'ã asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. Tawamhã ï'uwaibaba, ïma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aima

wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na hã. <sup>25</sup> Āne wa za asandanharĩ za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tō Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ bété. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — Āne ma tō Zezusi hã sadanharĩ za'ra, te te tãma waihu'u za'ra da, a'â.

Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazandanharĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame.” <sup>26</sup> Tane nherẽ, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, wa za wasina wapahi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharĩ za'ra õ'umnhasite. E marĩ wa. Zuwã Batita hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. — Āne te 'rãwi sima nharĩ za'ra.

<sup>27</sup> Tawamhã Zezusihi ma, te oto asa nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã.

Tawamhã Zezusi hã asa ma tizadawa na tãma wa'rãmi za'ra:

— Tane tō. A norĩ wa'wa hã ĩma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marĩ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na hã. — Āne ma tō Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ ma hã.

*Aibã hã, ĩ'ra poto'rada hã te te sina ĩsadawa zamarĩzé wasu'u*

<sup>28</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ãne:

— Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra. Maparane ĩ'ra hã. Tawamhã ti'ra poto 'rata ma, ma tō rob'ru, ãne: “Ī'ra, mo oto aimorĩ buru u, romhuri da, â bâtã na.”

<sup>29</sup> — Tawamhã asa te tãma tinha, ĩ'ra poto'rada hã: “Te ĩsima rowẽ õ di, ĩmorĩ da hã. Wa za nhamra u'â.” Āne ma tō timama ma waihu'u asa. Tane nherẽ, te te ĩnharĩzém na ãma romomro wapsi, ma tō tinhimirosa'rata na ãma saprĩ. Taha wa, ma tō oto mo buru u, te te romhuri da.

<sup>30</sup> — Tawamhã ti'ra hãiba amoi ma, te duré rob'ru, ĩdub'rata ma, te te ĩrob'ruzém ne, buru u morĩ da, te te romhuri da. Tawamhã ĩ'ra hã te asa tãma tinha, timama ma, ãne: “Wẽ di tō, ĩmama. Wa za tō mo, te romhuri da.” Tane nherẽ, ta hã timama mreime hã awa'awi te te saze nherẽ, morĩ õ di, buru u.

<sup>31</sup> — E 'wa hã tawamhã, timama te te sina ĩsaze hã te te tãma ĩrob'ruzéb uwaibaba, ĩmorĩ da hã. E ĩdub'rada. E ĩno. — Āne ma tō Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ nhĩb'apito norĩ hã, duré zudezu norĩ ma rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Dama ĩpoto'rada ma tō timama mreime hã sina saze.

Tawamhã Zezusi te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Tane tō. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã duré pi'õ hã aibã zô si siwa'ru 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã aré 're hãimana wasété za'ra mono nherẽ, âté te za 're sisisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã, ta norĩ si tō sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã âté dame 're asisisi aba mono õ di za. Tō sena, wa ãne na hã aima

waihu'u sirômo za'ra wa'wa. <sup>32</sup>Zuwã Batita hã ma tô aré atême timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're ì'aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wê wa'aba mono zéb da hã, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, Ìsimirowasu'u na hã âma 're saze za'ra wa'aba mono ô di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ si ma tô âma saze za'ra Ìsimirowasu'u na hã, pi'ô hã aibâ zô si siwa'ru 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ta norĩ hã atômo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherê, a norĩ wa'aba zama asimirosa'rata na 're saprĩ za'ra wa'aba mono ô di, Ìsimirowasu'u na âma 're Ìsaze za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma wasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ ma, duré dama rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Buru na romhuri wasété'wa norĩ wasu'u  
Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19*

<sup>33</sup>Tawamhã Zezusi hã te duré âne tâma rowasu'u za'ra:

— Æne wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'âpé, ìwapari pese za'ra wa'aba za. Aibâ hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu âma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré êtê nhisiwi sada ab're, ìwa uwa 'rãi watizéb da hã, ìwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, Ìsipsaihuri norĩ zô, dasipapara rob'madâ'ázéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisô'a ré pisutu za'ra, ìburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono wapsi, te za te te tâma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da. <sup>34</sup>Tawamhã oto 'rãi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tâma ìromhuri'wa norĩ hã satôri'za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tâma ìpo'o za'ra zô. <sup>35</sup>Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te Ìsatôri'za'ra hã siwi waibu, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ ma, ma tô rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azâ. Ìhãiba amo ma duré siwi tiwĩ. Ìhãiba amo ma duré êtê na siwi u'a za'êtê, dâ'â da. <sup>36</sup>Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satôri'za'ra, tâma ìromhuri'wa norĩ hã, ahâ na. Tawamhã, ta norĩ hã buru u sihutu wamhã, ma duré tâma rob'manharĩ wasété za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. <sup>37</sup>Tawamhã 'rãwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: "Ì'ra si'aibâ hã te ìtême satôri'za'ra wamhã, âté te za siwi hãiba wazé." Æne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satô, tâma ìburu 'madâ'â'wa norĩ u. <sup>38</sup>Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te âne sima 'mahârâ za'ra: "Ôhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da." Æne na ma tô sima 'mahârâ za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã.

<sup>39</sup>— Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tiwĩ, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Æne buru tede'wai 'ra wasu'u 'rãsudo hã.

<sup>40</sup>Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, âne:

— Buru tede'wa hã tiburu u apâ wisi wamhã, e marĩ te za tâma 'manharĩ za'ra, tâma ìburu 'madâ'â'wa norĩ ma hã.

<sup>41</sup>Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— Buru tede'wa hã âma pè'èzé za'ra âna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibâ ìwasété uptabi norĩ hã. Tawamhã te za duré

da'apisutu, dama ï'umnha hã tâma ïburu 'madâ'â'wa da hã. Ta nori hã te za ï'uwaibaba si te te tâma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rã hã, 're 'rã prédub za'ra mono wa. — Æne ma asa tâma waihu'u za'ra, Zezusihi ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa nori nhib'apito nori hã.

<sup>42</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto sina âma simiré'é êtê na, âne:

— Oro 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Æne ïbaihã na rob'ui'ére hã:

“Êtê tomhãpã wê hã 'ri na'ratazéb da hã, wê uptabi nherê, wasété newa, 'ri'wa nori te te aré siwi ïwê'ô hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ïsa'wari mono da hã.

Taha wa, ãne na wa te âma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa âma 're watob'uzu u'âsi za'ra, wa nori hã.”

Æne duréihã wahi'rata nhimi'ui'ére na rowasu'u hã.

<sup>43</sup> — Êtê tomhãpã wê hã da te dasiwi ïwê'ô ne, a nori wa'wa hã asiwi 're ïwê'ô za'ra wa'aba mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wê, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono ô di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'âma 're sib'a'uwê, ïsimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono nori âma. Tô sena, wa ãne na aima waihu'u za'ra wa'wa.

<sup>44</sup> Duré, êtê tomhãpã nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ïspru pese za'ra mono ne, te za ïwê'ô'wa nori hã hã za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Duré êtê tomhãpã hã zé'a 'manharĩ nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ïpru pese za'ra mono ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono wê'ô'wa nori si hã za'ra. Ta nori âma hã 're sib'a'uwê za'ra mono ô di za. — Æne ma tô Zezusi hã sina âma simiré'é, êtê wasu'u na hã.

<sup>45</sup> Tawamhã sasedoti ïpire nori hã, duré parizezu nori hã, Zezusi te te âma ïromnhimiré'ézé hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô ô nori udâna te te âma ïromnhimiré'é mono na hã. <sup>46</sup> Taha wa, ma tô aré sima hãiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te dasiwi sérê da, Zezusi hã. Tane nherê, ma tô dama tipahi za'ra aibã nori hã, Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ïmorĩ na da te 're saze za'ra mono wa, da'ahã na.

## 22

*Dasina damrozém na dasai ahã wasu'u*  
*Rucasi 14.15-24*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tâma rowasu'u za'ra, parizezu nori ma, ãne:

<sup>2</sup> — 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zém na wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Apito 'ra si'aibã hã tâma mro wê te, tâma ïrowézéb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharĩ da, sa'êtê na, ti'ra mrozém na hã. <sup>3</sup> Tawamhã ma tô ïsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tâma ïromhuri'wa nori hã satõri za'ra, dazô hãsi da, ïtême dasihutu da, ïsiré dasaihuri da. Tane nherê, ta nori hã te te sima rowê za'ra ô di, ïtême si'aba'rê da hã, ïsiré ïsaihuri da hã aré. <sup>4</sup> Taha wa, te duré apito, tâma ïromhuri'wa nori hãiba amo hã satõri za'ra, ãne: “Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, aré sô ïhãrã 'rata za'ra nori zô. Tawamhã ãne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa: ‘Powawê nori hã, duré powawê zapu da te dasima ïhãipese za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marĩ hã dasiwi 'rã'õtõ ni, dasa da te ïhurizéb da



hã. Taha wa, te za we ïtême ai'aba'rêi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ï'ra ïma ïmrozém na.' Áne te za ta norĩ ma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa." Áne ma tô apito hã tâma ïromhuri'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrĩ za'ra wa, te oto sô ai'aba'rê.

<sup>5</sup> — Tane nherê, sô ïhârâ 'rata za'ra norĩ hã sô simipari za'ra õ di, ïtême si'aba'rê da, ïsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra âna ma tô ni'wam norĩ hã tiburú u ai'aba'rê, duré tinhimiromhurizéb u hã. <sup>6</sup> Ni'wam norĩ hã ma tô apito ma romhuri'wa norĩ hã siwi waibu. Te te waibui pari wamhã, ma tô niha tâma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé. <sup>7</sup> Tawamhã apito hã tâma ïromhuri'wa norĩ, da te ï'uprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese. Taha wa, tâma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô ïtême satõrĩ za'ra, tâma ïromhuri'wa norĩ, da te tiwi ï'uprosi za'ra u. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô uprosi, ta norĩ hã. Ma tô duré ta norĩ nhorõwa hã te te 'ri su, 'ri nho'õmo wa, aré tâma 're ïsimasa mono hã. <sup>8</sup> Taha pari, ma tô duré sô hã, tâma ïromhuri'wa norĩ zô, aimawi norĩ zô. Tawamhã áne te tâma nharĩ za'ra: "Dasazéb da hã tâibã ma tô api pari za'ra ni, ï'ra ïmrozém na dasa da te ïhurizéb da hã. Tane nherê, sô ïhârâ 'rata za'ra norĩ hã we si'aba'rêi õ di. ïbãre ma tô ta norĩ zô rowasédé hã tiwatobro za'ra, sô ïhârâ za'ra nherê, te te ïwapari za'ra õ wa. <sup>9</sup> Taha wa, te za oto dazô ïropéi wa'aba mo 'ri nhi'rity mono bâ, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopêtê za'ra wa'aba mono sidâpâsi." Áne te satõrĩ za'ra, apito hã.

<sup>10</sup> — Tawamhã te oto ai'aba'rê, 'ri nhi'rity mono bâ, dazô sõpré mono da. Tawamhã te te danhopêtê za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dazatõrĩ za'ra da'ahã na, 're ïdanomro wê mono hã, 're ïdanomro wasété mono norĩ zama. Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô 'ri 're wa'wa nho'u hã dasiwi sitom ni, apito 'ra ïmrozém na dasai u, dasi'rã'õtõ wa. <sup>11</sup> Tawamhã apito hã ma tô datême âzé, dasi'rã'õtõzéb u, te te da'ab'madã'â da. Datême sébré wamhã, ma tô aibã hã 'madã'â pese, dasina damro wa, da'uzazé hã te te dame sima 'manherê õ wa, ïhã wê hã. <sup>12</sup> Tawamhã áne te sadanha, apito hã: "Ïsiwaihu, e niha bã ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé hã we dame asima sêrê âna." Áne te sadanha.

— Tawamhã aibã hã te ari'iwí za, niha te te tâma nharĩ waihu'u õ wa, te te tâma âma upai wa. <sup>13</sup> Tawamhã apito hã ma tô âne tâma ïromhuri'wa norĩ ma nharĩ za'ra: "Ma'ãpé, ã hã aibã hã asiwi âri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi aba da, rob u asiwi mei wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pê'ézé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'êtê wa." Áne ma tô apito hã tâma waihu'u za'ra. — Áne na ma tô Zezusi hã tâma âma romnhimiré'é za'ra.

<sup>14</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô âne na timreme na 'rãsutu:

— 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã da'ahã uptabi na dazô 're hãrã mono nherê, da'umro na si te za da'ãma 're sib'a'uwê. — Áne na ma tô Zezusi hã timreme na tâma 'rãsutu za'ra.

*Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're ïpo'o za'ra mono zé wasu'u  
Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26*

<sup>15</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô ai'aba'rê Zezusihi nhity, si'rã'õtõ da, a'ã. Si'rã'õtõ wamhã, ma tô sima âma roti za'ra, Zezusi hã te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra zô, te te tâma âma upa za'ra wa, da te dasiwi wê'õ da, duré da te dasiwi âri da. <sup>16</sup> Tawamhã Zezusihi u ma tô 'mazatõrĩ za'ra, tizadawa zapari'wa norĩ

hã, apito Erodihî nhimiroti wê 'wa norî zama. Tawamhã Zezusihi u sihutu wamhã, âne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhipese ô na 're aihâimana mono zém na hã wa tô aiwaihu'u za'ra ni. Tô sena na te iwê na si dama 're İrowasu'u u'âsi mo, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti hã da te dasiwi 're wê'ô za'ra mono nherê, te tô ôhõ na si dama 're İ'aroti u'âsi mo. Duré ni'wam norî hã dama pire na 're hâimana za'ra mono nherê, aimawi hã aima 're hâimana mono ô di. Aiwapsi te 're dahâimana za'ra, aima hã. <sup>17</sup>Taha wa, wa za oto wa norî hã wasiwi asadhanharî za'ra ni, âne. E Roma âma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tâma 're po'o za'ra, İsimiwada'uri zarina. E 'Re İhâimana u'âsi mono ma, wê di, âne hã. E tâma wê ô di. Ma'âpé wama waihu'u za'ra na asimirosa'rada hã, wa te waihu'u za'ra da. — Âne te siwi sadanha, Zezusi hã te te âma tâma upa za'ra zô, timreme na hã.

<sup>18</sup>Tawamhã tinhimirosa'rata wasété zarina te te sima âma İroti za'ra zé hã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, ma âne tâma tizadawa na wa'râmi za'ra:

— A norî wa'wa hã te asadawa nhipese na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marî da, te âne na asiwi İzadhanharî 'wa, İmreme na te aima âma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi İwê'ô wa'aba da. <sup>19</sup>Tane wamhã, ma'âpé rob'uiprazé İsapotore hã we İma 'mai'âri aba pé, te 'madâ'â da, romanu norî nhîb'apito ma, da te tâma 're İpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé İsapotore hã.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé İsapotore hã tâma 'mai'âwisi ni. <sup>20</sup>Tawamhã Zezusi hã te te 'madâ'â wamhã, te oto sadanharî za'ra:

— E 'wai hâibarî, rob'uiprazé İsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, âma hã.

<sup>21</sup>Tawamhã asa te tâma nharî za'ra:

— Â hã, Roma âma danhib'apito hâibarî, duré taha nhisi ui'ééré.

Tawamhã Zezusi hã ma duré tâma waihu'u za'ra, âne:

— Taha wa, Roma âma danhib'apito ma, te za İsimiwada'uri zarina, marî hã tâma 're İpo'o za'ra wa'aba mo apâ, İte wa. Tane duré, 'Re İhâimana u'âsi mono ma, te za marî hã İsimiwada'uri zarina si tâma 're İsômri za'ra wa'aba mo apâ, İte wa, marî hã. — Âne ma tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>22</sup>Tawamhã parisezu norî zadawa zapari'wa norî hã âne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô âma titob'uzu za'ra. Tawamhã Zezusihi âma, marî te te 'manharî za'ra âna, ma tô İhawi ai'aba'ré, apâ.

*Dahâiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi İsadhanharîzé wasu'u Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40*

<sup>23</sup>Tawamhã sadusezu norî hã ma duré İtême aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanharî da, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra zô. Ta norî hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're İdahâiwa'utu za'ra mono ô na te te dama 're İroti za'ra mono. <sup>24</sup>Tawamhã, Zezusihi u simasa wamhã, te tâma nharî za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, duréhã wahi'rada Mozési hã ma tô âne dama rob'ui'ééré, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti na: “Aibâ hã 'ra ô ré, 're dâ'â za'ra mono wamhã, te za İno hã âma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, İwasu'u hã si'utõrî tõ da, İsédé'aba wasu'u hã.” Âne na Mozésihi nhimi'ui'ééré hã, wahi'rata norî ma hã. — Âne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra, sadusezu norî hã. <sup>25</sup>Tawamhã Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, âne:

— Dasisānawā si 're ĩhāimana za'ra mono norĩ wasu'u hā wa za oto aima wasu'u za'ra ni. Ta norĩ wasu'u hā wa te waihu'u za'ra da, wa za āma asadanharĩ za'ra ni za. Dasisānawā si hā ma tō wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norĩ hā 7 na ĩhāiba za'ra hā, aibā norĩ hā. Tawamhā ĩpoto'rada hā ma tō timro. Mro nherē, ti'ra hā sisō'a ré te te 'maipoto ō ré, ma tō dārā. Taha wa, ĩ'uirĩ na ma tō ĩsōsi hā āma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina. <sup>26</sup> Tawamhā ĩsōsibi zama ma tō dārā, 'ra ō ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hā āma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhā taha zama ma duré dārā, ti'ra hā sisa'u te te 'maipoto ō ré. Āne zarina ma tō uburé ĩdub'rata norĩ hā dā'ā sidāpāsi, nasi āma timro za'ra aré, sisōwa're're. Tawamhā uburé ma sisarina ai'utōrĩ za'ra, 'mai'ra ō ré. <sup>27</sup> Tawamhā pi'ō zama ma tō duré dārā, timro norĩ zarina. <sup>28</sup> Aibā norĩ hā 7 na ĩhāiba za'ra hā ma tō pi'ōi āma siparabāsi nasi āma timro za'ra. Āne ma tō tāma tiromhāimana za'ra. Tawamhā e 'wai mro uptabi za bété pi'ō hā, ab're hawi 're dahāiwa'utu za'ra mono wamhā. — Āne te Zezusi hā siwi sadanha, sadusezu norĩ hā.

<sup>29</sup> Tawamhā Zezusi hā asa te tāma nharĩ za'ra:

— Ab're hawi apā 're ĩdahāiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō zarina, ma tō āma ĩ'upa za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'ahāiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō zarina, ma tō asimirosa'rata na āma ĩ'upa za'ra wa'wa. <sup>30</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ab're hawi apā te te 're da'ahāiwa'utu mono wamhā, hāiwa āma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahāimana u'āsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono āna. <sup>31</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ab're hawi te te 're ĩda'ahāiwa'utu mono zém na, a norĩ wa'wa hā 're saze za'ra wa'aba mono ō di. E 're sōré za'ra wa'aba mono ō di bété, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā, wahi'rada Mozésihi ma, ĩsiwasu'uzé hā, āne na hā: <sup>32</sup> “Wa hā Abra'āhā nhib'apito, wa 're ĩhāimana u'āsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” Āne ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Abra'ā norĩ uirĩ na nherē, Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norĩ hā dawī 're dā'ā za'ra mono nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wī, 're dā'ā za'ra mono ō di. Taha wa, ma tō ĩsib'apito za'ra na siwasu'u. Dā'ā u'āsi 're hāimana za'ra mono 'wa'āhā, ĩsib'apito za'ra na aré siwasu'u ō di. — Āne ma tō Zezusi hā Abra'ā norĩ wasu'u hā tāma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

<sup>33</sup> Tawamhā āne hā da'ahā uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u na hā.

*'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti ĩpire uptabi wasu'u*

*Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28*

<sup>34</sup> Āne na Zezusi hā te te tāma rowasu'u za'ra wamhā, ari'iwi te oto aimasa, sadusezu norĩ hā, niha te te āma sada'ābā waihu'u za'ra ō wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hā.

Tawamhā parisezu norĩ hā āne na te te wapari za'ra wamhā, ma tō sitēme ubumro a'ā, Zezusihi u siré si'aba'ré da. <sup>35</sup> Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hā tō parisezu norĩ siré hā ma tō Zezusi hā sadanha, te te tāma āma upa zō, te te pibu da, āne:

<sup>36</sup> — Rowahutu'wa, e ma hā bété, danhipai u ĩpire uptabi hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĩrob'ui'éré hā, ĩbaihā na hā.

<sup>37</sup> Tawamhā Zezusi hā asa te tāma tinha, āne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ìpire uptabi hã, âne: "Re ìhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ìsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ìsimiroti na âma 're ìrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tâma 're ìromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." <sup>38</sup> ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ìpire uptabi wasu'u hã. <sup>39</sup> Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti amo hã, aiwa ìpire uptabi hã, âne: "Te za 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ìwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ìwê zô." ãne ìsimiroti amo hã ìpire uptabi hã, Mozési te te âma ìrob'ui'érézê hã. <sup>40</sup> ã norĩ si, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ì'arob'ui'éré mono hã duré ìsada wa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama te te âma 're ìrob'ui'éré za'ra mono zé hã, e marĩ te âma wasu'u za'ra, â norĩ hã. Tô ô norĩ na si te âma rowasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da te dasiwi 're ìsawi pese za'ra mono zéb da hã, duré 're ìdasisawi pese za'ra mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

*Danho'reptui'wa na Zezusi te te ìda'azadhanharizé wasu'u  
Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44*

<sup>41</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã zahadu siré hâimana za'ra ré, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, âne:

<sup>42</sup> — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hã Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na, we datême ìmorĩ na hã. E 'wa sihudu na ma bétê a norĩ wa'wa hã âma ìwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhã asa te tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. — ãne te duré asa tâma nharĩ za'ra.

<sup>43</sup> Tawamhã Zezusi te duré tâma rowasu'u za'ra:

— Tane wamhã, ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba, âne na hã. Duréihã apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã, âne hã nomro za:

<sup>44</sup> "Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ìnhib'apito ma tinha, âne:

Ë'rata te za 're asãmra mo ìnhimire niwĩ, dama aipire na ìsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezê hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.' ãne ma tô tâma waihu'u."

ãne apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã. <sup>45</sup> Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherê, e niha te za ìsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. Ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne na te Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

<sup>46</sup> Tawamhã ni'wa hã te te âma sada'âbâ waihu'u ô di oto, Zezusihi zada, 're ìsiwamnhasi za'ra mono norĩ hã, parisezu norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã timreme na te te tâma âma upa za'ra zô, te te siwi sadanharĩ waihu'u za'ra ô di oto ta norĩ hã, te te sina mreme wazéb za'ra wa oto.

## 23

*Parisezu norĩ hâimanazé wasu'u*

*Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rowasu'u, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma zama, ãne:

<sup>2</sup> — 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã duré parisezu norĩ hã dama pire za'ra di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te âma Ìrob'ui'érézém na te te dama 're Ìrowasu'u za'ra mono zéb da hã. <sup>3</sup> Taha wa, parisezu norĩ nhimiroti hã te za 're Ìwapari pese za'ra wa'aba mo, âma 're anomro aba mono da. Tane nherê, 're ìhâimana za'ra mono zéb zarina, Ìsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. E marĩ wa. Te te dama 're Ìroti za'ra mono zém na si 're sôpré mono ô wa, ta norĩ hã. <sup>4</sup> Danhoihi waptob âna, marĩ Ìpire uptabi hã da te 're 'wasari mono da, da te dama 're Ìromnhibu za'ra mono ne, te ta norĩ hã tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nherê, da te dasina 're Ìuwaimrami za'ra mono zéb da hã. Tane nherê, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono ô di, âma 're Ìdanomro wê mono zéb da hã. <sup>5</sup> Taré da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da, te marĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra, danho'a. Powawê hã 'manharĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'éré na Ìbailhã nhemezébre hã Ìsa'ëtê uptabi na si te âma 're si'uihã wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wê mono newa, da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'ru pa ré na 're si'uza za'ra. <sup>6</sup> Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama Ìpire norĩ simasisizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hã 're Ìsimasa mono zéb 'remhã. <sup>7</sup> Te duré te te sima 're wê za'ra, dama Ìpire norĩ hã damreme Ìpire na da te 're Ìsawi za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahã na 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're Ìrowede za'ra mono zéb âma hã. Te duré te te sima 're wê za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhã, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're Ìdapipe za'ra mono norĩ 'mahârâzém na. ãne te ta norĩ hã uburé marĩ hã te te sima 're wê za'ra, dama Ìpire zarina, da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da. <sup>8</sup> Tane nherê, te a norĩ wa'wa hã simisutu asisânawã 're anomro aba mo, asiré Ìsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito wa'wa hã. Taha wa, "rowahutu'wa" na dama aiwaptêrê pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono ô di za, a norĩ wa'wa hã. <sup>9</sup> Dawaptêrê pire wê te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono ô di za. E marĩ wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa hã 're hâimana hâiwa âma, siwaprosi. <sup>10</sup> Wa hã misire Asib'apito za'ra wa'wa hã wa 're ìhâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono, Ìwétési te te Ìpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono ô di za, danhib'apito na da te 're Ìasisi za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>11</sup> Asiré norĩ ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mai'rob'ruiwapari aba wamhã, te za 're Ìmaipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono âna. <sup>12</sup> Ni'wam norĩ hã pire na 'râwi sina 're sôpré mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norĩ hã pire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono ô wamhã, ta norĩ ma si te za pisutu za'ra, pire na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma zama.

*ZeZusi hã parisezu norĩ ma, te te ĩnharĩ za'ra zé wasu'u*

*Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47*

13-14 Tawamhã parisezu norĩ ma, te oto rowasu'u za'ra ZeZusi hã, âne:

— Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi ô na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hã 're danhisisi tō mono da, da te dawĩ 're ĩsitob za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã dawĩ 're ĩsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're danomro tō mono da. A norĩ wa'aba zama te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're asihâiba zawĩ za'ra wa'aba mo, ai'âma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono tō da.

15 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tō datême 're ĩropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã asiniwĩ 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhã, 're anomro wasété aba mono zéb zarina, ma tō 're hâimana wasété uptabi za'ra, asimiroti wasété aba zarina. Taha wa, ropipa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aihã za'ra wa'aba mono zém nhipaĩ u, te za te te 're hã za'ra za'êtê, ta norĩ hã.

16 — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hã tob'a nherê, te za dazaprõni wê. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na waihu'u za'ra wa'aba ô wa. Âne te dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo: “Âté ni'wam norĩ hã te za marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhã âté tō sena te te dama 're ĩropisutu za'ra mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi hã te te âma dama 're waptob za'ra, tinhimropisutu me. Âne na te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono ô nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're hã za'ra mono ô di za. Tane nherê, ni'wam norĩ hã marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, oru 'manharĩ hã êtê'ubuzi pré 'manharĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 're, 're ĩsimasa mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherê, te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono ô wamhã, te za te te 're hã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.” Âne te ai'rã ahã na dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, tō senai'õ na. 17 E niha waihu'u za'ra wa'aba ô di bété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ĩdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Êtê'ubuzi pré 'manharĩ hã 'ri 're wa'wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa âma 're simasa mono wa, tâma sawi di, oru 'manharĩ hã. Oru 'manharĩ hã ĩsõrõwa âma 're simasa mono ô 'wa'âhã, aré tâma sawi ô di. Taha wa, 'ri hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã oru 'manharĩ, iwa 're ĩsimasa mono zawĩ nhipaĩ u, sawi uptabi di tâma, 'ri hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono ô di za. E âne hã asima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ. 18 Âne na te duré dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo: “Ni'wa hã marĩ na te te dama 're ropisutu mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa âma, tâma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama âma 're waptob za'ra mono wamhã, duré te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono ô wamhã, tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te azâri ô di za. Tane nherê, ni'wa hã tâma danhoprubzé nomrizém nhisiwĩ, tinhoprubzé te te ĩhãri nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra mono wamhã, duré te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono ô wamhã, tawapsi te za azã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.” Âne

te duré siwa'ru dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, tō senai'ō na. <sup>19</sup> E niha waihu'u za'ra wa'aba ō di bété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ĩdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tãma 're ĩsa'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, sawi di. Tane nherê, tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã ĩsôrôwa âma tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono ō 'wa'âhã, aré tãma sawi prã ti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, tãma danhoprubzé nomrizé hã tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono zéb zawi nhipai u, tãma sawi uptabi di. E âne hã asima waihu'u za'ra wa'aba ō di bété. <sup>20</sup> Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré uburé ĩsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama âma 're siwaptob za'ra. <sup>21</sup> Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorôwa nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré ĩwa 're ĩsãmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhisi na. <sup>22</sup> Duré ni'wam norĩ hã hãiwa nhisi na dama 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, pire na te te 're ĩda'ab'madã'â mono zém nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra, ĩwa 're ĩsãmra mono nhisi na zama, tō ōhō nhisi na.

<sup>23</sup> — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi ō na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tãma ĩpire prã si te 're ĩ'madã'â pese za'ra wa'aba mo. Wesuirã ĩsu zadazei mono hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimiroti 'rata zarina, tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã, duré wesuirã ze, duré cominhu. Tane nherê, ĩsimiroti pire na Mozési te te âma ĩ'arob'ui'ére mono hã 're 'madã'â za'ra wa'aba mono ō di, ĩsarina si dama 're ĩrob'manharĩ wê za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré da'âma 're aipê'ézé za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono âna 're anomro aba mono zéb da hã. Âne hã ĩsimiroti ĩpire prã norĩ zu, 're 'madã'â za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré tō sena aihâimanazém na asina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. <sup>24</sup> E ĩtob'a hã simizaprõni wê bâ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'ō na dama 're ĩroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō wa. ĩsimiroti pire norĩ hã 're 'madã'â za'ra wa'aba mono ō nherê, ĩsimiroti ĩpire prã norĩ si, 're ĩ'madã'â pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>25</sup> — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi ō na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Âne na wa za aima âma romnhimire'é za'ra wa'wa: Hãsisé hã duré pratu hã ĩmana wawip si, da te 're upsō za'ra mono wamhã, ĩwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono newa, da te 're ai'madã'â wê za'ra wa'aba mono da, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire prã norĩ si 're ĩ'madã'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherê, aipê'ê 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ĩré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi ō zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. <sup>26</sup> Parisezu norĩ, datob'a ne 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'âpé aihâimana wasété za'ra wa'aba zé hã rême pese za'ra wa'aba, danhimihãsisé wa'wa

hã upto wa, da te 're ĩ'upsõ za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wẽ wa'aba mono zẽm na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa.

27-28 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ãne na wa za duré aima ãma romnhimiré'ẽ za'ra wa'wa: Adâ'â 'ru hã ĩmana wawimhã te za a ni, ĩ'madâ'â ze zéb da hã. Tane nherẽ, 're ĩdadâ'â za'ra mono norĩ hi hã te ĩwa 're simi'wara u'âsi ab're 're, dahâiba 'ro zama. ĩwasété si te ĩwa 're simi'wara, ab're 'remhã.

Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'wa, sô'awim na hã. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ 'remhã aiwasété uptabi na te ĩré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

29 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norĩ wa'wa hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã aima 're wẽ uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tô ta norĩ 'ru na marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, ĩ'madâ'â ze zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ 'ru na hã. 30 Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ hã wahi'rata norĩ siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wa te aré 're simroi mono õ di, ĩsiré za'ra.” ãne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. 31 E marĩ te bété aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa pãrĩ'wa norĩ nhihudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. ĩsine marĩ ĩwasété si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. 32 Taha wa, aihĩ'rata norĩ te te 're ĩrob'manharĩ na'rata wasété za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tô, asima ãma 're sa'ëtẽ za'ra wa'aba mono da, aima wẽ za'ra wa'aba ze te bâ. 33 Parisezu norĩ, a norĩ wa'wa hã wahi nhĩpãrĩ pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono zẽm na ĩsimiházé wi, tiwi 're aiwairébé aba mono da bâ. 34 Ni'wam norĩ hã wa za oto te 're satõrĩ za'ra, atẽme 're nomro aba mono da, ĩmama 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da oto. Tane nherẽ, ĩzadawa para õ nherẽ, te za 're ĩsimroi wa'aba mo ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Te za duré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nnonhĩ'rãmi na hãwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dâ'â za'ra mono da, hãwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ĩhã za'ra wa'aba mo, powawẽ hãwaré na. 'Ri wa'õtõ mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zõ, tâma 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, ta norĩ ma zama. 35 Duréihã aihĩ'rata 'wa hã ma tô Abé hã tĩwĩ, marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherẽ. Ta hawim haré, ma tô aihĩ'rata norĩ hã te te 're danhimro za'ra da'ahã na, 're danomro wasété mono õ nherẽ. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tĩwĩ. Ta hã Baratizaha 'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, tâma danhoprubzé nomrízéb 'rata te te tâma romhuri ré, ma tô wĩrĩ ni, wedeza ne 'rata. ãne ma tô aihĩ'rata norĩ hã da'ahã na te te 're danhimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã. Ta norĩ ne, te duré a norĩ wa'wa hã dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé hã te ai'ãma 're sa'ra wa'wa, uburé aihĩ'rata norĩ te te 're ĩdanhimroi mono



zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihâ za'ra za'êtê za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. <sup>36</sup> Æne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za tô te te 're aihâ za'ra za'êtê 'wa, nimosi ï'aipoto té wa'aba mono hã ï'aihâimana za'ra wa'wa hã, ãne na dama 're ïrob'manharï wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, aihî'rata norï nhîpãrï zarina zama. — Æne ma tô Zezusi hã parisezu norï ãma simiré'é za'ra, ïhî'rata norï na.

*Zezusi hã, Zeruzarê ãma 're ïdahâimana za'ra mono ãma ïpê'êzéé wasu'u Rucasi 13.34-35*

<sup>37</sup> Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, ãne:

— Zeruzarê ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norï ãma, ai'ãma ïpê'êzéé za'ra wa'aba di. Aihî'rata norï hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norï hã te te 're simroi u'âsi. Datême te te 're ïsatõrï za'ra mono norï zama, te duré te te 're simroi u'âsi, êtê na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ïpapo za'ra mono ne, wa aré te ïsima 're aiwê u'âsi za'ra wa'wa, ïsitême te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherê, asima 're ïwê za'ra wa'aba mono ô di asa. <sup>38</sup> Taha wa, tinhorôwa hã te za oto tirê, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, ãma 're ïaiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Baba na te za oto 're sa, 'ri 'rãihã hã. Ma'ãpê ãne na ïzadaihu'u za'ra wa'aba. <sup>39</sup> Duré a norï wa'wa hã ïhãiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba ô di za, a'â. Niwapsi te za duré ïhãiba 'madâ'â za'ra wa'wa, ãne na ïwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: "Zezusi hã, ta hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para we ïmorï ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, ïwê si te te tãma 're anhomri u'âsi, ïmama hã." Æne na aipê'ê 're ïwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ïhãiba 'madâ'â na duré ïsahu za'ra wa'wa.

Æne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u.

## 24

*'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zé, romhutu'ô za ïsi'utõrîzé wasu'u*

*Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6*

<sup>1</sup> Tawamhã wa norï hã wa tô wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rãihã hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto mori da, ma rob u watoebro, Zezusi hã. Tane nherê, wa norï hã ïsiré 're ïwanomro mono norï hã wa tô 'rãwi ïtême aimasam ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorôwa hã te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're ïsimasa mono zama. <sup>2</sup> Tawamhã Zezusi te wama nharï za'ra, ãne:

— Æhãta tô 'ri hã wê na 're simasa mono ré, te ï'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherê, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u ô di za oto, êne hã. Tãibã za oto. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norï ma.

*Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me*

*Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19*

<sup>3</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi ãma. Sahã na sãmra wamhã, wa tô 'rãwi ïtême ubumro ni Zezusihi u, ïsiré 're ïwanomro mono norï hã, wahãiba pisutu wa te wasiwi sadanharï za'ra da, ãne:

— E niwa te za ãne hã ãma tiromhãiba, 'ri nhamrazéb da hã. Ma'ãpê wama waihu'u za'ra na, marï ïwatobrozé hã, ïsôwa wa te ãma waihu'u sirômo za'ra da. Duré e marï te za watoebro, apã we aimorizéb da hã, wa

te âma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã, duré rob'rãsutuzéb u hã bâdã, ĩwa ĩwaptã'ázéb da hã. — Âne wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

<sup>4-5</sup> Tawamhã Zezusi hã te âne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré ĩnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ âma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina, datême 're ĩnomro mono norĩ âma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tô da. <sup>6</sup> 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, romhã na 're ĩdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama. Âne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherê, ta hã rob'rãsuto õ di. <sup>7</sup> Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩm norĩ ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. <sup>8</sup> Âne na dama 're romhâimana mono wamhã, za daré ĩrob'rãsuto na'rata zé, te wasu'u, pi'õi âma ĩwasã hã 're ĩsèpu'u na'rata za'ra mono ne hã. Âhã haré dazõ 're wairébé mono õ di za. — Âne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

<sup>9</sup> Âne ma tô duré wama rowaihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tawamhã âne na oto daré 're romhâimana mono wamhã, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. ĩzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ. <sup>10</sup> Âne na daré 're romhâimana mono ré, te za ĩzazei'wa norĩ hã te te 're ĩzazei utõrĩ za'ra, ahã na. 'Rãwim nherê, te za duré dama 're sihãiba nhomri za'ra, da te 're ĩruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. ĩzazei'wai wa, tisisãnawã na sima 're hâimana za'ra mono nherê, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'rãwim nherê. <sup>11</sup> 'Re ĩhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã te za datême 're nomro, sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhã ĩsimiroti hã te za tô da te 're saze za'ra, tô sena newa, ta norĩ hã sadawa nhipese na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherê. <sup>12</sup> Duré dawasété uptabi na si da'ahã uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're ĩdasisawi za'ra mono zé hã dawĩ 're si'utõrĩ za'ra. <sup>13</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã rob'rãsuto u siptete sina ĩ'ãma 're nomro u'ãsi mono wamhã, duré ĩwi 're sipizari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra. <sup>14</sup> 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwé mono zé wasu'u hã ĩwé uptabi hã, ĩzazei'wa norĩ hã te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari za'ra mono da, da te âma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Tame te za oto tirob'rãsuto. — Âne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

*Robzépata za'etê uptabi wasu'u*

*Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24*

<sup>15-16</sup> Tawamhã Zezusi hã ma duré âne na wama rowaihu'u sirõmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwi i'madâ'â za'ra wa'wa, marĩ iwasété uptabi hã. 'Re ihâimana u'âsi mono nhorôwa âma te za tihâiba, te te siwi iwê'ô pe hã. Taha âma ma tô Dani'é hã rob'ui'ééré siro duréihã, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ééré hã 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã âne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're isi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za 're sisa're, êtê 'râihã u tiwi simani za'ra da, duré sisô'reptu za'ra da. <sup>17</sup> Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hâpâ âma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zô sisisi ô di za a'â, 'ri para u hã. Ône haré te za dame sisa're, êtê 'râihã u, ta norĩ hã. <sup>18</sup> Duré ni'wam norĩ hã buru âma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono ô di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Ône haré te za duré ta norĩ hã êtê 'râihã u dame sisa're. <sup>19</sup> Ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, iwasã ré norĩ ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, i'ra pré ré norĩ ma zama. <sup>20</sup> Taha wa, te za 'Re ihâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahârizém na bâdâ hã te te pisutu tô da, êtê 'râihã u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã. <sup>21</sup> Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'êtê za'ra ni. 'Re ihâimana u'âsi mono te te i'aropoto na'rata mono zém hawimhã, âne na hã da te 're robzépata za'êtê uptabi za'ra mono ô di. Niwamhã âne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono ô di za. <sup>22</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're i'robzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'âma romhâimana pahâ tô da. Ãne hã te te sima pisutu ô 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utôri pese, za daré i'rob'râsutuzém na hã. 'Re ihâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da, te te sima 're i'apisutu mono norĩ zawi te, te za âne hã 'manha.

<sup>23</sup> — Za da te 're robzépata za'êtê za'ra mono ré, âté ni'wam norĩ hã te za te te aima 're da'mahârâ za'ra wa'wa, âne: “Ãhãta, Cristu, 'Re ihâimana u'âsi mono te te i'pisudu, Danho'reptui'wa da.” Áté aimawi norĩ hã te za duré âne te te aima 're da'mahârâ za'ra wa'wa: “Ôhõta, Cristu.” Ãne wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono ô di za, damreme na hã. <sup>24</sup> E marĩ wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datême 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama i'manharĩ waihu'u'ô hã te za duré te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te âma 're sasômri za'ra mono da. Ísazei'wa norĩ zama te te dame âma 're saze za'ra mono da, te za âne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherê, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono ô di za ta norĩ hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirômo mono wa, âma 're sib'a'uwê za'ra mono da. <sup>25</sup> Ãne hã wa aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa, zahadu romhâimana ô ré. Taha wa, ma'âpé âma 're asôpré u'âsi aba mono za, âne na hã.

<sup>26</sup> — Áté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, âne: “Danho'reptui'wa da, 'Re ihâimana u'âsi mono te te i'pisudu hã ma tô wei mo, apâ. Ôhõta te nhamra, a'ubuni wi.” Ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, a'ubuni u 're anomro aba mono ô di za, i'zô 're asôpré wa'aba mono da. Áté te za duré âne da te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa: “Ãhãta ma dawi aima'u.” Ãne wamhã, âma 're dazaze za'ra

wa'aba mono õ di za, senai'õ na hã, wa hã pi'uriwi nimahã na hã za we apã ìmorĩ õ na dâ'âsina. <sup>27</sup> Tã 're si'ubuzi za'ra mono wamhã, dama rob'madã'ã pibu pese di, hãiwa mono bã hã. Tane duré, wa hã dasiré ìpodo hã apã we ìmorĩ wamhã, aihĩni te za ì'madã'ã za'ra ni.

<sup>28</sup> — Sipahudu hã marĩ dâ'ã u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese za'ra di, marĩ hã 're dâ'ã za'ra mono wa, 're ìsimi'wara mono zé hã. Tane, wa hã apã we ìmorĩzé hã uburé dama ìpibu pese za'ra di za oto. — Æne ma tô Zezusi hã wama sina rowaihu'u sirõmo za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

*Ti'ai ãma dasiré ìpodo hã za we apã ìmorĩzé wasu'u*

*Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28*

<sup>29</sup> Æne na ma duré wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Tawamhã da te 're robzépata za'ëté za'ra mono parip si, awa'awi te za bãtã na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwé õ di za oto. Wasi norĩ hã te za duré rere, hãiwa hawi. Uburé hãiwa na 're ìsimasa mono hã te za duré 're sisa're. <sup>30</sup> Æne hã daré romhãimana pari, marĩ hã te za watobro hãiwa na, dama ìpibu pese zéb da hã, wa hã dasiré ìpodo, apã we ìmorĩzé na da te ì'ãma waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bã dasiwi ì'madã'ã ni, hãiwa'a na we ìmorĩ ré. ìwaihu'u pese na wa za wei mo apã, duré ìhãiba na hã rowa'a za'ëté ré. Da te dasiwi ì'madã'ã za'ra wamhã, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ìzõ 're danhimipari za'ra mono õ wa. <sup>31</sup> Tawamhã hãiwa ãma ìma romhuri'wa hã tinhimnihãrãzém na te za oto amnhihã, hãrã 'rãihã uptabi na, daro mono bã da te ìwapari za'ra da hã. Simnhihãrã wi, hãiwa hawi ìma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazõ satõrĩ za'ra, ti'ai u. Tawamhã 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwé za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono norĩ hã te za we daro mono bã te te simro, ìtême. — Æne na ma tô Zezusi hã romhã ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

*Pidera wede wasu'u*

*Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33*

<sup>32</sup> Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:

— Pidera wede na, wa za oto aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ìsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ìwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ìta'a mono zéb u 're ìromhutu mono zém na hã. <sup>33</sup> Tane duré, marĩ hã 're ìromhãimana mono zéb da, te aima ìwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ìwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsutuzé hã za oto ìwatobro na hã. <sup>34</sup> Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Æ hã uburé rowasédé hã dazõ 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ìdahãimana za'ra mono norĩ hã 're dâ'ã za'ra mono õ ré, te za ìsõ'a za'ra ti'rãsutu, romhãimanazé hã. <sup>35</sup> Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nheré, ìnhimirowasu'u hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hãimana u'ãsi. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

*Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, Zezusi hã za we apã ìmorĩzé wasu'u*

*Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37*

<sup>36</sup> Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Æne hã uburé za daré 're ìromhãimana mono zéb da hã, ni'wa hã bãdã hã te te waihu'u õ di. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, bãdã hã te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono 'ra nheré,

te duré bádâ hã waihu'u õ di. Īmama ma si, waihu'u pese di bádâ hã. <sup>37</sup> Danhimiza'rese âna 're danomro mono ré, wa za wei mo apâ dasiré ĩpodo hã, duréihã Nowé 're hâimana mono ré hã, danhimiza'rese âna 're idahâimana za'ra mono ne. <sup>38</sup> Ta norĩ hã daro mono bâ daré âpusi mono õ ré hã, ma tõ 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowē na 're rosa'wari u'âsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Āne ma tõ danhimiza'rese âna 're dahâimana za'ra, Nowé hã uba're ne 'manharĩ 're sébré õ ré, 'ri ne 'manharĩ 'remhã. <sup>39</sup> Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tõ daré âpusi. Tawamhã uburé ma dasi'utõĩ pese, â na. Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã danhimiza'rese âna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apâ.

<sup>40</sup> — Āté aibâ norĩ hã buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apâ mo, dazô. Tawamhã ĩhâiba amo hã até te za tiwi ti'â hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩhâiba amo si te za tirē. <sup>41</sup> Āté pi'õ norĩ hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'â, ĩhâiba amo hã. Tawamhã ĩhâiba amo si te za tirē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. <sup>42</sup> Taha wa, te za asimiza'rese, ĩzô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apâ we ĩmorĩzé hã bádâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa. <sup>43</sup> Wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hã ĩsõrõwa u ĩsipsaihuri ĩwisizé hã, bádâ te te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za sô rob'madâ'â u'âsi, sõtõ âna, 'ri para u sébré tõ da, tiwi sipsaihuri õ'umnhasite. <sup>44</sup> Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asimiza'rese ĩzô 're asõpré u'âsi aba mo. E marĩ wa. Wa hã dasiré ĩpodo hã nimahã bâtâ na ĩzô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za we apâ ĩmorĩ na dâ'âsina. — Āne te Zezusi hã wama roti za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

*Romhuri'wa ĩumnhasi wasu'u, romhuri'wa ĩumnhasi'õ wasu'u me Rucasi 12.41-48*

<sup>45</sup> Tawamhã Zezusi te duré wama âma romnhimiré'é za'ra, âne: — Dama romhuri'wa ĩumnhã hã duré ĩsimiroti wē hã, e niha 're ĩhâimana mono zé hã. Āne hã 're hâimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã nimomo tiwi morĩ õ ré, tâma pisutu, uburé tâma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsa'u nheré, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tâma roti, bâtâ pisutuzém na ĩsazéb da hã, te te tâma âma uwaimrami za'ra da, tâma ĩromhuri'wa norĩ ma. <sup>46</sup> Tawamhã apâ we ĩmorĩzéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tâma âma uwaimrami wamhã, tâma rowē di za, romhuri'wai ma hã. <sup>47</sup> Taha ma, tâma rowē uptabi di za tõ. E marĩ wa. ĩsib'apito hã apâ wisi wapsi, te za tâma pisutu, uburé ĩsimarĩ hã te te tâma 're 'madâ'â u'âsi mono da oto, tâma umnhasi uptabi wa. <sup>48</sup> Tazahã, tinhib'apito za're'ra, ĩsimiroti hã te te tâma âma uwaimrami õ wamhã, tâma rowē õ di za. Āté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinha: “Īnhib'apito hã simahudu õ di.” <sup>49</sup> Tawamhã sô rowaptâ'â wē te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra. Āzé hã te za duré te te 're hâsi, âzézei'wa norĩ siré. Siwa'ru te za oto 're hâimana. <sup>50</sup> Tawamhã simisa'rese âna hâimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtēme wi apâ, sô ĩsimipari õ zém na nimahã bâtâ na, siwa'ru. <sup>51</sup> Tawamhã sa'ētē te za azâ, tâma ĩromhuri'wa hã. Tane ni'wam norĩ hã apâ we ĩmorĩ õ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ wamhã, te za tâma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono newa, taré âma 're dawata za'ra mono da, 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré

're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ětě za'ra mono wa. — Āne na ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

## 25

*Pi'õi hâiba tém norĩ hā dasina damro u, ĩsi'aba'rezé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tō tinhimromnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, āne:

— Nimahā na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwě mono zéb da, apâ we dazô ĩmorĩ wamhā, ni'wam norĩ si te za, ĩzô 're simipari za'ra mono sina, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra. Ā norĩ wasu'u zarina, wa za âma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne. Pi'õ ĩpréduptém norĩ hā barana ma tō ai'aba're, dasina damro u, 10 na ĩhâiba za'ra hā, ĩmro'õ norĩ hā. Aibâ hā za azarutu na ĩmro zô simipari za'ra da, ma tō ĩtême ai'aba're, pi'õ nhorõwa u. Āro'ore hā te siré 'wasa hâiba bâ, aibâ hā za pi'õ na ĩmro u wisi wa, te te tâma âma rob'uiwě za'ra da, zudezu norĩ hâimanazéb zarina. <sup>2-4</sup> Tane nherě, pi'õ ĩpréduptém norĩ hā 5 na si ma tō hâiba mono bâ rob'râi wa'u to hā siré 'wasa, simhi ne ětě 'manharĩ 're, âro'ore da hā, ta norĩ si hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono wa. ĩhâiba amo norĩ hā 5 na ĩhâiba za'ra hā te te siré 'mai'âri za'ra õ di, rob'râi wa'u tob ré hā simhi ne ětě 'manharĩ 'remhā, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono õ wa. <sup>5</sup> Tawamhā aibâ zô te tirowaptâ'â hā, za pi'õ na ĩmro zô. Sô rowaptâ'â wamhā, ma tō aptâ hā simro. Taha wa, ma tō nasi titomhâima'ã za'ra. Taha wa, te oto tinhotô za'ra, ĩwana.

<sup>6</sup> — Tawamhā mara wa'wa ma tō ni'wa hā 'mahâ: “Õhõta te we oto aibâ hā mo. We aiwairébé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hā.” Āne te ni'wa hā aibâ hā dama 'mahâ.

<sup>7</sup> — Tawamhā pi'õ ĩpréduptém norĩ hā sô ĩsimipari za'ra hā ma tō ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhā, âro'ore na wedenhorõ hā ma tō sõrõ nhihâri za'ra, ro'o wě da. <sup>8</sup> Tawamhā hâimana nhimiza'rese âna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hā ma tō tiwi rowaptêrě za'ra, tihâiba amo norĩ wi, hâimana nhimiza'rese sina 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wi: “Ma'âpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, âro'ore na rob'râi wa'u to hā. Āro'ore hā wate za'ra hā te za oto wawi tidâ'â za'ra.” Āne te pi'õ ĩpréduptém norĩ hā tisiré norĩ wi rowaptêrě za'ra.

<sup>9</sup> — Tawamhā asa te tâma nharĩ za'ra: “Rob'râi wa'u to hā wa te aima sõmri za'ra wa'aba õ di za. Mara wab õ di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhā. Te za wawi ai'utõri za'ra. Ma'âpé tiha, da te 're ĩ'uiupra za'ra mono zéb u, ai'aba're su'u aba, tamemhā asima 'mai'uiupra za'ra wa'aba da.” Āne te satõri za'ra, tisiré norĩ hā.

<sup>10</sup> — Tawamhā pi'õ ĩpréduptém norĩ hā hâimana nhimiza'rese âna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hā ma tō ai'aba're, rob'râi wa'u tob zô, te te sima 'mai'uiupra za'ra da. Tawamhā ta norĩ za'u si ma tō aibâ hā wi, timro zô. Wisi wamhā, pi'õ ĩpréduptém norĩ hā 5 na ĩhâiba hā hâimana nhimiza'rese 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hā ma tō ĩsiré asisi 'ri para u, ĩsiré saihuri da, sina ĩmro zahuré zém na. Sisisi wamhā, ma tō ĩré 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

<sup>11</sup> — Āma ronomro za'ra wapsi, ma tō ĩhâiba amo norĩ hā aihutu apâ, pi'õ ĩpréduptém norĩ hā, aibâ hā pi'õi âma ĩmrozéb u hā. Sihutu wamhā, āne te nasi 'mahârâ za'ra, rowi hawi: “Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, âma atême wanhisisi da.”

12 — Tawamhã aibã hã pi'õ na ïmro hã te asa tãma nharĩ za'ra: “Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba õ di za, ïma aiwaih'u za'ra wa'aba õ wa.” Æhã wasu'u na wa tã aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne na hã.

13 — Taha wa, a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese te za ïzõ 're asõpré u'âsi aba mo, bâdã hã aima waih'u za'ra wa'aba õ wa, apã za we ïmorizé hã. — Æne ma tã Zezusi hã wama waih'u sirõmo za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

*Romhuri'wa norĩ hã, tinhib'apito zõ rob'uiprazé te te 're ïmadã'ã za'ra mono norĩ wasu'u*

*Rucasi 19.11-27*

14-15 Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromnhimiré'é na marĩ hã wama waih'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma, ãne:

— 'Re ïhãimana u'âsi mono, za da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ma tã sima rowẽ, darob amoi u morĩ da. Tawamhã morĩ õ ré, ma tã sã tihãrã za'ra, tãma ïromhuri'wa norĩ zõ, tite rob'uiprazé hã te te tãma sãmri za'ra da, ïsa'u te te sã 're 'madã'ã za'ra mono da, duré tãma sina hã'ã da, taré 're simi'wara tã mono da, rob'uiprazé hã. ïsimiromhuri wẽ na tãma ï'umnhasi za'ra zarina, ma tã tãma sãmri za'ra. ïmorĩ'rata ma hã ma tã 5 miu na tãma tisõ rob'uiprazé ïsapotore hã, oru 'manharĩ hã. Duré ïãna're ma hã 2 miu na ma tã tãma tisõ. Duré da'rãsutu'wai ma hã, miu na ma tã tãma tisõ. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã. 16 Tawamhã tãma ïromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé ïsapotore te te ï'ãri hã õne haré ma tãma sina hã, te te ãma ïromhuri wẽ zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nherẽ, ma tã duré 5 miu na ãma ato, ïsib'apito te te tãma ïsãmri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé ïsapotore hãiba hã, ãma sito wamhã. 17 Tane duré tãma ïromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé ïsapotore te te ï'ãri hã ma tã duré tãma sina hã. 2 miu na nherẽ, ma tã duré 2 miu na ãma ato. Uburé hã 4 miu na ïhãiba hã oto. 18 Tane nherẽ, tãma ïromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé ïsapotore te te ï'ãri hã tinhib'apito nhimiroti te te 'madã'ã õ di. Taré ma tã sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te sërẽ da.

19 — Tawamhã ãma romomro hã wapsi, ma tã ïsib'apito za'ra hã apã ïtẽme tiwisi za'ra, darob amoi hawi. Wisi wi, te sã tihãrã za'ra, tãma ïromhuri'wa norĩ zõ, rob'uiprazé ïsapotore hã niha si te te hãimana mono zõ, te te tãma wasu'u za'ra da. 20 Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré ï'ãri hã ma tã ïtẽme ãzé ïmorĩ'rata na, tinhib'apito u. Æne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé ïsapotore hã 5 miu na ma tã ïma ïsõ, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma ïsitob da, taré aiwi simi'wara tã da. Æhãta ma tã sina hã, 5 miu na, te ãma aima ïromhuri wẽ zéb zarina. Uburé hã 10 miu na oto ïhãiba hã, rob'uiprazé ïsapotore hã. Æhãta te asõ nomro.” Æne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimiromhuri hã.

21 — Tawamhã ïsib'apito te asa tãma tinha, ãne: “Wẽ di tã. A hã ïma romhuri wẽ 'wa. ïma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tã ãma ïromhuri wẽ, ïzõ. Taha wa, ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marĩ ahã uptabi na ïma 're ab'madã'ã u'âsi mono da. Te za oto ïsiré 're aihãimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da.” Æne ma tã tãma ropisutu siro, tãma ïromhuri wẽ 'wai ma.

22 — Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré ï'ãri hã ma tã duré ïtẽme ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé ïsapotore hã 2 miu na ma tã ïma ïsõ, asa'u aima sina hã'ã

da, tawapsi, aima âma ĩsitob da, taré aiwi simi'wara tō da. Āhāta ma tō aima sina hā, 2 miu na, te âma ĩromhuri wē zéb zarina, aima. Uburé hā 4 miu na ĩhāiba hā rob'uiprazé ĩsapotore hā. Āhāta te asō nomro.” Āne te romhuri'wa hā tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimromhurizém na.

23 — Tawamhā ĩsib'apito asa te tāma tinha, āne: “Wē di tō. A hā ĩma romhuri wē 'wa. ĩma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hā syryre nherē, ma tō âma ĩzō ĩromhuri wē. Taha wa, āhā nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahā uptabi na ĩma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto ĩsiré 're aihâimana mo, wasiré âma 're watoi u'âsi mono da.” Āne ma tō duré tāma ropisutu siro, tāma ĩromhuri wē 'wai ma hā.

24 — Tawamhā romhuri'wa hā miu na rob'uiprazé te te aré ĩ'âri hā ma tō duré ĩtēme āzé, tinhib'apito u. Tawamhā āne te tāma tinha, ta hā senai ō na hā: “Apito, ĩma aiwaihu'u pese di. A hā da'âma 're aipē'ēzé mono ō. Ni'wa hā te te dame 're rob're mono ō nherē, danho hā tite da, te te dawī sima 're ĩ'a'rāihâri mono ne, te danhimarĩ hā dawī asima 're ĩ'awaihui mo, ate da. 25 Āne na te aiwaihu'u wa, wa tō aima ĩpahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ĩma rob'manharĩ ō'umnhasite, wa tō rob'uiprazé ĩsapotore hā simi'u ti'ai 'rowi, wē na asō 're sa'wari mono da. Āhāta te wē na asō nomro, uburé ate rob'uiprazé hā te asō 're 'madâ'â mono da, ĩma ĩsōmri hā.” Āne te romhuri'wa hā tāma siwasu'u, tinhib'apito ma.

26 — Tawamhā ĩsib'apito, te āne asa tāma tinha: “A hā ĩma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tō ĩ'âma ĩrosa'ra, marĩ hā date nherē, te dawī ĩsima 're ĩ'awaihui mono na, ĩte da. Āne ma tō ĩ'âma ĩrosa'ra, asima. 27 Āne na 're ĩhâimana mono wamhā, e marĩ wa bété, rob'uiprazé ĩzō sērē ō di, wedehâpâ 're. Tawamhā apâ we ĩwisi wapsi, te aima ĩsōmri nhipai u, wa aré ĩsima waze uburé, ĩzō sina hā'â wa.” Āne ma tō tāma waihu'u, tāma ĩromhuri wasété 'wai ma. 28-29 Tawamhā te duré tāma rowasu'u za'ra, uburé ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma: “Ni'wam norĩ hā marĩ ahā nherē, simi'ē na te te 're romhuri za'ra mono wamhā, te za âma tāma 're dasito, marĩ na. Tane nherē, ni'wam norĩ hā marĩ syryre na simi'ē na te te âma 're romhuri za'ra mono ō wamhā, te za syryre nherē, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi ĩ'âri 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hā, ĩma romhuri wasété 'wai wi, 10 miu na te te ĩzō ĩhâiba ma, sōmri aba da. 30 Taha pari, te za asiwi ĩmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'ētē wa.” Āne ĩsib'apito hā ma tō dama hāiba 'ru. — Āne na ma tō Zezusi hā wama âma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

*Zezusi hā, za da'âma ĩsipo'ozé wasu'u*

31 Tawamhā Zezusi hā ma tō duré romhā ré wama rowaihu'u sirōmo za'ra, āne:

— Wa hā ti'ai âma dasiré ĩpodo hā niwapsi wa za wei mo apâ ĩmama zadawa para, hāiwa âma tāma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawapsi wa za danhib'apito simasisizém na 're ĩnhamra, ĩpire na te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. 32 Tame te za aihĩni pese ĩnho're aimasam ni, daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hā, dapoto mono bâ. Tawamhā tame wa za oto da'âma aipo'o. Pone'ērebâ 'madâ'â'wa hā te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ērebâ zéré mapu hā, pone'ērebâ zéré uzé zama. Tane wa za duré wa hā da'âma aipo'o, ĩwē hā duré ĩwasédé hā. 33 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ hā ĩnhimire niwĩ wa za sōré, ta norĩ si te 're awēsāmri mono wa. 'Re ĩdanomro wasété mono



norĩ hã ñnhimi'e niwĩ wa za duré sôré, ta norĩ si te ñsiwi 're awě'ô pese mono wa. <sup>34</sup> Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norĩ ma nharĩ za'ra, ñnhimire niwĩm norĩ ma: “Ñmama, ñwě si te te aima 're ñsôMRI za'ra wa'aba mono norĩ hã te za oto ñ'rata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Duréihã te te aropoto mono wamhã, ma tã sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwě za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ñ'rata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwě u'ãsi za'ra wa'aba mono da oto. <sup>35</sup> Ti'ab ré, mram na 're ñhãimana mono ré hã, ma tã mra hã ñma 're ñsôMRI za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tã â hã ñma 're ñ'ôb za'ra wa'aba mo. Duré asiré ô nherě, ma tã ñzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asôrôwa u atême 're ñzasi aba mono da. <sup>36</sup> Ñ'uza ô ré, ma tã asiwi 're ñ'uza za'ra wa'aba mo. Duré ñhãzé wa, ma tã asiwi 're ñpibui wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ñza mono ré, ma tã duré asiwi 're ñzabu za'ra wa'aba mo. ãne na 're ñpawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, hãiwa ãma te za oto ñsiré 're anomro u'ãsi aba mo, Ñmama hã ai'ãma 're ñsib'a'uwě za'ra wa'aba mono zéb ãma hã.” ãne na wa za nimahã na hã tãma ñsiwasu'u za'ra, ñnhimire niwĩ ñsimasam norĩ ma.

<sup>37</sup> — Tawamhã ô norĩ hã 'Re ñhãimana u'ãsi mono ñhimiroti te te 're ñ'madã'ã pese za'ra mono norĩ hã te za sina ñzadanharĩ za'ra, ãne: “Wanhib'apito, e niwa wa tã mra hã wa te aima 're sôMRI za'ra, mram na 're aihãimana mono ré hã. E niwa duré 'rubu na 're aihãimana mono ré, wa tã â hã wa te aima 're ôb za'ra. <sup>38</sup> E niwa wa tã aiwaihu'u ô nherě, asô 're watob'uzu za'ra, wanhorôwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tã duré ai'uzazéb da hã wa te aima 're sôMRI za'ra, ai'uzã ô wa. <sup>39</sup> E niwa wa tã duré wa te wasiwi 're aipibu, aihãzé ré. E niwa wa tã duré atême 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hã.” ãne te za ta norĩ hã sina amrami za'ra, ñma.

<sup>40</sup> — Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ta norĩ ma ãne tãma rowasu'u za'ra: “Tã sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. ñsisãnawã norĩ hã ti'ab ré ãne na te te 're robzépata za'ra mono wamhã, ñama wapu na 're hãimana za'ra mono nherě, marĩ ñwě hã tã ôhõ na hã tãma 're 'manharĩ wě za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hãiba u'ãbã ma tã ñma 're ñ'manharĩ wě za'ra wa'aba mo.” ãne na wa za ta norĩ ma waihu'u za'ra.

<sup>41</sup> — Tawamhã ñnhimi'e niwĩ ñsimasam norĩ ma, wa za nharĩ za'ra oto, ãne: “A norĩ wa'wa hã ma tã 'Re ñhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwě'ô pese za'ra wa'wa. Mo oto ñnhiti ai'aba'rúi wa'aba, unhamã ro'ô u'ãsi u, wa'uburé norĩ zô 'Re ñhãimana u'ãsi mono te te ñpisutuzéb u, ta norĩ ñhib'apito zô zama. <sup>42</sup> Ti'ab ré mram na 're ñhãimana mono ré hã, ñsa hã ñma 're sôMRI za'ra wa'aba mono ô di. Duré 'rubu ré, â hã ñma 're ôb za'ra wa'aba mono ô di. <sup>43</sup> Wa hã aima ñwaihu'u za'ra wa'aba ô nherě, ñzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono ô di, asôrôwa u 're ñzasi aba mono da hã. Duré ñ'uza ô ré, asiwi 're ñ'uza za'ra wa'aba mono ô di. Duré ñhãzé ré, asiwi 're ñpibu za'ra wa'aba mono ô di. Dazazéb 're, 're ñza mono ré, ñtême 're anomro aba mono ô di, 're ñzabu za'ra wa'aba mono da.” ãne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, ñnhimi'e niwĩ ñsimasam norĩ ma hã.

<sup>44</sup> — Tawamhã ta norĩ hã te za asa ñma nharĩ za'ra, ãne: “Apito, e niwa wa tã taré wa te 're ai'madã'ã za'ra, mram na 're aihãimana mono ré hã, duré 'rubu 're sépata mono ré hã, duré wama aiwaihu'u ô nherě, nima hawi watême 're aimasisi mono na hã, duré ai'uzã ãna 're aimorĩ wamhã, duré aihãzé na 're aihãimana mono ré hã, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hã. E niwa wa tã ãne na hã taré wa te 're ai'madã'ã za'ra, wa te wasiwi

're aipawaptob za'ra mono ãna." Æne te za duré ta norĩ hã ïzadanharĩ na ïma wa'rãmi za'ra, ïnhimi'e niwĩ ïsimasam norĩ hã.

<sup>45</sup> — Tawamhã ta norĩ ma, wa za duré ãne rowasu'u za'ra: "Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'abré, ã norĩ hã dama wapu na 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã ãne na te te 're robzépata za'ra mono ré hã, marĩ ïwê na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta norĩ hãiba u'ábã, asiwi 're ïpawaptob za'ra wa'aba mono õ di duré." Æne wa za ta norĩ ma, tãma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ïnhimi'e niwĩ ïsimasam norĩ ma hã.

<sup>46</sup> — Tawamhã ta norĩ hã te za oto ai'aba're, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti, ïsimihâzém na za te te 're ïrobzépata u'âsi za'ra mono zéb u hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madã'ã pese za'ra mono norĩ si, te za ï'rata 're hâimana u'âsi za'ra, rowê u'âsi ãma.

## 26

*Zezihi ãma da te ïrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da*

*Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57*

<sup>1</sup>Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na uburé ãne na te te dama rowahutu parimhã, ma tô wama nharĩ za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma, ãne:

<sup>2</sup> — Romhuture di oto, dato hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ïdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Awê amo na te za ïwa waptãrã, bâdã hã. Æne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ïhãiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisudu hã, da te dasiwi ïzasõmri da hãwi, wedepo'o nhonhi'rãmi na. — Æne ma tô Zezusi hã sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

<sup>3</sup>Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ, Caipasihĩ nhorõwa u, 'ri za'ëtê u. Ta hã sasedoti ïpire uptabi, 're ïhâimana mono, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa.

<sup>4</sup>Tawamhã, sitême si'rã'õtõ wamhã, ma tô sima ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hã pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te oto dasiwi wĩrĩ da. <sup>5</sup> Æne te sima ãma roti za'ra:

— Dasa hã da te 'manharĩ za'ra ré, wa te wasiwi âri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umnhasite, wazada dahâimana za'ra tõ da. — Æne ma tô sima ãma roti 'rãsutu za'ra.

*Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezihi ma*

*Marcusi 14.3-9; Zuwã 12.1-8*

<sup>6</sup>Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahã nhorõwa ãma, ï'wa're ré nhorõwa ãma. <sup>7</sup>Tawamhã sai ma sãma ré, ma tô pi'õ hã ïtême wi, Zezusi u. Wedewa'u zadaze hã ma siré sada ãwisi, ëtê 'manharĩ remhã, simhi ne 'remhã ïdup syryre wamhã. Wa'ábã za'ëtê di ta hã, wedewa'u zadaze hã. Wa'ábã za'ëtê nherê, ma tô Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa pi'õ hã, tãma sawi wa. <sup>8-9</sup>Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madã'ã za'ra wamhã, wa tô sada ab'ru za'ra ni, pi'õ da. Taha wa, wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Oro õ hã wa'ábã za'ëtê za, ma taré ï'rã nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hã. Te te dama wede 'wa'ãhã, aré wa'ábã za'ëtê di. Tawamhã ïwa'ã hã te aré ïsibrob'õ norĩ ma, te te sõmri. — Æne wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, pi'õ nhoprubzém na hã.

<sup>10</sup> Tawamhã Zezusi hã wa te wasima ãma ñharĩ za'ra zé hã te te wawi waihu'u za'ra wamhã, te ãne na wazadhanarĩ za'ra:

— E marĩ da, te pi'oi ma ñharĩ za'ra wa'wa. Tãma nharĩ za'ra wa'aba tõi. Tô'ã. I'uwaibaba ma tõi ãne na hã ãma ñzawi wẽ. <sup>11</sup> Ñsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa, 're ñpawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ñnhamra u'ãsi aba mono õ di za oto. <sup>12</sup> Pi'õ hã wedewa'u zadaze hã ñ'rã nhisiwi te te sa'wari wamhã, za ñdã'ã wa, da te dasiwi ñnherézéb u te te ãma ñhãiba u'ré da, ma tõi ãne hã ñma 'manha, zudezu norĩ hãimanazéb zarina. <sup>13</sup> Daro mono bã te za ñwasu'u wẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ñma ñmanharĩ wẽ zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ãsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tõi Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ñsiré 're ñwanomro mono norĩ ma.

*Zudasi hã, Zezusi te te dama hãiba nhomri da, te te sima ñrosa'ratazé wasu'u*

*Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6*

<sup>14</sup> Tawamhã 12 na Zezusihi siré 're ñwanomro mono norĩ hã misi wa tõi wa'maimorĩ ni, Zudasi Icarizoti na ñsisi hã sasedoti ñpire norĩ u, te te sadanharĩ za'ra da. <sup>15</sup> Tawamhã ãne te sadanharĩ za'ra:

— Zezusi hã ma tõi asima ñwẽ za'ra wa'wa, asiwi ãri aba da. E ãne hã aima wẽ za'ra wa'aba di za, te aima ñhãiba nhomri za'ra wa'aba da hã. Aima wẽ za'ra wa'aba wamhã, e niha te za ñma ñwa'ãbã za'ra wa'wa. — ãne te ãma sadanharĩ za'ra, Zudasi Icarizoti hã, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ñpire za'ra norĩ hã.

Tawamhã ãne na ãma sisaze za'ra wamhã, ma tõi rob'uiprazé ñsapotere hã tãma sa'rata za'ra, 30 na êtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Taha pari, ma tõi tãma sòmri za'ra, Zudasihĩ ma.

<sup>16</sup> Tawamhã ta hawim haré te oto Zudasi hã sima ãma rob'madã'ã u'ãsi, nimahã bãtã na Zezusi te te oto dama ñhãiba nhomrizéb da hã, danhimiza'rese ãna dahãimana za'ra ré.

*Zezusi norĩ hã Pascowa na siré ñsaihurizé wasu'u*

*Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30*

<sup>17</sup> Tawamhã bãdã ma tõi ñwa waptãrã, ñ'u'êtẽ duptoio, da te 're ñhuri mono zé hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha ré, wa tõi Zezusihi siré 're ñwanomro mono norĩ hã wasina tété za'ra ni, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E momo ma tõi asima ñrowẽ, asõ ñwanhipi za'ra zéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ñwasaihurizéb da hã. — ãne, wa tõi wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

<sup>18</sup> Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Ri ahã u te za oto ai'aba'réi wa'wa, aibã hã asiwi sõpêté aba da. Tawamhã ãne te za tãma ñzadawa wasu'u wa'wa: "Wama rowahutu'wa hã wa za aima sadawa wasu'u za'ra ni, ãne: ñnhibãdã hã romhuture di oto, ñmama te te ñpisutuzé hã, ñ'ãma. Asõrõwa ãma wa za wasa hã huri ni, ñsiré 're ñnomro mono norĩ me, Pascowa na dato nhisi na 're ñdasaihuri mono zém na hã.' " ãne te za tãma ñzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibã ma. — ãne hã ma tõi Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

<sup>19</sup> Tawamhã ñsiré 're ñwanomro mono norĩ hã wa tõi ãma uwaimrami za'ra ni, te te wama ñwaihu'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tõi 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

<sup>20</sup> Tawamhã mara wamhã, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahãiba za'ra hã, Zezusihi me. <sup>21</sup> Tawamhã wasaihuri ré, ma tõi Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ'maihâiba nhomri 'wa.

<sup>22</sup> Āne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhâ, ma tô wawi tirobzei'ô pese za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wi hâ. Āhâ wamhâ, misi si wa tô nasi âma tâma romnomri za'ra ni, âne:

— Wanhîb'apito, e wa hâ te dama aihâiba nhomri da bâ, te âne wama ĩnharĩ za'ra. — Āne, wa nasi wasina tâma amrami za'ra ni, âne na hâ wasiwaihu'u za'ra ô wa.

<sup>23</sup> Tawamhâ asa te Zezusi hâ duré wama nharĩ za'ra:

— Za dama ĩhâiba nhomri'wa hâ, ĩ'u'êne hâ te za piza'a 're ĩsiré di'i.

<sup>24</sup> Wa hâ ti'ai âma dasiré ĩpodo hâ duréihâ ma tô ĩdâ'âzém na rob'ui'ére sirômo za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hâ. Ta norĩ hâ te te ĩ'âma ĩrob'ui'ére za'ra zéb zarina wa za âma mo tô, ĩdâ'âzéb u. Tane nherê, aibâ ma, tâma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ĩhâiba nhomri'wai ma hâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te azâri wamhâ, te za sima rosa'rata, âne: “Īpoto ô 'wa'âhâ, aré wê di. E marĩ wa. Āne na te 're robzépata mono ô wa aré.” Āne te za 'râwi si'âma rosa'rata, za dama ĩhâiba nhomri'wa hâ. — Āne ma tô Zezusi hâ wama waihu'u za'ra.

<sup>25</sup> Tawamhâ Zudasi hâ dama ĩsômri'wa da hâ te Zezusi hâ sina sadanha, âne:

— Rowahutu'wa, e wa hâ za te dama ĩ'aihâiba nhomri na, ma tô asina ĩwaihu.

Tawamhâ asa te Zezusi hâ tâma tinha:

— Tane tô. Asi'uihâ na ma tô âne na hâ asiwaihu. — Āne ma tô Zezusi hâ tizadawa na tâma wa'râ.

<sup>26</sup> Tawamhâ wasaihuri ré, ma tô ĩ'u'êne hâ ti'â, Zezusi hâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te ĩré âma tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ĩ'u'êne hâ. Te te wê'êi mono parimhâ, ma tô te te wama sômri, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma. Āne te oto wama nharĩ za'ra:

— Ā, ĩ'u'êne hâ huri aba. Ā hâ ĩhâiba te wasu'u. — Āne ma tô Zezusi hâ sina wama waihu'u za'ra.

<sup>27</sup> Taha pari, hâsizé hâ ma duré ti'â, uwa 'ru 'râi wa'u ĩsé ré hâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô ĩré te te wama sômri, uwa 'râi wa'u ĩsé ré hâ. Āne te duré wama nharĩ za'ra:

— Ā, rob'râi wa'u hâ âhuri aba, aihîni. <sup>28</sup> Ā hâ ĩwapru, te wasu'u. Rob'râi wa'u za'wari ne, te za ĩwapru hâ ĩwi asa'wa, da'ahâ zada ĩdâ'â wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ dawasédé hâ te te oto 're ab'madâ'â tô mono da, da'âma. Ā hâ ĩwapru, ĩwi sisa'wari wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ tinhib'a'uwê ma, te te tâma ĩropisutuzé hâ tô sena za te te tâma âma 're ĩ'uwaimrami mono zé, te wasu'u. <sup>29</sup> Tô sena, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Āne hâ rob'râi wa'u te 're hâsi mono ô di za oto, a'â. Niwapsi ĩmama hâ uburé da'âma 're sib'a'uwê mono wapsi, wa za duré te 're hâsi, asiré wa'aba. — Āne ma tô wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

<sup>30</sup> Tawamhâ wanho're na wa tô âma wawata za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma. Wanho're za'ra parimhâ, wa tô wawairébé ni, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi u wasi'aba'rê da.

*Pedru hâ te te dawĩ ĩ'udâzém na, Zezusi te te tâma ĩwaihu'u sirômo zé wasu'u*

*Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38*

<sup>31</sup> Tawamhâ Zezusi hâ ma tô ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, âne:

— A norĩ wa'wa hã ã barana, niha ĩma romhãimana wamhã, te za aihĩni asiwi ĩrẽme 'wa. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u'wa hã ma tũ ãne na ĩ'ama rob'ui'ére siro, 'Re ĩhãimana u'ási mono mre me na hã: “Pone'ẽrebã 'madã'ã'wa hã wa za tĩwĩ. Tawamhã pone'ẽrebã hã te za ropé.” ãne na duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono mre me na rob'ui'ére, ĩbaihã na hã. <sup>32</sup> Tane nherẽ, asiwi ĩrẽme aba nherẽ, ab're hawi apã ĩhãiwau'utu parip si, wa za aiwana ĩmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ĩnhopêtẽ za'ra wa'aba da. — ãne ma tũ Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

<sup>33</sup> Tawamhã Pedru, te Zezusihi ma tinha:

— Asiré 're ĩwanomro mono norĩ hã aihĩni za te te airẽme za'ra nherẽ, wa hã te dame airẽme õ di za.

<sup>34</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, Pedruhu ma:

— Tũ sena wa za aima rowasu'u. ãma aipo're pu'u za. ã barana si'a hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawĩ ĩ'udã, aima ĩza'rese õ na.

<sup>35</sup> Tawamhã Pedru te duré tãma tinha, Zezusihi ma:

— Wa hã asiré ĩdã'ã da nherẽ, te dawĩ ai'udã õ di za, te ĩ'aiwaihu'u õ na hã. — ãne ma Pedru hã tizadawa na tãma wa'rã.

Tawamhã õhõ na si, wa tũ wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã tãma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawĩ ĩ'udã za'ra õ na hã.

*Zezusi norĩ hã Zésemãni ãma ĩsi'ubumrozé wasu'u  
Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46*

<sup>36</sup> Tawamhã Zezusihi me, wa tũ ai'aba'rẽ ni oto, Zésemãni na rob're nhisi u. Wasihutu wamhã, ma tũ wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:

— ãme ĩzõ asimroi wa'aba. Õwa wa za a'ã mo asiti wa'aba, romnhiwasi ĩmama ma, ĩmreme da. — ãne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>37</sup> Tawamhã Pedru hã te siré saprõ, Zebedehe 'ra norĩ me. Tawamhã ma tũ tiwi tĩrobzei'õ pese, Zezusihi wi. Za te te ĩrobzépatazé hã ma tũ sima simimnhasi. <sup>38</sup> Tawamhã Pedru norĩ ma, te rowasu'u, Zezusi hã:

— ĩpẽ'ezé hã sa'êtẽ na te ĩma tihãiba. ĩpẽ'ezé uptabi wa, wa aré dãrã. ãme a'ã asimroi wa'aba ĩ'rata, asõtõ ãna. Asõpré u'ási aba. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, Pedru norĩ ma.

<sup>39</sup> Tawamhã romhã prã na ma tũ ĩsiti timorĩ za'ra, Zezusi hã. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mre me da. ãne te tãma mre:

— ĩmama, asima wẽ wamhã, ĩma ba'a, ĩdã'ãzé hã te sępata tũ da. Tane nherẽ, te ĩsima ĩwẽzéb uwaibaba, ĩma pisutu õ di za. Asima ĩwẽzéb uwaibaba si, te 'manharĩ da hã, ĩma wẽ di. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

<sup>40-41</sup> Tawamhã Timama ma mre me pari, ma tũ apã mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma tũ siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:

— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u õ di, ĩsiré. Satanasihi zada, asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono wi, asima rowaptêrẽ za'ra wa'aba da, Wa'uburẽ nhimiwada'uri waseté wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tũ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

<sup>42</sup> Tawamhã te duré romhã prã na ĩsiti timorĩ za'ra, Timama ma mre me da. ãne te tãma mre:

— Īmama, ĭdâ'âzé hã te sêpata da, asima wê wamhã, ĭma wê di duré, asima ĭwêzéb uwaibaba, ĭma pisutu da. — Āne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

<sup>43</sup> Timama ma mreme pari, te duré apâ mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptâ'â si te huri u'âsi, sôpré waihu'u âna.

<sup>44</sup> Tawamhã apâ te duré ĭsiti timorĩ za'ra Zezusi hã, Timama ma mreme da. Si'ubdatõ ma oto sina siri. Tô õhõ na si te tãma mre, tãma ĭmreme na'rata zéb zarina. <sup>45</sup> Tawamhã apâ te duré mo, Pedru norĩ u. Āne te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bã te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Ma'âpé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto bâdâ hã, Īmama te te ĭ'âma ĭpisutuzé hã. Wa hã ti'ai âma dasiré ĭpodo hã te za aibã hã tãma ĭhãiba nhomri za'ra oto, aibã ĭwasété norĩ ma. <sup>46</sup> Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'rêi hã. Õhõta te we oto mo, dama ĭhãiba nhomri'wa da hã. — Āne ma Zezusi hã sina tãma waihu'u za'ra, tisiré norĩ ma.

*Zezusi hã da te dasiwi ĭ'ârizé wasu'u*

*Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12*

<sup>47</sup> Tawamhã Zezusi hã zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hã sô wi, aré ĭsiré 're ĭwanomro mono norĩ siré, 12 na wahãiba za'ra siré hã. Da'ahã na te duré we ĭsiré ai'aba'rê ni, sib'ézé 'wa pa ré, uibroĩ ré zama. Sasedoti ĭpire norĩ zadawa para te we ai'aba'rê, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zadawa para zama. <sup>48</sup> Āne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĭ'âri wana ré hã: “Aibã hã te tob'rata hãrã wamhã, ta hã te za asiwi ĭ'âri 'wa.” Āne ma tô dama waihu'u, te te âma ĭrosa'ratazém na hã, Zudasi hã. <sup>49</sup> Tawamhã wisi wi, ma tô ĭtème mo õne haré, Zezusihi u, awa'awi. Āne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowê na 're aihãimana mono.

Tawamhã tob'rata hãrã na ma tô sawi, Zezusi hã. <sup>50</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, âne:

— ĭsiwadi, te we tô ĭzõ aimo, marĩ hã ĭ'âma 'manharĩ da. Ma'âpé, niha ĭma rob'manharĩ su'u.

Tawamhã ma tô sô ai'rê za'ra oto, Zezusihi zõ, te te siwi âri da. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi pawasisi. <sup>51</sup> Tawamhã Zezusihi siré 're ĭmorĩ hã ĭ'rata ĭsa hã ma tô sib'ézé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã âma po're nhizã, sasedoti ĭpire uptabi ma, romhuri'wa hã. <sup>52</sup> Tawamhã Zezusi te tãma tinha, ĭ'u'a'wai ma:

— Ma'âpé, sib'ézé 'wapa hã apâ sêrê. Ni'wam norĩ hã sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhã, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tô te te âma 're ĭdanhimroi mono zéb zarina. <sup>53</sup> Te ĭsima wê 'wa'âhã, wa aré Īmama wi waptê, hãiwa âma tãma ĭromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te te we ĭtème satõrĩ za'ra da, âhãna ĭ'âma sisapri za'ra da, dawĩ. E âne na ĭ'âma rosa'rada hã waihu'u õ di bété. <sup>54</sup> ĭ'âma dawĩ sisapri za'ra wamhã, 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã te te ĭ'âma uwaimrami õ di aré, duréhã ĭsadawa wasu'u'wa norĩ te te ĭ'âma ĭrob'ui'ére za'ra zéb zarina hã, za niha ĭ'âma ĭromhãimanazém na hã. Taha wa, te tiwi waptêrê õ di za, Īmama wi. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ĭda'mai'u'a ma.

<sup>55</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto dama rowasu'u, âne:

— E wa hã danhibrob zõ dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ĭzõ aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Bãtã sidãpãsi wa tô asõ'a wa'aba 're ĭsimasisi, 'Re ĭhãimana u'âsi mono âma 're ĭdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama 're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré

asiwi ĩ'ári za'ra wa'aba ò di. <sup>56</sup> Tane tó. Āne hã ma tó ĩ'ãma tiromhãiba ãhãna hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te te ĩ'ãma uwaimrami da. — Āne te dama siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tó oto rême za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

*Dama roti'wa norĩ hã ĩsi'rã'õtõzé wasu'u, Zezusihi zada*

*Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24*

<sup>57</sup> Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi ári wamhã, ma tó dasiwi saprõni ni, Caipasihĩ nhorõwa u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi u. Tame ma tó sô si'rã'õtõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. <sup>58</sup> Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu. Sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u, te ĩsarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ me. Zezusi hã te te 'madã'ã da, te nhamra, niha da te tãma rob'manharĩ ò'umnhasite.

<sup>59</sup> Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ waseté mono zém na, sadawa nhipse na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da. <sup>60</sup> Tawamhã da'ahã na ma tó taré Zezusihi ãma ĩwasédé hã sa'ra ni, dama roti'wa norĩ nho'a. Tane nheré, ãma dasisaze za'ra ò di, ĩwasédé hã dasisõ'a da te ãma ĩsa'ra za'ra zém na hã, taha zarina si, da te oto dasiwi ĩwẽ'ózéb da hã. Taré te nasi ĩwasédé hã ãma sa'ra ni, dazadawa nhipse na. Tawamhã aibã norĩ hã ma tó sipisutu zahuré, dama ĩpire norĩ nho'a, ĩwasédé hã te te ãma ĩhiri zahuré zéb da hã. <sup>61</sup> Āne te oto wasu'u zahuré Zezusi hã, ĩsõ'a za'ra:

— Ā hã aibã hã ma tó ãne dama siwasu'u, sadawa nhipse na: “Wa hã ĩma waihu'u pese di, ã hã 'ri 'rãihã hã te sãmra da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, duré apã te 'ri su'u da, si'ubdatõ bâdã hã ĩ'ãma si'utõrĩ ò ré, te 'ri pari da.” Āne ma tó dama siwasu'u. — Āne te aibã norĩ hã Zezusi hã taré wasu'u zahuré.

<sup>62</sup> Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tó hãwi za, dawa'wa. Āne te sadanha, Zezusi hã:

— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u waseté na hã. E tó ĩsarina ma tó aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

<sup>63</sup> Tane nheré, te Zezusi hã ari'iwĩ za. Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te duré sadanha:

— E a hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩ'aipisudu. E a hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra. Ma'ãpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udã tó, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a.

<sup>64</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tó tane hã tó ĩ'ãma ĩwaihu. Āne wa za duré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã dasiré ĩpodo hã te za asiwi ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ 're ĩnhamra mono na, dama ĩpire na. Hãwi'a na apã we ĩmorĩ wamhã, te za ãne na ĩ'madã'ã za'ra wa'wa. — Āne ma tó Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

<sup>65</sup> Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusihi mreime te te wapari wamhã, ma tó ti'ua hã hãiwazu, te te wẽ'õ wa, tipẽ'ẽ na sada sahĩ wa. Tawamhã ĩsi'rã'õtõ norĩ ma, te oto tinha, ãne:

— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norĩ zô, ai'maihârâ aba ô di za, Zezusi te te wama îwasu'u za'ra da hã, îwasété na. 'Re îhâimana u'âsi mono newa, si'uihã na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherê. Si'uihã na ma tô timreme wasété. Ìmreme ma tô îwaparĩ za'ra wa'wa. <sup>66</sup> E marĩ tawamhã, ma tô âma îpisutu za'ra wa'wa. — Âne te âma da'a mahã.

Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— Tiwasédé hã ma tô 'manha. Te za tô dârâ.

<sup>67</sup> Tawamhã te te oto siwi wê'ô pese za'ra wa, ma tô tizadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhĩb'rata hi'rãti na, te duré nasi siwi ahã. Tinhĩb'rata na te duré nasi î'ubu wi siwi ahã. <sup>68</sup> Tawamhã te te nasi siwi ahãri sina, te nasi 'mahârâ za'ra, âne:

— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'âpé ai'azãri'wa norĩ hã wama wasu'u za'ra na. — Âne te nasi âma wa'ê za'ra sina 'mahârâ za'ra.

*Pedru hã, Zezusi te te dawĩ î'udâzé wasu'u*

*Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27*

<sup>69</sup> Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sãmra ré, ma tô pi'ô hã 'rãwi îtême za. Sasedoti îpire uptabi ma romhuri'wa, pi'ô hã. Âne te tâma tinha, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihi siré 're aimo, Darireza âma aré 're îsãmra mono siré.

<sup>70</sup> Tawamhã Pedru te tiwi ai'udã, uburé danho'a, âne:

— Te waihu'u ô di, we îma înharĩ hã. — Âne ma pi'oi ma, asa tizadawa na wa'rã.

<sup>71</sup> Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra âma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tô duré pi'ô îhãiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re îhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ nhĩb'apito ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, î'rata îsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra, âne:

— Ô hã Zezusihi siré 're îmorĩ, Nazaré âma aré 're îsãmra mono siré.

<sup>72</sup> Tawamhã Pedru te duré dawĩ ai'udã, âne:

— Tô sena, wa aima îsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono nho'a. Ta hã îma sa'rese ô di, aibã hã.

<sup>73</sup> Tawamhã syry na âma ronomro wi, ma duré î'rata îsimasam norĩ hã 'rãwi îtême aimasa Pedruhu u, te te tâma nharĩ za'ra da, âne:

— Darireza âma 're îdamreme zusi mono ne, aimreme hã. Taha wa, wa tô wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza âma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tô sena wa tô duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihi siré 're înomro mono norĩ siré 're aimorĩ na. — Âne hã ma tô tâma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.

<sup>74</sup> Tawamhã Pedru te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Mare di. Tane na îwaihu'u nherê, ô hã îma sa'rese ô di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pâ, 'Re îhâimana u'âsi mono te te î'azãri pé. — Âne te tâma sina waihu'u za'ra.

Tawamhã âne na dama siwasu'u wi, ma tô si'a hã hãrã watobro, awa'awi. <sup>75</sup> Tawamhã Zezusi te te tâma îwaihu'uzêm na ma sina po're puru, Pedru hã. Âne Zezusi te te tâma îwaihu'u sirõmo zé hã, îsõwa: "Si'a hã hãrã ô ré, si'ubdatô te za dawĩ î'udã, îzadawa para ô nherê." Âne Zezusi hã te te tâma îwaihu'u sirõmo zé hã.

Tawamhã âne na oto Ìmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'ô, sina pê'ézé uptabi wa.

## 27

*Zezusi hã, apito Piratuhu u, da te dasiwi îsaprõnizé wasu'u*  
*Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwã 18.28-32*



<sup>1</sup> Tawamhã mararé ma uburé sasedoti ïpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, te te dama sòmri za'ra da, da te dasiwi ïwirizéb da hã. Taha da, te roti hã sima 'manharĩ za'ra, Zezusihi hãiba na. <sup>2</sup> Tawamhã sasedoti ïpire norĩ zadawa para, ma tô Zezusi hã dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Ta hã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madã'ã'wa, romanu norĩ nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhã ïtême da te dasiwi ãwisi wamhã, ma tô tâma hãiba nhomri ni, Zezusi hã, Piratuhu ma.

*Zudasihĩ dâ'ázé wasu'u*

*Atusi 1.18-19*

<sup>3</sup> Tawamhã Zudasi, dama ïhãiba nhomri'wa hã, Zezusi dâ'ã da, da te dasiwi ïpisutu na siwaihu'u wamhã, ma tô si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé ïsapotore hã êtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã ma tô apã tâma sòmri za'ra, sasedoti ïpire norĩ ma, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama. <sup>4</sup> Tawamhã ãne ma tô tâma siwaihu'u za'ra:

— ïwasédé hã wa tô 'manha, ãhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ wasété õ nheré, wa tô aima hãiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wĩrĩ aba da. — ãne na ma tô tâma siwẽ'õ za'ra Zudasi hã, dama ïpire norĩ ma.

Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ, wa te wasiwi ãma 'manharĩ da bâ. E wate bâ. Ta hã ate hã. Asiwaprosi ma aiwasédé hã ãma ïmanha. — ãne ma asa tâma waihu'u za'ra, Zudasihĩ za'ra.

<sup>5</sup> Tawamhã Zudasi hã rob'uiprazé ïsapotore ma tô sãmra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma tô watobro rob u. Tawamhã siwĩrĩ da, ma tô 'rãwi sisõ'reti, wedenhorõ na.

<sup>6</sup> Tawamhã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ïpire za'ra hã ma tô rob'uiprazé ïsapotore hã siwi waibu, sasedoti ïpire norĩ hã. Te te siwi waibu wamhã, ma tô sima ãma roti za'ra, ãne:

— ã hã rob'uiprazé hã dawapruĩ wa'ãbãzé. Taha wa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ïrob'ui'érézéb zarinaĩ õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sêrẽ waihu'u õ di za, wedehãpã 're, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb te, danho-prubzé wazari. — ãne ma tô sima ãma rowaihu'u za'ra.

<sup>7</sup> Taha wa, ãma sisaze za'ra parimhã, tô õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tô siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawĩ, Zeruzarẽ u 're ïdasihutu mono norĩ hã tame 're dadã'ã za'ra mono wa, adã da te 're ïsême mono zéb da hã, ma siwi uipra, ãma. <sup>8</sup> Taha wa, ti'a hã Dawapruĩ wa'ãbã na da te dasiwi ï'uipra na te oto da te 're sisi za'ra.

<sup>9-10</sup> ãne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te ãma ïrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ïsisi hã. ãne na ma tô ãma rob'ui'ére siro, duréihã:

“Tawamhã 30 na rob'uiprazé ïsapotore hã ma tô ubuni na siwi ti'ã, zé'a na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã te te siwi ãma uipra da. Taha wa, ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ hã siwi pisutu, 30 na te te tâma ïwa'ãbã za'ra zéb da hã. ãne ma tô 'manharĩ za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te ïma ï'ruzéb zarina, te tâma 'ru za'ra da.”

ãne duréihã ma tô Zeremiasi hã ãma rob'ui'ére siro, ãne na hã.

*Apito Piratu, Zezusi te te ïsadanharizé wasu'u*

*Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38*

11 Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madâ'â'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ĩ'ãma ĩwaihu. — ãne ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.

12 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã ma tô siwi wasu'u wasété za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherê, Zezusi hã tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa. 13 Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasété za'ra zém na hã. E asi'uihã na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — ãne ma tô aré Piratu hã Zezusihi ma waihu'u.

14 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te te nasi siwi wasu'u wasété za'ra nherê, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi di. ãne wa, ma tô apito Piratu hã ãma titob'uzu, Zezusihi ãma.

*Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te dama ĩhãiba nhomrizé wasu'u Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38-19.16*

15 Pascowa na dasai 'manharizép sidâpâsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're ĩwaptêrê za'ra mono zéb zarina.

16 Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ĩsisi hã, ĩhãimana wasété na dama ĩwaihu'u pe hã. 17-18 Zezusi hã ĩwê na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tô zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihi ãma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. ãne zarina ma tô siwi hãiba nhomri za'ra tãma, apito Piratuhu ma. ãne na da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tãma ĩhãiba nhomri na ma tô apito Piratu hã ãma da'awaihu'u. Taha wa, te ãne ãma da'azadanha, da'ahã na, ĩtême dasi'rã'õtõ wa:

— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwê za'ra wa'wa, te tãma ĩrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te 're ĩsisi za'ra mono. — ãne te ĩhãiba na zahuré ãma da'azadanha, Piratu hã.

19 Tawamhã Piratu hã te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ĩsimasisi mono zéb ãma sãmra ré, ma tô ĩmro hã timreme hã tãma tisõ. ãne ma tãma waihu'u:

— Ma'ãpé ãma rosazãri, aibã ãma. Ta hã tiha te te 're ab'manharĩ mono õ di. Barana hã ĩnhotõ 'rowi te ĩsawêrêzém na hã wa tô ãma robzépata za'ëtê, taha na hã. ãma ĩpê'êzé uptabi di. Taha wa, te za ãma ĩrosazã. — ãne na ma tô ĩmro hã tãma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

20 ãne ré, ma tô sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahã norĩ ma 're sadawa si'aba'rê za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptêrê za'ra da, dazazém hawi te te tãma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hãiba nhomri da, taha si da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa para.

21 Tawamhã apito Piratu hã ma tô duré da'mahârã na sahu, ãne:

— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwê za'ra wa'wa, te aima tãma ĩrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

22 Tawamhã Piratu te duré ãma da'azadanhãri zahu, ãne:

— E marĩ, wa za tawamhã aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na da te 're ìsisi za'ra mono ãma hã.

Tawamhã aihĩni ma tã ãne ãma 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

<sup>23</sup>Tawamhã Piratu te duré asa dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. — ãne te dama tinha, asa.

Tane nherê, ãne na hã da te wapari õ di. Dahârâ 'rãihã na te oto nasi 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'ãre da. — ãne te dahârâ 'rãihã na nasi dasiwi 'mahârâ u'âsi ni, Zezusihi hãiba na.

<sup>24</sup>Tawamhã Piratu, marĩ hã te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ìrosazãrízéb da hã. Aihĩni te oto õhõ da si tahâimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. ãne na te te sina waihu'u wamhã, ma tã piza'a zõ da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhã Zezusihi ãma marĩ ìwasédé hã te te ì'manharĩ õ na aihĩni da te ìwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tã danho'a sisimisõ. ãne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hã da te wĩrĩ da, te dama 'rui wamhã, ìwasédé hã te 'manharĩ õ di za, wa hã. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hã. — ãne te Piratu hã dama siwasu'u.

<sup>25</sup>Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Wê di tã. Wa te wasiwi ìwaptêrêzéb zarina, da te dasiwi wĩrĩ wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wahã za'ra pé tã, wa'ra norĩ zama wanhihuudu norĩ zama, wawasédé hã wa te ãma 'manharĩ za'ra di pâ. — ãne ma asa tãma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

<sup>26</sup>Tawamhã da te tiwi ìhãiba waptêrê za'ra zéb uwaibaba, ma tã Piratu hã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tã duré tãma 'ru za'ra, Zezusi hã powawê hãiwaré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

*Zezusihi ãma, da'wapéi'wa norĩ hã nasi ìwa'ê za'ra zé wasu'u*

*Marcusi 15.16-20; Zuwã 19.2-3*

<sup>27</sup>Tawamhã Piratuhu ma da'wapéi'wa norĩ hã ma tã Zezusi hã siwi 'mazé ìsõrõwa u, 'ri 'rãihã u. Te te siwi 'mazébré wamhã, tame da'wapéi'wa norĩ hã ma tã aihĩni ãma si'rã'õtõ. <sup>28</sup>Tawamhã ì'uza hã ma tã siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ìwa'rãmi siwi ãma hãiba ubu, ti'uza hãpa ìhã pré na, danhib'apito ãma 're ìsi'uza za'ra mono zém ne hã. <sup>29</sup>'Wabzéré panhipti hã ma duré sada 'ma'manharĩ za'ra, ì'wa ahã hã. Taha pari, ma ì'rã nhisiwi tãma hiri za'ra, te te ãma siwi sõpre da, danhib'apito hã ãma 're ìsisõpre za'ra mono ne hã. Wedehu ma duré ìsib'rata tãma hiri za'ra, ìsib'rata nhimire niwĩ, danhib'apito hã tinhiwedehu ré, 're ìsimasisi mono ne. Tawamhã hi'rãtitõ ma tã nasi ìsõ're tãma asimro, ãma wa'ê za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowê na 're aihâimana mono. — ãne te nasi ãma tiwa'ê za'ra, tã sena newa.

<sup>30</sup>Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ì'rãi wi, te te nasi siwi ãma ahãri da. <sup>31</sup>Tawamhã nasi ãma wa'ê za'ra parimhã, zazahã hãpa ìhãpré hã ma tã apã tiwi wazere za'ra. Apã ma duré siwi uza, 're ìsi'uza mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprõ, te te siwi sasõmri da oto, wedepo'o nhonhi'rãmi na.

*ZeZusi hã da te İsasõmrızé wasu'u, wedepo'o nhonhi'rãmi na  
Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwã 19.17-27*

<sup>32</sup> 'Ri nho'õmo nhiti te te oto ZeZusi hã siwi wazere wamhã, aibã hã ma tô siwi tisã, Sima na İsisi hã. Sireni na İsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tô tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norĩ hã, wedepo'o nhonhi'rãmi hã tinhisé te te tãma âri da, ZeZusi te te sisada İ'âri hã. <sup>33</sup> Tawamhã ma tô oto siwi âwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're İdanhimroi mono zéb u. Dodota hã wasimremezém na Da'rãihi na sa'a nhisi, te wasu'u. <sup>34</sup> Tamomo te te siwi âwisi wamhã, uwa 'ru 'rãi wa'u İsé hã ma tô aré tãma sãmri za'ra ZeZusihi ma, wedewa'u İse na İwazari ré hã, te te hã'rêne da. Tane nheré, te te téiwai wamhã, te te sima wé õ di, te te hã'rêne da, ZeZusi hã. <sup>35</sup> Tawamhã ma tô oto siwi sasõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Te te siwi sasõmri pari, ma tô êtê zapotore İ'ui'éré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, ZeZusihi uzazéb zô. Taha zarina, ma tô sima âma aipé. <sup>36</sup> Taha pari, te oto İ'rata asimro, ZeZusi hã te te dawı 'madâ'â za'ra da, hãwi sa'o ré. <sup>37</sup> Tawamhã ZeZusihi 'rã nho'õmoi baba ma tô siwi sasõ, wedepo'o na rob'ui'ére hã, İwasédé hã da te âma İhirizéb ui'ére ré hã. Åne âma İrob'ui'ére hã: “Å hã ZeZusi, zudezu norĩ nhıb'apito.” <sup>38</sup> ZeZusihi me ma tô aibã norĩ hã dasiwi sasõmri zahuré ni, İsiré dâ'â zahuré da. Danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ, aibã norĩ hã. Te âma aiwa'aba zahuré İsimire niwĩ, duré İsimi'e niwĩmhã.

<sup>39</sup> İwa'wai baba, da te nasi İro'rahãri za'ra norĩ hã te nasi âma tawa'ẽ za'ra ni, ZeZusihi âma. Nasi âma da'rãsiwanarĩ za'ra sina, te nasi âma wasété za'ra ni. <sup>40</sup> Åma dawa'ẽ sina, te duré nasi åne tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re İhãimana u'âsi mono âma 're İdawata za'ra mono zé hã, duré apã 'ri da, si'ubdatõ bâdã hã ai'âma si'utõrĩ õ ré. A hã tô sena 'Re İhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'apé asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atã'â tõ da. — Åne te nasi âma dawa'ẽ za'ra sina 'mahãrã za'ra ni.

<sup>41</sup> Sasedoti İpire norĩ zama te duré nasi âma tiwa'ẽ za'ra, 'Re İhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ zama, dama roti'wa norĩ zama. Åne te nasi ta norĩ hã âma tiwa'ẽ za'ra:

<sup>42</sup> — Oro õ hã İzarazéhé nhıhudu norĩ nhıb'apito za. E niha hã bété, tinhimıromhõsi na te te 're da'anho'reptui mono nheré, 'rãwi sisõ'reptu waihu'u õ di bété oto. Åhãna wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina İ'umnhasi za'ra zéb da hã. <sup>43</sup> Õ hã ma tô 'Re İhãimana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi, İsiré 'rãwi 're İmorĩ u'âsi na. Ma tô duré dama 're siwasu'u, 'Re İhãimana u'âsi mono 'ra na. Ma'apé åhãna 'Re İhãimana u'âsi mono te te sõ'reptu oto, wanho'a. — Åne te nasi âma tiwa'ẽ za'ra, zudezu norĩ ma İpire za'ra norĩ hã.

<sup>44</sup> Tawamhã danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã ma tô duré nasi dasiré âma tiwa'ẽ zahuré, İsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi İsasõmri zahuré hã.

*ZeZusihi dâ'âzé wasu'u  
Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwã 19.28-30*

<sup>45</sup> Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro. <sup>46</sup> Tawamhã bãdã sipra wi, te ZeZusi hã Timama hã sa'ëtê sina 'mahã:

— Eri, Eri, rema sabatani. Åne wamremezém na hã: “İnhıb'apito, İnhıb'apito, e marĩ da, ma tô oto İrê.”

<sup>47</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã İ'rata İsimasam norĩ hã ZeZusihi hãrã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, åne:

— Ōhōta Eriasihi zō te hā, te te we pawaptob da. — Āne te sima āma romnomri za'ra.

<sup>48</sup>Tawamhā ni'wa hā i'rata īsimasam norī siré hā si'aba'ré na ma tō piza 're upsōzém ne hā 'mai'ā, uwa 'ru 'rāi wa'u īsé na te te tāma āma di'i da, Zezusihi ma, i'wa'ābā syry na. Tawamhā wedewaré 'rāsutu na ma tō āma sapu'u, Zezusihi ma, te te wē da, te te upsōmri da. <sup>49</sup>Tane nherē, īsiré īsimasam norī hā ma tō āma sipa'uwati za'ra, āne:

— A'ā pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'ā, Eriasi we itēme morī ō'umnhasite, te te sō'reptu da, dā'ā tō da. — Āne te a'ā siwi āma pa'uwati, te te tāma sōmri tō da, te te i'upsōmri da hā.

<sup>50</sup>Tawamhā Zezusi hā ma tō duré tihārā 'rāihā na āma sahu, i'rēme ma. Taha pari ma pē'e hai'utō.

<sup>51</sup>Dā'ā wi, zazahā ihāpa hā 'ri 're wa'wa nhitobzé hā ma uihā na hāihaipo'o aiwa, hāimo hawi pi'reba, 'Re ihāimana u'āsi mono nhorōwa āma hā. Ti'a hā te duré sāsā'ā. Sāsā'ā wamhā, ētē tōmo wawē hā ti'a 're īsimi'wara mono zama ma tōmo sipo'o. <sup>52-53</sup>Taha wa, ma tō duré adā'ā 'ru hā si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī hā aré 're idā'ā za'ra mono hā ma tō apā ahāiwa'utu ahā uptabi na, 'Re ihāimana u'āsi mono hā. Ta norī hā, Zezusi hā ab're hawi za hāiwa'utu parimhā, te za ab're hawi wairé. Tawamhā Zeruzarē u te za asisi, 'ri nho'u i'wē uptabi u, dama sihāi'ré za'ra da. Tawamhā da'ahā uptabi na te za āma tanhopré ni, tame.

<sup>54</sup>Tawamhā Zezusi te te dawī i'madā'ā za'ra norī hā da'wapéi'wa norī hā, duré da'wapéi'wa norī wada'uri'wai me, ti'a īsāsā i'watobro hā te te 'madā'ā za'ra wamhā, duré uburé ropipa i'wairébé mono te te 'madā'ā za'ra wamhā, ma tō sa'ētē uptabi tipē'ēwara za'ra. Tawamhā āne te sima nharī za'ra:

— Nare ō hā, 'Re ihāimana u'āsi mono 'ra. — Āne ma tō ta norī hā āma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norī hā.

<sup>55</sup>Tawamhā pi'ō norī hā ahā na te 'madā'ā za'ra romhā na, Zezusi hā hāiwi sa'o ré. Ta norī hā ma tō īsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarē u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da. <sup>56</sup>Ta norī me, te Mariza Madarena hā dame za. Marizaha hāiba amo zama te dame za. Taha 'ra hā Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'ō norī me za.

*Zezusi dā'ā pari, da te dasiwi īsērēzé wasu'u*

*Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwā 19.38-42*

<sup>57</sup>Tawamhā ma tō bādā hā aipra pese oto. Taha wa, aibā īsibro pe hā ma tō mo Piratuhu u, Zuzé na īsisi hā. Ta hā Arimateza na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're īsāmra mono. Ta hā Zezusihi nhimiroti si te te 're i'madā'ā pese mono. <sup>58</sup>Tawamhā, Piratuhu u oto morī wamhā, ma tō Zezusihi hāiba hā tiwi waptē, ab're 're, te te sērē da. Tawamhā apito Piratu ma tō dama ti'ru, Zezusihi hāiba hā da te tāma 'ru da. <sup>59</sup>Tawamhā Zuzé hā Zezusihi hāiba, ma tō ti'ā. Taha pari ma tō ubu, zazahā ihāirā na. <sup>60</sup>Te te hāiba ubu pari, ma oto tite ab're sirōmo wa tisē Zuzé hā, sa'a zahāpā da te aré tāma i'ab're sirōmo wa. Taha pari ma tō ētē tōmo zapodo hā te te pizari, ab're te te āma i'ré sitob da. Te te sito pari, te oto mo, ōne haré. <sup>61</sup>Zuzé hā Zezusihi hāiba te te sērē ré, te pi'ō norī hā ab're nho'ōmoi baba aimasisi zahuré, Mariza Madarena norī hā duré Mariza ihāiba amoi me. 'Rāwi te te āma 'madā'ā zahuré da, te i'rata aimasisi zahuré.

*Da'wapéi'wa norī hā, ab're nhitobzé te te siwi i'madā'ā za'ra zé wasu'u*

<sup>62</sup> Tawamhã oto âma awê wamhã, sasedoti ïpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã ma tô Piratuhu nhorõwa u si'rá'õtõ, sabadu na romhuri zahârizém na. <sup>63</sup> Ìtême si'rá'õtõ wamhã, âne te tâma nharĩ za'ra:

— Apito, õ hã ïsadawa nhipe hã zahadu 're morĩ ré, dama 're ïsiwasu'u mono zém na wa tô âma wapo're pu'u za'ra ni, âhãna hã. Æne te dama 're siwasu'u: “Bâdâ si'ubdatõ ï'âma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hãiwa'udu.” Æne dama 're ïsiwasu'u mono zé hã. <sup>64</sup> Taha wa, âté ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã te za apâ siwi waze ïhãiba hã, pi'uriwi. Tawamhã âté sadawa nhipese na te za duré dama wasu'u za'ra, apâ ab're hawi ïhãiwa'utu na hã. Zezusi hã 're morĩ ré, sadawa nhipese na te tô dama 're siwasu'u. Tane nherê, ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã âne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhipai u te za duré dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ï'ru, sa'a zahâpâ ab're nhitobzé hã da te ïré dasiwi 'madâ'â pese da, si'ubdatõ bâdâ, âma ïsi'utõrĩzéb u hã, ïhãiba hã te te siwi wazere za'ra õ'umnhasite, pi'uriwi. — Æne ma tô parisezu norĩ hã tiwi rowaptêrê za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ me.

<sup>65</sup> Tawamhã Piratu te asa tâma nharĩ za'ra:

— Tane tõ. Da'wapéi'wa norĩ hã wa za tõ pisutu za'ra, asiré si'aba'rúi wa'aba da, ab're u. Mo oto ïtême ai'aba'rúi wa'aba pé, da'wapéi'wa norĩ ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da, dawi. — Æne te ïtême tâma rob'ru za'ra, apito Piratu hã.

<sup>66</sup> Tawamhã ab're u te oto ai'aba'rúi, da'wapéi'wa norĩ siré. Tawamhã êtê tõmo zapodo hã, ab're nhitobzé hã marĩ na ma tô siwi upto, sitop tete na ïré sab da, da te dasiwi sa'rúi tõ da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te siwi 'madâ'â u'âsi za'ra da, sõtõ za'ra âna.

## 28

*Zezusi ïhãiwa'utuzé wasu'u*

*Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10*

<sup>1</sup> Sabadu parimhã rowa'a wi, dumidu na ma tô Mariza Madarena norĩ hã sisaprõni zahuré Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, Zezusi da te ïsêrêzéb u. <sup>2</sup> Tawamhã simiza'rese õ ré, ma tô ti'a hã ïré 're tiwara zahuré, hãiwa hawi Wanhil'apito ma romhuri'wa hã ïtême wisi zahuré wamhã. Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa hã ma tô ab're nhitobzé hã sa'rúi, êtê tõmo wawê hã. Te te sa'rúi wamhã, ma tô ïsisiwi nhamra. <sup>3</sup> Tã si'ubuzi ne ïhãiba hã. Ì'uza hã rã uptabi di. <sup>4</sup> Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tô tirêrê'ê za'ra. Tawamhã ti'ai u ma tô tâma ana. Dadâ'â wa, darési âna 're ïdanhimi'wara mono ne, ma tô rési âna daba'wara. <sup>5</sup> Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa hã ma tô tâma nharĩ zahuré, pi'õ norĩ ma, âne:

— Ìma aipahi wa'aba tõ. Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ wa, wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ïsasõmri zõ robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hã wa tô aiwaihu'u 'wa, we sô ïrobzabui wa'aba zém na hã. <sup>6</sup> Tane nherê, âme hãimana õ di. Te te sina ïrotizéb zarina ma tô hãiwa'udu. We ane wa'aba pé, ïnomrozé hã sabui wa'aba da. <sup>7</sup> Taha parip si, te za sa'êtê ane wa'wa, ïsiré 're ïnomro mono norĩ ma, wasu'u za'ra wa'aba da. Æne te za tâma ïwasu'u za'ra wa'wa: “Ma tô hãiwa'udu. Darireza u ma tõ asõwa timorĩ za'ra wa'wa. Tamep si te za ïsabu za'ra wa'wa.” Æne na ïmreme na âma aipo're simrami aba tõ. — Æne ma tô hãiwa âma romhuri'wa hã pi'õ norĩ ma waihu'u zahuré.

<sup>8</sup>Taha wa, te sa'ētē oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherē, tāma rowē zahuré di, pi'ō norī ma hā. Zezusihi siré 're Īwanomro mono norī ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré. <sup>9</sup>Sisamroi ré, ma tō Zezusi hā sōpētē zahuré, pi'ō norī hā. Simiza'rese āna sisamroi ré, ma sōpētē zahuré. Tawamhā Zezusi hā ma tō sawi zahuré, āne:

— Rowē na 're aihâimana aba mono. — Āne te sawi zahuré, Zezusi hā.

Tawamhā pi'ō norī hā ma tō oto 'râwi ĭtēme aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tō āma tiwata zahuré, tāma pire zahuré wa.

<sup>10</sup>Tawamhā Zezusi te tāma nharī zahuré:

— Aipahi wa'aba tō. Mo oto ane wa'aba, ĭsisānawā norī ma, ĭwasu'u wa'aba da, Darireza u ĭzarina āma si'aba'rē da. Tamep si te za ĭzabu za'ra.

*Ab're 'madâ'â'wa norī, Zezusihi zō ab're baba wa, 'ri tēme oto ĭsi'aba'rézé wasu'u*

<sup>11</sup>Tawamhā Mariza Madarena norī hā zahadu neb zahuré ré, ma tō ab're 'madâ'â'wa norī hā ni'wam norī hā ai'aba'rē, Zeruzarē u. Zahadu te duré ni'wam norī hā asimro, ab're 'rata. Tawamhā Zeruzarē u ĭsi'aba'rē norī hā, sasedoti ĭpire norī ma, ma tō rowasu'u za'ra, uburē ĭromhâimana mono zém na hā. <sup>12</sup>Tawamhā sasedoti ĭpire norī hā ma tō duré si'rā'ōtō, zudezu norī ma roti'wa norī me, te te sima āma roti za'ra da. Tawamhā ma tō rob'uiprazé hā sa'ētē na tāma sōmri za'ra, da'wapéi'wa norī ma, ab're 'madâ'â'wa norī ma, dama 're sadawa nhipese za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na. <sup>13</sup>Te te tāma sōmri za'ra sina, te āne nasi tāma nharī za'ra:

— Āne te za dama ĭrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hâiba na hā: “ĭsiré 're ĭnomro mono norī hā barana ma we sō aihutu. Wanhotō ré ma tō siwi waze.” Āne te za dama ĭrowasu'u za'ra wa'wa. <sup>14</sup>Tawamhā Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma danhib'apito hā āne hā te te wapari wamhā, wa za tāma aiwasu'u wē za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tō da, marī ĭ'upa za'ra wa'aba ō na hā, niha te te aima rob'manharī za'ra wa'aba tō da. — Āne ma tō tāma roti za'ra, da'wapéi'wa norī ma.

<sup>15</sup>Tawamhā ab're 'madâ'â'wa norī hā ma tō rob'uiprazé hā waibu, da'wapéi'wa norī hā. Te te sima waibui wamhā, 'Re ĭhâimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa norī nhib'apito norī, te te tāma ĭroti za'ra zéb zarina, ma tō 'manharī za'ra, ĭmreme hā. Āne ma tō Zezusihi hâiba na rowasu'u zadawa nhipe hā te te ropé, zudezu norī nhipti'ai 'remhā. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hā 're hâimana, Zezusihi hâiba na hā.

*Zezusi hā tisiré 're ĭnomro mono norī ma, ĭsihâi'rézé wasu'u*

*Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwā 20.19-23; Atusi 1.6-8*

<sup>16</sup>Tawamhā wa norī hā Zezusihi siré 're Īwanomro mono norī hā wa tō ai'aba'rē ni Darireza u, 11 na wahâiba za'ra hā. Ētē 'râihâ u wa ai'aba'rē ni, Zezusi te te wama ĭpisutu za'ra zéb u. <sup>17</sup>Tawamhā Zezusi hā wa te wasiwi sāmri wamhā, wa tō āma wawata za'ra ni. Tane nherē, nima norī hā wa tō wawā za'ra ni, ō hâi ō newa. <sup>18</sup>Tawamhā Zezusi hā ma tō 'râwi watēme timorī za'ra oto. Ma tō wama nharī za'ra, āne:

— ĭmama hā ma tō ĭma pisutu, ĭsadawa para dama ĭpire na 're ĭhâimana mono da, ti'ai āma, hâiwa āma zama. <sup>19</sup>Taha wa, te za 're ĭropéi wa'aba mo a'uwē mono bâ, dama 're ĭzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwē mono bâ da te 're ĭzaze za'ra mono da, taha zarina ĭnhimiroti 'madâ'â'wa 're dahâimana za'ra mono da oto. Da te 're ĭzaze za'ra mono sidâpâsi, te

za â dawabzuri hã dama 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, ĩmama nhisi na, duré ĩnhisi na, duré ĩmama pẽ'ẽzani nhisi na, ta norĩ zadawa para. <sup>20</sup>Te za duré dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, ĩnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Ōne u'âsi, wa za asiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra wa'wa, ro ĩsi'utõrĩzéb u hã. Āne na aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. — Āne ma tō Zezusi hã wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.



## Marcusi Zezu Cristuhu wasu'uwé na Marcusi te te ãma ïrob'ui'éérézé Ïbaihâ wasu'uzé

Ã Ïbaihâ na rob'ui'ééré'wa nhisi hã Zuwã Marcusi na, ïsisi hã. Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nheré, 12 na ïhâiba norĩ siré 're morĩ õ di, Zezusi te te sima ïpisutu norĩ siré hã.

Marcusi hã tinhimi'ui'ééré na hã te te rowasu'u za'ëtê õ di, Zezusihi nhimirowasu'u mono zém na hã. Te te 're ïda'apawapto mono zém na si ma tô rowasu'u za'ëtê. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã ïsimizawi pese na dama romhuri'wa na hã. Marcusi 10.45 ãma hã ma tô ãne na wama waihu'u za'ra. Zezusi hã ïmreme pire na ma tô duré Marcusi hã wama rowasu'u za'ra, te te dama 're ïrowahutu mono na hã, duré wa'uburé te te dama 're ï'anhamra mono na zama, duré dawasédé hã te te dama 're ï'apari mono na zama. Æ Ïbaihâ na ma tô Zezusi hã dama 're siwasu'u, tidâ'ázéb zarina dawasété hawi, za te te 're ïda'awaihui mono na hã.

*Zuwã Batitaha wasu'u*

*Mateusi 3.1-12; Rucasi 3.1-20; Zuwã 1.19-28*

<sup>1-3</sup> Æhãna ïsãna'rata hawi, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristuhu wasu'uwé na, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u na. Romhã ré, ma tô ãma rob'ui'ééré siro, Iza'iza hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, ti'ra ma, te te ïwaihu'uzém na ma tô ãma rob'ui'ééré, ãne:

“Wa hã wa za satõ ïzadawa wasu'u'wa hã, aiwana, te te asõ ropese mono da. Æne te za te te dama 're rob'mahârã, mreme 'rãihã sina, a'ubuni wi:

Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârã, a'ubuni wi:

Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zõ.

Ïmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Æne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'ééré, romhã ré.

<sup>4</sup> Tawamhã Iza'iza te te dama ïrob'ui'ééré zarina, te oto Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, a'ubuni wi. Æne te oto te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ïhâimana u'âsi mono, marĩ 're ïmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. — Æne ma tô te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

<sup>5</sup> Da'ahã uptabi na te ïtème 're dasito, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Zeruzarè na 'ri nho'õmo nhisi hawib zama, te ïtème 're dasito. Tawamhã dasisõ'a dawasété na, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ Zuwã hã, Zodã pa na â nhisi ãma. <sup>6</sup> Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uzã. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te ãma 're si'usisi. 'Riti na si, te 're sa. Ropĩni na zama te duré 're sa. <sup>7</sup> Æne te te oto dama 're rowasu'u:

— Ïza'u si te za ïma ïpire uptabi hã wei wi. Ïma pire uptabi wa, ïpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di za. <sup>8</sup> Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba

mono wamhã. Tanei ô di za oto. Īma ĩpire hã wei wisi wapsi, te za oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'ãsi aba mono da. Wẽ uptabi di, ĩpẽ'ẽzani hã. — Āne ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u.

*ZeZusi hã â dawabzuri te te ĩmanharĩzé wasu'u*  
*Mateusi 3.13-17; Rucasi 3.21-22*

<sup>9</sup> Tawamhã ãne te te dama 're wasu'u mono ré, ma tô ZeZusi hã ĩtẽme wi, Nazaré hã. ĩtẽme wisi wamhã, ma â dawabzuri hã ZeZusihi ma 'manha, Zoda pa na â nhisi ãma. <sup>10</sup> Tawamhã â hawi watobro wi, ma hãwa hã aipo'o. Hãwa hawi, ma we 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ĩtẽme si'ra, utu'u ne. Ma tô sina 'madã, ZeZusi hã. <sup>11</sup> Tawamhã hãwa hawi, te we 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ZeZusihi ma tinha:

— A hã ĩ'ra. Īma asawi uptabi di. Aima ĩto za'ẽtẽ uptabi di. — Āne te we tãma tinha, ĩmama hã.

*Wa'uburé hã ZeZusi te te ĩwada'urizé wasu'u*  
*Mateusi 4.1-11; Rucasi 4.1-13*

<sup>12</sup> Tawamhã ZeZusi hã â dawabzuri te te 'manharĩ pari, te oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã satõ, a'ubuni u sãmra da. Taha wa, te oto mo. <sup>13</sup> Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, bãdã hã ahã na ma ãma si'utõrĩ, 40 na. Tame sãmra ré, Satanasi hã te aré nasi wada'u, ĩsimiroti na te te saze da. A'ubuni ãma abaze zahi hã te 're hãimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ hã hãwa hawimhã, te we siwi 'madã'ã pese.

*ZeZusi hã romhuri na te te ĩsãna'ratázé wasu'u*  
*Mateusi 4.12-22; Rucasi 4.14-15; 5.1-11*

<sup>14</sup> Tawamhã ZeZusi hã te mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Zuwã Batita hã dazazéb 're, da te dasiwi sërẽ pari, te ZeZusi hã mo. Tawamhã rowasu'u wẽ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩsõmri na, te ZeZusi hã te te dama 're rowasu'u oto. <sup>15</sup> Āne te tinha:

— Āhãna bãdã hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã. Ma'ãpé aiwasété wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono niwĩ, ĩwasu'uwẽ hã 're saze za'ra wa'aba mono da. — Āne ma tô te te dama 're rowasu'u, ZeZusi hã.

<sup>16</sup> Tawamhã â zaihã u ma tô wi, ZeZusi hã, Darireza na ĩsõ'u nhisi u hã. Wisi wamhã, â zababa 're morĩ ré, ma tô tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã sõpẽtẽ zahuré. Ta norĩ hã Sima Pedru na ĩsisi hã ĩsisãnawãĩ me, Ādéréhé me. Tepe zõ, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré. <sup>17</sup> Tawamhã ãne te ZeZusi hã 'mahãrã zahuré:

— We ane wa'aba, ĩsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩsisanho wa'aba da, ĩma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zém na da hã. — Āne ma tô tãma waihu'u zahuré.

<sup>18</sup> Tawamhã õne haré ma tãma marẽme zahuré, abazipara ma. ZeZusihi siré te oto tineb zahuré.

<sup>19</sup> Tawamhã syry na sina pahã wi, ma duré 'madã'ã zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Abazipara sisinarĩ hã te te ãma a'rã'õtõ zahuré apã, uba're wa. <sup>20</sup> Tawamhã ZeZusi te duré sõ tihãrã zahuré, ĩsiré neb zahuré da. Tawamhã õne haré timama hã ma rẽme zahuré, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, uba're 're ĩsi'ubumro norĩ hã, ZeZusihi siré 're neb zahuré da oto.

*ZeZusi hã aibã ma, wa'uburé te te ãsãmrazé wasu'u*

*Rucasi 4.31-37*

<sup>21</sup> Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma tô aihutu, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Tawamhã sabadu na wa, ma awa'awi ãzé ZeZusi hã, zudezu norĩ te rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da, tô romhuri zahãrizém na hã. <sup>22</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u nei õ di, ZeZusi te te dama ãrowahutu mono zé hã. Simirowahutu pire na te dama rowahutu. Simirowasu'u wê wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. <sup>23</sup> Tawamhã te te dama rowasu'u ré, ma we aibã hã ãzé, rowahutuzéb u, wa'uburé ré 're ãmorĩ hã. Sébré wi, te sa'ëtê 'mahã:

<sup>24</sup>— ZeZusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã ãma aiwaihu'u pese di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, we te te asatõrĩ na hã. Aiwê uptabi di, a hã. — ãne te 'mahã.

<sup>25</sup> Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha, wa'uburé ma:

— Tô'ã, we ãma nharĩ tõ. Mo oto aibã hawi aiwatobro.

<sup>26</sup> Tawamhã sisa'u te sa'ëtê hãiba wasutu, wa'uburé hã. Tawamhã sadari sina, ma aibã hawi watobro. <sup>27</sup> Tawamhã ma ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Rãwi te ãma dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— Ô hã, e niha. Wama ãsa'rese õ na, te wama rowahutu. Wa'uburé norĩ ma, te te rob'ruĩ wamhã, ma tô wapari za'ra, ãmreme hã. — ãne te dasima ãma romnhoré za'ra ni.

<sup>28</sup> Taha wa, ZeZusihi wasu'u hã ma tô waptu na ropé, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 're, daro mono bã.

*Sima Pedruhu maprewa, ZeZusi te te ãpesezé wasu'u*

*Mateusi 8.14-15; Rucasi 4.38-39*

<sup>29</sup> Taha pari, ma tô ZeZusi norĩ hã rowahutuzém hawi wairé, Sima Pedru norĩ nhorõwa u si'aba're da. Tisiséme me, ãdéréhé me, te siré 're simasisi zahuré, Sima Pedru norĩ hã. Ta norĩ hã, Ti'adu norĩ me, Zuwã norĩ me, ma asisi 'ri para u, ZeZusihi siré. <sup>30</sup> Tame te Simahã maprewa hã hãzé ré nomro, wa'ro na. Tawamhã sisisi wi, te ZeZusihi ma 'mahãrà za'ra, hãzé na ãnomro na. <sup>31</sup> Taha wa, te oto ãtême mo, ãnomrozéb u. Tawamhã ma pa'ã, wahutu da. Taha wa, ma awa'awi tiwahã. Tawamhã ma tô tãma api za'ra ZeZusi norĩ ma, saihuri da.

*ZeZusi hã Darireza ãma te te 're ãda'apawapto mono zém na rowasu'u*

*Mateusi 8.16-17; Rucasi 4.40-41*

<sup>32</sup> Tawamhã bãdã sébrézéb u, ma tô ãtême tasi'ãwisi za'ra ni, ZeZusihi u, dahãzé mono bã. Wa'uburé ré 're ãdanomro mono norĩ zama, ma ãtême ãwisi za'ra ni. <sup>33</sup> Uburé 'ri ahã 're, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã ma ãtême tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho're uwaibaba. <sup>34</sup> Tawamhã dahãzé mono bã, ma da'apese, da'ahã na. Duré timreme na ma wa'uburé norĩ hã dama anhamra, ahã na. Wa'uburé norĩ hã ma tô waihu'u za'ra ZeZusi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra na. Taha wa, ZeZusi ma tô wa'uburé norĩ hã sadawa uwati za'ra, te te dama rowasu'u za'ra tõ da.

<sup>35</sup> Tawamhã robza'rã ré, ma wahudu ZeZusi hã, 'ri nhiti morĩ da, a'ubuni u. Tame te a'ã tihãiba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, mreme da.

<sup>36</sup> Tawamhã Sima Pedru norĩ hã te ZeZusihi zô sõpré ropã, tisiré norĩ me hã, te te siwi sõpêtê da. <sup>37</sup> Tawamhã te te siwi sõpêtê wamhã, te tãma rowasu'u za'ra:

— Aihĩni te asõ tanhopré ni.

<sup>38</sup> Tawamhã ZeZusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'reí wa'aba, 'râwi 'ri wa'õtô 're, 're ïdahâimana za'ra mono u, tamomo zama te ïwasu'uwê na da'apo're pu'u mono da. Taha da, wa wei mo. — Âne ma Zezusi hã tâma siwaihu'u za'ra.

<sup>39</sup> Tawamhã daro mono bâ te 're mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ïdasi'ubumroi mono norĩ ma, ïwasu'uwê hã te te dama 're wasu'u mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Wa'uburé hã te te duré dama 're anhamra.

*Aibã ï'wa're ré hã, Zezusi te te ïpesezé wasu'u*

*Mateusi 8.1-4; Rucasi 5.12-16*

<sup>40</sup> Tawamhã aibã hã ma ïtême wi, ï'wa're ré hã. Hi'rãtitô ma aime, Zezusihi papara, te te tâma nharĩ da, âne:

— Ìma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, asima ïwê wamhã, te za ïpe. — Âne te Zezusihi ma si'ru, te te pese da.

<sup>41</sup> Tawamhã Zezusi hã âma pẽ'êzé wa, ma tô tinhib'rada hã wahutu, te te âma upi da. Te te upi wamhã, âne te tâma tinha:

— Tane tô. Wa tô ïsima aiwê, te aipese da. Tãibã oto aihâzé hã. — Âne ma Zezusi hã tâma waihu'u asa.

<sup>42</sup> Tawamhã awa'awi ma ï'wa're hã tâma apa. Ma tô tihâiba wê oto.

<sup>43-44</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tã da. Âne te tâma tinha:

— Ìwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ïwasu'u ô di za, te aipesezém na. Sasedoti u si te za aimo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wai u si, aihâiba wê zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te za asôpru, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te âma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Âne ma tô aibã hã satô, Zezusi hã. <sup>45</sup> Tazahã aibã hã rowasu'u wê na ma tô âma ropé. Taha wa, sô'awi 'ri ahâ u hã datême 're ne waihu'u mono ô di, Zezusi hã. Taha wa, a'ubuni wi te a'á 're hâimana, danhiti. Tame 're hâimana mono ré, te ïtême 're dasihutu, daro mono bâ, da te 're sabu za'ra mono da.

## 2

*Zezusi hã aibã ïhi'ré te te ïpesezé wasu'u*

*Mateusi 9.1-8; Rucasi 5.17-26*

<sup>1</sup> Syry na âma ronomro parip si, ma Zezusi norĩ hã apâ aihutu, Capana'u na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tawamhã awa'awi ma ïwasu'u hã ropé, 'ri para âma oto ïhâimana na hã, Zezusi hã. <sup>2</sup> Tawamhã da'ahâ na ma ïtême dasito. Da'ahâ na ïtême dasito mono wamhã, 'ri 're wa'wa âma hã da'masisi di, 'ridawa âma zama. <sup>3</sup> Tawamhã Zezusi hã rowasu'u wê na te te dama rowasu'u ré, aibã norĩ hã ma tô ïhi'ré hã ïtême siwi âwisi, ïsimiwaptã wa. Aibã norĩ hã maparane si'uiwa na ïhâiba za'ra hã. <sup>4</sup> Tazahã da'ahâ wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u ô di, Zezusihi u hã. Taha wa, sipapara 'ri nhisi hawi, ma tô siwi 'ri 're pu'u za'ra sada, Zezusihi uwaibaba te te siwi hiri da. Tawamhã ma tô âma siwi si'ra, ïsa'warizéb ré, ïhi'ré hã. <sup>5</sup> Aibã norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi âma umnhasi, ïsiwadi hã za te te ïpesezém na. Zezusi hã ma tô tiwi waihu'u za'ra, sina ïsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te ïhi'ré ma tinha:

— Ìsiwadi, aiwasédé hã 're ï'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto. — Âne ma tô tâma waihu'u, ïhi'ré ma.

<sup>6</sup> Tame aibã norĩ hã te dame asimro, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. <sup>7</sup> Ta norĩ hã te 'rãwi sima âma rosa'rata za'ra, âne:

— E niha te aibâ ma tinha bété, ô hã, ĩmorĩ'ô ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wê ô di, aibâ ma, te te ĩnharizé hã. Dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're aparĩ waihu'u mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'aparĩ mono zé hã. — Āne te Zezusihi āma sima rosa'rata za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

<sup>8</sup> Tawamhã 'rãwi te te sima āma ĩrosa'rata za'ra zém na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te āne ĩ'āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. <sup>9</sup> Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'aparĩ waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Ĩhi'ré ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'āma 're ab'madâ'â mono ô di za oto.” Āne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. Ā hã ĩmorĩ'ô hã wahutu da, duré tiza'warizé hã te te sima âri da, oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za oto. <sup>10</sup> Ti'ai āma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'aparĩ mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'ré ma, te tinha oto:

<sup>11</sup> — Ma'āpé, aiwahutu. Asa'warizé âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

<sup>12</sup> Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, aibâ hã. Tiza'warizé, ma tô ti'â. Rob u, ma tô ĩré watobro, danho'a. Taha wa, uburé, ma āma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma, te duré āma tawata za'ra ni. Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni:

— Āne hã niwa wa te ĩ'madâ'â za'ra ô. — Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni.

*Réwihí wasu'u*

*Mateusi 9.9-13; Rucasi 5.27-32*

<sup>13</sup> Tawamhã Darireza āma ĩsõ'u zapoto u, te apâ mo Zezusi hã. Da'ahâ na ma tô ĩtême 're danomro. Tawamhã dasihutu sidápasi te nasi dama rowahutu, rowasu'u wê na. <sup>14</sup> Tawamhã morĩ ré, ma tô aibâ tisa, danhib'apito ma, dawi rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã, Apezuhu 'ra hã. Tinhimiromhurizéb āma te nhamra, rob'uiprazé te te dawi 're ĩ'a'ubumroi mono zéb āma. Tawamhã Zezusi hã te 'mahâ:

— We aiwahutu, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — Āne te 'mahâ. Tawamhã awa'awi ma wahudu Réwi hã, ĩsiré oto 're morĩ da. <sup>15</sup> Tawamhã syry na āma ronomro wamhã, Zezusi hã te tisa, Réwihí nhorõwa āma. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama, te ĩsiré tisaihu. Da'ahâ na duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré hã te duré ĩsiré tasaihuri ni. Ta norĩ hã rob'uiprazé ubumroi'wa, duré parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĩhâimana za'ra mono ô. <sup>16</sup> Tawamhã ta norĩ me sai ma, sãmra ré, ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ hã. Ta norĩ hã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma, te nharĩ za'ra:

— E niha bâ, te bété rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

<sup>17</sup> Tawamhã Zezusi hã āne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tãma nharĩ za'ra, āne:

— Hãzé āna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono ô di, te te 're wede za'ra mono da. Ĩhãzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. Tane duré wa hã. Dawé

na 're ĩdanomro mono norĩ zô, ĩsitême 're ĩhârâ mono da, we ĩmorĩ ô di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si, 're ĩhârâ mono da, wa wei mo. — Āne ma tô dawede'wa na tâma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Bâtâ na dasai âna, ĩdahâimana za'ra zé wasu'u*

*Mateusi 9.14-17; Rucasi 5.33-39*

<sup>18</sup> Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtâ na te saihuri âna tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mre me zusi da. Taha wa, ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma, nharĩ za'ra:

— Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtâ na saihuri âna te tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mre me zusi da. E marĩ wa, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã, saihuri âna ã bâtâ na hâimana za'ra ô di bété, tâma mre me zusi da.

<sup>19</sup> Tawamhã Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Aibã hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e saihuri âna, te za tihâimana za'ra. Mare di. Saihuri âna hâimana za'ra ô di za. Aibã ĩmro da hã ĩ'rata sãmra za'ra ré, te za tó ĩsiré tisa hã tihu, to sina. <sup>20</sup> Niwapsi te za bâdã hã ĩwa waptãrã, aibã ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tó sai âna 're si'ubumro, robzei'ô na. — Āne sô'awib ô nherê, ma tó aibã ĩmrozé wasu'u na, sina âma simiré'é, Zezusi hã.

<sup>21</sup> Tawamhã âne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Da'uza hã 'ratore hã, e te za ĩhã wê na âma hãiwa'aba ni, ĩhã nhihãri tém na. Mare di. Āne wamhã, te za dawĩ 're hãzahutu za'ra. Tawamhã ĩhã'rada hã te za sina hãta. Te za oto dawĩ hãihatari za'êtê. <sup>22</sup> Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãĩ wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratore hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãĩ wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãĩ wa'u té hã. — Āne sô'awib ô nherê, ma tó tinhimiroti tém na tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Romhuri zahãrizém na roti wasu'u*

*Mateusi 12.1-8; Rucasi 6.1-5*

<sup>23</sup> Tawamhã romhuri zahãrizém na, ma tó buru nho wa'wai baba ro'rahãri za'ra Zezusi norĩ hã, sabadu na. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tó te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, te te huri mono da. <sup>24</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— E niha, romhuri zahãrizém na nherê, te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã, wahi'rata norĩ hã romhuri zahãrizém na te te dawĩ 're sawi za'ra mono nherê.

<sup>25</sup> Tawamhã Zezusi ma asa tâma waihu'u za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ĩrob'manharĩzém na, ĩsiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. <sup>26</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tó ãzé, apito Dawi hã. Abi'ata hã 're hâimana mono ré, ma tó ãzé. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi, Abi'ata hã, sasedoti ĩpire uptabi hã. Tawamhã sébré wamhã, ma tó 'mai'rê ĩ'u'êne hã, Dawi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tó tâma a za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tó aré pisutu, da'âma romhuri'wa norĩ si, ĩ'u'êne hã te te 're ĩhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherê, ma tó 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. — Āne ma tó tâma hâimanazéb 'rãzarôtô za'ra Zezusi hã, parisezu norĩ ma.

<sup>27-28</sup> Tawamhã âne ma tó Zezusi hã tâma 'rãsutu za'ra, timreme na:

— Wa hã 'Re İhâimana u'âsi mono te te İpisudu, dasiré İpoto da, ti'ai âma. Taha wa, dama İpire di, sabadu na roti hã te dama 're İ'apisutu mono zéb da hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

### 3

*Aibâ İsimizu prã hã, romhuri zahârizém na Zezusi te te İpesezé wasu'u  
Mateusi 12.9-14; Rucasi 6.6-11*

<sup>1</sup> Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, ma duré âzé Zezusi hã. Tame te aibâ hã dame nhamra, İsimizu'rã're hã. <sup>2</sup> Tame te ni'wam norĩ hã Zezusi hã siwi 'madâ, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na, aibâ hã te te pese zô. E marĩ da. Sabadu na te te pese wa, te te siwi wê'ô da, romhuri zahârizém na roti, te te İ'madâ'â ô na. <sup>3</sup> Tawamhã Zezusi hã te aibâ 'mahâ:

— We aimorĩ âwa.

<sup>4</sup> Te duré da'ab'mahâ:

— E niha romhuri zahârizém na roti hã. E marĩ, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra, romhuri zahârizém na, sabadu na hã. E İwê na, wa za wa te 're dapawaptob za'ra. E İwasété si, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra. E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're danho'reptu za'ra. E bêtâ na, wa te 're danho'reptu za'ra mono âna, wa za taré wa te 're da'madâ'â za'ra. — Âne te da'a'mahâ.

Tawamhã ni'wa hã asa te te âma sada'âbâ ô di, Zezusi te te İsadanharĩ za'ra zém na hã. <sup>5</sup> Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ. Te te âma İrosa'rata norĩ âma hã, toi ô di. Simirosa'rata wasété nhiptete za'ra wa, ta norĩ âma pê'êzé za'ra di. Tawamhã İsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'âpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibâ hã. Taha wa, ma tô tinhimizu pese. <sup>6</sup> Te te pese pari, ma awa'awi wairé, parisezu norĩ hã. Tawamhã Erodihı niwĩ 're İhâimana za'ra mono norĩ me, ma tô sima âma roti za'ra, Zezusi te te sima hãiba za're za'ra da.

*Zezusi hã te te İda'apesezé wasu'u*

<sup>7-8</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã te ai'aba're, Darireza na İsô'u nhisi u. Da'ahâ uptabi na te İsarina ai'aba're ni, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zeruzarê hawimhã, duré Idumeza hawimhã, duré Zodã pa zara hawimhã, duré Tiru hawimhã, duré Sido hawimhã. Zezusihi wasu'u hã ma tô wapari za'ra ni aré, te te 're İda'apawapto mono zé wasu'u na hã. Taha wa, ma tô İtême dasito, daro mono bâ. <sup>9-10</sup> Uburé İhâzé ré norĩ hã te İtême 're sisâmra, te te siwi upi da, tinhib'rata na. Taha wa, tisiré 're İnomro mono norĩ ma, te 'ru za'ra, uba're hã te te 'ma'âri za'ra da dawi, İwap sébré da, da te dasiwi hãiba wati tô da. <sup>11</sup> Wa'uburé te te 're İda'awamnarĩ mono norĩ hã, Zezusi te te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, hi'rãtitô te İpapara 're sina. Te duré siwi 'mahâ, sa'êtê:

— A hã 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra.

<sup>12</sup> Taha wa, wa'uburé norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra na te te dama sisi tô za'ra da, te sina sadawa uwati za'ra, Zezusi hã.

*Aibâ 12 na İhãiba za'ra hã, Zezusi te te İpisutu za'ra zé wasu'u*

*Mateusi 10.1-4; Rucasi 6.12-16*

<sup>13</sup> Tawamhã êtê 'rãihã na, ma tô sai'u Zezusi hã. Tame te te sima İwêzéb uwaibaba, te sitême sô tihârâ za'ra, aibâ norĩ zô. Sitême sô hârâ za'ra wa, ma tô İtême aihutu 'rãwi. <sup>14</sup> Tawamhã 12 na İhãiba za'ra hã ma tô pisutu za'ra, İsiré a'â 're hãimana za'ra mono da, nimahã na te te datême satôrĩ za'ra da, za te te 're İda'anho'reptui mono zé wasu'u na, İsôwa te te 're

dapo're pu'u za'ra mono da, ĩsada wa para. Tizadawa wasu'u'wa na ma tō sisi za'ra oto. <sup>15</sup> Ma tō duré pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina, wa'uburé norĩ te te dama 're sāmra za'ra mono da. <sup>16-17</sup> Aibā norĩ hā, 12 na ĩhāiba hā āne ĩsisi za'ra hā: Sima hā Pedru na, ma tō sisi té, Zezusi hā. ĩsiré norĩ hā āne ĩsisi za'ra hā: Tĩ'adu, duré Zuwā, Zebedehe 'ra norĩ hā. Bu'anezi na, ma tō sisi téb zahuré, Tĩ'adu norĩ hā Zezusi hā. Bu'anezi na, ĩsisi hā, tāirārā te wasu'u, ĩsisi té hā. <sup>18-19</sup> Duré ĩsiré norĩ hā āne ĩsisi za'ra hā: Ādére, duré Piripi, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Tome, duré Tĩ'adu, Apezuhu 'ra hā, duré Tadezu, duré Sima, Zeroti norĩ niwĩ aré 're ĩhāimana mono hā, duré Zudasi Icarizoti, si'uihā na Zezusihi hāiba nhomri'wa da hā dama. Āne ĩsisi za'ra hā.

*Bezebuhu wasu'u*

*Mateusi 12.22-32; Rucasi 11.14-23; 12.10*

<sup>20</sup> Tawamhā Zezusi hā 'ri tēme oto morĩ wamhā, da'ahā na ma duré ĩtēme dasito. ĩtēme dasito mono wa, Zezusi norĩ hā saihuri waihu'u ō di. <sup>21</sup> Tawamhā Zezusihi wasu'u te te wapari za'ra wa, ma tō sō ai'aba're, ĩsisānawā norĩ hā. Ma tō ni'wam norĩ hā ĩ'rā siwamnari na Zezusihi āma romnomri za'ra. Taha wab zama, te sō ai'aba're, Zezusihi zō, ĩsisānawā norĩ hā. <sup>22</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hā, Zeruzarē hawi datēme ĩshutu norĩ hā, āne te taré sima rowasu'u za'ra, Zezusihi hāiba na:

— Ō hā Bezebuhu zadawa para te 're mo, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hā romhōsi na te te 're pawapto, wa'uburé te te dama 're anhamra mono da. — Āne te taré 'rāwi sima rowasu'u za'ra Zezusihi hāiba na, zudezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ hā.

<sup>23-26</sup> Tawamhā Zezusi te sima sō tihārā za'ra, rowahutu'wa norĩ zō, marĩ hā te te tāma waihu'u za'ra da, romnhimiré' na. Tawamhā ĩtēme simasa wamhā, āne te tāma nharĩ za'ra:

— E niha te za Satanasi hā tinhib'a'uwē norĩ hā te te dama 're sāmra. Te te dama 're ĩsāmra mono da hā, mare di. Āne wa za aima āma romnhimiré' za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Danhib'apito nhib'a'uwē norĩ hā 'rāwim nherē, oto sisada 're simasa mono wamhā, te aré 're si'uprosi. Duré dasisānawā nherē, dasisada 're dasimasa mono wamhā, te aré 're dasi'uprosi, 'rāwim nherē. Tane duré Satanasihi nhib'a'uwē norĩ hā 'rāwi sisada 're simasa mono wamhā, te aré 're si'uprosi. Tāibā aré ĩsib'a'uwē norĩ hā. Taha wa, Satanasi hā tinhib'a'uwē norĩ hā te te dama 're ĩsāmra mono da hā, mare di.

<sup>27</sup> — Āne wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, marĩ hā āma waihu'u za'ra wa'aba da. Ni'wa hā aibā ĩsiptete nhorōwa u, sébré wamhā, ĩsibro hā te te tiwi ubumro da, te te tiwi ubumroi waihu'u ō di za, te te sima pawasisi ō ré hā. Te za a'ā sima pawasisi. Taha parip si, te za ĩsibro hā tiwi ubumro, 'ri 're ĩromnhimi'wara mono hā, aibā ĩsiptete wi. — Āne te tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

<sup>28</sup> Ma duré tāma waihu'u za'ra:

— Ma'āpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Dawasédé hā da te 're 'manharĩ za'ra mono nherē, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma, da te āma 're wasété za'ra mono nherē, dawasété na tāma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhā, dawasété hā tāma waihu'u pese di, te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hā, te te oto da'āma 're ab'madā'ā tō mono da. <sup>29-30</sup> Tane nherē, ĩpē'ezani hā wē nherē, ĩsimiromhuri na da te 're wē'ō pese za'ra mono wamhā, taha na dawasédé hā te te dama 're aparĩ mono ō di za. Te za te te da'āma 're ab'madā'ā u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. — Āne



ZeZusi ma tô tâma waihu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma, taré te te sima rowasu'u za'ra wa, wa'uburé zadawa para, 're ĩmorĩ na. Āne wē'ō te, ma tô āne tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

*ZeZusihi na wasu'u, ĩsisānawā norĩ wasu'u me*

*Mateusi 12.46-50; Rucasi 8.19-21*

<sup>31</sup> Tawamhã ZeZusihi no norĩ hã ma tô ĩtēme aihutu, tina me. Rowi simasab ré, ma da'maipo're pu'u za'ra, ZeZusihi zô da'maihârâ da, ĩtēme watobro za'ra da. <sup>32</sup> Da'ahâ na te ĩrata asimro ni. Tawamhã ni'wam norĩ hã te tâma rowasu'u za'ra, āne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te asô tihârâ za'ra. — Āne te oto tâma rowasu'u za'ra.

<sup>33</sup> Tawamhã tâma ĩrowasu'u'wa norĩ ma, ma tô waihu'u za'ra, āne:

— E 'wa hã ĩna. E 'wam norĩ hã ĩno norĩ.

<sup>34</sup> Tawamhã siwi ĩ'uirĩ'wa norĩ 'madâ'â sina, te āne tinha:

— Āhâta ĩna. Āhâta ĩno norĩ. Āhâta ĩhidiba norĩ. <sup>35</sup> Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâmana u'âsi mono te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, te te tâma āma 're ĩ'uwaĩrami za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã ĩno, duré ta norĩ hã ĩhidiba, duré ta norĩ hã ĩna. — Āne ZeZusi ma tô tâma waihu'u za'ra, da te waihu'u za'ra da.

## 4

*Aibâ hã amnho te te ĩ'anhāmra mono zé wasu'u*

*Mateusi 13.1-23; Rucasi 8.4-15*

<sup>1</sup> Tawamhã ZeZusi hã te duré dama rowahutu, Darireza āma, ĩsô'u zapoto 'rata. Da'ahâ uptabi na ĩtēme dasito mono wa, ma uba're wa āzé, â zada're prã na. <sup>2</sup> Tawamhã sa'ētē na ma tô dama rowaihu'u marĩ na, tinhimirowasu'u na romnhimiré'ézém na. Āne te dama tinha:

<sup>3</sup> — Ma'ápé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Amnho potozé wasu'u na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hâibâdâ wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. <sup>4</sup> Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bâdâdi zababa ma tô rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono ô ré. <sup>5</sup> Ētē nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihâire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã. <sup>6</sup> Tawamhã bâdâ hã oto 'râiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ti'wanhipré 'ré za'ra, ĩsari hã te te rowa'réi mono ô wa. <sup>7</sup> Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'râi mono ô di, ta norĩ hã. <sup>8</sup> Ti'ai wē wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã oto 'wanhipré 'râih mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Râi mono wamhã, nima niwĩmhã 'râi ahâ prã ti, rob're hã. Duré nima niwĩmhã 'râi ahâ di. Duré nima niwĩmhã 'râi pese uptabi di. — Āne amnho potozé wasu'u na, ma tô dama rowasu'u, ZeZusi hã.

<sup>9</sup> Tawamhã āne ma tô āma dama 'rãsutu, timreme na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne ma tô āma dama waihu'u.

<sup>10</sup> Tawamhã dazahutu parip si, ni'wam norĩ dame ĩsimasa hã ma tô ĩtēme sina rotété za'ra dawa'rãmi, aibâ 12 na ĩhâiba norĩ me. Tawamhã āne te siwi 'mahâ:

— E niha amnho potozém na rowasu'u hã.

<sup>11-12</sup> Taha wa, ZeZusi asa ma tô āma sada'âbâ za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã a norî wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ìwaihu'u'ô hã, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zém na hã, sô'awi te te dama waihu'u'ô nherê. Ìzazei'ô'wa norî ma, wa za ìnhimiromnhimiré'é na si te tâma 're rowasu'u za'ra. Tawamhã ta norî hã titômo na te te 're rob'madâ'â za'ra mono nherê, taré te za te te 're rob'madâ'â za'ra. Duré 're simipari za'ra mono nherê, taré te za 're simipari za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono âna. Te te 're waihu'u za'ra mono wamhã, te aré tiwasété wi 're sipizari za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono niwî, ìwasédé hã te te âma 're ab'madâ'â tô mono da. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>13</sup> Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— A norî wa'wa hã waihu'u za'ra wa'aba ô wamhã, amnho potozém na te ìrowasu'u hã, e niha te za tawamhã ìnhimirowasu'u amo hã ìwaihu'u za'ra wa'wa. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

<sup>14</sup> Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Amnho hã aibã te te ìanhamra mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. <sup>15</sup> Ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, tipo're na te te 're ìwapari za'ra mono hã, aiwa amnho hã bâdâdi zababa ìrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Awa'awi te te wapari za'ra wamhã, Satanasi hã te za ìtême tiwisi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te tiwi âri za'ra da. <sup>16</sup> Ni'wam norî hã aiwa amnho hã êtê nhisiwi ìrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te 're saze za'ra awa'awi, to sina. <sup>17</sup> Tane nherê, te za te te 're sazei hutu za'ra. Tawamhã âté robzépada hã duré rowasédé hã te za ìsazei'ô'wa norî hã te te tâma 're 'manharî za'ra. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aré te te 're ìsaze za'ra mono zé hã, te za te te 're sazei utôri za'ra. <sup>18</sup> Ni'wam norî hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ìrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te za te te 're wapari za'ra, taré. <sup>19</sup> Âté marî na si te za duré te te 're rosa'rata za'ra. Âté danhibro pese na si, te za te te sima 're rosa'rata za'ra, ìwê uptabi newa. Âté marî hã te za te te sima 're wê uptabi za'ra. Tawamhã rob're ìrâi ô ne, tâma 're hâimana wê za'ra mono ô di za. <sup>20</sup> Ni'wam norî hã aiwa amnho hã ti'ai wê wa ìrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Ta norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wê za'êtê za'ra. Tawamhã rob're ìrâi pese uptabi ne, te za hâimana wê uptabi na 're hâimana za'ra. — Âne ma tô tinhimirowasu'u hã tâma 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

### *Rob'uiwêzé wasu'u*

#### *Rucasi 8.16-18*

<sup>21</sup> Tawamhã te duré tâma rowasu'u za'ra:

— Rob'uiwêzé hã 'ri 're wa'wa u, da te âri wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrî ni. Mare di. Ìsima'warazém na si te za sô'awi da te 're sôré, te te dama 're rob'uiwê za'ra mono da. <sup>22-23</sup> Taha wa, marî hã a'â dama ìwaihu'u'ô hã, niwapsi dama waihu'u pese di za. Aipo're na ma tô ìnhimiroti hã ìwapari za'ra wa'wa. Taha wa, ma'âpé âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

<sup>24-25</sup> — Ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìsimirowaihu'u na te te 're ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sa'êtê na tâma âma 're sôprub za'ra, te te aré âma 're ìwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherê, ni'wam norî hã ìsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono ô wamhã, ta norî

wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherê, te te tiwi 're awaihu 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã, te te aré ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zé hã. — Æne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Amnho potozé wasu'u*

<sup>26</sup>Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ti'ai wa, te za amnho hã te te anhamra, poto mono da. <sup>27</sup>Tawamhã aibã hã rĩti ré nherê, duré sõtõ ré nherê, si'uihã na te za ti'wanhipré za'ra, amnho hã. Te za ti'rãihã za'ra. E niha te za ti'wanhipré za'ra. E niha te za ti'rãihã za'ra. Aibã hã te te waihu'u õ di. <sup>28</sup>Ti'ai 'rowim nherê, te za si'uihã na 're 'wanhipré za'ra, 're 'rã za'ra mono da. Te za a'ã ti'wanhipré za'ra. Taha parip si, te za 're sitoro wairébé. Taha parip si te za 're 'rã za'ra. <sup>29</sup>Rã 'ré wapsi, te za oto 'rãihã, ro'wa na aibã hã, bãdã hã oto ãwa waptã'ã wa, te te ãrãihãrizéb da hã. — Æne ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Motada nhama 'rare wasu'u*

*Mateusi 13.31-32; Rucasi 13.18-19*

<sup>30</sup>Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ãhãmana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé hã, e marĩ na, wa za ãma romnhimiré'é. <sup>31</sup>Motada nhamare na, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ãhãmana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé hã. Motada nhamare hã sry uptabire di, aimawi norĩ ma hã. <sup>32</sup>Tazahã da te 're zuri mono wamhã, 're 'wanhipré za'ra mono wamhã, te za ti'rãihã za'ra. Aimawi rob're hã te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ëtê wamhã, ãsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. Æne wa aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. — Æne te tinha, Zezusi hã.

<sup>33</sup>Æne ma tô Zezusi hã tinhimirowasu'u ahã na te te ãma 're romnhimiré'é, marĩ hã da te ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. <sup>34</sup>Tinhimiromnhimiré'é na si, ma tô te te dama 're rowasu'u. Tisiré 're ãnomro mono norĩ ma si, ma tô hãiba pisutu za'ra, te te tãma 're awaihu'u pese, sõ'awi.

*Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ãnharizé wasu'u*

*Mateusi 8.23-27; Rucasi 8.22-25*

<sup>35</sup>Tawamhã Zezusi hã barana ma tô satõrĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — Æne ma tô satõrĩ za'ra.

<sup>36</sup>Tawamhã te a'ã dazatõrĩ za'ra, apã dasi'aba're da. Taha pari, Zezusi hã uba're 're ãsébrézéb 're, ma asisi ãsarina, zara u te te saprĩ za'ra da. Ni'wam norĩ hã te duré siré sari za'ra uba're hã, Zezusihi zarina. <sup>37</sup>Tawamhã rowa'u hã ma tô watobro, sa'ëtê na. Tawamhã ãsisasi hã sa'ëtê wamhã, ma tô nasi asisi, uba're wa. Æ hã te te ã'masisizéb u hã romhuture di oto. <sup>38</sup>Tane nherê, te Zezusi hã nhono, uba're na're ãma. Da'rã zaparizém na te 'rã zapa. Taha wa, ma tô siwi utu. Æne te oto siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. E wa'ãma aipê'êzé za'ra õ di za.

<sup>39</sup>Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, rowa'u'u ma, te tinha, wa'u'utu da. Duré ãsisasisi ma zama, te tinha, ãne:

— Ma'ãpé ai'ãtu na.

Tawamhã ma tô sazã, rowa'u hã. Ma tô duré ti'ãtu oto. <sup>40</sup>Tawamhã Zezusi hã te ãne tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E niha zahadu asiwi 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono ô di.

<sup>41</sup> Tawamhã te sima rowasu'u za'ra:

— Pra, e niha ô hã ĩwaih'u pe. Īsadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, âsisasisi zama. — Āne te sima rowasu'u za'ra. Ône hã tãma sa'rese za'ra ô wa, ma tãma tipahi za'ra.

## 5

*Aibã hã wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã, Zezusi te te ĩpawaptobzé wasu'u*

*Mateusi 8.28-34; Rucasi 8.26-39*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô zara u aihutu, Zeraza na danhipti'a nho'omo nhisi u. Darireza âma ĩsô'u zapoto zara niwĩ, Zeraza hã. <sup>2</sup> Tawamhã uba're hawi watobro wamhã, ma tô aibã hã wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã sina uzusi. <sup>3-4</sup> Aibã hã adã'ã 'ru hawi, ma tô ĩtême watobro. Adã'ã 'ru âma, te 're sãmra. Te aré da te 're pawasisi, ĩsi'uwazi nhorô rutu na. Te aré duré da te 're hiwasisi. Tazahã ma tô te te sina 're anhinari. Ni'wa hã sada 're siptete waihu'u mono ô di. <sup>5</sup> Bãtã sidãpãsi, duré mara sidãpãsi te adã'ã 'ru âma 're hãimana, êtê 'rãihã âma zama, sadari sina. Êtê na te duré 're sisihãri u'ãsi. <sup>6</sup> Romhã na, ma tô aibã hã tãsa, Zezusi hã. Te te sãmri wa, te ĩtême wara, Zezusihi u. Tawamhã hi'rãtitô ma tô ĩpapara aime. <sup>7</sup> Sa'êtê te 'mahã, âne:

— Zezusi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, danhipai u 're ĩsãmra mono 'ra, e marĩ ĩ'ãma 'manharĩ da, te we aimo. ĩ'azãri ô di za. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a, wa ĩsina aipa'uwati.

<sup>8</sup> Āne te Zezusihi ma tinha wa'uburé hã, te te tãma rob'rui wa, aibã hãiba hawi watobro da.

<sup>9</sup> Tawamhã Zezusi te ĩsisi zô sadanha:

— E niha asisi hã.

— Ahã na, ĩnhisi hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã wa'ahã wa. — Āne te Zezusihi ma sisisi.

<sup>10</sup> Tawamhã Zezusihi wi, te nasi tiwi rowaptê, wa'uburé norĩ ma, te te rob'ru tô da, darob amoi u, si'aba'rê tô da. <sup>11</sup> Tawamhã romhutu na te uhãbã hã tãsa te te 're huri, ahã na, sa'a âma. <sup>12</sup> Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi sina rowaptêrê za'ra, uhãbã u:

— Ma'ãpé uhãbã u wazatôrĩ za'ra na, ĩhãiba 're, 're wasi'ubumroi mono da oto.

<sup>13</sup> Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, aibã hãiba hawi wairébé da, uhãbã hãiba 're, sisisi da. Tawamhã uhãbã hãiba 're sisisi wi, uhãbã te sãsa're, wara sina, ĩ'rã sipra u. Āi ba ma rere. Āi ba rere'e wa, ma uburé ai'utô, uhãbã hã. 2 miu na ma tidã'ã za'ra.

<sup>14</sup> Si'utôrĩ wi, te uhãbã 'madã'ã'wa norĩ hã ĩsiti sãsa're wara sina, 'ri ahã u, te te dama rowasu'u za'ra da, rom na 'ri wa'ôto âma zama. Tawamhã da'ahã na ma tô ĩtême ai'aba'rê ni, da te 'madã'ã za'ra da. <sup>15</sup> Tawamhã Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibã hã 'madã'ã za'ra ni, wa'uburé norĩ ré aré 're ĩmorĩ hã. Uza ré, te oto nhamra, rowê na. Tawamhã ma tô tãma tapahi za'ra ni, ône hã dama sa'rese ô wa. <sup>16</sup> Tawamhã âma ĩ'madã'ã za'ra 'wa norĩ hã, te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ĩsihutu norĩ ma. Aibã hã Zezusi te te ĩpawaptobzém na, duré uhãbã ma, te te ĩrob'manharizém na zama, te dama rowasu'u za'ra. <sup>17</sup> Tawamhã, te siwi satô, danhipti'ai hawi watobro da, Zezusi hã.

<sup>18</sup> Taha wa, Zezusi ma oto âzé uba're wa, danhiti morĩ da. Uba're wa, sébré wi, te aibã hã âne sina 'mahã, wa'uburé ré aré 're ĩmorĩ hã:

— Ma'ãpé ĩma pisutu, asiré 're ĩmorĩ da.

<sup>19</sup> Tane nherē, Zezusi te te āma sazei ō di. Taha wa, ma te aibā ma waihu'u, āne:

— Apā te za aimo, asōrōwa u, 'Re ihāimana u'āsi mono, iwē na te te aipawaptobzém na asisānawā norī ma, asiwasu'u da.

<sup>20</sup> Tawamhā te oto mo, aibā hā. Zezusi, iwē na te te ipawaptobzém na, ma tō te te dama 're rowasu'u, Decapori na danhipti'a nho'ōmo nhisi 're. Tawamhā ĩsimirowasu'u na da te 're wapari za'ra mono wamhā, ma tō āma 're datob'uzu za'ra.

*Zairuhu 'ra wasu'u, pi'ōi wasu'u me  
Mateusi 9.18-26; Rucasi 8.40-56*

<sup>21</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tō apā saprī, zara u. Da'ahā na, ma itēme tasi'rā'ōtō ni, ā zaihā u hā. <sup>22</sup> Tawamhā aibā hā ma itēme wi, Zairu na ĩsisi hā zudezu norī te, rowahutuzé 'madā'ā'wa hā. Itēme wisi wi, ma tō hi'rātītō aime, Zezusihi papara. <sup>23</sup> Āne te tāma tinha:

— Ī'ra hā hāzé ahā di, azaruture hā. Te za ĩwi dārā. Taha wa, te za āma ĩsiré aimo, asib'rada hā āma nomri da, ĩma pese da, dā'ā tō da. — Āne ma tō tāma tinha.

<sup>24</sup> Tawamhā Zezusi te ĩme mo. Da'ahā na ĩsiré dasi'aba'rei wamhā, ma dasiwi hāiba wati ni.

<sup>25</sup> Tawamhā morī ré, ma pi'ō hā itēme wi, ihāzé te te 're ĩ'manharī mono hā. Wahub ahā na te hāzé ré 're hāimana, 12 na āma ĩwahubzé hā. <sup>26</sup> Dawede'wa norī hā ma tō ahā na te te 're wede za'ra. Dawede'wa nhīb'rata 're hāimana mono ré, ma tō te te 're robzépata za'ētē, pi'ō hā. Uburé tinhibro hā ma tiwede'wa norī ma uprosi, tiwede wa'ābāzém na. Taha wa, 're séptā'ā mono ō wa, ma tō ihāzé hā te te tiwi 're waseté u'āsi, ihāiba hā. <sup>27-29</sup> Tawamhā Zezusihi wasu'u te te wapari wamhā, dawa'wa u ma tō āzé, ĩbabarāi hawi. Āne ĩsimirosa'rada hā: “Zezusihi uza si te tiwi upi nherē, wa za ĩpese.” Āne te sima rosa'rata, pi'ō hā. Taha wa, te itēme mo. Ī'uza si ma tiwi upi. Tawamhā ĩ'uza te te tiwi upi wi, awa'awi ma tō séptārā. Marī hā tāma ĩsipari na, ma tō 'rāwi sihāiba waihu'u. <sup>30</sup> Awa'awi ma tō duré sina waihu'u, Zezusi hā tiwaihu'u pese na te te ĩda'maipese na. Taha wa, ma aipi'ra, da'ahā wa'wa. Āne te tawamhā da'a'mahā:

— E 'wa hā ma ĩ'uza hā ĩwi upi.

<sup>31</sup> Tawamhā ĩsiré 're ĩnomro mono norī hā te asa tāma nharī za'ra:

— Oro aihīni ai'āma wasi'uirī mono za, te ĩwa'azadanha. — Āne te asa tāma nharī za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norī hā.

<sup>32</sup> Tane nherē, Zezusi hā ti'upi'wa zō te te 're rob'madā'ā. <sup>33</sup> Taha wa, te itēme mo, pi'ō hā. Ma tō sihāiba waihu'u, ihāzé te te tāma ĩpari na. Taha wa, pahi nherē, te itēme mo, rērē'ē sina. Hi'rātītō ma aime Zezusihi papara, tāma siwasu'u da. Ma tō tāma siwasu'u pese, pi'ō hā. <sup>34</sup> Tawamhā Zezusi ma tō tāma waihu'u:

— Īhidiba, za te aipesezém na, asina ĩ'umnhasi wa, ma tō aihāzé hā aima apa. Rowē na si aimorī. Ma tō aipe. — Āne ma tō tāma waihu'u.

<sup>35</sup> Tawamhā pi'ōi ma, te te rowasu'u ré, ma tō aihutu, Zairuhu nhorōwa hawimhā tāma ĩromhuri'wa norī hā. Āne te tāma rowasu'u za'ra:

— Ai'ra azaruture hā ma tō aiwi dārā. Simiromhuri nherē, rowahutu'wai wi, ro'wa're ō'umnhasite, te za āma ĩrosazā. — Āne te tāma rowasu'u za'ra.

<sup>36-37</sup> Tazahā ĩsimirowasu'u za'ra hā te te 'madā'ā ō di, Zezusi hā. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tō. Īwétési Ī'umnhasi, te aipawaptob da. — Āne ma tāma waihu'u. Ni'wa hā ĩsiré morī tō da, ma tō pisutu za'ra, Pedru norī hā Ti'adu, Zuwā norī me si, ĩsiré si'aba'rei da, Zairuhu 'ra u. Ti'adu, duré Zuwā, ta norī hā tisisānawā zahuré. <sup>38</sup> Tawamhā Zairuhu nhorōwa u sihutu wamhā, ma tō da'ab'madā, Zezusi hā. Azarutu āma te ta'ry'ry ni, dawawai 'rāihā sina. Taha wa, ro'wa'rutu di 'ri paramhā. <sup>39</sup> Tawamhā te dama tinha:

— E marī wa, te ai'ahā na aiwa'ō za'ra wa'wa. Azaruture hā dā'ā ō di. Taré te nhono. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra.

<sup>40</sup> Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— Oro taré sōtō za. Pē'ēzani ō di.

Tawamhā Zezusi hā ma tō dama rob'ru, rob u dawairébé da, uburé. Si'ubdatō ĩsiré 're ĩnomro mono norī hā ma tō ĩsiré asisi, 'ri 're wa'wa u, ĩnomrozéb u hā. Īna norī si, ma tō ĩsiré tizasi zahuré. <sup>41</sup> Tawamhā ma tō pa'á, Zezusi hā. Āne te tāma tinha:

— Tarita tumi.

Āne āma ĩsaprīzé hā: “Azaruture aiwahutu.”

<sup>42</sup> Tō awa'awi azaruture hā ma wahudu, 12 na āma ĩwahu hā. Para na te oto 're mo. Tawamhā uburé 'ri para ĩsimasam norī hā ma āma titob'uzu za'ra. <sup>43</sup> Tawamhā Zezusi te ĩna norī ma nharī zahuré, rowasu'u na te te dama āma ropé zahuré tō da. Mram na si, te duré wada'uri zahuré, ti'ra ma, te te a zahuré da.

## 6

*Zezusi hā Nazaré u ĩmorīzé wasu'u  
Mateusi 13.53-58; Rucasi 4.16-30*

<sup>1</sup> Tawamhā Zezusi norī hā Nazaré u, ma tō apā ai'aba're, Zezusi hā aré 're ĩhāimana mono zéb u. <sup>2-4</sup> Tawamhā datēme sihutu wamhā, zudezu norī te, romhuri zahārizém na te oto dama rowahutu, sabadu na, rowahutuzéb āma. Da'ahā na da te wapari za'ra wamhā, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u na hā. Āne te duré āma tasisadanharī za'ra ni:

— Pra. E ma hawimhā, ma uburé marī hā awaihu'u, waihu'u pese na, te te dama 're ĩrowasu'u mono da hā. E niha bété ōhō ma si waihu'u pese di, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te te dama 're ĩ'ab'manharī wē mono zéb da hā. Ō hā wede'é na romhuri'wa, Marizaha 'ra. Īno norī hā Ti'adu, duré Zuzé, duré Zuda, duré Sima. Īhidiba norī hā te duré wa'rata 're hāimana za'ra. — Āne te āma dasima romnhoré za'ra ni.

Āne wa, Zezusihi zō datob'uzu za'ra ō di, dama waihu'u pese wa, āne na hā. Taha wa, ma āne dama waihu'u, Zezusi hā:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā daro mono bâ datēme 're nomro mono wamhā, ĩsimiroti na wazép sina, te za sō 're datob'uzu za'ra. ĩsipti'ai āma si sō 're datob'uzu za'ra mono ō di za, ĩsipti'ai āma wa. ĩsisānawā norī zama, sō 're tob'uzu za'ra mono ō di za, ĩsōrōwa āma ĩsiré 're ĩdahāimana za'ra mono norī zama. — Āne sō'awib ō nherē, ma tō dama siwasu'u, Zezusi hā.

<sup>5</sup> Taha wa, Nazaré āma sō datob'uzu za'ra ō wa, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā ahā na te te dama 'manharī ō di, tiwaihu'u pese na hā. Ni'wam norī si, ma tō upi za'ra, tinhib'rata na te te pese za'ra da, da'umro na. <sup>6</sup> Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na da te dasiwi saze za'ra ō wa, te taré da'āma rosa'rata, da te dasiwi ĩsaze za'ra ō zém na hā.

Tawamhã Nazaré 'rata 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ma, te te 're rowahutu oto Zezusi hã, 'ri wa'õtô mono bâ.

*Zezusi hã tisiré 're ìnomro mono norĩ hã te te datême ìsatõrĩ za'ra zé wasu'u*

*Mateusi 10.5-15; Rucasi 9.1-6*

<sup>7</sup> Tawamhã tisiré 're ìnomro mono norĩ zô, te tihârâ za'ra, aibâ 12 na ìhâiba norĩ zô. Taha pari, ma tô maparane si te te apisutu, daro mono bâ si'aba'rê da, datême. Si'aba'rêi ô ré, ma tô duré tâma pisutu za'ra, ìsimiromhõsi zarina, wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra mono da. <sup>8</sup> Ma duré tâma waihu'u za'ra, marĩ hã te te siré 'wasari tô da, bådâdi na da hã. Tisiwazusizébé ré si si'aba'rê da, ma tô tâma waihu'u za'ra. Mra hã duré romramizé hã duré rob'uiprazé hã te te 'wasari tô da, ma tô duré tâma waihu'u za'ra. <sup>9</sup> Tipara'uza ré si si'aba'rê da, ma tô tâma waihu'u za'ra. Duré da'uza ìhâpa ìsõ'utu'u hã te te 'wasari tô da, tihâiba na ré si si'aba'rê da, ma tô tâma waihu'u za'ra. <sup>10</sup> ãne ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— Darob u, 're aihutu aba mono wamhã, te te 're ì'aiwaibui wê wa'aba mono norĩ nhorõwa âma si, te za a'â 're asimroi wa'aba mo, darob amoi u, duré 're aiwairébé aba mono ô ré. <sup>11</sup> Da te 're aiwaibui wê za'ra wa'aba mono ô wamhã, duré da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono ô wamhã, te za dahawi 're aiwairébé su'u aba mo. Tawamhã dahawi 're aiwairébé aba mono ô ré, te za asisa'u aipara zapru hã 're ìtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're ô na 're danomro mono wa, 'râwi 're dasisãmri za'ra moño da. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

<sup>12</sup> Tawamhã ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã te oto datême ai'aba'rê, te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono niwĩ. <sup>13</sup> Wa'uburé hã te te oto dama 're sãmra za'ra. Duré azeitona 'râi wa'u wam na, te te 're da'râi u'rê za'ra mono pari, ma tô da'ahã na te te 're dapese za'ra, dahâzé u'âsi 're ìdahâimana za'ra mono hã.

*Zuwã Batitaha dâ'ázé wasu'u*

*Mateusi 14.1-12; Rucasi 9.7-9*

<sup>14</sup> Tawamhã apito Erodi hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, ìwasu'uwê hã daro mono bâ waptã'ã mono wa. ãne te ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'u na taré te te sima 're romnomri za'ra:

— Ô hã, Zuwã Batita apã ìhâiwa'udu. Taha wa, te marĩ hã dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ, tiwaihu'u pese na. — ãne te te sima âma 're romnomri za'ra, taré.

<sup>15</sup> Ni'wam norĩ hã te duré te te sima âma 're romnomri za'ra, âne:

— Ô hã Eriasi, duréihã dâ'â nherê, apã ìhâiwa'udu. — ãne te te âma sima 're romnomri za'ra, taré. Ni'wam norĩ hã te duré te te sima âma 're romnomri za'ra, âne:

— Ô hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, duréihã 're ìnomro mono norĩ ne hã. — ãne te Zezusihi wasu'u na taré da te dasima âma 're romnomri za'ra.

<sup>16</sup> Tawamhã apito Erodi, ma tô Zezusihi wasu'u na hã danhimirowasu'u hã wapa. Tawamhã âne te tinha:

— Tô ô hã, Zuwã Batita. Te 'rui wa, da te butu nhizâri nherê, apã ìhâiwa'udu te 're mo. — ãne ma tô Erodi hã Zuwã Batita dama wasu'u, ta hã newa.

<sup>17-18</sup> Erodi hã ma tô aré dama ti'ru, Zuwã Batita da te dasiwi pawasisi da, da te dasiwi sêrê da, dazazéb 're, 're sa mono da. ãne ma tô Erodi hã Zuwãhã ma, rob'manharĩ wasété. E marĩ da. Ìmro ma, tâma rowê da,

Erodizaha ma. Tinoi wi, âma ĩsi'ré na, ma timro, Piripihī mro na, Erodi hã. Āma mro wa, Zuwã ma tō Erodihi ma tinha: “‘Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã âņe: ‘Asisãnawã mro hã tiwi âma 're ai'ré za'ra wa'aba mono ô di za.’ ” — Āne ma tō Erodihi ma waihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã.

<sup>19-20</sup> Taha wa, Erodiza hã te te sina 're mre me 'ruiwapari, Zuwã hã. Te te wĩrĩ neza. Tane nherẽ, te te wĩrĩ waihu'u ô di. E marĩ wa. Erodi hã te te tiwi 're 'madã'ã pese, Zuwã Batita hã. Zuwã hã wẽ uptabi na, te dama 're hãimana. Āne na ma tō ĩhãimanazém na waihu'u, Erodi hã. Taha wa, sina 're pahī mono wa, ma tō dawi te te 're 'madã'ã pese, Zuwã hã. Zuwãhã nhimirowasu'u hã te nasi wapa, Erodi hã. Tawamhã wapari ze na nasi te te wapari wa, zahadu rosa'rada te te sima âma waihu'u ô di Erodi hã, Zuwã Batitaha âma hã.

<sup>21</sup> Tawamhã ma tō bãdã hã pisutu Erodi hã, ĩwa ĩwaptã'ázém na dasipo're pu'u za'ra wa, ĩsiré dasa hã da te huri da. Taha wa, ma tō dama ĩpire norĩ hã ĩsiré tisa tihu, da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito norĩ hã, duré Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma dama ĩpire 're ĩhãimana za'ra mono hã. Tawamhã aihĩni dasiré dasaihuri ré, Erodizaha ma wẽ di, Zuwã Batita ĩdã'ázéb da hã. <sup>22</sup> Taha wa, dasaihuri ré, ma Erodizaha 'ra sipi'ô hã âzé 'ri para u, dama sipese da. Tawamhã Erodi norĩ hã ma tō âma uze za'ra, tãma sipese za'ra wẽ te. Taha wa, te apito hã azarutu ma tinha:

— Marĩ ĩwi waptērẽ, asima ĩwézéb uwaibaba. Tawamhã wa za aima tisõ. <sup>23</sup> Tõ sena marĩ ĩwi waptērẽ wamhã, wa za aima âma uwaimra. ĩnhipti'a ĩwi waptērẽ wamhã, aiwa wa za âma aipo'o aima, ate da, duré ĩte da. — Āne ma tō tãma waihu'u, azarutu ma.

<sup>24</sup> Taha wa, te tina u a'ã mo, marĩ hã apito wi te te ĩwaptērẽ da na, te te sadawa pibu da, tina hã. Tawamhã ĩna hã âne te asa tãma tinha:

— Ma'ãpé, Zuwã Batitaha 'rã si tiwi waptērẽ, taha si te te aima sõmri da. — Āne ma ti'ra ma waihu'u.

<sup>25</sup> Taha wa, si'aba'rẽ na ma apã ázé apito u, azarudu hã. Tawamhã âne te apito ma tinha:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ĩsima wẽ, piza'a 're nho'a wa, ĩma hiri da, ãhãna awa'awi. — Āne te tiwi waptẽ.

<sup>26</sup> Tawamhã ma tō tiwi tirobzei'õ, apito Erodihi wi. Tane nherẽ, uburé sô ĩdahãrã norĩ nho'a, te te azarutu ma ropisutu wa, ma tō tãma âma uwaimra, te te tiwi ĩwaptērẽzéb uwaibaba. <sup>27</sup> Tawamhã ma tō ti'ru, awa'awi ĩ'rã te te we âri da, da'wapéi'wa hã. Tawamhã awa'awi te sô mo, dazazéb u. Tame awa'awi ma tō butu nhizã, Zuwã Batita hã. <sup>28</sup> Taha wa, te awa'awi ti'ã, piza'a 'renho'a wa, azarutu ma, te te sõmri da. Te te tãma sõmri parip si, ma tina ma oto tisõ, Zuwã Batitaha 'rã hã. <sup>29</sup> Tawamhã Zuwã Batitaha zawĩ'wa norĩ hã ĩwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tō sô ai'aba'rẽ, ĩhãiba zõ, te te siwi sērẽ da, ab're 're.

*Ze zusi hã dasa na te te ĩdapawaptobzém na rowasu'u*

*Mateusi 14.13-21; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14*

<sup>30</sup> Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã darob amoi hawi apã sihutu wamhã, Zezusihi ma, ma tō siwasu'u za'ra, ĩwẽ na te te ĩdapawaptob za'ra mono zém na hã. Duré te te dama ĩrowasu'u za'ra mono zém na zama ma tō tãma siwasu'u za'ra. <sup>31</sup> Tawamhã da'ahã uptabi na ĩtẽme dasisamarĩ pese wa, saihuri waihu'u ô di, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tō âne satõrĩ za'ra, Zezusi hã:



— Oto wasi'aba'réri wa'aba a'ubuni u, wawa'utu za'ra da a'â, danhiti.

<sup>32</sup> Tawamhâ hâiba pisutu te oto ai'aba'réri, uba're u. Uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprî za'ra da, danhiti hâimana za'ra da a'â, zara niwî. <sup>33</sup> Tane nherê, da'ahâ na ma tô waihu'u za'ra ni, zara u te te isapri za'ra na hã. Taha wa, ma tô isô'rãmib za'ra dasisa're, â zada'réri baba, Zezusi norî nho'rãmî, daza'rui mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norî hã. Tawamhâ Zezusi norî wana, ma tô aihutu ni. <sup>34</sup> Tawamhâ Zezusi hã uba're hawi watobro wi, ma tô da'ahâ uptabi na da'ab'madâ. Taha wa, ma tô da'âma tipê'êzé, pone'ërebâ 'madâ'â âna 're ïnomro mono ne, 're danomro mono wa. Tawamhâ tame ma tô marî na tinhimirowasu'u ahâ uptabi na dapawpto, Zezusi hã.

<sup>35</sup> Tame tiwi hâiwahâ wamhâ, Zezusihi siré 're ïnomro mono norî hã ma ïtême ubumro. Æne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— A'ubuni wi wahâimana za'ra ré, ma wawi tihâiwahâ za'ra. <sup>36</sup> E dama rob'rui ô di za, dasi'aba'réri da, marî hã dasazéb da, da te dasima uipra za'ra da, re na 'ri isimasa mono u, 'ri wa'ôtô u zama.

<sup>37</sup> Tawamhâ Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Mare di. A norî wa'wa hã te za dama ï'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

Tawamhâ asa ma duré tâma waihu'u za'ra, Zezusihi ma:

— E niha wa za dasa hã dama uipra za'ra ni, da'ahâ uptabi nherê. Rob'uiprazé hã ahâ uptabi na, wama hâimana za'ra 'wa'âhã, 200 na wa aré dasa hã dama uipra za'ra ni, ï'u'êtê wapu hã.

<sup>38</sup> Tawamhâ Zezusi te asa sô sadanharî za'ra:

— E niha te bété ï'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa. Ma'âpé sô sabu za'ra wa'aba.

Tawamhâ ïsiré 're ïnomro mono norî hã te te sabu za'ra pari wamhâ, Zezusihi ma, te wasu'u za'ra:

— 5 na ïhâiba hã ï'u'êtê wapu hã, duré maparane pe'a hã. — Æne ma apâ Zezusihi ma waihu'u za'ra.

<sup>39</sup> Tawamhâ Zezusi hã ma tô dama waihu'u, dui wa, dawa'ôtô mono bâ dasi'ubumroi mono da, uburé. <sup>40</sup> Taha wa, dui wa, te oto dasi'ubumro, ni'wam norî si 100 na ïhâiba hã, duré ni'wam norî hã 50 na ïhâiba hã.

<sup>41</sup> Tawamhâ ma tô oto ï'u'êtê wapu hã waihu, 5 na ïhâiba hã. Pe'a zama ma duré timra. Tawamhâ hâiwa u te ïré rob'madâ. Timama âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ï'u'êtê wapu hã. Te te wê'êi mono pari, ma tô tisiré 're ïnomro mono norî ma sômri za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê zahuré, te te duré dama sômri za'ra mono da. <sup>42</sup> Tawamhâ ï'u'êtê wapu hã umrore nherê, wê'êi ahâ di. Duré pe'a hã maparane nherê, wê'êi ahâ di. Taha wa, ma tô aihîni dasa hã huri ni. Ma tô duré da te 'mahâpârî. Da'ahâ uptabi nherê, da'âma si'utôri ô di. <sup>43</sup> Tawamhâ ïsiré 're ïnomro mono norî hã ma tô apâ si'ôtô 're te te sé, danho'rada hã, ï'u'êtê wapu wê'ê hã, pe'a wê'ê zama. 12 na ïré hã si'ôno hã, danho'rata ré hã. Si'ôtô 'remhâ 'masisi di. <sup>44</sup> 5 miu na aibâ norî hã ïhâiba hã, ï'u'êtê wapu na isaihuri hã.

*Zezusi hã â nhisi baba ïmorîzé wasu'u  
Mateusi 14.22-33; Zuwâ 6.15-21*

<sup>45</sup> Taha pari, ma tô Zezusi hã tâma rob'ru za'ra, tisiré 're ïnomro mono norî ma, uba're wa sisisi da, ïwana te te saprî za'ra da zara u, Besada na 'ri wa'ôtô nhisi u, si'aba'réri da, ïwana. Tawamhâ Zezusi hã te a'â ïsa'u tizab za'ra, te te dama rob'ru da, danhorôwa u, da te ropéi mono da.

<sup>46</sup> Te te dama rob'rui pari, te êtê 'râihâ u mo, Timama ma, mreme da.

<sup>47</sup> Tawamhâ oto tiwi mara za'ra wamhâ, uba're hã â wa'wa u, ma tô ïré

tihâimana za'ra. Taha ré, Zezusi hã siwaprosi te a'â tihâiba, êtê 'râihâ âma.  
<sup>48</sup> Tawamhã êtê 'râihâ hawi, ma tô 'madâ'â za'ra tisiré 're ïnomro mono nori hã, uba're sari na si'u'êtê za'ra mono ré, rowa'u'u za'ëne apâ te te tiwi wabzuri za'ra mono wa, uba're hã ïsô'ômoi baba te te rowapôri za'ra wa. Taha ré, ma tô Zezusi hã ïtême timorî za'ra â nhisi baba, mara hã ré. Tawamhã ïsô'râmi te aré timorî za'ra, Zezusi hã.

<sup>49-50</sup> Â nhisi baba ïtême morî za'ra wamhã, te âma rosa'rata za'ra, adâ'â hâiba warô newa. Taha wa, tâma pahi za'ra wa, te tâma 're sadari za'ra. Taha wa, te Zezusi hã awa'awi tâma si'mahârâ za'ra, âne:

— Wa hã wa we atême ïmorî 'wa. ïma aipahi za'ra wa'aba ô di za.

<sup>51-52</sup> Tawamhã awa'awi uba're wa, ma tô ïtême tizébré za'ra. Sébré wi, ma rowa'u hã sazâ. Taha wa, rowa'u te te ïsazârizém na, ma âma titob'uzu za'ra, ïsiré 're ïnomro mono nori hã. E marî wa. Zezusi hã ï'u'êtê wapu te te dama wê'êi mono wamhã, ahâ di. Tane nherê, te te siwi âma waihu'u su'u ô di, ïwaihu'u pese uptabi na hã.

*Zezusi hã, Zenezaré âma te te ïda'apezézé wasu'u*

*Mateusi 14.34-36*

<sup>53</sup> Tawamhã Zezusi nori hã ma tô saprî za'ra, ïsô'u na zara u. Te te saprî za'ra wamhã, ma tô aihutu, Zenezaré na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tame ma tô â zadaré âma, uba're na âma wasisi za'ra. <sup>54</sup> Tawamhã uba're hawi wairébé wamhã, awa'awi ma tô dasiwi waihu'u za'ra ni, Zezusi hã. <sup>55</sup> Tawamhã daza'rui mono bâ, ma tô ïhâzé ré nori hã ïtême 'wasari ni, Zezusihi hâimanazéb u, ïsimiwaptâ ré. <sup>56</sup> Daro mono bâ te Zezusi hã datême 're mo, 'ri wa'ôtô u zama 'ri nho'ômo u zama, re na 'ri ïsimasa mono u zama. Darob u datême 're simasisi mono wi, ma tô ïhâzé ré nori hã da te tâma 're sa'ra za'ra, 'ri nhi'rîti wa, da te dasina 're ï'ubumroi mono zéb âma. Tawamhã ma tô tiwi rowaptêrê za'ra ni, ï'uza nhisutu si ïhâzé ré nori hã te te tiwi 're upi za'ra mono da. Tawamhã ï'uza nhisutu si te te tiwi 're upi za'ra mono nherê, ma tô 're séptâ'â za'ra, uburé ïhâzé ré nori hã.

## 7

*Zudezu nori hi'rata hâimanazém na, parisezu nori ma, Zezusi te te ïwaihu'uzé wasu'u*

*Mateusi 15.1-9*

<sup>1</sup> Tawamhã aibâ nori hã Zeruzarê hawi ïsihudu hã ma tô Zezusihi u si'râ'ôtô, zudezu nori hã. Ta nori hã parisezu, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa nori. <sup>2</sup> Ta nori hã ma tô 'madâ'â za'ra, Zezusihi siré 're ïnomro mono nori hã, parisezu nori nhimiroti hã te te 'madâ'â za'ra âna, saihuri wa, simisôï pese âna.

<sup>3-4</sup> Zudezu nori hã tih'i'rata nori nhimiroti zarina si, te 're hâimana za'ra. Tisiré zudezu nori nhipai u, te taha si te te 're 'madâ'â pese za'ra, parisezu nori hã. Taha wa, 're simisôï pese za'ra mono parip si, te za 're saihuri. Duré marî hã dasai wedezém hawi 'ri tême te te 're ï'âwisi za'ra mono hã, te za te te 're upsôï pese za'ra, âma 're saihuri mono ô ré. Duré te za hâsizé hã te te 're upsôï pese za'ra, duré piza'a hã duré piza'a ïsi'uwazi 'manharî hã, tih'i'rata nori nhimiroti zarina.

<sup>5</sup> Taha wa, parisezu nori hã Zezusihi u si'râ'ôtô wamhã, ma tô Zezusi hã siwi 'mahâ, rowahutu'wa nori me:

— E marî wa, te bété asiré 're ïnomro mono nori hã simisôï âna 're saihuri, wahi'rata nori nhimiroti na te te rosa'rata za'ra âna.

<sup>6-7</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã asa âma sada'âbâ za'ra, âne:

— Tô senai ô di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Duréihã Iza'iza hã ma tô ï'uwaibaba ai'âma rob'ui'ére sirômo za'ra wa'wa, aihâimanazéb za'ra wa'aba na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na ma tô âne na ai'âma rob'ui'ére sirômo za'ra wa'wa:

“Ô norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ï'âma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ê 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ï'upana. Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ïnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai ô di, ta norĩ hã ï'âma 're ïwata za'ra mono zé hã.”

— Âne ma tô tâma waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô âne da'âma rob'ui'ére, Iza'iza hã. Duréi pese, te te da'âma rob'ui'ére nherê, tô sena na te aiwasu'u za'ra wa'wa. <sup>8</sup>A norĩ wa'wa hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're asapa'a za'ra wa'aba mono ô di. Ti'ai âma danhimiroti na si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mono. — Âne ma tô parisezu norĩ ma 're ïhâimana za'ra mono zé hã tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>9</sup>Âne ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aihâimana nhipese sina te 're ïrême za'ra wa'aba mo 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, 'râwi asimirosa'rata na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>10</sup>Duréihã Mozési hã ma tô dama roti, âne: “Aimama hã te za 're ïwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” Âne ïsimiroti amo hã duré: “Ni'wam norĩ hã timama âma nherê, duré tina âma nherê, te te âma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro.” Âne ïsimiroti hã duréihã. <sup>11-12</sup>Tane nherê, te âhãna hã asimiroti za'ra wa'aba zéb zarina si 're dahâimana za'ra, damama norĩ hã da te 're pawaptob za'ra mono âna, dana norĩ zama. Até ni'wai ma, te za ïsibro hã 're hâimana, timama hã duré tina hã te te ïpawaptob zahuré zéb da hã. Wê nherê, te za âte âne timama ma waihu'u, tina ma zama: “Marĩ na te aipawapto wa'aba da hã, te ïsima wê nherê hã, tane nherê, wa tô 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, âma ropisutu, te tâma sômri da, âma ïwata zéb da hã.” Até âne te za timama ma waihu'u, tina ma zama. Âne wamhã, te za tâma 're ïwaihu'u wasété za'ra wa'aba mo, âne: “Re ïhâimana u'âsi mono ma, ma tô ïropisutu pa. Taha wa, te za tâma âma ï'uwaimra, aimama norĩ, âma pawaptob zahuré ô nherê, ana me.” Âne ma tô dama 're ïroti wasété za'ra wa'aba mo. <sup>13</sup>Âne wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aima wapu za'ra wa'aba di, ïsimiroti upana aih'i'rata norĩ nhimiroti na si, dama 're roti u'âsi za'ra wa'aba mono wa. Tane duré aimawi na dama 're ïroti za'ra wa'aba mono zé hã, ahã uptabi di. — Âne parisezu norĩ 're ïhâimana za'ra mono zém na, ma tô Zezusi hã tâma rowaihu'u za'ra.

*'Râwi 're ïdasiwasété za'ra mono zém na rowasu'u  
Mateusi 15.10-20*

<sup>14</sup>Tawamhã Zezusi te duré sima dazô hã, te te dama roti da, âne:

— Ma'âpé, ïnhimirowasu'u hã wapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da âma. <sup>15-16</sup>Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ô di za. Dapê'ê hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Âne ma tô dama rowasu'u, da te dasina waihu'u za'ra da.

<sup>17</sup>Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto ai'aba'rê, 'ri tême, tisiré 're ïnomro mono norĩ me. Tawamhã 'ri tême sihutu wapsi, te oto siwi sadanha, ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã, marĩ na te te dama ïrowasu'uzém

na hã te te tãma waihu'u za'ra da, 'rãwi 're ìdasiwasété za'ra mono zém na hã. <sup>18</sup> Tawamhã ma tó tãma waihu'u za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba ma zama, aima waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ò di za 'rãwi. <sup>19</sup> E marĩ wa. Dapê'ê na, da te 're ìrosa'rata za'ra mono zéb u, 're sisisi mono ò wa za, dasa hã. Danomo u si, te za 're sisisi, dasa hã. Taha pari, te za 're wairébé apã, rob u. — ãne ma tó tãma waihu'u za'ra, te te ãma waihu'u za'ra da, dasai mono bâ ìwê na 're ìdasaihuri mono zéb da hã.

<sup>20-22</sup> ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Dapê'ê hawi, da te 're ìsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. Dapê'ê 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, marĩ na danhipsaihuri hã, duré dasipãrĩ hã, duré dasina danhipsaihuri hã, duré danhibrom na da'ruiwapari hã, duré dawasété 'manharĩ hã, duré dazadawa nhipe hã, duré marĩ na danhimin'ru hã, duré danhisi wasédé hã, duré marĩ na 'rãwi dasina dawada hã, duré 'rãwi dawasété na 're ìdasisãmri za'ra mono ò zé hã. <sup>23</sup> Dasi'uihã na te za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra. Taha pari, te za 're uburé marĩ hã ìwasétére hã da te 're 'manharĩ za'ra. ãne wapsi, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. — ãne ma tó Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

*Pi'õ zudezu'õ 'ra hã, Zezusi te te wa'uburé hã ìhawi ìsatõrĩzé wasu'u*

*Mateusi 15,21-28*

<sup>24</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, darob amoi u. Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, daro hã. Tawamhã 'ri para u ma tó asisi. Tame ìsãmrazém na da te dasiwi ìwaihu'uzéb da hã, te te sima wê ò di, Zezusi hã. Tane nherê, a'ã da te sa'rese ãna, sãmra waihu'u ò di. <sup>25-26</sup> Tawamhã pi'õ hã ma tó duré ìsãmrazém na danhimirowasu'u hã wapa. Zezusihi wasu'u te te wapari wi, ma awa'awi ìtême mo. Ì'ra hã ba'õtõre hã, wa'uburé hã te te 're wamnarĩ mono wa, te ìtême mo, te te tãma wasu'u da. Tawamhã ìtême wisi wi, ma tó Zezusihi papara aime, hi'rãtitõ. Pi'õ hã deredu na ìpodo, zudezu'õ, Siru Penisiza nhihudu. Tane nherê, ma tó Zezusihi wi rowaptê, wa'uburé ma, te te rob'ru da, ì'ra ma watobro da, ì'ra hã rowê na si, tãma 're hãmmana mono da oto. <sup>27</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha pi'õi ma, ãne:

— Ìmorĩ'rata na te za da'ra ma, ìsa hã da te tãma 're sõmri za'ra, tisa hã te te 're 'mahãpãrĩ za'ra mono da, a'ã. Da'ra sa hã ìmorĩ'rata na wapsã ma, da te 're sãmra mono wamhã, ì'uwaibaba ò di.

<sup>28</sup> Tawamhã, pi'õ hã ma asa ãma sada'ã:

— Tô ì'uwaibaba, ma tane hã ìma ìwaihu. Tane nherê, te za da'ra saipru hã, da'ra norĩ wi 're rere'e mono wamhã, wapsã hã te te 're huri, wedezai 'rowi.

<sup>29</sup> Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u:

— Tane tó. Asa ãma ìma uwaimrami wê wa, te za oto apã aimo, 'ri tême. Ai'ra ma, ma tó wa'uburé hã watobro.

<sup>30</sup> Tawamhã pi'õ hã te apã mo, tinhorõwa u. Wisi wamhã, rowê na ma tó ti'ra hã sabu, waptã nomro ré. Ìwana ma tó tãma watobro, wa'uburé hã. Taha wa, tãma rowê di oto.

*Zezusi hã aibã ìpo'reptõ duré ìmreme waihu'u'õ, te te ìpesezé wasu'u*

<sup>31</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, hãmmana za'ra pari, ma tó ai'aba'ré. Sido na daza'ru nhisi wa'wai baba, ma tó

ro'rahâri za'ra. Duré Decapori na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra, 10 na daza'ru wa'wai baba. Tawamhã Darireza âma â zaihâ u, ma tô aihutu, Îsô'ui u. <sup>32</sup> Tawamhã Îsô'u zaihâ u sihutu wamhã, aibâ Îpo'reptô hã ma tô Îtême dasiwi saprôni ni, Îmreme waihu'u'ô hã. Tawamhã Zezusihi ma, te oto 'ru za'ra, siwi Îsaprôni'wa norî hã tinhib'rada te te âma hiri da, te te pese da. <sup>33</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô aibâ hã danhiti sima saprô. Tawamhã tinhipto hã ma tô Îpo're 're tiza. Taha pari, ma duré tizadaipro na tinhipto hã sada di'i, te te âma soto u'rê da. <sup>34</sup> Taha pari, te hâiwa u rob'madâ. Hâiwa u te te rob'madâ'â sina, aibâ âma pê'êzé wa, tipê'ê're te âi'â. Tawamhã tisimremezém na te tâma tinha:

— Epata. — Âne âma Îsaprîzé hã, wamreme na: “Aipo're 'repu'u.”

<sup>35</sup> Tawamhã ma tô po're 'repuru oto, awa'awi. Duré ma tô tinhoto wairo. Tawamhã mreme wê di oto, aibâ Îmreme waihu'u'ô hã. <sup>36</sup> Tawamhã Zezusi hã te sina dazadawa uwati pese, Îwasu'u na da te dasima âma ropé tō da. Tane nherê, Î'madâ'â'wa norî hã te nasi dama rowasu'u za'ra, aibâ te te Îpesezém na. <sup>37</sup> Tawamhã Îsimirowasu'u, da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Âne te Zezusi hã dasima wasu'u za'ra ni:

— Tô sena, te uburé marî Îwê hã te te dama 're ab'manharî. Îpo'reptô hã ma tô pese, Îmreme waihu'u'ô hã. — Âne te âma tawata za'ra ni.

## 8

*Zezusi hã, 4 miu na dahâiba hã te te Îsaihurizé wasu'u  
Mateusi 15.32-39*

<sup>1</sup> Tawamhã syry na âma ronomro parip si, ma tô duré apâ Îtême tasi'râ'ôtô ni, Zezusihi u hã. Tawamhã marî na dasaihuri ô wa, dasazé hã oto hâimana ô wa, te Zezusi hã sima sô tihârâ za'ra, tisiré 're Înomro mono norî zô.

<sup>2</sup> Âne te tâma siwasu'u za'ra:

— Âhâna Î'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawî ai'utô, bâdâ si'ubdatô da'âma si'utôri wa. Taha wa, da'âma Îpê'êzé di, wa hã. <sup>3</sup> Mram nherê, te dama rob'rui wamhã, te za dasi'marôpârî za'ra bâdâdi na, danhib'uware wa, romhâ hawî we Îdasihutu norî hã.

<sup>4</sup> Tawamhã asa te tâma nharî za'ra, âne:

— E niha wa za dasa hã dama 'mai'uipra za'ra ni, wa te dama sômri za'ra mono da. Âmemhã a'ubuni wî, wa ai'ubumro ni.

<sup>5</sup> Tawamhã Zezusi te asa sadanharî za'ra, âne:

— E niha te Î'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

— 7 na te wama tihâimana za'ra. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra asa.

<sup>6</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã dama rob'ru, ti'ai wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô duré 7 na Î'u'êtê wapu hã waibu, 'Re Îhâimana u'âsi mono âma wata da, sôpru wa. Âma wata pari, ma tô te te wê'ê, Î'u'êtê wapu hã. Tawamhã tisiré 're Înomro mono norî ma, ma tô te te sômri, te te dama sômri za'ra mono da. <sup>7</sup> Pe'a hã Îsyryre hã te duré tâma ti'maihâiba, Îsebre siro hã. Tawamhã 'Re Îhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, pe'a Îsyryre na zama, sôpru wa. Taha pari, te duré tâma 'ru za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. <sup>8</sup> Tawamhã aihîni te oto dasa hã huri ni. Dasa hã ma da te 'mahâpârî, aihîni. Taha pari, dasa Îsi'azazâri hã Îsiré 're Înomro mono norî hã ma tô apâ te te sé. Si'ôno hã 7 na Îhâiba wa, ma tô âma 'masisi za'ra. <sup>9</sup> Îdasaihuri za'ra norî hâiba za'ratazé hã, 4 miu u, ma watobro, âté.

Taha pari, te oto Zezusi hã dama rob'ru, apã darob u, da te ropéi mono da. <sup>10</sup> Tawamhã te te dama rob'ru pari, ma uba're wa asisi, Zezusi norĩ hã, zara u te te saprĩ za'ra da, Damanuta na ti'a nhisi u si'aba're da.

*Parisezu norĩ hã, Zezusihi wi, te te irowaptêrê za'ra zé wasu'u  
Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Rucasi 11.29-32*

<sup>11</sup> Tawamhã parisezu norĩ hã ma Zezusihi u aihutu, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa, ĩsadawa wa'rãmi te te nasi tãma nharĩ za'ra da. Tawamhã Zezusihi wi, te oto rowaptêrê za'ra, tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma 'manharĩ za'ra da. E marĩ da. Tõ sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para, dama ĩwaihu'u'õ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zõ, te te siwi pibu za'ra da. Taré te te siwi wê'õ da, te ãne tiwi rowaptêrê za'ra. <sup>12</sup> Tawamhã Zezusi hã ãma pë'ézé za'ra wa, ma sa'ëtê pë'êwaze. Tawamhã te sima tinha, ãne:

— E niha ma tã nimosi dapoto tém norĩ hã siwi ĩwada'u, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ĩsõ'a te tãma 'manharĩ za'ra da. Mare di, ãne hã. Te tãma 'manharĩ za'ra õ di za. — ãne te sima tinha, Zezusi hã.

<sup>13</sup> Taha pari, te tiwi timorĩ za'ra. Uba're wa, ma oto ãzé, zara u te te saprĩ da apã.

*Parisezu norĩ te, duré Erodihite, ĩ'u'ëtê wapuzé wasu'u  
Mateusi 16.5-12*

<sup>14</sup> Tawamhã zara u, ma tã oto aihutu, Zezusi norĩ hã. ĩ'u'ëtê wapu hã siré te te 'ma'ãri za'ra da nherê, ma tã ãma po're ha'ãri za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Misire te nomro, uba're 'remhã. <sup>15</sup> Tawamhã Zezusi ma ãne tãma waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, 're asĩ'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ëtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti, apito Erodihite me.

<sup>16</sup> Tawamhã te sima nharĩ za'ra, ãne:

— ĩ'u'ëtê wapu hã ãté wama hãimana za'ra õ wa, ma ãne wama waihu'u za'ra.

<sup>17</sup> Tawamhã Zezusi ma sina wapari za'ra. Taha wa, te sadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha te ĩ'u'ëtê wapu hã aima ĩhãimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ĩzadaihu'u za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'u'ëtê wapuzém na te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. E niha waihu'u su'u za'ra wa'aba õ di bété. <sup>18-19</sup> E niha atõmo na marĩ 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. E niha aipo're na marĩ 're wapari za'ra wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. 5 na ĩ'u'ëtê wapu hãiba hã te dama ĩwê'ei ahã mono zém na hã, duré 5 miu na dahãiba nherê, aihĩni ĩdasaihurizém na hã, e ma ãma aipo're si'ãri za'ra wa'wa. E niha si'õtõ hãiba hã ĩré danho'rada hã ĩsi'azazãri hã, apã ĩwa ĩséme aba mono hã. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra. Tawamhã asa ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— Si'õno hã 12 na ĩhãiba hã danho'rata ré hã.

<sup>20</sup> Tawamhã Zezusi hã ĩsadanharĩ na, ma duré tãma ãma sahu za'ra:

— Duré, 7 na ĩ'u'ëtê wapu hã hãimana nherê, te dama ĩwê'ei ahã mono zém na hã, duré 4 miu na dahãiba nherê, da te 'mahãpãri mono wamhã, e niha si'õtõ hãiba hã danho'rata ré hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

— Si'õno hã, 7 na ĩhãiba hã danho'rata ré hã. — ãne ma asa tãma waihu'u za'ra.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bété zahadu ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ĩwaihu'u pese na hã.  
— Āne ma tō Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

*Zezusi hã ĩtob'a te te ĩpesezé wasu'u*

<sup>22</sup>Taha pari, te oto ai'aba're Zezusi norĩ hã, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tawamhã datême sihutu wamhã, aibã ĩtob'a hã ma tō ĩtême dasiwi saprõni ni, Zezusihi u. Tinhib'rata na te te upi da, te te to pese da, te tãma 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã. <sup>23</sup>Tawamhã Zezusi hã ma ĩtob'a hã pa'â, danhiti te te sima saprõni da. Tawamhã tizadaipro na ma sada sisiptõmo di'i, te te âma tob'u'rê da, aibã hã. Taha pari, ma duré tinhib'rada hã âma tihi. Taha parimhã, te sadanha, âne:

— E zahadu marĩ hã 'madâ'â õ di. E ma tō marĩ hã ĩ'madâ.

<sup>24</sup>Tawamhã aibã te te rob'madâ'â wamhã, Zezusihi ma, te asa tinha, âne:

— Zahadu te rob'madâ'â pese õ di. Aibã norĩ hã te ai'aba're, wede ne ĩhãiba za'ra hã. — Āne ma asa tãma waihu'u, te te rob'madâ'â pese waihu'u õ wa.

<sup>25</sup>Taha wa, tinhib'rada hã ma tō duré âma tino, ĩtomhã âma, Zezusi hã. Tawamhã ma tō tito pese oto, aibã hã. Te rob'madâ'â wê di oto. <sup>26</sup>Tawamhã Zezusi hã te aibã ma rob'ru, tinhorõwa u morĩ waré da oto, apã morĩ tō da, 'ri wa'õtõ u hã.

*Zezusi hã Danho'reptui'wa na, Pedru hã asa te te tãma ĩwaihu'uzé wasu'u Mateusi 16.13-20; Rucasi 9.18-31*

<sup>27</sup>Taha pari, Zezusi norĩ hã te oto 're nomro, 'ri wa'õtõ mono bâ. Apito Piripihi te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, 'ri wa'õno hã. Tawamhã bâdâdi na si'aba're sina, te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha ma tō da te dasima 're ĩwasu'u za'ra. E 'wa hã, wa hã.

<sup>28</sup>Tawamhã asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apã we ĩaimorĩ. A hã, u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hãiba amo, duréi pese atâ'â nherẽ, apã aihãiwa'udu.

<sup>29</sup>Tawamhã Zezusi te duré sina sadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tō asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo.

Tawamhã Pedruhu si, ma asa tãma waihu'u na wa'rã:

— A hã Cristu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da.

<sup>30</sup>Tawamhã Zezusi te sina sadawa uwati za'ra, Danho'reptui'wa na, te te a'â dama wasu'u za'ra tō da.

*Zezusi hã, za ĩdâ'âzém na, duré za apã ĩhãiwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u*

*Mateusi 16.21-28; Rucasi 9.22-27*

<sup>31-32</sup>Tawamhã âne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, wa za robzépata za'êtê. Wama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩwê'õ za'ra, ĩhi norĩ hã. Sasedoti ĩpire norĩ zama, duré dama rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩwê'õ za'ra. Tawapsi te za dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bâdâ maparane ĩ'âma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apã. — Āne sô'awi ma tō Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tãma ĩrob'rãsutuzém na hã te te âma waihu'u sirõmo za'ra da. Tawamhã Pedru hã âne tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da, te sima saprõ Zezusi hã, tisiré norĩ nhiti. <sup>33</sup>Tawamhã te te

sina wapari wamhã, tisiré 're ãnomro mono norĩ u, ma aipi'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te ãne tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ãnhiti. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimirosa'rata zarina rosa'rata õ di, a hã. Danhimirosa'rata zarina si, te ã'ãma ãrosa'ra, a hã.

<sup>34</sup> Taha pari, Zezusi te duré sima dazô hã, uburé ãtẽme dasi'rã'õtô mono da. Tisiré 're ãnomro mono norĩ zô zama, te duré tihãrã za'ra sima. Tawamhã ãne ma si'ãma dama rowaihu'u:

— Ni'wam norĩ hã ãsiré 're nomro u'ãsi mono da, te te sima 're ãwẽ za'ra mono wamhã, tihãmanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ãzarina 're ãnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherẽ, te za ãsiré 're nomro. <sup>35</sup> Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihãmanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ãzarina 're nomro mono da, duré ãzadawa wasu'u'wa 're nomro mono wa, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. <sup>36-37</sup> Áté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dãrã. Ti'ab ré sibrob ahã nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami mono õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma simarĩ ahã uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ãsiwa'ãbãzéb da hã, rowẽ ãma 're ãhãmãna mono zéb da hã. — ãne Zezusi ma tô dama waihu'u siro, da te waihu'u za'ra da. <sup>38</sup> Ma tô duré dama rowaihu'u ãne:

— ãhãna da'ahã na 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimiroti hã ma tô rẽme za'ra ni. Dawasété na si te oto 're danomro, ã nimosi dapoto té mono hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ãzazei'wa na, duré ãmreme wapari pese 'wa na, átẽ dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Áté te za dawĩ 're si'udã za'ra, ãzazei'õ'wa ne. Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã nimahã na si, wa za wei mo apã. ãmama te hã, rowa'a za'ëtẽ ré, wa za wei mo, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ siré. Tawamhã apã we ãmorĩ wapsi, ã'udã'wa norĩ hã ãzazei'wa na te waihu'u za'ra õ di za. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

## 9

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherẽ, ai'matã'ã aba õ ré, te za tiwaihu'u pese na 'Re ãhãmãna u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã ãma ã'madã'ã za'ra wa'wa. — ãne ma Zezusi hã dama waihu'u siro, da te dasina waihu'u za'ra da.

*Zezusihi hãiba ãsisaprĩzé wasu'u  
Mateusi 17.1-13; Rucasi 9.28-36*

<sup>2</sup> Tawamhã bãdã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ me, Zuwãhã zama. Êtẽ 'rãihã u ma tô ai'aba'rẽ. Tame ma tô Zezusi hã tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. <sup>3</sup> ã'uza hã ma tô tihãirã uptabi. Rowa'a za'ëtẽ ne, ma ai'ubuzi, rã uptabi na. Da'uza hã da te 're hã upsõi pese za'ra mono nherẽ, hãirã prã ti, Zezusihi uza ma hã. <sup>4</sup> Tawamhã dahi'rata norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, Eriasi norĩ hã Mozésihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra. <sup>5-6</sup> Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãme wama rowẽ za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni aihãiba bã wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — ãne ma Pedru hã tãma waihu'u, a'ã te te rosa'rata ãna.



Te te 'madâ'â za'ra wa, ma tâma tipahi za'ra, Pedru norĩ hã. <sup>7</sup> Tawamhã hãiwa nhirõtõ'a za'ene hã ma ubu za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, hãiwa nhirõtõ'a hawi, ma we tâma nharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Pedru norĩ ma:

— Á hã ì'ra, te 're ìsawi pese mono. Ma'ápé ìsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

<sup>8</sup> Taha wamhã, taré te titõmo na sô rowaimrami za'ra. Zezusihi si te âma siwi 'madâ, siwaprosi ìsam na.

<sup>9</sup> Tawamhã êtê 'rãihã hawi, ma oto si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'ré sina, te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Êtê 'rãihã âma ì'madâ'â za'ra wa'aba zém na hã, dama rowasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa hã ti'ai âma dasiré ìpodo hã ab're hawi ìhãiwa'utu parip si, te za dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo.

<sup>10</sup> Tawamhã ìmreme ma tô wapari za'ra, Pedru norĩ hã. Taha wa, te 'rãwi sima rowasu'u za'ra, âne:

— E niha ìsiwasu'uzé hã ab're hawi, za te te ìhãiwa'utu na. Wa norĩ hã wama waihu'u za'ra õ di. — Áne te 'rãwi sima rowasu'u za'ra. <sup>11</sup> Tawamhã te oto siwi sadanha, Zezusi hã:

— E marĩ wa, te rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra bété, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu wana, Eriasi za we ìmorĩ na hã.

<sup>12-13</sup> Tawamhã Zezusi ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ì'uwaibaba âma rob'ui'ére ìbaihã na, Eriasi za we apã ìmorizém na te te ropese da. Tane nherê, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô weĩ morĩ pa. Da te dasima ìwê za'ra zéb zarina, ma tô tâma rob'manharĩ wasété za'ra ni, ìwana da te duré âma ìrob'ui'érezéb zarina. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ì'âma rob'ui'ére sirõmo za'ra, ti'ai âma dasiré ìpoto âma hã, sa'êtê na za te ìrobzépatazém na hã, duré za da te dasiwi ìwê'õzém na hã. E marĩ wa, ma tô âne ì'âma rob'ui'ére sirõmo za'ra. — Áne te Zezusi hã sina sadanharĩ za'ra.

*Ai'repudu ìpesezé wasu'u*

*Mateusi 17.14-20; Rucasi 9.37-43*

<sup>14</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto apã ai'aba'ré, tisiré norĩ u. ìwana za'ra ma tô da'ahã na tasi'rã'õtõ ni. Tame 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'ére na rowahutu'wa norĩ hã te nasi ìsadawa wa'rãmi tâma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ìnomro mono norĩ ma, ìsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa. <sup>15</sup> Zezusi hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, uburé ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, ma tô ìtème dasisa're, da te sawi za'ra da. <sup>16</sup> Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— E marĩ na, te asima ìrowasu'u za'ra wa'wa.

<sup>17</sup> Tawamhã aibã hã dawa'wa hawi te 'mahã:

— Rowahutu'wa, ì'ra wa we atème saprõ, ìma pawaptob da. Wa'uburé te te 're upi mono wa, nreme õ u'âsi te 're sãmra. <sup>18</sup> Wa'uburé hã te te 're wabzuri, ti'ai u. Tawamhã ìsadaipro hã te tiwi 're pusi. Te duré 're 'wahãihãsi. Te duré 're sitete. Te duré 're sib'uwa. Wã tô aré waptêrê za'ra, asiré 're ìnomro mono norĩ hã wa'uburé te te siwi me da, tâma. Tane nherê, tâma waihu'u za'ra õ di, ì'ra ma, te te siwi ìme da hã. — Áne te aibã hã rowasu'u, Zezusihi ma.

<sup>19</sup> Tawamhã aibã mreme te te wapari wamhã, ma tô tisiré 're ìnomro mono norĩ ma tinha:

— E niha bété ai'rata 're ìnhamra u'âsi aba mono nherê, asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, te 're ì'aipawaptob za'ra wa'aba

mono zéb da hã. E ĩpě'ézé u'âsi, wa za ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ô wa. Ma'âpé, ai'repudu hã we ĩtême saprõni aba.

<sup>20</sup> Tawamhã ma tô ĩtême siwi saprõ, ai'repudu hã. ĩtême te te siwi âwisi wi, te wa'uburé hã Zezusi hã 'madâ. Taha wa, te sisa'u ai'repudu hã wasutu. Sa'êtê te 're sipizari, ti'ai wa. Ma duré sadaiproi waze.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi hã te ĩmana hã âma sadanha:

— E niha ma tô âma tiwahu, ai'ra hã ĩré 're hâimana mono ré hã.

— ĩ'ra hã sapore ré, ma tô 're siwamnarĩ. <sup>22</sup> Unhama u te te 're wabzuri wa'uburé hã, unhama na te te wĩrĩ da. Âi ba zama te te 're wabzuri, â na te te wĩrĩ da. Tô sena aiwaihu'u pese wamhã, wapawapto na. Ma'âpé, wa'âma aipě'ézé na.

<sup>23</sup> Tawamhã âne te Zezusi hã tâma tinha:

— E niha te âne ĩma ĩnha, tô sena ĩwaihu'u pese wamhã, te aipawapto wa'aba da hã, ai'ra âma. ĩwaihu'u pese na, da te 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, uburé dama waihu'u pese di za, marĩ na da te 're ĩdapawapto za'ra mono zéb da hã. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u.

<sup>24</sup> Tawamhã awa'awi te aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Asimipawaptozbém na, wa tô ai'umnhasi. Ma'âpé, 're ĩpawapto u'âsi mono, asimipawaptozbém na te 're asazei pese mono da oto. Taha da, wa aima ĩsiwasu'u.

<sup>25</sup> Tawamhã Zezusi hã ĩtême ĩdasi'rã'õtõ norĩ hã da'ahã na te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô wa'uburé ma rob'ru, âne:

— Wa'uburé, ai'repudu 're upi u'âsi mono wa, te mreme'õ u'âsi 're hâimana. Te duré po'reptõ u'âsi 're sãmra. Aiwatobro, ai'reputu hawi. Niwa apã asébré tõ, ai'reputu u.

<sup>26</sup> Tawamhã wa'uburé, ma tizadari. Sisa'u te duré wasutu, ai'repudu hã. Tawamhã ĩhawi ma tô watobro. Ai'repudu hã rési âna te oto nomro, dâ'â newa. Taha wa, te dasima rowasu'u za'ra ni, ai'repudu hã ĩdã'â na.

<sup>27</sup> Tane nherẽ, ma tô Zezusi hã ai'repudu hã pa'â. Ma tô hãwi wahutu, para na sab da.

<sup>28</sup> Taha pari, ma asisi 'ri para u, Zezusi norĩ hã. Tame hãiba pisutu ma tô si'âma sadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwi ĩmei waihu'u ô, tâma.

<sup>29</sup> Tawamhã asa ma Zezusi hã âne tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za a'â 're damreme zusi âma. Taha parip si, dama waihu'u pese di za, wa'uburé hã dama 're ĩwairébé mono zéb da hã. — Âne ma tâma waihu'u za'ra.

*Zezusi hã za ĩdã'âzém na duré za apã ĩhãwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u*

*Mateusi 17.22-23; Rucasi 9.43-45*

<sup>30-31</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã ta hawi te oto ai'aba'ré. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma ro'rahãri za'ra. Zezusi hã ma tô sima wẽ, ĩhâimanazém na a'â da te sa'rese za'ra tõ da, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, a'â hãiba pisutu tâma siwasu'u za'ra da. Tawamhã ma tô tâma siwasu'u za'ra, âne:

— Wa hã dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni. Te za duré dasiwi ĩwĩrĩ ni. Da te dasiwi ĩwĩrĩ wamhã, bãdã maparane ĩ'âma si'utõrĩ ô ré, wa za apã hãwa'udu ab're hawi, ĩdã'â uptabi nherẽ. — Âne te tâma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

<sup>32</sup> Tawamhã te te siwi sadaihu'u za'ra ô di, tãma ãsiwasu'u za'ra zém na hã. Tane nherê, tãma pahi za'ra wa, te te siwi ãma sadanharĩ ô di oto. Ari'iwí te oto asimro.

*Danhipai u dama ãpire na, Zezusi te te ãrowasu'uzém na rowasu'u  
Mateusi 18.1-5; Rucasi 9.46-48*

<sup>33</sup> Tawamhã Capana'u na 'ri nhisi u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. Tame 'ri para u sisisi wamhã, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã, ãne:

— Bãdãdi na we wasi'aba'rêi ré hã e marĩ na, te we asima ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

<sup>34</sup> Tazahã te ari'iwí tihãimana za'ra oto, bãdãdi na si'aba'rê sina, sipibu za'ra wa aré, 'rãwi sima ã'maipire zô.

<sup>35</sup> Zezusi hã ma tô nhamra oto. Tisiré 're ãnomro mono norĩ zô, te tihãrã za'ra, sitême. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire da, 'rãwi te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, dama ãwapu ne, te za dama 're si'ai'uté za'ra.

<sup>36-37</sup> Taha pari, ma ai'uté hã pa'ã, tisiré 're ãnomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da, tipa. Tawamhã tipa te te sãrĩ sina, ma ãne tãma waihu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ãzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te duré ãzô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ãzô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ãzatõrĩ'wa zô zama te sô 're tob'uzu za'ra. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

*Zezusi norĩ wê 'wa norĩ wasu'u na rowasu'u  
Rucasi 9.49-50*

<sup>38</sup> Tawamhã Zuwã hã te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, aibã wa tô 'madã'ã za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ãrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Tawamhã ma tô dama 're wairébé. Ô hã wasiré 're morĩ ô di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tô mono da, wasiré 're morĩ ô wa. — ãne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

<sup>39-40</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tãma waihu'u za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba ô di za, te te 're ãda'apawapto mono zé hã. Áté ni'wam norĩ hã ãwaihu'u pese zarina, te za ãwê hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ã'manharĩ waihu'u'ô hã. E taha pari, te za ta norĩ hã awa'awi na ãnhisi wasété za'ra. Mare di. Te te 're ãnhisi wasété za'ra mono ô di za. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã wazada 're hãimana za'ra mono ô wamhã, ta norĩ hã wahãiba niwĩ te za 're hãimana za'ra. Taha wa, aibã hã wahãiba niwĩ 're hãimana mono nherê, tiwi sawi za'ra wa'aba ô di za, te te 're ãda'apawapto mono zé hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra. <sup>41</sup> Tawamhã ma tô duré tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba asina. A norĩ wa'wa hã ãzazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, ã hã ni'wam norĩ hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te tãma 're ã'awa'ãbã mono zé hã tiwi 're simani za'ra mono ô di za. Te za te te sina 're uwa'imrami za'ra. — ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

*Dawasété na romnhimimnhasi wasu'u  
Mateusi 18.6-9; Rucasi 17.1-2*

<sup>42</sup> Tawamhã Zezusi hã roti na ma duré tãma ãma uzusi za'ra:

— Áté ã norĩ hã, ai'uté dama ãwapu ne, te za 're nomro, ãzazei'wa norĩ hã. Tawamhã áté ni'wa simiroti zarina, te za ã'mairê. Tawamhã tãma ãroti

wasété'wai ma hã, tâma rowê õ uptabi di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Ìbutu na êtê tōmo wawê, da te âma wasisi pari, âi ba da te mei 'wa'âhã, uihã na dâ'â da, tâma rowê õ di aré. Tane nherê, Ìsimiroti wasétézéb zarina, ìzazei'wa te te ìrême wamhã, tâma rowê õ uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. <sup>43</sup>Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asib'rada asiwi 're ìsihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro wê wa'aba mo. Asib'rada misire ré si rowê uptabi u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za, hâiwa âma hã. Asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, unhamã u'âsi u, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. <sup>44-45</sup>Duré nimomo 're aiwairébé aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, aipara asiwi 're ìsihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Aipara misire ré si, rowê uptabi u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za, hâiwa âma hã. Aipara zahuré ré ropipa u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. <sup>46-47</sup>Duré marĩ hã atōmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã ato asiwi 're ìsani za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Atōmo misire ré si, 'Re ìhâimana u'âsi mono u, 're asisisi aba mono wamhã, Asib'apito wa'aba u, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Atōmo zahuré ré ropipa u, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. <sup>48</sup>Ropipa âma ubu hã te te 're ìdahâiba uprosi za'ra mono hã, si'utõrĩ õ di. Duré uzã hã si'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'â te 're hâimana u'âsi. — ãne Zezusi ma tō tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

<sup>49</sup>Tawamhã âne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Marĩ na da te 're ìrobzépata za'ra mono zém na, te za te te 're da'apibu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, tō senã ìzazei'wa 're danomro mono zô. <sup>50</sup>Wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, âne. Sa na hã dasã hã âma se ti, dasã warĩrĩzéb da hã. Tane nherê, oto 're se si'utõrĩ mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apã se da, dasã da te âma 're ìwarĩrĩ za'ra mono da hã. Sa na, wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, âne. Ni'wam norĩ hâimanazéb zarina, te za dasi'u syry na sa na 're dasaihuri, dasisawi te. Tane asisawi te, te za rowê na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — ãne ma tō tâma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

## 10

*Dasiwi 're ìdasiwanhizari za'ra mono zém na rowasu'u*

*Mateusi 5.31-32; 19.1-12; Rucasi 16.18*

<sup>1</sup>Tawamhã Zezusi hã Capana'u hawi te oto mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, morĩ da. Tawamhã Zodã pa zara u, ma tō saprĩ. Te te saprĩ wamhã, da'ahã uptabi na ma tō duré ìtême dasito. Taha wa, te duré dama rowahutu, te te dama 're ìrowahutu u'âsi mono zém na, Zezusi hã. <sup>2</sup>Tawamhã ni'wam norĩ hã parisezu norĩ hã, timreme na te te tâma âma upa za'ra wa, te te siwi mreme wê'õ da, ma âne siwi sadawa pibu:

— Aibã norĩ hã timro me sima 're siwanhizari za'ra mono wamhã, e wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, te za timro hã time, aibã hã. — ãne te siwi sadanha.

<sup>3</sup>Tawamhã asa ma Zezusi hã sada'âbã za'ra:

— E niha ma tō Mozési hã bété dama waihu'u aré, damro me dasiwi 're ìdasiwanhizari za'ra mono zém na hã.

<sup>4</sup> Tawamhã asa ma duré âma sada'âbâ za'ra:

— Mozési hã âne ma tô dama roti: Aibâ norĩ hã timro me, siwi 're siwanhizari za'ra mono õ ré, te za rob'ui'ére hã timro ma te te 're sõmri za'ra pi'õi ma, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, te te ìmezém na hã. Taha parip si, te za oto pi'õi ma, te te 're rob'ru za'ra.

<sup>5</sup> Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Ta hã Mozési hã aipê'ê tete za'ra wa'aba wa, ma tô âne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. <sup>6</sup> Ropoto na'rata hawimhã, ânei õ di. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aibâ hã potu, a'uwê na. Pi'õ zama ma tô duré potu. <sup>7</sup> Taha wa, aibâ hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si, siré 're simasisi zahuré mono da oto. <sup>8</sup> Sina hâiba sitob zahuré wamhã, maparane ìhâiba nherê, misi ìhâiba ne, te za siré 're hâimana u'âsi zahuré oto. <sup>9</sup> Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, dasi'âma te te 're da'ahâiba to mono nherê, ni'wa hã da'âma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — Æne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

<sup>10</sup> Taha pari, 'ri tême sihutu wamhã, ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã ma tô âma siwi sadanha. <sup>11</sup> Tawamhã Zezusi asa ma tô tâma waihu'u za'ra:

— Ni'wa hã aibâ hã timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibâ hã. <sup>12</sup> Duré ni'wa hã pi'õ hã, timro te te mei wamhã, aibâ aimawi na mro wamhã, te za duré tiwasédé hã 'manha, pi'õ hã. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra.

*Zezusi hã, ai'uté te te ì'azawizém na rowasu'u  
Mateusi 19.13-15; Rucasi 18.15-17*

<sup>13</sup> Taha pari, ma tô da'ra hã âwisi za'ra ni Zezusihi u, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, âma mreme za'ra da, te te 're apawaptob u'âsi mono da, ìwê na. Tane nherê, ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã ma tô dawê'õ za'ra, da'ra hã da te ìtême 'wasari tô da, Zezusihi u. <sup>14</sup> Æne te te ìdawê'õ za'ra zém na hã, te te wapari ze za'ra õ di, Zezusi hã. Taha wa, te âne tâma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tã. A'ã we ìtême da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. Æ norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ìhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra. <sup>15</sup> Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté dama ìwapu ne, 're hâimana za'ra mono õ wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb u, 're sisisi mono õ di za. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>16</sup> Tawamhã awa'awi ma tô nasi ai'uté hã dawí azaza tipa. Duré tinhib'rata na te te nasi upi za'ra sina, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, ma tô âma arowaptê, ìwê hã te te tâma 're anhomri mono da.

*Aibâ ìsibro pese na rowasu'u  
Mateusi 19.16-30; Rucasi 18.18-30*

<sup>17</sup> Zezusi norĩ hã sina pahâ za'ra õ ré, te aibâ hã ìsarina tiwara za'ra. Æma wisi za'ra wamhã, Zezusihi papara ma aime hi'rãtitõ. Tawamhã âne te sina sadanha:

— Rowahutu'wa, aiwê di a hã. E marĩ ìwê hã wa za 'manha, 're ìdanomro u'âsi mono zé hã te ìsina ì'uwaimrami da hã.

<sup>18</sup> Tawamhã asa te Zezusi hã tâma tinha:

— E niha te ì'âma aiwa, ìwê na. 'Re ìhâimana u'âsi mono si ìwê uptabi hã, õhõ si. Ni'wa hã ìsine hã mare di. <sup>19</sup> A hã aima waihu'u pese di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Æne dama ìsimiroti hã: “‘Re danhimroi

wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dahâiba wasu'u na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ïwazé pese mo, ana zama." ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

<sup>20</sup> Tawamhã asa te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, ïprédu wi, wa tô te 're 'madâ'â pese, ïsimiroti hã.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi hã te aibã 'madâ, sawi sina. ãne te tãma tinha:

— Zahadu te misi aiwi sô rowaptã, tãma ãma ï'uwaimrami'õ hã. Mo oto aimorí apã, asibro hã uburé dama wede mono da, ïwa'âbã zô, ïsibrob'õ norí ma, sômri mono da. ãne wamhã, duré asibro pese di za, hãiwa ãma. Taha parip si, te za we apã aimo ïtême, ïsiré 're aimorí da oto. — ãne ma tô aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

<sup>22</sup> Aibã hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ. E marí wa. Sibrob ahã uptabi wa. Taha wa, te oto mo apã, robzei ãna. <sup>23</sup> Tawamhã aibã za'u, te Zezusi hã 'madâ'â za'ra, tisiré 're ïnomro mono norí hã. Taha wa, ma tô ãne tãma waihu'u za'ra:

— ïsibro pese norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zéb u 're ïsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.

<sup>24</sup> Tawamhã te ãma rosa'rata za'ra, te te tãma ïwaihu'u za'ra zém na hã. ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— ïsiwadi norí, e niha te za 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma, 're sib'apito za'ra, ïtême 're ïsisisi mono zéb da hã. Tãma pire uptabi za'ra di. <sup>25</sup> E niha te za awaru ba'õmore hã ïsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ïsibro pese norí hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zéb u hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>26</sup> ãne ïmreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã te ãma sisadhanarí za'ra, ãne:

— ïsibro pese norí ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norí hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ïdanomro u'âsi mono zé hã. Áté ni'wai õ di.

<sup>27</sup> Tawamhã Zezusi hã te 'madâ'â za'ra. ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã, da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ïhâimana u'âsi mono si sim-inho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si, uburé marí hã 'manharí waihu'u pese uptabi di. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

<sup>28</sup> Tawamhã Pedru hã te asa tãma siwasu'u:

— Wa norí hã uburé wa tô wanhibro hã wasipara rême za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto.

<sup>29</sup> Tawamhã Zezusi hã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Tane tô. ïwapari pese za'ra wa'aba. Áté ni'wa hã te te 're ïzawi pese mono zéb zarina, te za tinhorõwa hã a'â tirê, te te dama 're ïzadawa wasu'u mono da. Áté tisisânawã norí, duré tihidiba norí te za a'â rême za'ra. Áté tina, timama, duré ti'ra norí hã te za a'â rême za'ra. Áté tinhipti'a zama, te za a'â tirê. <sup>30</sup> ãne wamhã, ti'ai ãma 're morí ré, te za marí ïwê uptabi hã ahã na tãma 're hãimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'ratamhã, ïsõrõwa za'ra hã, ïsisânawã norí hã, ïhidiba norí hã, ï'ra norí hã, duré ïsipti'a hã. Marí ïwê hã tãma 're ïhâimana za'ra mono zu, te za duré rowasédé hã tãma 're hãimana za'ra, taré da te 're ï'ruiwapari za'ra

mono zéb zarina. Niwapsi te za duré tãma pisutu, dâ'â âna 're morĩ u'âsi da, rowê uptabi âma, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. <sup>31</sup> Ni'wam norĩ hã ahâ uptabi na pire na ti'ab ré dama 're hãimana za'ra mono nherê, te za 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb âma hã. Duré ni'wam norĩ hã ahâ uptabi na ti'ab ré wapu na dama 're hãimana za'ra mono nherê, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

*ZeZusi hã za tidâ'ázém na, duré za tihãiwa'utuzém na zama ãsiwasu'u zahu zé*

*Mateusi 20.17-19; Rucasi 18.31-34*

<sup>32</sup> Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma oto sai'uri za'ra, bådãdi na sõ'a na, Zeruzarê u. ZeZusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ nhowa, ma tô mo. Sina hãtã'ã âna, morĩ wa, te âma rosa'rata za'ra. Taha wa, ma tô ãsiré 're ãnomro mono norĩ me ãsi'aba'ré norĩ hã sina tipahi za'ra. Tawamhã danhiti te sima satõrĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã, te te tãma rowasu'u sirõmo za'ra da, za tãma ãromhãimanazém na. <sup>33-34</sup> Tawamhã ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— ãwapari pese za'ra wa'aba. ãhãna Zeruzarê u, wa ai'aba'ré ni. Tame wa hã ti'ai âma dasiré ãpodo hã te za dasima ãhãiba nhomri ni, sasedoti ãpire norĩ ma, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ãwasédé te te ã'ãma ãsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ã'ru za'ra, da te ãwĩri da, dasiwi. Tawamhã zudezu'õ norĩ ma, te za siwi ãhãiba nho. Ta norĩ hã te za ã'ãma tiwa'è za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tizadaipro na te za duré nasi siwi ã'upto. Te za duré te te siwi 're ãpré'è. Tawamhã te za oto siwi ãwĩ. Tane nherê, bådã maparane ã'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãiwa'udu. — ãne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra, ZeZusi hã.

*Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me, te te sina ãrowaptêrê zahuré zé wasu'u*

*Mateusi 20.20-28*

<sup>35</sup> Taha pari, Ti'adu hã Zuwãhã me, Zebedehe 'ra zahuré hã, ma tô ZeZusihi u sina rotété zahuré, te te tãma nharĩ zahuré da, ãne:

— Rowahutu'wa, wa za aiwi rowaptêrê ni. Ma'ãpé, âma wama uwaimrami, wa te wasima ãwê hã.

<sup>36</sup> Tawamhã ZeZusi ma âma sada'ãbã zahuré:

— E niha ma tô asima ãwê wa'wa, te aima âma ã'uwaimrami aba da hã, asima ãwê wa'aba zé hã. — ãne te sadanharĩ zahuré.

<sup>37</sup> Tawamhã asa te duré tãma nharĩ zahuré, ZeZusihi ma:

— Niwamhã danhib'apito simasisizém na te za 're asãmra mo, dama aipire uptabi na 're aihãimana mono da. ãhã wa, ma'ãpé wapisutu, asimire niwĩ 're wa'manhamra mono da, duré asimi'e niwĩb zama, asine dama wapire na 're wahãimana mono da.

<sup>38</sup> Tawamhã te duré asa tãma nharĩ zahuré:

— Rosa'rata âna te ãne asina ãzadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ëtê, dawi ãsisawi âna. E tawamhã sada asiptete aba di za, za te ãrobzépata za'ëtê ne, ãrobzépata aba da hã.

<sup>39</sup> Tawamhã asa te duré ZeZusihi ma siwaihu'u zahuré:

— ãhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ãrobzépata da hã.

Tawamhã ZeZusi ma duré asa tãma waihu'u zahuré:

— Te za tô ãsine ãrobzépata za'ëtê 'wa. <sup>40</sup> Tane nherê, ãsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã ãnhimire niwĩ, duré ãnhimi'e niwĩ. 'Re ãhãimana u'âsi mono si

te za te te dama 're apisutu, te te sima 're ĩda'awē mono zéb uwaibaba, dama pire na ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. — Āne ma tô tâma waihu'u zahuré, Ti'adu norĩ ma.

<sup>41</sup> Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã 10 na ĩhâiba za'ra hã, Ti'adu norĩ mre me te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tinhiti'ru za'ra. <sup>42</sup> Taha wa, Zezusi te sô tihârã za'ra, 'rãwi ĩtēme si'rã'õtô da. Tawamhã āne ma tô tâma waihu'u za'ra:

— Ti'ai āma danhib'apito na da te 're ĩwamri za'ra mono norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ētē te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madâ'â za'ra mono da. <sup>43</sup> Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asima 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're a'manhimnhasi aba mono āna. <sup>44</sup> Duré 'rãwi asima aipire uptabi na, 're ai'maihâimana aba mono da, asima 're 'maiwē uptabi aba wamhã, pawa'âbã āna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairomhuri wē wa'aba mo. <sup>45</sup> Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã da te ĩma 're romhuri za'ra mono da, we ĩmorĩ ô di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datēme mo, ĩsihâiba zawi āna dazada ĩdâ'â da, da'upana te da'awa'âbã da. — Āne ma tô tâma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, te te āma waihu'u za'ra da.

*Zezusi hã Batimezu te te ĩto pesezé wasu'u*

*Mateusi 20.29-34; Rucasi 18.35-43*

<sup>46</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô oto aihutu, Zerico na 'ri rho'õmo nhisi u. Zerico hawi duré si'aba'rúi wamhã, da'ahã uptabi na te ĩsiré ai'aba'rúi ni. Si'aba'rúi ré, ma tô aibã hã sôpētē za'ra ĩtob'a hã, bådãdi zababa ĩsãmra hã. ĩtob'a hã Batimezu na ĩsisi hã, Timezuhu 'ra. Rob'uiprazém na te nasi da'awa, da te tâma a za'ra da. <sup>47</sup> Tawamhã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, Nazaré nhihudu hã ĩsababa te te ĩro'razãri na hã. Taha wa, te te sina 'mahãrã, sa'ētē, ĩtob'a hã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ'ãma aipē'ēzé na. — Āne te nasi sina 'mahã.

<sup>48</sup> Tawamhã da'ahã na te tâma nharĩ za'ra ni, ari'iwi sãmra da. Tane nherē, te nasi sa'ētē sina 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ĩ'ãma aipē'ēzé na.

<sup>49</sup> Tawamhã ma tô mazazã, Zezusi hã. Āne te dama ti'ru:

— Sô aihãrã za'ra wa'aba, we ĩtēme morĩ da.

Taha wa, te dasiwi 'mahãrã ni, ĩtob'a hã:

— Aiwahutu. Zezusi hã te asô hã, ĩtēme aimorĩ da. Aima rowē di za oto.

<sup>50</sup> Tawamhã Batimezu hã tisi'ubuzé ma tô time, si'aba'rúi na wahutu da, Zezusihi u morĩ da.

<sup>51</sup> ĩtēme wisi wamhã, Zezusi te āne sadanha:

— E marĩ te asima ĩwē, te āma aima ĩ'uwaimrami da hã.

— Rowahutu'wa, ĩto pese da, wa ĩsima wē, apã te 're rob'madã'â mono da. — Āne te asa tâma si'ru.

<sup>52</sup> Tawamhã Zezusi te āne tâma tinha:

— Te za oto aimo. Asina ĩ'umnhasi wa, ma tô ato pe.

Tawamhã awa'awi ma tô rob'madã'â wē, aibã hã. Tawamhã Zezusihi zarina te oto mo, bådãdi na.



# 11

*ZeZusi hã Zeruzarẽ u, ãsẽbrẽzẽ wasu'u*

*Mateusi 21.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19*

<sup>1-2</sup> Tawamhã ZeZusi norĩ hã Zeruzarẽ u si'aba'rei wamhã, ma tã a'ã aihutu, Oriwera na etẽ 'rãihã nhisi u. Etẽ 'rãihã 'rata, te 'ri wa'õno hã 're hãimana zahuré, Betazé hã duré Betãnha. Tawamhã ZeZusi hã sisõwa ma tã tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré maparane. ãne te tãma rob'ru zahuré:

— Õwa te za oto ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. ãma aimasisi aba wi, awa'awi te za awaru po'repore hã ãsõpõtẽ 'wa, ãprẽdupté hã, zahadu ni'wa hã nimomo ãma ãmorĩ'õ hã. Da te ãma wasisi haré, te za. Tawamhã da te ãma ãwasisizé hã te za ãwasihui wa'wa, we ãma saprõni aba da. <sup>3</sup> Ni'wa hã ãne te te asadanharĩ aba wamhã: “E marĩ da, ma ãwasihui wa'wa, ãma ãwasisizé hã,” tawamhã asa te za ãne tãma ãwaihu'u 'wa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. Te za we aima sõmri su'u apã.” ãne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa, ãtede wai ma.

<sup>4</sup> Tawamhã te oto sõ tineb zahuré, awaru po'repore zõ. Simasisi wi, awaru po'repore ma tã sõpõtẽ zahuré. 'Ridawa 'rata, te wasisi haré za. <sup>5</sup> Te te wasihu zahuré wamhã, ma tã ni'wam norĩ hã ãma 'mahãrã za'ra, ãrata ãsimasam norĩ hã:

— E marĩ te a norĩ wa'wa hã ãmanharĩ 'wa. E marĩ da, te asapa'abã ãwasihui wa'wa, awaru po'repore hã.

<sup>6</sup> Tawamhã asa ma tã dazada'ãbã zahuré, ZeZusi hã te te tãma ãwaihu'u zahuré zẽm na. Taha wa, ma tã tãma 'ru zahuré ni, awaru po'repore hã te te saprõni zahuré da, ZeZusi ma. <sup>7</sup> Tawamhã te te ãwisi zahuré wamhã, awa'awi ma tã tãma ba'ubu zahuré, tisi'ubuzẽm na. Taha pari, ma tã ãma darõno, ZeZusi hã. <sup>8</sup> ãma sarõtõ wamhã, da'ahã na ma tã bãdãdi hã tãma waptã za'ra ni, dasi'ubuzẽm na. Ni'wam norĩ hã rom na ãsupo suiwawẽ te te ãmanhizãri za'ra na, ma duré tãma waptã za'ra. <sup>9</sup> Tawamhã ZeZusihi nhowa ãsi'aba're norĩ hã ãsarina ãsi'aba're norĩ zama, mreme 'rãihã na te sima 'mahãrã za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. ãsadawa para wa we ãmorĩ ma, ãwẽ si te te tãma 're pisutu u'ãsi mono neza. Apito Dawihi ma, te te ãropisutuzéb zarina, te we oto mo, watẽmeb za'ra, Wanhib'apito 're hãimana mono da. <sup>10</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tã sena sõprub di. — ãne te ãma tawata za'ra ni.

<sup>11</sup> Tawamhã Zeruzarẽ u oto wisi wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zẽb u, ma ãzẽ ZeZusi hã, te te robzabu da. Tame tiwi hãiwahã wa, te oto mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tisiré norĩ me, aibã 12 na ãhãiba za'ra norĩ me.

*Pidera wede ma, ZeZusi te te ãnharĩzẽ wasu'u*

*Mateusi 21.18-19*

<sup>12</sup> Tawamhã bãtã amo na Betãnha hawi te apã ai'aba're, Zeruzarẽ u. Morĩ ré, ma tã mra hã tiwĩ, ZeZusi hã. <sup>13</sup> Tawamhã si'aba'rei ré, romhã ré, ma wede hã tisã, pidera wede hã. Sui hãza'õtõ wa, te sõ mo, 'rãĩ õ'umnhasite. Tawamhã 'rãwi ãsu si ma tã 'madã. ãrã hã robaba di. Zahadu a'amo hã watobro õ di, ãrã uptabi zẽb da hã. <sup>14</sup> Tawamhã ZeZusi te wede ma tinha:

— Ai'rã hã da te 're huri mono õ di za oto. Ai'rã'õ u'ãsi, te za oto 're asa mo.

Tawamhã ma tã mreme wapari za'ra, wede ma, te te ãnharĩzẽm na hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã.

'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ìdazate mono zém na rowasu'u

*Mateusi 21.12-17; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22*

<sup>15</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô Zeruzarẽ u apã aihutu. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u, ma tô asisi, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te da te 're rowede za'ra. Ni'wam norĩ hã te duré te te dawĩ 're rob'uiupra za'ra. Tawamhã dama rowede'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã te te sate, rob u. Te te dawĩ 're ìrob'uiupra za'ra mono norĩ zama, te te sate. Duré rob'uiuprazém na te te dawĩ âma 're ìsaprĩ za'ra mono norĩ wi, ma wedeza hã te te tiwi anhamra, utu'u wede'wa norĩ simasisizéb zama. <sup>16</sup> Te duré dawĩ rosawi, 'ri 'rãihã nho're wa'wai baba, da te 're ro'wasari tã mono da. <sup>17</sup> Te duré dama rowasu'u, da te âma ìrob'ui'érézéb zarina, âne:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô âne na rob'ui'éré ìbailhã na, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na: "Ìnhorõwa hã ìwa ìma 're ìdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã." Âne te tinha. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tô ìwa asima âma 're ìrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ìsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ìsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Âne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

<sup>18</sup> Tawamhã aibã norĩ hã ma tô ìwasu'u hã wapari za'ra, sasedoti ìpire norĩ hã, rowahutu'wa norĩ zama. Âne hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ta norĩ hã sima âma rosa'rata za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Tane nherẽ, Zezusihi nhimiroti na, da'ahã na âma 're dawata za'ra mono wa, te te sima danhimimnhasi za'ra wa, te te siwi wĩrĩ õ di za a'â.

<sup>19</sup> Tawamhã bâdã sébré wi, te Zezusi norĩ hã Zeruzarẽ hawi apã ai'aba'ré, Betãnha na daza'ru nhisi u.

*Pidera wede wasu'u*

*Mateusi 21.20-22*

<sup>20</sup> Awêm na mararé si'aba'réi wamhã, ma tô Zezusi norĩ hã 'madâ'â za'ra, pidera wede hã, uburé ìwede 'ré na. <sup>21</sup> Tawamhã Pedru hã ma tô âma po're puru, Zezusi hã wede ma, te te ìnharĩzém na hã. Tawamhã âne te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, 'madâ'â. Ôhõta pidera wede. Ahâmhã tâma ìnharĩ hã ma tô tiwede'ré.

<sup>22-23</sup> Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono si, te za asiwi 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ã êtẽ 'rãihã ma, nharĩ za'ra wa'aba wamhã, uihã na sisa'o'o da, âi ba sime da, te za âma aima uwa'imrami za'ra wa'wa. 'Rãwi asiwawã za'ra wa'aba õ di za, za te te aima âma ì'uwa'imrami za'ra wa'aba zém na hã. Tãma ìnharĩ za'ra wa'aba zéb uwaibaba, za te te âma aima ì'uwa'imrami aba na, te za âma ìsaze za'ra wa'wa. Tawamhã te za tô te te âma aima 're a'uwa'imrami 'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. <sup>24</sup> Taha wa, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, duré marĩ na tiwi 're rowaptêrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, za te te âma aima 're ì'a'uwa'imrami aba mono zém na, te za âma 're ìsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te âma aima 're a'uwa'imrami u'âsi 'wa. <sup>25-26</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da wamhã, te za a'â aiwi 're da'ru simani za'ra wa'wa. Dawasédé hã da'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawamhã Aimama 'wa hã hãiwa âma 're ìsãmra mono hã te te duré ai'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*ZeZusi hã ĩpisutu'wai âma, da te dasiwi ĩsadanharĭzém na rowasu'u*

*Mateusi 21.23-27; Rucasi 20.1-8*

<sup>27</sup> Tawamhã ma tã apã aihutu Zeruzarê u, ZeZusi norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te 're mo, ZeZusi hã. Tame 're morĩ ré, ma tã aibã norĩ hã ĩtême aihutu, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. <sup>28</sup> Tawamhã âne te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété âne hã marĩ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

<sup>29</sup> Tawamhã ZeZusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré asadanharĩ na aima âma wa'rãmi za'ra wa'wa. We ĩma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za duré wa hã aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩpisutu'wa hã. <sup>30</sup> Ma'âpé, we ĩma waihu'u za'ra wa'aba. E 'wa sadawa para, te Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. E taré dazadawa parap si. — Âne te ZeZusi hã sadanharĩ za'ra.

<sup>31</sup> Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, âne: "E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di."

<sup>32</sup> Tazahã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazada tazahi za'ra ni.

— Âne te 'rãwi sima nharĩ za'ra, dapipa te, Zuwã Batita hã tã sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. <sup>33</sup> Taha wa, sada dazahi za'ra õ'umnhasite, sina pahi za'ra wa, ma tã duré ZeZusihi ma waihu'u na wa'rãmi za'ra, âne:

— Ni'wa sadawa para, ma tã Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ĩpisutu'wa hã.

Tawamhã ZeZusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ĩma waihu'u aba õ nherê, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, marĩ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na. — Âne ma tã ZeZusi hã tãma timreme na wa'rãmi za'ra.

## 12

*Buru na romhuri wasété 'wa norĩ wasu'u*

*Mateusi 21.33-46; Rucasi 20.9-19*

<sup>1</sup> Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tã duré tãma âma sãna'rata za'ra, âne:

— Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu âma ma tã a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tã buru 'wawi wa'ra. Ma tã duré êtê nhisiwi sada ab're, uwa 'rãĩ watizéb da hã, ĩwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ĩsipsaihuri norĩ zô, dasipapara rob'madã'ázéb da hã. Tawamhã ma tã ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ĩburu hã te te sô 're 'madã'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ préduub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da. <sup>2</sup> Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tã buru tede'wa hã tãma ĩromhuri'wa hã 'mazatõ tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madã'â'wa norĩ te te tãma ĩpo'o za'ra zô. <sup>3</sup> Tane nherê, ĩtême wisi za'ra wi, ma tã siwi ti'ã, te te siwi azãri da. Tawamhã ubana ma tã siwi satõ apã. <sup>4</sup> Taha pari, te duré ĩwa'rãmi sô 'mazatõ, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane nherê, buru

u itême wisi za'ra wamhã, ma tô tâma rob'manharĩ wasété za'ra. Īrãĩ wi, ma tô siwi azã. <sup>5</sup> Taha pari, te duré 'mazatõ, ĩwa'rãmi. Tane nherê, ma tô siwi tiwĩ, buru na romhuri'wa norĩ hã. Siwa'rãmi sihutu sidãpãsi, ma tô nasi hã za'ra. Ma tô duré nasi simro. <sup>6</sup> Tawamhã buru tede'wai 'ra si te oto ĩ'rata 're hãimana, danhowa're're te te ĩsatõrĩ da hã, ĩburu na romhuri'wa norĩ u. Ī'ra hã tâma sawi pese uptabi di. Tãma sawi nherê, ma tô satõ, buru na romhuri'wa norĩ u, morĩ da. Āne te ĩmama hã sima rosa'rata: "Ī'ra si'aibã hã te itême satõrĩ za'ra wamhã, áté te za siwi hãiba wazé." <sup>7</sup> Tane nherê, buru na romhuri'wa norĩ u wisi wamhã, te āne sima 'mahãrã za'ra: "Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da." Āne ma tô sima 'mahãrã za'ra, buru na romhuri'wa norĩ hã.

<sup>8</sup> — Tawamhã ma tô siwi ti'ã, buru tede'wai 'ra hã, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ pari, ma tô ĩhãiba hã siwi time, buru nhiti.

<sup>9</sup> — Buru na romhuri'wa norĩ ma hã e niha te za buru tede'wa hã tâma rob'manharĩ za'ra. Te za sõ timorĩ za'ra, uburê te te uprosi da, buru na romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madã'ã'wa da. — Āne buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã ma tô tâma wasu'u za'ra, Zezusi hã. <sup>10</sup> Tawamhã te duré 'mahãrã za'ra:

— Oro 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Āne ĩbaihã na rob'ui'ére hã:

"Ētê tomhãpã wê hã 'ri na'ratazéb da hã wê uptabi nherê, 'ri'wa norĩ te te siwi ĩwê'õ hã te oto pire na 're sa'wari u'ãsi.

<sup>11</sup> Uburê Danhib'apito hã ma tô āne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ĩsa'wari mono da hã.

Taha wa, āne na wa te āma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa āma 're watob'uzu u'ãsi za'ra, wa norĩ hã."

Āne ma tô ětê wasu'u na tâma rob'rãzarõtõ za'ra, Zezusi hã.

<sup>12</sup> Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã te te dama wasu'u wamhã, tisiré zudezu norĩ ma, pire na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ, te wasu'u, Zezusi hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. Āne na ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré siwi ti'ã. Tane nherê, da'ahã nhimimnhasi te, te õne haré ai'aba'ré, ĩsiti.

*Zezusi hã, rob'uiprazé ĩsapotore na da te ĩsadanharĩzé wasu'u  
Mateusi 22.15-22; Rucasi 20.20-26*

<sup>13</sup> Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô parisezu norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusihi u si'aba'ré da. Erodihi niwĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ zama, ma tô itême 'mazatõrĩ za'ra, tinhimiroti na te te upai wa, te te siwi wê'õ za'ra da. <sup>14</sup> Tawamhã itême sihutu wamhã, te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, tô sena na wa tô aimreme na aiwaihu'u za'ra ni. Danhimirosa'rata na 're aihãimana mono õ di. Duré dapire na 're dahãimana za'ra mono nherê, aima hã aiwapsi dahãimanazé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si, te uburé marĩ hã dama 're ĩ'awaihu'u mo, sena na. Taha wa, te za asimirosa'rada hã wama ĩwaihu'u za'ra, wa te aiwapari za'ra da. E Roma āma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri zarina. E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wê di. E tâma wê õ di. — Āne ma tô āma siwi sadanha, Zezusi hã.

<sup>15</sup> Tô sena te te siwi âma waihu'u za'ra da newa, ma tô siwi sadanha. ãne na hã senai ô na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te âne tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te âne na asiwi ãzadanhari'wa, ãmreme na te aima âma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ãwê'ô wa'aba da. Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ãsapotore hã we ãma 'mai'ãri aba, te 'madã'ã da.

<sup>16</sup>Tawamhã ma tô ni'wa hã tâma tisô, Zezusihi ma. Te âma dazadanhari' za'ra, âne:

— E 'wai hãibarĩ, rob'uiprazé ãsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, âma hã.

Tawamhã asa ma tô tâma waihu'u za'ra:

— ã hã, Roma âma danhib'apito hãibarĩ, duré taha nhisi ui'ééré.

<sup>17</sup>Tawamhã Zezusi ma duré asa tâma waihu'u za'ra:

— Roma âma danhib'apito ma, te za ãsimiwada'uri zarina, marĩ tâma 're ãpo'o za'ra wa'aba mo apã, ãte wa. Tane duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te za marĩ hã ãsimiwada'uri zarina, tâma 're ãsôMRI za'ra wa'aba mo apã, ãte wa marĩ hã. — ãne ma tô asa tâma waihu'u za'ra.

Tawamhã ma tô âma titob'uzu za'ra, te te tâma ãwaihu'u za'ra zém na asa, Zezusi hã.

*Zezusi hã, dahãiwa'utuzém na da te ãsadanharĩzé wasu'u  
Mateusi 22.23-33; Rucasi 20.27-40*

<sup>18-19</sup>Taha pari, ni'wam norĩ hã ma ãtème aihutu, Zezusihi u, sadusezu norĩ hã. Ta norĩ hã 're dadã'ã za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono ô na te te dama 're ãroti za'ra mono. Ta norĩ hã te tâma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma, âne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô âne dama roti: “Aibã ãmro ré hã 'ra ô ré, dã'ã wamhã, tizédé'aba mro na te za timro ãno hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ãwa ãsédé'aba 'ra ne, 're morĩ da.” ãne wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ééré hã. <sup>20</sup>Wa za oto aima rowasu'u za'ra ni, dasisãnawã si 're ãhãimana za'ra mono norĩ wasu'u na. Aibã hã sisãnawã si, te 're hãimana za'ra, 7 na ãhãiba za'ra hã. Tawamhã ãpoto'rada hã ma tô timro oto. Tawamhã 'ra ô ré, ma dãrã, aibã hã. <sup>21</sup>Tawamhã ãsôsi hã ma tô âma timro pi'oi âma hã, ãsôwa're're. Ta hã 'ra ô ré, ma duré dãrã. Taha nhosi, âma mro wamhã, 'ra ô ré, ma duré dãrã. <sup>22</sup>Aibã norĩ hã ma tô nasi sisôwa're're âma timro za'ra, pi'oi âma, 7 na ãhãiba za'ra hã aibã norĩ hã. Tane nherë, 'ra ô ré, ma tô sisarina ai'utô. Tawamhã nimahã bãtã na ma tô duré pi'oi hã, timro norĩ zarina, dãrã. <sup>23</sup>Aibã norĩ hã 7 na ãhãiba za'ra hã, misi pi'oi nherë, ma tô nasi sisôwa're're âma timro za'ra. Tawamhã 're ãdadã'ã za'ra mono norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ab're hawi za apã oto te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, e 'wai me te za oto 're simasisi zahuré. — ãne te âma siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

<sup>24</sup>Tawamhã Zezusi te asa tâma rowasu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ma tô rosa'rata na âma ã'upa za'ra wa'wa, ab're hawi, za apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono ô na hã. E marĩ wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ééré hã 're sôré za'ra wa'aba mono nherë, aima waihu'u za'ra wa'aba ô wa, duré tiwaihu'u pese na, za ab're hawi apã te te 're ãda'ahãiwa'utu mono zé hã, aima waihu'u za'ra wa'aba ô wa. <sup>25</sup>'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ab're hawi apã te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, hãiwa âma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahãimana u'ãsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna. <sup>26</sup>Marĩ, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, 're dadã'ã za'ra mono pari, apã 're ãdanomro mono zé wasu'u na. Wede zapore ãro'o na ma tô âma rob'ui'ééré, Mozési hã. E niha 're sôré za'ra

wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. ãne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ihâimana u'âsi mono hã: "Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ihâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito." ãne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ihâimana u'âsi mono hã, Abra'ã norĩ uirĩ na nherê. <sup>27</sup> Wahi'rata norĩ hã dawĩ 're dâ'â za'ra mono nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono wĩ, 're dâ'â za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô Īsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'ãhã, Īsib'apito na aré siwasu'u ô di. ãne wa, ma tô rosa'rata na ãma ĩ'upa za'ra wa'wa, ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono ô na hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

*'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi wasu'u Mateusi 22.34-40; Rucasi 10.25-37*

<sup>28</sup> Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa hã ma tô ãma mreme wapa, da'rata ĩsa hã. Zezusi hã sadusezu norĩ ma, te te rowasu'u wê wa, te ãne sadanha:

— 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hã e ma hã te tihãiba, uburé dama ĩpire uptabi hã.

<sup>29</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô ãma sada'ã asa:

— 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ĩpire uptabi hã ãne: "Izarazéhé nhihudu norĩ, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ihâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito hã, misire danhib'apito uptabi, te 're hâimana. <sup>30</sup> Taha wa, Asib'apito 're hâimana aba mono wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." ãne ĩsimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi hã. <sup>31</sup> ãne duré ĩsimiroti hãiba amo hã aiwa ĩpire uptabi hã: "Uburé te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ĩwê zô." ã norĩ si ĩsimiroti hã, ĩpire uptabi zahuré hã. ĩsipai u hã roti hã 'maihâimana ô di, ĩpire uptabi hã.

<sup>32</sup> Tawamhã rowahutu'wa hã te asa tãma tinha:

— Tane tô rowahutu'wa. Tô sena uptabi, asimirowasu'u hã. Misire danhib'apito uptabi te 're hâimana, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã 're hâimana mono ô di, ĩsipai u hã. <sup>33</sup> Taha wa, wa za tô wa te 're sawi pese za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Taha zarina, wa za ĩsimiroti na wa te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za duré wanhimi'ê na wa te tãma 're romhuri u'âsi za'ra. Wa za duré wa te 're dazawi pese za'ra. Marĩ ĩwê zô wasima 're ĩwanhopré mono ne, wa za uburé dama zama sô 're wanhopré, ĩwê zô. Wa norĩ hã wa za wanhimizama hã duré wanhimarĩ hã wa te tãma 're sômri za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, da te tãma 're zata za'ra mono da, ĩzatazém na. ãne wamhã, tãma wê di, 'Re ihâimana u'âsi mono ma. Tane nherê, maparane ĩsimiroti hã ĩpire uptabi hã wa te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, tãma wê uptabi di za. — ãne ma tô Zezusihi ma waihu'u na wa'rã, rowahutu'wa hã.

<sup>34</sup> Tawamhã rowahutu'wa hã te te tãma ãma uwaimrami wê wa, ma duré Zezusi hã tãma waihu'u:

— Tane tô. A hã, 'Re ihâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém nhiti, romhã na aihâimana ô di, ãhãna hã. — ãne ma tô tãma waihu'u, rowahutu'wai ma.

Taha parimhã, ni'wa hã te te sadanharĩ na sahu ô di oto, Zezusi hã tinhimiroti na te te ãma upai ô wa.

*Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ĩda'azadanharĩzém na rowasu'u*

*Mateusi 22.41-46; Rucasi 20.41-44*

<sup>35</sup> Tawamhã bātã na te Zezusi hã dama rowahutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Tawamhã te te dama rowahutu ré, te da'mahã:

— E niha rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Dawihi nhihudu 're ĩmorĩ na hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na hã Danho'reptui'wa da. <sup>36</sup> Duréhã apito Dawi hã ma tô danho'reptui'wa na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Tipê'ezani na te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. Āne ãma ĩrob'ui'éré hã:

“Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ĩnhĩb'apito ma tinha, ãne: 'Īrata te za 're asãmra mo, ĩnhĩmire niwĩ dama aipire na ĩsiré 're aihãimana u'ãsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hãimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hãimana za'ra mono da oto.’ ”

— Āne te tãma tinha. Āne duréhã, ma tô ãma rob'ui'éré, apito Dawi hã. <sup>37</sup> Danho'reptui'wa da hã tinhĩb'apito na ma tô sisi, Dawi hã. ĩsib'apito 're morĩ nheré, e niha te za ĩsa'u si poto nheré, Danho'reptui'wa da hã ĩsihudu na 're hãimana. — Āne ma tô da'ahã na da'mahã, Zezusi hã. Tawamhã Zezusihi nhimiroti hã wê wa, ma da'ahã na wapari ze za'ra ni.

*Dama rowahutu'wa norĩ hãimanazém na rowasu'u*

*Mateusi 23.1-36; Rucasi 20.45-47*

<sup>38-39</sup> Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Ma'ápé rowahutu'wa norĩ hãimanazé hã waihu'u za'ra wa'aba. Ta norĩ hã uza pa ré, 're ĩnomro mono da si, tãma ĩwé za'ra hã. Duré dama pĩre na 're hãimana za'ra mono wa, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma, da te 're ĩwazéb za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wê za'ra. Duré dama ĩpire norĩ simasisizém na 're si'ubumroi mono da si, tãma ĩwé za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ĩdasaihuri mono zéb ãma hã. <sup>40</sup> Dama rowahutu'wa zahã, te sadawa nhipese na pi'õi mrotô norĩ wi, ĩsimaĩ na 're sipsaihuri za'ra. Tane nheré, te ta norĩ hã danho'a 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma 're mre me zusi hã, 're hãimana wê uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ëté za'ra. — Āne ma tô dama rowasu'u, rowahutu'wa norĩ hãimanazém na.

*Pi'õi mrotô nhoprubzé wasu'u*

*Rucasi 21.1-4*

<sup>41</sup> Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, rob'uiprazé da te 're ĩséme mono zéb 'rata, te nhamra Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Rob'uiprazé, da te nasi séme za'ra ré, te da'ab'madã. ĩsibro pese norĩ hã, ahã na te nasi séme za'ra, rob'uiprazé hã sa'ëté na. <sup>42</sup> Taha ré, ma tô wi pi'õi mrotô hã, ĩsibrob'õ hã. Tawamhã rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô tiza, syryre nheré. <sup>43-44</sup> Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te sima sô tihãrã za'ra, Zezusi hã. Āne te tãma rowasu'u za'ra:

— Tô sena ã pi'õi mrotô hã sibrob'õ nheré, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. ĩsiré ĩséme'wa norĩ hã rob'uiprazé, nasi tãma ĩsi'ataréme za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotô hã. Simaĩ õ nheré, tihãimanazéb da, te te aré ĩtéde hã ma tô ĩbãre tãma tisõ, wahuré. Āne

wamhã, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma hã.

## 13

*'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé, za ìsi'utôřízé wasu'u Mateusi 24.1-2; Rucasi 21.5-6*

<sup>1</sup>Tawamhã Zezusi norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'wawi wa'ra hawi, oto wairébé wi, misi te ìsiré hã 'mai'mahã:

— Rowahutu'wa, 'ri hã 'madâ'â za'ra na. Ène hã e ìtômo wasétère. E 'ri wasétère duré. — ãne te tâma âma tiwata, 'ri wê na.

<sup>2</sup>Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha, ãne:

— ã hã 'ri ì'madâ'â za'ra wa'wa hã, nimahã na si te za dasiwi pru pese ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u ô di za oto, êne hã. Tâibã za oto. — ãne ma tô 'ri na tâma âma rowasu'u sirômo za'ra Zezusi hã, te te waihu'u za'ra da.

*Robzépata na rowasu'u, duré da'ruiwapari na rowasu'u*

*Mateusi 24.3-14; Rucasi 21.7-19*

<sup>3</sup>Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi âma, tisiré 're ìnomro mono norĩ me. Sisô're u, te 'ri 'madâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa hã. Te te 'madâ'â ré, te siwi sadanha, hãiba pisutu Pedru norĩ hã, Ti'adu, Zuwã, ãdéré norĩ me:

<sup>4</sup>— E niwa te za ãne hã âma tiromhãiba, 'ri nhamrazéb da hã. E marĩ te za watobro, da te ìwaihu'uzéb da hã. Ma'ápé, wama waihu'u za'ra na, ìsôwa wa te âma ìwaihu'u sirômo za'ra zéb da hã.

<sup>5-6</sup>Tawamhã Zezusi ma tô asa tâma waihu'u za'ra, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré ìnhisi na we 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ âma da te 're sasômri za'ra, tô sena newa, dama 're ìsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã asimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ìnomro mono norĩ âma, 're sasômri za'ra wa'aba mono tô da. <sup>7</sup>'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ìropupu'u za'ra mono zé hã, duré romhã na 're ìdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama, 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherê, da'âma rob'rãsutu uptabi ô di za a'â. <sup>8</sup>Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã, te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. Duré danho ô wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syyre wa. ãne hã rowasédé, dazô 're wairébé mono wamhã, za daré ìrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'ôi âma ìwasã hã 're ìsépu'u na'rata za'ra mono ne. ãhã haré dazô 're wairébé mono ô di za.

<sup>9</sup>— Ma'ápé, aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Niwapsi te za a norĩ wa'wa hã da te 're aipawasisi za'ra wa'wa, roti'wa norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ zadawa para, te za rowahutuzéb âma da te 're aihã za'ra wa'wa, romhã nhorô 'manharĩ na. Ìzazei'wa 're anomro aba mono wa, te za da te 're asimroi wa'wa, dama ìpire norĩ u, duré danhib'apito norĩ u zama. ãne wamhã, te za tâma 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo, ìzazei'wa 're anomro aba mono na. <sup>10</sup>Rob'rãsutu ô ré, te za ìwasu'u wê na te te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ, ìzazei'wa norĩ hã. <sup>11</sup>Tawamhã dama ìpire norĩ u da te



're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, niha tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Misi bâta na, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, dama âma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Asimirosa'rata na, asi'uihã na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da hã, mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>12</sup> Niwamhã te za dasisânawãi uptabi nherê, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're simroi mono da. Damama nori hã te za ti'ra ma, âne te te tâma 're 'manhari wasété za'ra, 'râwim nherê. Duré da'ra nori hã timama uptabi da nherê, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ìna me. <sup>13</sup> Ìzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Tane nherê, õne haré ì'âma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asõ'reptuzé hã asina 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — Æne ma tô Zezusi hã tisiré 're ìnomro mono nori ma, waihu'u za'ra, te te sina waihu'u sirõmo za'ra da.

*Robzépata za'êté wasu'u*

*Mateusi 24.15-28; Rucasi 21.20-24*

<sup>14</sup> Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Nimahã na te za asiwi ì'madâ'â za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te siwi ìwê'õ pe hã, te te dawi ìrosawizéb âma ìsa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã âne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma 're ìsi'ubumroi mono nori hã, wara sina te za sisa're, êtê 'râihã u ta nori hã tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da. <sup>15</sup> Ni'wam nori hã 'ri nhisi hãpã âma si'ubumroi wamhã, tinhibrobo zô sisisi õ di za a'â, 'ri para u. Õne haré te za dame sisa're, êtê 'râihã u, ta nori hã. <sup>16</sup> Duré ni'wam nori hã buru âma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono õ di za apã, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta nori hã êtê 'râihã u dame sisa're. <sup>17</sup> Æne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ìwasã ré nori ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, ì'ra pré ré nori ma zama. <sup>18</sup> Taha wa, rowa'u'u wahã 'rowi, marì hã dazô watobro tô da, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're ìrowaptêrê za'ra wa'aba mo. <sup>19</sup> E marì wa. Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'êté za'ra ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'aropoto na'rata mono zém hawimhã, âne na da te ìrobzépata za'êté uptabi za'ra õ. Niwamhã âne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za. <sup>20</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdã hã za da te 're ìrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'âma romhâimana pahã tô da. Æne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõri pese, za da'âma ìrob'rãsutuzém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono nori zawi te, te za âne hã 'manha.

<sup>21</sup> — Marì hã wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Æté ni'wam nori hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, âne: “Ãhãta danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã te nhamra. Õhõta te nhamra.” Æne wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã. <sup>22</sup> E marì wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam

norĩ hã te za datême 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te za te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. ãsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherẽ, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da. <sup>23</sup> ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, romhã ré, pibui pese sina, ãma sô 're rob'madã'ã za'ra wa'aba mono da. — ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

*Ti'ai ãma dasirẽ ãpodo hã, za we apã ãmorĩzẽ wasu'u*

*Mateusi 24.29-31; Rucasi 21.25-28*

<sup>24</sup> Tawamhã Zezusi ma durẽ tãma waihu'u za'ra, tisirẽ 're ãnomro mono norĩ ma:

— Da te robzẽpata za'ra pari wamhã, bãdã hã te za titobra. A'amo zama te te rob'uiwẽ õ di za oto. <sup>25</sup> Wasi hã te za durẽ hãiwa hawi rere. Uburẽ hãiwa na 're ãsimasa mono hã te za durẽ 're sisa're. <sup>26</sup> Tawamhã ti'ai ãma dasirẽ ãpodo hã, hãiwa'a na wa za wei mo apã, danho'a. ãwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apã, durẽ ãhãiba na rowa'a za'ẽtẽ uptabi na. <sup>27</sup> Tawamhã hãiwa ãma ãma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazõ satõrĩ za'ra, Ropoto'wa te te sima 're ã'apisutu mono norĩ zõ, te te ãtẽme da'ubumro za'ra mono da, daro mono bã. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra.

*Pidera wede wasu'u*

*Mateusi 24.32-35; Rucasi 21.29-33*

<sup>28</sup> Tawamhã Zezusi hã ma durẽ ãne tãma waihu'u za'ra:

— Pidera wede na wa za oto aima ãma romnhimire'ẽ za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, durẽ ãsu té hã 're wairẽbẽ mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ãta'a mono zẽb u 're ãromhutu mono zẽm na hã. <sup>29</sup> Tane durẽ, marĩ hã 're ãromhãimana mono zẽb da, te aima ãwasu'u za'ra wa'aba zẽb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ãrowaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsudo hã za oto ãwatobro na hã. <sup>30</sup> Tô sena wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ã hã uburẽ rowasẽdẽ hã dazõ 're wairẽbẽ mono ré, ti'ai ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dã'ã za'ra mono õ ré, te za ãsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasẽdẽ hã. <sup>31</sup> Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahurẽ, ti'ai me. Si'utõrĩ zahurẽ nherẽ, ãnhimiroti hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hãimana u'ãsi. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

*Zezusi hã, za we apã timorĩzẽm na te te ãromnhimire'ẽzẽ wasu'u*

*Mateusi 24.36-44*

<sup>32</sup> Tawamhã ãne ma durẽ tinhimiroti 'rãsudo hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— ãne hã uburẽ za darẽ 're ãromhãimana mono zẽb da hã, ni'wa hã bãdã hã te te waihu'u õ di. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te te waihu'u za'ra õ di durẽ. Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra nherẽ, te durẽ bãdã hã waihu'u õ di. ãmama ma si, waihu'u pese di, bãdã hã. <sup>33</sup> A norĩ wa'aba zama, bãdã hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ma'ãpẽ asimiza'rese, 're aihãimana za'ra wa'aba mono za. <sup>34</sup> Romnhimire'ẽ na, wa za marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Atẽ aibã hã te za tinhorõwa hawi watobro, romhã na 're morĩ da. Tawamhã sisõ'a ré, tãma ãromhuri'wa norĩ ma, te

za romhuri hã te te tãma pisutu. Duré 'ridawa 'madâ'â'wai ma zama te za roti, te te sô 're rob'madâ'â pese mono da. <sup>35-36</sup> 'Ri tede'wa hã apã za ïwisizé hã, bâdâ te te waihu'u za'ra ô di, tãma ïromhuri'wa norĩ hã. Apã tinhorôwa u ïwisizé hã, âté hãiwahã, âté mara wa'wa, âté si'a hãrã wi, âté awê wi. Tane bâdâ hã apã we ïmorizé hã waihu'u za'ra wa'aba ô wa, te za asimiza'rese ïzô 're asimipari za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'aba zama, 're asôtô za'ra wa'aba mono newa, asimiza'rese ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono ré, apã we ïmorĩ ô'umnhasite. <sup>37</sup> ãne hã aima si, te waihu'u za'ra wa'aba ô di. Uburé ïzazei'wa norĩ udãna zama, wa aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa, asimiza'rese, ïzô 're asimipari za'ra wa'aba mono da. — ãne Zezusi hã 'ri tede'wai wasu'u na te te sina ïsimiré'ézé wasu'u rãsudu hã.

## 14

*Da te dasima ãma ïrowa'ôtô za'ra zé wasu'u, Zezusihi wĩrĩzéb da na Mateusi 26.1-5; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57*

<sup>1</sup> Maparane te oto sô rowaptã bâtã zô hã, dato hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, Ezitu hawi te te ïdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawapsi dasi'rã'ôtô ré, te za romhuri na ï'u'ëtê dupto'ô hã huri ni. Tawamhã bâdã ïwa waptã'ã ô ré, te sasedoti ïpire norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, sima ãma rosa'rata za'ra, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te dasiwi wĩrĩ da.

<sup>2</sup> ãne te sima ãma roti za'ra:

— Dato hã hãimana ré, wa te wasiwi âri ô di za, wama dazahi za'ra ô'umnhasite, uburé hã wazada hãimana za'ra tã da. — ãne ma tã sima ãma roti za'ra.

*Betãna ãma, Zezusihi ma, pi'ô nhoprubzé wasu'u Mateusi 26.6-13; Zuwã 12.1-8*

<sup>3</sup> Tawamhã Zezusi hã Betãna na 'ri wa'ôtô nhisi ãma, te a'ã tihãiba, Simahã nhorôwa ãma, ï'wa're ré hã, aré ta hã. Tame sai ma, sãmra ré, ma tã we pi'ô hã âzé, 'ri para u. Wedewa'u zadaze hã êtê 'manharĩ remhã, ma siré ãwisi. Wedewa'u zadaze hã, nadu na ïsisi hã, ïwa'ãbã za'ëne hã. Tawamhã ïsé hã ma tã sô pru. Taha pari, ma Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa.

<sup>4</sup> Ni'wam norĩ hã tame ïhãimana za'ra hã ma tã ãma wê'ô za'ra. Taha wa, ma tã sima rowasu'u za'ra:

— E niha, ma taré ãma si'uba, wedewa'u zadaze na hã. <sup>5</sup> Te te dama wede 'wa'ãhã, ïwa'ã hã ïsa'ëtê uptabi hã 300 na te aré tihãiba, rob'uiprazé ïsapotore hã, ïsibrob'ô norĩ ma, te te sãmri mono da. — ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra, ïtede'wai upana nherê. Pi'ôi ãma, ma tã duré wasété za'ra.

<sup>6</sup> Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Pi'ô hã rowê na hãimana. E marĩ da, ma tã sada asahi za'ra wa'wa. Pi'ô hã ïwê uptabi hã ma tã ïma 'manha. <sup>7</sup> ïsibrob'ô norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa. Nimahã bâtã na, asima 're ïwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za 're ïpawaptob za'ra wa'aba mo, ïsimarĩ'ô norĩ hã. Tanei ô di, wa hã. Ai'rata 're ïnhamra u'ãsi aba mono ô di za oto. <sup>8</sup> Pi'ô hã ma tã ï'uwaibaba tã ïma 'manha, ïwê hã. ã hã ïdã'ã wana ré, ma tã ãma ïhãiba zadaze, da te ïré ïnherézé u. <sup>9</sup> Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Daro mono bã te za ïwasu'uwê na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'ô hã te te ïma ï'manharĩ wê zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ãsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, ãma ïwê'ô'wa norĩ ma.

*Zudasi hã, Zezusi za te te dama ãhãiba nhomrizé wasu'u*

*Mateusi 26.14-16; Rucasi 22.3-6*

<sup>10</sup> Tawamhã Zudasi Icarizoti hã te mo, sasedoti ãpire norĩ u. Aibã 12 na Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ siré 're ãmorĩ, Zudasi hã. Zezusihi ãma te te tãma ãma roti za'ra da, te ãtẽme timorĩ za'ra, te te tãma ãma rowairébé za'ra da, Zezusi za te te tãma ãhãiba nhomri za'ra zém na hã. <sup>11</sup> Tawamhã Zudasihi mreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowẽ uptabi za'ra di. Taha wa, ma tô rob'uiprazém na tãma ropisutu za'ra, te te tãma wa'ãbã za'ra da. Tawamhã Zudasi hã te oto sima rosa'rata, nimahã bãtã na te te dama ãhãiba nhomri da hã.

*Zezusi norĩ hã, dasai 'manharizém na, siré ãsaihurizém na rowasu'u*

*Mateusi 26.17-30; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30; 1 Corĩtu norĩ 11.23-25*

<sup>12</sup> Tawamhã bãdã ma tô oto ãwa waptãrã, ã'u'ãtẽ duptoio, da te ãhurizéb da hã. ã bãtã na, ãmorĩ'rata na zudezu norĩ hã te za pone'ãrebã 'ra hã te te sima 're simro, tisa te te ãma ãhurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã. Tawamhã Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã, te ãne siwi sadanha:

— E momo ma tô asima ãwẽ, asõ ãwa'manhipizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ãwasaihurizéb da hã. — ãne te siwi sadanha.

<sup>13</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõri zahuré. ãne ma tô tãma rob'ru zahuré:

— 'Ri ahã u, ane wa'aba. Tame te za aibã hã ãsõpõtẽ 'wa, piza'a te te ã'ãri hã, ã ré. Tawamhã ãsarina te za ane wa'wa, 'ri tẽme. <sup>14</sup> Aibã hã nimomo sébré wamhã, te za 'ri tede'wa hã ãsadanharĩ 'wa: “Rowahutu'wa hã te tinha: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ me, ãwa ãwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.” <sup>15</sup> Tawamhã 'ri tede'wa hã, hãimo 'ri 're wa'wa za'ãne hã te za aima 'mazabui wa'wa. Tame te uburé ãwa romhaimasa wedeza hã, danhamrazé hã. Tame te za wazõ ãrobza'ra pese 'wa. — ãne ma tãma waihu'u zahuré.

<sup>16</sup> Tawamhã te oto tineb zahuré, 'ri ahã u. Tamomo simasisi wamhã, Zezusi te te tãma ãwaihu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô sabu zahuré. Tawamhã tinhipi ma tô 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

<sup>17</sup> Tawamhã ma'rã wi, ma tô aihutu Zezusi norĩ hã 'ri tẽme, aibã 12 na ãhãiba za'ra norĩ me. <sup>18</sup> Tawamhã sai ma, si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ãsiré asaihuri aba nherẽ, misire te za dama ã'maihãiba nhomri 'wa.

<sup>19</sup> Tawamhã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzeio za'ra. Taha wa, ma tô siparabãsi si'mahãrã za'ra:

— E wa hã.

<sup>20</sup> Tawamhã Zezusi asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Misire te za tô dama ã'maihãiba nhomri 'wa. ã'u'ãne hã ãsiré piza'a 're te te ãdi hã, te za dama ãhãiba nho. <sup>21</sup> Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã duréihã ma tô ãdã'ázém na rob'ui'éré sirõmo za'ra ãbaihã na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ã'ãma rob'ui'érézéb zarina wa za tô mo, ãdã'ázéb u. Tane nherẽ, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ãhãiba nhomri'wai ma hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te azãri wamhã, te za sima rosa'rata, ãne: “ãpoto õ 'wa'ãhã, aré wẽ di, ãne na hã te aré 're robzépata mono õ wa.” ãne te za 'rãwi si'ãma rosa'rata, za dama ãhãiba nhomri'wa hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

<sup>22</sup> Tawamhã saihuri ré, ma tô ti'â, i'u'êne hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, i'u'êne hã. Te te wê'êi mono parimhã, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, ma tô te te sômri. Æne ma tâma sina waihu'u za'ra:

— Æ, i'u'êne hã huri aba. Æ hã ìhâiba, te wasu'u.

<sup>23</sup> Taha pari, ma duré ti'â hâsizé hã, uwa 'ru 'râi wa'ui ré hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, uwa 'ru 'râi wa'ui ré hã. Tawamhã aihĩni ma âhu. <sup>24</sup> Æne ma duré tâma sina waihu'u za'ra, Zezusi hã:

— Æ hã ìwapru, te wasu'u. Rob'râi wa'u za'wari ne, te za ìwapru hã ìwi asa'wa, da'ahâ zada ìdâ'â wamhã. Æ hã ìwapru hã ìwi sisa'wari wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê ma, te te tâma ìropisutuzé hã tô sena za te te tâma âma 're ì'uawimrami mono zé, te wasu'u. <sup>25</sup> Tô sena wa za aima ìsiwasu'u za'ra wa'wa. Æ hã rob'râi wa'u hã te 're hâsi mono ô di za oto, a'â. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã za uburé da'âma ìsib'a'uwê zéb âma si, wa za duré te 're hâsi. — Æne ma tô tâma siwasu'u za'ra.

<sup>26</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã tinho're na te oto âma tiwata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma. Taha pari, ma tô wairé, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi u si'aba're da.

*Pedru hã za te te dawí ì'udâzém na, Zezusi te te tâma ìwaihu'u sirômo zé wasu'u*

*Mateusi 26.31-35; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38*

<sup>27</sup> Tawamhã âne ma Zezusi hã tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ìzadawa para ô nherê, te za aihĩni asiwi ìrême 'wa. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na ì'âma rob'ui'ére siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hã wa za tiwĩ. Tawamhã pone'ërebâ hã te za ropé.” Æne ì'âma rowasu'u na rob'ui'ére, ìbaihã na hã. <sup>28</sup> Tane nherê, ab're hawi apâ ìhâiwa'utu parip si, wa za aiwana ìmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, tamomo ìnhopêtê za'ra wa'aba da.

<sup>29</sup> Tawamhã Pedru hã te Zezusihi ma tinha:

— Aihĩni za te te airême za'ra nherê, wa hã te airême ô di za.

<sup>30</sup> Tawamhã Pedruhu ma, te Zezusi hã asa tinha, âne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. Æ barana, si'a hã tihârâ na te te sahu ô ré, te za si'ubdatô dawí ì'udâ, aima ìza'rese ô na. — Æne ma tô tâma waihu'u siro.

<sup>31</sup> Tawamhã mreme tete sina, te asa tâma tinha, Pedru hã:

— Wa hã asiré ìdâ'â da nherê, te dawí ai'udâ ô di za. — Æne te Zezusihi ma siwasu'u.

Tawamhã uburé ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã ma tô ôhõ na si tâma siwasu'u za'ra, za te te dawí ì'udâ za'ra ô na hã.

*Zezusi hã, Zésemãni âma ìsãmrazém na rowasu'u*

*Mateusi 26.36-46; Rucasi 22.39-46*

<sup>32</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Zésemãni na rob're nhisi u. Sihutu wamhã, âne te tâma nharĩ za'ra:

— Æne ìzô asimroi wa'aba. Wa hã wa za a'â asiti ìmorĩ 'wa, romnhiwasi ìmama ma, ìmreme da.

<sup>33</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã te siré saprõni za'ra, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Tawamhã te te sina rosa'rata pese wamhã, sina pè'ézé uptabi di.

<sup>34</sup> Taha wa, Pedru norĩ ma, ma âne sina tâma rowaihu'u za'ra:

— Īpě'ězé hã sa'ětē na te ĩma tihãiba. Īpě'ězé uptabi wa, wa aré dârâ. Āne ma tō tãma waihu'u za'ra.

<sup>35</sup> Tawamhã romhã prã na te ĩsiti timorĩ za'ra. Tawamhã hi'rãtitō ma tō nhamra. Sãmra wamhã, ma tō aiwě'ě, ti'ai u. Tawamhã Timama wi, te rowaptē, robzépada hã te te tãma ba'a da. <sup>36</sup> Āne ma tō Timama wi rowaptē:

— Īmama, uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. Taha wa, ma'ápé robzépada hã ĩma ba'a za, te robzépata za'ětē tō da. Tane nherē, ãne aima ĩsiwasu'uzéb uwaibaba, te ĩsina uwaimrami da, wa hã te ĩsima ĩwězém na ĩma pisutu ō di za. A hã ĩma ĩwězéb uwaibaba si, te ĩsina uwaimrami da, te za ĩma ĩpisu. — Āne ma tō Timama wi sina rowaptē.

<sup>37</sup> Tawamhã Timama ma, mre me pari, te apã mo, si'ubdatō tisiré 're ĩnomro mono norĩ u. Tawamhã sōtō za'ra ré, ma tō siza za'ra. Taha wa, te Pedru 'mahã, utu da:

— Sima, e niha te asō. E niha asimiza'rese rob'madã'ã waihu'u ō di, syry na. <sup>38</sup> Satanasihi zada, asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wē za'ra wa'aba mono nherē, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, asima rowaptērē za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'urizé wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra.

<sup>39</sup> Tawamhã Pedru norĩ nhiti, te duré apã mo, Timama ma mre me da. Tawamhã ōhō na si, te duré Timama wi rowaptē. <sup>40</sup> Timama ma, mre me pari, te duré apã ĩtēme timorĩ za'ra. Tawamhã sōtō za'ra ré, ma duré siza za'ra. Tãma aptã'ã uptabi za'ra wa, te tinhotō pese za'ra, sōpré waihu'u ãna. Tawamhã utu za'ra da, Zezusi te te 'mahãrã za'ra wamhã, asa te te tãma ĩwaihu'u za'ra da hã, mare di.

<sup>41</sup> Tawamhã ĩsiti te duré timorĩ za'ra. Taha pari, ma duré apã sina siri. Si'ubdatō tinem na, ma tō oto ãma sahu. Tawamhã sōtō za'ra ré, ma tō duré apã siza za'ra. Taha wa, te ãne 'mahãrã za'ra:

— E niha bã te zahadu asōtō za'ra wa'wa bété. Te duré aiwa'utu za'ra wa'wa. Tō'ã oto. Bãdã ma tō oto ĩwa waptãrã. Ti'ai ãma dasiré ĩpodo, te za oto ĩhãiba nhomri ni, aibã ĩwasété norĩ ma. <sup>42</sup> Oto aiwahutu za'ra wa'aba, wasi'aba'ré da. Ōhōta te wei oto mo, dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. — Āne te tãma 'mahãrã za'ra.

*Ze zusi hã da te oto dasiwi ĩ'ãrizém na rowasu'u  
Mateusi 26.47-56; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12*

<sup>43</sup> Zezusi hã te te tãma 'mahãrã za'ra ré, ma Zudasi hã ĩtēme wi, Zezusihi siré aré 're ĩmorĩ hã. Da'ahã uptabi na ma tō ĩsiré sō aihutu ni, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, duré rowahutu'wa norĩ zadawa para, duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zadawa para zama, ma tō sō aihutu ni. <sup>44</sup> Zudasi hã ma tō ãne dama ĩpire norĩ ma, roti aré:

— Aibã hã te tob'rata hãrã wamhã, ta hã te za asiwi ĩ'ãri 'wa. Tawamhã asiptete sina, te za asiwi ĩsaprõni 'wa. — Āne ma tō Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĩ'ãri wana ré hã.

<sup>45</sup> Tawamhã Zudasi hã Zezusihi u oto wisi wamhã, ãne te 'mahã:

— Rowahutu'wa.

Tawamhã tob'rata hãrã na, ma tō sawi, Zezusi hã. <sup>46</sup> Tawamhã ma tō oto dasiwi ãri ni. <sup>47</sup> Tawamhã Zezusihi siré ĩsa hã, ma tō sib'ézé 'wapa hã

waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã âma po're nhizâ, sasedoti ïpire uptabi ma romhuri'wa hã. <sup>48</sup> Tawamhã Zezusi hã sô ïdasihutu norĩ ma, te tinha, âne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ïzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. <sup>49</sup> Bâtâ sidâpâsi wa tô asô'a za'ra wa'aba te 're da'apawapto, ïnhimirowasu'u na, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Zapre tameb ré asiwi ï'âri aba ô di bété. Tane nherê, te za tô asiwi ï'âri 'wa, ï'âma rob'ui'érezé hã te ïsina uwaimrami hã. — Âne ma tâma sina waihu'u za'ra.

<sup>50</sup> Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã aihĩni ma siwi tirê. Wara sina, ma dama ropé.

<sup>51</sup> Aibã hã ïprédupté hã, Zezusihi zarina ïmorĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã siwi ti'ã, ï'ubuzém na. <sup>52</sup> Tane nherê, ma tô tâma rême za'ra, ti'ubuzé hã. Tawamhã ai'urêwi te oto dawi wara, ïprédupté hã.

*Dama roti'wa norĩ hã Zezusihi da, ïsi'rã'õtôzém na rowasu'u  
Mateusi 26.57-68; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24*

<sup>53</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto dasiwi saprõni ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ïpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u. Tame ïwana ma tô si'rã'õtô, sasedoti ïpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré rowahutu'wa norĩ hã.

<sup>54</sup> Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu, sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma âzé. Sébré wamhã, ma tô nhamra unhamã dawa, hãiro da, romhuri'wa norĩ me.

<sup>55-56</sup> Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré za'ra, Zezusi hã marĩ te te 're ï'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipese na te te siwi âma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã da'ahã na dazadawa nhipese na, Zezusihi âma ïsimiroti wasété na da te âma sa'ra za'ra nherê, âma dasisaze za'ra ô di.

<sup>57</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tiwahutu zahuré hãwi, Zezusi hã sadawa nhipese newa, ïsadawa nhipe te te âma hiri zahuré da, âne:

<sup>58</sup> — Wa norĩ hã wa tô wasi'uihã na ïsimirowasu'u hã wapari ni. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa hã te za, u, sãmra, êtê na da te dasiwi ï'ri hã. Tawamhã te za, u, aimawi 'ri duré. Da te dasiwi ï'ri da hã, mare di. Te te 'ri ré hã, bådã hã si'ubdatô te za, u, âma ne, te te âma romhuri ré hã. Âne taré dama siwasu'u ré, wa tô wapari ni, wasi'uihã na. — Âne te Zezusi dama wasu'u zahuré, taré.

<sup>59</sup> Tane nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ hã te te siwi sadawa pibu zahuré wamhã, aiwab ô di, te te dama ïwasu'u zahuré zé hã.

<sup>60</sup> Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ïpire uptabi hã dawa'wa ma hãwi za, Zezusi hã uihã na te te sadanharĩ da, âne:

— E asadawa na dama âma wa'rãmi âna, da te dasiwi ï'aiwasu'u wasété na hã. E tô ïsarina ma tô aiwasédé hã ai'âma hiri zahuré. E taré. — Âne te sadanha.

<sup>61</sup> Tane nherê, te Zezusi hã ari'iwĩ za. Te te âma wa'rãmi ô di, timreme na. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ïpire uptabi hã te duré sadanharĩ na sahu, sasedoti ïpire uptabi hã:

— E tô sena a hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. E tô sena 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra, a hã.

62 Tawamhã Zezusi hã asa te tãma siwasu'u oto:

— Ìhe. Wa hã, Danho'reptui'wa. Wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. A nori'wa'wa hã aihîni te za ì'madâ'â za'ra wa'wa, ti'ai âma dasiré ìpodo hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimire niwî, 're ìnhamra mono na, ìwaihu'u pese 'rata. Hâiwa'a na apâ we ìmorî wamhã, te za âne na ì'madâ'â za'ra wa'wa.

— Æne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra.

63 Tawamhã te te sadawa 'rui wa, ma ti'uza hã hâiwazu, sasedoti ìpire uptabi hã. Tawamhã âne ma tô âma da'mahã:

— Tâibã oto. Aibã aimawi norî zô, ai'maihârã aba õ di za, Zezusi te te wama ìwasu'u za'ra da hã, ìwasété na. 64 'Re ìhâimana u'âsi mono newa, si'uihã na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherê. Si'uihã na ma tô timreme wasété. Ìmreme ma tô ìwaparî za'ra wa'wa. E marî tawamhã, ma tô âma ìpisutu za'ra wa'wa. — Æne te âma da'mahã. Tawamhã aihîni ma tô sima wê za'ra, da te dasiwi wîrî da.

65 Tawamhã te te siwi wê'õ wa, ma tô nasi ni'wam norî hã siwi ubu upto, tizadaipro na. Zazahã na ma duré siwi ubu ubu. Taha pari, ma tô duré nasi siwi ahã. Æne ré, te nasi siwi 'mahã:

— E 'wa hã ai'azâri'wa. Ma'âpé, waihu'u. — Æne te nasi siwi 'mahã.

'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norî zama, ma tô siwi ti'â, te te nasi siwi ahâri da.

*Pedru hã, Zezusi te te dawi ì'udâzém na rowasu'u*

*Mateusi 26.69-75; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27*

66 Æne ré, te zahadu Pedru hã dame nhamra, 'ri 'wawi wa'ra 're, pi'reba 'ri zahãpã. Tawamhã tame sãmra ré, ma we pi'õ hã datême wi, sasedoti ìpire uptabi ma romhuri'wa hã. 67 Wisi wi, ma Pedru hã tisã, unhamã âma hã'ro ré. Tawamhã te te 'madâ'â pese pari, te Pedruhu ma tinha:

— A zama te duré Zezusihi siré 're aimo, Nazaré âma 're ìhâimana mono siré.

68 Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Tane na ìwaihu'u nherê, õ hã ìma sa'rese õ di. — Æne te pi'õi wi ai'udã, Pedru hã.

Tawamhã 'ri nhi'riti u te oto mo, 'ridawa u morî da, dapusizéb u. Tawamhã si'a ma oto hã. 69 Tawamhã ma tô romhuri'wa sipi'õ hã tisã Pedru hã, 'ri nhi'riti âma. Tawamhã ì'rata ìsimasam norî ma, te wasu'u za'ra:

— Æ hã Zezusi norî siré, 're ìmorî.

70 Tawamhã Pedru te duré tiwi ai'udã. Tawamhã âma ronomro õ ré, te duré tãma nharî za'ra, ì'rata ìsimasa hã:

— Tô sena, a hã Zezusi norî siré, te 're aimo. A hã tô, Darireza âma 're ì'aihâimana mono.

71 Tawamhã Pedru te asa tãma nharî za'ra:

— Mare di. Tane na ìwaihu'u nherê, õ hã ìma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'azâri pé. — Æne te tãma sina waihu'u za'ra.

72 Tawamhã si'a hã awa'awi ma tihârã na sahu. Tawamhã Zezusi te te tãma ìwaihu'uzém na, ma sina po're puru, Pedru hã. Æne ma tô Zezusi hã aré tãma waihu'u siro: “Si'a hã tihârã na te te sahu õ ré, te za si'ubdatõ dawi ì'udã, ìzadawa para õ nherê.”

Tawamhã Zezusihi mreme na sina po're pu'u wa, te oto aiwa'õ, Pedru hã.



## 15

*Apito Piratu, Zezusi te te ĩsadawa pibuzé wasu'u*

*Mateusi 27.1-2, 11-26; Rucasi 23.1-5, 13-25; Zuwã 18.28-19.16*

<sup>1-2</sup> Tawamhã awēm na mararé, ma duré si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te te sima roti za'ra da, ma si'rã'õtõ, dama roti'wa ĩpire norĩ me. Taha pari, ma oto siwi pawasisi Zezusi hã, Piratuhu u te te siwi saprõni da. Tawamhã ĩtēme te te siwi ãwisi wamhã, Piratu te Zezusi sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tō tane hã tō ĩ'ãma ĩwaihu. — Āne te tãma tinha.

<sup>3</sup> Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te Zezusihi ãma ĩwasédé hã sa'ra za'ra taré, marĩ ĩwasétere na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra hã. <sup>4</sup> Taha wa, Piratu te Zezusi 'mahã:

— Marĩ ahã na ma tō ai'ãma sa'ra za'ra ni. E asadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di za. — Āne te 'mahã.

<sup>5</sup> Tane nherē, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Taha wa, ma tō Piratu hã ãma titob'uzu, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ wa.

<sup>6-7</sup> Wahub sidãpãsi, ma tō apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazéb 're, 're ĩdasimasa mono norĩ hã 're dawairébé mono da, misi si. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, tinhimiházé te te dama ĩba'azém na dasa da te dasiwi 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, ma tō te te 're da'azani, da te tiwi 're ĩwaptērē za'ra mono zéb uwaibaba. Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ĩsisi hã. Romanu norĩ da, dasi'wapé watobro wamhã, te te da'mapãrĩ za'ra wa, ma tō sème ni, dazazéb 're. <sup>8</sup> Tawamhã ma duré bātã na Piratuhu u tasi'rã'õtõ ni, da te tiwi rowaptērē za'ra da, te te 're ĩ'manharĩ wē mono zéb zarina, misi te te dama 'mairob'ru da, dazazém hawi da'maiwatobro da, apã morĩ da. <sup>9-10</sup> Tawamhã Piratu te da'a'mahã:

— Zudezu norĩ, e asib'apito za'ra wa'aba ma, wa za rob'ru, apã morĩ da. — Āne te da'a'mahã, Zezusihi ãma. Sasedoti ĩpire norĩ hã Zezusi te te sō'ru za'ra wa, ma tō ĩtēme siwi ãwisi, Piratuhu u. Āne na ma tō Piratu hã ãma dawaihu'u. <sup>11</sup> Piratu hã Zezusi hã apã morĩ da, te te nasi ãma da'ab'mahãrã nherē, te sasedoti ĩpire norĩ hã nasi dawada'uri za'ra, Barabasihi si da te waptērē za'ra da, tiwi, Zezusihi upana te te wazere da. <sup>12</sup> Tawamhã Piratu te duré da'ab'mahã:

— E marĩ, wa za bété aima ãma pisutu za'ra wa'wa, asib'apito na asiwi 're ĩsisi za'ra wa'aba mono ãma hã, te aima ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba zéb da hã.

<sup>13</sup> — Wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da. — Āne te nasi sa'ētē ãma 'mahãrã za'ra ni, Piratu hã.

<sup>14</sup> — E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bã. — Āne te ãma da'ab'mahã, Piratu hã.

Tane nherē, hãrã 'rãihã na te nasi ãma 'mahãrã za'ra, Piratu hã:

— Wedepo'o nnonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

<sup>15</sup> Tawamhã Piratu hã dama rowē za'ra da, ma tō da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru za'ra da, dazazém hawi watobro da, apã 're morĩ da. Taha pari, te Zezusi tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, powawē hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari, te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nnonhi'rãmi na dã'ã da oto.

*Da'wapéi'wa norĩ hã Zezusihi ãma ãto za'ra zé wasu'u*

*Mateusi 27.27-31; Zuwã 19.1-3*

<sup>16</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tó Zezusi hã siwi ãwisi, Piratuhu nhorōwa u, 'ri 're wa'wa nho'ōmo u. Tamemhã te oto sitēme sisō tihârã za'ra, uburé sitēme si'rã'õtō da. <sup>17</sup> Tawamhã dasi'ubuzém na ma tó Zezusi hã siwi ãma hãiba ubu, ãhã pré na. 'Wabzéré panhipti na ma duré siwi sōpre. <sup>18</sup> Tawamhã sasarina te nasi timreme na sawi za'ra, taré:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowē na aihâimana.

<sup>19</sup> Tawamhã ãrã wi, ma tó nasi siwi ahã, wedehu waré na. Te duré nasi siwi upto, tizadaipro na. Te duré nasi hã'rãtītō tãma asimro, Zezusihi papara, ãma wata za'ra da newa. <sup>20</sup> Tawamhã nasi ãma wa'ē za'ra parimhã, tisi'ubuzém na te te siwi ãma ãhãiba ubu hã ma tó apã tiwi wazere za'ra. ã'uzazém na ma oto apã siwi uza. Taha pari, te oto rob u siwi saprō, wedepo'o nnonhi'rãmi na te te siwi sasōmri da, 'ri nho'ōmo nhiti.

*Zezusi hã wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ãsasōmrizé wasu'u*

*Mateusi 27.32-56; Rucasi 23.26-49; Zuwã 19.17-30*

<sup>21</sup> Tawamhã bådãdi na te te siwi saprōni ré, ma tó aibã hã siwi sōpētē, Sima na ãsisi hã, tirom hawi we ãmorĩ hã, 'ri ahã u. ãsa'ru nhisi hã, Sireni na. Sima hã Aresãdiri norĩ mama, Rupuhu me. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã, Simahã ma, ma tó 'ru za'ra, wedepo'o nnonhi'rãmi hã te te tãma ãri da, Zezusihi ma. <sup>22</sup> Tawamhã Dodota na romnhisu u, ma tó siwi saprō, Zezusi hã. Dodota na romnhisi hã, da'rãihi te wasu'u. <sup>23</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te aré tãma sōmri za'ra, uwa 'ru 'rã wa'u ãsé hã te te hã'rēne da, miha na wedepa wa'u nhisi na, ãwazari ré hã. Tane nherē, te te hã'rēne ò di, Zezusi hã. <sup>24</sup> Taha pari, ma tó oto wedepo'o nnonhi'rãmi na siwi sasō. Te te siwi sasōmri pari, ma tó etē zapotore ã'ui'ééré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, pibu pese na Zezusihi uza hã te te siwi waibu da. <sup>25</sup> Zezusi te te siwi ãsasōmrizém na hã, bådã ma tó oto tinho're za'a. <sup>26</sup> Zezusihi 'rã uwaibaba wedepo'o na rob'ui'ééré hã ma siwi tété, da te dasiwi ãwē'ō za'ra zém na, da te dasiwi ãma waihu'u za'ra da. ãne ãma ãrob'ui'ééré hã: ã hã, zudezu norĩ nhib'apito.

<sup>27</sup> Zezusihi siré, ma tó duré aibã norĩ hã sasōmri zahuré ni, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te aiwa'aba zahuré ãsimire niwĩ, duré ãsimi'e niwĩ. <sup>28</sup> ãne ãma ãromhãimanazé hã ma tó rob'ui'ééré zarina, sina uwaimra, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ãrob'ui'ééré hã: “ãwasété norĩ zu, te za taré dasiwi wē'ō ni.” ãne ãma ãrob'ui'ééré hã, ãbãihã na hã.

<sup>29-30</sup> Tawamhã ãwa'wai baba, da te nasi ro'rahãri za'ra sidãpãsi, te nasi ãma tawa'ē za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rã siwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã, si'ubdatō bådã hã ai'ãma si'utōrĩ ò ré, duré apã 'ri da. Ma'ãpé, asisō'reptu na. Wedepo'o nnonhi'rãmi hawi we si'ra na, atã'ã tō da. — ãne te nasi ãma tiwa'ē za'ra.

<sup>31</sup> Duré sasedoti ãpire norĩ hã te nasi ãma wa'ē sina, ãne sima nharĩ za'ra ãma, rowahutu'wa norĩ me:

— Oro te te 're da'anho'reptui mono za, 'rãwi sisō'reptui ò di bété. <sup>32</sup> Ma'ãpé, ãne ré, wedepo'o nnonhi'rãmi hawi we te te si'ra wanho'a, Danho'reptui'wa hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã, wa te wasina ã'umnhasi za'ra zéb da hã. — ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra.

Tawamhã ĩsiré ĩsa'o zahuré zama, te nasi tãma nharĩ wasété zahuré, Zezusihi ma.

<sup>33</sup> Tawamhã ma tô ti'abzuma. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ siprazéb u, te oto robra si nomro. <sup>34</sup> Tawamhã si'ubdatô bâtâ âma, te Zezusi hã Timama hã sina 'mahâ, hârâ 'rãihâ na âne:

— Eroi, Eroi, rema sabatani.

Ĩhârâzém na hã, âma ĩsaprízé hã, âne:

— Ĩnhib'apito, Ĩnhib'apito, e marĩ da, ma tô oto ĩrê. — Āne âma ĩsaprízé hã.

<sup>35</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã Zezusihi hârâ te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, âne:

— Ôhõta wapari aba. Eriasihi zô te hã, te te we pawaptob da.

<sup>36</sup> Tawamhã ni'wa hã si'aba're na ma tô piza're upsözém ne hã 'mai'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé na te te tãma âma di'i da, Zezusihi ma, ĩwa'âbâ syry na. Tawamhã wedewaré 'rãsutu na ma tô âma sapu'u, Zezusihi ma, te te wê da, te te upsõmri da. Taha pari, te âne dama tinha:

— A'â pé wanhimipari za'ra wa'aba, Eriasi we sô morĩ õ'umnhasite, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, te te si'ra da. — Āne ma dama waihu'u.

<sup>37</sup> Tawamhã Zezusi hã hârâ 'rãihâ na te hã, ĩrême ma. Taha pari, ma pê'ê hai'utõ.

<sup>38</sup> Zezusi hã dâ'â wi, zazahâ ĩhâpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihâ na hãihaipo'o aiwa, hãimo hawi pi'reba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa âma hã. <sup>39</sup> Zezusi hã hãwi sa'o ré, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ĩsõ're te za, ĩpapara, romanu hã. Tawamhã Zezusi hã ĩrême ma hârâ 'rãihâ na hârâ wamhã, te te wapari wamhã, ma âma rowaihu'u:

— Nare õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra.

<sup>40</sup> Pi'õ norĩ zama, romhã hawi te Zezusi hã 'madâ'â za'ra. Nima norĩ nhisi hã âne: Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Zuzé norĩ na hã Ti'aduhu me. Ti'adu hã ĩhãiba té. <sup>41</sup> Zezusi hã Darireza âma 're morĩ ré hã, pi'õ norĩ hã ĩsiré te 're nomro. Ma tô duré marĩ na te te siwi 're pawapto. Ta norĩ siré, te duré pi'õ norĩ hã ahâ na Zeruzarê u ai'aba're, Zezusihi siré. Ta norĩ zama te romhã hawi siwi 'madâ'â za'ra.

*Ze zusi hã da te ĩsêrêzé wasu'u*

*Mateusi 27.57-61; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42*

<sup>42-43</sup> Sabadu u bâdâ 're ĩne mono u, te zudezu norĩ hã te te sima 're ropese za'ra, sabadu na hã te te 're romhuri za'ra mono õ na dâ'âsina. Tawamhã sabadu u oto hãiwahã wa, romhuri 'rãsutuzéb âma te Zuzé hã Piratuhu u mo. Arimateza âma te aré 're hãimana, Zuzé hã. Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire, ta hã. Taha wa, te nasi si'rã'õtõ, siré dama roti'wa ĩpire za'ra norĩ me. Zuzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb zô, te 're simipari u'âsi. Tawamhã romhuri zahãrízéb u, romhuture wa, ma tô sada aptete Zuzé hã, Piratuhu u morĩ da, Zezusihi hãiba hã te te tiwi waptêrê da, ab're sirõmo 're, te te sêrê da. <sup>44</sup> Zuzé hã, Zezusi hã ĩdâ'â na te te tãma rowasu'u wamhã, Piratu hã te âma rosa'rata, dâ'â su'u wa. Tawamhã Piratu hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô te hã, ĩdâ'âzém na te te âma sadanharĩ da, tô sena zô. <sup>45</sup> Tawamhã tô sena Zezusi hã ĩdâ'â na te te tãma rowasu'u parimhã, Zuzéhé ma, te oto Piratu hã tãma ti'ru, Zezusihi hãiba hã ab're sirõmo 're, te te sêrê da. <sup>46</sup> Tawamhã Zuzé hã zazahã, ma sada uipra, ĩhãirã hã. Taha pari, Zezusihi hãiba hã ma oto si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Tawamhã zazahã ĩhãirã na ma ubu. Te te ubu pari, ma tô ab're 're tisê. Sa'a zahãpã êtê wa, ab're sirõmo 're,

ma tisē. Taha pari, te êtê tōmo wawē hã te te pizari, ab're te te âma Ìré sitob da. <sup>47</sup> Ìne Zezusihi hãiba te te sērē ré, ma tō pi'ō norī hã âma 'madâ'â zahuré, Mariza Madarena hã Marizaha me. Ta hã Zuzéhé na. Tawamhã ma tō sabu zahuré, nimame Zuzé te te Ìsērēzé hã.

## 16

*ZeZusi apâ Ìhãiwa'utuzé wasu'u*

*Mateusi 28.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10*

<sup>1</sup> Tawamhã bâdâ oto sébré wamhã, tâibâ oto sabadu hã romhuri zahârizé hã zudezu norī te hã. Tawamhã pi'ō norī hã Ìwa'u zadaze hã, ma tō siwi uipra, te te siwi âma hãiba u'ré da, Zezusi hã. Pi'ō norī nhisi hã Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Ti'aduhu na hã. <sup>2</sup> Tawamhã pi'ō norī hã mararé te ai'aba'ré, sa'a zahâpâ ab're u, bâdâ 'rãiwatobro wi, dumidu na. <sup>3</sup> Bâdâdi na si'aba'réri ré, ma âne sima waihu'u za'ra:

— E 'wa hã te za êne hã wama sa'ré za'ra, ab're nhitobzé hã.

<sup>4</sup> Ab're nhitobzé hã êne hã tōmo wawē uptabi wa, ma âne sima waihu'u za'ra. Tane nherê, sihutu wamhã, êne da te Ìsa'ré na ma tō 'madâ'â za'ra. <sup>5</sup> Tawamhã ab're 're, sisisi wamhã, ma tō aibâ hã siwi sôpêtê Ìprédupté hã, uza hãirã ré Ìsãmra hã. Ìnomrozé nhimire niwī te nhamra. Taha wa, pi'ō norī hã ma tâma tipê'êwara za'ra. <sup>6</sup> Tawamhã âne te tâma nharī za'ra, pi'ō norī ma:

— Ìma aipahi za'ra wa'aba tō. Zezusi hã Nazaré âma aré Ìprédu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi Ìsasômri zô robzabu za'ra wa'aba da, te we ai'aba'réri wa'wa. Ìne na, wa tō aiwaihu'u za'ra wa'wa. Ìme hãimana ô di oto. Apâ ma tō hãiwa'udu. Ma'âpé, Ìnomrozé hã sabu za'ra wa'aba. Robaba di. <sup>7</sup> Taha wa, te za oto apâ ai'aba'réri wa'wa, Pedru norī ma tâma rowasu'u za'ra wa'aba da, âne: “Zezusi hã aiwana te za, u, timorī 'wa, Darireza u. Tame te za, u, Ìsôpêtê za'ra wa'wa, aima Ìsiwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina.” — Ìne ma tō pi'ō norī ma waihu'u za'ra.

<sup>8</sup> Tawamhã ma wairé ab're hawi, wara sina sisa'rei mono da. Tâma pê'êwara za'ra wa, te tirêrê'ê za'ra. Pahi te, ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra ô di a'â.

*ZeZusi hã, Mariza Madarenahã ma, Ìsihãi'rézé wasu'u*

*Mateusi 28.9-10; Zuwã 20.11-18*

<sup>9</sup> Zezusi hã dumidu na ma tō apâ hãiwa'udu, mararé. Tawamhã Ìmorī'rata na ma tō Mariza Madarenahã ma, sihãi'ré. Ti'ai baba 're morī ré, ma tō taha ma, wa'uburé hã 7 na sãmra. <sup>10</sup> Tawamhã Zezusihi siré 're Ìnomro mono norī u, te mo Mariza Madarena hã, te te tâma rowasu'u za'ra da. Tâma robzei'ô za'ra di. Pê'êzé uptabi za'ra wa, te aiwa'ô za'ra. Ìne ré, ma tō Ìtême tiwisi za'ra, Mariza Madarena hã. <sup>11</sup> Tawamhã Zezusi apâ 're Ìmorī na, duré Ìtême Ìwisizém na hã te te tâma rowasu'u za'ra wamhã, te te âma saze za'ra ô di.

*ZeZusi hã, maparane tizazei'wa norī ma, Ìsihãi'rézé wasu'u*

*Rucasi 24.13-35*

<sup>12</sup> Taha pari, ma duré Zezusi hã aimawi tihãiba na sihãi'ré, maparane tizazei'wa norī ma. Rom na bâdâdi na neb ré, ma tō Ìtême tiwisi zahuré. <sup>13</sup> Tawamhã apâ te tineb zahuré, Zezusihi siré 're Ìnomro mono norī ma, te te rowasu'u zahuré da. Tane nherê, te te tâma rowasu'u za'ra nherê, te te âma saze za'ra ô di duré.

*ZeZusi hã tisiré norĩ ma, ĩshãhã'rézé wasu'u, 11 na ĩhãiba norĩ ma  
Mateusi 28.16-20; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8*

<sup>14</sup> Tawamhã ZeZusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ u ma duré wi, sai ma, si'ubumroi ré, 11 na ĩhãiba za'ra u. Tawamhã timreme ma tô tãma pêtê za'ra, siwi ĩsabui'wa norĩ nhimirowasu'u hã te te saze za'ra ô wa, apã ĩhãiwa'utuzém na da te ĩwasu'u na hã. <sup>15</sup> Taha wa, te ãne oto tãma nharĩ za'ra:

— Daro mono bâ te za oto 're ĩropéi wa'aba mo, a'uwê mono bâ, ĩwasu'u'uwê na 're dapo're pu'u za'ra wa'aba mono da. <sup>16</sup> Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za te te 're da'anho'reptu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ô wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te za te te 're da'awê'ô. <sup>17</sup> Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, wa za te 're da'apawapto, ĩwaihu'u pese zarina, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ wê mono da, ĩwasu'u na tô sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. ãne te za te te 're dapawapto za'ra. ĩnhisi na te za wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra, ĩzadawa para. Duré 're ĩdasisadaihu'u za'ra mono ô na zama, te za 're mreme zusi. <sup>18</sup> Sa'rese ãna, wahi hã te te 're waibui mono nherê, duré dapãrizé hã te te 're âhuri mono nherê, tãma 're rowê za'ra mono di za. Duré, tinhib'rata na ĩhãzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono wamhã, te za 're séptã'â za'ra, ĩhãzé ré norĩ hã. — ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*ZeZusi hã hãiwa u ĩmorĩzé wasu'u  
Rucasi 24.50-53; Atusi 1.9-11*

<sup>19</sup> Wanhĩb'apito ZeZusi hã te te tãma rowasu'u za'ra pari, ma tô hãiwa u tiwi âri za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimire niwĩ oto 're sãmra mono da, pire uptabi na. <sup>20</sup> Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ĩsadawa para, ma tô te te ropé daro mono bâ, ĩwasu'u'uwê na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Wanhĩb'apito hã ma tô te te 're pawapto za'ra, ĩsimi'manharĩ waihu'u pese zarina, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ wê mono da, ĩsimirowasu'u za'ra na tô sena uptabi, da te 're waihu'u za'ra mono da.

## Rucasi Zezu Cristuhu wasu'uwé na Rucasi te te ãma İrob'ui'érézé İbaihâ wasu'uzé

Ã İbaihâ na rob'ui'éré'wa nhisi hã Rucasi na İsisî hã. Duré Atusi na rob'ui'éré'wa, ta hã. Ta hã aré dawede'wa (Corosu. 4.14). Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré'wa hãiba amo norî hã ta norî hã zudezu, Mateusi, duré Marcusi hã, duré Zuwã. Rucasihi si zudezu õ di. Duré Tezopiru hã İsiré zudezu'õ ma, ma tõ ã İbaihâ na rob'ui'éré hã tãma tisõ, Rucasi hã.

Tawamhã Rucasi hã ma tõ Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré, İwaptã'ãzém hawi sada 're İromhâimana mono zém na hã, hãiwa u apâ İmorîzéb u hã. Ma tõ duré wama ãma rowasu'u za'ëtë za'ra, Zezusihi nhimirowahutuzém na hã. Ma tõ duré wama wasu'u za'ra, Zezusi hã ti'ai ãma wasine za'ra İpoto na hã. Ma tõ duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã a'uwé mono bâ te te 're da'anho'reptui mono da, wei İmorî na hã, duré zudezu norî tēmep si we İmorî õ na hã. Taha wa, ma tõ Zezusi hã dama siwaihu'u, ti'ai ãma dasiré İpoto na hã.

Duré Rucasihi nhimi'ui'éré zarina, wa za waihu'u za'ra ni, Zezusi hã İhâzé ré norî ãma 're İpë'ézé mono zém na hã, duré İsimarî'õ norî ãma hã, duré da te dasiwi 're İwë'õ za'ra mono norî ãma, duré samaritanu norî ãma, duré wasété na 're İnomro mono norî ãma.

<sup>1-4</sup> Tezopiru, asawi di. ãhãna wa za aima rob'ui'éré, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na, sena na waihu'u da. Ni'wam norî hã ma tõ Zezusihi wasu'u na te te 're dapo're pu'u na'rata za'ra, titõmo na te te ãma 're İ'madâ'ã za'ra mono norî hã. Ta norî hã ma tõ İwasu'u na'rata hawi wama rowasu'u za'ra. Tawamhã İsimirowasu'u zarina, ma tõ İwasu'u na ãma rob'ui'éré za'ra ni, da'ahã na. Taha wa, wa hã wa duré İsima wë, te ãma aima rob'ui'éré da. İwasu'u na'rata hawi, wa tõ rosa'rata pese, te waihu'u pese da. Ni'wam norî hã ma tõ İwasu'u hã aima wasu'u za'ra. Taha wa, wa tõ İsima wë, upsãtã pese na te aima rowasu'u da, rob'ui'éré na, Zezusihi wasu'u hã sena na waihu'u da.

### Zuwã Batitaha potozé wasu'u

<sup>5</sup> Erodi hã zudezu norî nhipti'ai 're, apito na 're hãimana mono ré hã, aibã hã te 're hãimana, Zacaria na İsisî hã. Zacaria hã sasedoti, 'Re İhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa. Abizaha nhihudu norî me, te te tãma 're romhuri za'ra. İmro nhisi hã, Izabé na İsisî hã. Izabéhé hi'rada hã, Arã na İsisî hã. 'Re İhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa, Arã hã. <sup>6</sup> Zacaria norî hã ma tõ 're hãimana wë zahuré. 'Re İhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'ã pese zahuré. Taha wa, tãma wë zahuré di, 'Re İhãimana u'ãsi mono ma. <sup>7</sup> Tane nherë, 'ra zahuré õ di. Izabé hã 'ra waihu'u õ wa, ma tõ 'ra ãna si'İhi zahuré.

<sup>8</sup> Tawamhã nimahã bâtã na ma tõ Zacaria hã tinhimiromhuri hã 'manha, sasedoti te te 're İ'manharî za'ra mono hã, 'Re İhãimana u'ãsi mono ãma 're İdawata za'ra mono zéb 'remhã. Taha te hã bâtã wa, ma tõ romhuri 'manha. <sup>9</sup> İsiré norî hã ma tõ tãma pisutu za'ra, 'ri para u sébré da, te te tãma romhuri da. Taha wa, 'ri para u, ma tõ oto ãzé Zacaria hã, wedewati İsadaze hã wedeza ne na te te tãma zata da. <sup>10-11</sup> Tawamhã te te tãma zata ré, te ai'ubumro ni rowi, 'Re İhãimana u'ãsi mono ma, mreme zusi da. ãne ré, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã ma tõ tãma

sihâi'ré. Wedeza nhimire niwĩ te za, ĩsõ're uwaibaba, ro'o ré, wedewati ĩsadaze hã. <sup>12</sup> Tawamhã te te sãmri wamhã, ma tãma pê'ẽwara, Zacaria hã. Te te rosa'rata waihu'u õ di. <sup>13</sup> Tawamhã te tãma tinha:

— Zacaria, aipahi tõ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tõ aimreme hã wapa, tiwi ĩrowaptẽrêzém na hã. Aimro te za oto ti'ra. Waptã'ã wapsi, ai'ra te za ĩsisi, Zuwã na. <sup>14</sup> Ai'ra hã aima waptã'ã aba wapsi, aima rowẽ wa'aba di za. Da'ahã norĩ ma zama, rowẽ za'ra di za. <sup>15-16</sup> Prêdu wapsi, ĩsimiroti hã pire di za. Taha wa, te za ĩsimiroti pire na waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Uwa 'rã wa'u ĩsé hã te te 're hãsi mono õ di za. Duré âzé hã te te 're hãsi mono õ di za. Waptã'ã hawim haré, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ẽzani ré 're mo. Taha si, te za te te 're wapari pese. Taha wa, te za tisiré Izarazé nhihudu norĩ hã te te 're apawapto tinhimiroti na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da oto. <sup>17</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te za 're mo. Wahi'rada Eriasihi ne, te za 're mo, mreme pire na, duré waihu'u pese na. Tawamhã ai'ra nhimiroti zarina, te za damama norĩ hã ti'ra norĩ hã te te 're sawi pese za'ra. Duré dapo're õ wamhã, te za apã 're dasipizari za'ra, 're ĩdanomro wẽ mono zarina, oto 're danomro mono da. ãne wamhã, te za danhimiza'rese sô 're danhimipari za'ra, Danhib'apito zô. — ãne ma tõ ĩwana ré ãma tãma rowasu'u, Zacariaha ma, hãwa hawi romhuri'wa hã.

<sup>18</sup> Tawamhã Zacaria asa ma tõ sadanha, romhuri'wa hã:

— E niha wa za asaze, tane na hã. Wa hã ĩhi uptabire oto. Duré ĩmro zama, ĩhi uptabire. — ãne hãwa hawi romhuri'wai ma, te tinha.

<sup>19</sup> Tawamhã te duré asa tãma tinha:

— Wa hã Dabrizé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Ta hã ma tõ we ĩzatõ, rowasu'uwẽ hã te aima wasu'u da. <sup>20</sup> Tazahã, ĩnhimirowasu'u na ĩzazei õ di, sena na. Taha wa, te za aima rob'manha 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, aimreme õ na, ai'ra waptã'ãzéb u. Ai'ra waptã'ã wapsi, te za apã aima tisõ, aimreme hã. — ãne ma tõ tãma rowasu'u, Dabrizé hã.

<sup>21</sup> Zahadu te rowi sô mapari za'ra ni, Zacariaha zô. Sô danhimipari za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, sô ĩrowaptã'ázém na hã, 'ri para. <sup>22</sup> Tawamhã Zacaria hã ma tõ oto datême watobro, rob u. Datême watobro wamhã, mreme waihu'u õ di. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Marĩ hã ma tõ sô'awi sabu Zacaria hã, danhotõ 'rowi, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni. Tawamhã, mreme waihu'u õ wa, ma tõ tinhiptõmo na si dama rowasu'u.

<sup>23</sup> Tawamhã Zacaria, te te romhuri pari, te apã mo, ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, tinhorõwa u. <sup>24</sup> Syry na ãma ronomro wi, ma tõ tiwasã, Izabé hã. Tawamhã a'amo ĩmrotõ na ãma ĩsi'utõrĩzém na hã watobro õ di, tinhorõwa hawimhã.

<sup>25</sup> Tawamhã te sima tinha:

— ãhãna ma tõ Wanhib'apito hã ĩpawapto. Da te oto ĩma 're nharĩ za'ra mono õ di za, ĩ'ra õ na hã. — ãne te tinha, Izabé hã.

*Zezusi za ĩwaptã'ãzém na, Dabrizé te te ĩwaihu'uzé wasu'u, Marizaha ma*

<sup>26-27</sup> Tawamhã a'amo ĩmropã hã Izabéhé ãma oto si'utõrĩ wamhã, ĩwasã na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma we duré satõ ti'ai u, Dabrizé hã, hãwa ãma tãma ĩromhuri'wa hã. Nazaré u, ma we satõ, pi'õ ubuni ma, te te sadawa wasu'u da. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã. Pi'õ nhisi hã, Mariza na ĩsisi hã. Ta hã, azarudu. Niwapsi, Zuzéhé me te za sina timro zahuré, apito Dawihi nhihudu me. <sup>28</sup> Tawamhã ma tõ

we ìtème wi, Marizaha u, hâiwa âma romhuri'wa hã. Ìtème wisi wamhã, te tãma tinha:

— Mariza, rowê na 're aihâimana mono. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô aiwêsã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za aima tinhopru, ìwê uptabi na.

— Ìne te tãma rowasu'u, Marizaha ma.

<sup>29</sup> Tane nherê, Mariza hã te te waihu'u ò di, ìsimirowasu'u hã. Taha wa, tipê'ê na, te sima tinha:

— E niha bâ, te òne ìma tinha. — Ìne te sima tinha. <sup>30</sup> Tawamhã te duré tãma tinha, hâiwa hawi romhuri'wa hã:

— Mariza, aipahi tō. 'Re aimorî wê na, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aiwêsã. <sup>31</sup> Taha wa, te za aiwasã. Ai'ra te za aibã na aima podo. Ai'ra hã poto wapsi, Zezusi na te za ìsisi. <sup>32</sup> Ai'ra hã prédu wapsi, dama pire na te za 're mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na ìsisi hã za, danhipai u ìpire uptabi 'ra na. Ta hã uburé Danhib'apito uptabi hã te za ti'ra ma pisutu, tihî rata ne, si'apito da, Dawihi ne. <sup>33</sup> Danhib'apito 're morî wa, Zacoho nhihudu sidâpâsi, te za ìsib'apito 're sãmra. Òne u'âsi. Te za âma 're sib'a'uwê u'âsi za'ra. — Ìne te Marizaha ma rowasu'u, hâiwa hawi romhuri'wa hã.

<sup>34</sup> Tawamhã asa te tãma tinha, Mariza hã:

— E niha wa za ì'ra, aibã te sa'rese ò nherê. — Ìne te tãma tinha.

<sup>35</sup> Tawamhã asa te tãma tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, te za we aipawapto, tiwaihu'u pese na aiwasã da, ai'ra da. Taha da, te za Tipê'êzani hã we atème satō. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na, te za ai'ra hã da te 're sisi za'ra. — Ìne te Marizaha ma rowasu'u. <sup>36</sup> Te duré tãma tinha:

— Ana wapté hã wa za duré aima wasu'u, Izabé hã. Si'ìhi uptabi nherê, ma tô tiwasã. 'Ra waihu'u ò na, ma tô da te 're wasu'u za'ra. Tazahã, wasã ré sãmra ré hã, 6 na ma tô oto âma ai'utō, a'amo hã. <sup>37</sup> Uburé marî hã tãma waihu'u pese di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Taha wa, ma tô tiwasã. — Ìne ma tô tãma rowasu'u.

<sup>38</sup> Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:

— Wa hã, Wanhib'apito ma, romhuri'wa. Ta hã te te ìma pisutu wa, wa tô ìsima wê, ìmreme hã. — Ìne Mariza te tãma tinha.

Tawamhã te te tãma rowasu'u pari, ma tô mo apã hâiwa u, romhuri'wa hã.

### *Mariza ìmorîzé wasu'u, Izabéhé u*

<sup>39-40</sup> Tawamhã bâdâ umro na âma si'utōrî pari, ma tô Mariza hã sima robza'ra pese, tina waptéb u morî da, Izabéhé u. Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, te ìtème mo si'aba're na, 'ri ahâ u, sa'a u. Tawamhã ma tô oto wi, Zacariaha nhorōwa u. 'Ri para u sébré wamhã, ma tô tina wapté hã sawi. <sup>41</sup> Tawamhã Izabé hã Mariza te te ìsawizém na te te wapari wamhã, ma tô ìwasã hã 're rési, ìdi'i 'remhã. Tawamhã ma tô ti'ra wapté ma rowasu'u, Izabé hã. <sup>42</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani te te tãma ìwaihu'uzéb zarina, rowê te, te mreme 'rãihã na tãma rowasu'u, âne:

— A hã pi'ò norî nhipai u, ma tô aima tinhopru, ìwê uptabi na, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ai'ra ma zama, te za tinhopru, ìwê uptabi na, ai'uté norî nhipai u. <sup>43</sup> Duré a hã Wanhib'apito na te za 're aimo. Taha wa, ìma aipire di. Tane nherê, asisawi ò di, we ìtème aimorî tō da. Taha wa, ìma rowê di. <sup>44</sup> Aimreme na ìzawi wi, ma tô ì'ra hã 're rési, ìdi'i 'remhã, rowê te. <sup>45</sup> A hã aima rowê di. E tihai wa. Wanhib'apito hã te te aima



ĩnharĩzém na ãma sazei wa, sena na. Taha wa, aima rowě di. — Āne te ti'ra wapté ma tinha, Izabé hã.

*Mariza, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u*

<sup>46</sup>Tawamhã Mariza te tinha:

<sup>47-49</sup> — Wanhĩb'apito ãma, wa za 're ĩwata u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnho'reptui'wa, te 're mo. Tãma ĩwapure nherě, ma tō ĩ'ãma rosa'rata. Taha wa, ĩpě'ě na, wa 're ĩto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwaihu'u pe hã, ĩwě uptabi hã ĩwě na ma tō ĩma 'manha. Taha wa, ĩwě na te te ĩma ĩ'manharĩ wě na, te za dasima da te 're ĩwasu'u u'âsi.

<sup>50</sup> ĩmreme, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te za da'ãma 're pě'ězé u'âsi. Ōne u'âsi.

<sup>51</sup> Tiwaihu'u pese na 'rãwi sina 're ĩwata za'ra mono norĩ hã te za te te wama 're awano'õ.

<sup>52</sup> Apito norĩ hã te za roti hawi te te 're azani, wapure na oto 're nomro mono da. Tipire na sina 're ĩwata za'ra mono õ norĩ si te za te te 're apisutu, pipre na oto 're nomro mono da.

<sup>53</sup> Mra, da te 're sêpata za'ra mono wamhã, sa'ětě na te za dama 're sõpru. ĩsĩbrob ahã norĩ hã te za sisiti te te 're azatõrĩ, ubana oto 're nomro mono da.

<sup>54-55</sup> Duréihã wahi'rata norĩ ma, ma tō ropisutu, ĩsihudu sidâpâsi te te 're apawapto mono da. Taha wa, ma tō wa norĩ hã ĩzarazéhé nhĩhudu norĩ hã te te 're wa'apawapto, wa te tãma 're ĩromhuri za'ra mono hã. Simizawi pese wa, ma tō Abra'ãhã ãma 're pě'ězé u'âsi. Tiwi simani õ di. Duré ĩsihudu sidâpâsi, ma tō ãma 're pě'ězé u'âsi za'ra. Tiwi simani za'ra õ di.

Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, Mariza hã.

<sup>56</sup>Tawamhã ĩzabéhé 'rata sãmra ré, ma tō a'amo hã si'ubdatõ ãma ai'utõ. Taha pari, te apã mo Mariza hã, tinhorõwa u.

*Zuwã Batitaha waptã'ázé wasu'u*

<sup>57</sup>Tawamhã ĩzabéhé ãma ĩ'ra hã ĩsépu'uzé hã ma tō bådã hã ĩwa waptãrã. Tawamhã ma tō tãma podo, 'watébrémi na. <sup>58</sup> Poto wamhã, ĩ'rata 're ĩsõrõwa za'ra mono norĩ hã ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra. ĩsisãnawã norĩ zama, ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwě hã te te tãma ĩsõmri na hã. Taha wa, te uburé ĩsabãdã 're to za'ra. <sup>59</sup>Tawamhã bådã hã ĩwaptã'ázém na hã, 7 na ma tō ãma ai'utõ. Taha wa, awēm na ma oto sihãiwata nhizãri ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwě 're morĩ da, ĩpĩbui pese zéb da, ma sihãiwata nhizãri ni. Tawamhã ĩmama nhisi na, te aré sisi za'ra ai'uté hã, Zacaria na, ĩsisãnawã norĩ hã. <sup>60</sup>Tazahã, ĩna hã te tãma nharĩ za'ra:

— Maze di. Zuwã na, te za tinhisi. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>61</sup>Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E mahãta ĩmama sisãnawã, ãma ĩsisizéb da hã. E Zuwã na, ma tō ti'manhisi. Mare di. ĩmama sisãnawã hã ãma 'manhisi õ di, Zuwã na. — Āne te ĩna ma nharĩ za'ra ni.

<sup>62</sup>Tawamhã Zacaria te sadanharĩ za'ra, ĩ'ra nhisi na. <sup>63</sup>Tawamhã tinhiptõmo na, ma tō dama tinha, ĩbaihã te te tãma âri za'ra da, ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére da. Tawamhã wedepo'ore hã ma tō tãma âri ni, ĩsryre hã. Tawamhã ãne ma tō rob'ui'ére: “Zuwã na ĩsisi hã za.” Āne ma tō tãma waihu'u za'ra. Tawamhã ĩsisãnawã norĩ hã te ãma titob'uzu za'ra, tinhisi na te te sisi õ wa. <sup>64</sup>Tawamhã ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére pari, ma oto

mreme watobro apâ, Zacaria hã. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sôpru wa. <sup>65</sup> Tawamhã 'ri 'rata 're ìsi'ubumroi mono norî hã ìwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô tâma tipahi za'ra, ône hã tâma sa'rese za'ra ô wa. Tawamhã sa'a âma, ma tô ìwasu'u wapari za'ra ni, daro mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma. <sup>66</sup> Tawamhã, da te wapari za'ra wamhã, ìwasu'u hã wê wa, te âma rosa'rata u'âsi za'ra ni. Te duré âma tasisadanharî za'ra ni:

— Prêdu wamhã, e marî na te za 're hâimana, 'watébrémi hã. — Æne te dasima nharî za'ra ni, ìwê na te te sada 'manharî wa, Zuwãhã zada, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

*Zacaria, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma ìwatazé wasu'u*

<sup>67</sup> Tawamhã Zacaria hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawap-tom na, ma tô mre, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, âne:

<sup>68</sup> — 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wê di, Wanhib'apito hã. Wê wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra. Wa norî hã Izarazéhê nhihudu, te za we oto wapawapto za'ra, wanhitob'ru nhimiwada'uri hã wama wapu za'ra da, rowê na 're wasi'ubumroi mono da.

<sup>69</sup> Ma tô we oto watême satô ìwaihu'u pe hã, Wanho'reptui'wa da hã, apito Dawihi nhihudu hã. Tâma ìromhuri'wa, Dawi hã.

<sup>70</sup> Æne duréihã, ma tô romhã ré rowa'ôtô za'ra dama, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norî hã, te te sima ìpisutu za'ra norî hã. Wê uptabi za'ra di.

<sup>71</sup> Wazawî'ô'wa norî wi, ma tô wama âma ropisutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, te te 're wa'anho'reptui mono da, wawê'ô'wa norî, te te 're wawada'uri tô za'ra mono da.

<sup>72</sup> Te za tô te te dama 're ab'manharî wê u'âsi, wahi'rata norî ma, te te ìropisutuzéb uwaibaba. Tô sena te te tâma ìropisutuzé hã, te za te te âma 're a'uwaimrami u'âsi. Tiwi simani ô di za.

<sup>73-75</sup> Duréihã ma tô Abra'ãhã ma tinha, tô sena ìsihudu te te 're wa'apawapto mono da, wawê'ô'wa norî wi, te te 're wa'anho'reptui mono da, wapahi âna, wa te tâma 're romhuri za'ra mono da, duré ti'ai âma ré, ìsô'a 're wanomro mono da, wawê uptabi na.

Æne Zacaria hã ma tô dama tinha. <sup>76</sup> Te duré tinha, ti'ra ma:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, danhipai u ìpire uptabi. A hã ìsadawa wasu'u'wa, te za 're aimo. ìsadawa wasu'u'wa na, te za aiwaihu'u za'ra ni. Datême te za 're aimo, Wanhib'apito wana, asimiroti na 're da'apawapto mono da, Wanhib'apito zô danhimipari sina 're danomro wê mono da.

<sup>77</sup> Datême 're aimorî wamhã, te za 're ìda'apo're pu'u mo, âne: “‘Re ìhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're aparî 'wa, marî hã 're ì'manharî wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Æne te za te te 're asô'reptu za'ra wa'wa.” Æne te za 're ìda'apo're pu'u mo.

<sup>78</sup> Wahuré te tâma 're hâimana, ìpê'êzézé hã, duré ìsimizawi pese zé hã. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za oto te te 're wa'anho'reptu, rowê na 're wanomro mono da. Bâdã 'rãî watobro wamhã, tâibã oto robra hã. Tawamhã dama 're rowê za'ra mono di za. Tane, Wanho'reptui'wa hã te te wama 're aparî mono wamhã, marî, wa te 're ì'manharî wasété za'ra mono zé hã, taha wa, wama 're rowê za'ra mono di za.

<sup>79</sup> Tawamhã ab're pipa te, robzei'ô u'âsi, 're wanomro mono ô di za. Te za oto te te 're wa'anhimroi wê, rowê na 're ìwanomro mono zém na.

Ãne Zacaria hã te ti'ra ma rowasu'u.

<sup>80</sup> Tawamhã 'watébrémi hã ma tô tiprédu. Ìhâiba hã siptete di, prédu wamhã. Tiwasété wi siptete wamhã, 're morĩ wê di. A'ubuni wi, te oto 're sãmra. Bádâ ìwa waptã'ã wapsi, te za datême 're mo, te te dama 're sadawa wasu'u mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

## 2

*Zezihi waptã'ázé wasu'u*

*Mateusi 1.18-25*

<sup>1-2</sup> Tawamhã Zuwã hã waptã'ã wamhã, ma tô Roma âma danhib'apito Adusitu hã dama ti'ru, uburé danhisi na, da te daza'rata za'ra da. Dahâiba te te waihu'u da, ma tô dama ti'ru, daza'ratazé hã. Daza'rui mono bâ danhib'apito uptabi, apito Adusitu hã. Tawamhã ma tô dahâiba za'rata na sãna'rata za'ra ni, Sirenizu hã, Ìsadawa para te te dama 're roti mono ré, Siriza na ti'a nhisi âma. <sup>3</sup> Taha wa, dahi'rata za'ru u, ma tô 're danomro daro mono bâ, danhisi na da te 're daza'rata za'ra mono da.

<sup>4</sup> Taha wa, Zuzé hã te mo, tihi'rata za'ru u. Apito Dawi hã ìhi'rata wa, tihi'rata za'ru u te mo, Berê u. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Berê hã. Nazaré hawi te mo, Berê u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Nazaré hã. <sup>5</sup> Timro me, te tineb zahuré Marizaha me, Ìsisi na, da te dame rob'ui'éré zahuré da. Wasã ré, te sapró. <sup>6-7</sup> Tawamhã Berê u, ma tô aimasisi zahuré. Berê âma simasisi ré, ma tô ìwasã hã âma sépu, te te âma ìrosôwada 'rada hã. Tawamhã ma tô tâma waptãrã, aibã 'rare hã. Waptã'ã wamhã, zazahã pa na ma tô ubu, ìna hã. Te te ubu pari, ma tô tihi, nomro da, danhimizama hã 're ìsaihuri mono zéb 're, wede're wa. 'Re ìdanhimi'wara mono zéb âma hã, 'ri 're baba hã tâma 'maihâimana zahuré ô wa, ma tame tihi.

*Pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ ma, romhuri'wa te te ìrowasu'uzé wasu'u*

<sup>8</sup> Tamemhã pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô mara bâre asimro, Berê 'rata. Tinhimizama te 'madã'ã'wa za'ra a'ubuni wi, rom na. <sup>9</sup> Tawamhã tinhimizama te te 'madã'ã'wa za'ra ré, misi, ma tâma sihãiré za'ra, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã. Tawamhã aibã norĩ 'rata, rowa'a ma tô tâma rowa'a za'ra. Rowa'a sa'ëtê di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawimhã. Tawamhã, ìsisiwi rowa'a za'ra wamhã, ma tô tâma tipahi za'ra. <sup>10</sup> Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa, te tâma nharĩ za'ra:

— Aipahi za'ra wa'aba tõe. Wa hã wa wei mo, rowasu'uwê hã te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Rowasu'uwê hã da te wapari za'ra wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za. <sup>11</sup> ã bātã na ma tô waptãrã Berê âma, danho'reptui'wa da hã, Dawihi za'rui âma. Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu, Danho'reptui'wa da, uburé Danhib'apito da hã. <sup>12</sup> Ìwaptã'ázé hã tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ai'uté hã ìsabu za'ra wa'wa. Wede're wa, te nomro, zazahã pa na, ubu ré. — ãne te tâma rowasu'u za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

<sup>13</sup> Tawamhã awa'awi ma tô tâma sihãiré za'ra romhuri'wa norĩ hã, ahã uptabi na, hãiwa hawimhã. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te tiwata za'ra, ãne:

<sup>14</sup> — 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sõprub di, hãiwa âma 're ìsãmra mono hã. Ma tô sima dawê, ìwê hã te te dama 're anhomri mono da, rowê na 're danomro mono da oto, ti'ai âma hã. — ãne te tinho're na âma tiwata za'ra.

15 Tawamhã romhuri'wa norĩ hã hãwi u apã si'aba'rúi wamhã, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô sima nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'rúi wa'aba Berẽ u, Wanhib'apito, marĩ te te wama ñwaihu'u za'ra hã wa te sabu za'ra da. — Æne te si'ru za'ra.

16 Tawamhã si'aba'rúi na te oto ai'aba'rúi, Berẽ u. Tame ma tô sabu za'ra Mariza hã, Zuzéhé me. Ai'uté zama, ma duré sabu za'ra. Danhimizama sazé wa, wede're wa, te nomro. 17 Te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô Zuzé norĩ ma rowasu'u za'ra, hãwi hawi romhuri'wa norĩ nhimirowasu'u na, ai'uté ãma hã. 18 Uburé da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ nhimirowasu'u na hã. 19 Mariza hã ñsimirowasu'u na te te 're rosa'rata u'ãsi, tip'ë na. 20 Taha pari, te apã ai'aba'rúi, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã. Morĩ sina, te ãma tiwata za'ra, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ãma, rowasu'u te te ñwapari za'ra zém na, duré te te ñ'madã'ã za'ra zém na. Hãwi hawi romhuri'wa nhimirowasu'u zarina, tô sena na te te waihu'u za'ra wa, ma tô tinho're na ãma tiwata za'ra.

*Zezusi na, da te ñsisizé wasu'u*

21 Romhuri misi ãma si'utõrĩ pari, ai'uté ñwaptã'ãzém na hã, ma tô oto sihãiwata nhizãri ni. Ma tô duré sisi zahuré ñna norĩ hã, Zezusi na. Æ hã ñsisi hã waptã'ã õ ré, hãwi hawi romhuri'wa te te tãma ñwaihu'uzéb zarina, ma sisi zahuré.

22-24 Tawamhã bãdã ma tô oto ñwa waptãrã, 'Re ñhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te ãma uwaimrami zahuré da, Zuzé norĩ hã, Marizaha me. Te za ãma uwaimrami zahuré, ti'ra na, duré pi'õ na. Æne Mozésihi nhimi'ui'ére hã, 'Re ñhãimana u'ãsi mono nhimiroti na: “Aibã 'rare, waptã'ã wamhã, te te ãma ñrosõwada 'rada hã te za ñmama norĩ te te tãma 're sõmri za'ra apã, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ma.” Æne ñsimiroti hã. ñsimiroti hãiba amo hã, ãne: “Pi'õ hã 're 'ra za'ra mono wamhã, te za maparane naire hã te te tãma 're sõmri za'ra, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ma. Naire õ wamhã, te za maparane utu'ure te te tãma 're sõmri za'ra, apã tãma 're hãiba wẽ za'ra mono da, pi'õ norĩ hã.” Æne ñsimiroti hã. Taha wa, ñsimiroti zarina, te oto Zuzé norĩ hã tineb zahuré ti'ra ré, Zeruzarẽ u, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ma, ti'ra te te sõmri zahuré da, duré si te te tãma sõmri zahuré da, da te tãma zata zahuré da.

*Simi'ãhã wasu'u*

25 Tawamhã aibã hã te 're sãmra Zeruzarẽ ãma, Simi'ã na ñsisi hã. Wẽ na te 're mo, Simi'ã hã. 'Re ñhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã te te 're 'madã'ã pese. Danho'reptui'wa zõ, te 're simipari u'ãsi, Izarazéhé nhihudu norĩ te te sõ'reptu za'ra da. 26 'Re ñhãimana u'ãsi mono pẽ'ëzani ré, te 're mo, Simi'ã hã. Ñpẽ'ëzani hã ma tô tãma ropisutu, ãne: “Atã'ã õ ré, te za Danho'reptui'wa da hã ñsabu, 'Re ñhãimana u'ãsi mono te te ñpisudu hã.” Æne ma tô Simi'ãhã ma waihu'u siro. 27 Tawamhã te te tãma ñwaihu'uzéb zarina, te oto mo, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ãma 're ñdawata za'ra mono zéb u, Simi'ã hã. Ñsa'u si, ma tô tizasi zahuré, Zuzé norĩ hã, 'Re ñhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te ãma uwaimrami zahuré da. 28 Tawamhã Simi'ã, ma tô tipa ti'ã ñra hã, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ãma wata da. Æne te ãma tiwata: 29 — Æhãna ma tô ãma ñma ñuwaimra, aimreme hã. Taha wa, ñto na, wa za a'rúi.

30 Wa hã ñtõmo na, wa tô oto sabu, danho'reptui'wa da hã.

31 Uburé da'udãna zama ñpisudu hã wa tô sabu.

32 Rob'uiwézé hã te te bãdãdi uiwé wamhã, damorĩ wẽ di. Tane te za zudezu'õ norĩ ma, te te 're awaihu'u asimiroti hã, ãma 're nomro

wē mono da. Wa norī ma, 're rowē za'ra mono di za, asib'a'uwē norī ma, Izarazéhé nhihudu norī ma, ĩsabâdâ za da te dasima 're wawas'u wē u'âsi za'ra mono wa.

Ãne te 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma tiwata, Simi'ã hã.

<sup>33</sup> Tawamhã Simi'ãhã mreme, 'watébrémi âma te te wapari zahuré wamhã, ma tô âma titob'uzu zahuré, ĩmama norī hã, ĩna me. <sup>34-35</sup> Tawamhã Simi'ã hã te tiwi rowaptê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te 're pawaptob zahuré mono da. Marizaha ma, te duré tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ai'ra hã pisutu, watême wei morī da, Izarazé na warom nhisi u. Tawamhã, watême wei morī wa, te za da'ahã na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. Tane nherē, da'ahã na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono ô di za. Danho'reptui'wa na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, te te pisutu nherē, niwapsi te za ai'ra hã dasiwi wē'ô ni, da'ahã na. Tawamhã da te dasiwi wē'ô wamhã, dama waihu'u pese di za oto, danhimirosa'rata wasédé hã ai'ra âma hã. Sib'ézé ĩ'wa pese na, da te 're danhĩhãri za'ra mono wamhã, dama 're rowē za'ra mono ô di za. Tane ai'ra hã da te dasiwi wē'ô wamhã, aipê'ézé ahã di za. — Ãne te romhã ré Zezusihi na ma rowasu'u, Simi'ã hã.

*Ãna na, pi'ô nhisi wasu'u*

<sup>36-38</sup> Tawamhã pi'ô hã te 're hâimana, Ãna na ĩsisi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, pi'ô hã. ĩmama nhisi hã, Panuwé na ĩsisi hã. ĩhi'rata nhisi hã, Asé na ĩsisi hã. Ma tô oto si'ĩhi uptabi, Ãna hã. Sahuré 're simasisi zahuré mono ré, ma tô âma tiwahub zahuré, 7 na. Tawamhã ĩmro, ma tô dârâ. Tiwi ĩdã'ázém na hã ma tô oto âma tiwahub ahã, 84 na. Pi'ô hã te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma, 'ri 'wawi wa'ra âma. Rowa'a ré zama, te âma 're wata, barana zama. Nimahã bâta na si, te sai'ãna 're sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme mono da. Tawamhã Simi'ã hã Marizaha ma, te te rowasu'u ré, ma tô ĩtème tiwisi za'ra, Ãna hã. Tawamhã ai'utê te te sabui wē te, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sôpru wa. Tawamhã ma tô te te dama 're wasu'u, Danho'reptui'wa da hã, ai'utê hã. Danho'reptui'wa zô, 're ĩsimipari za'ra mono norī ma, ma tô te te 're rowasu'u za'ra. Ta norī hã te sô 're simipari za'ra, te te da'anho'reptu da, Zeruzarê âma.

*Nazaré u, apã ĩnebé wasu'u*

<sup>39</sup> Zuzé norī hã zahadu te aimasisi, Zeruzarê âma. Tame simasisi ré, ma tô âma uwaimrami zahuré, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tawamhã te oto tineb zahuré apã, tirob u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, te tineb zahuré apã, Nazaré u. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré apã, tinhorôwa u.

<sup>40</sup> Tawamhã ma tô tiprédu, 'watébrémi hã. Hãiba nhiptete di oto. ĩsimiroti hã wē uptabi di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're pawapto mono wa, wē uptabi di, ĩsimiroti hã.

*Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma, ĩsãmrazé wasu'u*

<sup>41</sup> Wahup sidâpâsi, te Zezusihi mama norī hã dame 're neb zahuré Zeruzarê u, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na âma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. <sup>42</sup> Tawamhã 12 na Zezusihi âma wahu wamhã, te duré ĩme timorĩ zahuré oto, datoi u hã. <sup>43</sup> Tawamhã dasi'rã'ôtô

pari, ãmama norĩ hã ma tã dame tipusi zahuré, tirob u apã neb zahuré da. Tazahã, Zezusi hã te zahadu nhamra, Zeruzarẽ ãma, timama norĩ za'u. Ísa'u Ísãmra zahuré zém na hã te te waihu'u zahuré õ di. <sup>44</sup> Dame morĩ newa, te ãmama norĩ hã dame tineb zahuré apã, tirob u, te te ãma rosa'rata zahuré ãna. Bãtã bã, te dame tineb zahuré. Tawamhã te sã da'ab'madã'ã zahuré. Ísisãnwã norĩ, te te sã ab'madã'ã zahuré. Ísiwadi norĩ zama, te duré sã ab'madã'ã zahuré. Tane nherẽ, ma tã sã amrami zahuré. <sup>45</sup> Tawamhã, sã simrami zahuré wamhã, te apã tineb zahuré, sã rĩtĩ zahuré da. <sup>46</sup> Tawamhã si'ubdatõ bãdã ãma ne wapsi, ma tã sãpõtẽ zahuré, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhorõwa ãma dame sãmra ré. Zudezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ me, te dame nhamra. Tame te Zezusi hã da'awapa, roti na. Te duré roti na da'azadãna, roti hã te te tãma waihu'u pese za'ra da. <sup>47</sup> Zezusi hã roti te te waihu'u pese wa, ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni, ãsimirowaihu'u na hã. <sup>48</sup> Duré ãmama norĩ hã te te 'madã'ã zahuré wamhã, ma duré ãma titob'uzu zahuré. Tawamhã ãna te tãma tinha:

— Í'ra, e tiha da, ma tã ãne hã wama ã'manha. Taré wa tã asõ 're warĩtĩ, aimama me, wapẽ'èzẽ sina. — ãne te ãna hã tãma tinha.

<sup>49</sup> Tawamhã te asa tãma nharĩ zahuré:

— E marĩ da, ma tã ãzõ 're airĩtĩ aba mo. E ã'ãma rowaihu'u aba ãna, ãmama nhorõwa ãma ãnhamra na hã.

<sup>50</sup> Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré õ di, te te ãnharĩzém na hã.

<sup>51</sup> Tawamhã Zezusi te ãme timorĩ zahuré apã, Nazaré u. Tame timama norĩ mreme, te te 're wapari pese. ãna hã ã'ra tãma ãsiwasu'uzéb zahuré na, te te 're rosa'rata u'ãsi, tipẽ'ẽ na.

<sup>52</sup> Tawamhã ma tã oto tiprẽdu, Zezusi hã. Ísimiroti hã wẽ uptabi di. Wẽ na 're morĩ wa, ma tã wẽsã, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono hã. Ísiré zudezu norĩ hã ma tã duré wẽsãmri za'ra.

### 3

*Zuwã Batita te te dama ãrotizé wasu'u  
Mateusi 3.1-12; Marcusi 1.1-8; Zuwã 1.19-28*

<sup>1</sup> Tawamhã 15 na ma tã ãma tiwahu, Tiberizuhu ãma, danhib'apito na 're hãmãna mono ré, Roma ãma. Ísadawa para, te Põsi'u Piratu hã te te dama 're roti, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodĩ hã te te dama 're roti Ísadawa para, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodĩhi no hã Piripi hã te te dama 're roti, Ísadawa para, Itureza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Taraconiti na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Risãniza hã te te dama 're roti, Ísadawa para, Abireni na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. <sup>2</sup> Duré Anasi hã, Caipasihi me, dama pire uptabi na te 're tineb zahuré, sasedoti na hã. Uburé 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, pire zahuré di. ãne wamhã, ma tã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono hã timreme hã Zuwãhã ma tisõ, a'ubuni u 're sãmra mono ré. Zacariaha 'ra, Zuwã hã. Ísadawa para te te dama 're roti mono da, ma tã timreme hã tãma tisõ. <sup>3</sup> Taha wa, Zuwã hã te oto datẽme 're mo, Zodã pa 'rata, 're ãsi'ubumroi mono norĩ u. Tawamhã, datẽme 're morĩ wamhã, ãne te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono, marĩ 're ã'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã ã dawabzuri hã wa za te aima 're ab'manharĩ 'wa. — ãne ma tã te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

<sup>4</sup> Āne wamhā, ma tô sina uwaimra romhâ ré, Iza'iza te te dama ĩrowasu'uzé hā. Āne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te te dama ĩrowasu'uzém na rob'ui'ééré hā:

“Ni'wa hā te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:  
Bâdâdi hā asiwi ropese aba, Wanhîb'apito zô.

Īmana 'râmi bâdâdi hā sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.

<sup>5</sup> Sa'a wa'wa, rob'rehâ hā te za asiwi ĩsito wa'wa, aiwab da. Sa'a zama, te za asiwi ĩhâpâ 'wa. Bâdâdi nhî'oto wamhâ, ĩmana 'râmi te za asiwi ĩhiri 'wa, awa'awi da. Roptâi wamhâ, te za asiwi ĩromhâpâ 'wa, aiwab da.

<sup>6</sup> Tawamhâ, watême wei wisi wamhâ, te za aihîni sabu za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hā, Danho'reptui'wa da. Āne te za ni'wa hā te te dama 're roti, a'ubuni wi.”

Āne romhâ ré, ma tô âma rob'ui'ééré, Iza'iza hā.

<sup>7</sup> Tawamhâ da'ahâ na ma tô Zuwâhâ u 're dasihutu, â dawabzuri hā te te dama 're ab'manharî mono da. Tawamhâ â dawabzuri hā te te dama 're ab'manharî mono ô ré, te âne te te dama 're anharî:

— A norî wa'wa hā wahi ne, te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ĩtême ai'aba'réi wa'wa bété, taré â dawabzuri hā 'manharî za'ra wa'aba wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé wi, asisô'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hā rême za'ra wa'aba ô nherê. <sup>8</sup> Sena na aiwasédé hā ĩrême za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wê wa'aba mo. Duré Abra'âhâ nhihudu wê te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihâ za'ra wa'aba mono ô na hā. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, â êtê norî ma, te te nharî da, tâma si'a'uwê za'ra da, Abra'âhâ nhihudu oto 're nomro mono da oto, êne hā. <sup>9</sup> Hâtâra hā ma tô ni'wa hā sarôto oto, wede te te âma sari nhihâri da. Uburé wede hā 're ĩ'râi pese za'ra mono ô hā te za te te âma 're anhihâri. Tawamhâ unhamâ u te za te te 're anhamra. — Āne te dama âma simiré'é Zuwâ hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na hā.

<sup>10</sup> Tawamhâ ĩsimirowasu'u hā da te 're wapari za'ra mono wamhâ, te sadanharî za'ra ni, âne:

— E marî, wa za 'manharî za'ra ni, ĩwê hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama rob'manharî za'ra tô da hā. — Āne te sadanharî za'ra ni.

<sup>11</sup> Tawamhâ asa te tâma nharî za'ra:

— Te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo. Ni'wa hā, ti'uza ĩsô'utu'u hā maparane wamhâ, te za tihâiba amoi ma misi tisô, uza ô wa. Duré ni'wa hā, tisa hā te za tihâiba amoi ma tisô, sai ô wa. — Āne te tâma roti za'ra.

<sup>12</sup> Tawamhâ danhib'apito ma, rob'ui'prazé ubumroi'wa norî hā ma ĩtême aihutu, â dawabzuri te te tâma 'manharî za'ra da. Tawamhâ ĩtême sihutu wamhâ, te siwi 'mahâ:

— Rowahutu'wa, wa norî hā bété e marî, wa za 'manharî za'ra ni ĩwê hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama rob'manharî za'ra tô da hā. — Āne te sadanharî za'ra.

<sup>13</sup> Tawamhâ asa te tâma nharî za'ra:

— Ī'uiwaibaba si, te za dawî 're ĩwaptêrê za'ra wa'aba mo, rob'ui'prazé hā. Āma dawî 're pararé za'ra wa'aba mono ô di za. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zuwâ hā.

<sup>14</sup> Tawamhâ da'wapéi'wa norî hā te duré siwi 'mahâ:

— Wa norî hā bété, e marî, wa za 'manharî za'ra ni, ĩwê hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama rob'manharî za'ra tô da hā. — Āne te sadanharî za'ra.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Asiptete na, rob'uiprazé hã dawí 're waibu za'ra wa'aba mono õ di za. Duré asadawa nhípese na, rob'uiprazé hã dawí 're waptêrê za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aipawa'âbâ 'wa hã 're iwaibui aba mono na hã asima âma 're rowê pese za'ra wa'aba mono. — Æne ma tô tãma waihu'u za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

<sup>15</sup> Tawamhã, Zuwã hã ma tô te te dama 're rowasu'u, Danho'reptui'wa, za we ĩmorĩ na hã. Tawamhã te dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— Áté wanho'reptui'wa da hã romhutu na, te za wei mo. Áté Zuwã hã, wanho'reptui'wa. — Æne te dasima nharĩ za'ra ni. <sup>16</sup> Tazahã, âne ma tô dama tinha, Zuwã hã:

— Wa hã wa tô â na si â dawabzuri hã te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Ĩza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. ĩma pire wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di za. ĩma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za Tipê'êzani hã te te aima 're anhomri 'wa, unhama ro'o ne hã. <sup>17</sup> Wei morĩ wapsi, te za da'âma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ĩsa'warizéb 're. Tawamhã ĩtomhã te za da te âma ro'o za'ra. ĩro hã sa'êtê nherê, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane, ĩma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za da'âma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ĩtomhã za'wari ne. — Æne ma tô Zuwã Batita hã dama rowasu'u.

<sup>18</sup> ĩwasu'uwê na te te 're da'apo're pu'u, Zuwã Batita hã. Tawamhã marĩ na hã ĩsimirowasu'u hã ahâ di, 're danomro wê mono da, te te dama 're roti mono ré hã. <sup>19</sup> Tawamhã apito Erodihi ma, te duré tinha, wasété na 're morĩ wa. Tinoi mro, ma tô ti'â, Erodi hã. ĩnoi mro nhisi hã, Erodi na. Ma tô duré tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te tãma tinha, Zuwã hã. <sup>20</sup> Taha wa, Erodi hã ma tô Zuwã hã dama ti'ru, dazazéb 're, da te sêrê da. Æne wamhã, ma tô ĩsipai u tiwasédé hã 'manha, Erodi hã.

*Zeusihã, â dawabzuri te te ĩ'manharizé wasu'u*  
*Mateusi 3.13-17; Marcusi 1.9-11*

<sup>21-22</sup> Tawamhã dazazéb 're, zahadu da te sêrê õ ré, te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zuwã hã. Te te dama ab'manharĩ parimhã, Zeusihã ma zama, ma 'manha. Tawamhã Zeusihã te mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Mreme ré, hâiwa ma we si'ridawa, ĩsisi nho'õmoi baba. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma we ĩtême wi, utu'u ne. Hâiwa hawi, te we tãma tinha, âne:

— A hã ĩ'ra. ĩma asawi uptabi di. Aima ĩto za'êtê uptabi di. — Æne te we tãma tinha, ĩmama hã.

*Zeusihã hi'rata norĩ wasu'u*  
*Mateusi 1.1-17*

<sup>23</sup> Zeusihã hã 30 na âma ĩwahub âma, ma tô romhuri na sãna'rata, Timama zadawa wasu'u na hã. Zuzéhé 'ra newa, ma tô ĩ'ra na, da te 're sisi za'ra. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Eri na ĩsisi hã. <sup>24</sup> Erihi poto'wa nhisi hã, Matati na ĩsisi hã. Matatihi poto'wa nhisi hã, Réwi na ĩsisi hã. Réwihã poto'wa nhisi hã, Meti na ĩsisi hã. Metihã poto'wa nhisi hã, Zana'i na ĩsisi hã. Zana'ihã poto'wa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã. <sup>25</sup> Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Matatiza na ĩsisi hã. Matatiza poto'wa nhisi hã, Amosi na ĩsisi hã. Amosihã poto'wa nhisi hã, Na'u na ĩsisi hã. Na'uhu poto'wa nhisi hã, Eziri na ĩsisi hã. Ezirihã poto'wa nhisi hã, Nada'i na ĩsisi hã. <sup>26</sup> Nada'ihã poto'wa nhisi hã, Ma'ati na ĩsisi hã. Ma'atihã poto'wa nhisi hã, Matatiza na ĩsisi hã. Matatizaha poto'wa nhisi hã, Seme na ĩsisi hã. Semehê poto'wa nhisi



hã, Zuzé na ĩsisi hã. Zuzéhé potowa nhisi hã, Zoda na ĩsisi hã. <sup>27</sup> Zodaha potowa nhisi hã, Zuwãna na ĩsisi hã. Zuwãnahã potowa nhisi hã, Reza na ĩsisi hã. Rezaha potowa nhisi hã, Zorobabé na ĩsisi hã. Zorobabéhé potowa nhisi hã, Sarati'é na ĩsisi hã. Sarati'éhé potowa nhisi hã, Neri na ĩsisi hã. <sup>28</sup> Nerihi potowa nhisi hã, Meti na ĩsisi hã. Metihi potowa nhisi hã, Adi na ĩsisi hã. Adihi potowa nhisi hã, Cosã na ĩsisi hã. Cosãhã potowa nhisi hã, Emadã na ĩsisi hã. Emadãhã potowa nhisi hã, Ere na ĩsisi hã. <sup>29</sup> Erehe potowa nhisi hã, Zuzuwé na ĩsisi hã. Zuzuwéhé potowa nhisi hã, Eri'ézé na ĩsisi hã. Eri'ézéhé potowa nhisi hã, Zorĩ na ĩsisi hã. Zorĩhĩ potowa nhisi hã, Matati na ĩsisi hã. Matatihi potowa nhisi hã, Réwi na ĩsisi hã. <sup>30</sup> Réwihĩ potowa nhisi hã, Simi'ã na ĩsisi hã. Simi'ãhã potowa nhisi hã, Zuda na ĩsisi hã. Zudaha potowa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã. Zuzéhé potowa nhisi hã, Zona na ĩsisi hã. Zonahã potowa nhisi hã, Eri'atĩ na ĩsisi hã. <sup>31</sup> Eri'atĩhĩ potowa nhisi hã, Mereza na ĩsisi hã. Mereza potowa nhisi hã, Mena na ĩsisi hã. Menahã potowa nhisi hã, Matata na ĩsisi hã. Matata potowa nhisi hã, Natã na ĩsisi hã. Natãhã potowa nhisi hã, Dawi na ĩsisi hã. <sup>32</sup> Dawihĩ potowa nhisi hã, Zésé na ĩsisi hã. Zéséhé potowa nhisi hã, Obedi na ĩsisi hã. Obedihĩ potowa nhisi hã, Bu'azi na ĩsisi hã. Bu'azihĩ potowa nhisi hã, Sara na ĩsisi hã. Saraha potowa nhisi hã, Nasõ na ĩsisi hã. <sup>33</sup> Nasõhõ potowa nhisi hã, Aminadabe na ĩsisi hã. Aminadabehe potowa nhisi hã, Ademi na ĩsisi hã. Ademihĩ potowa nhisi hã, Arini na ĩsisi hã. Arinihi potowa nhisi hã, Esirõ na ĩsisi hã. Esirõhõ potowa nhisi hã, Perezi na ĩsisi hã. Perezihĩ potowa nhisi hã, Zuda na ĩsisi hã. <sup>34</sup> Zudaha potowa nhisi hã, Zaco na ĩsisi hã. Zacoho potowa nhisi hã, Izati na ĩsisi hã. Izatihĩ potowa nhisi hã, Abra'ã na ĩsisi hã. Abra'ãhã potowa nhisi hã, Tera na ĩsisi hã. Teraha potowa nhisi hã, Na'o na ĩsisi hã. <sup>35</sup> Na'oho potowa nhisi hã, Serudi na ĩsisi hã. Serudihĩ potowa nhisi hã, Rada'u na ĩsisi hã. Rada'uhu potowa nhisi hã, Peredi na ĩsisi hã. Peredihĩ potowa nhisi hã, Ébé na ĩsisi hã. Ébéhé potowa nhisi hã, Sera na ĩsisi hã. <sup>36</sup> Seraha potowa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. Ca'inahã potowa nhisi hã, Apasadi na ĩsisi hã. Apasadihi potowa nhisi hã, Sê na ĩsisi hã. Sêhé potowa nhisi hã, Nowé na ĩsisi hã. Nowéhé potowa nhisi hã, Rameti na ĩsisi hã. <sup>37</sup> Rametihĩ potowa nhisi hã, Matuzarê na ĩsisi hã. Matuzarêhé potowa nhisi hã, Enoti na ĩsisi hã. Enotihĩ potowa nhisi hã, Zareti na ĩsisi hã. Zaretihi potowa nhisi hã, Marere na ĩsisi hã. Marerehe potowa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. <sup>38</sup> Ca'inahã potowa nhisi hã, Enosi na ĩsisi hã. Enosihĩ potowa nhisi hã, Sete na ĩsisi hã. Setehe potowa nhisi hã, Adã na ĩsisi hã. Adãhã potowa hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono.

## 4

*ZeZusi hã a'ubuni wi hãimana ré, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u  
Mateusi 4.1-11; Marcusi 1.12-13*

<sup>1</sup> Tawamhã Zoda pa hawi, te oto mo ZeZusi hã, tirob u apã morĩ da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani ré, te 're mo. Taha si, te te 're wapari pese. Tawamhã ĩpẽ'ẽzani hã te saprõ, a'ubuni u. <sup>2</sup> A'ubuni wi hãimana ré hã, bâdã hã ahã na ma tô ãma ai'utõ, 40 na. Tame hãimana ré, ma tô ĩtẽme wi Wa'uburé hã, te te nasi pibu da, ĩsimiroti na te te saze da. Taha ré hã, sai ãna te tihãiba, ZeZusi hã. Taha wa, ma tô mra hã sêpata. <sup>3</sup> Tawamhã Wa'uburé hã te ZeZusihi ma tinha, ãne:

— Sena a hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'âpé êtê ma nharĩ, ì'u'êtê wapu na aima si'manharĩ da.

<sup>4</sup>Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za.” — ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u, Wa'uburé ma.

<sup>5</sup>Tawamhã Wa'uburé hã te Zezusi saprõ, sa'a nhisi u. Tawamhã sa'a nhisi sima'wara wamhã, ma tô Zezusihi ma tinha, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bâ, te te rob'madâ'â mono da. <sup>6-7</sup>Tawamhã te te rob'madâ'â mono pari, te duré tãma tinha, Zezusihi ma:

— Uburé danhipti'a hã ma tô ìma sòmri ni, ìte da. Tawamhã te ìsima ìwézéb uwaibaba, wa za dama tisõ. Aihì'rãtitõ, te za ìnho're ìma aime, asib'apito na ì'ãma aiwata da. Tawamhã wa za aima tisõ danhipti'ai mono bâ, ate da. Tawamhã danhipai u, dama aipire di za. Duré asibrob ahâ uptabi di za. — ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>8</sup>Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'éré, ìbaihã na hã: “Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma si. Taha ma si, te za 're ìromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si.” ãne ìmreme na rob'ui'éré hã. — ãne te Zezusi hã tãma rob'rãzarõtõ.

<sup>9-11</sup>Tawamhã Wa'uburé hã ma tô Zezusi hã saprõ Zeruzarê u, te te duré pibu da. 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u sab da hãimo, 'ri rãihã uptabi nhisi. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha:

— Sena a hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'âpé ã hawi atobro, ti'ai u. 'Re ìhâimana u'âsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atême satõrĩ za'ra, te te ai'madâ'â za'ra da, tãma ìromhuri'wa norĩ hã. Tinhìb'rata na te za, u, siwi asapa, êne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirob'ui'éré, ìbaihã na hã. — ãne ma tô Zezusihi ma sadawa 'rãzarõtõ, wa'rui'wa hã.

<sup>12</sup>Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherê, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ.” ãne ìmreme na rob'ui'éré hã. — ãne te Zezusi hã duré tãma rob'rãzarõtõ.

<sup>13</sup>Tawamhã Wa'uburé hã taré te te Zezusi hã pibui mono pari, te oto ìsiti mo, ìsimiroti na te te sazei õ wa, a'ã sadawa utu da.

*Zezusi hã, tinhimirohuri na te te ìsãna'ratazé wasu'u, Darireza ãma Mateusi 4.12-17; Marcusi 1.14-15*

<sup>14</sup>Tawamhã apã te mo Darireza u, Zezusi hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'êzani ré, te 're mo. Ìré 're morĩ wa, te waihu'u pese na 're mo. Tawamhã ma tô ìwasu'u hã wapari za'ra ni, Darireza ãma daro mono bâ. <sup>15</sup>Zezusi hã te te dama 're rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Tawamhã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te ãma 're dawata za'ra, ìsimirowasu'u hã wê uptabi wa.

*Zezusi ìprédubzéb ãma, da te dasiwi ìwẽ'õzé wasu'u Mateusi 13.53-58; Marcusi 6.1-6*

<sup>16</sup>Tawamhã Nazaré u te mo Zezusi hã, tiprédubzéb u. Sabadu sidápâsi dame 're zasi mono wa, ma duré dame âzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, romhuri zahãrizém na hã. Tawamhã rowahutuzéb ãma sãmra wamhã,

ma wahudu. Hâiwi te za, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme ui'éré hã te te dama sôré da. <sup>17</sup>Tawamhã ma tô tâma sômri ni, Iza'izaha nhimi'ui'éré hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, Iza'iza hã. Tawamhã ma tô oto sima sôzi, ìbaihã hã. Te te sôzi wamhã, ma tô tisã, da te âma ìrob'ui'éré hã, âne:

<sup>18</sup> “‘Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ìma tisõ, Tipē'ēzani hã. Ta hã ma tô ìpisutu, ìwasu'uwē na, ìsibrob'õ norī hã te 're apo're pu'u mono da. Ma tô we ìzatõ, dama romhuri'wa da, da te ìwaibu za'ra norī hã te 're apawapto mono da, apã oto 're nomro mono da, robze u'âsi. Duré ìtob'a hã te 're ato pese mono da, ma tô we ìzatõ, datõmo wē na apã oto 're danomro mono da, robze na. Duré ma tô we ìzatõ, da te tâma 're ì'manharī wasété za'ra mono zém hawi, te 're da'awaibui mono da.

<sup>19</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima ìropisutuzé hã ma tô ìwa waptãrã, tinhib'a'uwē hã te te 're ì'anho'reptui mono zéb da hã. Taha wasu'u na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô wē ìzatõ.”

Âne ma tô Iza'izaha nhimi'ui'éré hã dama sôré, Zezusi hã.

<sup>20</sup>Tawamhã te te sôré pari, ma tô apã sito, ìbaihã hã. Tawamhã apã ma tô tâma tisõ, dapawapto'wai ma. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowasu'u da. Ûburé rowahutuzéb âma ìsi'ubumro norī hã tâma rītī si'ē za'ra âna, ma tô Zezusi hã siwi 'madâ'â pese. <sup>21</sup>Taha wa, ma tô Zezusi hã tâma nharī za'ra, âne:

— Wa tô aima sôré za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme ui'éré hã. ìwasu'u hã ma tô ìwapari za'ra wa'wa. Âhãna ìwapari za'ra wa'aba ré, ma tô oto we âma uwaimra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — Âne Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra.

<sup>22</sup>Tawamhã ìsimirowasu'u hã wē wa, aihīni te âma tawata za'ra ni. Mreme wē uptabi wa, ma âma tatob'uzu za'ra ni. Tazahã, te dasima nharī za'ra ni, âne:

— E niha õ hã simirowasu'u waihu'u pese di, Zuzéhé 'ra nherē. — Âne te dasima nharī za'ra ni.

<sup>23</sup>Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Até da te dasima ìnharī za'ra zém na, te za ìma ìnharī za'ra wa'wa, âne: “Wawede'wa, ma'apé 'râwi asipese.” Até te za duré ìma ìnharī za'ra wa'wa, âne: “Ma'apé, âneb zama 're wa'apawapto mono, aiwaihu'u pese na, Capana'u âma 're ìda'apawapto mono ne. Aiwasu'u hã wa tô wapari za'ra ni.” Até, âne te za ìma ìnharī za'ra wa'wa. — Âne te Zezusi tâma nharī za'ra.

<sup>24</sup>Te duré tâma nharī za'ra, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī zõ, 're datob'uzu za'ra mono õ di, ìsipti'ai âma wa. Mare di. Sõ 're datob'uzu za'ra mono õ di za. <sup>25-26</sup> ìwapari pese za'ra wa'aba. Wahi'rada Eriasi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. Tawamhã ti'ai âma 're morī ré hã, tâi âna hã ma tô da'âma tiwahu, si'ubdatõ. Tãi õ wa, mra hã te da te 're sépata za'ra. Tawamhã ìmrotõ ahã nherē, Izarazé na ðarom nhisi âma, ma tô ðarob amoi u satõ, zudezu'õ u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Sido na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô pi'õ mrotõ u satõ, Sarepata na 'ri nho'õmo nhisi u. <sup>27</sup> Duré wahi'rada Erisezu hã 're morī ré hã, da'ahã na te 're danomro, ì'wa're ré hã, Izarazé na ðarom nhisi 'remhã. Tane nherē, aibã misi, ma tô pese, Na'ama na ìsisi hã, Siriza na 're ìhâimana mono hã zudezu'õ hã. — Âne, Zezusi ma tô tâma rob'rãzarõtõ za'ra.

<sup>28</sup> Taha wa, ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, ma tã sada tazahi za'ra ni, rowahutuzéb ãma ĩsi'ubumro norĩ hã. <sup>29</sup> Tawamhã ma tã sã tiwahutu za'ra, rob u te te siwi wazere da. Ma tã te te ãma robãdã za'ra, 'ri rho'õmo nhiti. Sa'a na, ma tã ãma siwi sai'u, sa'a nhisi hawi, ĩrã sipra u te te siwi me da. <sup>30</sup> Tazahã, ma tã dawa'wai baba ro'razã. Dahawi te oto mo.

*Zezi hã aibã ma, wa'uburé te te ĩsatõrĩzé wasu'u*

*Marcusi 1.21-28*

<sup>31</sup> Tawamhã Capana'u na 'ri rho'õmo nhisi u, te mo Zezi hã. Darireza ãma, Capana'u hã. Tame sabadu na te dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma. <sup>32</sup> Tawamhã mreme pire na te te dama rowasu'u wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. <sup>33</sup> Tame te aibã hã dame nhamra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã. Tawamhã aibã hã te sa'ëtẽ 'mahã, ãne:

<sup>34</sup> — Zezi, Nazaré nhihudu, e marĩ zõ, te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã ĩma aiwaih'u pese di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono we te te asatõri na hã. Aiwẽ uptabi di, a hã. — ãne te 'mahã.

<sup>35</sup> Taha wa, ma tã Zezi hã wa'uburé ma tinha, ãne:

— Tô'ã, we ĩma nharĩ tã. Mo oto aiwatobro, aibã hawi. — ãne ma tã tãma rob'ru, wa'uburé ma. Tawamhã sisa'u ma tã aibã hã time ti'ai u, danho'a. Taha pari, ma aibã hawi watobro. Te te u'a õ di. <sup>36</sup> Tawamhã, da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, uburé. Taha wa, te ãne dasima nharĩ za'ra ni:

— Ô hã mreme pire di. Waihu'u pese di. Dahawi si'aba'rẽ da, te za tãma rob'ru za'ra. Tawamhã te za dahawi ai'aba'rẽ. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

<sup>37</sup> Taha wa, Zezihi wasu'u hã wa'uburé te te dama ĩsãmra na, ma tã ĩwasu'u hã ropẽ, daro mono bã.

*Zezi hã, da'ahã na te te 're ĩda'apese mono zẽ wasu'u*

*Mateusi 8.14-17; Marcusi 1.29-39*

<sup>38</sup> Tawamhã ma tã watobro rowahutuzém hawi, Zezi hã. Simahã nhorõwa u, te oto mo. Tame Simahã maprebaba sipi'õ hã, hãzé ré te nomro, wa'ro za'ëtẽ na. Taha wa, ma tã Zezihi ma wasu'u za'ra ni.

<sup>39</sup> Taha wa, ĩsimiwaptã u te ĩtẽme mo. ĩ'rata te za. Tawamhã ĩwa'ro ma, te tinha, wahã da. Taha wa, ma tã tiwahã. Awa'awi ma tã wahudu. Wahutu wamhã, ma tã tãma api za'ra, saihuri da.

<sup>40</sup> Tawamhã bãdã sébrézéb u, ma tã we ĩtẽme ãwisi za'ra ni Zezihi u, ĩsiwadi norĩ hã, ĩhãzé sipu'u norĩ hã. Tawamhã tinhib'rada, ma tã te te da'ãma aza'ra, misi si. Taha wa, ma tã tazéptã'ã za'ra ni. <sup>41</sup> Duré wa'uburé hã ma tã dahawi wairé. Da'ahã na, ĩré 're ĩdanomro mono norĩ hawi, ma tã wairé, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã dahawi wairébé sina, te ãne 'mahãrã za'ra:

— A hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra. — ãne te wa'uburé norĩ hã 'mahãrã za'ra. Zezi hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na te te waihu'u za'ra wa, ma tã Zezi hã ĩmreme hã tiwi sisisi za'ra sa'ëtẽ, ari'iwĩ dahawi wairébé da.

<sup>42</sup> Tawamhã awẽ ma tã watobro, 'ri rho'õmo hawi, a'ubuni u morĩ da, Zezi hã. Taha wa, ma tã sã danhoprẽ. Da te sãpẽtẽ za'ra wamhã, ma tã ãma ropti za'ra ni, nimomo danhiti morĩ tã da. <sup>43</sup> Taha wa, te Zezi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã danhib'apito uptabi hã, te te dapawapto waihu'u pese di. Ta hã ma tã we ĩzatõ, ĩwasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u

mono da, daza'ruí mono bâ. Taha wa, a norĩ wa'aba si te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ïwasu'uwẽ na hã. Uburé wa za ïwasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u. — Æne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>44</sup> Taha wa, te datẽme 're mo, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ïwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u mono da, daro mono bâ.

## 5

*Tepe ahâ wasu'u*

*Mateusi 4.18-22; Marcusi 1.16-20*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã te nhamra, ïsõ'u zaihã na. Zenezaré na ïsõ'u nhisi ãma te nhamra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te dama sadawa wasu'u da. Da'ahã uptabi na ma tô ïtẽme dasito, da te wapari za'ra da. <sup>2</sup> Tawamhã uba're maparane ma tô sabu zahuré. ïsõ'u zaihã na, te da'wa. Tepe na romhuri'wa norĩ hã ma tô ïwana wairé. Abazipara, te oto upsõ za'ra. <sup>3</sup> Tawamhã Zezusi ma tô ãzé, uba're wa, Simahã te 're. Tawamhã, uba're wa, sébré wamhã, te Simahã ma tinha, syry na te te ïré sa'ré da, supara'ré nhiti. Tawamhã uba're wa, te oto nhamra, te te dama rowasu'u da.

<sup>4</sup> Tawamhã, te te dama rowasu'u pari wamhã, te Simahã ma tinha, ãne: — Uba're hã asiré sari, â 'rehâ u, abazipara hã asiré norĩ me, tepe zõ sãmra aba da. — Æne te Simahã ma tinha.

<sup>5</sup> Taha wa, ma tô Sima hã asa tãma siwasu'u, ãne:

— Mara bâre, wa tô wei wa te sô sãmra. Tane nherẽ, wa te 'mai'ãri za'ra õ di. Tepe õ di. Tane nherẽ, ï'ruzéb zarina wa za sô sãmra ni. — Æne te Zezusihi ma tinha asa. Tawamhã te oto sô sari za'ra, â wa'wa u.

<sup>6</sup> Taha wa, abazipara, ma tô â wa'wa u sô sãmra. Tawamhã tebe hã ahâ na ma tô waibu za'ra, abazipara na. Taha wa, te aré te te sina sinarĩ, abazipara hã. <sup>7</sup> Tawamhã tisiré tepe mrami'wa norĩ zô ma tô pahamrimi zahuré, uba're ïhãiba amo hã te te ïtẽme sari zahuré da, te te ãma pawaptob za'ra da. Taha wa, te ïtẽme sari zahuré. Tawamhã uba're wa, ma tô sãmra za'ra, aibâ norĩ hã. Tebe hã uba're si'uiwa na hã 'masisi zahuré di. Tebe hã ahã uptabi wa, te aré sina 'mazasi zahuré, uba're hã. <sup>8-10</sup> Tebe ahâ na te te awaibui wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Ti'adu norĩ zama, ma tô ãma titob'uzu zahuré, Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. ïsiré tepe na, te te 're romhuri zahuré, Simahã siré. Tawamhã hi'rãtitõ, ma aime Zezusihi papara, Sima Pedru hã, tebe ahâ na te te 'madâ'â wamhã. Æne te Zezusihi ma tinha:

— ï'rata asãmra õ di za. Te za oto aimo, ïnhiti. Wa hã ïwasétère di. — Æne te Zezusihi ma siwasu'u. Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Asina aipahi õ di za. Tepe na 're ïromhuri mono ne, te za oto ïma 're ïda'awaibui wẽ mo. — Æne te Zezusi hã Simahã ma tinha.

<sup>11</sup> Tawamhã uba're, ma tô sani za'ra, rob'ré u. Uburé ma tô marĩ hã rẽme za'ra, tinhimromhuri za'ra zé hã, Zezusihi siré oto 're nomro mono da.

*Aibâ ï'wa're ré hã, Zezusi te te ïpesezé wasu'u*

*Mateusi 8.1-4; Marcusi 1.40-45*

<sup>12</sup> Tawamhã Zezusi hã te nhamra, 'ri nho'õmo ãma. Tame te aibâ hã 're sãmra, ï'wa're ré hã. Uburé ïhãiba na, ï'wa're hã. Tawamhã Zezusi te te sôpêté wamhã, hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara. Ti'ai u, ma tô ti'ubu na ropto. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha, ãne:

— Apito, ïma aiwaih'u pese di, asimipese waih'u pese na hã. Taha wa, te za ïpe, asima ïwẽ wamhã. — Æne te tãma tinha.

<sup>13</sup> Tawamhã tinhib'rada hã ma tô wahutu Zezusi hã, te te âma upi da. Te te upi wamhã, te tâma tinha:

— Wa tô ïsima aiwê, te aipese da. Tâibâ za oto aihâzé hã. — Âne te tâma tinha.

Tawamhã awa'awi ma ï'wa're hã tâma apa. <sup>14</sup> Tawamhã Zezusi ma tô sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tô da. Te tâma tinha, âne:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wai u, te za aimo, aihâiba wê zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tâma asôpru, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, dama aipibu pese zéb da, aipesezém na hã. — Âne te tâma tinha, Zezusi hã.

<sup>15</sup> Tane nherê, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra ni, daro mono bâ. Taha wa, ma tô da'ahâ na ïtême 're dasihutu, da te 're wapari za'ra mono da. Duré te te 're da'apese mono da, ma tô ïtême 're dasihutu. <sup>16</sup> Tane nherê, Zezusi hã ma tô dawî 're ne, a'ubuni u, 're mreme mono da, Timama ma.

*Aibâ ïhi'rê hã, Zezusi te te ïpesezé wasu'u  
Mateusi 9.1-8; Marcusi 2.1-12*

<sup>17</sup> Tawamhã apâ datême wisi wamhã, te nimahã bâtâ na dama rowasu'u, Zezusi hã. Te te dama rowasu'u ré, te ï'rata ai'ubumro, parisezu norî hã. Rowahutu'wa norî me, te ï'rata ai'ubumro, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norî hã. Ta norî hã ma tô ïtême sito Darireza hawi, duré Zudeza hawi, duré Zeruzarê hawi. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono tiwaihu'u pe hã, te te tâma ïsômri na, ma tô da'apese, Zezusi hã. <sup>18</sup> Tawamhã aibâ norî hã, ïhi'rê hã ma tô siwi ti'â, ïsimiwaptâ wa. Ma tô sima wê za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Zezusihi nho're te te siwi hiri da. <sup>19</sup> Tazahã da'ahâ wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u ô di. Tawamhã 'ri nhisi hawi, ma tô tâma 'ri 're pu'u za'ra, te te siwi 'mazébré da. Tawamhã dawa'wa ma tô siwi tihî, Zezusihi nho're, ïsa'warizéb ré. <sup>20</sup> Zezusi hã simiwaihu'u pese wa, ma tô âma saze za'ra. Taha wa, ma tô siwi ti'â, te te pese da. Zezusi ma tô sina waihu'u siro, te te âma ïsaze za'ra na. Taha wa, te ïhi'rê ma tinha, âne:

— ïsiwadi, aiwasédé hã 're ï'ab'manharî wasété mono zé hã te ai'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto. — Âne te ïhi'rê ma tinha, âne:

<sup>21</sup> Tawamhã rowahutu'wa norî hã te parisezu norî me tâma nharî za'ra, tipê'ê na:

— E niha ma tô bété ô hã tâma tinha, ïmorî'ô ma. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, wê ô di, aibâ ma, te te ïnharîzé hã. Dawasédé hã da te 're ï'manharî wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're apari waihu'u mono ô di. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ï'apari mono da hã. — Âne te Zezusihi ma nharî za'ra, tipê'ê na.

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ïsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tâma nharî za'ra:

— E marî da, te âne ï'âma ïrosa'rata za'ra wa'wa. <sup>23-24</sup> Wa hã dawasédé hã te dama 're ï'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ïwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ïwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Aibâ ma, wa tô tinha, âne: “Aiwasedé hã 're ï'ab'manharî wasété mono zé hã, te ai'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto.” Âne hã ïmreme si wamhã, aima pibu prâ za'ra wa'aba di tô. Â hã ïmorî'ô hã wahutu da, duré oto morî da, te tâma nharî wapsi, te za ïwaihu'u za'ra wa'wa, ïwaihu'u pese na sena na ïwaihu'u za'ra wa'aba da oto. Ti'ai'âma dasiré ïpodo hã ïma waihu'u pese di, dawasédé te dama

're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihū'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'rê ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'rê ma, te oto tinha:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto. —

Āne te aibã ma tinha.

<sup>25</sup> Tawamhã awa'awi ma tô aibã hã wahudu, danho'a. Tiza'warizé, ma tô siré ti'â. Tinhorõwa u, te oto mo. Morĩ sina, te âma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma. <sup>26</sup> Tawamhã uburé ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, te tawata za'ra ni. Āne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Aibã te te ĩpesezé hã, wê uptabi di. Āhãna, wa tô wasiwi 'madã'ã za'ra ni. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

*Réwihī wasu'u*

*Mateusi 9.9-13; Marcusi 2.13-17*

<sup>27</sup> Tawamhã rob u, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma aibã hã 'madã, danhib'apito ma, dawī rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã. ĩsimiromhurizéb âma sãmra ré, ma tô 'madã. Tame te da te tãma 're sõmri za'ra rob'uiprazé hã, ĩ'ubumrozéb âma, danhib'apito nhimiwada'uri zarina. Tawamhã Zezusi hã ma tô âne 'mahã:

— We aimorĩ, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

<sup>28</sup> Tawamhã ma wahudu. Tinhimiromhurizé, ma tô tirê, Zezusihi siré 're morĩ da oto. <sup>29</sup> Tawamhã Zezusi te te sawi da, ma tô tinhorõwa âma dasa hã dama 'manha, sa'etê na. Zezusihi siré, te za dasa hã huri ni. Taha wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã te ĩ'rata ai'ubumro, ĩsiré saihuri da, da'ahã na. Ni'wam norĩ zama, te ĩsiré tisa tihu. <sup>30</sup> Tawamhã saihuri da, si'ubumroi ré, ma tô 'madã'ã za'ra parisezu norĩ hã, rowahutu'wa norĩ me. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— E niha bã, te bété dawazari asaihuri 'wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ siré zama. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>31</sup> Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, âne:

— Hãzé âna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ĩhãzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. <sup>32</sup> Tane duré wa hã, dawé na 're ĩdanomro mono norĩ zô, ĩsitême 're ĩhãrã mono da, we ĩmorĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si, 're ĩhãrã mono da, wa wei mo, dawasédé hã da te 're rême pese za'ra mono da, 're danomro wê mono da oto. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

<sup>33</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra, âne:

— Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã nimahã bãtã na si, te sai âna 're si'ubumro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're romhuri za'ra mono da, parisezu norĩ zadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ zama. Ānei õ di, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Te 're saihuri u'âsi, asiré. Te duré asiré te te 're âhuri. Āne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

<sup>34</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ĩmrozéb u, sô ĩhãrã za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e te za dasa hã tiwi sawi za'ra ni, saihuri âna si'ubumro da, ta norĩ hã. Mare di. Aibã ĩmro da hã, ĩ'rata sãmra za'ra ré, te za tô ĩsiré tisa tihu, to sina. <sup>35</sup> Niwapsi te za bãdã hã ĩwa waptãrã, aibã ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai âna 're si'ubumro, robzei âna. — Āne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra. Āne sô'awib õ nherê, te te si'ãma ĩsimiré'ézé hã.

<sup>36</sup> Tawamhã te duré âma romnhimiré'é, âne:

— Zazahâ ihâiwê hã e te za sizâri ni, ihâ'ratare hã da te âma hâiwa'aba da. Mare di. Âne wamhã, te za aiwamna, ihâiwê hã. Duré ihâtém na da te hâiwa'aba wamhã, aiwab ô di, ihâ hã. Hâiwê hã ô di. <sup>37</sup> Duré e romhã 'manharî 'rata 're, te za uwa 'râi wa'u îsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharî 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'râi wa'u îsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharî hã te za duré hâihaiwamna. <sup>38</sup> Itép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'râi wa'u zé té hã. — Âne te Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra. <sup>39</sup> Te duré tâma âma simiré'é za'ra:

— Uwa 'râi wa'u îsé î'ratare hã da te 're âhuri mono pari, e te za da te dasima 're wê za'ra, uwa 'râi wa'u zé ité hã. Mare di. Âté ité hã da te dasima 're wê za'ra mono ô di za. Te za dasima da te 're nharî za'ra: “Îwa'u 'ratare si, wê uptabi di.” Âne te za dasima da te 're nharî za'ra. — Âne te Zezusi hã tâma âma simiré'é za'ra, sô'awib ô nherê.

## 6

*Sabadu na, Zezusihi nhimirotizé wasu'u*  
*Mateusi 12.1-8; Marcusi 2.23-28*

<sup>1</sup> Tawamhã sabadu na, Zezusi norî hã ma tô ro'rahâri za'ra, amnho wa'wai baba, zudezu norî te, romhuri zahârizém na. Tawamhã tridu 'rã ne hã ma tô te te sima 'rânhinari, tinhîb'rata na te te sima tomhâiwazu za'ra da, te te huri mono da, îsiré 're inomro mono norî hã. <sup>2</sup> Tawamhã parisezu norî hã te tâma nharî za'ra:

— Wahi'rada Mozési hã ma tô wama roti, sabadu na, wa te 're romhuri za'ra mono tô da. E marî da, te bété îromhuri za'ra wa'wa, âne te te wama roti ô nherê. — Âne te tâma nharî za'ra.

<sup>3</sup> Tawamhã Zezusi te asa tâma nharî za'ra, âne:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono â bâ, te te îrob'manharîzém na hã, tisiré norî me. <sup>4</sup> Mra te te simroi wamhã, ma tô âzé 'ri para u, 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zéb u. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'ma'rê î'u'êne hã, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, aré da te îsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norî ma, ma tô tâma a za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'âma romhuri'wa norî si, î'u'êne hã te te 're îhuri mono da hã, sasedoti norî si. Tane nherê, ma tô 'ma'rêne za'ra, Dawi norî hã. — Âne Zezusi hã ma tô parisezu norî ma Dawihi wasu'u hã 'râzarôtô za'ra.

<sup>5</sup> Te duré tâma nharî za'ra:

— Wa hã 'Re ihâimana u'âsi mono te te îpisudu, dasiré îpoto da, ti'ai âma. Taha wa, dama îpire di, sabadu na roti hã te dama 're î'apisutu mono zéb da hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Aibâ îsimizu'rã're hã, Zezusi te te îpesezé wasu'u*  
*Mateusi 12.9-14; Marcusi 3.1-6*

<sup>6</sup> Tawamhã sabadu ihâiba amo na, ma tô duré âzé zudezu norî te, rowahutuzéb u, Zezusi hã. Tame te duré aibâ hã dame nhamra, îsimire niwî îsimizu'rã're hã. <sup>7</sup> Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norî hã ma tô siwî 'madâ Zezusi hã, sabadu na te te pese zô, romhuri zahârizém na hã. Parisezu norî me, te simiza'rese sina 'madâ'â za'ra. Mozésihi nhimiroti te te 'madâ'â ô wa, te te siwî wê'ô da, te 'madâ'â pese za'ra. <sup>8</sup> Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, îsimirosa'rata za'ra hã. Tawamhã aibâ ma, te tinha:



— Aiwahutu, dawa'wa asab da. — Āne te tãma tinha. Tawamhã aibã ma tã wahudu. Hãwi te za. <sup>9</sup>Tawamhã Zezusi ma tã ãma sadanharĩ za'ra, ãne:

— Wa za asadanharĩ za'ra wa'wa. E niha 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, sabadu na hã, romhuri zahãrizé bãtã na roti hã. E ma hã ãwẽ, wa te 're ãmanharĩ za'ra mono zéb da hã sabadu na hã. E ma hã ãwẽ'õ. E wa te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ di za. E wa te ãma 're danho'reptu za'ra mono õ di za. E niwamhã wa za taré wa te 're da'madã'ã za'ra, 're dadã'ã za'ra mono da. — Āne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

<sup>10</sup>Tawamhã Zezusi te ab'madã, te te siwi ãuirĩ za'ra norĩ hã. Tawamhã ãsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu. — Tawamhã ma tã tinhimizu wahutu, aibã hã. Tawamhã awa'awi ma tã tinhimizu pese. <sup>11</sup>Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã ma tã sada tizahi za'ra, Zezusihi zãda. Tawamhã te sima rosa'rata za'ra, marĩ hã te te tãma 'manharĩ za'ra da.

*Zezusi hã aibã 12 na te te ãpisutu za'ra zé wasu'u, tizadawa wasu'u'wa da*

*Mateusi 10.1-4; Marcusi 3.13-19*

<sup>12</sup>Tawamhã êtẽ 'rãihã na ma tã Zezusi hã sai'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, mreme da. Tawamhã mara bã te tãma mre. <sup>13</sup>Taha wa, awẽ wi ma tã sã tihãrã za'ra, tizazei'wa norĩ zõ. Tawamhã ãtẽme sihutu wamhã, ma tã pisutu za'ra, 12 na ãhãiba za'ra hã ãsiré 're nomro mono da. Ma tã oto sisi za'ra, tizadawa wasu'u'wa na. <sup>14</sup>Ta norĩ nhisi za'ra hã ãne: Sima Pedru, tinoi me, Ādéréhé me. Pedru na te za sisi té, Zezusi hã. Duré Ti'adu norĩ hã tisisãnawãi me Zuwãhã me, duré Piripi norĩ hã, Batoromezuhu me, <sup>15</sup>duré Mateusi norĩ hã, Tomehẽ me, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Sima Zeroti, <sup>16</sup>duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã, duré Zudasi Icarizoti hã, dama ãhãiba nhomri'wa da hã.

*Zezusi te te ãrowasu'uzé, duré te te ãda'apesezé wasu'u*

*Mateusi 4.23-25*

<sup>17</sup>Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tã sa'a hawi si'ra za'ra. Tawamhã ti'ai haré u sihutu õ ré, te a'ã nhamra, sãnhihãpã ãma, tizazei'wa norĩ me. ãsazei'wa norĩ hã ahã di. Tame duré da'ahã uptabi na, te sã ai'ubumro ni. Daro mono bã, ma tã ãwana sã tasi'rã'õtõ ni, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Zeruzarẽ hawi, duré Tiru na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sido hawib zama. Ā zaihã na Tiru hã, duré Sido hã, 'ri nho'u. <sup>18</sup>Zezusihi mreme hã da te wapari za'ra da, ma tã ãtẽme dasito. Duré te te da'apese da zama, ma tã ãtẽme ai'aba'ré ni, duré wa'uburé te te dama anhamra da. Tawamhã ma tã dama anhamra. <sup>19</sup>Simipese waihu'u pese wa, ma tã dasima wẽ za'ra ni, danhib'rata na da te upi za'ra da, rowẽ na oto 're dasi'ubumroi mono da.

*Dama 're ãrowẽ za'ra mono zé wasu'u, robzei'õ na 're ãdasi'ubumroi mono zé wasu'u me*

*Mateusi 5.1-12*

<sup>20</sup>Tawamhã Zezusi hã te tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'madã'ã pese za'ra. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Āté asibrob ãna, te oto 're anomro aba mo. Tane nherẽ, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ãsib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

21 — *Āté mra*, te oto 're *īsépata za'ra wa'aba mo*. Tane nherē, te za robze na 're *aihâimana za'ra wa'aba mo*. Niwapsi mra hã, ahã di za.

— *Āté* te oto 're *ai'ry'ry wa'aba mo*, *aipē'ēzé za'ra wa'aba wa*. Tane nherē, te za robze na 're *aihâimana za'ra wa'aba mo*. Niwapsi te za *aipē'ē* 're, 're ato za'ra wa'aba mo, rowē te.

22 — *Wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo*. A norĩ wa'wa hã *ĩzazei'wa*, 're anomro aba mono wa, *āté* te za da te 're *ai'ruiwapari za'ra wa'wa*. *Āté* te za da te 're *aiwē'ō za'ra wa'wa*. *Āté* te za da te aima 're *nharĩ wasété za'ra wa'wa*. *Āté* *aiwasédé hã* te za taré da te *ai'āma 're sa'ra za'ra wa'wa*. *Āne wamhã*, te za robze na 're *aihâimana za'ra wa'aba mo*. 23 Rowē te, te za 're *asarôtô za'ra wa'aba mo*. A norĩ wa'aba ma si, *rowasédé hã* da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono *ō* di za. *Wahi'rata norĩ ma*, ma *tô rowasédé hã* da te aima 're 'manharĩ za'ra duré, 'Re *ihâimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma*. Taha wa, da te 're *ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherē*, aima 're *rowē za'ra wa'aba mono di za*. Niwapsi, 'Re *ihâimana u'āsi mono*, te za *marĩ ĩwē hã* te te aima 're *sômri za'ra wa'wa*, *hãiwa āma asô 're ĩsimi'wara aba mono hã*. Taha wa, aima 're *rowē za'ra wa'aba mono di za*. — *Āne romhã ré ma tô tãma waihu'u sirômo za'ra*, *tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma*.

24 Taha pari, te uburé dama tinha oto:

— *Āté asibro* ahã na, te a'ã 're *aihâimana za'ra wa'aba mo*. Niwapsi *tãbã* za oto *asibro ahã za'ra wa'wa hã*. *Tawamhã robzei ô* na, te za 're *ai'ubumroi wa'aba mo*.

25 — *Āté asai ahã na*, te a'ã 're *aihâimana za'ra wa'aba mo*. Niwapsi, te za mra hã 're *īsépata za'ra wa'aba mo*. *Tawamhã* te za *robzei ô* na 're *aihâimana za'ra wa'aba mo*.

— *Āté rowē* te, te a'ã *aipē'ē* na 're ato za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za *robzei āna 're asimroi wa'aba mo*. *Tawapsi* te za 're *ai'ry'ry wa'aba mo*.

26 — Tane *duréhã* ma *tô aibã norĩ āma 're dawata za'ra*. 'Re *ihâimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa*, ma *tô āma 're dawata za'ra*, *wahi'rata norĩ hã*. Taha wa, a'ã *ai'āma 're dawata za'ra wa'aba mono nherē*, niwapsi aima 're *rowē za'ra wa'aba mono ô* di za. — *Āne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã*.

*Zezusihi nhimiroti wasu'u, da te 're ĩdazawi pese za'ra mono zém na Mateusi 5.38-48*

27 Te duré dama tinha:

— *Īwapari'wa norĩ*, wa za aima *waihu'u za'ra wa'wa*, *āne hã*: *Asawi'ō'wai wa'aba norĩ hã* te za 're *īsawi pese za'ra wa'aba mo*. *Duré ai'ruiwapari'wa norĩ ma*, te za *marĩ tãma 're ĩ'manharĩ wē za'ra wa'aba mo*, *ĩwē na*. 28 *Duré* da te aima 're *nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherē*, te za *da'āma 're aimreme zusi aba mo*, 'Re *ihâimana u'āsi mono ma*, *ĩwē hã* te te *dama 're anhomri mono da*. Da te aima 're *rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherē*, te za 'Re *ihâimana u'āsi mono wi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo*, te te 're *da'apawapto mono da*. 29 *Ai'u'rata wi*, da te 're *aihã za'ra wa'aba mono wamhã*, *dama āma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ô* di za. *Taré* te za 're *aipizari za'ra wa'aba mo*, *ai'u'rata amo niwĩ*, da te 're *aihã za'ra wa'aba mono da*. *Duré asi'ubuzé hã* da te *aiwi 're waibui wa'aba mono wamhã*, *dawi 're sawi za'ra wa'aba mono ô* di za, *asô'utu'u zama*, da te *aiwi 're waibui wa'aba mono da*. 30 *Marĩ hã* da te *aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhã*, te za *dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo*. *Āté ni'wa hã* te za *asibro hã aiwi ārĩ 'wa*. *Tawamhã sô aihãrã ô* di za, *apã* te te aima *sômri da*. 31 *Marĩ ĩwē si*, da te aima 're 'manharĩ za'ra

wa'aba mono da, asima 're ĩdawē za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ĩwē si dama 're ĩmanharĩ u'āsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rāmi.

<sup>32</sup> — Siwa'ru, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ĩdanomro mono hã, tizawi pese 'wa si, te te 're sawi pese za'ra. Tanei ō di, a norĩ wa'wa hã za. Āne wamhã, ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. Taha wa, te za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. <sup>33</sup> Duré, uburé te za marĩ hã dama 're ĩmanharĩ wē za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hã, tizawi pese 'wa norĩ ma si, te za te te tãma 're 'manharĩ wē za'ra. Tanei ō di, a norĩ wa'wa hã za. Āne wamhã, e niha te za 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩwē na te te aima āma 're ĩ'a'uwaimrami aba mono da hã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. Taha wa, te za marĩ hã uburé dama 're ĩmanharĩ wē za'ra wa'aba mo. <sup>34</sup> Duré, uburé te za dama 're asōprub za'ra wa'aba mo. Āté marĩ hã te za da te aiwi 're waptērē za'ra wa'wa, a'â dama 're sōmri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za dama 're ĩsōmri za'ra wa'aba mo, ĩwa'rāmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono āna. Dawasété na 're ĩdanomro mono hã te marĩ hã tisiré norĩ ma si, te te 're sōmri za'ra, te te siwi 're waptērē za'ra mono wamhã. Tawamhã te duré ĩwa'rāmib zô 're simnhasi za'ra. Tanei ō di, a norĩ wa'wa hã za. Āne wamhã, ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. Taha wa, te za uburé dama 're asōprub za'ra wa'aba mo. <sup>35</sup> Dawasété na 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mono ō di za. Uburé te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Asitob'ru norĩ zama, te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé te za marĩ hã tãma 're ĩmanharĩ wē za'ra wa'aba mo. Āté marĩ hã te za da te aiwi 're waptērē za'ra wa'wa, syry na a'â dama 're sōmri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tãma 're ĩsōmri za'ra wa'aba mo. ĩwa'rāmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono ō di za. Āne wamhã, te za ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. ĩ'ra te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, danhipai u ĩpire uptabi 'ra hã. Marĩ wē na, uburé te dama 're sōpru. ĩsōprum na āma 're ĩdawata za'ra mono ō norĩ ma zama, te dama 're sōpru. Dawasété na 're ĩdanomro mono ma zama, te 're sōpru. <sup>36</sup> Taha wa, te za Aimama aba ne, 're anomro aba mo, aiwē na. — Āne ma tô Zezusi hã tãma roti za'ra.

<sup>37</sup> Ma duré tãma waihu'u za'ra, āne:

— Dawasédé hã da'āma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawē'ō za'ra wa'aba mono ō di za. Tawamhã te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. Dawasédé hã da'āma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono ō di za. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'āsi mono, te te aima 're anharĩ aba mono ō di za. Marĩ, da te aima 're ĩmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ō di za. Tawamhã aiwasété'wa hã te te 're ab'madâ'â mono ō di za, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. <sup>38</sup> Asibrom na te za dama 're asōprub za'ra wa'aba mo, ĩsimarĩ'ō norĩ ma. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã te za marĩ hã ĩwa'rāmi sa'ētē na te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Marĩ na asima 're asōprub za'ētē za'ra wa'aba mono ne, te za aima 're sōprub za'ētē za'ra wa'wa. Sa'ētē na dama 're sōmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za sa'ētē na te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ĩwa'rāmi, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. Syry na dama 're sōmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za syry na te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

<sup>39</sup> Tawamhã āne te tãma āma romnhimiré'é za'ra:

— Ni'wam norĩ hã tob'a zahuré wamhã, nimomo sisaprõni zahuré wamhã, sisaprõni wẽ zahuré õ di za. Te za siré tiwaptã'ã zahuré, ab're u. — Æne ma tô tãma rowasu'u za'ra. <sup>40</sup> Te duré tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di, tãma ïromnhoré'wa norĩ ma hã. Niwapsi te te 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're waihu'u za'ëté za'ra, tãma ïromnhoré'wa ne hã. — Æne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

<sup>41</sup> Te duré tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Até wede wa'õno hã atob 're, te nomro, sabui õ nherẽ. E niha te za bété sô ïtõmo 'madã, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã. <sup>42</sup> Wede wa'õno hã atob 're ïnomro, sabui õ nherẽ, e niha te za tãma ïnha: “Ropru hã a'ã te aima wazere, atõmo hawimhã.” Mare di. Wede wa'õno hã te za a'ã atõmo hawimhã ïwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wẽ, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã. — Æne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

<sup>43-45</sup> Tawamhã Zezusi ma tô da'ãma ãma romnhimiré'é, rob'rã na, ãne:

— Rowede hã wẽ wamhã, 're 'rãĩ wasété za'ra mono õ di za, wede wẽ wa. Wasété wamhã, 're 'rãĩ wẽ za'ra mono õ di za, wede wasété wa. 'Re 'rãĩ wẽ za'ra mono wamhã, te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ïwẽ na. E wab'ru u, te za 're aimo, rob'rã ïse zõ. Mare di. Wab'ru na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ïse hã. E aptob u, te za 're aimo, rob'rã ïse zõ. Mare di. Aptom na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ïse hã. Æne ni'wa hã 're morĩ wẽ wamhã, tipẽ'ẽ 're, tinhimirosa'rata wẽ hawim na, te za 're mre me wẽ u'ãsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na, te za duré 're mre me wasété u'ãsi. Danhimirosa'rata zarina, te za tô õne u'ãsi 're damreme zusi. — Æne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

*Ri'wa norĩ wasu'u*

*Mateusi 7:24-27*

<sup>46</sup> Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô Asib'apito na asiwi 're ïnhisi za'ra wa'aba mo, ïnhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ nherẽ. <sup>47</sup> Até ni'wam norĩ hã te za we ïtème aihutu, ïnhimiroti hã te te wapari za'ra da. Tawamhã te te wapari za'ra wamhã, te za oto ïnhimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. <sup>48</sup> Taha wa, wa za ïnhimiroti 'madã'ã'wai ãma simiré'é, 'ri'wa na. Aibã hã ma tô ab're, 'ri da, ti'ai 'rowi êne hã ïnomro u. Tawamhã ma tô ãma tipahã, ab're na. Ab're 'rehã di oto. Tawamhã êtẽ nhisiwi ma tô 'ri, aibã hã. Tawamhã âpré wamhã, â hã ma tô 're praba, 'ri u. Tete na ma tô 'ri hã 'manha, aibã hã. Taha wa, rési ãna te 're sa, 'ri hã. <sup>49</sup> Até ni'wam norĩ hã te za ïnhimiroti hã tipo're na te te 're wapari za'ra. Tane nherẽ, te te 're 'madã'ã za'ra mono õ di za, ïnhimiroti hã. Taha wa, wa za ïnhimiroti 'madã'ã'õ'wai ãma simiré'é, 'ri'wa ïhãiba amo na. Aibã hã 'ri na'rata da, te te ab're õ di. Ti'a nhisiwip si, ma tô sima 'ri. Tawamhã 'ri u, â 're praba mono wamhã, â, ma tô 'marõwĩ, 'ri hã. Tãibã oto. Taha wa, ma tô aipru pese, 'ri hã. — Æne ma tô 'ri'wa na simiré'é dama Zezusi hã, da te waihu'u za'ra da.

## 7

*Romanuhu ma romhuri'wa, Zezusi hã te te ïpesezé wasu'u*

*Mateusi 8:5-13*

<sup>1</sup> Tawamhã te te dama roti parimhã, te oto mo Zezusi hã, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Tawamhã ma tô wi. <sup>2</sup> Tame aibã hã te 're hãimana

romanu hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tãma ĩromhuri'wa hã te te sawi pese di. Hãzé na te oto nomro, tãma ĩromhuri'wa hã. Hãzé ahã wa, te za oto dârã. <sup>3</sup>Tawamhã hãzé na nomro ré, ma tō Zezusihi wasu'u hã wapa, romanu hã. Taha wa, ma tō zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã 'mazatōrĩ za'ra, Zezusihi zô, ĩhãzé ré hã te te pese da. <sup>4</sup>Tawamhã te te sô ĩsatōrĩ za'ra hã ma tō ĩtēme aihutu, Zezusihi u. ĩtēme sihutu wamhã, ma tō tãma rowasu'u za'ra:

— Aibã hã ĩwē, romanu hã. Wē wa, pawapto na. <sup>5</sup>Wasiré õ nherē, te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tō ĩsiminhimi'ru zarina wama 'ri za'ra ni, wate da, rowahutuzé hã. Ta hã ma tō duré pawa'ãbã za'ra, 'ri'wa norĩ hã.

— Āne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

<sup>6</sup>Tawamhã Zezusi te ĩsiré timorĩ za'ra. Ma tō oto rosahutu za'ra, 'ri u. Te te rosahutu za'ra wamhã, romanu hã ma tō tisiwadi norĩ hã 'mazatōrĩ za'ra, te te tãma 'mazadawa wasu'u za'ra da, Zezusihi ma. Tawamhã te te uzusi za'ra wamhã, āne te tãma 'mairowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wasiwadi hã zudezu'õ nherē, áté asébré õ di za, u, ĩsõrõwa u. A hã, u, aiwē di. Õ hã, u, wē prã ti. Wē prã i wa, áté ĩsõrõwa u asébré õ di za, u. <sup>7</sup>Wē prã i wa, si'uihã na we atēme morĩ õ di za, u, tãma ĩromhuri'wa hã tãma pese da. Romhã na nherē, aimreme pire wa, te za, u, aimreme na tãma ĩpe, rowē na tãma 're sãmra mono da. <sup>8</sup>Romanu hã, damreme ĩpire hã tãma waihu'u pese di, u. ĩsib'apito norĩ mreime hã tãma pire za'ra di, u. Duré õ hã, u, ĩmreme hã pire di, tinhib'a'uwē norĩ ma, da'wapéi'wa norĩ ma. Tawamhã, te te 'mazatōrĩ wamhã, te za, u, mo, ĩsadawa para. Sô hãrã wa, te za u, ĩtēme wi, ĩsadawa para. Duré marĩ hã tãma ĩromhuri'wai ma, te te 'rui wamhã, te za, u, tãma 'manha, te te tãma ĩ'ruzéb uwaibaba. Taha wa, aimreme hã pire wa, te za, u, tãma ĩpe, tãma ĩromhuri'wa hã, rowē na tãma 're sãmra mono da. — Āne te Zezusihi ma sadawa wasu'u za'ra, romanuhu siwadi norĩ hã.

<sup>9</sup>Tawamhã Zezusi hã āne hã te te wapari wamhã, ma tō ãma titob'uzu, ĩsimirowasu'u za'ra na, romanuhu ãma hã. Tawamhã ma aipi'ra, datēme. Da'ahã uptabi na ĩsarina ĩsi'aba're norĩ u, ma aipi'ra. Āne te dama tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ā hã te te sina ĩ'umnhasizém na hã, niwa te ĩ'madã'ã õ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma hã. Ta norĩ hã te te ãma siwi wabzu õ di, te te sina ĩ'umnhasizém na hã. — Āne Zezusi hã te tinha, ĩsarina ĩsi'aba're norĩ ma.

<sup>10</sup>Tawamhã apã ma tō ai'aba're, romanu siwadi norĩ hã, ĩsõrõwa u. Sihutu wamhã, ma tō ĩhãzé ré hã sabu za'ra. Rowē na te oto nhamra, hãzé ãna.

*Īmrotõ 'ra hã, Zezusi te te ĩhãiwa'utuzé wasu'u*

<sup>11</sup>Tawamhã ãma ronomro õ ré, te Zezusi hã mo, 'ri wa'õtõ u. Naĩ na 'ri wa'õtõ nhisi u, te mo. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te ĩsiré ai'aba're. Da'ahã na te duré ĩsiré ai'aba're ni. <sup>12</sup>Tawamhã 'ri wa'õtõ 'wawi wa'ra u, ma tō rob'uwe za'ra, Zezusi norĩ hã, 'ridawa u. Tawamhã ĩwab'rere, ma tō dasiwi ãri ni, ab're u, ĩmrotõ 'ra ĩdã hã. Misire aibã ĩ'ra hã. Da'ahã na te ĩsiré ai'aba're ni, ĩmrotõ siré, ab're u. <sup>13</sup>Tawamhã ĩmrotõ te te 'madã'ã wamhã, ma tō ãma tip'ëzé, Zezusi hã. Tawamhã ma tō tãma tinha, wawa tō da.

<sup>14</sup>Tawamhã ma tō oto ĩtēme wi. Te te ãri za'ra ré, ma tinhib'rata na ĩré upi. Taha wa, ma ĩré mazahãri za'ra. Tawamhã te oto 'mahã:

— Ai'repudu, wa za aima tinha: Ai'utu. — Āne te 'mahã.

<sup>15</sup> Tawamhã ai'repudu hã ma tô udu. Sahã na te oto nhamra. Tawamhã tãma rowê wa, te oto mre. Taha wa, te Zezusi hã ãna ma ti'ru, ãne:

— Æ ai'ra, ãma saprõni. — Æne te tãma tinha. Dã'ã zahã, oto sahã na sãmra wa, ma tãma tapê'ëwara za'ra ni. <sup>16</sup> Æne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Tinhib'a'uwê norĩ hã te za we te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã. Ma tô we watême satõ, tizadawa wasu'u'wa hã. Mreme pire uptabi di. — Æne 'Re ãhãmana u'ãsi mono ãma, te tawata za'ra ni.

<sup>17</sup> Tawamhã ãwasu'u hã ma tô wapari za'ra ni, daro mono bã, Zezusi te te ãhãwa'utuzé wasu'u hã. Zudezu norĩ rob 'rata, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ zama, ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra ni.

*Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ãsatõrĩ zahuré zé wasu'u*

*Mateusi 11.2-19*

<sup>18-19</sup> Tawamhã Zezusi te te ãhãwa'utuzé hã ma tô Zuwãhã ma wasu'u za'ra, ãsadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ hã. Tawamhã maparane te sô tihãrã zahuré, Wanhib'apito u neb zahuré da, te te sadanharĩ zahuré da. Æne Zuwã te tãma nharĩ zahuré:

— Ane wa'aba wamhã, te za ãsadanharĩ 'wa, ãne: “E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zõ, wa za 're wanhimipari za'ra.” Æne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa. — Æne Zuwã hã ma tô tãma nharĩ zahuré. <sup>20</sup> Tawamhã Zezusihi u, te tineb zahuré. Ìtême simasisi wamhã, ma tô sadanharĩ zahuré:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zõ, wa za 're wanhimipari za'ra. — Æne te sadanharĩ zahuré.

<sup>21</sup> Tawamhã ãsõ'a zahuré, te a'ã da'apese da'ahã na, Zezusi hã. Duré wa'uburé ré, 're ãdanomro mono hã ma tô dama anhamra. Duré ãtob'a norĩ hã ma tô ato pese, ahã na. <sup>22</sup> Tawamhã te te da'apese parimhã, te oto tãma nharĩ zahuré, Zuwã Batitaha nreme 'madã'ã pese 'wa norĩ ma, ãne:

— Apã te za ane wa'wa Zuwãhã u, tãma ãwasu'u wa'aba da. ãtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madã'ã za'ra. ãmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ã'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wê na te oto 're nomro. Duré ãpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ãdã'ã za'ra mono norĩ hã ma tô duré apã 're hãwa'utu za'ra. ãwasu'u'wê hã ma tô duré ãsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. Æne na te za tãma ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. <sup>23</sup> Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ãhãmana u'ãsi mono zadawa para we ãmorĩ na, 'rãwi ã'ãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowê uptabi za'ra mono di za. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

<sup>24</sup> Tawamhã apã te tineb zahuré Zuwã Batitaha u, aibã norĩ hã. Tawamhã ãsa'u zahuré si, te Zuwã hã dama wasu'u wê, Zezusi hã. Da'ahã na ãdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— A'ubuni u, ma tô 're anomro aba mo, Zuwã hã sabu za'ra wa'aba da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ãhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hãmana mono wa, ma tô ãtême 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hãmana. <sup>25</sup> E uza wê na 're si'uza mono wa, ma tô ãtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wê na 're si'uza mono õ di. Uza wê ré 're ãnomro mono norĩ hã, te apito nhorõwa ãma 're si'ubumroi. Uburé marĩ hã ãwê uptabi si, te tãma 're hãmana za'ra, ta norĩ ma. <sup>26</sup> Ma'ãpé, ãma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ãhãmana u'ãsi mono zadawa wasu'u wai

wa, te ìtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Ìwana Ìsadawa wasu'u'wa norî hã, ìpire na te te siwi ãma wabzu za'ra ô di, Zuwã hã. <sup>27</sup> Duréihã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã âne ãma rob'ui'ééré, Zuwãhã ãma, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na: "Ìzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satô, te te asô ropese mono da." Æne duréihã ãma rob'ui'ééré hã, ìbaihã na hã.

<sup>28</sup> Te duré tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Uburé ìwana 're ìnomro mono norî hã te te siwi ãma wabzu za'ra ô di Zuwã hã, ìsimiromhuri pire na hã. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'azawi mono zéb zarina, te te 're ìda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ô di za, Zuwã hã. Ni'wam norî si, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norî si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ì'uirî na. Taha wa, ta norî hã te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norî hã, tisiré norî ma, wapu na 're hâimana za'ra mono nherê, te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norî si ì'uirî na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'apawapto mono zé hã. — Æne ma tô Zezusi hã dama wasu'u, Zuwã hã.

<sup>29</sup> Tawamhã uburé ma tô ìsimirowasu'u hã wapari za'ra ni. Danhib'apito ma, rob'ui'prazé ubumroi'wa norî zama, ma tô dame wapari za'ra. Ta norî hã ma tô oto wapari pese za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha wa, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã tãma 'manharî za'ra. <sup>30</sup> Tazahã, parisezu norî hã rowahutu'wa norî me, ma tô siwi wê'ô za'ra 'rãwi, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima ìda'awézé hã. Taha wa, te te siwi wê'ô za'ra wa, â dawabzuri hã te te tãma 'manharî za'ra ô di, Zuwã hã.

<sup>31</sup> Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wam norî ãma, wa za ãma simiré'é za'ra, ã nimosi dapoto tém norî ãma hã. <sup>32</sup> Até ai'uté norî ãma, wa za ãma simiré'é za'ra. 'Ri nhi'riti wa, da te dasina 're ì'ubumroi mono zéb ãma si'ubumroi ré, ãne ai'uté norî hã te za si'mahârâ za'ra: "Wa norî hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tazahã, ãma ato za'ra wa'aba ô di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na, wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tazahã, a norî wa'wa hã wazu ai'ry'ry wa'aba ô di." Æne te za si'mahârâ za'ra. <sup>33</sup> Tane a norî wa'wa hã. Zuwã Batita hã te sai ãna nasi aimasisi. Duré uwa 'rãï wa'u ìsé hã te te 're hãsi mono ô di. Tazahã, ãne 're hâimana mono wa, ma tô tãma 're ìnharî wasété za'ra wa'aba mo, wa'uburé ré 're ìmorî na. <sup>34</sup> Wa hã ti'ai ãma dasiré ìpodo hã dasazém na, wa 're ìsa. Uwa 'rãï wa'u ìsé hã wa duré te dame 're hãsi. Tazahã, ìsa za'ètê na 're ìsai mono na, duré uwa 'rãï wa'u zé zeï 'wa na, ma tô ìma 're ìnharî wasété za'ra wa'aba mo. Duré siwa'ru 're ìdanomro mono norî siwadi na, ma tô ìma 're ìnharî wasété za'ra wa'aba mo. <sup>35</sup> Tane tô. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wê di. Tawamhã ìsimiroti hã da te dasima 're wê za'ra mono wamhã, te za ìwê hã da te 're waihu'u za'ra. Da te 're wê'ô za'ra mono ô di za, ìwê hã dasiwi. — Æne Zezusi ma tô tãma siwasu'u za'ra.

*Simahã wasu'u*

<sup>36</sup> Tawamhã aibã parisezu hã ma tô Zezusihi zô hã, ìme sa da. Taha wa, te Zezusi hã ìsôrôwa u mo. Tawamhã ma tô nhamra tame, sa da. <sup>37</sup> Tame 'ri wa'ôto ãma hã ma tô ìwasu'u hã wapa pi'ô hã, siwa'ru 're ìmorî hã. Parisezu nhorôwa ãma sa da, ìsãmra na ma tô wapa. Taha wa, ma tô simhi ti'â, Zezusihi zarina, wedewa'u zadaze ré hã. Simhi hã, ètê'a 'manharî. Wa'âbã za'ètê di, wedewa'u zadaze hã. <sup>38</sup> Tawamhã Zezusihi

babarā na ma tô nhamra, wawa sina. Wawai wamhā, Zezusihi para nhisiwi, ma tô ti'upīni a'a. Taha wa, te tizéré na tāma u'ō. Tawamhā da te 're ĩdatob'rata hārā za'ra mono ne, tizadawa na ma tô para hārā. Ma tô wedewa'u zadaze hā ĩpara nhisiwi sa'wa, pi'ō na. <sup>39</sup> Tawamhā, parisezu te te 'madâ'â wamhā, ma tô tipē'ê na tāma tinha, Zezusihi ma:

— Tô sena, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai 'wa'âhā, te aré ĩwasété na āma waihu'u, pi'ōi āma hā. Tawamhā te aré tiwi sisawi, te te upi tō da. — Āne ma tô tipē'ê na tāma tinha.

<sup>40</sup> Tawamhā ĩsimirosa'rada hā te te sina waihu'u wa, te aibâ ma tinha, Zezusi hā:

— Sima, marī, wa za aima waihu'u, waihu'u da. — Āne te tāma tinha.

Tawamhā Sima te asa tāma tinha:

— Ma'āpé, ĩma waihu'u, marī hā te waihu'u da.

<sup>41</sup> Taha wa, te Zezusi hā tāma rowasu'u oto, āne:

— Aibâ norī hā ma tô rob'uiirazéb ô wa, taré a'â dawī 'maiwaptērē zahuré. ĩmorī'rada hā 500 na ma tô dawī waptē. Duré ĩhâiba amo hā, 50 na ma tô dawī waptē. Niwapsi te za ĩsōwa're're tāma sōmri zahuré, aibâ ma. <sup>42</sup> Tawamhā rob'uiirazéb ô wa, ĩsōwa're're te te tāma sōmri zahuré ô di. Sōpru wa, ma tô tāma waihu'u zahuré aibâ hā, ĩsōwa're're te te tāma sōmri zahuré tō da. — Āne ma tô Simahā ma rowasu'u, Zezusi hā. Tawamhā te oto āma sadanha:

— E 'wa hā te za sawi pese, aibâ ĩsōpru hā. E 500 na te te tāma ĩsōmri hā te za sawi pese. E 50 na te te tāma ĩsōmri hā te za sawi pese. — Āne Zezusi te sadanha.

<sup>43</sup> Tawamhā Sima te asa tāma tinha:

— Āté 500 na te te tāma ĩsōmri hā te za sawi pese. — Āne Sima, te Zezusihi ma tinha.

Tawamhā Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Tane tô. ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. — Āne ma tô āma saze.

<sup>44</sup> Tawamhā pi'ōi u sipi'rai wamhā, te duré tāma tinha, Simahā ma:

— Āhâta, pi'ō hā. Tāma ĩzawi pese di. A hā we ĩzébré wamhā, â hā dama 'rui ô di, da te ĩpara upsō da. Pi'ō si ma tô ĩpara upsō, ti'upīni na. Ma tô duré tizéré na ĩpara u'ō. <sup>45</sup> A hā we ĩwiwi wi, ĩzawi ô di, ĩtob'rata hārā na. Pi'ō si ĩzébré wi, ma tô ĩpara hārâ. <sup>46</sup> A hā dama ĩ'rui ô di, azeitona 'râi wa'ui wam na da te ĩzéré u'rê da, ĩma robze da. Pi'ō hā wedewa'u zadaze pire hā ma tô ĩpara nhisiwi sa'wa. <sup>47</sup> Tāma ĩzawi uptabi wa, ma tô ĩma 'manharī wē. Marī hā te te 're ĩ'ab'manharī wasété mono zé hā ahâ nherê, wa tô tāma tipa. Taha wa, tāma ĩzawi uptabi di, te tāma apari wa. Dawasété ahâ na 're dasisāmri za'ra mono ô wamhā, da te dasina 're waihu'u za'ra mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété ahâ na te te dama 're ĩ'apari mono zé hā. Tawamhā 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama sawi prā ti za. Dawasété ahâ na 're dasisāmri za'ra mono wapsi, te za da te dasina 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété ahâ na te te dama 're ĩ'apari mono zé hā. Tawamhā 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama sawi uptabi di za. — Āne ma tô Simahā ma waihu'u, Zezusi hā.

<sup>48</sup> Tawamhā pi'ōi ma, te oto tinha:

— Marī hā 're ĩ'ab'manharī wasété mono zé hā wa tô oto aima tipa. — Āne te pi'ōi ma tinha.

<sup>49</sup> Tawamhā Zezusihi mreme, ma tô pi'ōi āma wapari za'ra, ĩsiré ĩsaihuri norī hā. Taha wa, ma tô tipē'ê na tāma nharī za'ra:



— E 'wa hã õ hã, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te te dama 're ĩ'apari mono hã. — Āne te tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.

<sup>50</sup> Tawamhã Zezusi te duré pi'õi ma tinha:

— Īzazei wa, wa tã aipawapto, aiwasédé hã rême pese da. Rowẽ na te za oto 're aimo. — Āne te pi'õi ma tinha, Zezusi hã.

## 8

*Pi'õ norĩ hã, Zezusihi siré ĩ'si'aba'rézé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã ãma ronomro wapsi, te Zezusi hã datẽme 're mo, daro mono bâ. 'Ri nho'õmo mono bâ, te datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bâ. Tawamhã datẽme 're morĩ wamhã, ma tã ĩwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Datẽme 're morĩ wamhã, aibã norĩ hã 12 na ĩhãiba za'ra hã, te ĩsiré 're nomro. <sup>2</sup> Pi'õ norĩ zama, te ĩsiré 're nomro, wa'uburé, te te tãma 're ĩ'anhamra mono norĩ hã. Duré, ĩhãzé hã te te tãma 're ĩ'apari mono norĩ zama, te ĩsiré 're nomro. Pi'õ nhisi hã, Mariza Madarena na ĩsisi hã, wa'uburé hã, 7 na ĩhãiba za'ra hã te te tãma ĩsãmra za'ra hã. <sup>3</sup> Duré, Zuwãna na pi'õ nhisi hã. Cuzaha mro hã, apito Erodihĩ ma romhuri'wai mro hã. Duré, Suzana na pi'õ nhisi hã. Aimawi norĩ hã te duré ĩsiré 're nomro, pi'õ norĩ hã, ahã na. Ta norĩ hã tinhimarĩ na, te Zezusi norĩ hã te te 're pawapto za'ra.

*Aibã hã amnho poto mono da, te te ĩ'anhamra mono zé wasu'u*

*Mateusi 13.1-23; Marcusi 4.1-20*

<sup>4</sup> Tawamhã da'ahã na ma tã ĩtẽme aihutu ni Zezusihi u, 'ri ahã mono bâ, da te sabu za'ra da. Tawamhã, ĩtẽme dasi'rã'õtõ wamhã, ma tã dama romnhimiré'é, ãne:

<sup>5</sup> — Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã na, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Taha wa, ma tã dapara na nasi wati'i za'ra ni, tiwi ĩrere'e mono hã. Sire hã ma duré te te uprosi, poto mono õ ré. <sup>6</sup> Ētẽ nhisiwi, ma duré nima norĩ hã rere'e, amnho hã. Ti'a baiháire di, etẽ nhisiwimhã. Tawamhã, 'wanhipré wairébé mono wamhã, ti'ai wa'ro wamhã, ma 'wanhipré 'ré. <sup>7</sup> Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tã 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, ma tã te te uprosi. <sup>8</sup> Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Ma tã oto 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, 'rãĩ pese uptabi di, rob're hã. — Āne Zezusi ma tã dama rowasu'u.

Te duré dama tinha:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba ĩnhimirowasu'u na hã, waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne te dama tinha.

<sup>9</sup> Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ si, te sadanharĩ za'ra:

— E marĩ na, te ãma ĩsimiré, amnho potozém na hã. — Āne te sadanharĩ za'ra. <sup>10</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã dawĩ sawi, a'ã da te waihu'u tã za'ra da, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. A norĩ wa'aba ma si, ma tã oto ĩwasu'u hã aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, dama ĩwaihu'u'õ hã. Taha wa, wa tã ĩnhimĩromnhimiré'é na si, te dama 're arowasu'u. Tawamhã dapo're na, da te 're wapari za'ra mono nheré, da te waihu'u za'ra õ di za, ãma ĩsimiré'ézé hã.

<sup>11</sup> — Āhãna, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho potozé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono

mreme, te wasu'u. <sup>12</sup> Amnho hã bådâdi zababa ãrere'e mono hã, aimawi a'uwê, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za ãsada wasu'u hã taré tipo're na te te 're wapari za'ra. Tawamhã te za Wa'uburê hã ãtême 're síhutu âté, te te tãma 're roti za'ra mono da, te te 're saze za'ra mono tã da, te te 're sã'reptu za'ra mono tã da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Tawamhã wa'rui'wa nhimiroti zarina, te te saze za'ra õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã. <sup>13</sup> Duré amnho hã êtê nhisiwi ãrere'e mono hã, aimawi a'uwê, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra, tipo're na. Tawamhã te za ãwasu'u ma 're to za'ra. Tazahã, õne haré te te 're saze za'ra mono õ di za. Âté, te za te te 're saze hutu za'ra. Âté rowasédê hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono õ'umhasite, te za apã 're sipizari za'ra. <sup>14</sup> Duré amnho hã wab'ru wazari ã'a'a mono hã, aimawi a'uwê, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za taré tipo're na te te 're wapari za'ra, ãsada wasu'u hã. Tazahã, marĩ wamhã, õhõ ãma si 're nomro mono õ di za. Âté, marĩ na si te za te te 're rosa'rata za'ra sima, âté rob'uiprazém na si, âté titozém na si. Tawamhã rob'rã ãrã wê prã ne, 're hãimana wê uptabi za'ra mono õ di za. <sup>15</sup> Amnho hã ti'ai wê wa, te te ãanhamra mono hã, aimawi a'uwê, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za tipo're na te te 're wapari za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã te za te te 're 'madã'ã pese za'ra. Õne haré, te za ãsimiroti na 're nomro. Tawamhã rob'rã ãrã wê uptabi ne, hãimana wê uptabi na, te za oto 're hãimana za'ra. ãne amnho potozé wasu'u na, wa aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. — ãne, Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

<sup>16</sup> Tawamhã rob'uiwêzém na te duré ãma simiré'é:

— Rob'uiwêzê hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. ãsima'warazém na si, te za sã'awi da te 're sãré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwêzê hã. <sup>17</sup> Tane, ãmreme hã a'ã te dama ãwaihu'u'õ hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa tã rob'uiwêzém na ãne ãma simiré'é.

<sup>18</sup> — Taha wa, ma'ãpê ãmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono. Tawamhã ãzadawa wasu'u hã te za te te aima 're waihu'u za'ëtê za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. ãmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za apã te te aiwi 're awaibui wa'wa, ãzadawa wasu'u hã. Tawamhã ãmreme waihu'u'wa na, 'rãwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono nherê, te za ãmreme waihu'u'õ'wa ne, oto 're anomro aba mo. — ãne te Zezusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra.

*Zezusihi na wasu'u, ãno norĩ wasu'u me  
Mateusi 12.46-50; Marcusi 3.31-35*

<sup>19</sup> Tawamhã Zezusihi u, te ãna hã mo, ãno norĩ me. Te te sabu za'ra da, te ãtême ai'aba're. Tazahã, da'ahã uptabi wamhã, ãtême sisisi waihu'u õ di.

<sup>20</sup> Tawamhã Zezusihi ma, ma tã ni'wa hã rowasu'u, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asõ aimasa, ana me. Te sima wê za'ra, te te asabu za'ra da. — ãne ma tã tãma rowasu'u ni.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi te uburé dama tinha:

— Ni'wam norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ãna, duré ãno. — ãne Zezusi ma tã dama waihu'u.

*Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ãnharizé wasu'u  
Mateusi 8.23-27; Marcusi 4.35-41*

<sup>22</sup> Tawamhã bătâ na, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — Āne te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma. Tawamhã uba're wa, ma tō asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, ĩsō'u na. <sup>23</sup> Tawamhã te te siré sari za'ra ré, te oto Zezusi hã nhono, uba're wa. Sōtō ré, ma tō rowa'u ĩsa'ēne hã watobro. Taha wa, uba're 're, ma tō â hã āzé. Uba're 'remhã, â hã 'masisi wamhã, simimnhasi di oto. <sup>24</sup> Taha wa, ma Zezusihi u tiwahutu za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã āne te siwi 'mahâ:

— Rowahutu'wa, rowahutu'wa, wa za ai'utōrĩ ni. — Āne te 'mahârâ za'ra. Tawamhã Zezusi ma tō udu. Ma tō wahudu. Rowa'u'u ma, te tinha, te te sazâri da. Duré â ma, te tinha, âtu da. Taha wa, ma tō sazâ, rowa'u hã. Ma tō ti'âtu oto. <sup>25</sup> Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te tinha:

— E niha bâ asiwi ĩ'umnhasi aba ô di. — Āne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te sima nharĩ za'ra:

— E niha ô hã aibâ hã. Rowa'u'u ma, te tinha. Tawamhã rowa'u hã ma tō sazâ. Duré, â nhibzaihã ma, te tinha. Taha wa, ma tō ti'âtu. ĩmreme hã ma tō wapari zahuré. — Āne te sima nharĩ za'ra. Mreme pire wa, ma ãma titob'uzu za'ra. Ōne hã tãma sa'rese za'ra ô wa, ma tō tãma tipahi za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

*Zezusi hã, aibâ hawi wa'uburé te te ĩsatōrĩ za'ra zé wasu'u  
Mateusi 8.28-34; Marcusi 5.1-20*

<sup>26</sup> Tawamhã Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi, te ĩsō'u na siré sari za'ra, te te saprĩ za'ra da, zara u, Zezusi norĩ hã. Tawamhã ma tō oto aihutu zara u, Zeraza na danhipti'a nho'ōmo nhisi niwĩ. <sup>27</sup> Tawamhã uba're hawi, ma tō watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma tō aibâ hã ĩtēme wi, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã. 'Re si'uza mono ô di oto, aibâ hã. Ai'uréwi, te oto 're mo. Duré 'ri 're, 're sãmra mono ô di oto. Adâ'â 'ru ãma si te oto 're sãmra, êtē wa, ab're sirōmo ãma. Tame 're hâimana mono ré hã, ma tō ãma tironomro pese. <sup>28-29</sup> Aibâ hã da'rata 're sãmra mono ré, ma tō da te 're 'madâ'â za'ra, 're pusi tō mono da. Ma tō da te dasiwi 're hi wasisi, ĩsi'uwazi nhorō rutu na. Te duré da te dasiwi 're pa wasisi. Tazahã, tihi wasisizé hã te te sina 're anhinari, tipawasisizéb zama. Taha pari, te wa'uburé hã te te siwi 're saprōni, a'ubuni u. Tawamhã aibâ hã Zezusi te te 'madâ'â wamhã, ma tō 're sadari. Taha wa, hi'râtītō ma aime, Zezusihi papara. Tawamhã mreme 'rãihã na te tãma tinha, āne:

— Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, e marĩ ĩ'ãma 'manharĩ da, te we aimo. ĩ'azâri ô di za. Āne, wa ĩsina aipa'uwati. — Āne te Zezusihi ma tinha, wa'uburé ma, te te rob'rui wa, aibâ hawi watobro da.

<sup>30</sup> Tawamhã Zezusi hã te sadanha, ĩsisi zō:

— E niha asisi hã.

— Ahâ na, ĩnhisi hã. — Āne te aibâ hã tãma sisisi, wa'uburé hã ãma ahâ wa.

<sup>31-32</sup> Tawamhã romhutu na te uhâbâ norĩ hã tisa te te 're huri ahâ na, sa'a zahâpâ para wi. Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi rowaptêrê za'ra sina, rob'rehâ u te te satōrĩ tō za'ra da. Uhâbâi u, te te satōrĩ za'ra da, te sina rowaptêrê za'ra, uhâbâ hãiba 're, 're si'ubumroi mono da. Taha wa, ma tō Zezusi hã ãma saze za'ra. <sup>33</sup> Tawamhã aibâ hawi ma tō wairé wa'uburé norĩ hã, uhâbâi u si'aba're da, ĩhãiba 're, 're si'ubumroi mono da. Tawamhã, ĩtēme sisisi wamhã, uhâbâ norĩ hã te sisa're, wara sina. Sa'a hawi, te pi'reba sisa're, ĩsō'ui u. Tawamhã âi ba ma tō rere. Taha wa, ma ai'utō uburé.

<sup>34</sup> Tawamhã uhâbâ 'madâ'â'wa norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te ãsiti datême sisa're, wara sina. 'Ri nho'ômo âma, ma tô dama rowasu'u za'ra. Rom na, 'ri wa'ôtô âma zama, ma tô dama rowasu'u za'ra. <sup>35</sup> Tawamhã ãsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te ãtême ai'aba're ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibã hã 'madâ'â za'ra ni, wa'uburé ãhawi ãwairébé hã. Uza ré, te oto nhamra Zezusihi papara, rowê na. Tawamhã tâma rowê wa, ma tô tâma tipahi za'ra, dama 're ãrowê za'ra mono zé hã tâma sa'rese za'ra ô wa. <sup>36</sup> Tawamhã âma ã'madâ'â za'ra 'wa norĩ hã te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ãsihutu norĩ ma. Aibã, Zezusi te te ãpawaptobzém na, te tâma rowasu'u za'ra. <sup>37</sup> Tawamhã aibã wasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô tâma tipê'ewara za'ra. Taha wa, te Zezusihi ma rob'ru za'ra, ãrom nhiti morĩ za'ra da. Aihĩni te tâma rob'ru za'ra, Zeraza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

Tawamhã Zezusi te za oto âzé, uba're wa, danhiti morĩ da. <sup>38</sup> Tawamhã aibã te sina 'mahã, Zezusihi siré 're morĩ da, te te tâma pisutu da, wa'uburé ãhawi ãwairébé hã.

Tane nherê, te Zezusi hã aibã ma tinha, âne:

<sup>39</sup> — Apã aimorĩ, asôrôwa u, 'Re ãhãimana u'âsi mono, ãwê na te te aipawaptobzém na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da. — ãne te aibã ma tinha.

Tawamhã aibã te oto mo, tinhorôwa u, 'ri baba dama siwasu'u mono da, Zezusi te te ãpawaptobzém na hã.

*Zezusi, Zairuhu 'ra te te ãhãiwa'utuzé wasu'u, bâdâdi wã wa, pi'ô hã te te ãpesezé wasu'u me*

*Mateusi 9.18-26; Marcusi 5.21-43*

<sup>40</sup> Tawamhã ma tô Zezusi norĩ hã apã saprĩ za'ra, zara u. Zara niwĩ, ma tô da'ahã na ãwana sô ropsãmri za'ra ni. Tawamhã apã datême wisi wê te, ma Zezusi hã sawi za'ra ni, dato sina. <sup>41-42</sup> Tawamhã ma tô aibã hã ãtême wi, Zairu na ãsisi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma dawada'uri'wa hã. ãtême wisi wi, ma tô hi'rãtitô aime, Zezusihi papara, ti'ra âma te te sadawa pibu da, ãsôrôwa u morĩ da, ã'ra hã hãzé wa, te te tâma pese da. ã'ra hã pi'ô pisi, azarudu hã 12 na âma ãwahu. Hãzé ahã wa, te za oto tiwi dêrã. Tawamhã Zezusi te oto mo, ãsôrôwa u. Morĩ ré, te da'ahã na âma dasi'uirĩ. Ma dasiwi hõti ni.

<sup>43-44</sup> Tawamhã bâdâdi na morĩ ré, ma tô pi'ô hã wi, Zezusihi u, ãhãzé ré hã, marĩ te te 're ã'manharĩ mono hã. Hãzé ré, ma tô âma tiwahub ahã, 12 na âma ãwahubzé hã. Dawede'wa norĩ ma, ma tô uburé tinhibro hã uprosi, tisiwa'ãbãzém na. Tazahã, dawede'wa norĩ hã te te siwi hõsi ô di, ãwede na hã. Tawamhã pi'ô hã, Zezusihi babarã niwĩ ma tô saprĩ. ã'za 'rãsudu hã ma tô tiwi upi. Taha wa, ma awa'awi séptãrã. Tãibã oto ãhãzé hã. <sup>45</sup> Taha wa, ma tô âne da'mahã, Zezusi hã:

— E'wa hã ma ã'za hã ãwi upi. — ãne te da'mahã.

Tane nherê, te tâma amrami za'ra ni. Taha wa, te Pedru hã tâma tinha: — Rowahutu'wa, oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, wa wasiwi aihõti ni. — ãne te tâma tinha.

<sup>46</sup> Tawamhã Zezusi asa te tâma tinha:

— Ni'wa hã ma tô ã'za hã ãwi upi. ãwaihui'u pese na, wa tô pese. ãne, wa tô ãsina waihu'u. — ãne te tâma tinha.

<sup>47</sup> Tawamhã ma tô pi'ô hã sina wapa, Zezusihi mreime hã. Da te sa'rese âna, sãmra ô di oto, pi'ô hã. ãne ma tô sina waihu'u. Tawamhã rêrê'ê sina,

ma tô Zezusihi papara aime hi'râtîtô. Danho'a te Zezusihi ma siwasu'u pese, âne:

— Îhâzé wa, wa ai'uza aiwi upi, ãpese da. Tawamhã awa'awi wa tô séptârâ. — Âne te tâma siwasu'u. <sup>48</sup>Tawamhã Zezusi te tâma tinha:

— Îhidiba, za te aipesezém na ã'umnhasi wa, ma tô aihâzé hã aima apa. Rowê na te za oto 're aimo. — Âne, Zezusi ma tô tâma tinha.

<sup>49</sup>Tawamhã pi'ôï ma, te te rowasu'u ré, ma tô âma wi, aibâ hã. Zairuhu u, ma wi. Îsôrôwa hawi, ma ãtême wi, rowahutuzéb âma 're da'anhimi'rui mono 'wai u hã. Tawamhã te Zairuhu ma rowasu'u aibâ hã, âne:

— Ai'ra hã ma tô aiwi dârâ, azaruture hã. Rowahutu'wai wi, ro'wa're ô'umnhasite, simiromhuri nherê. — Âne te tâma tinha.

<sup>50</sup>Tawamhã Zezusi ma tô sina wapa. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tô. Îwétési asina ã'umnhasi, te aipawaptob da. Îwétési ã'umnhasi wamhã, rowê na te za oto aima 're sãmra. — Âne te Zezusi hã tâma tinha.

<sup>51</sup>Tawamhã Zezusi hã Zairuhu nhorôwa u oto wisi wamhã, ma tô pisutu za'ra, Pedru norî si ãsiré sisisi da, Zuwã hã duré Ti'adu hã, azaruture mama norî siré hã.

<sup>52</sup>Tame da'ahã na te âma ta'ry'ry ni, dapê'êzé te. Taha wa, te Zezusi hã dama tinha, âne:

— Âma ai'ry'ry wa'aba ô di za. Azaruture hã dâ'â ô di. Taré te nhono. — Âne te dama tinha.

<sup>53</sup>Tawamhã asa te tâma nharî za'ra ni:

— Oro taré sôtô za, te pê'êzani âna nomro. — Âne te tâma nharî za'ra ni. Îdâ'âzém na, ma tô waihu'u za'ra ni. Taha wa, ma tô âne tâma nharî za'ra ni. <sup>54</sup>Tazahã, te te damreme 'madâ'â ô di, Zezusi hã. Ma tô pa'â. Mreme 'rãihã na, te tâma tinha, âne:

— Azaruture, aiwahutu. — Âne te tâma tinha.

<sup>55</sup>Tawamhã ma tô apã pê'ê waze, awa'awi. Hãwi te oto za. Taha wa, mram na te wada'uri zahuré, te te tâma a zahuré da, ãmama norî hã. <sup>56</sup>Taha wa, ã'ra apã hãwi'utu wa, ma tô âma titob'uzu zahuré, ãmama norî hã, timro me. Taha wa, tâma rowê zahuré di. Tane nherê, te ã'ra na sadawa uwati zahuré, te te dama rowasu'u zahuré tô da a'â.

## 9

*Zezusi hã, aibã norî te te datême ãsatôri za'ra zé wasu'u  
Mateusi 10.5-15; Marcusi 6.6-13*

<sup>1</sup>Tawamhã Zezusi hã ma tô sitême sô tihârâ za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norî zô, aibã norî hã 12 na ãhãiba za'ra hã zô. Tawamhã ma tô tâma pisutu za'ra, waihu'u pese na 're nomro mono da, wa'uburé norî hã te te dama 're sãmra za'ra mono da, duré ãhâzé ré norî hã te te 're pese za'ra mono da, ãsadawa para. <sup>2</sup>Tawamhã ma tô duré satôri za'ra, ãwasu'uwê na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, 'Re ãhãmama u'âsi mono, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zé wasu'u na. Taha wasu'u na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ma tô satôri za'ra. Duré te te 're dapese za'ra mono da, ma tô datême satôri za'ra. <sup>3</sup>Âne te tâma roti za'ra:

— Ai'ubana te za 're anomro aba mo. Marî hã asiré 're 'wasari aba mono ô di za, asiwazusizé hã, duré romramizé hã. Marî hã 'wasari aba ô di za, mra hã, duré rob'uiprazé hã, duré ai'uzazé hã, asô'utu'u wa'wa hã. Datême 're aihutu aba mono wapsi, até 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. <sup>4</sup>Tawamhã asô ãhârâ 'rata aba nhorôwa âma si,

te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, 're aiwairébé aba mono ò ré. <sup>5</sup> Datême 're aihutu aba mono wamhã, áté asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono ò di za. Tawamhã dahawí te za 're aiwairébé aba mo, darob amoi u. Dahawí 're aiwairébé aba mono wamhã, aipara'uza zapru hã te za 're ítata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dawasété ma ropibuma, asimirowasu'u na, da te dasiwi 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono wa. — ãne ma tô tâma roti za'ra, Zezusi hã.

<sup>6</sup> Tawamhã te oto datême ai'aba'ré, 'ri wa'õtô mono bâ. Daro mono bâ, ma tô ïwasu'uwê na te te 're dapo're pu'u za'ra, Zezusihi siré 're ïnomro mono norí hã. Ma tô duré te te 're dapese za'ra.

*Apito Erodi hã, Zezusihi ãma te te ïrosa'ratazé wasu'u  
Mateusi 14.1-12; Marcusi 6.14-29*

<sup>7</sup> Tawamhã apito Erodi hã, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma da'madâ'â'wa hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa. ãne ma tô ni'wam norí hã ãma rosa'rata za'ra, Zezusihi ãma hã:

— Áté Zuwã Batita apã ïhãiwa'udu. <sup>8-9</sup> Áté Eriasi apã we ïmorí. Áté 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese ídá, apã ïhãiwa'udu. — ãne ma tô Zezusihi ãma romnomri za'ra ni. Tawamhã Erodi te tinha:

— Wa hã te waihu'u ò di. Áté ni'wa hã. Wa hã, Zuwã hã wa tô dama ti'ru, da te 'rã nhizári da. Tãibã Zuwã hã. E 'wa hã bété ïwasu'u hã, te ïwapari hã. Te sabu neza. — ãne te tinha, Erodi hã.

*Zezusi, dasa na te te ïdapawaptobzé wasu'u  
Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Zuwã 6.1-14*

<sup>10</sup> Tawamhã ïsadowa wasu'u'wa norí hã ma tô aihutu apã, Zezusihi u, ïsadowa para datême ïsi'aba'ré norí hã. Sihutu wamhã, ma tô tâma siwasu'u za'ra, te te 're ïdapawaptob za'ra mono zém na. Zezusi hã te oto te te simro siré, Besada na 'ri nhisi u, hãiba pisutu. <sup>11</sup> Tazahã ma tô ïwasu'u hã wapari za'ra ni. Taha wa, da'ahã na te ïsarina ai'aba'ré ni. Ítême dasihutu wamhã, uburé ma tô dazawi, Zezusi hã. 'Re ïhãimana u'âsi mono hã da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zém na, te dama rowasu'u, Zezusi hã. Duré, ïhãzé ré norí hã ma tô pese za'ra.

<sup>12</sup> ãne ré, ma tô tihãiwahã. Taha wa, ma ítême ubumro, ïsiré 're ïnomro mono norí hã, 12 na ïhãiba za'ra hã, te te tâma nharí za'ra da, ãne:

— ãmemhã robaba di, 'ri hã. Ôhõta romhuture di, 'ri wa'õtô u hã. Duré, re na 'ri ïsimasa mono u hã, romhuture di. Ma'ápé tamomo dazatõrí za'ra na, dasa hã da te huri da, danhotõ za'ra da zama. — ãne te tâma nharí za'ra.

<sup>13</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharí za'ra:

— Mare di. A norí wa'wa hã te za dama í'a za'ra wa'wa, dasaihuri da. — ãne te tâma nharí za'ra.

Taha wa, te asa tâma nharí za'ra:

— Wasazé hã syryre di. Í'u'ëtê wapu hã 5 na si, ïhãiba hã. Duré pe'a hã maparanere. E da'ahã uptabi nherê, wa za tawamhã ai'aba'ré ni, dasazé hã wa te dama uipra za'ra da. — ãne te tâma nharí za'ra, tame da'ahã uptabi na, dasimasa wa.

<sup>14</sup> Aibã norí hã 5 miu na ïhãiba za'ra hã te aimasã. Zezusi hã te duré asa tâma nharí za'ra:

— Ma'ápé, dama roti za'ra wa'aba, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsãtã pese na. — ãne te tâma nharí za'ra.

<sup>15</sup> Tawamhã te dama nharĩ za'ra, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsâtã pese na. <sup>16</sup> Tawamhã ĩ'u'êtê wapu hã ma oto waibu Zezusi hã, 5 na ĩhãiba hã. Pe'a ma duré timra. Hãiwa u te ĩré rob'madã, timama âma wata da, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ĩ'u'êtê wapu hã. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê. Ma tô te te sômri oto, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te te dama sômri mono da. <sup>17</sup> Tawamhã dasa hã aihĩni ma tô huri ni. Ma tô da te 'mahãpãri. Da te 'mahãpãri mono parip si, ma tô si'ôtô wa, te te apã ubumro za'ra, danho'rada hã, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Sĩ'ôno hã ahã di, danho'rata ré hã, 12 na ĩhãiba hã.

*Pedru hã Zezusi, Danho'reptui'wa na te te ĩwasu'uzé wasu'u  
Mateusi 16.13-28; Marcusi 8.27-9.1*

<sup>18</sup> Tawamhã Zezusi hã bătã na te nhamra danhiti, mreme da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Aibã norĩ hã te ĩrata asimro, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Timama ma, mreme pari, te sadanharĩ za'ra tisiré norĩ hã, âne:

— E niha ma tô dasima ĩwasu'u za'ra ni. E 'wa hã wa hã, wa 're mo. —  
Ăne te sadanharĩ za'ra.

<sup>19</sup> Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apã we aimorĩ. A hã, u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese atã, apã aihãiwa'udu. Ăne, wa tô aiwasu'u hã wapari za'ra ni. — Ăne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

<sup>20</sup> Tawamhã Zezusi te duré sadanharĩ za'ra, âne:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. — Ăne te sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma tinha, âne:

— A hã Danho'reptui'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aipisudu. — Ăne te tãma tinha.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi te sadawa uwati za'ra, te te a'â dama wasu'u tã za'ra da, Danho'reptui'wa na. <sup>22</sup> Taha wa, te tãma siwasu'u za'ra, âne:

— Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, wa za robzépata za'êtê. Dama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩwê'ô za'ra. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, te za siwi ĩwê'ô za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩwê'ô za'ra. Taha wa, te za dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bådã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ ô ré, wa za hãiwa'udu apã. — Ăne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>23</sup> Tawamhã te uburé oto dama tinha, âne:

— Ni'wam norĩ hã ĩsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩwê za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono ô di za. Awê sidãpãsi, tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherê, te za ĩsiré 're nomro. <sup>24</sup> Ni'wam norĩ hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê ĩsi'utõrĩ'ô hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono ô wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã. <sup>25</sup> Ăté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dârã. Ti'ab ré sibrob ahã nherê, e tãma 're rowê mono di za, rowê ĩsi'utõrĩ'ô hã te te sina uwaimrami ô wamhã. Mare di. Tãma 're rowê mono ô di za. <sup>26</sup> Ni'wam norĩ hã dapipa te, ĩzazei'wa na, duré ĩmreme 'madã'ã pese 'wa na, âté dama 're siwasu'u za'ra mono ô di za, 're siséb za'ra mono ô'umnhasite. Ăté te za dawĩ 're si'udã za'ra, ĩzazei'ô'wa newa. Nimahã na, wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo

hã wa za wei mo apã, ìhãiba na hã rowa'a za'ètê na. Ìmama hã rowa'a ré, te 're hãimana u'âsi. Hãiwa ãma tâma Ìromhuri'wa nori zama te duré ìré 're hãimana u'âsi za'ra, hãimana wê na. Tane duré wa hã, wa za duré rowa'a za'ètê ré wei mo apã. Tawamhã, apã we ìmorì wapsi, ì'udã'wa nori hã ìzazei'wa na te sisi za'ra ò di za, ta nori hã. <sup>27</sup> Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihini ò nherê, ai'matã'ã aba ò ré, te za 'Re ìhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwê mono zé hã ãma ì'madã'ã za'ra wa'wa. — Ìne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

*Ètê 'ràihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'ètê wasu'u  
Mateusi 17.1-13; Marcusi 9.2-13*

<sup>28</sup> Romhuri hã misi ãma si'utõrì pari, ma tô Zezusi hã te te siré simro, Pedru nori hã Zuwã nori me, Ti'adu nori me, 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, mreme da. Ètê 'ràihã na, ma tô sai'uri za'ra. <sup>29</sup> Zezusi hã Timama ma, mreme ré hã, aimawi oto ì'ubu hã. Duré, ma tô ti'uza hãirã. Hãirã uptabi di, ì'uza hã. Ma ai'ubuzi. <sup>30-31</sup> Tawamhã aibã hã maparane, ma tô ìtème sihãiré zahuré, Mozési nori hã, Eriasihi me. Ìhãiba na hã rowa'a sa'ètê zahuré di. Ta nori hã Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te tâma ìpisutuzéb zarina, za ìdã'ázém na Zeruzarê ãma. <sup>32</sup> Te te sima rowasu'u za'ra ré, te Pedru nori hã tinhotõ za'ra. Sõtõ pese za'ra di. Oto utu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã 'madã'ã za'ra. Ìhãiba na hã rowa'a sa'ètê di. Aibã nori zama ì'rata ìsima'wara zama ma tô 'madã'ã za'ra. <sup>33</sup> Aibã nori hã oto apã tiwi neb zahuré wa za, te Pedru hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãme wama rowê za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni, aihãiba bã wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — Ìne te tâma tinha, te te rosa'rata ãna, Pedru hã. <sup>34</sup> Tawamhã Zezusihi ma, te te nharì ré, ma hãiwa nhirõtõ'a za'ène hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi nori hã. Taha wa, ma tâma tipahi za'ra. <sup>35</sup> Hãiwa nhirõtõ hawi, te we 'Re ìhãimana u'âsi mono hã tâma nharì za'ra, ãne:

— Ì hã ì'ra, te ìpisudu. Ma'ãpé ìsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za. — Ìne te we tâma nharì za'ra, Pedru nori ma.

<sup>36</sup> We tâma mreme pari wamhã, siwaprosi te oto za, Zezusi hã. Ari'iwi te a'ã tihãimana za'ra, mreme ãna, ìsiré 're ìnomro mono nori hã. Ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra ò di a'ã, te te ì'madã'ã za'ra zém na hã.

*Zezusi hã, ai'reputu ma, wa'uburé te te ìmezé wasu'u  
Mateusi 17.14-20; Marcusi 9.14-29*

<sup>37</sup> Tawamhã awêpsi ma tô ètê 'ràihã hawi si'ra za'ra, Zezusi nori hã. Taha wa, da'ahã na ma tô danhopêtê za'ra, Zezusihi u ìdasi'aba'ré hã. <sup>38</sup> Aibã hã dawa'wa ìsa hã ma tô 'mahã, ãne:

— Rowahutu'wa, ì'ra ma, wa aiwi rowaptê, ìma pese da. ì'ra misire hã, ai'repudu. <sup>39</sup> Wa'uburé hã te za upi. Te te upi wamhã, te za tizadari, ì'ra hã. Te za sitete. Te za sadaiproi watobro. Te te 're u'a u'âsi. Te te sazãri ò di. Òne u'ã. <sup>40</sup> Asiré 're ìnomro mono nori ma, wa tô aré tâma 'ru za'ra, wa'uburé te te tâma me za'ra da. Tazahã, te te tâma mei waihu'u za'ra ò di. — Ìne te Zezusihi ma rowasu'u, ìmama hã.

<sup>41</sup> Tawamhã te Zezusi hã tâma nharì za'ra, ãne:

— E niha bété, ai'rata 're ìnhamra u'âsi aba mono nherê, asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono ò di, te 're ì'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E niha te aiwasété na si 're anomro aba mo. E ìpê'ézé u'âsi, wa



za ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. — Āne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te aibã ma tinha, āne:

— We ĩtẽme saprõni pé, ai'ra hã.

<sup>42</sup>Tawamhã te te ĩtẽme saprõni ré, ma tô wa'uburé hã 'marõwĩ. Te sitete. Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ai'reputu hawi watobro da. Taha wa, ma ĩhawi watobro. Rowẽ na te oto 're sãmra, ai'repudu hã. Taha wa, te Zezusi hã ĩmama ma tinha, āne:

— Āhãta ai'ra hã. Tãma rowẽ di oto. — Āne ma tô ĩmama ma waihu'u, Zezusi hã. <sup>43</sup>Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese uptabi wa, 'Re ĩhãmana u'ãsi mono hã.

Zezusi te te 're ĩda'apese mono zém na, āma datob'uzu za'ra ré, te tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma Zezusi hã tinha, āne:

<sup>44</sup>— Wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na, aipo're si'ãri za'ra wa'aba õ di za. Wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

<sup>45</sup>Tane nherẽ, te te siwi waihu'u za'ra õ di, te te sina ĩrowasu'uzém na hã. Ma tô tiwi sawi za'ra Zezusi hã, te te waihu'u pese za'ra tã da a'ã, te te sina ĩrowasu'uzé hã. Taha wa, te te sina ĩrowasu'uzé ma, pahi za'ra wa, te te siwi sadanharĩ za'ra õ di, āma. Taha wa, te ari'iwĩ ai'ubumro.

*Dama ĩpire wasu'u*

*Mateusi 18.1-5; Marcusi 9.33-37*

<sup>46</sup>Tawamhã sima ĩ'maipire zõ sõpré wa, āma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'rãwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. <sup>47</sup>ĩsimirosa'rada hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, ma tô ai'uté hã sisababa tisã. <sup>48</sup>Te duré tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zõ 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te duré ĩzõ 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩzõ si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩzatõrĩ'wa zõ zama te duré sõ 're tob'uzu za'ra. Dama ĩwapu norĩ hã 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, asima ai'maipire zõ asõpré wa'aba āna, wa za aipire na te 're ai'awaihu'u 'wa. — Āne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Zezusihĩ wẽ'wa norĩ wasu'u*

*Marcusi 9.38-41*

<sup>49</sup>Tawamhã Zuwã hã te tinha, āne:

— Rowahutu'wa, aibã, wa tô 'madã'ã za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô dama 're wairébé. Õ hã, wasiré 're morĩ õ di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tã mono da, wasiré 're morĩ õ wa. — Āne te Zezusihĩ ma siwasu'u, Zuwã hã.

<sup>50</sup>Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. Até ni'wa hã te te 're aiwasu'u waseté za'ra wa'aba mono õ di za. Tane wamhã, aiwẽ wa'aba 'wa na, te za āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aibã hã aiwẽ wa'aba 'wa, 're morĩ nherẽ, tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. — Āne, Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Samaritanu norĩ hã, Zezusihĩ zõ ĩtob'uzu za'ra õ zé wasu'u*

<sup>51</sup>Zezusi hã hãwi u za ĩmorizé hã romhuture wa, ma tô sina roti, Zeruzaré u morĩ da. <sup>52</sup>Taha wa, ma tô aibã norĩ hã sisõwa satõrĩ za'ra, ĩsãmrazé da hã, te te sõ 'maipisutu za'ra da. Si'aba'réi wamhã, ma tô aihutu, 'ri wa'õtõ u. Samaritanu norĩ rob āma, 'ri wa'õno hã. <sup>53</sup>Sihutu

wamhã, sô tob'uzu za'ra õ di, samaritanu norĩ hã. Zeruzarẽ u, za morĩ wa, te te sima wẽ za'ra õ di, ĩ'rata sãmra za'ra da, Zezusi hã. <sup>54</sup> Tawamhã samaritanu norĩ wasu'u, ma tã wapari zahuré, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Īwasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, te Zezusi 'mahârã zahuré, ãne:

— E aima wẽ di, unhama zô wahârã da, hãiwa hawi we te te da'uprosi da. — ãne te 'mahârã zahuré.

<sup>55</sup> Taha wa, ma Zezusi hã ĩtẽme aipi'ra zahuré. Īmreme hã ma tã tiwi sisisi zahuré. <sup>56</sup> Taha pari, ma tã ai'aba'rẽ, 'ri wa'õtõ hãiba amoi u.

*Zezusi te te dama ĩrotizẽ wasu'u, sena na ĩsirẽ 're danomro mono da Mateusi 8.18-22*

<sup>57</sup> Tawamhã bãdãdi na si'aba'rẽi rẽ, te aibã hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Nimomo 're aimorĩ wamhã, asirẽ, wa za 're mo. — ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>58</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Wapsã wawẽre hã, ab're 're ĩsõrõwa hã. Si norĩ hã te durẽ tizasi hã te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorõwa da hã. Tanei õ di wa hã, ti'ai ãma dasirẽ ĩpodo hã. Marĩ ĩma hãimana õ di, 're ĩwa'utu mono zẽb da hã. Hãiwi si wa datẽme 're morĩ u'ã. — ãne, Zezusi ma tã tãma siwasu'u.

<sup>59</sup> Tawamhã Zezusi te aibã hãiba amo 'mahã, ĩsirẽ morĩ da. Taha wa, te asa tãma tinha:

— Apĩto, a'ã apã ĩmorĩ, nimahã bãtã na ĩmama hã ĩwi dã'ã wa, ĩsisa'u te ãma ti'a da. — ãne te sina 'mahã.

<sup>60</sup> Tane nherẽ, te aibã ma tinha asa:

— Īdã'ã norĩ hã te za tisirẽ ĩdã'ã norĩ ãma, te te 're ti'a za'ra. A hã te za datẽme 're aimo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dã'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zẽm na, 're dã'apo're pu'u mono da. — ãne te aibã ma tinha.

<sup>61</sup> Aibã hãiba amo hã te durẽ Zezusi 'mahã, ãne:

— Wa hã wa za asirẽ 're mo. A'ã ĩsisãnwã norĩ, te sawi za'ra, ĩsisa'u. — ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>62</sup> Taha wa, ma tã tãma ãma romnhimirẽ'ẽ Zezusi hã, ãne:

— ãtẽ ni'wa hã te za romhuri na sãna'rata, ti'a te te hãibãdã da. Siwa'rãmi te te nasi 'madã'ã wamhã, tinhib'apito ma, romhuri'wa da hã mare di. Tane durẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dã'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zẽm na romhuri'wa da hã mare di, misi, dã te 're pisutu za'ra mono õ wa. — ãne ma tã aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

## 10

*Aibã ahã na, Zezusi te te datẽme ĩsatõrĩ za'ra zẽ wasu'u*

<sup>1</sup> Taha pari, ma tã Zezusi hã aibã ahã na pisutu za'ra, ĩsõwa datẽme 're nomro mono da, <sup>72</sup> na aibã norĩ hãiba za'ra hã. Maparane si, ma tã te te apisutu, 'ri wa'õtõ mono bã ĩwana te te datẽme ropẽi mono da, za datẽme ĩmorĩzẽ wana, datẽme si'aba'rẽ da. <sup>2</sup> Taha wa, si'aba'rẽi õ rẽ, te tãma romnhimirẽ'ẽ za'ra, ãne:

— Amnho hã sa'õtẽ na 're simi'wara mono wamhã, durẽ romhuri'wa norĩ hã umrore wamhã, te za buru tede'wai wi waptẽrẽ za'ra, sada dasitob da. Tane a norĩ wa'wa hã ai'umrore wa'aba wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, te te 're dã'apisutu mono da, ĩsãdawa wasu'u'wa da hã. <sup>3</sup> Te za oto datẽme 're ĩropẽi wa'aba mo. Pone'ẽrebã 'ra, robzahi wa'wa u 're ĩsisisi mono ne, wa za datẽme asatõrĩ za'ra wa'wa, datẽme 're ropẽi wa'aba mono da oto. <sup>4</sup> Marĩ hã asirẽ 're

'wasari aba mono ò di za, ro'wapézé hã, duré rob'uiprazé nhemezé hã, duré aipara'uza hã. Duré, 're asimizahãri za'ra wa'aba mono ò di za, bádâdi wa, 're dazawi za'ra wa'aba mono da. <sup>5</sup> Duré, danhorôwa u 're aihutu aba mono wamhã, te za a'â 're idazawi za'ra wa'aba mo, rowê na 're dahâimana za'ra mono da. <sup>6</sup> Simizawi pese wamhã, 'ri tede'wa hã rowê na te za 're hâimana. Mreme wasété wamhã, rowê na 're hâimana mono ò di za. <sup>7</sup> Datême 're aihutu aba mono wamhã, 'ri baba 're anomro aba mono ò di za. 'Re aihutu aba mono zéb âma si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tame te za danhipi hã da te aima 're isômri za'ra wa'aba mono na 're asaihuri aba mo. Tame te za duré 're i'âhuri aba mo. Romhuri'wa pawââ hã tâma 're iwairébé mono ne, te za taré asa hã da te aima 're sômri za'ra wa'wa, wa'âbâ âna asimirowasu'u wa'râmi wa'aba.

<sup>8</sup> — Datême 're aihutu aba mono wamhã, âté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. Duré danhipi, da te aima 're isômri za'ra wa'aba mono na te za 're asaihuri aba mo. <sup>9</sup> Tame 're ai'ubumroi wa'aba mono ré, te za 're idapese za'ra wa'aba mo. Duré te za âne dama 're irowasu'u za'ra wa'aba mo: “Âhãna bádâ hã ma tô oto iwa waptârã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã da'âma 're isib'a'uwê mono zéb da hã.” Âne te za dama 're irowasu'u za'ra wa'aba mo. <sup>10-11</sup> Datême 're aihutu aba mono wamhã, da te 're asawi za'ra wa'aba mono ò di za âté. Taha wa, te za dahawi 're aiwairébé aba mo. Dahawi 're aiwairébé aba mono ò ré, te za dama 're irowasu'u za'ra wa'aba mo, âne: “Wanhimirowasu'u na, ma tô asiwi iwawê'ô za'ra wa'wa. Taha wa, wa za wapara zapru hã wamirî za'ra ni, rere'e da, ti'a hã, aiwasété na âma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âhãna bádâ hã ma tô oto iwa waptârã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã da'âma 're isib'a'uwê mono zéb da hã. Âne na, te za iwaihu'u za'ra wa'wa.” Âne te za aiwê'ô'wa norî wa'aba ma 're irowasu'u za'ra wa'aba mo. — Âne te tâma roti za'ra, Zezusi hã.

<sup>12</sup> Ma duré tâma waihu'u za'ra, âne:

— Niwapsi, aiwê'ô'wa norî wa'aba ma hã, 're robze za'ra mono ò di za. Niwapsi bádâ hã iwa iwaptârãzém na, te za dazô nhamra, marî, da te 're i'manharî za'ra mono zém na, te te 're da'awaihu'u mono da, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Sodoma âma 're idasi'ubumroi mono norî ma, te te i'rob'manharî pipa zém nhipai u, te za tô aiwê'ô'wa norî wa'aba ma, te te tâma 're a'rob'manharî za'êtê. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're inomro mono norî ma.

*Zezusihi wê'ô'wa norî wasu'u  
Mateusi 11.20-27*

<sup>13</sup> Tinhimiroti na ma tô duré âne âma uzusi, Zezusi hã:

— Corazi na 'ri wa'ôtô nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'ôtô nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî ma zama. Marî, dama i'manharî waihu'u'ô hã asô'a za'ra wa'aba, te 're i'ab'manharî wê mono ne, Tiru âma 'ri nho'ômo âma, duré Sido âma 'ri nho'ômo âma 're idahâimana za'ra mono norî nho'a, te dama 're ab'manharî mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norî hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're isipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã âma te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ihâiro na 're si'uza za'ra. <sup>14</sup> Tane nherê, tanei ò di, a norî wa'wa hã. Niwapsi 'Re ihâimana u'âsi mono, da'âma isipo'ozéb âma hã, Tiru âma duré Sido âma 're idahâimana wasété za'ra mono norî ma, te te i'rob'manharî pipa zém nhipai u, te za te 're aihã za'ra za'êtê za'ra wa'wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. <sup>15</sup> Capana'u âma 're

aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa. — Āne Zezusi ma tô tâma nharĩ za'ra, da'ama pẽ'êzé uptabi ma.

<sup>16</sup> Tawamhã te tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, āne:

— Ni'wam norĩ hã ĩzadawa wasu'u na, te te 're aiwapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmreme 'madã'ã pese 'wa na, wa za ta norĩ hã te ĩsina 're awaihu'u. Duré ni'wam norĩ hã ĩzadawa wasu'u na te te 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩwẽ'õ'wa na, wa za duré ta norĩ hã ĩsina te 're awaihu'u. We ĩzatõrĩ'wai wẽ'õ'wa na zama, wa za ta norĩ hã te ĩsina 're awaihu'u. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

*Aibã norĩ, Zezusihi u apã ĩshutuzé wasu'u*

<sup>17</sup> Tawamhã datême 're nomro mono pari, ma tô apã aihutu ĩtême, aibã norĩ hã, 72 na ĩhãiba za'ra hã. Tãma rowẽ za'ra wa, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te āne siwasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wanhib'apito, asisi na, wa tô wa'uburé ma, wa te 're rob'ru za'ra, dahawi 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô te te 're wawapari za'ra, ta norĩ hã. — Āne te tâma siwasu'u za'ra.

<sup>18</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tâma waihu'u za'ra, āne:

— Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Satanasi hã wa'rui'wa hã hãiwa hawi time. Waptã'ã wamhã, wa tô 'madã. Wara sina, ma waptãrã, tãiwapsa'a ne. <sup>19</sup> ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩzadawa para, wahi norĩ hã duré apa'apa 'wa nhi'oto norĩ hã, aipara na 're simroi wa'aba mono da. Wa'rui'wa hã dama siptete nherẽ, te za asiptete sina tiwi 're anomro aba mo. Tawamhã te te 're aihõsi za'ra wa'aba mono õ di za, wa'rui'wa hã. Niha te te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>20</sup> Asimirob'ru zarina wa'aba, wa'uburé hã dama 're wairébé mono wa, ma tô 're ato za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, taha nhipai u te za 're ato uptabi za'ra wa'aba mo, asisi hã hãiwa āma 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, asisi ui'ére za'ra wa'wa hã. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

<sup>21</sup> Tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani te te tâma ĩwaihu'uzéb zarina, te 're to, Zezusi hã. Toi uptabi di oto. Taha wa, te Timama ma tinha, āne:

— ĩmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa āma zama, ti'ai āma zama. Ā norĩ hã marĩ te te waihu'u za'etẽ za'ra õ di. Tane nherẽ, ma tô marĩ ĩwẽ hã tâma ĩwaihu'u za'ra. Rowaihu'u pese 'wa norĩ ma hã, marĩ hã ĩwẽ hã tâma waihu'u za'ra õ di. Tane tô, ĩmama. Asima ĩwẽzéb uwaibaba, ma tô ã norĩ ma si a'ã ĩwaihu'u za'ra, marĩ ĩwẽ hã. Taha wa, wa ai'ama ĩwata, asõpru wa. — Āne te Timama ma tinha, Zezusi hã.

<sup>22</sup> Te duré tâma nharĩ za'ra, aibã norĩ ma:

— ĩmama ma tô ĩma waihu'u, uburé 're ĩhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di, 're ĩhâimana mono zém na hã. ĩmama si ma tô ti'ra na ĩwaihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na ĩmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ĩwétési wa tô ĩmama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Te ĩsima 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma, te 're awaihu'u, ta norĩ zama ĩmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>23-24</sup> Taha pari, ma tô aipi'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u, siwaprosi te te tãma rowasu'u za'ra da. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aima 're rowē za'ra wa'aba mono di. Atōmo na ma tô 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zé hã. Aiwana wa'aba, ma tô da'ahã na 're dasi'ubumro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, danhib'apito norĩ zama. Ta norĩ hã ma tô aré te te sima 're wē za'ra, te te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã. Ma tô duré te te sima 're wē za'ra, te te 're wapari za'ra mono da, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, 're rowē za'ra wa'aba mono di. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Samaritanu 're ĩmorĩ wē wasu'u*

<sup>25</sup> Tame ma tô aibã hã wahudu hãwi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã. Zezusi te te ĩroti na te te pibu da, ma tô ãne 'mahã:

— Rowahutu'wa, e marĩ, wa za te 're ab'manharĩ ĩwē hã, 're ĩhãimana u'âsi mono zéb da hã, te ĩsina uwaimrami da hã, hãwi ãma. — ãne te 'mahã.

<sup>26</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— E niha 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩwasu'u na rob'ui'ééré hã. E niha asimirosa'rada hã, ãma. — ãne te sadanha.

<sup>27</sup> Taha wa, ma tô aibã hã ãma sada'â asa:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ē na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ĩwē zô asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asōpré wa'aba mo, ĩwē zô. ãne ĩsimiroti na rob'ui'ééré hã. — ãne ma tô aibã hã Zezusihi ma rob'rãzarõtô.

<sup>28</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa duré tãma tinha:

— Tane tô. ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. Tawamhã, taha zarina 're aihãimana mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata te za 're aihãimana u'âsi mo, hãwi ãma. — ãne te aibã ma tinha.

<sup>29</sup> Aibã hã, uburé te te 're da'azawi pese mono õ di. Taha wa, te asa Zezusihi ma tinha:

— E 'wam norĩ hã wa za wa te 're sawi pese za'ra. — ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>30</sup> Taha wa, te Zezusi hã tãma romnhimiré'é, ãne:

— Aibã hã ma tô si'ra Zeruzarē hawi, Zerico u morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô sô wairé, ĩsipsaihuri norĩ hã. ĩ'uza, ma tô tiwi sani za'ra. Te te siwi 're pré'é. Te aré oto siwi tĩwĩ. Te te siwi 're pré'é mono pari, te oto ai'aba'ré. <sup>31</sup> Tawamhã ĩsa'u za'ra si te sasedoti hã mo duré, da te ĩ'u'iti wa'wai baba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã. Aibã hã te te sãmri wamhã, bådãdi zada'ré niwĩ, te timorĩ waré, ĩsiti. <sup>32</sup> Tawamhã aibã ĩhãiba amo hã te duré ĩwa'wai baba mo, Réwihi nhihudu hã, sasedoti norĩ pawapto'wa hã. Aibã te te 'madâ'â wamhã, te duré bådãdi zada'ré niwĩ mo, ĩsiti. <sup>33</sup> Tawamhã te duré aibã hãiba amo hã ĩwa'wai baba mo, darob amoi u morĩ da. Ta hã, samaritanu. Ta hã ma tô 'madã, aibã ĩhãzé ré hã. Te te 'madã'â wamhã, ma tô ãma tipē'ézé. <sup>34</sup> Taha wa, ma tô ĩtēme mo. Ma tô 'wa're upsō, rob'rãi wa'u ĩsé na. Taha pari, ma tô 'wa're u're, rob'rãi wa'u na, ĩwab ré na. Te te u'rei parimhã, ma tô 'wa're ubu. Taha pari, ma tô tinhimizama ba nhisiwi tihi, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te

te hiri da. Tame te 'madâ, a'â. <sup>35</sup> Tawamhã awēmhã, rob'uiprazé hã ma tô 'ri tede'wai ma tisô, maparane ïsapotore hã, êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Te tãma tinha, âne: “Ïzô 'madâ'â pese. Apâ we ïmorĩ wapsi, wa za aima wa'âbâ 'rãsutu, ïwab ô wamhã, rob'uiprazé hã.” Æne ma tô 'ri tede'wai ma tinha, samaritanu hã. Æne samaritanu wasu'u hã. — Æne ma tô rowasu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

<sup>36</sup> Tawamhã Zezusi hã te oto aibã hã âma sadanha:

— Aibã si'ubdatô, ma tô siparabâsi aibã wa'wai baba ai'aba'ré, da te aré ïwĩrĩ wa'wai baba. E 'wa hã ïsawi pese 'wa, te 're mo. — Æne te sadanha, Zezusi hã.

<sup>37</sup> Taha wa, te asa tãma tinha:

— Aibã pawapto'wa, ta hã ïsawi pese 'wa. — Æne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Mo oto aimorĩ, ïsine 're aimorĩ da. — Æne ma tô tãma waihu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

*Zezusi te te Mata norĩ ïsabuzé wasu'u, Marizaha me*

<sup>38</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã te duré ai'aba'ré, ïsiré 're ïnomro mono norĩ me. 'Ri wa'ôtô u, ma tô aihutu. Sihutu wamhã, ma tô pi'ô hã Zezusihi ma tinha, 'ri para u sisisi da, Mata na pi'ô nhisi hã. <sup>39</sup> 'Ri para u sisisi wamhã, ma tô Mariza hã Zezusihi 'rata nhamra, ti'a, ïsimirowasu'u hã te te wapari da. Mataha no, Mariza hã. <sup>40</sup> Mata hã si'wa'rutu di, 'ri paramhã romhuri hã ahã wa. Taha wa, te Zezusihi u mo, Mata hã. Æne te tãma tinha:

— Ïno hã, ï'âma sapa'a ô di. ïsiwaprosi, wa romhu. Romhuri hã ahã di. ï'âma aipê'ézé wamhã, ma'âpé we ïtême satôri, te te ïpawaptob da. — Æne Mata te Zezusihi ma tinha.

<sup>41</sup> Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã asa tãma tinha:

— Mata, marĩ hã ahã wamhã, tô asi'wa'rutu di. <sup>42</sup> Marĩ hã misi ïwê hã asima pisutu ô di. Ta hã ma tô Marizaha si sima pisutu. Taha wa, ni'wa hã ïwê hã te te tiwi âri ô di za, te te ïwaparizé hã. — Æne Zezusi ma tô Mataha ma waihu'u.

## 11

*'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're ïdamreme zusi mono zéb da na, âma ïsisanhozé wasu'u*

*Mateusi 6.5-15; 7.7-11*

<sup>1</sup> Tawamhã nimahã bâtã na, te Zezusi hã nhamra, Timama ma, mreme da. Tãma mreme pari, ma tô misi ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã 'mai'mahã:

— Wanhib'apito, ma'âpé wama waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're ïwamreme zusi mono zéb da hã, wa te waihu'u za'ra da. Zuwã hã tinhimi'ubumro norĩ ma, te te ïwaihu'u ne, te za wama ïwaihu, wa te waihu'u za'ra da. — Æne te tãma tinha.

<sup>2</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Æne te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma:

“Wamama, asisi wê na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'âma 're ïmreme. Uburé da'âma 're asib'a'uwê mono da, wa duré da'âma 're ïmreme.

<sup>3</sup> Awê sidâpâsi, wêi wama 're anhomri mono, wasa hã âma 're ïwasaihuri mono zéb da hã.

<sup>4</sup> Dawasédé hã da te wa'âma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ï'madâ'â za'ra mono ô zarina, a hã duré wa'âma 're ab'madâ'â mono ô di za, wawasédé hã.

Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono ò di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tō mono da.”

Ñe ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma.

<sup>5</sup>Taha pari, te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma, ãne:

— Áté, asiwadi te za mara wa'wa atēme ti'maiwisi 'wa, asõrõwa wa'aba u hã. Tawamhã, áté marĩ ò wa, te za ai'maimorĩ 'wa, asiwadi hãiba amo nhorõwa u. Rowĩ, te za tãma ì'manharĩ 'wa: “Wa we atēme mo, ì'u'ëtē wapu hã ìma 'manhomri da a'â taré. Taha wa, te za si'ubdatõ ìma ìsõ a'â. <sup>6</sup>Nimosi ma tō we ìtēme wi, ìsiwadi hã, romhã hawimhã. Tane nherē, marĩ ò di, te tãma ìsõmri da hã.” Áté, ãne te za tãma ì'manharĩ 'wa, 'ri tede'wai ma.

<sup>7-8</sup>— Taha wa, te za áté asa aima 'manharĩ 'wa: “Tane nherē, ì'utu zei ò di. Taha wa, ì'u'ëtē wapu hã te aima sõmri neza. Wa tō 'rinhito. ì'ra norĩ me, wa oto wanhotõ za'ra ni.” Áté, ãne te za aima 'manharĩ 'wa, asiwadi wa'wa hã. Tazahã, te za sô wahudu, ì'u'ëtē wapu zô, tiwi ìwaptērēzéb uwaibaba, te te aima 'manhomri da. E marĩ wa, te za aima 'manho. E asiwadi wa, te za aima 'manho. Mare di. Taha wab ò di. Marĩ ò wa, nasi tiwi waptērē wa, te za aima 'manho. <sup>9-10</sup>Taha wa, 'Re ìhãimana u'âsi mono wi, te za ìwē hã 're ìwaptērē u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tō te te aima 're anhomri 'wa. ìwē zô si te za duré asima 're asõpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tō te te aima ãma 're a'uwaĩmrami 'wa, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã, 'rãwi aima 're hãimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô, te te 're ì'ridawa ta'a mono ne, te za ìwē hã tiwi 're ìwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ì'ridawa ne, te za tō te te aima 're anhomri 'wa, ìwē hã, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã. <sup>11</sup>Ñe, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Damama na 're ai'maihãimana aba mono wamhã, áté ai'ra hã pe'a hã te za aiwi waptē. E tawamhã, te za wahi hã tãma ìsõ. Mare di. Pe'a si, te za tō tãma ìsõ, te te 'rēne da. <sup>12</sup>Duré ai'ra hã, si'a're hã te te aiwi waptērē wamhã, e te za apa'apa 'wa nhi'odo hã tãma ìsõ. Mare di. Si'a're si, te za tō tãma ìsõ. <sup>13</sup>Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wē uptabi aba mono ò nherē, te za marĩ ìwē si tō ai'ra norĩ ma 're ìsõmri za'ra wa'aba mo. Aímama 'wa hã hãiba ãma 're ìhãimana mono hã, te za asõpru wa'aba zém nhipai u, ìwē hã te te aima 're sõmri za'ëtē za'ra wa'wa, tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhã. Tipē'ēzani hã te za te te aima 're anhomri 'wa. — Ñe ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma.

*Bezebu na, wa'uburé norĩ wada'uri'wa nhisi wasu'u  
Mateusi 12.22-32; Marcusi 3.20-30*

<sup>14</sup>Tawamhã Zezusi hã aibã ma, ma tō wa'uburé hã time. ìpē'ē 're, sãmra wa, mreme waihu'u ò di aré, aibã hã. Oto aibã hawi watobro wamhã, ma tō mreme watobro, aibã hã. Taha wa, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni.

<sup>15</sup>Tazahã, ni'wam norĩ hã dame ìsimasam norĩ hã, te Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, ãne:

— Bezebuhu zadawa para, ma tō wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhĩb'apito zadawa para. — Ñe te tãma nharĩ wasété za'ra.

<sup>16</sup>Ìhãiba amo norĩ hã te duré wada'uri za'ra, ãne:

— Ma'ápé wanho'a, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã wama 'manharĩ za'ra na, aiwaihu'u pese na, 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa para, wa'uburé, dama 're ì'anhamra mono na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Ñe te wada'uri za'ra. <sup>17-19</sup>Taha wa, ma tō sina waihu'u za'ra, te te ãma

ĩrosa'rata wasété za'ra na, Zezusi hã. Taha wa, te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'rãwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré, dasisãnawã nherẽ, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi. Tane duré, Satanasihĩ nhib'a'uwẽ norĩ hã sisada 're simasa mono wamhã, e niha te za sina 're sapa'a za'ra. Waihu'u õ di, ta norĩ hãimanazé hã. Ma tãma ãma ãnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ãnhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. ãne, wasu'u za'ra wa'aba õ di. Taha wa, ma tãma ãma ãwasu'u za'ra wa'wa, ã'upa na, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé, te dama 're ãnhamra mono na. <sup>20</sup> Tãma ãna, wa 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para si, te dama 're ãnhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ãwaihu'u za'ra wa'wa, tãma ãna 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ã'ãma 're ãsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ãsãna'rata na hã. — ãne ma tãma ãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>21</sup> Te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— ãté, aibã ãsiptede hã te za 're 'manhamra. Tawamhã si'wa'rutu ré, te za tinhorõwa te te dawi 're 'madã'ã pese. Taha wa, te za rowẽ na sa 're romnhimi'wara, ãsibro hã, da te upi ãna. <sup>22</sup> ãté aibã ãsiptete u te za oto wi, ãsipai u ãsiptete uptabi hã. Tãma ãsiptete wa, te za 'marõwi. Te za tiwi waibu ãsi'wa'rudu hã, te te ãumhasizé hã. Uburé ãsibrob zama te za tiwi waibu. Tawamhã te za oto dama ãma aipé. — ãne te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

<sup>23</sup> Te duré tinha:

— Ni'wam norĩ hã ãwẽ'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã te ãzada 're ãhãimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã te te 're ãpawaptob za'ra mono õ wamhã, ãtẽme te 're ãda'ubumroi mono na hã ta norĩ hã ãnhiti dazatõri'wa na te za 're ãhãimana za'ra. — ãne ma tãma ãma waihu'u za'ra, tiwẽ'õ'wa norĩ ma.

<sup>24</sup> Te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã, ãne:

— ãté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Te za duré a'ubuni wi 're mo, ã'õ wa'wai baba. Te za dazõ 're rĩti. Dazõ 're rĩti baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: “ãnhorõwa 'rata u, wa za apã mo, ãma 're ãnhorõwa u'ãsi mono da, ãpẽ'ẽ 'remhã.” ãne te za sima tinha. <sup>25</sup> Tawamhã te za apã mo aibã u, ãpẽ'ẽ 're, apã sébré da. Tawamhã ãhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're ãhãimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ãsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wẽ u'ãsi, 're ãromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wẽ di, aibã hã apã ãma 're ãsõrõwa mono da hã. <sup>26</sup> Tawamhã te za rob u watobro, tisiré norĩ zõ morĩ da, wa'uburé hã. Tawamhã te za ãtẽme ãwisi za'ra, 7 na ãhãiba hã ãsipai u ãwasété uptabi za'ra hã, si'u ãma 're ãsõrõwa za'ra mono da, aibã ãma. Tãma rowẽ prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're ãsõrõwa mono ré hã, ãpẽ'ẽ 'remhã. Ahã na oto ãma 're ãsõrõwa za'ra mono wa, tãma rowẽ'õ uptabi di oto. — ãne, Zezusi ma tãma rowasu'u za'ra.

<sup>27</sup> Taha wasu'u te te dama wasu'u pari, te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, dawa'wa ãsa hã:

— Asépata'wai ma, 're rowẽ mono di za, aiprédu'wai ma. A hã ãsimiprédu wa, tãma 're rowẽ mono di za. — ãne te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, mreime 'rãihã na.

<sup>28</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:



— Tane tō. Tāma 're rowē mono nherē, ĩsipai u ni'wam norī ma, 're rowē uptabi za'ra mono di za. Ni'wam norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhā, duré te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za. — Āne ma tō pi'ōi ma waihu'u, Zezusi hā.

*Zonahā wasu'u, apito Saromahā wasu'u me*

*Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Marcusi 8.11-13*

<sup>29-30</sup> Tawamhā Zezusihi tēme ma oto dasina tahâ'â ni. Taha wa, te dama tinha:

— E niha ā nimosi dapoto té mono hā ĩ'aihāimana wasété za'ra wa'wa. Ma tō ĩma ĩ'ru za'ra wa'wa, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te 'manharī da, asō'a za'ra wa'aba, ĩwaihu'u pese na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩwēsāmri na, ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, taré 'madâ'â za'ra wa'aba da, niha te 'manharī ō di za. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, tiwaihu'u pese na niha Zonahā ma, te te ĩ'manharī wē ne, te za niwapsi 'manha, dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā. Duréihā, Zonahā ma, te te 'manharī wē wamhā, ĩsadawa para datēme ĩmorī na, ma tō waihu'u za'ra, Niniwé āma 're ĩdasi'ubumroi mono norī hā. Tane, wa hā ti'ai āma dasiré ĩpoto ma, te za niha ĩma 'manharī wē, ĩsadawa para atēme ĩmorī aba na, ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. <sup>31</sup> Niwamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hā, duréihā danhib'apito sipi'ō hā Saba na romnhisi āma te te 're ĩda'ab'madâ'â mono hā, te za duré asada tihāimana 'wa, aiwasédé hā te te ai'āma sa'ra wa'aba da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a. E marī wa. Ta hā duréihā romhā uptabi nherē, ĩwi, apito Saromahā u, ĩsimiroti hā te te wapari da, ĩsimiroti hā dahāimanazém na rowaihu'u na hā wē uptabi wa. Taha nhimiroti hā pire nherē, ĩsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, ĩnhimiroti hā aima wapari ze za'ra wa'aba ō di. Taha wa, te za tō ĩ'uwaibaba aiwasédé hā ai'āma sa'ra wa'wa, danhib'apito sipi'ō hā. <sup>32</sup> Niwamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hā, duréihā Niniwé na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĩdasi'ubumroi mono norī hā te za asada tihāimana za'ra wa'wa, aiwasédé hā te te ai'āma sa'ra wa'aba da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a. E marī wa. Duréihā Zona hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, ma tō te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tō ta norī hā tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahā nhimiroti hā pire nherē, ĩsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, a norī wa'wa hā ĩzaze za'ra wa'aba ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisutuzéb zarina, we atēme ĩmorī aba na hā. Taha wa, te za tō ĩ'uwaibaba aiwasédé hā ai'āma sa'ra wa'wa, Niniwé āma 're ĩdasi'ubumroi mono norī hā. — Āne te dama tinha, Zezusi hā.

*Rob'uiwēzé wasu'u*

*Mateusi 5.15; 6.22-23*

<sup>33</sup> Taha wa, te duré tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

— Rob'uiwēzé hā da te ro'o wamhā, e te za nima niwī dawi simi'uri ni. E piza'a na, te za upsibi ni. Mare di. ĩsima'warazém na si te za sō'awi da te 're sōré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwēzé hā. <sup>34</sup> Tane duré dato hā, aiwa rob'uiwēzé me. Datōmo wē wamhā, dama rob'madâ'â wē di. Datob'a wamhā, dama rob'madâ'â waihu'u ō di. Tane duré, a norī wa'wa hā asimirosa'rata wē za'ra wa'aba wamhā, te za ĩwē hā asimirosa'rata na 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhā, ĩwē hā 're waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za. <sup>35</sup> Taha wa, 'rāwi te za asimirosa'rata na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. <sup>36</sup> Wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra

wa'wa, âne: Rob'uuiwêzé hã te te aima 're rob'uuiwê za'ra wa'aba mono wamhã, uburé aihâiba ma hã 're rowa'a za'ra wa'aba mono di za. Aiwi 're robra za'ra wa'aba mono ô di za. Tane, asimirosa'rata wê za'ra wa'aba wamhã, te za aiwasédé hã 're îwê'ô za'ra wa'aba mo, îwê si 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. — Âne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

<sup>37</sup> Tawamhã tame te te dama rowasu'u pari, ma tô aibã hã tâma tinha, îsôrôwa u morĩ da, îsire sa da. Aibã hã, parisezu. Taha wa, ma tô Zezusi hã âma saze. Tawamhã 'ri para u sébré wamhã, te nhamra, sa da. <sup>38</sup> Tane nherê, sai ô ré, simisôĩ ô di Zezusi hã, dahi'rada hã 're îsimisô za'ra mono zéb zarina hã. Taha wa, te parisezu hã tâma tinha, tipê'ê na, simisôĩ ô wa. <sup>39</sup> Tawamhã ma tô Wanhib'apito hã tâma tinha, Zezusi hã:

— Parisezu norĩ, wa za aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne: Hãsizé hã duré pratu hã îmana wawip si, da te 're upsô za'ra mono wamhã, îwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono newa, da te 're ai'madã'â wê za'ra wa'aba mono da, te 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti îpire prã norĩ si 're î'madã'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherê, aipê'ê 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu îré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Danhibrob na si te duré 're îda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana nhipese zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. <sup>40</sup> E niha waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Uburé Dapoto'wa hã e wahâiba na si, ma tô te te 're wa'awaihu'u. Mare di. Wanhimirosa'rata na zama, ma tô te te 're wa'awaihu'u, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. <sup>41</sup> Taha wa, ma'âpé îsibrob'ô norĩ ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono. Âne dama 're manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata wê na, te za te te 're ai'awaihu'u 'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hã.

<sup>42</sup> — Parisezu norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô asimiromhuri wa'ã hã 'Re îhâimana u'âsi mono ma, 're ipo'o u'âsi za'ra wa'aba mo, wesuirã zapore wa'ã hã, syry na tâma 're sôMRI za'ra wa'aba mono da. Uburé danhipi wazarizé wa'ã hã tâma 're po'o nhimini za'ra wa'aba mono ô di. Ta hã, wê di. Tazahã, îsimarĩ'ô norĩ ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono ô di. Duré 'Re îhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono ô di. Ma tô tâma 're asôprub za'ra wa'aba mo. Îbare aré îsimarĩ'ô norĩ ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã. Tazahã, ma tô 're î'mararé za'ra wa'aba mo. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono ô di za.

<sup>43</sup> — Parisezu norĩ, ai'ãma îpê'êzé za'ra wa'aba di. Aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Dama îpire norĩ simasisizém na, 're asimro zei wa'aba mono di, rowahutuzéb âma. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're î'ubumroi mono zéb âma asisi pire na, da te 're asawi za'ra wa'aba mono wamhã, asina 're dawapari ze za'ra wa'aba mono di. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono ô di za.

<sup>44</sup> — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Taha wa, wa za aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne. Âté ni'wa hã adã'ã 'ru uwaibaba te za mo, sa'rese âna, ti'ai haré newa. Taha wa, te za siwasété. Tane aiwê za'ra wa'aba newa, asirã za'ra wa'aba zarina 're danomro mono wamhã, te za 're dasiwasété za'ra. Taha wa, aiwê prã za'ra wa'aba wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono ô di za. — Âne Zezusi te tâma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma.

<sup>45</sup> Tawamhã aibã hã te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, parisezu norĩ, wě'õ za'ra wa, ma tô ta norĩ zu, wa norĩ zama iwa'awě'õ. — Āne te Zezusihi ma tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã.

<sup>46</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Rowahutu'wa norĩ, ai'ãma ĩpě'ězé za'ra wa'aba di. A norĩ wa'aba ma zama, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Āté marĩ ĩpire uptabi hã te za ni'wa hã dama sibu, te te sōihi waptob ãna. Tane a norĩ wa'wa hã. Dama asimiroti za'ra wa'aba zé hã ahâ uptabi na ma tô dama 're ĩpisutu za'ra wa'aba mo, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono ãna. Taha wa, te robzei'õ na oto 're danomro. Taha wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

<sup>47-49</sup> — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihirata aba norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simro, ĩsadawa wasu'u na te te 're wě'õ za'ra mono wa. A norĩ wa'wa hã ĩsadawa wasu'u na, 're wě za'ra wa'aba mono newa, ma tô êtê tōmo wawě hã 're ĩsōré za'ra wa'aba mo, ab're 'wawi, dama ĩpibu pese zéb da, ĩ'ru hã. Tazahã, aihirata aba ne, ma tô ĩsadawa wasu'u hã 're ĩwě'õ za'ra wa'aba mo. E marĩ, te bété wasu'u, ab're 'wawi êtê tōmo wawě, 're ĩsōré za'ra wa'aba mono hã. Aihirata 'wa, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te 're ĩsimroi mono zé, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Āne te wasu'u, ab're 'wawi êtê tōmo wawě, 're ĩsōré wa'aba mono hã. Aiwana wa'aba, ma tô romhã ré dapo're pu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Datême, wa za te 're da'azatōrĩ, da te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. Tazahã, ĩzadawa para õ nherě, te za da te 're simro, ni'wam norĩ hã. Rowasédé hã te za duré da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ni'wam norĩ ma. Āne, tãma waihu'u pese sirōmo wa, ma tô romhã ré dapo're pu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. <sup>50-51</sup> Ropoto na'rata hawi, ma tô ãma dasiwi sãna'rata ni, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai pãrĩ na hã. ĩmorĩ'rada hã ma tô Abé hã wĩrĩ 'rata ni. Abéhé za'u si, ma tô ĩsadawa wasu'u'wa sidâpãsi, da te 're simro. Zacariaha zama, ma duré wĩrĩ ni, 'ri nho're ãma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém nho're ãma, ma wĩrĩ ni. ĩbabarã na te 'ri hã za, 'ri ĩwě hã. Ō niwĩmhã, tãma danhoprubzé nomrizé te za, wedeza ne hã. Tame sab ré, ma wĩrĩ ni, Zacaria hã. Taha wa, te za 'ruiwa'ábã za'ra, uburé tizadawa wasu'u'wa norĩ hã, da te 're ĩsimroi mono norĩ hã. Taha wa, ã nimosi dapoto té mono hã ĩ'aihâimana za'ra wa'wa hã, te za aima rob'manharĩ za'ra wa'wa, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ, ĩsimirowasu'u na 're wě'õ za'ra wa'aba mono 'ru te.

<sup>52</sup> — Rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. Wa za ãma romnhimiré'é, ãne: Āté, aibã hã te za 'manhamra, 'ridawa tétézéb ré. Ta hã 're zasi mono õ di, 'ri para u hã. Duré, 'ri para u 're danhisisi mono õ di, te te dawi 're azawi mono wa, 'ridawa tétézéhã. Tane, a norĩ wa'wa hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ma tô duré dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti mono bâ, da te 're waihu'u za'ra mono tō da. — Āne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

<sup>53-54</sup> Tawamhã rob u, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, te rowahutu'wa norĩ hã tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ me. Te te sadawa 'ru za'ra wa, te duré sadanharĩ na sima tĩrě, timreme na te te ãma upa zõ, te te ãma upai wa, te te siwi wě'õ za'ra da. Tazahã, timreme na te te ãma upai õ di, Zezusi hã.

## 12

*Dahâimanazé tô senai ô wasu'u  
Mateusi 10.26-33; 12.31-32; 10.19-20*

<sup>1-3</sup> Tawamhã ma tô dasina tahâ'â ni. Da'ahâ uptabi di oto. Da'ahâ uptabi wa, ma tô 're dasipara wati'i za'ra. Âhã wa, te Zezusi hã a'â tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma, âne:

— Parisezu norĩ hâimanazé hã, tô senai ô di. Taha wa, te za tiwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ï'u'êtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti. Wa za âma simiré'é, âne: Âté te za marĩ hã da te dawĩ 're saharĩ za'ra, da te 're waihu'u tã za'ra mono da, danhimirowasu'uzé hã, danhimi'manharizé hã. Tane nherê, te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Tane barana, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã te za rowa'a ré dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Duré 'ri nhitob ré, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã, te za sô'awi dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, te za 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, parisezu norĩ hâimanazéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tã da, tô senai ô wa, 're ïhâimana za'ra mono zé hã, ta norĩ hã.

<sup>4-5</sup> — Ìsiwadi norĩ, tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Da te 're ai'uprosi aba mono da nherê, asima 're dapipa za'ra wa'aba mono ô di za. Da te 're ai'uprosi aba mono pari, niha oto da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za oto. Aipârĩ'wa norĩ hã ropipa u, te te 're asâmra waihu'u aba mono ô di za oto. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ropipa u dawabzurizé hã. Taha wa, taha si te za tô 're ïpipa za'ra wa'aba mo.

<sup>6-7</sup> — Wa za aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Sire wa'â hã wa'âbã syryre nherê, âma po're si'âri waihu'u ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Tane duré, aséré za'rata aba zama, tâma waihu'u pese di. Sire hã tâma sawi pese za'ra nherê, sire zawi nhipai u, tâma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, te za asina aihâtâ'â âna 're anomro aba mo. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma.

<sup>8</sup> Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã ïzazei'wa na danho'a dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã ti'ai âma dasiré ïpodo hã wa za duré ïzazei'wa na te 're awasu'u, hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a. <sup>9</sup> Tanei ô di za, ni'wam norĩ hã ïzazei'ô'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã. Âne wamhã, ïzazei'ô'wa na wa za duré te 're awasu'u, hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a.

<sup>10</sup> — Âté ni'wam norĩ hã dasiré ïpoto ma, te za ïma nharĩ wasété za'ra. Tane nherê, tiwasété na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, siwasu'u za'ra wamhã, te te âma 'madâ'â za'ra ô di za oto, ïwasédé hã. Tazahã, ni'wam norĩ hã, ïpê'ézani hã te te 're wê'ô u'âsi za'ra mono wamhã, te za te te âma 're 'madâ'â u'âsi za'ra ïwasédé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

<sup>11</sup> — Âté ïzazei'wai wa, te za taré da te 're aiwê'ô za'ra wa'wa. Taha wa, âté te za rowahutuzéb u, da te 're asimroi wa'wa, ïzazei'wa na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Âté roti'wa norĩ u, te za da te 're asimroi wa'wa, âté danhib'apito norĩ u. Tane nherê, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Tâma asiwasu'u za'ra wa'aba zéb zô, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>12</sup> Nimahã bâta na, da te aiwaihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipê'ézani na aima waihu'u za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.

Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Aibã ãsimarĩ ahã wasu'u*

<sup>13</sup> Tawamhã aibã hã dawa'wa ãsa hã te Zezusi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãdub'rada hã ma'ãpé'ĩ'ãma wada'uri, te te ãma po'o da, wamama hã wawi dâ'â ô ré, te te wama ãpisudu hã. — ãne te tâma tinha.

<sup>14</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha:

— Mare di. E 'wa hã ma tô ãpisutu, te ai'ãma wada'uri da, te te aima po'o da hã. Ni'wa te te ãpisutu ô di. — ãne te aibã ma tinha.

<sup>15</sup> Tawamhã te uburé dama tinha:

— Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba. 'Rãwi te za 're asi'madã'â za'ra wa'aba mo, asimarĩ ahã zô, 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono tô da. Danhimarĩ ahã uptabi nherê, robze u'ãsi, ãma 're danomro mono ô di za. Rowêzéb ô di, ta hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

<sup>16-17</sup> Te duré ãma romnhimire'ê, ãne:

— Aibã hã te 're hãimana, ãsimarĩ ahã hã. Buru nho ahã wamhã, 'rãwi te sima rosa'rata, ãne: “Ri hã 'ri 're sy'yre di, buru nho za'warizéb da hã. E marĩ wa za 'manha. <sup>18</sup> ãté ri wa za sãmra, te 'ri za'ëtê da, buru nho za'warizéb da hã. Tamomo, wa za ubumro buru nho hã, 'ri za'ëtê u. ãnhimarĩ zama, wa za sa'ra, buru nho zu hã. <sup>19</sup> Taha parip si, wa za ãsima tinha, ãne: ‘Ãhãna ãma rowê di. Marĩ hã ahã na, te ãza daba'wara, ãwê hã. ãwi ãropsi'utõrĩ da hã, mare di. Wahub ahã na, te za ã'ãma tiwahu, ãsa hã ãma 're hãimana mono ré hã. Wa za oto 're ãwa'utu u'ãsi. ãté, te 're romhuri mono ô di za oto. ãté ãhãna si, wa za oto 're ãsa. Wa za te 're zãsi u'ãsi. Marĩ na, wa za 're ãto, ãtozém na.’ ” ãne te aibã hã sima rosa'rata. <sup>20</sup> Taha wa, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tâma tinha: “A hã ma tô ãma ã'upa za'ê, asimirosa'rata na. ã barana te za atã. Atã'ã wamhã, e 'wa te hã za oto asimarĩ hã, asima si 're ã'a'ubumroi pese mono hã.” ãne te aibã ma tinha.

<sup>21</sup> — Tane, danhimarĩ hã dasima si, da te 're ubumroi pese za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono ãna, te za taré da te dasima 're ubumroi pese za'ra, danhimarĩ hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

*Marĩ na 're dahâtã'â za'ra mono ãna, 're ãdanomro mono zé wasu'u*

*Mateusi 6.25-34*

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusi te tinha, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, ãne:

— Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono ô di za. Asazé wa'aba na asina 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono ô di za. Duré, ai'uza ô na zama asina 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>23</sup> Wasazém nhipai u pire uptabi di, wahãimanazé hã. Duré, wa'uzazém nhipai u pire uptabi di, wahãiba hã. <sup>24</sup> Ôhõta, si norĩ hã. Ma'ãpé, 'madã'â za'ra wa'aba. Si norĩ hã te te sima 're robzuri mono ô di. Te te duré sima 're rob'rãihãri za'ra mono ô di. Duré robza'warizéb ô di, ãsazéb za'warizéb da hã. Tane nherê, te ãsa hã te te tâma 're anhomri u'ãsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. E si norĩ si, te te 're azawi pese. Mare di. Si hã tâma sawi pese za'ra nherê, si zawĩ nhipai u, tâma asawĩ uptabi za'ra wa'aba di. <sup>25-26</sup> Duré 're atã'ã za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono wamhã, e asibãtã na 're atã'ã za'ra wa'aba mono ô di za. E asibãtã nhipai u, te za 're anomro siroptu wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibãtã nhipai u 're anomro siroptu wa'aba mono ô di za. E marĩ da, te za bété marĩ

na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo. <sup>27</sup> Ma'âpé, romnhirârâ 're îhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom na 're îsimasa mono na hã. Ta norî hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharî za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono ô di, zazahâ da hã. Tane nherê, dama 'madâ'â zeî uptabi di, romnhirârâ hã. Apito Saroma hã uza wê uptabi na 're si'uza mono nherê, taha nhipai u, dama 'madâ'â zeî uptabi di, romnhirârâ hã. <sup>28</sup> Romnhirârâ hã hâiwi 're simnhatâ mono ré, te za du hã îré da te 're wazâri za'ra, unhamâ da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hã mono dai ô nherê, ma tô wê uptabi na te te 're ab'manharî, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za bété. Te za tô te te aima 're anhomri 'wa. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono ô di bété, taha si ai'uzazé hã za te te aima 're î'anhomri aba mono na hã. <sup>29-31</sup> Taha wa, marî na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Asazéb zô si, duré â zô si, 're asôpré wa'aba mono ô di za. Taha zô si, te za îsazei'ô'wa norî hã 're sôpré. Aimama 'wa hã ma tô aiwaihu'u za'ra wa'wa, marî hã aiwi sô 're îrowaptâ'â za'ra wa'aba mono na. Aimama 'wa hã, 'Re îhâimana u'âsi mono, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ôhō si, te za 're îpisutu za'ra wa'aba mo, ôhō âma si 're anomro aba mono da. Tawamhã marî hã aiwi sô 're îrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã. — ãne, ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're înomro mono norî ma.

<sup>32</sup> Te duré tâma nharî za'ra:

— Îsiré norî, ai'umrore wa'aba nherê, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Aimama 'wa hã Danhib'apito uptabi hã, te za aima pisutu za'ra wa'wa, îsiré dama 're roti za'ra wa'aba mono da. ãne ma tô sima aiwê za'ra wa'wa. <sup>33-34</sup> Taha wa, te za uburé asimarî hã dama îwede za'ra wa'wa, îwa'âbâ zô, îsimarî'ô norî ma, sômri aba mono da. Tawamhã asimarî hã îsi'utôri'ô hã te za hâiwa âma asô 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa, wê u'âsi na. Tame, îsipsaihuri norî hã sô 're sisisi waihu'u mono ô di za. Tame duré, da'uza hâzapu'u'wa hã 're hâimana za'ra mono ô di. Ti'ai âma asimarî ahâ zô si 're rob'ruiwaparî za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipê'ê 're, asima 're îrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hâiwa âma îwê hã îsi'utôri'ô upana. Duré hâiwa âma îwê uptabi zô si, asima 're rob'ruiwaparî za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're îrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono hã îwê hã te te asô 're î'apisutu aba mono zô si. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Romhuri'wa norî, hâimana nhimiza'rese sina, 're îhâimana za'ra mono wasu'u*

<sup>35-36</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré tâma romnhimiré'ê za'ra, ãne:

— Romhuri'wa norî hã hâimana nhimiza'rese sina, te za tinhib'apito zô 're simipari za'ra. Tane, te za aihâimana nhimiza'rese sina, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Até dasina damrozéb u, te za îsib'apito hã tiwi timorî za'ra, dame sa da. Tawamhã apâ wisi ô ré, te za si'uza za'ra, tâma îromhuri'wa norî hã, te te tâma romhuri za'ra da. Te za sô ro'o za'ra rob'uiwêzé hã, rowa'a na sébré da, îsib'apito za'ra hã. Tawamhã 'ri tême wisi wi, te za îsib'apito za'ra hã 'ridawa ta'a, te te tâma 'ridawa za'ra da. Taha wa, te za awa'awi tâma 'ridawa za'ra. <sup>37-38</sup> Tâma îromhuri'wa norî hã sôtô âna, sô simipari za'ra wamhã, tâma rowê za'ra di za. Tawamhã até mara wa'wa, te za apâ wi, îsib'apito za'ra hã. Até si'a hârâ wi, te za apâ wi. Hâimana nhimiza'rese sina, sô 're simipari za'ra mono ré, apâ wisi wamhã, tâma rowê za'ra di za, tâma îromhuri'wa norî ma hã. Tawamhã

apito nherê, sai ò ré, te za a'â ti'uza na âma saprî, İsa te te tâma sômri mono da, tâma İromhuri'wa norî ma. Te za duré tâma nharî za'ra, tisai ma, si'ubumro da. Taha pari, te za duré tâma sômri za'ra, İsa hâ.

<sup>39</sup> Wa za duré âma simiré'é, âma rosa'rata za'ra wa'aba da. Dahâimana nhimiza'rese âna, 're dahâimana za'ra mono ré, te za İspisaihuri norî hâ danhibrob zô 're sisisi, 'ri para u hâ. Bâdâ hâ we İsebrézé hâ 'ri tede'wa te te waihu'u wamhâ, te za tiwi 'madâ'â pese, sébré tō da, 'ri para u.  
<sup>40</sup> Tane te za a norî wa'wa hâ aihâimana nhimiza'rese İzô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. Wa hâ ti'ai âma dasiré İpodo hâ, wa za wei mo apâ, İzô asimipari za'ra wa'aba ò zém na, nimahâ bâtâ na. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese İzô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. — Æne te Zezusi hâ tâma roti za'ra, tisiré 're İnomro mono norî ma.

*Romhuri'wa İ'umnhasi wasu'u, romhuri'wa İ'umnhasi'ō wasu'u me Mateusi 24.45-51*

<sup>41</sup> Tawamhâ Pedru te 'mahâ:

— Apito, e 'wai udâna, te âne âma İsimiré. E uburé da'udâna zama, te âma İsimiré. — Æne te sadanha.

<sup>42</sup> Taha wa, te Wanhib'apito hâ asa âma romnhimiré'é, Zezusi hâ âne:

— Dama romhuri'wa İ'umnha hâ duré İsimiroti wê hâ, e niha 're İhâimana mono zé hâ. Æne hâ 're hâimana mono wamhâ, te za İsib'apito hâ nimomo tiwi morî ò ré, tâma pisutu, uburé tâma İromhuri'wa norî hâ İsa'u nherê, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tâma pisutu, bâtâ pisutuzém na İszéb da hâ, te te tâma âma uwaimrami za'ra da, tâma İromhuri'wa norî ma. <sup>43-44</sup> Tawamhâ apâ we İmorîzéb u, tinhib'apito nhimiroti hâ te te tâma âma uwaimrami wamhâ, tâma rowê di za, romhuri'wai ma hâ. Taha ma, tâma rowê uptabi di za tō. E marî wa. İsib'apito hâ apâ wisi wapsi, te za tâma pisutu, uburé İsimarî hâ te te tâma 're 'madâ'â u'âsi mono da oto, tâma umnhasi uptabi wa. <sup>45</sup> Tazahâ, tinhib'apito za're'ra, dama 're hâimana wê mono ò wamhâ, tâma 're rowê mono ò di za. Æté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinha, âne: “İnhib'apito hâ simahudu ò di.” Æté, âne te za sima tinha. Taha wa, sô rowaptâ'â wê te, te za oto tizapari romhuri'wa norî hâ te te 're ahâ za'ra âté, aibâ norî hâ pi'ō norî zama. Æté, te za taré tisa zô si 're hâimana. Æté te za âzé hâ te te 're hâsi. Öne u'âsi, te te 're hâsi mono wa, te za 'râi wasété na 're hâimana. <sup>46</sup> Tawamhâ rosa'rese âna hâimana ré, te za İsib'apito hâ İtême wi apâ, sô İsimipari ò zém na nimahâ bâtâ na, siwa'ru. Taha wa, te za sa'êtê azâ, tâma İromhuri'wa hâ. Sib'ézé 'wa pa na, te za te te wa'ōtō. Taha wa, te za dapo're'ō norî zu robzei'ō te te sina 're sō'ōtō, tâma İromhuri'wa hâ.

<sup>47</sup> — Æté, ni'wa hâ te za waihu'u pese, tinhib'apito nhimiroti hâ, tâma İromhuri'wa hâ. Tane nherê, wa'a te, İsimiroti hâ te te 're uwaimrami mono ò di za. Taha wa, te za sa'êtê azâri ni, powawê hâiwaré na, apito zadawa para. <sup>48</sup> Æté, ni'wai ma, waihu'u pese ò di za, İsib'apito nhimiroti hâ. Tawamhâ marî te za upa. Taha wa, te za syry na si azâri ni, tâma waihu'u pese ò wa, İsib'apito nhimiroti hâ. Æté te za ni'wai ma waihu'u pese, tinhimiroti hâ, 'Re İhâimana u'âsi mono hâ. Te te tâma waihu'u pese wamhâ, te za sô 're simipari, danhipai u te te tâma âma 're uwaimrami mono da, İsimiroti hâ. — Æne ma tō tâma waihu'u za'ra, Zezusi hâ.

<sup>49</sup> Te duré tâma nharî za'ra:

— Ti'ai u, wa wei mo, ti'a na te sazu da, zata da. Zata sirōmo 'wa'âhâ, aré İma wê di. <sup>50</sup> Wa za a'â robzépata za'êtê. Te robzépata ò ré hâ, rosa'rata

ahâ di za. <sup>51</sup> E datême we ĩmorĩ wa, te za ti'ab ré rowě na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. Āne hã ĩ'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Rosa'rata na te za ĩ'āma dasima aipo'o za'ra ni. <sup>52</sup> Āté, 5 na ĩhâiba hã te 'ri āma siré 're si'ubumro. Ta norĩ hã te za rosa'rata na ĩ'āma sima aipo'o za'ra. Āté, si'ubdatõ te za ĩwě'wa, 're hâimana za'ra. Āté maparane te za ĩwě'õ'wa, 're hâimana zahuré. Āté, maparane te za ĩwě'wa hã 're hâimana zahuré. Āté duré si'ubdatõ te za ĩwě'õ'wa hã 're hâimana za'ra. <sup>53</sup> Āté, damama hã te za ti'ra norĩ hã wě'õ za'ra, ĩzazei'wa 're hâimana za'ra mono wa, ĩ'ra si'albã hã. Āté, da'ra norĩ hã te za timama hã siwi wě'õ za'ra, ĩzazei'wa, 're hâimana mono wa, ĩmama hã. Āté, dana hã te za ti'ra norĩ hã wě'õ za'ra, ĩzazei'wa, 're hâimana za'ra mono wa, ĩ'ra sipi'õ hã. Āté, pi'õ norĩ hã te za tina hã siwi wě'õ, ĩzazei'wa, 're hâimana mono wa, ĩna hã. Āté, damaprewa hã te za tisan'i'aba norĩ hã wě'õ za'ra, ĩzazei'wa 're hâimana za'ra mono wa, ĩsani'aba norĩ hã. Āté, pi'õ norĩ hã te za timaprebaba norĩ hã wě'õ za'ra, ĩzazei'wa, 're hâimana za'ra mono wa, ĩmaprebaba norĩ hã. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

<sup>54</sup> Uburé te oto dama tinha:

— Āté, te za hãiwa nhirõno ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, bãtã pusizém niwĩ. Taha wa, te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, āne: “Tã, te za we tita'a.” Āté, āne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, awa'awi. Tawamhã tã hã te za we tita'a tô. <sup>55</sup> Āté, rowa'u hã te za wei watobro, hãiwa'a're nhimi'e hawi. Taha wa, te za āne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, “Te za oto tirowa'ro.” Āne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã te za tô tirowa'ro. <sup>56</sup> Marĩ hã ti'ai āma hã, duré hãiwa na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã. E niha bété tane aiwa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di, marĩ te te ĩwasu'u hã, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wě mono zé hã, āma 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mono nherë. — Āne ma tô dama tinha, Zezusi hã.

<sup>57-58</sup> Uburé ma, te duré dama tinha:

— E marĩ wa, asina 're roti wě za'ra wa'aba mono õ di, ĩwě hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. Wa za āma simiré'é, āne: Āté, ni'wa hã te za asaprõ, dama 're ĩrowairébé mono 'wa, 're ĩsãmra mono zéb u. Marĩ 'manharĩ wa, te za asaprõ, te te tãma aiwasu'u da. Taha wa, te za bãdãdi na ane wa'aba ré, tãma asiwasu'u aiwasété na, rowairébé'wai u te te asaprõni tô da, damrami'wai ma, te te ai'ru tô da, dazazéb 're, te te asērë tô da. <sup>59</sup> Te te asērë wamhã, asiwa'ãbã 'rãsutu pese õ nherë, ta hawi aiwatobro waihu'u õ di za. Āne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, asina 're roti wě za'ra wa'aba mono da, ĩwě hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. — Āne, ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

## 13

*Dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi te te dama rowasu'u ré, ma tô ni'wam norĩ hã ĩtême aihutu. Taha wa, te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— A'uwě norĩ hã ma tô simro ni, Darireza tede'wa norĩ hã. Piratuhu nhimiwada'uri zarina, ma tô simro ni. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, tinhimizama te te simroi ré, ma tô uprosi ni. — Āne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra. <sup>2</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:



— E Darireza norĩ hã ma tô danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. E taha wa, ma tô tidâ'â za'ra. E ãne, ma tô âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. <sup>3</sup> Mare di. Taha wab õ di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Tane nherê, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã. <sup>4</sup> A'uwê norĩ hã, Siro'é na 'ri sipo'o âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhisiwi, ma tô 'ri 'râihã hã waptârã, da'madâ'ázé hã. Taha wa, ma da'ahã na ai'utõrĩ ni. 18 na ma 'ri hã da'uprosi. Ta norĩ hã bété, e ma tô danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, Zeruzarê âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ upana. E taha wa, ma tô tidâ'â za'ra. <sup>5</sup> Mare di. Taha wab õ di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Tane nherê, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Pidera wede ĩrãĩ'õ wasu'u*

<sup>6</sup> Tawamhã te tâma âma romnhimiré'é za'ra ãne, Zezusi hã:

— Aibã hã te 're 'maiãimana, buru tede'wa hã. Īburu âma hã, rob'ru hã te 're hãimana za'ra, uwa 'ru hã. Pidera wede hã te duré tame 're sa. Tawamhã bātã na te mo, pidera 'rã zô. Tane nherê, ĩ'rã hã te te 'masãmri õ di. 'Rãĩ ãna te za. <sup>7</sup> Taha wa, te buru 'madâ'â'wai ma tinha, ãne: “Si'ubdatõ, ma tô ĩ'ãma tiwahu oto, taré nasi we sô ĩneb ré hã, pidera 'rã zô. Wa tô 'madâ'â wa'a. Te za ĩsizã. E marĩ da, te za taré 're sab u'ãsi, 're 'rãĩ mono ãna.” ãne te romhuri'wai ma tinha. <sup>8</sup> Tawamhã romhuri'wa hã te asa tâma tinha: “Apito, misi âma wahu a'ã. Wa hã wa za ab're, powawê nhana na te uirĩ da, wê na sab da. <sup>9</sup> Wahub amo na 'rãĩ wamhã, wê di za. 'Rãĩ õ wapsi, te za ĩma ĩ'ru, te sizãri da.” ãne, romhuri'wa te tinha, buru tede'wai ma. — ãne ma tô tâma âma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi hã, romhuri zahârizém na pi'õ ĩshâpãre te te ĩpesezé wasu'u*

<sup>10</sup> Tawamhã romhuri zahârizém na ma tô dama rowasu'u Zezusi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma. <sup>11</sup> Tame te pi'õ hã ĩhãzé ré hã dame nhamra. Hãzé ré ma tô âma tiwahub ahã, 18 na, wa'uburé te te 're upi u'ãsi mono wa. Sihâpã u'ãsi, te 're mo, wãĩ wahutu ãna. <sup>12</sup> Tawamhã Zezusi te te sabui wamhã, te 'mahã:

— Pi'õ, aihãzé hã te za oto aima apa.

<sup>13</sup> Taha pari, ma tô tinhib'rada hã âma tihi. Tawamhã ma tô awa'awi wãĩ wahudu. Wãĩ wahutu wamhã, te âma tiwata, 're ĩhãimana u'ãsi mono âma, te te pese wê te. <sup>14</sup> Tane nherê, rowahutuzé 'madâ'â'wa hã ma tô sada tizahi, Zezusihi zãda, sabadu na te te pese wa. Taha wa, te uburé dama tinha:

— Bãdã hã, 6 na ĩhãiba hã, wa te 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã. Taha bātã na si, te za we 're anomro aba mo, da te 're aipese za'ra wa'aba mono da. Sabadu na hã mare di za, romhuri zahârizém na hã. — ãne ma tô dama waihu'u, rowahutuzé 'madâ'â'wa hã.

<sup>15-16</sup> Tawamhã Wanhib'apito te tâma tinha:

— Oro sabadu na te dapese wa, ĩma nharĩ za, te za powawê hã awaru po'repore zama, 're ĩwasihu za'ra wa'aba mo, ãi ba, 're simroi wa'aba mono da, te te 're ahuri mono da. Ahãta pi'õ hã, Abra'ãhã nhihudu hã. Satanasi hã te te 're pibui mono ré hã, ma tô 18 na âma tiwahu. Sabadu na nherê, wa tô pese, hãzé ãna oto 're hãimana mono da. E niha bã bété, aima wê za'ra wa'aba õ di, sabadu na te ĩpesezé hã rowê na pi'õ hã oto 're

ĩmorĩ da hã. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u, dawasété na dasisãmri ma ropibuma.

<sup>17</sup> Tawamhã, Zezusihi mreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tō ĩwē'ō'wa norĩ hã aséb za'ra, Zezusihi mreme ma. ĩwē'wa norĩ ma, rowē za'ra di. Marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ wē mono wa, te 're to za'ra, tipē'ē na.

*Motada nhamare wasu'u, ĩ'u'ētē wasu'u me*

*Mateusi 13.31-33; Marcusi 4.30-32*

<sup>18-19</sup> Tawamhã Zezusi hã te dama tinha, āne:

— E niha, wa za āma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zém na hã. Motada nhamare na, wa za āma simiré'é. Motada nhamare hã aibã hã ma tō a're. Tawamhã ma tō tiwa'ru. Wa'rui wamhã, papo za'ētē di oto. Tawamhã si hã te ĩsu 'rowi, te te sima 're sasi za'ra. Āne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé hã. — Āne ma tō āma simiré'é, Zezusi hã.

<sup>20</sup> Te duré dama tinha:

— E marĩ na, wa za duré āma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zém na hã. <sup>21</sup> ĩ'u'ētē wapuzém na, wa za āma simiré'é. Pi'ō hã te za ĩ'u'ētē wapuzé hã syry na sa'wa, tridu 'rã zu pese wazari. Tridu zup si, sa'ētē uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ĩ'u'ēne hã. Sa'ētē uptabi di za oto. Āne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé hã. — Āne ma tō āma simiré'é, Zezusi hã.

*'Ridawa, 're sy'yre wasu'u*

*Mateusi 7.13-14, 21-23*

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba're, Zeruzarē u. 'Ri nho'ōmo mono bâ, te te dama 're rowasu'u u'âsi Zezusi hã, 'ri wa'ōtō u zama.

<sup>23</sup> Tawamhã te ni'wa hã sadanha:

— Apito, e da'umro na si, te za danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. — Āne te sadanha.

Taha wa, ma tō Zezusi hã asa uburé dama tinha:

<sup>24</sup> — Tō sena, te za niwapsi da'ahã na da te dasima 're wē za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're danhisi mono da. Tazahã, ĩtēme 're danhisi mono ō di za. Taha wa, 'ri para u 'ridawa 're sy'yre na 're danhisi mono da, sada 're ĩdanhitektete za'ra mono ne, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're asisi aba mono da. <sup>25</sup> Nimahã na te za 'ri tede'wa hã wahudu, te te siré 'rinhitop tete da. Tawamhã te za ĩ'ridawa ta'a za'ra wa'wa, rowi 're ai'ubumroi wa'aba mono hã. 'Ri tede'wa hã te za ĩ'mahârã za'ra wa'wa, āne: “Apito, ma'āpé we wazō 'ridawa za'ra na, āma atēme wanhisi da.” Āne te za 're ĩ'mahârã za'ra wa'aba mo. Tazahã, te za asa aima nharĩ za'ra wa'wa, āne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ō di. E ma hawinhã, a norĩ wa'wa hã.” <sup>26</sup> Tawamhã āne te za asa tãma asiwasu'u za'ra wa'wa: “Wa norĩ hã, wa tō asiré wasaihuri ni. Asiré, wa tō duré âhuri ni. Warob āma hã ma tō duré dama 're ĩrowahutu mo, waza'ru āma hã.” Āne te za 'ri tede'wai ma asiwasu'u za'ra wa'wa. <sup>27</sup> Taha wa, te za asa duré aima nharĩ za'ra wa'wa, āne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ō di, ĩzazei'wa na hã. Aiwasédé hã ma tō 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rúi wa'aba, ĩnhiti.” Āne te za aima rob'ru za'ra wa'wa. <sup>28</sup> Tawamhã rowē uptabi āma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩsi'ubumroi mono hã te za ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, Abra'ã norĩ hã, duré Izati, duré Zaco, duré uburé ĩsada wa'wa norĩ hã. Tazahã, a norĩ wa'wa hã

te za rowi 're ai'ubumroi u'âsi aba mo. Taha wa, te za asina 're ai'ry'ry aba mo. Te za duré 're ai'wasitete za'ra wa'aba mo, 're robzépata za'êtê za'ra wa'aba mono wa. <sup>29</sup> Daro mono bâ, te za îtême 're dasihutu, 'Re îhâimana u'âsi mono 'rata 're dasaihuri mono da, Danhib'apito uptabi na 're îhâimana mono zéb u. Bâtâ pusizém hawi, te za îtême 're dasihutu, bâtâ zasizém hawib zama, duré hâiwa'a're nhimire hawib zama, duré hâiwa'a're nhimi'e hawib zama. <sup>30</sup> Tawapsi, te za dama îwapu ma nharĩ za'ra, dama pire na 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, dama îpire ma, te za nharĩ za'ra, dama wapu na 're hâimana za'ra mono da oto. — Āne ma tô Zezusi hâ tâma waihu'u sirômo za'ra.

*Zeruzarê âma Zezusi hâ îpê'êzé wasu'u*

*Mateusi 23.37-39*

<sup>31</sup> Tawamhâ Zezusi hâ te te apo're pu'u parip si, awa'awi ma tô îtême 'maihaihu, parisezu norĩ hâ. Taha wa, ma tô Zezusihi ma rob'ru za'ra, âne:

— Mo oto â hawi aimorĩ. E marĩ wa. Apito Erodi hâ ma tô sima aiwê, da te dasiwi aiwĩrĩ da. — Āne te tâma rob'ru za'ra.

<sup>32</sup> Tawamhâ Zezusi hâ apâ te tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto îtême ai'aba'rêi wa'aba apâ, tâma îzadawa wasu'u za'ra wa'aba da, wapsâ wawê ne 're îmorĩ ma. Wa'uburê hâ wa tô te dama 're anhamra. Wa duré te 're da'apese, â bâtâ na duré awêm na. Awê amo na, wa za înhimiromhuri hâ uprosi. Āne te za tâma îzadawa wasu'u za'ra wa'wa, Erodihi ma.

<sup>33</sup> — Zeruzarê âma, ma tô da te 're simro, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hâ. Ōne u'âsi. Taha wa, wa za âma mo, âhâna, awêb zama, awê amo na zama, tame, da te dasiwi îwĩrĩ da, îsadawa wasu'u'wa hâ. — Āne ma tô Zezusi tâma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

<sup>34</sup> Tawamhâ ma tô sisôwa tinha, Zezusi hâ:

— Zeruzarê âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ âma, ai'âma îpê'êzé za'ra wa'aba di. Aihirata norĩ wa'wa hâ ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hâ te te 're simroi u'âsi, êtê na. Datême te te 're îsatōrĩ za'ra mono norĩ zama, ma tô duré te te 're simroi u'âsi, êtê na. Si'a hâ ti'ra zawi te, 're îpapo za'ra mono ne, wa aré te îsima 're aiwê u'âsi za'ra wa'wa, îsitême te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherê, asima 're îwê za'ra wa'aba mono ô di asa. <sup>35</sup> Taha wa, tinhorôwa hâ te za oto tirê, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ, âma 're î'aiwata za'ra wa'aba mono zé hâ. Duré a norĩ wa'wa hâ, îhâiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba ô di za a'â. Niwapsi duré îhâiba 'madâ'â za'ra wa'aba wa, te za âne asima îwasu'u za'ra wa'wa: “Re îhâimana u'âsi mono zadawa para we îmorĩ ma, 're rowê za'êtê mono di za.” Āne te za asima îwasu'u za'ra wa'wa, îhâiba 'madâ'â na duré sahu za'ra wa'aba wa. Āne na aipê'ê 're asina îwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za îhâiba 'madâ'â na duré îsahu za'ra wa'wa. — Āne ma tô sisôwa tinha, Zezusi hâ.

## 14

*Zezusi hâ romhuri zahârizém na, aibâ te te îpesezé wasu'u*

<sup>1</sup> Zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na ma tô Zezusi hâ âzé, aibâ nhorôwa u, îsiré sa da. Aibâ hâ, parisezu. Îsiré parisezu norĩ ma, pire di, aibâ hâ. Tame 'ri para, îsi'ubumro norĩ hâ ma tô Zezusi hâ 'madâ'â za'ra.

<sup>2</sup> Tame sâmra ré, ma aibâ îhâzé ré hâ îtême wi, Zezusihi u. Hâzé wa, te

dupto zahuré di. Duré, paihi dupto zahuré di. <sup>3</sup>Taha wa, ma tô Zezusi hã rowahutu'wa norĩ hã azadanha, parisezu norĩ me:

— E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're dapeze za'ra, sabadu na hã. E ma tô wawĩ sawĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, sabadu na, wa te 're dapeze tã za'ra mono da. E niha ãsimiroti na rob'ui'ééré hã. — ãne te Zezusi hã azadanha, rowahutu'wa norĩ hã.

<sup>4</sup>Tane nherẽ, asa te te ãma sada'âbâ za'ra õ di. Tawamhã Zezusi hã ma tô aibã hã pa'â. Ma tô pese. Taha pari, ma tô tãma rob'ru, morĩ da oto, 'ri tẽme. <sup>5</sup>Tawamhã aibã za'u si, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Áté ai'ra hã te za aiwi ti'maiwaptã'ã 'wa, â zô ab're u, até powawẽ hã. Tawamhã e â zô ab're hawimhã asiwi wazere aba õ di za, romhuri zahârizém na nherẽ. — ãne ma tô Zezusi hã asa ãma azadanha.

<sup>6</sup>Tazahã asa te te ãma sada'âbâ waihu'u za'ra õ di.

*Dama dawapu wasu'u, dama dapire wasu'u me*

<sup>7</sup>Tawamhã wedeza na dasi'ubumroi wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama ãpire norĩ te na ai'ubumro, dame sô ãdahârã za'ra norĩ hã. ãne ma tô ãma da'madã, Zezusi hã. Taha wa, ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

<sup>8</sup>— Ni'wa hã asô hârã wamhã, dasina damro u dame asa da, aimorĩ wamhã, dama ãpire norĩ te na, asãmra õ di za. E marĩ wa. Áté, aima ãpire hã te dame tihãiba, dame sô ãdahârã hã. <sup>9</sup>Tawamhã te za aima tinha, 'ri tede'wa hã, õ niwĩ asãmra da, asãmrazém na sãmra da, aima ãpire hã. Taha wa, te te aima ãnharĩ ma, asiséb di za. Da'rãsutu u, te za oto asã. <sup>10</sup>Taha wa, ãne tã da, dame asa da, asô dahârã wamhã, da'rãsutu u, te za a'ã asã. E marĩ da. 'Ri tede'wa hã si'uihã na si te te aima pisutu da, dama ãpire norĩ 'rata asãmra da, asa da. Danho'a te te aima pisutu wamhã, aima rowẽ uptabi di za. <sup>11</sup>Tane, ni'wa hã pire wẽ te, 'rãwi sina 're wata mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za tãma pisutu, wapu na 're hãimana mono da oto. Duré ni'wa hã, tipire na 'rãwi 're si'madã'ã mono õ wamhã, te za tãma pisutu, dama pire na 're hãimana mono da oto. — ãne ma tô tãma waihu'u, Zezusi hã.

<sup>12</sup>Tawamhã dame sa da, sô ãhârã ma, te tinha, Zezusi hã:

— Dasaihurizé, dama 're 'manharĩ mono wamhã, até sô aihârã za'ra õ di za, asiwadi norĩ zô hã duré asisãnwã norĩ zô hã, duré aimama norĩ zô hã duré ãsibrob ahã norĩ zô hã, aiwaptoma 're ãsi'ubumroi mono norĩ zô hã. Ta norĩ zô aihârã wamhã, asiré saihuri da, te za asa asô tihârã za'ra, te te asa aima ãma wa'rãmi za'ra da. <sup>13</sup>Taha wa, dasaihurizé hã dama 'manharĩ wamhã, te za ãsibrob'õ norĩ zô aihârã za'ra, duré ãmorĩ'õ norĩ zô, duré ãrãtẽire norĩ zô, duré ãtob'a norĩ zô. <sup>14</sup>ãne wamhã, aima 're rowẽ mono di za. E marĩ wa. Ta norĩ hã simarĩ õ di, marĩ na te te aima ãma ãwa'rãmi za'ra zéb da hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, te za asõprubzẽ wa'rãmi aima tisõ. 'Re ãnomro wẽ mono norĩ te te ahãiwa'utu wapsi, te za aima ãma uwaimra. — ãne ma tô 'ri tede'wai ma waihu'u, Zezusi hã.

*Dasaihuri za'etẽ zé wasu'u*

*Mateusi 22.1-14*

<sup>15</sup>Tame ma tô aibã hã dame nhamra, 'ri para, sa da. Tawamhã Zezusi te te dama ãwaihu'uzé hã ma tô dame wapa. Taha wa, te Zezusihi ma tinha:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono, Danhib'apito uptabi na 're ãhâimana mono zéb ãma, ã'rata 're ãsaihuri mono norĩ ma, 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.

— ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>16</sup>Tawamhã Zezusi hã te asa aibã wasu'u hã tãma wasu'u, ãne:

— Aibâ hã dasa hã sa'etê na te te dama 'manharĩ da, ma tô sina roti. Tawamhã te te dama 'manharĩ õ ré, ma tô da'apo're pu'u siro, da'ahã na ìtême dasihutu da, ìsiré dasaihuri da. <sup>17</sup> Sipi pari wamhã, tâma ìromhuri'wai ma, te tinha, âne: “Mo oto aimorĩ dazô, we dasi'aba'ré da. Dasa hã te oto dazô aimasa.” Æne te tâma tinha. Taha wa, romhuri'wa hã ma tô datême mo, dazô hãrã da.

<sup>18</sup>— Tane nherê, te nasi aibã norĩ hã siparabãsi niha tâma nharĩ za'ra, romhuri'wai ma, te te sima wê za'ra õ wa. Sô ìhãrã 'rada hã te tâma tinha, âne: “Ãma ìmorĩ neza. Tane nherê, ti'a hã wa 'mai'uipra. Tamomop si wa za mo, te sabu da. Æne asib'apito ma, ìzadawa wasu'u na za.” Æne te tâma ìromhuri'wai ma tinha.

<sup>19</sup>— Tawamhã ìhãiba amo hã te duré tâma tinha: “Ãma ìmorĩ neza. Tane nherê, powawê hã wa 'mai'uipra, 10 na ìhãiba za'ra hã. Tamomop si wa za mo, te sabu za'ra da, te te romhuri wê za'ra zô. Æne, asib'apito ma, ìzadawa wasu'u na za.” Æne te romhuri'wai ma tinha.

<sup>20</sup>— ìhãiba amo hã te duré tâma siwasu'u: “Nimosi, wa ìmro. Taha wa, dame ìsa da, ãma ìmorĩ waihu'u õ di.” Æne te romhuri'wai ma tinha.

<sup>21</sup>— Taha wa, te apã mo romhuri'wa hã, tinhib'apito ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. Te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese, ìsib'apito hã. Taha wa, te âne tâma tinha: “Ai'aba'ré na dazô 're aimorĩ, 'ri nhi'rity na we danhimroi mono da, ìsibrob'õ norĩ hã, duré ìmorĩ wê'õ norĩ hã, duré ìtob'a norĩ hã, duré ìrãtêire norĩ hã.” Æne te tâma rob'ru. Taha wa, te ta norĩ zô si mo, we te te simroi mono da.

<sup>22</sup>— We te te danhimroi mono pari, te tinha, tinhib'apito ma: “Apito, wa tô aimreme hã ãma uwaimra, aima. Zahadu da'masisi õ di.” Æne te tâma tinha.

<sup>23</sup>— Taha wa, te ìsib'apito hã duré asa tâma tinha: “Tane wamhã, dazô airĩtĩ mono pé, bãdãdi na. Da'manhopêtê wamhã, ta norĩ hã te za we ìsimroi mo, ìnhorõwa hã da te dasiwi 'masisi da. <sup>24</sup> Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Sô ìhãrã 'rata norĩ hã, ìsa na saihuri õ di za.” Æne te ìsib'apito hã tâma tinha. — Æne te aibã ma rowasu'u, Zezusi hã.

*Zezusihy zazei'wa, 're ìnomro mono zé wasu'u*

*Mateusi 10.37-39*

<sup>25</sup>Tawamhã Zezusi norĩ hã si'aba'réi ré, te da'ahã na ìsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã ma tô Zezusi hã datême aipi'ra. Æne te dama tinha:

<sup>26</sup>— Æté, ni'wam norĩ hã te za we ìtême ai'aba'ré, ìzazei'wa, 're nomro mono da. Tawamhã te za te te 're ìzawi pese za'ra, timama zawi nhipai u, duré tina zawi nhipai u, duré timro zawi nhipai u, duré ti'ra norĩ zawi nhipai u, duré tisisãnawã norĩ zawi nhipai u, duré tihãimanazém nhipai u. <sup>27</sup> Tiza'ozéb ré, ìzarina 're ìnomro mono ne, da te 're uprosi za'ra mono da nherê, te za ìsiré 're nomro. Ænei õ wamhã, ìzazei'wa na te 're waihu'u za'ra mono õ di za. — Æne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

<sup>28</sup>Te duré dama tinha:

— 'Ri'wa na, wa za aima ãma romnhimir'é za'ra wa'wa. Æté, a norĩ wa'wa hã te za asima ì'mairosa'rata 'wa, asima 'mai'ri wa'aba da, rob'madã'ázéb da. Taha wa, te za a'ã ì'mairosa'rata 'wa, 'ri wa'ãbázéb da, rob'uiprazé hã, ìwab zô. <sup>29-30</sup> Ænei õ wamhã, ãté õne haré te za ìsãna'rata si ì'manharĩ 'wa. 'Ri 'rãihã hã 'mai'uprosi aba õ di za. Da te sabu za'ra wamhã, te za ai'ãma 're dawa'ê za'ra wa'wa: “Oro te te 'ri 'ru za, te õne

haré za.” Āne te za ai'āma 're dawa'ē za'ra wa'wa. Āne, 'ri'wa na te aima āma ĩsimiré'é za'ra wa'aba zé hā.

<sup>31-33</sup> — Duré apito na, wa za aima āma simiré'é za'ra wa'wa. Āté danhib'apito te za dama 're 'manhamra. ĩsib'a'uwē norī hā dasi'wapé 'manharī'wa norī hā te ahā na 're si'ubumro, 10 miu na ĩhāiba za'ra hā. Tawamhā ma tō apito hāiba amoi wasu'u wapa, danhib'apito hā. Dasi'wapé 'manharī'wa hā te we, u, ahā uptabi na te te simro tinhib'a'uwē hā, 20 miu na, u, ĩhāiba za'ra hā. Tawamhā dazō wairébé ō ré, te za a'ā nhamra, ĩsib'a'uwē hā, dazada siptete za'ra zō. Dazada ĩsiptete za'ra ō na, te te waihu'u za'ra wamhā, te za tinhitob'ru norī u da'mazatō, te te tāma 'mazadawa wasu'u da, ĩsib'apito za'ra ma. ĩsitob'ru norī hā zahadu romhā ré, te za ĩtēme da'mazatō, we dasihutu tō da, dasi'wapé za'ra tō da. Āne, apito na te aima āma ĩsimiré'é za'ra wa'aba zé hā. Tane ĩzazei'wa, 're anomro aba mono da, marī hā asima 're sawi za'ra wa'aba mono ō di za, aipē'ē 're. Marī hā aipē'ē 're, asima 're sawi za'ra wa'aba mono wamhā, ĩzazei'wa na te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono ō di za. — Āne ma tō dama waihu'u, Zezusi hā.

*Dasai warĩrĩzé wasu'u*

*Mateusi 5.13; Marcusi 9.50*

<sup>34</sup> Te duré dama tinha, Zezusi hā:

— Sa na hā dasa hā āma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherē, oto 're se si'utōrī mono wamhā, niha da te 're 'manharī waihu'u mono ō di, apā se da. <sup>35</sup> Sei ō wamhā, ti'a hā wē da, ti'ai wa, da te 're sa'wari za'ra mono ō di za. Duré powawē nhana ubumro nhisiwi, da te 're sa'wari za'ra mono ō di za. Taré, te za rob u, da te 're sa'wari za'ra, marī dai ō wa oto. Āne romnhimiré'ézé hā. Asimipari pese za'ra wa'aba wamhā, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. — Āne te Zezusi hā dama si'ru.

## 15

*Pone'ērebā ĩsimanizé wasu'u*

*Mateusi 18.10-14*

<sup>1</sup> Tawamhā Zezusihi u ma tō aihutu ni, da'ahā na, ĩmreme hā da te wapari za'ra da. Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā ma tō duré ĩtēme aihutu, siwa'ru 're ĩnomro mono norī zama. <sup>2</sup> Tawamhā parisezu norī hā te āne tāma nharī za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī me:

— Ō hā ma tō āma 're siwadi za'ra, siwa'ru 're ĩnomro mono āma hā. Ta norī siré, te nasi tisa. — Āne te Zezusihi ma nharī za'ra.

<sup>3</sup> Taha wa, Zezusi hā ma tō tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

<sup>4</sup> — Asimizama hā ahā wamhā, āté misi te za aiwi aimani, 100 na ĩhāiba za'ra wamhā. E tawamhā, sō airītī mono ō di za, aiwi 'masimani wamhā. Te za tō sō airītī mo, apā āri da. Asimizama zō airītī mono ré, te za 99 na ĩhāiba za'ra hā asa'u daba'wara, ĩtehutu wa. <sup>5</sup> Tawamhā aiwi ĩsimani hā oto sāmri wamhā, atoi uptabi di za. Taha wa, te za asisé we ĩ'ā apā, sāmri wē te. <sup>6</sup> 'Ri tēme āwisi wamhā, te za sō aihârâ za'ra, asiwadi norī zō. 'Râwi ai'rata 're ĩsôrôwa za'ra mono norī zō zama, te za sō aihârâ za'ra. Tawamhā te za tāma ĩrowasu'u za'ra, āne: “Āhāna ĩma rowē di. ĩnhimizama hā wa tō tisā, ĩwi ĩsimani hā. ĩzabâdâ te za 're ato za'ra wa'aba mo.” Āne te za tāma ĩrowasu'u za'ra.

<sup>7</sup> — Tane duré, ni'wa hā siwa'ru 're ĩmorī hā tiwasédé hā te te oto rēme pese wamhā, hāiwa āma 're ĩsi'ubumroi mono norī hā te za tāma 're to za'ra,

misi nherê. Õhõ âma si, te za 're toi uptabi za'ra, 're ãnomro wê mono norĩ nhipai u hã, 99 na ãhãiba za'ra nhipai u hã. Ta norĩ hã 're nomro wê mono wa, tiwasété na 're ãsiwê'õ za'ra mono da hã, mare di. — ãne ma tô tâma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma, Zezusi hã.

*Rob'uiprazé ãsapotore simanizé wasu'u*

<sup>8</sup>Tawamhã Zezusi hã te duré tâma âma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Pi'õ te, rob'uiprazé hã ahã wamhã, âté misi te za tiwi 'maihamani, 10 na hãimana za'ra wamhã, ãsapotore hã. E tawamhã sô 're rĩtĩ mono õ di za, tiwi 'masimani wamhã. Te za tô sô 're rĩtĩ. ĩro'ore hã te za duré sô ro'o, sô rĩtĩ da. Te za duré sô 'ri 're wamro. Sô 're rĩtĩ pese mono wamhã, te za oto tisã. <sup>9</sup>Tawamhã te te sãmri wê te, tisiwadi norĩ zô te za oto tihârã za'ra. ĩrata ãsõrõwa za'ra norĩ zô zama, te za tihârã za'ra. Tawamhã, te za oto tâma rowasu'u za'ra, ãne: “Ãhãna, ĩma rowê di. Rob'uiprazé ãsapotore hã wa tô tisã, ĩwi ĩsimani hã. ĩzabãdã te za 're ato za'ra wa'aba mo duré, a norĩ wa'aba zama.” ãne te za tâma rowasu'u za'ra.

<sup>10</sup>— Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ĩmorĩ hã, tiwasédé hã te te oto rême pese wamhã, hãiwa âma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te za âma 're to za'ra, tiwasédé hã te te rême pese wê te, misi nherê. — ãne ma tô tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Ai'repudu, timama te te ĩrêmezé wasu'u*

<sup>11</sup>Zezusi hã te duré tâma âma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Aibã 'ra hã maparane. <sup>12</sup>Tawamhã te bãtã na ĩno hã timama wi waptê, tinhibrom na âma tâma siwanhizari zahuré da.

— Taha wa, ma ĩmama hã ãma tâma aipo'o zahuré. <sup>13</sup>Ãma ronomro õ ré, te uburé tinhibro hã sima ubumro, darob amo u morĩ da, ĩno hã. Darob amoi u wisi wamhã, wasété ahã na te 're mo. Marĩ na si, ma taré tinhibro hã uprosi, ĩmama te te tâma ĩpo hã.

<sup>14</sup>— Tawamhã tinhibro hã ma uburé uprosi pese oto, ai'repudu hã. Tawamhã tame darob âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô duré mram na 're dasi'ubumro. Dasai õ di. Taha wa, ma tô ai'repudu hã mra hã dame sêpata. <sup>15</sup>Taha wa, te aibã u mo, te te tâma 're romhuri mono da, tame. Taha wa, ma tô aibã hã satõ tiburu u, buru âma uhãbã te te tâma 're 'madã'ã mono da. <sup>16</sup>Mrap te, ma tô sima wê, uhãbã sa na 're sai mono da. Mra, te te 're sêpata mono nherê, ai'reputu ma hã, da te 're ai mono õ di. <sup>17</sup>Taha wa, ma tô si'ãma rosa'rata, ãne: “ĩmama ma, romhuri'wa norĩ hã ahã nherê, ma tô dasa hã 're si'azahãri. Wa hã wa ãme mra hã te 're sêpata za'êtê. <sup>18</sup>Taha wa, wa za oto mo, ĩmama u apã. ĩwisi wamhã, wa za ĩmama ma ĩsiwasu'u, ãne: “ĩmama, ĩwasété na wa tô 're mo. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, wa tô upa. Asimiroti zama, wa duré upa. <sup>19</sup>ĩwasété wa, âté ĩ'ãma 're ai'ra mono õ di za oto. Aima romhuri'wa da, oto 're ĩmorĩ da, te za ĩma ĩpisu.’ ” ãne ma tô rosa'rada hã sima 'manha, ai'repudu hã.

<sup>20</sup>— Tawamhã aré 're ĩsãmra mono zém hawi te oto mo, timama nhorõwa u. Tawamhã zahadu romhã ré, ma ĩmama hã tisã ti'ra hã. Taha wa, te ĩtême wara, ĩ'ra hã te te sina pê'ê tari wa. ĩtême wisi wamhã, tinhõutu ma tô ti'ã, ti'ra hã. Tob'rata hãrã na, ma duré sawi. <sup>21</sup>Tawamhã te timama na tinha, ai'repudu hã: “ĩmama, ĩwasété na, wa tô 're mo. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, wa tô upa. Asimiroti zama, wa duré

upa. Īwasété wa, âté ĩ'âma 're ai'ra mono õ di za." Āne te timama ma siwasu'u, ai'repudu hã.

22 — Wasété na 're morĩ nherẽ, te te wẽ'õ õ di, ti'ra hã, ĩmama hã. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã te oto 'mahârã za'ra sa'êtê, zazahã ĩhãiwẽ we te te siwi 'mai'âri da, te te siwi âma uza da. Duré ĩsĩptõmohi wasisizé, te te tãma sêrẽ za'ra da, ma tô 'mahârã za'ra. Duré ĩpara'uza zama te te tãma sêrẽ za'ra da, ma tô 'mahârã za'ra. <sup>23</sup> Taha wa, te duré tãma nharĩ za'ra: "Powawẽ zapu zama, we âwisi aba, wĩrĩ aba da, ĩhãipe hã. <sup>24</sup> E marĩ wa. ĩ'ra hã dâ'â newa. Tane nherẽ, dâ'â õ di. Ma tô aré âma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tô we apã wi. Taha wa, wasa hã wa za oto wasiré huri ni, rowẽ te." Āne ĩmama te tãma nharĩ za'ra, te te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma. Taha na ma tô dasa hã dama 'manha.

<sup>25</sup> — Tawamhã ĩno hã wisi wamhã, ĩdub'rada hã te buru âma nhamra. 'Ri tẽme te oto mo. Te te oto rob'umhutu wa, ma tô rowamreme hã wapa, te te ĩrowamreme za'ra hã. Dapara 'rasi zama, ma tô wapa, rowẽ te, dasima 're ĩdato za'ra mono zé hã. <sup>26</sup> Taha wa, te romhuri'wa hã 'mahã, âne: "E marĩ, te 'manharĩ za'ra ni." Āne te sadanha.

<sup>27</sup> — "Ano hã rowẽ na ma tô wei wi. Taha wa, wei wisi wẽ te, ma tô wama ti'ru aimama hã, powawẽ ĩhãipe hã wa te wĩrĩ da, wasaihuri da." Āne te ĩdub'rata ma rowasu'u, romhuri'wa hã.

<sup>28</sup> — Tawamhã ma ĩdub'rada hã tizahi. 'Ri para u sébré da hã, te te sima wẽ õ di. Tawamhã ĩmama, ma ĩtẽme watobro, te te tãma nharĩ da, sébré da. Tane nherẽ, sébré zeĩ õ di. <sup>29</sup> Tane nherẽ, te timama ma tinha: "Wa hã wa tô te aima 're romhuri pese. ĩ'âma wahub ahã di, te aima 're romhuri mono ré hã. Niwa, aimreme hã te simini õ di. Tane nherẽ, marĩ ĩma sòmri õ di, pone'ërebã hã, dasa hã te ĩsiwadi norĩ ma 'manharĩ da. <sup>30</sup> Āhãna ai'ra hã ma tô wi. Asibro hã tãma ĩpo hã ma tô pi'õ na uprosi. Tane nherẽ, ma tô wisi wi, dama ĩ'ru, powawẽ ĩhãipe hã da te tãma wĩrĩ da." Āne te timama ma tinha, ĩdub'rada hã.

<sup>31</sup> — Tawamhã ĩmama te asa tãma tinha: "Ī'ra, a hã ĩ'rata, te 're asãmra u'âsi mo. Marĩ hã ĩnhibro hã, uburé ate hã. <sup>32</sup> Uburé wama rowẽ za'ra wa, wa tô dasa hã dama 'manha, ĩ'ra hã ĩwisizém na. Ano hã dâ'â newa. Tane nherẽ, dâ'â õ di. Ma tô aré âma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tô we apã wi." Āne ma tô ti'ra ma waihu'u. — Āne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

## 16

### *Aibã hãimana nhĩpese wasu'u*

<sup>1</sup> Zezusi hã te duré âne tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Aibã hã te 're hãimana, ĩsibrob ahã hã. Tãma ĩromhuri'wa hã te duré 're sãmra, tãma rob'madã'ã'wa hã. Tawamhã ma tô tãma 'mairowasu'u ni, âne: "Rob'uiprazé hã te te aiwi 're anhimini, aima rob'madã'ã'wa hã." Āne te tãma 'mairowasu'u ni. <sup>2</sup> Taha wa, te sô hã, tãma ĩrob'madã'ã'wa zô. Te tãma tinha, âne: "Aiwasu'u hã wa tô wapa. ĩma 're ĩrob'madã'ã'wa mono zé hã, tâibã za oto. Te za rob'ui'éré hã oto ĩma ĩsõ, uburé ĩnhimarĩ na 're ĩrob'ui'éré mono zé hã." Āne te tãma tinha, tãma ĩrob'madã'ã'wai ma.

<sup>3</sup> — Tawamhã te 'rãwi sima tinha, tãma ĩrob'madã'ã'wa hã: "Īnhĩb'apito, ma tô ĩma tinha, te tãma 're romhuri mono tã da oto. E marĩ, wa za oto te 're 'manharĩ. Īnhĩptete uptabi õ di, buru na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã. Duré ĩnhiséb di za, rob'uiprazém na te 're da'awari mono wamhã.



4 Ìhe, wa tô ìsima waihu'u, marĩ te ì'manharĩ da hã, ì'ãma 're dasiwadi za'ra mono da. Tawamhã, apito te te ìmei wamhã, áté ìsiwadi norĩ hã te za te te siwi 're ìmrami, tinhorõwa u, ìsiré 're ìsa za'ra mono da." — Ìne te 'rãwi sima tinha.

5 — Tawamhã te sô hã, apito ma, marĩ te te ìwa'âbã za'ra õ norĩ zô. Tawamhã ìtême ìwisi 'rada hã te sadanha: "E niha tâma ìwa'âbã'õ hã zahadu, rowa'rãmimhã."

6 — "Piza'a, 100 na ìhãiba za'ra hã, azeitona 'rãi wa'ui wab ré hã." — Ìne te tâma rowasu'u.

Taha wa, te asa tâma tinha: "Ìhãta ìwa'âbã'õ na, rob'ui'ére hã. Asãmra. 50 na ãma rob'ui'ére, rowa'rãmimhã, tâma wa'âbã da." — Ìne te aibã ma ti'ru, tâma ìrob'madã'ã'wa hã. Taha wa, te te tâma ì'ru zarina, ma tô ahã prã na ãma rob'ui'ére.

7 — Tawamhã aibã hãiba amo hã ma duré ìtême wi. Tawamhã te sadanha: "A hã bété, e niha tâma ìwa'âbã'õ hã zahadu, rowa'rãmimhã."

— "Sa'u hã, miu na ìhãiba hã, tridu ré hã te tâma ìwa'âbã'õ hã." — Ìne te tâma rowasu'u.

— Tawamhã te asa tâma tinha: "Ma'ápé, 800 na ãma rob'ui'ére, rowa'rãmimhã tâma ìsõmri da." — Ìne te tâma ti'ru, rob'madã'ã'wa hã. Taha wa, te te tâma ì'ru zarina, ma ahã prã na ãma rob'ui'ére.

8 — Te te dama ì'rui wasu'u, te te wapari wamhã, te tinha, ìsib'apito hã: "Pra. E niha rosa'rada tâma ìwaihu'u pe." Ìne te ìsa'u tâma tinha. — Ìne Zezusi te tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

Ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— Marĩ zô si, da te 're ìrosa'rata za'ra mono norĩ ma, waihu'u pese di, rosa'rada hã, rowa'a nhib'a'uwẽ norĩ nhipai u. <sup>9</sup> Taha wa, ti'ab ré te za asimarĩ na 're ìdazawi za'ra wa'aba mo, ãma 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Asimarĩ hã asipara 're rême za'ra wa'aba mono wapsi, hãiwa u, asõrõwa u 're asisisi aba mono wi, te za asõ 're tob'uzu za'ra wa'wa, asawi'wa norĩ wa'wa hã. — Ìne Zezusi te tâma roti za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma. <sup>10</sup> Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Áté ni'wam norĩ hã te za danhibrob 'rare hã, dazô te te 're 'madã'ã wẽ za'ra. Tawamhã dama umnhasi wa, te za da te tâma 're pisutu za'ra, danhibrob ahã na, te te dazô 're 'madã'ã za'ra mono da oto. Tane, danhibrob 'rare, dazô te te 're 'madã'ã wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're waihu'u za'ra, ìsa'ëté na zama, za dawĩ 're ìsipsaihuri za'ra mono na. <sup>11</sup> Ti'ai ãma danhimarĩ hã, dazô 're 'madã'ã wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za marĩ ìwẽ uptabi hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, sô 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono da. Mare di. Ni'wa, te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>12</sup> Marĩ hã date hã, dazô 're 'madã'ã wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za marĩ ìwẽ hã da te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ate da. Mare di. Ni'wa te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za. — Ìne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra.

<sup>13</sup> Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Dama romhuri'wa hã ìsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tâma 're romhuri wẽ zahuré mono õ di za. Duré sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. Ìhãiba amo si te za te siwi 're wẽ'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. Ìhãiba amo si te za te te 're ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'ui'prazéb zô si asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, e aiwa asimromhuri za'ra wa'wa hã za, 'Re ìhãimana u'âsi

mono ma, romhuri me. Mare di. Aiwab ò di. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Zezusihi nhimirowasu'u hāiba amo*  
*Mateusi 11.12-13; 5.31-32; Marcusi 10.11-12*

<sup>14</sup> Tawamhā parisezu norĩ hā ma tō Zezusihi mreme hā wapari za'ra. Tawamhā rob'uiprazé zei 'wa, 're nomro mono wa, ma tō Zezusihi ma nharĩ za'ra. <sup>15</sup> Taha wa, te Zezusi hā tāma nharĩ za'ra, āne:

— A norĩ wa'wa hā aiwē newa, te ai'āma 're dawata za'ra wa'wa. Tazahā asimirosa'rata 'wa hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, waihu'u pese di. Āté, marĩ na te za dasima āma 're dawata za'ra, ĩwē newa. Tazahā tāma wē ò wamhā, te za te te 're awē'ò, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

<sup>16</sup> — Uburé marĩ hā Mozési te te dama 're ĩ'apisutu mono hā, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti hā ma tō dasipara bâ si, da te 're pese za'ra, Zuwā Batita datēme morĩ ò ré. Tawamhā ĩwasu'uwē hā te oto da te 're wapari za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u hā. Taha wa, marĩ zò dasima ĩwézéb uwaibaba, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne, te za oto da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra, ĩtēme 're dasihutu mono da.

<sup>17</sup> — Pire u'āsi, te za dama 're hāimana za'ra, uburé marĩ hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono hā, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hā. Hāiwa hā si'utōrĩ nherē, duré ti'a hā si'utōrĩ nherē, te za pire u'āsi dama 're hāimana u'āsi. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra.

<sup>18</sup> — Nĩ'wa hā aibâ hā timro te te rēme wamhā, duré pi'ò aimawi na mro wamhā, te za tiwasédé hā 'manha, aibâ hā. Duré, pi'ò, da te ĩme na aibâ mro wamhā, te za duré 'manharĩ wasété. — Āne, Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

*Īsibro pese wasu'u, ĩsibrob'ò me*

<sup>19</sup> Tawamhā Zezusi hā te duré tāma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, āne:

— Aibâ hā te 're mo, ĩsibro pe hā. Zazahâ ĩwa'âbâ za'ētē na si, te 're si'uza. Duré dasa ĩwē uptabi na si, te 're sa. <sup>20</sup> Tawamhā aibâ ĩhāiba amo hā te 're sāmra, ĩsibrob'ò hā, ĩ'wa're ré hā, Razaru na ĩsisi hā. ĩsiwadi norĩ hā te te siwi 're mrami, ĩsibro pese nhorōwa u, te te siwi 're simizusi mono da, 'ridawa u. <sup>21</sup> Dasai rere'e na si, te 're sa. Wapsâ si ma tō ĩ'wa're hā te te 're upsōmri siwi. <sup>22</sup> Tawamhā ma tō oto dârâ, ĩsibrob'ò hā. Dâ'â wamhā, hāiwa u ma tō siwi ti'â, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa norĩ hā. Abra'āhâ 'rata, te oto 're sāmra, dame 're sai mono da. ĩsibro pe hā ma tō duré dârâ. Dâ'â wamhā, ma tō dasiwi sērē ni, ab're 're. <sup>23</sup> Tawamhā ropipa hā te te oto 're sépata za'ētē, adâ 're ĩsi'ubumroi mono zéb āma hā. Ta hawi ma tō rob'madâ, ĩsibro pe hā. Te te rob'madâ'â wamhā, ma tō Abra'ā hā tisā, romhâ na. ĩ'rata te Razaru hā nhamra, ĩsibrob'ò hā. <sup>24</sup> Te te 'madâ'â wamhā, ma tō tāma si'mahâ, āne: “Wahĩ'rada Abra'ā, ĩ'āma aipē'ézé na. Ma'āpé, Razaru hā we ĩtēme satōrĩ, â we te te ĩma âri da, te te āma ĩnhoto di'i da, tinhiptōmo na, ĩnhoto wahâ da. Āme ropipa, wa oto te 're sépata za'ētē, unhamā āma.” Āne te Abra'āhâ ma siwasu'u.

<sup>25</sup> — Taha wa, ma tō Abra'ā hā asa tāma tinha, ĩsibro pese ma: “Īnhihudu, aihāiba ré ré, aima 're rowē mono di. Uburé marĩ ĩwē hā ma tō asò 're simi'wara. Razaru hā, marĩ hā ĩwasétére si, ma tō da te tāma 're

sōmri za'ra. Āhāna hā rowē na te oto 're hāimana. A hā te oto ropipa, 're ĩsépata mo. <sup>26</sup>Duré, ab're 'rehā hā ĩsa'ēne hā te 're sa'wari, wawa'wa. Taha wa, wa te āma 're saprī waihu'u za'ra mono ō di, atēme wa'aba hā. Duré a norī wa'wa hā we 're saprī waihu'u za'ra wa'aba mono ō di, watēme hā." Āne te tāma tinha, Abra'ā hā.

<sup>27</sup> — Tawamhā ĩsibro pe hā te asa tāma tinha: "Wahi'rada Abra'ā, tane wamhā, ma'āpé Razaru hā satōrī, ĩmama nhorōwa u. <sup>28</sup>Tame te ĩsisānawā norī hā 're si'ubumro, 5 na ĩhāiba za'ra hā. Ropipa, wa oto te 're sépata. Taha wa, te za ĩsatō, ĩtēme morī za'ra da, te te tāma rowasu'u za'ra da, ĩzarina we 're sisisi tō mono da, ropipa u." Āne te Abra'āhā ma tinha.

<sup>29</sup> — Taha wa, ma tō duré Abra'ā hā asa tāma tinha: "Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĩrob'ui'ééré hā te nomro, ano norī 'ratamhā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimi'ui'ééré zama, te ĩ'rata tinomro za'ra. Ta hā te za te te 're wapari za'ra za, ti'ai āma ré." Āne ma tō ĩsibro pese ma rowasu'u, Abra'ā hā.

<sup>30</sup> — ĩsibro pe hā te duré asa tāma tinha: "Tane nherē, te te saze za'ra ō di, ĩsimiroti na hā. Ni'wa hā dā'ā nherē, hāiwa'utu wamhā, ĩtēme morī za'ra wamhā, te za ĩsimirowasu'u na saze za'ra, ĩsisānawā norī hā. Āne wapsi, te za tiwasédé hā rēme pese za'ra, rowē na oto 're nomro mono da." Āne te Abra'āhā ma tinha.

<sup>31</sup> — Tawamhā Abra'ā hā te duré asa tāma tinha: "Ano norī hā Mozésihi nhimiroti hā te te saze za'ra ō di. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī nhimiroti zama, te te saze za'ra ō di. Āne wamhā, ni'wa hā dā'ā nherē, apā hāiwa'utu wamhā, e te aré āma saze za'ra. Te te āma saze za'ra ō di aré, ĩsimirowasu'u na hā." Āne Abra'ā hā ma tō tāma waihu'u, ĩsibro pese ma.

## 17

<sup>1</sup> Tawamhā Zezusi te tāma nharī za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma:

— Āté ni'wa simiroti zarina, te za ni'wam norī hā 're hāimana wasété za'ra. Tawamhā roti wasété'wai ma, 're ropipa za'ra mono di za. <sup>2</sup> Āhāta, ai'uté norī hā. Āté, ni'wa simiroti zarina, te za ai'uté hā 're 'mai'hāimana wasété. Tawamhā tāma ĩroti wasété'wai ma, 're ropipa mono di za. ĩbutu na étē tōmo wawē hā da te āma wasisi pari, dā'ā da, āi ba da te mei wamhā, tāma ropipa di, tāma ĩroti wasété'wai ma hā. Tane nherē, ĩsimiroti wasété zarina, ai'uté te te ĩrēme wamhā, taha nhipai u hā tāma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hā. <sup>3</sup> Taha wa, te za 'rāwi asina 're asōpré wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono zéb zō. Āté asisānawā hā te za asada 're wasété za'ra wa'wa. Āne wamhā, aimreme wē na, te za tāma 're ĩroti za'ra wa'aba mo, asada 're wasété za'ra wa'aba mono tō da. Tiwasété na aima 're siwē'ō za'ra wa'aba mono wamhā, te za tāma 're ĩnharī za'ra wa'aba mo, āne: "Te ĩsina 'madâ'â ō di, ĩzada aiwasétézé hā." Āne te za tāma 're ĩnharī za'ra wa'aba mo. <sup>4</sup> Āté, ā bātâ na te za bātâ bā asada 're wasété za'ra wa'wa, asisānawā norī hā. Āté 7 na asada ĩwasétézé hā za. Tane nherē, tiwasété na aima siwē'ō wa'aba da, apā atēme nasi simasisi aba wamhā, te za nasi tāma ĩnharī 'wa: "Te ĩsina 'madâ'â ō di, ĩzada aiwasétézé hā." — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

*Wanhib'apito, wa te wasina 're ĩ'umhasi za'ra mono zé wasu'u*

<sup>5</sup> Tawamhā ĩsadawa wasu'u'wa norī hā ma tō tiwi rowaptērē za'ra, āne:

— Wanhîb'apito, wama 're aza'êtê u'âsi mono, wa te wasina 're ï'ai'umnhasi za'ra mono zé hã. — Æne te tiwi rowaptêrê za'ra.

<sup>6</sup>Taha wa, te Zezusi hã asa tâma âma romnhimiré'é za'ra, âne:

— Motada nhamare hã syryre nherê, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'êtê uptabi di. Tane, a norî wa'wa hã asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã, syryre na nherê, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te aré pidera wede ma ïnharî za'ra wa'wa, âne: “Ma'âpé asi'uihã na asisa'o'o, â 're, asi're da.” Tawamhã te aré asadawa zamarî za'ra wa'wa, pidera wede hã. — Æne, Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norî ma.

<sup>7</sup>Ma duré tâma waihu'u za'ra, âne:

— Âté aima romhuri'wa hã te 're 'manhamra, âté buru na te te aima 're ïromhuri mono hã, âté pone'ërebâ 'madâ'â'wa. Tawamhã bâta na te za atême wi, romhuri hawimhã. 'Ri para u sébrê wamhã, e te za âne tâma ïnha: “We oto asâmra, asa da.” E âne, te za tâma ïnha. <sup>8-9</sup>Mare di. Æne te za tâma ïnha: “A'â ïma asipi na. Asipi parip si, zazahâi wa'õtô na asi'usisi, ïsa hã we ïma ïré âri da, â zama. ïsai parip si, te za asa. Te za duré ïhârê.” Æne te za tâma ïnha. Tawamhã te za aima âma uwaimra, tâma ï'ru zarina. Asiminhimi'ru hã te te âma aima uwaimrami wa, e te za sô amnhasi, âma aiwata zô. Mare di. Sô simnhasi ô di za. <sup>10</sup>Tane a norî wa'wa hã, asib'apito nhimiwada'uri 'wa, ïma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ïnharî za'ra wa'aba mo, âne: “Sô 're wanhimnhasi za'ra mono ô di za, wa'âma 're aiwata za'ra mono zô hã. Taré aima romhuri'wai wa, wa tô wa te âma aima 're uwaimrami za'ra, asimiwada'uri hã.” Æne te za 're ïnharî za'ra wa'aba mo. — Æne, Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norî ma.

*Zezusi hã ï'wa're ré norî hã te te ïpese za'ra zé wasu'u*

<sup>11</sup>Tawamhã Zezusi norî hã te oto ai'aba'rê, Zeruzarê u. Darireza hã Samariza me 're ïsiwaptô zahuré mono wa'wai baba, te ai'aba'rê, bâdâdi na. <sup>12</sup>'Ri wa'õtô u sihutu ô ré, ma tô aibâ norî me si'uzusi za'ra. Aibâ norî hã ï'wa're ré hã, 10 na ïhâiba za'ra hã. Romhã prã na ma tô tâma 'mazahâri za'ra. <sup>13</sup>Tame ma tô sina 'mahârâ za'ra, âne:

— Zezusi, rowahutu'wa, wa'âma aipê'êzé za'ra na, wapese za'ra da. — Æne te sina 'mahârâ za'ra.

<sup>14</sup>Taha wa, te Zezusi hã tâma nharî za'ra, âne:

— Ôwa te za ai'aba'rêi wa'wa, sasedoti norî u, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norî u, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, aséptâ'â za'ra wa'aba zém na hã. — Æne te tâma nharî za'ra. Taha wa, te ai'aba'rê, ï'wa're ré norî hã. Bâdâdi na si'aba'rêi ré, ma tô tizéptâ'â za'ra. <sup>15</sup>Tawamhã ma tô misi apâ mo Zezusihi u, tihâiba hã te te 'madâ'â wa. Ta hã samaritanu. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma wata sina, te apâ mo, mreime 'râihâ sina. <sup>16</sup>Zezusihi u wisi wamhã, ïsahâpâ ma aime, hi'râtîtô. Te te ïpesezém na te âma tiwata, aibâ hã. <sup>17</sup>Taha wa, te Zezusi hã tinha, âne:

— Aibâ hã 10 na ïhâiba za'ra hã, wa tô pese za'ra. E mahâta aibâ norî hã, 9 na ïhâiba za'ra hã. <sup>18</sup>Wasiré zudezu'ô nherê, e niha te we âhã si mo apâ siwaprosi. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma wata da, ïsimipese waihu'u pese na.

<sup>19</sup>Tawamhã Zezusi hã te aibâ ma tinha, âne:

— Hâiwi asa na, asôrôwa u aimorî da oto. A hã ma tô ïzaze, te aipesezém na. Taha wa, ma tô aséptâ, ïzazei wa. — Æne ma tô aibâ ma waihu'u, Zezusi hã.

*'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwě mono zé wasu'u  
Mateusi 24.23-28, 36-44*

<sup>20</sup>Tawamhâ parisezu norî hã ma tô Zezusi hã siwi sadanha, âne:

— E niwa te za bâdâ hã ìwa waptârã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwě mono zéb da hã. — Æne te siwi 'mazadanha. Taha wa, Zezusi te asa tâma nharî za'ra, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're sib'a'uwě mono wapsi, marî hã datômo na a'â, da te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za. <sup>21</sup>Taha wa, âne da te 're romnhoré za'ra mono ô di za: “Ãhãta, da'âma 're ìsib'a'uwě mono zé hã. Ôhõta, da'âma 're ìsib'a'uwě mono zé hã.” Æne, da te 're romnhoré za'ra mono ô di za. E marî wa. Dapê'ê 're, 're hâimana mono wa, da'âma 're ìsib'a'uwě mono zé hã. — Æne, Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra, parisezu norî ma.

<sup>22</sup>Tawamhâ te tâma nharî za'ra, tisiré 're ìnomro mono norî ma, âne:

— Niwapsi te za asima ìwě za'ra wa'wa, bâdâ ìwa waptâ'â da, ti'ai âma dasiré ìpodo hã te te dama 're ìroti mono zé hã. Æté âne te za asima ìnharî za'ra wa'wa: “Misi bâtâ na nherê, Wanhib'apito na, wa te wasina waihu'u za'ra neza.” Æne te za asima ìnharî za'ra wa'wa. Tawamhâ a'â asina waihu'u za'ra wa'aba ô di za. <sup>23</sup>Ïzadawa para ô nherê, te za ni'wam norî hã te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré: “Ãhãta ti'ai âma dasiré ìpodo hã te nhamra. Ôhõta, te nhamra.” Æne te za te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré. Æne wamhã, danhimirowasu'u zarina, ìzô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>24</sup>Tã si'ubuzi, te te 're rowa'a mono wamhã, dama rob'madâ'â pibu pese di, hãiwa mono bâ hã. Tane, ti'ai âma dasiré ìpodo hã apâ wei ìmorî wamhã, aihîni te za ì'madâ'â za'ra ni. <sup>25</sup>Tazahã, wa za a'â robzépata za'êtê, ã nimosi dapoto tém norî hã te te siwi ìwě'ô za'ra wa. <sup>26</sup>Tawamhã ìzô 're ìdanhimipari za'ra mono ô zém na, wa za wei mo apâ. Apâ we ìmorîzéb u hã Nowé 're hâimana mono ré, 're ìdahâimana za'ra mono ne, te za 're dahâimana za'ra za. <sup>27</sup>Ta norî hã daré âpusi mono ô ré hã, ma tô simiza'rese âna tisa te te 're huri, rowě na 're nomro u'âsi mono da newa. Simiza'rese âna te duré te te 're âhuri. Rowě na te duré sina 're mro za'ra. Æne, 're ìdahâimana za'ra mono zé hã, Nowé hã 'ri ne 'manharî 're, sébré ô ré. Sébré parip si, ma tô oto tâ hã we tita'a. Ti'ai hawib zama, ma â pu'u. Taha wa, ma uburé â na dasi'utõrî. <sup>28</sup>Duré, Ro hã 're hâimana mono ré, 're ìdahâimana za'ra mono zém ne, te za 're dahâimana za'ra, apâ we ìmorîzéb u hã. Ta norî hã ma tô 're saihuri. Ma tô duré te te 're âhuri. Marî hã ma tô da te dasiwi 're uipra za'ra duré. Ma tô da te dasima 're rowede za'ra. Daburu âma, ma tô da te 're robzuri. Ma tô duré da te dasima 're 'ri za'ra. Æne, 're ìdahâimana za'ra mono zé hã. <sup>29</sup>Tawamhã bâtâ na, Sodoma hawi Roho watobrozém na hã ma tô dasi'utõrî. Tã we ìta'a ne, ma we uzâ hã asa'wa ti'ai u, êtê ro'o nhizédé uzé pire zama. Taha wa, ma uburé dasi'utõrî. <sup>30</sup>Tane, ti'ai âma dasiré ìpodo hã apâ we ìmorîzéb u hã te za 're dahâimana za'ra. Ìzô 're danhimipari za'ra mono ô di za. <sup>31</sup>Apâ we ìmorî ô ré, âté te za ni'wam norî hã ai'ubumro, 'ri nhisi hãpâ na. Tawamhã, apâ we ìmorî wamhã, tinhibrob zô te te si'ra za'ra ô di za. Mare di. Awa'awi te za tinhorõwa hawi ai'aba're, tinhibrob zô sisisi âna. Duré tiburu hawi, apâ 'ri tème si'aba'rei ô di za. Mare di. Ône haré te za duré ta norî hã êtê 'rãihã u dame sisa're. <sup>32</sup>Ma'âpé Roho mro wasu'u na 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono, ìsine 're anomro aba mono tô da. <sup>33</sup>Ni'wam norî hã si'uihã na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowé

ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. <sup>34</sup> Taha barana te za ni'wam norĩ hã siré tinhotõ zahuré, áté. Siré sõtõ zahuré ré, ĩhãiba amo hã te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ti'â, hãiwa u. ĩhãiba amo si te za tirẽ. <sup>35</sup> Áté, pi'õ norĩ hã te za siré ti'ru'u zahuré. Siré 'ru'u zahuré ré, te za ti'â, ĩhãiba amo hã. ĩhãiba amo si te za tirẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Tô sena, wa aimã waihu'u za'ra wa'wa. <sup>36</sup> Áté, aibã norĩ hã te za siré romhuri zahuré, buru ãma. Tawamhã ĩhãiba amo hã te za ti'â hãiwa u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. ĩhãiba amo si te za duré tirẽ. — ãne, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

<sup>37</sup> Tawamhã te sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame te za ãne tiromhãiba. — ãne te ãma sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Zezusi hã asa tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Sipahudu hã marĩ dâ'â u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese di, marĩ hã 're dâ'â za'ra mono wa, 're ĩsimi'wara mono zé hã. — ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

## 18

*Ĩmrotõ wasu'u, dama rowairébé'wai me*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, wa'a ãna 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, te te 're rowaptêrẽ u'âsi za'ra mono da, te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da. ãne te ãma simiré'é:

<sup>2</sup> — Aibã hã te 're hãimana, 'ri nho'õmo ãma, dama rowairébé'wa hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'õ'wa ta hã, duré danhimiroti na zama ĩsimiwazéb õ. <sup>3</sup> Tame ma tô pi'õi mrotõ hã 're sãmra. Te ĩtẽme 're neb u'âsi, te te tãma 're rowairébé mono da ne. ãne te te tiwi 're rowaptêrẽ: “Ĩãma aime na. Ma'ãpé ĩzawi'õ'wai ma roti na, te te ĩma 'manharĩ wasété tõ da.” ãne te nasi tãma tinha.

<sup>4-5</sup> — Tane nherẽ, duréi nherẽ, te te pawaptob õ di. Tawamhã ĩtẽme 're neb u'âsi mono wa, te oto 'rãwi sima tinha, dama rowairébé'wa hã: “Wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti, te 'madã'ã õ nherẽ, duré danhimiroti na ĩnhimiwazéb õ nherẽ, te te sina ĩwa'a wa, wa za oto tãma rowairébé, marĩ te te sima ĩwẽ na. Te tãma rowairébé õ wamhã, ĩtẽme 're neb u'âsi mono wamhã, te za te te 're ĩwasutu u'âsi, timreme na. ãne õ'umnhasite, wa za oto pawapto.” ãne te sima tinha, tipẽ'ẽ na. — ãne te Zezusi tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

<sup>6</sup> Te duré tãma nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã ãne:

— Ma'ãpé, ãma rosa'rata za'ra wa'aba, dama rowairébé'wa, te te sina ĩrotizém na hã. <sup>7</sup> Wẽ prã zahã, te za, u, ĩmrotõ hã pawapto. E bété tinhib'a'uwẽ hã te te 're pawaptob za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Áté rowa'a na, áté barana te za sô 're hãsi, te te 're pawaptob za'ra mono da. E bété te te 're pawapto su'u za'ra mono õ di za. <sup>8</sup> Mare di. Te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zarina, te za tô te te 're pawaptob za'ra. Te za te te 're pawapto su'u za'ra. Te te 're pawaptob za'ra mono nherẽ, e niha za, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, apã wẽ ĩmorĩ wapsi. E te za da te 're ĩzaze za'ra. E ti'ai ãma te za dama tihãiba, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé hã. — ãne te Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

*Parisezu norĩ wasu'u, danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wai me*

<sup>9</sup>Tawamhã Zezusi hã te za duré dama ãma romnhimiré'é, ni'wam norĩ udâna. Ta norĩ hã 're hâimana wê za'ra mono newa, ma tô 'râwi sina 're wata za'ra. Tihâiba amo norĩ hã te duré te te siwi 're wê'ô za'ra, wasété za'ra newa. Taha wa, ma tô tâma ãma simiré'é za'ra, âne:

<sup>10</sup> — Aibâ norĩ hã ma tô tizasi zahuré, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, tâma mreme zahuré da. Aibâ norĩ hã, parisezu, duré danhib'apito ma, rob'uiirazéb ubumroi'wa. <sup>11</sup>Zasi wamhã, hâiwi te oto za, parisezu hã, rob'uiirazéb ubumroi'wa nhiti. ãne ma tô mre: “Re ãhâimana u'âsi mono, ãhãna, wa za ai'ãma ãwata. E marĩ wa. Wa hã ãsiré aibâ norĩ ne, ãwasété na 're ãmorĩ ô di. Danhibrob zô, te 're rob'ruiwãpari mono ô di. Wa hã rob'uiirazém na, dawi 're ãnhipsaihuri mono ô di. Duré pi'ô na zama, dawi 're ãnhipsaihuri mono ô di. Taha wa, wa za duré ai'ãma ãwata, ôhõ ne, rob'uiirazéb ubumroi'wa ne, 're ãmorĩ ô wa. <sup>12</sup>Maparane bâtã na romhuri sidãpãsi, wa ãsai ãna 're ãnhamra, te aima 're romhuri mono da, ãmreme na. ãpawa'ã hã wa duré te aima 're po'o, syry na.” ãne ma tô parisezu hã tiwê hã sina tihi, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma.

<sup>13</sup> — Tanei ô di, rob'uiirazéb ubumroi'wa hã. Hâiwi te za, romhã na. Te ti'rã po. 'Rãwi siwê'ô wa, 'rãi wahutu ô di. ãne te tâma siwasu'u: “Re ãhâimana u'âsi mono, wa hã ãwasété di. ãwasété wa, ã'ãma aipê'ézé na, ãwasédé hã ãma pari da.” ãne te tâma siwasu'u, tiwasété na.

<sup>14</sup>Taha wa, ma tô Zezusi hã dama tinha, âne:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Rob'uiirazéb ubumroi'wa si, rowê na te apã mo tinhorõwa u, parisezu upana. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te wêsãmri wa, tâma ãsiwasu'uzém na, duré wasété nherê, marĩ te te 're ãmanharĩ wasété mono na, te te 're 'madã'ã mono ô wab zama. Ni'wam norĩ hã danhipai u wê newa, tiwê na sina 're wata za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã tiwê na sina 're wata za'ra mono ô wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za tâma pisutu za'ra, pire na dama 're hâimana za'ra mono da. — ãne Zezusi ma tô dama waihu'u.

*Zezusihi u, ai'uté, da te ãwisi za'ra zé wasu'u*

*Mateusi 19.13-15; Marcusi 10.13-16*

<sup>15</sup>Taha pari, ma duré ni'wam norĩ hã ai'uté hã ãwisi za'ra, Zezusihi u, ai'uté ãma mreme da, ãwê hã te te tâma 're anhomri mono da, ai'uté ma. Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te te da'madã'ã za'ra wamhã, ma tô tâma nharĩ za'ra. <sup>16</sup>Tawamhã ma tô Zezusi hã ai'uté norĩ zô hã, ãtême si'aba'rê da. Te duré tisiré 're ãnomro mono norĩ ma tinha, âne:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba ô di za. A'ã we ãtême da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ãhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wãpi, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra, ta norĩ ãma hã. <sup>17</sup>Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté hã simizazei pese na 're ãhâimana za'ra mono ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're si'apito za'ra mono da, te te sina 're saze za'ra mono ô wamhã, ãma 're sib'a'uwê za'ra mono ô di za. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

*Aibã ãsibrob ahã wasu'u*

*Mateusi 19.16-30; Marcusi 10.17-31*

<sup>18</sup>Tawamhã roti'wa hã te Zezusi sadanha, zudezu hã:

— Rowahutu'wa, aiwē di. E marī īwē hā wa za 'manha, 're īdanomro u'āsi mono zé hā te īsina ī'uwaimrami da hā. — Āne te Zezusi sadanha.

<sup>19</sup> Taha wa, te Zezusi hā asa tāma tinha:

— E niha te ī'āma aiwa, īwē na. 'Re ihāimana u'āsi mono si, īwē uptabi hā, ōhō si. <sup>20</sup> Aima waihu'u pese di, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti hā. Āne, dama īsimiroti hā: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za. Duré, 're danhimroi wa'aba mono ō di za. Duré, danhibrom na dawī 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za. Duré, dahāiba na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ō di za. Duré aimama hā te za 're īwazé pese mo, ana zama.” — Āne ma tō Zezusi hā tāma rob'rāzarōtō, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti na hā.

<sup>21</sup> Tawamhā aibā hā te duré asa tāma tinha, āne:

— Īprédu wi, wa tō te 're wapari pese, īsimiroti hā. Ōne u'āsi. Te 'madâ'ā nhimini ō di. — Āne te Zezusihi ma sihāimanazéb 'rāzarōtō, roti'wa hā.

<sup>22</sup> Īsihāimanazéb 'rāzarōno hā te te wapari wamhā, te asa tāma tinha, Zezusi hā:

— Tane nherē, misi te zahadu aihāimanazéb zō aiwi rowaptā. Ma'āpé, uburé asibro hā dama wede mono, īwa'ābā zō, īsibrob'ō norī ma, sōmri mono da. Tawapsi, asibro pese di za, hāiwa āma hā. Asibro hā dama wede mono parip si, te za apā we ītēme aimo, īsiré 're aimorī da oto. — Āne te roti'wai ma tinha, Zezusi hā.

<sup>23</sup> Āne aibā ma, te te roti wamhā, sibrob ahā uptabi wa, ma tō tiwi tirobzei'ō, tinhibrob zawī te. <sup>24</sup> Tawamhā Zezusi hā tiwi īrobzei'ō na ma tō waihu'u. Taha wa, te āma simiré'é, āne:

— Īsibro pese norī hā 'Re ihāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zéb u 're īsisisi mono da hā, pire di. Tāma pire uptabi za'ra di za. <sup>25</sup> E niha te za awaru ba'ōmore hā īsi'uwazi para'ōtō zapu'u 're āzé. Sébré waihu'u ō di. Tane, īsibro pese norī hā si'uihā na 're sisisi waihu'u mono ō di za, 'Re ihāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zéb u hā. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

<sup>26</sup> Taha wa, te īwapari'wa norī hā sadanharī za'ra, āne:

— Īsibro pese norī ma, waihu'u za'ra ō wamhā, e 'wam norī hā te za bété danho'reptuzé hā te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'ā āna 're īdanomro u'āsi mono zé hā. Āté ni'wai ō di. — Āne te siwi sadanha.

<sup>27</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tō asa tāma nharī za'ra:

— Dasi'uihā na danho'reptuzé hā da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. Dama waihu'u ō di. 'Re ihāimana u'āsi mono si siminhu'reptu waihu'u pese di. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra.

<sup>28</sup> Tawamhā Pedru hā te sadanha:

— Wa norī hā wa tō wanhorōwa hā wasipara rēme za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto. — Āne te Zezusihi ma tinha.

<sup>29</sup> Taha wa, te asa tāma tinha, Zezusi hā:

— Tane tō. Tō sena wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté, ni'wam norī hā te za tinhorōwa hā rēme za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zé, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Āté timro hā te za a'ā te te 're rēme za'ra, āté, tisisānawā norī hā, āté timama hā, āté tina hā, āté ti'ra norī hā. <sup>30</sup> Tawamhā ti'ab ré, te za tō marī hā te te tāma 're anhomri za'ēté, īwa'rāmimhā, 'Re ihāimana u'āsi mono hā. Te za tō duré tāma pisutu za'ra, niwa, rowé hā te te sina 're ī'uwaimrami za'ra mono zéb da hā, hāiwa āma. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.



*ZeZusi hã tidâ'âzém na ĩsiwasu'uzé, tihãiwa'utuzém na zama*

*Mateusi 20.17-19; Marcusi 10.32-34*

<sup>31</sup> Tawamhã ZeZusi hã hãiba pisutu ma tô sani za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, aibã 12 na ĩhãiba za'ra hã. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— ĩwapari pese za'ra wa'aba. ãhãna, wa Zeruzarê u ai'aba're ni. Tame te za marĩ hã ĩzô watobro. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto ãma, te te ĩ'ãma ĩrob'ui'eré za'ra zéb zarina, te za marĩ hã ĩzô watobro. <sup>32</sup> Te za, u, dasiwi ĩ'âri ni, zudezu'ô norĩ ma, da te dasiwi ĩhãiba nhomri da. Te za, u, ĩ'ãma tawa'ê za'ra ni, zudezu'ô norĩ hã. Te za, u, ĩ'ãma wasété za'ra. Tizadaipro na te za, u, nasi siwi ĩ'uptob za'ra. <sup>33</sup> Te za, u, da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha pari, te za, u, dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tane nherê, bâdã maparane ĩ'ãma si'utôrĩ ô ré, wa za, u, apã hãiwa'udu. — ãne ma tô sina tãma rob'rãzarôtô za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

<sup>34</sup> Tazahã, tãma pibu prã za'ra di, te te tãma sina ĩrob'rãzarôtô za'ra zé hã. Tãma waihu'u za'ra ô di, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zé hã.

*Ītob'a te te 're ĩda'awari mono hã, ZeZusi te te ĩto pesezé wasu'u*

*Mateusi 20.29-34; Marcusi 10.46-52*

<sup>35</sup> Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma tô rob'umhutu za'ra oto, Zerico na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame te aibã hã ĩtob'a hã nhamra, bâdãdi zababa te te 're ĩda'awari mono hã. <sup>36</sup> Aibã hã ma tô da'awapa, da'ahã na da te ĩro'rahãri za'ra hã. Taha wa, te anha:

— E niha bâ.

<sup>37</sup> Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra ni:

— ZeZusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, ma ro'razã. — ãne te tãma rowasu'u za'ra ni.

<sup>38</sup> Tawamhã te ĩtob'a hã nasi 'mahã:

— ZeZusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ'ãma aipê'êzé na. — ãne te nasi 'mahã.

<sup>39</sup> Tawamhã danhowa ĩsi'aba're, te tãma nharĩ za'ra, ari'iwi sãmra da. Tazahã, te te wapari za'ra ô di. Taha wa, te nasi 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ĩ'ãma aipê'êzé na. — ãne te nasi 'mahã.

<sup>40</sup> Taha wa, ma tô ZeZusi hã mazazã. Te dama ti'ru, ĩtob'a hã da te saprõni da, ĩtême. ĩtême da te saprõni wamhã, ZeZusi te sadanha:

<sup>41</sup> — E marĩ te asima ĩwê, te ãma aima ĩ'uwaimrami da hã. — ãne te ZeZusi sadanha.

— Apito, ĩto pese da, wa ĩsima aiwê, apã te 're rob'madã'ã mono da. — ãne te asa tãma tinha, ĩtob'a hã.

<sup>42</sup> Tawamhã te ZeZusi hã tãma tinha:

— Rob'madã'ã. Asina ĩ'umnhasi wa, ma ato pe. — ãne te ZeZusi tãma tinha.

<sup>43</sup> Tawamhã awa'awi ma tô rob'madã'ã wê, aibã hã. ZeZusihi siré te oto mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, wata sina. Uburé, ãma ĩ'madã'ã'wa norĩ zama, te 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma tiwata za'ra. ãne ZeZusi, ĩtob'a te te ĩto pesezé wasu'u hã.

## 19

*Zateuhu wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã ZeZusi hã Zerico u, ma tô wi. Wisi wamhã, 'ri nho'ômo wa'wai baba, ma ro'razã. <sup>2</sup> Zerico ãma, te aibã hã 're hãimana, ĩsibro pe hã, Zateu na ĩsisi hã. Danhib'apito ma, rob'uprazéb ubumroi'wa norĩ 'madã'ã'wa, Zateu hã. <sup>3</sup> Ta hã ma tô sima wê, ZeZusi hã te te sabu da, te te

hâiba pibu da. Tane nherê, da'ahâ uptabi wamhã, te te 'madâ'â waihu'u ò di Zezusi hã, sapore wa, Zateu hã. <sup>4</sup>Taha wa, ma tô danho'a wara, wede u, te te sai'uri da, sipapara te te 'madâ'â da, ïwa'wai baba za wei mori wa, Zezusi hã. <sup>5</sup>Tawamhã Zezusi hã wede u oto wisi wamhã, hâimo te rob'madâ. Taha wa, te 'mahâ Zateu hã, âne:

— Zateu, ai'aba'ré na si'ra na. ã bâta na hã asõrõwa âma ïhâimana hã.

<sup>6</sup>Taha wa, ma si'aba'ré na si'ra. To sina, ma tô tâma tinha, ïsõrõwa u ïsiré mori da, ï'rata a'â sãmra da. <sup>7</sup>Tawamhã ïsõrõwa u sébré wamhã, te dasima nharĩ za'ra ni, Zezusi hã, âne:

— Zapre, ma bété ïsõrõwa u âzé, aibã ïwasété nhorõwa u. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

<sup>8</sup>Zateu hã hâiwi te oto za, Wanhib'apito ma, siwasu'u da. Tawamhã âne te tâma tinha:

— ãhãta, ïnhibro hã wa za âma aipo'o, ïsibrob'õ nori ma, te sãmri mono da. Duré, dawi ïnhipsaihuri wamhã, wa za, te ïsimi'uri nhowa're're, dama âma 'rãnhipa, ïwa'rãmi. Rob'uiprazé misi wamhã, wa za maparane si'uiwa na dama âma 'rãnhipa. — ãne te Zezusi hã ma siwasu'u.

<sup>9-10</sup>Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:

— ãhãna hã rowê di oto, ïsõrõwa âma hã. ã hã aibã hã ma tô tinho'reptuzé hã sina waihu'u. Abra'ãhã nhihudu, te za tô oto 're mo. Taha da, wa tô we datême mo, te 're da'anho'reptui mono da, dawê na oto 're danomro mono da. Wa hã ti'ai âma dasiré ïpodo. — ãne ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.

*Romhuri'wa nori, 10 na ïhãiba za'ra wasu'u*

*Mateusi 25.14-30*

<sup>11</sup>Tawamhã ma tô wapari za'ra ni, Zezusi hã mreme hã. Taha wa, te za duré tâma âma romnhimiré'é za'ra. E marĩ wa. Zeruzarê u, ïwisizéb u hã, romhuture di oto. ãne wamhã, te dasina rosa'rata za'ra ni:

— ãté, bâdá te za oto ïwa waptãrã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb da hã. — ãne te dasina rosa'rata za'ra ni. <sup>12</sup>Taha wa, te âma simiré'é Zezusi hã, âne:

— Aibã hã dama ïpire hã darob amoi u ma tô mo, tinhib'apito hã te te sabu da. ïsib'apito hã te za pisutu, apito na dama 're hâimana mono da, ïrob âma. Taha da, te za mo, si'apito da. Taha parip si, te za wei mo apã, tirob u. <sup>13</sup>Taha wa, te mori ò ré, sitême sô tihãrã za'ra, tâma ïromhuri'wa nori zô, 10 na ïhãiba za'ra nori zô. Misi si, ma tô te te tâma sãmri, rob'uiprazé ïspotore hã. Êtê'ubuzi ïpré 'manharĩ, ta hã, oru 'manharĩ. Tawamhã te âne tâma 'ru za'ra: “Marĩ hã te za 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazém na âma atob za'ra wa'aba da, apã we ïmorĩ ò ré.” ãne te tâma 'ru za'ra. Taha pari, te oto tiwi timori za'ra.

<sup>14</sup>— Dama si'apito da nherê, ïrob 're, 're ïdahâimana za'ra mono hã te siwi 'ruiwapa, dama si'apito tô da. Taha wa, te ïsarina siwi da'mazatõ, ïsib'apito ma, te te âma dazadawa wasu'u za'ra da.

<sup>15</sup>— Tane nherê, ma tô aibã hã ïsib'apito hã pisutu, dama si'apito da. Taha wa, ma tô wi apã, tirob u. Wisi wi, ma tô sitême sô tihãrã za'ra, tâma ïromhuri'wa nori zô hã, niha âma sitob za'ra wamhã, te te waihu'u da. <sup>16</sup>Tawamhã ïtême ïwisi 'rada hã te tâma tinha, âne: “Apito, rob'uiprazé ïspotore hã ma tô ïma ïsõ, misi. 10 na ïhãiba za'ra hã, wa tô âma ato.” ãne te tâma siwasu'u, ïtême ïwisi 'rada hã.

17 — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha: “Wẽ di tũ. A hã, romhuri wẽ 'wa. Marĩ hã 'rare nherẽ, ma tũ ĩma 're ĩ'manharĩ wẽ u'ãsi mo. ĩma ai'umnhasi di. Taha wa, wa za oto aipisutu, 're da'ab'madã'ã mono da. 'Ri ahã, wa za aima pisutu za'ra, 10 na 'ri ĩhãiba za'ra hã tame 're da'ab'madã'ã mono da.” — ãne te tãma tinha.

18 — Tawamhã ĩsãna'remhã, ma we durẽ ĩtẽme wi. Ta hã te durẽ tinhib'apito ma tinha: “Apito, rob'uiprazẽ ĩsapotore hã ma tũ ĩma ĩsũ. ĩmrotũ na ĩhãiba za'ra hã, wa tũ ãma ato.” ãne te tãma wasu'u, tinhib'apito ma.

19 — Taha wa, te ĩsib'apito hã asa tãma tinha: “Tane tũ. 'Ri ahã hã ĩmrotũ na, wa za aima pisutu za'ra, tame 're da'ab'madã'ã mono da.” ãne te tãma tinha.

20 — Tawamhã ĩsãna'remhã, ma we durẽ ĩtẽme wi. Tinhib'apito ma, te tinha: “Apito, ahãta rob'uiprazẽ ate hã, ĩma ĩsũmri hã. Zazahã na, wa tũ ubu, te asũ 'madã'ã pese da. 21 A hã, da'ãma aipẽ'ẽzẽ õ di. Date hã te dawĩ asima 're ĩ'apisutu mo, ate da. Durẽ asimirob're õ nherẽ, te za asima 're ĩrob'rãihãri mo, ate da, danho hã. ãne na, wa tũ aiwaihu'u. Taha wa, aipipa di.” ãne te tãma tinha.

22 — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha: “A hã ĩma romhuri wasetẽ 'wa, te 're aimo. Aimreme wẽ õ wa, wa za aimreme hã aima sizusi, aimreme zarina te aiwẽ'õ da. ĩte na, ma tũ u, ĩwaihu, da'ãma ĩpẽ'ẽzẽ õ na. Wa hã wa za date hã te ĩsima 're apisutu, u, ĩte da. Durẽ wa za, u, te ĩsima 're a'rãihãri, ĩte da, danho hã. ãne ma tũ ĩma ĩnha. 23 ãne na 're ĩhãimana mono wamhã, e marĩ wa bẽtẽ rob'uiprazẽ hã ĩzũ sẽrẽ õ di, wedehãpã 're. ãne we apã ĩmorĩ wapsi, te aima ĩsũmri nhipai u, wa arẽ ĩsima waze, ĩzũ sina hã'ã wa.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

24 — Taha wa, te ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma ti'ru: “Ma'ãpẽ, tiwi âri aba rob'uiprazẽ hã, 10 na te te ĩhãiba ma, sũmri aba da.” ãne te ti'ru, ĩsib'apito hã.

25 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Oro õhõ te hã, 10 na ĩhãiba za.” ãne te tãma nharĩ za'ra, tinhib'apito ma.

26 — Asa te durẽ tãma nharĩ za'ra: “Tũ sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã marĩ ahã nherẽ, simi'ẽ na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tãma 're dasito, marĩ na. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã marĩ na syryre nherẽ, simi'ẽ na te te ãma 're romhuri za'ra mono õ wamhã, te za syryre nherẽ, tiwi sani za'ra ni. 27 Oto ĩ'rui'wa norĩ hã we ĩtẽme ãwisi za'ra wa'aba. Ma tũ siwi ĩwẽ'õ za'ra, tãma ĩsi'apito za'ra tũ da. Taha wa, te za ĩnho'a asiwi ĩsimroi wa'wa.” ãne ma tũ ĩsib'apito tãma 'ru za'ra. — ãne te dama ãma romnhimirẽ'ẽ, Zezusi hã.

*Zezusi hã Zeruzarẽ u ĩwisizẽ wasu'u  
Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Zuwã 12.12-19*

28 Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto danhowa mo, Zeruzarẽ u, Zezusi hã. 29-30 'Ri wa'õtũ u, ma tũ rob'umhutu oto, Betazẽ u hã, durẽ Betãnha u hã. Oriwera na etẽ 'rãihã nhisi 'rata, 'ri wa'õno hã. Tisirẽ 're ĩnomro mono norĩ hã ma tũ sisõwa satõrĩ zahurẽ, maparane. ãne te tãma rob'ru zahurẽ, Zezusi hã:

— Õwa te za datẽme ane wa'wa, 'ri wa'õtũ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Aimasisi aba wi, te za awaru po'repore ĩsãmri 'wa, ĩprẽduptẽ hã, zahadu ni'wa ãma ĩmorĩ'õ hã. Butu wazi na te za, da te ãma wasisi harẽ. Tawamhã te za ĩwasihui wa'wa, we saprõni aba da. 31 Ni'wa hã ãne te te asadanharĩ

aba wamhã: “E marĩ da, te ãwasihui wa'wa,” tawamhã, ãne te za asa tãma ãnharĩ 'wa: “Wanhib'apito hã ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni.” ãne te za asa tãma ãnharĩ 'wa. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

<sup>32</sup> Tawamhã te oto tineb zahuré. Zezusi te te tãma ãwasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tã sãmri zahuré, awaru po'repore hã. <sup>33</sup> Te te wasihu zahuré wamhã, ãtede'wa norĩ hã te sadanharĩ zahuré:

— E marĩ da, te asapa'abã ãwasihui wa'wa ari'iwi. — ãne te tãma nharĩ zahuré.

<sup>34</sup> Taha wa, te asa tãma nharĩ zahuré:

— Wanhib'apito, marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. — ãne ma tã tãma waihu'u zahuré.

<sup>35</sup> Tawamhã te oto saprõni zahuré, awaru po'repore hã, Zezusihi ma. Te te tãma ãwisi zahuré wamhã, ma tã tãsi'ubuzém na tãma ba'ubu zahuré. Tawamhã ma tã Zezusi pawaptob zahuré, ãma sarõtõ da. <sup>36</sup> ãma morĩ ré, ma tã dasi'ubuzém na bãdãdi hã da te waptã za'ra. <sup>37-38</sup> Tawamhã ma tã rob'umhutu, Zeruzarẽ u hã. Oriwera na te za oto si'ra, Zeruzarẽ u wisi da. Tamomo, te da'ahã na Zezusihi zarina ai'aba'rẽ ni, ãsazei'wa norĩ hã. Ma tã te te ãma 're 'madã'ã za'ra aré, Zezusi te te 're ãda'apawapto mono zém na, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, te oto damreme 'rãihã na dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Uburé Danhib'apito te we oto mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para. Tãma 're rowẽ za'ẽtẽ mono di za. Rowẽ hã hãiwa ãma 're ãsa'wari u'ãsi mono da si, wa wasima wẽ za'ra ni. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

<sup>39</sup> Taha wa, parisezu norĩ hã dawa'wa ãsi'aba'rẽ hã, te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Rowahutu'wa, ma'ãpé asazei'wa norĩ hã sadawa uwati za'ra na, ari'iwi si'aba'rẽ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>40</sup> Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ari'iwi si'aba'rẽi 'wa'ãhã, te aré tã ãne hã mreme 'rãihã na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma tiwata za'ra. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

*Zezusi hã Zeruzarẽ norĩ ãma ãsiwa'õzé wasu'u*

<sup>41</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tã rob'umhutu oto, Zeruzarẽ u hã. 'Ri ahã hã te te 'madã'ã wamhã, te aiwa'õ, ãwa 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ãma hã.

<sup>42</sup> Taha wa, te ãne tinha:

— ãhãna dama 're ãrowẽ za'ra mono zé hã dama waihu'u za'ra 'wa'ãhã, aré dama 're rowẽ za'ra mono di. Tane nherẽ, dama waihu'u za'ra õ di. Taha wa, da'ãma ãpẽ'ẽzé di. <sup>43</sup> Niwapsi, te za danhitob'ru norĩ hã daré 'ri uirĩ za'ra. Ti'a za'wari na te za te te 're 'ri uirĩ za'ra, ãmana wawi, 're dawairébé tã mono da, nimomo. <sup>44</sup> Danhitob'ru norĩ hã te za 'ri hã daré te te 're sãmra za'ra. 'Ri hã, tãibã za oto. 'Ri tede'wa zama, te za uprosi za'ra. 'Ri tãibã wamhã, ãne hã te za oto re na 're simi'wara, 'rizé hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te aré danho'reptu za'ra. Tane nherẽ, danho'reptui'wa, datẽme ãwisi na hã da te waihu'u za'ra õ di. — ãne ma tã romhã ré da'ãma rowa'õtõ siro, Zezusi hã.

*Zezusi te te dama ãnharĩzẽ, rowede'wa norĩ ma*

*Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Zuwã 2.13-22*

<sup>45</sup> Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, ma tã ãzé Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Sébré wamhã, ma tã rowede'wa norĩ hã te te sate, rob u wairébé da. <sup>46</sup> ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô âne na rob'ui'ére ïbaihã na hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono mre me na: “Ïnhorôwa hã ïwa ïma 're ïdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” Æne te tinha. Tane nherê, ma tô a nori wa'wa hã ïwa asima 're ïrob'manharï wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ïsipsaihuri za'ra mono nori, 're ïsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Æne te Zezusi hã tâma nharï za'ra.

<sup>47</sup>Tawamhã bâta sidâpâsi, te nasi dama rowasu'u Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Ni'wam nori hã ma tô Zezusi hã sima 'ru za'ra, te te siwi wïri da. Ta nori hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ïpire nori hã, duré ïsimiroti na rob'ui'ére 'rata na dama rowahutu'wa nori hã, duré roti'wa nori hã. <sup>48</sup>Tane nherê, Zezusi te te siwi wïri da nherê, te te siwi wïri ô di. E marï wa. Te te 're ïwapari za'ra mono nori hã ahã wa, te te siwi wïri waihu'u ô di.

## 20

*Zezusihi pisutu'wa zô, da te ïsadanharize wasu'u  
Mateusi 21.23-27; Marcusi 11.27-33*

<sup>1</sup>Nimahã bâta na te Zezusi hã nhamra, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te nhamra, te te dama rowahutu da, duré ïwasu'uwê na te te da'apo're pu'u da. Tawamhã aibã nori hã ma ïtême aimasa. Ta nori hã sasedoti ïpire nori hã, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa nori, duré zudezu nori ma roti'wa nori. <sup>2</sup>Ïtême simasa wamhã, te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété âne hã dama 're ï'ab'manharï mo. E 'wa hã, aipisutu'wa. Ma'âpé wama asiwasu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da. — Æne te siwi sadanha.

<sup>3</sup>Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharï za'ra:

— Wa hã wa za duré a'ã asadanharï na âma aima wa'rãmi za'ra wa'wa. <sup>4</sup>E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharï. E 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa parap si. Ma'âpé, Zuwãhã âma asimirosa'rada hã, ïma waihu'u za'ra wa'aba. — Æne te Zezusi hã tâma nharï za'ra.

<sup>5</sup>Taha wa, te râwi sima nharï za'ra, âne:

— E niha, wa za tâma waihu'u za'ra ni, òne wamhã. 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ï'ab'manharï mono na, wa te tâma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharï na sahu za'ra, âne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba ô di, dame.” Áté âne, te za wama nharï za'ra. <sup>6</sup>Ma tô da te 're saze za'ra Zuwã hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ïmorï na. Tawamhã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ï'ab'manharï mono na, wa te tâma nharï za'ra wamhã, áté te za êtê na dasiwi wa'uprosi ni. — Æne te sima nharï za'ra, 'rãwi.

<sup>7</sup>Tawamhã Zezusihi ma, te oto nharï za'ra:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharï. Wa nori hã wa te waihu'u za'ra ô di, ïpisutu'wa hã. — Æne te tâma nharï za'ra.

<sup>8</sup>Taha wa, te asa tâma nharï za'ra, Zezusi hã:

— A nori wa'wa hã ïma waihu'u za'ra wa'aba ô nherê, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba ô di za, ni'wa sadawa para, te dama 're ï'ab'manharï mono na hã. — Æne te Zezusi hã asa tâma nharï za'ra.

*Buru 'madâ'â'wa norĩ wasu'u  
Mateusi 21.33-46; Marcusi 12.1-12*

<sup>9</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré dama romnhimiré'é, tinhimirowasu'u na, ãne:

— Aibã hã te 're hâimana, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Taha wa, ma tô ni'wam norĩ hã sisô'a ré pisutu za'ra, ïburu hã te te sô 're 'madâ'â' za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ prédub za'ra mono wapsi, te za ïwa'rãmi te te tâma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â hâimana da. Tame te a'â 're hâimana hã. <sup>10</sup> Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tâma ïromhuri'wa hã 'mazatô tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tâma ïpo'o za'ra zô. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma tô romhuri'wa hã siwi azã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Taha wa, te ubana siwi satô apã, ïsib'apito u. <sup>11</sup> Ìtême wisi wamhã, ïwa'rãmimhã te duré sô 'mazatô. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Ma tô tâma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, te duré ubana apã siwi satô, ïsib'apito u. <sup>12</sup> Ìwa'rãmi ma tô duré sô 'mazatô, buru tede'wa hã. Si'ubdatô oto te te ïsatôĩ za'ra zé hã. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã. Ma siwi u'a. Buru hawi, te duré siwi satô apã. <sup>13</sup> Taha wa, te 'rãwi sima tinha, buru tede'wa hã, ãne: “E marĩ, wa za 'manha. Até ï'ra hã wa za oto satô, buru 'madâ'â'wa norĩ u hã, ïma sawi pese nherê, ï'ra hã. Ìburu u te satôĩ wamhã, até te za siwi hãiba wazé.” ãne te 'rãwi sima tinha, buru tede'wa hã. Tawamhã ti'ra si'aibã hã te oto satô, tiburu u.

<sup>14</sup> — Tawamhã buru u oto morĩ wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô romhã ré sima sãmri za'ra. Taha wa, te sima 'mahârã za'ra, ãne: “Ôhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Oto wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da oto.” ãne te sima 'ru za'ra.

<sup>15</sup> — Tawamhã buru hawi ma siwi time. Ma tô siwi tiwĩ. ãne, buru 'madâ'â'wai 'ra wasu'u hã.

— ãne wamhã, e marĩ te za 'manha, buru tede'wa hã. <sup>16</sup> Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madâ'â'wa da hã. — ãne, Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra.

Tawamhã ïsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te nharĩ za'ra ni, ãne:

— Rowasédé hã watobro õ neza. — ãne te nharĩ za'ra ni.

<sup>17</sup> Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ'â' pese. Te dama tinha, ãne:

— Êtê wasu'u na rob'ui'ééré hã, ãne: Êtê tomhãpã wê hã 'ri na'ratazéb da hã, wê uptabi nherê, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ïwê'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'ãsi, pire na.” ãne, êtê wasu'u na rob'ui'ééré, ïbaihã na hã. <sup>18</sup> Duré, êtê tomhãpã nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ïsiprub za'ra mono ne, te za ïwê'õ'wa norĩ hã hã za'ra, 're ïhâimana u'ãsi mono hã. Duré êtê tomhãbã hã zé'a 'manharĩ nhisiwi, 're rere'e mono wa, te te 're ïpru pese za'ra mono ne, te za ïwê'õ'wa norĩ hã hã za'ra, sa'êtê uptabi na. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'uwê za'ra mono õ di za. — ãne te Zezusi hã sina ãma simiré'é.

*Rob'ui'prazé hã Roma ãma danhib'apito uptabi ma, da te tâma 're ïpo'o za'ra mono zé wasu'u*

*Mateusi 22.15-22; Marcusi 12.13-17*

<sup>19</sup> Buru 'madâ'â'wa norĩ wasu'u te te dama wasu'u wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã. Sasedoti norĩ hã sima ïpire

za'ra norĩ me, ma tō sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré sima wē za'ra, te te siwi āri da, Zezusi hā, awa'awi. Tane nherē, dama pahi za'ra wa, ma tō siwi āma rosazā a'ā. <sup>20</sup> Taha wa, ma tō taré a'ā āma 're sōpré. Āne te aibā norĩ ma tāma āma roti za'ra:

— Zezusihi u te za ai'aba'rēi wa'wa, marĩ na asiwi sadanharĩ za'ra wa'aba da, tō sena, marĩ asiwi waihu'u za'ra wa'aba dai ō nherē, ĩsimirowasu'u na hā. Tawapsi te za asiwi ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, tin-himirowasu'u na te te āma upa zō, te te āma upai wa, wanhib'apito u, wa te wasiwi saprōni da, marĩ te te tāma 'manharĩ wasété da. — Āne te aibā norĩ ma roti za'ra. Tawamhā ma tō rob'uiprazém na tāma wa'ābā za'ra, Zezusi za te te siwi ĩsadanharĩ'wa norĩ ma. <sup>21</sup> Ītēme simasa wamhā, te āne siwi sadanha, aibā norĩ hā:

— Rowahutu'wa, aimreme hā tō sena na, wa tō aiwaihu'u za'ra ni. Asimirowahutu zama wē di. Asimiroti na 're da'ab'mairēme mono ō di. Sena na te dama 're ĩ'aroti mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirotizéb zarina. <sup>22</sup> Āne wa, a hā ma'āpé, marĩ hā wama waihu'u za'ra na, marĩ hā wa te waihu'u za'ra da. E Roma āma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hā wa te tāma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'urizéb zarina. E 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wē di. E tāma wē ō di. Āne niha ĩsimiroti hā āma. — Āne te siwi sadanha.

<sup>23</sup> Tazahā ma tō sina waihu'u, Zezusi hā. Tinhimirowasu'u na te te tāma āma upa za'ra da newa, ma tō āne siwi sadanharĩ za'ra. Taha wa, te tāma nharĩ za'ra, aibā norĩ ma:

<sup>24</sup> — Rob'uiprazé ĩsapotore hā we ĩma 'maiwē wa'aba, te 'madā'ā da. E 'wai hāibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hā. E 'wa sisi ui'ééré duré, āma hā.

Tawamhā ma asa āma sada'ābā za'ra, āne:

— Roma āma danhib'apito hāibarĩ ā hā, duré taha nhisi ui'ééré, ā hā. — Āne te asa tāma nharĩ za'ra.

<sup>25</sup> Tawamhā Zezusi hā te duré asa tāma nharĩ za'ra:

— Roma āma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina rob'uiprazé hā tāma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apā, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, te za marĩ hā ĩsimiwada'uri zarina tāma 're ĩsōmri za'ra wa'aba mo apā, ĩte wa. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

<sup>26</sup> Tinhimirowasu'u na te te tāma āma upa za'ra da newa, ma tō danho'a siwi sadanha, aibā norĩ hā. Tazahā, tinhimirowasu'u na te te tāma āma upa za'ra ō di, Zezusi hā. ĩsimirowasu'u hā, wē uptabi di. Wē uptabi wa, ma āma titob'uzu za'ra, aibā norĩ hā. Taha wa, te ari'iwī tihāimana za'ra oto.

*Zezusi hā, da te ĩsadanharizé wasu'u, dahāiwa'utuzém na Mateusi 22.23-33; Marcusi 12.18-27*

<sup>27-28</sup> Tawamhā ma we aibā norĩ hā ĩtēme aimasa, Zezusihi u. Aibā norĩ hā, sadusezu. Ta norĩ hā 're dadā'ā za'ra mono wamhā, ab're hawi apā 're ĩdahāiwa'utu za'ra mono ō na, te te dama 're ĩroti za'ra mono. Zezusihi u simasa wamhā, ma tō tāma rob'rāzarōtō za'ra, āne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hā ma tō āne dama roti: “Aibā ĩmro ré hā 'ra ō ré, dá'ā wamhā, tizédé'aba mro na, te za timro ĩsisānawā hā, ai'uté hā te te 'maipoto da, ĩwa ĩsédé'aba 'ra ne, 're morĩ da.” Āne, wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ééré hā. — Āne te Zezusihi ma sadawa 'rāzarōtō za'ra, sadusezu norĩ hā.

<sup>29</sup> Te duré tāma rowasu'u za'ra:

— Aibā hā ĩsisānawā si hā te 're hāimana za'ra, 7 na ĩhāiba za'ra hā. Tawamhā ĩpoto'rada hā ma tō timro oto. Tazahā, 'ra ō ré, ma tō dārā,

aibâ hã. <sup>30</sup> Taha wa, ma tô ãsôsi hã duré âma timro, tizédé'aba mro na. Tane nherê, ma duré dârâ, 'ra ô ré. <sup>31</sup> Taha wa, ma tô taha nhosi hã duré âma timro. Tane nherê, ma duré dârâ, 'ra ô ré. Âne siparabâsi, ma tô aré sisôwa're're nasi âma timro za'ra. Tawamhã ma tô oto uburé sisarina ai'utô, 'ra ô ré. <sup>32</sup> Tawamhã pi'ô zama ma tô oto dârâ, timro nori zarina. <sup>33</sup> Imro 7 na ãhâiba za'ra wamhã, e 'wai mro za bété pi'ô hã, ab're hawi apã te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. — Âne te siwi sadanha, sadusezu nori hã.

<sup>34</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tâma rowasu'u za'ra, âne:

— Ti'ab ré si, te za dasina 're damro za'ra. <sup>35</sup> Hâiwa âma hã, dasina 're damro za'ra mono ô di za oto. Niwapsi, te za ab're hawi ahâiwa'utu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're ã'awêsãmri mono nori hã, hâiwa âma ã'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da. <sup>36</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa nori ne, te za dâ'â âna 're ãhâimana u'âsi za'ra, dâ'â waihu'u âna. 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, te za 're dahâimana za'ra, ab're hawi za te te da'ahâiwa'utu wa. <sup>37-38</sup> Mozési hã ma tô dama waihu'u, ab're hawi 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãda'ahâiwa'utu mono zém na hã. Wede zapore ãro'ona, te te dama âma rob'ui'ére wamhã, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono dama wasu'u, tihirata nori nhib'apito na. Abra'ãhã nhib'apito, te, u, 're ãhâimana, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Duré Izatihu nhib'apito, te, u, 're ãhâimana. Duré Zacoho nhib'apito te, u, 're ãhâimana. Âne te dama rowasu'u, Mozési hã. 'Re ãdahâimana u'âsi za'ra mono nhib'apito, te 're mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Dahâiba hã nhib'apito, 're mori ô di. Aihini te ãsô'a 're dahâimana za'ra. 'Re ãdadâ'â za'ra mono nori zama, te ãsô'a 're ãhâimana za'ra. Âne, Mozési te te dama ãrowasu'uzéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni. — Âne ma tô tâma sadawa 'rãzarõtô za'ra, sadusezu nori ma, Zezusi hã.

<sup>39</sup> Tawamhã te rowahutu'wa nori hã Zezusi ma nhari za'ra:

— Asimirowasu'u hã wê di, rowahutu'wa. — Âne te âma tiwata za'ra.

<sup>40</sup> Taha wa, ma tô roti wê na sôwada za'ra, sadusezu nori hã. Taha wa, marĩ na te te siwi sadanharĩ waihu'u ô di oto, te te sina mreme wazéb za'ra wa, ta nori hã.

*Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ãda'azadanharizé wasu'u  
Mateusi 22.41-46; Marcusi 12.35-37*

<sup>41</sup> Tawamhã Zezusi hã te da'azadanha, âne:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. E marĩ wa, te ãsihudu na wasu'u za'ra ni. <sup>42-43</sup> Apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na danho'reptui'wa hã sisi, tinho're na. Âne, Dawihi nho're na rob'ui'ére hã:

“'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô ãnhib'apito ma, tinha: 'Ërata te za 're asãmra mo, ãnhimire niwĩ dama aipire na ãsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Wa hã wa za te tâma 're nhari za'ra, asitob'ru nori ma, aima 're sib'uwa za'ra mono da.’”

Âne Dawihi nho're wasu'u na rob'ui'ére, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma danho're na, Saumusi na ãbahã nhisi na hã. <sup>44</sup> Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherê, e niha te za ãsihudu si 're ãhâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã. — Âne ma tô Zezusi hã da'azadanha.

*Zezusi te te dama ãroti mono zé wasu'u, rowahutu'wa nori ne, 're dahâimana za'ra mono tô da  
Mateusi 23.1-36; Marcusi 12.38-40*



<sup>45</sup> Tawamhã uburé, da te wapari za'ra ré, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ñomro mono norĩ ma:

<sup>46</sup> — Ma'ãpé, rowahutu'wa norĩ hã waihu'u za'ra wa'aba, ñhâimanazém na hã. Ta norĩ hã uza pa ré, 're nomro mono da si, tãma ñwê za'ra hã. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ñ'ubumroi mono zéb ãma dama pire wa, da te 're wazéb za'ra mono da, ma tô te te sima 're wê za'ra. Duré dama ñpire norĩ simasisizém na 're ñsi'ubumroi mono da si, tãma ñwê za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ñdasaihuri mono zéb ãma hã.

<sup>47</sup> Rowahutu'wa zahã, te za pi'õi mrotõ norĩ wi, ñsibro hã te te tiwi 're uprosi za'ra. Tane nherê, te ta norĩ hã danho'a 'Re ñhâimana u'âsi mono ma, 're mre me zusi hã, 're hâimana wê uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ñ'arob'manharĩ mono zém nhipai u, te za 'Re ñhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ëtê za'ra. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma.

## 21

*Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u*

*Marcusi 12.41-44*

<sup>1</sup> Tawamhã 'Re ñhâimana u'âsi mono ãma 're ñdawata za'ra mono zéb ãma, ma tô da'ab'madã Zezusi hã, danhoprubzé, da te 're ñséme mono zéb 're, ñsibro pese norĩ hã te te séme ré, 'Re ñhâimana u'âsi mono ma. ãne na ma tô da'ab'madã, 'ri 'wawi wa'ra 're, Zezusi hã. <sup>2</sup> Pi'õi mrotõ zama ma duré 'madã, ñsibrob'õ hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé ñsapotore hã dame tiza, marĩ te te ãma ñ'uipra da hã aré, syryre nherê. <sup>3-4</sup> Taha wa, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ñomro mono norĩ ma:

— Tô sena, ã hã pi'õi mrotõ hã sibrob õ nherê, ma tô tinhoprur na uburé da'a'rãnhipa. ñsiré norĩ hã rob'uiprazé hã nasi tãma ñsi'atarême za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherê, tihâimanazéb da, te te aré ñtéde hã ma tô ñbãre tãma tisõ. ãne wamhã, ma tô tinhoprur na uburé da'a'rãnhipa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma.

*'Re ñhâimana u'âsi mono ãma 're ñdawata za'ra mono zé wasu'u, za ñsi'utõrĩzém na*

*Mateusi 24.1-2; Marcusi 13.1-2*

<sup>5</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô 'ri 'rãihã ãma tiwata za'ra, ãne:

— ãne hã wê uptabi di, 'ri 'manharĩzé hã. Duré waipo wê di, danhibzari hã. — ãne te 'ri ãma tiwata za'ra, 'Re ñhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma.

Taha wa, te Zezusi hã tinha:

<sup>6</sup> — Niwapsi te za dasiwi prur ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ãne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ãne hã. Tãibã za oto. — ãne ma tô romhã ré ãma rowa'õtõ, Zezusi hã.

<sup>7</sup> Tawamhã te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, e niwa te za ãne na hã ãma tiromhãiba. E marĩ te za watobro, ñsõwa, wa te ãma ñwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

<sup>8</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã ne, te za taré ñnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Taré te za duré te te dama 're rowasu'u za'ra, ãne: "Bãdã te za oto ñwa waptãrã, 'Re ñhâimana u'âsi mono te te ñpisudu hã." ãne te za taré te te dama 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za aihâimana

nhimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ïnomro mono norĩ âma, 're sasômri za'ra wa'aba mono tã da. <sup>9</sup> 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ïropupu'u za'ra mono zé hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Duré ti'ai âma danhib'apito norĩ hã, da te 're ïsani za'ra mono zé wasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé hã te za a'â 're wairébé. Danhib'apito hã te za a'â da te 're sani za'ra, tã. Tane nherê, rob'rãsutu uptabi õ di za a'â. — Æne ma tô romhã ré tâma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

<sup>10</sup> Ma duré tâma waihu'u za'ra, Æne:

— Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra a'â, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. <sup>11</sup> Nima niwĩmhã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra, sa'êtê. Nima niwĩmhã, danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩmhã te za duré dahâzé ïpire uptabi hã te te 're daduri. Marĩ ïpipa hã te za duré hãwa nho're na danho'a 're wairébé.

<sup>12</sup> — Æne na romhâimana õ ré, te za da te 're aiwaibui wa'wa. Rowasédé hã te za duré da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Rowahutuzéb u, te za da te 're ai'mazasi za'ra wa'wa, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za taré da te 're aiwê'õ za'ra wa'wa. Taha pari, te za da te 're aséme 'wa, dazazéb 're, 're aimasa wa'aba mono da. Ìzazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, te za duré da te 're asimroi wa'wa, danhib'apito norĩ u. Roti'wa, si'upana te te ïpisutu norĩ u zama, te za da te 're asimroi wa'wa. <sup>13</sup> Æne wamhã, ïwasu'uwê na te za 're ïdapo're pu'u za'ra wa'aba mo. <sup>14</sup> Duré asisõwa, asina aihâtâ'â te, asiwasu'uzéb zõ 're rosa'rata hã za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>15</sup> Wa hã wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, danhib'apito norĩ ma, 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Æne wa, aimreme wê na te za aiwê'õ'wa norĩ hã 're ïsõwada za'ra wa'aba mo. <sup>16</sup> Ni'wam norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, dazazéb 're, da te 're aséme aba mono da. Áté aimama norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, áté asisânawã norĩ hã, áté asiwadi norĩ hã. Áté asawi'wa norĩ zama te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa. Taha zarina, te za ai'mai'uprosi aba ni. <sup>17</sup> Ìzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. <sup>18</sup> Tane nherê, aihâimanazé hã aiwi 're si'utõrĩ uptabi za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>19</sup> Taha wa, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo, Ì'âma 're anomro u'âsi aba mono da. Tawapsi, te za asõ'reptuzé hã asina 're ï'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — Æne ma tô tâma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma.

*Zeruzarê âma, za ïropsisa'wari mono na rowasu'u*

*Mateusi 24.15-28; Marcusi 13.14-23*

<sup>20</sup> Tawamhã Zezusi hã ma duré tâma waihu'u sirõmo za'ra, Æne:

— Niwapsi te za dasi'wapéi 'manharĩ'wa norĩ hã Zeruzarê u aihutu, 'ri 'wawi wa'ra, te te siwi uirĩ da. Ta norĩ hã 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ïwaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, za te te daré ï'ri nhamra mono na hã. <sup>21</sup> Zudeza âma, dame 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã u asa'rei wa'aba mo, aiwara sina. 'Ri ahã âma 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za aiwairébé su'u 'wa, 'ri ahã nhiti. Rom na 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, 'ri ahã u 're asisisi aba mono õ di za. <sup>22</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama 're arob'manharĩ mono wa, te za rowasété si a'â 're sa'wari. Taha ré, te za marĩ hã uburé dazõ pusi, romhã ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'wa norĩ hã te te âma ïrob'ui'éré

za'ra zéb zarina. <sup>23</sup> Tawamhã ãne hã rowasédé hã daré romhâimana wamhã, îwasã ré nori ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, î'ra pré ré nori ma zama. 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te dama 're î'arob'manharĩ pipa mono zé bâtâ na hã, tâma 're ropipa za'ra mono di za, zudezu nori ma. <sup>24</sup> Sib'ézé 'wapa na hã da'ahâ na te za tadâ'â za'ra ni. Duré, ni'wam nori hã daro mono bâ, te za da te simro. Te za da te âma ropé, daro mono bâ. 'Re îhâimana u'âsi mono zazei'ô'wa nori hã sahi sina te za a'â te te dama 're roti za'ra, Zeruzarê âma, zudezu ô nori hã. Bâdâ hã îwa tâma îwaptâ'â za'ra zéb u, te za da'madâ'â rãsutu za'ra. — ãne ma tô romhã ré tâma waihu'u za'ra, tisiré 're înomro mono nori ma.

*Ti'ai âma dasiré îpodo hã apâ za we îmorizé wasu'u*

*Mateusi 24.29-31; Marcusi 13.24-27*

<sup>25</sup> Romhã ré, ma tô duré ãne hã tâma waihu'u sirômo za'ra, Zezusi hã:

— Niwapsi te za marĩ aimawi hã 'madâ'â za'ra ni, bâtâ na hã, a'amo na zama, wasi nori na zama. Â poré a'a 'reptâ'ã ma, te za tapahi za'ra ni, â poré nhibzaihã ma zama. Daro mono bâ, dama robzei'ô uptabi za'ra di za. <sup>26</sup> Marĩ hã hãiwa na 're îsimasa mono hã, tizabzéb âma 're simasab u'âsi mono ô di za. Taha wa, te za daro mono bâ dawitobra za'ra, rowasédé hã dazô îwatobrozém na te te rosa'rata pipa za'ra wa. <sup>27</sup> Tawamhã ti'ai âma dasiré îpodo hã hãiwa'a na, wa za wei apâ mo, danho'a. Îwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apâ, duré îhâiba na hã rowa'a sa'êtê uptabi na. <sup>28</sup> ãne wana ré, marĩ hã pusi mono wamhã, te za asiptete na 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're ai'rãiwahutu za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Romhutu na te za asô'reptu za'ra wa'aba zé hã asina î'uwaimrami za'ra wa'wa. — ãne ma tô romhã ré tâma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're înomro mono nori ma, Zezusi hã.

*Pidera wede wasu'u*

*Mateusi 24.32-35; Marcusi 13.28-31*

<sup>29</sup> Zezusi hã te duré romnhimiré'é, pidera wede na, ãne:

— Ma'âpé pidera 'rã na rosa'rata za'ra wa'aba, wede îpoto mono bâ.

<sup>30</sup> Îsu té hã 're wairébé mono wamhã, te za âma 're îwaihu'u za'ra wa'aba mo, tâ 're îta'a mono zéb u, 're îrob'umhutu mono zém na hã. <sup>31</sup> Tane duré, marĩ hã 're îromhâimana mono zéb da, te aima îwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za âma îrowaihu'u za'ra wa'wa, romhuture di oto, 'Re îhâimana u'âsi mono, da'âma 're îsib'a'uwê mono zéb u hã. <sup>32</sup> Tô sena, wa ãne na aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Â hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai âma 're îdasi'ubumroi mono nori hã ta nori hã 're dâ'â za'ra mono ô ré, te za îsô'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã. <sup>33</sup> Nimahã na te za hãiwa nori hã ai'utôri zahuré, ti'ai me. Si'utôri zahuré nherê, înhimiroti hã si'utôri ô di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're înomro mono nori ma.

<sup>34-35</sup> Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na ma tô tâma 'rãsutu za'ra, ãne:

— Asimiza'rese sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Datoï u hã âsipãri na 're asapa'a za'ra wa'aba mono ô di za. Marĩ na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. E marĩ wa. Rosa'rese ô ré, bâdâ îpire, îwa waptâ'â ô'umhasite. Rosa'rese ô ré, te robzari hã îtede'wa hã te te 're waibu, wedenhorô na. Tane, duré rosa'rese ô ré, te za bâdâ îpire hã îwa waptârã, uburé ti'ai âma hã. <sup>36</sup> Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré asima 're îrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Marĩ hã 're wairébé mono wamhã, asiptete

na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, apâ we ĩmorĩ wa, ĩnho're asisép te, ai'râipo tō za'ra wa'aba da, ti'ai âma dasiré ĩpoto nho're. — Āne ma tō Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

<sup>37</sup> Tawamhã Zezusi hã bâtâ sidâpâsi, te nasi dama rowasu'u, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Barana hã te nasi ne, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi u. Tame ma tō nasi âma ti'awê. <sup>38</sup> Awê wi, te nasi ĩtême dasito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorōwa u, ĩmreme hã da te nasi wapari za'ra da.

## 22

*Zezusihi âma, da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da  
Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Zuwã 11.45-57*

<sup>1</sup> ĩ'u'êtê duptoi'ō, da te 're ĩhuri mono zéb u hã, romhuture di oto, Pascowa na dato nhisi u hã. <sup>2</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, te rowahutu'wa norĩ me sima âma rosa'rata za'ra, pi'uriwi te te siwi wĩrĩ da, Zezusi hã. Dama pahi za'ra wa, te âne sima âma rosa'rata za'ra.

*Zezusi te te dama hâiba nhomri da, Zudasi hã te te ĩrosa'ratazé wasu'u  
Mateusi 26.14-16; Marcusi 14.10-11*

<sup>3</sup> Tawamhã Satanasi hã ma tō oto Zudasihĩ pẽ'ê 're âzé. Icarizoti na, Zudasihĩ nhisi hâiba amo hã. Zezusihi me dame 're ĩmorĩ, Zudasi hã, 12 na ĩhâiba za'ra siré hã. <sup>4</sup> Tawamhã te oto mo, sasedoti ĩpire norĩ u. Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ u, te mo, ĩpire norĩ u, Zezusihi âma te te sadawa pibu za'ra da, te te dama hâiba nhomri da. <sup>5</sup> ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, tâma rowê za'ra di. Taha wa, te tâma ropisutu za'ra, rob'uiprazé te te tâma sômri za'ra da. <sup>6</sup> Taha wa, ma tō Zudasi hã âma saze za'ra, rob'uiprazé te te tâma sômri za'ra da, sasedoti ĩpire norĩ hã. Taha wa, te oto rosa'rata, nimahã bâtâ na Zezusi te te dama hâiba nhomri da, danhimiza'rese ô ré.

<sup>7</sup> Tawamhã bâdâ hã ma tō ĩwa waptârã oto, ĩ'u'êtê duptoi'ō, da te 're ĩhuri mono zé hã. Zudezu norĩ hã te za pone'êrebâ 'ra hã simro, tisaihurizéb da, Pascowa na dato nhisi na da hã. <sup>8</sup> Taha wa, te Zezusi hã Pedru norĩ ma rob'ru zahuré, Zuwãhã me, âne:

— Mo oto ane wa'aba, wazô asipi wa'aba da, Pascowa te bâtâ na ĩwasaihurizéb da hã. — Āne te tâma rob'ru zahuré.

<sup>9</sup> Tawamhã te Pedru norĩ hã sadanharĩ zahuré, âne:

— E momo ma tō asima ĩrowê, asô ĩwanhipi za'ra zéb da hã. — Āne te sadanharĩ zahuré.

<sup>10</sup> Taha wa, te Zezusi asa tâma nharĩ zahuré:

— ĩwapari pese aba. 'Ri ahâ u aimasisi aba wamhã, aibâ hã te za ĩsôpêtê 'wa, piza'a â ré, te te ĩ'ârĩ hã. Sôpêtê aba wamhã, pibui wa'aba mono za, 'ri para u ĩsêbrézéb u. <sup>11</sup> Tame te za 'ri tede'wa hã ĩsadanharĩ 'wa, âne: “Rowahutu'wa hã te wama tinha, wa te asadanharĩ da: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me, ĩwa ĩwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.” <sup>12</sup> Tawamhã 'ri tede'wa, te za hâimo 'ri 're wa'wa za'êne hã aima pisutu 'wa, marĩ ĩ'ubumro sirômo âma. Tame te za wazô ĩrobza'ra pese 'wa. — Āne te Zezusi hã tâma roti zahuré.

<sup>13</sup> Tawamhã 'ri ahâ u simasisi wamhã, Zezusi te te tâma ĩ'awasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tō uburé anhopêtê zahuré. Tame ma tō dasa hã 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

<sup>14</sup> Tawamhã te za oto tasaihuri ni. Taha wa, te oto Zezusi norĩ hã ai'ubumro, saihuri da, tizadawa wasu'u'wa norĩ me. <sup>15</sup> Tawamhã te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa tã ãsima wẽ upta, aime ãsa za'ra wa'aba da, te robzépata õ ré, Pascowa na 're ãdasaihuri mono zém na. <sup>16</sup> ãne, ãsa na 're ãsai mono õ di za oto. Bãdá ãwa waptã'ã wapsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré 're ãsa. Tawapsi, dasaihurizé hã marĩ te te ãwasu'u hã te ãsina uwaimrami wapsi, wa za duré 're ãsa. — ãne ma tã tãma siwaihu'u za'ra.

<sup>17</sup> Tawamhã ma hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru 'rã wa'ui ré hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Te duré tãma nharĩ za'ra:

— ã, ãhuri aba, uburé. <sup>18</sup> ã hã te 're hãsi mono õ di za oto, a'ã. Niwapsi, wa za duré te 're hãsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

<sup>19</sup> ã'u'ẽne hã ma duré ti'ã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te duré ãré ãma tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã te te wẽ'ẽ, ã'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, ma tã te te tãma sõmri, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma. Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— ã, ã'u'ẽne hã huri aba. ã hã ãhãiba, te wasu'u, za asada ãsisõmri aba zé hã. ã hã te za 're ãhuri aba mo, ã'ãma 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>20</sup> Tawamhã saihuri pari, ma duré hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru 'rã wa'ui sé ré hã. Te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãropisutuzép té, te wasu'u, rob'rã wa'ui hã. Rob'rã wa'ui za'wari ne, asada ãdá'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ãwi puru, ãwapru hã. Tã sena, te za te te dama ãma 're a'uwaimrami, te te dama ãropisutuzép té hã. ãne na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ãwi puru, ãwapru hã. <sup>21</sup> Ma'ãpé, asiwi waihu'u aba. Ni'wa hã ãzawi'wa newa, te ãne nhamra, wedeza na, dama ãnhomri'wa da hã. <sup>22</sup> Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã wa za dãrá, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãma ãpisutuzéb zarina. ãdá'ã da, te te ãma pisutu nheré, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ãhãiba nhomri'wai ma hã. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra.

<sup>23</sup> Taha wa, te 'rãwi sisadanharĩ za'ra, ãne:

— E 'wa hã te za dama tisõ. — ãne te 'rãwi sisadanharĩ za'ra.

<sup>24</sup> Tawamhã sima ãmaipire zõ sõpré wa, ãma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'rãwi si'wapé za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã. <sup>25</sup> Taha wa, te Zezusi tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, simiwada'uri pese za'ra di. Duré, ãsiwaihu'u zarina, te za dama marĩ 'manharĩ wẽ 'wa na, da te 're sisi za'ra.

<sup>26</sup> Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, aipire wa'aba nheré, te za tãma 're asidai'uté za'ra wa'aba mo. Duré dawada'uri'wa, 're anomro aba mono nheré, aiwapu na te za dama 're ãromhuri za'ra wa'aba mo. <sup>27</sup> E 'wa hã, dama ãpire. E tisa da, wedeza na ãsãmra, dama ãpire. E dama dasai 'wapéi'wa hã dama ãpire. Tisa da, wedeza na ãsãmra hã, tã dama ãpire. Tazahã, wa hã dama dasai 'wapéi'wa ne, wa 're mo.

<sup>28</sup> — A norĩ wa'wa hã marĩ te 're sépata mono ré, ma tã ãsiré 're anomro u'ãsi aba mo. <sup>29</sup> Taha wa, roti'wa da, dama ãpire na 're ãhãimana mono da, ãmama te te ãma ãpisutu ne, tane wa za duré wa hã aipisutu za'ra wa'wa, dama aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, dama roti'wa

da. <sup>30</sup> A norĩ wa'wa hã niwapsi, te za ĩsiré 're asimroi wa'aba mo, wedeza na wasiré 're wasaihuri mono da, wa te 're âhuri mono da zama. Danhib'apito simasisizém na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, 're roti za'ra wa'aba mono da. Wahi'rada Izarazéhé hã, 12 na ĩ'ra si'aibã norĩ hã. Taha nhihudu norĩ hã te za 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, te te waihu'u za'ra da.

*Zezusi hã, Pedru te te ĩpo're pu'uzé wasu'u*

*Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Zuwã 13.36-38*

<sup>31</sup> Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha, ãne:

— Sima, ĩwapari pese. Satanasi hã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi aiwaptêrê za'ra wa'wa, tô sena ĩzazei uptabi 'wa zô, te te aipibu za'ra wa'aba da. Tridu hã ĩ'rã uptabi zô, da te 're ĩ'upõrĩ za'ra mono ne, te za te te 're aipibu za'ra wa'wa, ĩzazei uptabi 'wa zô. <sup>32</sup> Sima, tane nherê, ĩmama wi, wa tô te 're rowaptêrê aima, te te 're aipawaptob u'âsi mono da, ĩ'ãma 're aimorĩ u'âsi da. Apã ĩtême aipi'rai wapsi, te za asisãnawã norĩ hã 're ĩpawaptob za'ra mo, hãimana nhiptete na 're nomro mono da. — ãne te Pedruhu ma tinha.

<sup>33</sup> Tawamhã Pedru hã te asa tãma tinha, ãne:

— Apito, wa tô ĩsima wê, asiré ãma ĩmorĩ da, asiré, da te ĩnherê da nherê, duré asiré ĩdã'ã da nherê. — ãne te Pedru hã tãma siwasu'u.

<sup>34</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:

— Pedru, ĩwapari pese. ĩzadawa para õ nherê, ã bãtã na si'a hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawĩ'udã, aima ĩza'rese õ na. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u siro, Pedruhu ma.

*Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩpo're pu'u za'ra zé wasu'u*

<sup>35</sup> Tawamhã Zezusi te sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, ãne:

— Datême te asatõrĩ za'ra wa'aba wamhã, wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'wa, marĩ hã asiré 'wasari aba tõ da, rob'ui'prazém nhemezé hã, duré ro'wapézé hã, duré aipara'uzazé wa'wa hã. E tawamhã marĩ hã aiwi sõ rowaptã'ã aba õ di. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

— Marĩ zô, wawi rowaptã'ã za'ra õ di. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra.

<sup>36</sup> Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Rob'ui'prazém nhemezé, ate wamhã, te za oto ĩ'ã, duré ro'wapézé, ate wamhã. Duré sib'ézé 'wapa õ wamhã, te za asi'upsibizé dama ĩwe, ĩwa'ãbã na sib'ézé 'wapa, asima uipra da. <sup>37</sup> E marĩ wa, wa ãne aima 'ru za'ra wa'wa. ĩwasété newa, te za rowasété 'manharĩ'wa norĩ zu ĩma rob'manharĩ za'ra ni. ãne, duréihã ma tô romhã ré ĩ'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra ĩbaihã na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za ĩ'ãma rob'ui'ére zarina, tô ĩ'ãma uwaimrami za'ra ni. — ãne ma tô Zezusi hã romhã ré sina tãma rowaihu'u sirõmo za'ra.

<sup>38</sup> Tawamhã ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— Wanhib'apito, ãhãta sib'ézé 'wapa maparane.

— Wê di tõ. Taha si. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi norĩ hã, êtê 'rãihã ãma ĩsi'ubumrozé wasu'u*

*Mateusi 26.36-46; Marcusi 14.32-42*

<sup>39</sup> Tawamhã Zezusi hã ma oto rob u watobro, êtê 'rãihã u morĩ da, Oriwera u. Tamomo 're ĩne mono zéb u te duré mo, Oriwera u. ĩsiré 're

ĩnomro mono norĩ hã te ĩme ai'aba'ré. <sup>40</sup> Tawamhã te te sima ĩwězéb u, ma tã ama aihutu. Tame Zezusi te tãma roti za'ra, ãne:

— Ma'ãpé, asima rowaptêrê za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wi. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>41</sup> Tawamhã ĩsiti za'ra te mo, siwaprosi sãmra da, romhã prã na. Tame ma hi'rãtitõ nhamra, Timama ma, mreme da. <sup>42</sup> ãne te Timama ma mre:

— ĩmama, asima wê wamhã, ĩma ba'a ĩdã'ázé hã, te robzépata tã da. Tane nherê, te ĩsima ĩwězéb uwaibaba, ĩma pisutu õ di za. Aima ĩwězéb uwaibaba, te 'manharĩ da hã ĩma wê di. — ãne te Timama wi rowaptê.

<sup>43</sup> Tawamhã ma ĩtẽme sihãiré, hãiwa ãma romhuri'wa hã, te te pawap-tob da, siptete na 're morĩ da, Zezusi hã. <sup>44</sup> Tiwi robzei'õ uptabi nherê, ma tã duré mre, Timama ma, mreme 'rãihã na. Taha wa, ma tã 're su'u a'a, dawapru ne, ti'ai wa.

<sup>45</sup> Tawamhã Timama ma, mreme pari, ma tã wahudu, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u morĩ da apã. Sõtõ za'ra ré, ma siza za'ra. Pê'ézé uptabi za'ra wa, te tinhotõ za'ra. <sup>46</sup> Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ wa, te asõtõ za'ra wa'wa. Aiwahutu za'ra wa'aba. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, rowaptêrê za'ra wa'aba asima, Wa'uburé nhimiwada'uri wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

*Zezusi hã, da te ĩ'árízé wasu'u*

*Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-52; Zuwã 18.3-12*

<sup>47</sup> Tawamhã Zezusi te te tãma nharĩ za'ra ré, ma ĩtẽme aihutu ni, da'ahã na. Zudasi hã 12 na Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ me hã aré, ta hã 're ĩmorĩ, te te sã danhimro, Zezusihi zõ. Tawamhã Zezusihi u, ma ai'ré, 'rãwi te te sawi da, tob'rata hãrã na. <sup>48</sup> Taha wa, te Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Zudasi, oro ĩzawi pese 'wa zahã, ma ĩtob'rata hãrã na taré dama ĩzawi, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã da te ĩwaihu'u za'ra da. — ãne te tãma tinha.

<sup>49</sup> Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tã oto waihu'u za'ra, da te oto dasiwi ĩ'ãri da na hã. Taha wa, te siwi sadanha, ãne:

— Wanhib'apito, e wa te da'wapé za'ra õ di za, wanhi'wa na, sib'ézé 'wapa na. — ãne te sina sadanharĩ za'ra.

<sup>50</sup> Taha wa, Zezusihi siré hã ma da'u'a ni, sib'ézé 'wapa na. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa hã ma po're nhizãri ni, ĩsimire niwĩ.

<sup>51</sup> Tawamhã ma tã Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Tô'ã. Tane hã 'manharĩ tã. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã ma po're upi, tinhib'rata na. Taha wa, ma tipo're wê apã.

<sup>52</sup> Zezusihi zõ ĩsihudu hã ta norĩ hã sasedoti ĩpire norĩ, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ, ĩpire norĩ, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ. Taha wa, ma tã Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E wa hã danhibrob zõ dapãrĩ'wa pã, ma bété we ĩzõ aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. <sup>53</sup> Bãtã sidãpãsi, wa tã asõ'a wa'aba nasi aimasĩsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. E niha bã tameb ré, asiwi ĩ'ãri aba õ di bété. ãhãna ma tã bãdã hã ĩwa waptãrã, asiwi ĩ'ãri aba zéb da hã, robra tede'wa hã pire na 're ĩmorízéb da hã. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

*Pedru hã, Zezusi te te dawĩ ĩ'udãzé wasu'u*

*Mateusi 26.69-75; Marcusi 14.53-54, 66-72; Zuwã 18.15-18, 25-27*

<sup>54</sup> Tawamhã ma tô oto siwi ti'â, Zezusi hã. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprô, sasedoti u, ïpire uptabi nhorôwa u. Pedru hã te romhã na te te dapibu. <sup>55</sup> 'Ri 'wawi wa'ra 're, da te dasima ïpré za'ra u, ma wi, Pedru hã. Tame te nhamra Pedru hã, uzâ, da te dasiwi ï'uirĩ norĩ 'rata. <sup>56</sup> Unhama âma sãmra ré, ma tô pi'ô hã 'madâ, romhuri'wa hã. Taha wa, te 'madâ'â pese, te te waihu'u da. Te te waihu'u wamhã, te oto dama 'mahâ, âne:

— ãhã zama, te Zezusihi siré 're mo. — ãne te pi'ô dama wasu'u.

<sup>57</sup> Tane nherê, ma tô tiwi ai'udâ, âne:

— Mare di. Ìma sa'rese ô di, ta hã. — ãne te pi'oi ma tinha asa.

<sup>58</sup> Tawamhã âma ronometro pari, te duré aibã hã Pedru 'madâ, sãmra ré. Taha wa, te Pedruhu ma tinha, âne:

— A zama, te dasiré 're aimo. — ãne te tâma tinha. Tazahã, Pedru te asa tâma tinha, âne:

— Mare di. Wa hã, ô norĩ siré hã ò di. — ãne te aibã ma tinha.

<sup>59</sup> Tawamhã båtã pibuzé hã misi te te sa'oto wi, te duré ni'wa hã tâma tinha, âne:

— A hã te tô ïsiré 're aimo. A hã, Darireza hawimhã duré. — ãne te tâma tinha.

<sup>60</sup> Taha wa, te duré Pedru hã asa tâma tinha, âne:

— Mare di. Tane ïma ïnharĩ hã, te waihu'u ô di. Sa'rese ô di. — ãne te aibã ma tinha. ãne na timreme hã te te 'rãsutu wi, ma awa'awi si'a hã hã. <sup>61</sup> Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, te Pedru hã 'madâ'â pese. Te te 'madâ'â wamhã, ma Wanhib'apito mreme na po're puru, Pedru hã. Romhã ré, ma tô tâma waihu'u siro, te te dawi ï'udázem na, Zezusi hã. ãne ma tô tâma tinha: “ã båtã na si'a hã hãrã ô ré, te za si'ubdatô dawi ï'udâ, ïzadawa para ô nherê.” ãne ma tô romhã ré, Pedruhu ma waihu'u siro. <sup>62</sup> ãne na oto ïmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'ô, sina pë'êze uptabi wa.

<sup>63</sup> Tawamhã aibã norĩ hã ma tô Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, siwi ï'madâ'â'wa norĩ hã. Te duré nasi siwi ahã. <sup>64</sup> Zazahã na ma duré siwi 'rã ubu. Taha wa, te tâma nharĩ za'ra, âne:

— Ma'ãpé wama waihu'u zara na, ni'wa hã ai'azãri'wa hã. E niha ïsisi hã. — ãne te nasi tâma nharĩ za'ra, te te nasi siwi ahãri sina.

<sup>65</sup> Te duré tâma nharĩ wasété za'ra, ïwasété na.

<sup>66</sup> Tawamhã mararé ma tô zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'ôto, duré sasedoti ïpire norĩ hã, duré 'Re ïhãmãna u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Si'rã'ôto wamhã, ma tô dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te we dasiwi saprôni za'ra da, ïtêmeb za'ra.

<sup>67</sup> Da te ïtême dasiwi âwisi wamhã, te siwi sadanha, Zezusi hã, âne:

— E a hã 'Re ïhãmãna u'âsi mono te te ï'aipisudu, Danho'reptui'wa da. Ma'ãpé, wama asiwasu'u za'ra na.

Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Danho'reptui'wa na aima ïsiwasu'u za'ra wa'aba wamhã, e te za âma ïzaze za'ra wa'wa. Até âma ïzaze za'ra wa'aba ô di za. <sup>68</sup> Duré, ïzadãnharĩ za'ra wa'aba wa'rãmi, te asãdãnharĩ za'ra wa'aba wamhã, e marĩ te za ïma ïwaihu'u za'ra wa'wa. Marĩ hã ïma waihu'u za'ra wa'aba ô di za.

<sup>69</sup> Tane nherê, wa hã ti'ai âma dasiré ïpodo hã, wa za oto dama ïpire na 're ïnhamra, dama ïpire uptabi 'rata. Wa za oto ïsimire niwĩ 're ïnhamra, 'Re ïhãmãna u'âsi mono 'rata. — ãne te Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra.

<sup>70</sup> Tawamhã te duré siwi sadanha, âne:



— E tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na, ma tô 're asi'madâ'â mo.  
— ãne te siwi sadanha.

Taha wa, te duré asa tâma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã te ìnharĩ za'ra wa'wa, tane na hã. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

<sup>71</sup>Tawamhã te sima nharĩ za'ra:

— Tâibâ oto. Da te wama ìwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari za'ra ô di za oto. Wasi'uihã na wa tô ìsiwasu'uzé hã wapari za'ra ni. — ãne te sima nharĩ za'ra, dama ìpire norĩ hã.

## 23

*Zezusi hã Piratuhu uiwada ìsabzé wasu'u  
Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Zuwã 18.28-38*

<sup>1</sup>Taha pari, ma tô aihĩni tiwahutu za'ra, Zezusi hã te te siwi saprõni da, Piratuhu u. <sup>2</sup>Tawamhã te te ìtême siwi âwisi wamhã, ma tô siwi wasu'u wasété, ãne:

— ã hã ma tô dawı ro'wa'rutu, tinhimırowasu'u na. Roma ãma danhib'apito ma, rob'uiprazé hã da te tâma 're po'o za'ra mono tô da, ma tô te te 're da'apa'uwati. Danhib'apito na te duré dama 're siwasu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na, Danho'reptui'wa da. — ãne te taré Zezusi wasu'u za'ra, Piratuhu ma.

<sup>3</sup>Tawamhã Piratu te Zezusihi ma tinha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito. — ãne te sadanha.

Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tâma tinha, ãne:

— Tahata ma tô tane hã ì'âma ìwaihu tô. — ãne ma tô tizadawa na tâma wa'rã, Zezusi hã.

<sup>4</sup>Tawamhã Piratu te dama tinha, ãne:

— ìwasété na te waihu'u ô di, wasété wa, te ìwê'özéb da hã. — ãne te sasedoti ìpire norĩ ma nharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ìpire norĩ me, uburé dama zama.

<sup>5</sup>Tane nherê, te mreme tete na asa tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Tinhimırowasu'u na, ma tô te te dawı 're ro'wa'rutu, tinhimırowasu'u na, daza'rui mono bâ, Zudeza ãma. Darireza ãma, ma tô roti na sãna'rata. ãhãta ma tô wei wi oto. — ãne te taré wasu'u za'ra, Piratuhu ma, Zezusi hã.

<sup>6-7</sup>Tawamhã te Piratu hã da'azadanha, damreme te te wapari wa:

— E ã hã, Darireza hawi te wei mo. — ãne te da'azadanha.

— ìhe. Ta hawi te wei mo, tiza'rui hawi. — ãne te asa tâma rowasu'u za'ra ni.

Apito Erodi te te dama 're ìroti mono zé, Darireza na danhipti'a nhõ'õmo nhisi hã. Taha wa, Piratu te te wapari wamhã, te tâma 'ru za'ra, Erodihi u te te siwi saprõni da, tame za a'â sãmra wa, Zeruzarê ãma.

<sup>8</sup>Erodi hã Zezusihi wasu'u hã ma tô te te 're wapari. Taha wa, ma tô te te sima 're wê u'âsi, Zezusi te te sabu da. Tawamhã, ìtême da te dasiwi âwisi wamhã, toi uptabi di Erodi hã, titõmo na te te oto 'madâ'â wa. ìsõ'a, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã tiwaihu'u pese na te te 'manharĩ da, ma tô aré sima wê, Erodi hã. <sup>9</sup>Taha wa, ma tô Erodi hã marĩ na sadanharĩ ahã, Zezusi hã. Tazahã, te te sada'âbã ô di asa. <sup>10</sup>Taha wa, te oto Erodihi u aimasa, sasedoti ìpire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te ìtême aimasa. Mreme tete sina, ma taré siwi pisutu za'ra, Zezusi hã.

<sup>11</sup>Tawamhã Erodi norĩ hã ma tô Zezusihi ãma tiwa'ê za'ra, taré. Tinhib'a'uwê norĩ me, ma ãma tiwa'ê za'ra, da'wapéi'wa norĩ me. Ma tô ãma

tito za'ra. Dasi'ubuzém na ma tô siwi âma hâiba ubu, ïwě na. Tawamhã Erodî hã te oto dama ti'ru, apâ da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Taha wa, te apâ siwi saprõ. <sup>12</sup> Piratu norî hã Erodîhi me, te aré 're si'ruiwapari zahuré. Âhâna, ma tô oto sisawi zahuré.

*ZeZusi hã da te dasiwi wĩrî da, Piratu te te ïdazazézé wasu'u Mateusi 27.15-26; Marcusi 15.6-15; Zuwã 18.39-19.16*

<sup>13</sup> Tawamhã Piratu te sitême dazô hã, sasedoti ïpire norî hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ïpire norî zô. Duré roti'wa norî zô, te tihârâ za'ra, ïsib'a'uwě norî me, te te ïtême ubumro da. <sup>14</sup> ïtême sihutu wamhã, te tâma nharî za'ra:

— We ïtême asiwi âwisi aba wi hã, ma tô âne ïma ïwasu'u za'ra wa'wa: “Âhã nhimirowasu'u zarina, te oto ro'wa'rutu na 're dahâimana za'ra.” Âne ma tô ïma ïwasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, wa tô asõ'a za'ra wa'aba, sadanharî pese aré, ïwasété zô, ïwasédé hã âma sa'ra za'ra wa'aba wa. Tazahã, marî hã âma hâimana õ di, ïwasédé hã. <sup>15</sup> Erodî hã te te duré sadanharî wamhã, marî hã te te ïmanharî wasété zé hã te te duré âma sõpētē õ di. Taha wa, ma tô we apâ watême satõrî za'ra, marî hã âma hâimana õ wa. Marî te te 'manharî wasété õ nherē, e niha wa za dama ti'ru, da te dasiwi wĩrî da. Mare di. <sup>16</sup> Taré wa za da'wapéi'wa norî ma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da. Taha parimhã, wa za satõ, apâ morî da. — Âne te Piratu hã tâma nharî za'ra.

<sup>17</sup> Pascowa na dasaihurizép sidâpâsi, ma tô Piratu hã dazazém hawi te te 're da'azani, misi si. <sup>18</sup> Tawamhã aihîni te damreme 'râihã na tâma nharî za'ra ni, âne:

— Da te dasiwi wĩrîre. Barabasihi si, wama wazere za'ra na apâ. — Âne te âma 'mahârâ za'ra ni, Piratu hã.

<sup>19</sup> Barabasi hã dazazéb 're, te dame 're sa. ïsimiroti zarina, ma tô dasi'wapé hã watobro, romanu norî zada, Zeruzarē âma. Ma tô duré da'maiwî, Barabasi hã. Taha wa, ma tô dasiwi sērē ni, dazazéb 're, sab da.

<sup>20</sup> Piratu hã ma tô sima wě, ZeZusi hã apâ te te satõrî da. Taha wa, te âne duré dama tinha. <sup>21</sup> Tane nherē, damreme 'râihã na te nasi 'mahârâ za'ra ni, âne:

— Wedepo'o nnonhi'râmi na, da te dasiwi sasõmri, dâ'â da. — Âne te nasi 'mahârâ za'ra ni.

<sup>22</sup> Tawamhã te Piratu hã duré dama tinha:

— E marî te te 're ab'manharî wasété mono bâ. ïwasété zô, te sadanharî wamhã, marî hã âma hâimana õ di. E niha wa za bété taré dama ti'ru, da te dasiwi wĩrî da. Mare di. Taré wa za ti'ru, da te dasiwi 're pré'é mono da. Taha parip si, te za mo, ïzadawa para. — Âne Piratu te dama tinha. Si'ubdatõ oto ïmreme hã.

<sup>23</sup> Tane nherē, te aihîni norî hã âma sé za'ra, mreme 'râihã na, âne:

— Wedepo'o nnonhi'râmi na sa'o, dâ'â da. — Âne te nasi 'mahârâ za'ra ni. Taha wa, Piratu ma tô oto dawapa. <sup>24</sup> Da te tiwi ïwaptērēzéb uwaibaba, ma tô pisutu, wedepo'o nnonhi'râmi na sa'o da, ZeZusi hã, dâ'â da. <sup>25</sup> Da te dasima ïwě za'ra zéb uwaibaba, ma tô dama ti'ru, aibã, da te wazere da, dazazém hawi watobro da, apâ morî da. Aibã nhimiroti zarina, ma tô dasi'wapé hã watobro aré, romanu norî zada hã. Ma tô duré da'maiwî, aibã hã. Taha wa, ma tô sērē ni, dazazéb 're, sab da. Tawamhã Piratu te oto ti'ru, ZeZusi hã te te siwi âri da da'wapéi'wa norî hã, da te dasima ïwě za'ra zéb uwaibaba, te te tâma 'manharî za'ra da, ZeZusihi ma.

*ZeZusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da, da te dasiwi İsasõmrizé wasu'u*

*Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Zuwã 19.17-27*

<sup>26</sup> Tawamhã ZeZusi hã te oto siwi saprõ, İdã'âzéb u. Te te siwi saprõni ré, ma tô buru hawimhã aibã hã da'razã. Aibã nhisi hã, Sima na İsisi hã. Simahã za'ru nhisi hã, Sireni na. Te te da'razãri wa, ma tô siwi pa'ã, da'wapéi'wa norĩ hã. İsisé ma tô tãma hiri za'ra wedepo'o nhonhi'rãmi hã, ZeZusihi zarina te te âri da. Taha wa, te İsarina ti'ã.

<sup>27</sup> Tawamhã da'ahã na te ZeZusihi zarina ai'aba'ré ni. Pi'õ zama, te dame ai'aba'ré, wawa sina. ZeZusihi âma pé'ézé uptabi za'ra wa, te 'ry'ry. <sup>28</sup> Taha wa, ZeZusi hã ma tô İtême aipi'ra za'ra, pi'õ norĩ u, te te tãma nharĩ za'ra da, âne:

— Pi'õ norĩ, Zeruzarẽ âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã, İzõ ai'ry'ry wa'aba tõ. Áté asisõ si, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo, ai'ra norĩ zõ zama. <sup>29</sup> Niwapsi dama 're rowasété za'ra mono di za. Taha wa, te za nharĩ za'ra ni, âne: “Pi'õi 'ra'õ norĩ ma si, 're rowẽ za'ra mono di za, duré niwa ai'uté te te İwapsõmri za'ra õ norĩ ma zama.” Áne te za nharĩ za'ra ni. <sup>30</sup> Duré dama rowasété wapsi, êtẽ 'rãihã ma, te za tasi'ru za'ra ni, danhisiwi waptã'ã da, te te da'uprosi da. Duré sa'a ma, te za tasi'ru za'ra ni, te te dazuwa za'ra da. <sup>31</sup> E marĩ da, wa tô romhã ré aima rowa'õtõ za'ra wa'wa. Åhãna, mi wapti'i ré, te za oto rowasédé hã İma 'manharĩ za'ra ni. Mi hã 'ré wamhã, e niha za bété. Dama 're rowasété uptabi za'ra mono di za. — Áne te ZeZusi hã pi'õ norĩ ma nharĩ za'ra.

<sup>32</sup> ZeZusihi me, te aibã norĩ hã dasiwi saprõni zahuré ni, İsiré dâ'ã zahuré da, ta norĩ hã. Rowasété 'manharĩ'wa zahuré, aibã norĩ hã. <sup>33</sup> Tawamhã ma tô oto âwisi za'ra, Da'rãihi na romnhisi u. Tame ma tô siwi sasõ ZeZusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'ã da. Ma duré rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã İsiré sasõmri zahuré ni. Te âma aiwa'aba zahuré, İsimire niwĩ, duré İsimi'e niwĩ.

<sup>34</sup> Tawamhã ZeZusi hã te Timama ma tinha, âne:

— İmama, da'âma 'madã'ã õ di za, da te İma İ'manharĩ wasété za'ra zé hã. Da te dasiwi İwaihu'u âna, ma tô İma 'manharĩ wasété za'ra ni. — Áne te Timama ma tinha, ZeZusi hã.

Tawamhã êtẽ zapotore İ'ui'ére ré hã ma tô nasi sima sãmra, ZeZusihi uzazéb zõ. Taha zarina, ma tô sima âma aipé. <sup>35</sup> ZeZusi norĩ hã simnhatã ré, te zudezu norĩ hã İ'rata asimro, te te 'madã'ã za'ra da. Taha wa, te roti'wa norĩ hã sima nharĩ za'ra, âne:

— Ma tô te te 're da'anho'reptu aré. Tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re İhãimana u'âsi mono te te pisutu wamhã, ma'ãpé sisõ'reptu. — Áne ma tô âma tiwa'ẽ za'ra.

<sup>36</sup> Da'wapéi'wa norĩ zama, ma tô âma tiwa'ẽ za'ra. Tawamhã ma İtême ai'ré za'ra, te te tãma wẽ za'ra da, uwa 'ru 'rãi wa'u İsé hã, İwa'ãbã syry hã.

<sup>37</sup> Áne te tãma nharĩ za'ra:

— A hã zudezu norĩ nhib'apito wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. — Áne te tãma nharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

<sup>38</sup> ZeZusihi 'rãi uwaibaba, te âma İrob'ui'ére ré hã da'o. “Å hã, zudezu norĩ nhib'apito.” Áne âma İrob'ui'ére hã.

<sup>39</sup> Tawamhã rowasété 'manharĩ'wa hãiba amo hã te tãma tinha, âne:

— A hã Danho'reptui'wa da, 'Re İhãimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. Wa norĩ zama, wanho'reptu na. — Áne te ZeZusihi ma tinha, wa'ẽ sina.

40 Taha wa, ma ĩsiré hã ãma sadapsisi, ãne:

— Tô'ã. E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimihãzé, asima pipa ã bâ, ma tô tane tâma ĩnha. Wa norĩ hã wa wasiré waza'o ni, apito nhimiwada'uri zarina. Taré, da te wama rob'manharĩ ô di, dasiwi. <sup>41</sup> Wa norĩ hã wawasété wa, ma tô wama rob'manharĩ ni. Tazahã, ã hã marĩ hã te te dama 'manharĩ wasété ô di. — ãne te tâma tinha.

<sup>42</sup> Taha wa, te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Zezusi, ĩ'ãma aipo're pu'u za, Danhib'apito na apã we aimorĩ wamhã. — ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>43</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha, ãne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. ã bãtã na te za ĩ'rata 're asãmra mo, rowẽ uptabi ãma. — ãne ma tô aibã ma ropisutu, Zezusi hã.

*Zezusihi dâ'ãzé wasu'u*

*Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Zuwã 19.28-30*

<sup>44</sup> Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro. <sup>45</sup> Bãdã sipra wi, ma tô zazahã hã hãihapo'o, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã. <sup>46</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã Timama ma tinha, mreme 'rãihã na:

— ĩmama. ãhãta, wa za ĩpẽ'ẽzani hã aima tisõ, asib'rata. — ãne te si'mahã, mreme 'rãihã na. Tawamhã awa'awi ma pẽ'ẽ hai'utõ oto. <sup>47</sup> Tawamhã aibã hã ma tô ãma rob'madã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, romanu hã. Te te ãma rob'madã'ã wamhã, te ãma tiwata, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma. ãne te tinha:

— Nare ô hã, aibã 're ĩmorĩ wẽ tô. — ãne te tinha.

<sup>48</sup> Tawamhã da'ahã na ma tô tasi'rã'õtõ ni, da te ãma rob'madã'ã za'ra da. Tawamhã Zezusi hã dã'ã wi, te 'ri tẽme apã ai'aba'rẽ ni, dawawa sina. ãma dapẽ'ẽzẽ uptabi za'ra di. <sup>49</sup> Zezusihi zawi pese'wa norĩ hã, romhã na ma tô ãma 'madã'ã za'ra. Pi'õ norĩ zama, te romhã na ãma 'madã'ã za'ra, Darireza hawi ĩsarina ĩsi'aba'rẽ norĩ hã.

*Zezusi da te ĩsẽrẽzé wasu'u*

*Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Zuwã 19.38-42*

<sup>50-51</sup> Aibã hã te 're hãimana, Zuzé na ĩsisi hã. Arimateza na ĩsa'ru nhisi hã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Aibã hã ĩwẽ. Hãimana wẽ uptabi di, dama. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb zõ, te 're simipari u'ãsi. Ta hã, roti'wa ĩpire. Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire norĩ siré, te 're simasisi. Tazahã, Zezusi te te siwi ãri da, te te sima ãma roti za'ra wamhã, te te ãma dazazei ô di. <sup>52</sup> Zezusi hã dã'ã wamhã, te oto Piratuhu u mo Zuzé hã, Zezusihi hãiba hã te te tiwi waptẽrẽ da. <sup>53</sup> Taha wa, ma tô ãma saze, Piratu hã. Taha wa, ma tô si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, Zuzé hã. Te te si'rai wamhã, ma tô hãiba ubu, zazahã ĩhãirã na. Taha pari, ma tô tisẽ, ab're wa, etẽ zahãpã ab're sirõmo wa. Tame ma tô Zezusihi hãiba hã tisẽ, da te ĩwa ĩda'manherẽ'õ wa. <sup>54</sup> ãhã romhuri 'rãsutu na ma tisẽ. Romhutu na te za zudezu norĩ hã romhuri zahãrizé hã 'madã'ã za'ra.

<sup>55</sup> Tawamhã Zuzé hã ab're u morĩ wamhã, ma tô pi'õ norĩ hã ĩsarina ai'aba'rẽ. Zezusihi zarina, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi we ĩsi'aba'rẽ, pi'õ norĩ hã. Tawamhã ab're hã ma tô sabu za'ra. Duré Zezusihi hãiba, Zuzé te te ĩsẽrẽzé hã ma tô sabu za'ra. <sup>56</sup> Tawamhã 'ri tẽme te apã ai'aba'rẽ. Taha wa, ma tô marĩ hã sada wa'u za'ra, wedewa'u ĩsadaze hã, te te siwi ãma hãiba u'rẽ da. Romhuri zahãrizém na hã ma tô tiwa'utu za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutuzéb zarina.

## 24

*ZeZusi hã, Īmama te te ĩhãiwa'utuzé wasu'u*

*Mateusi 28.1-10; Marcusi 16.1-10; Zuwã 20.1-10*

<sup>1</sup> Dumidu na rowa'a wi, te pi'õ norĩ hã ai'aba'ré, ab're u. Marĩ wa'u te siré âri za'ra, ĩsadaze hã. <sup>2</sup> Ab're u sihutu wamhã, êne ma tô 'madãâ za'ra, ab're nhitobzé hã. Sitob õ di oto. Ni'wa hã ma tô ab're nhiti pi'ra. <sup>3</sup> Tawamhã sisisi wamhã, te te sãmri za'ra õ di, Wanhĩb'apito ZeZusihi hãiba hã. Robaba di. <sup>4</sup> Te te waihu'u za'ra õ wa, te ãne sima rosa'rata za'ra:

— E niha ab're hã baba di. E mahãta ĩhãiba. — ãne te sima sô amrami za'ra. Tawamhã aibã norĩ hã maparane ma ĩtẽme aima'wa. Ī'uzã hã ma ai'ubuzi zahuré. <sup>5</sup> Taha wa, ma tô pi'õ norĩ hã tãma tipahi za'ra. Pahi te, ma tô aiwẽ'ẽ za'ra, ti'ai u. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, pi'õ norĩ ma:

— E niha da, te ĩhãiba zô ĩrob'madãâ za'ra wa'wa, adãâ 'ru ãma. Apã ma tô hãiwa'udu. <sup>6-7</sup> ãme nomro õ di oto. Ma tô hãiwa'udu. Darireza ãma 're sãmra mono ré, ma tô romhã ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa aré, ãne: “Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za dama ĩnhomri ni, aibã ĩwasété norĩ ma. Wedepo'o nhonhi'rãmi na te za dasiwi ĩzasõmri ni, ĩdãâ da. Bãdã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãiwa'udu.” ãne ma tô romhã ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. — ãne ma tô ZeZusihi mre me na ãma po're pu'u za'ra, aibã norĩ hã.

<sup>8</sup> Taha wa, ma tô pi'õ norĩ hã ãma tipo're pu'u za'ra, ZeZusihi mre me na. <sup>9</sup> Taha pari, te ab're hawi apã ai'aba'ré, ĩsazei'wa norĩ u. Aibã 11 na ĩhãiba za'ra norĩ ma, ma tô rowasu'u pese za'ra, ZeZusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma. ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma zama, ma tô tãma rowasu'u pese za'ra. <sup>10</sup> Pi'õ norĩ nhisi hã, ãne: Mariza Madarena, duré Zuwãna, duré Mariza, Ti'aduhu na. Ta norĩ hã ĩsiré pi'õ norĩ me, ab're u ĩsi'aba'ré hã, te ZeZusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma rowasu'u pese za'ra. <sup>11</sup> Tane nherẽ, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ di, taré newa. <sup>12</sup> Tane nherẽ, Pedru hã ma tô wahudu, ab're u wara da, te te sabu da. Ab're u wisi wamhã, ma tô sô aiwẽ'ẽ, te te sô rob'madãâ da. Sô siwẽ'ẽi wamhã, ĩ'ubuzéb si, ma tô sabu. Taha wa, ma tô apã mo 'ri tẽme, tob'uzu sina, marĩ hã ĩhãimana na.

*Emausi u, ĩsazei'wa norĩ nebzé wasu'u*

*Marcusi 16.12-13*

<sup>13</sup> Tawamhã tô taha bãtã na te tineb zahuré, Emausi na 'ri wa'õtõ nhisi u, ZeZusihi zazei'wa norĩ hã. Zeruzarẽ hawi te tineb zahuré, 'ri wa'õtõ u. Zeruzarẽ hawimhã, 10 na ti'ai pibuzé hã, Emausi u hã. <sup>14</sup> Nep sina, ma tô te te sima rowasu'u zahuré, uburé marĩ hã ĩwairébé mono na. <sup>15</sup> Te te sima rowasu'u zahuré mono ré, duré ãma sisada'ãbã zahuré mono ré, ma tô ZeZusi hã ãma tiwisi zahuré. Te oto ĩme timorĩ zahuré. <sup>16</sup> Titõmo na ma tô 'madãâ zahuré. Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré õ di, ni'wa newa. <sup>17</sup> Tawamhã ZeZusi te sadanharĩ zahuré, ãne:

— E marĩ, te asima ĩwasu'u wa'aba mo, bãdãdi na ane wa'aba sina. — ãne te sadanharĩ zahuré. Taha wa, ma tô mazahãri zahuré. Ubu pire zahuré di. <sup>18</sup> Tawamhã ma tô ĩhãiba amo hã sadanha, Tezopasi na ĩsisi hã:

— Zeruzarẽ ãma 're asãmra mono nherẽ, e aiwétési aima ĩsa'rese õ, ã nimosi marĩ hã ĩwairébé mono hã. — ãne te sadanha, Tezopasi hã.

<sup>19</sup> Taha wa, ma tô ZeZusi hã asa sadanharĩ zahuré:

— E marĩ, wairébé mono bã bété. — ãne te sadanharĩ zahuré.

— ZeZusi, Nazarẽ hawi ĩmorĩ ma, ma tô rob'manharĩ wasété za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo aré. Tiwaihu'u pese

na ma tô marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ aré, ìwě hã. Duré mreme pire na, te 're mo. Æne na ma tô waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Æne na hã uburé ma tô waihu'u za'ra ni. <sup>20</sup> Tane nherê, wa'madâ'â'wa norĩ hã sasedoti ìpire norĩ hã ma tô danhib'apito u siwi saprõ. Roti'wa norĩ dama ìpire norĩ me, ma tô ìtême siwi saprõ, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô ìsimiwada'uri zarina, dasiwi sasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na dá'â da. <sup>21</sup> Izarazéhé nhihudu norĩ hã, danhimiwada'uri na oto 're wahâimana za'ra mono tô da, te te 're wa'apawapto mono da ne, wa tô 're wanhimnhasi za'ra aré. Æhãna bâdâ maparane ma tô âma ne, da te ìwĩrízém na hã. <sup>22-23</sup> Ni'wam norĩ hã pi'õ norĩ hã ma tô ai'aba'ré ab're u, wasiré ìsazei'wa norĩ hã. Tane nherê, te te siwi sãmri za'ra õ di, ìhâiba hã. Ab're hã baba na, ma tô sô sabu za'ra. Apâ sihutu wamhã, ãne te wama rowasu'u za'ra: “Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ si, wa tô wasiwi'madâ'â za'ra ni, hãiwa hawi we ìne hã. Zezusi hã, u, dá'â õ di. Te u, oto 're mo. Æne ma tô wama rowasu'u zahuré.” Æne te pi'õ norĩ hã wama rowasu'u za'ra. Taha wa, wa tô âma watob'uzu za'ra ni, ìsimirowasu'u za'ra na hã. <sup>24</sup> Taha wa, ma tô wasiré norĩ hã 'mane, pi'õi wa'rãmi, ab're u. Te te robzabu zahuré wamhã, ab're hã baba na ma tô duré sabu zahuré, pi'õ norĩ nhimirowasu'u zarina. Te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusihi hãiba hã te te ìsãmri zahuré õ na. — Æne te tâma rowasu'u zahuré, Zezusihi ma, Tezopasi norĩ hã.

<sup>25-26</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharĩ zahuré, ãne:

— E niha bété, waihu'u su'u aba õ di, sazei aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u mono bâ, Danho'reptui'wa na rob'ui'ééré hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã te za a'â robzépata, rowasédé, da te tâma 'manharĩ wamhã. Taha parip si, te za rowě âma 're sãmra, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìpisutuzéb uwaibaba. — Æne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u zahuré, sõ'awi tâma siwasu'u zahuré õ nherê, Danho'reptui'wa na.

<sup>27</sup> Romhã ré, ma tô ìwana Danho'reptui'wa na rob'ui'ééré za'ra ni. Tawamhã Mozési te te âma ìrob'ui'ééré na, te oto tâma rob'rãzarõtõ zahuré. Taha pari, uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, te te âma ìrob'ui'ééré za'ra na, te tâma rob'rãzarõtõ zahuré.

<sup>28</sup> Tawamhã ma tô rob'umhutu za'ra oto, 'ri wa'õtõ u hã, Emausi u hã. Zezusi hã te aré tiwi timorĩ waré zahuré. <sup>29</sup> Taha wa, ma tô tâma nharĩ zahuré, tiwi morĩ zahuré tõ da:

— Wa'rata asãmra a'â. Ma tô wawi tihâiwahã. Te za wawi tirobra. — Æne te tâma nharĩ zahuré.

Taha wa, ma tô âzé 'ri para u, ì'rata sãmra zahuré da, a'â. <sup>30</sup> Tawamhã ì'rata te tinhamra zahuré, siré saihuri da. Sãmra wamhã, ma tô ì'u'êne hã ti'â, Zezusi hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wě'ê, ì'u'êne hã. Ma tô tâma sõmri zahuré. <sup>31</sup> Taha wa, ma tô oto waihu'u zahuré, Zezusi hã. Tazahã, ma tô tiwi aimani zahuré. <sup>32</sup> Taha wa, te ìsa'u sima rowasu'u zahuré, ãne:

— Bâdâdi na we te te wama rowasu'u mono ré hã, e watoi õre, wapě'ê 'remhã. Wato sina, wa we wa te wapari. Wapari ze ti. — Æne te sima rowasu'u zahuré.

<sup>33</sup> Tawamhã awa'awi, ma tô tiwahutu zahuré, Zeruzarê u neb da apâ. Simasisi wamhã, ma tô Zezusihi siré norĩ hã sabu za'ra, 11 na ìhâiba za'ra hã. 'Ri para, te siré ai'ubumro, ìsazei'wa norĩ me.

34 — Tô sena, ma tô Wanhib'apito hã hâiwa'udu. Simahã ma, ma tô sihâi'ré. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, datême ïsimasisi norĩ ma.

35 Tawamhã Wanhib'apito, bådâdi na ïtême ïwisi zahuré na, ma tô asa dama rowasu'u zahuré, ïsazei'wa norĩ ma. Duré, Wanhib'apito te te ïwaih'u'u zahuré zém na, ma tô siwasu'u zahuré. ï'u'êne te te tãma ïwê'ê zahuré na, ma tô duré Wanhib'apito hã waihu'u zahuré. ãne na ma tô siwasu'u zahuré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma.

*Zezusi hã, tizazei'wa norĩ ma, ïsihâi'rézé wasu'u*

*Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8*

36 Tawamhã ïsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u zahuré ré, ma tô Zezusi hã ïwa'wa tizab za'ra. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

37 Tawamhã dahâiba warô newa, ma tô tãma tipê'ewara za'ra. 38 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô ïma aipê'ewara za'ra wa'wa. E marĩ da, ma tô ïwawã za'ra wa'wa, ïhâiwa'utuzém na. 39 ïnhib'rada, 'madâ'â za'ra wa'aba. Duré ïpara hã 'madâ'â za'ra wa'aba. Ma'ápé oto ïzaze za'ra wa'aba. Wa hã tô, Zezusi. Dahâiba warô hã nhi ô di, duré hi ô di. Wa hã ïnhi ré hã, duré ïhi ré hã. Ma'ápé asib'rata na ïupi za'ra wa'aba, tô sena ïzaze za'ra wa'aba da. 40 — ãne ma tô Zezusi hã tãma si'ru za'ra. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã tãma sô'a za'ra, duré tipara hã. 41 ïmreme te te wapari za'ra wamhã, te 're to za'ra, tipê'ê na. Tãma rowê uptabi za'ra di. Tane nherê, Zezusi hã hâiwa'utu ô newa, te te ãma saze za'ra ô di. Taha wa, mrab zô te sadanharĩ za'ra oto, Zezusi hã:

— E mra, te aima tihâimana za'ra wa'wa. — ãne te sadanharĩ za'ra.

42 Tawamhã syry na ma tô tãma sômri za'ra, tepe zebre hã. 43 Tawamhã ma ti'â, te te 'rêne da, ïsô'a za'ra. 44 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Romhã ré wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ai'rata 're ïnhamra za'ra wa'aba mono ré hã, marĩ hã za ïzô ïwairébé mono na, Mozésihi nhimi'ui'ére zarina, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére zarina, duré ïsô're na rob'ui'ére zarina. — ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

45-46 Tawamhã ma tô ãne ïãma waihu'u za'ra, ïbaihã na rob'ui'ére zarina:

— Romhã ré ma tô ãne ïãma rob'ui'ére za'ra ni: “Danho'reptui'wa te za robzépata za'êtê, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisudu hã. Tane nherê, bådâ maparane ãma si'utôri ô ré, te za hâiwa'udu apâ, ab're hawi. 47 Duré, te za ïwasu'uwê na ïsada para te te 're dapo're pu'u za'ra, ãne: ‘Dawasédé hã te za da te 're rême pese za'ra. Tawamhã te za te te dama 're aparĩ dawasédé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.’ ãne te za ïwasu'uwê na uburé te te ãma 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ. Zeruzarê ãma ïsãna'rada hã za.” ãne ma tô duré romhã ré ãma rob'ui'ére za'ra, ïbaihã na hã. 48 A norĩ wa'wa hã ma tô ïãma ï'madâ'â za'ra wa'wa, ïdâ'ázé hã. Duré ïhâiwa'utuzé hã ma tô ïãma ïwaih'u'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za ïwasu'u wê'wa, 're anomro aba mo. 49 Wa hã wa za we atême satôri za'ra wa'wa, ïmama te te aima ïropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Taha wa, te za a'â 'ri ahã ãma sô asimipari za'ra wa'wa, hâiwa hawi te we atême ïsatôri za'ra wa'aba zéb u, ïwaih'u'u pese na 're ïmorĩ ne, 're anomro aba mono da. — ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã, hâiwa u ïmorizé wasu'u*

*Marcusi 16.19-20; Atusi 1.9-11*

<sup>50</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ñomro mono norĩ hã te te simro, 'ri ahã nhiti, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tamomo te te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô tinhib'rada hã wahutu, tisi hawimhã, ñwẽ hã te te tãma sômri za'ra da, Zezusi hã. <sup>51</sup> Tawamhã taha ré, ma tô tiwi timorĩ za'ra. Ìmama hã ma tô tiwi âri za'ra, hãiwa u. <sup>52</sup> Tawamhã ãsa'u, te Zezusihi ãma tiwata za'ra, hi'rãtitõ. To sina, te apã ai'aba'rẽ, Zeruzarẽ u. <sup>53</sup> Tawamhã 'Re ñhãimana u'ãsi mono ãma 're ñdawata za'ra mono zẽb ãma, te 're si'ubumroi u'ãsi, 'ri 'wawi wa'ra 're, ãma 're wata u'ãsi za'ra mono da.



## Zuwā Zezu Cristuhu wasu'uwē na, Zuwā te te āma ĭrob'ui'érézé ĭbaihā wasu'uzé

Ā ĭbaihā na rob'ui'éré'wa nhisi hā, Zuwā na ĭsisi hā. Ā hā Zezusihi siré 're ĭmorĭ, Tĭ'aduhu sisānawā. Ta norĭ hā tepe mrami na aré romhuri'wa zahuré. Duré Zuwā hā ĭhāiba amo hā te duré 're hāimana, ā dawabzuri te te dama 're ĭ'ab'manharĭ mono hā. Taha nhisi hā, Zuwā Batita. Tazahā ā ĭbaihā na rob'ui'éré'wa hā ta hāi ō di.

Zuwā hā ma tō wama wasu'u za'ra, Zezusi hā tō sena 'Re ĭhāimana u'āsi mono 'ra uptabi na hā. Zuwā 20.31 āma te āhā wasu'u hā tihāiba. Ma tō duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hā Danho'reptui'wa na ni'wam norĭ hā te te sina 're ĭ'umnhasi za'ra mono hā rowē na 're ĭdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā za ta norĭ si te te sina 're ĭ'uwaimrami za'ra mono na hā. Zuwā hā ma tō duré wama āma romnhimiré'é za'ra, marĭ mono bā, wahāimanazém na wa te āma 're ĭrosa'rata za'ra mono zéb da hā. Ā na ma tō wama āma romnhimiré'é za'ra, duré ĭ'u'ēté wapu na, duré rowa'a na, duré pone'ërebā na, duré pone'ërebā 'madâ'â'wa na zama, duré uwa 'ru na zama.

*'Re ĭhāimana u'āsi mono mre me na ĭsisi hā ĭshāibazé wasu'u*

<sup>1</sup> Duréihā ti'ai ō ré hā, marĭ ō uptabi di. Ropoto na te te sāna'rata ō ré, te 're mo, 'Re ĭhāimana u'āsi mono mre me na ĭsisi hā. Ta hā te siré 're simasisi u'āsi zahuré, 'Re ĭhāimana u'āsi mono me. Duré ta hā 'Re ĭhāimana u'āsi mono. <sup>2</sup> Ti'ai ō ré hā, te siré 're simasisi zahuré, marĭ ō uptabi ré hā. <sup>3</sup> Ta hā ma tō uburé te te ro'apoto, 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te tāma ĭpisutuzéb zarina. Te te ro'apoto mono ō 'wa'āhā, aré marĭ ō uptabi di. <sup>4</sup> Ta hā rowē na 're ĭdahāimana u'āsi za'ra mono zé nhomri'wa, te dama 're hāimana, 'Re ĭhāimana u'āsi mono mre me na ĭsisi hā. Dama rob'uiwē'wa ne, rowa'a na damorĭ wē na 're danomro mono da, te za roti wē na te te dama 're awaihu'u. <sup>5</sup> Robra na ne, dawasété na 're danomro mono nherē, te za dama rob'uiwē'wa ne 're ĭmorĭ hā te te 're da'apawaptob u'āsi, tinhimiroti na. Niwa da te dawĭ uprosi waihu'u ō di za ĭsimiroti hā, dawasété na 're ĭdanomro mono norĭ hā.

<sup>6</sup> Tawamhā 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā ma tō aibā hā satō, te te dama 're sadawa wasu'u mono da. Aibā nhisi hā Zuwā na ĭsisi hā. <sup>7</sup> Ta hā ma tō te te dama 're wasu'u, rob'uiwē'wa ne 're ĭmorĭ wasu'u hā. <sup>8</sup> Zuwā hā rob'uiwē'wa ne 're ĭmorĭ hā 're hāimana mono ō di. Rob'uiwē'wa ne 're ĭmorĭ wasu'u na te te 're da'apo're pu'u mono da si, ma tō we datēme wi, Zuwā hā. <sup>9</sup> Rob'uiwē'wa ne 're ĭmorĭ hā tō sena ĭsimiroti hā. Ta hā ti'ai u ma we datēme wi, aihĭni ĭsimiroti hā da te waihu'u pese za'ra da.

<sup>10-11</sup> Ta hā te oto ti'ai āma 're hāimana, 'Re ĭhāimana u'āsi mono mre me na ĭsisi hā. Tazahā 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa para, te te ro'apoto mono nherē, ro'apoto mono 'wa na da te waihu'u za'ra ō di. Tisiré zudezu norĭ rob u, ma tō wei mo. Tane nherē, sō 're tob'uzu za'ra mono ō di, ta norĭ hā. <sup>12</sup> Ni'wam norĭ si ma tō sō 're tob'uzu za'ra. Ma tō te te āma 're sasōmri za'ra. Taha wa, ma tō ta norĭ si pisutu za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono 'ra, 're hāimana za'ra mono da. <sup>13</sup> E ĭ'ra siro, ma tō ta norĭ hā 're rere'e, ti'ai āma timama sipoto na. Mare di. Taha zarina, ĭ'ra siro, 're rere'e mono ō di. 'Re ĭhāimana u'āsi mono si ma tō āma 're 'ra za'ra.

14 Dama 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u'wa da hã, wa'rata 're sãmra mono da, ma tô sihâiba. Simizawi pese uptabi di. ĩsimiroti hã wẽ uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wa, ôhõ si 're morĩ wẽ uptabi di. Misire ĩ'ra hã. Ôhõ si, waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã wa tô wasiwi waihu'u za'ra ni, 're ĩmorĩ wẽ uptabi na. ĩwaihu'u pese na zama, wa tô waihu'u za'ra ni.

15 Ta hã ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Āne ĩtẽme wisi wamhã, te dama 'mahã, Zuwã Batita hã:

— Ôhõta aibã hã te wei mo. ĩwana, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: “Ô hã ĩza'u si wei morĩ nherẽ, ĩma pire di. E marĩ wa. ĩpoto õ ré, 're morĩ u'âsi wa.” — Āne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

16-17 Duréhã wahi'rada Mozési hã ma tô te te dama 're roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô te te dama 're roti, ãma 're danomro wẽ mono da. Zezu Cristu hã ma tô ôhõ si te te dama 're waihu'u, dawasété nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na. Simizawi pese uptabi wa, te te 're wa'apawaptob u'âsi, ãma 're wanomro wẽ mono da, Zezu Cristu hã. 18 Ti'ai ãma 're ĩdanomro mono hã datõmo na da te 're 'madã'ã za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ôhõ si, ma tô Timama hã 'madã, siré 're simasisi u'âsi zahuré mono wa, Timama me. ĩ'ra hã misire, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã ma tô te te dama 're wasu'u u'âsi Timama hã, da te 're waihu'u za'ra mono da.

*Zuwã Batita te te dama 're ĩrowasu'u mono zé wasu'u  
Marcusi 1.1; Rucasi 3.2-3*

19 Tawamhã aibã norĩ hã ma tô aihutu, Zuwã Batitaha u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã. Tipawapto'wa norĩ me, ma tô ĩtẽme aihutu, réwita norĩ me. Zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã te te satõrĩ za'ra wa, ma ĩtẽme aihutu, Zeruzarẽ hawi.

Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi sadanharĩ za'ra, ãne:

— E 'wa hã, a hã.

20 Taha wa, te ãne tãma siwasu'u za'ra:

— Wa hã Cristu õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da.

21 Te duré siwi sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã bété, a hã. E a hã, Eriasi apã aihãiwa'udu.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Ta hã ĩ õ di, wa hã.

Taha wa, te duré siwi sadanha:

— E a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono, te 're aimo.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã, ta hã ĩ õ di.

22 Tawamhã te duré siwi sadanha:

— E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé wei wama asiwasu'u su'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da, wei wazatõrĩ'wa norĩ ma, wa te aiwasu'u za'ra da.

23 Taha wa, te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã a'ubuni wi, dama roti'wa. Āne, wa tô te dama 're rob'mahãrã: “Wanhib'apito zô, te za bãdãdi hã ĩmana 'rãmi asiwi ĩsa'ra wa'aba mo, awa'awi da.” Āne ma tô wahi'rada Iza'iza hã te te dama 're roti aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Tane wa tô duré wa hã te dama 're roti, ĩsimiroti zarina. — Āne te Zuwã Batita hã tãma siwasu'u za'ra, aibã norĩ ma.

24-25 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ma tō wama asiwasu'u za'ra. A hã, Cristu ò di. A hã, Eriasi ò di. A hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ìdanhimipari za'ra mono ò di. E marĩ da, te bété â dawabzuri hã dama 're ì'ab'manharĩ mo, a hã ò nherê. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

26-27 Tawamhã Zuwã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Â na si, wa tō â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ. Tane nherê, ìza'u si we ìmorĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u mono da, ma tō wei wi. Zahadu sa'rese za'ra wa'aba ò di, a norĩ wa'wa hã. Ta hã ìma pire wa, ìpara'uza wasisizé te tãma wasihu waihu'u ò di. — ãne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.

28 ãne romhâimanazé hã Betãna na 'ri wa'õtô nhisi ãma Zodã zara niwĩ â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharizéb ãma hã.

*'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u  
Marcusi 1.10; Rucasi 3.22*

29 Tawamhã awê ma tō Zuwã Batita hã Zezusi hã tisã, ìtême morĩ ré. Te te sãmri wi, te dama 'mahã, ãne:

— Ôhõta te we oto mo, Pone'ërebã hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã dawasédé hã te te dama 're apari mono da. <sup>30</sup> Ìwana wa tō ãne hã aima wasu'u za'ra wa'wa: “Ìza'u we ìmorĩ hã ìma pire di. Ìpoto ò ré, 're morĩ u'âsi wa, ìma pire di.” ãne, wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa. <sup>31</sup> Wa hã te duré waihu'u ò di aré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na hã Danho'reptui'wa da. Tazahã, wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu hã wa te waihu'u za'ra da, wa â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ.

<sup>32-33</sup> — Ìsi'uihã na, wa hã te duré waihu'u ò di. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tō ìma waihu'u, te te ìpisudu hã. ãne te ìma wasu'u: “Ìtême wa za satô Ìpê'ëzani hã, te ìpisutu u. Ìhawi morĩ ò di za. Ì'rata te za 're sãmra u'âsi. A hã te za ãma ì'madã. ãma 'madã'â wamhã, te za oto ìwaihu, ò hã te ìpisutu na, Ìpê'ëzani te te dama 're anhomri mono da.” ãne ìzatõrĩ'wa hã te ìma wasu'u. Tō sena ma tō ìma rowasu'u. Wa hã wa tō ãma 'madã. Ma tō we ìtême mo, hãiwa hawi utu'u ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'ëzani hã. Ìhawi morĩ ò di. <sup>34</sup> Wa hã wa tō ãma 'madã. Tō sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ô hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. — ãne te dama wasu'u, Zuwã Batita hã.

*Aibã norĩ hã, Zezusihi ãma te te ìsasõmri na'rata zahuré zé wasu'u*

<sup>35</sup> Tawamhã awê te duré Zuwã Batita hã wasiré tihãiba. Wa norĩ hã ìsiré 're wane wa, wa ìsiré aima'wara ni. Tawamhã wasiré wasimasab ré, ma Zezusi hã ro'razã. <sup>36</sup> Tawamhã, Zuwã Batita hã te te 'madã'â wamhã, te dama 'mahã:

— Ôhõta Pone'ërebã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi we ìmorĩ.

<sup>37</sup> Tawamhã Zuwã Batitaha mreme hã wa te wapari wa, wa tō oto wanem ni, Zezusihi zarina. <sup>38</sup> Taha wa, Zezusi hã ma wei wazô aipi'ra. Te wei wa'madã. Tawamhã te wama tinha, ãne:

— E marĩ zô, te we ane wa'wa.

Tawamhã asa wa tãma nharĩ ni:

— Rowahutu'wa, asãmrazé hã wa te waihu'u da, wa wei wanem ni.

<sup>39-40</sup> Tawamhã Zezusi te wama tinha:

— Oto pé ìzaproni aba, ìnamrazé hã sabui wa'aba da. Taha wa, wa oto ìme wanem ni, ìsãmrazéb u. Wasihutuzéb u ma tō bådã hã we tinh'o're za'a. Tawamhã båtã na wa ì'rata aimasisi ni, ãdéréhé me. Simahã no,

Ādéré hã. <sup>41</sup> Tawamhã tidub'rata zô te mo, Ādéré hã. Te te sãmri wamhã, âne te tãma rowasu'u:

— Danho'reptui'wa hã wa tô sôpêtê ni, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. Danho'reptui'wa hã ta hã “Cristu”, damreme amo na hã.

<sup>42</sup> Tawamhã ma tô Zezusihi u we saprô apã. We te te ãtême âwisi wamhã, Zezusi te Sima hã 'madã. Te tãma tinha:

— A hã Sima, Zuwãhã 'ra. Āhãna wa za asisi na saprĩ. Sepasi na asisi hã za oto. — Āne te tãma tinha. Āma ĩsaprĩ hã Pedru na ĩsisi hã.

*Zezusi hã, Piripi norĩ te te ĩpisutu na'rata zahuré zé wasu'u*

<sup>43</sup> Tawamhã awê Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, te Zezusi hã sina ropisutu. Taha wa, wa ĩsiré oto ai'aba're ni. Wasi'aba'rei ré, wa tô aibã hã sôpêtê za'ra ni, Piripi na ĩsisi hã. Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— We aimorĩ, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

Taha wa, te oto ĩsiré mo. <sup>44</sup> Piripihĩ za'ru hã Besada na 'ri nhisi hã. Tame te duré Ādéré norĩ hã 're simasisi zahuré, Pedruhu me. <sup>45</sup> Tawamhã Piripi te Natãna'éhé zô mo. Te te sãmri wamhã, âne te tãma tinha:

— Aibã hã wa tô sabu za'ra ni, wahi'rada Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré siro hã romhã ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama ĩsa'u te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra hã. Ta hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ hã, Zuzéhé 'ra hã. — Āne te Piripi hã tãma rowasu'u.

<sup>46</sup> Tawamhã te Natãna'é hã asa tãma tinha, âne:

— Oro Nazaré hawi ĩwê hã wei morĩ õm ne.

Tawamhã Piripi asa te tãma tinha:

— We aimorĩ, wanem hã, sabu da.

Taha wa, te apã ãtême saprô.

<sup>47</sup> Tawamhã te te sãmri wi, te Zezusi hã tãma tinha, Natãna'éhé ma, âne: — Ōhõta te wei mo, Izarazéhé nhihudu uptabi hã 're ĩmorĩ wê uptabi hã. Sadawa nhipese ãna te 're mo.

<sup>48</sup> Taha wa, te Natãna'é hã asa tãma tinha:

— E niha ma tô ĩwaihu.

Taha wa, te duré Zezusi asa tãma tinha:

— Piripi hã te te ai'mahãrã õ ré, wa tô ai'madã, pidera wede 'rowi asãmra ré.

<sup>49</sup> Tawamhã Natãna'é asa te duré tãma tinha:

— Rowahutu'wa, a hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra. A hã uburé Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩb'apito.

<sup>50-51</sup> Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Tane tô. Wede 'rowi asãmra ré, te aiwaihu'u wa, ma tô asina ĩwaihu, asina ĩwaparĩ wa. ĩwaihu'u pese wa, ma tô ĩ'ãma atob'uzu. Niwapsi te za marĩ hã ĩ'madã, ĩwaihu'u pese na marĩ hã te aima ĩwaihu'uzém nhĩpai u. Asõ'a wa'aba, te za hãiwa hã we 'ridawa, ĩnho'õmoi baba. Tawamhã siwa'rãmi te za nasi we ãtême ai'aba're hãiwa hawi, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto u hã. — Āne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

## 2

*Cana ãma dasina damrozé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã maparane ma tô wa'ãma timara. Taha pari, dasaihurizé hã ma tô 'manharĩ za'ra ni, dasina damrozém na hã. Cana na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, ma tô 'manharĩ za'ra ni. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Zezusihi na hã te tame dame tihãiba. <sup>2</sup> Zezusihi

zô zama, te tahârâ ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô zama, dasina damro u wasi'aba'r  da. Taha wa, wa dur  wa norĩ h  dame asimro ni. <sup>3</sup>Tawamh , ma t  uwa 'ru 'r i wa'u ĩs  h  da' ma ai'ut , da te 'mah p rĩ mono   r . Taha wa, te Zezusihi ma ĩna h  tinha,  ne:

— Uwa 'ru 'r i wa'u ĩs  h  ma t  da' ma ai'ut , da te 'mah p rĩ mono   r .

<sup>4</sup>Tawamh  Zezusi asa te t ma tinha:

—  t  a h  ĩma waihu'u   di za, marĩ te ĩ'manharĩ da h . B d  zahadu ĩwa wapt '    di,  ne te ĩ'manharĩ da h .

<sup>5</sup>Taha wa, te ĩna h  romhuri'wa norĩ ma tinha,  ne:

— Tiha te te aima waihu'u za'ra wa'aba wamh , ma' p  ĩmreme h  'mad '  pese za'ra wa'aba za. —  ne te t ma nharĩ za'ra.

<sup>6</sup>Tame te piza h  're simasa  t  'manharĩ h ,   r  h  6 na ĩh iba h . Nima norĩ h  80 na   za'rataz  h , dur  nima norĩ h  120 na   za'rataz  h . 'Re wasaihuri mono   r  h , wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, wa 're wanhimis  za'ra, wa norĩ h  zudezu wa. Taha da, te 're simasa, piza ĩsa' ne h . <sup>7</sup>Tawamh  Zezusi te romhuri'wa norĩ ma tinha,  ne:

—   h  nasi amrami za'ra wa'aba, piza 're sa'wari za'ra wa'aba da. 'Masisi za'ra wa'aba.

Tawamh  ma t  siwi 'masisi, piza 'remh    h . <sup>8</sup>Tawamh  Zezusi te t ma nharĩ za'ra,  ne:

— Ma' p ,   h  oto amrami za'ra wa'aba, danhipi na dawada'uri'wai u 'wasari aba da, te te t iwa pibu da.

<sup>9-10</sup>Tawamh  ma t  ĩt me 'wasa, te te t iwa da. Te te t iwai wamh ,   si   di oto. Ma t  sirob'r i wa'u. Nima hawi uwa 'ru 'r i wa'u ĩs  h  te te waihu'u   di, danhipi na dawada'uri'wa h . Romhuri'wa norĩ si ma t  waihu'u za'ra. Tawamh  te te t iwa wamh , sina ĩmro zahur  z , te h , aib  z . Taha wa, te  ne t ma tinha:

— E niha ma b t  ĩsei uptabi si dawi ĩt , wasaihuri na'rata hawi, wa te  huri t  da. Dasaihuri na'rata hawi, te ĩsei uptabi h  da te dama 're s mri za'ra, da te 're  huri mono da. Sa' t  na da te 're  huri mono wapsi, te za ĩwa'u zeĩ pr  h  da te dama 're s mri za'ra. Tanei   di, a h . Nimosi ma t  ĩsei uptabi h  dama ĩ'ru, da te  huri da. —  ne te aib  ma tinha, danhipi na dawada'uri'wa h .

<sup>11</sup> ne h  marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'  h  te te dama ĩ'manharĩz m na ma t  Zezusi h  dapawaptom na s na'rata, tiwaihu'u pese na, Cana na 'ri nho' mo nhisi  ma. Darireza na danhipti'a nho' mo nhisi 'remh , Cana h . Taha wa, waihu'u pese wa, wa t  wasina umnhasi za'ra ni, ĩsir  're ĩwanomro mono norĩ h .

<sup>12</sup>Tawamh  Capana'u na 'ri nho' mo nhisi u te oto mo, Zezusi h . ĩna zama te ĩsir  mo. ĩno norĩ zama te ĩsir  ai'aba'r . Wa norĩ zama, wa ĩsir  ai'aba'r  ni, ĩsir  re wanomro mono wa. Tawamh , wasihutu wamh , syry na wa tame asimro ni.

*'Re ĩh imana u' si mono nhor wa hawi, Zezusi te te ĩdazate mono z  wasu'u*

*Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48*

<sup>13</sup>Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato h  da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono z b u h , 'Re ĩh imana u' si mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuz m na  ma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi h . Tawamh  romhuture wa, datoi u te oto mo Zeruzar  u, Zezusi h . Wa norĩ zama, wa dur  ĩsir  ai'aba'r  ni. <sup>14</sup>Zeruzar   ma te 'ri za' ne h  're sa, 'Re ĩh imana u' si mono  ma 're ĩdawata za'ra mono z  h . 'Ri 'wawi wa'ra

're, te aibâ norĩ hã 're si'ubumro. Ta norĩ hã powawẽ te te dama 're wede za'ra, duré pone'ërebâ, duré utu'u. Ìhâiba amo norĩ hã te duré rob'uprazém na te te dawi âma 're saprĩ za'ra. <sup>15</sup> Tawamhã Zezusi hã aibâ norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô marĩ hã sada 'manharĩ za'ra, wedenhorô na te te âma sate mono da, rob u. Tawamhã ma tô te te sate, Ìsimizama ré. Wedeza hã ma tô duré tiwi pizari za'ra, rob'uprazé hã te te tiwi sãmra za'ra da, te te dawi âma 're Ìsaprĩ za'ra mono norĩ wi. <sup>16</sup> Te duré tâma rob'ru za'ra, utu'u wede'wa norĩ ma, âne:

— Mo oto rob u sani za'ra wa'aba. 'Ri hã ã hã, Ìmama âma 're Ìdawata za'ra mono zé. Âme dama 're rowede za'ra wa'aba mono ô di za oto. — Âne te tâma nharĩ za'ra.

<sup>17</sup> Taha wa, wa tô âma wapo're pu'u za'ra ni, 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wai mreme ui'ére na. Âne duréihã ma tô wahi'rada hã tinha, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma: "Asôrôwa da hã marĩ na te romhuri za'ëtê wa, wa tô Ìwa âma waze, asawi te." Âne Ìmreme na wa tô wapo're pu'u za'ra ni.

<sup>18</sup> Taha wa, te dama Ìpire norĩ hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— E 'wa sadawa para, ma tô Ìdazate mo, rob u. 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa para, sate mono wamhã, e marĩ te za Ì'manha, dama Ì'manharĩ waihu'u'ô hã wa te âma aiwaihu'u za'ra da.

<sup>19</sup> Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Marĩ hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, âma Ìwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Â hã 'ri hã asiwi sãmra aba wamhã, wa za apâ 'ri su'u. Bâdâ misi te za Ì'âma mo, apâ te 'ri ré hã. — Âne te tâma siwasu'u za'ra.

<sup>20</sup> Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— E niha te za Ì'ri su. E niha bâdâ misi te za ai'âma mo, apâ 'ri ré, a hã. Â hã da te dasiwi 'ri su'u ô di, 'ri za'ëtê wa. Wahub ahâ na ma tô da'âma tiwahu, da te dasiwi 'ri za'ra ré hã. <sup>46</sup> na ma tô âma dawi tiwahu. — Âne asa te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

<sup>21</sup> 'Ri te te wasu'u wamhã, tihâiba te wasu'u, Zezusi hã. Sô'awi siwasu'u ô wa, Ìmreme hã dama pibu prã za'ra di. <sup>22</sup> Ab're hawi hâiwa'utu wapsi, wa za âma wapo're pu'u za'ra ni, apâ za te te Ì'ri wasu'u na hã. Wa za wasima rowasu'u za'ra ni, âne: "Tô sena na ma tô Zezusi hã tihâiwa'utuzém na dama siwasu'u. Tô sena na ma tô duré wahi'rata norĩ hã romhã ré Ìhâiwa'utuzém na rob'ui'ére sirômo za'ra Ìbaihã na, 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wa norĩ hã." Âne, wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

*Zezusihi ma, uburé danhimirosa'rata na tâma Ìdawaihu'u pese zé wasu'u*

<sup>23</sup> Tawamhã Zezusi hã zahadu Zeruzarê âma hâimana ré, ma tô Pascowa na dato nhisi hã dasiwi 'manharĩ ni. Tame sãmra ré, ma tô marĩ dama Ì'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ wê, tiwaihu'u pese na, 'Re Ìhâimana u'âsi mono we te te Ìsatôrĩ na, da te waihu'u za'ra da. Taha wa, marĩ dama Ì'manharĩ waihu'u'ô hã danho'a te te dama 're ab'manharĩ mono wê te, ma tô da'ahâ na saze za'ra ni. <sup>24-25</sup> Tane nherê, da te dasina Ì'umnhasi za'ra na, te te sina damreme zazei ô di, Zezusi hã. E marĩ wa. Uburé danhimirosa'rada hã tâma waihu'u pese wa. Ni'wa Ì'upana te te tâma 're da'awaihu'u mono ô di, Zezusihi ma. Si'uihã na ma tô te te 're da'awaihu'u, danhimirosa'rata na. Taha wa, tô sena da te dasina umnhasi za'ra ô wa, te te sina damreme zazei ô di, Zezusi hã.

### 3

*Zezusi hã, Nicodemosihi ma, te te Ìnharĩzé wasu'u*

<sup>1</sup> Aibâ hã te 're hâimana, Nicodemosi na ĩsisi hã. Ta hã roti'wa, wasiré zudezu. Parisezu na, wa tô wa te 're sisi za'ra, wahi'rata norĩ nhimiroti, parisezu norĩ siré te te 're 'madâ'â pese mono wa. <sup>2</sup> Ta hã ma tô Zezusihi u wi, barana. Ītēme wisi wamhã, âne te tãma tinha:

— Rowahutu'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wei watēme asatõ, wama 're rowasu'u mono da. Āne wa tô ai'âma waihu'u za'ra ni. Taha zadawa para, ma tô marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ wē u'âsi mo, da te âma aiwaihu'u za'ra da, we te te asatõri na. Ta hã te te aima 're waihu'u mono õ 'wa'âhã, a hã ĩwaihu'u'õ hã dama 're ab'manharĩ mono õ di aré. — Āne te Zezusihi ma tinha.

<sup>3</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u. Dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're danomro mono õ di za.

<sup>4</sup> Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za aibâ hã si'ĩhi nherē, tipoto té. E niha te za tina dub're apâ âzé, duré apâ poto téb da. — Āne te Zezusihi ma tinha.

<sup>5-6</sup> Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ai'uté hã dama 're poto za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, 're nomro sirõmo mono õ di za. Tipē'ēzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za 're dapoto téb za'ra, dapē'ē 're. Tawapsi te za oto ĩsib'a'uwē si 're danomro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'a'upsõi mono wa, duré Tipē'ēzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za oto dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra. Tawapsi te za oto duré ĩsib'a'uwē 're danomro. Dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, 're danomro mono õ di za. <sup>7</sup> A hã, aipoto tém neza. Āne te aima nharĩ wa, ĩma nharĩ õ di za, âne: “E niha wa za ĩpoto té.” <sup>8</sup> Rowa'u wa za aima wasu'u, waihu'u da. Rowa'u hã te te 're rowapõri mono wamhã, ĩpupu'u si wa wa te 're wapari za'ra. ĩpupu'u na si wa za wa te 're waihu'u za'ra, 're ĩwairébé mono zém na hã. Uihã na te rowa'u hã 're wairébé, nimomo 're wa'u'u 'rãsutu za'ra mono da. E ma hawi te rowa'u hã 're wairébé na'rata. E momo te duré 're wa'u'u 'rãsutu za'ra. Wama waihu'u pese za'ra õ di. Tane dama waihu'u pese õ di, dapē'ē 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zé hã. Dama waihu'u pese õ nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're anhomri, Tipē'ēzani hã dapē'ē 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zém na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. — Āne te Zezusi hã tãma rowasu'u.

<sup>9</sup> Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za Tipē'ēzani hã te te dama 're anhomri, dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra mono da.

<sup>10</sup> Taha wa, te duré Zezusi hã asa tãma tinha:

— A hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, rowahutu'wa. Tane nherē, ĩnhimirowasu'u hã aima pibui prã ti. E niha waihu'u õ di bété. <sup>11</sup> Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa norĩ hã marĩ hã wama waihu'u pese wa, duré wa te 'madâ'â wa, wa âne wa te dama 're wasu'u. Tane nherē, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē, âma 're wazaze za'ra wa'aba mono õ di. <sup>12</sup> Ti'ai âma romhâimanazé hã, wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. Tane nherē, te aima wasu'u za'ra wa'aba nherē, âma ĩzaze za'ra wa'aba õ di. E niha te za tawamhã hãiwa âma da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, âma ĩzaze za'ra wa'wa. Āté âma ĩzaze za'ra wa'aba õ di za. <sup>13</sup> Ni'wa hã hãiwa u sébré õ di, apâ wei morĩ da, hãiwa âma romhâimanazé hã te te dama 're wasu'u mono da. Wa

hã ti'ai âma dasiré ïpodo hã ïsiwaprosi, wa we hãiwa hawi mo, te dama 're rowasu'u mono da.

<sup>14-15</sup> — Duréihã Mozési hã ma tô a'ubuni wi wahi ne 'manharĩ hã sasõ, ïsi'uwazi waipo 'manharĩ hã, wedewaré na sa'o da. Ta hã wahi te te ïsari za'ra hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tizéptâ'â za'ra. Dâ'â za'ra õ di. Tane te za duré wa hã dasiwi ïzasõmri ni, wedepo'o nnonhi'rãmi na ïza'o da. Tawamhã wa za dazada dârâ. E marĩ da. Danho'reptui'wa na da te dasina 're ïumnhasi za'ra mono wa, 're dadâ'â za'ra mono âna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hãiwa âma, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata. <sup>16</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra hã misi nheré, we tisõ, dazada dâ'â da. Tawamhã ï'ra, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dadâ'â âna te za hãiwa âma ï'rata 're dasi'ubumroi u'âsi. Ropipa âma ïsiti 're dasi'ubumroi mono õ di za. <sup>17</sup> Dapo're'õ u'âsi 're danomro mono wa, te te 're da'ahâ za'ra mono da, we te te satõrĩ õ di ti'ra hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. 'Re ïdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da si, ma tô we satõ, ti'ai u.

<sup>18-19</sup> — Ni'wam norĩ hã ï'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, e 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za te te tâma 're nharĩ za'ra, âne: "Aiwê'õ za'ra wa'aba wa, wa za te 're aihã za'ra wa'wa." Âne na hã te te tâma 're nharĩ za'ra mono õ di za. Tizazei'õ'wa norĩ ma si te za âne na te te tâma 're nharĩ za'ra, ï'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono õ wa. Duré tiwasédé te te sima 're sawi pese za'ra mono wa, te za âne na te te tâma 're anharĩ. 'Re ïmorĩ wê uptabi hã ti'ai u ma tô wei mo, rowa'a ïwê hã. Ta hã wê nheré, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono õ di. Dapo're'õ u'âsi 're danomro mono wa, te robra si da te dasima 're sawi pese za'ra. <sup>20</sup> Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété u'âsi mono wamhã, te za 're ïmorĩ wê uptabi hã te te 're ruiwapari za'ra, rowa'a ïwê hã. Tawamhã ïtême 're nomro mono õ di za, ïsimirosa'rata wasété na te te 're awaihu'u mono wa, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. <sup>21</sup> 'Re ïnomro wê mono norĩ si te za ïtême 're nomro, rowa'u u. E marĩ da. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're ï'madâ'â pese mono na, te te 're awaihu'u mono da. — Âne ma tô Zezusi hã Nicodemosihi ma waihu'u.

*Zezusi norĩ wasu'u, Zuwã Batitaha wasu'u me*

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusi hã te mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ïsiré ai'aba'ré ni. Wasihutu wamhã, tame wa a'â wahâimana za'ra ni. Tame te Zezusi hã â dawabzuri hã dama ab'manha. <sup>23-24</sup> Zuwã Batita hã te duré te te dama 're ab'manharĩ â dawabzuri hã, wanhiti. Sarĩ na 'ri nhisi 'rata â hã, sa'êtê di. Taha wa, te tame a'â nhamra, Eno na â nhisi 'rata, Zuwã Batita hã. Tawamhã te nasi ïtême dasito, â dawabzuri hã te te dama 'manharĩ da. Zahadu Zuwã hã danhib'apito te te 'rui õ di, da te dasiwi sêrê da, dazazéb 're. Taha wa, te zahadu te te dama 're ab'manharĩ.

<sup>25</sup> Tawamhã aibâ me te timreme na ai'wapé, Zuwãhã siré 're ïnomro mono norĩ hã. Â dawabzuri wasu'u na te ai'wapé za'ra. <sup>26</sup> Taha wa, ma Zuwã Batitaha tême aimasa, ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã. Âne te tâma wasu'u za'ra:

— Rowahutu'wa, Zodã zara niwĩ aihâimana ré, ma tô Zezusi hã we atême wi. Wisi wi, ma tô dama ïwasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na Danho'reptui'wa da. E niha te bété õ hã te te duré dama 're ab'manharĩ, â dawabzuri hã. Zezusihi u si te oto aihĩni 're danomro. — Âne te tâma rowasu'u za'ra.

<sup>27-28</sup> Tawamhã Zuwã asa te tâma nharĩ za'ra, âne:



— 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're apisutu romhuri hã, da te tãma 're romhuri za'ra mono da. Wa tã aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, âne: “Ta hã ma tã datême ĩzatõ ĩwana, Danho'reptui'wa te dama 're wasu'u mono da. Wa hã, Cristu õ di. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu õ di.” Āne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã ma tã aré ĩwapari za'ra wa'wa. — Āne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.

<sup>29</sup>Tawamhã aibã ĩmro siwadi na ma tã sina simiré'é, âne:

— Dasina 're damro za'ra mono wamhã, aibã hã oto mro wa, ĩsiwadi hã toi uptabi di. Aibã hã ĩmro hã tito na siwasu'u wamhã, toi uptabi di, ĩsiwadi hã. Tane duré wa hã, ĩtoi uptabi di. E marĩ wa. Da'ahã na oto 're danomro mono wa, Zezusihi u. <sup>30</sup>Taha wasu'u hã, wasu'u za'êtẽ uptabi di za oto, dama. Wa hã oto ĩwasu'u syryre di za. Tane nherẽ, ĩma rowẽ uptabi di. — Āne te tãma siwasu'u za'ra, Zuwã Batita hã.

*Hãiwa hawi we ĩmorĩ si, uburé dama ĩpire uptabi wasu'u*

<sup>31</sup>Hãiwa hawi we ĩmorĩ hã, uburé dama pire uptabi di. Wa norĩ hã ti'ai âma a'uwẽ wa, marĩ hã ti'ai âma, wa te 're ĩ'madã'ã za'ra mono si, wa wa te dama 're wasu'u za'ra. Hãiwa hawi we ĩmorĩ si, uburé dama pire uptabi di. <sup>32</sup>Hãiwa âma uburé te te 're ĩ'ab'madã'ã mono na, duré te te 're ĩ'awapari mono na, te za sena na te te dama 're wasu'u. Taha wa, te te dama âma 're arowasu'u mono wamhã, mre me pire uptabi di. Tane nherẽ, aihĩni ĩmreme hã da te 're saze za'ra mono õ di. <sup>33</sup>Da te 're saze za'ra mono wamhã, âne te za da te dasima 're wasu'u za'ra: “Tõ sena, ma tã ti'ra na te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.” Āne te za ĩsazei'wa norĩ hã te te sima 're rowasu'u za'ra. <sup>34</sup>Ti'ra we te te satõrĩ wamhã, ma tã Tipẽ'êzani hã tãma tisõ, ĩré 're morĩ u'âsi da. Taha wa, te Timama nhimiroti si te te dama 're wasu'u. <sup>35</sup>Ti'ra te te 're sawi pese uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã ma tã pisutu, uburé dama pire uptabi da. Duré uburé marĩ ma pire da, ma tã ti'ra hã pisutu, hãiwa âma ti'ai âma zama. <sup>36</sup>Ī'ra hã Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. 'Re dadã'ã za'ra mono âna, te za 're dasi'ubumroi u'âsi ĩ'rata, hãiwa âma. ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono õ wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihãzé hã te za da te dasina 're waihu'u u'âsi za'ra, ĩ'ra mre me hã da te 're wapari za'ra mono õ wa.

## 4

*Zezi hã pi'õi wi, â te te ĩwaptẽrẽzé wasu'u*

<sup>1</sup>Tawamhã parisezu norĩ hã ma tã Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra. Āne ma tã dasima wasu'u za'ra ni: “Da'umro na si te oto 're dahãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhimiroti 'madã'ã'wa hã. Da'umro na si te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zezusihi nhimiroti 'madã'ã'wa si te oto da'ahã na 're dahãimana za'ra.” <sup>2</sup>Āne, da te dasima rowasu'u za'ra nherẽ, si'uihã na te te dama 're ab'manharĩ mono õ di, Zezusi hã. Wa norĩ si, wa ĩsadawa para wa te dama 're 'manharĩ za'ra, â dawabzuri hã. <sup>3</sup>Tawamhã Zezusihi âma danhimirowasu'u hã parisezu norĩ u ĩwaptã'ã na te te waihu'u wamhã, te ĩsiti timorĩ za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Apã te mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni, ĩsiré 're wanomro mono wa.

<sup>4-6</sup>Tawamhã Darireza u morĩ wamhã, ma tã sima wẽ, awa'awi dawa'wai baba te te ro'razãri da. Taha wa, wa tã samaritanu norĩ ro wa'wai baba, ro'rahãri za'ra ni, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi

wa'wai baba. Wa tô oto rob'umhutu za'ra ni, 'ri nho'ômo u, Sica u hã. Tawamhã â zô ab're u, wa tô aihutu ni, abzumazéb u. Zuzéhé nhipti'ai âma te â zô ab're hã 're hâimana, Zaco hã ti'ra ma, ti'a hã te te Îsômri wa. Tame te Zezusi hã nhamra, â zô ab're âma. Te te âma wazere wa, te tame nhamra.

<sup>7-8</sup> Tawamhã 'ri nho'ômo u, wa tô ai'aba'rê ni, wasa hã wa te wasisa 'mai'uipra za'ra da. Zezusihi si te waza'u tinhamra za'ra, â zô ab're âma. Tame sãmra ré, te we pi'ô hã mo, â zô, samaritanu na Îwaptêrê hã. Tawamhã â zô ab're u wisi wi, te Zezusi hã 'mahâ, âne:

— Â we Îma a'âri, te hã'rêne da. 'Rubu di.

<sup>9</sup> Tawamhã te pi'ô hã asa tâma tinha:

— E niha te â hã Îwi Îwaptê, wasiré samaritanu ô nherê. A hã zudezu. — Zudezu norî hã duré samaritanu norî hã siré 're hâimana za'ra mono ô wa, te âne pi'ô hã tâma tinha.

<sup>10</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tâma tinha:

— 'Re Îhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã waihu'u 'wa'âhã, duré Îwaihu'u 'wa'âhã, te aré â hã Îwi Îwaptê. Tawamhã â u'â hã wa aré aima tisô.

<sup>11</sup> Taha wa, te duré pi'ô hã asa tâma tinha:

— Â zô ab're hã, ab're 'rehâ di. A hã ai'ubana te asã. Tiha na â hã a'âri ô di za. E niha te za tawamhã Î'a'â, â u'â hã. <sup>12</sup> Wahi'rada Zaco hã ma tô dama tisô â hã, â zô ab're hã. Ti'ra norî me te te 're Î'âhuri mono zé, â hã wanhib'â hã. Îsimizama zama te te 're Î'âhuri mono zé. Wahi'rada hã wama pire za'ra di. E a hã tâma aipire wa, te za bétê â u'â hã Îma Îsô. — Âne te pi'ô hã asa tâma tinha.

<sup>13</sup> Tawamhã Zezusi te duré asa tâma tinha:

— Tane tô. Â hã da te 're âhuri mono wamhã, apâre 'rubu di. <sup>14</sup> Înhib'â hã te dama 're anhomri mono wa, da te 're âhuri mono wamhã, 'rubu âna te za Îrê 're dasi'ubumroi u'âsi. Ub're 're Îsidototo u'âsi za'ra mono ne, dawi 're si'utôri waihu'u za'ra mono ô di za, da te 're âhuri mono wamhã. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono âna, te za 're dasi'ubumroi u'âsi, hâiwa âma.

<sup>15</sup> Taha wa, te pi'ô hã oto tiwi waptê, Îsib'â hã:

— Ta hã asib'â hã te za Îma Îsô, te 're 'rubu u'âsi tô mono da, we sô 're Îneb u'âsi tô mono da.

<sup>16</sup> Taha wa, te Zezusi hã tâma rob'ru, âne:

— Mo oto aimorî aimro zô, we Îtême saprôni da.

<sup>17</sup> Tane nherê, ma tô pi'ô hã âne tâma siwasu'u:

— Wa hã Îmro ô di.

Taha wa, te Zezusi hã oto tâma rowasu'u:

— Tane tô. Âhâna oto aimro ô di. <sup>18</sup> A hã 5 na aimro hã aré. Âhâna hã aimro uptabi ô di. Taré te asiré 're aimasisi aba mo, aibâ me. Tô sena ma tô Îma asiwasu'u, aimro ô na hã.

<sup>19</sup> Pi'ô hã te duré asa tâma tinha:

— Wa tô oto aiwaihu'u. A hã 'Re Îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're aimo. <sup>20</sup> E mame te za 'Re Îhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra. E â êtê 'râihâ âma. E Zeruzarê âma. Â êtê 'râihâ hã ma tô wahi'rata norî hã pisutu za'ra, âme âma 're dawata za'ra mono da. Asiré zudezu norî hã ma tô Zeruzarê hã pisutu za'ra, tame âma 're dawata za'ra mono da.

<sup>21</sup> Tawamhã Zezusi te duré pi'ô ma tinha:

— Niwapsi, âne da te dasima 're wasu'u za'ra mono ô di za oto: “Â êtê 'râihâ âma si, te za Wamama âma 're dawata za'ra.” Duré âne da te dasima

're wasu'u za'ra mono ō di za: “Zeruzarē āma si te za āma 're dawata za'ra.”<sup>22-24</sup> Āhāna te za oto daro mono bā āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norī hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tō sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisōmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. Ta norī si ma tō te te sima 're awē, āma 're wata u'āsi za'ra mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese uptabi di. Hāiba ō nherē, te daro mono bā 're sāmra, ĩpē'ēzani hā. Taha wa, te za oto daro mono bā āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norī hā. ĩpē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tō sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisōmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. A norī wa'wa hā te āma 're aiwata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, waihu'u za'ra wa'aba ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Wa norī hā wa tō waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa āma 're wawata u'āsi za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā Danho'reptui'wa da, ta hā zudezu. Āne na hā wama waihu'u pese za'ra di. — Āne Zezusi te pi'ōi ma rowasu'u.

<sup>25</sup> Tawamhā pi'ō te duré tāma tinha:

— Niwapsi te za we datēme wi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā, Cristu na da te 're ĩsisi za'ra mono hā. Wei wisi wapsi, te za uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā te te wama 're awaihu'u, wa te 're waihu'u za'ra mono da. Āne na hā ĩma waihu'u pese di, ĩwasu'u hā.

<sup>26</sup> Tawamhā Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Wa hā wa tō we datēme wi. Wa hā te aima ĩrowasu'u hā Danho'reptui'wa, wa 're mo. — Āne te pi'ōi ma siwasu'u, Zezusi hā.

<sup>27</sup> Tawamhā pi'ōi ma siwasu'u ré, wa tō ĩtēme aihutu ni. Pi'ōi ma nherē, siwasu'u wa, wa āma watob'uzu za'ra ni, wanhimirosa'rata na si. Tane nherē, pi'ō hā wa te wasiwi sadanharī ō di, āne: “E marī zō te ĩ'rata asa.” Duré Zezusi hā āne wa te wasiwi sadanharī ō di: “E niha te pi'ōi ma nherē, asiwasu'u. E marī da, te pi'ōi ma nherē, ĩrowasu'u.” Āne, wa te wasiwi sadanharī za'ra ō di.

<sup>28-29</sup> Taha pari, te pi'ō hā oto mo, 'ri tēme. Sisa'u ma piza hā tirē. Wisi wamhā, ma tō dazō hā awa'awi, āne:

— Oto wasi'aba'rēi wa'aba, aibā hā sabu za'ra wa'aba da. Uburé te 're ĩ'ab'manharī mono zé hā ma tō ĩma waihu'u. Āté ō hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da.

<sup>30</sup> Taha wa, te we oto awa'awi ĩtēme ai'aba'rē ni, da'ahā na.

<sup>31</sup> Wa norī hā pi'ō morī za'u si, wa ĩsa hā tāma 'ru za'ra ni, sa da.

<sup>32</sup> Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, āne:

— ĩsa hā te ĩma tihāiba, aima ĩwaihu'u'ō za'ra wa'wa hā.

<sup>33</sup> Āne hā te te wama waihu'u za'ra wa, wa tō wasima nharī za'ra ni:

— Āté ĩsa hā ma we tāma 'mai'āwisi ni, nima hawi.

<sup>34</sup> Tawamhā te Zezusi hā asa wama nharī za'ra, āne:

— 'Re dasaihuri mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. Tane, wa hā. We ĩzatōrī'wa te te ĩ'āma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami wamhā, ĩma rowē di za. ĩnhimirohmuri hā te tāma uprosi wamhā, ĩma rowē di za duré. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra. <sup>35</sup> Te duré wama rowasu'u:

— Daburu hā ma tō ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. 'Madâ'â za'ra wa'aba wa, ma tō āne ĩrowasu'u za'ra wa'wa: “Zahadu romhā di, danho hā da te 're ĩ'rāihāri za'ra mono zéb u hā. Maparane si'uiwa na a'amo hā āma 're si'utōrī mono parip si, te za amnho hā da te 're 'rāihāri za'ra. Tawapsi dama romhuri ahā di za oto.” Āne te a norī wa'wa hā ĩrowasu'u za'ra

wa'wa. Āne, wa za wa hā aima rowasu'u za'ra wa'wa oto, waihu'u za'ra wa'aba da. Buru hā 'madâ'â za'ra wa'aba. Ōhōta te we oto ai'aba'rê ni. Romhuture di oto, da te ĭzaze za'ra zéb u hā. Aima romhuri ahâ za'ra wa'aba di za, da te 're ĭzaze za'ra mono zém na da hā. — Āne te wama siwasu'u, Zezusi hā. <sup>36</sup> Te duré wama rowasu'u za'ra, āne:

— Danho hā dama 're 'rāi'rê za'ra mono wapsi, te za da te 're 'rāihāri za'ra, buru tede'wai ma. Da te tāma 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're da'apawa'âbâ, buru tede'wa hā. Romhuri te te 're uprosi za'ra mono wamhā, tāma 're rowē za'ra mono di za oto, rob'rāihāri'wa nori ma hā. Robzuri'wa nori ma zama 're rowē za'ra mono di za. Tane wa hā buru tede'wa ne, wa za te tāma 're wa'âbâ za'ra, ĭzadawa wasu'u'wa nori ma. Ta nori ma zama tāma 're rowē za'ra mono di za. E marī wa. Te te dama 're ĭzadawa wasu'u za'ra mono ré, da te 're ĭzaze za'ra mono wa. Duré dadâ'â āna hāiwa āma 're dasi'ubumroi u'âsi mono wa za, taha wa, tāma 're rowē za'ra mono di za. <sup>37-38</sup> Daburu na da te 're robzuri za'ra mono wamhā, te za duré da te 're 'rāihāri za'ra. Tawamhā ni'wa hā te te rob're nherē, te te 'rāihāri ō wamhā, te za wasu'u ni, āne: “Ō hā ma rob're 'rata. Tane nherē, te te 'rāihāri ō di, si'uihā na. Ī'upana sô ĩromhuri'wa si ma ĩsimiromhuri hā uprosi.” Āne te za wasu'u ni. Tane ma tō aibâ nori hā aiwana te te dama 're ĭwasu'u 'rata za'ra. Taha wa, te za oto da te 're ĭzaze za'ra, a nori wa'aba zama 're ĭzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono nherē, datēme te 're asatōri za'ra wa'aba mono wamhā. — Āne Zezusi ma tō wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're wanomro mono wa.

<sup>39-40</sup> Tawamhā ahâ na ma tō ĩtēme aihutu samaritanu nori hā, 'ri nho'ōmo hawi. Pi'ō nhimirowasu'u hā da te saze sirōmo za'ra wa, ma tō we ĩtēme aihutu ni. Āne 'ri tēme wisi wi, ma tō aré pi'ō hā dama rowasu'u: “Ō hā aibâ hā uburé te 're ĩ'ab'manharī mono zé hā ma tō ĩma waihu'u.” Āne ma tō aré dama rowasu'u.

Tawamhā ĩtēme dasihutu wamhā, te āma ropti za'ra ni, a'â da'rata sāmra da. Taha wa, te syry na da'rata nhamra, 'ri nho'ōmo āma. Tame sāmra ré, te bâdâ hā maparane āma ne.

<sup>41</sup> Taha wa, da'ahâ na ma tō dasina umnhasi za'ra ni, dasi'uihâ na ĩmreme hā da te wapari za'ra wa. Danho'reptui'wa na ma tō saze za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hā. <sup>42</sup> Tawamhā te āne pi'oi ma nharī za'ra, pi'ō nhimirowasu'u wapari'wa nori hā:

— Asimirowasu'u hā wa te wapari za'ra wa, wa tō saze za'ra ni. Āhāna wasi'uihâ na wa tō ĩmreme hā wapari za'ra ni. Taha wa, wa oto waihu'u za'ra ni, ō hā Danho'reptui'wa te 're mo. — Āne te samaritanu nori hā tāma nharī za'ra, pi'oi ma.

*Zezusi hā, dama ĩpire zadawa zapari'wai 'ra te te ĩpesezé wasu'u*

<sup>43</sup> Tame sāmra pari, te oto apâ mo Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, Zezusi hā. Wa nori hā wa ĩsiré ai'aba'rê ni. <sup>44-45</sup> Zezusi hā ma tō āne nasi wama rowasu'u za'ra aré: “Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nori hā ĩrob āma 're ĩdasi'ubumroi mono nori si, ĩsimiroti na wazép sina sô 're datob'uzu za'ra mono ō di.” Āne Zezusi hā ma tō wama sina wasu'u za'ra aré. Taha wa, te apâ mo, Darireza u. Apâ wasihutu wamhā, ma tō dasima wē za'ra ni, da'rata 're sāmra mono da. E marī wa. Ta nori hā ma tō aihutu Zeruzarē u, Pascowa na datoi wa, dame si'rā'ōtō da. Tame ma tō āma 'madâ'â za'ra, Zezusi hā tiwaihu'u pese na te te ĩdapawaptobzém na. Taha wa, ma tō sô tatob'uzu za'ra ni, Darireza āma 're ĩdasi'ubumroi mono nori hā.

<sup>46</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ wi, Cana na 'ri wa'õtõ nhisi u. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Tame ma tô Zezusi hã â na uwa 'ru 'rã wa'u Ísé 'manha aré, te te 're ïromhõsi mono na. Cana ãma sãmra ré, ma tô aibã hã ãtẽme wi, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi hawi. Ta hã apito zadawa zapari'wa. <sup>47</sup> Zezusihi wasu'u hã te te wapari sirõmo wa, ma ãtẽme wi, ã'ra hã hãzé wa. ãne te dasima wasu'u za'ra ni: “Zudeza hawi ma tô Zezusi hã wi, Darireza u.” Tawamhã ãtẽme wisi wamhã, ãne te ti'ra hã tãma wasu'u, wawa sina: “ã'ra hã hãzé ahã wa, wa we asõ mo, ãma pese da. Te za oto ãwi dãrã.”

<sup>48</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— E niha te za marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ã'ab'manharĩ mono zéb zarina si 're ãzaze za'ra wa'aba mo.

<sup>49</sup> Taha wa, te asa tãma tinha, aibã hã:

— ã'ra hã ãwi dã'ã õ ré, ãsiré ãma aimorĩ, ãtẽme.

<sup>50</sup> Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Te za oto apã aimo, ãtẽme. Ai'ra hã aiwi dã'ã õ di za. Rowẽ na te za aima 're mo. — ãne te tãma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã ma aibã hã ti'ra na mreme zaze. Taha wa, te apã mo, ti'ra u. Tane nherẽ, bãtã na ti'ra u wisi sirõmo õ di. Misi ma a'ã nhono. Awẽpsi te za wi, ti'ra u hã. <sup>51</sup> Tawamhã tãma ãromhuri'wa norĩ hã 'ri tẽme wisi õ ré, ma tô sina uzusi za'ra. Ma tô tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ai'ra hã hãzé õ di. Rowẽ na te oto nhamra.

<sup>52</sup> Taha wa, ma tô ãmama hã asa ãma sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame bãtã na ma tô sãptãrã.

Tawamhã te ãne asa tãma rowasu'u za'ra:

— Bãdã sipra wi ma tô tiwahã.

<sup>53</sup> Tawamhã ãmama te tãma rowasu'u za'ra oto:

— Tane tô. Ahãmhã bãdã sipra wi, ma tô Zezusi hã ãne ãma tinha: “Ai'ra hã aiwi dã'ã õ di za. Rowẽ na te za aima 're mo.” — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi mreme na. Taha wa, ma tô Zezusi hã sazei pese, aibã hã. ãmro zama ma tô saze. Aihĩni ma tô saze za'ra Zezusi hã, ti'ra norĩ me. Tãma ãromhuri'wa norĩ zama ma duré saze za'ra.

<sup>54</sup> ãne Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ma tô tiwaihu'u pese na marĩ ã'manharĩ waihu'u'õ hã dama 'manha Zezusi hã, Zudeza hawi wisi wi. ãne dapawaptom na ma tô ãma sahu, 'Re ãhãmana u'ãsi mono we te te ãsatõri na, da te waihu'u za'ra da.

## 5

### *Zezusi hã aibã ãhi'rẽ te te ãpesezé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã daro mono bã ma tô Zeruzarẽ ãma tasi'rã'õtõ ni, 'Re ãhãmana u'ãsi mono ãma dawata za'ra da. Taha wa, ma tô Zeruzarẽ u dame mo Zezusi hã, dame ãma wata da. Wa norĩ hã wa ãsiré ai'abãré ni duré, ãsiré 're wanomro mono wa. <sup>2-5</sup> Tawamhã Zeruzarẽ ãma te aibã hã 're sãmra, ãhãzé ré hã. <sup>38</sup> na ma tô oto ãma tiwahu, tihãzé te te 're sãpata mono ré hã. Ta hã te dame nomro, ãhãzé ré norĩ me, ãtob'a norĩ me, duré ã'rãtẽire norĩ me, duré ãhi'rẽ norĩ me zama. Pu'u 'rata te ta norĩ hã 're simi'wara, pu'u wawẽ 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma, pu hã. Tame 'ridawa hã pone'ẽrebã 'mazasizé hã. Wamremezẽm na Betezata na 'ridawa nhisi hã. Pu'u 'rata te uridi hã 're simasa, 5 na ãhãiba hã. Tame te da'ahã na 're danhimi'wara uriti wa, ãhãzé ré hã. Hãiwa ãma Danhib'apito uptabi ma romhuri'wa zõ, te dasina 're danhimipari za'ra. Ta hã te we 're ne hãiwa hawi, â hã te te 're upi mono wa, 're ãsisasisi mono da. Tawamhã ni'wa

hã â sisasisi ré, te te ĩsi'rai 'rada hã te za séptârâ. <sup>6</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô oto datême wi, ĩhâzé ré norĩ u. Wisi wi, ma aibã hã tisã. Hãzé ré âma ĩwahub ahã na ma tô waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te aibã ma tinha:

— E aséptâ'â da hã te asima ĩwê.

<sup>7</sup> Tawamhã aibã ma asa sada'â:

— Apito, ni'wa hã hãimana ô di, 're âsisasisi mono ré, ĩ'ãma ĩsi'rai'wa da hã pu'u u. Âi ba atãma hãire nasi ĩsi'rêi mono ré, te nasi ĩwana si'ra za'ra ni, âi ba. — Âne te aibã hã Zezusihi ma siwasu'u.

<sup>8</sup> Taha wa, ma tô Zezusi hã tâma tinha, âne:

— Ma'âpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, aimorĩ da oto.

<sup>9</sup> Taha wa, ma awa'awi tipesé, aibã hã. Pese wamhã, tiza'warizé hã ma tô ti'â. Tawamhã para na te oto 're mo. Âne na hã sabadu na ma tô tiromhãiba, romhuri zahârizém na. <sup>10</sup> Taha wa, ma tô zudezu norĩ nhib'apito norĩ hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Re ĩhãimana u'âsi mono ma tô dama roti, da te 're romhuri za'ra mono tô da, sabadu na hã. A hã ĩsimiroti 'madã'â âna te asa'warizé hã 're ĩ'â, romhuri zahârizém na hã.

<sup>11</sup> Taha wa, te aibã hã asa tâma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ĩpese'wa hã ma tô ĩza'warizé hã ĩma ti'ru. ĩpara na oto 're ĩmorĩ da, te duré ĩma tinha.

<sup>12</sup> Tawamhã te sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã ma tô asa'warizé hã aima ti'ru. E 'wa hã ma tô duré aima tinha, aipara na 're aimorĩ da hã oto.

<sup>13</sup> Taha wa, ma tô duré aibã hã asa tâma nharĩ za'ra:

— Me. Te waihu'u ô di, wa hã. — Âne te tâma nharĩ za'ra. Zezusi hã te te pese pari, âma sapa'a ô di. Da'ahã wa, te awa'awi ĩsiti mo. Âne wa, Zezusihi nhisi hã te te waihu'u ô di, aibã hã.

<sup>14</sup> Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma tô aibã hã sôpêtê Zezusi hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Te te sôpêtê wamhã, âne te aibã ma tinha, Zezusi hã:

— Ma tô oto aséptâ, âhãna hã. Taha wa, aiwasédé hã 're 'manharĩ mono ô di za oto, 're 'manharĩ u'âsi mono wa, marĩ ĩwasété uptabi hã aima romhãimana ô'umnhasite. — Âne te tâma tinha.

<sup>15</sup> Tawamhã aibã te mo, dama ĩpire norĩ u. Âne te tâma siwasu'u za'ra:

— ĩpese'wa hã, wa tô waihu'u. Zezusi hã ma tô ĩpese.

<sup>16</sup> Taha wa, dama ĩpire norĩ hã te oto sada tihãimana za'ra, romhuri zahârizém na te te pese wa, sabadu na.

<sup>17</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô tâma nharĩ za'ra, âne:

— ĩmama hã te za te te 're da'apawapto u'âsi. ĩzama wa za duré te 're da'apawapto. — Âne te tâma siwasu'u za'ra.

<sup>18</sup> Taha wa, te âma sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, romhuri zahârizé hã ĩsimiroti za'ra zarina, te te 'madã'â ô wa, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã Timama na te te wasu'u wa, aiwa ĩwaihu'u pese zahuré na hã.

*Zezusi hã, Timama zadawa para dama pire na 're ĩhãimana mono zé wasu'u*

<sup>19</sup> Tawamhã Zezusi hã te duré tâma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa hã ĩsi'uihã na dama ĩmanharĩ waihu'u'ô na te 're da'apawapto waihu'u mono ô di. ĩmama zadawa para, wa tô te 're da'apawapto. ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, wa tô te 're da'apawapto. <sup>20</sup> Wa hã ĩ'ra wa, te te 're ĩzawi pese. Ta hã ma tô ĩpisutu, dama ĩmanharĩ waihu'u'ô na te

te 're ĩda'apawapto mono ne, te duré 're da'apawapto mono da. Wa hã te 're da'apese mono wa, ma tō ĩ'āma 're datob'uzu za'ra. Zahadu wapsi, ĩmama te za duré ĩma tinha, tiwaihu'u pese na te te 're da'apawapto mono zarina, te 're da'apawapto mono da. Tawamhã te za duré ĩ'āma 're datob'uzu za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi wa. <sup>21</sup> 'Re dadâ'â za'ra mono wa, te ĩmama hã ab're hawi te te 're da'ahâiwa'utu, apâ 're danomro u'âsi mono da. ĩzama te ĩsima 're ĩ'awē mono norĩ ma, wa za duré te 're anharĩ, apâ 're hâiwa'utu za'ra mono wa, 're nomro u'âsi mono da, wa hã ĩ'ra wa. Tawapsi te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi na. <sup>22-23</sup> ĩmama hã 'râwi sipisutu ò di, ti'ai āma dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé mono da. Taha da, ma tō ti'ra wa, ĩpisutu. E marĩ da. Āma 're ĩdawata za'ra mono ne, ĩsine ĩwaihu'u pese wa, ĩ'āma zama 're dawata za'ra mono da. ĩ'āma 're dawata za'ra mono ò wamhã, we ĩzatōrĩ'wai āma zama duré 're dawata za'ra mono ò di za, ĩmama āma.

<sup>24-25</sup> — ĩmreme hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, duré we ĩzatōrĩ'wa hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, te za tipē'ē na sina uwaimrami sirōmo za'ra, rowē na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono ò di za. Te za tipē'ē na āma saprĩ sirōmo za'ra, dapē'ē 're, dadâ'â u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono zém hawi, dapē'ē 're rowē na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u hã. <sup>26</sup> ĩmama hã dapē'ē 're, dadâ'â āna rowē na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa dama. ĩ'ra wa, ma tō duré ĩpisutu, ĩzama 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa na dama 're ĩhâimana mono da. <sup>27</sup> Ta hã ma tō duré ĩma tinha, ti'ai āma dahâimanazéb zarina, te dama 're arowairébé mono da, ĩsadawa para wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã 're ĩhâimana mono wa.

<sup>28-29</sup> — ĩmreme na atob'uzu za'ra wa'aba mono ò di za. Niwapsi te za 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni. ĩhârâ hã da te wapari za'ra wa, te za ab're hawi tawairébé ni. Tawamhã 're ĩnomro wē mono norĩ hã te za apâ hâiwa'utu za'ra, rowē u'âsi 're hâimana u'âsi za'ra mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. 'Re ĩnomro wasété mono norĩ zama, te za duré apâ hâiwa'utu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono da.

*Zezusi hã, Timama zadawa para datēme 're ĩmorizém na dama ĩsiwasu'uzé*

<sup>30</sup> — ĩnhimipisutu zarina si, marĩ na te dama 're arowairébé mono ò di za. ĩmama nhimipisutu zarina si, wa za ti'ai āma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, te dama 're arowairébé. ĩnhimipisutu zarina, marĩ na te dama 're arowairébé mono da, te ĩsima 're da'awē mono ò di, wa hã. We ĩzatōrĩ'wa nhimipisutu zarina si, te dama 're arowairébé mono da, wa ĩsima te 're da'awē u'âsi. Taha wa, te dama 're arowairébé mono wamhã, te dama āma upa za'ra ò di za. Duré ropipa hã 're ĩnomro wasété mono norĩ ma, te 're apisutu mono wamhã, te tãma āma upa za'ra ò di za.

<sup>31</sup> — ĩsiwaprosi uptabi, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ò di. Ni'wa te te ĩzadawa waptob ò wamhã, âté te za ĩzadawa nhipese na ĩma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩsiwaprosi uptabi, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ò di. <sup>32</sup> ĩhâiba amo hã ma tō ĩzadawa wapto. Tō sena ma tō aima sina ĩwasu'u za'ra wa'wa. Āne na wa tō waihu'u.

<sup>33-37</sup> — Ā ro'ore hã te te dama rob'uiwē wamhã, dama rowē di. Tane Zuwã Batita hã ma tō simi'ē na te te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono hã. Tawamhã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, dama rowê di. A norĩ wa'wa hã ma tô itême ida'mazatõrĩ za'ra wa'wa, te te siwi sadanharĩ za'ra da, isimirowasu'u na. Tô sena isimirowasu'u hã. E marĩ da, wa âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, Zuwã Batita te te ĩ'âma ĩrowasu'uzém na hã. 'Re ĩzaze za'ra wa'aba mono da, te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, wa âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, isimirowasu'u na hã ĩsina. Zuwã Batita hã ma tô mremer pire na te te dama 're ĩwasu'u wê. Mreme pire nherê, ti'ai âma ĩpoto si, ô hã. Ti'ai âma 're ĩpoto za'ra mono zô si, 're ĩnhimipari mono ô di, te te dama 're ĩwasu'u wê za'ra mono wa, da te 're ĩzaze za'ra mono da. E marĩ wa. ĩmama hã te te dama 're ĩwasu'u wê mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô ĩpisutu, te te 're ĩromhõsi mono zarina, te 're da'apawapto mono da, we te te ĩzatõrĩ na da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã niwa atõmo na 'madâ'â za'ra wa'aba ô di, ĩmama hã. Duré niwa aipo're na ĩmreme hã wapari za'ra wa'aba ô di. <sup>38</sup> Duré ĩmreme hã aipê'ê 're, 're hâimana za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, te te we atême ĩzatõrĩ za'ra wa'aba nherê, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ô di. <sup>39-40</sup> A norĩ wa'wa hã te âne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã wa wa te 're sôré u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mremer ui'ére hã. Taha wa, wa za âma wasina uwaimrami za'ra ni, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã." Âne te asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. Ta hã te ĩwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mremer ui'ére hã. 'Re sôré u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, asima 're ĩwê za'ra wa'aba mono ô di, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩzaze za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, wa aré aima pisutu za'ra wa'wa, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da.

<sup>41</sup> — Wa hã ĩ'âma 're aiwata za'ra wa'aba mono zô, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono ô di. <sup>42</sup> E marĩ wa. Te ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'aba wa, asimirosa'rata na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono ô di. <sup>43</sup> ĩzama asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mono ô di. ĩmama zadawa para we atême ĩmorĩ za'ra wa'aba nherê, âma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô di. Áté te za ni'wam norĩ nhimirowasu'u si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te we datême 're satõrĩ za'ra mono ô nherê, ta norĩ hã. <sup>44</sup> A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono da, asima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono ô di. Ma tô asima 're ĩdawê uptabi za'ra wa'aba mo, ti'ai âma 're ĩdanomro mono si te te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono da. E niha te za tawamhã, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Wa hã ĩ'ra nherê, áté asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>45</sup> E ĩmama ma, wa za aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô na. Mare di. Mozési hã te za tâma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô na, aima ĩ'umnhasi za'ra wa'wa hã. <sup>46</sup> Duréhã Mozési hã ma tô ĩwana ĩ'âma rob'ui'ére siro dama. Tane nherê, isimi'ui'ére hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono ô di. 'Re saze za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. <sup>47</sup> ĩ'âma rob'ui'ére hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono ô wamhã, e niha te za tawamhã ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Áté ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô di za. — Âne Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

## 6

*Zezusi hã da'ahâ uptabi nherê, te te ĩda'asaihurizé wasu'u  
Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17*



<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're na saprĩ, ãsõ'õmo na. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, ãsõ'u hã. Tiberizadi na ãsõ'õmo nhisi hãiba amo hã. Wa norĩ hã wa ãsiré saprĩ za'ra ni, ãsiré 're wanomro mono wa. <sup>2</sup> Da'ahã na te duré ãsarina ai'aba'ré ni. E marĩ wa. Tiwaihu'u pese na, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama ab'manharĩ wẽ mono wa, danho'a. <sup>3</sup> Tawamhã sa'a nhisi u, wa hãimo ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Sa'a nhisi ãma, wa oto ãsiré asimro ni. <sup>4</sup> Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ã'manharĩ za'ra mono zéb u hã, Pascowa na dato nhisi hã.

<sup>5</sup> Tawamhã ãtẽme dasi'aba'réi wamhã, ma tô da'ab'madã, Zezusi hã. Da'ahã uptabi na te ãtẽme ai'aba'ré ni. Te te da'ab'madã'ã wamhã, Piripihĩ ma, te tinha, ãne:

— E mame dasa hã te 're simi'wara, wa te dama ã'uiupra za'ra da hã, aihĩni ãma dasaihuri da hã.

<sup>6</sup> Taré ma sadawa pibu Piripihĩ hã, 'rãwi te te sina roti sirõmo nherẽ, te te ãda'apawaptobzéb da hã.

<sup>7</sup> Taha wa, te Piripihĩ hã asa tãma tinha:

— Da'ahã uptabi wamhã, wa aré dasa na rob'uiprazé hã ahã uptabi nherẽ, uprosi za'ra ni, 200 na ãhãiba nherẽ. Tane nherẽ, te aré da'ãma ai'utõ, ã'u'ëté wapu hã. Syry na dasa hã da te huri da nherẽ, aihĩni dasa hã da te huri õ di aré. — ãne Piripihĩ te tãma tinha.

<sup>8-9</sup> Taha wa, wa ãsiré 're ãwanomro mono hã misi Zezusihi ma 'manharĩ ni. ãdéré hã Sima Pedruhu no hã te tãma tinha, ãne:

— 'Watébrémi te, ã'u'ëté wapu hã te tihãiba, arozum ne u'êne hã. 5 na ãhãiba hã. Duré pe'a hã maparanere. Tawamhã ãne aihĩni dasaihuri õ di za. — ãne te ãdéré hã Zezusihi ma wasu'u.

<sup>10</sup> Tawamhã ma tô Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Te za dama ãnharĩ za'ra wa'wa, ti'ai wa, dasi'ubumro da. — ãne te wama nharĩ za'ra. Tame du hã sa'ëté di. Taha wa, ma tô ti'ai wa asimro ni. Da'ahã uptabi di. Aibã si, wa te wasiwi sa'rata wamhã, 5 miu na ãhãiba hã. <sup>11</sup> Tawamhã Zezusi ma tô waihu, ã'u'ëté wapu hã. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Pe'a zama ma duré wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Tawamhã ã'u'ëté wapu hã umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Pe'a zama maparane nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Taha wa, ma tô aihĩni dasa hã huri ni. Ma tô da te 'mahãpãrĩ, da'ãma si'utõrĩ ãna. <sup>12</sup> Da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, Zezusi hã te wama 'ru za'ra, apã wa te ubumroi mono da, danho'rada hã taré simi'wara tõ mono da.

<sup>13</sup> Taha wa, wa tô apã wa te ubumro za'ra. Si'õtõ wa, wa tô wa te sé. Si'õno hã ahã di, danho'rata ré hã, wa te ã'ubumro za'ra hã ã'u'ëté wapu wẽ'ëi ré hã. 12 na si'õno hã.

<sup>14</sup> ã'u'ëté wapu hã umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese wa, Zezusi hã. Tawamhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni, dasaihuri wẽ te:

— Tô sena õ hã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, we datẽme ãmorĩ zõ 're ãdanhimipari za'ra mono. Oto wa te wasiwi saprõni aba, ãma wanhĩb'apito za'ra da. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>15</sup> Tawamhã Zezusi hã danhimiroti hã ma tô sina waihu'u. Taha wa, te siwãprosi sa'a nhisi u mo apã, danhiti.

*Zezusi hã ã nhisi baba ãmorĩzé wasu'u  
Mateusi 14.22-33; Marcusi 6.45-52*

16-17 Tawamhã mara simei wamhã, wa tô si'ra za'ra ni âi ba, uba're na wa te saprĩ za'ra da, zara u, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u. Robra di oto. Zahadu watême wisi za'ra ô di, Zezusi hã. <sup>18</sup> Tawamhã ma rowa'u hã wawi tiwatobro za'ra, rowa'u'u za'ëne hã. Taha wa, âsisasi hã sa'ëtê di. <sup>19</sup> Wa norĩ si, wa tô wasiré sari za'ra ni uba're hã, Zezusihi siré 're İwanomro mono norĩ si. Sa'a hawi wasi'aba'rei wamhã, â wa'wa u ma tô uba're hã waré tihâimana za'ra. 5 na ti'ai pibuzém na, wa tô oto wasina wapahã za'ra ni, niha wamhã, âté 6 na ti'ai pibuzém na. Tawamhã Zezusi hã wa tô wasiwi sãmri ni. Â nhisi baba te wei watême timorĩ za'ra, uba're u. Romhuture di oto. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tâma wapê'ëwara za'ra ni.

<sup>20</sup> Taha wa, Zezusi te wama si'mahârâ za'ra, âne:

— Wa hã wa we atême ĩmorĩ 'wa. ĩma aipahi za'ra wa'aba tõ.

<sup>21</sup> Tawamhã âne wama si'mahârâ za'ra wa, tâma wapahi za'ra âna, wa tô sô wahârâ za'ra ni, uba're u watême sébré za'ra da, wama rowê za'ra wa. Watême sébré za'ra wi, ma tô uba're hã â zadaré u sina ropto, wa te wasima âma İrotizéb u.

*Zezusihi zô İdanhoprézé wasu'u*

<sup>22</sup> Tawamhã da'ahâ na te waza'u asimro ni, İsô'u zaihâ na bâtâ pusizém niwĩ. Taha wa, awêmhã te âne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Ahâmhã hã uba're hã misire te nomro, âmhã. Zezusihi siré 're İnomro mono norĩ si ma tô asisi uba're wa, te te siré sari za'ra da. Zezusi hã İsiré sébré za'ra ô di. E momo te bété mo. — Âne te tasisadanharĩ za'ra ni. <sup>23</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô uba're na datême saprĩ za'ra wawa'râmi, zara u. Tiberizadi hawi ma tô datême saprĩ za'ra, 'ri nho'ômo hawi. Wanhib'apito hã 'Re İhâimana u'âsi mono âma İwatazéb u, ma tô âma roptob za'ra, dasa hã da te İhurizéb u. <sup>24</sup> Tawamhã Zezusi hã sãmra ô wa, duré wa norĩ zama wasi'ubumroi ô wa, ma tô uba're wa, asisi ni, tisa te te İhuri norĩ hã zara u te te âma saprĩ za'ra da apâ. Tawamhã Zezusihi zô danhopré da, ma tô uba're na saprĩ za'ra ni, Capana'u u.

*Zezusi hã dasai uptabi na dama İsiwasu'uzé*

<sup>25</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô sãmri za'ra ni, Capana'u âma İsô'u zara niwĩ. Da te dasiwi sãmri wamhã, âne te sadanharĩ za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niwa ma tô we aiwi, âwa.

<sup>26</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te we İzô asôpré wa'aba mo. E marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã İwaihu'u pese na te aima 'manharĩ za'ra wa'aba wa, ma tô İwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re İhâimana u'âsi mono we te te İzatõrĩ na. E taha wa, te we İzô asôpré wa'aba mo. Mare di. Taré ĩ'u'ëne hã 'mahâpãrĩ za'ra wa'aba mono wê te, te we İzô asôpré wa'aba mo. <sup>27</sup> Dasa hã dawı wasété su'u di. Taha wa, asa zô si 're rob'ruiwaparı za'ra wa'aba mono ô di za. Dasa ne zô si, te za 're İrob'ruiwaparı za'ra wa'aba mo, wê na 're İhâimana u'âsi mono ne zô si. Ta hã rowê u'âsi dadâ'â âna 're İdahâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Wa hã ti'ai âma dasiré İpoto wa, ma tô ĩmama hã İpisutu, İsadawa para te dama 're anhomri mono da, rowê u'âsi 're İdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

<sup>28</sup> Tawamhã ma tô asa tâma nharĩ za'ra ni, âne:

— E marĩ na ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te sima 're da'awê, te te sima 're İwê mono zéb uwaibaba, wa te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono da. Ma'âpé wama waihu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da.

<sup>29</sup> Tawamhã te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō we ĩzatō, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono da. Tawamhâ asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhâ, te za tâma âma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwê mono zéb uwaibaba, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono wa.

<sup>30-31</sup> Taha wa, te asa tâma nharĩ za'ra ni, âne:

— Wahi'rata norĩ hâ a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tō te te 're huri mana na dasa nhisi hâ. Âne ma tō daza'u âma rob'ui'éré ĩbahĩ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hâ: “Ma tō te te dama 're anhomri, hâiwa hawi dasazé hâ.” A hâ bété. E marĩ te za wanho'a duré wama ĩ'manha, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hâ, wa te âma aiwaihu'u pese za'ra wa, wa te asaze za'ra da.

<sup>32</sup> Taha wa, te Zezusi hâ tâma nharĩ za'ra, âne:

— Mozési hâ hâiwa hawi te te dama 're anhomri mono ō di, dasazé hâ. ĩmama si hâiwa hawi dasa nhomri'wa te 're hâimana, ate wa'aba da, dasai uptabi hâ. <sup>33</sup> Dasa hâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhibzari hâ hâiwa hawi we ĩmorĩ te wasu'u, dadâ'â âna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hâ te te dama 're anhomri mono da. — Âne te Zezusi hâ tâma rowasu'u za'ra.

<sup>34</sup> Tawamhâ te asa tâma nharĩ za'ra ni, âne:

— Wama 're anhomri u'âsi mono, wasai uptabi hâ.

<sup>35</sup> Taha wa, te Zezusi hâ oto tâma siwasu'u za'ra, âne:

— Wa hâ dasai uptabi na, wa ĩsiwasu'u. Mra wa, dasa hâ da te 're 'mahâpãrĩ za'ra mono wamhâ, dama 're rowê za'ra mono di za. 'Rubu wa, â hâ da te 're âhuri mono wamhâ, dama 're rowê za'ra mono di za. Tane duré, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'êtê za'ra mono wamhâ, dama 're rowê za'ra mono di za. <sup>36</sup> A norĩ wa'wa hâ ma tō ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherê, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di. Âne wa tō aima wasu'u za'ra wa'wa aré. <sup>37</sup> ĩmama ma tō da'apisutu, ĩnhĩb'a'uwê si 're danomro mono da. Ta norĩ si te za te 're ĩzaze za'ra, te te ĩpisutu za'ra norĩ hâ. Te te 're ĩzaze za'ra mono nherê, e wa za ĩsiwi te 're awê'ō. Mare di. Te ĩsiwi 're awê'ō mono ō di za. <sup>38</sup> Wa hâ hâiwa hawi wa wei mo. E marĩ da. E 'râwi ĩnhimiroti si te ĩsima 're 'madâ'â mono da. Mare di. 'Râwi ĩnhimiroti si te ĩsima 're 'madâ'â mono da, we ĩmorĩ ō di. We ĩzatōrĩ'wa nhimiroti si te 're 'madâ'â mono da, wa wei mo. <sup>39</sup> E marĩ, ma tō te te sima 're wê, ĩmama hâ. ĩzazei'wa norĩ te 're ab'madâ'â pese u'âsi mono wa, ĩte u'âsi 're nomro mono da, ma tō te te sima 're wê, ĩte da, te te ĩma 're apisutu sirōmo mono wa. Ma tō duré te te sima 're ĩwê, ĩzazei'wa norĩ na hâ 're dâ'â za'ra mono wa, bâtâ na te ahâiwa'utu da, apâ 're hâimana u'âsi za'ra mono da oto, ti'a ĩsi'utōrĩzéb âma. <sup>40</sup> ĩmama ma tō duré te te sima 're da'awê, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, rowê na 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa âma. Tawamhâ 're dâ'â za'ra mono wa, wa za bâtâ na hâiwa'utu za'ra, ti'a ĩsi'utōrĩzéb âma. — Âne te Zezusi hâ tâma siwasu'u za'ra.

<sup>41-42</sup> Dasa hâ hâiwa hawi we ĩmorĩ na siwasu'u wa, te âne sima rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ hâ:

— Oro hâiwa hawi wei morĩ za. Ō hâ Zezusi, Zuzéhé 'ra. ĩna zama wama waihu'u pese za'ra di. — Âne te sima rowasu'u za'ra.

<sup>43</sup> Taha wa, te Zezusi hâ asa tâma nharĩ za'ra:

— Tô'â. Tane ĩma nharĩ za'ra wa'aba ō di za. <sup>44</sup> Dasi'uihâ na da te 're ĩzazei waihu'u za'ra mono ō di za. ĩmama si te za te te 're da'apisutu we ĩzatōrĩ'wa hâ, da te 're ĩzaze za'ra mono da. Tawapsi te za da te 're ĩzaze za'ra. Tawamhâ 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bâtâ na ab're hawi da'ahâiwa'utu ti'a ĩsi'utōrĩzéb âma, apâ 're dahâimana u'âsi za'ra mono da

oto. <sup>45</sup> Duréihā ma tō āne na rob'ui'éré, 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā: “Timreme te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ihāimana u'āsi mono hā.” Āne ma tō āma rob'ui'éré. Tawamhā Īmama, timreme te te dama 're awaihu'u mono wamhā, da te āma 're sazei pese za'ra mono wamhā, ĩmreme na zama te za duré da te 're ĩzazei pese za'ra. <sup>46</sup> Īmama hā datōmo na da te 're 'madā'ā za'ra mono ō di. Īwétési wa tō te 're 'madā'ā, ĩhawi we ĩmorī wa.

<sup>47</sup> — Tawamhā Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhā, rowē u'āsi te za dadā'ā āna 're dahāimana u'āsi za'ra hāiwa āma, 'Re ihāimana u'āsi mono 'rata. Tō sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. <sup>48</sup> Wa hā dasa na, wa ĩsiwasu'u, rowē na 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé nhomri'wa, 're ĩmorī wa, dama. <sup>49</sup> Wahi'rata norī hā a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tō mana na te te 're huri. Tane nherē, dā'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra mono ō di, ta norī hā. Ma tō tidā'ā za'ra. <sup>50</sup> Hāiwa hawi dasa na 're dasaihuri mono wamhā, rowē u'āsi te za dadā'ā āna ĩ'rata 're dahāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma. <sup>51</sup> Wa hā dasa na wa tō ĩsiwasu'u, hāiwa hawi we ĩmorī wa. Ni'wam norī hā ĩ'āma 're saihuri u'āsi mono wamhā, te za dā'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma. Taha da, wa za ĩhāiba hā dama tisō, dazada ĩdā'ā da. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norī ma.

<sup>52</sup> Taha wa, te sima rowasu'u za'ra:

— E niha te za ō hā tihāiba hā wama sōmri za'ra, āma 're wasaihuri u'āsi mono da.

<sup>53</sup> Tawamhā Zezusi te duré asa tāma nharī za'ra:

— Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo. ĩhāiba na 're asaihuri aba mono ō wamhā, duré ĩwapru, 're āhuri aba mono ō wamhā, rowē u'āsi ĩ'āma 're anomro aba mono ō di za. <sup>54</sup> ĩ'āma 're dasaihuri mono wamhā, duré ĩwapru, da te 're āhuri mono wamhā, rowē u'āsi te za ĩ'āma 're danomro. Tawamhā 're dadā'ā za'ra mono wa, wa za bātā na ab're hawi da'ahāiwa'utu ti'a ĩsi'utōrīzéb āma, apā 're dahāimana u'āsi za'ra mono da. <sup>55</sup> ĩhāiba hā dasai uptabi. Duré ĩwapru hā, ā uptabi. <sup>56</sup> ĩhāiba na 're dasaihuri mono wamhā, duré ĩwapru, da te 're āhuri mono wamhā, te za ĩsiré 're dahāimana u'āsi za'ra. Wa hā wa za duré ĩsiré 're ĩmorī u'āsi za'ra. <sup>57</sup> Īmama hā ma tō we ĩzatō, 're ĩmorī u'ā hā. Ta hā 're hāimana u'āsi mono wa, wa za duré wa hā 're ihāimana u'āsi. Taha wa, ĩ'āma 're dasaihuri mono wamhā, te za ĩsine 're dahāimana u'āsi za'ra hāiwa āma, 're dadā'ā za'ra mono āna. <sup>58</sup> Wa hā dasa na, wa tō ĩsiwasu'u, Īmama, hāiwa hawi te te we dama ĩnhomri na. Wahi'rata norī hā ma tō duréihā hāiwa hawim na tisa hā te te 're huri. Tane nherē, dā'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra mono ō di. Ma tō tidā'ā za'ra. ĩ'āma 're dasaihuri mono wapsi, dadā'ā āna te za 're dahāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma.

<sup>59</sup> Āne Zezusi ma tō tāma siwaihu'u za'ra, zudezu norī te, rowahutuzéb āma, Capana'u āma.

*Zezusi hā tisiré norī te te sina ĩsadanharī za'ra zé wasu'u, za te te ĩrēme za'ra zéb zō*

<sup>60</sup> Tawamhā Zezusihi nhimirowasu'u hā ma tō dame wapari za'ra, ĩsazei'wa norī hā. Te te wapari za'ra wamhā, āne te ahā na sima rowasu'u za'ra:

— ĩsimirowasu'u hā wama pire di, wa te āma ĩsaze za'ra zéb da hā.

<sup>61</sup> Ta norī hā sima si te te rowasu'u za'ra nherē, ma tō ĩmreme hā sina waihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te tāma nharī za'ra, āne:

— E ĩmreme hã asiwi wê'ô za'ra wa'aba wa, te za ĩrême za'ra wa'wa. <sup>62</sup> Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, apâ hâiwa u ĩmorĩ ré, ĩ'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, e niha te za tawamhã asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. <sup>63</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani si te za te te dama 're anhomri, dadâ'â ãna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. Dasi'uihã na da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Marĩ na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za ĩpê'êzani hã te te dama 're anhomri, 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. <sup>64-65</sup> ãne, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherê, ãne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba nherê, aihĩni ĩmreme na ĩzaze za'ra wa'aba ô di za, âté. Dasi'uihã na da te 're ĩzazei waihu'u za'ra mono ô di za. ĩmama si te te dama 're anharĩ mono wapsi, te za ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra. ãne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. — ãne Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra. E marĩ wa. Da'ahã na ĩsiré 're danomro mono nherê, aihĩni te te sazei uptabi za'ra ô wa. Ta norĩ hã tô senai ô na, ma tô Zezusi hã sina waihu'u za'ra. Duré te te dama ĩhâiba nhomri da hã ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hã.

Taha wa, ma tô aré dama rowasu'u:

— Dasi'uihã na da te 're ĩzaze za'ra mono ô di za. ĩmama si te te dama 're anharĩ mono wapsi, te za da te 're ĩzaze za'ra. — ãne ma tô dama rowasu'u aré, da te waihu'u za'ra da.

<sup>66</sup> Tawamhã da'ahã na oto ĩsiré 're danomro mono ô di, ĩsazei'wa norĩ hã. ĩmreme te te wapari ze za'ra ô wa, ma tô oto rême za'ra ni. <sup>67</sup> Taha wa, te Zezusi hã wazadhanharĩ za'ra:

— E a norĩ wa'aba zama te za ĩrême za'ra wa'wa. — ãne te wazadhanharĩ za'ra, 12 na wahâiba norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.

<sup>68</sup> Tawamhã Sima Pedruhu si te asa tâma tinha:

— Mare di. Wa te airême za'ra ô di za. Wa te airême za'ra wamhã, e 'wa tême, wa za 're wanomro, rowasu'uwê hã wa te 're ĩwapari za'ra mono da hã. Aimreme si wama pire za'ra di. Aimreme na si da te 're asaze za'ra mono wamhã, rowê u'âsi te za ai'âma 're danomro. Te za duré hâiwa ãma 're dadâ'â za'ra mono ãna 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. <sup>69</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô we asatô. Wa norĩ hã wa tô asaze za'ra ni. A hã 're aimorĩ wê uptabi di. ãne na wa tô aiwaihu'u za'ra ni. — ãne te Zezusihi ma tinha.

<sup>70</sup> Tawamhã Zezusi asa te wama nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã 12 na aihâiba za'ra wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono da, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, misire Wa'uburé nhĩb'a'uwê te 're mo, asiré wa'aba. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra.

<sup>71</sup> Wa'uburé nhĩb'a'uwê hã te te wama wasu'u za'ra wamhã, Zudasi te wasu'u, Sima Icarizotihĩ 'ra hã. Ta hã 12 na Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ siré 're morĩ nherê, te za niwapsi dama hâiba nho, Zezusi hã.

## 7

*Zezusi hã ĩsisãnawã norĩ, Zudeza u te te siwi ĩsatôřizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã te datême 're mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma si. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma oto datême 're morĩ ô di. E marĩ wa. Te te siwi wĩri da, te te sima ãma roti za'ra wa, dama ĩpire norĩ hã. Taha wa, te oto ĩsiti 're timorĩ za'ra datême si, Darireza ãma si. <sup>2</sup> Romhure di oto bádã hã dasi'rã'ôřôzéb u hã, ãma ĩdasipo're pu'u za'ra da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩdanhimroi wê mono zém na a'ubuni

wi, darop téb u. <sup>3</sup>Tawamhã ĩno norĩ hã te apã siwi satõ Zezusi hã, Zudeza u morĩ da. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Apã te za oto aimo, Zudeza u asazei'wa norĩ u, marĩ ĩwẽ hã dama ab'manharĩ ré, te te ãma ai'madã'ã za'ra da, asazei'wa norĩ hã. <sup>4</sup>Ni'wam norĩ hã te te sima 're dawẽ za'ra mono wamhã, dama marĩ 'manharĩ wẽ na da te 're waihu'u za'ra mono da, pi'uriwi ĩwẽ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Sõ'awi te za te te dama 're ab'manharĩ. Taha wa, ma'ãpé sõ'awi dama 're ab'manharĩ u'ãsi mono za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra mono da. — Āne ma tõi ĩno norĩ hã tãma waihu'u za'ra, Zezusi ma.

<sup>5</sup>Taha norĩ hã tidub'rada hã zahadu te te saze za'ra õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, we te te ĩsatõrĩ na Danho'reptui'wa da.

<sup>6</sup>Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zahadu bâdã hã ĩwa waptã'ã õ di, ãma ĩmorĩzéb da hã. Niwam na ãma ai'aba'réri wa'aba wamhã, aima rowẽ za'ra wa'aba di za. <sup>7</sup>Da te 're ai'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono õ di za. ĩwétési te da te dasiwi 're ĩruiwaparĩ. E marĩ wa. Da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã te dama 're awaihu'u mono wa. <sup>8</sup>A norĩ wa'aba si te za ai'aba'réri wa'wa, dasi'rã'õtõzéb u hã. Āhãna ĩmorĩ õ di za. Zahadu bâdã hã ĩwa waptã'ã õ di, ãma ĩmorĩzéb da hã. — Āne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

<sup>9</sup>Taha wa, te a'ã nhamra Darireza ãma, Zezusi hã.

*Zezusi hã dasi'rã'õtõzéb ãma ĩsãmrazé wasu'u*

<sup>10</sup>Tawamhã ĩno norĩ hã datozéb u si'aba'ré za'u si, te oto Zezusi hã mo pi'uriwi. <sup>11</sup>Dasi'rã'õtõ wamhã, te sõi rob'madã'ã za'ra, dama ĩpire norĩ hã. Te nasi sõi anharĩ za'ra:

— E mahãta Zezusi hã. — Āne te nasi sõi anharĩ za'ra.

<sup>12</sup>Dasi'rã'õtõzéb u ĩdasito mono norĩ hã te duré dasima rowasu'u za'ra ni. Misire damreme õ di ãma. Ni'wam norĩ hã te ãne dama rowasu'u za'ra:

— Ő hã te 're timorĩ wẽ, Zezusi hã.

Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Sadawa nhipse na te õ hã te te dama 're rowasu'u. — Āne te dama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩwasu'u na ãma dasisaze za'ra õ di.

<sup>13</sup>Pi'uriwi te ãne dasima wasu'u za'ra ni, Zezusi hã. Sõ'awi da te dasima rowasu'u za'ra õ di, dama ĩpire norĩ pipa te.

<sup>14</sup>Tawamhã dasi'rã'õtõ ré, ma tõi Zezusi hã wi, 'ri za'ëtẽ u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu. <sup>15</sup>Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ĩmreme te te waparĩ za'ra wamhã, ma tõi ãma titob'uzu za'ra. Āne te sima rowasu'u za'ra:

— Ő hã watẽme 're zasi mono õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti, wa te tãma 're waihu'u za'ra mono da. E niha ma tõi waihu'u pese, te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

<sup>16</sup>Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— ĩsi'uihã na te dama 're rowasu'u mono õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tõi we ĩzatõ, te dama 're rowasu'u mono da. Taha zadawa para, wa tõi te dama 're rowasu'u. <sup>17</sup>E niha te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono na hã, niha wamhã, ĩsi'uihã na ĩnhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono õ na hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti si, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, te za da te ãma 're ĩwaihu'u za'ra. <sup>18</sup>Dasi'uihã na danhimirosa'rata na da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za sõi 're simnhasi za'ra, mreme wẽ wa, ãma 're dawata za'ra mono zõi. Datẽme dazatõrĩ'wai ãma si 're dawata za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra

mono wamhã, tô sena na si danhimirowasu'u hã. Dazadawa nhipese õ di. <sup>19</sup> Duréihã Mozési hã ma tô aima sômri za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, aihî'rata norî wa'aba ma hã. Tane nherê, ìsimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di. E marî wa, te bété asima ìwê za'ra wa'wa, asiwi ìwîrî aba da. — Æne te Zezusi hã tâma nharî za'ra.

<sup>20</sup> Tawamhã ãne hã da te wapari za'ra wamhã, te asa tâma nharî za'ra ni:

— E 'wam norî hã ma tô bété sima aiwê za'ra, te te siwi aiwîrî da. Wa'uburé te te aima nharî wa, te asimiza'rese ãna wama ìnharî za'ra. — Æne te Zezusihi ma nharî za'ra ni.

<sup>21-23</sup> Tawamhã te Zezusi hã asa dama tinha:

— Misi dama ì'manharî waihu'u'õ hã wê nherê, te dama 'manharî 'ru te, ma tô ì'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Duréihã Mozési hã ma tô dama pisutu danhihâiwata nhihârizé hã, ìwana wahi'rata norî hã te te dama ìpisutuzéb zarina. Taha wa, bâdâ te te ìpisutuzém na te za aibâ 'rare hã 're ìsihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, sabadu na. Æne na te za tâma ãma 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo, Mozési te te dama ìpisutuzé hã. Tawamhã e marî da, ma bété ìzada asahi za'ra wa'wa, romhuri zahârizém na aibâ te pese wa, sabadu na. <sup>24</sup> Ma'ãpé atômo na dahâiba mana wawi, asiwi 're ìda'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, asiwi 're dawê'õ za'ra wa'aba mono tô, ì'uwaibaba si 're dawaihu'u za'ra wa'aba mono da. — Æne Zezusi te dama tinha.

*Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na rowasu'u*

<sup>25</sup> Tawamhã ni'wam norî hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra, Zeruzarê ãma 're ìsi'ubumroi mono norî hã. Taha wa, te ãne ãma sima rowasu'u za'ra:

— Ni'wai ãma te sima roti za'ra, te te siwi wîrî da, wama ìpire norî hã. Áté õ hã da te dasiwi ìwîrî da hã. <sup>26</sup> Ni'ã. Sõ'awi te te dama 're rowasu'u mono nherê, da te tâma nharî za'ra õ di, rowahutu na te te sazâri da. E Danho'reptui'wa na ma tô siwi waihu'u za'ra, wama ìpire norî hã. <sup>27</sup> Danho'reptui'wa wei morî wamhã, ìsa'ru hã dama waihu'u za'ra õ di za. Ôhõ za'ru hã wama waihu'u pese za'ra di. — Æne te dasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>28</sup> Tawamhã ma tô sina damreme waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, 'ri za'êtê 'wawi wa'ra 're, zahadu te te dama rowahutu ré, te ãne da'mahã, mreme 'râihã na:

— Oro asiwi ìwaihu'u za'ra wa'aba za. Oro ìza'ru hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za duré. Tô sena ìwaihu'u za'ra wa'aba õ di. ìza'ru uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba õ di duré. ìsi'uihã na we ìmorî õ di. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, wa wei mo. Tô sena ìsimiroti hã we ìzatôrî'wa nhimiroti hã. Tane nherê, ta hã asiwi waihu'u za'ra wa'aba õ di. <sup>29</sup> Wa hã ìma waihu'u pese di we ìzatôrî'wa hã, ìhawi we ìmorî wa. — Æne te Zezusi hã dama siwasu'u.

<sup>30</sup> Tawamhã ma tô duré sima ãma roti za'ra, te te siwi âri da, dama ìpire norî hã. Tane nherê, te te siwi âri õ di. E marî wa. Zahadu bâdâ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ãma ìpisutuzé hã, ìwa waptâ'ã õ wa. <sup>31</sup> Tawamhã ta norî hã sada hâimana za'ra nherê, ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusi hã. Taha wa, te ãne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã oto wei morî wamhã, e te za te te dama 're ab'manharî, marî dama ì'manharî waihu'u'õ hã, Zezusi te te dama 're ì'ab'manharî mono nhipai u hã. — Æne te dasima rowasu'u za'ra ni.

*Parisezu norī hā, Zezusihi zô te te ĭdazatōrī za'ra zé wasu'u*

<sup>32</sup> Tawamhā parisezu norī hā ma tō Zezusihi āma dawapari za'ra. Taha wa, ma tō sô da'mazatōrī za'ra, Zezusi hā te te siwi āri da, 'ri 'madâ'â'wa norī hā, 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhorôwa 'madâ'â'wa norī hā. 'Re ĭhâimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĭpire norī me, ma tō sô satōrī za'ra, sasedoti ĭpire norī me.

<sup>33</sup> Tawamhā ĭtēme sihutu wamhā, Zezusi te tāma nharī za'ra:

— Syry na wa za oto ai'rata ĭnhamra 'wa. Taha pari, wa za apā mo, we ĭzatōrī'wai u. <sup>34</sup> ĭzô rob'madâ'â za'ra wa'aba nherē, asiwi ĭsāmri za'ra wa'aba ô di za. Nimomo wa za mo. Nimomo ĭmorī wamhā, āma ĭtēme 're anomro waihu'u aba mono ô di za. — Āne te tāma siwasu'u za'ra.

<sup>35</sup> Taha wa, te sima rowasu'u za'ra, dama ĭpire norī hā:

— E momo te za bété mo, wa te wasiwi sāmri za'ra tō da hā. E darob amoi u te za mo, wasiré zudezu norī u deredu norī 'rata, 're ĭsi'ubumroi mono norī u. E tamomo te za oto mo, deredu norī rob'āma te te 're rowahutu mono da. <sup>36</sup> Ma tō wama rowasu'u za'ra, wa te sô rob'madâ'â za'ra nherē, za wa te wasiwi ĭsāmri ô na hā. Ma tō duré wama rowasu'u za'ra, nimomo morī wamhā, za ĭtēme ĭwasihutu waihu'u ô na hā. Wa te wasiwi waihu'u za'ra ô di, te te wama ĭnharī za'ra zé hā. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

*Zezusi hā â u'âsi na dama ĭsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>37</sup> Tawamhā ĭrēme ma dasi'rā'ōtō mono wa, ma tō Zezusi hā hāiwi za, te te dama rowahutu da, datozém na bādâ ĭpire uptabi na. Āne te dama tinha:

— Rubu wamhā, ma'āpé we ĭtēme 're anomro aba mono za, â u'â hā te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono wa, 're āhuri aba mono da. <sup>38</sup> Duréihā ma tō āne â u'âsi na rob'ui'ééré, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā: “Ā u'â hā 're sidototo u'âsi mono wamhā, dama rowézé hā te za dama 're hâimana u'âsi, ĭsipti hā. Tane Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĭ'umnhasi za'ra mono wamhā, taha zarina te za rowé nhomri'wa hā dama 're hâimana za'ra.” Āne ma tō āma rob'ui'ééré, ĭbaihā na hā. — Āne te Zezusi hā dama rowasu'u.

<sup>39</sup> Ā u'â te te dama wasu'u wamhā, Tipē'ēzani te wasu'u, Zezusi hā. Niwapsi te za te te tāma 're anhomri, tizazei'wa norī ma. Dâ'â wa, hāiwa'utu parip si, te za Tipē'ēzani hā te te tāma 're anhomri.

*Zezusihi āma ĭdasisadanharī za'ra zé wasu'u*

<sup>40</sup> Tawamhā Zezusihi mreme, da te wapari za'ra wamhā, te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Tō sena ô hā 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĭdanhimipari za'ra mono.

<sup>41</sup> Ni'wam norī hā te duré dama rowasu'u za'ra:

— Ô hā Danho'reptui'wa da, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te ĭpisudu.

Ni'wam norī hā te duré dama rowasu'u za'ra:

— Oro ô hā Darireza hawi wei morī za. Danho'reptui'wa da, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te ĭpisudu hā Darireza hawi wei morī ô di za.

<sup>42</sup> Danho'reptui'wa da hā apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. Berē āma te za, u, podo, tihirata za'ru āma, Dawihi za'ru āma. Āne duréihā ma tō āma rob'ui'ééré siro, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>43</sup> Taha wa, ĭwasu'u na dasisaze za'ra ô di. <sup>44</sup> Ni'wam norī si te sima wē za'ra, te te siwi āri da. Tane nherē, te te siwi āri ô di.



*Dama ĩpire norĩ hã, Zezusi, Danho'reptui'wa na te te dame 're ĩsaze za'ra mono õ zé wasu'u*

<sup>45</sup> Tawamhã Zezusihi zô ĩsihutu norĩ hã te apâ ai'aba're, sasedoti ĩpire norĩ u, parisezu norĩ u zama. Ubana ĩtême sihutu wamhã, te sadanharĩ za'ra, âne:

— E marĩ da, we asiwi saprõni aba õ di, watême.

<sup>46</sup> Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wa te te âma wabzu õ di, ĩsimiroti wẽ na hã. Taha wa, wa te wasiwi âri õ di, wa te wei wasiwi saprõni da, atême za'ra wa'aba.

<sup>47</sup> Taha wa, te parisezu norĩ hã asa tãma nharĩ za'ra, âne:

— E niha a norĩ wa'aba zama ma tô ĩmreme hã dame ĩsaze za'ra wa'wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono newa. <sup>48</sup> E Danho'reptui'wa na ma tô 'mazaze dama ĩpire hã, duré parisezu hã. Mare di. Ni'wa te te âma sazei õ di. <sup>49</sup> Õ norĩ hã ma tô saze za'ra, tãma waihu'u pese za'ra õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'éérézê hã. Taha wa, te za õ norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Æne te parisezu norĩ hã 'ri za'êtê 'madâ'â'wa norĩ ma nharĩ za'ra.

<sup>50-51</sup> Tawamhã parisezu norĩ siré hã ma tô oto rowasu'u, Nicodemosi hã, Zezusihi u aré ĩmorĩ hã barana. Æne te tãma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma:

— E marĩ te te ĩmanharĩ zô, wa te wasiwi waihu'u âna, wa za wasiwi wẽ'õ za'ra ni. E âne wahi'rada Mozési ma tô dama roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. Mare di. Æne te te dama roti õ di. — Æne Nicodemosi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma.

<sup>52</sup> Taha wa, te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— E a zama Darireza hawi we aimorĩ wa, te âne wama ĩwaihu'u za'ra. Darireza hawi te te 're da'azatõri mono õ di, te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩmreme ui'ééré hã robaba di, âma. Ma'âpé sõré na za, âma ĩrob'ui'ééré õ na waihu'u da. — Æne te tãma nharĩ za'ra, Nicodemosihi ma. <sup>53</sup> Taha pari, tinhorõwa u te te ropé da, ma oto wairé.

## 8

*Pi'õ hã aibã aimawi ré nomro wa, Zezusihi u da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba're ni, êtê 'rãihã u, Oriwera u. <sup>2</sup> Awêmhã mararé, wa apâ ai'aba're ni 'ri za'êtê u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Wasihutu wamhã, 'ri 'wawi wa'ra u, wa asisi ni. Tamomo da'ahã na ma tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowahutu da, Zezusi hã. <sup>3</sup> Te te dama rowahutu ré, ma tô we ĩtême aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ me. Pi'õ hã te we ĩtême siwi saprõ. Mro ré nherê, aibã aimawi ré nomro ré, da te 'madâ'â wa, te we ĩtême siwi saprõni za'ra, niha ĩsimiroti hã te te âma waihu'u za'ra da. Tawamhã dawa'wa u ma tô siwi 'mazé pi'õ hã, Zezusihi nho're sab da.

<sup>4</sup> Tawamhã Zezusi te siwi 'mahã, âne:

— Rowahutu'wa, â hã pi'õ hã mro ré nherê, aibã aimawi ré nomro ré, ma tô dasiwi 'madâ'â ni. Taha wa, wa we atême wasiwi saprõni ni, asimiroti hã wa te te âma waihu'u za'ra da. <sup>5</sup> Damro ré nherê, aibã aimawi ré 're danhimi'wara mono wa, êtê na da te dasiwi 're simroi mono da, ma tô te te dama 're a'ru, wahi'rada Mozési hã. A hã bété, e niha asimiroti hã pi'õi âma hã. — Æne te siwi âma sadanha.

<sup>6</sup> Mozésihi nhimiroti zarina te te dama 'rui ò wa, te te siwi wē'ò za'ra da, ma tō āne siwi āma sadanha. Tane nherē, Zezusi hā asa te te āma sada'ābā za'ra ò di. Ti'a zō ma tō aiwē'ē, tinhiptōmo na te te ui'ére da. <sup>7</sup> Īmreme zō, te te nasi 'mahârā za'ra wamhā, ma tō apā wahudu. Āne te tāma nharī za'ra:

— Ni'wa hā wasété āna 're morī wamhā, te za simrimi 'rata, êtē na.

<sup>8</sup> Tawamhā ma tō duré aiwē'ē, ti'a zō te te ui'ére da. <sup>9</sup> Tawamhā Īmreme te te wapari za'ra wamhā, dawana ĩhāiba préduh 'rata, uimrehēne ma tō watobro. Īsa'u si te nasi wairé, misi si siwi ĩsaprōni'wa hā Īmreme te te sina wapari za'ra wa, sisép te. Zezusi hā siwaprosi te oto za. Pi'ò si te dawa'wa za, Zezusihi nho're. <sup>10</sup> Tawamhā Zezusi hā ma tō apā wahudu. Pi'ò siwaprosi sa wa, te oto sadanha:

— E mahāta aiwasu'u'wa norī hā. E 'mazab ò di, te te dama ai'ru za'ra da, da te dasiwi aiwīrī da, aiwasédé hā te te ai'āma Īsa'ra za'ra norī hā.

<sup>11</sup> Taha wa, te pi'ò hā asa tāma tinha:

— Maze di. Ni'wa hā sab ò di, te te dama ĩ'ru da, da te dasiwi ĩwīrī da.

Taha wa, Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Tane tō. Wa hā te duré dama ai'rui ò di za, da te dasiwi aiwīrī da. Mo oto aimorī. Aiwasédé hā 'manharī na sahu ò di za. — Āne te pi'oi ma tinha.

*Zezusi hā dama rob'u iwē'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>12</sup> Tawamhā Zezusi te duré dama tinha, āne:

— Wa hā dama rob'u iwē'wa na wa ĩsiwasu'u. Īnhimiroti zarina 're danomro mono wamhā, dawasété na 're danomro mono ò di za, robra na. Rowa'a na si te za ĩ'āma 're danomro u'āsi, rowē na si.

<sup>13</sup> Tawamhā parisezu norī hā te asa tāma nharī za'ra:

— Asiwaprosi wama asiwasu'u wamhā, tō sena wama asiwasu'u ò di.

<sup>14</sup> Taha wa, te Zezusi hā asa duré tāma nharī za'ra:

— Tane nherē, ĩsiwaprosi aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba nherē, tō sena, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Nima hawi we ĩmorizé hā waihu'u za'ra wa'aba ò di. Īwétési, wa tō ĩsina waihu'u. Nímomo ĩmorizé hā duré waihu'u za'ra wa'aba ò di. Īwétési wa tō ĩsina waihu'u siro. Taha wa, tō sena te ĩsina waihu'u pese wa, te za ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. <sup>15</sup> Danhímira'sata zarina si, te 're ĩdawaihu'u za'ra wa'aba mo, dawē na dawasété na zama. Tanei ò di, wa hā. <sup>16</sup> Tō sena, wa za te 're da'awaihu'u, dawē na dawasété na zama. ĩsiwaprosi te 're da'awaihu'u mono ò di za. We ĩzatōrī'wai me, wa za wa te 're da'awaihu'u, dawē na dawasété na zama. <sup>17</sup> Duréhā ma tō Mozési hā āne na te te dama 're roti, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para: “Ni'wa hā siwaprosi te te 're da'awasu'u mono wamhā, 're saze za'ra wa'aba mono ò di za, ĩsimirowasu'u na. Siwaprosi wamhā, mreme wapure di. Maparane wapsi, 're ĩne wē hā āma 're sisaze zahuré mono wamhā, te za ĩsimirowasu'u zahuré na 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Sahuré wamhā, mreme pire zahuré di.” Āne Mozésihi nhimiroti na rob'ui'ére hā. <sup>18</sup> Wa hā wa ĩsiwasu'u. We ĩzatōrī'wa hā te duré ĩwasu'u, ĩmama hā. Taha wa, ĩsiwaprosi ĩsiwasu'u ò wa, te za wamreme hā tō sena na 're ĩsaze za'ra wa'aba mo.

<sup>19</sup> Tawamhā parisezu norī hā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— E mahāta tawamhā, aimama.

Taha wa, ma tō duré Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— Īmama te aima wasu'u za'ra wa'aba nherē, asiwi ĭwaihu'u za'ra wa'aba ō di. Īmama zama, asiwi waihu'u za'ra wa'aba ō di. Tō sena ĭwaihu'u za'ra wa'aba 'wa'āhā, Īmama zama te aré ĭwaihu'u za'ra wa'wa.

<sup>20</sup> Āne te tāma rowasu'u za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma 're ĭdawata za'ra mono zéb āma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te te dama rowahutu ré. Rob'uiprazé, da te 're ĭséme mono zéb 'rata sab ré, te āne tāma rowasu'u za'ra. Taha wa, te te siwi āri ze za'ra nherē, te te siwi āri ō di, dama ĭpire norī hā. E marī wa. Zahadu bādā hā ĭwa waptā'ā ō wa, te te sima āma ĭrotizé hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā.

*“E 'wa hā a hā,” Āne Zezusi da te dasiwi ĭsadanharī za'ra zé wasu'u*

<sup>21</sup> Tawamhā Zezusi hā te duré tāma nharī za'ra, parisezu norī ma:

— Aihawi wa za ĭmorī za'ra wa'wa. Tawamhā aiwasété ré, te za 're atā'ā za'ra wa'aba mo, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā aiwasédé hā te te aima 're pari za'ra wa'aba mono āna. Aiwasété ré, 're atā'ā za'ra wa'aba mono wamhā, nimomo ĭmorī wamhā, ĭzarina āma 're anomro waihu'u aba mono ō di za. — Āne te Zezusi tāma rowasu'u za'ra.

<sup>22</sup> Taha wa, ma tō āne sima rowasu'u za'ra:

— Ō hā ma tō wama nharī za'ra, nimomo morī wamhā, ĭsarina 're wanomro waihu'u mono ō di za. E 'rāwi siwīri da bā, te āne wama nharī za'ra. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

<sup>23</sup> Tawamhā ma tō Zezusi hā duré tāma nharī za'ra:

— A norī wa'wa hā ti'ai āma si te 're anomro aba mo. Wa hā hāiwa hawi, wa wei mo. A norī wa'wa hā ti'ai āma a'uwē te 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Tanei ō di, wa hā. <sup>24</sup> A norī wa'wa hā aiwasété ré, te za 're atā'ā za'ra wa'aba mo. Āne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tawamhā wa hā aima ĭsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 're ĭhāimana mono na 're ĭzaze za'ra wa'aba mono ō wamhā, te za tō aiwasété ré 're atā'ā za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra.

<sup>25</sup> Tawamhā ma tō siwi sadanha:

— E 'wa hā bété, a hā.

Tawamhā ma duré āma sada'ābā za'ra asa:

— Rowahutu na te dama āma 're ĭsāna'rata mono hawi, wa tō aima 're ĭsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĭhāimana mono zém na hā. <sup>26</sup> Zahadu uburé marī hā te aima waihu'u za'ra wa'aba ō di, 're anomro wasété aba mono zém na hā. We ĭzatōrī'wa hā tō sena ma tō te te ĭma 're da'awaihu'u. Taha wa, duré wa hā te te ĭma 're ĭda'awaihu'u mono zéb zarina si, wa za te dama 're aawaihu'u, ĭsine. — Āne ma tō Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra.

<sup>27</sup> We tizatōrī'wa hā te te tāma wasu'u za'ra wamhā, ĭmama te wasu'u, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā. Sō'awi te te tāma rowasu'u za'ra ō wamhā, ĭmreme tāma pibu prā za'ra di, dama ĭpire norī ma. <sup>28</sup> Taha wa, te Zezusi hā duré tāma nharī za'ra, āne:

— Wa hā dasiré ĭpodo hā niwapsi te za asiwi ĭzasōmri za'ra wa'wa, hāiwi ĭza'o da. Tawapsi te za ĭwaihu'u za'ra wa'wa, aima 're ĭsiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĭhāimana mono zém na hā. Te za duré ĭwaihu'u za'ra wa'wa, ĭsi'uihā na te dama 're ĭrowasu'u mono ō na hā, Īmama te te ĭma ĭwaihu'uzéb zarina si, te dama 're ĭrowasu'u mono na hā. <sup>29</sup> We ĭzatōrī'wa hā te te ĭma 're ĭroti mono zéb zarina si, wa tō te tāma āma 're uwaimrami u'āsi. Taha wa, ĭ'rata te 're sāmra u'āsi. Te te 're ĭrēme mono ō di. — Āne Zezusi ma tō tāma siwasu'u za'ra.

<sup>30</sup> Tawamhā ĭmreme hā da te wapari za'ra wamhā, ma tō da'ahā na Danho'reptui'wa na saze za'ra ni.

*Īsazei uptabi 'wa, za 're ĭdanomro mono zé wasu'u*

<sup>31</sup> Tawamhā Zezusi te tāma nharī za'ra, ĩsazei'wa norī ma hā:

— Īmreme 're 'madā'ā pese za'ra wa'aba mono wamhā, ĩzazei uptabi 'wa, te za 're anomro aba mo. <sup>32</sup> Tawamhā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā. Ta hā tō sena uptabi. Taha zarina te za asō'reptuzé hā asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, wada'uri āna si'uihā na 're ĩhāimana za'ra mono norī ne, rowē na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da oto. — Āne Zezusi te tāma rowasu'u za'ra.

<sup>33</sup> Tawamhā te duré asa tāma nharī za'ra, Zezusihi ma:

— Wa norī hā Abra'āhā nhihudu, wa 're wanomro. Niwa dama romhuri'wa da, danhimi'upra na 're wahāimana za'ra mono ō di. E niha wa za tawamhā wanho'reptuzé hā wasina wa te 're waihu'u za'ra.

<sup>34</sup> Tawamhā Zezusi asa te duré tāma nharī za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasété na 're danomro u'āsi mono wamhā, dawasédé, da te 're sahāri waihu'u za'ra mono ō di za, danhimi'upra norī hā titede'wai hawi 're ĩwairébé waihu'u mono ō ne. <sup>35</sup> Apito ma, romhuri'wa norī hā, apito 'ra me, aiwab ō di. Apito 'ra, te za timama nhorōwa āma 're sāmra u'āsi, ĩ'ra wa. Tāma ĩromhuri'wa norī hā ĩsōrōwa āma 're si'ubumroi u'āsi mono ō di za. <sup>36</sup> Wa hā wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra na. Aiwasété hawi te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono wamhā, tō sena te za rowē na ĩ'āma 're anomro aba mo. <sup>37</sup> A norī wa'wa hā Abra'āhā nhihudu te 're anomro aba mo. Āne na ĩma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane nherē, ĩsihudu nherē, ma tō asiwi ĩwē'ō za'ra wa'wa, asiwi ĩwīrī za'ra wa'aba da. E marī wa. ĩnhimiroti hā taré asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono wa. <sup>38</sup> Wa hā ĩmama, te te ĩma 're ĩwaihu'u mono zéb zarina si, wa tō aima te 're waihu'u za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā aimama te te 're ĩ'aiwada'uri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi te tāma nharī za'ra.

<sup>39</sup> Tawamhā Zezusihi ma, te duré asa nharī za'ra, āne:

— Wa norī hā, Abra'āhā nhihudu.

Tawamhā asa te duré Zezusi hā tāma nharī za'ra:

— Abra'āhā nhihudu uptabi 'wa'āhā, te aré 're anomro wē wa'aba mo, ĩsine. <sup>40</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā tō sena uptabi. Taha si, wa tō te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, te te ĩma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherē, ma tō ĩ'āma asima ĩroti za'ra wa'wa, asiwi ĩwīrī za'ra wa'aba da. Āne dama 're hāimana mono ō di, Abra'ā hā. A norī wa'wa hā aimama ne, te 're anomro aba mo. — Āne Zezusi te tāma nharī za'ra.

<sup>41</sup> Tawamhā asa te duré tāma nharī za'ra:

— Mísire Wamama hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Wa norī hā ĩ'ra uptabi, wa 're wahāimana za'ra.

<sup>42</sup> Tawamhā Zezusi hā te duré asa tāma nharī za'ra:

— Tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, Aimama za'ra wa'aba 'wa'āhā, te aré asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mo. E marī wa. ĩhawi we ĩmorī wa, atēme za'ra wa'aba. ĩsi'uihā na we ĩmorī ō di. Ta hā ma tō we ĩzatō.

<sup>43</sup> E niha aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di, ĩnhimirowasu'u hā. Wē nherē, aima wapari ze za'ra wa'aba ō wa, aima pibu prā za'ra wa'aba di. <sup>44-45</sup> Aimama za'ra wa'wa hā, Wa'uburé. A norī wa'wa hā ĩ'ra te 're anomro aba mo. Te te sima 're ĩwē mono zém na si, te asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, tāma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Ta hā dapoto na'rata hawi dapārī'wa te 're mo. Sadawa nhipese u'āsi wa, tō sena te te dama 're rowasu'u mono ō di. Tizadawa nhipese na ma tō sāna'rata. Simirosa'rata wasété u'āsi wa, sadawa nhipese u'āsi di. Taha

wa, ĩ'ra 're anomro aba mono wa, ĩnhimirowasu'u hã tô sena nherê, âma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô di. <sup>46-47</sup> Tô sena na wa aima te 're wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherê, ĩnhimirowasu'u na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê norĩ si te za te te 're wapari pese za'ra, ĩsimiroti hã. A norĩ wa'wa hã ĩsib'a'uwê 're anomro aba mono ô di. Taha wa, ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono ô di. — Āne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra.

*Zezusihi wasu'u, Abra'ãhã wasu'u me*

<sup>48</sup> Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tô asa tâma nharĩ za'ra:

— A hã, samaritanu. Wa'uburé ré, 're aimorĩ wa, te asimiza'rese ãna ãne na hã wama ĩrowasu'u. Tô sena, wa tô nasi ãne na aima nharĩ za'ra ni. — Āne te taré tâma nharĩ za'ra, Zezusihi ma.

<sup>49</sup> Tawamhã Zezusi asa te tâma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're ĩmorĩ ô di. Wa hã ĩmreme wazép sina, wa ĩmama hã te aima 're wasu'u wê za'ra wa'wa. Tazahã a norĩ wa'wa hã asiséb ãna te ãne ĩma ĩnharĩ wasété za'ra wa'wa. <sup>50</sup> ĩ'ãma 're dawata za'ra mono zô, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono ô di, wa hã. Misire ma tô te te sima 're da'awê, ĩ'ãma 're dawata za'ra mono da. Tô ĩ'uwaibaba te te ĩ'ãma şima 're ĩda'awê mono zé hã. <sup>51</sup> Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna te za 're dahâimana u'âsi za'ra. — Āne te tâma rowasu'u za'ra.

<sup>52</sup> Sô'awi te za tô tâma rowasu'u za'ra ô wa, ĩmreme hã tâma pibu prã za'ra di. Taha wa, asa te duré Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Wa'uburé ré, 're aimorĩ na, wama aiwaihu'u pese za'ra di oto. Wahi'rada Abra'ã hã ma tô dârâ. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma duré tidâ'â za'ra. Tane nherê, ma tô ĩnha, da te 're asaze za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono na hã. <sup>53</sup> E Abra'ãhã nhipai u aipire bâ, te ãne wama ĩnharĩ za'ra. Ma tô dârâ, ta hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma tô duré 're dâ'â za'ra. E 'wa hã bété, a hã. Ma'ápé asina asimirosa'rata na wama waihu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da.

<sup>54</sup> Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Wa hã, ĩpire na ĩsina 're ĩwata mono ô di. ĩpire na ĩsina 're ĩwata mono 'wa'ãhã, aré dama ĩwapure di. ĩmama si te ĩpire na te te dama 're ĩwasu'u. Ta hã Asib'apito na te 're ĩsisi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. <sup>55</sup> Tane nherê, Asib'apito na 're sisi za'ra wa'aba mono nherê, waihu'u za'ra wa'aba ô di. Taha wa, te taré Asib'apito na 're ĩsisi za'ra wa'aba mo. Wa hã wa tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Aima sô 're ĩnhimrami za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, aré ĩzadawa nhipese di wa hã, asine za'ra wa'aba. Tô sena wa tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩsimiroti hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese. <sup>56</sup> Aihĩ'rata 'wa, Abra'ã hã ma tô ĩwaihu'u siro, we datême ĩmorizém na hã ti'ai u. Taha wa, Abra'ãhã ma, rowê di. Te 're to. — Āne Zezusi te tâma rowasu'u za'ra.

<sup>57</sup> Tawamhã te asa tâma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— E niha ma tô Abra'ã hã ĩwaihu, duréi pese dawi dâ'â nherê. Te aré ãne wama ĩwasu'u za'ra, ai'ãma wahub ahã uptabi 'wa'ãhã. Zahadu a hã, ai'ãma wahub ahã ô di. 50 na zahadu ai'ãma wahub ô di. — Āne te Zezusihi ma, nharĩ za'ra.

<sup>58</sup> Taha wa, Zezusi te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Abraã hã poto ô ré, wa 're ĩhâimana u'âsi. — Âne Zezusi ma tô tâma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

<sup>59</sup> Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, ma ěne hã sada waibu za'ra, te te siwi âma wĩrĩ da. Tane nherẽ, te te siwi wĩrĩ ô di, rob u watobro da, tiwi si'wahi za'ra wa, 'ri 'wawi wa'ra hawi.

## 9

*Zezusi hã aibâ ĩpotozém hawi ĩtob'a te te ĩpesezé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã morĩ ré, ma tô aibâ hã tisã Zezusi hã, ĩwaptã'ázém hawi ĩtob'a hã. <sup>2</sup> ĩsiré, wa te wasiwi sãmri za'ra wa, wa tô âne wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E tiwasédé te te 'manharĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E ĩmama norĩ hã timro me tiwasédé te te 'manharĩ zahuré wa, ma ĩ'ra hã tob'a na waptãrã.

<sup>3</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Mare di. Tiwasédé te te 'manharĩ ô di. ĩmama norĩ zama, tiwasédé te te 'manharĩ zahuré ô di. Rowẽ na 're morĩ wa za, ma tob'a na podó, ĩwaihu'u pese na da te waihu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. <sup>4</sup> Ta hã ma tô we ĩzatô, dapawaptom na te tâma 're romhuri mono da. Rowa'a ré, te za da te 're romhuri za'ra. 'Re mara mono wa, da te 're romhuri waihu'u za'ra mono ô di. Tane rowẽ ré, wa za wa te tâma 're romhuri za'ra. <sup>5</sup> Tawamhã ti'ai âma 're ĩnhamra mono ré, dama rob'uiwẽ'wa ne, wa hã dama rowẽ nhomri'wa, wa 're ĩhâimana. — Âne te wama siwasu'u.

<sup>6-7</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô tizadaipro hã oto time ti'ai u, ti'a te te âma wai'o da, te te âma tomhã u'ré da. Tawamhã tinhiptômo na ma tô sada a'â. Te te âma tomhã u'rei pari wamhã, te tâma tinha:

— Mo oto aimorĩ pu'u u, asitômo upsô da, Siro'é na pu'u nhisi u. — Âne te satô. Siro'é na pu'u nhisi hã dazatôri, te wasu'u.

Taha wa, te mo, sitômo upsô da. Sitômo upsôĩ wamhã, tômo wẽ di oto aibâ hã. Tawamhã te wei mo apâ. <sup>8</sup> Tawamhã da te 'madâ'â za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni, âne:

— E ô hã rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're ĩsãmra mono. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni, ĩsôrowa 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tob'a ré, te te siwi 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ me, te âne sima rowasu'u za'ra.

<sup>9</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã te sima rowasu'u za'ra:

— Tô ô hã, tob'a na aré 're ĩsãmra mono.

Ni'wam norĩ hã te duré sima rowasu'u za'ra:

— Mare di. Ta hãĩ ô di. Taré ĩtob'a ne, ô hã.

Tawamhã te te sina dawapari wamhã, te oto dama sina wasu'u, tito pese'wa hã:

— Wa hã ĩtob'a di aré tô.

<sup>10</sup> Tawamhã te sadanharĩ za'ra:

— E niha ma tô atômo wẽ.

<sup>11</sup> Taha wa, te asa tâma siwasu'u za'ra:

— Aibâ hã ma tô tizadaipro na waza ti'a hã, te te âma ĩtomhã u'ré da, Zezusi na ĩsisi hã. Pu'u u ĩmorĩ da, te ĩma rob'ru, ĩsitômo upsô da. Taha wa, wa tô mo. ĩsitômo upsôĩ wamhã, ĩtômo wẽ di oto. — Âne te aibâ hã sina dama wasu'u.

<sup>12</sup> Tawamhã ma tô sô sadanharĩ za'ra:

— E mahãta tawamhã, Zezusi hã.

Tawamhã te asa tâma rowasu'u za'ra:

— Me. Wa hã te waihu'u õ di. — Āne te asa tãma rowasu'u za'ra, aibã hã.

*Parisezu norĩ hã aibã ĩtob'a, Zezusi te te ĩpe, te te siwi ĩsadanharĩzé wasu'u*

<sup>13</sup>Tawamhã parisezu norĩ u te siwi saprõ, aré tob'a na 're ĩsãmra mono hã. <sup>14</sup>Romhuri zahãrizém na te ĩtème siwi saprõ, Zezusi hã tizadaipro na ti'a te te ĩwazarizém na, duré te te ĩto pesezém na, sabadu na. <sup>15</sup>Tawamhã te te ĩtème siwi áwisi za'ra wamhã, te siwi sadanha, parisezu norĩ hã, niha te te ĩto pesezéb zô. Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:

— Tizadaipro na ti'a hã te te ĩwai'o na, ma tô ĩtõmo u'ré. Taha pari, wa tô ĩsitõmo upsõ. Āhãna hã wa oto rob'madã'ã wẽ.

<sup>16</sup>Tawamhã ni'wam norĩ si, te Zezusihi ma nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã:

— Ō hã sabadu na te te pese nherẽ, te te 'madã'ã pese õ di, romhuri zahãrizém na roti hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã we te te satõrĩ õ di. We te te satõrĩ 'wa'ãhã, te aré te te 're 'madã'ã pese, ĩsimiroti hã. — Āne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

Tawamhã ĩhãiba amo norĩ hã te rowasu'u za'ra duré:

— 'Re morĩ waseté 'wa'ãhã, aré waihu'u pese õ di, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 'manharĩ da hã. — Āne Zezusihi ãma ma tô tasisada 'rãmi za'ra ni. <sup>17</sup>Taha wa, te duré siwi sadanha, parisezu norĩ hã:

— Ō hã te te ato pese nherẽ, e niha asimirosa'rada hã ãma hã.

Tawamhã ma tô duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Ō hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

<sup>18</sup>Tõmo wẽ u'ãsi, 're morĩ newamhã, te te ĩto pesezém na ma tô wawã za'ra, dama ĩpire norĩ hã. Taha wa, ma tô aibã mama zô tihãrã za'ra, te te ãma sadanharĩ za'ra da. ĩna zô zama te tihãrã za'ra. <sup>19-21</sup>Tawamhã ĩtème simasisi zahuré wamhã, te ãma siwi sadanharĩ za'ra:

— E õ hã ai'ra. Ma tô dama ĩwasu'u wa'wa, tob'a na ĩwaptã'ã na. E niha ma ãhãna titõmo wẽ, tob'a nherẽ. Rob'madã'ã wẽ di oto.

Tawamhã ĩmana te asa tãma nharĩ za'ra:

— Ta hã tô wa'ra, te 're mo. Tob'a na ma tô waptãrã. Āne na wama waihu'u pese di. Niha oto te te ĩrob'madã'ã wẽ na wa te waihu'u õ di. Duré ĩto pese'wa hã wa te waihu'u õ di. A norĩ wa'wa hã te za ĩ'ra hã asiwi ĩsadanharĩ 'wa, ĩto pese'wa zô te te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Ma tô tiprédu oto. Si'uihã na te za aima siwasu'u za'ra wa'wa.

<sup>22</sup>Āne ĩmama te tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ mreme pipa te. Āne ma tô sima ãma roti za'ra aré: "Ni'wam norĩ hã Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na te te saze za'ra wamhã, wa za wa te tiwi 're rosawi za'ra, rowahutuzéb u dame 're sisisi tã mono da." Āne na ma tô te te sima 're roti za'ra. <sup>23</sup>Taha wa, te te tãma wasu'u za'ra õ di, ti'ra to pese'wa hã. ĩ'ra si te te siwi sadanharĩ za'ra da, ĩ'ra hã oto prédu wa, te ti'ra si tãma 'ru za'ra.

<sup>24</sup>Tawamhã parisezu norĩ hã te sô tihãrã za'ra, te te ĩto pese zô, apã ĩtème sébré za'ra da. ĩtème sébré za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Zezusi hã 're morĩ waseté di. Āne wama waihu'u pese za'ra di. Ma'ãpé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si aiwata, taha si te te ato pese wa.

<sup>25</sup>Tawamhã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:

— Āté tã sena 're morĩ waseté di, Zezusi hã. Āté 're morĩ wẽ di. Wa hã te waihu'u õ di. ĩtõmo wẽ zép si, wa tô ĩsina waihu'u. ĩtob'a u'ãsi, wa aré 're

ĩnhamra. Āhãna ĩtõmo wẽ di oto. — Āne te tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

<sup>26</sup> Tawamhã asa te te ĩto pese ma, te nharĩ za'ra:

— E niha ma tõi ato pese.

<sup>27</sup> Taha wa, te aibã hã asa durẽ tãma nharĩ za'ra:

— Wa tõi aima rowasu'u za'ra wa'wa arẽ. Tane nherẽ, ãma ĩwapari ze za'ra wa'aba õ di. E marĩ da, wa za bẽtẽ aima ĩsiwasu'u na sahu za'ra wa'wa. E Zezusi hã saze za'ra wa'aba da bã, wa za ĩsiwasu'u na aima sahu za'ra wa'wa. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>28</sup> Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, te asa tãma nharĩ za'ra:

— A hã ĩsazei'wa, te 're aimo. Wa norĩ hã Mozẽsihi zazei'wa, wa 're wanomro. <sup>29</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tõi Mozẽsihi ma pisutu, ĩsadawa para datẽme 're morĩ da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norĩ hã. Ō hã bẽtẽ, Zezusi hã e ma hawi te wei mo. Wa norĩ hã ãne na hã wa te waihu'u za'ra õ di.

<sup>30</sup> Tawamhã te durẽ asa tãma nharĩ za'ra:

— E niha bẽtẽ, Zezusi te te ĩto pese nherẽ, waihu'u za'ra wa'aba õ di, we ĩsatõrĩ'wa hã. <sup>31</sup> Ni'wa hã 're morĩ wasẽtẽ wamhã, ĩmreme te te 're wapari mono õ di za, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Ni'wa hã ĩsimiroti te te 're 'madã'ã pese mono wamhã, te za ĩmreme hã te te 're wapari u'ãsi, te te tãma ãma 're uwaimrami u'ãsi mono da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norĩ hã. <sup>32</sup> Ropoto na'rata hawi 're datob'a za'ra mono wa, ni'wa hã te te 're da'ato pese mono õ di. ĩwasu'u hã robaba di arẽ. <sup>33</sup> Ō hã aibã hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hawi wei morĩ õ 'wa'ãhã, arẽ ĩto pese õ di. Tãma waihu'u õ di arẽ. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>34</sup> Tawamhã parisezu norĩ, te asa tãma nharĩ za'ra:

— Aiwasẽtẽ rẽ, ma tõi ana dub're asa'ẽ. Taha wa, ma tõi atob'a na aipo. E niha te bẽtẽ wama ĩrowasu'u za'ra, aiwasẽtẽ nherẽ. Mo oto aimorĩ. Rowahutuzẽb u dame 're azasi mono õ di za oto. — Āne Zezusi te te ĩto pese ma, te nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

*Sõ'awib õ nherẽ, Zezusi hã datob'a na tizazei'õ'wa norĩ ãma ĩsimirẽ'ẽzẽ wasu'u*

<sup>35</sup> Tawamhã te te ĩto pese wi, te te tiwi ĩrosawi za'ra zẽ hã ma tõi wapa, Zezusi hã. Taha wa, te sõ rob'madã, tinhimito pese zõ. Te te sãmri wamhã, te tãma tinha:

— E dasirẽ ĩpodo hã, ma tõi ĩsaze.

<sup>36</sup> Tawamhã asa te Zezusihi ma tinha:

— E 'wa hã dasirẽ ĩpodo. Ma'ãpẽ ĩma wasu'u na, te waihu'u da, durẽ te saze da.

<sup>37</sup> Tawamhã Zezusi asa te durẽ tãma tinha:

— Wa hã dasirẽ ĩpodo, ĩ'madã hã wa aima ĩsiwasu'u.

<sup>38</sup> Tawamhã ma tõi aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Apito, wa za oto asaze.

Taha wa, hi'rãtitõ ma tõi tãma nhamra, Zezusihi ãma wata da.

<sup>39</sup> Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Ti'ai u, wa we datẽme mo, te da'ãma 're arowairẽbẽ mono da. E marĩ da. Tipẽ'ẽ 're, tob'a na 're ĩsiwaihu'u za'ra mono norĩ hã tob'a ãna oto 're nomro mono da, durẽ tipẽ'ẽ 're, tob'a õ na tarẽ 're ĩsi'madã'ã za'ra mono norĩ hã tob'a u'ãsi 're nomro mono da. — Āne Zezusi ma tõi dama rowasu'u.

<sup>40</sup> Tawamhã parisezu norĩ ĩ'rata ĩsimasa, te tãma nharĩ za'ra:



— Wa norĩ hã bété. E wapě'ě 're, watob'a na wa 're wanomro. E wa norĩ hã te iwawasu'u za'ra.

<sup>41</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— Aipě'ě 're, atob'a na 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te te 're aiwě'ô za'ra wa'aba mono ô di aré, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Tawamhã aipě'ě 're, atob'a ô na 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za te te 're aiwě'ô za'ra wa'wa. — Āne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

## 10

*Pone'ërebâ 'madâ'â'wa na, Zezusi hã te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi te duré pone'ërebâ tede'wai wasu'u hã dama wasu'u. Āne te dama wasu'u:

— Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, pone'ërebâ tede'wai wasu'u na. Pone'ërebâ hã wa'ra 're, 're simi'wara mono wamhã, ĩsimisaihuri hã 'ridawa u, sô 're sisisi mono ô di. Wa'ra na si te za sô 're sarôtô za'ra. <sup>2</sup> Itede'wa si te za 'ridawa u sô 're ne, 're zasi mono da, wa'ra 're. <sup>3</sup> Ta hã 'ridawa u, sô 're simasisi mono wamhã, te za te te tãma 're 'ridawa, 'ridawa 'madâ'â'wa hã. Sô 're simasisi mono wamhã, ĩmreme te za waihu'u za'ra, pone'ërebâ hã. ĩsisi mono bâ, te za sitême sô 're hârâ, rob u te te 're sani za'ra mono da. <sup>4</sup> Tinhimizama hã rob u te te 're simroi mono wamhã, ĩsôwa te za 're ne. Titede'wai mreme te te waihu'u pese za'ra wa, te za ĩsarina 're nomro, ĩsimizama hã. <sup>5</sup> Pone'ërebâ tede'wai upana nherê, e te za dazarina 're nomro. Mare di. 'Re nomro mono ô di za, dazarina. Te za tiwi 're sisa're, ĩmreme te te 're waihu'u za'ra mono ô wa. — Āne Zezusi, ma tô dama rowasu'u, pone'ërebâ tede'wai wasu'u na.

<sup>6</sup> Tane nherê, marĩ te te iwasu'u hã da te waihu'u za'ra ô di.

*Zezusi hã 'ridawa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u*

<sup>7</sup> Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— Tô sena wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã wa 'ridawa na ĩsina simiré'é, pone'ërebâ 'mazasizém na wa'ra u. <sup>8</sup> Pone'ërebâ hã, titede'wai upana norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono ô di za, ĩsipsaihuri norĩ mreme hã, danhibrob zô dapârĩ'wa norĩ mreme hã. Tane 'Re ihâimana u'âsi mono zazei uptabi 'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono ô di za, aimawi te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ mreme hã, ĩwana datême 're ĩnomro mono norĩ mreme hã. <sup>9</sup> Wa hã, 'ridawa na wa tô ĩsina simiré'é, ĩsiwaprosi Danho'reptui'wai wa. 'Ridawa na te za wa'ra u 're sisisi, pone'ërebâ hã. 'Re sisisi mono wamhã, tãma 're rowê za'ra mono di za. Tane, da te 're ĩzaze za'ra mono wamhã, dama 're rowê za'ra mono di za, wa hã te 're da'anho'reptui u'âsi mono wa. Wa'ra hawi, te za pone'ërebâ hã tisa zô 're wairébé. ĩsa zô, tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono ô nherê, tãma 're rowê za'ra mono di za. Tane ĩzazei'wa norĩ wi, ĩwê zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono ô di za. <sup>10</sup> E marĩ da, te ĩsimisaihuri norĩ hã wa'ra u 're sisisi. Pone'ërebâ zô te 're nomro, te te dawi 're waibui mono wa, te te dawi 're simroi mono da. Tanei ô di, wa hã. Wa hã wa tô we datême mo, robzei u'âsi ĩ'ãma 're danomro mono da, duré 're dadâ'â za'ra mono āna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hãiwa āma.

*Zezusi hã pone'ërebâ tede'wa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u*

<sup>11</sup> — Wa hã pone'ërebâ tede'wa na, wa ĩsina simiré'é, tinhimizama te te 're ĩ'azawi pese mono na. E marĩ wa. ĩsisawi āna, ĩzazei'wa norĩ zada, ĩdâ'â wa za, te 're anho'reptui mono da. <sup>12</sup> Tite wa, te te 're azawi

pese, tinhimizama hã, pone'ërebâ tede'wa hã. Tãma Ìromhuri'wa hã tite ò wa, te te 're azawi pese mono ò di. Taré rob'uiprazéb zô si, te te 're romhuri. Robzahi hã we sô mori wamhã, te za tiwi wara. Pone'ërebâ, te za rême za'ra. Taha wa, te za 'mai'â, robzahi hã. Te te 'mai'ari wamhã, te za âma ropé. <sup>13</sup> E marĩ wa, te za tiwi wara, romhuri'wa hã. Ìtede'wai ò wa, te za tiwi wara, te te 're azawi pese mono ò wa. <sup>14-15</sup> Wa hã pone'ërebâ tede'wa, Ìsimizawi pese na, wa tô Ìsina simiré'é, Ìzazei'wa norĩ te 're azawi pese mono wa. Ìmama hã ma tô Ìwaihu'u, ti'ra na. Wa hã wa duré ò hã waihu'u, Ìmama na. Tane duré Ìzazei'wa norĩ hã wa tô te 're awaihu'u u'âsi, Ìnhib'a'uwê na. Ìzazei'wa norĩ hã ma tô duré Ìwaihu'u za'ra, tinhib'apito na. Ta norĩ zada, wa za Ìsisawi âna dârâ, te 're anho'reptui mono da. <sup>16</sup> Ni'wam norĩ hã te duré 're nomro, Ìnhib'a'uwê 're hâimana za'ra mono da hã. Ta norĩ âma, wa za pone'ërebâ na simiré'é za'ra, Ìnhimiwa'ra 're, 're Ìsi'ubumroi mono ò na hã. Ta norĩ zama wa za Ìsitême ubumro. Tawamhã te za Ìmreme hã te te 're wapari pese za'ra. Pone'ërebâ norĩ hã maparane danhimi'ubumro hã siré oto 're Ìsi'ubumroi mono ne, te za simisutu Ìnhib'a'uwê 're nomro, misi i'madâ'â'wa, tãma 're Ìhâimana za'ra mono wa za.

<sup>17</sup> — Taha wa, Ìmama te te 're Ìzawi pese, Ìsisawi âna, sada Ìdâ'â za'ra wa za, apâ Ìhâiwa'utu pari, 're Ìmorĩ u'âsi da. <sup>18</sup> Dasi'uihã na da te dasiwi Ìwĩrĩ da hã mare di. Ìsi'uihã na, wa za dârâ, dazada. Wa za duré hâiwa'udu, Ìsi'uihã na. Æne wa za 'manha, Ìmama te te Ìma Ìpisutuzéb zarina. — Æne Zezusi te dama siwasu'u.

<sup>19-21</sup> Tawamhã Ìmreme, te te wapari za'ra wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama rowasu'u za'ra, Æne:

— Wa'uburé ré, 're morĩ wa, te Æne simiza'rese âna wama siwasu'u. E marĩ da, te za bété Ìmreme hã Ìwapari za'ra wa'wa.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're morĩ wa'âhã, aré mreme wê ò di. Mreme wê di, ò hã. E wa'uburé, ma tô pawapto, Ìtob'a te te Ìto pese da hã. Mare di. Ta hã waihu'u ò di. — Æne Zezusihi âma ma tô tasisada'rãmi za'ra ni.

*Zudezu norĩ hã, Zezusi te te siwi Ìwê'ò za'ra zé wasu'u*

<sup>22-23</sup> Tawamhã wasiré zudezu norĩ hã daro mono bâ ma tô duré si'rã'òtô, Zeruzarê âma, 'Re Ìhâimana u'âsi mono âma dawata za'ra da. E marĩ wa. Apâ 'ri za'êne hã te te tãma pisutu za'ra wê te, âma 're Ìdawata za'ra mono zéb da hã ma tô tasi'rã'òtô ni, bâdâ dama Ìpire na, âma dasipo're pu'u za'ra da, rowa'u'u wahã, 're sa'wari mono ré. Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba're ni, 'ri za'ëtê u. 'Ri 'wawi wa'ra wa'wai baba, wa 're wanomro, Apito Saromahã nhib'uriti na uriti nhisi wa'wai baba. <sup>24</sup> Tamomo ma tô Ìtême si'rã'òtô, dama Ìpire norĩ hã, Zezusihi u. Tawamhã te tãma nharĩ za'ra:

— E niwa te za wama asiwasu'u za'ra. Wama asiwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari wa'a za'ra di. A hã, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'âpé sô'awi wama asiwasu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Æne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

<sup>25</sup> Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa tô aima Ìsiwasu'u pari za'ra wa'wa. Tane nherê, Ìmreme na 're Ìzaze za'ra wa'aba mono ò di. Ìmama zadawa para, wa tô marĩ dama Ìmanharĩ waihu'u'ò hã te dama 're ab'manharĩ wê, da te 're Ìwaihu'u za'ra mono da. <sup>26</sup> Tane nherê, asina 're Ìumnhasi za'ra wa'aba mono ò di, Ìnhib'a'uwê 're anomro aba mono ò wa. <sup>27</sup> Ìnhib'a'uwê si te za Ìmreme

hã te te 're wapari pese za'ra. Pone'ërebâ tede'wa, tinhimizama hã te te 're ï'awaihu'u mono ne, wa tô ïnhib'a'u'uwë norï hã waihu'u za'ra. Ta norï si te za ïnhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. <sup>28</sup> Ta norï ma, wa za pisutu za'ra, 're dâ'â za'ra mono âna, 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata. Ni'wa hã te te ïwi 're waibui mono ô di za, ïzazei'wa norï hã. <sup>29</sup> Ìmama, ma tô ïma pisutu za'ra, ïnhib'a'u'uwë si 're nomro mono da. Ta hã danhipai u, uburé dama pire di, Ìmama hã. Uburé marï ma, pire di, hâiwa âma ti'ai âma zama. Taha wa, ni'wa hã te te tiwi 're waibui waihu'u mono ô di za. <sup>30</sup> Wa norï hã aiwa wawaihu'u pese di, Ìmama me. — Âne Zezusi te tâma siwasu'u za'ra, dama ïpire norï ma.

<sup>31</sup> Tawamhã ta norï hã ma duré ëne hã sada waibu, te te âma siwi wïrï da. <sup>32</sup> Taha wa, te Zezusi hã duré tâma nharï za'ra:

— Wa hã Ìmama te te ïma ïpisutuzëb zarina, wa tô marï dama ï'manharï waihu'u'ô na te 're da'apawaptob u'âsi. E ma hã ïnhimipawaptobzé hã aima wë za'ra wa'aba ô wa, te za asiwi ïwïrï 'wa, ëtë na. Ma'âpé, ïma waihu'u za'ra wa'aba.

<sup>33</sup> Tawamhã asa te tâma nharï za'ra:

— 'Re da'apawapto mono wa, wa te wasiwi aiwïrï ô di za. Aimreme wasété wa, wa za wasiwi aiwïrï ni. Ti'ai âma aipoto nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono me, aiwa aiwaihu'u pese aba na asiwasu'u wa, wa za wasiwi aiwïrï ni, aimreme wasété wa.

<sup>34-36</sup> Tawamhã Zezusi asa te tâma nharï za'ra:

— E ï'ra na ïsiwasu'u wa, ma tô ïmreme hã asiwi ïwë'ô za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u, da te dasima âma 're rotï za'ra mono da. Ti'ra na ma tô rotï'wa norï hã te te 're sisi za'ra. Âne ma tô ïbaihã na âma rob'ui'éré, ïsadowa wasu'u'wa hã. Tô sena, ïmreme ui'éré hã. Rotï'wa norï hã, ti'ra na te te 're sisi za'ra mono wamhã, e wa hã ïmreme wë'ôre di, ï'ra na ïsiwasu'u wamhã, ti'ai u we te te ïzatôrï nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. <sup>37-38</sup> Ìmama hã tiwaihu'u pese na, te te 're da'apawapto. Ìzama, wa tô ïsine te 're da'apawapto. Taha wa, te za ï'ra na ïwaihu'u za'ra wa'wa. Ìsine, te 're da'apawapto mono ô wamhã, ï'ra na 're ïzaze za'ra wa'aba mono ô di za. ï'ra na wa tô aima 're ïsiwasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherë, ïmreme na 're ïzaze za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, Ìmama hã tiwaihu'u pese na te te 're ïda'apawapto mono ne, te 're da'apawapto mono nherë, te za ï'ra na 're ïzaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za ïwaihu'u za'ra wa'wa, ï'âma 're ïhâimana mono na, Ìmama hã. Te za duré ïwaihu'u za'ra wa'wa, Ìmama âma 're ïhâimana mono na. — Âne Zezusi te tâma siwasu'u za'ra.

<sup>39</sup> Tawamhã ma tô duré sima wë za'ra, te te siwi âri da, dama ïpire norï hã. Tane nherë, tiwi simani za'ra wa, te te siwi âri za'ra ô di.

<sup>40</sup> Tawamhã apâ ma tô mo, Zodã pa u Zezusi hã. Ìsiré, wa ai'aba're ni. Tawamhã wasihutu wi, wa saprï za'ra ni, zara u. Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ï'ab'manharï 'rata mono zëb u, wa saprï za'ra ni. Tame te a'â nhamra, Zezusi hã. <sup>41</sup> Tame sãmra ré, te da'ahã na nasi ïtëme aihutu ni. Nasi ïtëme dasihutu wamhã, âne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Zuwã Batita hã, ïmreme na da te 're saze za'ra mono da, marï dama ï'manharï waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharï mono ô di. Tane nherë, tô sena ma tô Zezusi hã te te dama 're wasu'u. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>42</sup> Taha wa, tame wasi'ubumroi ré, ma tô da'ahã na Zezusi hã saze za'ra ni, Danho'reptui'wa na.

## 11

*Razaru idâ'âzé wasu'u*

<sup>1-3</sup> Tawamhã aibã hã te 're hâimana, Razaru na İsisı hã. Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma te 're sãmra. Tame te duré İhidiba norĩ hã 're simasisı zahuré Mariza norĩ hã, Mataha me. Mariza hã niwapsı te za Zezusıhi para u're, wedewa'u zadaze na, tãma rowẽ da. Taha parıp sı te za para u'õ, tızéré na.

Tawamhã ma tõ tihãzé, Razaru hã. Hãzé wa, ma tõ İhidiba norĩ hã da'mazatõ, Zezusıhi zõ da'maimorĩ da, İhitébré hã te te tãma 'maiwasu'u da. İtẽme wısi wamhã, ãne te Zezusıhi ma sadawa wasu'u:

— Apıto, aibã 're İsawi pese mono hã ma tõ tihãzé.

<sup>4</sup> Tawamhã Zezusi hã te te waparı wamhã, te tinha:

— Tane tõ. Dã'ã u'ãsi nomro õ di za. Taha wa, te za 'Re İhâimana u'ãsi mono ãma 're dawata za'ra, waihu'u pese wa. İ'ãma zama te za duré 're dawata za'ra. Wa hã İ'ra wa, te za duré İ'ãma 're dawata za'ra. — ãne te Zezusi hã tinha.

<sup>5</sup> Mata norĩ hã Zezusıhi ma, sawı pese za'ra di, Razaru norĩ hã. <sup>6</sup> Tane nheré, İwasu'u te te waparı wamhã, awa'awi İtẽme morĩ õ di. Maparane ma tõ ãma timara, tame sãmra ré. <sup>7</sup> Taha parı, te oto wazatõrı za'ra, apã wa te wasıwi saprõni da, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. İsiré 're wanomro mono wa, te wazatõrı za'ra.

<sup>8</sup> Taha wa, wa tõ asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niha te za apã aimo. Nimosi dama İpire norĩ hã te aré sıwi aıwĩ, eté na.

<sup>9</sup> Tawamhã ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Bãtã pusizém hawimhã bãdã sébrézéb u hã rowa'a di. Tawamhã, ni'wa hã rowa'a na morĩ wamhã, simeı õ di za. E marĩ wa. Rowa'a na hã rob'madã'ã pıbuı pese wa. <sup>10</sup> Robra na morĩ wamhã, te za aıme. — ãne sõ'awıb õ nheré, te wama sıwasu'u za'ra, Zezusi hã. 'Re İhâimana u'ãsi mono, ma tõ tãma pisutu, 're İmorızé hã a'ã 're morĩ da. Taha wa, te sina hãtã'ã ãna 're mo.

<sup>11</sup> Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiwadi te nhono, Razaru hã. Wa za İtẽme mo, te utu da.

<sup>12</sup> Tawamhã wa tõ duré asa tãma nharĩ za'ra ni:

— E marĩ da, te za İtẽme aimo. Séptã'ã wa, te oto tinhotõ wẽ. — ãne wa tõ tãma nharĩ za'ra ni.

<sup>13</sup> Zezusıhi sı ma tõ idã'ã uptabi na waihu'u. İsõtõ na te te wama wasu'u za'ra wamhã, idã'ãzé te wasu'u. Taré sõtõ newa, wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, idã'ãzé hã. <sup>14</sup> Wa te waihu'u za'ra õ wa, sõ'awi te oto wama rowasu'u za'ra:

— Razaru hã ma tõ dãrã. <sup>15</sup> Hãzé ré İ'rata İnhamra õ nheré, İma rowẽ di. E marĩ wa. Romhâımanazéb zarına, İwaihu'u pese na İzaze za'ra wa'aba wa za, İma rowẽ di. Oto İtẽme wası'aba'reı wa'aba. — ãne te wazatõrı za'ra, Zezusi hã.

<sup>16</sup> Taha wa, Tome hã İsi'ubza na da te 're İsisı za'ra mono hã te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Oto İme wası'aba'reı wa'aba, İsu da te wa'uprosı da nheré. — ãne te tinha, Tome Didımo hã. Didımo na İsisı hã dası'ubza, te wasu'u.

Tawamhã wa tõ İtẽme wasıwi saprõni ni, Betãnha na 'ri nhisi u.

*Zezusi hã apã dahãıwa'utu'wa na İsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>17-19</sup> Tawamhã Betanha u wasıhutu wamhã, ma tõ ni'wa hã Zezusıhi ma rowasu'u, ãne:

— Razaru hã ma tô dârâ. Ma tô dasiwi sêrê ni. Maparane si'uiwa na ma tô âma timara oto, da te dasiwi ãsêrêzém na hã. — Æne te tâma rowasu'u. Betânha u hã romhuture wa, ma da'ahâ na wawana aihutu ni, Zeruzarê hawimhã. Si'ubdatô ti'ai pibuzé hã Betânha u da hã. Mata nori hã da te pê'êtété zahuré da, ma ãtême aihutu ni, ãhitébré hã tiwi dâ'â zahuré wa.  
<sup>20</sup>Tawamhã ni'wa hã ma tô Mata nori ma rowasu'u, ãne:

— Zezusi hã te we oto mo.

Taha wa, ma tô Mata hã awa'awi watobro rob u, Zezusi hã te te sina uzusi da. Marizaha si te ãsa'u nhamra, 'ri para. <sup>21</sup>Tawamhã Mata hã Zezusi te te sina uzusi wamhã, ãne ma tô tâma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hãzé ré wa'rata asãmra 'wa'âhã, wawi dâ'â ô di aré. <sup>22</sup>Dâ'â nherê, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, aimreme wamhã, te za aima ãma uwaimra.

<sup>23</sup>Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Tane tô. Dâ'â nherê, te za hãiwa'udu, aihitébré 'wa hã.

<sup>24</sup>Mata te duré asa tâma tinha:

— Tane tô. Bãdã ma tô sima pisutu 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, adã hã te te ãhãiwa'utuzéb da hã. Tawapsi te za wahitébré hã dazu hãiwa'utu.

<sup>25-26</sup>Tawamhã Zezusi te duré asa tâma tinha:

— Wa hã 're dadã'ã za'ra mono nherê, te 're da'ahãiwa'utu mono pari, 're ãdanomro u'âsi mono zé te dama 're ã'apisutu mono, wa 're mo. Ni'wam nori hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono wamhã, tâma 're rowê za'ra mono di za. 'Re dâ'â za'ra mono wamhã, dâ'â ãna te za 're hãimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma. E tô sena ma ãmreme hã ãsaze.

<sup>27</sup>Tawamhã Mata asa te tâma tinha:

— ãhe. Tô sena, wa aimreme hã saze. A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te aipisudu. A hã 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ra. Wahi'rata nori hã asô 're ãsimipari za'ra mono, a hã, ti'ai u we aimori da hã. — Æne te Zezusihi ma tinha.

*Zezusi ãsiwa'ôzé wasu'u*

<sup>28</sup>Tawamhã apã te mo Mata hã, 'ri tême. Ti'awi pesere ma tô tinoi ma rowasu'u, Marizaha ma:

— Rowahutu'wa te we asô hã, ãtême aimori da.

<sup>29-30</sup>Taha wa, ma si'aba'rê na wahudu, Zezusihi u wei mori da, Mariza hã. Zahadu 'ri tême, wasihutu ô di. Mata te te ãwa'uzusizéb ãma, wa zahadu aimasam ni. <sup>31</sup>Tawamhã Mariza hã watobro wamhã, ma ãsarina wairé rob u, ãtême ãsihutu nori hã. Æne te sima ãma romnomri za'ra: “Ãté tihitébré 'ru u te mo, ãma wawa da.” Tane nherê, tihitébré 'ru u mori ô di, Mariza hã. Zezusihi u te wei mo. Taha wa, ma tô we ãsarina ai'aba'rê ni.

<sup>32</sup>Mariza hã we ãtême wisi wamhã, hi'rãtitô ma ãpapara nhamra, Zezusihi ma wapu wa. Tawamhã ãne te tâma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hãzé ré, wa'rata asãmra 'wa'âhã, aré wawi dâ'â ô di. — Æne te tâma tinha, wawa sina.

<sup>33</sup>Tawamhã Mariza hã pê'êzé te, siwa'ô wa, duré we ãsarina ãsihutu zama 'ry'ry wa, pê'êzé di, Zezusi hã. Pê'êzé ahã di. <sup>34</sup>Æne ma tô sadanharã za'ra:

— E mame ma tô asiwi ãsêrê 'wa.

Tawamhã asa te tâma rowasu'u za'ra:

— We aimori wasiré, sabu da.

<sup>35</sup>Tawamhã pê'êzé ahã wa, te aiwa'ô, Zezusi hã.

<sup>36</sup>Taha wa, te dasima nharã za'ra ni:

— Ô hã te te sawi pese uptabi di. Te te sawi pese uptabi wa, te sô tiwawa.

<sup>37</sup> Tawamhã da'umro na te tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Õ hã aibã ãtob'a, ma tã to pese. E niha bété hãzé ré te te pese õ di, dá'ã tã da, Razaru hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra ni.

*ZeZusi hã Razaru te te ãhãwa'utuzé wasu'u*

<sup>38</sup> Tawamhã ãsiré, wa ai'aba'ré ni, ab're u. Sa'a zahãpã, ab're hã. Pẽ'ézé ahã di, ZeZusi hã. Pẽ'ézé uptabi na te mo. Tawamhã, ab're u wasihutu wamhã, da te dasiwi ãma sitom haré, te êne hã za. Tõmo za'ëtê di, êne hã.

<sup>39</sup> Tawamhã ma tã ZeZusi hã êne hã dama ti'ru, ãsitobzé hã da te dasiwi sa'ré da.

Taha wa, ma tã Mata hã ZeZusihi ma tinha:

— Wanhib'apito, da te dasiwi ãsérézém na hã, maparane si'uiwa na ma tã ãma timara. Taha wa, ma tã ti'ro. E 'ro nherê, te za ãsitobzé hã dasiwi sa'ré ni.

<sup>40</sup> Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha:

— Tane nherê, te za dasiwi sa'ré ni. ãma ãzazei wamhã, dama ãwaih'u'õ te za ã'madã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ã'manharizé hã. E ãne na hã te aima rowasu'u õ di. Wa tã aima rowasu'u.

<sup>41-42</sup> Tawamhã ãsitobzé ma tã dasiwi sa'ré ni. Tawamhã hãimo te oto rob'madã, Timama ma mre me da, ZeZusi hã. ãne te tãma tinha:

— ãmama, da'ãma aima 're ãmreme mono wamhã, ãmreme te ãma ãma 're ã'a'uwaimrami u'ãsi mo. ãhãna te za duré ãmreme hã ãwapa. Taha wa, ãma rowé di. Danho'a, wa ãne aima rowasu'u, aima ãmreme ré, da te ãwapari za'ra da. E marĩ da. Aibã ãma aima ãmremezé hã ãma ãma uwaimrami wamhã, a hã we ãzatõrĩ'wa na dama 're ãsiwasu'u mono zém na, da te 're ãzaze za'ra mono da. — ãne te Timama ma tinha.

<sup>43</sup> Timama ma mre me pari, te oto Razaruhu zõ hã, mre me 'rãihã na:

— Razaru, ab're hawi we aiwatobro, rob u.

<sup>44</sup> Tawamhã sõ hãrã pari, ma watobro, dá'ã nherê, sib'rata ubu ré, duré para ubu ré, duré 'rã ubu ré. Taha wa, ma tã ZeZusi hã dama ti'ru:

— ã'ubuzé hã asiwi wasihui wa'aba, 're morĩ da.

Taha wa, ma tã siwi wasihu, ã'ubuzé hã.

*ZeZusi, da te dasiwi wĩrĩ da, dama ãpire norĩ te te ãma ãrosa'rata za'ra zé wasu'u*

*Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2*

<sup>45</sup> Tawamhã da'ahã na ma tã ZeZusi hã saze za'ra ni, Marizaha u ãsihutu norĩ hã. Razaru hã danho'a te te hãiwa'utu wa, ma saze za'ra ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono we te te ãsatõrĩ na. <sup>46</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã ma tã apã ai'aba'ré, Zeruzarê u parisezu norĩ u, Razaru te te ãhãiwa'utuzém na te te tãma rowasu'u za'ra da. <sup>47</sup> Tawamhã ãsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tisiré norĩ zõ te sitême tihãrã za'ra, dama ãpire norĩ zõ. Taha wa, ma sitême si'rã'õtõ, sasedoti ãpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma rotĩ'wa norĩ zama. Sitême si'rã'õtõ wamhã, ãne te sima rowasu'u za'ra:

— E marĩ, wa te ã'manharĩ za'ra da hã. Õ hã te marĩ hã dama ã'manharĩ waih'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ u'ãsi, tiwaih'u'pese na. <sup>48</sup> Marĩ, wa te tãma 'manharĩ za'ra õ wamhã, aihĩni te za da te 're saze za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na Danho'reptui'wa da. Tawamhã romanu norĩ hã te za wei wazõ aihutu. 'Ri za'êne hã te za wawi sãmra za'ra. Te za duré wa'uprosi za'ra, uburé wasiré zudezu norĩ zu. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

<sup>49-50</sup> ã wahum na hã te Caipasi hã 're hãimana, sasedoti ãpire uptabi na hã. Tawamhã ta hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marī da, rosa'rada hā waihu'u aba ō di bété. Aibā misire wa te wasiwi wīrī wamhā, aré wama 're rowē za'ra mono di. Aré aihīni wasi'utōrī ō di. — Āne ma tō Caipasi hā tisiré norī ma waihu'u za'ra, dama ĩpire norī ma hā.

<sup>51</sup> Āne te te tāma rowasu'u za'ra wamhā, ā wahum na sasedoti ĩpire uptabi na 're ĩhāimana mono zéb zarina, si'uilhā nai ō nherē, te tāma rowaihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hā dazada ĩdā'ázém na hā. <sup>52</sup> Zudezu norī zada si, dā'ā ō di za, Zezusi hā. Daro mono bâ 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ti'ra da, uburé te te 're ĩ'apisutu mono norī zada, te za dârâ, simisutu ĩ'ra si 're danomro mono da.

<sup>53</sup> Tawamhā Caipasihī nhimiroti hawi te sima āma roti zahi u'āsi za'ra oto, te te siwi wīrī da, dama ĩpire norī hā. <sup>54</sup> Taha wa, ĩrob āma 're morī ō di oto, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, Zezusi hā. Darob amoi u te mo, Epra'ī na 'ri nho'ōmo nhisi u. Ti'a 'ré u'āsi 'rata, Epra'ī hā. Wa norī hā wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame wa a'ā 're wasi'ubumro.

<sup>55</sup> Romhuture di oto, dato hā da te 're ĩ'manharī za'ra mono zéb u hā, Pascowa na dato nhisi hā. Taha wa, da'ahā na te Zeruzarē u 're danomro daro mono bâ, zudezu norī hā. Dato hā sāna'rata ō ré, te za dawasété na tasiwasu'u za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, dawē na datoi u danhisisi da. Taha da, ma tō Zeruzarē u aihutu ni, bādâ hā romhuture wa oto, datoi u hā. <sup>56</sup> Dasihutu wamhā, Zezusihi zô te tanhopré ni. Āne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— E datoi u te za wei mo, 're ĩdasi'rā'ōtō mono zéb u hā. Āté wei morī ō di za. — Āne 'ri za'ētē 'wawi wa'ra 're, dasimasab ré, te dasima āma romnomri za'ra ni.

<sup>57</sup> E marī wa. Zezusihi āma te dama roti za'ra aré, dama ĩpire norī hā:

— Ma'āpé nimame ĩsāmra na 'mai'madâ'ā aba wamhā, wei wama wasu'u za'ra wa'aba za, wa te waihu'u za'ra da. — Āne ma tō dama āma roti za'ra aré, sasedoti ĩpire norī hā, parisezu norī me. Te te siwi āri da, ma tō āne dama āma roti za'ra.

## 12

*Mariza hā Zezusi te te ĩpara upsōzé wasu'u*

*Mateusi 26.6-13; Marcusi 14.3-9*

<sup>1</sup> Romhuri misi da'āma si'utōrī parip si, te za dato hā dasiwi 'manharī ni, Pascowa na dato nhisi hā. Tawamhā Zezusi hā te apâ mo, Betânha u. Wa norī hā wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame Razaru hā te 're sāmra, ab're hawi Zezusi te te ĩhāiwa'udu hā. <sup>2</sup> Tawamhā, wasihutu wamhā, ma tō wama api za'ra ni, wasa hā wa te huri da, Zezusi hā sawi te. Mata hā ma tō wasa hā te te wama sé. Razaru hā te wame tisa. <sup>3</sup> Tawamhā Mariza hā ma tō we ti'ā, wedewa'u ĩsadaze hā. Nadu na wedewa'u nhisi hā. Ta hā ĩwa'âbâ wawē. Zezusihi zô te we ti'ā, te te āma para u'ré wa, tāma rowē da. Tawamhā, te te āma para u'ré pari wamhā, ma tō para u'ō, tizéré na. Sadazei pire wa, ma tō 'ri 're zadaze sina. <sup>4-5</sup> Tawamhā Zudasi Icarizoti hā tāma toi ō di, Marizaha ma. Zezusihi siré 're ĩmorī Zudasi hā. Zezusi hā te te dama ĩhāiba nhomri da hā. Taha wa, te Marizaha ma tinha, Zudasi hā:

— E marī da bété, te te dama wede ō di wedewa'u zadaze hā, rob'uiprazéb zô ĩsibrob'ō norī ma, āma sipé da, ĩwa'â hā. — Āne te Zudasi hā tāma tinha.

6 E marī wa. E ĩsibrob'ō norī hā te te pawaptob zeī wa. Mare di. Te te pawaptob ze za'ra wab ō di. Ta hā sipsaihuri di. Rob'uiprazé hā te te wama 're ĩ'madâ'â mono hā, te pi'uriwi te te sima 're 'mazani.

7-8 Tawamhā Zezusi hā ma tō Zudasihī ma tinha:

— Tō'ā. Tāma nharī tō. Īdâ'â wapsi, da te dasiwi ĩnherē ō ré, te te āma ĩhâiba u'ré da, te aré ĩzada tété. ĩsibrob'ō norī hā te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa. Nimahā aima wē za'ra wa'aba wamhā, te za 're ĩpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. Tanei ō di, wa hā. Ai'rata 're ĩnhamra u'âsi aba mono ō di za oto. Taha wa, ai'rata ĩnhamra aba ré, ĩma sōpru wa, ĩma rowē di. — Āne ma tō wama waihu'u za'ra, Zezusi hā.

*Sasedoti ĩpire norī hā, Razaru te te siwi wĩrĩ da, te te āma ĩrosa'rata waseté za'ra zé wasu'u*

9 Tawamhā ma tō dasima rowasu'u za'ra ni, āne:

— Betānha āma te nhamra, Zezusi hā. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni. Taha wa, da'ahā na ma tō we ĩtēme ai'aba'ré ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u si, we dasi'aba'réi ō di. Razaruhi u zama te we ai'aba'ré ni, ab're hawi te te ĩhâiwa'utu u zama, da te sabu za'ra da. 10-11 Tawamhā Razaru hā da te sabu za'ra wamhā, da'ahā na ma tō Zezusi hā Danho'reptui'wa na saze za'ra ni. Ta norī ma, oto wapu za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĩpire norī mreme hā, sasedoti ĩpire norī mreme hā. Taha wa, Zezusi, da te saze za'ra 'ru te, te sima āma roti za'ra Razaruhi āma, taha zama te te siwi wĩrĩ da.

*Zezusi hā Zeruzarē u ĩwisizé wasu'u*

*Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40*

12-18 Tawamhā awē wa duré Zezusihi siré ai'aba'ré ni, Zeruzarē u. Zezusi hā Razaru ab're hawi te te hâiwa'utu wamhā, ma tō āma 'madâ'â za'ra ni aré. Tawamhā āma ĩ'madâ'â'wa norī hā ma tō dama rowasu'u za'ra aré, Zeruzarē āma 're ĩsi'ubumroi mono norī ma. Zeruzarē u dasi'râ'ōtō wamhā, daro mono bâ ma tō Razaruhi wasu'u hā wapari za'ra ni, ĩdasi'râ'ōtō mono hā. Zezusihi wasu'u, ma duré wapari za'ra ni, Zeruzarē u ĩmorĩ na hā. Taha wa, te ĩtēme ai'aba'ré ni, Zeruzarē u ĩdasi'râ'ōtō mono hā bādâdi wa, da te uzusi za'ra da. Wa'asu te dasiré 'wasari ni, dama rowē wa, Zezusi da te āma sawi za'ra da.

Tawamhā Zezusi hā da te uzusi za'ra wamhā, te dasima 'mahârâ za'ra ni, āne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're wawata za'ra wa'aba mono. Ōhōta Wanhīb'apito, te we oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ĩwē si te te tāma 're pisutu u'âsi mono da si, wa wasima wē za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhīb'apito ma hā. — Āne te dasima 'mahârâ za'ra ni.

Tawamhā wasi'aba'réi ré, ma tō awaru po'repore hā tisā Zezusi hā, ĩpředupté hā. Tawamhā ma tō āma darōno, āma morĩ da. Āne wamhā, ma tō sina uwaimra, āma rob'ui'ééré hā. Duréhā ma tō āma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā. Āne ma tō āma rob'ui'ééré, Zeruzarē āma 're ĩdasi'ubumroi mono norī ma:

“Si'ā na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, aipahi za'ra wa'aba ō di za. Ōhōta te we atēme timorĩ za'ra wa'wa, Asib'apito za'ra wa'wa hā awaru po'repore na ĩpředuptém na.”

Āne duréhā ma tō āma rob'ui'ééré, ĩbaihā na hā.

Āma rob'ui'ééré te te sina uwaimrami nherē, wama waihu'u pese za'ra ō di, āma rob'ui'ééré hā. Zezusi hā ab're hawi hâiwa'utu wa, hâiwa u rowē



uptabi u apâ morĩ parip si, wa za âma wasipo're pu'u za'ra ni, rob'ui'éré na. Tawapsi wa za wasima rowasu'u za'ra ni, âne: “Tô sena ma tô sina uwaimra, âma rob'ui'éré hã. Âma dawata za'ra ré, ma tô datême mo, awaru po'repore na ĩpréduptém na.” Âne wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>19</sup> Tawamhã da'ahâ na da te uzusi za'ra da, ĩtême dasi'aba'réri wamhã, âne te sima rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Aihĩni te Zezusihi niwĩ 're danomro. Taré, wa nasi âma wasima roti u'âsi za'ra ni. — Âne te sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

*Deredu norĩ, Zezusi te te 'madâ'â za'ra da, Piripihĩ wi te te ĩwaptêrê za'ra zé wasu'u*

<sup>20</sup> Tawamhã deredu norĩ zama ma tô aihutu, Zeruzarê u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma dame wata za'ra da, zudezu'ô norĩ hã. <sup>21</sup> Tawamhã tame si'ubumroi ré, te ai'aba'réré, Piripihĩ u. Darireza hawimhã Piripi hã. Besada na ĩsa'ru nhisi hã. Piripihĩ u sihutu wamhã, te tâma nharĩ za'ra:

— Wa wasima wê za'ra ni, wa te 'madâ'â za'ra da, Zezusi hã.

<sup>22</sup> Taha wa, te Piripi hã mo Âdéréhé u, te te tâma sadawa wasu'u za'ra da. Zezusihi u te sisaprôni zahuré, te te tâma sadawa wasu'u za'ra da. <sup>23</sup> Tawamhã ĩmreme te te wapari wamhã, âne te Zezusi hã tâma siwasu'u zahuré:

— Wa hã dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bâdâ hã, ĩ'âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. <sup>24</sup> Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, amnho potozé wasu'u na hã. E niha te za amnho hã ti'rã ahã. Ai'uréiwi nomro wamhã, poto ô di za. Ab're 're, 're rere'e mono wa, ĩtomhã, 're si'utôĩ mono wapsi, te za 're poto za'ra. 'Re poto za'ra mono wapsi, 'rãĩ ahã di za. Misire nherê, poto wamhã, nhama wamhã, zâb ahã di za. — Âne Zezusi te sina simiré'é, sô'awib ô nherê.

<sup>25</sup> Te duré tâma rowasu'u zahuré, âne:

— Ni'wam norĩ hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê ĩsi'utôĩ'ô hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono ô wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã.

<sup>26</sup> Ni'wam norĩ hã te te ĩma 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're ĩwê za'ra mono wamhã, 're ĩmorízém na si te za 're nomro, ĩzarina si. Tawamhã ĩ'rata te za 're hâimana u'âsi za'ra, hâiwa âma. Te te ĩma 're romhuri pese za'ra mono wa, ĩmama te za âma 're wata za'ra. Te za duré te te tâma 're wa'âbâ za'ra, ĩsimiromhuri hã.

*Zezuši hã za tidâ'ázém na ĩsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>27</sup> — Âhãna te ĩsina rosa'rata ahã di. E ĩmama ma, wa za ĩsi'ru, te te dawĩ ĩnho'reptu da, ĩdâ'â ô ré, te robzépata tô da. Mare di. Tâma ĩsi'rui ô di za, te te dawĩ ĩnho'reptu da. Dazada ĩdâ'â da si, wa wei mo. <sup>28</sup> ĩmama, ma'âpé we ĩpawapto na, ĩ'âma ĩrotizém na te ĩsina uwaimrami da, ai'âma 're dawata za'ra mono hã. — Âne te ĩmama ma mre. Tawamhã hâiwa hawi ma tô tâma tinha:

— Wa tô te 're aipawaptob u'âsi, ĩ'âma 're dawata za'ra mono da. Wa za duré aipawapto, ĩ'âma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

<sup>29</sup> Tawamhã ma tô sima rowasu'u za'ra, ĩ'rata ĩsimasa hã:

— Ôhõta te wei rãrã, tã hã.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, te we tâma mre, hâiwa hawi.

<sup>30</sup> Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:

— Ī'udâna wei mreme õ di. Ai'udâna wa'aba zama wapari za'ra wa'aba da, te we ĩma mre. <sup>31</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô âma roti siro, dawasété na. Romhuture di oto bâdâ hã te te âma ĩrotizém na, te te âma ĩ'uwaimramizéb da hã. Romhutu na te za duré tinha Wa'uburé ma, dama sib'uwa wa, oto te te 're dawada'uri tõ mono da. <sup>32</sup> Hãwi ĩza'o da, da te dasiwi ĩzasõmri wapsi, wa za ĩsitême te 're da'a'ubumro, ĩnhib'a'uwê 're dahâimana za'ra mono da, daro mono bâ. — Āne te Zezusi hã dama siwasu'u. <sup>33</sup> E marĩ da. Wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩdâ'ázém na da te waihu'u sirõmo za'ra da.

<sup>34</sup> Tawamhã te âne asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã dâ'â õ di za. Te za 're morĩ u'â. Āne duréihã ma tô âma rob'ui'ére za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. E niha tawamhã te ĩnha, hãwi da te dasiwi ĩsasõmri na, ti'ai âma dasiré ĩpodo hã. E 'wa hã dasiré ĩpoto na ĩsisi hã. — Āne te Zezusi hã siwi sadanha.

<sup>35</sup> Tawamhã Zezusi hã sõ'awib õ nherê, te rowa'a na siwasu'u, âne:

— Rowa'a hã te za syry na aima 're hâimana za'ra wa'wa oto. Tawamhã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're anomro aba mo, aiwi 're robra za'ra wa'aba mono õ ré hã. Robra na damorĩ wamhã, nimomo damorĩ da hã dama waihu'u õ di. <sup>36</sup> Ai'rata 're ĩnhamra za'ra wa'aba mono ré, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩ'âma 're anomro wê uptabi aba mono da. — Āne Zezusi te dama roti.

*Zudezu norĩ hã, Zezusi Danho'reptui'wa na te te 're ĩsazei õ za'ra mono zé wasu'u*

Taha pari te danhiti mo, da te dasiwi 'madâ'â tõ da, Zezusi hã. <sup>37</sup> Marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wê u'âsi, Zezusi hã, tiwaihu'u pese na. Tane nherê, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, da te saze za'ra õ di. <sup>38</sup> Da te saze za'ra õ wamhã, ma dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha mreme hã. Duréihã ma tô ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma dawasu'u, ĩsada wa wasu'u 'rata 'wa hã. Āne ma tô tãma dawasu'u:

“Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tô ai'âma da te 're wazaze za'ra. Mare di. Ai'âma, da te 're wazaze za'ra mono õ di. Duré aiwaihu'u pese na 're da'apawapto mono wamhã, e ma tô aiwaihu'u pese na da te 're aiwaihu'u za'ra. Mare di. Da te 're aiwaihu'u za'ra mono õ di.”

Āne ma tô tãma dawasu'u Iza'iza hã, wawa sina. Āne ma timreme na rob'ui'ére.

<sup>39-40</sup> Tawamhã da te 're saze za'ra mono da, da te dasima 're wê za'ra mono õ wa, da te 're sazei waihu'u za'ra mono õ di oto. Āne ma tô duré rowasu'u Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei'õ'wa norĩ âma:

“‘Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô oto dama tinha, ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono âna oto 're danomro mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono tõ da, te te 're da'anho'reptui mono tõ da.”

Āne duréihã ma tô rowasu'u Iza'iza hã, wahi'rada hã. Zezusi, da te 're saze za'ra mono õ wamhã, ma tô oto dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha nhimirowasu'u zarina.

<sup>41</sup> Duréihã Iza'iza hã sõtõ 'rowi te te ĩrosawêrê ne, ma tô Wanhib'apito 'madâ, Zezusi hã. ĩhãiba na hã rowa'a za'ëtê di. Te te 'madâ'â wa, te âne na rowasu'u siro.

<sup>42</sup> Tawamhã da'ahâ na Zezusi, da te saze za'ra õ nherê, ma tô ni'wam norĩ hã saze za'ra, dama ãpire norĩ hã, ahâ na. Tane nherê, te te saze za'ra nherê, ãsazei'wa na sô'awi dama 're siwasu'u za'ra mono õ di, parisezu norĩ nreme pipa te. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb u dame 're sisisi tã mono da, te te tiwi 're rosawi za'ra mono õ'umnhasite, te ari'iwĩ 're si'ubumroi u'âsi. <sup>43</sup> Parisezu norĩ si te te 're wêsãmri za'ra mono da, ma tô te te sima 're wê za'ra. 'Re ãhãmmana u'âsi mono si te te 're wêsãmri za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono õ di. Taha wa, te ari'iwĩ 're si'ubumroi u'âsi, 're siwasu'u za'ra mono ãna, ãsazei'wa na.

*Timreme wê'õ'wa norĩ ãma, Zezusi te te ãma ãrowasu'uzé*

<sup>44</sup> Tawamhã Zezusi te da'ab'mahã:

— Ni'wam norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono wamhã, ãzazei'wa si 're nomro mono õ di za. ã'u'ãbã te za we ãzatõrĩ'wa zazei'wa 're nomro. <sup>45</sup> Duré ni'wam norĩ hã te te ã'madá'ã za'ra wamhã, ã'u'ãbã te za we ãzatõrĩ'wa zama 'madã'ã za'ra. <sup>46</sup> Wa hã wa tô we datême mo, dama rob'uiwê'wa ne 're ãmorĩ da. E marĩ da. Da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono wa, robra na ne, dawasété na oto 're danomro tã mono da. <sup>47</sup> Áté ni'wam norĩ hã te za taré ãmreme hã te te 're wapari za'ra. E tawamhã wa za ta norĩ hã awa'awi te 're ahã za'ra. Mare di. Awa'awi te 're dahã za'ra mono da, we ãmorĩ õ di. Te 're da'anho'reptui mono da si, wa wei mo. <sup>48</sup> Ni'wam norĩ hã te te 're ãwê'õ za'ra mono wamhã, duré ãmreme te te 're wê'õ za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za oto siwaihu'u za'ra, tiwasété na. Ti'a ãsi'utõrĩzéb ãma ãmreme na po're pu'u za'ra wa, te za bãtã na siwaihu'u za'ra, tiwasété na.

<sup>49-50</sup> — ãmama hã ma tô ãzazei'wa norĩ ma pisutu sirõmo za'ra, robzei u'âsi ãma 're nomro mono da. Duré ã'rata 're hãmmana u'âsi za'ra mono da, hãiwa ãma 're dã'ã za'ra mono tã da, ma tô tãma pisutu sirõmo za'ra. ãne si ma tô ãmama hã ãma waihu'u, te dama 're awaihu'u mono da. Wa hã ãsi'uihã na ãnhimirosa'rata si te dama 're awaihu'u mono õ di. We ãzatõrĩ'wa, te te ãma ãwaihu'uzéb zarina si, wa tô te dama 're awaihu'u. — ãne te dama siwasu'u Zezusi hã.

## 13

*Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ te te ãpara upsõ za'ra zé wasu'u*

<sup>1</sup> Awê te za oto dato hã dasiwi 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisi hã. Zezusi hã ma tô sina waihu'u, romhuture di oto apã ãmorizé hã, Timama u. Õne u'âsi te te 're wa'azawi pese Zezusi hã, ãsiré 're wanomro mono wa.

<sup>2</sup> Tawamhã wasa, wa te huri da, wa tô asimro ni, barana. Wasa hã wa te huri õ ré, ma tô Zudasi ãcarizoti hã rosa'rata, Zezusihi zõ te te danhimroi mono da, te te dama hãiba nhomri da. Wa'uburé nhimirosa'rata hawim na, te ãne ãma rosa'rata. Simahã 'ra, Zudasi hã. <sup>3</sup> Zezusi hã ma tô ãmama hã pisutu, dama ãpire da. Uburé marĩ ma, ãpire da, ma tô pisutu, ti'ai ãma hãiwa ãma zama. 'Re ãhãmmana u'âsi mono hãwi, ma tô wei mo. Apã te za oto ãtême mo. ãne ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hã. <sup>4</sup> Tawamhã wasa hã wa te huri õ ré, ma tô Zezusi hã wahudu. Ti'uzã, ma tô sani. Tisi'u'õzém na ma tô si'awasisi. <sup>5</sup> Tawamhã ã, ma tô sa'wa, piza'a 're nho'a wa, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã te te ãma wa'apara upsõ da. Te te ãwa'apara upsõ na ma tô sãna'rata, wa'ãma. Te te wa'apara upsõ pari, te za duré te te wa'apara u'õ, tisi'u'õzém na. <sup>6</sup> Sima Pedruhu 'rata te oto za. Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Wanhib'apito, e te za ĩpara upsō. Mare di. ĩpara upsōi ō di za.

<sup>7</sup>Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Te aipara upsō za'ra wa'aba zé hã, marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Zahadu waihu'u ō di, a hã. Zahadu wapsi te za ĩwaihu.

<sup>8</sup>Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:

— ĩpara upsōi ō di za.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Te aipara upsōi ō wamhã, ĩnhib'a'uwẽ ō di za, a hã.

<sup>9</sup>Tawamhã Sima Pedru te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ĩpara si upsōi ō di za. ĩnhib'rata zama te za ĩ'upsō, ĩ'rã zama.

<sup>10</sup>Taha wa, ma tō Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re dasisōi mono wapsi, dahãiba hã wẽ di za. Dapara si 're uptob za'ra mono wa, te za apã da te 're upsō za'ra. A norĩ wa'wa hã aiwẽ za'ra wa'aba di, ĩma. Misire ĩma ĩwẽ ō hã. — Āne te Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

<sup>11</sup>Aibã hã ma tō sina waihu'u siro, te te dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. Taha wa, ma wama waihu'u za'ra, misire ĩwẽ'ō na hã.

<sup>12</sup>Tawamhã te te wapara upsō za'ra pari, ma tō apã si'uza. Ti'a ma tō nhamra. Sãmra wapsi, te wama nharĩ za'ra:

— E marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa, te aipara upsō za'ra wa'aba zé hã. E ma tō asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>13-15</sup>A norĩ wa'wa hã rowahutu'wa na te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Asib'apito na zama te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Wa hã rowahutu'wa na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wẽ di. E marĩ wa. Wa hã rowahutu uptabi 'wai wa. Duré Asib'apito na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wẽ di. E marĩ wa. Wa hã, Asib'apito uptabi aba wa. Wa hã Asib'apito wa'aba nherẽ, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba ō di, te aipara upsō za'ra wa'aba tō da. Duré rowahutu'wai uptabi 'wa nherẽ, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba ō di, te aipara upsō za'ra wa'aba tō da. Taha wa, te za ĩsine ĩnhirã zarina 're asipara upsō za'ra wa'aba mo, ĩnhirã zarina 're anomro aba mono da, ĩsine 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna, 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da. <sup>16</sup>Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Danhib'apito norĩ hã 're sisawi za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna. Duré te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono hã 're sisawi za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna.

<sup>17-18</sup>— Āne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, uburé aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono ō nherẽ. Asimirosa'rata na, wa tō aiwaihu'u za'ra wa'wa. ĩsiré 're anomro aba mono da, te aipisutu za'ra wa'wa hã, misire ma tō ĩ'maiwẽ'ō wa'wa. Ta hã wa tō pisutu, ĩsiré 're morĩ da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme ui'ére te te sina uwaimrami da. Āne ma tō wahi'rada hã tinha, aré: “Wasiré 're ĩwasai mono, ma tō ĩwẽ'ō.” Āne ma tō duré ĩwẽ'ō'wa na rob'ui'ére siro, poto ō ré, wahi'rada hã. Taha wa, te za oto sina uwaimrami su'u, ĩwẽ'ō'wa hã. <sup>19</sup>Taha ō ré, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, te te sina uwaimrami wapsi, te ĩsina ĩwaihu'uzém na, 're ĩzazei u'ãsi za'ra wa'aba mono da. <sup>20</sup>ĩwapari pese za'ra wa'aba. Zahadu wapsi, wa za ĩzazei'wa norĩ hã datẽme te 're satõrĩ za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra

mono da. Tawamhã ĩmreme za'ra hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te za ĩzama da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra. Da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, ĩ'u'âbâ te za duré we ĩzatõrĩ'wa da te dasiwi 're sawi pese. — Āne ma tô wama siwasu'u zara, Zezusi hã.

*Zezusi hã Zudasi te te ĩwasu'uzé wasu'u, za te te dama ĩhâiba nhomri'wa da hã*

*Mateusi 26.17-25; Marcusi 14.17-21; Rucasi 22.7-13, 21-23*

<sup>21</sup> Tawamhã pẽ'êzé uptabi di, Zezusi hã. Taha wa, te duré wama siwasu'u za'ra, āne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ'maihâiba nhomri'wa. — Āne te wama nharĩ za'ra.

<sup>22</sup> Tawamhã aibâ te te sina ĩwaihu'uzém na, wa te waihu'u za'ra õ wa, wa taré wasi'madâ'â za'ra ni. <sup>23</sup> Wa hã, Zezusi te te 're ĩzawi pese mono, wa ĩ'rata nhamra. <sup>24</sup> Tawamhã Sima Pedru te Zezusihi āma ĩwada'u, te sadanharĩ da, sadawa 'rasi sina:

— Ma'âpé sadanharĩ. E 'wa hã te za we te te sô danhimro, te te dama hâiba nhomri da.

<sup>25</sup> Tawamhã ĩ'rata ĩnhamra wa, wa oto sadanha, Zezusi hã:

— Wanhĩb'apito, e 'wa hã te za we asô te te danhimro, te te dama aihâiba nhomri da hã. — Āne wa sadanha, Zezusi hã.

<sup>26</sup> Taha wa, te āne asa ĩma tinha:

— Ĩ'u'êtê wẽ'ê, wa za di'i, te tãma sõmri da. Taha na te za ĩwaihu, dama ĩhâiba nhomri'wa da hã.

Tawamhã ma tô di'i, te te tãma sõmri da, Zudasihĩ ma. Sima Icarizotihĩ 'ra, Zudasi hã. <sup>27</sup> Te te tãma sõmri pari, ma oto Satanasihĩ nhimiroti hã wapari pese Zudasi hã, ĩpẽ'ê 're oto sébré wa. Taha wa, te Zezusi hã Zudasihĩ ma tinha:

— Marĩ hã 'manharĩ su'u pé. — Āne te tãma tinha.

<sup>28</sup> E marĩ da, te āne tãma roti. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di. <sup>29</sup> Ni'wam norĩ hã te āma rosa'rata za'ra, āne: “Rob'uiprazé hã te te 're 'madâ'â mono wa, áté marĩ hã wasazéb da, te te wama uipra za'ra da, te āne tãma roti.” ĩhâiba amo norĩ hã te duré āma rosa'rata za'ra: “Āté ĩsibrob'õ norĩ ma, syry na te te sõmri mono da, te tãma roti.” Āne, wa ĩmreme na wasima āma romnhoré za'ra ni.

<sup>30</sup> Tawamhã te te 'rêne pari, rob u ma tô watobro Zudasi hã, robra u.

*Zezusihi nhimirotizép tém na rowasu'u*

<sup>31</sup> Tawamhã rob u watobro za'u si, te āne wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa hã dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bádâ hã ĩ'āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. ĩ'āma 're dawata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma te za duré 're dawata za'ra, ĩsiré. <sup>32</sup> ĩsiré āma 're dawata za'ra mono wamhã, te za duré ĩ'āma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te za ĩ'āma tiwata su'u. <sup>33</sup> ĩno norĩ, syry na wa za oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Ai'rata 're ĩnhamra u'âsi aba mono da, te za asima 're ĩwê za'ra wa'aba mo. Tane nheré, wa za mo. Nimomo ĩmorĩ wamhã, āma ĩtême 're anomro waihu'u aba mono õ di za a'â. Āne wa tô dama waihu'u aré. <sup>34</sup> ĩnhimiroti tém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

*Pedru hã, Zezusi za te te dawi ĩ'udâzém na te te ĩpo're pu'uzé wasu'u*

*Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34*

<sup>35-36</sup> Tawamhã Sima Pedru te sadanha:

— Wanhib'apito, e momo te za aimo.

Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Nimomo wa za mo. Āma ĩzarina, aimorĩ waihu'u õ di za a'â. Zahadu wapsi te za ĩzarina âma aimo.

<sup>37</sup> Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— E marĩ wa, âhãna asarina âma ĩmorĩ waihu'u õ di. Te asõ'reptu da, asada ĩdâ'â da hã ĩma wê di.

<sup>38</sup> Tawamhã ma tō Zezusi hã asa duré tãma tinha:

— E tō sena asiwasu'uzé hã. Tō sena wa aima rowasu'u. ĩzadawa para õ nherê, si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatõ dawi ĩ'udâ, aima ĩza'rese õ na. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u siro, Pedruhu ma.

## 14

*Zezusi hã, Timama u bådâdi na te te dama sina ĩsimiré'ézé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, âne:

— ĩ'âma aipê'ézé za'ra wa'aba õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. ĩzama te za duré asina 're ĩ'umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, Danho'reptui'wa na. <sup>2-3</sup> ĩmama nhorõwa âma hã rob're za'êtê di, 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Tame 're ĩdasi'ubumroi mono zéb õ 'wa'âhã, te aré aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Wa za oto aiwi ĩmorĩ 'wa, 're asimroi wa'aba mono zéb da hã, te asõ pisutu za'ra wa'aba da. Te asõ pisutu za'ra wa'aba parip si, wa za wei mo apâ, te âma asimroi wa'aba mono da, 're ĩnhamra mono zéb u, tame ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. <sup>4</sup> Nimomo aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba zé hã ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Bådâdi hã ma tō duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Āne te wama rowasu'u za'ra.

<sup>5</sup> Tawamhã Tome te tãma tinha, âne:

— Wanhib'apito, nimomo wawi aimorizé hã wa te waihu'u za'ra õ di. E niha wa za tawamhã bådâdi hã waihu'u za'ra ni, âma 're ĩwanomro mono zéb da hã.

<sup>6</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Wa hã bådâdi na, wa ĩsina simiré'é. E marĩ wa. Da te 're ĩzaze za'ra mono wapsi, amo ĩzarina 're dasihutu mono wa za, ĩmama tême. Wa hã tō sena roti na'rata 'wa. Wa hã 're ĩdanomro u'âsi mono zé, te dama 're ĩ'apisutu mono, wa 're mo. Taha wa, da te 're ĩzaze za'ra mono wapsi, te za amo 're dasihutu, ĩmama u ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da. <sup>7</sup> 'Re ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, ĩmama na 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa hã 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré ĩmama hã 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Ma tō oto ĩ'ra na ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ma tō duré ĩmama hã ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩmama ma tō oto ĩ'madâ'â za'ra wa'wa.

<sup>8</sup> Tawamhã Piripi te duré tãma tinha:

— Wanhib'apito, ma'âpé Aimama zô aihârâ, wa te 'madâ'â za'ra da. Wa te 'madâ'â za'ra wamhã, marĩ zô wawi 're rowaptâ'â za'ra mono di za, wama 're ĩrowê za'ra mono zéb da hã.

<sup>9</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Piripi, e zahadu ĩwaihu'u õ di, ai'rata 're ĩnhamra hã za'ra wa'aba mono nherê. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono wamhã, ĩ'u'âbâ

te za Īmama hã te te 're 'madâ'â za'ra. E niha te bété a hã ĩma ĩna, Īmama zô ĩhârâ da, 'madâ'â za'ra wa'aba da. <sup>10</sup> Wa hã Īmama âma, wa 're ĩhâimana. Ô hã te duré ĩ'âma 're hâimana, Īmama hã. E te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na, âma ĩzazei ô di. ĩsi'uihã na te ĩsina aima wasu'u za'ra wa'aba ô di. Īmama hã ĩ'âma 're ĩhâimana mono hawi, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Āne ĩsimiromhuri hã. <sup>11</sup> Īmama âma, wa 're ĩhâimana. ĩ'âma te duré 're hâimana, Īmama hã. Te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, te za âma 're ĩzazei u'âsi za'ra wa'aba mo. Te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na si, âma 're ĩzazei waihu'u za'ra wa'aba mono ô wamhã, te za ĩ'âma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ wê mono na, taha zarina te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, âma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da. <sup>12</sup> Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩwaihu'u pese zarina 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, ĩnhimipawaptobzé ma, sa'êtê di za. E marĩ wa. Wa hã Īmama u za oto apâ ĩmorĩ wa. <sup>13-14</sup> Taha wa, uburé marĩ hã te aima 're ĩwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mo, Īmama wi, ĩzadawa para. Tawamhã wa za te aima âma 're a'uwaimrami 'wa. ĩwi zama ĩzadawa para, ĩwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te aima âma 're a'uwaimrami 'wa. E marĩ da. Īmama âma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa hã ĩ'ra te aima âma 're a'uwaimrami aba mono wa za.

*Zezusi hã tisiré norĩ ma, Timama pē'ēzani na te te tãma ĩropisutu za'ra zé wasu'u*

<sup>15</sup> Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, âne:

— 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩnhimiroti si te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. <sup>16-17</sup> Tawamhã Īmama wi, wa za waptê, Tipê'ēzani hã te te aima sômri za'ra wa'aba da, ĩsine te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're sãmra u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tô sena na te za ĩnhimiroti hã te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa, ĩpê'ēzani hã. ĩzazei'ô'wa norĩ hã te te waihu'u za'ra ô di, Īmama pē'ēzani hã. Taha wa, te te sima 're wê za'ra mono ô di, ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra mono da. A norĩ wa'aba si ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩpê'ēzani hã ai'rata 're sãmra aba mono wa. Zahadu wapsi te za aipê'ê 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa.

<sup>18</sup> — Damama norĩ hã timro me 're dâ'â za'ra mono wa, waptép si 're ĩdasi'ubumroi mono ne, asiwaprosi 're asimroi wa'aba mono ô di za. Wa hã wa za we apâ atême ĩmorĩ 'wa. <sup>19</sup> Syry na, wa za oto ai'rata ĩnhama 'wa, ĩrême ma. Taha ré hã te za duré a'â dasiwi'ĩ'madâ'â ni. Taha parip si, da te dasiwi ĩzabu na sahu ô di za oto. A norĩ wa'aba si, te za duré ĩzabu za'ra wa'wa. ĩdâ'â nherê, ab're hawi ĩhâiwa'utu wa, wa za oto ĩdâ'â âna 're morĩ u'â. Taha wa, te za duré a norĩ wa'wa hã atâ'â âna 're asimroi u'âsi aba mo, hâiwa âma. <sup>20</sup> Apâ we atême ĩwisi za'ra wa'aba wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Īmama âma 're ĩhâimana mono na. ĩ'âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, te za asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Wa hã ai'âma wa'aba 're ĩhâimana mono na te za duré asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo.

<sup>21</sup> — Ni'wam norĩ hã ĩnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si ĩzawi pese 'wa, te za 're nomro. Te te 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, te za asa Īmama hã te te 're sawi pese za'ra. Wa hã

wa za duré te 're sawi pese za'ra, ĭzawi pese 'wa norĩ hã. Ta norĩ ma si, wa za 're ĭhâimana mono zém na tãma 're ĭsiwaihu'u za'ra. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

<sup>22</sup> Tawamhã Zudasi te oto sadanha:

— E marĩ da, te za bété wa norĩ ma si 're asiwaihu'u mo. E marĩ wa, asazei'ô'wa norĩ ma, 're asiwaihu'u za'ra mono ô di bété. — Āne Zudasi te sadanha. Zudasi aimawi hã. Icarizoti ô di.

<sup>23</sup> Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha, âne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĭzawi pese za'ra mono wamhã, te za ĭnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã ĭmama, te za asa te te 're sawi pese za'ra. Wa norĩ hã wa za ĭtème 're wasimasisi za'ra, ĭrata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. <sup>24</sup> Ni'wam norĩ hã te te 're ĭzawi pese za'ra mono ô wamhã, ĭnhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono ô di za. Āne, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĭsi'uihã na ĭmreme na te aima rowasu'u za'ra wa'aba ô di. ĭmama mreme na si, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, we ĭzatõrĩ'wai mreme na.

<sup>25</sup> — Ai'rata ĭnhamra aba ré, wa tô âne aima rowasu'u za'ra wa'wa.

<sup>26</sup> Zahadu wapsi ĭmama wi, te waptêrê wa, te za Tipê'êzani hã we atème satõrĩ za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Wê uptabi di ĭpê'êzani hã. Ta hã te za uburé marĩ hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã te aima 're ĭwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na te za te te 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa.

<sup>27</sup> — Rowê na si 're anomro aba mono zéb si, wa za oto aima pisutu za'ra wa'wa, ĭ'âma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mono tô da, duré asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna, 're anomro aba mono da. Taré te aima pisutu za'ra wa'aba ô di. ĭzazei'ô'wa norĩ nhimipisutuzém nei ô di, ĭnhimipisutuzé hã. <sup>28</sup> Wa za oto aiwi ĭmorĩ 'wa. Niwapsi wa za duré we apâ atème ĭmorĩ 'wa. Āne ma tô te ĭsina ĭrotizé hã ĭwapari za'ra wa'wa aré. ĭmama u wa za oto apâ mo, ĭma ĭpire u. 'Re ĭzawi pese za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré 're ato za'ra wa'aba mo, ĭmama u za oto ĭmorĩ wa, wa hã. <sup>29</sup> Apâ ĭtème ĭmorĩ ô ré, wa aima ĭsiwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. E marĩ da. Te ĭsina ĭrotizé hã te ĭsina uwaimrami wapsi, âma ĭzaze za'ra wa'aba da. <sup>30-31</sup> Aima ĭmreme syry aba di za oto. E marĩ wa. ĭzazei'ô'wa norĩ wada'uri'wa, we ĭzô morĩ wa, Wa'uburé hã. Ta hã ĭma pire ô di. ĭma pire ô nherê, ĭtème wasi'aba'rúi wa'aba, ĭmama te te ĭ'âma ĭrotizé hã te ĭsina uwaimrami da. Tawamhã te ĭsina uwaimrami wapsi, ĭmama te 're ĭsawi pese mono na te za da te 're ĭwaihu'u za'ra. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

## 15

*Zezusi hã uwa 'ru uptabi na te te sina ĭsimiré'ézé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi te duré wama siwasu'u za'ra, âne:

— Rob'ru na, wa za ĭsina simiré'é, uwa 'ru na. Uwa 'ru 'madâ'â'wai âma, wa za ĭmama âma simiré'é. <sup>2</sup> Uwa 'ru panhipti sisa'ridi hã wê ô di, 're ĭrã za'ra mono ô hã. Taha wa, uwa 'ru 'madâ'â'wa hã te za ĭpanhipti hã te te 're anhihâri ĭ'rã'i'ô hã, te te 're anhamra mono da. Tane te za ĭmama hã ĭzazei'ô'wa norĩ hã te te 're azatõrĩ, ĭnhiti 're hâimana za'ra mono da. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã wê za'ra di, 're rã za'ra mono wa. Taha wa, wa za 're ĭrã za'ra mono na simiré'é, ĭzazei'wa norĩ âma 're nomro wê mono wa. ĭ'wanhipré te te 're ĭ'anhahâri mono hã, wa za âma simiré'é,



ĩzazei'wa norĩ te te 're ĩ'manharĩ waseté za'ra mono zém na. 'Re ĩ'rā za'ra mono hā ĩpanhipti wāi wa, ĩ'wanhipré ahā wamhā, te za misi si te te 're anhihāri ĩ'madā'ā'wa hā, 're 'rāi pese za'ra mono da. Tane te za ĩmama hā ĩzazei'wa norĩ wi ĩwasédé hā te te 're anhihāri, 're nomro wē uptabi mono da oto. <sup>3</sup> A norĩ wa'wa hā te oto 're anomro wē wa'aba mo, ĩnhimiroti si 're 'madā'ā' pese za'ra wa'aba mono wa. <sup>4</sup> Ma'āpé ĩ'āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono za. Tawamhā wa za 'rāwi ai'rata 're ĩhāimana u'āsi za'ra wa'wa. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hā 're sab u'āsi mono ō wamhā, 're 'rāi mono ō di za, ta hā. Tane a norĩ wa'wa hā ĩ'āma 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono ō wamhā, 're anomro wē waihu'u aba mono ō di za.

<sup>5</sup> — Uwa 'ru na wa za ĩsina simiré'é. Uwa 'ru panhipti sisa'riti na wa za duré ai'āma simiré'é za'ra wa'wa. ĩ'āma 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono wamhā, wa za te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'wa, 're anomro wē uptabi aba mono da. Asiwaprozi 're anomro wē waihu'u aba mono ō di za. <sup>6</sup> Ni'wam norĩ hā ĩ'āma 're hāimana u'āsi za'ra mono ō wamhā, 're nomro wē mono ō di za. Ta norĩ āma, wa za uwa 'ru panhipti nhihāri hā āma simiré'é. Uwa 'ru panhipti nhihāri hā te te 're ĩ'anhamra mono hā, te za 're 'ré za'ra. 'Re 'ré za'ra mono wapsi, te za simisutu te te 're aza'ra ĩ'madā'ā'wa hā, te te 're asui mono da, 're zata za'ra mono da. <sup>7</sup> A norĩ wa'wa hā te za ĩ'āma 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono da. Tawamhā ĩmama hā te za te te 're aiwapari u'āsi za'ra wa'wa, tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mono zém na hā. Tawamhā tiwi 're ĩwaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tō te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. <sup>8</sup> 'Re anomro wē uptabi aba mono wamhā, ĩzazei uptabi 'wa na te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhā ĩmama āma te za 're dawata za'ra. E marĩ wa. 'Re anomro wē wa'aba mono da, te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono wa. <sup>9</sup> ĩmama, te te 're ĩzawĩ pese mono ne, wa tō te 're asawĩ pese za'ra wa'wa. Ma'āpé ĩ'āma 're anomro u'āsi aba mono, te 're ĩ'asawĩ pese za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u u'āsi za'ra wa'aba mono da. <sup>10</sup> Wa hā ĩmama nhimiroti si, wa tō te 're 'madā'ā' pese. Taha wa, ĩmama te te 're ĩzawĩ pese mono zém na wa tō ĩsina te 're waihu'u u'āsi. Tane duré a norĩ wa'wa hā ĩnhimiroti si 're 'madā'ā' pese za'ra wa'aba mono wamhā, te 're ĩ'asawĩ pese za'ra wa'aba mono zém na, te za asina 're ĩwaihu'u u'āsi za'ra wa'aba mo.

<sup>11</sup> — Āne wa tō aima roti za'ra wa'wa, ĩsine robzei u'āsi 're anomro aba mono da, duré ĩsine aipé'ē 're, 're atoi uptabi za'ra wa'aba mono da. <sup>12</sup> Wa hā te 're ĩ'asawĩ pese uptabi za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawĩ pese za'ra wa'aba mo. Āne wa aima roti za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. <sup>13</sup> Ni'wam norĩ hā te te 're dazawĩ pese za'ra mono wamhā, te za te te 're danho'reptu za'ra. 'Re dadā'ā' za'ra mono da nherē, te za te te 're danho'reptu za'ra, dawĩ 're sisawĩ za'ra mono āna. <sup>14</sup> ĩnhimiroti si 're 'madā'ā' pese uptabi za'ra wa'aba mono wamhā, ĩzawĩ pese 'wa, te za 're anomro aba mo. <sup>15</sup> Danhib'apito norĩ hā uburé tinhimiroti hā te te tāma 're waihu'u za'ra mono ō di, tāma ĩromhuri'wa norĩ ma hā, tāma ĩromhuri'wa norĩ si 're hāimana za'ra mono wa. Tanei ō di, wa hā. Uburé, wa tō ĩmama nhimiroti hā te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ĩma romhuri'wa na si te 're asisi za'ra wa'aba mono ō di za oto. Te 're ĩ'asawĩ pese za'ra wa'aba mono na zama, wa za oto te 're asisi za'ra wa'wa. <sup>16</sup> A norĩ wa'wa hā asima ĩwē na'rata za'ra wa'aba ō di, ĩsiré 're anomro aba mono da. Wa hā wa tō ĩsima aiwē na'rata za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono da.

Wa tô duré aipisutu za'ra wa'wa, datême 're anomro aba mono da, da'âma asimiromhuri 'wa hã ĩma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Tawamhã asimiromhuri za'ra wa'aba na hã robaba ô di za. Āne wamhã, ĩmama te za te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Tawamhã uburê marĩ hã te te aima 're ĩwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, te za te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa. <sup>17</sup> Āne wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Ma'âpê, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono za.

*Zezihi siré 're ĩnomro mono norĩ, da te 're ĩruiwapari za'ra mono zé wasu'u*

<sup>18</sup> — ĩzazei'ô'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, asôwa wa'aba, da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari 'rata mono na, te za âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>19</sup> ĩzazei'ô'wa norĩ niwĩ 're anomro u'âsi aba mono 'wa'âhã, te aré da te dasiwi 're asawi pese za'ra wa'wa. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ĩzazei'ô'wa norĩ niwĩ 're anomro aba mono ô di oto. Wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, ĩniwĩp si 're anomro aba mono da. Taha wa, te za tô ĩzazei'ô'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa, ĩsiniwĩ 're anomro u'âsi aba mono ô wa. <sup>20</sup> Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba, âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩmreme na. Danhib'apito norĩ ma, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, te za duré tâma ĩromhuri'wa norĩ ma, da te 're 'manharĩ za'ra. Wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono ne, te za duré aima wa'aba da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. Duré ĩnhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, asimiroti za'ra wa'aba zama te za da te 're 'madâ'â pese za'ra. <sup>21</sup> We ĩzatôri'wa na da te 're waihu'u za'ra mono ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, ĩzazei'wa 're anomro aba mono wab zama. <sup>22</sup> Tawamhã wa hã we datême ĩmorĩ wa, te za oto te te siwi 're da'awê'ô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're ĩzaze za'ra mono ô wa. Tawamhã ari'iwĩ te za 're dasi'ubumro, da te 're ĩzaze za'ra mono ô na, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono ô wa za. <sup>23</sup> Wa hã da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari mono wamhã, ĩ'u'âbâ te za ĩmama hã da te dasiwi 're 'ruiwapari. <sup>24</sup> Wa hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã wa tô te dama 're ab'manharĩ wê aré, danho'a, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩzatôri na. Ni'wa ĩsine hã te te 're da'apawapto mono ô di aré. Tane nherê, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono ô di, we te te ĩzatôri na. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã, te dama 're ab'manharĩ mono ô 'wa'âhã, te te aré 're da'awê'ô mono ô di, da te 're ĩzaze za'ra mono ô zém na hã. Tane nherê, danho'a te dama 're ab'manharĩ wê mono nherê, ma tô ĩmama me da te dasiwi 're wa'ruiwapari. <sup>25</sup> “Marĩ hã te dama 're ab'manharĩ wasété mono ô nherê, ma tô taré da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari.” Āne duréihã ma tô wahi'rada hã ĩ'âma rob'ui'ééré siro, romhâ ré. ĩzazei'ô'wa norĩ hã ma tô oto sina uwaimrami za'ra, te te siwi 're ĩ'ruiwapari mono zém na hã.

<sup>26</sup> — Zahadu wapsi wa za we atême satôri za'ra wa'wa, ĩmama pê'êzani hã, aipawapto za'ra wa'aba 'wa da hã. Tô sena uptabi ĩsimirowasu'u hã. ĩmama hawi te za we atême timorĩ za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'aba mono da. <sup>27</sup> A norĩ wa'wa hã ma tô ĩsiré 're anomro aba mo, ĩmama nhimiroti na te dama âma ĩsãna'ratazém hawi.

Taha wa, te za a norī wa'aba zama ĩnhimiroti na 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. — Āne ma tô Zezusi hã sina wama roti za'ra.

## 16

<sup>1</sup> Āne te duré wama nharī za'ra, Zezusi hã:

— ĩnhimiroti hã 're rēme za'ra wa'aba mono tō da, wa tô āne aima roti za'ra wa'wa. <sup>2</sup> Dama ĩpire norī hã te za aiwi te te 're rosawi za'ra wa'wa, rowahutuzéb u dame 're asisisi aba mono tō da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma pisutu za'ra newa, te za ai'uprosi aba ni. <sup>3</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasiwi 're waihu'u mono ò di, ĩmama na. ĩzama we te te ĩzatōrī na, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono ò di. Taha wa, ĩzadawa wasu'u'wa 're anomro aba mono nherē, te za da te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. <sup>4</sup> Āne, wa aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, da te dasiwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wapsi, ĩmreme na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da, marī zô asipibu ma, 're asōpré wa'aba mono tō da. — Āne ma tô wama waihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi hã, Timama pē'ēzani na te te dama ĩropisutuzé wasu'u, dapawapto'wa da*

Tawamhã āne ma tô duré wama waihu'u za'ra:

— Āne na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ò di aré, zahadu ai'rata 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono wa. <sup>5-6</sup> Apâ wa za oto aiwi ĩmorī za'ra wa'wa, we ĩzatōrī'wai u. Taha wa, āhãna si wa tô uburé aima rowasu'u za'ra wa'wa, asina waihu'u sirōmo za'ra wa'aba da. Āne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa, aipē'ēzé ahã za'ra wa'aba di, we ĩzatōrī'wai u za oto aiwi ĩmorī za'ra wa'aba wa. “E momo te za aimo,” āne asiwi ĩzadhanarī na sahu za'ra wa'aba ò di za, te aima waihu'u pese za'ra wa'aba da. <sup>7</sup> Tô sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa za oto aiwi ĩmorī za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã we te atēme satōrī za'ra wa'aba hã, rowē u'âsi 're anomro aba mono da. Aiwi ĩmorī za'ra wa'aba ò wamhã, we atēme morī za'ra wa'aba ò di za, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. ĩmorī wapsi, ĩsiwa'rãmi wa za we atēme satōrī za'ra wa'wa. <sup>8-11</sup> We atēme wisi za'ra wa'aba wapsi, te za marī hã te te dama 're awaihu'u, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra mono ò wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawē ò na te za te te dama 're awaihu'u. 'Re ĩmorī wē u'âsi na zama te za duré te te dama 're ĩwasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da. 'Re ĩmorī wē u'âsi wa, wa za apâ mo, ĩmama u. Apâ ĩmorī wamhã, asiwi 're ĩzabui waihu'u za'ra wa'aba mono ò di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima āma roti siro, ti'ai āma dawada'uri wasété 'wa te te azãri da, Wa'uburé hã. Āne na te za duré te te dama 're awaihu'u, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã.

<sup>12</sup> — Uburé marī hã ĩnhimirowasu'u na te aima wasu'u ze za'ra wa'aba nherē, te aima rowasu'u za'ra wa'aba ò di za a'ã. E marī wa. Zahadu aima pibu pese za'ra wa'aba ò wa. <sup>13</sup> Zahadu wapsi aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã, te za we atēme timorī za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã. Tô sena uptabi, ĩsimiroti hã. We atēme wisi za'ra wa'aba wapsi, te za uburé roti tô sena uptabi hã te te aima 're waihu'u pese za'ra wa'wa. Si'uihã na te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono ò di za. ĩnhimirowasu'u zarina si te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Romhã ré te za duré za romhãmanazé hã te te aima 're waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. <sup>14</sup> ĩnhimiroti si te za te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. ĩnhimiroti te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩnhisi

za'ētē di za, ĭzazei'wa norī ma. <sup>15</sup> Aiwa wanhimiroti hā, ĭmama me. Taha wa, te za ĭnhimiroti si te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, ĭmama pē'ēzani hā.

*Zezusihi siré norī hā za tiwi ĭrobzei'ō za'ra zé wasu'u, duré apâ za tāma ĭrowē za'ra zé wasu'u me*

<sup>16</sup> — Syry na, wa oto ai'rata ĭnhamra 'wa. Āhā parip si, ĭzabu za'ra wa'aba ō di za a'ā. Taha parip si te za duré ĭzabu za'ra wa'wa. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

<sup>17-18</sup> Tawamhā ĭsiré 're ĭwanomro mono norī hā wa wasima rowasu'u za'ra ni, ti'a wi:

— Wa'rata te za nhamra. Syry na wa'rata sāmra parip si, wa te sabu za'ra ō di za a'ā, Timama u za apâ morī wa za oto. Taha parip si, wa za duré sabu za'ra ni. E niha, syry na ĭmreme hā. Āne wamhā, wama pibu prā za'ra di. — Āne aihīni ō nherē, wa wasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>19</sup> Zezusihi mreme hā wa te wasiwi waihu'u ō wa, wa te wasiwi sadanharī ze ti oto. Āne ma tō sina wawaihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te wama nharī za'ra, āne:

— Wa tō aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa, āne: “Syry na wa oto ai'rata ĭnhamra 'wa. Āhā parip si, ĭzabu za'ra wa'aba ō di za a'ā. Taha parip si te za duré ĭzabu za'ra wa'wa.” Āne wa tō aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa. E ĭmreme hā aima pibu prā za'ra wa'aba di. E aima pibu prā za'ra wa'aba wa, te āne asima ĭrowasu'u za'ra wa'wa. <sup>20</sup> Asina ĭwapari pese za'ra wa'aba za. A norī wa'wa hā aiwawa ahā za'ra wa'aba di za. ĭzazei'ō'wa norī si te za 're to za'ra. Aipē'ēzé ahā za'ra wa'aba nherē, aipē'ēzé u'āsi 're anomro aba mono ō di za. Zahadu wapsi, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. <sup>21</sup> Pi'ōi āma te za ĭwasā hā 're sépu'u za'ra, tāma 're ĭrere'e mono zéb u hā, romhuture wa oto. Tāma 're rere'e mono parip si, tāma 're rowē za'ra mono di za oto, ĭna ma. Taha wa, tihāzé na hā te te 're rosa'rata u'āsi za'ra mono ō di za oto. <sup>22</sup> Tane duré a norī wa'wa hā, te za aipē'ēzé hā a'ā ĭsépata za'ra wa'wa. Apâ atēme ĭwisi aba wapsi, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. Robzei u'āsi te za 're anomro aba mo.

<sup>23</sup> — Niwapsi, ĭmama hā te za we Tipē'ēzani hā atēme satōrī za'ra wa'wa. Tawapsi asiwi 're ĭzadanharī za'ra wa'aba mono ō di za, marī hā 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tō sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Marī hā te aima 're ĭwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za ĭmama wi 're ĭwaptērē za'ra wa'aba mo, ĭmreme zarina. Tawamhā te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. <sup>24</sup> Zahadu marī hā te aima 're ĭwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĭmama wi 're waptērē za'ra wa'aba mono ō di. Te za oto tiwi 're ĭrowaptērē za'ra wa'aba mo, te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono da, robzei u'āsi 're anomro aba mono da.

*Zezusi hā sisa'u za te te ĭdarēme na, duré Timama u za ĭmorīzēm na ĭsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>25</sup> — Āhāna sō'awi, ĭmama hā te aima wasu'u za'ra wa'aba ō di. Romn-himiré'ē na si wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi, wa za sō'awi te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'ē āna. <sup>26-27</sup> Tawapsi te za marī hā te aima 're ĭwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĭmama wi 're ĭwaptērē za'ra wa'aba mo, ĭmreme zarina. Wa hā ĭmama wi, marī hā te aima 're waptērē za'ra wa'aba mono ō di za. Asi'uihā na te za tiwi 're ĭwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā ĭmama si te za si'uihā na te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ta hā te te duré 're asawi pese za'ra wa'aba mono

wa. E marī wa, ma tō Īmama hã te te 're asawi pese za'ra wa'wa. A norī wa'wa hã ma tō 're ĭzawi pese za'ra wa'aba mo. Īmama hawi we ĭmorī na ma tō duré 're ĭzaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tō te te 're asawi pese za'ra wa'wa, Īmama hã. <sup>28</sup> Īmama hawi wa we datēme mo. Apā wa za duré dahawi ĭtēme mo, Īmama u. — Āne te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

<sup>29-30</sup> Taha wa, wa tō tãma nharī za'ra ni:

— Sō'awi ma tō oto wama asiwasu'u za'ra, romnhimiré'é āna. Wanhimiroso'rata za'ra hã ma tō asina ĭwaihu'u siro. Taha wa, wa te wasiwi asadhanarī da, asina wazô asimipari ō di. Āne wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha wa, wa tō asaze za'ra ni, tō sena 'Re ĭhâimana u'âsi mono hawi we aimorī na. — Āne wa tō tãma nharī za'ra ni.

<sup>31-32</sup> Taha wa, ma tō Zezusi hã asa wama nharī za'ra:

— E tō sena ma tō oto ĭzaze za'ra wa'wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hawi we ĭmorī na hã. Āté tō sena ĭzaze za'ra wa'aba ō di. Romhuture di oto bâdâ hã, ĭhawi ĭropéi wa'aba mono zéb u hã, asōrōwa wa'aba u. Tane nherē, asiwi ĭrēme za'ra wa'aba nherē, ĭsiwaprosi ĭhâimana ō di za. Īmama, te ĭsiré 're hâimana u'âsi. <sup>33</sup> Āne na wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa, ĭ'ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, ĭzazei'ō'wa norī hã te za tō te te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, te za 're ĭrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, te za asiptete sina ĭ'ãma 're anomro aba mo. Wa hã ĭzazei'ō'wa norī ma, ĭnhiptete uptabi wa, wa tō āma ai'uté za'ra. — Āne te Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

## 17

*Zezusi hã Timama ma ĭmremezé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wama siwasu'u za'ra pari, Timama ma mreime da, te hâimo rob'madã, Zezusi hã. Āne te Timama ma tinha:

— Īmama, bâdâ ĭma ĭpisutuzé hã ma tō ĭwa waptãrã. Ma'ãpé, we ĭpawapto na, ĭ'ãma ĭrotizé hã te dama ĭsina uwaimrami da, ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da. <sup>2</sup> A hã ma tō ĭma 're ĭda'apisutu mo, ĭzazei'wa 're danomro mono da. Wa hã ma tō duré ĭpisu, uburé dama ĭpire uptabi da. E marī da. ĭzazei'wa norī ma, te 're apisutu mono da, robzei u'âsi ĭ'ãma 're nomro u'âsi mono da, duré 're dâ'â za'ra mono āna, ai'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hãiwa āma. <sup>3</sup> A hã misire Danhib'apito uptabi. Wa hã Zezu Cristu Danho'reptui'wa da, ĭpisudu, we datēme ĭzatōrī. Āne na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, da te 're wazazei pese za'ra mono wamhã, robzei u'âsi te za ĭ'ãma 're danomro. 'Re dadã'â za'ra mono āna, te za duré 're dasi'ubumroi u'âsi, hãiwa āma. <sup>4</sup> Romhuri hã ĭma ĭpisudu hã wa tō oto ĭsina uwaimra. Te ĭsina uwaimrami wa, te za oto ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra. <sup>5</sup> Ti'a ō ré hã, wa tō aiwa wawaihu'u pese na wasiré 're wasimasisi u'âsi, marī ō uptabi ré hã. Taha wa, rowē uptabi di, wama. Ma'ãpé, we ĭma nharī, aiwa wasiré 're wasimasisi u'âsi mono da duré apã.

<sup>6</sup> — Ā norī hã te asib'a'uwē 're nomro. Asib'a'uwē si 're nomro mono wa, ma tō oto ĭma ĭpisutu za'ra, ĭnhib'a'uwē 're nomro mono da. Wa tō te tãma 're aiwasu'u u'âsi za'ra, 're aihâimana mono zém na. Asimiroti hã ma tō te te 're 'madã'â pese za'ra. <sup>7-8</sup> Marī hã ĭma 're ĭ'awaihu'u mono zém na si, wa tō te tãma 're waihu'u za'ra. Āne na ma tō ã norī hã te te 're ĭzaze

za'ra. Ā norī ma, asimiroti hā wē za'ra di. Tō sena aihawi we ĩmorī na ma tō ĩzaze za'ra. A hā we ĩzatōrī'wa na ma tō duré ĩzaze za'ra.

9 — Āhāna wa aima āma wasu'u za'ra, 're pawaptob u'āsi za'ra mono da. ĩzazei'ō'wa norī hā te aima āma wasu'u za'ra ō di. We ĩma ĩpisutu za'ra norī si, wa āma aima wasu'u za'ra, asib'a'uwē 're nomro mono wa, duré 're pawaptob u'āsi za'ra mono da. <sup>10</sup> ĩnhib'a'uwē norī hā uburé asib'a'uwē te 're nomro. Asib'a'uwē norī hā uburé ĩnhib'a'uwē te duré 're nomro. Tawamhā ĩ'āma 're ĩnomro wē mono zéb zarina, te za ĩ'āma 're dawata u'āsi za'ra. <sup>11</sup> Āhāna āme 're ĩnhamra u'āsi mono ō di za oto. Atēme wa za oto āma mo. Ā norī si te za ĩza'u 're si'ubumro, ĩzazei'ō'wa norī 'rata. ĩmama, a hā aiwē uptabi na te 're asāmra mo. Ma'āpé, we ĩma ĩpisutu za'ra hā we 're apawaptob u'āsi mono, aiwaihu'u pese na, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese u'āsi za'ra mono da. <sup>12</sup> ĩ'rata 're ĩnhamra za'ra mono ré, wa tō uburé te 're 'madâ'â pese za'ra, aiwaihu'u pese zarina, ĩwi 're si'utōrī za'ra mono tō da, duré ĩnhib'a'uwē u'āsi 're nomro mono da. Misire ma tō simini. ĩnhib'a'uwē uptabi hā 're morī ō wa, ma tō asimiroti hā tirē. Duréihā poto ō ré, ma tō ōhō āma ĩbaihā na rob'ui'ééré siro, wahi'rada hā. Āhāna ma tō oto sina uwaimra, ō hā. <sup>13</sup> Āhāna bādâ hā romhuture di oto, āma atēme ĩmorizé hā. Āme ĩnhamra ré, wa āne aima mre, te te ĩwapari za'ra wa, ĩsine robzei u'āsi 're nomro mono da. <sup>14</sup> ĩsiré 're nomro mono ré, wa tō te tāma 're asadawa wasu'u za'ra, uburé. Wa hā ĩzazei'ō'wa norī niwī 're ĩmorī ō di. Tane ā norī hā ĩzazei'ō'wa norī niwī, 're nomro mono ō di duré. Taha wa, ma tō ĩzazei'ō'wa norī hā ĩsiré te te 're ruiwapari za'ra. <sup>15</sup> Āne te āma aima wasu'u za'ra ō di, ĩzazei'ō'wa norī wi, āma asitēme waibu da. Wa'uburé wi, ĩwasété uptabi wi, āma 're asisaprī u'āsi za'ra mono da, wa āne āma aima wasu'u za'ra. <sup>16</sup> Wa hā ĩzazei'ō'wa norī niwī, 're ĩmorī ō di. Tane ā norī hā ĩzazei'ō'wa norī niwī 're nomro mono ō di duré. <sup>17</sup> Asimiroti hā tō sena uptabi. Tawamhā te za asimiroti na 're ĩpawaptob u'āsi za'ra mo, ai'āma si 're nomro wē uptabi mono da. <sup>18</sup> A hā we datēme ĩzatōrī ne, wa za oto datēme satōrī za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. <sup>19</sup> Wa hā wa tō ĩsina asaze, ĩ'āma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami da. E marī da. Ā norī zama āma 're ĩroti za'ra mono zé hā te te sina 're asazei pese za'ra mono da, taha zarina, te te āma 're uwaimrami za'ra mono da.

20-21 — ĩmama, 're wasisawi pese mono wa, wa tō wanhimirosa'rata na 're wasisazei pese u'āsi. Ma'āpé, uburé ĩzazei'wa norī hā 're apawaptob u'āsi mono, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra mono da. Ā norī si 're pawaptob za'ra mono ō di za. Ā norī nhimirowasu'u zarina, za te te 're ĩzaze za'ra mono norī zama te za 're ĩ'apawaptob u'āsi mo. Tawamhā wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, te za duré tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra. Āne wamhā, tō sena datēme we ĩzatōrī na, te za da te 're ĩzaze za'ra. <sup>22</sup> A hā 're ĩzawi u'āsi mono wa, ĩma 're rowē u'āsi mono di. A hā 're ĩzawi pese mono ne, wa za ĩzazei'wa norī hā ōne u'ā te 're azawi pese. E marī da. Wasine 're sisawi u'āsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama 're sisazei pese u'āsi za'ra mono da, ta norī ma zama 're rowē u'āsi za'ra mono da. <sup>23</sup> ĩsiré 're aimorī ne, wa za duré wa hā ĩsiré 're ĩmorī u'āsi za'ra. Tawamhā wasine 're sisawi u'āsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama te za 're sisazei pese u'āsi za'ra. Āne wamhā, te za da te 're ĩzaze za'ra, tō sena datēme we

īzatōrī na. Duré 're īzawi pese mono ne, īzazei'wa norī hā 're ī'azawi pese mono na, te za da te 're aiwaihu'u za'ra.

<sup>24</sup> — Ti'ai ō ré te 're īzawi pese mo, marī ō uptabi ré. 'Re īzawi pese mono wa, ma tō īma īpisu, ī'āma 're dawata u'āsi za'ra mono da, duré īhāiba na rowa'a za'ētē ré, 're īhāimana u'āsi mono da. Īmama, āne na hā te te 're ī'madâ'â za'ra mono da hā, wa tō īsima wē za'ra, za 're īhāimana mono zēb āma, ī'rata 're si'ubumroi u'āsi mono da, īma īpisutu za'ra norī hā. <sup>25</sup> Īmama, a hā aiwē uptabi na te 're asāmra mo. A hā we datēme īzatōrī na te te 're asaze za'ra mono ō di, īzazei'ō'wa norī hā. Tazahā, īma aiwaihu'u pese di, we īzatōrī'wa na. Āne na hā īzazei'wa norī ma zama, tāma aiwaihu'u pese za'ra di. <sup>26</sup> Taha wa, wa tō te tāma 're aiwasu'u u'āsi za'ra, 're īda'azawi pese mono zēm na, te te siwi 're aiwaihu'u u'āsi za'ra mono da. Ōne u'āsi, wa za duré te tāma 're aiwasu'u za'ra, 're īzawi pese mono zarina, duré 're sisawi pese za'ra mono da. — Āne te Timama ma rowasu'u, Zezusi hā.

## 18

*Zezusi hā da te dasiwi ī'arizé wasu'u  
Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-50; Rucasi 22.47-54*

<sup>1</sup> Tawamhā Timama ma mreime pari, wa tō rob u wawairébé ni oto, īsiré āi ba wasi'aba'ré da. Séderō pa zara u, wa saprī za'ra ni, wede 're īsimasa mono zēb u. <sup>2</sup> Tamomo wa tō nasi wasi'rā'ōtō ni Zezusihi me, wede 're īsimasa mono zēb āma. Nasi īwasi'rā'ōtōzé hā Zudasihī ma, waihu'u pese di. <sup>3</sup> Tawamhā te te oto sō danhimro, tamomo. Da'wapéi'wa norī hā te sō te te simro, ahā na. Zeruzarē āma 'ri za'ētē 'madâ'â'wa norī zama te sō te te simro, sasedoti īpire norī zadawa para, duré parisezu norī zadawa para. Tawamhā 'rāsītō ré, te sō ai'aba'ré ni, uzi ré zama. Danhiwāi ré zama te sō ai'aba'ré ni, sib'ézé 'wapa ré zama. <sup>4</sup> We oto sō dasihutu wamhā, Zudasihī zama ma we dame wī. Romhā ré ma tō uburé sina waihu'u siro, Zezusi hā da te tāma ī'manharī za'ra zēm na. We sō dasihutu wamhā, ma datēme watobro. Āne te dama tinha:

— E 'wa sō, te asōpré wa'wa.

<sup>5</sup> Tawamhā asa te āne tāma nharī za'ra:

— Zezusihi zō, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we īmorī zō.

Tawamhā Zezusi te dama siwasu'u oto:

— Wa hā Zezusi. Āhāta wa za.

<sup>6</sup> Tawamhā īmreime ma, ma tō ai'marōpārī za'ra ni. <sup>7</sup> Tawamhā Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wa sō, te asōpré wa'wa.

Tawamhā asa te duré tāma nharī za'ra, āne:

— Zezusihi zō, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we īmorī zō.

<sup>8</sup> Taha wa, te duré Zezusi hā asa dama siwasu'u:

— Wa hā Zezusi. Wa tō aima īsiwasu'u za'ra wa'wa. Īzō si asōpré wa'aba wamhā, ma'āpé ā norī hā satōrī za'ra wa'aba, si'aba'ré da. — Āne te tāma nharī za'ra, timreime, Timama ma, te te wa'āma āma uwaimrami za'ra da.

<sup>9</sup> Āne Zezusi hā ma tō Timama ma siwasu'u, aré: “Īma īpisutu za'ra norī hā wa tō te 're 'madâ'â pese za'ra, īwi si'utōrī tō da.” Āne ma tō tāma siwasu'u aré. Tawamhā da'wapéi'wa norī, te te siwi wawaibui ō wamhā, timreime, Timama ma, ma tō wa'āma āma uwaimra.

<sup>10</sup> Tawamhã Sima Pedru ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã âma po're nhizâ, ĩpo're nhimire niwĩ. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, ta hã. Romhuri'wa nhisi hã, Macu na ĩsisi hã. <sup>11</sup> Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha:

— Sib'ézé 'wapa hã apâ sêrê. E wa za dawĩ ĩsisawi, ĩmama te te ĩãma ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami tō da. Mare di. Te robzépata da nherê, wa za oto ĩsina uwaimra. — Āne te Pedruhu ma tinha, Zezusi hã.

*Anasihi u, Zezusi da te dasiwi ĩsaprônizé wasu'u*

<sup>12</sup> Tawamhã Zezusi hã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô siwi ti'â, tinhib'apito me. 'Ri za'êtê 'madâ'â'wa norĩ me zama ma tô siwi ti'â. Ma tô dasiwi pawasisi ni oto. <sup>13</sup> Tawamhã Anasihi u te oto siwi saprõni za'ra. Ta hã Anasi hã, Caipasihi maprewa. Sasedoti ĩpire uptabi, Caipasi hã. <sup>14</sup> Ta hã ma tô âne tisiré norĩ ma roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ ma: “Misire, wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, wama rowê za'ra di. Wama pire za'ra ô di.” Āne ma tô tãma roti za'ra aré.

*Pedru hã Zezusi te te dawĩ ĩ'udâzé wasu'u*

*Mateusi 26.69-70; Marcusi 14.66-68; Rucasi 22.54-57*

<sup>15-17</sup> Tawamhã Zezusi hã da te dasiwi saprõni wamhã, Pedru hã te Zezusihi zarina mo. ĩzama wa duré ĩsarina mo, sasedoti ĩpire uptabi nhorōwa u. ĩwétési, wa ĩsarina âzé 'ri 'wawi wa'ra u, tãma ĩwaihu'u pese wa, 'ri tede'wai ma. Pedru hã te rowi za, 'ridawa 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra âma 'ridawa te pi'ô hã 'madâ. Tawamhã wa hã wa mo, 'ridawa u. Pi'oi ma, wa tinha, Pedruhu wi te te rosawi tō da. Taha wa, te te tãma wê wa, wa tô 'mazé Pedru hã, 'ri 'wawi wa'ra u. Taha wa, te pi'ô hã Pedru sadanha:

— E a hã, Zezusihi siré te 're aimo.

Tawamhã Pedru asa te tãma tinha:

— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ ô di. — Āne te tãma tinha.

<sup>18</sup> Tame romhuri'wa norĩ hã te sima ro'o za'ra, hã te, hã'ro za'ra da. 'Ri za'êtê 'madâ'â'wa norĩ me, te sima ro'o za'ra. Pedruhu zama te dame tihã'ro.

*Sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusi te te ĩsadanharizé wasu'u*

*Mateusi 26.57-68; Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54, 66-71*

<sup>19</sup> Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te Zezusi sadanha, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ na. ĩsimiroti na zama te sadanha. <sup>20-21</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Sô'awi wa tô te dama 're rowahutu u'âsi, rowahutuzé mono bâ. Āne dasi'rã'õtôzéb âma zama, wa tô nasi dama rowahutu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma hã. Pi'uriwi te dama 're rowahutu mono ô di. E marĩ da, te ĩzadanha. ĩwapari'wa norĩ hã te za ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, te te aima ĩzadawa wasu'u za'ra da. Ta norĩ ma, waihu'u pese za'ra di, ĩnhimirowasu'u hã. — Āne Zezusi te tãma tinha.

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusihi 'rata aibã ĩsa, ma tinhib'rata na 'rãime. Te tãma tinha:

— E niha te âne tãma ĩnha, sasedoti dama ĩpire uptabi ma nherê.

<sup>23-24</sup> Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— ĩmreme na te âma upai wamhã, ma'ápé we ĩma waihu'u. E marĩ da, ma ĩ'rãime, ĩmreme wê nherê. — Āne Zezusi te aibã ma tinha. Tawamhã Anasi hã ma tô Zezusi hã dama ti'ru, Caipasihi u da te dasiwi saprõni da.

Tawamhã pawasisi ré, ma tô ĩtême dasiwi saprõni ni, sasedoti ĩpire uptabi u.



*Pedru hã Zezusi te te duré dawī ũ'udâ na ĩsahuzé wasu'u  
Mateusi 26.71-75; Marcusi 14.69-72; Rucasi 22.58-62*

<sup>25</sup> Tawamhã Sima Pedru te zahadu za, unhama ãma hã'ro da. Taha wa, te ãne sadanharĩ za'ra:

— E a hã te Zezusihi siré 're aimo.

Tawamhã Pedru hã ma tô dawī ai'udâ. Te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ õ di.

<sup>26</sup> Tawamhã aibã te duré sadanha Pedru hã, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã. Taha sisãnawã, ma tô Pedru po're nhizã. ãne te Pedru sadanha:

— E a hã, wede, 're ĩsimasa mono zéb ãma, wa tô ai'madã.

<sup>27</sup> Taha wa, ma tô duré Pedru hã tiwi ai'udâ.

Tiwi si'udã parip si, ma tô si'a hã awa'awi hã.

*Zezusi hã Piratuhu u da te ĩsaprõnizé wasu'u  
Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Rucasi 23.1-5*

<sup>28</sup> Tawamhã Caipasihī nhorõwa hawi ma tô Zezusi hã siwi saprõni za'ra, wasiré zudezu norĩ hã, romanu nhorõwa u robza'rã ré. Roti'wa dama ĩpire uptabi romanu hã, Piratu na ĩsisi hã. Te te ĩtẽme siwi ãwisi wamhã, 'ri para u te te siwi 'mazébré õ di, Piratuhu u. Rowi te ĩré aimasa. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai wa, Piratu hã. Tawamhã Pascowa na dato nhisi bātã na, dasi'rã'õtõ ré, sisisi õ di za, siwaseté za'ra tô da. Siwaseté za'ra 'wa'ãhã, aré dame saihuri waihu'u õ di. <sup>29</sup> Tawamhã Piratu hã ma tô datẽme watobro. ãne te dama tinha:

— E marĩ wa, te we bété asiwi ĩsaprõni 'wa. E marĩ, ma 'manha.

<sup>30</sup> Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:

— Tiwasédé te te 're 'manharĩ u'ãsi mono õ 'wa'ãhã, aré wa te aimã hãiba nhomri za'ra õ di.

<sup>31</sup> Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asi'uihã na aihi'rata norĩ nhimi'manharĩzéb zarina, marĩ hã tãma 'manharĩ za'ra wa'aba da, tiwasédé hã asõ'a za'ra wa'aba, te te 're 'manharĩ u'ãsi mono wamhã.

Taha wa, ma tô asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Mare di, wa te wasiwi saprõni õ di za. Asib'apito, ma tô wawi sawi za'ra, ni'wa hã tiwasédé te te 'manharĩ wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ tõ da. — ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

<sup>32</sup> Romhã ré ma tô Zezusi hã siwasu'u tidã'ázém na, wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizém na. Tawamhã Piratu te te dama 'rui wapsi, te za 're ĩsiwasu'u mono zéb zarina, dasiwi sasõmri ni.

<sup>33</sup> Tawamhã Piratu, ma tô 'ri para u apã ázé. 'Ri para u sébré parip si, te Zezusihi zõ hã, 'ri para u ĩtẽme sébré da, te te sadanharĩ da, Piratu hã. Tawamhã ãne te sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

<sup>34</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— E apito na da te aimã ĩwasu'u za'ra wa, te ĩzadanha. E asi'uihã na te ĩzadanha, wa hã apito zõ.

<sup>35</sup> Tawamhã Piratu hã te duré asa tãma tinha:

— E wa hã zudezu na 're ĩhãimana mono bã, ĩsi'uihã na te asadanharĩ da hã. Asiré zudezu norĩ hã ma tô siwi ĩma aihãiba nho, sasedoti ĩpire norĩ me. E marĩ, ma bété ĩ'manha.

<sup>36</sup> Tawamhã ma tô Zezusi hã asa tãma siwasu'u:

— Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩhãimana mono õ di. Danhib'apito na 're ĩhãimana mono 'wa'ãhã, wa aré ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã wada'uri za'ra, te te da'wapé za'ra da, da te dasiwi ĩhãiba nhomri tõ da, dama ĩpire norĩ

u. Wa hã ti'ai āma danhib'apito na 're ihâimana mono õ di. — Āne ma tō Zezusi hã tãma siwasu'u.

<sup>37</sup> Taha wa, ma tō Piratu hã asa duré sadanha:

— E a hã danhib'apito.

Zezusi te duré tãma tinha:

— Tahata ma tō tane hã ĩ'āma ĩwaihu. Taha da, wa tō ti'ai āma podu. Taha da, wa tō we ti'ai u datēme mo, roti tō sena uptabi hã te dama 're wasu'u mono da. Ni'wam norĩ hã roti tō sena uptabi hã te te sima 're wē za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're ĩwapari ze za'ra. — Āne Zezusi te tãma tinha.

<sup>38</sup> Piratu te duré asa tãma tinha:

— E ma hã, roti tō sena uptabi hã.

*Piratu hã Zezusi da te dasiwi wĩrĩ da, te te dama ihâiba nhomrizé wasu'u Mateusi 27.15-31; Marcusi 15.6-20; Rucasi 23.13-25*

Tawamhã Piratu hã apã ma datēme watobro, rob u. Āne te dama tinha:

— Wa tō sadanha. Ma tō ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. <sup>39</sup> Āne ma tō asi'rã'õtõ 'wa, Pascowa na datozé nhibãtã na. Ma tō asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, 're asi'rã'õtõ aba mono ré, misi si dazazém hawi te dama 're arob'rui mono da, apã 're dawairébé mono da. Zudezu norĩ, e tawamhã wa za asib'apito za'ra wa'aba ma rob'ru, apã morĩ da. — Āne te Piratu hã dama tinha.

<sup>40</sup> Tawamhã hãrã 'rãihã na te 'mahãrã za'ra:

— Mare di. Taha ma, rob'ru õ di za, morĩ da. Barabasihi ma si te za ĩrob'ru, apã morĩ da. Taha si. — Āne te Piratuhu ma nharĩ za'ra. Rowasété 'manharĩ'wa, Barabasi hã.

## 19

<sup>1</sup> Tawamhã Piratu ma tō da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, powawē hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, Zezusi hã. <sup>2</sup> Te te siwi 're pré'é mono pari, ma tō 'wabzéré na siwi āma sōpre za'ra. Tisi'ubuzém na ma duré siwi āma hãiba ubu, ihã pré na. <sup>3</sup> Siwa'rãmi te nasi ĩtēme ai'ré za'ra, tō sena te te nasi sawi za'ra da newa. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowē na aihâimana. — Āne te tãma nharĩ za'ra, āma wa'ē za'ra sina.

Tawamhã te te nasi sawi za'ra pari, te nasi siwi 'rãi wabzu, sisa'u.

<sup>4-5</sup> Tawamhã Piratu, ma apã datēme watobro. Āne te dama tinha:

— Āhãta wa we atēme saprõni za'ra wa'wa. Wa tō sadanha. Ma tō ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. Āne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tō we atēme saprõni za'ra wa'wa. — Āne te dama tinha.

Tawamhã Zezusi ma ĩtēme watobro, 'wabzéré na sōpre ré. Zazahã pré na ubu ré zama ma ĩtēme watobro.

Taha wa, te Piratu hã dama 'mahã, āne:

— Ōhõta aibã hã. 'Madã'ã za'ra wa'aba.

<sup>6</sup> Tawamhã te 'madã'ã za'ra, 'Re ihâimana u'ãsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, sasedoti ĩpire norĩ hã. 'Re ihâimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madã'ã'wa norĩ zama te 'madã'ã za'ra. Te te 'madã'ã za'ra wamhã, hãrã 'rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra, āne:

— Wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

Tawamhã te Piratu asa tãma nharĩ za'ra:

— Asi'uihâ na te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asiwi sasõmri za'ra wa'aba da. Wa hã wa tô sadanha. Ma tô ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ waseté mono õ di.

<sup>7</sup>Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— Ti'ai ãma poto nherẽ, ma tô dama 're siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono 'ra na. Mreme wẽ'õre di. Wahi'rata norĩ hã ma tô dama roti za'ra, ãne ni'wa, 're siwasu'u mono wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>8-9</sup>Tawamhã Zezusi dama 're ĩsiwasu'u mono zém na ma tô Piratu hã damreme wapa. Taha wa, ma tô pê'ẽwara. Tawamhã 'ri para u ma duré ãzé. Zezusi hã ĩsarina ma duré ãzé. Taha wa, te duré Zezusi sadanha, Piratu hã:

— E ma hawi te we aimo bété. — ãne te sadanha. Tane nherẽ, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Ari'iwi te za.

<sup>10</sup>Tawamhã Piratu te tãma tinha:

— E marĩ da, ĩma asiwasu'u õ di. E aima ĩpire na asina ĩwaihu'u õ di. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré aipawasisizé hã aima wasihu ni apã, dawi aimorĩ da. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré dasiwi asasõmri ni, atã'ã da. E ãne aima ĩmreme pire na asina ĩwaihu'u õ di. — ãne Piratu te Zezusi ma tinha.

<sup>11</sup>Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, ma tô aipisutu, ĩma aipire da. ĩma aipire da, te te aipisutu õ 'wa'ãhã, aré ĩma aipire õ di. Tawamhã ĩma aipire da, te te aipisutu nherẽ, ĩãma asimiroti waseté wamhã, tãma aiwẽ õ di za, aiwasédé hã ĩãma 'manharĩ wa. Tane nherẽ, aibã hã si'uihâ na te te aima ĩhãiba nhomri hã aiwasété nhipai u wasété uptabi di, õ hã. — ãne Zezusi te Piratuhu ma siwasu'u.

<sup>12</sup>Tawamhã Zezusi mreme te te sina waihu'u wa, ma tô sima wẽ, Zezusi te te satõrĩ da, apã dawi morĩ da. Tane nherẽ, hãrã 'rãihã na te nasi ĩsadawa wa'rãmi 'mahãrã za'ra, dama ĩpire norĩ hã, ãne:

— Õ hã danhib'apito na ma tô 're siwasu'u. Ni'wa hã danhib'apito na 're siwasu'u mono wamhã, apito Séza hã danhib'apito na te te da'ãma waihu'u õ di za. Apã morĩ da, tãma rob'rui wamhã, apito Séza hã aima toi õ di za. — ãne te nasi tãma nharĩ za'ra, sa'ëtẽ.

<sup>13-14</sup>Tawamhã damreme te te sina wapari wa, ma tô Zezusi zô ãzé, te te tãma nharĩ da, rob u ĩsarina watobro da. Taha wa, ma tô ĩsarina watobro, rob u. Tawamhã ëtẽ 'manharĩ nhisiwi, te wedeza na nhamra 'ridawa, Piratu hã. Wasimremezém na ëtẽ 'manharĩ nhisi hã, Dabata na. Tame danhib'apito, te 're simasisi u'ãsi, dawasété na te te 're da'awaihu'u mono da, dawẽ na zama te te duré 're da'awaihu'u mono da. Tame sãmra ré, ma tô abzumazéb u za bãdã hã, sabadu õ ré hã, duré Pascowa na dato nhisi õ ré hã. Tawamhã Zezusi hã rob u ĩsarina watobro wamhã, Piratu te tinha, wasiré zudezu norĩ ma:

— Õhõta asib'apito za'ra wa'wa.

<sup>15</sup>Tawamhã dahãrã 'rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra ni asa:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— E asib'apito za'ra wa'wa, wa za dama ti'ru, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri da, dã'ã da.

Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Õhõ si wanhib'apito hã, Roma ãma apito Sézaha si. — ãne te tãma nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã.

<sup>16</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, te oto ti'ru Piratu hã, wedepo'o nnonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, dâ'â da, Zezusi hã.

*Zezusi hã wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u*

*Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43*

<sup>17-18</sup> Tawamhã 'ri nhiti te oto siwi saprõ, Zezusi hã. Wedepo'o nnonhi'rãmi hã te sisada ti'â, Da'rãihi na romnhisi u. Wasimremezém na Dodota na romnhisi hã.

Tamomo te te siwi âwisi za'ra wamhã, wedepo'o nnonhi'rãmi na ma tô oto siwi sasõ, da'wapéi'wa norĩ hã. Aibã norĩ wa'wa, ma tô siwi sasõ. Aibã maparane te âma aiwa'aba zahuré, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.

<sup>19</sup> Tawamhã Piratu, ma tô âne âma rob'ui'ére: “Ā hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, zudezu norĩ nhib'apito.” Āne ma tô âma rob'ui'ére. Tawamhã te te âma rob'ui'ére pari, te dama ti'ru, ĩ'rãi uwaibaba te te siwi 'mzasõmri da, rob'ui'ére hã. Si'ubdatõ damreme na rob'ui'ére hã. Wasiré zudezu norĩ mremezém na, duré romanu norĩ mremezém na, duré deredu norĩ mremezém na. <sup>20</sup> ĩsa'ozém hawimhã 'ri nho'õmo u hã, romhuture di. Taha wa, wasiré zudezu norĩ hã te ahã na te te 're sãdê za'ra, âma rob'ui'ére hã. <sup>21-22</sup> Tawamhã Piratuhu ma, te nharĩ za'ra, sãsedoti ĩpire norĩ hã:

— Rob'ui'ére na âma saprĩ na. “Ā hã zudezu norĩ nhib'apito,” âne tã da. Āne âma saprĩ na. “Āne te ã hã 're siwasu'u: Wa hã zudezu norĩ nhib'apito.” Āne âma saprĩ na. — Āne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Te âma saprĩ õ di za. Ōhõ u'âsi za. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>23</sup> Tawamhã te te siwi sasõmri pari, ma ĩ'uzazém na sima âma aipé, misi si da'wapéi'wa norĩ hã. Maparane si'uiwa na ĩhãiba hã. Misire ĩhãpa hã, te tihãiba, ĩhã're'õ hã. Ōne haré ĩ'manharĩ hã. <sup>24</sup> Taha wa, te âne sima nharĩ za'ra:

— Wasima âma wasipé na, wa te wasima hãnhihãri mono tã da. Ētère hã misi, wanhisi ui'ére ré hã wa te wasiwi mei wa'aba, ĩtede'wa hã wa te wasiwi âma waihu'u za'ra da. — Āne te sima nharĩ za'ra.

Tawamhã ma tô sima me za'ra. Duréihã wahi'rada, ma tô âne âma rob'ui'ére siro, 'Re ĩhãmãna u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: “Ī'uzazé hã ma tô sima âma aipé. Ētère, ma duré siwa'wa sima me za'ra, ĩtede'wa hã te te siwi âma waihu'u za'ra da.”

Āne ma tô âma rob'ui'ére siro, ĩbaihã na hã. Tawamhã rob'ui'ére zarina, ma tô 'manharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

<sup>25</sup> Tame te pi'õ norĩ hã aimasa, Zezusihi za'ozéb 'rata ĩna hã duré ĩna wapté hã, duré Mariza hã Coropasihi mro hã, duré Mariza Madarena hã. <sup>26-27</sup> Tawamhã Zezusi te tina hã 'madã. Wa hã te te 're ĩzawi pese mono zama te duré ĩ'madã, ĩpapara ĩza wa.

Tawamhã âne te tina ma tinha:

— Āhãta ai'ra. Te za oto âma 're ai'ra mo.

Tawamhã ĩma zama te duré tinha:

— Āhãta ana. Te za oto âma 're ana mo.

Tawamhã te te ĩma ĩrotizéb zarina, wa za ĩnhorõwa u saprõ, ĩ'rata 're sãmra u'âsi mono da.

*Zezusihi dâ'ázé wasu'u*

*Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49*

<sup>28</sup> Tawamhã Zezusi hã sa'o ré, ma tô sina uwaimra, ĩmama te te âma ĩrotizé hã. Āne na ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Tawamhã âma ĩrob'ui'ére 'rata zéb zarina, te tinha:

— Wa hã 'rubu di. — Āne te tinha, Zezusi hã.

<sup>29</sup> Piza'a 're nho'a hã te ĩpapara za, uwa 'rã'i wa'u ĩsẽ ré hã. Tawamhã ma tô marĩ hã wedehu na siwi âma 'rã'ubu da'wapéi'wa norĩ hã, uwa 'rã'i wa'u ĩsẽ na te te âma siwi di'i da, ĩwa'âbã syry na, Zezusihi ma, te te siwi wẽ da, ĩsadowa u. Taha wa, te oto upsõ Zezusi hã, tizadawa na. <sup>30</sup> Te te upsõmri parip si, te tinha:

— Tãibã oto. Wa tô oto ĩsina uwaimra.

Taha pari, ma tô oto 'rã'i waptãrã. Tawamhã si'uihã na ma pẽ'ẽ hai'utõ.

*Da'wapéi'wa hã Zezusi ĩ'a're wi te te ĩwa'réze wasu'u*

<sup>31</sup> Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te Piratuhu u ai'aba'ré, ĩsõrõwa u. ĩtẽme sihutu wamhã, te âma sadanharĩ za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩsimnhana hã te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi hi'ẽ za'ra da. E marĩ da. Dã'ã su'u za'ra da, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi da te dasiwi wamirĩ hã. Āne te âma sadanharĩ za'ra. E marĩ wa. Romhuri zahãrizém na simnhatã u'ãsi wamhã, dama wẽ prã ti. Hãiwahã pesere si te za bãdã hã ĩwa waptãrã, romhuri zahãrizé hã. Tawamhã romhuri zahãrizéb u simnhatã ré, âma hãiwahã pese tõ za'ra da, te âne âma sadanharĩ za'ra, bãdã hã dama pire uptabi wa, romhuri zahãrizé hã. <sup>32</sup> Tawamhã Piratu hã te tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, te te siwi hi'ẽ za'ra da. Te te tãma 'ru za'ra wa, ma tô aibã norĩ hã siwi hi'ẽ zahuré, Zezusihi siré ĩsa'o zahuré hã. <sup>33</sup> Taha pari, ma tô Zezusihi zõ ai'ré za'ra. ĩwana dã'ã zahuré wamhã, te te siwi hi'ẽi õ di. <sup>34</sup> ĩwana dã'ã zahuré nherẽ, ma tô ĩ'a're wi wa'ré da'wapéi'wa hã, si'uwazi 'rã'wa pa na. Te te wa'rúi wi, ma ĩwapru hã puru. Ā zama ma ĩsu asa'wa.

<sup>35</sup> Wa hã 'rãwi ĩ'madã'ã'wa, wa aima wasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, 're saze za'ra wa'aba mono da. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. <sup>36</sup> Duréihã ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã âma rob'ui'ééré siro, da te dasiwi ĩhi'ẽi õ na hã. Tawamhã âma ĩrob'ui'ééré zarina, te te siwi hi'ẽi õ di, da'wapéi'wa norĩ hã. <sup>37</sup> Ma tô duré âne âma rob'ui'ééré siro, ĩsadowa wasu'u'wa hã, âne: “Da te ĩwa'réze hã te za 'madã'ã za'ra ni.” Tawamhã âma ĩrob'ui'ééré zarina, ĩwa'réze hã ma tô 'madã'ã za'ra ni.

*Zezusi dã'ã pari, da te dasiwi ĩsẽrẽze wasu'u*

*Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56*

<sup>38-39</sup> Tawamhã Zuzé hã ma tô Piratuhu u mo, Zezusihi hãiba na te te tãma rowairébé zõ, te te âri da, ab're 're, te te sêrẽ da. Arimateza na romnhisi hawimhã, Zuzé hã. Zezusihi zazei'wa, 're morĩ nherẽ, ĩsazei'wa na siwasu'u õ di, dama ĩpire norĩ mreme pipa te. Tawamhã Zezusihi hãiba na ma tô âma saze, Piratu hã. Tawamhã te oto sõ mo, Zuzé hã. Nicodemosihi me, ma tô âri zahuré, te te hãiba u'rẽ zahuré da. Marĩ zu wazari, ma tô Nicodemosi hã we sada âwisi ĩsadowa hã ahã na, <sup>35</sup> na ĩpire pibuzé hã. Wede nhinihã hã zum ne hã, 'rém nhana'rẽ ne hã, ĩwazarimhã. Nicodemosi hã ta hã Zezusihi u barana ĩmorĩ, ĩsimiroti te te wapari da. <sup>40</sup> Tawamhã zazahã ĩhã pa na ma tô hãiba ubu zahuré. Zazahã hã te nasi âma hãzub zahuré, ĩsadowa na te te âma hãiba ubu zahuré ré. Ōne u'ã wasiré zudezu norĩ hã 're dadã'ã za'ra mono wamhã, te te dama 're 'manharĩ za'ra, da te danherẽ õ ré.

<sup>41</sup> Zezusihi za'ozéb âma te wede hã 're simasa, rob'rere wede hã. Tame sa'a zahãpã, te ab're hã 're sa'wari, ab're siro hã, ĩ'ubuni hã, ni'wa ĩwa da te ĩsêrẽ õ hã. <sup>42</sup> Tawamhã romhuri zahãrizéb u oto romhuture wa, duré ab're siro hã ĩsa'ozéb 'rata hãimana wa, ma tô ĩwa siwi tisẽ, Zuzé norĩ hã.

## 20

*Zezusi hã ab're hawi apã ãhãwa'utuzé wasu'u*

*Mateusi 28.1-8; Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12*

<sup>1</sup> Tawamhã pi'õ hã robza'rã ré te ab're u mo, Mariza Madarena hã, dumidu na. Ab're u morĩ wamhã, ab're nhitobzé hã ãne hã, baba di. Ni'wa ma tô ãwana ãsiti sa'ré. <sup>2</sup> Taha wa, te apã wara, Sima Pedruhu u. ãtẽmeb zama ma duré wi, Zezusi te te ãzawi pese u hã. ãne te wama rowasu'u:

— Wanhib'apito hã ma tô dasiwi wazere ni, ab're hawi. Da te dasiwi ãhirizé hã wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di. — ãne te wama rowasu'u.

<sup>3</sup> Tawamhã te te wama rowasu'u pari, wa tô awa'awi wanem ni, ab're u, Pedruhu me. <sup>4</sup> Wa oto asamro ni. Te rẽme wamhã, ãwana wa wi, ab're u. <sup>5</sup> ãwisi wi, wa ab're u sô aiwẽ'ẽ, te sô rob'madã'ã da. ãzébré õ di. ã'ubuzéb si wa tô 'madã'ã za'ra, ãhãirã hã. ã'ubuzéb si te daba'wara. <sup>6</sup> Sima Pedru hã ma tô we ãzarina wi. Wisi wi, ma taha si ab're u ãzé. Sébré wamhã, ma duré ã'ubuzéb si 'madã'ã za'ra. <sup>7</sup> Romhã na te ã'ubuzém nhiti ã'rã ubuzé hã nomro. Hã nhinhai haré te nomro. <sup>8</sup> Tawamhã ab're u ãwisi 'rada hã wa tô duré ãsarina ãzé. ã'ubuzé hã wa tô duré 'madã'ã za'ra. ã'rã ubuzé hã ãsiti ãnomro hã wa duré 'madã, hã nhinhai haré. Te 'madã'ã wamhã, wa tô saze Zezusi hã, ãhãwa'utuzém na. <sup>9</sup> Duréihã ma tô ãhãwa'utuzém na rob'ui'ére sirõmo za'ra ãbaihã na hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tane nherẽ, ãhãwa'utuzém na rob'ui'ére hã zahadu wama waihu'u pese õ di. <sup>10</sup> Tawamhã ab're, wa te sabui pari, wa oto apã wanem ni, wanhorõwa u.

*Zezusi hã Mariza Madarenahã u ãsihãi'rézé wasu'u*

*Mateusi 28.9-10; Marcusi 16.9-11*

<sup>11</sup> Tawamhã Mariza Madarenahã si te waza'u za ab're 'rata, wawa sina. Wawa sina ma ab're u aiwẽ'ẽ, te te duré sô rob'madã'ã da. <sup>12</sup> Siwẽ'ei wa, ma tô aibã hã sãmri zahuré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, hãwa hawi we ãne hã. Zazahã ãhãirã ré te aimasisi zahuré, siwanhizari. Zezusi hã 'rã nomrozéb ãma te ãhãiba amo hã nhamra. ãhãiba amo hã ãte nomrozéb ãma te duré nhamra. <sup>13</sup> Tawamhã hãwa hawi romhuri'wa norĩ hã te Mariza Madarena sadanharĩ zahuré, ãne:

— Pi'õ. E marĩ wa, te aiwawa.

— Wanhib'apito, da te dasiwi wazere wa, da te dasiwi ãhirizé hã te waihu'u õ wa, wa ãwawa. — ãne te tãma siwasu'u zahuré.

<sup>14</sup> Tawamhã tãma siwasu'u zahuré pari, ma aipi'ra. Sipi'rai wi, ma tô aibã hã tisã, Mariza Madarena hã. Tane nherẽ, Zezusi te te waihu'u õ di, ni'wa newa. <sup>15</sup> Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Pi'õ, e marĩ wa, te aiwawa. E 'wa sô, te ãrob'madã.

Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:

— A hã wazere wamhã, ãma wasu'u na ãhirizé hã te waihu'u da, nimomo sô ãmorĩ da, apã te we ãri da. — ãne te tãma tinha. Rob'rere wede 'madã'ã'wa newa, te te waihu'u õ di, Zezusi hã.

<sup>16</sup> Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Mariza.

Tawamhã tinhisi te te wapari wamhã, ma ãtẽme aipi'ra, Mariza hã. Tawamhã wasimremezém na ebreusi mre me na te tãma tinha, ãne:

— Raboni. (ã hã damreme hã ãma ãsaprĩ na hã “Rowahutu'wa.”)

<sup>17</sup> Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— ãtété õ di za. Zahadu apã ãmorĩ õ di, ãmama u hã. Mo oto aimorĩ, ãsisãnawã norĩ u tãma ãzadawa wasu'u za'ra da. ãmama u, wa za oto mo

apâ hâiwa u, Aimama aba u. Īnhib'apito u, wa za oto mo, Asib'apito za'ra wa'aba u. — Āne tãma ĩzadawa wasu'u za'ra na za.

<sup>18</sup> Tawamhã Mariza Madarena te oto watême mo, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ u, te te wama sadawa wasu'u za'ra da. Watême wisi wamhã, te wama rowasu'u za'ra, ãne:

— Wanhib'apito, wa tô sabu. Timama u te za, u, oto mo, hâiwa u Wamama u. Tinhib'apito u te za, u, oto mo, Wanhib'apito u. — Āne te wama sadawa wasu'u za'ra, Mariza Madarena hã.

*Zezusi hã tisiré norĩ u ĩsihã'irézé wasu'u*

*Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49*

<sup>19</sup> Tawamhã tô taha bātã na dumidu na bādã sébré wi, wa tô wasi'rã'õtõ ni, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ si. Dama ĩpire norĩ pipa te, wa tô wasiré 'rinhitop tete za'ra ni. Tame wasi'rã'õtõ ré, ma tô Zezusi hã wama sihã'iré za'ra wawa'wa. Wawa'wa te tizab za'ra. Tawamhã te ãne wama nharĩ za'ra:

— Rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono.

<sup>20</sup> Tawamhã tinhib'rada, ma tô wama wẽ za'ra, wa te 'madã'ã za'ra da. Ti'a're ãma ti'wa're hã ma duré wama urĩrĩ za'ra. Tawamhã Wanhib'apito, wa te sabu za'ra wamhã, wa 're wato za'ra. <sup>21</sup> Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra:

— Rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono. Īmama we te te datême ĩzatõrĩ ne, wa za duré datême asatõrĩ za'ra wa'wa.

<sup>22</sup> Tawamhã tizadawa wa'u'u na ma tô waza'uri za'ra. Āne te wama nharĩ za'ra:

— Wa za oto ĩpẽ'ẽzani hã aima sõmri za'ra wa'wa. Wẽ uptabi di, ta hã. <sup>23</sup> Taha zarina te za ĩzadawa para dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zém na hã. Tawamhã dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za te te dama 're aparĩ, dawasédé hã. Āne na dama 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, dawasédé hã te te dama 're aparĩ mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. — Āne ma tô wama waihu'u za'ra.

*Tome hã Zezusi te te ĩwawãzé wasu'u*

<sup>24-25</sup> Tawamhã wasi'rã'õtõ wamhã, Tome hã wame sãmra õ di, ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono hã. Taha wa, wa tô tãma rowasu'u za'ra ni:

— Wanhib'apito, wa tô sabu za'ra ni.

Tawamhã Tome te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Wa hã ĩsib'rata zapu'uzé, te 'madã'ã õ wamhã, duré ĩsib'rata zapu'uzéb 're, ĩnhipto te sërẽ õ wamhã, duré ĩ'a're wa're 're, ĩnhib'rada te sërẽ õ wamhã, ĩhãiwa'utuzém na te sazei õ di za, wa hã. — Āne te Tome hã wama nharĩ za'ra.

<sup>26</sup> Tawamhã romhuri hã misi wa'ãma si'utõrĩ pari, wa duré wasi'rã'õtõ ni, dumidu na. Tome hã te oto wame tinhamra za'ra. Tawamhã 'ri nhitop tete nherẽ, ma tô duré wei watême tizébré za'ra, Zezusi hã. Wawa'wa te duré tizab za'ra. Āne te wazawĩ za'ra:

— Rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono.

<sup>27</sup> Tawamhã Zezusi te Tomehẽ ma tinha:

— We ĩtême aimorĩ, ĩnhib'rada 'madã'ã da. ĩnhib'rata zapu'uzéb 're, asipto hã sërẽ. Duré ĩ'a're 'wa're 're, asib'rada hã sërẽ. ĩhãiwa'utuzém na ĩwasu'u na, ĩwawã tõ. Te za oto ĩzaze, ĩhãiwa'utuzém na hã. — Āne te tãma tinha.

<sup>28</sup> Tawamhã Tome te asa tãma tinha:

— A hã, Īnhib'apito uptabi. A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono. Ai'âma si, wa za 're ĩwata u'âsi.

<sup>29</sup> Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Īzabui wapsi, ma tō oto ĩzaze, ĩhâiwa'utuzém na. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzabu za'ra mono õ nherẽ, te te 're ĩzaze za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. — ãne ma Tomehẽ ma waihu'u, Zezusi hã.

*Rowasu'u 'rãsutuzém na rowasu'u*

<sup>30</sup> Zezusi hã dâ'â õ ré, ma tō tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi, wanho'a. Īsimipawaptobzé hã ahã di. Wa hã wa tō ãma rob'ui'ééré, uburé te ãma rob'ui'ééré õ nherẽ, ĩsimipawaptobzém na hã. <sup>31</sup> E marĩ da, wa tō ãma rob'ui'ééré. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, Zezusihi si 're saze za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na 're saze za'ra wa'aba mono da. E marĩ da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Rowẽ u'âsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're atã'ã za'ra wa'aba mono ãna 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, hãiwa ãma. Taha da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo.

## 21

*Zezusi hã tisiré norĩ 7 na ĩhâiba za'ra norĩ u, ĩsihâi'rézé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tō duré wama sihâi'ré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u. ĩsõ'u zaihã u ma tō watême sihâi'ré za'ra. Tiberizadi na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ĩsõ'u hã. ãne duré watême ĩsihâi'ré za'ra zé wasu'u hã.

<sup>2</sup> Wa norĩ hã wa tō wasiré asimro ni, Sima Pedruhu me, duré Tomehẽ me ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono me hã, duré Natãna'éhé me, duré aibã maparane ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me hã. Cana na 'ri nhisi ãma 're ĩhâimana mono, Natãna'é hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Wa norĩ hã Zebedehe 'ra, Ti'aduhu me. <sup>3</sup> Tawamhã Sima Pedru te wama nharĩ za'ra:

— Tepe zô, wa za mo, wa hã.

Tawamhã wa tō tãma nharĩ za'ra ni:

— Asiré, wa za amo ai'aba're ni, tepe zô.

Tawamhã wa tō oto wawairébé ni rob u, tepe zô wasi'aba're da. Tawamhã ai ba wasihutu wamhã, uba're wa, wa tō asisi ni, abazipara hã wa te nasi wasiwi wabzuri da, tepe zô. Tane nherẽ, wa te wasiwi 'mai'ári õ di, ã barana hã. <sup>4</sup> Tawamhã awẽ u hãiwa pré wi te aibã hã za, ĩsõ'u zaihã na. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, Zezusi hã. <sup>5</sup> Tawamhã ma tō wa'mahãrã za'ra, ãne:

— ĩsisãnawã norĩ, e ma tō ĩ'mai'ári za'ra wa'wa, tebe hã.

Tawamhã asa wa tō tãma nharĩ za'ra ni:

— Mare di. Wa te 'mai'ári za'ra õ di. Á baba di.

<sup>6</sup> Tawamhã te wama 'ru za'ra:

— Ma'ápé, abazipara hã asimire niwĩ asiwi mei wa'aba, tebe hã 'mai'ári za'ra wa'aba da.

Taha wa, wa tō oto abazipara hã wanhimire niwĩ wasiwi me ni, ai ba. Wa te wasiwi mei wamhã, á hawi wa te wasiwi wazere waihu'u õ di, uba're u hã, tebe hã ahã uptabi wa, ĩ'remhã. <sup>7</sup> Taha wa, wa Pedruhu ma tinha:

— Ó hã, Wanhib'apito. — ãne wa tō tãma tinha, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã.



Tawamhã ìmreme te te wapari wi, awa'awi ma tô si'uza, Sima Pedru hã. Te te romhuri da, ma tô aré ti'uza hã sani. Tawamhã si'uza pari, ma tô uba're hawi tobro, âi ba, Zezusihi u mori da. <sup>8</sup> Wa nori hã wa uba're na abazipara hã wasiwi sari ni. Romhuture di oto, â zadaré u hã. <sup>9</sup> Â zadaré u, wa te wasiwi âma ropto wamhã, wa tô oto wawairébé ni, rob u. Tawamhã uzâ, wa tô wasiwi sãmri ni. Pré'a nhiswi, te tebe hã daba'wara. Ì'u'ètê wapu zama te ìsu daba'wara. <sup>10</sup> Tawamhã âne te wama nharĩ za'ra:

— Tebe hã asiwi ì'mai'âri za'ra wa'wa hã we 'mai'âri aba.

<sup>11</sup> Tawamhã Sima Pedru uba're wa, ma tô âzé abazipara zô, â zadaré u te te sari da, tepe ré hã. Tebe hã 'masisi uptabi di. 153 na ìhâiba hã, ìsa'ètê si. Tebe hã ahâ uptabi nherê, abazipara hã te te sina tari ô di. <sup>12</sup> Tawamhã Zezusi te wazô tihârâ za'ra:

— We ai'aba'rei wa'aba, asaihuri aba da.

Tawamhã âne wa te wasiwi sadanharĩ za'ra ô di: “E 'wa hã a hã.” Wanhĩb'apito, wa te waihu'u za'ra wa, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra ô di. <sup>13</sup> Tawamhã Zezusi hã ma tô ì'u'ètê wapu hã wama sômri za'ra. Tepe zama, ma duré wama sômri za'ra, wa te ìhuri da hã.

<sup>14</sup> Ab're hawi hâiwa'utu pari, te nasi watême sihâi're za'ra, Zezusi hã. Âhâna watême wisi wamhã, si'ubdatô oto watême ìsihâi're za'ra zé hã, ìsiré're ìwanomro mono nori u hã.

*Zezusi hã Pedru te te sina ìsadanharĩzé wasu'u*

<sup>15</sup> Tawamhã wasaihuri pari, Zezusi hã te Sima Pedruhu ma tinha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, ma'âpé, ìma waihu'u. Â nori ma, ìzawi pese za'ra di. A hã bété, e ta nori nhipai u aima ìzawi pese di.

Tawamhã Pedru te asa tâma tinha:

— Ìhe. Ma tô asina ìwaihu'u siro, te 're ì'asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tâma tinha:

— Pone'ërebâ 'madâ'â'wa, tinhimizama te te 're ì'madâ'â pese za'ra mono ne, ma'âpé ìzazei'wa nori hã 're ab'madâ'â pese mono za.

<sup>16</sup> Tawamhã te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ìzawi pese uptabi di.

Pedru te duré asa tâma tinha:

— Ìhe. Ma tô asina ìwaihu'u siro, te 're asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tâma tinha:

— Ma'âpé ìzazei'wa nori hã 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ërebâ 'madâ'â wê 'wa ne hã.

<sup>17</sup> Te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ìzawi pese uptabi di. — Âne te Pedru sadanha. Si'ubdatô oto te te ìsadanharĩzé hã.

Tawamhã si'ubdatô te te sadanharĩ wa, pë'ézé di oto, Pedru hã. Tawamhã Zezusihi ma, te duré tinha, âne:

— Uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. A hã ma tô asina ìwaihu'u siro, te 're ì'asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tâma tinha:

— Ma'âpé, ìzazei'wa nori hã 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ërebâ 'madâ'â wê 'wa ne hã.

<sup>18</sup> Te duré tâma tinha:

— Tô sena wa aima rowasu'u: Aipréduptéb ré, ma tô 're asi'uza mo, nimomo 're ane mono da, asima 're ìrowé mono zéb uwaibaba. Niwapsi, ânei ô di za. Asi'ìhi wapsi, te za aipano hã ìwê zahuré, da te ai'awasisi da, nimomo asima rowé ô nherê, da te asaprôni da.

<sup>19</sup> Āne sō'awib ō nherē, ma tō tãma rowaihu'u siro, ĩdâ'ázém na hã, za tãma ĩromhãimanazém na hã. Sihãiba zawi ãna, za dâ'â wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're dawata za'ra.

Tawamhã Zezusi te duré Pedruhu ma tinha:

— 'Re ĩmorĩzém na te za 're aimo, ĩzarina. — Āne te tãma roti.

*Zezusi hã Pedruhu ma, te te ĩrotizé wasu'u, Zuwãhã ãma*

<sup>20-21</sup> Tawamhã nimomo simisutu wasi'aba'réri ré, ma tō Pedru hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tō ĩ'madã, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã. Barana wasi'ubumroi ré wasaihuri da, wa tō ĩsõ're ãma nhamra aré. Wa hã wa tō sadanha aré: “Wanhib'apito, e 'wa hã te za asô te te danhimro, te te dama aihãiba nhomri da.” Āne wa tō sadanha aré. Tawamhã Pedru te te ĩ'madã'ã wamhã, te Zezusi sadanha, ĩ'ãma:

— Wanhib'apito. Ā hã bété, e niha za tãma ĩromhãimanazé hã.

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Apã we ĩmorĩ ō ré, ĩdâ'ã'ôzé te tãma pisutu wamhã, taha si ãma 're 'madã'ã mono ō di za, 're aimorĩ da, ĩzarina. Asi'ãma si te za 're ĩrosa'rata mo, 're ĩmorĩzém na si 're aimorĩ da. — Āne te Pedruhu ma roti.

<sup>23</sup> Tawamhã ĩdã'ã ãna 're ĩhãimana u'ãsi mono na rowasu'u hã ma tō te te ropé, Zezusihi zazei'wa norĩ u. Zezusi hã te te ĩma pisutu ō di, ĩdã'ã'ôzé hã. Taré ma tō Pedruhu ma waihu'u aré: “Apã we ĩmorĩ ō ré, ĩdã'ã'ôzé te tãma pisutu wamhã, taha si ãma 're 'madã'ã mono ō di za.” Āne si ma tō tãma tinha aré.

<sup>24</sup> Ta hã Zezusihi wasu'u na aima rowasu'u za'ra wa'aba 'wa hã, Zezusihi siré 're ĩmorĩ. Ta hã duré ãma rob'ui'ééré'wa. Zezusihi wasu'u na ĩsimirowasu'u hã sena uptabi na wa tō wasina waihu'u za'ra ni.

*Zuwã te te ĩrob'ui'ééré 'rãsutu zé*

*Zuwã 20.30-31*

<sup>25</sup> Zezusi hã te te dama 're ĩ'arob'manharĩ wē mono zé hã ahã uptabi di, da te ãma ĩrob'ui'ééré za'ra ō hã. Da te ãma rob'ui'ééré za'ra 'wa'ãhã, aré tãma rob're syryre di ĩbaihã ma hã, ti'ai ãma hã. Nimame 're ĩsimi'wara mono zéb da hã mare di.

## Atusi Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimromhuri na rob'ui'ééré Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na Rucasi hã ma tô âma rob'ui'ééré. Zezusihi mremer wapari'wa norĩ hã 'Re Īhâimana u'âsi mono pê'êzani hã za we te te ĩtême ĩsi'ra za'ra zéb zô, ĩsimipari za'ra na hã ma tô âma rob'ui'ééré. Zezusi hã ti'ai âma oto 're morĩ ò di.

Capituru 1 âma hã Rucasi ma tô wasu'u, Zezusi hã hãwiwa u apã ĩmorizém na hã. Capituru 2 âma ma tô duré wasu'u, 'Re Īhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ĩsazei'wa norĩ pê'ê mono bâ oto âma 're ĩsôrôwa za'ra mono na hã. Capituru 3 hawimhã Ībaihâ 'rãsutu u hã ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimromhurizém na hã, daro mono bâ Zezusihi wasu'uwê hã te te dama 're wasu'u za'ra mono ré, marĩ hã sada 're Īhâimana za'ra mono zém na hã.

Cristuhu wasu'uwê na hã Zeruzarê 're, ma tô zudezu norĩ ma âma rowasu'u na'rata za'ra ni. Taha pari, ma tô samaritanu norĩ nhipti'ai u hã âma ropé ni. Ta hawimhã zudezu'ò norĩ u, ma tô duré te te ropé oto, Zezusi hã zudezu norĩ u si we morĩ ò wa.

<sup>1-2</sup> Tezopiru, wa hã Rucasi, ĩnhimi'ui'ééré 'rata na wa tô aima rob'ui'ééré pa, Zezusi 're ĩmorizém na. Ti'ai âma 're morĩ ré hã ma tô te te 're da'apawapto. Ma tô duré te te dama 're arowahutu. Īsãna'rata hawimhã, ĩ'rãsutu u wa tô aima âma rob'ui'ééré. Hãwiwa u ĩmorizé wasu'u na wa tô duré aima rob'ui'ééré pa.

Tawamhã hãwiwa u morĩ ò ré, ma tô tizadawa wasu'u'wa norĩ ma rob'ru za'ra, te te sima ĩwê za'ra zéb uwaibaba, sô ĩhârâ za'ra norĩ ma. 'Re Īhâimana u'âsi mono pê'êzani ré, 're morĩ wa, ma tô ĩsadawa para tâma rob'ru za'ra, te te duré âma 're dapawaptob za'ra mono da, duré ĩwasu'uwê te te dama 're wasu'u za'ra mono da, ĩsine. Āhãna wa za duré aima rob'ui'ééré, hãwiwa u morĩ za'u si, te te 're ĩpawaptob za'ra mono zé wasu'u na hã.

*Zezusi hã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, nasi ĩsihâi'rézé wasu'u*

<sup>3</sup> Zezusi hã dâ'â nheré, hãwiwa'utu wamhã, tihâiba na u'âsi te nasi tâma sihâi'ré za'ra, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma hã. Nasi ĩtême ĩsihâi'ré za'ra zém na hã, 40 na ma tô bâdâ hã âma ne. Tô sena, Zezusi hã hãiba ré za oto apã 're ĩmorĩ na te te âma waihu'u za'ra da, te nasi ĩtême sihâi'ré za'ra, taré newa, te te siwi âma wawã tô za'ra da. 'Re Īhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na ma tô duré tâma rowasu'u za'ra. <sup>4</sup> Tawamhã nimahã bâtâ na ĩ'rata sãmra za'ra ré, te tâma roti za'ra, Zeruzarê âma simipari sina a'â hãimana za'ra da. Āne te tâma roti za'ra, Zezusi hã:

— Īmama, te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zô asimipari za'ra wa'aba za a'á. Te te ĩropisutuzé hã wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. <sup>5</sup> Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Ānei ò di za oto, a norĩ wa'wa hã. Ai'âma 're ronomro za'ra wa'aba mono ò ré, te za oto 'Re Īhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da. — Āne te tâma nharĩ za'ra.

<sup>6</sup> Tawamhã siré si'ubumroi ré, te siwi sadanha, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã:

— Wanhib'apito, e tawamhã, ãhãna te za wama asi'apito za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã warob 're duré wama 're roti mono da, wahi'rada Dawi hã te te dama 're ĩroti mono ne hã, romanu norĩ te te 're wawada'uri za'ra mono tō da. — ãne te siwi sadanha.

<sup>7</sup>Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— ĩmama ma si waihu'u pese di. Taha si ma tō bådã hã sima pisutu pese, te te dama ãma ĩ'uwaimramizéb da hã. A norĩ wa'wa hã bådã hã waihu'u za'ra wa'aba da, ĩmama te te aima pisutu za'ra wa'aba ô di, te te dama ãma ĩ'uwaimramizéb da hã. <sup>8</sup>Tane nherê, te za Tipê'êzani hã we aima sômri za'ra wa'wa. Tawapsi, te za tiwaihu'u pese na asiptete za'ra wa'wa, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tō dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, Zeruzarê na 'ri nho'ômo nhisi ãma. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma te za duré dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, daza'rui mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma zama. Uburé daza'rui mono bâ romhã na zama te za oto dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo. — ãne te tãma roti za'ra.

*Zezusi hã hãwi u ĩmorĩzé wasu'u*

<sup>9-10</sup>Tawamhã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, te te tãma roti za'ra pari, ma tō ĩmama hã tiwi âri za'ra, ĩsô'a za'ra, hãwi u morĩ da oto, Zezusi hã. Morĩ ré, te te siwi sawêrê za'ra. Tawamhã hãwi'a 'rowi ma tō tiwi tizébré za'ra oto. Te te siwi sãmri za'ra ô di oto. Tawamhã hãimo te te siwi sawêrê mono ré, aibã norĩ hã ma tō sa'rese ãna aima'wara zahuré, ĩsababab za'ra, uza hãirã ré. <sup>11</sup>Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Darireza ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, e marĩ da, te aimasap sina, hãimo ãma ĩsawêrê za'ra wa'aba mo. Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono, hãwi u te te aiwi ĩ'âri za'ra wa'wa hã, ta hã te za wei apã mo. Hãwi u ãma morĩ ré, ma tō ĩsawêrê za'ra wa'aba mo. Hãwi u ãma aiwi ĩmorĩ aba ne, te za wei apã mo. — ãne ma tō tãma rowasu'u za'ra, hãwi hawi romhuri'wa norĩ hã.

*Zeruzarê ãma Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, nasi ĩsi'rã'õtôzé wasu'u*

<sup>12</sup>Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te oto apã ai'aba'rê, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi hawi, Zeruzarê na 'ri nho'ômo nhisi u. Ta hawimhã, Zeruzarê u hã misi na ti'ai pibuzé hã. <sup>13</sup>Ma tō oto aihutu, Zeruzarê u. Sihutu wamhã, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te oto ai'aba'rê. Hãimo te sai'uri za'ra, tisi'ubumrozéb u sisisi da, 'ri nhisi u. ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ãne ĩsisi za'ra hã: Pedru hã, duré Zuwã hã, duré Ti'adu hã, duré Ádéré hã, duré Piripi hã, duré Tome hã, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Apezuhu 'ra Ti'adu na ĩsisi hã, duré Sima hã zeroti norĩ me aré 're ĩmorĩ hã, duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã. Ta norĩ hã ma tō hãimo sai'uri za'ra. <sup>14</sup>Tawamhã awê sidãpãsi te nasi si'rã'õtô, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, mreme zusi da nasi, Zezusihi no norĩ me, duré ĩna zama Mariza na ĩsisi hã aimawĩ pi'ô norĩ me zama.

*Mati'asi hã Zudasihĩ nhowa're're, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutuzé wasu'u*

<sup>15</sup>Tawamhã bådã hã siwaptom na ãma ne pari, ma tō ĩsazei'wa norĩ hã si'rã'õtô, 120 na ĩhãiba za'ra hã. Tawamhã Pedru hã ma tō wahudu hãwi, te te tãma rowasu'u za'ra da. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

<sup>16-20</sup>— Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Zudasihĩ wasu'u na wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tō Zudasi hã waihu'u siro, romhã ré. Taha wa,

Dawihî ma, ma tô tinha, dama roti'wai ma, te te ïwaihû'u sirômo zém na te te âma rob'ui'ééré da. Tawamhã Dawi hã ma tô Zudasihî âma rob'ui'ééré siro, poto ô ré. Âne ïbaihã na âma ïrob'ui'ééré hã: “Ïsôrowa âma hã 'ri baba di za oto. 'Ri baba na te za oto 're sa. Ni'wa hã ïwa 're sãmra mono ô di za oto.” Âne Zudasihî dâ'âzé wasu'u na ma tô wama rob'ui'ééré.

— Rob'ui'ééré na ïwasu'u hã ma tô sina uwaimra Zudasi hã, tidâ'âzé wasu'u hã te te sina waihû'u âna. Siwi ïwê'ô'wa norï hã ma tô te te sô simro, Zezusihi zô. Ïsiré 're wanomro mono nherê, wasiré romhuri, Zezusi te te tâma pisutu nherê, ma tô te te sô danhimro, te te dama hãiba nhomri da. Te te dama hãiba nhomri parip si, ma tô sima uipra ti'a hã, Zezusi te te dama ïsômrizé wa'âbã na. Tawamhã tame ma tô dârã, tinhipti'ai 're, Zudasi hã. Ma tô waptãrã, ti'ai wa. Waptã'ã wamhã, ma tô nomohaipo'o. Nomosipo'o wamhã, uburé ïsãna ma tiwi asa'wa. Âne ma tô Zudasi hã sina uwaimra, za ïdã'âzé wasu'u na rob'ui'ééré zarina.

— Tawamhã ïwasu'u hã 'ri baba, ma tô te te ropé, Zeruzarê âma. Taha wa, Asédama na ma tô ïsipti'a hã da te 're sisi za'ra, dasimremezém na. Wamreme na âma ïsaprízé hã, dawapru za'warizém na darom nhisi hã.

— Duré âne 'Re ïhãimana u'âsi mono, te te ïwaihû'u sirômo zéb zarina ma tô rob'ui'ééré siro, Dawi hã Zudasihî wasu'u na: “Romhuri hã, ïtei ô di oto. Ni'wa te hã za oto, ïsôwa're'remhã.” Âne ma tô âma rob'ui'ééré siro, Dawi hã.

<sup>21-22</sup>— Taha wa, wa norï hã wa za aibã hã wasiwi 'maipisutu ni, Zezusi apã ïhãiwa'utuzém na wasiré te te dama 're rowasu'u mono da, Zudasihî nhowa're're. Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te dama 're ï'ab'manharï mono zém hawi, ti'ai âma 're morï ré, Wanhîb'apito Zezusihi siré 're ïwanomro mono norï zô, wa za wanhopré ni, duré hãiwa u morï ré, wasiré wa te ï'madã'ã za'ra norï zô. — Âne te dama rowasu'u, Pedru hã.

<sup>23</sup>Tawamhã aibã maparane ma tô ïsisi na pisutu zahuré ni, Zuzé Zusitu na ïsisi hã, duré ïhãiba amo hã, Mati'asi na ïsisi hã. Zuzé Zusitu hã, Basaba na ïsisi amo hã. <sup>24-25</sup>Taha pari, te oto tiwi rowaptêrê za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono wi, âne:

— Wanhîb'apito, a hã aima dawaihû'u pese di. Taha wa, ma'ãpé wei wama waihû'u za'ra na. E niha aibã hã te asima ïwê, ïpisutu da hã, wasiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa da hã. Zezusihi ma, te te 're ïromhuri mono zéb da hã Zudasi hã ma tô tirê. Taha wa, a hã tâma ïpisutuzéb u, ma tô mo. E 'wa hã te za ïpisu, Zudasihî nhowa're're, wasiré ïsadawa wasu'u'wa da hã. — Âne ma tô tiwi rowaptêrê za'ra.

<sup>26</sup>Tawamhã 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te te ïpisudu hã te te waihû'u za'ra da, ma tô marï hã sima me za'ra, te te siwi âma uwaimrami da. Tawamhã ma tô siwi âma uwaimra oto. Mati'asi hã ma tô oto siwi waihû'u za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te ïpisutu na hã, Zudasihî nhowa're'reb da hã. Tawamhã Mati'asi hã aibã 11 na ïsadawa wasu'u'wa da hã, Zezusi te te ïpisutu za'ra norï me, te za oto 're mo. Taha wa, 12 na ïhãiba za'ra hã oto apã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norï hã.

## 2

*'Re ïhãimana u'âsi mono hã Tipê'êzani we te te dama ïsômrizé wasu'u*

<sup>1-5</sup>Tawamhã zudezu norï hã ma tô 're sihutu Zeruzarê u, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa 'madã'ã'wa norï hã, tisiré norï u. Daro mono bâ ma tô 're dasihutu, Pêtecoti na bâtã nhisi u, 're danho ahã za'ra mono wê te, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da.

Tawamhã Pêtecoti na bâta nhisi na Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sina ubumro. Siré si'ubumroi ré, awa'awi ma tô marĩ hã wapari za'ra, hãiwa hawimhã. Rowa'u'u wawẽ pupu'u ne hã 'ri 're wa'wa mono bâ ma tô marĩ hã wapari za'ra, aihĩni. Unhama ro'o ne hã ma tô marĩ hã sina sãmri za'ra. Ihãiba mono bâ ma tô te te ropé, itême, unhama ro'o ne hã. Tawamhã ĩ'rãĩ mono bâ, ma tô simasa. 'Re ihãimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô itême tiwisi za'ra, ĩsazei'wa norĩ u. Ihãiba mono bâ, ma tô ĩpê'ê 're sisisi, ĩpê'êzani hã. Taha na si ma tô oto damreme mono bâ dama rowasu'u za'ra, timreme nai õ nherê, ĩpê'êzani te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina.

<sup>6</sup> Tawamhã Zeruzarẽ u 're ĩdasi'rã'õtõ mono norĩ hã ropupu hã da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô itême dasito, Pedru norĩ u. ĩdasito mono hã, damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩmreme za'ra na hã. <sup>7-8</sup> Tawamhã ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Pra. E niha, wa bété wamreme mono bâ wapari za'ra ni, õ norĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're hãimana za'ra mono nherê. E niha, ma tô bété õ norĩ hã wamreme hã waihu'u za'ra. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

<sup>9</sup> Taha pari, te duré dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wa norĩ hã darob amoi hawimhã wa we aihutu ni, Patiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Mediza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Erã na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Mesapotamiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Capadosiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, <sup>10-11</sup> duré Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Ezitu na romnhisi hawimhã, duré Ribiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, tame Sireni na 'ri nhisi 'rata daza'rui hawimhã. Nĩma norĩ hã Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Cereta na romnhisi hawĩ ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Arabiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawĩ, ma tô we aihutu. Nima norĩ hã zudezu norĩ hã. Duré nima norĩ hã zudezu'õ norĩ, 'Re ihãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã. E niha bété, wa wapari za'ra ni, wamreme mono bâ, aibã norĩ hã te te wama ĩrowasu'u za'ra na hã, 'Re ihãimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ uptabi mono wasu'u na hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

<sup>12</sup> Tawamhã damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Da te ãma rosa'rata waihu'u za'ra õ di. Taha wa, te ãne ãma tasisadanharĩ za'ra ni:

— E niha te te wama ĩrowasu'u za'ra zém na wa za wasina rosa'rata za'ra ni. Wa te waihu'u za'ra õ di, wa te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

<sup>13</sup> Tawamhã ni'wam norĩ si ma tô Pedru norĩ ãma tiwa'ẽ za'ra. Taha wa, te ãne sima rowasu'u za'ra:

— Oro õ norĩ hã wamreme mono bâ, te te waihu'u za'ra za, ma uwa 'rãĩ wa'u ĩsé na si'uihã idi'iti za'ra. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

*Pedru te te dama ĩrowasu'uzé wasu'u*

<sup>14</sup> Tawamhã Pedru hã ma tô hãwi za. ĩsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré ĩsiré hãwi aimasa, 11 na ihãiba za'ra hã. Tawamhã

mreme 'râihâ na te dama rowasu'u Pedru hã, da te wapari za'ra da. ãne te dama tinha:

— Wasiré zudezu norĩ, ïwapari pese za'ra wa'aba za, duré uburé Zeruzarê ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ zama, ïnhimirowasu'u hã waihu'u za'ra wa'aba da. <sup>15</sup> A norĩ wa'wa hã te ïsiré ïsimasam norĩ ãma ïrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Uwa 'râi wa'u ïsé na wasi'uihã idi'iti za'ra newa, te wa'ãma ïrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Mare di. ãnei ô di. Rob'râi wa'u zé na wa'uihã idi'iti za'ra ô di. Zahadu bâdâ we sô're za'a ô di. ãne ré, da te 're âhuri mono ô di, rob'râi wa'u ïsé hã. <sup>16</sup> ãhãna ïsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã ma tô wama ãma uwaimra oto, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Zuwéhé mreme hã ma tô wama ãma uwaimra, ïsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã. Taha wa, te ãne wa'ãma asôpré wa'wa. Taha wa, te duré ãne ïwawapari za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã ma tô wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u, Zuwé hã. ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã:

<sup>17</sup> “Rob'râsutu u ti'a si'utôri ô ré, wa za ïpê'êzani hã te dama 're anhomri, daro mono bâ. Tawamhã asihudu za'ra wa'wa hã, aibã norĩ hã pi'ô norĩ zama te za te te 're ïzadawa wasu'u za'ra. ïhi norĩ ma, sôtô 'rowi te te 're ïrosawêrê za'ra mono na wa za tâma 're ïsiwaihu'u za'ra, ïnhimiroti na. Duré, ïpréduptém norĩ ma zama 're sôtô za'ra mono ô nherê, sôtô 'rowim ne te te 're ïrosawêrê za'ra mono ne, wa za tâma 're ïsiwaihu'u za'ra, ïnhimiroti na.

<sup>18</sup> ïma romhuri'wa norĩ ma, wa za te tâma 're anhomri, ïpê'êzani hã aibã norĩ ma, pi'ô norĩ ma zama. Tawamhã te za te te dama 're ïzadawa wasu'u za'ra.

<sup>19</sup> Hâiwa na wa za marĩ dama ïwaihu'u'ô hã 'manha, ãma ïdatob'uzu za'ra zéb da hã. Ti'ai ãma zama wa za duré marĩ hã dama ïwaihu'u'ô hã 'manha. Dawapru te za puru. Duré uzâ te za ãro. Tawamhã ïsizé sa'etê na watobro wamhã, te za rob'utô.

<sup>20</sup> Bâdâ te te rob'uiwê ô di za. Te za tirobra. A'amo zama te za titômo wapru. ãne wa za 'manha, uburé Danhib'apito nhibâdâ hã ïwa waptã'ã ô ré, ïpire uptabi hã.

<sup>21</sup> Tawamhã te dapawaptob da, da te ïwi waptêrê za'ra wapsi, wa za tô sena da'anho'reptu.”

ãne Zuwé hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u. — ãne ma tô Pedru hã Zuwéhé nhimirowasu'u na dama rob'râzarôtô.

<sup>22</sup> Tawamhã Pedru hã ma tô duré ãma uzusi, tinhimirowasu'u na, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ïwapari pese za'ra wa'aba za. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ïsãmra mono hã, ta hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô te te 're da'apawapto, danho'a. Marĩ ïwê hã dama ï'manharĩ waihu'u'ô hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Tô sena, ô hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, te te dama 're ï'ab'manharĩ mono zém na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Timama waihu'u pese zarina marĩ ïwê hã te te dama 're ab'manharĩ. Ai'rata 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ãne na hã asiwi ïwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>23</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na waihu'u siro romhã ré, Zezusihi dâ'ázé hã. Te te ïwaihu'u sirômo zéb uwaibaba, duré te te sima ïwêzéb uwaibaba, ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Zezusi hã dama 'ru za'ra wa'aba da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'ô'wa norĩ ma, ai'upana za'ra wa'aba, te te siwi wĩri da. Taha wa, ma tô siwi sasô, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Taha na ma siwi tĩwĩ. <sup>24</sup> Tane nherê, 'Re

Īhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiwa'utu, ab're hawi watobro da, dâ'â uptabi nherê. Ma tô duré pawapto, dâ'â u'âsi nomro tô da. Īdâ'âzé tâma wapure wa, dâ'â u'âsi nomro waihu'u ô di, Zezusi hã. <sup>25</sup> Taha wa, wahi'rada Dawi hã ma tô Zezusi wasu'u duréihã, âne:

“Wanhib'apito, te za ĩrâta 're asâmra u'âsi mo. Taha wa, ĩpahi ô di za.

<sup>26</sup> Taha wa, ĩto sina, wa 're ĩhâimana, ĩpê'ê 'remhã. ĩmreme toi u'âsi na, wa 're ĩmreme. ĩhâiba ré 're ĩmorĩ u'âsi dai ô nherê, ĩpahi âna wa za asô ĩsina 're ĩnhimipari u'âsi.

<sup>27</sup> Īdâ'â nherê, ĩrême ô di za, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb âma hã. Wa hã te aima 're romhuri wê u'âsi mono wa, ĩdâ'â wamhã, ĩhâiba 'roi ô di za. Taha wa, wa hã ĩdâ'âzé hã te pipa ô di za.

<sup>28</sup> 'Re ĩmorĩ wê u'âsi da, ma tô ĩma ĩwaihu. Taha wa, ĩto sina wa za 're mo, asô'a 're ĩmorĩ wa.”

Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma, Zezusi wasu'u siro. — Âne ma tô Pedru hã dama sadawa 'rãzarôto.

<sup>29</sup> Taha pari, te duré dama tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wahi'rada Dawi hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa oto sô'awi. Tô sena, ma tô dârâ, Dawi hã. Dâ'â wamhã, êtê zahâpâ wa, ab're 're, ma tô dasiwi sêrê ni. Da te ĩsêrêzé hã wama waihu'u pese za'ra di, âhãna hã.

<sup>30</sup> Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te 're hâimana. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tâma ropisutu, ĩsihudu hã ĩsine dama si'apito da, zahadu wapsi, ĩ'uirĩ na te te dama 're aroti mono da. <sup>31-32</sup> Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô wasu'u siro Dawi hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã, âne:

“Dâ'â nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te rême ô di za. ĩhâiba hã 'roi ô di za.”

Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma rowasu'u za'ra, apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã hâiwa'utu. Apâ te te hâiwa'utu wamhã, wa norĩ hã wa tô sabu za'ra ni. Taha wa, wa wa te dama 're wasu'u za'ra, ĩhâiwa'utuzém na hã. <sup>33</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sitême ti'â apâ, ĩsimire niwĩ oto 're sãmra u'âsi mono da. Tawamhã Tipê'êzani hã ma tô ti'ra ma tisô, te te tâma âma ĩropisutu siro hã, te te sima 're ĩda'awê mono zéb uwaibaba, te te dama 're anhomri mono da. Âhãna, Zezusi hã ma tô wama sômri za'ra, Tipê'êzani hã. Taha wa, ma tô âne wa'âma asôpré wa'wa. Ma tô duré âne ĩwawapari za'ra wa'wa, aimreme mono bâ wa'aba. <sup>34</sup> Dawi hã dâ'â wamhã, hâiba wahuré morĩ ô di, hâiwa u hã. Cristuhu si ma tô hâiba wahuré mo, hâiwa u apâ. Taha wa, âne ma tô duré wahi'rata norĩ ma Cristu wasu'u wê, Dawi hã:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono te roti, ĩnhib'apito ma: ‘We aimorĩ, ĩrâta 're asâmra mono da, ĩnhimire niwĩ. <sup>35</sup> Zahadu, wa za aipawapto. Siwi aiwê'ô'wa norĩ ma, asiptete di za. Taha wa, a hã tô sena Danhib'apito uptabi na te te siwi aiwaihu'u wa, te za aima 're 'rã po za'ra. Asisiti te za duré 're ĩ'azatorĩ mo.’ ”

Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã. <sup>36</sup> Taha wa, wa hã wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ te te waihu'u pese za'ra da. Zezusi hã da te dasiwi sasômri da, dama ĩru za'ra wa'wa hã, ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, uburé Danhib'apito



da hã, duré Danho'reptui'wa da hã. Ma'ãpé ãhã wasu'u hã tô sena na waihu'u pese za'ra wa'aba. — ãne ma tô dama rowasu'u, Pedru hã.

<sup>37</sup> Tawamhã Pedruhu mreme, da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapê'êwara za'ra ni. Taha wa, te ãne tâma nharĩ za'ra ni, Pedru norĩ ma, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma hã:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e niha za, tawamhã. E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni. — ãne te tâma nharĩ za'ra ni asa.

<sup>38</sup> Tawamhã Pedru te duré asa dama tinha:

— Aiwasété wi, te za aipizari za'ra wa'wa, rême pese za'ra wa'aba da, Zezusihi nhimiroti na si oto 're anomro aba mono da. Zezu Cristuhu zazei'uptabi 'wa na asiwasu'u za'ra wa'aba sina, te za â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Aihâiba mono bâ te za ãne ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te aima pari za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã Tipê'êzani hã te za aima sômri za'ra wa'wa. <sup>39</sup> ãne ma tô aima ropisutu sirômo za'ra wa'wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, asihudu norĩ ma zama. Wasiré'ô norĩ ma zama ma tô tâma ropisutu sirômo za'ra. Wanhib'apito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za sitême sô 're ĩhâna za'ra mono norĩ ma, ma tô ropisutu sirômo za'ra, Tipê'êzani na hã.

<sup>40</sup> — Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ 're ĩhâimana wasété za'ra mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. ãhãna tiwi aipizari za'ra wa'aba, 're ĩdanomro wê mono zém niwĩ oto 're anomro aba mono da, asisô'reptu za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dasiré aiwê'ô pese za'ra wa'aba tô da. — ãne ma tô dama rowasu'u pese, Pedru hã. Simiroti za'etê'uptabi di.

<sup>41</sup> Tawamhã da'ahâ na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Pedru te te dama ĩsadawa wasu'uzém na hã. Taha wa, ma oto â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni, 3 miu na dahâiba hã. Tawamhã Zezusihi zazei na'rata 'wa norĩ me, ma tô oto sitême atob za'ra. Tawamhã ahâ uptabi di oto, ĩsazei'wa norĩ hã.

*Īsaze na'rata 'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>42</sup> Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari pese za'ra. Te te rême za'ra ô di. Ma tô 're sisawi pese za'ra. Ma tô 're si'rã'ôtô, tisa da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono da. <sup>43</sup> Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ĩwê hã ahâ na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã. Taha wa, ma tô âma 're datob'uzu za'ra.

<sup>44</sup> Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te oto siré 're hâimana za'ra, aihĩni. Tinhibrom na tite da si, te te âma 're rosa'rata za'ra mono ô di oto. <sup>45</sup> Ni'wam norĩ hã ma tô tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, duré tinhibrob zama, ĩwa'âbâ zô. Tawamhã ĩwa'â hã ma tô te te sima 're po'o za'ra, marĩ zô tiwi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina. <sup>46</sup> Awê sidâpâsi ma tô duré 're si'rã'ôtô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra 're, 're mreme zusi mono da, tâma. Tinhorôwa mono bâ, ma tô duré 're si'rã'ôtô, ĩ'u'êtê wapu na siré 're saihuri mono da. Sima 're sôprub za'ra mono wa, ma tô to sina tisa na siré 're saihuri. <sup>47</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te duré siré âma 're wata za'ra, uburé ĩsôprubzém na hã. Tawamhã aihĩni, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wêsâmri za'ra ni. Tawamhã awê sidâpâsi, ma tô ĩsazeté'wa sidâpâ dasina tahâ'â ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã rowasété hawi te te 're ĩ'anho'reptui mono norĩ hã.

## 3

*Pedru hã ìhi'ré te te ìpesezé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô Pedru norĩ hã dame tineb zahuré, Zuwãhã me, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u hã. Bâdâ sipi'rai wi, te dame tineb zahuré, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé bâtâ na. <sup>2</sup> Tame te aibã hã nhamra, ìpotozém hawi ìmorĩ'ô hã. Ì'madã'â ze na 'ridawa nhisi u te ta hã nasi dasiwi mrami ni, rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're danhisisi mono sidâpâsi. <sup>3</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã 'ri 'wawi wa'ra u zasi zahuré ô ré, ìhi'ré hã ma tô sãmri zahuré. Te te sãmri zahuré wamhã, te nasi 'mahârã zahuré, marĩ te te tâma sômri zahuré da. <sup>4</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madã'â pese zahuré, Zuwãhã me. Tawamhã Pedru te tâma tinha:

— Wei wa'madã'â. — Æne te tâma tinha.

<sup>5</sup> Tawamhã ma tô 'madã'â zahuré, marĩ te te tâma sômri zahuré da newa. <sup>6</sup> Tawamhã Pedru te duré tâma tinha:

— Wa hã ìnhimarĩ ô di. Rob'uiprazé hã robaba di, ìte hã. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma ìsômri na wa za aipawapto. Zezu Cristu, Nazaré âma aré 're ìsãmra mono zadawa para, wa za aima tinha: Aiwahutu, aipara na 're aimorĩ da oto. — Æne te tâma tinha, Pedru hã.

<sup>7</sup> Taha pari, Pedru hã ma tô pa'ã ìsimire niwĩ, ìhi'ré hã te te wahutu da. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô parahaptete, ìpara'ôtô zama.

<sup>8</sup> Tawamhã ma tô darõno. Hãwi te oto za. Tame ma timorĩ na sãna'rata oto. Tawamhã Pedru norĩ me, ma tô siré asisi, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra u. Tawamhã morĩ sina te sarõtô, rowê te. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata. <sup>9</sup> Tawamhã aihĩni ma tô 'madã'â za'ra ni, aibã hã sarõtô mono ré hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono âma wata ré hã. <sup>10</sup> Morĩ wê wa, ma tô duré âma tatob'uzu za'ra ni. Tawamhã ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro ô hã ìhi'ré hã sãmra sina, rob'uiprazém na te te nasi da'awari za, morĩ wê di oto. Ì'madã'â ze na 'ridawa nhisi âma 're ìsãmra mono aré. — Æne te dasima nharĩ za'ra ni, morĩ wê wa oto.

*'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa âma, Pedru te te dama ìrowasu'uzé wasu'u*

<sup>11</sup> Tawamhã aibã hã ma tô Pedru norĩ hã te te 're patété zahuré, Zuwãhã me, Saromahã nhisi na 'ri zahãpã nhisi âma. Te te 're patété zahuré mono ré, da te 'madã'â za'ra wa, ma tô aihĩni ìtème dasisa're. Tawamhã ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. <sup>12</sup> Tawamhã Pedru te te da'madã'â wamhã, te dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e marĩ wa, ma wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Wasi'uihã na ìhi'ré hã wa te morĩ wê newa, te wei wa'ãma asõpré wa'wa. Wasi'uihã na wa te pese ô di, wa norĩ hã. 'Re wane wê wa, wa te pese newa, te wei ìwa'madã'â za'ra wa'wa. Mare di. Æne wab ô di.

<sup>13</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihu nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito. Ta hã ma tô Zezusi hã wêsã, tâma ìromhuri wê 'wa hã. Tane nherê, Zezusi hã ma tô asiwi ìwê'ô za'ra wa'wa. Ma tô asiwi ìsômri 'wa, Piratuhu ma. Taha nho'a, ma tô asiwi ìwê'ô za'ra wa'wa, te te sima wê nherê Piratu hã, morĩ da apã, dazazém hawi. <sup>14</sup> Zezusi hã 're morĩ wê uptabi nherê, ma tô asiwi ìwê'ô za'ra wa'wa. Rob'manharĩ wasété'wa si ma tô asima ìwê za'ra wa'wa, dazazém hawi da te dasiwi wazere da, Zezusihi upana. <sup>15</sup> Dahâimana wê zéb da, dapê'ewê hã za te te dama 're ì'anhomri mono 'wa hã, aima za'ra wa'aba, da te dasiwi wĩrĩ da, ma tô dama ìru za'ra wa'wa. Tazahã 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô apã hãwa'utu, dá'ã uptabi nherê. Wa norĩ hã Zezusi

apâ hâiwa'utu wa, wa te ãsabu za'ra hã wa tô wa te dama 're wasu'u za'ra. <sup>16</sup> Zezusi hã tiwaihu'u pese na ma tô ãhi'rê hã pese, ãmreme te te sazei wa. Taha wa, ma tô aptete oto. Ma tô ã'madã'ã za'ra wa'wa. Ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa oto. Tô sena te te sazei wa, mori wê di oto wanho'a.

<sup>17</sup> — Wasiré Izarazéhé nhihudu nori, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Asiwí waihu'u aba ãna, ma tô dama ãru za'ra wa'wa, Zezusi hã. Aima ãpire za'ra wa'aba nori zama te te siwi waihu'u ãna, ma tô ta nori zama dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te dasiwí wãri da. <sup>18</sup> Taha zarina, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã timreme hã ãma uwaimra, duréhã ãsadawa wasu'u 'rata 'wa nori hã wahi'rata nori ma, te te ãma 're ã'awaihu'u sirõmo mono zéb zarina, Cristu hã za te te ãrozépatazém na hã, Danho'reptui'wa da, te te ãpisudu hã. <sup>19-20</sup> Taha wa, te za aiwasédé hã 're ãrême za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u 're aipizari za'ra wa'aba mono da, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono da. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipé'ê 're, asiptete u'ãsi ãma 're anomro aba mono da. Zezusi hã te za we apã satõ, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te aima ãpisutu za'ra wa'wa hã. <sup>21</sup> Tane nherê, te za hãiwa ãma 're hãimana a'ã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te a'ã ropese da, duréhã ãsadawa wasu'u 'rata 'wa nori, wahi'rata nori ma, te te 're ã'awaihu'u mono zéb zarina. <sup>22</sup> Duréhã, Mozési ma tô wahi'rata nori ma rowasu'u siri, ãne: "Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãpisutu, tizadawa wasu'u'wa da, Asib'apito za'ra wa'wa hã. ãne ni'wa hã asiré wa'wa hã te za ãza'u si aima pisutu za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãsine te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za ãsimirowasu'u na 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo. <sup>23</sup> Ni'wa hã ãmreme te te wapari õ wamhã, te za dasiwí wê'õ ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê nhiti, te za satõri ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zama te za siwi wê'õ pese." ãne ma tô rowasu'u, Mozési hã. <sup>24</sup> Duréhã uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nori hã ma tô ãne na te te tãma 're ã'apisutu mono zéb uwaibaba, te te dama ãma 're rowasu'u za'ra. Samuwé hã uimrehêne ma tô ãsadawa wasu'u na ãma sãna'rata, wahi'rata nori ma. Taha za'u si ma tô duré ãsadawa wasu'u'wa sidãpãsi te te dama ãma 're rowasu'u sirõmo za'ra. Uburé ma tô duré ã nimosi ãromhãimanazém na zama, te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra. <sup>25</sup> A nori wa'wa hã, wasiré wahi'rata nori nhihudu te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, wahi'rata nori ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ã'apisutu mono zé hã te duré wama 're hãimana za'ra. Abra'ãhã ma, uimrehêne ma tô tãma ropisutu 'rata. ãne ma tô tãma ropisutu: "Romhutu'õpsi te za ni'wa hã asihudu hã te te 're da'apawapto, daro mono bã rowé na 're danomro mono da." ãne ma tô taha ma ropisutu na'rata.

<sup>26</sup> — Taha wa, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhimiropisudu hã ãma uwaimra. Ti'ra hã ma tô we atême uimrehêne satõri za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Te te tãma 're ãromhuri mono da hã te te pisutu wamhã, ma tô we atême satõri za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zé hã 're rême za'ra wa'aba mono da, rowé na ãma 're anomro aba mono da. — ãne ma tô Pedru hã dama rowasu'u.

## 4

*Pedru nori hã Zuwãhã me dama roti'wa nori nho're ãsima'warazé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Pedru nori hã Zuwãhã me, zahadu te te dama rowasu'u zahuré ré, ma tô sasedoti nori hã aihutu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma

're ïdawata za'ra mono zéb 'madâ'â'wa norĩ nhib'apito me, sadusezu norĩ zama. Sadusezu norĩ hã apâ dahâiwa'utuzé wasu'u wě'ô'wa norĩ. <sup>2</sup> Ta norĩ hã ma tô sada ab'ru za'ra, Pedru norĩ zada, apâ 're ïdahâiwa'utu za'ra mono zém na te te dama rowasu'u zahuré wa. ãne ma tô dama rowasu'u zahuré: “Dadâ'â nheré, te za apâ te te 're da'ahâiwa'utu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, Zezusi te te ïhâiwa'utu ne.” ãne na te te dama rowasu'u zahuré 'ru te, ma tô sada tizahi za'ra. <sup>3</sup> Tawamhã ma tô dasiwi mrami zahuré ni. Hâiwahã pesere wa, ma a'â siwi tiza, dazazéb 're, awěpsi te te siwi sani zahuré da, ïwasété na te te dama rowasu'u zahuré ré ne, te te tâma nharĩ za'ra da. <sup>4</sup> Tane nheré, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi wasu'u wě hã da te ïwapari za'ra norĩ hã. ïsazei'wa norĩ hã ahã uptabi di oto. Aibã norĩ za'rata si hã 5 miu na ïhâiba za'ra hã.

<sup>5</sup> Tawamhã ma tô da'ãma ti'awě za'ra. Da'ãma awě za'ra wamhã, ma tô si'rã'ôtô, Zeruzaré ãma sasedoti ïpire norĩ hã. Zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ hã ma tô ïme si'rã'ôtô, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me zama. <sup>6</sup> Anasi norĩ hã ma tô duré datême aimasisi zahuré, Caipasihĩ me. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi Anasi hã, sasedoti ïpire uptabi. Duré ni'wam norĩ hã ma tô dame aimasisi zahuré, Zuwã hã Aresãdirihi me. Anasihi sisãnawã zahuré, ta norĩ hã. Duré Anasihi sisãnawã hãiba amo norĩ hã ma tô ïsiré ubumro, Zeruzaré ãma dama ïpire za'ra norĩ hã. <sup>7</sup> Tawamhã dama ïpire norĩ hã ma tô dama 'ru zahuré, Pedru norĩ hã da te sani zahuré da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ïsô'reb za'ra da te dasiwi simizusi zahuré da.

Tawamhã ma tô sadanharĩ zahuré ni, ãne:

— E niha ma tô bété ãne ï'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma bété a norĩ wa'wa hã ïhi'ré hã ïpese 'wa. — ãne te sadanharĩ zahuré ni.

<sup>8-9</sup> Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono pē'ězani na ma tô Pedru hã aptete, dama pahi tō da, te te dama rowasu'u wě da. Taha wa, te ãne tâma rowasu'u za'ra, dama ïpire norĩ ma hã:

— Dama ïpire norĩ, ãne te ïwazadanharĩ za'ra wa'wa: “E niha, ma tô bété ãne hã ï'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma tô bété a norĩ wa'wa hã ïhi'ré hã ïpese 'wa.” ãne ma tô ïwazadanharĩ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. <sup>10</sup> Tawamhã a norĩ wa'wa hã te za ïwaihu'u pese za'ra wa'wa, aihâiba mono bâ wa'aba. Uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ zama te za duré waihu'u pese za'ra. Zezu Cristuhu zadawa para, wa tô pese ni, ïhi'ré hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ïsãmra mono hã asiwi wĩrĩ aba da, ma tô dama ï'ru za'ra wa'wa. Tawamhã ma tô dasiwi sasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Ma tô dãrã. Dã'â nheré, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hãiwa'utu. Taha zadawa para, te aibã ïhi'ré hã ãme za, rowě na. Ma tô tipese oto. <sup>11</sup> Duréihã ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'ére siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Êtē na ma tô ãma simiré'é, ãne:

“Ène hã wě nheré, ma tô 'ri'wa norĩ hã siwi wě'ô za'ra, taré nomro da. Tane nheré, te te siwi wě'ô nheré, taré nomro ô di, ène hã. Ni'wa hã ma tô ti'ã, 'ri uparizéb da hã, wě uptabi wa.”

ãne ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'ére siro, ïbaihã na hã.

— A norĩ wa'wa hã êtē wě'ô'wa norĩ ne hã. Duré Zezusi hã êtē ne hã. <sup>12</sup> Tane nheré, Zezusihi si Danho'reptui'wa hã. Ni'wa hã, aimawi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama pisutu ô di, ti'ai ãma te te 're ïda'anho'reptui

mono da hã. Taha wa, Zezusihi si uburé Danho'reptui'wa hã. — Āne te dama ĩpire za'ra norĩ ma rowasu'u, Pedru hã.

<sup>13</sup> Pedru norĩ hã mreme pahi zahuré õ di. Te te datõmo pipa zahuré õ di. Taha wa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tõ âma titob'uzu za'ra. Rowahutu'wa da, te te dame 're romnhoré zahuré mono õ nherẽ, mreme pahi zahuré õ di. Tawamhã ma tõ âma tipo're pu'u za'ra oto, Zezusihi siré 're ĩneb zahuré na, ti'ai âma 're morĩ ré hã. <sup>14</sup> Aibã ĩhi'ré hã, Pedru norĩ te te ĩpese zahuré hã te ĩsiré tizab zahuré, danho're. Taha wa, dama ĩpire za'ra norĩ hã asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. <sup>15</sup> Tawamhã ma tõ tãma rob'ru za'ra, dasi'rã'õtõzém hawi pusi da. Pusi za'u si, ma tõ âma sisadawa pibu za'ra, dama roti'wa norĩ hã. <sup>16</sup> Āne te sisadanhari' za'ra:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, aibã norĩ ma hã. Tõ sena, marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tõ 'manharĩ zahuré, danho'a. ĩhi'ré hã ma tõ pese zahuré. Aihĩni Zeruzarẽ âma 're ĩdahãimana za'ra mono hã ma tõ wapari za'ra ni, ĩhi'ré wasu'u hã. Taha wa, wa norĩ hã ĩwasu'u, wa te dawĩ 're udã waihu'u za'ra mono õ di za. <sup>17</sup> Tane nherẽ, ĩwasu'u hã daza'rui mono bã te te ropé tõ da, wa za tãma amhãzépa za'ra ni, te te dama 're rowasu'u zahuré mono tõ da oto, Zezusi 're ĩmorĩzém na hã. — Āne ma tõ âma sisaze za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ hã.

<sup>18</sup> Tawamhã ma tõ sô tihãrã za'ra, apã ĩtẽmeb za'ra neb zahuré da. ĩtẽmeb za'ra zasi zahuré wamhã, ma tõ sadawa uwati zahuré ni, Zezusihi hãimanazém na te te dama 're rowasu'u zahuré mono tõ da, duré ĩsadawa para te te dama 're rowahutu zahuré mono tõ da. <sup>19-20</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Zuwãhã me:

— E ma hã bété, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ĩwẽ. E ĩmreme, wa za wapari ni. E aimreme za'ra wa'wa, wa za wapari ni bété. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme si, wa za wapari ni. Ma'ãpé, asima âma rosa'rata za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã wa za wa te dama 're rowasu'u u'ãsi za'ra, uburé wa te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zém na hã, wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wa te dawĩ 're udã waihu'u za'ra mono õ di za. — Āne te asa tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

<sup>21-22</sup> Aibã ĩhi'ré hã pese õ ré hã, 40 na ma tõ âma tiwahu. Taha wa, aihĩni 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma te tawata za'ra ni, aibã ĩhi'ré hã morĩ wẽ wa oto. Taha wa, da te dasiwi ahãri da, te te dama 'ru waihu'u za'ra õ di, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. Taha wa, te taré duré tãma amhãzépa zahuré ni, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me, te te dama rowasu'u zahuré tõ da oto, Zezusihi wasu'u na. Taha parimhã, ma tõ tãma rob'ru zahuré ni, neb zahuré da oto.

*Zezusihi zazei'wa norĩ hã ĩmreme zusi zé wasu'u*

<sup>23</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã zudezu norĩ ma, ĩpire za'ra norĩ hawi pusi wamhã, ma tõ tineb zahuré, tisiré ĩsazei'wa norĩ u, Zuwãhã me. Tawamhã ma tõ tãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ mreme na, dama ĩpire za'ra norĩ mreme na zama. <sup>24</sup> Āne hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tõ dasiré âma tawata za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma. Te oto tiwi rowaptẽrẽ za'ra ni, âne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, a hã Wanhib'apito uptabi. A hã Ropoto na'rata 'wa. Uburé, ma tõ marĩ hã ĩ'apoto mo, hãiwa hã, duré ti'a hã, duré âporé hã. Uburé ĩwa 're ĩdanomro mono da hã ma tõ duré ĩpo. <sup>25</sup> A hã ma tõ Aipẽ'èzani hã Dawihi ma ĩsõ, wahi'rata ma, aima romhuri'wai ma, aimreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u mono da. Āne ma tõ tãma rowasu'u za'ra Dawi hã, wahi'rata norĩ ma:

“E marĩ wa, zudezu'õ norĩ hã ma tõ sada tizahi pese za'ra, daro mono bã. E marĩ wa, ĩsimirosa'rata za'ra hã tõ senai õ di. <sup>26</sup> Roti'wa norĩ hã te sada aimasa. ĩsadawa para da'uwati'wa norĩ me, ma sada atob za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zada, duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu zada.”

Āne te tãma rowasu'u za'ra, Dawi hã.

<sup>27</sup> — Āhãna, tõ sena Zeruzarẽ ãma ma tõ tasi'rã'õtõ ni, aima romhuri wẽ 'wa zada, Zezusihi zada, Danho'reptui'wa da ĩpisutu zada. Erodi norĩ hã ma tõ sitẽme ubumro, Põsi'u Piratuhu me. Ta norĩ hã zudezu'õ norĩ me duré Izarazéhé nhihudu norĩ me, ma tõ sada si'rã'õtõ, te te siwi wĩri da. <sup>28</sup> A hã romhã ré, ãma ĩropisutuzéb zarina ma tõ si'uihã na ãma siwi uwaimra tõ, te te waihu'u za'ra õ nherẽ, Erodi norĩ hã. <sup>29</sup> Āhãna dama ĩpire za'ra norĩ hã te duré wama amhãzẽpa za'ra. Wa norĩ hã aima romhuri'wa norĩ. Wei wapawaptob za'ra na, ai'umnhasi sina aimreme hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, wapahi ãna. <sup>30</sup> Zezusihi zadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. Zezusi hã aima romhuri wẽ 'wa, taha zadawa para, marĩ ĩwẽ hã dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. — Āne ma tõ tãma mre me zu, ĩsazei'wa norĩ hã.

<sup>31</sup> Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, mre me zusi pari, 'ri ma tõ ĩré sãsã'ã za'ra. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani na ma tõ aptete za'ra, ĩpẽ'ẽ mono bã. Pahi ãna, ma tõ dama sadawa wasu'u za'ra oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

*Īsazei'wa norĩ hã, sõprum na 're ĩhãimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>32</sup> Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã uburé, ma tõ sisaze za'ra, tinhimirosa'rata za'ra na hã. Ni'wam norĩ hã tinhibro te te sima 're sawi za'ra mono õ di, tite da si. Uburé, ma tõ ĩsibrob'õ norĩ udãna te te 're po'o za'ra. <sup>33</sup> Mreme prédup sina, ma tõ Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Wanhib'apito Zezusi apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u na. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tõ Zezusihi zazei'wa norĩ ma 're sõprub za'ra, ĩwẽ na si. <sup>34-35</sup> Tawamhã 'ri tede'wa norĩ hã duré ti'a tede'wa norĩ hã ma tõ tinhorõwa hã duré tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, ĩwa'ãbã zõ. Tawamhã ĩwa'ã hã ma tõ te te 're sõmri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma. Tawamhã, ĩsazei'wai mono bã marĩ zõ tiwi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina, ma tõ te te tãma 're po'o za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, ni'wa hã simarĩ ãna 're hãimana mono õ di oto.

<sup>36-37</sup> Tawamhã aibã hã Zuzé na ĩsisi hã ma tõ tinhipti'a hã dama wede, ĩwa'ãbã zõ. Roti wẽ 'wa, ta hã. Taha wa, Banabé na ma tõ siwi sisi, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. (Banabéhé nhisi hã dama rowẽ zani'wa, te wasu'u, ĩsisi hã.) Réwihĩ nhihudu, ta hã. Sipri na rob'rẽ za'iti nhisi ãma ĩpotozé hã. Tinhipti'a hã te te dama wede wamhã, ĩwa'ã, ma tõ uburé ti'ã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u.

## 5

*Ananizaha wasu'u, Sapiraha me*

<sup>1</sup> Aibã hã Ananiza na ĩsisi hã tinhipti'a hã ma tõ ĩwa'ãbã zõ dama wede zahuré timro me, Sapiraha me. <sup>2</sup> Tawamhã ti'ai wa'ã hã ma tõ sima po'o zahuré, pi'uriwi. Īrãsutu si ma tõ Ananiza hã ti'ã uburé newa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, wahuré newa. <sup>3</sup> Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ananiza, e marĩ da, ma tō Satanasihĩ nhimiwada'uri zarina ĩ'manha. Taha wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani ma, asadawa nhipe. Asipti'ai wa'â hã pi'uriwi ma tō asima ĩpo'o 'wa. <sup>4</sup>Asipti'a, da te aiwi uipra wamhã, ĩwa'âbã zama ate hã. E marĩ da, ma tō bété wama asadawa nhipe. E wama si ma tō asadawa nhipe. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma zama ma tō asadawa nhipe. — Āne te tãma tinha, Pedru hã.

<sup>5-6</sup>Tawamhã Pedruhu mreme te te wapari wi, ma tō waptārã ti'ai wa, Ananiza hã. Waptã'ã wamhã, ma tō dārã. Tawamhã ĩpréduptém norĩ hã ma tō sô tiwahutu za'ra. Ma tō siwi ubu. Taha pari, ma tō siwi ti'â, te te siwi sērē da. Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tō tapē'ēwara za'ra ni.

<sup>7</sup>Tawamhã ĩsa'u si, te duré ĩmro hã mo, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u. Timro dâ'ázé te te waihu'u āna, ma āzé, 'ri para u. <sup>8</sup>Sébré wamhã, Pedru te 'mahã:

— We ĩma wasu'u na. E niha ma tō asipti'ai wa'wa hã dama ĩwede 'wa. E õhõ na si ĩwa'â hã tō. — Āne te sadanha, Pedru hã.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u:

— ĩhe, tō õhõ na si ĩwa'â hã. — Āne te tãma wasu'u.

<sup>9</sup>Tawamhã Pedru te tãma tinha, āne:

— Te asima ĩrosa'rata wasété 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã tō sena ĩwaihu'u pese zô pibui wa'aba da. E marĩ da, ma bété āne hã ĩ'manharĩ 'wa. Ōhõta, wapari. Aimro nheré'wa norĩ hã te we para'rasi za'ra. Ta norĩ hã te za siwi ai'â. — Āne te tãma tinha, Pedru hã.

<sup>10</sup>Tawamhã awa'awi ma duré waptārã, pi'õ hã, Pedruhu papara. Ma tō duré dārã. ĩpréduptém norĩ hã ma tō duré apã asisi. Ma tō duré sabu za'ra, pi'õ idã hã. Ta hã ma tō duré siwi tisē, ab're 're ĩmro zu. <sup>11</sup>Tawamhã uburé pese, ma tō tapē'ēwara za'ra ni oto, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Duré ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tō tapahi za'ra ni.

*Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩwaihu'u'õ te te dama 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u*

<sup>12</sup>Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, marĩ ĩwē hã ahã na ma tō te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. Duré ĩsazei'wa norĩ hã ma tō 're si'rã'õtõ u'âsi aihĩni, Saromahã nhisi na 'ri zahãbã, da te 're ĩsisi za'ra mono u hã. <sup>13</sup>Tawamhã ĩsazei'õ'wa norĩ hã, ĩsazei'wa norĩ me 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono nheré, pahi za'ra di oto. Tazahã te oto ĩsazei'wa norĩ hã da te 're wēsãmri za'ra, 're hâimana wē za'ra mono wa. <sup>14</sup>Taha wa, ma tō da'ahã uptabi na saze za'ra ni, Wanhĩb'apito niwĩ 're danomro mono da oto. Aibã hã ahã uptabi na ma tō saze za'ra, pi'õ zama. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tō sina hã. <sup>15</sup>Āne hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tō ĩhãzé ré norĩ hã da te 're sa'ra, 'ri nhi'riti wa, 're simi'wara mono da, ĩsa'warizé wa, duré wetenhamri wa. Pedru hã ĩwa'wai baba za'ra te te ro'razãri wa, ĩ'awã hã te te hãiba upsibi za'ra da, te tame 're simi'wara, te te pese za'ra da. <sup>16</sup>Zeruzarē 'rata 'ri wa'õtõ mono hawi, ma tō da'ahã na dasito, Zeruzarē u. ĩhãzé ré norĩ hã ma tō dasiré 'wasari ni. Duré wa'uburé ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ma tō 'wasari ni, dasiré. Tawamhã aihĩni ma tō tapese za'ra ni oto.

*Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ nho're ĩsimasabzé wasu'u*

<sup>17</sup> Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã, duré uburé ïsiré sadusezu norĩ me, ma tã ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã âma sã'ru za'ra. Tawamhã ma tã sima âma roti za'ra, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra da. <sup>18</sup> Taha wa, ma tã dama 'ru za'ra, da te dasiwi waibu da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã dazazéb 're, ma tã dasiwi séme ni. <sup>19</sup> Tawamhã barana Wanhib'apito ma, hãwa âma romhuri'wa hã ma tã ïtême si'ra za'ra, te te tãma 'ridawa za'ra da. Te te tãma 'ridawa za'ra wamhã, ma tã sani za'ra, rob u. Æne te tãma nharĩ za'ra:

<sup>20</sup> — Mo oto ai'aba'rei wa'aba, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb u, 're ïdanomro mono zép tém na dama rowasu'u za'ra wa'aba da. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>21</sup> Tawamhã, âne hã te te wapari za'ra wamhã, bâdâ 'rãiwatobro wi, ma tã asisi, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhorõwa âma 'ri 'wawi wa'ra u. Tame ma tã rowahutu na dama âma sãna'rata za'ra.

Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã, ïsiré 're ïnomro mono norĩ zama ma tã zudezu norĩ ma ïpire za'ra norĩ zô da'mazatõ, Zeruzarẽ âma 're ïsi'ubumroi mono norĩ zô. Tawamhã ma tã ïtême ubumro uburé. Tawamhã dazazéb u ma tã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô tihãrã za'ra, da te ïtême simroi mono da. <sup>22</sup> Tawamhã 'Re ïhãimana u'âsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ hã ma tã sã ai'aba're, dazazéb u. Sã sisisi wamhã, 'ri 're baba di. Taha wa, te apã ai'aba're ubana, dama roti'wa norĩ u. <sup>23</sup> ïtême sihotu wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Pra. E niha bâ. Dazazé hã, baba di. 'Ridawa nhitop tete uptabi nherẽ, duré dazazé 'madã'ã'wa norĩ hã 'ridawa âma simasam nherẽ, wa te 'ridawa za'ra wamhã, 'ri 're baba di. Ni'wai õ di. Robaba na wa sã rob'madã'ã za'ra ni. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

<sup>24</sup> Tawamhã 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé 'madã'ã'wa norĩ nhib'apito hã, duré sasedoti ïpire norĩ hã âne hã te te wapari za'ra wamhã, te te waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, ma tã sã amrami za'ra, tinhimirosa'rata na, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô. <sup>25</sup> Taha ré, ni'wa hã te wei mo, aibã hã. Ta hã ma tã tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— ïwapari pese za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã dazazéb 're, ïsême 'wa hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu za'ra. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

<sup>26</sup> Tawamhã 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé 'madã'ã'wa norĩ hã ma tã sã ai'aba're tinhib'apito norĩ me, apã te te simroi mono da. ïsimroi mono 'wa norĩ hã êtẽ na da te hã za'ra mono õ'umnhasite, ma tã pawasisi ãna te te simro. <sup>27</sup> Te te simroi mono wamhã, te tãma nharĩ za'ra, dama roti'wa norĩ nho're simasab da. Tawamhã 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi hã te tãma nharĩ za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma:

<sup>28</sup> — Wa tã aré aiwi sawi za'ra wa'aba ni, Zezusihi nhimiroti na dama 're rowahutu tã za'ra wa'aba mono da. Tazahã dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, ïwasu'u hã ma tã te te ropé 'ri pã, âme Zeruzarẽ âma hã. Taha wa, ma tã da te dasima 're wawasu'u za'ra. Wa norĩ hã, u, Zezusihi wĩrĩ'wa. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>29</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, tisiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me:

— 'Re ïhãimana u'âsi mono mreme si wa za wa te 're 'madã'ã pese za'ra. Aimawi mreme hã wa te 're 'madã'ã za'ra mono õ di za. <sup>30</sup> 'Re ïhãimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tã hãwa'utu Zezusi hã, asadawa para wa'aba, da te dasiwi ïwĩrĩ hã. Wedepo'o nhonhi'rãmi na asiwi ïsasõmri 'wa hã ma tã hãwa'utu. <sup>31</sup> Ta hã ma tã 'Re ïhãimana u'âsi



mono hã ti'â apâ, ĩsimire niwĩ 're sãmra u'âsi mono da oto, dama ĩpire na 're hãimana mono da, duré tiwaihu'u pese zarina te te 're da'anho'reptui mono da. Taha wa, te za te te 're wapawaptob za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu mono bã, wawasédé hã wa te 're rême za'ra mono wa, te te wama 're apari mono da. <sup>32</sup> Wa norĩ hã wa tô âne na hã watõmo na 'madâ'â za'ra ni. Taha wa, wa za wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za Tipé'êzani hã te te dama 're anhomri. Taha zama te za duré âne uburé te te dama 're awaihu'u, Zezusihi wasu'uwê hã. — Âne te tâma nharĩ za'ra, Pedru norĩ hã.

<sup>33</sup> Tawamhã dama roti'wa norĩ hã âne te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra. Taha wa, ma tô sima âma roti za'ra, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi simro da. <sup>34</sup> Tane nherê, aibã ĩwê hã Damarizé na ĩsisi hã ma tô hãwi za. Ta hã parisezu norĩ niwĩ te 're mo, dama ĩwazé pe hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa, te 're hãimana. Tawamhã ta hã ma tô oto dama 'ru za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã da te sani za'ra da, dama ĩpire norĩ nhiti si'ubumro da, syry na.

<sup>35</sup> Taha pari, ma tô dama roti'wa norĩ ma tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba, âma asõpré wa'aba da, aibã norĩ âma. E marĩ te za tâma ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. <sup>36</sup> Aibã hã Te'udasi na ĩsisi hã duréhã, waihu'u pese newa, ma tô dama ĩpire na dama siwasu'u. Tawamhã aibã ahã na ma tô ĩsiré 're nomro, 400 na ĩhãiba hã. Tane nherê, da te wĩrĩ wamhã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô te te ropé. Robaba di oto. <sup>37</sup> Te'udasihĩ uirĩ na si ma tô duré Zudasi hã datême wi, Darireza âma aré 're ĩsãmra mono hã. Romanu norĩ nhĩb'apito hã dahãiba za'rada hã te te waihu'u da, danhisi mono bã da te tâma ubumro za'ra ré, ma tô Zudasi hã datême wi. Tawamhã da'ahã na ma tô duré ĩsiré 're danomro, Te'udasihĩ ne. ĩsine, ma tô duré wĩrĩ ni, Zudasi hã. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô duré te te ropé. <sup>38-39</sup> Taha wa, âhãna hã wa te hãiba upi za'ra wa'aba tõ, Pedru norĩ hã. Tô'â. Ta norĩ hã si'uihã na te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, ĩsimirowahutu za'ra hã te za ĩsarina 're si'utõrĩ za'ra. Tazahã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, tiwi uprosi waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ĩsimirowahutu za'ra hã. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã 'wapé za'ra wa'aba õ'umnhasite, te za aibã norĩ ma ĩwaprosi waré za'ra wa'wa, si'aba'ré da. — Âne te dama roti'wa norĩ ma roti, Damarizé hã.

Tawamhã ĩsimiroti hã ma tô saze za'ra. <sup>40</sup> Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zõ ma tô sitême tihãrã za'ra apã. Ma tô dama hãiba 'ru za'ra, taré da te dasiwi hã za'ra da. Taha pari, ma tô duré sadawa uwati za'ra, te te duré dama 're rowasu'u tõ za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na hã. Taha parip si, ma tô tâma rob'ru za'ra, apã si'aba'ré da. <sup>41</sup> Tawamhã ma tô dawĩ wairé, dama roti'wa norĩ hã. Da te hã za'ra nherê, to za'ra di, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ĩsazei'wai wa, Zezusihi ne te te 're robzépata za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te tâma ĩpisutu za'ra zém na hã ma tô sina waihu'u za'ra. Taha wa, tâma rowê za'ra di. <sup>42</sup> Tawamhã awê sidãpãsi ma tô te te dama 're rowahutu za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawĩ wa'ra 're. 'Ri baba, ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwê na. Zezusihi hã tô sena, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te wama ĩpisutu na ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra.

## 6

*Aibâ norĩ hã 7 na ãhãiba za'ra hã dapawapto'wa da, da te dasiwi ãpisutu za'ra zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã ahã uptabi na ma tô zudezu norĩ hã saze za'ra, deredu norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ hã, duré ebreusi norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ zama. Tawamhã deredu norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ hã ma tô aiwapsari za'ra, dazari'wa norĩ hã deredu norĩ ãmrotô norĩ ãma 're po're simrami u'ãsi za'ra mono wa. Awé sidápãsi, ãsazei'wa norĩ hã ro te te sima 're waibui mono wamhã, te ãma 're po're simrami u'ãsi za'ra. Taha wa, ma tô dama nharĩ za'ra, aibã norĩ hã deredu norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ hã. <sup>2</sup> Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, 12 na ãhãiba za'ra hã ma tô sô tihãrã za'ra, tisiré ãsazei'wa norĩ zô. Hãiba mono bã ãtême si'aba're da, te sô tihãrã za'ra. ãtême sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, e 'Re ãhãimana u'ãsi mono wasu'u'wé hã wa za dawi wasu'u zazãri za'ra ni, taha upana wa te 're ãdazari za'ra mono da si. Mare di. Wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono ô wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're arowaré mono ô di za. <sup>3</sup> Ma'ãpé, sô asôpré wa'aba mono, aibã 7 na ãhãiba norĩ zô. Aibã norĩ hã da te ãwéãmri za'ra zô, te za sô asôpré wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pã'êzani na si 're ãnomro mono norĩ zô, hãiwa hawi dahãimanazém na rowaihu'u ré 're ãhãimana za'ra mono norĩ zô. Ta norĩ ma, wa za romhuri hã pisutu za'ra ni, awé sidápãsi te te 're dazari za'ra mono da. <sup>4</sup> Tawamhã wa norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wa za 're wamreme zusi u'ãsi. ãmreme na wa za wa te 're dapawapto'wa u'ãsi za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>5</sup> Tawamhã ãsimiroti za'ra hã aihĩni ma tô saze za'ra, ãsazei'wa norĩ hã. Taha wa, ma tô aibã norĩ zô rob'madã'ã za'ra. Tawamhã ma tô sãmri za'ra, Esitéwã hã. Ta hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te te ãsasômri. ãpã'êzani na si te 're hãimana. Tawamhã ma tô duré sãmri za'ra Piripi hã, duré Procoru hã, duré Nicano hã, duré Timo hã, duré Pamenasi hã, duré Nicorazu hã. ãtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi ãma 're ãsãmra mono aré, Nicorazu hã. Zudezu'ô aré, ma tô sizudezu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma oto dame 're wata mono da. <sup>6</sup> Tawamhã ã norĩ hã ma tô oto te te simro, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, tinhĩb'rada te te ãma sa'ra za'ra da, ãrã nhisiwi, ãma mreme zusi da. ãne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô romhuri hã tãma pisutu za'ra.

<sup>7</sup> Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã ma tô duré te te ropé, 'ri baba. Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ hã ma tô sina hã, Zeruzaré ãma hã. Sasedoti norĩ hã ahã na ma tô duré Zezusi hã saze za'ra oto.

*Esitéwã, da te dasiwi ããrizé wasu'u*

<sup>8</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Esitéwã hã te te 're pawapto pese, tiwaihu'u pese na. Taha wa, ãwaihu'u pese na si te 're hãimana, Esitéwã hã. Taha zarina ma tô marĩ ãwé hã te te dama 're ab'manharĩ, dama ã'manharĩ waihu'u'ô hã, danho'a. <sup>9</sup> Tane nheré, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô sada 're hãimana za'ra, ãmreme te te 're wé'ô za'ra mono wa. Ta norĩ hã darob amoi hawi, Zeruzaré u 're ãsihutu mono aré, Sireni na 'ri nho'ômo nhisi hawi, duré Aresãdiriza na 'ri nho'ômo nhisi hawi, duré Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, duré Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi. Ta norĩ hã ma tô 're si'rã'ôto u'ãsi, rowahutuzéb u dasi'uihã na 're ãdahãimana za'ra mono zém na rowahutuzém nhisi u hã. Tawamhã ta norĩ hã, Esitéwã hã mreme te te siwi wé'ô za'ra wa, te nasi aimawi na tãma

nharĩ za'ra. <sup>10</sup>Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô tite hã rowaihu'u pese de hã tâma tisõ, Esitéwãhã ma, mreme waihu'u pese da. Taha wa, aibã norĩ ma, te te asa tâma âma wa'rãmi za'ra wamhã, ma tô nasi mreme nhihãri za'ra. <sup>11</sup>Taha wa, ta norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã sada wada'uri za'ra pi'uriwi, Esitéwã te te siwi wasu'u wasété za'ra da, dama. Rob'uiprazé ma tô tâma sõmri za'ra, sada simasab da. Æne te tâma roti za'ra:

— Æne te za Esitéwã hã dama ìwasu'u za'ra wa'wa: “Esitéwã hã wa tô wapari za'ra ni. Mozési hã te te dama 're wasu'u wasété. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, te te duré 're wasété.” Æne te za dama ìwasu'u wasété za'ra wa'wa, Esitéwã hã. — Æne ma tô aibã norĩ hã sada wada'uri za'ra.

<sup>12</sup>Taha wa, ma tô ãne hã dama wasu'u wasété za'ra, Esitéwã hã. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama, ma tô ãne wasu'u wasété za'ra, dama roti'wa norĩ ma zama. Aihĩni sada danhiti'rui wairébé da, ma tô ãne dama wasu'u wasété za'ra. Tawamhã ma tô oto sô ai'aba'ré, Esitéwãhã zô. Taha wa, ma tô siwi ti'â. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprõ, zudezu norĩ ma, ìpire za'ra norĩ u. <sup>13</sup>Tawamhã, Esitéwãhã mreme te te siwi ìwê'õ za'ra norĩ zô, ma tô sô tihârâ za'ra, taré te te siwi ìwasu'u wasété 'wa norĩ zô, Esitéwã te te tâma wasu'u wasété za'ra da. Æne te dama ìpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã taré wasu'u za'ra:

— Ô hã aibã hã, rowasu'u wasédé hã te te sazãri õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zém na hã. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti wê wa'rãmi, ma tô te te dama 're rowasu'u wasété u'âsi. <sup>14</sup>Wa norĩ hã wa tô wapari za'ra ni, ìmreme hã. Zezusi hã Nazaré âma aré 're ìsãmra mono hã te za, u, 'ri hã uprosi, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé hã. Duré, roti hã Mozési te te aré wama ìsõmri hã 're ìwahâimana za'ra mono zéb da hã te za, u, wawi âma saprĩ. — Æne ma tô Esitéwãhã wasu'u wasété za'ra taré.

<sup>15</sup>Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré aihĩni ìsi'ubumrozéb âma ìhâimana za'ra norĩ hã te ãma tinhopré, Esitéwãhã ubu âma hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, hãwa âma romhuri'wai ubu ne, Esitéwãhã ubu hã.

## 7

### *Dama ìpire norĩ nho're, Esitéwã dama ìsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>1</sup>Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ìpire uptabi hã te tâma tinha, Esitéwãhã ma:

— E tô sena aiwasu'u hã.

<sup>2-3</sup>Tawamhã Esitéwã ma tô tâma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wamama norĩ zama, ìwapari za'ra wa'aba. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, rowa'a na 're ìsãmra mono hã duréihã ma tô Abra'ãhã ma sihã'i'ré, wahi'rata ma. Mesapotamiza na danhĩpti'a nho'õmo nhisi âma 're sãmra mono ré, ma tô ìtême wi, zahadu Harã na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ õ ré. Æne te tâma tinha: “Ma'ãpé airom nhiti aiwatobro, asisãnawã norĩ nhiti aimorĩ da. Airop téb u wa za asaprõ, tamomo 're aihâimana mono da oto.” Æne ma tô tâma roti. <sup>4</sup>Taha wa, tisiré cadeza norĩ nhĩpti'ai hawi ma tô watobro. Harã na 'ri nho'õmo nhisi âma te oto 're sãmra, Abra'ã hã. Tame, ìmama hã ma tô tiwi dârâ. Tiwi dâ'â parip si, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã saprõ, ìroptéb u, Abra'ã hã. Taha wa, te oto a norĩ wa'wa hã ìwa 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ìsipti'ai âma.

<sup>5</sup> Tane nherê, we te te saprõni nherê, te te tâma sômri uptabi õ di, ti'a hã ãte da hã. Taha wa, te ãne hã tâma tinha: “Tô sena, ti'a, wa za aima tisõ, ate da, asihudu sidâpâsi, asihudu norĩ te da.” ãne ma tô tâma ropisutu, Abra'ãhã ma, 'ra õ ré. <sup>6</sup> Te duré tâma tinha: “Apto'oré hã asihudu norĩ hã te za dasiré 're si'ubumro, darob amoi ãma tinhipti'ai ãmai õ nherê, tisiré'õ norĩ siré. Tawamhã ti'a tede'wa norĩ nhimiwada'uri zarina si te za 're hâimana za'ra, te te tâma 're romhuri pese za'ra mono da taré, wa'ãbã ãna. Si'uihã na si'ãma 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za. Da te 're ãhã za'ra mono zé hã te za duré te te 're sépata za'ra. ãne te te 're robzépata za'ra mono ré hã, te za ãma tiwahub ahã za'ra, 400 na. <sup>7</sup> Tawamhã wa za te 're 'ruiwa'ãbã za'ra. Marĩ, wa za asa te 're ab'manharĩ, daza'ru tede'wa norĩ ma hã asihudu norĩ wi, 're robzei'õ za'ra mono wa. Taha parip si, asihudu norĩ hã te za wei wairé apã. Tawamhã ãne te za ã'ãma 're dawata za'ra oto.” ãne te tâma ropisutu, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã.

<sup>8</sup> — Te duré tâma roti, ãne: “Te za 're asisihãiwata nhihãri za'ra wa'aba mo, ãzazei'wa na aipibui pese aba zéb da hã.” ãne ma tô tâma roti. Taha wa, Izati hã waptã'ã wamhã, ma tô sihãiwata nhizã, ãmama hã, Abra'ã hã. <sup>8</sup> na ãma mara wapsi, ma tô sihãiwata nhizã. Izati hã ma duré ti'ra hã sihãiwata nhizã, Zaco hã. Zaco hã ãsarina ma duré ti'ra hã te te 're anihãiwata nhihãri, poto sidâpâsi, <sup>12</sup> na ãhãiba norĩ hã. Ta norĩ hã Zaco ho 'ra norĩ hã, wahi'rata na'rata uptabi. — ãne te Esitéwã hã rob'rãzarõtõ, dama ãpire za'ra norĩ ma.

<sup>9</sup> Tawamhã Esitéwã hã ma tô duré tinhimirob'rãzarõtõ na tâma ãma uzusi za'ra, ãne:

— Ta norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô tinoire hã dama wede za'ra, Zuzé na ãsisi hã. ãhãimanazém na te te siwi 're 'ruiwapari za'ra mono wa, ma tô dama wede za'ra. Taha wa, ã'uipra'wa norĩ hã ma tô siwi saprõni za'ra, Ezitu u, tame danhimiwada'uri zarina si te te dama 're romhuri mono da, pawã'ãbã ãna. Tane nherê, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãsiré 're hâimana u'ãsi. <sup>10</sup> Taha wa, te te ãrobzépata mono zéb sidâpâsi ma tô nasi pawapto, tiwi robzei'õ tõ da. Tawamhã apito Para'oho ma, sihãiré wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma tô tiwaihu'u pe hã tâma tisõ, ãhãimana wê zéb da hã. Taha wa, apito Para'o hã ma tô wêsã, Zuzé hã. Taha zarina ma tô tâma pisutu, Ezitu ãma roti'wa da oto, ãsadawa para. ãsibro hã duré ãsõrõwa zama te te tâma 're 'madã'ã mono da zama, ma tô duré pisutu. <sup>11</sup> Tawamhã nimahã wahum na dasa hã poto õ di, Ezitu ãma hã duré wahi'rada 're ãhãimana za'ra mono zéb ãma hã, Canã'ã na romnhisi ãma hã. Taha zarina, ma tô oto mra hã da te 're sépata za'ra. Marĩ õ di, te te 're ãhuri mono da hã, wahi'rata norĩ hã. <sup>12</sup> Tawamhã wahi'rada Zaco hã ma tô dasai wasu'u hã wapa, Ezitu ãma buru nho wasu'u hã, tãnep si da te 're ãsa'wari mono na hã. Taha wa, ma tô ti'ra norĩ hã wahi'rata norĩ hã satõrĩ za'ra, Ezitu u si'aba'ré da, mra hã te te 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ãmorĩ'rata na si'aba'réi wamhã, ma tô aihutu apã, timama u. Mra hã ma tô te te ãwisi. <sup>13</sup> Taha parip si, ma tô duré sô ai'aba'ré, Ezitu u, maparane ãma. Tawamhã Zuzé hã ma tô tâma siwasu'u za'ra oto, tidub'rata norĩ ma. Tawamhã apito Para'o hã ma tô wapa, Zuzéhé sisãnawã norĩ wasu'u hã. Taha wa, ma tô oto waihu'u za'ra, ãsisãnawã za'ra na hã. <sup>14</sup> Taha wa, ma tô Zuzé hã timama zõ hã, Zaco ho zõ, aihĩni pese ãtème si'aba'ré da, ãmro norĩ hã ã'ra norĩ zama, duré uburé ãsiré 're ãdahãimana za'ra mono norĩ zama. ãne dahãiba za'ra hã, <sup>75</sup> na. <sup>15-16</sup> Tawamhã Zaco norĩ hã te oto zãmo, Ezitu u, tame 're si'ubumroi mono da oto. Tame ma oto Zaco

hã dâ'râ. Tame ma tô duré ì'ra norĩ hã 're dâ'â za'ra. Tawamhã ìmama hã tiwi dâ'â za'ra wamhã, ìhi hã ma tô siwi ti'â apâ, ìrob u, Sitê na danhipti'a nho'ômo nhisi u, tame te te siwi séme da. Ti'a hã Abra'ã hã dâ'â ô ré, Hamohô nhihudu norĩ wi, te te sisada ì'uipra sir'ômo âma, ma siwi sé, ìhi hã. 'Re dâ'â za'ra mono sidâpâsi, ma tô wahi'rata norĩ hi zama apâ da te 're 'wasari tamomo, Zacoho 'ra norĩ hi hã, tame da te 're séme mono da, êtê zahâpâ wa, ab're 're.

17 — Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ìropisutuzé hã te te tâma âma ì'uwaimramizéb u hã, romhuture di oto. Ìsihudu norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô oto sina hã, Ezitu âma. Da'ahâ uptabi di oto. 18 Tawamhã roti'wa aimawi hã ma tô oto âzé, si'apito da, Ezitu âma, Zuzéhé waihu'u'ô'wa hã. 19 Tawamhã tizadawa nhipese na si ma tô wahi'rata norĩ ma 're hâimana ta hã. Ma tô te te tâma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra. Ma tô damama norĩ ma roti za'ra, rowi te te 're sa'ra za'ra mono da, ai'uté hã, 're dâ'â za'ra mono da. 20 Taha ré, ma tô Mozési hã podo, ai'utépré ìwé uptabi hã. A'amo si'ubdatô ma tô âma ai'utô, ìmama norĩ te te ì'madâ'â zahuré zém na hã, 'ri para. 21 Tawamhã 'ri nhiti ma tô ìna hã tihì. Taha wa, apito Para'oho 'ra sipi'ô hã ma tô âma ti'ra, Mozésihi âma. Ti'ra uptabi newa, ma tô prédu. 22 Taha wa, Ezitu âma danhimirowaihu hã ma tô uburé dawi waihu'u, Mozési hã. Oto prédu wamhã, te te waihu'u pese wa, uburé te te rob'manharĩ wê di. Ìsimiroti hã wê wa, dama mreme pire di. — Æne te dama ìpire za'ra norĩ ma, rob'râzarôtô, Esitéwã hã, dahi'rata wasu'u na hã.

23 Æne te duré tâma rob'râzarôtô za'ra:

— Tawamhã Mozési hã 40 na âma wahu wamhã, ma tô sima rosa'rata, tisiré norĩ hã te te waimrami mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 24 Tawamhã te te ab'madâ'â mono wamhã, ma tô 'maihâiba pibu tisiré hã, ezipsiu hã te te 're pré'é mono ré hã. Taha wa, ma tô ìtême mo, âma sisapri da. Tawamhã te te 're pré'é mono 'ru te, ma tô tiwĩ, ì'azâri'wa hã, tisiré hã te te 'ruiwa'âbâ da. 25 Mozési hã ma tô tisiré norĩ âma rosa'rata, âne: “Ìsiré norĩ hã âté te za siwi ìwaihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìpisutu za'ra zém na Ezitu hawi te dawi ubumroi mono da.” Æne te tisiré norĩ âma rosa'rata. Tane nherê, te te siwi waihu'u ô di, ìsiré norĩ hã. 26 Tawamhã awêm na hã ma tô duré mo, tisiré norĩ u. Morĩ wamhã, te duré ìsiré norĩ hã ìsô'a si'wapé zahuré, maparane. Taha wa, ma timreme hã tâma 'marôwĩrĩ zahuré, âne: “Tô'â. Asi'wapéi wa'aba tô. Oro asiré 're anomro aba mono za, te asi'wapéi wa'wa.” Æne ma tô timreme hã tâma 'marôwĩrĩ zahuré.

27 — Tawamhã âma ìsâna'rata'wa hã ma tô Mozésihi mreme hã wê'ô. Taha wa, ma tô mreme sina sa'ré, âne: “E 'wa sadawa para we aimorĩ bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da hã. 28 E ìzama te za ìwĩ, ezipsiu hã ìwĩrĩ ne, ahâmhã.” Æne te tâma tinha, Mozésihi ma. 29 Tawamhã ìmreme hã te te wapari wamhã, ma tô Ezitu hawi aimani Mozési hã, Midi'ã na romnhisi u, tame 're hâimana mono da oto. Tame ma timro. Ì'ra maparane oto, aibâ norĩ hã.

30 — Midi'ã âma 're sãmra mono ré hã, ma tô âma tiwahu, 40 na. Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ìtême sihâi'rê, hâiwa hawimhã. Sina'i na êtê 'râihâ nhisi 'rata, ma tô ìtême sihâi'rê, a'ubuni u, wede zapore ro'o wa'wa. 31 Tawamhã Mozési ma tô âma titob'uzu, te te sãmri wa. Taha wa, ma tô ìtême ai'rê, 'râwi te te sabu da. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme ma tô wapa. Æne te

tāma tinha: <sup>32</sup> “Wa hā 'Re ihâimana u'âsi mono, aihî'rata norî nhîb'apito, Abra'âhâ nhîb'apito, duré Izatihi nhîb'apito, duré Zacoho nhîb'apito.” Āne ma tô tāma si'mahâ, Mozésîhi ma. Tawamhâ Mozésîhi hā ĩmreme te te wapari wamhâ, te tāma rērē, pipa te. Tāma pahî wa, te te 'madâ'â waihu'u ō di. <sup>33</sup> Tawamhâ Wanhib'apito te duré tāma tinha: “Īnho'a asabé hā wē uptabi dî, ti'a hā. Aima ĩpire uptabi wa, ĩma asiséb zarina te za aipara'uza hā ĩsani. <sup>34</sup> Wa hā wa tô ĩnhîb'a'u wē norî hā te 're 'madâ'â za'ra. Romhuri pire na te te 're rob'ma'wamarî mono wa, te robzei'ō u'âsi 're hâimana za'ra, Ezitu āma hā. Taha wa, ma tô romhuri pire te, 're 'wab'ētē u'âsi za'ra. Ī'wab'ētē za'ra hā wa tô te 're wapari u'âsi za'ra. Taha wa, wa we oto ĩtēme si'ra za'ra, te sō'reptu za'ra da, Ezitu hawî. A hā wa za oto asatō, Ezitu u apâ aimorî da.” Āne ma tô tāma rob'ru, Mozésîhi ma.

<sup>35</sup> — Tawamhâ te oto mo apâ, Mozésî hā Ezitu u, tisiré norî te te sō'reptu za'ra da. Tane nherē, Izarazéhé nhîhudu norî hā ma tô aré siwi watawa, āne: “E 'wa sadawa para we aimorî bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da.” Āne ma tô aré siwi wē'ō. Tane nherē, 'Re ihâimana u'âsi mono hā ma tô apâ ĩtēme satōrî za'ra, Mozésî hā. Tawamhâ hâiwa āma 'Re ihâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hā, wedezapore ro'o wa'wa sô ĩsāmra hā ma tô Mozésî hā pawapto, Ezitu hawî te te danhimroi mono da apâ, danhîpti'ai u. <sup>36</sup> Taha wa, ma tô Mozésî hā te te danhimroi tô, Ezitu hawî. Duré Ezitu āma zahadu 're sāmra mono ré, ma tô marî hā dama ĩ'manharî waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharî. Ā pré na â poré nhîsi āma, ma duré dama rob'manha, ĩwaihu'u'ō na. A'ubuni wi siwa'ru 're danomro mono ré, ma duré marî dama ĩ'manharî waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharî, 40 na da'āma wahub za'ra ré. <sup>37</sup> Ta hā ma tô tisiré Izarazéhé nhîhudu norî ma rowasu'u, āne: “Re ihâimana u'âsi mono hā te za ni'wa hā asiré wa'wa hā we aima pisutu za'ra wa'wa, ĩsine, te te aima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono 'wa da hā.” Āne te tāma rowasu'u za'ra, Mozésî hā. — Āne ma tô Esitéwā hā dahî'rata wasu'u na tāma rob'rāzarōtō za'ra, dama ĩpire za'ra norî ma.

<sup>38</sup> Āne te duré tāma rob'rāzarōtō za'ra:

— Izarazéhé nhîhudu norî hā a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô Mozésî hā dasiré 're mo, wahi'rata norî siré. Nimahâ bâtâ na siré si'rā'ōtō wamhâ, ma tô hâiwa āma 'Re ihâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hā tāma rowasu'u, Mozésîhi ma, Sina'i na ētē 'râihâ nhîsi āma. 'Re ihâimana u'âsi mono nhîmîpisutu zarina, robzei u'âsi ĩ'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé wasu'u hā ma tô tāma tisō, Mozésîhi ma, ta hā te te wama 're anhomri mono da, ĩsipai u. <sup>39</sup> Tazahâ wahi'rata norî hā te te wapari ze za'ra ō di, Mozésîhi mreme hā. Ezitu u apâ ĩsi'aba'rē da si, ma tô tinhimirosa'rata na sisaze za'ra. <sup>40</sup> Taha wa, te Arâhâ ma nharî za'ra, āne: “Ma'āpé, marî hā romhâiba hā wama 'ma'manharî za'ra na, 'Re ihâimana u'âsi mono ne ĩwaihu'upe hā, te te ĩwanhimroi mono da hā.” Āne ma tô tiwi waptērē za'ra, romhâiba hā te te 'manharî za'ra da. Te duré āne tāma nharî za'ra: “Mozésî hā ma wawi aimani, Ezitu hawî we ĩwanhimroi mono 'wa hā. Wa te sa'rese za'ra ō di oto.” Āne te wahi'rata norî hā tāma nharî za'ra, Arâhâ ma. <sup>41</sup> Taha wa, tame ma tô powawē 'ra hâiba ne hā tāma 'manharî za'ra, āma 're ĩwata za'ra mono zéb da hā, 'Re ihâimana u'âsi mono upana. Tawamhâ ma tinhimizama hā oto siwi simro, tinhimirob'manharî āma wata za'ra da. Aimawi te te sima rob'manharî za'ra wē te, ma tô duré dâsa hā siwi 'manha. <sup>42</sup> Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono, ma tô tiwi aipi'ra za'ra, aimawi na si si'uihâ na za 're wata za'ra mono da, ĩ'upana.

Bâtâ âma ĩ'upana 're wata za'ra mono da, ma tô duré tiwi aipi'ra za'ra, duré a'amoi âma, duré wasi âma zama. Taha na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hâ âma rob'ui'éré, duréihâ ĩmreme na:

“Izarazéhé nhihudu norĩ, e ĩ'âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô ĩnhimipodo hâ asiwi 're ĩsimroi wa'aba mo, a'ubuni wi 're anomro aba mono ré hâ. Mare di. ĩ'upana aimawi âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hâ 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Āne 're anomro aba mono ré, ma tô 40 na ai'âma tiwahub za'ra wa'wa.

43 ĩ'upana âma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô romhâiba hâ asima ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, waihu'u pese newa, Moroti ĩhâiba'õ na romhâiba 'manharĩ nhisi âma. Duré Rêpâ na wasi nhisi âma ma tô 're aiwata za'ra wa'aba mo, waihu'u pese newa ĩhâiba'õ âma hâ. Ta hâ ma tô asiwi 're ĩrami aba mo, âma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, a'ubuni wi. Taha wa, wa za oto airom nhiti asatõrĩ za'ra wa'wa, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi nhipai u ai'aba'rêi wa'aba da.”

Āne ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zarina. Timreme, ma tô wahi'rata norĩ âma uwaimra. — Āne te Esitéwâ hâ zahadu dama ĩpire norĩ ma rob'râzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hâ.

44-45 Te duré tâma rob'râzarõtõ za'ra, âne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tô tâma pisutu, Mozésihi ma, wahi'rata norĩ hâ te te siwi ĩ'ri mono zéb da hâ, a'ubuni wi. Tawamhâ Mozésihi ma, te te ĩpisutuzéb zarina ma tô da te dasiwi simizusi romhâ 'manharĩ na 'ri hâ, dasiré ĩwa simasisi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Taha wa, ma tô 'rizé hâ te te siwi 'wapé siré, danhimizahâri sidâpâsi te te siwi simizusi mono da. Tawamhâ ta norĩ uirĩ na si ma tô wahi'rata norĩ hâ siwi âwisi, tirop téb u sihutu wamhâ, Zuzuwéhé siré. Sihutu wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tô wahi'rata norĩ hâ pawaptob za'ra, dasi'wapé na. Ma tô te te tâma dazate za'ra, tame 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hâ. Tawamhâ wahi'rata norĩ hâ ma tô asisi oto, tirop téb u. Sisisi wamhâ, ma tô siwi tisâ 'ri hâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwa 're ĩsâmra mono zéb da hâ. Tame te oto 're sab u'âsi, Dawi za ĩpotozéb u hâ. 46-47 Tawamhâ Dawi hâ ma tô tiprédu. Prédu wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tô wêsâ. Taha wa, Dawi hâ ma tô tiwi wapté, 'ri ĩté hâ te te tâma sârĩ da, ĩwa 're ĩsâmra mono zéb da hâ. Āne te tiwi wapté: “E te za ĩma ĩ'ru, 'ri té, te aima sârĩ da. A hâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zacoho nhib'apito. Taha wa, wa ĩsima wê, 'ri hâ te aima sârĩ da.” Āne ma tô tiwi wapté, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi. Tane nheré, Dawi hâ te te tâma 'ri õ di. ĩ'ra si, ma tô tâma 'ri, Saroma hâ tipoto'wa uirĩ na si.

48 — E tawamhâ 'ri hâ da te dasiwi ĩsârĩ 'rep si te 're sâmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Mare di. 'Ri 'rep si 're sâmra mono õ di. Āne ma tô duréihâ âma rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hâ:

“Wanhib'apito, ma tô âne ĩma siwaihu'u: 49-50 Wa hâ hâiwa nhipai âma, Apito. Ti'ai âma zama, Apito. ĩ'waihu'u pese wa, wa hâ uburé Apito. ĩwétési uburé marĩ hâ te 'manharĩ waihu'u pese di. E niha te za tawamhâ ĩnhorõwa hâ ĩma ĩ'ri za'ra wa'wa, ĩwa 're ĩnhamra u'âsi mono zéb da hâ. Mare di. 'Re ĩnhamra u'âsi mono zéb da hâ ĩma 'ri waihu'u za'ra wa'aba õ di za.”

Āne ma tō Wanhīb'apito mreme hā wama wasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa hā.  
— Āne ma tō Esitéwā hā dama ĩpire za'ra norĩ ma rob'rāzarōno hā 'rāsutu  
za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hā.

*Esitéwāhā dā'āzé wasu'u*

<sup>51</sup> Tawamhā Esitéwā hā te duré tāma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ  
ma:

— A norĩ wa'wa hā aipo're za'ra wa'aba ō di. Aipě'ē tete za'ra wa'aba  
di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā aipo'reptō newa, 're  
wapari za'ra wa'aba mono ō di. Aihĩ'rata norĩ wa'wa hā 're ĩhāimana za'ra  
mono zém ne, te 're aihāimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono  
pě'ēzani hā te asiwi 're ĩwě'ō za'ra wa'aba mo, aihĩ'rata norĩ wa'aba ne hā.  
<sup>52</sup> Aihĩ'rata norĩ wa'wa hā ma tō sada 're sib'ru za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi  
mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zada. 'Re ĩmorĩ wē uptabi hā za we  
ĩwisi wana, ma tō aré te te dama 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ  
hā. Tane nherē, ma tō aihĩ'rata norĩ wa'wa hā te te 're simro, ta norĩ hā.  
Aihĩ'rata norĩ wa'wa hā āne te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, ma tō duré  
a norĩ wa'aba zama dama ĩsa'ré za'ra wa'wa, 're ĩmorĩ wē uptabi hā da  
te dasiwi wĩrĩ da. <sup>53</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, hāiwa āma romhuri'wa  
norĩ, ĩsimiroti hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono nherē, ĩsimiroti na  
're wapari za'ra wa'aba mono ō di. — Āne te tāma nharĩ za'ra, dama ĩpire  
za'ra norĩ ma, Esitéwā hā.

<sup>54</sup> Tawamhā zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hā Esitéwāhā mreme te te  
wapari za'ra wamhā, ma tō sadawa 'ru za'ra. Taha wa, te 'wasitete za'ra,  
Esitéwāhā āma. <sup>55</sup> Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pě'ēzani na ma  
tō aptete, Esitéwā hā. Taha wa, hāimo ma tō 'mazawē. Tawamhā 'Re  
ĩhāimana u'āsi mono hāiba na rowa'a za'ēne hā ma tō 'madā. Zezusi hā  
ma duré tisā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimire niwĩ te za. <sup>56</sup> Tawamhā  
Esitéwā te 'mahā, āne:

— 'Madā'ā za'ra wa'aba. Ōhōta hāiwa, ma we 'ridawa. Ti'ai āma dasiré  
ĩpodo hā wa tō sabu. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimire niwĩ te za. — Āne te  
tāma 'mahārā za'ra.

<sup>57</sup> Taha wa, tinhīb'rata na ma tō tiwi sipo're nhidā za'ra, dama roti'wa  
norĩ hā. Asa tāma 're sipari za'ra mono sina, ma tō sō rere, te te siwi  
āri da. <sup>58</sup> Sa'ētē te siwi 'mapra, 'ri nho'ōmo babarāi u, ētē na te te siwi  
wĩrĩ da. Tawamhā ti'uza ĩsisiwimhā, ma tō sada sani za'ra, Esitéwāhā  
'ruiwapari'wa norĩ hā te te nasi siwi ahāri pibui pese da. Saru na aibā  
ĩpréduptém nhisi 'rata, ma tō ti'uza hā sa'ra za'ra, ta hā te te sa 'madā'ā  
za'ra da. <sup>59</sup> Tawamhā ētē na te te nasi siwi ahāri ré, ma tō Esitéwā hā  
mre, Zezusihĩ ma. Āne ma tō sina 'mahā:

— Wanhīb'apito Zezusi, ĩpě'ēzani te za ĩwi ĩ'ā, āma atēme ĩmorĩ da.

<sup>60</sup> Tawamhā hi'rātitō ma tō nhamra, Esitéwā hā. Mreme 'rāihā na ma  
tō duré tāma mre, āne:

— Wanhīb'apito, tiwasédé te te ĩ'āma 'manharĩ za'ra nherē, tāma pisutu  
za'ra ō di za, rowasédé hā.

Tawamhā mreme pari, ma tō dārā oto, Esitéwā hā.

## 8

*Saru hā ĩsazei'wa norĩ āma te te ĩrowasutu na'rata zé wasu'u*

<sup>1-3</sup> Esitéwā hā da te ĩwĩrízém na hā ma tō Saru hā dapa'uze.

Tawamhā aibā norĩ hā ma tō Esitéwā siwi tisē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono  
zadawa 'madā'ā pese 'wa norĩ hā. Te te siwi sērē wamhā, te āma ti'ry'ry,  
wawai 'rāihā na. Tawamhā Esitéwā dā'ā parimhā, bātā na ma tō awa'awi



sada tazahi za'ra ni, ãsazei'wa norĩ zada. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã Zeruzarẽ ãma 're ãsi'ubumroi mono zõ, ma tõ rowasédé hã sõ tiwatobro na'rata za'ra, sada dazahi za'ra wa. Saru hã Zezusihi zazei'wa norĩ ãma ma tõ rowasutu, ãsazei'wa hãimanazé hã si'utõrĩ da. 'Ri baba te nasi zasi, ãsazei'wa norĩ zõ. Tawamhã rob u te te nasi da'anhamra, aibã hã duré pi'õ zama. Taha pari, te nasi te te da'ãma arobãdã, te te nasi da'a'maza da, dazazéb 're. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã ma tõ te te siwi ropé, Zeruzarẽ hawi. Ta hawimhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tõ te te ropé, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u zama, daza'rui mono bã. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ si te zahadu 're si'ubumro, Zeruzarẽ ãma hã.

*Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Piripi hã ãwasu'uwẽ na te te dama ãrowasu'u za'ra zé wasu'u*

<sup>4</sup> Tawamhã daro mono bã, ãsazei'wa norĩ te te ãropéi mono hã sihutu sidãpãsi, ma tõ te te dama 're rowasu'u za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ na. <sup>5</sup> Tawamhã Piripi hã Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tõ mo. Tame ma tõ Cristu hã te te dama 're wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã, Danho'reptui'wa da. <sup>6</sup> Marĩ ãwẽ hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã ma tõ te te dama 're ab'manharĩ. Piripihĩ mreme hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tõ ãmreme na 're danhopré, marĩ ãwẽ hã te te 're ã'ab'manharĩ mono hã da te sabu za'ra wamhã. <sup>7</sup> Wa'uburé ré 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ahã na ma tõ apese. Sadari sina te nasi wairé, wa'uburé hã. ãmorĩ waihu'u'õ hã ahã na ma duré pese za'ra, Piripi hã. ãhi'ré zama ma tõ ahã na apese. <sup>8</sup> Taha wa, datoi uptabi za'ra di, 'ri nho'õmo ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã.

<sup>9</sup> Tame te aibã hã 're sãmra, Sima na ãsisi hã. Romhõsi pese 'wa, ta hã. Taha ãma ma tõ aré 're tob'uzu za'ra, samaritanu norĩ hã. Sima hã ãwaihu'u'upe pese newa, te dama 're siwasu'u u'ãsi, dama ãpire na. <sup>10</sup> Aihĩni ma tõ Simahã mreme na 're danhopré aré. ãne te da te dasima 're rowasu'u za'ra, õ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono newa:

— “Õhõ ma hã, aibã ma hã ãwaihu'upe te tãma tihãiba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono waihu'u'upe hã sa'ëté na te tãma tihãiba.” — ãne te da te dasima 're wasu'u za'ra.

<sup>11</sup> Wahub ahã na ma tõ ãma 're datob'uzu za'ra, te te dama 're ã'aromhõsi mono zém na hã. Taha wa, te ãma 're danhopré pese. <sup>12</sup> Tane nheré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na, duré Zezu Cristuhu wasu'u na, Piripi hã te te dama rowasu'u wamhã, ma tõ saze za'ra ni. ãsimirowasu'u hã da te saze za'ra wamhã, ã dawabzuri ma tõ 'manharĩ za'ra ni, aibã norĩ hã, duré pi'õ norĩ zama. <sup>13</sup> Simahã zama ma tõ saze. ã dawabzuri ma duré dame 'manha. Te te 'manharĩ parimhã, te oto Piripihĩ siré 're mo. Tawamhã te nasi ãma titob'uzu, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te nasi dama ab'manharĩ wa, Piripi hã.

<sup>14</sup> Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã zahadu Zeruzarẽ ãma hãimana za'ra ré, ma tõ samaritanu norĩ wasu'u hã wapari za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u, da te ãsaze za'ra zém na rowasu'u hã. Taha wa, ma tõ Pedru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Zuwãhã me. Samariza u datême neb zahuré da, ma tõ satõrĩ zahuré ni. <sup>15</sup> Tawamhã ma tõ datême aimasisi. Simasisi wi, ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma timreme zahuré, da'ãma, Tipé'èzani hã te te dama sõmri da. <sup>16</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono pé'èzani hã zahadu datême wisi õ di, tamomomhã. Wanhib'apito Zezusihi nhisi na si ma tõ ã dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni. <sup>17</sup> Tawamhã

Pedru norĩ hã ma tũ tinhib'rata na da'a'rã upi zahuré. Te te ãma da'a'rã upi zahuré mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tũ Tipẽ'ẽzani hã dama sũmri za'ra.

<sup>18</sup> Tawamhã Sima hã ma tũ sabu, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, da'rã nhisiwi tinhib'rada hã te te nomri zahuré mono ré hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Tipẽ'ẽzani te te dama ã'anhomri mono zé hã. Taha wa, ma tũ sima wẽ, rob'uiprazé hã te te tãma sũmri zahuré da. <sup>19</sup> ãne te tãma nharĩ zahuré:

— ã. Rob'uiprazé, wa za aima sũmri 'wa, asine wa'aba, ãnhib'rada hã da'rã nhisiwi te 're aza'ra mono da, aiwaihu'u pese 'wa hã we ãma sũmri aba da, asine wa'aba te 're da'a'rã upi mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Tipẽ'ẽzani te te dama 're anhomri mono da. — ãne te tãma nharĩ zahuré, Sima hã.

<sup>20</sup> Tawamhã Pedru te asa tãma tinha, ãne:

— E niha ma tũ ãrosa'rata wasé, rob'uiprazém na asima uipra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tiwaihu'u pe te te wama ãsũmri hã. Mo oto aimorĩ ropipa u, ate rob'uiprazéb ré. <sup>21</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tũ aiwaihu'u, asima asimirosa'rata wasété na hã. Taha wa, a hã wanhimromhuri zarina, romhuri waihu'u õ di za. Ta hã ateĩ õ di. <sup>22</sup> Aiwasété wi aipi'ra na. Wanhib'apito ma, aimreme. Tãma asiwasu'u na asimirosa'rata wasédé hã te te aima pari da. <sup>23</sup> Wa tũ ãsina aiwaihu'u. Zahadu asimi'ru hã sa'ëtẽ di. Zahadu te Satanasi hã atété, aiwasété hawi aiwatobro tũ da. — ãne te Simahã ma tinha, Pedru hã.

<sup>24</sup> Tawamhã Sima te asa tãma tinha:

— A norĩ wa'wa hã te za ããma aimreme 'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ropipa hã uburé ãma ãrowasu'u na te te ãma ãma uwaimrami tũ da. — ãne te Sima hã asa tãma nharĩ zahuré, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me.

<sup>25</sup> Tawamhã Pedru norĩ hã Wanhib'apito mreme na te te dama rowahutu zahuré pari, ma tũ apã tineb zahuré, Zeruzarẽ u. Neb zahuré wamhã, te sipa zahuré, daza'rui mono bã, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi wasu'uwẽ na te te dama rowasu'u zahuré mono da.

*Piripi hã aibã te te ãsõpõtẽzé wasu'u, Etizopizaha nhihudu hã*

<sup>26-28</sup> Tawamhã aibã hã ma tũ mo, Zeruzarẽ u. Etizopiza na darom nhisi ãma Cãdasi na pi'õ siroti'wa nhisi ma, rob'madã'ã'wa hã. Etizopiza ãma dama pire di, ta hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma wata da, ma tũ mo. ãma wata pari, te oto mo apã tirob u, awaru na wedewara zapore na. Morĩ sina te te romnhoré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré na, Iza'izaha nhimi'ui'éré na.

Tawamhã hãiwa ãma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã ma tũ Piripih ma rob'ru, ãne:

— Aiwahutu, pi'reba aimorĩ da, Daza na 'ri nho'õmo nhisi u bãdãdi tum na aimorĩ da, Zeruzarẽ hawi. — ãne te tãma tinha.

Taha wa, te Samariza hawi oto mo Piripi hã, Daza u bãdãdi na morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tũ tisã aibã hã, Zeruzarẽ hawi apã ãmorĩ hã. <sup>29</sup> Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tũ tãma tinha Piripih ma, ãtẽme si'ré da, ãsababa morĩ da, awaru na wedewara zapore zabãba.

<sup>30</sup> Tawamhã ma tũ ãtẽme sina rotété, Piripi hã. Tawamhã ma tũ te te wapari, te te romnhoré mono ré, aibã hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré hã te te sũrẽ, Iza'izaha nhimi'ui'éré hã. Tawamhã Piripi te ãma 'mahã, aibã hã:

— E ĩwasu'u hã ma tō ĩwaihu, ĩ'ui'ééré, ĩsōré mono hã. — Āne te āma 'mahã.

<sup>31</sup> Tawamhã asa te tãma tinha:

— E 'wa te te ĩma waihu'u bã, wa za waihu'u. — Āne te asa tãma tinha.

Tawamhã ma tō 'mahã, ĩtẽme sarõtõ da, awaru na wedewara zapore 're, siré neb da. <sup>32</sup> Rob'ui'ééré te te ĩsōré mono hã ãne:

“Pone'ërebã, da te wĩrĩ da, da te dasiwi ĩsaprõni ne, ma tō dasiwi saprõni ni, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã dawĩ sisawi āna ma tō dama mo. Duré pone'ërebã 'ra hã da te séré nhĩhãri wamhã, ĩsadari õ ne, ari'iwĩ ma tō tihãiba.

<sup>33</sup> Wẽ nherẽ, ma tō dasiwi wĩrĩ ni, wasété newa. Ni'wa hã te te dawĩ sawĩ õ di, da te dasiwi wĩrĩ tõ da. Ti'ai āma 're morĩ õ di oto. 'Ra āna ma tō dârã. Sihudu õ di. Sihudu õ wamhã, da te wasu'u waihu'u õ di, ĩsihudu wasu'u hã.”

Āne ĩbaihã na rob'ui'ééré, aibã te te ĩsōré mono hã.

<sup>34</sup> Tawamhã aibã te oto sadanha, Piripi hã:

— ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã e 'wa hã te wasu'u. E te siwasu'u. E aimawi hã te wasu'u. Ma'ãpé, ĩma wasu'u na. — Āne te sadanha.

<sup>35</sup> Tawamhã Piripi, rob'ui'ééré te te ĩsōré mono zém na ma tō tãma rowasu'u na'rata. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tō tãma waihu'u, aibã ma.

<sup>36</sup> Tawamhã bãdãdi na neb zahuré ré, ma tō â u aimasisi zahuré. Tawamhã aibã hã ma tō â hã tãma 'mahã, Piripihĩ ma:

— Āhãta â. E wanhimizahãri õ di za a'â, â dawabzuri hã ĩma 'manharĩ da. — Āne te aibã hã sina 'mahã.

<sup>37</sup> Taha wa, te Piripi hã asa sadanharĩ pese:

— E tō sena, ma tō ĩsazei pe. Sazei pese wamhã, â dawabzuri te za tō ĩ'manha. — Āne ma tō Piripi hã tãma tinha asa.

Tawamhã aibã, te duré tãma tinha:

— Tō sena wa saze, Zezu Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra hã. — Āne te tãma tinha.

<sup>38</sup> Taha wa, aibã hã ma tō tãma ĩromhuri'wai ma tinha, awaru na wedewara zapore hã a'â simizazãri da. Taha wa, ma tō ĩré mazazãri za'ra.

Āi ba, ma tō oto si'ra zahuré. Tawamhã â dawabzuri, ma tō Piripi hã tãma 'manha, aibã ma. Tawamhã apã ma tō pu. <sup>39</sup> Ā hawi pusi wamhã, Wanhib'apito pẽ'ẽzani hã awa'awi ma tō Piripihĩ āma aimani. Te te sãmri õ di oto, aibã hã. Tane nherẽ, ma tō rowẽ na tirob u hã wara apã, to sina.

<sup>40</sup> Tawamhã Piripi hã sisa'rese āna ma tō wi, Azotu na 'ri nho'õmo nhisi u hã. Siwaihu'u õ di. Tawamhã ta hawi te oto mo, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tamomo morĩ ré, 'ri nho'u hã te te anhopêtẽ mono sidãpãsi ma tō sipa, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te dama wasu'u mono da. Tawamhã ma tō oto wi, Sézareza u.

## 9

*Saru hã tihãimanazém na te te ĩsaprĩzé wasu'u*

*Atusi 22.6-16; 26.12-18*

<sup>1</sup> Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã Zezusihi wasu'uwẽ na daro mono bã te te siwĩ āma 're ropéi mono ré, te zahadu Saru hã te te tãma 're amhãzépa za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. Wanhib'apito Zezusihi nhĩrã zarina 're nomro mono 'ru te, te te tãma 're amhãzépa za'ra, te te uprosi da. Tawamhã nimahã bãtã na sasedoti ĩpire uptabi u ma tō mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã ĩpire uptabi u, rob'ui'ééré hã te te tiwĩ waptêrẽ da. <sup>2</sup> Ta hã rob'ui'ééré hã Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u te te âri da, ma

tô tiwi waptê, tame zudezu norĩ te, rowahutu'wa norĩ ma, te te sômri za'ra da, sasedoti ãpire zadawa para ãtême ãmorĩ za'ra na rob'ui'ére hã. Tawamhã Wanhib'apito 're ãhãimana mono zém na 're ãnomro mono norĩ hã, rob'ui'ére'wa zadawa para te za Saru hã we te te simro, Zeruzarê u pawasisi ré, aibã hã, pi'ô zama.

<sup>3</sup> Tawamhã Damasitu u te te rosahutu wamhã, waptu na ma tô hãiwa hawi rowa'a za'ene hã tãma ai'ubuzi, Saruhu ma. ãhãiba nho'ômo, ma rob'uiwê. <sup>4</sup> Taha wa, ma tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã ma tô wapa. ãne te 'mahã:

— Saru. Saru. E marĩ wa, te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo. — ãne te 'mahã.

<sup>5</sup> Tawamhã Saru hã te asa 'mahã:

— Apito, e 'wa hã, a hã. — ãne te sadanha.

Asa te duré tãma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa ai'mahã. Te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo. <sup>6</sup> Ma'ãpé ãhãna aiwahutu, 'ri nho'ômo u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, marĩ 'manharĩ da. — ãne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

<sup>7</sup> Tawamhã aibã ãsiré ãsi'aba're norĩ hã ône haré ma mazahãri za'ra. Ari'wi te aimasa. Sadaihu'u ãna ma tô ni'wa hã ãma mreme wapari za'ra. Tane nherê, ni'wa hã te te ãma sãmri za'ra ô di, ta norĩ hã. <sup>8</sup> Tawamhã Saru, ma tô wahudu oto. Wahutu wamhã, ma tô toporo. Tane nherê, te te rob'madã'ã waihu'u ô di. Tob a di. Taha wa, ãsiré ãsi'aba're norĩ hã ma tô te te siwi patété, te te siwi saprõni da, Damasitu u. <sup>9</sup> Tame bãdã hã si'ubdatô te ãma ne, te te rob'madã'ã waihu'u ãna hãimana ré hã. Marĩ na si'upari ô di. Sai ãna te nasi da'wa. Te te hã'rêne ô di duré.

<sup>10</sup> Tawamhã Damasitu ãma aibã hã te 're sãmra, Zezusihi nhirã zarina 're ãmorĩ hã, Ananiza na aibã nhisi hã. Tawamhã sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ãrowêrê ne, ma tô Wanhib'apito hã tãma sihãiré. ãne te 'mahã:

— Ananiza.

Tawamhã asa ma sada'ã:

— E marĩ, ãnhib'apito.

Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:

<sup>11</sup> — Aiwahutu, Zudasihĩ nhorõwa u aimorĩ da, "Awa'awi" 'ri nho'ômo nhi'rĩti nhisi ãma ãsõrõwa u. Tame te za aibã zô asinha, Saru na aibã nhisi zô, Tasu na 'ri nho'ômo nhisi ãma ãpoto zô. ãhãna te we ãma mre. <sup>12</sup> Sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ãrowêrê ne, ma tô aiwaihu'u, ãtême aiwisi ô ré. Te te rob'madã'ã hã. Asib'rada ãrã ãma hiri da, tãmo wê da, ãtême ãaimorizém na hã ma tô waihu'u siro. — ãne te Ananizaha ma tinha, Wanhib'apito hã.

<sup>13</sup> Tawamhã Ananiza te asa tãma tinha:

— ãnhib'apito, da'ahã na ma tô ãma wasu'u za'ra ni. Ô hã, u, Zeruzarê ãma ma tô ãwasédé hã te te ãma 're ab'manharĩ, asazei'wa norĩ ãma. <sup>14</sup> ãme te za oto, u, sasedoti ãpire norĩ zadawa para dapawasisi za'ra, ai'ãma 're ãdawata za'ra mono norĩ hã apã te te simroi mono da. — ãne te asa tãma tinha.

<sup>15</sup> Tawamhã Wanhib'apito te asa tãma tinha:

— Mo oto ãtême aimorĩ. Ô hã, Saru hã wa tô ãsima pisutu, ãzadawa wasu'u'wa da. Zudezu'ô norĩ ma, te za te te 're ãzadawa wasu'u, duré dama roti'wa norĩ ma, duré ãzarazéhé nhihudu norĩ ma zama. <sup>16</sup> Tawamhã, te te dama 're ãzadawa wasu'u mono wamhã, te za oto te te 're robzépata. Uburé za te te 're ãrobzépata mono zém na wa za tãma awaihu'u siro, Saruhu ma. — ãne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

<sup>17</sup> Taha pari, ma tô mo Ananiza hã, Zudasihî nhorôwa u. Tawamhã ma tô 'ri para u âzé. Sébré wamhã, ma tô tinhîb'rada hã tino, ï'rã nhisiwi, Saruhu 'rãî âma. Âne te tâma tinha:

— Ìsisânawã Saru, Wanhib'apito hã ma tô we atême ìzatô, tô ô hã Zezusi hã, Damasitu u we aimorî ré, bâdâdi wa, aima ïsîhâi'rê hã. Ta hã ma tô we atême ìzatô, atômo wê da, apâ rob'madâ'â hã, duré Ìpê'êzani ré si 're aihâimana mono da, aipê'ê wê na si. — Âne te tâma tinha.

<sup>18</sup> Tawamhã awa'awi pe'a hã ne hã ma tô tizarôto zahuré, ïtômo hawi. Ma tô apâ tâma tiromnho'a. Tômo wê di oto. Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, â dawabzuri ma tô tâma 'manharî ni awa'awi. <sup>19</sup> Â dawabzuri te te 'manharî parip si, ma tô ai'upa. Taha wa, apâ ma tô aptete oto.

*Saru hã Damasitu âma ïsâmrazé wasu'u*

Tawamhã bâdâ umro na ma tô âma ne, Damasitu âma ïsazei'wa norî 'rata sãmra ré, Saru hã. <sup>20</sup> Tawamhã awa'awi ma tô ïwasu'uwê na dama âma sãna'rata oto, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra, 're ïhâimana mono na hã. <sup>21</sup> Da te wapari za'ra wamhã, aihîni, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te âne dasima nharî za'ra ni:

— Oro ô hã Zezusihi zazei'wa te te 're 'mapârî mono za, Zeruzarê âma hã. Oro we wisi za duré âwa, Zezusihi zazei'wa norî zô, pawasisi ré apâ te te simroi mono da, sasedoti Ìpire norî u. — Âne te dasima nharî za'ra ni.

<sup>22</sup> Saru hã te te rowasu'u waihu'u pese di. Simirowasu'u pire di duré. Tawamhã tinhimirowasu'u pire na ma tô te te âma rosa'rê. Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu wasu'u na ma tô mreme pire na tâma rowasu'u za'ra, zudezu norî ma. Tawamhã te te rowasu'u pire wa, zudezu norî hã te te sada'âbâ waihu'u za'ra ô di.

<sup>23-24</sup> Tawamhã Damasitu âma hâimana ré, bâdâ ahâ na âma ne pari, ma tô zudezu norî hã sada si'rã'ôto, Saruhu da. Tawamhã ma tô dama âma rowairébê za'ra, te te siwi dama hâiba 'ru za'ra da, da te dasiwi wîri da. Taha wa, bâtâ bâre ma tô sô tinhopré, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa âma, te te siwi wîri da. Barana zama, te duré sô rob'madâ'â za'ra. Tawamhã da te dasima ï'ru za'ra zé wasu'u hã ma tô sina wapa, Saru hã. <sup>25</sup> Taha wa, nimahã mara na Saruhu siré 're ïnomro mono norî hã ma tô Saru hã si'ôto 're siwi âma si'ra 'ri zadazâri hawi, 'ri nho'ômo uirîzém na'rata âma 'ri mana u te te siwi hiri da, dawi.

*Saru hã Zeruzarê âma ïsâmrazé wasu'u*

<sup>26</sup> Tawamhã Zeruzarê u te oto mo, Saru hã. Tamomo oto wisi wamhã, Zezusihi nhirã zarina 're ïnomro mono norî siré 're hâimana mono neza. Tane nherê, ta norî hã te te pipa za'ra di. Saru hã ïsazei uptabi 'wa na tâma siwasu'u za'ra wamhã, te te âma saze za'ra ô di, ïsiwasu'uzém na hã. <sup>27</sup> Tawamhã Banabé hã ma tô Saruhu âma aime. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norî u ma tô saprô, te te tâma wasu'u za'ra da, bâdâdi wa Wanhib'apito te te ïsabuzém na hã. Duré Saruhu ma, Wanhib'apito te te ïrowasu'uzém na ma tô tâma wasu'u za'ra. Damasitu âma pahî âna Zezusi te te dama ïwasu'uzém na, te duré tâma rowasu'u za'ra. <sup>28</sup> Taha parip si, ma tô dasiré 're mo oto Saru hã, Zeruzarê âma ïsazei'wa norî siré. Pahî âna, ma tô Wanhib'apito hã te te dama 're sadawa wasu'u, Zeruzarê 're, 'ri wa'ôno 're ïhâimana za'ra mono 'remhã. <sup>29</sup> Zudezu norî, deredu norî mreme na 're ïmreme zusi mono norî ma, ma tô duré te te 're rowasu'u. Ta norî hã ma tô nasi asa tâma nharî za'ra, ïsimirowasu'u wa'râmi. Tawamhã ta norî

hã te sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. <sup>30</sup> Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã da te dasima ĩru za'ra zé hã te te waihu'u za'ra wamhã, ma tō Saru hã siwi saprõ, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawi ma tō duré siwi satõ, Tasu na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da.

<sup>31</sup> Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, rowē di oto, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, duré Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi āma zama. Uburé tãma rowē za'ra di oto, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã daro mono bâ. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzém na ma tō ĩsazei'wa norĩ hã 're hãimana nhiptete za'ra. Taha zarina, ma tō duré ĩsazei'wa norĩ za'rada hã sina hãimo. Ta norĩ hã ma tō Wanhib'apito Zezusi hã te te 're wazé pese za'ra.

*Pedru hã Rida āma ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u*

<sup>32</sup> Tawamhã Pedru hã ma tō 're mo, daza'rui mono bâ. 'Re morĩ wamhã, nimahã bâtã na ma tō wi, Rida na 'ri nho'õmo nhisi u. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwē, tame 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã te te waimrami mono da. <sup>33</sup> Tame ma tō aibã hã sōpētē ĩmorĩ'õ hã, Ene'asi na ĩsisi hã. 8 na ma tō āma tiwahu, waptãp si 're sa'wari mono ré hã. <sup>34</sup> Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ene'asi, Zezu Cristu ma tō aipese. Aiwahutu. Asa'warizé hã sa'ra pese. — Āne te tãma tinha.

Tawamhã awa'awi ma tō wahudu, Ene'asi hã. <sup>35</sup> Tawamhã uburé Rida āma 're ĩdahãimana za'ra mono hã, duré Sarõ na romhãpã nhisi āma 're ĩdahãimana za'ra mono hã te 'madã'ã za'ra ni, ĩhi'ré pesezé hã. Taha wa, ma tō aipizari za'ra ni, Wanhib'apito niwĩ oto 're danomro mono da.

*Pedru hã Zopi āma pi'õ te te ĩhãiwa'utuzé wasu'u*

<sup>36</sup> Tawamhã pi'õ hã Zezusihi nhirã zarina 're ĩmorĩ hã te 're hãimana, Zopi na 'ri nho'õmo nhisi āma. Tabita na pi'õ nhisi hã. Deredu norĩ nhiminhisizém na Docasi na ĩsisi amo hã. ĩsibrob'õ norĩ āma te 're siwãrĩ u'ãsi, Docasi hã. Marĩ iwē si te te dama 're ab'manharĩ u'ãsi.

<sup>37</sup> Tawamhã Rida āma Pedru hã zahadu sãmra ré, ma tō tiházé, Docasi hã. Házé pire wa, ma tō dãrã. Taha wa, ma tō dasiwi hãiba upsõ ni. Da te dasiwi hãiba upsõ pari, ma tō dasiwi hiri ni, 'ri 're wa'wa u hãimo. <sup>38</sup> Tawamhã Pedru hã Rida āma zahadu ĩhãimana na ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã. Rida u hã, romhuture di, Zopi hawimhã. Taha wa, ĩwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tō aibã norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré ni sõ, te te tãma sadawa wasu'u zahuré da, Zopi u ĩtēme morĩ su'u za'ra da.

<sup>39</sup> Tawamhã Pedru te sima rowē, ĩme morĩ zahuré da. Tawamhã tamomo wisi wi, ma tō siwi saprõ hãimo, 'ri 're wa'wa u. Tame, uburé pi'õi mrotõ norĩ hã ma tō siwi uirĩ Pedru hã, siwa'õ za'ra sina. 'Ry'ry sina, te nasi zazahã hã tãma wē za'ra, te te 'madã'ã za'ra da, hãiba ré ré te te dama 're ĩ'ahã're mono hã, Docasi hã. <sup>40</sup> Taha wa, ma tō Pedru hã tãma rob'ru za'ra, aihĩni wairébé da. Wairébé za'u si, ma tō hi'rãtitõ nhamra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, mreme da. Tawamhã ma tō aipi'ra, pi'õ ĩdã'ã u. Te tãma tinha, āne:

— Tabita, ai'utu. — Āne te 'mahã.

Tawamhã pi'õ hã ma tō toporo. Pedru te te 'madã'ã wamhã, ma tō udu. <sup>41</sup> Taha wa, Pedru hã ma tō pa'ã, te te pawaptob da, para na sab da hãiwi. Tawamhã, wahutu wamhã, Pedru ma tō dazõ hã, uburé Zezusihi zazei'wa norĩ zõ, duré ĩmrotõ norĩ zõ zama, ĩhãiwa'udu hã te te sabu za'ra

da. Taha wa, ma tô sabu za'ra ãhâiwa'udu hã, tihãibazém na apã hãimana wa.

<sup>42</sup>Tawamhã 'ri pâ ma tô pi'õi wasu'u hã te te ropé, Zopi ãma hã. Ìwasu'u da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Wanhib'apito hã. <sup>43</sup>Tawamhã Pedru hã bâtã ahã na ma tô tame tihãiba a'ã, Zopi ãma. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa ãma te nhamra.

## 10

*Conerizu hã, Pedruhu zô ãhãrãzé wasu'u*

<sup>1</sup>Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi ãma te aibã hã 're sãmra, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, Conerizu na ãsisi hã. Ta hã romanu. Da'wapéi'wa norĩ hã, ãsimi'ubumro norĩ hã Itarianu na ãwaptêrê zara hã. Ta norĩ zama romanu. <sup>2</sup>'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã'wa te 're hãimana Conerizu hã, duré ãsõrõwa ãma ãsiré 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama. Zudezu norĩ, ãsibrob'õ norĩ ãma ma tô 're siwãrĩ u'ãsi ta hã, zudezu õ nherê. Te duré 're mreme u'ãsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. <sup>3</sup>Tawamhã nimahã bâtã na bâdã sipra wi, ma tô marĩ hã sabu, sõtõ õ nherê, sõtõ 'rowi te te ãrosawêrê ne. Hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa hã ma tô sabu. Ma tô we ãtême sina rotété. Taha wa, te oto 'mahã:

— Conerizu. — ãne te 'mahã.

<sup>4</sup>Tawamhã tãma pé'ẽwara nherê, te te 'madã'ã pese sina, ma sada'ã asa: — E marĩ na te we ã'mahã.

Tawamhã asa te tãma tinha, hãiwa ãma romhuri'wa hã:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô te te 're aiwapari ze, tiwi 're ãrowaptêrê mono zém na hã. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na zama ma tô aiwahu'u. Taha wa, te ai'ãma 're po're pu'u u'ãsi. <sup>5</sup>Taha wa, te za ãda'mazatõ, Zopi u Sima Pedru na aibã nhisi zõ. <sup>6</sup>Tinhisara 'rata te a'ã nhamra, romhã su'u 'wai 'rata. ãsõrõwa hã ãporé zaihã na te 're sa, 'ri hã.

— ãne te tãma tinha.

<sup>7</sup>Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u pari, ma tô apã mo ãhawi, hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa hã.

Taha wa, te Conerizu hã sítême sô tihãrã zahuré, ãsõrõwa 're, tãma ãromhuri'wa norĩ zõ. Tizadawa zapari'wa zõ zama te hã, da'wapéi'wa zõ. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã'wa, da'wapéi'wa hã. <sup>8</sup>Marĩ te te ã'madã'ãzém na te tãma rowasu'u za'ra. Taha parimhã, ma tô satõrĩ za'ra, Zopi u si'aba'rê da.

<sup>9</sup>Tawamhã si'aba'rêi ré, ma tô tiwi ti'awê za'ra. Awê bâtã na te duré ai'aba'rê, Zopi u. Tawamhã tamomo ma tô oto rosahutu za'ra.

Tawamhã ta norĩ hã, Conerizu te te ãsatõrĩ za'ra norĩ hã ãtême sihutu õ ré, abzuma ma tô Pedru hã sai'u 'ri nhisi hãpã u hãimo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, mreme da. <sup>10</sup>Tawamhã mra hã ma tô ãwĩ. Sa neza. Tawamhã sô danhipi ré, ma tô duré marĩ hã sabu, sõtõ õ nherê, sõtõ 'rowi te te ãrosawêrê ne. <sup>11</sup>Hãiwa 'ridawa, ma tô sabu. Marĩ hã te we si'ra ti'ai u, zazahã hã wawê ne hã. ãhã nhipi na ma we 'rã'õtõ. <sup>12</sup>Abaze hã te ã're daba'wara, ãnhize hã ãnhi ze'õ zama siwazari, ti'ai baba di'i na te te sina 're ãrobãdã za'ra mono norĩ zama. Si zama te siwazari daba'wara.

<sup>13</sup>Tawamhã Pedru, ma tô wapa, ni'wai mreme hã. ãne te 'mahã:

— Pedru, aiwahutu, asima 'maiwĩrĩ da, asai hã. — ãne te 'mahã.

<sup>14</sup>Tawamhã asa te tãma tinha:

— ãnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ ãwasétêre hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ãwê'õ hã.

<sup>15</sup>Tawamhã tãma ãrowasu'u'wa te duré tãma tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, marĩ hã ìwě na te te aima wasu'u wamhã, waseté õ nherě, asiwi wě'õ õ di za.

<sup>16</sup> Tô õhõ na si ma duré tãma ãma sahu, maparane. Taha pari, ma tô ti'ã apã, hãiwa u zazahã hãi wawě ne hã.

<sup>17</sup> Tawamhã Pedru te zahadu ãma rosa'rata, te te ì'madã'ázém na hã marĩ te te tãma ìwasu'u hã te te waihu'u õ wa. Te te ãma rosa'rata ré, Conerizu te te ìsatõrĩ za'ra norĩ hã ma tô aihutu, 'ri nho'õmo u. Tawamhã Simahã nhorõwa zõ ma tô dazadanharĩ za'ra. 'Ridawa, te aimasa oto.

<sup>18</sup> Tawamhã te sô da'mahãrã za'ra:

— E Sima Pedru hã te nhamra. — ãne te dazadanharĩ za'ra.

<sup>19</sup> Zahadu te Pedru hã ãma rosa'rata, te te ì'madã'ázém na. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'ězani na tãma waihu'u, ãne:

— Õhõta, aibã norĩ hã te we asõ sinharĩ za'ra, si'ubdatõ ìhãiba norĩ hã.

<sup>20</sup> Taha wa, ma'ãpé aiwahutu, ìtême si'ra za'ra da. Ta norĩ hã zudezu'õ na 're hãimana za'ra mono nherě, tiwi aiwairĩ za'ra õ di za, wa hã te we atême ìsatõrĩ za'ra na dã'ãsina. — ãne ma tô Pedruhu ma waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'ězani hã.

<sup>21</sup> Tawamhã Pedru, ma tô si'ra oto, aibã norĩ u. Te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã Sima Pedru na ìnhisi hã. E marĩ da, te ìzõ asinharĩ za'ra wa'wa. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

<sup>22</sup> Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô wei wazatõrĩ za'ra atême, Conerizu na ìsisi hã. Ta hã aibã ìwě, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìwata u'âsi mono. Duré zudezu norĩ te te 're ì'awěsãmri mono. Hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô po're pu'u Conerizu hã, asõ hãrã da, asimirowasu'u hã te te wapari da. — ãne ma tô tãma sadawa wasu'u za'ra, Pedruhu ma.

<sup>23</sup> Tawamhã Pedru te tãma rob'ru za'ra, 'ri para u sisisi da, sõtõ za'ra da a'ã.

Tawamhã ma tô ãma ti'awě za'ra. Awěpsi, te ìme timorĩ za'ra, aibã norĩ me. Zezusihi zazei'wa norĩ zama te duré umro na ìsiré ai'aba'ré, Zopi ãma 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. <sup>24</sup> Awěpsi te za aihutu, Sézareza u hã. Tame Conerizu hã te zahadu sô mapa. Sô ìhãrã za'ra norĩ hã te duré ìsiré sô mapari za'ra, ìsisãnawã norĩ hã, duré ìsiwadi norĩ zama.

Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô aihutu. Sihutu wi, Pedru hã te 'ri tême mo. <sup>25</sup> 'Ri para u sébré õ ré, ma tô sina uzusi 'ridawa u, Conerizu hã. Tawamhã Conerizu hã 'rã po sina, ma tô aime ìpapara hi'rãtitõ, Pedruhu papara, tãma wapu wa, ãma wata da. <sup>26</sup> Tane nherě, Pedru hã ma tô wahutu. ãne te tãma tinha:

— Aiwahutu. Wa hã asine hã a'uwě. — ãne te tãma tinha, Pedru hã.

<sup>27</sup> Tawamhã te te sima rowasu'u zahuré sina, ma tô oto si'mazasi zahuré, 'ri para u. Da'ahã na ma tô sô tasi'rã'õtõ ni. <sup>28</sup> Tawamhã Pedru hã te te da'madã'ã wamhã, te dama tinha, ãne:

— A norĩ wa'wa hã ma tô ìwaihu'u pese za'ra wa'wa, 're ìwahãimana za'ra mono zém na hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ nhorõwa u 're wanhisisi waihu'u mono õ di. Wa norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwě 're wahãimana za'ra mono wa, wa tiwi 're wasi'uwati pese za'ra, zudezu'õ norĩ wi. ãne 're ìwahãimana za'ra mono zé hã. Tane nherě, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ìma waihu'u pese oto, ni'wa, ìwě na 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma wasu'u wamhã, zudezu'õ nherě, te ìsiwi wě'õ tõ da. ãne ma tô ìma waihu'u. <sup>29</sup> Taha wa, ãma ìzõ aihãrã za'ra



wa'aba wa, awa'awi wa tō we atēme ĩmorĩ za'ra wa'wa, ĩsiwairĩ āna. Ma'āpé, ĩma rowasu'u za'ra wa'aba. E marĩ da, te āma ĩzō ĩda'mazatōrĩ za'ra wa'wa, we ĩmorĩ da, atēme za'ra wa'aba. — Āne te dama tinha, Pedru hã.

<sup>30</sup>Tawamhã Conerizu te asa tãma rowasu'u oto, āne:

— Bãdã si'ubdatō ma tō ĩ'āma ai'utō, aibã ĩtēme ĩwisizém na hã. 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, ĩmreme ré, ma tō ĩtēme wi, bãdã sipra wi. Ti'uza hãirã na ma tō rob'uiwē, rowa'a nherē. <sup>31</sup>Tawamhã te ĩma tinha, āne: “Conerizu, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, 're aimreme mono ré, ma tō te te 're aiwapari ze. Duré da'āma 're aiwãrĩ pese mono na ma tō aiwaihu'u. <sup>32</sup>Ma'āpé da'mazatōrĩ, Zopi u. Sima Pedruhu zō aihãrã. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorōwa āma te nasi da'wa. Ā poré zaihã na te ĩsōrōwa hã 're sa, 'ri hã.” Āne te ĩma tinha. <sup>33</sup>Taha wa, wa tō ĩsi'aba'ré na āma asō da'mazatō, we aimorĩ da. Taha wa, ma tō we oto watēme aiwi. Rowē di oto. Āhãna wa tō āme wasi'rã'ōtō ni, 'Re ĩhãimana u'ási mono nho'a, Wanhib'apito te te aima ĩpisutuzéb zarina, wa te wapari za'ra da, ĩsimiroti hã. — Āne te Conerizu hã tãma rowasu'u, Pedruhu ma.

*Pedru hã Conerizu norĩ ma, te te ĩrowasu'uzé*

<sup>34-35</sup>Tawamhã Pedru hã timreme na ma oto āma tãma sãna'rata za'ra, āne:

— Tō ta, āhãna wa tō waihu'u. Tō sena 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ma tō si'āma ropisutu, dawĩ 're sisawi tō mono da, zudezu nherē, duré zudezu'ō nherē. Daro mono bã, ĩwē si da te 're 'manharĩ za'ra mono da, ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za tō te te sima 're da'awē aiwapsi. Misi, ma tō te te da'āma sima 're rosa'rata, dawĩ 're sisawi tō mono da. <sup>36</sup>'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u hã ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tizadawa wasu'u hã ma tō wama waihu'u za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma. Zezu Cristu hã ma tō watēme satōrĩ za'ra, te te wama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhãimana u'ási mono āma rowē na 're ĩdanomro mono zém na hã. Zezu Cristu hã, uburé Danhib'apito uptabi. Taha wasu'u ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>37</sup>Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai āma 're ĩhãimana mono zém na hã ma tō duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristu hã. Zuwã Batita hã ma tō dama rowasu'u, â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. Taha parip si, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai mono bã, ma tō 're mo, Zezu Cristu hã. Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're ĩmorizém na ma tō sãna'rata. <sup>38</sup>'Re ĩhãimana u'ási mono hã ma tō Tipē'ēzani hã tãma tisō, Zezusihi ma, Nazaré āma aré 're ĩsãmra mono ma. Tiwaihu'u pese zama ma tō tãma tisō. Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai wa'wai baba, ma tō 're mo, marĩ ĩwē hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã. Duré, Wa'uburé nhimiwada'uri nhiptete zarina 're ĩhãimana siwamnarĩ za'ra mono norĩ hã ma tō te te 're apese. Āne ma tō ĩwē hã te te dama 're ab'manharĩ, ĩmama hã ĩsiré 're morĩ u'ási wa, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. Āne Zezu Cristu 're ĩhãimana mono zém na ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>39-40</sup>Wa norĩ hã Zeruzarē āma duré daza'ruĩ mono bã, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai āma uburé Zezusi te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono na watōmo na wa te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zéb zarina, wa tō wa te dama āma 're rowasu'u za'ra. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

Te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Ta hã, Zezu Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasōmrizém na ma tō dasiwi wĩrĩ ni. Tane nherē, bãdã maparane āma

si'utōrī ō ré, ma tō apâ hâiwa'utu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha pari, ma tō tâma pisutu Zezusihi ma, wama sihâi're za'ra da. <sup>41</sup> Aihîni, da te sabu za'ra ō di. Wa nori si wa tō wahâiba pisutu sabu za'ra ni. Romhã ré, ma tō 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sima wawê za'ra, Zezusihi hâiwa'utuzém na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Taha wa, watēmep si ma tō satō, Zezusi hã hâiwa'utu parimhã. Wa tō ìsiré wasaihuri ni. Wa tō duré ìsiré âhuri ni, apâ hâiwa'utu parimhã. <sup>42</sup> Taha wa, ma tō wama pisutu za'ra, ìwasu'uwê na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Ma tō duré wapisutu za'ra, Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na, wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra mono da, dama rowairébé'wa da hã. Tawamhã dahâiba ré 're ìdahâimana za'ra mono nori ma, te za te te dama 're arowairébé, duré 're ìdadâ'â za'ra mono nori ma zama. <sup>43</sup> Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa sidâpâsi, ma tō Zezusi za te te dama 're ì'ab'manharî wê mono zém na wahi'rata nori ma, te te 're wasu'u sirômo za'ra, âne: “Ô hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé hã te za te te dama 're apari, te te da'âma 're ab'madâ'â mono tō da oto.” Æne ma tō wahi'rata nori ma, te te 're wasu'u za'ra, ìsadawa wasu'u'wa nori hã. — Æne ma tō tâma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

*'Re ìhâimana u'âsi mono hã zudezu'ô nori ma, Tipê'êzani te te tâma ìsôMRI za'ra zé wasu'u*

<sup>44</sup> Tawamhã Pedru hã zahadu te te tâma rowasu'u za'ra ré, ma tō 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã tâma sôMRI za'ra, Pedruhu mre me wapari'wa nori ma hã. Taha wa, ìpê'ê mono bâ ma tō sisisi, hâiwa hawimhã. <sup>45-46</sup> Tawamhã zudezu nori, Zezusihi zazei'wa 're ìhâimana za'ra mono nori hã, Pedruhu siré, Zopi hawi ìsi'aba're nori hã ma tō âma titob'uzu za'ra, zudezu'ô nori âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani hã ta nori ma zama, te te oto sôMRI za'ra wa. Taha wa, te zudezu'ô nori hã damreme amo na sima robzanhamri za'ra, timreme nai ō nherê. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, te duré tiwata za'ra, ìwaihu'u pese na. Æne hã te te wapari za'ra wamhã, te zudezu nori hã sima nharî za'ra, âne:

— Oro ō nori hã zudezu'ô za, ma 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã tâma sôMRI za'ra. — Æne te zudezu nori hã sima nharî za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tâma nharî za'ra, âne:

<sup>47</sup> — 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tō Tipê'êzani hã tâma sôMRI za'ra, te te wama ìsôMRI za'ra ne hã. E 'wa hã te za tawamhã â hã tiwi sawi za'ra, â dawabzuri hã te te 'manharî tō za'ra da, ìwa. Mare di. Te za tō 'manharî za'ra, ta nori hã. — Æne ma tō tâma nharî za'ra.

<sup>48</sup> Tawamhã ma tō tâma 'ru za'ra, Zezu Cristuhu nhisi na, ìsadawa para â dawabzuri hã te te 'manharî za'ra da, zudezu'ô nori hã. Tawamhã Pedru te siwi waptê, ì'rata sãmra za'ra da a'â.

## 11

*Pedru hã zudezu'ô nori u timorizém na ìsiwasu'uzé*

<sup>1</sup> Tawamhã ìsazei'wa nori hã, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ìhâimana za'ra mono nori hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa nori me, ma tō wapari za'ra, âne: “Zudezu'ô nori zama ma tō, u, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã saze za'ra, Zezusihi wasu'uwê hã.” Æne ma tō ìsazei'wa nori hã rowasu'u hã wapari za'ra, daza'rui mono bâ. <sup>2</sup> Tawamhã Pedru hã ma tō apâ mo, Zeruzarê u. Wisi wamhã, ni'wam nori hã ma tō tâma nharî za'ra. Zudezu'ô nori âma te âne sima rosa'rata za'ra, ta nori hã: “Zezusi hã da te saze za'ra nherê, danhihâiwata nhihâri ō wamhã, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono te te 're da'anho'reptui mono ò di za." Āne te sima rosa'rata za'ra. <sup>3</sup>Taha wa, ma tō tãma nharĩ za'ra, Pedruhu ma, āne:

— Zudezu'õ norĩ āma te nasi asõ, ĩsiahĩwata nhĩhãri'õ norĩ nhorõwa āma. Ma tō duré nasi ĩsiré asa za'ra. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>4</sup>Tawamhã Pedru hã ma tō tãma siwasu'u za'ra, ĩsãna'rata hawĩ uburẽ āma ĩromhãimana mono zém na hã. Āne te tãma siwasu'u za'ra:

<sup>5</sup>— Zopi āma ĩnhamra ré, wa tō marĩ hã 'madã, ĩnhotõ õ nherẽ, ĩnhotõ 'rowi te ĩrosawẽrẽ ne. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ĩmreme ré, wa tō 'madã. Zazahã hã wawẽ ne hã ma tō we ĩtème si'ra, hãiwa hawĩ. ĩhã nhĩpti wahuré na ma tō we āma wasisi. Tawamhã ĩnho're ma tō nomro. <sup>6</sup>Īremhã te 'madã'ã wa, wa tō ropodo hã ab'madã, ĩpoto mono bã. Abaze hã siwazari, wa tō ab'madã, ĩsahi zama. Ti'ai baba di'i na te te sina 're ĩrobãdã za'ra mono norĩ zama, duré hãwi 're ĩsisa'rei mono zama, si hã wa tō ab'madã, siwazari. <sup>7</sup>Ni'wai mreme hã wa tō duré wapa. Te ĩma tinha, āne: "Pedru, aiwahutu. Asima 'maiwĩri da, asai hã." Āne ma tō ĩma tinha. <sup>8</sup>Tawamhã wa tō asa tãma tinha: "Īnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ hã ĩwasétère hã te 're 'masi mono ò di, wahi'rada Mozési hã te te wawĩ ĩwẽ'õ hã." Āne wa tō asa tãma tinha. <sup>9</sup>Tawamhã hãiwa hawĩ te we duré ĩma tinha, āne: "Re ĩhãimana u'âsi mono, marĩ hã ĩwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ, asiwi wẽ'õ ò di za." <sup>10</sup>Tō õhõ na si si'ubdatõ ma tō ĩma tinha. Tawamhã apã ma tō ti'ã, hãiwa u. <sup>11</sup>Apã te te ãri parip si, aibã norĩ hã si'ubdatõ ma tō ĩzõ 'maihaihuu, ĩza'warizéb u hã. Sézareza hawĩ da te āma ĩtème ĩsatõri za'ra hã ma tō ĩzõ aihutu. <sup>12</sup>Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'ězani hã ma tō ĩma waihu'u, awa'awi ĩme ĩmorĩ za'ra da. Taha wa, wa tō ĩme ĩmorĩ za'ra. ĩsazei'wa norĩ hã, Zopi hawĩ ĩsiré we ĩsi'aba're norĩ hã 6 na ĩhãiba hã, ta norĩ hã ma tō duré ĩsiré ai'aba're, Sézareza u. Wasihutu wamhã, aibã hã ĩzõ ĩhãrã nhorõwa u wa tō asisi ni, 'ri para u, Conerizuhu nhorõwa u. <sup>13</sup>Ta hã ma tō wama rowasu'u za'ra, hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, romhuri'wa 'ri para u ĩtème ĩsiahĩ're na. ĩtème wisi wamhã, ma tō āne tãma rowasu'u: "Ma'ãpé, da'mazatõri, Zopi u da'maimorĩ da, Sima Pedruhu zõ. <sup>14</sup>Ta hã te za Zezusihi wasu'uwẽ na aima rowasu'u za'ra wa'wa, taha zarina 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba da, aihĩni asõrõwa āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama." Āne 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, romhuri'wa nhimirowasu'u hã, aibã ma.

<sup>15</sup>— Tawamhã wa hã wa tō tãma rowasu'u na sãna'rata oto. Te rowasu'u ré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tō Tipẽ'ězani hã tãma sõmri za'ra, ĩsãna'rata hawĩ te te wama ĩsõmri za'ra ne hã. <sup>16</sup>Tawamhã Wanhib'apito mreme na wa tō po're puru, ĩwana te te wama ĩrowasu'u za'ra hã, āne: "Zuwã Batita hã ma tō ã uptabi na si te te 're da'ahãiba ubu, ã dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Taneĩ ò di za oto. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za oto Tipẽ'ězani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da." Āne ma tō wama rowasu'u. <sup>17</sup>Wanhib'apito Zezu Cristu, wa te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tō Tipẽ'ězani hã wama sõmri za'ra. Misire õhõ si we te te wama ĩsõmri za'ra ne, ma tō tãma sõmri za'ra, ta norĩ ma. E marĩ, wa za tawamhã wa hã 'manha. E 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩ'manharĩ, wa za ĩsiwi wẽ'õ. E wa za ĩsiwi dawẽ'õ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, te te sima dawẽ nherẽ. Mare di. Te dawẽ'õ ò di za. — Āne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

18 Æne hã te te wapari za'ra wamhã, asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, ma tõ ãma tiwata za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma. Tawamhã te oto sima rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tõ zudezu'õ norĩ zama pisutu za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono siré, rowé na 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. — Æne te sima rowasu'u za'ra, zudezu norĩ, ìsazei'wa norĩ hã.

*Ãtizotiza ãma Zezusihi zazei'wa norĩ 're ìhãimana za'ra mono zé wasu'u*

19 Tawamhã Esitéwã da te dasiwi ìwĩrĩzéb zarina, ìsazei'wa norĩ ãma da te rowasété za'ra wa, ma tõ da te ropé, ìsazei'wa norĩ hã Zeruzarê hawi. Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tõ da te ropé, duré Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi u, duré Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u zama. Si'aba'réi ré, zudezu norĩ ma si ma tõ 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwé na. Zudezu'õ norĩ ma, zahadu te te ãma rowasu'u za'ra õ di. 20 Tane nherê, ìhãiba amo norĩ hã, Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma aré 're ìhãimana za'ra mono norĩ hã, duré Sireni ãma danhipti'a nho'õmo amoi ãma aré 're ìhãimana za'ra mono norĩ hã, ma tõ ai'aba'ré, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta norĩ hã zudezu norĩ ma si, te te rowasu'u za'ra õ di, Wanhib'apito Zezusihi wasu'uwé na hã. Zudezu'õ norĩ ma zama, ma tõ ãma rowasu'u za'ra. 21 Tawamhã Wanhib'apito hã ma tõ õ norĩ hã pawaptob za'ra, tiwaihu'u pese na. Taha wa, da'ahã na ma tõ saze za'ra ni oto, Wanhib'apito niwĩ 're dahãimana za'ra mono da oto.

22 Tawamhã taha wasu'u hã ma tõ ìsazei'wa norĩ hã wapari za'ra, Zeruzarê ãma siré 're ìsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, Banabé hã ma tõ satõrĩ za'ra, Ãtizotiza u morĩ da. 23 Tamomo wisi wamhã, ma tõ waihu'u, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ìwé na dama 're ìsõpru mono zém na hã tame. Taha wa, toi uptabi di, Banabé hã. Tawamhã ma tõ dama roti, ãne:

— Aihĩni, aipê'ê na sada 're asimi'ê za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito niwĩp si 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. — Æne te dama roti, Ãtizotiza ãma hã. 24 Banabé hã, aibã ìwé. 'Re ìhãimana u'ãsi mono pê'êzani na si 're ìmorĩ u'ã, ta hã. Wanhib'apito te te sina 're ì'umnhasi u'ãsi mono, ta hã. Taha wa, ma tõ Wanhib'apito zazei'wa hã dasina tahã'ã ni, Banabéhé nhimirowasu'u zarina.

25 Banabé hã te oto mo Tasu u, Saruhu zõ te te robzabu da. 26 Tawamhã tamomo wisi wamhã, ma tõ sõpêté. Ta hawi, ma tõ apã saprõ, Ãtizotiza u. Tame te aimasisi zahuré oto. ìsazei'wa norĩ, siré 're ìsi'rã'õtõ mono norĩ 'rata te 're simasisi zahuré, te te dama 're rowahutu zahuré mono da. Misi ma tõ ãma tiwahub zahuré, te te 're da'apawaptob zahuré mono ré hã. Tame ma tõ Cristuhu nhib'a'uwé na da te 're sisi na'rata za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ìnomro mono norĩ hã, Ãtizotiza ãma hã.

27 Tawamhã 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ni'wam norĩ hã te ai'aba'ré, Zeruzarê hawi, Ãtizotiza u. 28 Adabu na aibã nhisi hã te ìme timorĩ za'ra, tisiré ìsadawa wasu'u'wa norĩ me. Tawamhã Ãtizotiza u sihotu wamhã, Adabu hã ma tõ hãwi za. 'Re ìhãimana u'ãsi mono pê'êzani te te tãma ìwaihu'uzéb zarina, ma tõ dama waihu'u siro romhã ré, amnho hã daro mono bã za dawĩ ìsi'utõrĩ mono na hã. (Roma ãma danhib'apito Caradiu hã te te dama 're roti mono ré, ma tõ ãne hã tõ da'ãma tiromhãiba, amnho õ na hã.)

<sup>29</sup> Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tũ sima roti za'ra, ĩsibro hã ĩhãiba mono bã tãma 're ĩhãimana za'ra mono zẽb zarina, te te po'o mono da, Zudeza ãma ĩsazei'wa norĩ ma, te te tãma sũmri za'ra da. <sup>30</sup> Tawamhã ma tũ te te tãma po'o. Tawamhã Banabẽ norĩ hã ma tũ ĩrẽ satõrĩ zahurẽ ni Zeruzarẽ u, Saruhu me, tame da'madã'ã'wa norĩ ma, te te sũmri zahurẽ da, ĩsibzari za'ra hã.

## 12

*Pedru hã dazazẽm hawi 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩsõ'reptuzẽ wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã apito Erodihĩ zadawa para ma tũ ĩsazei'wa norĩ ma, da te tãma 're rob'manharĩ wasetẽ za'ra. <sup>2</sup> Taha wa, Zuwãhã dub'rada hã, Ti'adu hã ma tũ dasiwi wĩrĩ ni, ĩsi'uwazi 'wa pa na, apito Erodihĩ zadawa para. <sup>3</sup> Tawamhã zudezu norĩ hã ma tũ siwi wẽsãmri za'ra, Ti'adu da te dasiwi ĩwĩrĩzẽ hã. Taha wa, Erodĩ hã ma tũ Pedruhu zama dama ti'ru, da te dasiwi ãri da, dazazẽb 're, da te sẽrẽ da. ĩ'u'ẽtẽ duptoio'ũ na dasa, da te 're ĩhuri mono zẽ bãtã na ma tũ siwi ti'ã. <sup>4</sup> Te te siwi ãri wamhã, ma tũ siwi tisẽ, dazazẽb 're. Pascowa na dato nhisi hã si'utõrĩ parip si, dama rowairẽbẽ'wa norĩ nho're sab da, ma tũ a'ã siwi tisẽ, dazazẽb 're, dama rowairẽbẽ'wa norĩ hã da te ĩwĩrĩzẽb da hã, te te siwi ãma rowairẽbẽ da. Taha wa, da'wapẽi'wa norĩ hã te nasi 'madã'ã' za'ra siwa'rãmi. Maparane si'uiwa na si mararẽ te ĩtẽme ai'aba'rẽ. Abzuma zama te nasi siwa'rãmi ai'aba'rẽ, barana zama, mara wa'wab zama, te te nasi 'madã'ã' za'ra da. Uburẽ hã 16 na ĩhãiba za'ra hã, da'wapẽi'wa norĩ hã. <sup>5</sup> Pedru hã dazazẽb 're, sãmra nherẽ, ĩsazei'wa norĩ hã te sa'etẽ ãma mre me zusi u'ã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, sirẽ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã.

<sup>6</sup> Pedru hã Erodĩ te te dama ĩ'ruzẽ hã romhure di oto, dama rowairẽbẽ'wa nho're sab da hã oto. Awẽpsi te za dasiwi wazere ni, danho'a te te siwi ãma rowairẽbẽ da, niha wamhã, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã Pedru hã te oto nhono, barana. Da'wapẽi'wa norĩ wa'wa, maparane ĩsi'uwazi nhorõ rutu rẽ te nhono, pawasisi rẽ. 'Ridawa ĩ'madã'ã'wa norĩ hã te durẽ aima'wara zahurẽ. <sup>7</sup> Tawamhã hãiwa ãma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã awa'awi ma tũ ĩtẽme wi, mara wa'wa. Mara wa'wam nherẽ, dazazẽb 'remhã oto robrã di, 'ri 're wa'wa ãma hã. Hãiwa hawi romhuri'wa hã ma tũ Pedru hã rẽsi ĩsisẽ ãma, utu da. Te tãma tinha, ãne:

— Ai'aba'rẽ na aiwahutu. — ãne te tãma tinha.

Taha wa, ĩpawasisizẽ hã si'uihã na ma tũ tãma asisina, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã.

<sup>8</sup> Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa hã te durẽ tãma tinha:

— Ai'uzã hã ai'usisizẽm na asima wasisi. Aipara'uza zama asima za na.

— ãne te durẽ tãma tinha.

Tawamhã Pedru, ma tũ ãma saze, te te 'manharĩ da. Te durẽ tãma tinha:

— Ai'ubuzẽ ĩhãpa rẽ, we ĩzarina aimorĩ. — ãne ma tũ durẽ tãma tinha.

<sup>9</sup> Tawamhã sõtõ 'rowim newa, ma tũ ĩsarina watobro Pedru hã, te te ĩrosawẽrẽ newa. Te te waihu'u õ di, tũ sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa, ĩtẽme ĩwisi na hã, hãiwa hawi. <sup>10</sup> Tawamhã 'ridawa 'madã'ã'wa ĩmorĩ'rada hã ma tũ sa're zahurẽ. Taha nãã're ĩsa hã ma durẽ sa're zahurẽ, Pedru norĩ hã. Tawamhã ma tũ aimasisi zahurẽ oto, dazazẽ 'wawi wa'ra 'ridawa u si'uwazi 'manharĩ na 'ridawa nhito pese u. Tawamhã uihã na ma tũ 'ridawa nhitobzẽ hã tãma aiwanhizari zahurẽ. Õne harẽ ma tũ oto tipusi zahurẽ. Bãdãdi na ma tũ tineb zahurẽ. Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa hã ma tũ Pedruhu wi aimani, awa'awi. <sup>11</sup> Taha wa, Pedru hã ma tũ 'rãwi sina rosa'rata:

— E niha. Te rosawērē newa. Tane nherē, tō sena ma tō Wanhib'apito hā we ĭtēme satō, hāiwa hawi tāma ĭromhuri'wa hā Erodihī wi, te te ĭnho'reptu da, zudezu norī te te sima ĭwē za'ra zēb zarina, ĭdā'ā tō da.

— Āne ma tō sima tinha.

<sup>12</sup> Tawamhā, āma ĭromhāimanazēm na tō sena te te oto sina waihu'u wamhā, Marizaha nhorōwa u ma tō mo, Pedru hā. Zuwā Marcusihi na, Mariza hā. Tame da'ahā na ma tō tasi'rā'ōtō ni, āma damreme zusi da. Tamomo te oto mo, Pedru hā. <sup>13</sup> Wisi wi, ma tō 'ri 'wawi 'ridawa nhitobzé hā ta'a. Tawamhā dama romhuri'wa hā ma tō ĭtēme wahudu pi'ō hā, Rodi na ĭsisi hā 'ridawa ta'a'wa, te te waihu'u da. <sup>14</sup> Tawamhā Pedruhu mreme te te waihu'u wamhā, ma tō tāma rowē watobro. Rowē te, si'aba'rē na apā sipi'rai wa, ma tō 'ridawa na po're ha'ā. Te te tāma 'ridawa āna, te tisiré norī ma te te wasu'u da, wara. Āne ma tō tāma wasu'u za'ra:

— Pedru hā te za, 'ridawa. — Āne te tāma wasu'u za'ra. <sup>15</sup> Taha wa, te pi'ōi ma nharī za'ra:

— Mare di. A hā asimiza'rese ō di.

Te duré asa tāma nharī za'ra:

— Tō sena te za, Pedru hā.

Tawamhā te oto nharī za'ra, āne:

— Āté Pedruhu 'madā'ā'wa te za, hāiwa hawi 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa hā.

<sup>16</sup> Āne ré, te Pedru hā nasi 'ridawa ta'a. Taha wa, ma tō oto tāma 'ridawa za'ra. Te te sabu za'ra wamhā, uihā na ma tō āma titob'uzu za'ra, tō sena na. <sup>17</sup> Tawamhā Pedru hā ma tō tinhib'rada hā tāma wē za'ra hāimo, ari'iwi si'ubumro da. Taha pari, ma tō tāma siwasu'u za'ra, Wanhib'apito hā dazazem hawi, te te ĭwazere na. Te duré tāma nharī za'ra:

— Ti'aduhu ma, te za ĭwasu'u za'ra wa'wa, duré ĭsiré ĭsazei'wa norī ma zama. — Āne te tāma sihāiba 'ru za'ra. Taha pari, ma tō tiwi timorī za'ra nimomo.

<sup>18</sup> Tawamhā āma awē wamhā, awē wi, da'wapéi'wa norī hā Pedru te te siwi sa'rese za'ra ō wa, ma tō tāma tipé'ēwara za'ra, da'wapéi'wa norī hā. <sup>19</sup> Pedruhu zō sōpré pese da, ma tō Erodī hā tāma sō rob'ru za'ra. Sō sōpré pese nherē, te te siwi sāmri ō di. Taha wa, Erodī hā ma tō ĭ'madā'ā'wa norī hā sadanharī pese za'ra, Pedruhu āma. Taha pari, ma tō dama 'ru za'ra, da te simro da, dazazé 'madā'ā'wa norī hā.

#### *Apito Erodihī dā'âzé wasu'u*

Tawamhā apito Erodī hā ma tō mo, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi, Sézareza na 'ri nho'ōmo nhisi u, tame sāmra da a'ā.

<sup>20</sup> Tawamhā apito Erodī hā ma tō sahi u'āsi dazada hāimana, Tiru na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĭdahāimana za'ra mono norī zada, duré Sido na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĭdahāimana za'ra mono norī zada zama. Taha wa, Tiru hawi ma tō da'madā'ā'wa norī hā ai'aba'rē, apito Erodihī u, Sido hawib zama. Erodī hā te te siwi sadaihu'u da, ma ĭtēme sito. Tawamhā Barasitu na Erodihī nhibrob 'madā'ā'wa nhisi u uimrehēne, ma aihutu. Tawamhā te āne tāma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma:

— Ma'āpé, wa'āma aime za'ra na, Erodihī me apā wa te wasima ropese za'ra da, wasazé hā wa te duré wasima 're uipra za'ra mono da, ĭsib'a'uwē norī wi apā. — Āne te tāma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma. Tawamhā Barasitu hā ma tō āma saze za'ra, āma sime za'ra da. Taha pari, ma tō Erodihī u aihutu duré, te te sadawa pibu za'ra da duré ta hā, tisazé hā te te 're ĭ'uipra za'ra mono zēb da hā apā. <sup>21</sup> Taha wa, Erodī hā bādā te te sima ĭpisutuzēm na ma tō ti'uzā wē ĭhāpa hā sima tisē. Danhib'apito 're ĭsimasisi

mono zéb āma ma tô nhamra, tinhimirotizéb āma, te te dama roti za'ra da. <sup>22</sup> Tawamhã te te dama roti za'ra pari, ma tô āne āma tawata za'ra ni, damreme 'rāihã na:

— Ōhō mreme hã, aibã mreme ò di. Īhãiba'õ mreme, ĩwaihu'upese mreme. — Āne te āma tawata za'ra ni, ĩwaihu'upese newa.

<sup>23</sup> Tawamhã awa'awi ma tô hãiwa āma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã azã, ĩhãzè pire na, Erodi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma si 're ĩdawata za'ra mono zé hã te te sima sawi wa, ma tô azã. Marĩ hã ĩsãna wai'u ne hã āma sèpu'u wa, ma tô dārã, Erodi hã.

<sup>24</sup> Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ropé, 'ri pã. Sadawa wasu'u za'ètè di oto.

*Banabé norĩ hã Saruhu me, Ātizotiza u apã ĩnebzé wasu'u*

<sup>25</sup> Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô apã tineb zahuré, Saruhu me, Ātizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. ĩsazei'wa norĩ nhibzari te te ĩ'wapé zahuré hã te te dama sòmri zahuré pari, ma tô apã tineb zahuré, Zeruzarè hawi. Zuwã Marcusi hã te ĩsiré timorĩ zahuré.

## 13

*Banabé norĩ hã tinhimiromhuri na te te ĩsãna'rata zahuré zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Ātizotiza āma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré dama rowahutu'wa norĩ hã te 're si'ubumro, ĩsazei'wa norĩ wazari. Āne ĩsisi za'ra hã: Banabé hã, duré Simi'ã hã, ĩsisi amo hã Hãira na; duré Rusizu, Sireni āma aré 're ĩsãmra mono hã; duré Saru hã, duré Mana'è hã, apito Erodihi siwadi aré, Mana'è hã, Erodihi nhorõwa āma siré préduh zahuré wa. <sup>2</sup> Tawamhã nimahã bātã na ma tô ta norĩ hã saihuri āna asimro a'ã, Wanhib'apito āma wata za'ra da. Taha wa, ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pè'èzani hã āne tãma waihu'u za'ra:

— Banabé norĩ ma, wa tô romhuri hã pisutu zahuré, Saruhu me. Te te ĩma 're romhuri zahuré mono da, wa tô ĩsima pisutu zahuré, ta norĩ hã. Taha wa, te ĩpisutu zahuré zéb zarina, te za oto tãma ĩpisutu za'ra wa'wa, asiti wa'aba oto neb zahuré da. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra.

<sup>3</sup> Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te duré mreme zu, saihuri āna. Tinhib'rada ma tô ĩ'rãi āma sa'ra za'ra, Banabé norĩ 'rã nhisiwi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, te te tãma pisutu za'ra da, romhuri hã. Taha parip si, ma tô siwi satõrĩ zahuré, neb zahuré da oto.

*Sipri āma Banabé norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u*

<sup>4</sup> Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô tineb zahuré, Saruhu me. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pè'èzani ré, ma tô tineb zahuré, Sere'usiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawi, te duré tineb zahuré, Sipri na rob'rè za'iti nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na ma tô saprĩ zahuré, dame. <sup>5</sup> Tawamhã ma tô aimasisi zahuré, Saramina na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô tinhimiromhuri na sãna'rata zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã, ma tô tame 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã dama sadawa wasu'u zahuré. Zuwã Marcusi hã ma tô ĩme timorĩ zahuré, romhuri na te te pawaptob zahuré da.

<sup>6-8</sup> Sipri na rob'rè za'iti nhisi wa'wai baba, si'aba'rèi wamhã, ma tô aihutu, Paposi na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame abzé tede'wa hã ma tô sõpètè za'ra, zudezu norĩ siré hã, Bazezusi na ĩsisi hã. Deredu norĩ nhiminhihi na hã Erima na ĩsisi amo hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa newa, te taré te te dama 're rowasu'u. Danhib'apito siwadi, Bazezusi

hã. Sézi'u Paru na danhib'apito nhisi hã. Ta hã, rosa'rata waihu'u pese 'wa. Tawamhã ma tô sô tihârâ zahuré, Banabé norĩ zô Saruhu me, te te wapari pese da, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã Erima hã abzé tede'wa hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tiwi wê'ô zahuré, danhib'apito hã Zezusihi wasu'uwê te te saze tô da. <sup>9</sup> Tawamhã Saru, Paru na ìsisi amo hã ma tô aptete, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani na. Taha wa, abzé tede'wa te te 'madâ'â sina, <sup>10</sup> ma tô tâma tinha, âne:

— Wa'uburé 'ra, a hã. Uburé ìwê nhitob'ru, a hã. Aihâimana nhipese di. Ìwasété si, te asima 're ì'azawi pese mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wê nherê, te dawî âma 're ì'azaprĩ u'âsi mo, ìwasétére na. <sup>11</sup> Ìhãna, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za ai'azâ. Tawamhã te za a'â atob'a. Bâtâ nhimirowa'a hã 'madâ'â ô di za a'â. — Âne te tâma tinha, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma tô titômozazu, Erima hã. Ma tô tiwi tirobra duré, tob'a wa. Taha wa, ma tô te te nasi rob'upi dazô, ni'wa hã te te saprôni da. <sup>12</sup> Tawamhã danhib'apito hã aibâ ìtob'a na te te 'madâ'â wamhã, ma tô saze, sena na Zezusihi wasu'uwê hã. Wanhib'apito nhimiroti na ma duré titob'uzu.

*Àtizotiza amoi âma Paru norĩ te te ìromhuri zahuré zé wasu'u*

<sup>13</sup> Tawamhã Paru norĩ hã te ai'aba'ré, Paposi hawi, Pâpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na te ai'aba'ré, dame. Tane nherê, Zuwâ Marcusi, ìme morĩ zahuré ô di. Ma rême zahuré, Zeruzarê u morĩ da apâ. Pâpiriza u sihutu wamhã, Peredi na 'ri nho'ômo nhisi u te ai'aba'ré, Paru norĩ hã. <sup>14</sup> Ta hawi, te duré ai'aba'ré, Pisidiza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tawamhã ma tô aihutu, Àtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u. Sihutu wamhã, sabadu na ma tô asisi, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame te asimro ni. <sup>15</sup> Tawamhã ma tô ni'wa hã dama sôré, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érézém na hã. Ìsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te duré dama sôré. Te te sôré za'ra parimhã, rowahutuzéb âma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô Paru norĩ hã âne 'mahârâ za'ra, te te dama rowasu'u za'ra da:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, asima wê za'ra wa'aba wamhã, te za wama ìrowasu'u za'ra wa'wa, wama robze za'ra da. — Âne ma tô 'mahârâ za'ra.

<sup>16</sup> Taha wa, Paru hã hâiwi ma tô za. Tinhib'rada, ma tô dama wê, ari'iwi dasi'ubumro da. Tawamhã te dama tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ìwapari za'ra wa'aba. Duré zudezu'ô norĩ, a norĩ wa'aba zama wasiré ô nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ hã, ìwapari za'ra wa'aba. <sup>17</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã ma tô wahi'rata norĩ hã sima pisutu za'ra, âma sib'a'uwê za'ra da. Ìsihudu sidâpâsi, ma tô te te 're apawapto, sitébré da, Ezitu âma tisiré'ô norĩ 'rata 're si'ubumroi mono ré hã. Ta hawi, ma tô sani za'ra, tiwaihu'u pese na. <sup>18</sup> A'ubuni wi, 're dahâimana za'ra mono ré, ma tô te te 're da'ab'madâ'â pese, âma 're dazaihã popo'o za'ra mono nherê. <sup>40</sup> na ma tô da'âma tiwahu, a'ubuni wi te te 're da'ab'madâ'â mono ré hã. <sup>19</sup> Cana'ã na romnhisi âma ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'uprosi. <sup>7</sup> na dapoto mono bâ ma da'uprosi, a'uwê norĩ hã, ìwa 're ìdasi'ubumroi mono hã. Tawamhã tinhib'a'uwê ma, ma tô sômri za'ra ti'a hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma. <sup>20</sup> Ìwa dawî 're rob za'ra mono ré hã, <sup>450</sup> na ma tô âma tiwahub za'ra.



— Tawamhã dama ìmreme pire norĩ hã misi sidâpâsi ma tô dama pisutu za'ra, Ìsadawa para dama rowairébé'wa 're hâimana za'ra mono da, Samuwé hã Ìpotozéb u. Tawamhã ma tô podo, Samuwé hã. Prédu wamhã, ta hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u. Ta hã Ìsadawa wasu'u 'rata 'wa, Samuwé hã. <sup>21</sup> Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô tiwi waptêrê za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, ni'wa hã danhib'apito ne, te te 're ìda'uwati mono da hã, te te pisutu da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma hâiba nhomri za'ra, Sau hã da'uwati'wa da. Sauhu mama hã, Tisi na Ìsisi hã. Bêzamihi nhihudu ta hã, Tisi hã. Sau hã te te 're da'uwati mono ré hã 40 na ma tô âma tiwahu. <sup>22</sup> Tawamhã te te oto 're da'uwati mono tô da, ma tô waze, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ìsa'u hã ma tô Dawi hã dama hâiba nho, da'uwati'wa da oto. Ta hã ma tô duré wêsã oto. Æne te te ìwêsãmrizé hã: “Dawi hã Zéséhé 'ra hã ìma wê di. Ìnhimiroti te te âma uwaimrami da, te za te te 're ìwapari u'âsi.” Æne ma tô Dawi hã wêsã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. <sup>23</sup> Dawihi nhihudu uwaibaba, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã pisutu Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nho'reptui'wa da hã. Wahi'rata norĩ ma, te te ìropisutuzéb zarina, ma tô pisutu. <sup>24</sup> Zezusi hã tinhimromhuri na te te dama sãna'rata ô ré, ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're rowahutu, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, duré â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. <sup>25</sup> Tawamhã tinhimromhuri te te ìsazârizéb u romhutu wapsi, te dama siwasu'u, ãne: “Cristuhu zô te 're asimipari za'ra wa'aba mo. Tawamhã te ì'âma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo, Cristuhu newa, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu newa. Tazahã, ta hã ò di, wa hã. Ìza'u si ìma ìpire hã te za wei mo. Wei wisi wapsi, wa hã tâma ìwapure di za. Tâma ìwapure wa, ìpara'uza wasisizé, te apâ tiwi wasihu waihu'u ô di za, ìnhisê wa.” Æne te dama siwasu'u, Zuwã Batita hã. — Æne ma tô Paru hã dama rob'râzarôtô, dahi'rata nhihudu uwaibaba, Zezusi we ìmorizém na hã.

<sup>26</sup> Te duré dama tinha:

— Wasiré Abra'ãhã nhihudu norĩ, ìwapari za'ra wa'aba, duré zudezu'ô norĩ, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ zama. Uburé wa'udâna ma tô ìwasu'uwê hã wei watême satôri za'ra, wahâiba mono bâ, danho'reptuzé wasu'u hã. <sup>27</sup> Zeruzarê âma 're ìsi'ubumroi mono hã, duré tame dama ìpire norĩ zama, Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te waihu'u za'ra ô di. Sabadu sidâpâsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã da te dasima 're sôré za'ra mono nherê, ìwasu'u hã te te waihu'u za'ra ô di, ta norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã dâ'â da, te te siwi âma roti wamhã, te te waihu'u za'ra âna, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã siwi âma uwaimra, si'uihã na. <sup>28</sup> Zezusi hã marĩ ìwasédé hã te te 'manharĩ ô nherê, ma tô ô norĩ hã siwi waptê, Piratuhu wi, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi wĩri da, wasété ré ne. <sup>29</sup> Tawamhã Zezusihi âma uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme ui'éré 'rada hã te te siwi âma uwaimrami parip si, ma tô siwi si'ra, wedepo'o nhonhi'râmi hawi. Ma tô siwi tisê, êtê zahâpâ wa, ab're 're. <sup>30</sup> Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hâiwa'utu, dâ'â uptabi nherê. <sup>31</sup> Tawamhã apâ hâiwa'utu pari, ma tô nasi dama sihâi'rê, bâtâ ahâ na, Zezusi hã. Darireza hawi, Zeruzarê u aré ìsiré ìsi'aba'rê norĩ ma, ma tô nasi sihâi'rê. Ta norĩ hã te oto te te dama 're wasu'u wê za'ra Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

<sup>32</sup> — Wa norĩ zama ìwasu'uwê hã wa te aima sômri za'ra wa'aba da, wa

ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni. <sup>33</sup> 'Re îhâimana u'âsi mono, wahi'rata norî ma, te te îropisudu hã ma tô wama âma uwaimrami za'ra oto, wasiré îsihudu norî ma. Zezusi hã ma tô apâ hâiwa'udu. Apâ îhâiwa'utuzé wasu'u na 'Re îhâimana u'âsi mono âma danho're na rob'ui'ére, îsâna'remhã, te wama wasu'u, âne:

“A hã î'ra. ã bâtã na aihâiwa'utuzé bâtã na wa za Aima na aima 're îhâimana.”

<sup>34</sup> — Duré âma rob'ui'ére 'rata hâiba amo hã te duré wama wasu'u 'Re îhâimana u'âsi mono, Zezusi dâ'â uptabi nherê, apâ za te te îhâiwa'utuzém na, dâ'â u'âsi nomro tô da. 'Re îhâimana u'âsi mono te tinha:

“Dawihi ma, tô sena marî îwê na te tâma îropisutuzém na wa za taha u'âbã aima âma uwaimrami za'ra wa'wa.”

Ãne îmreme na rob'ui'ére hã. <sup>35</sup> Îhâiba amo na rob'ui'ére îsâna'remhã, te duré wama wasu'u:

“Te te aima 're îromhuri wê u'âsi mono hã dâ'â wamhã, rême ô di za, hâiba 'ro tô da.”

Ãne te wama wasu'u. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtô, rowasu'u 'rata na hã.

<sup>36</sup> Te duré dama rowasu'u:

— Dawi hã ti'ai âma 're morî ré, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono ma sina uwaimra, te te tâma îpisutuzéb zarina. Te te sina tâma uwaimrami pari, ma tô dârã, Dawi hã. Îhi'rata norî 'ru âma êtê zahâpã wa ab're wa, ma dasiwi sêrê ni. Da te dasiwi sêrê wamhã, îhâiba hã ma ti'ro. <sup>37</sup> Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono apâ te te îhâiwa'udu hã, 'roi ô di. Hâiba wê na ma tô apâ hâiwa'utu. <sup>38-39</sup> Wasiré norî, ma'âpé aihîni îwapari pese za'ra wa'aba, tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da. Danho'reptuzé wasu'u hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zezusi hã, dawasété pari'wa. Duréihã, Mozési hã ma tô wahi'rata norî ma âma rowasu'u za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na. Îsimiroti zarina 're dahâimana za'ra mono nherê, dawasédé da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono ô di, âma. Tane nherê, âhãna Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé te te oto da'âma 're î'ab'madâ'â mono ô zarina, te za oto te te 're da'awêsãmri. <sup>40-41</sup> Duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ére, 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na, âne:

“‘Re aihâimana za'ra wa'aba mono ré, wa za niha dama rob'manha, îpipa na. Tawamhã za te dama îrob'manharîzém na te za âma 're asiwawã za'ra wa'aba mo, ni'wa hã te te âma 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono nherê.

'Madâ'â za'ra wa'aba. A norî wa'wa hã î'âma aiwa'ê za'ra wa'aba norî hã, te za tâma 're a'rãmi za'ra wa'aba mo, înhimirob'manharî pipa ma. Tawamhã îzadawa para te za ai'utõrî 'wa.”

Ãne 'Re îhâimana u'âsi mono mreme hã. Ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba za âne na hã, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimirob'manharî pipa zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba tô da. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtô.

<sup>42</sup> Tawamhã Paru norî hã zudezu norî te, rowahutuzém hawi pusi zahuré wi, ma tô waptêrê zahuré ni, sabadu amo na te te dama rowasu'u na sahu zahuré da. <sup>43</sup> Tawamhã rowahutuzém hawi dawairébé wamhã, da'ahã na te Paru norî siré ai'aba're ni, Banabéhé me, zudezu norî hã, duré zudezu'ô norî hã, zudezu norî hâimanazéb zarina 're îhâimana za'ra mono norî zama. Tawamhã ma tô tâma roti za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na siptete sina âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

<sup>44</sup> Tawamhã sabadu amo na aihĩni ma tã tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho'õmo ãma 're ïdasi'ubumroi mono hã, Wanhĩb'apito zadawa wasu'u hã da te wapari za'ra da. Da'umro di, da te ïwapari za'ra õ hã. <sup>45</sup> Tane nherẽ, da'ahã na ïdasi'rã'õno hã zudezu norĩ hã te te da'madã'ã za'ra wamhã, ma tã ãma da'ruiwapari za'ra. Tawamhã Paruhu mreme hã ma tã dawĩ wẽ'õ za'ra, zudezu norĩ hã. Taha wa, timreme na ma tã nasi ãma tãma wa'rãmi za'ra, Paruhu mreme wa'rãmi. Ma tã durẽ ãma tiwa'ẽ za'ra. <sup>46</sup> Tane nherẽ, pahi ãna ma tã Paru norĩ hã tãma nharĩ za'ra, zudezu norĩ ma, ãne:

— A norĩ wa'aba ma, uimrehẽne wa tã aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na hã. Tane hã tã, wẽ di. Tane nherẽ, tarẽ newa, ma tã asiwi ïwẽ'õ za'ra wa'wa, ïwasu'uwẽ hã. Taha wa, ïbã õ di, hãiwa ãma rowẽ ãma 're ï'aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono zẽb da hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono 'rata. Taha wa, wa za airẽme za'ra wa'aba ni, zudezu'õ norĩ ma, wa te tãma 're rowasu'u za'ra mono da oto. <sup>47</sup> Wanhĩb'apito hã ma tã ãne na wama roti za'ra oto:

“A norĩ wa'wa hã wa tã aipisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ norĩ ma, 're rob'uiwẽ za'ra wa'aba mono da, ïwẽ na, taha zarina te 're ïda'anho'reptui mono zẽm na daro mono bã ãma 're ropẽi wa'aba mono da, dama.”

Ãne te wama roti za'ra, Wanhĩb'apito hã. — Ãne ma tã Paru norĩ hã tãma rowasu'u za'ra, Banabéhẽ me.

<sup>48</sup> Tawamhã zudezu'õ norĩ hã Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Wanhĩb'apito zadawa wasu'u na ma tã tiwata za'ra. 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã, rowẽ na ï'rata 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima ïpisutu za'ra norĩ hã ma tã saze za'ra, Zezusi hã.

<sup>49</sup> Tawamhã Wanhĩb'apito zadawa wasu'u hã ma tã ropẽ, daza'rui mono bã, tame danhipti'a nho'õmo ãma 're ïdahãimana za'ra mono norĩ u. <sup>50</sup> Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tã tame dama ïpire norĩ hã wada'uri wasẽtẽ za'ra, Paru norĩ zãda hãimana za'ra da. Pi'õ norĩ hã ïmreme pire norĩ hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïwata za'ra mono norĩ, zudezu'õ norĩ, ta norĩ zãma ma tã wada'uri wasẽtẽ za'ra, sada hãimana za'ra da. Tawamhã ma tã ãma rowasẽtẽ zahurẽ ni, Paru norĩ ãma, Banabéhẽ me. Ma tã tãma rob'ru zahurẽ ni, ta hawi danhipti'a nho'õmo hawi neb zahurẽ da, danhiti. <sup>51</sup> Tawamhã Paru norĩ hã ma tã tipara zapru hã wamirĩ zahurẽ, da'ãma dã'ã zahurẽ tã da. Taha wa, õne harẽ ma tã tineb zahurẽ, Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u. <sup>52</sup> Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã Ætizotiza ãma 're ïsi'ubumroi mono hã te 're to za'ra. 'Re ïhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na ma tã aptete za'ra, ïpẽ'ẽ mono bã.

## 14

*Paru norĩ hã Iconizu ãma te te ïromhuri zahurẽ zẽ wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u ma tã aimasisi zahurẽ, Paru norĩ hã, Banabéhẽ me. Tamomo simasisi zahurẽ wamhã, Ætizotiza ãma sada ïromhãimana zahurẽ ne, ma tã durẽ sada tiromhãimana zahurẽ. Zudezu norĩ te, rowahutuzẽb u ma tã tizasi zahurẽ, te te dama rowasu'u zahurẽ da. Tawamhã simirowasu'u wẽ wa, mreme wapari ze zahurẽ di, dama hã. Taha wa, da'ahã na ma tã saze za'ra ni, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ zãma. <sup>2</sup> Tane nherẽ, zudezu norĩ te te 're ïsaze za'ra mono õ hã ma tã zudezu'õ norĩ hã wada'uri wasẽtẽ za'ra, sada hãimana za'ra da, Paru norĩ zãda, uburẽ sirẽ ïsazei'wa norĩ zãda zãma. <sup>3</sup> Tane nherẽ, Paru norĩ hã te Iconizu ãma aimasisi hã zahurẽ. Pahi ãna ma tã Wanhĩb'apito hã dama wasu'u wẽ zahurẽ. Tawamhã ïwasu'uwẽ hã tã sena na da te

waihu'u za'ra da, Wanhib'apito hã ma tô Paru norĩ pawaptob zahuré, da te 're iwaihu'u za'ra mono zéb da hã, marĩ ãwê hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ zahuré mono da tame. <sup>4</sup> Tane nherê, õhõ na si misi da te dasima ãma rosa'rata za'ra õ di, 'ri nho'õmo ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã. Ma tô dasima aipo'o ni. Ni'wam norĩ hã ma tô zudezu norĩ niwĩ 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ hã te Paru norĩ niwĩ 're hãimana za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ niwĩ.

<sup>5</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, ma tinhib'apito norĩ me ãma sisaze za'ra, Paru norĩ ãma te te rowasété za'ra da, duré êtê na te te siwi pãrĩ da. <sup>6</sup> Tawamhã damreme te te sina wapari zahuré wamhã, ma tô dawĩ tipusi zahuré, wara sina, Paru norĩ hã. Rica'oniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tô tineb zahuré. Tamomo neb zahuré wamhã, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tô aimasisi zahuré, duré Derebi na 'ri nho'õmo nhisi amoi u. <sup>7</sup> Tame ma tô oto dama rowahutu zahuré, Zezusihi wasu'uwê na hã.

*Paru norĩ hã Risitira ãma duré Derebi ãma te te ãromhuri zahuré zé wasu'u*

<sup>8</sup> Tawamhã Risitira ãma te aibã hã 're sãmra, ãhi'rê hã, ãpotozém hawi ãmorĩ'õ hã para uwa zahuré wa. <sup>9</sup> Paru hã te te dama rowasu'u ré, ma tô ãhi'rê hã mreme wapa. Tawamhã Paru, ma tô ãtême rob'madã. Te te 'madã'ã wamhã, ma tô sina waihu'u, tô sena Wanhib'apito te te ãsaze na hã, duré te te pese da, te te sina ã'umnhasi na hã. <sup>10</sup> Taha wa, te mreme 'rãihã na tãma tinha:

— Aiwahutu. Hãwi asa na, aipara na. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã ãhi'rê, si'aba'rê na ma tô hãwi za. Ma tô timorĩ wê. <sup>11</sup> Taha wa, Paru te te ãwahudu hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô dasima 'mahãrã za'ra ni, ãne:

— ãhãiba'õ norĩ, ãwaihu'upese norĩ hã ma tô wei watême 'manhi'ra zahuré. Ma tô si'aibã zahuré, ãma 're ãwawata za'ra mono norĩ hã. — ãne ma tô dasima 'mahãrã za'ra ni, dasimremezém na, Rica'oniza ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ mreme na.

<sup>12</sup> Tawamhã Paru norĩ hã ma tô sisi zahuré ni, Banabéhé me. ãhãiba'õ norĩ hã waihu'u pese newa da te dasima 're ãsisi za'ra mono zém na ma tô sisi zahuré ni. Banabé hã Zupité na ma sisi ni. Duré Paru hã Mecuriu na ma tô sisi ni, rowahutu'wai wa. <sup>13</sup> Zupitéhé ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa 'rata, 'ri hã. Taha wa, aibã hã Zupitéhé ma da'ãma 're ãmreme mono hã ma tô powawê hã saprõni zahuré, ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa u hã. Tawamhã romnhirãrã na ma tô sõ'rebzu zahuré, tãma 'madã'ã ze zahuré da. We ãsaprõni zahuré 'wa hã ma tô dasine sima wê, powawê hã te te pãrĩ zahuré da, ãma dawata za'ra da, Paru norĩ ãma, waihu'u pese zahuré newa. <sup>14</sup> Tawamhã te te ã'manharĩ wasu'u hã Paru norĩ hã te te wapari zahuré wamhã, wara sina ma tô dawa'wa u tizasi waré zahuré. Ti'uzã hã ma tô hãiwazu zahuré, tinhõ'utu nho'õmoi baba, rob'ru te. Te te hãiwazu zahuré sina, ma tô hãrã 'rãihã na da'mahãrã zahuré, ãne:

<sup>15</sup> — Aibã norĩ, e marĩ da, te za tane ã'manharĩ za'ra wa'wa. Tô'ã. 'Manharĩ za'ra wa'aba tõ. Wa norĩ hã aibã, asine wa'aba hã. Zezusihi wasu'uwê na wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô we wanem ni, atême za'ra wa'aba. Wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, taré romhãiba na ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém hawi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, ãwaihu'upese newa ãma 're aiwata tõ za'ra wa'aba mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ 're anomro aba mono da oto. Ta hã ropoto na'rata 'wa, duré hãiwa nhirõtõ 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré

âporé 'manharĩ'wa. Uburé ti'ai âma 're ĩdanomro mono da hã, ma tó te te da'apoto, hãwa nhirótó âma 're ĩdahâimana za'ra mono da zama, duré â 'rãwi 're ĩnomro mono da zama. <sup>16</sup>Duréihã, dahi'rata sidâpâsi da te dasima ĩwézéb uwaibaba te 're danomro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahã za'ra su'u mono ó di. <sup>17</sup>Tane nheré, ma tó dama 're siwaihu'u u'âsi, tinhoprubzém na sena 're ĩhâimana mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Tã hã ma tó pisutu, we aima 're ta'a za'ra wa'aba mono da, te te aima 're robdi'i za'ra wa'aba mono da. Buru nho hã te duré te te aima 're sômri za'ra wa'wa, 're ĩ'rã za'ra mono zéb da hã, te te ĩpisutu zarina, âma 're asaihuri aba mono zéb da hã, aima âma 're ĩrobzei u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Āne ma tó Paru norĩ hã dapo're pu'u zahuré, Banabéhé me.

<sup>18</sup>Āne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dawí sawi zahuré nheré, da te âma rosahãri waihu'u za'ra ó di aré. Powawé hã te aré tó dasiwi pâri ni, Paru norĩ âma ĩdawata za'ra zéb da hã. Tane nheré, dama mreme pire zahuré wa, ma tó âma rosahãri za'ra ni oto, da te dasiwi pâri tó da, ĩwaihu'upese zahuré newa, âma dawata tó zahuré da, Paru norĩ âma hã. <sup>19</sup>Tawamhã zudezu norĩ hã Ātizotiza hawi te ai'aba'ré, Paru norĩ zarina, Iconizu hawib zama. Sihutu wamhã, ma tó âma dawada'uri wasété za'ra, aihĩni sada danhiti'ru za'ra da. Tawamhã, ma tó âma tasisaze za'ra ni. Taha wa, été na ma tó dasiwi hã ni, Paru hã da te dasiwi wĩri da. Tawamhã, dà'â newa, ma tó âma rosa'rata za'ra ni. Taha wa, ma tó da te âma robâdã, 'ri ahã nhiti. <sup>20</sup>Tawamhã ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã ma tó siwi uirĩ. ĩ'rata simasab ré, ma tó udu, Paru hã. Tawamhã 'ri nho'ómo u te apã mo. Tame awém na te oto ne Paru norĩ hã, Banabéhé me. Derebi na 'ri nho'ómo nhisi u te tineb zahuré. <sup>21</sup>Tame ma tó dama rowahutu zahuré, ĩwasu'uwé na. Tawamhã da'ahã na ma tó saze za'ra ni, Zezusihi nhirã zarina 're danomro mono da. Taha pari, te oto apã tineb zahuré dahawi, siwa'rãmi.

*Paru norĩ hã Ātizotiza u, siwa'rãmi ĩneb zahuré zé wasu'u*

Tawamhã Paru norĩ hã Risitira wa'wai baba te apã tineb zahuré siwa'rãmi, duré Iconizu wa'wai baba, duré Ātizotiza wa'wai baba. <sup>22</sup>'Ri nho'ómo wa'wai baba neb zahuré wamhã, ma tó ĩsazei'wa norĩ hã pawap-tob za'ra, hâimana nhiptete na 're nomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te te 're sasômri u'âsi za'ra mono da. Āne te duré tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã Zezusihi zazei'wai wa, marĩ ĩwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono ó di za. Āne na hã te za tó 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nheré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhil'a'uwé oto 're anomro aba mono wa, te za niwapsi hãwa âma ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, rowé na. — Āne te tãma nharĩ za'ra. <sup>23</sup>Tawamhã 'ri nho'ómo mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'ótó mono sidâpâsi ma tó da'madã'ã'wa da hã te te 're apisutu zahuré, Paru norĩ hã. Sai âna, te duré ta norĩ hã timreme zahuré, Wanhib'apito ma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ma, ĩwasété wi da'wawi 're ĩsimapa za'ra mono zém na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, da'madã'ã'wa norĩ hã.

<sup>24</sup>Pisidiza na danhipti'a nho'ómo nhisi wa'wai baba, te oto tineb zahuré Paru norĩ hã, Pãpiriza na danhipti'a nho'ómo nhisi u. <sup>25</sup>Tame, ma tó Zezusihi wasu'uwé na dama rowahutu zahuré, Peredi na 'ri nho'ómo nhisi âma. Taha pari, ma tó duré tineb zahuré, Atariza na uba're

nhimizahârizém nhisi u. <sup>26</sup> Ta hawi te duré tineb zahuré, rowa'u'u na uba'renem na, dame. Tawamhã apâ ma tô aimasisi zahuré Âtizotiza u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma timorî na te te Îsâna'rata zahuré zéb u. Ta hawi neb zahuré ô ré, ma tô Paru norî âma tamreme zusi ni, 'Re îhâimana u'âsi mono ma. Te te tâma 're romhuri wê zahuré mono da, te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, ma tô âma tamreme zusi ni, Âtizotiza hawi neb zahuré ô ré. Te te dama 're rowahutu zahuré mono parimhã, ma tô apâ aimasisi zahuré. <sup>27</sup> Âtizotiza u apâ simasisi zahuré wamhã, ma tô Îsazei'wa norî zô tihârâ zahuré, te te îtème ubumro da. Taha wa, ma tô dama siwasu'u zahuré, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na. Âne te tâma rowasu'u za'ra:

— 'Re îhâimana u'âsi mono, ma tô wapawapto, marî îwê hã wa te dama 're 'manharî mono da, îwasu'uwê hã wa te dama âwisi da, zudezu'ô norî ma zama. Tawamhã ta norî zama ma tô te te 're sazei pese za'ra. — Âne te tâma rowasu'u za'ra, Îsazei'wa norî ma. <sup>28</sup> Âtizotiza âma te oto aimasisi hã zahuré, Zezusihi nhirã zarina 're Înomro mono norî 'rata, Paru norî hã.

## 15

### *Zeruzarê âma îdasi'rã'ôttözé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã aibã norî hã ma tô aihutu Âtizotiza u, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi. Tawamhã Îsazei'wa norî ma, te roti za'ra, âne:

— Zudezu'ô norî hã, Mozési hã wahi'rata norî ma, te te Îpisutu zarina, 're sisihâiwata nhihâri za'ra mono ô nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're sô'reptu za'ra mono ô di za. — Âne te tâma nharî za'ra, aibã norî hã.

<sup>2</sup> Tawamhã Paru norî hã Banabéhé me, ma tô wê'ô zahuré, Îsimirowasu'u za'ra hã. Taha wa, te simreme wa'râmi sa'êtê âma sima nharî za'ra. Âne wa, Îsazei'wa norî hã ma tô ni'wam norî hã pisutu za'ra, Paru norî siré si'aba'rê da, Zeruzarê u, tame da'madâ'â'wa norî me duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norî me, te te sima âma romnhoré za'ra da.

<sup>3</sup> Tawamhã Îsazei'wa norî hã siré 're Îsi'rã'ôttö mono norî hã ma tô âma ana, Îsi'aba'rézém na hã. Ma tô si'mazatôri za'ra, îme 'masi'aba'rêi hutu da. Tawamhã Paru norî hã Zeruzarê u si'aba'rêi ré, Penisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, te ai'aba'rê, duré Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba zama. Taha wa'wai baba, si'aba'rêi ré, ma tô Îsazei'wa norî ma, te te rowasu'u za'ra, zudezu'ô norî hã 'Re îhâimana u'âsi mono u, 're Îsipizari za'ra mono na hã. Tawamhã aihîni ma tô dama âma rowê zani za'ra, tame Îsazei'wa norî ma. <sup>4</sup> Tawamhã Zeruzarê u ma tô oto aihutu. Sihutu wamhã, Îsazei'wa norî hã, duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norî hã, duré da'madâ'â'wa norî hã ma tô siwi waibui wê, Paru norî hã. Tawamhã Paru norî hã ma tô dama rowasu'u za'ra aihîni, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina uburé Îsadawa para te te dama 're î'ab'manharî zahuré mono zém na hã. <sup>5</sup> Tawamhã ni'wam norî hã ma hâiwi aimasa, parisezu norî hã te te dama rowasu'u za'ra da. Tawamhã te dama nharî za'ra, âne:

— Îsazei'wa norî ma, wa te roti za'ra wa'aba, zudezu'ô norî hã, dame 're sisihâiwata nhihâri za'ra mono da, uburé 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ére zarina 're nomro mono da. — Âne te dama nharî za'ra.

<sup>6</sup> Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norî hã ma tô si'rã'ôttö, da'madâ'â'wa norî me, te te sima âma romnhoré za'ra da niha.

<sup>7</sup> Tawamhã te te sima âma romnhoré hã za'ra pari, ma tô Pedru hã hâiwi za. Âne te tâma nharî za'ra:

— Wasisānawā norī, ĩwapari za'ra wa'aba. Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō sima ĩpisutu, ĩhāiba pisutu zudezu'ō norī ma, Zezusihi wasu'uwē na te tāma 're rowasu'u za'ra mono da, te te 're wapari za'ra mono wa, te te 're saze za'ra mono da. Āne na ma tō ĩ'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>8</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā dapē'ē 'remhā danhimirosa'rada hā te te waihu'u pese di. Zudezu'ō norī hā te te 're saze za'ra mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩwēsāmri za'ra mono zéb zarina, ma tō Tipé'ēzani hā ta norī ma zama te te 're anhomri, ĩsāna'rata hawi te te wama 're ĩ'anhomri mono ne. <sup>9</sup> Ta norī hā Zezusi te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tō ĩwasédé hā te te tāma 're apari, wa norī hā wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wawasédé hā te te wama 're ĩ'apari mono ne hā aiwa. Aimawi hā te te tāma 're apisutu mono ō di, zudezu'ō wa. <sup>10-11</sup> E marī da, ma tō bété asima ĩwē za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā pibu za'ra wa'aba da, niha te te aima ĩrob'manharī za'ra wa'aba ō zéb zō. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'éré hā wa te tāma āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō di, taha zarina 're ĩwasisō'reptu za'ra mono da hā. Wahi'rata norī zama te te tāma āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō di duré. Taha wa, e marī da, wa za bété wasiré ĩsazei'wa norī ma, wa te 're roti za'ra, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina 're nomro mono da, zudezu'ō nherē. Ni'wa hā marī ĩpire uptabi hā te te danhoihi waptob āna, te te dama ĩsibu 'rāihā ne, ma tō a norī wa'wa hā ĩpire uptabi hā tāma ĩpisutu za'ra wa'wa, zudezu'ō na ĩsazei'wa norī ma hā. Tane nherē, tinhoprubzém na si ma tō Wanhib'apito Zezusi hā te te 're wa'anho'reptu. Ōhō na si te duré ta norī zama te te 're anho'reptu, zudezu'ō norī hā. — Āne te tāma nharī za'ra, Pedru hā.

<sup>12</sup> Tame ĩsi'ubumro norī hā te ari'iwi asimro, Banabé norī mreime hā te te wapari za'ra da, Paruhu me. Uburé zudezu'ō norī ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te te 're ĩ'ab'manharī zahuré mono zém na te dama siwasu'u zahuré. <sup>13</sup> Ta norī hā te te dama rowasu'u zahuré parimhā, te duré Ti'adu hā dama rowasu'u, āne:

— Wasisānawā norī, ĩwapari za'ra wa'aba. <sup>14</sup> Sima Pedru, ma tō wama rowasu'u pari za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tinhoprūm na zudezu'ō norī āma ĩsime na'rata zém na. Tinhib'a'uwē da, ma tō ni'wam norī si te te 're awaibu, zudezu'ō norī hā. <sup>15</sup> Āne na ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā āma rob'ui'éré, tō ĩsarina. Āne duréihā rob'ui'éré hā, uburé Danhib'apito mreime na hā:

<sup>16</sup> “Zahadu wa za apā ĩsina siri, Dawi na aih'i'rata nhisi nhimirotizéb zarina ni'wa hā ĩshihu uwaibaba hā siroti'wa da.

'Ri siprum nherē, ti'ai u'ēne hā te za ubumro ni, da te dasiwi āma 'ri téb da apā. Tane duré, Dawi hā duréihā pire na te te 're ĩda'ab'madā'ā mono zé hā si'utōrī nherē, wa za ĩshihu hā pisutu, apā Dawihi nhimiroti zarina te te 're 'mairōti mono da.

<sup>17</sup> Tawamhā zudezu'ō norī zama te za ĩzō 're sōpré, ĩnhib'a'uwē da, te ĩsima ĩpisutu za'ra norī hā te te 're ĩzaze za'ra mono da.

<sup>18</sup> Wa hā uburé Danhib'apito, wa tō āne hā ĩsāna'rata hawimhā dama waihu'u pa.”

Āne ĩsadawa wasu'u ui'éré 'rada hā. — Āne ma tō Ti'adu hā tāma rob'rāzarōtō za'ra.

<sup>19</sup> Te duré tāma nharī za'ra:

— Āhāna ĩnhimirosa'rada hā wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zudezu'ō norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono u 're ĩsipizari za'ra mono norī wi,

wa te tiwi 're ro'wa'rutu za'ra mono õ di za. <sup>20</sup> ãne si wa za 'manharĩ za'ra ni. Wa za tãma rob'ui'ére za'ra ni, marĩ ïwasété uptabi si, wa te tiwi sawi za'ra da, romhãiba 'manharĩ ãma 're ïdawata za'ra mono zéb da, abaze da te 're simroi mono wamhã, taha nhi hã te te 're huri tã mono da, duré siwa'ru tihãimanazé ïwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da, pi'õ na aibã na zama, duré danhimizama hã da te 're ïsõ'reti za'ra mono nhi hã waprui ré te te 're huri tã mono da, duré danhimizama waprui hã te te duré 're ãhuri tã mono da. ãne si wa za dawĩ sawi za'ra ni. <sup>21</sup> Rowahutuzé mono bã, sabadu sidãpãsi Mozésihi nhimi'ui'ére hã da te 're sãre za'ra mono ré hã, ma ãma tiwahub ahã. Te duré da te dasima ãma 're rowahutu u'ãsi za'ra, 'ri nho'õmo mono bã. Taha wa, Mozésihi nhimi'ui'ére hã dama waihu'u pese za'ra wa, te za ã norĩ hã roti hã te te wama 're 'madã'ã za'ra, zudezu'õ norĩ hã, rowé na wasiré 're wahãimana za'ra mono da. — ãne ma tã Ti'adu hã dama rowasu'u 'rãsutu.

*Zudezu'õ na, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, da te ïrob'ui'ére za'ra zé wasu'u*

<sup>22</sup> Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, da'madã'ã'wa norĩ me, ma tã aihĩni ãma sisaze za'ra, ïsiré ïsazei'wa norĩ me, ãtizotiza u tisiré norĩ hã te te siwi 'mazatõrĩ zahuré da, Paru norĩ siré 'maneb zahuré da, Banabéhé me. Tawamhã Zudasi hã ma tã siwi pisutu, Basaba na ïsisi amo hã, ïsiré neb zahuré da, Siraha me. Ta norĩ hã simiroti prédub zahuré di, ïsazei'wa norĩ ma hã. <sup>23</sup> Tawamhã ïsiré neb zahuré wamhã, rob'ui'ére, ma tã siré ãri zahuré. ãne rob'ui'ére hã:

“Wasiré ïsazei'wa norĩ, zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mono hã, wa ãma asawi za'ra wa'aba ni, ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré ãme da'madã'ã'wa norĩ zama wa tã wasisãnawã na wa te 're asisi za'ra wa'wa, wasiré Zezusihi zazei'wai wa. <sup>24</sup> Wa norĩ hã wa tã romreme hã wapari za'ra ni. Aibã norĩ hã, aré wasiré 're ïsi'ubumroi mono hã ma tã, u, ãma ai'aba'ré, atême za'ra wa'aba, wazadawa para õ nheré. Si'uihã na ma te u, tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. Ma duré asimirosa'rada hã aiwi 'wa'rutu za'ra wa'wa. <sup>25</sup> Taha wa, aihĩni wa tã ãma wasisaze za'ra ni, aibã norĩ hã maparane wasi'upana wa te wasiwi ãma satõrĩ zahuré da, atême za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã Banabé norĩ siré te za ãma tineb zahuré. Banabé norĩ hã Paruhu me, wama ïsawi pese zahuré. <sup>26</sup> Ta norĩ hã Wanhĩb'apito Zezu Cristu te te dama 're wasu'u wé zahuré mono da, 're neb zahuré ré, ma tã da te dasima 're 'ru zahuré, da te dasiwi pãrĩ da. Tane nheré, ma tã Zezusi hã te te dama 're sadawa wasu'u u'ãsi zahuré. <sup>27</sup> ãhãna, wa Paru norĩ me wasiwi ãma satõrĩ zahuré ni Zudasi norĩ hã, Siraha me. Wanhimi'ui'ére zarina te za 'rãwi aima wazadawa wasu'u za'ra wa'wa. <sup>28</sup> 'Re ïhãimana u'ãsi mono pé'ézani hã ma tã wanhimirosa'rata waihu'u pe hã wama sãmri za'ra, ïsimirosa'rada hã wa te waihu'u za'ra da. Tawamhã wa tã ãma saze za'ra ni, wanhimiroti ahã na wa te aima 're roti za'ra wa'aba mono tã da. ãne si wa za aima roti za'ra wa'aba ni: <sup>29</sup> ‘Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, da te 're ïsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ïwapru hã 're ãhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ïsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré siwa'ru aihãimanazé ïwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, pi'õ na aibã na zama.’ ãne na si wanhimiroti za'ra hã, aima za'ra wa'aba hã. ãne na wanhimiroti zarina 're anomro aba mono wamhã, aima 're rowé za'ra wa'aba mono di za.



Wa ãma asawi za'ra wa'aba ni, ãrême ma.” — ãne ma tô tâma rob'ui'ére za'ra, Zeruzarê ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

<sup>30</sup> Tawamhã Zeruzarê hawi, dasi'upana da te ãsatõrĩ zahuré hã ma tô tineb zahuré, ãtizotiza u. Paru norĩ me te tineb zahuré. Sihutu wamhã, ãsazei'wa norĩ zô hãrã za'ra wa, ma tô ubumro. Rob'ui'ére, ma tô tâma sõmri za'ra. <sup>31</sup> Taha wa, ma tô sõré za'ra. Te te sõré za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di, roti hã wê wa. <sup>32</sup> Zudasi norĩ hã Siraha me, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u wa zahuré. Tawamhã ta norĩ hã ma tô ãsazei'wa norĩ ma roti zahuré. Simiroti hã zahuré di, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô ãsazei'wa norĩ hã ãma aptete za'ra, ãsimiroti zahuré na. Marĩ ãwê hã te te 'manharĩ ze za'ra di. <sup>33-34</sup> Taha wa, ma tô bãdã hã nasi ãma si'utõrĩ zahuré, Sira norĩ ãma ãtizotiza ãma simasisi zahuré ré hã. Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã ma tô apã siwi satõrĩ za'ra, rowê na apã neb zahuré da, te te siwi ãsatõrĩ za'ra norĩ u.

<sup>35</sup> Paru norĩ hã te a'ã aimasisi zahuré, ãtizotiza ãma, Banabéhé me. Tame ni'wam norĩ me te te dama 're rowahutu zahuré mono da, duré Wanhib'apito zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré mono da, ma tô a'ã aimasisi zahuré.

*Paru norĩ hã siwi ãsiwanhizarizé wasu'u*

<sup>36</sup> Tawamhã ãma ronomro pese zahuré pari, te Paru hã Banabéhé ma tinha:

— Oto wane na apã, 're ãwanebzé na'rata niwĩ. 'Ri nho'õmo u datême 're ãwaneb na'rata zéb uwaibaba, Wanhib'apito, wa te dama ãsada wasu'u na'rata zéb u, wa za wanem ni, ãsazei'wa norĩ hã wa te duré sabu na sitéb za'ra da, rowê na 're hãimana za'ra mono zô. — ãne te tâma tinha.

<sup>37</sup> Tawamhã Banabé hã ma tô sima wê, Zuwã Marcusi hã ãsiré morĩ zahuré da. <sup>38</sup> Tane nherê, Paru hã ma tô wê'õ, ãsiré morĩ zahuré tô da, ãwana wamhã, Zeruzarê u Pãpiriza hawi apã morĩ sirõmo da, te te rême zahuré wa, Zuwã Marcusi hã. Timorĩ hã te te ãme 'rãsutu zahuré õ wa, ma tô siwi wê'õ. <sup>39</sup> Tawamhã te sima ãma nharĩ zahuré, Zuwã Marcusihi hãiba na. Siwapari zahuré õ di. Taha wa, ma tô siwi aiwanhizari zahuré, ãma sisaze zahuré õ wa. Tawamhã Banabé hã ma tô Zuwã Marcusi hã saprõ. Rowa'u'u na uba'renem na te tineb zahuré dame, Sipri na rob're za'iti nhisi u. <sup>40</sup> Tawamhã Paru hã ma tô Sira hã pisutu, ãsiré morĩ da. ãsazei'wa norĩ hã ma tô ãma mreme zu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ta hã te te pawaptob zahuré da, ãneb zahuré zém na hã.

<sup>41</sup> Taha parimhã, ma tô tineb zahuré Paru norĩ hã, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tinhimiroti na ma tô te te 're da'apawapto, ãsazei'wa hãimanazém na danhiptete na 're dahãimana za'ra mono da, dasiré 're ãdasi'rã'õtõ mono bã.

## 16

*Timotiu hã ãme morĩ zahuré da, Paru te te sima ãwêzé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u ma tô aimasisi zahuré, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô duré aimasisi zahuré, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibã hã 're sãmra, Zezusihi zazei'wa hã, Timotiu na ãsisi hã. ãna hã zudezu, Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherê, ãmama hã zudezu õ di, dederu norĩ siré hã, ta hã. <sup>2</sup> ãsazei'wa norĩ hã uburé ma tô Timotiu hã wêsãmri za'ra, Risitira ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã, duré Iconizu ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã. <sup>3</sup> Tawamhã Paru hã ma tô sima wê, Timotiu hã ãsiré morĩ da. Tane nherê, zudezu norĩ hã uburé

tâma waihu'u pese za'ra di, Timotiuhu mama hã deredu norĩ siré na hã. Taha wa, Paru hã ma tô Timotiu sihâiwata nhizã, sizudezu da, te te âma siwi wê'ô tô da, zudezu norĩ hã. <sup>4</sup> Tawamhã Paru norĩ hã daza'rui mono bâ ma tô te te dawaimrami za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirosa'rata na, te te dama rowasu'u za'ra mono da, duré Zeruzarê âma da'madâ'â'wa norĩ nhimirosa'rata na zama. Ma tô duré dama roti za'ra, ta norĩ nhimirosa'rada hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. <sup>5</sup> Taha zarina, ma tô Wanhib'apito te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na 're siptete za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ siré 're ĩsi'rã'ôto mono hã. Awê sidâpâsi ma tô sina hã, ĩsazei'wa hã.

*Paru hã Torowadi âma marĩ hã sôtô 'rowim ne te te ĩsabuzé wasu'u*

<sup>6</sup> Tawamhã Paru norĩ hã ma tô ai'aba'rê, Prizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, duré Darasiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô sadawa uwati za'ra, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma ĩwasu'uwê na te te dama rowasu'u za'ra tô da a'â. <sup>7</sup> Tawamhã ma tô aihutu, ti'a nhizârizéb u, Mizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Bitinha na danhipti'a nho'ômo nhisi u sisisi neza. Tane nherê, Zezusi hã ma tô Tipê'êzani na tiwi rosawi za'ra, tamomo si'aba'rê tô da. <sup>8</sup> Taha wa, Mizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri waré za'ra. Tawamhã Torowadi na 'ri nho'ômo nhisi u, ma tô aihutu, uba're za'êtê nhimizahârizéb u. <sup>9</sup> Tawamhã sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ĩrosawêrê ne, ma tô marĩ hã sabu Paru hã, barana. Aibã hã Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ĩsãmra mono hã te ĩ'rata za, sa'êtê te te waptêrê da, âne:

— Wei watême aimorĩ, Masédoniza u wa'âma aime za'ra da. — Āne te tâma tinha. <sup>10</sup> Tawamhã âne hã Paru hã sôtô 'rowim ne te te 'madâ'â wamhã, wa tô wasima ro'ubumro za'ra ni, Masédoniza u wasi'aba'rê da. E marĩ wa. Zezusihi wasu'uwê na tame wa te dama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwapisutu za'ra na wa te wasina waihu'u za'ra wa.

*Paru norĩ hã Piripu âma te te ĩromhuri na'rata za'ra zé wasu'u*

<sup>11</sup> Tawamhã Torowadi hawi, wa tô ai'aba'rê ni, rowa'u'u na uba'renem na. Samotarasiza na rob'rê za'iti nhisi u, ma tô waré tiwara waré za'ra. Ta hawimhã awêpsi wa tô saprĩ za'ra ni zara u, Ne'apuri na 'ri nho'ômo nhisi u hã. <sup>12</sup> Tawamhã Ne'apuri hawi, wa tô aihutu ni, Piripu na 'ri nho'ômo nhisi u, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 'ri nho'ômo u hã. Tame te romanu norĩ hã 're si'ubumro. Tame wasi'ubumroi ré, ma tô bådã hã umro na wa'âma ai'utõrĩ za'ra. <sup>13</sup> Tawamhã sabadu na wa tô wawairébé ni, 'ri nho'ômo hawi, pazaihã u 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wamreme zusi da. Tame, zudezu norĩ hã tâma 're ĩreme zusi mono zém na wa te wasima rosa'rata za'ra wa, wa tamomo ai'aba'rê ni. Tame ma tô pi'ô norĩ hã ubumro, âdawa. Tawamhã wa norĩ hã wa tô ĩ'rata asimro ni, pi'ô norĩ 'rata, wa te wasima rowasu'u za'ra da. <sup>14</sup> Tame te pi'ô hã nhamra, Ridiza na ĩsisi hã. Ti'atira na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ĩsãmra mono aré ta hã, Ridiza hã. Zazahã ĩwê hã te te dama 're ĩ'awede mono, ĩhâpré pe hã. Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata mono duré. Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u te te wapari wamhã, Wanhib'apito hã ma tô pawapto, te te âma saze da. <sup>15</sup> Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, Ridiza norĩ hã ĩsiré ĩsôrôwa âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ me. Taha pari, te duré wazô tihârã za'ra, ĩ'rata wasi'ubumro da a'â. Āne te wazô tihârã za'ra:

— Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa na sena na ïwaihu'u za'ra wa'aba wamhã, ïnhorõwa ãma te za asimroi wa'wa a'â. — ãne ma tô wazõ tihãrã za'ra, pi'õ hã. ãne wama siwaihu'u za'ra zawi te, wa tô ïtẽme ai'aba'rẽ ni, ï'rata wasi'ubumro da a'â.

*Paru norĩ hã dazazẽb 're, da te ïsitob zahurẽ zẽ wasu'u*

<sup>16</sup>Tawamhã nimahã bãtã na 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, 're ïdamreme zusi mono zẽb u wasi'aba'rẽi rẽ, azarudu hã ma tô wawa'rãmi mo, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa hã. Wa'uburẽ rẽ 're hãimana mono wa, te marĩ hã romhã rẽ te te dama 're awaihu'u siro, ta hã. Tawamhã azarutu wada'uri'wa norĩ hã ma tô rob'uiprazẽ hã ahã na ï'upana te te sima 're waibu, marĩ hã romhã rẽ te te dama 're ï'awaihu'u mono zẽ wa'ã hã. <sup>17</sup>Tawamhã azarudu hã ma tô Paruhu zarina mo, wazarina zama. Mreme 'rãihã na te nasi te te wa'mahãrã za'ra, ãne:

— Õ hã aibã norĩ hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ, ïwaihu'u pese uptabi ma romhuri'wa za'ra. Niha te za aima waihu'u za'ra wa'wa, asisõ'reptu za'ra wa'aba da. — ãne te nasi te te wa'mahãrã za'ra, dama.

<sup>18</sup>Awẽ sidãpãsi te nasi ãne te te wa'ab'mahãrã. Te te nasi wa'ab'mahãrã u'ãsi mono wa, wapari a te, nimahã bãtã na ma tô Paru hã sõ aipi'ra, wa'uburẽ ma, te te nharĩ da. ãne te tãma tinha:

— Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima rob'ru. Mo oto aimorĩ, azarutu nhiti. — ãne te tãma tinha, wa'uburẽ ma, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma azarutu hawi watobro. Ma tô ïsiti mo oto. <sup>19</sup>Taha wa, azarudu hã marĩ hã romhã rẽ te te oto dama 're awaihu'u mono õ di. Taha wa, ïwada'uri'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ zada tinhiti'ru za'ra, ïwa'ã te te sima 're waibui mono õ wa oto. Taha wa, ma tô siwi pamra, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô siwi sari zahurẽ, dama ïpire norĩ u 'ri nho're u. <sup>20</sup>Tawamhã, apito siromanu norĩ nho're te te siwi simizusi wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã norĩ hã, zudezu norĩ sirẽ hã 're ïwanomro mono zẽm na ma tô wawi ro'wa'rẽ zahurẽ, ãme waza'rui 'remhã. <sup>21</sup>'Re ïdanomro mono zẽp tẽm na te dama rowasu'u zahurẽ, 're ïwahãimana za'ra mono zẽb upana. Wa norĩ hã, romanu. Taha wa, ïsarina ãma 're ïwanomro mono da hã, wa te waihu'u za'ra õ di. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

<sup>22</sup>Tawamhã õhõ na si ma tô da'ahã na ãma tasisaze za'ra ni, Paru norĩ ma, rowasẽdẽ hã da te dasiwi 'manharĩ za'ra da. Tawamhã apito norĩ hã ma tô da'wapẽi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Paru norĩ uza hã te te tiwi hãiwazu za'ra da, Siraha me. Taha wa, ma tô sa'õtẽ tiwi hãiwazu zahurẽ ni, ï'uzã hã. Wedehu na te durẽ da te 're prẽ'ẽ zahurẽ. <sup>23</sup>Da te 're prẽ'ẽ zahurẽ mono parimhã, ma tô 'mazasi zahurẽ ni, dazazẽb u. Taha pari, dazazẽ 'madã'ã'wai ma, ma tô 'ru zahurẽ ni, te te 'madã'ã pese zahurẽ da, pusi õ'umnhasite. <sup>24</sup>Taha wa, ãne, da te tãma 'ru za'ra wa, ma tô 'mazasi zahurẽ, dazazẽ 'ri 're wa'wa amo nhipai u. Tame wedepo'o zapu'u 're, ma tô ïpara hã za zahurẽ ni, da te para'õtõ tẽtẽ zahurẽ da.

*Paru norĩ hã dazazẽb 're ïsima'wara zahurẽ zẽ wasu'u*

<sup>25</sup>Tawamhã marã wa'wa, ma tô Paru norĩ hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma timreme zahurẽ, Siraha me. Tinho're na te durẽ ãma tiwata zahurẽ. Tawamhã 'ri 're wa'wa amo niwĩ ïsimasam norĩ hã te wapari za'ra, ïsõ're zahurẽ hã. <sup>26</sup>Tawamhã te awa'awi ti'a hã 're warã. Ti'ai 'rowi, 'ri na'rata tẽtẽzẽ hã te sãsã'ã, dazazẽb 'ri hã. Tawamhã awa'awi ma uburẽ 'ridawa nhitobzẽ hã si'ridawa za'ra. Dapawasisizẽ hã durẽ daparatẽtẽzẽ hã ma tô

sisinarĩ, dazazéb 're ĩsimasam norĩ ma, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã. <sup>27</sup>Taha wa, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô udu. Utu wamhã, ma tô 'ridawa hã 'madã. 'Ridawa haré te za, dazazé hã. Taha wa, ma tô tinhi'wa hã sisada waze, ãma siwĩrĩ da aré, ĩsimasam norĩ hã wairébé newa. <sup>28</sup>Taha wa, te Paru hã hãrã 'rãihã na 'mahã:

— Tô'ã. Asiwĩrĩ tã. Āhãta wa aihĩni aimasam ni. — Āne te 'mahã.

<sup>29</sup>Tawamhã ma tô dazazé 'madâ'â'wa hã rob'uiwézéb zõ hã. Wara sina, ma tô ĩtẽme tizébré zahuré, Paru norĩ u. Īpapara, ma tô aime zahuré hi'rãtitõ, rãrẽ'ẽ sina. <sup>30</sup>Taha pari, ma tô sani zahuré, rob u. Te tãma nharĩ zahuré, ãne:

— Aibã norĩ, e marĩ wa za 'manha, danho'reptuzé hã te ĩsina uwaim-rami da hã. — Āne te sina sadanharĩ zahuré.

<sup>31</sup>Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u zahuré:

— Wanhib'apito Zezusi asina umnhasi. Tawamhã te za asõ'reptu, asõrõwa ãma asiré 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ me.

<sup>32</sup>Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u na te duré tãma rowasu'u za'ra, dazazé 'madã'ã'wai ma, duré ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama. <sup>33</sup>Mara wa'wam nheré, dazazé 'madã'ã'wa hã ma tô a'ã Paru norĩ hã hãiba upso zahuré, da te dasiwi 're ĩpré'é zahuré mono zẽm na da te ĩhãnhinarĩ zahuré mono zé hã. Te te upso zahuré parip si, ma tô ã dawabzuri hã 'manha, dazazé 'madã'ã'wa hã. ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama ma tô 'manharĩ za'ra. <sup>34</sup>Taha pari, tinhorõwa u te oto saprõni zahuré. ĩsa hã ma tô tãma sõmri zahuré, sa zahuré da. Dazazé 'madã'ã'wa hã, toi uptabi di oto. ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama toi uptabi za'ra di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te saze za'ra wa.

*Paru norĩ hã dazazém hawi ĩpusizé wasu'u*

<sup>35</sup>Tawamhã awẽ mararé romanu na danhib'apito norĩ hã ma tô damrami'wa norĩ hã sõ 'mazatõrĩ za'ra, Paru norĩ hã da te dasiwi sani da, Siraha me. Āne te tãma 'ru za'ra:

— Aibã norĩ hã sani wa'aba, neb zahuré da oto. — Āne te tãma 'ru za'ra.

<sup>36</sup>Tawamhã dazazé 'madã'ã'wa hã ma tô Paru norĩ ma rowasu'u, ãne:

— Danhib'apito norĩ hã ma tô ai'rui wa'wa, da te asani wa'aba da, ane wa'aba da oto. Rowẽ na ane wa'aba za. — Āne ma tô Paru norĩ ma tinha, dazazé 'madã'ã'wa hã.

<sup>37</sup>Tawamhã te Paru hã asa tãma nharĩ za'ra, damrami'wa norĩ ma:

— Marĩ hã wa te 'manharĩ wasété õ nheré, ma tô dama wa'ru, danho'a da te 're wapré'é mono da, wa norĩ hã romanu norĩ siré nheré. Ma tô wamrami ni, dazazéb 're, wasima'wara da. Tawamhã e pi'uriwi te za wazatõrĩ za'ra. Mare di. Apito norĩ hã te za wei wazõ ai'aba'ré, si'uihã na danho'a te te siwi wazani da, waneb da. — Āne te Paru hã tãma nharĩ za'ra.

<sup>38</sup>Tawamhã damrami'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ hã tãma sadawa wasu'u za'ra, danhib'apito norĩ ma. Romanu norĩ siré na siwasu'u zahuré wa, ma tô tipẽ'ẽwara za'ra. <sup>39</sup>Taha wa, ma tô ĩtẽme ai'aba'ré, tãma siwasu'u za'ra da, Paru norĩ ma, ta norĩ hã te te sina 'ruiwapari za'ra tõ da. Taha pari, ma tô siwi sani zahuré dazazém hawi, neb zahuré da. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, 'ri nho'õmo hawi neb zahuré da oto. <sup>40</sup>Tawamhã, dazazém hawi da te sani zahuré wamhã, ma tô tineb zahuré, Ridizaha nhorõwa u. Tame ma tô ĩsazei'wa norĩ me sisõpõtẽ za'ra. Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô tãma rowẽ zani za'ra. Taha pari, te oto tineb zahuré, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi.

## 17

*Paru norĩ hã Tesaronita ãma te te ĩromhuri za'ra zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Paru norĩ hã te oto ai'aba're, Āpipori na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Aporoniza na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Tawamhã ma tō oto aihutu, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te rowahutuzé hã 're sa, zudezu norĩ te hã. <sup>2</sup> Paru hã nimomo 're simasisi mono sidâpâsi, te rowahutuzéb u 're zasi, 're ĩhâimana mono zéb zarina. Taha wa, Tesaronita u wisi wamhã, ma tō duré âzé, rowahutuzéb u. Tawamhã si'ubdatō romhuri 'rāsutu na ma tō dama rowasu'u sabadu na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rata na, tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma. <sup>3</sup> Āne ma tō dama rob'rāzarõtō:

— “Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisudu hã te za robzépata. Te za duré dârâ. Dâ'â uptabi nherë, te za apâ hâiwa'udu.” Āne te wama ãma rowasu'u, ĩrob'ui'ére 'rata na hã. Zezusi hã te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hã wa tō waihu'u pese za'ra ni, tō õ hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisudu, Danho'reptui'wa da. — Āne ma tō Paru hã tãma rowasu'u za'ra.

<sup>4</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tō saze za'ra, Paru norĩ te te tãma ĩrowasu'u za'ra zéb zarina. Taha wa, ma tō ĩsiré tihâimana za'ra, Paru norĩ siré, Siraha me. Duré deredu norĩ zudezu'õ norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ hã, ahã na ma tō duré saze za'ra. Pi'õ norĩ zama ma tō saze za'ra, dama ĩmreme pire za'ra hã. Ta norĩ zama ma tō oto ĩsiré tihâimana za'ra.

<sup>5</sup> Tane nherë, zudezu norĩ, ĩsazei'õ'wa norĩ hã ma tō ãma 'madâ'â wë'õ za'ra, Paru norĩ hã. Taha wa, ma tō 'ri nhi'riti na aibâ ĩwasété norĩ ma si'upana 'ru za'ra, ĩwa'a norĩ ma hã. Tawamhã ta norĩ hã ma tō sitême sito, Paru norĩ zada hâimana za'ra da. Ta norĩ hã ma tō ãma siwi ro'wa'rutu pese, 'ri nho'õmo ãma. Aibâ nhorõwa hã ma tō duré siwi uirĩ, Zasãhã nhorõwa hã. Paru norĩ zô sisisi da, ma ĩré siwi uirĩ. Taha pari, ma sô asisi, te te siwi sani da, danho're u. <sup>6</sup> Tane nherë, oto sô sisisi wamhã, robaba zahuré di, Paru norĩ hã. Te te sa'rese za'ra õ di. Taha wa, Zasã norĩ hã ma tō Paru norĩ upana pawaihu ni, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ me. Tawamhã dama ĩpire norĩ nho're u ma tō te te simro. Tawamhã mreme 'rãihã na te 'mahârã za'ra, ĩsaprõni'wa norĩ hã:

— Õ hã, aibã norĩ hã daro mono bâ, 're ĩdahâimana za'ra mono zém na ma tō ãma dawĩ saprĩ za'ra. Ma tō dawĩ ro'wa'rutu za'ra. Āhãna ma tō duré we aimasisi, waza'ru u. <sup>7</sup> Zasã hã ma tō tinhorõwa u 'mazasi zahuré, ĩ'rata simasisi zahuré da a'ã. Roma ãma danhib'apito nhimiroti wa'rãmi, te 're hâimana za'ra. Āne te wama nharĩ za'ra: “Zezusi hã, taha si danhib'apito uptabi hã.” Āne te wama nharĩ za'ra. — Āne ma tō 'mahârã za'ra, apito norĩ ma.

<sup>8</sup> Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō dazahi sina nharĩ za'ra ni. Dama ĩpire norĩ zama ma tō sada tizahi za'ra. <sup>9</sup> Taha wa, dama ĩpire norĩ ma, ma tō Zasã norĩ hã rob'ui'prazé hã sômri za'ra, ĩsani za'ra zéb da hã. Taha pari, ma tō satõrĩ za'ra, tinhorõwa u si'aba're da apã.

<sup>10</sup> Tawamhã mara simeĩ wi, ma tō ĩsazei'wa norĩ hã Paru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u neb zahuré da.

*Paru norĩ hã Bereza ãma te te ĩromhuri za'ra zé wasu'u*

Tawamhã Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u sihutu wamhã, ma tō Paru norĩ hã ai'aba're, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u.

11 Bereza âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rada hã, wẽ di. Tesaronita âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rata nei õ di. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô wapari pese za'ra. Awẽ sidâpâsi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rada hã da te 're sôré za'ra, Paru norĩ nhimirowasu'u hã tô sena zô te te âma rosa'rata pese za'ra da. <sup>12</sup> Taha wa, zudezu norĩ hã ahã na ma tô saze za'ra. Deredu norĩ si'aibã norĩ hã ma tô duré saze za'ra, ahã na. Deredu norĩ sipi'õ norĩ zama ma duré ahã na saze za'ra, ĩsibro pese norĩ hã. <sup>13</sup> Tawamhã taha wasu'u hã ma tô waptãrã apã Tesaronita u, âne: "Bereza âma te duré u, dama rowahutu Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã." Âne hã zudezu norĩ hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô Paru norĩ zarina ai'aba're, Bereza u siti'ru sina. Tame ma tô duré timreme wasété na dawi ro'wa'rutu za'ra, sada dazahi za'ra da. <sup>14</sup> Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã awa'awi ma tô oto Paru hã satõrĩ za'ra, âporé zaihã u morĩ da. Sira norĩ si Timotiuhu me te ĩsa'u aimasisi zahuré, Bereza âma. <sup>15</sup> Paru hãiba wapto'wa da hã ma tô duré si'mazatõrĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã ĩsiré 'masi'aba're da, Atena na 'ri nho'õmo nhisi u te te siwi saprõni za'ra da. Taha pari, ma tô apã ai'aba're, Bereza u. Paruhu mreme hã te apã siwi ti'ã, Sira norĩ ma, Timotiuhu me, ĩtẽme nep su'u zahuré da, Atena u hã.

*Paru hã Atena âma te te ĩromhurizé wasu'u*

<sup>16</sup> Atena âma, Paru hã te oto sô mapari zahuré, Sira norĩ zô Timotiuhu me. Tame romhãiba 'manharĩ hã ahã na te 're simasa, âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã. Taha wa, da'âma pê'ézé uptabi di, Paru hã. <sup>17</sup> Taha wa, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma ma tô awẽ sidâpâsi marĩ wasu'u na te te azada'âbã, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata za'ra mono norĩ zama. 'Ri nhi'riti nho'õmo na da te 're ĩ'ubumroi mono zéb u te te da'anhopêtẽ mono sidâpâsi, ma tô duré marĩ wasu'u na te te da'azada'âbã, Paru hã. <sup>18</sup> Zezusihi wasu'uwẽ na ma tô dama rowasu'u. Dã'ã nherẽ, apã ĩhãiwa'utuzém na ma tô duré dama rowasu'u. Taha wa, Epiturezuhu nhimirowahutu zarina, duré etozitu norĩ nhimirowahutu zarina dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô duré âma sada'âbã za'ra, Paru hã. Tawamhã nima norĩ hã ma tô âne sisadanharĩ za'ra âma:

— E marĩ na te wama rowasu'u. Simiza'rese bâ. — Âne te sima âma rowasu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã.

Nima norĩ hã te duré âne sima nharĩ za'ra:

— Âté ĩhãiba'õ norĩ wasu'u na te wama rowasu'u, ĩwaihu'upese hãiba amoi wasu'u na, wa te âma 're saze za'ra mono da. — Âne te sima nharĩ za'ra. <sup>19</sup> Tawamhã Paru hã ma tô siwi saprõ, Are'opadu na rosa'rata'wa norĩ si'rã'õtõzém nhisi u. Tame ma tô tâma nharĩ za'ra, âne:

— E te za wama ĩwaihu, asimirowahutuzép té hã. E marĩ, te wama ĩwasu'u za'ra. <sup>20</sup> ĩwasu'u hã wa te waihu'u za'ra õ di. Duré wama âma sahu na pé, wa te waihu'u za'ra da. — Âne te tâma nharĩ za'ra.

<sup>21</sup> Atena âma 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono norĩ hã, duré darob amoi hawi ĩtẽme 're ĩsihutu mono norĩ hã marĩ hã rowasu'u té hã te te 're wapari ze za'ra mono di. Te te sima âma 're rowasu'u ze za'ra mono di duré. Taha wa, te âne tâma nharĩ za'ra, Paruhu ma.

<sup>22</sup> Taha wa, Paru hã hãwi ma tô za, danho're te te tâma rowasu'u za'ra da, Are'opadu âma. Âne te tâma nharĩ za'ra:

— Aibã norĩ, âme Atena âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã wa tô waihu'u. Romhãiba hã ahã na te 're simasa, âma 're ĩ'aiwata za'ra

wa'aba mono zéb da hã. <sup>23</sup> 'Ri baba 're ïmorĩ wa, wa tó te azabu, ãma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Nimame, wa tó wedeza ne hã sabu, romhãiba 'manharĩ ma, marĩ hã ïsisiwimhã da te 're ïsa'ra za'ra mono zé hã. Taha ãma rob'ui'ééré hã wa tó duré sabu. ãne rob'ui'ééré hã: “Ïwaihu'upe hã wa te waihu'u za'ra õ nherẽ, ãma 're ïwawata za'ra mono zé, ã hã.” Waihu'u õ nherẽ, ãma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa sô'awi.

<sup>24</sup> — 'Re ïhãimana u'âsi mono hã ma tó ti'a hã 'manha, duré uburé marĩ hã ïwa 're ïhãimana za'ra mono da hã. Ta hã Danhib'apito uptabi, hãiwa ãma, ti'ai ãma zama. Taha wa, ãma 're ïdawata za'ra mono zéb da, 'ri hã danhib'rata na da te 're ï'manharĩ za'ra mono ãma hã, 're sãmra mono õ di. <sup>25</sup> Õhõ si ma tó dapê'ëzanizé hã te te dama 're anhomri. Taha zarina si te 're dapê'ëzani za'ra. Taha si, ma tó uburé marĩ hã te te dama 're anhomri, ãma 're ïdahãimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â mono õ di, da te 're ïpawaptob za'ra mono zéb da hã. <sup>26</sup> ïsãna'rata hawimhã, aibã misire nherẽ, ma tó ta hawimhã atébré dapoto mono bã, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, dapoto mono bã ma tó dasitébré. Ma tó da'ãma ropé, ropã 're dasi'ubumroi mono da. 'Re ïdahãimana za'ra mono sidâpâsi, ma tó te te dama 're apisutu, ti'a hã, ïwa 're ïdasi'ubumroi mono zéb da hã. Niha wahum na ïwa 're ïdahãimana za'ra mono zéb da hã, ma tó duré te te dama 're apisutu. <sup>27</sup> ãne ma tó te te dama 're ab'manharĩ, sô 're danhopré mono da, niha wamhã, até te te 're sôpêté za'ra mono da. Romhã na wanhiti 're hãimana mono õ di tó, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. <sup>28</sup> Ta hã 're morĩ u'âsi õ 'wa'ãhã, ãne aré 're wahãimana za'ra mono õ di. Duré waihu'u pese õ 'wa'ãhã, ãne aré, 're wanomro mono õ di. Asõ're za'ra wa'aba na te rosawërê'wa norĩ hã ãne wama rowasu'u za'ra: “Wa norĩ hã ïsimipodo, ï'ra.” <sup>29</sup> Taha wa, wa norĩ hã 'Re ïhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, e marĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono ãma hã. E êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. E êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ na, e êtê 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. Mare di. ãne, wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Danhipe na da te 're ïrob'manharĩ za'ra mono nei õ di, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. <sup>30</sup> 'Re ïhãimana u'âsi mono hã dama waihu'u ãna 're danomro mono ré, te te dahã za'ra sirõmo õ di, ta hã. Tane nherẽ, ãhãna ropã 're ïdasi'ubumroi mono hã te za te te 're da'awada'uri, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, ïsiniwĩ 're danomro mono da. <sup>31</sup> Bãdã hã ma tó sima pisutu siro, romhã ré, danho'a te te dama ï'arowairébézéb da hã. Taha wa, te ãne dama roti, 're dasipizari za'ra mono da. Ni'wa hã ma tó pisutu, sena na dama rowairébé'wa da hã. Dã'â uptabi nherẽ, apã te te ïhãiwa'udu, ma tó pisutu, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. Apã te te ïhãiwa'utuzéb zarina, ma tó ãne hã dama waihu'u za'ra, õ hã dama rowairébé'wa na hã. — ãne ma tó Paru hã dama rowaihu'u siro.

<sup>32</sup> Tawamhã dadã'ã nherẽ, apã dahãiwa'utuzé wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tó ãma tato za'ra ni. Tane nherẽ, ïhãiba amo norĩ hã te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Nimahã bãtã na wa za duré aiwapari za'ra ni, apã 're ïdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>33</sup> Tawamhã Paru ma tó tiwi timorĩ za'ra. <sup>34</sup> Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tó Paruhu ãma sasõmri za'ra. Zezusi hã ma tó saze za'ra. Aibã hã, Dizonizi'u na ïsisi hã ma tó saze, dama rowairébé'wa norĩ siré Atena ãma, dama ïpire uptabi hã. Pi'õ hã Damarisi na ïsisi hã ma duré saze. Duré ni'wam norĩ hã tamemhã umro na ma tó siré saze za'ra.

## 18

*Paru hã Corĩtu ãma te te ĩromhurizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Paru hã ma tô watobro, Atena hawi. Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo. <sup>2</sup> Tawamhã, Corĩtu u wisi wamhã, ma tô zudezu norĩ siré hã sôpêtê aibã hã, ĩmro me. Atira na aibã nhisi hã. Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩwaptã'ázé hã. Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi ma tô ĩwana aimasisi zahuré, timro me, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Pi'õ nhisi hã Prisira na. Caradiu na danhib'apito uptabi nhisi hã ma tô zudezu norĩ hã satõrĩ za'ra, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi, ĩsiti si'aba'ré da. Taha wa, ma tô Corĩtu u aimasisi zahuré, Atira norĩ hã. Ta norĩ hã te te sabu zahuré da, ma tô ĩtême timorĩ zahuré, Paru hã. <sup>3</sup> Tawamhã, tame te oto ĩ'rata tinhamra zahuré, ĩsimiromhuri za'ra hã aiwa wa. Romhã 'manharĩ na 'ri'wa, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô siré tihãimana za'ra a'ã, siré te te romhuri za'ra da. <sup>4</sup> Tawamhã sabadu sidãpãsi, ma tô nasi dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, Zezusi hã da te 're saze za'ra mono da, zudezu norĩ hã, deredu norĩ zama.

<sup>5</sup> Tawamhã tamomo ma tô Sira norĩ hã ĩtême aimasisi zahuré, Masédoniza hawi, Timotihu me. ĩtême simasisi wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi wasu'uwẽ na si romhuri u'ãsi oto. Zudezu norĩ ma, te Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na hã. <sup>6</sup> Tane nherẽ, ĩwasu'u hã ma tô tiwi wẽ'õ za'ra. Timreme wasété na ma tô siwi azã, Paru hã. Taha wa, Paru hã ma tô ti'uza zapru wami, damreme wasété na ãma dã'ã tã da. Te tãma nharĩ za'ra:

— E ĩnhimirowahutuzéb zarina te za ropipa u 're anomro aba mo. Mare di. Asi'uihã na te za 're asisimini za'ra wa'aba mo. Zudezu'õ norĩ u si wa za oto 're ĩne, ta norĩ ma si te 're rowasu'u za'ra mono da oto, ĩwasu'uwẽ na hã. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

<sup>7</sup> Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi, ma tô oto watobro. Aibã nhorõwa u ma tô ázé, Tisizu Zusituhu nhorõwa u. Ta hã zudezu'õ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma' re ĩwata mono. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb zababa, te 're sa, Tisizuhu nhorõwa hã. <sup>8</sup> Tawamhã rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô saze Wanhib'apito hã, Crisipu na ĩsisi hã. Duré, uburé ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma duré saze za'ra. Corĩtu ãma 're ĩdasi'ubumroi mono zama ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwẽ hã da te wapari za'ra wamhã. Taha wa, ma tô ã dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni.

<sup>9</sup> Tawamhã nĩmahã barana, Paru hã ma tô Wanhib'apito hã sabu, danhotõ 'rowi da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Te tãma tinha, ãne:

— Aipahi tã. Dama 're rowasu'u u'ãsi mono. Sazãri tã. <sup>10</sup> Wa hã wa ai'rata 're ĩnhamra. ãmemhã, ĩnhib'a'uwẽ hã ahã di. Taha wa, ni'wa hã rowasédé te te ai'ãma 'manharĩ waihu'u õ di za. — ãne te tãma tinha.

<sup>11</sup> Taha wa, te Paru hã tame 're sãmra, te te dama 're rowahutu mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na hã. Tame 're sãmra mono ré, ma tô ãma tiwahu, misi wahum na duré ĩhãiba amoi wãiwab u.

<sup>12</sup> Tawamhã Darizu hã ma tô si'apito, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Romanu norĩ ma, roti'wa zadawa para, ma tô si'apito, tame te te dama 're roti mono da. Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paruhu zada si'rã'õtõ. Taha wa, ma tô siwi ti'ã, dama rowairébé'wai u. <sup>13</sup> Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paru hã tãma wasu'u za'ra, Darizuhu ma. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã hã te sima wẽ, rosa'rata na te te dama ãma azaprĩ mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém na hã.



Wanhimiroti 'rata zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're wawata tō za'ra mono da, te za da'âma azaprî, aibâ hã. — Âne te tâma rowasu'u za'ra.

<sup>14</sup> Tawamhã Paru hã te aré timreme hã waze, tâma siwasu'u za'ra da. Tane nherê, mreme ô ré, ma tô danhib'apito Darizu hã âma sôzâ, zudezu norî ma, te te rowasu'u da. Âne te tâma nharî za'ra:

— Zudezu norî, marî ìpire hã te te 'manharî wasété 'wa'âhã, wa aré asadaihu'u za'ra wa'wa. <sup>15</sup> Tane nherê, ânei ô di. Taré ìmreme zô te pibu da, ma tô we ìtême asiwi ìsaprôni 'wa. Asimirowasu'u za'ra wa'aba zarina, duré danhisi na, duré asimiroti za'ra wa'aba zarina ìmreme zô te ìpibu da si, ma tô we ìtême asiwi ìsaprôni 'wa. Taha wa, te âma rowairébé ô di za. A norî wa'wa hã asi'uihã na te za âma ìrowairébé za'ra wa'wa. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

<sup>16</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norî ma, ma tô 'ru za'ra, rob u te te sate mono da, zudezu norî hã. <sup>17</sup> Tawamhã ma tô aibâ hã siwi ti'â, rowahutuzéb âma 're ìda'anhimi'rui mono 'wa hã, Sotêni na aibâ nhisi hã. Tawamhã ma tô siwi azâ, dama rowairébézé nho're âma. Te te siwi azâri nherê, te te âma rosa'rata ô di, apito Darizu hã.

*Paru hã Âtizotiza u apâ ìmorîzé wasu'u*

<sup>18</sup> Tawamhã Paru hã bâtâ ahâ na ma tô nhamra, Corîtu na 'ri nho'ômo nhisi âma. Tawamhã ma tô oto ìsazei'wa norî ma siwasu'u za'ra, morî da oto, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Prisira norî hã ma tô ìme tineb zahuré, Atiraha me, Sêtireza na 'ri nho'ômo nhisi u. Sêtireza âma sãmra ré, ma tame 'rã pari ni Paru hã, marî na 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te ìropisutuzém na, te te sina tâma uwaimrami wa, te te âma ì'uwaimrami na ìwaihu'uzéb da. Ta hawi rowa'u'u na uba'renem na ma tô dame ai'aba're, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. <sup>19</sup> Tamomo si'aba'rei wamhã, ma tô aihutu, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi u. Prisira norî hã te za oto ìsa'u aimasisi zahuré tame, Atiraha me. Tawamhã tame sãmra ré, ma tô Paru hã âzé, zudezu norî te, rowahutuzéb u. Tame ma tô zudezu norî me marî wasu'u na sima âma rowasu'u za'ra. <sup>20</sup> Tawamhã ma tô siwi âma ropti, a'â hâimana da, ì'ratab za'ra. Tane nherê, te te sina saze za'ra ô di, Paru hã. <sup>21</sup> Taha wa, ma tô tâma nharî za'ra asa, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma waihu'u wapsi, wa za we atême ìmorî 'wa apâ. — Âne te tâma nharî za'ra.

Tawamhã rowa'u'u na uba'renem na ma tô mo, Épézu hawi. <sup>22</sup> Sézareza u, ma tô oto wi. Ta hawi, te duré mo, Zeruzarê u awa'awi. Tame, ma tô si'aba're na sawi za'ra, ìsazei'wa norî hã. Tawamhã ta hawi, ma tô duré mo, Âtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi 're, 'ri nho'ômo u. Tame te a'â nhamra oto.

<sup>23</sup> Tawamhã Âtizotiza âma sãmra parimhã, ma tô duré mo Paru hã, Darasiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, duré Prizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba zama. Daza'rui wa'wai baba 're morî ré, ma tô Zezusihi zazei'wa norî hã te te 're apawapto, hâimana nhiptete na si 're nomro mono da.

*Aporu hã Épézu âma duré Corîtu âma te te ìromhurizé wasu'u*

<sup>24</sup> Tawamhã aibâ hã, zudezu norî siré hã ma tô wi, Épézu u, Aporu na ìsisi hã. Aresâdiriza na 'ri nho'ômo nhisi âma ìpodo, ta hã. Mreme wabzuri waihu'u pese di. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na ìbaihã na da te âma 're ìrob'ui'ére za'ra mono hã tâma waihu'u pese di.

<sup>25</sup> Wanhib'apito 're ìmorî wê zém na ma tô da te tâma 're romnhoré za'ra.

Taha wa, mreme nhiptete na ma tô ĩ'uwaibaba si te te dama 're rowahutu, Zezusihi wasu'u na hã. Tane nherê, uburê Zezusihi wasu'u hã zahadu te te waihu'u ô di. Dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, Zuwã, â dawabzuri te te dama 're ĩwasu'u mono si ma tô waihu'u, Aporu hã. <sup>26</sup>Tawamhã pahi ãna ma tô dama rowahutu na sãna'rata, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma. Tawamhã Prisira norĩ hã Atiraha me ĩsimirowasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, tinhorôwa u ma tô saprõni zahuré, Zezusihi wasu'uwê hã te te tâma waihu'u pese zahuré da, 're ĩdanomro mono zép tém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na. <sup>27</sup>Tawamhã Aporu hã ma tô sima rowê, Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi u morĩ da. Taha wa, Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ãma ana, Aporuhu ãma. Rob'ui'éré hã ma tô tâma sômri za'ra, Ataza u te te siré âri da. ĩsazei'wa norĩ hã te te siwi âri wê da, ma tô ãma wada'uri za'ra. Tawamhã Aporu hã Ataza u wisi wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawapto pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ hã. <sup>28</sup>Tawamhã mreme nhiptete na te nasi zudezu norĩ ma tâma ãma wa'rãmi za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, ma tô nasi tâma rowasu'u za'ra danho'a, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Zudezu norĩ hã te te ãma wa'rãmi za'ra neza, Zezusihi zazei'ô'wa norĩ hã. Tane nherê, Aporu hã ma tô aiwétési ãma ai'uté za'ra, zudezu norĩ ãma, tinhimirowasu'u na.

## 19

*Paru hã, Épézu ãma romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u*

<sup>1</sup>Aporu hã Corĩtu na 'ri nho'ômo nhisi ãma sãmra ré, ma tô Paru hã ro'razã, Épézu u sa'a nhisi baba. Tame ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sôpêtê za'ra. <sup>2</sup>Taha wa, ma tô sadanharĩ za'ra:

— E saze za'ra wa'aba wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã aima sômri za'ra wa'wa. — ãne ma tô sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tâma siwasu'u za'ra:

— Mare di, zahadu te te wapari za'ra ô di, ĩpê'êzani 're ĩhâimana mono zé wasu'u hã.

<sup>3</sup>Taha wa, ma tô duré sadanharĩ za'ra, Paru hã:

— E 'wa simirowahutu zarina ma tô â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa bété.

Tawamhã asa te duré tâma nharĩ za'ra:

— Zuwãhã nhimirowahutu zarina wa tô 'manharĩ za'ra ni.

<sup>4</sup>Tawamhã ma tô duré Paru hã tâma nharĩ za'ra:

— Zuwã hã dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono norĩ ma si, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ma tô te te 're roti, ĩsa'u datême ĩwi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Danho'reptui'wa na, tô Zezusi hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

<sup>5</sup>Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tô sena Wanhib'apito Zezusihi zazei uptabi 'wa na ĩsiwasu'u za'ra zéb zarina, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. <sup>6</sup>Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rata na 'rã upi za'ra. Te te 'rã upi za'ra wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã tâma sômri za'ra. Taha wa, te oto damreme tâma ĩwaihu'u za'ra ô na dama rowasu'u za'ra, hãiba mono bâ. Timreme nai ô nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani na te te tâma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, te oto mreme zu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te duré dama rowasu'u za'ra. <sup>7</sup>Ta norĩ hã, até 12 na ĩhãiba za'ra hã.

<sup>8</sup> Tawamhã Paru hã te nasi ãza, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da. A'amo si'ubdatõ, ma tô ãma ai'utõ, tame te te dama 're rowahutu mono ré hã. Da te tãma 're nharĩ za'ra mono nherẽ, pahi ãna ma tô te te dama 're rowasu'u, da te 're saze za'ra mono da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na da te 're saze za'ra mono da, ma tô te te dama 're roti. Taha wa, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra. <sup>9</sup> Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te te saze za'ra õ di, pê'ẽ tete za'ra wa. Wanhĩb'apito 're ãmorĩzéb zarina 're ãdanomro mono zép té wasu'u hã ma tô tiwi wẽ'õ za'ra, danho'a, mreme wasété na. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi timorĩ za'ra, rowahutuzém hawĩ. Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô te te simro, Tiranuhu na aibã nhisi te, romnhorézéb u. Awẽ sidãpãsi, ma tô tame te te tãma 're rowahutu za'ra oto. <sup>10</sup> Tame te te dama 're rowahutu mono ré hã, maparane ma tô ãma tiwahu. Taha wa, aihĩni Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãsi'ubumroi mono hã, ma tô Wanhĩb'apito nhimiroti hã wapari za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

*Sewaha 'ra norĩ wasu'u*

<sup>11</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô Paru hã pawapto, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, ãwẽ hã. <sup>12</sup> Romhurizéb da, ã'uzã wẽ nhisiwi, te te sima 're ã'mazai mono hã ma tô da te 're waibu, ãhãzé ré norĩ ma, te te 're 'wasari mono da. ã'su'u u'õzéb zama ma tô duré da te 're waibu, ãhãzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono da. Te te 're upi za'ra mono wamhã, ma tô 're séptã'ã za'ra. Wa'uburé norĩ hã ma tô duré dahawi 're wairébé. <sup>13</sup> Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da, 're ãnomro mono norĩ hã ma tô si'ãma rosa'rata za'ra, Wanhĩb'apito Zezusihi zadawa para, wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da oto, Paruhu ne. Ta norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa nherẽ, Zezusihi zadawa para newa, te oto tãma rob'ru za'ra, wa'uburé ma, ãne:

— Zezusi hã Paru te te dama ãwasu'u hã taha zadawa para, wa aimã rob'ru za'ra wa'aba ni, dahawi aiwairébé aba da. — ãne te nasi tãma rob'ru za'ra.

<sup>14</sup> Aibã norĩ hã 7 na ãhãiba hã ma tô ãne hã 'manharĩ za'ra. Séwa na ãmama nhisi za'ra hã. Sasedoti ãpire aré, ãmama hã. <sup>15</sup> Tawamhã, nimahã bãtã na Sewaha 'ra norĩ hã te te tãma rob'ru za'ra wamhã, wa'uburé te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zezusi hã wa tô waihu'u. Paruhu zama wa tô duré waihu'u. E 'wam norĩ hã bété, a norĩ wa'wa hã. Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Sewaha 'ra norĩ ma.

<sup>16</sup> Tawamhã, wa'uburé ré 're ãmorĩ hã zahadu wa'uburé te te rême õ wa, sa'ëté, ma tô sô sime za'ra, Sewaha 'ra norĩ zô. ã'uzã hã ma tô tiwi hãiwazu za'ra. Ma tô duré te te hãiba hãpré za'ra. Taha wa, Sewaha 'ra norĩ hã ai'uréiwi ma tô sisa're, wa'uburé ré 're ãmorĩ wi hã. <sup>17</sup> Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapahi za'ra ni, Zezusihi zadawa para newa, marĩ hã duré da te 're 'manharĩ za'ra mono tã da. Aihĩni, ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra ni, Épézu ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã. Tawamhã da te sazei uptabi za'ra õ nherẽ, ma tô aihĩni ãma tawata za'ra ni, Wanhĩb'apito Zezusihi ãma. <sup>18</sup> Ni'wam norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ ré, abzé te te 're ã'manharĩ za'ra mono zém na ma tô siwasu'u za'ra danho'a, tiwasédé te te 're ã'manharĩ za'ra mono zém hawĩ ãsipizari za'ra na hã. <sup>19</sup> Duré ahã na abzé 'manharĩ'wa norĩ hã ma tô ãbahãi mono bã siwi sa'wa simisutu, abzé

'manharī na rob'ui'éré ré hã. Tawamhã ma tô âma ro'o za'ra, danho'a. Wa'âbã za'êtê nherê, ma tô âma ro'o za'ra. 50 miu na êtê'ubuzi'a prata zapotore na İwa'â hã, simisutu hã. <sup>20</sup> Wanhīb'apito mre me hã dama pire di oto. Daro mono bâ ma tô da te âma ropé. Taha wa, da'ahã na ma tô da te 're wapari za'ra oto.

*Épézu âma ro'wa'rutuzé wasu'u*

<sup>21</sup> Tawamhã âne na romhâimana pari, ma tô Paru hã 'râwi sima waihu'u, Zeruzarê u morī da, Masédoniza wa'wai baba, duré Ataza wa'wai baba. Taha wa, te sima tinha, âne: “Zeruzarê u ĩmorī parip si, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ĩmorī da, wa duré ĩsima wê, te dazabu da.” Âne ma tô sima waihu'u.

<sup>22</sup> Tawamhã tipawapto'wa norī hã ma tô satōrī zahuré, Timotiu norī hã, Erasituhu me, İwana neb zahuré da, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Neb zahuré za'u hã Paru hã te a'â nhamra, Azi'a âma.

<sup>23</sup> Tame sãmra ré, Wanhīb'apito 're ĩmorizéb zarina 're İdanomro mono zép té wasu'u hã da te wapari za'ra wa, ma tô ro'wa'rudu hã dawī watobro, Épézu âma hã. <sup>24</sup> Aibã hã Demetirizu na ĩsisi hã êtê'ubuzi'a prata na rob'manharī'wa hã ma tô ro'wa'rutu na sãna'rata. Rob'manharī ĩsryre te te 're ab'manharī, Demetirizu hã. Di'âna na romhâiba nhisi 're ĩsimasa mono zém ne hã 'ri ĩsryre te te 're ab'manharī, êtê'ubuzi'a prata na. Tãma ĩromhuri'wa norī hã pawa'âbã za'êtê di, rob'manharī ĩsryre wa'âbã zarina. <sup>25</sup> Tawamhã Demetirizu hã ma tô tãma ĩromhuri'wa norī zô tihârã za'ra. Siré ĩ'manharī'wa norī zô zama te duré sô tihârã za'ra. İtême sihutu wamhã, te tãma nharī za'ra, âne:

— A norī wa'wa hã te za ĩwapari pese za'ra wa'wa. Wanhimiromhuri wa'âbã na wa tô aré wanhibro pese za'ra ni. <sup>26</sup> Âhãna, asi'uihã na ma tô Paruhu nhimiroti hã ĩwapari za'ra wa'wa. ĩsimiromhuri hã ma tô duré ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, âme Épézu âma hã duré uburé Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. Ta hã ma tô te te dama 're anharī, 're ĩwahâimana za'ra mono zém hawi, 're dasipizari za'ra mono da. Da'ahã na ma tô saze za'ra ni, ĩsimirowahutu na hã. Marī hã danhib'rata na da te 're ĩ'manharī za'ra mono hã tô sena ĩwaihu'u pese ô di, u, âma 're ĩdawata za'ra mono da hã. Âne te te dama 're rowahutu, ta hã. <sup>27</sup> Taha wa, romnhimimnhasi di, wanhimiromhuri za'ra hã da te dasiwi wê'ô za'ra ô'umnhasite. Tawamhã e wanhimiromhuri si te za dasiwi wê'ô za'ra ni. Mare di. Di'âna ĩwaihu'u pese te, 'ri wamri hã te za duré dasiwi wê'ô za'ra ni. Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma uburé 're ĩdasi'ubumroi mono hã, âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te za da te dasima 're wasu'u wasété za'ra, daro mono bâ âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, tô ô hã Di'âna na ĩwaihu'u pese wamri hã. Ta hã dama tarére wa, te za tô da te dasiwi 're wê'ô pese. — Âne te tãma nharī za'ra, Demetirizu hã.

<sup>28</sup> Âne hã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô ab'ru za'ra ni. Ma tô 're hãsi, hârã 'rãihã na:

— Di'âna hã, ta hã ĩwaihu'upe. Danhipai u, dama siptete uptabi di. Âme, Épézu âma 're ĩwasi'ubumroi mono hã âma 're ĩwawata za'ra mono hã, wê uptabi di. — Âne ma tô 're hãsi.

<sup>29</sup> Tawamhã 'ri nho'ômo âma ma tô dazahi hã te te ropé, 'ri wa'ôto mono bâ. Uburé ro'wa'rutu di oto. 'Ri nho'ômo âma 're ĩsi'ubumroi mono norī hã te nasi tihârã na ai'rahãri za'ra. Tawamhã Paru norī siré 're ĩneb zahuré hã ma tô dasiwi pamrami ni, Da'izu norī hã, Aritacuhu me. Masédoniza

ãma 're ĩsimasisi zahuré mono aré, ta norĩ hã. Tawamhã dasi'aba'ré na ma tã ĩpano na dasiwi sari zahuré ni, dasi'rã'õtõzéb u, da'ahã uptabi na. <sup>30</sup> Paru hã datême morĩ neza, te te dama nharĩ da. Tane nherê, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tã siwi wairĩ, morĩ tã da. <sup>31</sup> Duré ĩsiwadi norĩ hã tame danhib'apito norĩ hã ma tã duré ĩtême da'mazatõrĩ za'ra, te te tiwi rosawi za'ra da, dasi'rã'õtõzéb u morĩ tã da, dazahi wa. <sup>32</sup> Marĩ u newa, sisatõrĩ wa, ma tã tamomo ubumro ni. Tawamhã dasi'rã'õtõzéb ãma ma tã 're dahãsi, damreme aimawi na. Damreme aiwab õ di. Siwa'ru te nasi ãma ai'rahãri za'ra ni, dahãrã na.

<sup>33</sup> Tawamhã zudezu norĩ hã ma tã aibã ma rob'ru za'ra, Aresãdiri na ĩsisi ma, danho're sab da. Ma tã siwi wada'u aré Aresãdiri hã, timreme na te te dawı robzãri da. Taha wa, ma tã tinhib'rada hã hãiwi dama wê, ari'iwı dasi'ubumro da, te te dama rowasu'u da. <sup>34</sup> Tane nherê, zudezu na 're ĩhãimana mono na da te waihu'u za'ra wamhã, ma tã sa'êtê tihãrã 'rãihã na 'mahãrã za'ra. ãne te õhõ si 'mahãrã za'ra:

— Di'ãna, ta hã ĩwaihu'upe. Danhipai u, siptete uptabi di, ãma 're ĩwawata za'ra mono hã, ãme Épézu ãma hã. — ãne te nasi sa'êtê 'mahãrã za'ra ni. Dahãrã hã da te sahãri su'u za'ra õ di. Maparane bãtã pibuzé hã ma tã da'ãma ai'utõ, da te nasi 'mahãrã za'ra ré.

<sup>35</sup> Tawamhã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito pazapari'wa hã ma tã dazadawa uwati, ari'iwı dasi'ubumro da. Tawamhã dawarõtã'ã wapsi, te oto dama roti, ãne:

— Épézu ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa norĩ hã ãme Épézu ãma 're ĩwasi'ubumroi mono hã Di'ãna hã ĩwaihu'upe 're ĩsa mono zé hã wa wa te 're 'madã'ã pese za'ra, 'ri hã. Di'ãnahã hãiba ne êtê 'manharĩ hã hãiwa hawi watême we ĩwaptã hã taha zama, wa wa te 're 'madã'ã za'ra, ãme. <sup>36</sup> Tawamhã ãne hã ni'wa te te wawı sawı waihu'u za'ra õ di za. Taha wa, te za aiwaimri aihãimana za'ra wa'wa, marĩ na wa te rosa'rata pese za'ra ãna, wa te 'manharĩ za'ra tã da. <sup>37</sup> Aibã norĩ hã we asiwi ĩpamrami 'wa hã, Di'ãna ĩsabzém hawi, marĩ na sipsaihuri zahuré õ di. Pi'õ hã ãma 're ĩwawata za'ra mono hã te te wasu'u wasété zahuré õ di duré. <sup>38</sup> ãne wamhã, Demetirizu hã, duré tãma ĩromhuri'wa norĩ zama marĩ ĩwasété na te te tãma nharĩ za'ra da, ãwa wei wama siwasu'u za'ra õ di za. Dama rowairébé'wa norĩ u si te za wasu'u za'ra. Tamep si dawasété na dama ĩnharizé hã. <sup>39</sup> Wazadawa pibu za'ra wa'aba da, wazõ aihãrã ze za'ra wa'aba wamhã, wa za ãme wasi'rã'õtõ waré ni, rowê na 're ĩwahãimana za'ra mono zéb zarina, wawaimri na. <sup>40</sup> ã bãtã na wasi'rã'õtõ waré õ wa, romnhimimnhasi di, wanhib'apito nhimiroti, wa te ĩ'madã'ã za'ra õ zarina, wazada sahi õ'umnhasite. Marĩ hã hãimana õ nherê, ma ro'wa'rudu hã watobro. Wasi'rã'õtõzém na ni'wa te te wazadhanarĩ za'ra wamhã, e niha wa za asa tãma rowasu'u za'ra ni. Asa wa te tãma rowasu'u waihu'u za'ra õ di za. — ãne te dama roti, danhib'apito pazapari'wa hã.

<sup>41</sup> ãne na te te dama roti parimhã, ma tã dama rob'ru, dawairébé da oto.

## 20

<sup>1</sup> Tawamhã damreme 'wa'rudu hã ma tã sahãri za'ra ni. Rowê di oto. Rob u'ãsi nomro wamhã, Paru hã ma tã Zezusihi zazei'wa norĩ zõ tihãrã za'ra. Taha wa, ma tã tãma roti za'ra, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Tawamhã, ma tã oto tãma siwasu'u za'ra, za oto ĩmorĩ na hã. Taha pari, te oto mo, Masédoniza u.

*Paru hã Zeruzarẽ u apã ãmorĩzé wasu'u, Masédoniza wa'wai baba*

<sup>2</sup> Tawamhã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'razã, Paru hã. Daza'ruí mono bâ 're morĩ ré, ma tô ãsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra ãsimiroti na, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Taha parip si, ma tô mo, Deresiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. <sup>3</sup> Tame sãmra ré, ma tô a'amo si'ubdatõ ãma ai'utõ. Tawamhã ma tô sima rosa'rata, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Tane nherẽ, rowa'u'u na uba'renem na sébré õ ré, ma tô wapa, zudezu norĩ te te sima ãhãiba za'ré zé wasu'u hã. Taha wa, ma tô sima ãma saprĩ, ti'ai babap si apã morĩ da oto, Masédoniza wa'wai baba. <sup>4</sup> Morĩ wamhã, aibã norĩ hã ma tô ãsiré ai'aba'ré. Ta norĩ nhisi za'ra hã, ãne: Sopaturu hã Pirõhõ 'ra hã, Bereza ãma 're ãsãmra mono, duré Aritacu norĩ, Seduduhu me, Tesaronita ãma 're ãsimasisi zahuré mono hã, duré Da'izu, Derebi ãma 're ãsãmra mono hã, duré Titicu hã Toropimuhu me, Azi'ã ãma 're ãsimasisi zahuré mono hã, duré Timotiu hã. <sup>5</sup> Ta norĩ hã ma tô wawana ai'aba'ré, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô wazõ mapari za'ra. <sup>6</sup> Tawamhã ã'u'ëtẽ duptoio'õ na dasa da te huri parip si, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi wa tô wanem ni, Torowadi u rowa'u'u na uba'renem na. Bãdã 5 na ma tô wa'ãma ai'utõ, tamomo wasi'aba'réri ré. Tame, wa tô wasi'ãma aihutu ni apã, aibã norĩ hã wawana ãsi'aba'réri norĩ ãma. Romhuri misí, ma tô wa'ãma ai'utõri za'ra, tame wasi'ubumroi ré.

*Paru hã Torowadi ãma te te ãromhurizé wasu'u*

<sup>7</sup> Tawamhã sabadu barana wa tô wasi'rã'õtõ ni, tame ãsazei'wa norĩ hã 're ãsi'ubumroi mono norĩ me, ã'u'ëtẽ wapu hã wa te huri da. Tawamhã Paru hã sisa'u ma tô wama roti za'ra, awẽ za oto morĩ na dã'ãsina. Simiroti za'ëtẽ na te mara wa'wam nherẽ, zahadu wama roti za'ra. <sup>8</sup> Tamemhã rob'uiwẽzé hã ahã di, hãimo ãwasi'ubumrozéb ãma hã, si'ubdatõ 'ri 're si'uzusi ãma hã. <sup>9</sup> Tawamhã 'ritéi'wa hã, Eticu na ãsisi hã ma tô 'ri zadazãri ãma nhamra, Paru hã te te wama roti za'ra ré. Simiroti za'ëtẽ wamhã, aptã'ã di, 'ritéi'wai ma hã. Aptã'ã uptabi wa, ma tô nhono. Sõtõ pese ré, ma tô waptãrã ti'ai u, hãimo 'ri zadazãri hawi. Tawamhã dã'ã sirõmo, ma tô siwi ti'ã. <sup>10</sup> Taha wa, Paru hã ma tô ãtẽme si'ra. Te te ãtẽme si'rai wamhã, ma tô tãma aiwẽ'ẽ. Tawamhã ma tô ãré pahato, te te sa'ra da. Tawamhã ãne ma tô dama tinha:

— Aipẽ'ẽwara za'ra wa'aba tõ. Hãiba ré, te nomro. — ãne te dama tinha.

<sup>11</sup> Taha pari, ma tô apã sai'u. ã'u'ëtẽ wapu hã ma tô te te wẽ'ẽ oto. Taha pari, ma tô te te tãma sãmri, ãsiré ãsi'ubumro norĩ ma. Tawamhã te ãme tisa za'ra. Taha pari, te duré tãma roti za'ra. Te te tãma roti za'ra ré, ma tô tiwi tirowa'a. Rowa'a wamhã, ma tô oto tiwi timorĩ za'ra. <sup>12</sup> Tawamhã 'ritéi'wa hã hãiba ré ma tô siwi saprõ, ãsõrõwa u. Ta hã ma tô tãma rowẽ wazere za'ra, ãsazei'wa norĩ ma hã.

*Paru hã Torowadi hawi Miretu u ãmorĩzé wasu'u*

<sup>13</sup> Tawamhã wa norĩ hã wa tô asisi ni, rowa'u'u na uba'renem na. Taha na wa tô ai'aba'réri ni, Asõsi na 'ri nho'õmo nhisi u, Paruhu zõ tame wanhimipari za'ra da. Paru hã ma tô sima pisutu aré, ti'ai baba ãma morĩ da. Taha wa, tamomo te za wa'ãma tiwisi za'ra. <sup>14</sup> Tawamhã Asõsi u wisi wi, ma tô watẽme tizébré za'ra, rowa'u'u na uba'renem na. <sup>15</sup> Tawamhã taha na wa oto ai'aba'réri ni, Mitireni na 'ri nho'õmo nhisi u. Awẽpsi, ma tô duré uba'rene hã waré wara, Ti'osi na rob'ré za'iti nhisi wa'wai baba. Tawamhã awẽmo na ma tô wi, Samo na rob'ré za'iti nhisi u hã. Tawamhã awẽm na si wa tô oto aihutu ni, Miretu na 'ri nho'õmo nhisi u

hã, uba're nhimizahârizéb u. <sup>16</sup> Paru hã ma tô aré sima rosa'rata, Épézu u hã sipa tō da, Zeruzarē u wisi su'u da. Taha wa, Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma sāmra zeī ō di oto. Pētecoti na bātā wana, Zeruzarē u īwisi su'u da si, ma tō sima wē, Paru hã.

*Paru hã Épézu āma da'madâ'â'wa norī ma, te te ĩrotizé wasu'u*

<sup>17</sup> Tawamhã Paru hã Miretu āma sāmra ré, ma tō da'mazatō, Épézu u, ĩsazei'wai 'madâ'â'wa norī zō ĩtēme si'aba'rē da. <sup>18</sup> ĩtēme sihutu wamhã oto, ma tō āne tāma rowasu'u za'ra, Paru hã:

— A norī wa'wa hã ma tō ĩnhimiromhuri na ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Azi'a u āma ĩwisi na'rata zēm hawim haré, duré aihawi wa'aba za ĩmorīzéb u hã ma tō āne na hã ĩ'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>19-21</sup> ĩsina 're ĩwata mono āna, wa tō Wanhib'apito ma si te 're romhuri u'āsi. Zudezu norī hã nasi ĩzada siwada'uri za'ra wa, ĩma ropire uptabi di. Taha wa, ĩwawa sina, wa tō te tāma 're romhuri, Wanhib'apito ma. Tane nherē, ĩwasu'uwē hã te aiwi wasu'u zazāri za'ra wa'aba ō di. Āne na ma tō ĩ'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Danho'a wa tō te aima āma 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'ri baba zama. Zudezu norī ma, duré zudezu'ō norī ma zama, wa tō te tāma 're roti pese za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'āsi mono niwī 're nomro mono da, Wanhib'apito Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da. <sup>22</sup> Āhãna Zeruzarē u wa za mo, 'Re ĩhâimana u'āsi mono pē'ēzani te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina. Tame za marī hã ĩzō ĩwatobro hã te waihu'u ō nherē, wa za mo. Tane nherē, wa za mo tō. <sup>23</sup> 'Ri nho'ōmo mono bâ 're ĩmorī ré, ma tō 'Re ĩhâimana u'āsi mono pē'ēzani hã te te ĩma 're awaihu'u, āne: Tame, te za dazazéb 're ĩnherē ni. Ropire hã wa za tō te 're sépata. <sup>24</sup> Tane nherē, ĩhâiba ré 're ĩmorī da hã, ĩhâiba hã te ĩsima sawi ō di. Wanhib'apito Zezusi hã ma tō ĩnhimiromhuri hã ĩma tīsō, 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhimizawi pese zé wasu'u na te dama 're sadawa wasu'u mono da. ĩnhimiromhuri hã te tāma āma uwaimrami da, wa ĩsima wē, taha si.

<sup>25-27</sup> — Airo mono bâ, te 're aiwaimrami aba mono ré hã, wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u na hã. Tawamhã niwamhã 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhimiroti hã te aiwi wasu'u zazāri aba ō di. Mare di. Āhãna, wa hã Paru, wa ĩsina waihu'u, za ĩzabu na sahu za'ra wa'aba ō na dâ'āsina. E tawamhã ĩnhimiromhuri na te ai'āma upa za'ra wa'aba bâ, te za asō'reptuzé hã asiwi ĩmanhimini wa'wa. Mare di. Asi'uihã na te za asisimini za'ra wa'wa 'râwi. Āne na hã tō sena wa tō waihu'u. <sup>28</sup> Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono da. Duré ĩsazei'wa norī hã te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, siré 're ĩsi'rã'ōtō mono norī hã. 'Re ĩhâimana u'āsi mono pē'ēzani hã ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norī hã tāma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Ti'ra wapru na ma tō ĩsazei'wa norī hã wa'â, tite da. Taha wa, pone'ērebâ 'madâ'â'wa norī ne, te za 're ĩda'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī hã. <sup>29</sup> Aihawi ĩmorī za'ra wa'aba wamhã, ni'wam norī hã te za we asō ai'aba'rēi wa'wa. Abaze zahi, pone'ērebâ da, 're ĩsahi za'ra mono ne, te za asada tizahi za'ra wa'wa. Tinhimirowahutu wasété na te za asada tihâimana za'ra wa'wa. Ai'āma pē'ézé za'ra wa'aba ō di za. Āne wa tō ai'āma waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. <sup>30</sup> Duré ni'wam norī hã asiré wa'aba nherē, te za aima sadawa hapese za'ra wa'wa, ĩsiniwī 're anomro aba mono da, ĩsazei'wa norī hã uburé ĩsiniwī 're nomro mono da. <sup>31</sup> Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ta norī wi.

Te aima 're roti za'ra wa'aba mono ré hã, ma tô si'ubdatõ ï'ãma tiwahu. Rowa'a na wa tô aihãiba mono bâ te aima 're roti za'ra wa'wa, barana zama, iwawa sina. Roti hã niwa te aiwi sazãri za'ra wa'aba õ di. Taha wa, ma'ãpé ïnhimiromhurizém na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono za.

<sup>32</sup> — ãhãna hã 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, wa za oto airême za'ra wa'wa, taha si te te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono da oto. ïsimizawi pese zé wasu'u na te za 're asõpré u'âsi aba mo. Ta hã te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ïsaze za'ra wa'aba zém na aiprédup sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ iwê hã tinhib'a'uwê norĩ ma, te te 're ï'anhomri mono hã te za duré aima sômri za'ra wa'wa, ate za'ra wa'aba da oto. <sup>33</sup> Wa hã danhibrob zô, te 're rob'ruiwaparĩ mono õ di, rob'uiprazém na duré da'uza na. <sup>34</sup> Duré ïhãimanazéb da, wa tô ïnhib'rata na te 're romhuri, ïsiré norĩ hãimanazéb da zama. ãne na ma tô a norĩ wa'wa hã asiwi iwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>35</sup> ïnhimiromhuri pese na wa tô aima ãma asanho za'ra wa'wa, sib'uware na 're ïhãimana za'ra mono norĩ hã wanhimimiromhuri na wa te ãma 're pawaptob za'ra mono da. Wanhib'apito Zezusihi mreme na te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne ma tô wama waihu'u za'ra: "Ni'wa hã marĩ na te te dawari wamhã, da te tãma sômri wamhã, tãma rowê di. Tane nherê, te te 're ïda'azari mono ma hã ïsipai u tãma rowê uptabi di." ãne Wanhib'apito Zezusihi mreme hã. — ãne ma tô Paru hã da'madã'ã'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

<sup>36</sup> Tawamhã Paru hã mreme parimhã, ma tô da'madã'ã'wa norĩ me hi'rãtitõ asimro, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. <sup>37</sup> Mreme zusi pari, wawa sina ma tô Paru hã nasi tinho'utu awaibu, te te sawi za'ra da, ãma pẽ'ézé za'ra wa. Ma tô duré nasi tob'rata hãrã za'ra. <sup>38</sup> Za niwamhã te te ïhãiba pibui za'ra õ na tãma siwasu'u za'ra wa, ãma pẽ'ézé uptabi za'ra di. Tawamhã ma tô ïme ai'aba'ré, rowa'u'u na uba'reneb u.

## 21

*Paru hã Zeruzarê u ïmorizé wasu'u 'rãsudu*

<sup>1</sup> Tame wa tô oto wasisawĩ za'ra ni. Taha parip si, wa tô wasima wapã za'ra ni. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô oto waré tiwara za'ra awa'awi, Cosi na rob'ré za'iti nhisi u. Tamomo wasihutu wamhã, awêpsi, wa tô duré ai'aba'ré ni, Rodisi na rob'ré za'iti nhisi u, uba're nhimizahãrizéb u hã. Tawamhã ta hawi, wa tô ai'aba'ré ni, Patara na 'ri nho'õmo nhisi u. <sup>2</sup> Tame, wa tô wasiwi sõpêtê ni, rowa'u'u na uba'rene hã, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u iwara da hã. Tawamhã taha na wasi'aba'ré da, wa tô asisi ni. <sup>3</sup> Uba'rene hã waré wara ré, wa tô Sipri na rob'ré za'iti nhisi hã 'madã'ã za'ra ni, wanhimi'e niwĩ. Õne haré ma tô waré wara, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Taha wa, wa tô Tiru na 'ri nho'õmo nhisi u oto aihutu ni, tamomo da te ïro'wasari hã da te sa'ra za'ra da. Tame wa tô wawairéb ni, uba're hawi. <sup>4</sup> Tame wa tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sõpêtê za'ra ni. Wasisõpêtê za'ra wamhã, romhuri misi, ma tô wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, wasiré wasi'ubumroi ré hã. Tawamhã ïsazei'wa norĩ hã 'Re ïhãimana u'âsi mono pẽ'ézani te te tãma iwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tô Paruhu ma roti za'ra, Zeruzarê u morĩ tõ da. <sup>5</sup> Tawamhã bãdã hã wasi'aba'rézéb da hã ïwa waptã'ã wamhã, ïsazei'wa norĩ hã ma tô wasiré ai'aba'ré, ã zaihã u, 'ri nho'õmo nhiti. Aihĩni ma tô wasiré ai'aba'ré, aibã norĩ hã duré ïmro norĩ hã, duré ï'ra norĩ me, te te wazawĩ za'ra da. Tame wa tô wahi'rãtitõ asimro ni, supara 'ré wa,



wamreme zusi da. <sup>6</sup> Wasisawi za'ra pari, wa tô asisi ni apâ uba're wawë neb 're, wasi'aba're da. Ta nori hã 'ri tême ma tô apâ ai'aba're.

<sup>7</sup> Tawamhã Tiru hawi, wa tô ai'aba're ni. Wasi'aba'rei wamhã, Patorema'ida na 'ri nho'omo nhisi u, wa tô aihutu ni. Tame İsazei'wa nori hã wa tô sawi za'ra ni. Tame ma tô bâdâ hã misi wa'âma ai'utõri za'ra, i'rata wasi'ubumroi ré hã. <sup>8</sup> Tawamhã awëpsi, wa tô ai'aba're ni, Sézazeza u. Tame wa tô asimro ni, Piripihî nhorõwa âma. Piripi hã Zezusihi wasu'uwë na İsazei'õ'wa nori ma rowasu'u'wa, ta hã. <sup>7</sup> na İsazei'wa nori pawapto'wa da, da te İpisutu za'ra nori me, aré 're İhâimana mono, Zeruzarë âma. <sup>9</sup> İ'ra nori sipi'õ nori hã İmro'õ za'ra hã maparane si'uiwa na İhâiba hã, te 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. <sup>10</sup> Tame ma tô bâdâ hã nasi wa'âma si'utõri za'ra. Tawamhã aibâ hã ma tô watême tiwisi za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'omo nhisi hawi. Aibâ hã 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Adabu na İsisî hã. <sup>11</sup> Watême wisi wi, ma tô Paruhu usisizé hã tiwi waze. Ma tô âma sipara'õtõ wasisi. Ma tô duré âma sipawasisi. Taha pari, ma tô wama rowasu'u za'ra, âne:

— 'Re İhâimana u'âsi mono pë'ëzani hã âne ma tô İma waihu'u: "Ä da'usisizép tede'wai ma, te za zudezu nori hã âne 'manharî za'ra, Zeruzarë âma 're İsi'ubumroi mono hã. Zudezu'õ nori ma, te za hâiba nhomri za'ra." — Äne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Adabu hã.

<sup>12</sup> Tawamhã İmreme wa te wapari za'ra wamhã, tame İsazei'wa nori 're İsi'ubumroi mono nori me, wa tô Paruhu wi rosawi za'ra ni aré, Zeruzarë u mori tõ da. <sup>13</sup> Tawamhã asa te wama nharî za'ra:

— E niha da, ma aiwa'õ na İwi İrobzei'õ za'ra wa'wa. Zeruzarë u hã İmori da si, wa tô İsima rowë upta. Zezusi hã, Wanhib'apito na te 're sisi mono wa, âté te za dasiwi İnherë ni, dazazéb 're. Äté, wa za dârâ. Tane nherë, İma wë di tô, tamomo İmori da hã. — Äne ma tô wama siwaihu'u za'ra asa, wa te waihu'u za'ra da.

<sup>14</sup> Taha wa, Zeruzarë u mori tõ da, wa te oto tiwi rosawi waihu'u za'ra õ di. Taha wa, wa tô tâma nharî za'ra ni oto:

— Wë di tô. Mo oto aimori. Wanhib'apito te te aima İwëzëb uwaibaba, te za tô İ'manha. — Äne wa tô tâma rob'ru za'ra ni.

<sup>15</sup> Tame wahâimana za'ra ré, syry na ma wa'âma ronomro. Tawamhã wanhibro hã wa oto wasima ubumro za'ra ni, Zeruzarë u wasi'aba're da. Taha pari, wa tô wawairébe ni oto. <sup>16</sup> Sézazeza âma İsazei'wa nori hã ma tô wame si'mazatõri za'ra, umro na wame 'masi'aba'rei hutu da. Tawamhã Menasõhõ nhorõwa u ma tô wame ai'aba're, tame wasi'ubumro da a'â. Duréihã İsazei'wa, Menasõ hã. İpotozé hã Sipri na rob're za'iti nhisi hã.

*Paru hã Zeruzarë âma 're İsämrâ mono zé wasu'u na'rada*

<sup>17</sup> Tawamhã Zeruzarë u wasihutu wi, ma tô İsazei'wa nori hã to sina wazawi za'ra. <sup>18</sup> Tawamhã awëpsi ma tô Paru hã wame timori za'ra, Ti'aduhu u. Tame, ma tô uburé pese ubumro, İsazei'wai 'madâ'â'wa nori hã. <sup>19</sup> Tawamhã Paru hã ma tô uburé sawi za'ra, timreme na. Te te sawi za'ra parimhã, ma tô tinhimiromhurizém na tâma siwasu'u za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono, zudezu'õ nori ma, uburé te te 're İ'ab'manharî mono zéb zarina. <sup>20</sup> Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, aihîni ma tô âma tiwata za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono âma. Taha wa, te asa tâma rowasu'u za'ra, Paruhu ma:

— Wasisânawã, âhâna wa za aima wasiwasu'u za'ra ni. Zudezu nori hã, wasiré nori hã ahâ uptabi na ma tô Zezusi hã te te sina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Aihîni, te simi'ë na 're hâimana za'ra, 'Re İhâimana

u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina. <sup>21</sup> Ta norĩ hã ma tô aiwasu'u wapari za'ra, wasiré zudezu norĩ ma, asimirowahutu wasété newa. Mozésihi nhimi'ui'éérézê hã, te wasiré zudezu norĩ wi ïsawi za'ra, u, daro mono bâ 're ïhâimana za'ra mono wi, âma 're hâimana za'ra mono tô da. Duré Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina, ti'ra norĩ te te 're sihâiwata nhihâri za'ra mono tô da, ma tô, u, wasiré zudezu norĩ wi ïsawi. Âne ma tô aiwasu'u hã wapari za'ra, ta norĩ hã. <sup>22</sup> Âhâna aihîni, te za aiwaihu'u za'ra ni, we aiwisizém na hã. E marĩ, wa za tawamhã 'manharĩ za'ra ni, âne aiwasu'u hã tô senai ô na da te waihu'u za'ra da. <sup>23</sup> Tawamhã âne wa za aima roti za'ra ni, marĩ 'manharĩ da, 're aihâimana wê mono zê hã da te waihu'u za'ra da. Wawa'wa, aibâ maparane si'uiwa na ïhâiba hã marĩ na ma tô tâma ropisutu za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. <sup>24</sup> Tawamhã te za asiré ïsimroi mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb u, marĩ hã Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina asiré 'manharĩ za'ra wa'aba da, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, aihâiba wasété âna aihâimana za'ra wa'aba da, tâma. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, pone'ërebâ te te siwi ïsimro hã te za tâma ïwa'âbâ za'ra. Tawamhã te za oto si'rãpari za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te te ïropisutu za'ra zéb zarina, te te tâma âma ï'uwaimrami za'ra na da te ïwaihu'u za'ra zéb da hã. Âne hã 'manharĩ wamhã, aihîni te za aiwaihu'u za'ra ni oto, aiwasu'u hã tô senai ô na hã. Te za duré aiwaihu'u za'ra ni, 'Re ïhâimana u'âsi nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're ï'aihâimana mono zém na hã. Âne hã 'manharĩ da, wa aima roti za'ra ni, wasiré ïsazei'wa zudezu norĩ, te te aiwaihu'u za'ra da. <sup>25</sup> E niha tawamhã zudezu'ô nherê, ïsazei'wa norĩ 're ïhâimana za'ra mono zéb da hã. Âne wa tô tâma roti pari za'ra ni: "Danhimizama hã romhâiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra mono da, da te 're ïsimroi mono nhi hã 're huri aba mono ô di za. Duré ïwapru hã 're âhuri aba mono ô di za. Duré danhimizama da te 're ïsô'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono ô di za. Duré aihâiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ô di za." Âne wa tô tâma rob'ui'ééré za'ra ni. — Âne te Paruhu ma rowasu'u za'ra.

<sup>26</sup> Tawamhã Paru hã ma tô âma saze za'ra, aibâ norĩ siré morĩ da. Tawamhã awêpsi, ma tô Paru hã te te simro, aibâ norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb u. Marĩ hã ma tô ïsiré 'manharĩ za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, hâiba wasété âna tâma hâimana za'ra da. Taha pari, ma tô âzé, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorôwa u. Sébré wamhã, ma tô dama pisutu bâdâ hã, marĩ te te siwi ï'manharĩ 'rãsutu zéb da hã. Te te siwi 'manharĩ parimhã, te za marĩ hã ïhâiba mono bâ tâma sômri za'ra, sasedoti norĩ ma, si'udâna za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te te ï'manharĩ 'rãsutu za'ra zém na hã.

*Zudezu norĩ hã, Paruhu zada ïsiti'ru za'ra zé wasu'u*

<sup>27</sup> Tawamhã bâdâ 7 na zahadu âma si'utôri ô di, te te siwi ï'manharĩ 'rãsutu zéb u hã, Paru norĩ hã. Romhuture di oto. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a hawi ïsihudu ma tô Paru hã sima sãmri za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma. ïzarazéhé nhihudu norĩ te, 'ri 'wawi wa'ra âma sãmra ré, ma tô siwi 'madâ. Taha wa, ma tô sada dawada'uri wasété za'ra, Paruhu da. Tawamhã ma tô oto siwi pa'â, Paru hã. <sup>28</sup> Taha wa, te si'mahârâ za'ra zudezu norĩ hã, âne:

— Wasiré ïzarazéhé nhihudu norĩ, wei wa'âma ana wa'aba. Â hã aibâ hã ma tô daro mono bâ te te dama 're rowahutu, da te dasiwi wawê'ô za'ra da, duré Mozésihi nhimiroti hã da te dasiwi wê'ô za'ra da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorôwa zama da te dasiwi wê'ô za'ra da. Ma tô duré zudezu'ô norĩ hã we te te simro, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata

za'ra mono zéb u. Īsōrōwa hã wě nherē, ma tō wawi wasété za'ra. — Āne ma tō da'mahârâ za'ra, tame ĩsi'rã'ōtō norĩ hã, aihĩni Paruhu zada dazahi za'ra da. <sup>29</sup> Ta norĩ hã ma tō aibã hã 'madã'ã za'ra aré, Toropimu na ĩsisi hã, Épézu ãma 're ĩsãmra mono hã. 'Ri nho'ōmo nhi'riti na Paruhu siré morĩ ré, ma tō 'madã'ã za'ra. Taha wa, ma tō ãma romnomri za'ra, zudezu'ō nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorōwa u Paru te te saprōni 'ru te. Taha wa, te ãne da'mahârâ za'ra, zudezu norĩ hã.

<sup>30</sup> Taha wa, Zeruzarē 'remhã 'ri wa'ōtō mono bâ ma tō ro'wa'rudu hã te te ropé. Tawamhã Paruhu zō ma tō dasitēme dasisa're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Ma tō dasiwi pa'ári ni 'ri para, rob u da te dasiwi wazere da. Da te dasiwi wazere parip si, ma tō oto tiwi 'ri nhitom ni. <sup>31</sup> Tawamhã te aré dasiwi wĩri ni. Tawamhã da te aré dasiwi ĩwĩrizé wasu'u hã ma tō wapa, Roma na 'ri nho'ōmo nhisi hawi da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã, Zeruzarē ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ĩsib'ru za'ra zé wasu'u hã. <sup>32</sup> Tawamhã awa'awi ma tō tinhib'a'uwě norĩ zō hãrãhai'aba're za'ra, tiwada'uri'wa norĩ me siré sisa'rei mono da, datēme. Ītēme ĩsisa'rei mono hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tō ãma rosahãri za'ra ni, Paruhu ãma hã. <sup>33</sup> Tawamhã apito hã ma tō Paruhu u ai're'rãwi. Ma tō pa'ã. Taha pari, ma tō duré da'wapéi'wa norĩ ma ti'ru, te te siwi pawasisi da, maparane ĩsi'uwazi nhorō rutu na. Taha pari, ma tō ãma da'azadanha, ãne:

— E 'wa hã ã hã aibã. E marĩ ma tō 'manha. — Āne ma tō ãma da'azadanha.

<sup>34</sup> Tawamhã dasiwa'rãmi te nasi tãma 'mahârâ za'ra ni, dasimana'rãmi hawi. Da te tãma wasu'u waré za'ra ò di. Dahârâ si'rahãri ahã wamhã, ĩwasu'u uptabi hã te te waihu'u ò di, apito hã. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ ma, ma tō ti'ru, Paru te te siwi saprōni da, tinhorōwa u. <sup>35</sup> Tawamhã hãimo 'ri para u sai'urizéb u sihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ hã ma tō te te siwi upari, Paru hã, zudezu norĩ hã sahi sina, ĩsarina si'aba'rei wa. <sup>36</sup> Taha wa, ma tō nasi tãma 'ru za'ra, ãne:

— Wĩri aba. Wĩri aba. — Āne te nasi tãma 'ru za'ra.

<sup>37</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã apito nhorōwa u te te siwi 'mazébré ò ré, Paru hã ma tō apito ma tinha, ãne:

— E aima wě ò di, aima ĩsiwasu'u da hã. — Āne te tãma tinha, deredu norĩ mre me na.

Tawamhã apito hã te asa tãma tinha:

— E nare aima waihu'u pese di, deredu norĩ mre me hã. <sup>38</sup> Wa tō aré ai'ãma romno, a hã ezipsiu newa. Nimosi ni'wa hã ezipsiu hã ma tō aibã norĩ ãma aiwanhizari za'ra. Ta hã 4 miu na ma tō te te simro, rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã a'ubuni u. Roma ãma apito wi sipizari za'ra da, dapãrizéb ré, ma tō te te simro. 'Wazé, a hã simroi mono ò di. — Āne te tãma tinha, apito hã.

<sup>39</sup> Tawamhã Paru hã te asa tãma tinha:

— Wa hã zudezu. Tasu na 'ri nho'u ĩsa'ētē nhisi ãma ĩpotozé hã, Sirisiza na danhĩpti'a nho'ōmo nhisi ãma hã. 'Wazé za ĩma ĩwě, te dama ĩrowasu'u da hã. — Āne te asa tãma tinha, Paru hã.

<sup>40</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tō tãma wě tō, te te dama rowasu'u da.

*Paru hã si'uihã na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u na'rada*

Tawamhã te te dama rowasu'u da, apito te te tãma wě wa, ma tō Paru hã sai'u hãimo, 'ri para u sai'urizém na hã. Tame ma tō tinhib'rada hã dama wě hãimo, ari'iwĩ dasi'ubumro da. Taha wa, ma tō tawarõtã'ã za'ra

ni. Dawarôtâ'â za'ra wamhã, Paru hã ma tô timreme na dama rowasu'u, ebreusi norĩ mreme na.

## 22

<sup>1</sup> ãne te Paru hã dama siwasu'u:

— Īsiré norĩ, duré wamama norĩ, ma'ápé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa za oto aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩhâimana mono zém na hã ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô tisiwasu'u na tâma sãna'rata za'ra.

<sup>2</sup> Tawamhã ebreusi mreme na te te dama ĩrowasu'u za'ra zé hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tâma tawarôtâ'â pese za'ra ni oto. Tawamhã te duré tâma siwasu'u za'ra, ãne:

<sup>3</sup> — Wa hã, zudezu. Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. ãme Zeruzarê ãma wa tô ĩprédu. Damarizé hã ma tô te te ĩma 're rowahutu, wahi'rata norĩ nhimiroti na hã. ĩnhimi'ê na wa tô te 're romhuri pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. A norĩ wa'wa hã asimi'ê na tâma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, wa tô õhõ ma si 're ĩsisõmri u'âsi, ĩnhimi'ê na te tâma 're romhuri pese mono da, asine wa'aba. <sup>4</sup> Wa tô te da'ãma 're rowasété aré, 're ĩdanomro mono zép tém na 're ĩdanomro mono norĩ ãma hã. ĩzadawa para ma tô aibã norĩ hã da te 're pawasisi za'ra, pi'õ norĩ zama. ĩzadawa para, ma tô duré da te 're simro, dazazéb u hã. 'Re dâ'â za'ra mono da, wa tô ãne hã te tâma 're 'manharĩ za'ra, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. <sup>5</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tô ãne na hã ĩwaihu'u, sasedoti ĩpire uptabi hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Ta norĩ hã ĩ'ãma sadanharĩ za'ra wa'aba wamhã, te za ãne na hã aima ĩwasu'u za'ra wa'wa, sena na. Ta norĩ hã ma tô tinhimi'ui'ére hã ĩma sômri za'ra, Damasitu u te âri da, ĩsiré dama ĩpire norĩ ma. Taha zarina, wa tô mo, Damasitu u te we simroi mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. ĩsi'uwazi nhorõ rutu na pawasisi ré, Zeruzarê u we te simroi mono da, wa tô sô ĩmorĩ za'ra, ãme da te hã za'ra da.

<sup>6</sup> — Tawamhã Damasitu u te rosahutu wapsi, abzuma wa'wa ma tô hãiwa hawi rowa'a za'ëne hã ĩma ai'ubuzi, waptu na ĩhãiba nho'õmoi baba. <sup>7</sup> Taha wa, wa tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ĩ'mahã: “Saru. Saru. E marĩ wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo.” — ãne te ĩ'mahã.

<sup>8</sup> — Tawamhã wa tô asa sada'â: “Apito, e 'wa hã, a hã.”

— Tawamhã te duré asa ĩma tinha: “Wa hã Zezusi, Nazaré ãma aré 're ĩnamra mono. Te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo.” — ãne te ĩma siwasu'u.

<sup>9</sup> — Rowa'a za'ëne hã ĩma si'ubuzi wamhã, ĩsiré ĩsi'aba're norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra, rowa'a hã. Tane nherê, ta norĩ hã ĩmreme hã te te wapari waihu'u za'ra õ di, ĩma ĩnharĩ'wai mreme hã. <sup>10</sup> Tawamhã wa tô duré 'mahã, ãne: “Apito, e marĩ, wa za 'manha.”

— Tawamhã Wanhib'apito te ĩma tinha: “Aiwahutu, Damasitu u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutuzé hã 'manharĩ da.” — ãne te ĩma tinha.

<sup>11</sup> — Tawamhã rowa'a za'ëne hã ma tô ĩtob'a. Taha wa, ĩsiré ĩsi'aba're norĩ hã ma tô ĩpano na siwi ĩzaprõ. Taré ta norĩ hã te te siwi ĩzaprõni na wa tô wi, Damasitu u. <sup>12</sup> Tame aibã hã te 're hãimana, Ananiza na ĩsisi hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wapari pese 'wa. Zudezu norĩ hã tame 're ĩsi'ubumroi mono hã ma tô Ananiza hã te te 're wêsãmri za'ra. <sup>13</sup> Ta hã ma tô we ĩzõ rĩĩ. Tawamhã, ĩtême wisi wamhã, ma tô ĩma

tinha, âne: “Īsisānawā Saru, apâ rob'madâ'â.” — Āne te ĩma tinha, aibâ hã.

— Tawamhã awa'awi, wa tô duré apâ rob'madâ. Taha wa, Ananiza hã wa oto 'madâ. <sup>14</sup> Tawamhã ta hã te duré ĩma tinha: “Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tô sima aipisutu, te te ai'âma sima 're ĩroti mono zé hã waihu'u da. Ma tô duré aima pisutu, Wanhib'apito Zezusi hã ĩwē uptabi 'manharĩ'wa hã bâdâdi wa, sabu da, duré ĩmreme hã wapari da. <sup>15</sup> A hã te za dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dahâiba mono bâ. Ta hã atōmo na ĩsabu hã, duré aipo're na ĩmreme hã ĩwapari hã te za dama 're ĩwasu'u mo. <sup>16</sup> E marĩ zô te bété asimipa, âhâna hã. Ma'âpé aiwahutu, â dawabzuri hã da te aima 'manharĩ da, duré Wanhib'apito wi rowaptêrê da, te te asô'reptu da. Tawamhã aiwasédé hã te za aima tipa.” — Āne ma tô ĩma roti, Ananiza hã.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Paruhu ma, romhuri te te ĩpisutuzé wasu'u*

Tawamhã Paru hã dama siwasu'u 'rāsutu da, ma tô âne dama rowasu'u:

<sup>17-18</sup> — Tawamhã, Zeruzarê u apâ ĩwisi wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u wa tô mo, tâma ĩmreme da. Tawamhã tâma ĩmreme sina, ĩnhotô ô nherê, ĩnhotô 'rowi te ĩrosawêrê ne, wa tô Wanhib'apito hã sabu. ĩmreme hã wa tô wapa. Te ĩma tinha, âne: “Ai'aba'rê na aiwatobro Zeruzarê hawi, âmemhã da te aiwapari za'ra ô wa za, ĩwasu'u na hã.”

<sup>19</sup> — Tawamhã wa tô asa tâma ĩsiwasu'u: “Āme 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô ĩhâimanazém na siwi ĩwaihu'u. Rowahutuzé mono bâ wa tô asazei'wa norĩ zô 're ĩzasi, dazazéb 're te 're 'mazai mono da, duré te 're ahâ za'ra mono da. <sup>20</sup> Duré Esitéwã, dama aiwasu'u'wa hã da te dasiwi wĩrĩ wamhã, wa tô dasiré ĩhâiba. Wa hã wa tô âma da'ab'madâ. ĩma wê di, ĩdâ'âzé hã. ĩwĩrĩ'wa norĩ uza, ĩsisiwimhã ĩ'ubuzé hã, wa tô sa 'madâ'â za'ra.” Āne wa tô asa tâma ĩsiwasu'u, Wanhib'apito ma.

<sup>21</sup> — Āne na Wanhib'apito ma, ĩsiwasu'u wamhã, ma tô ĩma rob'ru, âne: “Mo oto aimorĩ. Zudezu'ô norĩ tême, wa za asatô, romhã na.” Āne ma tô ĩma rob'ru, Wanhib'apito hã. — Āne ma tô Paru hã tisiré zudezu norĩ ma hã siwasu'u.

<sup>22</sup> Tawamhã Paru hã zudezu'ô norĩ hã te te sisi wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, zudezu norĩ hã zudezu'ô norĩ te te sisi ô ré hã te te aré wapari wê za'ra nherê. Taha wa, te sa'êtê sima 'mahârâ za'ra, zudezu norĩ hã, âne:

— Wĩrĩ aba. Ô hã wasétére di. Dâ'â hã.

<sup>23</sup> Āne ma tô zudezu norĩ hã âma si'mahârâ za'ra, hârâ 'râihã na, ĩsisiwimhã ti'ubuzé hâimo te te 're wanarĩ za'ra mono sina. Ropru te duré hâimo sãmra za'ra, sada siti'ru za'ra wa.

*Paru hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, ĩsiwasu'uzé*

<sup>24</sup> Tawamhã romanu hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Paru hã. Te duré tâma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da, siwasu'u da, zudezu norĩ te te sima ĩ'ruzém na te te waihu'u da. <sup>25</sup> Tawamhã ma tô siwi hiwasisi, ĩsi'uwazi nhorô rutu na te te siwi 're pré'é mono da. Tawamhã Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ nhib'apito zadawa para dawada'uri'wai ma tinha, âne:

— E ĩwasété na asiwi ĩwaihu'u aba wa, ma tô asiwi 're ĩpré'é aba mo. E tô ĩ'uwaibaba âne hã, wa hã romanu nherê. — Āne te Paru hã tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma.

<sup>26</sup> Tawamhã Paruhu mreme te te wapari wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô tinhib'apito ma wasu'u:

— E marĩ âma 'manharĩ da bâ. Ni'ã. Ō hã romanu. — Āne ma tô tãma wasu'u.

<sup>27</sup> Taha wa, apito hã ma tô mo Paruhu u, te te sadanharĩ da. Tawamhã âne te sadanha:

— Īma asiwasu'u na, te waihu'u da. E nare a hã romanu.

— Īhe. Wa hã, romanu.

<sup>28</sup> Tawamhã apito hã te duré tãma siwasu'u, âne:

— Wa hã duré, romanu. Īpoto'wa hã romanu ō nherê, wa'ábâ za'êtê uptabi na wa tô ĩsiwa'â romanu norĩ ma, ĩsiromanu da.

Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Tazahã ĩpoto'wa hã romanu wa, wa hã duré romanu u'â. — Āne te asa tãma tinha.

<sup>29</sup> Tawamhã Paru hã romanu na siwasu'u wa, awa'awi ma tô da'wapéi'wa norĩ hã tãma ai'rê za'ra, te te siwi sadanharĩ za'ra âna. Duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã âne na te te waihu'u wamhã, ma tô pẽ'ẽwara, ĩsimiwada'uri zarina, te te siwi hiwasisi wa.

*Paru hã dama roti'wa norĩ nho're ĩsiwasu'uzé*

<sup>30</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô sima wê, zudezu norĩ hã Paruhu âma ĩwasédé hã te te siwi âma ĩhirizé hã sena na te te waihu'u da. Taha wa, awêpsi ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire norĩ ma 'ru za'ra, uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama, Paruhu zada si'rã'õtô da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré 'ru za'ra, Paruhu pawasisizé hã te te tãma wasihu za'ra da, dama ĩpire norĩ nho're sab da.

## 23

<sup>1</sup> Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tême, te rob'madâ'â pese, Paru hã. Te tãma nharĩ za'ra, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wa hã wa tô 're ĩsi'madâ'â u'âsi, 're ĩmorĩ wê u'âsi da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩpẽ'ẽ wapu na wa 'rãwi 're ĩsisaze. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

<sup>2</sup> Tawamhã Ananiza hã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tô ti'ru, ĩrata ĩsimasam norĩ ma, te te siwi sadawa pré'é da, Paru hã. <sup>3</sup> Taha wa, te Paru hã asa tãma tinha:

— Oro wama roti'wa za a hã, ma aiwasédé hã ĩ'ãma ĩ'manha. A hã âme te asã, ĩpibu da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're ĩmorizéb zô. Tane nherê, ĩsimiroti hã ma tô ĩ'upa. Da te ĩzadawa pré'é da, ma tô dama ĩ'ru. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinaĩ ō di. Taha wa, te za ai'azã. — Āne te tãma tinha, Paru hã.

<sup>4</sup> Tawamhã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã te tãma nharĩ za'ra, âne:

— E marĩ da, ma tô sasedoti ĩpire uptabi âma ĩwasé.

<sup>5</sup> Tawamhã Paru te asa tãma nharĩ za'ra:

— E nare ta hã sasedoti dama ĩpire. Te waihu'u ō di. Te waihu'u 'wa'âhã, te tãma nharĩ ō di aré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'ére 'rata na wa tô âne hã waihu'u za'ra ni: “Ni'wa hã dama pire wamhã, tãma 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono ō di za.” Āne ma tô wama waihu'u za'ra. — Āne Paru te asa tãma nharĩ za'ra.

<sup>6</sup> Tawamhã Paru hã ma tô waihu'u, dama roti'wa norĩ, sina ĩsipo'o za'ra zé hã. Ni'wam norĩ hã sadusezu, duré ni'wam norĩ hã parisezu. Tawamhã, ma tô dama si'mahã, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Wa hã parisezu. ĩmama norĩ zama parisezu. Dadâ'â nherê, apâ dahâiwa'utuzé wasu'u hã te sazei wa, wa asô're ĩzab za'ra wa'wa, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, taha zô si 're ĩnhimipari u'âsi mono wa. — Āne ma tô dama si'mahã.

<sup>7</sup> Tawamhã mreme pari, tame ĩsi'rã'õtô norĩ hã ma tô sina ĩsipo'ozéb zarina sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me. <sup>8-9</sup> Parisezu norĩ nhimizazézé hã, âne: 'Re dadâ'â za'ra mono nherê, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono na, duré hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã tô sena na 're ĩhâimana za'ra mono na, duré dapê'êzani hã dawĩ 're wairébé mono wamhã, nimomo 're ĩdanomro mono na hã. Āne parisezu norĩ nhimizazézé hã. Tane nherê, sadusezu norĩ hã âne na simizaze za'ra ô di, ta norĩ hã. 'Re ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé hã, mare di, u. Duré hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã, mare di, u. Duré dapê'êzani, dawĩ 're wairébé mono wamhã, nimomo 're danomro mono ô di za, u. Āne sadusezu norĩ nhimizazézé hã. Taha wa, ma tô 're sisadawa 'rui u'âsi za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã hâiwi ma tô aimasa, Paru, da te dasiwi ĩ'ârizé hã te te siwi wê'ô wa. Āne te mreme rãihã na nasi âma si'mahârã za'ra:

— Aibã hã, ô hã wa tô waihu'u za'ra ni. Tiwasédé hã te te âri ô di. Āté hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ma tô tâma rowasu'u. Āté ni'wai pê'êzani, ma tô nima hawi tâma rowasu'u. — Āne te parisezu norĩ hã nasi âma si'mahârã za'ra.

<sup>10</sup> Tawamhã damreme tete na dasi'wapé za'ra wa, da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito hã ma tô âma hâtârã, Paruhu âma, da te dasiwi hâiba'êi mono ô'umnhasite. Taha wa, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra:

— Sô ai'aba'rêi wa'aba, asiwi wazere aba da, dawa'wa hawi. Tawamhã wanhorôwa u te za we asiwi ĩsaprôni 'wa apâ. — Āne te tâma 'ru za'ra.

<sup>11</sup> Tawamhã taha mara na Wanhib'apito hã ma tô tâma sihâi'rê, Paruhu ma. Te tâma tinha, âne:

— Aipahi tô. Āme Zeruzarê âma ma tô dama ĩwasu'u pa. Roma na 'ri nho'ômo nhisi âma te za duré ôhõ na si dama ĩwasu'u, niwamhã.

*Zudezu norĩ hã Paru te te sima ĩ'ru za'ra zé wasu'u*

<sup>12</sup> Tawamhã awê rowa'a wi, zudezu norĩ hã ma tô pi'uriwi si'rã'õtô. Te sima 'ru za'ra, Paru hã te te siwi wĩrĩ da. Āne te sima âma roti za'ra:

— Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ aba. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za wasi'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ ô wamhã, te te wa'uprosi da, wa te wasima ĩ'ruzé hã wa te âma uwaimrami za'ra ô wamhã. Wa te wasima ĩ'ruzé hã wa te âma uwaimrami za'ra ô ré, wasaihuri ô di za. Duré wa te âhuri ô di za. — Āne ma tô sima roti za'ra, Paruhu âma. <sup>13</sup> Aibã hã 40 nhĩpai u ĩhâiba hã ma tô âne sima 'ru za'ra. <sup>14</sup> Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô ai'aba'rê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire norĩ u, dama ĩpire norĩ u zama. Te tâma nharĩ za'ra, âne:

— Paru hã wa tô wasima 'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa tô duré wasi'ru za'ra ni, te te wa'uprosi da, Paru hã wa

te wasiwi wĩrĩ ò wamhã. Tawamhã wa te wasiwi wĩrĩ ò ré hã, wasaihuri ò di za. <sup>15</sup> Áhãna, ma'ápé da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, waihu'u za'ra wa'aba, asi'rã'òtò aba zém na. Dama roti'wa norĩ me, uburé asi'rã'òtò aba zém na tãma waihu'u za'ra wa'aba, Paru te te ì'manharizé hã waihu'u pese za'ra wa'aba da newa, Paru hã te te we atême saprõni za'ra wa'aba da. Tawamhã wa norĩ hã bádâdi wã wa, wa za sô asimro ni, atême wisi za'ra wa'aba ò ré, wa te wasiwi wĩrĩ da. — Áne te tãma nharĩ za'ra.

<sup>16</sup> Tawamhã 'ritéi'wa hã ma tô wapari za'ra, sô ìdanhimipari za'ra na hã. 'Ritéi'wa hã Paruhu 'ra wapté, ìhidiba 'ra. Taha wa, te Paruhu u mo, da'wapéi'wa norĩ nhorõwa u te te po're pu'u da. <sup>17</sup> Tawamhã Paru hã ma tô sô hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô. Te tãma tinha, áne:

— Á hã 'ritéi'wa hã ãma saprõni, asib'apito u te te tãma rowasu'u da. Marĩ hã te te ìwaihu'uzém na te za tãma rowasu'u. — Áne te tãma tinha.

<sup>18</sup> Tawamhã ìwada'uri'wa hã ma tô saprõ, apito u. Te tãma tinha, apito ma:

— Paru hã da'wapéi'wa norĩ te te 'madâ'â za'ra da, wanhorõwa ãma ìsa hã ma tô ìzô hã. Ta hã ma tô ìma tinha, 'ritéi'wa hã te we atême saprõni da. Ta hã, marĩ hã te te ìwaihu'uzém na te te aima rowasu'u da, ma tô ìma tinha, te we atême saprõni da. — Áne te tãma wasu'u.

<sup>19</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô 'ritéi'wa hã pa'ã. Danhiti ma tô saprõ, te te tãma rowasu'u da, áne:

— E marĩ te za bété ìma ìwasu'u. — Áne te sadanha.

<sup>20</sup> Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u:

— Zudezu norĩ hã ma tô sima 'ru za'ra, Paru hã awèpsi te te aiwi waptêrê za'ra da, dama roti'wa norĩ nho're sab da, ìtême satõrĩ za'ra da. Paru te te ì'manharizé hã te te waihu'u pese za'ra da newa, te za aiwi waptêrê za'ra. <sup>21</sup> Tawamhã ìtême satõrĩ za'ra da, saze za'ra ò di za. Tô'ã. Aibã norĩ hã 40 nhipai u ìhãiba hã ma tô sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ ò ré hã, saihuri ò di za, u. Duré â hã te te àhuri ò di za, u. 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, ma tô duré si'ru za'ra, te te uprosi da, te te sima ì'ru za'ra zé hã te te ãma uwaimrami za'ra ò wamhã. Te za, u, sô aima'uri za'ra. Asa tãma ìrowaihu'u za'ra zéb zô si, te àhãna hã mapari za'ra. — Áne te tãma rowasu'u.

<sup>22</sup> Tawamhã apito hã te sadawa uwati, 'ritéi'wa hã, áne:

— Ni'wai ma, ìma ìrowasu'uzém na hã rowasu'u tã za. — Áne te sadawa uwati, apito hã. Taha pari, te tãma rob'ru, morĩ da.

*Apito Perihĩ u, Paru da te ìsaprõnizé wasu'u*

<sup>23</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã te oto sô tihârã zahuré, tizapari da'wapéi'wa wada'uri'wa norĩ zô. Áne te tãma rob'ru zahuré:

— Ma'ápé sô aihârã aba, da'wapéi'wa norĩ zô, para na 're ìnomro mono hã 200 na ìhãiba norĩ zô, duré awaru na 're ìnomro mono hã 70 na ìhãiba norĩ zô, duré ìsi'uwazi'wa na dapãrĩ'wa norĩ hã 200 na ìhãiba norĩ zô. Mara sime na te za aiwairébé 'wa, Sézareza u ai'aba'réi wa'aba da. <sup>24</sup> Awaru hã te za ì'ubumroi wa'wa, Paru hã ãma ìmorizéb da. Awaru na te za asiwi ìsaprõni waré wa'wa, Peri na danhib'apito nhisi u, asiwi áwisi wé wa'aba da. — Áne te tãma rob'ru zahuré.

<sup>25</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã Zeruzaré ãma 're ìsãmra mono hã ma tô Perihĩ ma rob'ui'éré. Áne ìsimi'ui'éré hã:

<sup>26</sup> 'Peri, wanhib'apito, uburé na da'madâ'â'wa, wa ãma asawi.

“Wa hã, Caradiu Risi'asi.



<sup>27</sup> “*Ā hā aibā hā ma tō zudezu norī hā siwi ti'ā. Te aré siwi tīwī. Tawamhā wa hā wa tō itēme wi, da'wapéi'wa norī me. Wa tō dawi āma wasisaprī za'ra ni, romanu na 're ihâimana mono na te waihu'u wa oto.* <sup>28</sup> *Wa tō ĩsima wē, ĩwasédé hā da te āma ĩsa'razé hā te waihu'u da. Taha wa, wa tō saprō, zudezu norī ma roti'wa norī tēme.* <sup>29</sup> *Taha wa, wa tō waihu'u oto. Marī ĩwasédé hā te āma waihu'u ō di, da te ĩwīrīzéb da hā, duré dazazéb 're, da te dasiwi ĩsērēzéb da hā. Mare di. Zudezu norī 're ihâimana za'ra mono zé wa'rāmi, 're ihâimana mono zém na si ma tō ĩwasédé hā siwi āma sa'ra.* <sup>30</sup> *Zudezu norī hā te te siwi wīrī da, te te sima ĩ'ru za'ra zé hā ma tō duré ĩma waihu'u ni. Te waihu'u wi, wa tō āma atēme satō, sa'ētē. ĩwasété na tāma ĩnharī'wa norī ma, wa tō duré āma rob'ru za'ra, āma atēme si'aba'ré da, asō'a te te ĩwasédé hā āma sa'ra da. Āne si, wa āma aima rob'ui'éré.”*

<sup>31</sup> *Tawamhā da'wapéi'wa norī hā te te tāma ĩ'ru za'ra zém na ma tō āma uwaimrami za'ra. Paru hā ma tō siwi saprō. Tawamhā tō ā mara na ma tō aihutu, Ātipatiridi na 'ri nho'ōmo nhisi u.* <sup>32</sup> *Tawamhā awēpsi, da'wapéi'wa norī, para na ĩsi'aba'ré norī hā ma tō apā ai'aba'ré, tinhorōwa u. Paru hā ma tō rēme za'ra, awaru na 're ĩnomro mono norī si te te siwi saprōni da oto.* <sup>33</sup> *Tawamhā ta norī hā ma tō siwi saprō, Sézareza u. Tamomo sihutu wi, ma tō awa'awi siwi saprō Paru hā, apito u. Tawamhā ma tō apito ma rob'ui'éré hā sōmri za'ra.* <sup>34</sup> *Apito, ma tō sōré, rob'ui'éré hā. Te te sōré parip si, ma tō Paru sadanha:*

— *E niha asipti'a nhisi hā.*

*Tawamhā te asa tāma tinha:*

— *Sirisiza na ĩnhipti'a nhisi hā.*

<sup>35</sup> *Tawamhā te te waihu'u wamhā, apito hā te tāma tinha:*

— *Aiwasédé hā te te ai'āma ĩsa'ra norī hā we sihutu wapsi, wa za aiwapa, ta norī siré. — Āne te tāma tinha.*

*Tawamhā ma tō da'wapéi'wa norī ma Paru hā 'ru za'ra, Erodihī nhorōwa āma te te siwi sērē da. Te te duré siwi 'madâ'â pese da zama, te tāma 'ru za'ra.*

## 24

*Zudezu norī hā Paruhu āma ĩwasédé te te siwi āma ĩhirizé wasu'u*

<sup>1</sup> *Tawamhā bâdâ hā 5 na ma tō āma ne, Erodihī nhorōwa āma hâimana ré hā, Paru hā. Tawamhā Ananiza hā, 'Re ihâimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa ĩpire uptabi hā ma tō Sézareza u wi, sasedoti ĩpire uptabi hā. Ni'wam norī hā, da'madâ'â'wa norī hā ma tō siré te te simro. Danhimirob'manharizém na dawasu'u'wa zama te siré saprōni za'ra, Téturu na ĩsisi hā. Ta norī hā apito Perihī ma, ma tō ĩwasédé hā siwi āma tihi, Paruhu āma.* <sup>2-3</sup> *Tawamhā apito Peri hā ma tō Paruhu zô hā, danho're sab da. Taha pari, Téturu hā ma tō oto Paruhu āma ĩwasédé hā āma tihi. Apito ma, te rowasu'u, āne:*

— *Roti'wa, a hā aiwē uptabi di. A hā wama 're roti wē u'âsi mono wa, wa rowē na si 're wahâimana za'ra âhâna hā. Wa'madâ'â'wa norī ma, ma tō 're ĩroti wē u'âsi mo, daro mono bâ te te 're wa'madâ'â wē za'ra mono da, marī ĩwasédé hā te te wama 're pese za'ra mono da. Tawamhā waro mono bâ, asimipawaptobzém na wama 're asōpru mono wa, wa wa te 're aiwēsâmri u'âsi za'ra.* <sup>4</sup> *Tane nherē, ĩwapari wa'a ō'umnhasite, ĩmre syry na wa za aima rowasu'u. Asōpru wa, da'upana te aima rowasu'u wamhā, até aima wē di za, ĩwapari da hā.* <sup>5</sup> *Ō hā aibā hā wa*

tô waihu'u za'ra ni, timreme na daré ro'wa'rutu'wa na hã. Duré daro mono bâ zudezu norĩ hã te te ĩropéi mono tême 're morĩ wamhã, ma tô te te da'ãma 're aro'wa'rutu. Duré nazarenu na dasina dasipo'ozém nhisi niwĩ, 're ĩnomro mono ma hã pire di, ô hã. <sup>6</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te aré wawi wasété, 'ri hã. Tazahã wa tô wasiwi âri ni. <sup>7</sup> Tawamhã apito Risi'asi hã ma tô watême wi. Sa'êtê ma tô wawi ti'â, Paru hã. <sup>8</sup> Ta hã ma tô ĩwasété na tâma ĩnharĩ'wa norĩ ma 'ru za'ra, asô'a simasab da, te te aima wasu'u za'ra da. Taha wa, â hã aibã hã sadawa pibui wamhã, tô sena na te za ĩwaihu, ĩwasédé hã wa te wasiwi âma ĩsa'razém na hã. — Āne te Téturu hã apito sada wada'u.

<sup>9</sup> Tawamhã zudezu norĩ, tame ĩsimasam norĩ hã te duré sadawa waptob za'ra, ĩwasu'u tô sena na.

*Paru hã, Perihĩ uiwada ĩsiwasu'uzé*

<sup>10</sup> Tawamhã apito hã ma tô Paruhu ma tinhib'rada sarõtô, timreme hã te te oto wazere da. Taha wa, Paru hã timreme hã ma oto waze, âne:

— Ma tô ai'ãma tiwahub ahã, âme dama rowairébé'wa na 're aihâimana mono ré hã. Āne hã ĩma waihu'u pese di. Taha wa, asô'a ĩsi'uihã na aima ĩsiwasu'u da hã, ĩma wê di. <sup>11</sup> ĩmreme hã sena na te za ĩwaihu. Nimosi, wa tô wi, Zeruzarê u hã. Bãdã 12 na ma tô ĩ'ãma ne, tame ĩnhamra ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma ĩwata da, wa tô wi. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, ĩnhamra ré, ĩsiré zudezu norĩ hã ma tô ĩsãmri za'ra. <sup>12</sup> Tane nherê, ĩmreme na te ĩdazadawa 'razãri na hã te te ĩwapari za'ra ô di. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ ĩmreme na te dazada'rãmi ô di. Duré 'ri babab zama te da'azada'rãmi mono ô di. <sup>13</sup> Taha wa, ĩwasété newa, tô sena na te te siwi ĩ'ãma sa'ra waihu'u ô di. Mare di. <sup>14-15</sup> Āne wa za aima ĩsiwasu'u. 'Re ĩdanomro mono zép téb zarina, wa tô te 're romhuri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. 'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u hã te zudezu norĩ hã te te siwi 're re'wê'ô za'ra, senai ô newa. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wahi'rata norĩ nhib'apito nhimiroti hã wa tô uburé saze, Mozési te te âma ĩrob'ui'éré hã. ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã wa tô duré saze. ĩwasédé hã te te siwi ĩ'ãma ĩsa'ra norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te te ĩsasômri za'ra ne, wa duré wa hã âma sasô. Dadã'â nherê, aihĩni apã te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono zém na wa tô âma sasô, ĩwê hã duré ĩwasédé hã apã te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono zém na hã. <sup>16</sup> Taha wa, ĩwê hã te 'manharĩ tô da hã, ĩwa'a ô di, ĩpê'ê wapu na 're ĩsi'madã'ã u'âsi mono da si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, duré danho'a zama. — Āne te Paru hã tâma siwasu'u, apito Perihĩ ma.

<sup>17</sup> Te duré tâma siwasu'u, âne:

— Zeruzarê nhiti 're ĩmorĩ ré, ma tô ĩ'ãma tiwahub ahã. Tawamhã tamomo wa tô apã mo, danhibzari hã te âri da, ĩsiré norĩ ma, te sômri da. Duré danhimizama hã da te ĩsimro hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te sômri da, âma ĩwata da, wa tô apã mo. <sup>18-19</sup> Āne te 'manharĩ da, wa tô ĩsipese, wasiré zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩwêsãmri da. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi ĩsihudu hã ma tô ĩ'madã'ã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te te ĩ'madã'ã za'ra wamhã, ĩ'rata dasi'rã'õtô ô di. Da te ĩmreme 'razãri ô di. Rowê si. Ta norĩ hã te te ĩ'madã'ã za'ra norĩ hã marĩ ĩwasédé hã te te ĩ'ãma waihu'u za'ra wamhã, we si'aba'rúi 'wa'ãhã, aré wê di, asô'a ĩwasédé hã te te ĩ'ãma sa'ra da. <sup>20</sup> Ta norĩ hã we si'aba'rúi ô wamhã, âté asô'a ĩsimasam

norĩ si te za aima ĩwasu'u za'ra. Dama roti'wa norĩ nho're ĩzab ré, marĩ ĩwasédé hã te te ĩ'ãma ĩwaihu'u za'ra zém na, te za ĩwasu'u za'ra, ãme ĩzab ré. <sup>21</sup> Wa hã wa za aima ĩsiwasu'u, te ĩ'mahârâzém na, dama ĩpire norĩ nho're ĩzab ré, ãne: “Ã bâtã na wa asô'a ĩzab za'ra wa'wa, ĩpibui pese za'ra wa'aba da. Dadâ'â nherê, apâ dahâiwa'utuzé, te sazei wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're ĩmorĩzéb zô te za ĩpibu za'ra wa'wa.” ãne si wa tô ĩsi'mahã, dama ĩpire norĩ nho'a ĩzab ré. Até ãne ĩmreme wamhã, te ĩ'ãma rosa'rata za'ra, ĩwasété na. — ãne te Paru hã siwasu'u, apito Perihima.

<sup>22</sup> Tawamhã apito Peri te tãma tinha:

— Zahadu, apito Risi'asi wei wisi wapsi, wa za niha hã aima rowairébé. — ãne te tãma tinha.

Apito Peri hã ma tô waihu'u pese, 're ĩdanomro mono zép té hã. Tane nherê, te te ãma wapari 'rãsutu ô di.

<sup>23</sup> Tawamhã apito Peri hã ma tô da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma waihu'u, ãne:

— 'Madâ'â pese za'ra wa'aba za, ã hã aibã hã aiwi simani za'ra wa'aba tô da. Tazahã, marĩ hã te te 'manharĩ da, te te sima wê wamhã, syry na te za tãma ĩrowairébé 'wa. Duré, ĩsiré norĩ hã ĩhâimanazéb da, te te pawaptob za'ra da, we ĩtême sisisi wamhã, wê'ô za'ra wa'aba ô di za, tiwi. — ãne ma tô tãma waihu'u, apito hã.

*Paru hã Apito Perihimo'no're ĩsabzé wasu'u, Durusiraha'no're me*

<sup>24</sup> Bãdã hã siwaptom na ãma ne pari, ma tô apito Peri hã Paruhu zô hã, timro me, Durusiraha me. Durusira hã, zudezu. Tawamhã Cristu Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na ma tô Paru hã tãma rowasu'u zahuré. Apito Peri hã ma tô ĩsimirowasu'u hã wapari pese. <sup>25</sup> ĩwê na si 're ĩdanomro mono zém na ma tô tãma rowasu'u, marĩ hã ĩwasédé hã da te dasiwi ĩwê'ôzém na zama. 'Re danomro wasété mono wa, rob'rãsutu u 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za niha te te dama ĩrob'manharĩ pipa zém na ma tô duré tãma rowasu'u. ãne hã te te tãma awasu'u wa, ma tô apito Peri hã tipahi. Taha wa, te tãma tinha, Paruhu ma:

— ãhãna te za aimo a'ã. Niwa te ĩsima wê wapsi, wa za duré asô hã apã, te aiwapari da.

<sup>26</sup> Tawamhã Paruhu ãma te rosa'rata, rob'ui'prazém na tãma siwa'ãbã da newa, dazazém hawi watobro da. Taha wa, te nasi sô hã, te te sima rowasu'u zahuré da.

*Paru hã Pesituhu ma, ĩsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>27</sup> Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Sezariza ãma sãmra ré, dazazéb 're, Paru hã. Tawamhã Posi'u Pesitu hã te za oto si'apito, Perihimo'nowa're're. Taha wa, apito Peri hã sisa'u ma tô tizadawa ãma tirê, dazazéb 're, hãimana u'âsi da Paru hã, ĩsa'u hã. Zudezu norĩ ma, rowézéb da, ma tô ãne hã tizadawa hã ãma tirê.

## 25

<sup>1</sup> Tawamhã Pesitu hã tame si'apito wamhã, bãdã si'ubdatô ãma ne pari, te oto mo Zeruzarê u, Sézararê u wisi wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zama ma tô tãma wasu'u za'ra Paru hã, wasété ré ne. <sup>3</sup> Ma tô tiwi waptêrê za'ra, Paru hã te te tãma satôrĩ za'ra da, Zeruzarê u. Ta norĩ hã bãdãdi wãi wa, te te siwi wĩrĩ da,

aré âma siwada'uri za'ra na dá'âsina, ma tô tiwi waptêrê za'ra, Zeruzarê u te te satôri da. <sup>4</sup>Tawamhã apito Pesitu hã ma tô asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Paru hã Sézareza âma te nhamra dazazéb 're, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da tame. Tamomo wa za apã morĩ su. <sup>5</sup>Taha wa, dama ïmreme pire norĩ hã asiwa'wa hawi, asiwi satôri za'ra wa'aba za, ïme si'aba'rê da. Ìwasédé hã te te âma hiri ze za'ra wamhã, tamep si te za tâma nharĩ za'ra, ïnho'a. — Æne te apito Pesitu hã tâma nharĩ za'ra.

<sup>6</sup>Tawamhã bâdâ hã 8 na âté niwamhã 10 na ma tô âma ne, Zeruzarê âma sãmra ré hã, apito Pesitu hã. Taha pari, ma tô mo apã, Sézareza u. Wisi wamhã, awê te oto nhamra, dapa'uwati'wa simasisizém na. Tawamhã Paruhu zô ma tô da'mazatô, te te ïtême siwi saprôni da. <sup>7</sup>Tawamhã Paru hã ïtême wisi wamhã, zudezu norĩ hã Zeruzarê hawi ïsi'aba'rê norĩ hã ma tô siwi uiri. Taha wa, apito ma, ma tô wasu'u wasété uptabi za'ra, Paru hã. Tane nherê, tô sena na ïwasédé hã te te siwi âma sa'ra waihu'u ô di, zudezu norĩ hã. <sup>8</sup>Tawamhã Paru hã ma tô apito ma siwasu'u, âne:

— Zudezu norĩ nhimiroti wa'rãmi, ïwasédé hã te 'manharĩ ô di. Mare di. 'Re ïhãmama u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma duré ïwasédé hã te 'manharĩ ô di. Duré Roma âma apito Sézaha ma, marĩ hã te 'manharĩ ô di, danhipai u danhib'apito ma hã. — Æne ma tô Paru hã si'wawi aimapa.

<sup>9</sup>Tawamhã apito Pesitu hã te asa tâma tinha:

— E Zeruzarê u aimorĩ da hã, aima wê di, tame da te asadanharĩ za'ra da, ïnho'a. — Æne te sadanha, zudezu norĩ ma, ïmreme te te tâma âma uwaimrami za'ra da, tâma ïrowê za'ra zéb da.

<sup>10</sup>Tawamhã Paru, te asa tâma tinha:

— Mare di. Ìmorĩ da hã, te ïsima rowê ô di. Roma âma apito Sézaha zadawa para, te âme 're ïda'apa'uwati mo. Taha wa, âmep si te za siwi ïzadanha, ïhãmamazém na. Marĩ ïwasédé hã te 'manharĩ ô di, zudezu norĩ ma hã. Æne na hã aima ïwaihu'u pese di, a hã. <sup>11</sup>Marĩ ïwasédé hã te 'manharĩ 'wa'âhã, da te dasiwi ïwĩri da hã, aré ïsisawi ô di. Tane nherê, ïwasédé hã te te siwi ï'âma ïsa'ra hã tô senai ô wamhã, ni'wa hã te te tâma ïza'rêi waihu'u za'ra ô di. Taha wa, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u si te za ïzatô, apito Sézaha nho're ïzab da, taha ma si ïsiwasu'u da, tame. — Æne te tâma si'ru, Paru hã.

<sup>12</sup>Tawamhã Paruhu mreme hã te te wapari wamhã, apito Pesitu hã ïsimiroti na âma ïsime za'ra norĩ me, ma tô sima âma roti za'ra. Taha parip si, ma tô asa Paruhu ma tinha, âne:

— Ma tô ïma asi'ru, Roma âma apito Sézaha u te asatôri da. Tane tô. Te za tô ïtême aimo. — Æne ma tô tâma rowairébé, apito Pesitu hã.

*Paru hã Apito Adaripaha nho're ïsabzé wasu'u, Berenisihĩ nho're me*

<sup>13</sup>Tawamhã, syry na âma ronometro pari, apito Adaripa norĩ hã ma tô tihidiba me aimasisi zahuré, Sézareza u. Berenisi na ïhidiba nhisi hã. Apito Pesitu hã te te sabu zahuré da, ma tô ïtême aimasisi. <sup>14-15</sup>Tawamhã tame simasisi ré, bâdâ hã umro na âma ne pari, ma tô apito Pesitu hã apito Adaripaha ma wasu'u, Paru hã. Te tâma tinha, âne:

— Æme aibã hã te za, dazazéb 're, apito Peri hã sisa'u te te dama ï'ru hã, dazazéb 're, hãmama u'âsi da, ïsa'u hã. Tawamhã Zeruzarê u ïmorĩ wamhã, sasedoti ïpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, ma tô ïma wasu'u za'ra, Paru hã wasété ré ne. Te dama hãiba 'ru da, ma tô ïwasédé hã siwi âma tihi. <sup>16</sup>Tane nherê, wa tô asa tâma nharĩ za'ra, âne:

“Mare di. Wa norĩ hã, romanu norĩ hã ãne wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Dasi'wawi 're dasimapa za'ra mono õ ré, wa te 're dahãiba za'rúi waihu'u za'ra mono õ di. Te te dama 're ãnharĩ za'ra mono norĩ nho'a 're dasimasa mono wapsi, te za a'ã 're dasiwasu'u za'ra, sena zô.” ãne wa tã asã tãma nharĩ za'ra, sasedoti norĩ ma. <sup>17</sup> Tawamhã ta norĩ hã ma tã we ãsiré ai'aba'ré. Tawamhã awẽm na hã awa'awi wa tã sã nhamra, dapa'uwatizéb ãma. Wa tã dama ti'ru, da te we ãtẽme saprõni da, aibã hã. <sup>18</sup> Tawamhã tãma ãnharĩ'wa norĩ hã ma tã sada aimasa. Tane nherẽ, marĩ na te te wasu'u wasété za'ra õ di. ãwasété uptabi newa, wa tã aré ãma rosa'rata. Tane nherẽ, ãnei õ di oto, ãnhimirosa'rada hã. <sup>19</sup> Zudezu norĩ nhimizazezẽm na sisada'ãbã za'ra wa, marĩ hã ãwasété na te te ãma hiri za'ra neza. Aibã hã Zezusi na ãsisi hã dã'ã nherẽ, apã ãhãiwa'utu na te te dama 're wasu'u u'ãsi mono wa, ma tã ãwasété na tãma nharĩ za'ra. <sup>20</sup> Taha wa, wa hã ãsimi'manharĩzéb zã te pibui waihu'u õ di, ãmemhã. Taha wa, wa tã sadawa pibu aré, Zeruzarẽ u morĩ da, te te sima rowẽ zã, tame da te dasiwi sadanharĩ da. <sup>21</sup> Tane nherẽ, ma tã ãwi rowaptẽ, Roma ãma apito Sãzaha u si te satõrĩ da, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'rata sãmra da a'ã, tamomo te satõrĩ õ ré. Taha wa, wa tã dama ti'ru, da te dasiwi ãma ropti da, ãme sãmra da a'ã Paru hã, apito Sãzaha u te satõrĩ õ ré. — ãne apito Pesitu hã ma tã tãma rowasu'u, apito Adaripaha ma.

<sup>22</sup> Tawamhã mreme parip si, Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Aibã mreme hã te wapari hã, wa ãsima wẽ.

Tawamhã Pesitu te asa tãma tinha:

— Tane tã, awẽpsi te za ãwapa.

<sup>23</sup> Tawamhã awẽpsi apito Adaripa norĩ hã Berenisihĩ me, ma tã tizasi zahuré, apito te, dasi'rã'õtõzéb u. Uza wẽ ré, duré sima sipese na, ma tizasi zahuré, dama pire wẽ te, ãma datob'uzu za'ra da. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ me ma tã asisi, 'ri nho'õmo ãma dama ãpire norĩ me zama. Tawamhã apito Pesitu hã ma tã Paru hã dama ti'ru, te te ãtẽme siwi saprõni da. <sup>24</sup> Te te ãtẽme siwi saprõni wamhã, Pesitu hã ma tã dama tinha, ãne:

— Apito Adaripa, duré ãme 're asimroi wa'aba mono norĩ, ãwapari za'ra wa'aba. ãhãta te za, aibã hã. Zeruzarẽ ãma ãnhamra ré hã zudezu norĩ hã aihĩni ma tã siwi ãma ãwasutu. ãmeb zama te siwi ãma ãwasutu, dã'ã da. ã hã hãiba ré 're morĩ u'ãsi wamhã, te za, u, te te da'ãma 're rowasété. <sup>25</sup> Tane nherẽ, marĩ na hã te waihu'u õ di, da te dasiwi ãwirĩzéb da hã. Tawamhã õ hã si'uihã na ma tã ãwi rowaptẽ, Roma ãma apito Sãzaha u te satõrĩ da. Taha wa, wa tã ãma saze tã, te ãtẽme satõrĩ da. <sup>26</sup> E niha, wa za tawamhã bété ãwasété na tãma rob'ui'ééré, Roma ãma wanhib'apito ma. Marĩ na sena na ãwasédé hã da te ãma ãsa'razẽm na hã te waihu'u õ di, wa hã. Baba di. Taha wa, wa tã sã hã, asõ're sab za'ra wa'aba da, apito Adaripaha nho'reb zama. Marĩ zã te za asiwi ã'madã'ã 'wa pé, marĩ na pé te ãma rob'ui'ééré da, wanhib'apito ma. <sup>27</sup> ãwasédé hã da te ãma ãsa'razẽm na te tãma rob'ui'ééré waihu'u õ di. E niha da, wa za bété taré ãtẽme satõ, aibã hã da'wapéi'wa norĩ me morĩ da, Sãzaha nho're sab da, si'uihã na tãma siwasu'u da. Marĩ hã ãwasédé hã da te ãma ãsa'razé hã hãimana õ nherẽ, te ãtẽme satõrĩ waihu'u õ di. — ãne te apito Pesitu hã dama tinha.

## 26

*Paru hã apito Adaripaha nho're, dama ãsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã apito Adaripa ma tã Paruhu ma tinha, ãne:

— Āhāna, asi'uiahā na te za wama asiwasu'u, aihāimanazém na.

Taha wa, Paru hā ma tô tinhib'rada hā dama wē, apito Adaripaha ma siwasu'u da. Taha pari, te āne tāma siwasu'u oto danho'a:

<sup>2</sup> — Apito Adaripa, ĭto ti āhāna hā, asō'a za oto aima ĭsiwasu'u wa. Zudezu norī hā ĭwasédé hā te te ĭ'āma ĭhiri za'ra zém na wa za ĭsiwasu'u na wa'rā. <sup>3</sup> Zudezu norī hā 're ĭnomro mono zé hā aima waihu'u pese di. ĭsisada'rāmi za'ra zé hā, aima waihu'u pese di duré. Taha wa, wa aiwi rowaptē, asimi'ē na ĭwapari da.

<sup>4</sup> — ĭprédu wi, 're ĭhāimana mono zém na ma tô uburé zudezu norī hā ĭwaihu'u za'ra. ĭrob āma 're ĭhāimana mono ré, ma tô ĭwaihu'u za'ra, 're ĭhāimana mono zém na hā. Zeruzarē āma ma tô duré ĭwaihu'u za'ra, tame 're ĭhāimana mono ré hā. <sup>5</sup> Parisezu norī siré, wa tô 're ĭhāimana. Wasiré zudezu norī hā Mozésihi nhimi'ui'ére zarina sipai āna 're ĭhāimana za'ra mono zém nhipai u 're ĭwahāimana za'ra mono zé hā, wasiré parisezu norī hā. Āne ĭsāna'rata hawimhā, 're ĭhāimana mono zé hā. Zudezu norī hā sena na te te aima ĭwasu'u ze za'ra 'wa'āhā, āne na hā te aré aima ĭwasu'u wē za'ra. <sup>6</sup> Dadā'ā nherē, apā te te 're ĭda'ahāiwa'utu mono zéb zô, wa 're ĭnhimipari u'āsi, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, wahi'rata norī ma, te te ĭropisutu zô. Taha zarina, ma tô zudezu norī hā ā bātā na ĭwasédé hā ĭ'āma hiri za'ra. <sup>7-8</sup> Wahi'rata norī, 12 na ĭhāiba norī nhihudu mono bâ, wa wanhimi'ē na āma 're wawata za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma hā. Rowa'a na wa āma 're wawata za'ra, barana zama. 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te wama ĭropisutu zô, wa wanhimipari sina āma 're wawata u'āsi za'ra. Ōhō zô 're ĭnhimipari mono wa, te zudezu norī hā ĭwasédé hā ĭ'āma sa'ra. ĭwapari'wa norī, e marī wa, te 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma 're ĭrosa'rata upa za'ra wa'aba mo, te te 're ĭda'ahāiwa'utu mono zéb da hā, tāma ĭwaihu'u ô newa.

<sup>9</sup> — Wa tô aré ĭsina rosa'rata, Zezusihi zazei'wa norī āma te 're rowasutu u'āsi mono da, Nazaré āma aré 're ĭsāmra mono zazei'wa norī āma. <sup>10</sup> Tawamhā Zeruzarē āma ma, wa tô āne hā te tāma 're 'manharī za'ra. Sasedoti ĭpire norī zadawa para, wa tô te 're 'maza, dazazéb 're, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī hā. Duré da te dasiwi 're simroi mono da, da te dasima 're hāiba za're za'ra mono wamhā, wa tô te āma 're dazaze za'ra. <sup>11</sup> Taha wa, wa tô te āma 're arowasété, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hā te te siwi 're wē'ō za'ra mono da, ĭsazei'wa norī hā. Ta norī zada ĭzahi uptabi wa, wa tô 'ri nho'ōmo mono bâ te āma 're rowasété za'ra, darob amoi āma zama.

<sup>12</sup> — Taha da, nimahā bātā na wa tô duré mo Damasitu u, ĭsazei'wa norī zô, āne hā te tāma 'manharī za'ra da. 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĭpire norī hā ma tô ĭzatōrī za'ra. Rob'ui'ére ma tô ĭma sōmri za'ra, ĭsazei'wa norī āma te 're rowasété za'ra mono da, ĭsadawa parab za'ra. <sup>13</sup> Apito, tane nherē, ma tô aimawi ĭma tiromhāiba. Damasitu u ĭmorī ré, absuma wa'wa ma tô rowa'a za'ētē uptabi hā ĭma ai'ubuzi, hāiwa hawi. Bātā nhimirowa'a nhipai u, rowa'a za'ētē uptabi di. ĭsiré ĭsi'aba're norī uwaibaba zama ma tô ai'ubuzi. <sup>14</sup> Tawamhā aihīni wa tô warere'e ni, ti'ai wa. Wa hā ni'wai mreme hā wa tô wapa. Āne te ĭma tinha, ebreusi norī mreme na: “Saru, Saru, e marī wa, te ĭwi 're ĭrowasutu u'āsi mo. Aipē'ē 'remhā ma tô 're asi'u'a u'āsi mo, powawē hā wedehu 'rā'wa na da te zusi wa, te te sina mei wa, ĭsi'u'a ne.”

<sup>15</sup> — Tawamhā wa tô asa 'mahā: “Apito, e 'wa hā a hā.”

— Tawamhã Wanhib'apito te asa ĩma tinha: “Wa hã Zezusi, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo. <sup>16</sup> Ma'âpé aiwahutu, hâiwi asab da. Wa we aima ĩsihâi'ré, te ĩsima aipisutu da, ĩma romhuri'wa da. Ā bātâ na ĩzabuzém na te za dama 're ĩwasu'u u'âsi mo. Duré zahadu wapsi te aima ĩwaihu'uzém na zama, te za dama 're ĩzadawa wasu'u u'âsi mo. <sup>17</sup> Wa hã wa za te 're ai'madâ'â, asiré zudezu norĩ, ĩsahi norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da, duré zudezu'õ norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da zama. Zudezu'õ norĩ tême, wa za oto asatõ. <sup>18</sup> Datob'a ne 're danomro mono wa, da te 're ĩdato pese za'ra mono ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're ĩpo're pu'u za'ra mo, zudezu'õ norĩ hã. Robra na 're ĩnomro mono hã te za 're ĩ'awaibui mo, rowa'a na oto 're nomro mono da, ta norĩ hã. Satanasihhi nhiptetezém hawi te za 're ĩ'apizari mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da oto, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã te te tãma 're aparĩ mono da, duré âma 're sib'a'uwê za'ra mono da oto dame.” Āne ma tō Wanhib'apito hã ĩma pisutu, zudezu'õ norĩ hã. — Āne ma tō Paru hã siwasu'u, apito Adaripaha ma, tihâimanazém na te te âma ĩsaprízém na hã.

*Paru hã tinhimiromhuri na ĩsiwasu'uzé*

Tawamhã Paru te duré siwasu'u, âne:

<sup>19</sup> — Apito Adaripa, ĩwapari. Hâiwa hawi te ĩsabui mreme hã wa hã te sadawa rême õ di. <sup>20</sup> Damasitu âma uimrehêne wa tō Zezusihi zadawa wasu'u na hã dama âma sãna'rata. Taha parip si, Zeruzarê âma wa tō duré dama âma rowasu'u. Taha parip si, wa tō duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma dama sadawa wasu'u, zudezu norĩ ma, zudezu'õ norĩ ma zama. Ta norĩ hã tiwasédé hã te te 're rême za'ra mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro wê mono da, wa tō te tãma âma 're rowasu'u za'ra, tō sena tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono na, da te 're waihu'u za'ra mono da. <sup>21</sup> Taha 'ru te, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tō siwi ĩ'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, ĩnhamra ré. Te aré siwi ĩwĩ. <sup>22</sup> Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō te te 're ĩpawaptob u'âsi. Taha wa, â bātâ na ĩhâiba ré, wa zahadu 're ĩhâimana. Taha wa, zahadu wa nasi dama sadawa wasu'u, dama ĩwapu norĩ ma, duré dama ĩpire norĩ ma zama. Uburé Mozésihi nhimirowasu'u zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u zarina, wa tō te dama 're sadawa wasu'u. ĩnhimizadawa wasu'uzém na âma ĩsipai õ di. Romhã ré ma tō ta norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra, âne: <sup>23</sup> “Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã te za robzépata za'êtê. Te za dasiwi wĩrĩ ni. Dadâ'â nherê, apâ te te 're ĩdahâiwa'utu mono zéb da na te za sãna'rata. Tawamhã te za dama waihu'u za'ra, rowa'a na 're ĩdanomro wê mono zé hã. Apâ ĩhâiwa'utuzéb za'u si, te za âne hã zudezu norĩ ma waihu'u za'ra, zudezu'õ norĩ ma zama.” Āne ma tō romhã ré dama sadawa wasu'u za'ra. Taha na wa tō duré wa hã dama rowasu'u. — Āne te siwasu'u Paru hã, apito Adaripaha ma.

<sup>24</sup> Āne siwasu'u ré, ma tō apito Pesitu hã sadawa 'razâ. Mreme 'rãihã na te tãma tinha, âne:

— Paru, ma tō aiwamna, ai'rãzadâ'â wa. Asimirosa'rata ahã wa, ma tō ai'rãsiwamna.

<sup>25</sup> Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Īnhib'apito, mare di. Īsiwamnarī ò di. Īmreme hã tò sena. Īmreme wê di. — Āne te asa tãma tinha, apito Pesituhu ma. <sup>26</sup> Tawamhã apito Adaripaha ma, te duré tinha:

— Apito Adaripa, Zezusi hã ti'ai âma 're morĩ ré hã uburé marĩ hã tãma 're ĩromhãimana mono zém na hã aima waihu'u pese di, ĩdâ'âzém na hã duré ĩhãiwa'utuzém na zama. Da'ahã na ma tò âma 're danhopré. Taha wa, apito Adaripa, a zama ma tò ĩwaihu, uburé Zezusihi wasu'u hã te aima ĩwasu'u hã. Taha wa, sena na, wa aima ĩsiwasu'u ĩpahi âna, waihu'u da. <sup>27</sup> Apito Adaripa, e 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã sena na ma tò ĩsaze. Ma ĩsaze tò. Āne na wa tò ĩsina aiwaihu'u.

<sup>28</sup> Tawamhã apito Adaripa, ma tò mreme to na Paruhu ma tinha:

— E tane na duréi ĩma rowasu'u bâ, wa za bété âma asaze, Cristu hã te saze da.

<sup>29</sup> Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Īmreme 'rutu na niha wamhã, ĩmreme pa na te aima rowasu'u wamhã, tò marĩ ò di. Āhã si ĩpire hã, ĩsine 're ĩsazei pese mono da hã. Taha da, wa 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma ai'âma 're ĩmreme u'âsi, uburé ã bâtã na ĩwapari'wa norĩ âma zama, te ĩsima wê ò nherê, Cristu hã saze za'ra wa'aba 'ru te, ĩsine da te aipawasisi za'ra wa'aba da hã. — Āne te asa tãma tinha, Paru hã.

<sup>30</sup> Tawamhã apito Adaripa hã duré apito Pesitu hã duré Berenisi hã, duré uburé ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ zama ma tò tiwahutu za'ra aihĩni. <sup>31</sup> Te oto tiwi ai'aba'rê. Tiwi si'aba'rê za'u si, ma tò sima âma nharĩ za'ra, âne:

— Ò hã aibã hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ ò di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã, niha wamhã, dazazéb 're, da te dasiwi ĩsêrê da hã.

<sup>32</sup> Tawamhã Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Ò hã, aibã hã Roma âma apito Sézaha nho're sab da, te te rowaptêrê ò 'wa'âhã, wa aré tãma rowairébé za'ra ni, apã 're morĩ da. Tane nherê, waihu'u ò di oto. — Āne te tãma tinha, Pesituhu ma.

## 27

*Paru hã Roma u morĩ da, timorĩzém na te te ĩsãna'ratazé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã apito Pesitu hã ma tò oto tãma ropibu, Paruhu ma, Itaria na danhipti'a nho'òmo nhisi u morĩ da, rowa'u'u na uba'renem na hã. Tawamhã wa hã, Rucasi hã wa tò ĩme mo. Zuri'u na da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa nhisi hã ma tò duré wame satõ, Paruhu 'madã'ã'wa da hã, duré pawasisi ré ĩsiré ĩsi'aba'rê norĩ 'madã'ã'wa da hã. Da'wapéi'wa wada'uri'wa nhimi'ubumro norĩ hã Danhipai u, Apito te na ĩwaptêrê hã. <sup>2</sup> Tawamhã rowa'u'u na uba'reneb 're, wa tò asisi ni, Adaramitu hawi we ĩsimizazãri na, wasi'aba'rê da. Azĩ'a na danhipti'a nho'òmo nhisi u â zada'rêi baba wara ré, uba'rene nhimizahãrizé mono bâ te za simizahãri. Aibã hã Aritacu na ĩsisi hã te wame mo, Tesaronita na 'ri nho'òmo nhisi âma 're ĩsãmra mono hã, Masédoniza na danhipti'a nho'òmo nhisi 'remhã. Tawamhã ma tò oto waré tiwara za'ra. <sup>3</sup> Tawamhã awêpsi, wa tò aihutu ni, Sido na 'ri nho'òmo nhisi u. Tame, Zuri'u hã ĩwê na te te pawaptob da, ma tò Paruhu ma waprosi, tame ĩsazei'wa norĩ u morĩ da a'ã, ta norĩ hã Paruhu âma sime za'ra da, ĩhãimanazéb da hã. <sup>4-5</sup> Tawamhã Sido hawi ma tò oto waré wara, uba'rene hã. Wasi'aba'rêi wamhã, rowa'u'u hã te we wawa'rãmi rowapõ, sa'êtê. Taha wa, Sipri na rob'rê za'iti nhisi uwaibaba, rowa'u'u syry niwĩ, te waré wara, â poré wa'wai baba, Sirisiza



na danhipti'a nho'ômo nhisi uwaibaba. Păpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi uwaibaba ma tô duré wara. Tawamhã wa tô aihutu ni, Miha na 'ri nho'ômo nhisi u. Risiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma te za, Miha hã. <sup>6</sup> Tame da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô rowa'u'u na uba'reneb amo hã tisã, Aresãdiriza na 'ri nho'ômo nhisi hawi ĩwara hã, Itaria na danhipti'a nho'ômo nhisi u ĩwara da hã. Tawamhã ma tô wama rob'ru za'ra, ĩ're wanhisisi da.

<sup>7</sup> Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô si'ãsi, waré za'ra, wara pire wa. Bâdâ ahâ na te âma si'utõrĩ, si'ãsi mono ré hã. Tawamhã Sinidu na 'ri nho'ômo nhisi 'rata, ma tô waré mazazâ a'â. Tawamhã rowa'u'u hã te zahadu wei wawa'rãmi rowapõ. Taha wa, uba'rene hã Cereta na rob'ré za'iti nhisi u ma tô waré wara. Tawamhã Saramona na romnhisi uwaibaba rowa'u'u syry niwĩ ma tô waré uirĩ za'ra. <sup>8</sup> Â zada'rúi baba te wara u'â. Wara pire di. Wara pire nherẽ, wa tô aihutu ni, Uba're nhimizahãri wẽ zém na 'ri nho'ômo nhisi u, Raséza na 'ri nho'ômo nhisi 'ratamhã.

<sup>9</sup> Tamemhã wa tô asimroi hã ni. Dawasété parizém na 're ĩdasipo're pu'u za'ra mono zé bâtâ za'u si, te rowa'u'u wawẽ hã 're pusi, wahup sidâpâsi. Taha wa, â wa'wai baba, 're danomro mono õ di oto, rowa'u'u wawẽ nhimimnhasi te. Taha wa, Paru hã ma tô dama roti, âne:

<sup>10</sup> — Aibâ norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Āhãna â nhisi baba wasi'aba'rúi wamhã, wama romnhimimnhasi za'ra di za. Uba'rene hã te za waré aiprub za'ra. Taha wa, ĩ're ĩromnhimi'wara hã te za rere'e, âi ba. Duré wa norĩ hã âté wa za ai'utõrĩ ni. Āne wa tô waihu'u. — Āne te tãma nharĩ za'ra, Paru hã.

<sup>11</sup> Tane nherẽ, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã Paruhu nhimirowasu'u hã te te sazei õ di. Uba'rene tede'wa norĩ mreme si ma tô saze, ĩ'mapraba'wai mreme zama. <sup>12</sup> Tame uba'rene nhimizahãrizéb âma, rowa'u'u wawẽ hã 're pusi mono ré, rowa'u'u na uba'rene hã nomro wẽ waihu'u õ di. Taha wa, da'ahâ na ma tô dasima wẽ za'ra ni, õ hawi dasi'aba'rúi da, Cereta âma Penisi na uba're nhimizahãrizém nhisi u sihutu hã, tame uba'rene hã nomro wẽ da, rowa'u'u wawẽ hã tamemhã te te 're rowapõrĩ mono õ wa.

*Â poré âma rowa'u'ũ isa'êne hã te te ĩrowapõrĩzé wasu'u*

<sup>13</sup> Tawamhã rowa'u'ũ ĩsyryre hã hãiwa'a're nhimi'e hawi ma tô watobro. Syry na ma tô rowapõ. Taha wa, ma tô âma rosa'rata za'ra, te te sima ĩwẽ za'ra zéb uwaibaba si'aba'rúi da, sihutu waré da newa. Uba're tétézé hã ma tô wazere za'ra, â 'rowi ĩsimi'wara hã. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô waré wara, â zada'rúi baba, Cereta na rob'ré za'iti nhisi zababa. <sup>14</sup> Tane nherẽ, zahadu wasina wapahã za'ra õ ré, ma tô rowa'u'u za'êne hã awa'awi wei watême rowapõrĩ za'ra, rob'ré za'iti hawi. Rowa'u'u za'êne hã, Nodesiti na da te 're ĩsisi za'ra mono, bâtâ pusizém nhimire hawimhã 're pusi u'ãsi mono wa. <sup>15</sup> Tawamhã â zada'rúi baba awa'awi wara da, wa aré wa te si'oto pibu za'ra. Tane nherẽ, te wawi tiwara u'ãsi za'ra. Taha wa, wa tô tãma 'marême za'ra ni, si'uihã na wara da oto, rowa'u'u zarina. <sup>16-17</sup> Tawamhã Cazuda na rob'ré za'iti 'rare nhisi uwaibaba ma tô wara, rowa'u'u syry niwĩ. Tamomo wara ré, uba're 'rare hã ĩna're na wa te wasiwi ĩsi'u hã wa tô wasiwi wazere ni, â hawi, siprup tã da. Pire uptabi nherẽ, ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã siwi sarõtõ, uba're ĩsa'ëté 're, te te siwi sêrẽ da. Uba're za'êne hã ma tô duré te te siwi wasisi, wedenhorõ rutu na sipo'o tã da. Ribiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma â zaihã uwaibaba supara uwa niwĩ, wara õ'umnhasite,

ma tô âma tihâtâ'â za'ra. Taha wa, ma tô zazahâi wawê hã ï'maprabazé hã siwi si'ra, tamomo wara tô da. Tawamhã rowa'u'u wawê zababa ma tô uba'reneb za'êne hã wara. <sup>18-19</sup> Rowa'u'u za'êne hã pupu'u za'êtê di. Ropupu'u za'êtê uptabi di. Tawamhã wa'âma awê wamhã, te te dama wede za'ra da, âma ïsihâiba waptob za'ra hã ma tô siwi sãmra na'rata za'ra, âi ba, rowa'u'u na uba'rene hã wapu na waré wara da oto. Ma duré âma ti'awê, rowa'u'u za'êtê na hã. Tawamhã ï'maprababa'wa nori hã ma tô ïpru hã uba're na romhurizé hã syry na siwi sãmra, âi ba.

<sup>20</sup> Awê sidâpâsi te hâiwarutu u'âsi. Taha wa, bâdâ hã te te urîri ô di. Wasi zama te te urîri za'ra ô di. Rowa'u'u wawê si te zahadu nomro. Tã hã pîni za'êtê di duré. Tawamhã wasisõ'reptu za'ra zéb zô, wa te rosa'rata za'ra ô di oto. Sô wanhimipari za'ra ô di oto.

<sup>21</sup> Tawamhã wasaihuri âna wahâimana za'ra ré, wa'âma ropsi'utôri za'ra wamhã, ma tô Paru hã hâiwi za, ïwa'wab za'ra. Âne te tâma rowasu'u za'ra:

— Aibâ nori, ïwapari za'ra wa'aba. E marî da, ïmreme hã saze za'ra wa'aba ô di bété. ïmreme hã saze za'ra wa'aba wa'âhã, aré Cereta hawimhã wawairébé ô di. Taha wa'âhã, aré wama rowê za'ra di, âhãna hã. Aré âma wasi'uba za'ra ô di. <sup>22</sup> Tane nherê, sada asib'ru za'ra wa'aba. Ni'wa hã dâ'â ô di za. Uba'renep si te za wawi aiprub za'ra. <sup>23</sup> Wa hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, te tâma 're ïromhuri u'âsi mono hã. Barana, hâiwa âma tâma ïromhuri'wa hã ma tô we ïtême wi. <sup>24</sup> Te ïma tinha, âne: “Paru, aipahi tô. Tô sena Roma âma apito Sézaha nho're te za asa, asi'uihã na tâma asiwasu'u da. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aima ïsôprubzéb zarina ma tô pisutu, aihîni asiré ïsi'aba're nori hã aiwi dâ'â za'ra tô da.” Âne ma tô ïma tinha. <sup>25</sup> Taha wa, âhãna aipahi za'ra wa'aba ô di za. Sada asib'ru za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïma umnhasi uptabi di. Uburé te te ïma ïwaihu'u zarina, te za tô wama âma uwaimrami za'ra. <sup>26</sup> Tazahã nimomo, rob'rê za'iti u uba'rene hã te za waré time, rowa'u'u hã. — Âne ma tô Paru hã po're pu'u za'ra.

<sup>27</sup> Tawamhã 14 na ma tô wa'âma timara za'ra, rowa'u'u za'êne hã wawi nomro za'ra ré hã. Taha wa, te rowa'u'u na uba'rene hã zahadu waré si'âsi za'ra siwa'ru, Mediteranizu na âporé nhisi wa'wai baba. Tawamhã mara wa'wa ma tô uba're na romhuri'wa nori hã waihu'u za'ra, â zadaré u ïropsi'utôri na hã. <sup>28</sup> Taha wa, wedenhorô na êtê nhi'ômore hã ma tô siwi time, âi ba, â 'reptô zô te te siwi âma pibu da. Tawamhã ma tô waihu'u za'ra, <sup>36</sup> na â 'rehã pibuzé hã. Tawamhã syry na âma ronomro pari, ma duré siwi pibu. <sup>27</sup> na â 'rehã pibuzé hã oto. <sup>29</sup> Tawamhã uba'rene hã êtê wa'wai baba wara ô'umnhasite, te sima simimnhasi za'ra, êne hã te te prub ô'umnhasite. Taha wa, ma tô ïna're hawi ïtétézé hã maparane si'uiwa na siwi wabzu âi ba, simi'wara da, uba're hã wara tô da. Tawamhã rowa'a zô te te rob'madâ'â za'ra. <sup>30</sup> Tawamhã uba're na romhuri'wa nori hã ma tô sisawi za'ra, uba'renem hawi siwaprosi wairébé da. Uba're 'rare hã ma tô sisada si'ra za'ra âi ba, uba'renep tétézé hã ïwata âma zama te te siwi wabzuri da newa. <sup>31</sup> Tane nherê, Paru hã ma tô da'wapéi'wa nori ma âne hã waihu'u, ïwada'uri'wa nori ma zama:

— Ô nori hã wa'rata si'ubumroi ô wamhã, asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba ô di za. — Âne ma tô Paru hã tâma waihu'u za'ra.

<sup>32</sup> Tawamhã da'wapéi'wa nori hã ma tô wedenhorô hã siwi sizâ, uba're 'rare nhi'ômozé hã. Baba na ma tô wawi tiwara za'ra, uba're 'rare hã.

<sup>33</sup> Tawamhã hâiwaza wi, ma tô Paru hã tâma roti za'ra, tisa hã te te huri da oto, siptete za'ra hã. Âne te tâma roti za'ra:

— Bâdâ hã 14 na ma tô ai'âma ai'utõrĩ za'ra wa'wa, asaihuri aba ãna hã, rowa'u te te ïsazârizéb zô asimipari za'ra wa'aba ré hã. <sup>34</sup> Âhãna wa za aimã roti za'ra wa'wa, asaihuri aba da oto, asiptete sina aihâimana za'ra wa'aba da. Ni'wa hã dâ'â õ uptabi di za. Aihĩni te za aihâiba ré ré aiwairébé 'wa. — ãne te tãma roti za'ra, Paru hã.

<sup>35</sup> Tawamhã mreme pari, ma tô ti'â, i'u'êne hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ma tô mre danho'a, ïsõprum na ãma wata da. Taha pari, ma tô i'u'êne hã sima wê'ê, te te 'rêne da. <sup>36</sup> Tawamhã aihĩni ma tô oto sada aptete za'ra ni. Taha wa, ma tô tisa hã tihu oto. <sup>37</sup> 276 na wahâiba za'ra hã uba'reneb 'remhã. <sup>38</sup> Tawamhã wasaihuri pari, uburé amnho hã uba'reneb 're ïsimi'wara hã ma tô oto siwi sa'wa âi ba, uba'rene hã wapu na waré wara da oto.

*Rob u aihĩni dahâiba ré ïdawairébézé wasu'u*

<sup>39</sup> Tawamhã rowa'a pese wamhã, ro hã te te waihu'u za'ra õ di, uba're na romhuri'wa norĩ hã. Taré ma tô supara hã siwi tisã, êtê 'rãihã papara ïnomro hã, â zaihã na. Tawamhã ma tô ãma siwada'uri za'ra, rowa'u'u na uba'rene hã tame te te siwi hiri da. <sup>40</sup> Tawamhã uba're tétézé hã â 'rowi ïsimi'wara hã ma tô siwi sihâri za'ra, ïsa'u 're simi'wara mono da oto, â 'rowi. Uba're wabzurizé hã ma tô siwi wasihu, te te siwi pi'ra da. Uba're wata ãma ma tô zazahâi wa'õno hã siwi sasõ, rowa'u hã te te ãma saprõni da, supara u. Tawamhã â zaihã u te oto waré wara, uba'rene hã. <sup>41</sup> Tazahã sitême â wara sitob u ma tô uba're hã ãzé, supara ahâ u, â 'rowi 're ïnomro mono u. Taha wa, supara hã ma tô ïwada hã ti'â. Rési waihu'u õ di oto, uba'rene hã. Tawamhã, â sisasisi za'êtê wamhã, te te nasi ïwabzuri na ma tô na'rehaipo'o.

<sup>42</sup> Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te ãma siwada'uri za'ra, ïpawasisi ré norĩ ãma, te te siwi simro da, tiwi zâribi za'ra wa, tiwi simani za'ra õ'umnhasite. <sup>43</sup> Tane nherê, ïwada'uri'wa hã te ãma pa'uwati za'ra, Paru te te sõ'reptu da, te te sima wê wa. Tawamhã te tãma rob'ru za'ra, ïzâribi waihu'u pese norĩ hã âi ba rere'e da, zâribi uimrehêne za'ra da, rob u, <sup>44</sup> duré ni'wam norĩ hã, ïzâribi waihu'u'õ norĩ hã wede hâpâ na duré uba're ïsiprum na te te tété za'ra mono sina ïsarina zâribi za'ra da. Tawamhã aihĩni ma tô rob u wairé. Ni'wa hã dâ'â õ di. Ni'wa hã u'a õ di duré. Rowê na ma wairé.

## 28

*Maruta ãma Paru norĩ ïsi'ubumrozé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã rob u wawairébé wê wamhã, wa tô rowaihu'u za'ra ni oto. Maruta na rob're za'iti nhisi u wa tô wawairébé ni, rowê na. <sup>2</sup> Tame 're ïsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô siwi wawaiibu wê. Tã hã wawi ta'a za'ra wa, duré rowahã zé wa, ma tô uzã hã wama ro'o za'ra, wahâi'ro za'ra da. Taha wa, ma tô wama tirowê za'ra oto. <sup>3</sup> Tawamhã Paru hã ma tô mi hã waiibu, unhama nhisiwi te te sa'ra da. Te te sa'ra wamhã, wahi hã ma tô mimi hawi watobro. Watobro wamhã, ma ïsib'rata wi tisa, unhama wa'ro zé te. ïsib'rata na te ãma 're sipra. <sup>4</sup> Tawamhã tame 're ïsi'ubumroi mono norĩ hã, Paruhu nhib'rata na wahi hã te te sãmri za'ra wamhã, te sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ôhõta aibã hã wahi ma te tisa, ïsib'rata wi. Te za oto dârâ. Áté tô dapãri'wa. Taha wa, â hawi sisõ'reptu nherê, te za áté tô dârâ. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

<sup>5</sup> Tane nherê, Paru hã ma tô wahi ré 're sib'ratai wêrê. 'Re sib'ratai wêrê mono wamhã, unhama wa'wa ma waptãrã, wahi hã. ãma sépu'u õ di. <sup>6</sup> Te

ãma rosa'rata wasété za'ra, até sib'rata dupto da newa, até dâ'â sirômo da newa, ône harê. Tane nherê, te te siwi 'madâ'â há nherê, marĩ há ãma háimana ô di. Rowê na te tihâiba, Paru há. Tawamhã Paru há dapãri'wa na ãma Ìsimirosa'rata za'ra zé há ma tô rême za'ra. Taha wa, te ãne sima wasu'u za'ra oto:

— Ta há ìhâiba'ô, Ìwaihu'upe. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

<sup>7</sup>Taha 'rata te Pubiri'u na 're háimana, rob'rê za'iti ãma danhib'apito há. Ìsipti'a há romhuture di. Ta há ma tô wawaibui wê, Ì'rata wasi'ubumro da a'â, Ìsôrôwa ãma. Tawamhã bâdâ si'ubdatô ma tô wa'ãma ne, tame wasi'ubumroi ré há. <sup>8</sup>Ìmama há hâzé ré te nomro, waptâ. Wa'ro za'êtê di, Ìsânaprú zama. Tawamhã Paru há ma tô ìtême âzé, te te sabu da. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ma tô ãma mre. ãma mre me pari, ma tô tinhib'rada há ãma tino. Taha wa, ma tô séptârâ. <sup>9</sup>Taha parimhã, uburé ìhâzé ré norĩ há ma tô Paruhu tême we si'rê. Tawamhã ma tô uburé apese. <sup>10</sup>ãne há Paru te te apese pari, ma tô wama tinhoprub za'ra, marĩ ahâ na. Tame wasi'ubumroi ré, a'amo si'ubdatô ma tô wa'ãma ai'utô, rob'rê za'iti ãma há. Tawamhã, wasi'aba'rê da wamhã, ma tô wasazéb da há te te wama sé, uba'reneb 're.

*Roma u ìwasihutuzé wasu'u*

<sup>11</sup>Tawamhã tame a'amo si'ubdatô wa'ãma si'utôri pari, wa tô uba'reneb 're asisi ni oto, ta hawi ãma wasi'aba'rê da. ìhâiba'ô si'ubza na uba're nhisi há. Aresâdiriza hawi ma tô wei mazazâ, rob'rê za'iti u, tame nomro da a'â, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré. <sup>12</sup>Tawamhã Siracusa na 'ri nho'ômo nhisi u wa tô aihutu uimrehêne ni. Tame wasi'ubumroi ré, bâdâ si'ubdatô ma wa'ãma ne. <sup>13</sup>Ta hawi, ma tô waré si'âsi rowa'u'u na uba'rene há, rowa'u'u wa'râmi. Tawamhã Rezi'u na 'ri nho'ômo nhisi u, wa tô aihutu ni. Awêpsi, rowa'u ma tô we rowapô, háiwa're nhimi'e hawi, wasi'aba'rézéb zarina. Tawamhã bâdâ maparane wa'ãma ne parip si, wa tô duré aihutu ni, Pozu'ori na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame uba'rene há wa tô rême za'ra ni. <sup>14</sup>Tame wa tô sôpêtê za'ra ni, Ìsazei'wa norĩ há. Ma tô wahâiba waptêrê za'ra, misi romhuri na Ì'rata wahâimana za'ra da a'â. Taha parip si, wa tô Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ai'aba'rê ni, wapara na. <sup>15</sup>Tawamhã Ìsazei'wa norĩ há, Roma ãma 're Ìsi'ubumroi mono norĩ há ma tô wawasu'u há wapari za'ra. Taha wa, Apizu ãma rowedezém na 'ri wa'ôto nhisi u wasihutu wamhã, Roma hawi Ìsazei'wa norĩ me wa tô wasi'uzusi za'ra ni. Duré, Si'ubdatô Daza'warizém na 'ri wa'ôto nhisi u wasihutu wamhã, Ìsazei'wa háiba amo norĩ há ma tô duré Ìsa'u há wa'uzusi za'ra, Roma hawi. Tawamhã Paru há te te dazabui wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, Ìsôprum na. Ma tô duré tâma rowê watobro.

*Paru há, Roma ãma oto 're Ìsãmra mono zé wasu'u*

<sup>16</sup>Tawamhã Roma u wasihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa há ma tô Paruhu ma pisutu, háiba pisutu 're háimana mono da, danhorôwa ãma. Da'wapéi'wa si te za Ì'rata 're háimana, te te 're 'madâ'â mono da.

<sup>17</sup>Tawamhã bâdâ si'ubdatô ãma ne pari, ma tô dazô há Paru há, zudezu norĩ ma Ìpire norĩ zô, ìtême si'rã'ôto da. ìtême si'rã'ôto wamhã, te tâma nharĩ za'ra:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, Ìwapari pese za'ra wa'aba za. Wasiré norĩ ma, Ìwasédé há te 'manharĩ ô nherê, duré wahi'rata norĩ nhimiroti zarina 're Ìwahâimana za'ra mono zéb ãma Ìsipai ô nherê, ma tô Zeruzarê ãma siwi Ì'â, wasiré norĩ há. Romanu norĩ ma, ma tô ìnhomri za'ra. <sup>18</sup>Tawamhã romanu norĩ há Ìwasété zô ma tô siwi Ìzadanhã. Tane

nherē, ĩwasédé hã te te ĩ'ãma sãmri za'ra õ di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã. Taha wa, dazazém hawĩ te te ĩwazere za'ra da, te sima ĩ'ru za'ra. <sup>19</sup> Tane nherē, zudezu norĩ hã ĩwatobro tã da, ma tã siwi ĩwě'õ. Taha wa, wa tã rowaptē, we ĩmorĩ da, apito Sézaha nho're ĩzab dã, tãma ĩsiwasu'u da. Tane nherē, apito Sézaha ma, ĩsire norĩ wasété na te ĩnharĩ da hã, we ĩmorĩ õ di. <sup>20</sup> Taha wa, wa tã asõ ĩhãrã za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da. Izarazéhé nhihudu norĩ hã sõ ĩsimipari za'ra ãma te sasõmri wa, wa ĩpawasisi ré 're ĩnhamra. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra.

<sup>21</sup> Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma:

— Zudeza hawi rob'ui'ére na aiwasu'u hã da te wei watême 'mai'ãwisi za'ra õ di. Duré wasiré norĩ hã we watême nasi sihutu nherē, aiwasu'u wasédé hã we te te 'mai'ãwisi õ di. <sup>22</sup> Tane nherē, wa tã wasima aiwě za'ra ni, asimirosa'rada hã wa te wapari za'ra da, duré wa te waihu'u za'ra da. A hã dasima ĩdasipo'ozép tém niwĩ, te 're aihãimana mo. Ta niwĩ 're ĩdahãimana za'ra mono hã, te ĩwasété na da te dasima 're rowasu'u za'ra, daro mono bã. ãne hã wa te waihu'u za'ra wa, wa tã wasima aiwě za'ra ni, wa te aiwapari za'ra da. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra.

<sup>23</sup> Tawamhã ma tã sima pisutu za'ra, nimahã bãtã na ĩtême dasi'rã'õtõ da. Taha wa, ma tã da'ahã na ĩtême tasi'rã'õtõ ni, Paru hã ĩsãmrazéb u hã. Bãtã bã ma tã dama romhu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwě mono zé wasu'u na. Mozésihi nhimi'ui'ére zarina, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimi'ui'ére 'rata zarina, ma tã tãma ãma rowasu'u pese za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na da te saze za'ra da. <sup>24</sup> Tawamhã, ĩmreme da te wapari za'ra wamhã, ni'wam norĩ hã ma tã saze za'ra. Aimawi norĩ hã te te ãma saze za'ra õ di. <sup>25</sup> Tawamhã tiwi si'aba'réi õ ré, ma tã Paru hã duré tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ězani hã ma tã tizadawa wasu'u'wai ma waihu'u, Iza'izaha ma, aihĩ'rata norĩ ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. <sup>26</sup> ãne ma tã Iza'izaha ma waihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã:

“Aimorĩ oto, asiré norĩ tême, tãma ĩzadawa wasu'u za'ra da. ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u za'ra: ‘ĩnhimiroti hã aipo're na 're wapari u'ãsi za'ra wa'aba mono nherē, taré te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna. Duré ĩnhimiromhuri hã atõmo na 're 'madã'ã u'ãsi za'ra wa'aba mono nherē, taré te za 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna.’ ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u za'ra.

<sup>27</sup> E marĩ wa, te za ãne hã tãma ĩzadawa wasu'u za'ra. Ta norĩ hã tipě'ě 're, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã te sitom haré ĩré 're hãimana u'ãsi za'ra, te te ĩ'ãma 're rosa'rata wě za'ra mono õ wa. Po're sitom haré, te duré 're hãimana za'ra, ĩnhimiroti hã te te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré tãmo sitom haré te 're hãimana za'ra, ĩnhimiromhuri hã tãma 'madã'ã ze za'ra õ wa.

ãnei õ 'wa'ãhã, te aré ĩnhimiromhuri hã te te 're 'madã'ã ze za'ra, titõmo na. Te aré duré te te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré te te 're ĩwaihu'u pese za'ra, tipě'ě 're, te te ĩ'ãma 're rosa'rata wě za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtême 're sipizari za'ra, tiwasaté wi hã. Tawamhã dahãzé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré ĩwasédé hã te tãma 're apari, te ãma 're ab'madã'ã tã mono da oto.”

Ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã Iza'izaha ma waihu'u, sena na, ãsiré zudezu norĩ ãma hã. — Ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma.

<sup>28</sup>Tawamhã Paru te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Taha wa, ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za oto zudezu'õ norĩ ma waihu'u, tinhiminho'reptuzé wasu'u hã. Ta norĩ hã te za oto te te 're wapari za'ra. — Ãne ma tô Paru hã timreme hã tãma 'rãsutu za'ra.

<sup>29</sup>Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u za'ra pari, zudezu norĩ hã ma wairé, si'aba'ré da oto. Tawamhã si'aba'ré sina, ma tô Paruhu mreme na sa'ëtê sisada'rãmi za'ra.

<sup>30</sup>Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Paruhu ãma, danhorõwa hã taré te te sima ãwa'ãbã mono zéb 'remhã. Tame, da'ahã na ma tô ãtẽme 're dasihutu. Dasihutu sidãpãsi, ma tô te te 're da'awaibui wẽ, ãtẽme 're danhisi mono da. <sup>31</sup>Pahi ãna, duré da te tiwi 're sadawa uwati za'ra mono ãna, ma tô te te dama 're rowasu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na zama.

## Roma norĩ

### Roma norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

### Ībaihã wasu'uzé

Paru hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma sãmra ré, ma tã ã ĩbaihã na hã ãma rob'ui'éré. Ma tã sima rosa'rata, Roma u tisiré ĩsazei'wa norĩ hã te te sabu za'ra da, te te po're pu'u za'ra da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma siptete sina 're nomro mono da. Morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã te za a'ã ti'ã Zeruzarẽ u, ĩsazei'wa norĩ ma, Masédoniza hawi danhoprubzé hã. Paru hã ma tã wama waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, sa'ětẽ na wama 're ĩsõpru mono zéb zarina, ĩ'ra hã wazada dá'ã da, te te we ĩsõmrizém na hã. Paru hã ma tã duré wama waihu'u za'ra, ãne: Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'awêsãmri, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zéb zarina. ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã da te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zéb zarina, te te 're da'awêsãmri mono õ di.

*Paru te te ĩdazawizé wasu'u*

<sup>1</sup> Wa hã Paru, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u na te tãma 're romhuri mono da, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te wama 're ĩ'awaihu'u mono hã te dama 're wasu'u u'ãsi mono da, ĩsadawa para.

<sup>2</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã duréhã dama ropisutu siro, ĩwasu'uwẽ na hã. Duréhã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ma tã ãne na ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra, ĩbaihã na hã. <sup>3</sup> E 'wai wasu'uwẽ, ã hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'uwẽ. Ta hã Zezusi hã ti'ai ãma dahãiba na dasine 're ĩhãimana mono na, wama waihu'u pese za'ra di, apito Dawihi nhihudu 're morĩ wa. <sup>4</sup> Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na, wama waihu'u pese za'ra di, dá'ã uptabi nherẽ, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te hãiwa'utu wa. Duré Timama hawi we ĩmorĩ na hã wama waihu'u pese za'ra di. Duré 're ĩmorĩ wẽ na zama, wama waihu'u pese za'ra di. <sup>5</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhoprubzéb zarina ma tã Cristuhu ma ĩhãiba na roti, te te ĩpisutu da, ĩpire na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Cristuhu ma, te 're romhuri wẽ mono da, ma tã ĩpisutu, ĩnhimiromhurizéb zarina dapoto mono bã, da te 're sazei pese za'ra mono da, duré da te 're sazei pese za'ra mono wa, ĩsimiroti si, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da. <sup>6</sup> A norĩ wa'aba ma zama, te 're sadawa wasu'u mono da, ma tã ĩpisutu 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, wasiré Zezu Cristuhu nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono da, te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma hã.

<sup>7</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, asawi pese za'ra wa'aba di. Taha si ma tã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, tãma. Taha wa, wa ãhãna aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

*Roma u, Paru hã datẽme ĩsisatõrĩzé wasu'u*

<sup>8</sup> Āhāna, wa za Īnhib'apito āma uimrehēne ĩwata, ĩmreme na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzē zarina 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, aiwasu'u za'ra wa'wa hā daro mono bā da te 're wapari za'ra mono wa. <sup>9-10</sup> Wa hā 're ĩsihāiba zawi mono āna, wa 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, te 're romhuri u'āsi, ĩ'ra wasu'uwē hā te dama 're ĩwasu'u mono zēm na hā. Wa ai'āma 're ĩsipo're pu'u u'āsi za'ra wa'wa. Wa duré ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. Tō sena, wa āne na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, āne hā tāma waihu'u pese uptabi wa. Taha wī si, wa nasi ĩsima rowaptērē u'āsi āhāna hā, te te sima ĩwēzēb uwaibaba te te ĩma āma uwaimrami da, āma atēme ĩmorī za'ra wa'aba da. <sup>11</sup> Te asabu su'u za'ra wa'aba da si, wa tō ĩsima rowē si'aba're, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te dama 're ĩ'apisutu mono zēm na, te āma aipawaptob za'ra wa'aba da, asiptete sina āma 're anomro aba mono da. <sup>12</sup> Atēme āma ĩwisi za'ra wa'aba wamhā, wa za aihīni wasipawaptob za'ra ni, Zezusi wa te 're ĩsazei pese za'ra mono zēm na, wanhiptete na āma 're wanomro mono da.

<sup>13</sup> ĩsisānawā norī, āne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da, wa tō ĩsima wē, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa tō te ĩsima 're rosa'rata u'āsi, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherē, atēme āma ĩmorī su'u aba da nherē, te marī hā ĩma 're hāimana u'āsi, ōne u'āsi. Zudezu'ō norī hā daro mono bā 're ĩsi'ubumroi mono hā, ĩwasu'uwē hā te tāma 're ĩwasu'u za'ra mono zēm na, te te 're saze za'ra mono wa, wa tō te 're awaibu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. Tane da, wa tō duré te ĩsima 're rowē, airo wa'aba āma asiré zudezu'ō norī hā te duré tāma 're awaibu mono da, tame. <sup>14</sup> E marī wa, wa tō ĩsima wē, āne na te aipawaptob za'ra wa'aba da. Wa hā uburē te 're da'apawapto mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu. Taha wa, wa za tō te 're da'apawapto u'āsi, 'ri nho'ōmo mono bā 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā, duré marā 'rowi 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā, duré rowaihu'u pese 'wa norī hā, duré rowaihu'u'ō'wa norī hā. Ta norī hā wa za uburē te 're apawapto u'āsi, dawaptērē mono bā. <sup>15</sup> Taha wa, wa āma atēme ĩsima rowē uptabi za'ra wa'wa, Roma āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma, ĩwasu'uwē na tame te duré aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da.

### *Zezihi wasu'uwē nhiptede*

<sup>16</sup> Wa hā, Zezihi wasu'uwē hā te dama 're wasu'u tō mono da, 're ĩnhisē mono ō di. E marī wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā siptete uptabi wa, ĩwasu'uwē na te te āma 're da'anho'reptui mono da, Zezusi te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norī hā. Zudezu norī si ma tō ĩsāna'rata hawimhā te te 're sō'reptu za'ra aré. Tane nherē, te oto āhāna hā zudezu'ō norī zama te te 're anho'reptu. <sup>17</sup> Zezihi wasu'uwē hā e marī, wa za wa te āma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, dawasédé hā te te oto da'āma 're ĩ'ab'madā'ā mono ō zarina, te te 're ĩda'awēsāmri mono zé, taha wasu'u. Duréihā Habatuti hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ére:

“Nī'wam norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're saze za'ra mono wamhā, ta norī si te za te te 're awēsāmri, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, ĩwasédé hā te te oto āma 're ĩ'ab'madā'ā mono ō zarina, po're'ō nherē, te te 're hā za'ra mono tō da. Ta norī si te za duré rowē u'āsi, āma 're hāimana za'ra.”

Āne na ma tō ĩwasu'u na āma rob'ui'ére.

*Dapo're āna 're ĩdanomro mono na rowasu'u*



<sup>18</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô âne hã wama waihu'u sirômo za'ra, dapo're'ô na 're ìdanomro mono norî hã za te te 're ìda'ahã za'ra mono zém na. Ta norî hã te tipê'ê na te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Hâimana wasété uptabi na, te duré dama 're hâimana u'âsi za'ra. Ta norî hã tiwasété si te te 're 'manharî za'ra mono wa, te 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hã te te dawî 're 'wa'rutu za'ra, âne na roti ìwê hã da te 're waihu'u za'ra mono tô da. <sup>19</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono 're ìhâimana mono zé hã, da te 're ìwaihu'u za'ra mono zéb da hã, dama waihu'u pese di. E marî wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dawî 're si'udâ mono ô wa. Uburé marî hã te te ì'apoto mono hã sô'awi da te 're ì'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te da te 're waihu'u za'ra, 're ìhâimana mono zé hã. Taha wa, da te 're ìwaihu'u za'ra mono zéb da hã dama waihu'u pese nherê, dapo're âna 're danomro mono wa, te 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahã za'ra. <sup>20</sup> Duréihã ìsâna'rata hawimhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô te te ro'apoto, tiwaihu'u pese na. Tiwaihu'u pese na te te ro'apoto mono wa, ta hawim haré te ìsimiwaihu'u pese zém na, duré tô sena 're ìhâimana mono na, da te âma 're waihu'u pese za'ra, ìhâiba hã da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ô nherê. E marî zarina tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, 're ìhâimana mono na te za tô sena na da te âma 're waihu'u pese za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã uburé marî hã te te ì'apoto mono hã da te 're ì'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te oto da te âma 're waihu'u za'ra, ìwaihu'u pese na, duré tô sena ône u'âsi 're ìhâimana mono na. Taha wa, tô sena 're hâimana mono nherê, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono ô di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. <sup>21</sup> Ta hã tô sena 're ìhâimana mono na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono nherê, tô sena da te dasiwi 're ìhâimana wazé mono na, da te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ô di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Duré sôprub uptabi nherê, âma 're dawata za'ra mono ô di. Taha upana, te marî na si siwa'ru da te 're rosa'rata wasété za'ra. Dapê'ê 're, robra u'âsi 're dahâimana za'ra mono wa, te danhimirosa'rata na da te 're upa za'ra. <sup>22</sup> Dapo're'ô na 're ìdanomro mono norî hã uburé marî hã te te 're waihu'u pese za'ra mono newa, te taré sina 're wata za'ra, dama. Tane nherê, te ta norî hã simiza'rese âna 're nomro. <sup>23</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono upana, te ta norî hã rob'manharî âma si 're wata za'ra, a'uwê na dahâiba 'manharî âma, duré si hâiba ne 'manharî âma, duré abaze hâiba ne 'manharî âma, duré di'î na 're ìnomro mono norî hâiba ne 'manharî âma.

<sup>24</sup> Ta norî hã simiza'rese'ô uptabi na 're hâimana u'âsi za'ra mono wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima âma 're aroti, âne: "Ta norî hã po're za'ra ô wa, wa za oto rême za'ra. Te tâma 're roti za'ra mono ô di za oto. Si'uihã na te za oto 're hâimana za'ra." Âne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima âma 're aroti, ta norî âma hã. Taha wa, te oto marî ìwasété si te te sima 're ìwê u'âsi za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharî u'âsi za'ra, ta norî hã. Tihâiba na zama te duré 're siwasété uptabi za'ra oto, si'uihã na. <sup>25</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena nherê, te ìreme upana aimawi si te te 're wapari za'ra, tô senai'ô hã. Ropoto'wai upana, te ìsimipoto âma si 're wata za'ra, ta norî hã.

'Re ìhâimana u'âsi mono âma si, 're dawata u'âsi za'ra mono za. Ôhõ si, tô sena hã.

<sup>26</sup> Tawamhã dapo're'ô na 're ìdanomro mono norî hã, Ropoto'wa nhimipoto âma si 're dawata za'ra mono wa, ma tô oto 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're da'arême, dawasété si da te dasima 're ìwê za'ra mono zéb zarina si, dahâiba na 're dasiwasété za'ra mono da, dasi'uihã na. Âne da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama 're apisutu mono ô nherê,

te dasi'uihâ na pi'ô si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. <sup>27</sup> Tane aibâ norĩ hã pi'ô na dasina 're ïdamro za'ra mono zéb upana, te aibâ si'uiwa na si te te sina 're rosa'rata wasété uptabi za'ra, pi'ô'i upana, aibâ si'uiwa 're ïsi'ruiwapari za'ra mono na. Dasi'uihâ na te aibâ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahâ za'ra, dapo're'ô si, da te dasi'âma 're ï'manharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro mono wa.

<sup>28</sup> Dapo're'ô na 're ïdanomro mono norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena hã te te siwi 're wē'ô pese za'ra mono wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're arēme, si'uihâ na te te sima 're ïrosa'rata wasété za'ra mono zéb uwaibaba si, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono da. <sup>29</sup> Na norĩ hã wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Marĩ zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra. Te duré te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Marĩ na te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra. Te duré te te 're danhimro. Siti'ru sina, te ta norĩ hã dazô 're nomro, te te dama 're nharĩ za'ra mono da. Sadawa nhipese uptabi na, te 're hâimana za'ra. Niha te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, te da'âma te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Taré te te sima 're dabâsi wasété u'âsi za'ra duré. <sup>30</sup> Daza're'ra nherē, te duré ta norĩ hã te te sima 're dabâsi wasété za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te duré siwi 're ruiwapari. Te duré te te dama 're nharĩ wasété u'âsi za'ra. Danhipai u dama pire na dama 're hâimana za'ra mono newa, te 'râwi tip'ê na sina 're wata za'ra. Taha wa, te sô'awi timreme na dama 're siwasu'u za'ra, marĩ tâma ïwaihu'u pese za'ra na. Marĩ te te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb zarina si te te 're 'manharĩ za'ra, marĩ ïwasétère hã. Timama norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ô di duré. <sup>31</sup> Marĩ ïwasété zô si, te ta norĩ hã sima 're sôpré. Simiroti na saprĩ ahâ na te 're hâimana za'ra. Da'âma 're pē'ézé za'ra mono ô di. Duré da'âma 're siwamri za'ra mono ô di. <sup>32</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô âne na da'âma sima roti siro, dapo're'ô na 're danomro mono wa, ïsiré ï'rata za 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono ô na hã. Dapo're'ô norĩ ma hã, âne hã tâma waihu'u pese za'ra di. Tane nherē, te tihâimana wasété si te te sima 're 'ruiwapari u'âsi za'ra, te te 're rēme za'ra mono âna. Tane nherē, uburé tiwasédé hã te te 're ï'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te duré marĩ ïwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Ni'wam norĩ hã ïsine 're hâimana wasété za'ra mono wa, te ta norĩ si te te 're wēsâmri za'ra.

## 2

*Ïpo're'ô norĩ, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te siwi 're ï'awē'ô mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> A norĩ wa'wa hã, dapo're'ô na 're ïdanomro mono norĩ âma, ïwasédé hã âma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're aiwasété za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dasine aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, aiwa. Taha wa, dasine 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, dawasédé hã da'âma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwē'ô pese za'ra wa'wa dasiré. Taha wa, aiwasété âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're asi'madâ'â waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>2</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dapo're'ô na 're ïdanomro mono norĩ hã te te 're ï'awaihu'u mono zéb zarina, te tô te te 're awē'ô pese, ï'uwaibaba si. Âne hã, uburé wama waihu'u pese za'ra di. <sup>3</sup> Tane nherē, a norĩ wa'wa hã dawasédé hã da'âma 're ïsa'ra za'ra wa'aba mono na, te aiwasédé hã 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo. E 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihâzé wi, 'râwi 're asisô'reptu za'ra wa'aba mono da bâ, te âne 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo. <sup>4</sup> Áté te za âne asima 're ïnharĩ za'ra wa'aba

mo: “Re ìhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi di. Dasi'uihã na dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherê, da'âma 're wa'a su'u mono ò di. Taha wa, ìwasédé te 're 'manharĩ mono nherê, te te 're ì'ahãri su'u mono ò di.” Ìne hã asi'uihã na asi'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da si, te simi'ê na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, simizawi pese uptabi na. E ãne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. <sup>5</sup> A norĩ wa'wa hã aipê'ê tete u'âsi, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za ropsi'utõrĩzéb u hã nimahã na bâdã hã ìwa ìwaptã'ázéb ãma, dazu aihã za'ra wa'wa, dawasété wa, za te te ìda'awê'özéb ãma hã. Tame te za oto tinhimihâzé hã dama ãma uwaimra, ì'uwaibaba si. <sup>6</sup> Marĩ hã da te 're ì'manharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama 're awa'âbã, ìwê na hã duré ìwasété na hã. <sup>7</sup> Ni'wam norĩ si te marĩ hã simi'ê na te te dama 're 'manharĩ u'âsi za'ra, ìwê hã. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're wêsãmri za'ra mono da, te sina 're simipari za'ra, duré ì'rata 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zé, te te tâma 're apisutu mono da. Ta norĩ ma si, te za tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, ì'rata. <sup>8</sup> Duré ni'wam norĩ hã sima si te marĩ na te te 're rosa'rata za'ra, hãiba pisutu ãma 're ìhâimana za'ra mono da. Ta norĩ hã uburé marĩ ìwê hã te te siwi 're wê'ò za'ra, marĩ ìwasété na si 're hãimana za'ra mono da. Ta norĩ si te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sa'êtê te te 're ahã za'ra, po're ò wa. <sup>9</sup> Uburé dawasété si, da te 're ì'manharĩ za'ra mono norĩ hã te za te te 're robzépata za'êtê za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'ò norĩ zama. <sup>10-11</sup> E ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hãimana za'ra mono wa, te za tinhimihâzé hã te te tâma 're ba'a za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha zarina, tinhimihâzé hã te te tâma 're ba'a za'ra mono ò di za. Duré e ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hãimana za'ra mono wa, te za ìwê hã te te tâma 're anhomri, danhipai u. Mare di. Uburé aiwapsi 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã, dapoto mono bâ. Tane nherê, uburé ìwê si te te 're ì'manharĩ za'ra mono norĩ ma si, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê hã te te tâma 're anhomri, zudezu norĩ ma, duré zudezu'ò norĩ ma zama. Rowê uptabi si, te za ta norĩ ma si te te 're apisutu. Ta norĩ si te za te te 're awêsãmri.

<sup>12</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na, duréihã Mozési te te ìrob'ui'érézê hã zudezu'ò norĩ ma, tâma 're hãimana za'ra mono ò di. Tãma 're hãimana za'ra mono ò nherê, tiwasété na si 're hãimana za'ra mono wamhã, e 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Mare di. Te te sina 're uwaimrami za'ra mono ò di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã zudezu norĩ ma si, te 're hãimana za'ra. Taha wa, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti na rob'ui'ére zarina, te te tâma 're arowairébé, ìwasété na te 're ì'awaihu'u mono zéb uwaibaba. <sup>13</sup> E 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã, taré dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherê, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri. Mare di. Ìsimiroti zarina 're dahãimana wê za'ra mono wapsi, te za te te 're da'awêsãmri, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. <sup>14</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érézê hã zudezu'ò norĩ ma, tâma 're hãimana za'ra mono ò di. Tãma 're hãimana za'ra mono ò nherê, si'uihã na ìsimiroti zarina 're hãimana wê za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za te te tâma ãma 're uwaimrami za'ra, tâma 're hãimana za'ra mono ò nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na ìbaihã hã. <sup>15</sup> Ta

norĩ hã si'uihã na 're hãimana wẽ za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã ãpê'ẽ 're, tãma 're ãhãimana u'ãsi za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ãwẽ hã te te dama 're manharĩ za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tipê'ẽ na 're sisaze za'ra. Duré marĩ ãwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tiwasété na 're sisãmri za'ra. Taha wa, tipê'ẽ na 'rãwi 're sisaze za'ra mono wamhã, duré 'rãwi tiwasété na 're sisãmri za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti, ãpê'ẽ 're, tãma 're ãhãimana u'ãsi za'ra mono zé, te wasu'u. <sup>16</sup> ãne hã ãwasu'uwẽ na te dama 're ãrowasu'u mono zéb zarina, te za tô nimahã na tìromhãiba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina, Zezu Cristu hã da'ãma ãsipo'ozéb da hã. 'Rãwi dasima si da te 're ãrosa'rata za'ra mono na te za oto da'awaihu'u. Taha zarina te za dama arowairébé oto, Cristu hã.

*Mozési hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na te te ãrob'ui'érezém na rowasu'u*

<sup>17</sup> Zudezu norĩ, ãhãna wa za ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã, danhipai u 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono na, te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, ãsib'auwẽ 're anomro aba mono wẽ te. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãrob'ui'érezé hã, aima wa'aba si 're hãimana za'ra wa'aba mono wẽ te, te ato sina 're anomro aba mo, aima wa'aba si 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono da newa, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ã'ab'madã'ã za'ra wa'aba mono ô zarina. <sup>18</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aima 're ã'apisutu aba mono zéb zarina 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã ma tô 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da.

<sup>19</sup> ãne na te duré asi'ãma si 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ si datob'a ne 're ãdanomro mono norĩ hã, wa wa te 're simro, tô sena. Robra u'ãsi 're ãdanomro mono norĩ ma, wa wa te 're rowa'a za'ra. <sup>20</sup> Duré 're ãdahãimana wẽ za'ra mono zéb da hã, da te 're ãwaihu'u za'ra mono ô norĩ ma hã, wa wa te 're roti za'ra ãwẽ na, duré ai'uté ne hãimana nhimiza'rese ãna 're ãhãimana za'ra mono norĩ ma zama." ãne na te asi'ãma 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wẽ te, te duré ãne na asi'ãma 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ ma si, wama waihu'u pese za'ra di, uburé roti ãwẽ hã tô sena uptabi hã." ãne na te duré asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo. <sup>21</sup> E marĩ wa, a norĩ wa'wa hã dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, 'rãwi duré asima zama 're roti za'ra wa'aba mono ô di. Marĩ na dawĩ 're danhipsaihuri za'ra mono tô da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te a norĩ wa'aba zama marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. <sup>22</sup> Duré damro na dasiwi 're danhipsaihuri za'ra mono tô da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te duré a norĩ wa'wa hã aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. Duré uburé romhãiba 'manharĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana, ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã asiwi 're wẽ'ô pese za'ra wa'aba mono nherẽ, te 'ri para 're ãsimasa mono zéb u 're asisisi aba mo, marĩ, 're simi'uri za'ra wa'aba mono da. <sup>23</sup> A norĩ wa'wa hã zudezu na da te 're aiwaptêrẽ za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã aima wa'aba si 're hãimana mono wẽ te, te dama asina 're ãwasu'u za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ãsimiroti si 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono ô di. Duré asiwi 're wazéb za'ra wa'aba mono ô di. Taha zarina, zudezu'ô norĩ ma hã tãma wẽ za'ra ô di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. <sup>24</sup> ãne ma tô duréihã ai'ãma

rob'ui'éré sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

“A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wa, te zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te te 're waseté za'ra.”

Ãne ma tô duréihã ai'âma rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, ĩbaihã na hã.

<sup>25</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za 're asisihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo. Tane nherê, ĩsimiroti si 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ wamhã, sihâiwata nhihâri âna 're ĩnomro mono norĩ ne, te za tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã aiwa. <sup>26</sup> Zudezu'õ norĩ hã sihâiwata nhihâri âna 're nomro mono nherê, ĩsimiroti 'rata na si 're hâimana wê za'ra mono wamhã, ĩsib'a'uwê ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â za'ra, zudezu norĩ ne. <sup>27</sup> A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di, ĩbaihã na rob'ui'ééré hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, duré asihâiwata nhihâri ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê. Tane nherê, ni'wam norĩ hã zudezu'õ norĩ hã sihâiwata nhihâri ré, 're hâimana za'ra mono õ nherê, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. Taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwê'õ pese za'ra wa'wa, te te 're aihã za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ norĩ si ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, ai'upana za'ra wa'aba. <sup>28-29</sup> A norĩ wa'wa hã, e asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mono wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E danho'a uburé marĩ hã zudezu hâimanazéb zarina si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê uptabi hã 're anomro aba mo. Mare di. Ãne hã ĩ'uwaibaba nherê, ĩ'uwaibaba õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. 'Rãwi aipê'ê 're, ĩsimiroti hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ĩsib'a'uwê uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono p'êzani nhimipawaptob zarina si. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã danho'a 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na, tawamhã, ĩsib'a'uwê uptabi na 're anomro aba mono õ di za. 'Rãwi aipê'ê 're, ĩsimiroti hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ĩsib'a'uwê uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ĩsib'a'uwê uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ti'ai âma ré, da te 're wêsãmri za'ra mono dai õ nherê, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sima 're wasu'u wê za'ra.

### 3

*'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô sena na te te dama 're ĩ'aropisutu mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã zudezu na 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e taré, te bété asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mo. E taré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. <sup>2</sup> Mare di. Tô sena tâma hã, zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Tãma wê di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. E niha, wa za tawamhã âne hã waihu'u za'ra ni, zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norĩ si te te sima 're awê, ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã uburé da'udãna te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, dawi simani tô da. <sup>3</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina

're ĩnomro mono na hã te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. E tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã asa te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, uburé marĩ na te te tãma ãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarina. <sup>4</sup> Te za tã te te tãma ãma 're uwaimrami u'ãsi za'ra, te te tãma 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina. Uburé ti'ai ãma dazadawa nhipese na dasima 're dahãimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, sadawa nhipese õ di, tã sena. Duréihã ma tã ãne na ãma rob'ui'ére Dawi hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma hã:

“A hã marĩ na dama 're roti mono wamhã, tã sena asadawa nhipese õ na te za da te 're aiwaihu'u za'ra, tã sena asimiroti hã. Duré ni'wam norĩ hã asadawa nhipe te te ai'ãma 're sa'ra mono wamhã, ta norĩ si ĩsadawa nhipese na te za da te dasiwi 're waihu'u za'ra, ai'upana.”

Ãne na ma tã duréihã rob'ui'ére Dawi hã, ĩbaihã na hã.

<sup>5</sup> Ni'wam norĩ hã te ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra: “Wa norĩ hã wahãimana wasété na si, wa za oto 're wahãimana za'ra, 're ĩwanomro wasété uptabi mono na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si wasété ãna 're ĩmorĩ wẽ uptabi na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wanhipai u. Tawamhã, wahãimana wasété na 're wahãimana za'ra mono nherẽ, e te za te te 're wa'ahã za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Te te 're wa'ahã za'ra mono õ di za.” Ãne te ni'wam norĩ hã te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra. <sup>6</sup> E tawamhã ĩ'uwaibaba te ta norĩ hã ãne na hã te te 're rosa'rata za'ra. Mare di. ĩ'uwaibaba õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te tã ĩ'uwaibaba si te te 're da'ahã za'ra. ĩ'uwaibaba na si te marĩ na te te dama 're arowairébé. Ãne zarina te te dama 're arowairébé mono õ 'wa'ãhã, aré te te da'awé'õ waihu'u õ di, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

<sup>7</sup> Áté ni'wam norĩ hã te za duré ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra: “Wa norĩ hã wawasédé, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, áté te za ãne na da te wa'ãma 're rosa'rata za'ra: ‘Õ norĩ hã wasété uptabi na te 're nomro. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, te wẽ uptabi na 're hãimana, õhõ si siwaprosi.’ Ãne na te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si 're ĩmorĩ wẽ uptabi na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra, wawasété si, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na, da te 're ĩwawaihu'u za'ra mono zém na hã. E tawamhã ĩ'uwaibaba, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, wawasédé te te wa'ãma 're ĩ'aza'ra mono zéb da hã. Mare di. ĩ'uwaibaba õ di.” Ãne na te duré ni'wam norĩ hã te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra. <sup>8</sup> Taha zarina te duré te te sima 're nharĩ za'ra: “Wawasété si, wa za tã wa te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si ĩwẽ uptabi na, da te dasiwi 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã.” Ni'wam norĩ hã ma tã ãne na ĩnhimiroti wasédé hã ĩ'ãma sa'ra, ĩsi'uihã na ãne hã te ãma ĩwaihu'u za'ra newa. Ma tã ĩ'ãma wasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ta norĩ si siwi wẽ'õ pese za'ra, ĩ'uwaibaba.

*Dahãimana wasété na 're ĩdahãimana za'ra mono na rowasu'u*

<sup>9</sup> Tawamhã wa norĩ hã zudezu norĩ hã e taré zudezu na 're wahãimana za'ra mono wa, te za, zudezu'õ norĩ hãimanazém nhipai u, te te 're wa'awêsãmri, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Uburé aiwapsi tãma 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã. Uburé dahãimana wasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na si te 're dahãimana za'ra, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ zama. Dawasété hawi, dasi'uihã na 're dawairébé waihu'u mono õ di, dama siptete wa, dawasédé hã. Ãne, wa tã aima waihu'u pari za'ra wa'wa. <sup>10</sup> Duréihã ma tã ãne na ni'wam norĩ hã ãma rob'ui'ére za'ra:

“Ni'wam norĩ hã si'uihã na 're ãnomro wẽ mono zẽm na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwasu'u wẽ za'ra mono zẽb da hã, robaba di. Uburé 're ãdanomro wasétẽ mono na si, te 're dahãimana za'ra.

11 Duré ni'wam norĩ hã ãne te te waihu'u za'ra õ di, dawẽ na 're ãdanomro mono zẽ hã. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zõ 're sõprẽ mono õ di, ãhãimanazẽm na te te 're ãwaihu'u za'ra mono zẽb da hã. ãne hã tãma robaba uptabi di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã.

12 A'uwẽ mono bã ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, 're dasipizari za'ra.

Dasi'uihã na marĩ ãwẽ hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Taré ma tõ 're danomro. Ni'wam norĩ hã marĩ ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Mare uptabi di.

13 Uburé danhoto hã wasétẽ di. Wasétẽ uptabi di.

Danhoto wasétẽ na te dazadawa nhipese na, da te dasima 're nharĩ wasétẽ za'ra.

Duré wahi hã te te 're dahãzu mono wa, ti'wa wa'u na te te 're ãdanhimroi mono ne, te damreme na da te dasima 're nharĩ wasétẽ za'ra, rowẽ hã da te dasiwi 're uprosi za'ra mono da.

14 Damreme ãwasétẽ uptabi na si te dasi'ãma da te 're wasétẽ za'ra.

15 Dasi'aba'rẽ na te duré 're dasi'u'a za'ra. Dasi'aba'rẽ na te duré 're dasisimro.

16 Daro mono bã 're danomro mono sidãpãsi, te da te dasiwi 're rowamnarĩ u'ãsi za'ra. Taha wa, te dasisa'u hã robzei'õ u'ãsi 're dahãimana za'ra.

17 Rowẽ na 're ãdahãimana za'ra mono zẽb da hã, marĩ hã ãwẽ hã da te dasima 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di.

18 'Re ãhãimana u'ãsi mono zama, da te dasiwi 're hãimana wazẽ mono õ di.”

ãne na ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na da'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra.

19 Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na ma tõ Mozési hã rob'ui'ére, zudezu norĩ ma, õhõ na si'ãma 're hãimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã 're hãimana sirõmo mono wa, ni'wa hã tiwẽ na 're ãmorĩ wasétẽ õ na dama 're siwasu'u waihu'u mono õ di. Uburé dawasétẽ na 're dasisãmri za'ra mono da si, te dama 're hãimana, rob'ui'ére 'rada hã, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dawasétẽ na te te 're ãda'awẽ'õ mono zẽ hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. <sup>20</sup>E 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, marĩ hã da te 're ãmanharĩ wẽ za'ra mono na, te za te te sima da'ãma 're aroti, dawasédẽ hã te te oto da'ãma 're ab'madã'ã tõ mono da, taha zarina te te oto 're da'awẽsãmri mono da, dapo're'õ nherẽ, te te 're da'ahã za'ra mono tõ da. Mare di. Taha nai õ di. Uburé marĩ hã da te 're ãmanharĩ wasétẽ za'ra mono na, 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da si, te dama 're hãimana, rob'ui'ére 'rada hã.

*'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'awẽsãmri mono zẽm na rowasu'u*

<sup>21</sup>Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma tõ oto dama waihu'u, te te 're ãda'awẽsãmri mono zẽm na hã, sõ'awi da te oto 're ãwaihu'u za'ra mono zẽb da hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, uburé marĩ hã da te 're ãmanharĩ wẽ za'ra mono zẽb zarina, dawasédẽ hã te te oto da'ãma 're ãab'madã'ã mono õ zẽb da hã, taha zarina te te oto 're ãda'awẽsãmri mono zẽb da hã. Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére'wa norĩ hã ma tõ ãne na ãma rob'ui'ére za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'awẽsãmri mono zẽm na hã. <sup>22</sup>Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono zẽm na si, ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti, dawasédẽ

hã te te oto da'âma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina si te te oto 're da'awēsâmri mono da, dawasété na 're danomro mono nherē, te te oto 're da'ahâ za'ra mono tō da. Uburé Zezu Cristu te te 're isaze za'ra mono norī si, te te oto 're awēsâmri. Âne hã aiwapsi te uburé tâma 're hâimana za'ra, zudezu norī hã, duré zudezu'ō norī zama. <sup>23</sup> A'uwē mono bâ te uburé dawasété na 're danomro. Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana za'ra, 're ĩmorī wē uptabi nhiti. <sup>24</sup> Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana za'ra mono nherē, Zezusi te te 're isaze za'ra mono norī hã te te 're awēsâmri, da'âma 're ĩpē'ézé mono zéb zarina, asa tâma 're ĩdasiwa'âb za'ra mono zéb zō, sina 're simnhasi mono âna. Cristu Zezusi hã tidâ'âzém na ma tō da'awa'â. Taha wa, ma tō dawasété hawi te te 're da'awaibu. Taha na si te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awēsâmri, dawasédé hã za oto te te da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zéb zarina. <sup>25</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō Zezusi hã pisutu, dazada ĩdâ'âzém na dawasédé, da te 're ĩ'manharī za'ra mono zé hã te te dama 're apari mono da, taha zarina tiwi 'rusimani da, ĩwa'râmi da'âma 're pē'ézé mono da. Duré taha na si te te 're ĩda'awēsâmri mono zé hã, râwi da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tō âne da pisutu, Zezusi hã. Zezusi hã da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã te te dama 're apari. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'âma 're wa'a su'u mono ō wa, dawasédé hã te te da'âma 're ab'madâ'â mono ō di aré. <sup>26</sup> Tane nherē, âhâna hã dawasédé hã da te 're ĩ'manharī za'ra mono zém na, te te da'âma 're ab'madâ'â mono âna 're hâimana mono ō di oto. Te oto te te âma 're da'ab'madâ'â u'âsi, uburé marī hã ĩ'uwaibaba si te te 're ĩ'ab'manharī wē mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, duré uburé Zezusi hã da te 're isazei pese za'ra mono norī hã te te 're ĩda'awēsâmri mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

<sup>27</sup> E tawamhã wasi'uihã na, wa za wawē na wasina 're wawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'awēsâmri mono na hã. Mare di. E marī wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, te te sima wa'âma 're aroti mono ō na dâ'âsina, taha zarina wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tō mono da. Taré, Zezusi hã wa te 're isazei pese za'ra mono na, te te sima wa'âma 're aroti, taha zarina wawasédé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina te te 're wa'awēsâmri mono da. <sup>28</sup> Âne hã wa tō wasina waihu'u pese za'ra ni oto. Tō sena, Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'âma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zéb zarina, te te oto 're ĩda'awēsâmri mono zéb da hã. Ta hã te te sima da'âma 're aroti mono ō di, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, marī hã uburé da te 're ĩ'manharī wē za'ra mono na, dawasédé hã te te oto da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zéb da hã, taha zarina te te duré 're ĩda'awēsâmri mono zéb da hã. Âne wasu'u zarina, wa tō wa norī hã wasina waihu'u pese za'ra ni oto. <sup>29</sup> E zudezu norī nhib'apito si, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're hâimana. E zudezu'ō norī ma hã, 're hâimana mono ō di bété. Ta norī ma zama te duré 're hâimana. <sup>30</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tō sena, misire uburé Danhib'apito uptabi hã. Zezusi hã te te 're isazei pese za'ra mono zéb zarina si, te za te te sima âma 're aroti, ĩwasédé hã te te oto âma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina si te te oto 're awēsâmri mono da, zudezu norī hã, duré zudezu'ō norī zama. <sup>31</sup> Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto da'âma 're ab'madâ'â tō mono da, te te sima da'âma 're aroti mono wamhã, e tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã, wama hã taré hã. E wa te 're 'madâ'â



pese za'ra mono õ di za. Wa za tô taha zama, wa te 're 'madâ'â pese za'ra, tô sena wa.

## 4

*Abra'âhã wasu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìsazei pese mono zém na*

<sup>1</sup> Ìhâina hã wasiré zudezu norĩ hi'rada, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, Abra'â hã. <sup>2</sup> Ta hã uburé marĩ hã te te 're ì'ab'manharĩ wẽ mono na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwasédé hã te te oto âma 're 'madâ'â mono tô da, te te sima âma roti 'wa'âhã, duré taha zarina Abra'â hã 'râwi tiwẽ na sina 're wata mono 'wa'âhã, te aré tô sena 'râwi sina 're wata. Tane nherẽ, marĩ hã te te 're ì'ab'manharĩ wẽ mono na, 'râwi sina 're wata waihu'u mono õ di Abra'â hã, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima âma roti õ wa, ìwasédé hã te te oto âma 're ì'madâ'â mono õ zarina, te te ìwêsãmrizéb da hã. <sup>3</sup> Duréihã Abra'âhã wasu'u na, ma tô ni'wa hã âma rob'ui'ééré, âne na hã:

“Abra'â hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tâma ìropisutuzém na hã. Taha âma si, ma tô sasõ. Taha wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sima âma roti, ìwasédé hã te te oto âma 're 'madâ'â tô mono da, duré taha zarina si te te oto wêsãmri da. Taha wa, tâma wẽ uptabi di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã.”

Âne ma tô Abra'âhã wasu'u na âma rob'ui'ééré ni'wa hã, ìbaihã na hã. Ì hã Abra'â hã, marĩ hã te te 're ì'ab'manharĩ wẽ mono na, 'râwi sina 're ìwata mono õ zé wasu'u. <sup>4</sup> Ni'wam norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, da te 're ìpawa'âbã za'ra mono ré, te 're hâimana za'ra. E sõpru wa, te za taré ìsib'apito hã rob'ui'prazé hã te te tâma 're sõmri za'ra. Mare di. Sõpru wa, te te tâma 're sõmri za'ra mono õ di. Te te tâma 're ìromhuri za'ra mono zé wa'rãmip si, te za te te tâma 're sõmri za'ra, ìpawa'â hã. <sup>5</sup> Tanei õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Marĩ hã da te 're ì'manharĩ wẽ za'ra mono na, te 'râwi 're dasi'madâ'â ze za'ra, taha na si 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto da'âma 're ì'ab'madâ'â mono õ na, te te sima da'âma 're aroti mono newa. Tane nherẽ, te te sima da'âma 're aroti mono õ di, taha na dawasédé hã te te oto da'âma 're ab'madâ'â tô mono da, taha zarina te te oto 're ìda'awêsãmri mono zéb da hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za te te sina 're da'awêsãmri, dawasédé hã za oto te te da'âma 're ab'madâ'â mono õ wa, duré dawasété na 're danomro mono nherẽ, te te 're da'ahã za'ra mono tô da. <sup>6</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima da'âma 're aroti mono õ di tô, uburé marĩ hã da te 're ì'manharĩ wẽ za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'âma 're ì'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ìda'awêsãmri mono zéb da hã. Da te 're ìsaze za'ra mono zém na si te oto te te 're da'awêsãmri tô. Taha zarina, dama 're ìrowẽ uptabi za'ra mono zém na hã, ma tô Dawi hã âne na âma rob'ui'ééré, duréihã:

<sup>7</sup> “Ni'wam norĩ ma hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwasédé te te oto âma 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si, tâma 're rowẽ za'ra mono di za, ìwasété na oto âma 're po're pu'u za'ra mono õ wa, ta norĩ âma hã.

<sup>8</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwasédé hã te te oto âma 're sa'rata za'ra mono õ wa, tâma 're rowẽ za'ra mono di.”

Âne na ma tô Dawi hã âma rob'ui'ééré, dama 're ìrowẽ uptabi za'ra mono zém na.

<sup>9</sup> Âne hã, e sihâiwata nhihâri ré 're ìnomro mono norĩ si, te za rowẽ uptabi na 're nomro. E ã norĩ si, te wasu'u, Dawi hã. Mare di. Sihâiwata nhihâri

ãna 're ïnomro mono norĩ zama, te wasu'u. Æne na, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'wa, Abra'ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã, duréihã:

“Abra'ã hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tâma ïropisutuzém na hã. Taha ãma si ma tô sasõ. Taha wa, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, ïwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'â tô mono da, duré taha zarina si te te oto wêsãmri da. Taha wa, tâma wê uptabi di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã.”

Æne, wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa. <sup>10</sup> E tawamhã Abra'ã hã sihâiwata nhizâri sirõmo, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, te te wêsãmri da. Mare di. Sihâiwata nhizâri õ ré, ma tô wêsã. <sup>11</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã hã te te sina ï'umnhasi pese zém na si, ma tô wêsã, sihâiwata nhizâri õ nherê. Taha wa, sihâiwata nhizâri õ ré, Abra'ã hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïwêsãmrizém na hã, te wama wasu'u, tô sena na uburé da te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, Abra'ã hã uburé 'Re ïhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ï'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rada, ta hã. Sihâiwata nhizâri õ nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ï'awêsãmri mono norĩ hi'rada. <sup>12</sup> Duré, ïsihâiwata nhizâri ré norĩ hi'rada, zudezu norĩ hi'rada. E tawamhã sihâiwata nhizâri ré 're hâimana za'ra mono wa, te ta norĩ hi'rada hã 're hâimana, Abra'ã hã. Mare di. Abra'ã hã sihâiwata nhizâri õ ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïsazei pese ne, ïsine te te 're ïsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata si, te 're hâimana, Abra'ã hã.

*Abra'ãhã ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïropisutuzé wasu'u*

<sup>13</sup> Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, ma tô ropisutu, uburé danhipti'ai mono bâ te te tâma 're anhomri mono da, ïsihudu norĩ ma ropibu ma, ïsihudu sidâpâsi. E ïsimiroti hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wa, duré nimahã na marĩ na misi ïsimiroti na te te upai õ wa, ma tô ãne na tâma ropisutu. Mare di. Taha wab õ di. 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïsazei pese na, te te wêsãmri wa, ma tô ãne na tâma ropisutu siro. <sup>14</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa norĩ hã zudezu norĩ hã, ïsimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ta norĩ ma, uburé danhipti'ai mono bâ te te tâma 're ï'anhomri mono da hã, te te ropisutu 'wa'ãhã, taré te aré da te 're saze za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Marĩ dai õ di aré. Taré te aré 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dama ropisutu, daro hã te te dama 're ï'anhomri mono zém na hã. Dama hã, aré marĩ õ di. <sup>15</sup> 'Re ïdahâimana wê za'ra mono zéb da hã, dasi'uihá na da te dasima 're ïpisutu za'ra mono zé hã dama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'ãhã, aré da te ãma 're upai waihu'u za'ra mono õ di. Tane, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ïrob'ui'érezé hã dama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'ãhã, aré da te ãma 're upai waihu'u za'ra mono õ di duré. Tane nherê, te tô dama 're hâimana, ïsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Taha wa, da te 're waihu'u pese za'ra mono nherê, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïda'ahã za'ra mono zé, te wasu'u.

<sup>16</sup> Tawamhã e marĩ hawi, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma ropisutu, ïsihudu norĩ ma ropibu ma. Abra'ã hã te te ïsazei pese zém hawi, ma tô tâma ropisutu. Te te tâma ïropisutuzé wa'rãmí, asa tâma ïsiwa'ãbâzéb zô 're ïsimnhasi mono õ na, da te dasina 're ïwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Abra'ã te te ïsazei pese zém hawip si, tâma ropisutu. E Mozésihi nhimi'ui'ére 'madâ'â'wa norĩ ma si, te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimirotipisutuzé hã tâma 're hâimana za'ra, zudezu norĩ te te 're ïsazei pese za'ra mono norĩ ma si. Mare di. Abra'ã hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina ï'umnhasi ne, uburé 're ïdahâimana za'ra

mono norĩ ma zama, te tãma 're hãimana za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzé hã. E marĩ wa. Abra'ã hã uburé wahi'rata wa, uburé wasiré ìsazei'wa norĩ hi'rata wa. <sup>17</sup> Duréihã ni'wa hã ma tô ãne na 'Re ìhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ééré, Abra'ãhã ãma hã:

“Wa hã wa tô aipisutu, daro mono bâ da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rata na, da te 're asisi za'ra mono da.”

Ãne ma tô 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzém na ãma rob'ui'ééré. 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzé hã, tô sena. Pire uptabi di. E marĩ wa. Ô hã tô sena, 're hãimana mono wa. Taha si, ma tô Abra'ã hã te te sina 're umnhasi u'ãsi. Taha si, 're dadâ'ã za'ra mono nherê, dahãiwa'utu'wa hã te 're hãimana. Taha si marĩ ô ré, Ropoto mono 'wa hã. <sup>18-19</sup> Duréihã Abra'ã hã 100 na ãma ìwahubzéb u hã romhutu na ma tô 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã tãma ropisutu, ãne: “Asihudu sidãpãsi, da'ahã uptabi di za.” ãne rob'ui'ééré 'rata na ìwasu'u hã. Abra'ã hã romhutu na ma tô tidã'ázé hã sina waihu'u, ìhãiba sib'uware na hã oto. Timro zama ma duré waihu'u, 'ra waihu'u ô na, Sara hã. Tane nherê, siptete sina ma tô 'Re ìhãimana u'ãsi mono si saze, za ì'ra te te tãma ìsõmrizém na hã. Te te 're wawãi mono ãna, te sô 're simipari u'ãsi, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzéb zô hã, marĩ hã tãma hãimana ô nherê, sô 're ìsimipari mono zéb da hã. Taha wa, ma tô 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã pisutu, daro mono bâ da te 're ìsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata na, da te 're sisi za'ra mono da. <sup>20</sup> 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma ìropisutuzém na hã te te ãma wawãi ô di. Ìmreme hã te te ìsazei pese zéb zarina, ma tô siptete uptabi na 're hãimana. Te duré ãma 're wata u'ãsi. <sup>21</sup> 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma ìropisutuzé hã za te te tãma ãma ì'uwaimramizéb zô, te te 're sazei pese u'ãsi. Te te sazei utõrĩ ô di, Abra'ã hã. <sup>22</sup> Taha wa, te te ìsazei pese na ma tô sima ãma roti 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, ìwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'ã mono tô da, taha zarina te te wêsãmri da, duré po're'õ nherê, za te te azãri tô da, dame. <sup>23</sup> Duréihã rob'ui'ééré 'rata na Abra'ãhã wasu'u hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìwêsãmrizém na hã, taha wasu'u si ô di. <sup>24</sup> Wa norĩ zama, wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za duré te te 're wa'awêsãmri, Wanhib'apito Zezusihi hãiwa'utu'wa, wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã. <sup>25</sup> 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tô Zezusi hã dama tisõ, da te dasiwi wĩrĩ da, wawasété na 're wanomro mono wa. Ma tô duré hãiwa'utu, taha na te te 're wa'awêsãmri mono da, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'ã tô mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã.

## 5

*Cristuhu zazei'wa, toi u'ãsi 're ìnomro mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Wanhib'apito Zezu Cristu hã ma tô wazada tidã'ã za'ra, wa'upana. Taha wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tô te te sima wa'ãma 're aroti, wa te 're ìsazei pese za'ra mono na, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'ã tô mono da, taha zarina si te te duré 're wa'awêsãmri mono da, wawasété na 're wanomro mono nherê, te te 're wa'ahã za'ra mono tô da. Taha wa, rowé u'ãsi, wa oto ãma 're wanomro, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma hã. <sup>2</sup> Zezusi hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, te 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ìwē si te te wama 're ab'madâ'ã. Taha na si, wa oto wa norĩ hã 're wahãimana za'ra. Niwapsi te za 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're apisutu, ìwaihu'u pese zarina ìhãiba na rowa'a za'ëté na ìsiré 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da, rowé uptabi na. Taha wa, wato sina, wa sô 're wanhimipari za'ra, wa te 're sazei utõrĩ za'ra mono ãna. <sup>3</sup> Duré Cristuhu zazei'wa, 're wanomro mono 'ru te, da te

wama 're rob'manharĩ za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono ré, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra ône haré, wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb zarina, ôhõ âma si wanhiptete sina 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te wasima âma 're sa'êtê za'ra mono wa. Âne hã wa te wasina 're waihu'u pese za'ra mono wa, wa za watoi u'âsi 're wahâimana za'ra. <sup>4</sup>Tawamhã wanhiptete sina, âma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'âma 're wata za'ra. Tawamhã wa'âma 're ĩwata za'ra mono zém na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono wamhã, marĩ te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono âna, wa za wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra. <sup>5</sup>Âne zô si 're wanhimipari za'ra mono wamhã, taré sô 're wanhimipari za'ra mono ô di za. Taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ô di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani te te wama 're ĩ'anhomri mono na, tinhimizawi pese zé hã te te wama 're awaihu'u mono wa, taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ô di za. Taha wa, taré sô 're wanhimipari za'ra mono ô di za, marĩ ĩwê hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zô hã.

<sup>6</sup>Durêihã 're ĩdahâimana za'ra mono na'rata zém hawimhã, marĩ da te 're ĩ'manharĩ wê za'ra mono zém na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te da'âma sima 're aroti mono ô di, taha zarina dawasédé hã te te oto da'âma 're ab'madâ'â tô mono da, duré dapore'ô nherê, te te 're da'ahã za'ra tô mono da. Ta hawim haré, dahâimana wê zém na 'rãwi 're dasi'madâ'â waihu'u za'ra mono ô di, dawasédé hã te te da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ô zarina, te te 're ĩda'awêsãmri mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha ré, ma tô Cristu hã dazada dârã, uburé dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zãda, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, bådã te te âma ĩpisutuzé hã ĩwa ĩwaptã'ázém na. <sup>7</sup>Ni'wa hã uburé danhimiroti wê hã te te 're 'madã'â pese mono nherê, taha upana ĩda'matã'ã da hã, mare di. Ni'wa hã da'âma 're ĩsiwamri mono, 're 'maihâimana mono wamhã, taha upana si ĩda'matã'ã da hã, âté te za 're si'madã'ã za'ra. <sup>8</sup>Tanei ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawizé hã. Wa norĩ hã wawasété na 're wahâimana za'ra mono nherê, ma tô Cristu hã pisutu, wazada dã'ã da, wa'upana. Âne hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're awaihu'u, te te 're ĩwa'azawi pese mono zém na hã. <sup>9</sup>ZeZusi wazada ĩdã'ázém na, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awêsãmri, wawasédé hã te te oto wa'âma 're ĩ'ab'madã'ã mono ô zarina. Âne wa, te za duré ZeZusi hã tidã'ázém na te te 're wa'anho'reptu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihãzé wi, ro hã za ĩsi'utôřizéb âma hã. <sup>10</sup>'Re ĩhâimana u'âsi mono nhitob'ru, wa aré 're wanomro. Tane nherê, ti'ra dã'ázém na ma tô wa'âma 're siwadi za'ra oto. Tawamhã ĩsiwadi oto 're wahâimana za'ra mono wa, te za tô oto ZeZusi hã te te 're wa'anho'reptu, dã'ã nherê, apã hãiwa'utu wa, dã'ã âna 're hãimana u'âsi mono wa za oto. <sup>11</sup>Tane nherê, taha si ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, wa duré watoi u'âsi 're wahâimana za'ra, Wanhib'apito ZeZu Cristu dã'ázém na, wa'âma 're siwadi za'ra mono wa oto.

*Adãhã wasu'u, Cristuhu wasu'u me*

<sup>12</sup>Tawamhã e ma hawi, ma tô dawasédé hã tinhana'rata. Adã hã ma tô durêihã tiwasété 'rata. Ta hawimhã ma tô dawasédé hã te te ropé, uburé dapoto mono bã. Ta hawim haré, te aihĩni 're dadã'ã u'âsi za'ra, dawasété na 're danomro mono wa. <sup>13-15</sup>Dawasété âna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã dama 're hãimana za'ra mono ô nherê, dawasédé hã te te da'âma 're aza'ra mono ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tane nherê, durêihã Mozésihi ma, tinhimiroti hã te te waihu'u

õ ré, duré te te rob'ui'éré õ ré, te dawasété na si 're dahâimana u'âsi za'ra. Îsimiroti na rob'ui'ére hã dama 're hâimana za'ra mono õ nherê, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô Adâhã wasété na'rata hawim haré 're dadâ'â u'âsi za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti hã dapê'ê 're, dama 're hâimana za'ra mono nherê, da te dasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono õ wa. Mozésihi ma, za oto 'Re îhâimana u'âsi mono, tinhimiroti te te îwaihu'uzéb u hã, dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tô 're dadâ'â u'âsi za'ra. Adâhã wi, 'Re îhâimana u'âsi mono, rob'rã te te sawi nherê, te te sadawa 'madâ'â âna, ma tô tiwasédé hã 'manha. Âne hã Adâhã wasété ne, aiwa da te 're 'manharĩ za'ra mono õ nherê, ma tô aihĩni 're dadâ'â u'âsi za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono te te dama îrotizé hã, sô'awi dama 're hâimana za'ra mono õ nherê.

Adã hã wasété na'rata wamhã, ma tô ãpire uptabi hã 'manha, tiwasédé hã. Taha uirĩ na si, ma tô Zezusi hã marĩ ãpire uptabi hã 'manha duré ãwê hã, ti'ai âma 're morĩ ré. Taha wa, Zezusihi ne Adã hã, marĩ ãsine ãpire hã te te 'manharĩ wa. Tane nherê, aiwab õ di, ãsimi'manharizé hã. 'Re îhâimana u'âsi mono hã ãwê te te dama 're ã'anhomri mono hã, Adâhã wasété nei õ di. Adã hã tiwasédé te te ã'manharizém hawi, ma tô oto uburé 're dadâ'â u'âsi za'ra, tô sena. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono hã ãwê hã te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zé hã ãpire uptabi di, Adã hã tiwasédé te te ã'manharizém nhipai u. Wê uptabi di. E marĩ tawamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono, ãwê hã te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zé hã. Zezusi hã sisawi âna tihãiba na te te 're ãda'azawi pese mono na, ma tô te te dama 're ab'manharĩ wê, tinhoprubzéb zarina. <sup>16</sup> Adã hã tiwasédé te te ã'manharizém hawim haré, te dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra oto. Taha zarina, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awê'õ pese, dawasédé hã te te da'âma 're ã'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherê, ta hawim haré, dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherê, dama ãsôprubzém na te oto da'ahã na te te 're da'awêsãmri 'Re îhâimana u'âsi mono hã, ã'ra dazada ãdã'âzém na. Âne wa, 'Re îhâimana u'âsi mono, dama 're ãsôpru mono zé hã, ãpire uptabi di, Adâhã nhimi'manharizé ma hã. <sup>17</sup> Tô sena aibã hã misi, tiwasédé te te ã'manharĩ na'rata hawi, ma tô oto 're dadâ'â u'âsi za'ra. Tane nherê, Zezu Cristu hã aibã misi nherê, ãsimi'manharizé hã ãpire uptabi di, aibã tiwasédé te te ã'manharĩ na'rata zém nhipai u. Wê uptabi di. 'Re îhâimana u'âsi mono hã ãwê uptabi hã te te tâma 're ã'apisutu mono norĩ si, te za hâimana ãpire na ãsiré 're hâimana u'âsi za'ra, tinhoprubzé hã te te tâma 're ã'anhomri mono norĩ si. ãsôprubzé hã te te 're ãda'awêsãmri mono zé, te wasu'u. Cristu ãdã'âzém na te za hâimana ãpire na ãsiré 're hâimana u'âsi za'ra.

<sup>18</sup> Aibã hã misi tiwasédé hã te te ã'manharizém hawi, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã uburé te te 're da'awê'õ pese, dawasédé hã te te da'âma 're ã'awaihu'u mono zéb zarina. Tane, misi Zezusihi nhimi'manharĩ wê zém na, te za oto 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te 're da'anho'reptu, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi ne 're ãdanomro mono zém hawi, ã'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto. <sup>19</sup> Aibã hã misi nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono te te ãwapari õ hawimhã, ma tô oto uburé dawasété na si 're dahâimana za'ra. Tane duré, aibã hã misi nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono te te ãwapari pese zém hawi te za oto 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri, Zezu Cristu te te ãwapari pese zém hawimhã.

<sup>20</sup> Duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô Mozésihi ma tinhimiroti hã waihu'u, te te âma rob'ui'ére da, âma 're dasipo're pu'u za'ra mono wa, dawasédé hã da te oto dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherê, ma

tô dawasédé hã da te dasima 're sa'ětē u'âsi za'ra. Tane nherē, dawasédé da te dasima 're İsa'ětē za'ra mono zém nhıpai u, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te dama 're arob'manharı wē, da'âma 're İsiwamri u'âsi mono zéb zarina. <sup>21</sup> Āne na rowasu'u na, wa za oto aima 'rāsutu za'ra wa'wa. Dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tō aré dapē'ē 'remhã, dadâ'â ne 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherē, tinhimizawi pese zéb zarina, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito Zezu Cristu dâ'ázéb zarina te te sima 're wa'awē, taha zarina si rowē uptabi na 're wanomro u'âsi mono da oto.

## 6

### *'Re İdanomro mono zép té wasu'u*

<sup>1</sup> 'Re İhâimana u'âsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Te wa'âma 're pē'ēzé u'âsi. Taha wa, wawasédé hã wa te 're 'manharı za'ra mono nherē, tinhimizawizé hã te te wawi 're azawi mono õ di. Wawasédé, wa te 're İ'manharı za'ra mono zé hã, te duré te te wama 're aparı. E tawamhã, wawasédé, wa te 're İ'manharı za'ra mono zé hã te te wama 're aparı mono nherē, wa za wawasédé hã duré apâ wa te 're 'manharı u'âsi za'ra, apâ te te duré wama 're aparı zahu mono da. E taha da, wa za wawasété u'âsi 're wahâimana za'ra. <sup>2</sup> Mare di. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, marı zô, da te oto 're İrob'ruiwapari za'ra mono õ ne, wa norı hã wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za. Taha wa, wawasédé hã wa te duré 're 'manharı zahu za'ra mono õ di za oto. <sup>3</sup> Wa norı hã â dawabzuri, wa te 're 'manharı za'ra mono wamhã, Cristu Zesusihi siré, 'râwi oto 're İwanomro mono zé, te wasu'u, simisutu. İsiré oto 're İwanomro mono ne, wa tō duré İsiré 're wadâ'â za'ra, simisutu. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. <sup>4</sup> Tawamhã, â dawabzuri hã oto wa te 're 'manharı za'ra mono wamhã, â da te 're İwanhamra mono zé, Cristuhu siré 're İwadâ'â za'ra mono zé, te wa'âma simiré'é. Ab're 're, İsiré da te 're İwanheme mono zéb zama, te wasu'u. E marı da, wa tō Zesusihi siré 're wadâ'â za'ra. Cristu hã dâ'â nherē, İmama hã tiwaihu'u pese na te te İhâiwa'utu ne, 're İwanomro mono zép tém na si, oto 're İwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa tō İsiré 're wadâ'â za'ra, wa norı hã. Āne wa'âma İsimiré'ézé hã.

<sup>5</sup> Wa norı hã Cristuhu siré, wa tō 're wadâ'â za'ra, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ wa, 're dadâ'â za'ra mono wa, marı zô, da te oto 're İrob'ruiwapari za'ra mono õ ne. Āne hã simisutu ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hã wahâiba na atob za'ra, Cristuhu tême. Duré Cristu hã dâ'â uptabi nherē, İmama te te İhâiwa'utu ne, te za duré wa norı hã te te 're wa'ahâiwa'utu. Taha na te za duré Cristuhu tême wahâiba na atob za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. <sup>6</sup> Wawasété na 're İwanomro 'rata mono zé hã, tâibâ oto. Cristu hã wedepo'õ nhonhi'râmi na İdâ'â ne, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te wama 're a'uprosi, 're İwanomro 'rata mono zé hã. Marı İwasétére si, wa te wasima 're İ'ruiwapari u'âsi za'ra mono zém hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ma tō te te wama 're a'uprosi, 're İwanomro 'rata mono zé hã. Wawasédé hã wa te 're sahâri waihu'u za'ra mono âna, 're wanomro mono tō da, ma tō te te wama 're a'uprosi. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di. <sup>7</sup> 'Re dadâ'â za'ra mono wamhã, dawasédé hã da te 're 'manharı waihu'u za'ra mono õ di oto. Tane, 're İdâ'â za'ra mono norı ne, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wawasédé hã wa te 're 'manharı u'âsi za'ra mono õ di za oto. <sup>8</sup> Taha wa, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra

tô sena na, za ĩsine 're ĩwahâiwa'utu za'ra mono zéb da hã, duré ĩsiré za 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zém na hã. <sup>9</sup> Āne na, wa tô duré wasina waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã dâ'â uptabi nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te hâiwa'utu wa, taha wa, niwamhã tidâ'â na te te sahu ô di za, ĩdâ'âzé hã sib'aware wa oto, Zezusihi ma hã. <sup>10</sup> Dâ'â wamhã, misi haré ma tô dawasété nhipতেজে hã uprosi. Taha wa, oto dâ'â parimhã, Timama ma, te oto 're hâimana u'âsi, Cristu hã. <sup>11</sup> Taha wa, te za āne na asi'ama 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: “Re dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ô ne, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ô di za, wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te oto 're ĩromhuri za'ra mono da si, wa za oto 're wahâimana za'ra. Cristu Zezusihi āma si, wa za oto 're wahâimana za'ra.” Āne si te za asima āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo.

<sup>12</sup> Râwi marĩ na asima 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tô da, te za aiwasété wi asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, aipê'ê na. <sup>13</sup> Marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da, te za aihâiba hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, aihâiba hawim na marĩ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihâiwa'utu za'ra wa'aba mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're anomro aba mono zép tém na hã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, 're asisômri za'ra wa'aba mo, misi haré. Taha ma si, te za aihâiba hã 're ĩsômri za'ra wa'aba mo ône haré, marĩ ĩwê si āma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>14</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã asina tâma āma 're ĩ'uwaĩrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'ama 're ab'madâ'â aba mono tô da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Tinhimizawi pese zém na si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ama 're pē'ézé za'ra wa'wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê. Taha zarina si, ma tô te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. Taha wa, te za aiwasété wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mo oto.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdasisômri za'ra mono zé wasu'u*

<sup>15</sup> Tawamhã áté āne te za asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'āma 're aroti mono ô di, taha zarina wawasédé hã te te oto wa'āma 're ab'madâ'â tô mono da, taha zarina te te 're wa'awêsâmri mono da. Tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô te te 're wa'awêsâmri, wawasété na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa'āma 're pē'ézé za'ra mono wa. Taha wa, wa za wawasédé hã duré apâ wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra ône u'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasété nherê, simizawi pese wa.” Āne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Tô'ā. <sup>16</sup> A norĩ wa'wa hã dama 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba hã dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si, te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane, aihâiba hã aiwasété ma, 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô āma 're asiwasété za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za atâ'â u'âsi ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aihâiba hã 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawapsi te za oto te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. <sup>17</sup> Aiwasété na si, ma tô aré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono āna. Tane nherê, āne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zép si, te oto 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Taha

wa, 'Re ihâimana u'âsi mono âma si, wa za 're wawata za'ra. <sup>18</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono hâ tinhiptetezé hâ ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa, aiwasété âna oto âma 're anomro aba mono da. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, aiwê na si oto tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>19</sup> 'Re idahâimana za'ra mono zém na, wa tô aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, inhimirowasu'u na hâ asi'uihâ na sada asimirosa'rata nhiptete waihu'u za'ra wa'aba ô wa. Aihâiba hâ aiwasété ma, ma tô 're isômri za'ra wa'aba mo aré, taha na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâiba na asina 're aiwasété za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, aihâiba hâ 'Re ihâimana u'âsi mono ma si, te za oto 're isômri za'ra wa'aba mo, taha nhimiroti na si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâimana wê uptabi na.

<sup>20</sup> Aiwasédé hâ 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono âna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, 'Re ihâimana u'âsi mono te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono zéb zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di aré. <sup>21</sup> Aiwasété na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, e marî ma tô aima 're hâimana za'ra wa'wa, 're î'manharî za'ra wa'aba mono zé wa'râimimhâ, âma aima 're îrowê za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Robaba di. Taha na asimi'manharî wasété za'ra wa'aba zém na âma 're aséb za'ra wa'aba mono di oto. Âne si, da te 're 'manharî u'âsi za'ra mono wamhâ, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi ne, te za tô 're dahâimana za'ra. <sup>22</sup> Tane nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ tinhiptetezé hâ ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa oto, aiwasété âna âma 're anomro aba mono da oto. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, taha ma si oto 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna, aihâiba hâ tâma 're isômri za'ra wa'aba mo. Taha wa'râmi te za rowê uptabi na î'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zé hâ te te aima 're apisutu 'wa oto. <sup>23</sup> Dawasété na si 're idanomro mono zé wa'râmi, te za dadâ'â u'âsi ne 're dahâimana za'ra dapê'ê 're, 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti. Wanhîb'apito Cristu Zezusihi âma si 're danomro mono wapsi, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hâ sôpru wa, te te dama 're apisutu, î'rata 're idahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hâ, asa tâma 're idasiwa'âbâ za'ra mono zéb zô, sina 're simnhasi mono âna.

## 7

### *Îmro'ô norî mrozém na rowasu'u na isimiré*

<sup>1</sup> Îsisânawâ norî, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hâ aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, âhâna inhimi'ui'éré na te aima îrowasu'u za'ra wa'aba zé hâ, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za duré. Ni'wa hâ ti'ai âma 're hâimana mono ré, te za 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hâ pire na tâma 're hâimana, ti'ab ré 're idanomro mono zém na roti hâ. Tane nherê, dâ'â wamhâ oto, tâma 're hâimana mono ô di za oto, îsarina 're ihâimana mono zéb da hâ. E marî wa. Tô oto dâ'â wa. <sup>2</sup> Âne na wa za aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Pi'ô norî hâ îmro hâ tiwi 're dâ'â za'ra mono ô ré, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â sina, te te 're rême waihu'u za'ra mono ô di za. Îmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, aimawi aibâ na, pi'ô wi îmro 're dâ'â za'ra mono wa, timro na te te 're sahu tô za'ra mono da, te te âma roti ô wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ. <sup>3</sup> Tane nherê, pi'ô norî hâ îmro hâ tiwi 're dâ'â za'ra mono ô nherê, aibâ aimawi ré 're hâimana za'ra mono wamhâ, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana za'ra mono ô wa, te za îpo're'ô hâ da te âma 're sa'ra, pi'ô norî âma hâ, tihâiba na tiwasédé te te 're 'manharî za'ra mono wa. Îmro tiwi 're dâ'â



za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, aibâ aimawi na. Tawapsi tihâiba na tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, apã 're mro za'ra mono wa. Åne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. <sup>4</sup> Īsisānawã norĩ, tane duré, a norĩ wa'wa hã. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na asada dâ'â za'ra wa'aba wa, ma tã ĩsiré 're atã'â za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã asina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madã'â aba mono tã da, 're asi'madã'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tãibã oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhãiwa'utu nhib'a'uwẽ si, wa oto 're wanomro, taha ma si, wa te oto 're romhuri za'ra mono da, ĩwẽ na si. Pi'õi wi, ĩmro tiwi 're dã'â za'ra mono wamhã, ĩsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za oto. 'Re mro zahu za'ra mono wapsi, te za duré timro tém nhimiroti hã te te 're 'madã'â pese za'ra. Tane hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã asina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madã'â aba mono tã da, 're asi'madã'â za'ra wa'aba mono õ di za oto, pi'õi wi ĩmro 're dã'â za'ra mono wa, ĩsimiroti te te oto 're ĩ'madã'â za'ra mono õ ne hã. Tãibã oto. Cristuhu ãma si, te za oto 're anomro aba mo, pi'õ hã apã 're ĩmro zahu za'ra mono norĩ, timro tém nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne. <sup>5</sup> Wahâimana wasété na 're wahâimana za'ra mono ré, wa tã marĩ ĩwasété zõ si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra aré. Taha ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'érézẽ hã, wawasété ãna 're ĩwanomro mono zé waihu'uzéb da, wama 're hãimana za'ra mono nherẽ, duré wama waihu'u pese za'ra nherẽ, taha upana si, wa tã marĩ ĩwasété zõ si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra, tã õhõ zõ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're ĩ'azawi mono zõ si. Taha zarina wa tã aré wap'ẽ 're, wadã'â u'âsi ne 're wahâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. <sup>6</sup> Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã te te wama 're apisutu oto, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, wawasété hã te te wa'ãma 're ĩ'ab'madã'â mono zéb da, 're wasi'madã'â za'ra mono tã da oto. ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zõ, 're wanhopré mono sina, wa te oto tãma 're romhuri za'ra mono õ di, 're ĩwahâimana 'rata za'ra mono zém na hã. ĩpẽ'ěžani hã te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te tãma 're romhuri za'ra, wahâimanazép tém na si.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te oto ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, dawasété na 're ĩdasiwaihu'u za'ra mono zé wasu'u*

<sup>7</sup> Tawamhã e 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wasété di, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré na hã. Mare di. Wasété õ di. Åhã wasu'u hawi, wa tã wa hã ĩwasété na ĩsiwaihu'u, 'rãwi. Åne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'u hã: "Marĩ ĩwẽ hã dawĩ 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za." Åne hã te waihu'u õ 'wa'ãhã, aré ĩwasété na ĩsiwaihu'u õ di, marĩ te ĩsima ĩ'ruiwaparizém na hã. <sup>8</sup> Åhã wasu'u na te oto waihu'u wamhã, marĩ hã te dawĩ 're ĩ'ruiwapari mono zéb da si, wa tã te ĩsima 're rosa'rata u'âsi, 're ĩhâimana wasété mono zéb zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã dama waihu'u za'ra õ wa, dawasété na 're dasisãmri waihu'u za'ra mono õ di. Wa hã bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'uzéb zarina si, wa tã ĩsiwaihu'u, ĩwasété na hã. <sup>9-10</sup> Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u hã te waihu'u õ nherẽ, wa tã aré ĩsi'ãma rosa'rata na te 're upa. ĩwasété na 're ĩsi'madã'â mono ãna, wa tã 're ĩhâimana. Tane

nherê, ĩsimiroti 'rata na rob'ui'éré wasu'u hã te oto waihu'u wamhã, ãne na te oto ĩsi'ãma 're rosa'rata mono õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ĩwasété na aré 're ĩhãimana mono zém na hã wa tô ĩsi'ãma waihu'u. Īdã'ã u'ãsi, wa tô aré 're ĩhãimana, ĩpê'ê 're. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô tinhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wama sômri za'ra, wa te wasina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, rowê uptabi na ãma 're wanomro wê mono da. Tane nherê, te ĩsina tãma uwaimrami õ di, wa hã. Taha wa, wa tô aré Īdã'ã u'ãsi 're ĩhãimana u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti. <sup>11</sup>'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata si te 're ĩ'madã'ã pese mono na, ĩwasédé hã te te oto ĩ'ãma 're 'madã'ã tô mono da, te te sima ĩ'ãma roti da newa, wa tô aré ĩnhimiza'rese ãna 're ĩhãimana. Taha zarina, wa tô aré ĩpê'ê 're, Īdã'ã u'ãsi 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti.

<sup>12</sup>Tane nherê, ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'éré hã wê uptabi di. ĩsarina si te wama 're hãimana, ĩwê uptabi si. <sup>13</sup>E tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wê uptabi nherê, e taha zarina, wa tô aré ĩpê'ê 're, Īdã'ã u'ãsi 're ĩhãimana. Mare di. ĩwasété na 're ĩhãimana 'rata mono zéb zarina si, wa tô aré Īdã'ã u'ãsi 're ĩhãimana. Taha zarina, wa tô 're ĩhãimana wasété mono zém na ĩsina waihu'u. Uburé marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã ĩwasété uptabi na wa tô duré waihu'u.

*Paru hã 'rãwi tinhimirosa'rata wasété na ĩsi'wapézé wasu'u*

<sup>14</sup>'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã e ma hawimhã. ĩpê'êzani hawip si. Tane nherê, ta hawimhã, wa hã 're ĩhãimana mono õ di. A'uwê hãiba na 're ĩmorĩ wa, wa ĩhãimana nhib'uware na 're ĩhãimana, ĩsi'uihã na ĩsina ĩnhiptete waihu'u õ na hã. 'Re ĩhãimana wasété mono zé ma si, wa ĩhãiba hã te 're sômri u'ãsi. <sup>15</sup>ĩnhimiza'rese ãna, wa duré 're ĩhãimana, ĩwasédé hã te 're ĩ'manharĩ mono zém na, te ĩsina waihu'u õ wa, 'rãwimhã. Uburé marĩ ĩwê si te 're ab'madã'ã mono da nherê, taha si te 're 'madã'ã mono õ di. Uburé marĩ hã te 're ab'manharĩ tô mono da, te ĩsiwi 're awê'õ mono nherê, wa tô te te 're ab'manharĩ tô, ĩwê upana. <sup>16</sup>Uburé marĩ hã te 're ab'manharĩ tô mono da, te ĩsiwi 're awê'õ mono nherê, ĩwê upana te 're ab'manharĩ mono wamhã, wa ĩsina waihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré, ĩwê si 're ĩhãimana mono na hã, ĩsarina si. <sup>17</sup>Uburé marĩ ĩwasédé hã te 're ab'manharĩ mono da, te ĩsima 're awê mono õ nherê, ĩwasédé hã ĩpê'ê 're, ĩma 're ĩhãimana mono zéb zarina, wa te te 're ab'manharĩ u'ãsi tô, te ĩsiwi 're wê'õ waihu'u mono ãna. <sup>18</sup>Marĩ ĩwê hã ĩpê'ê 'remhã ĩma 're hãimana mono õ di. ãne hã ĩma waihu'u pese di. Uburé marĩ ĩwê si te 're ab'manharĩ mono da, te ĩsima 're awê mono nherê, te ĩsina 're uwaimrami waihu'u mono õ di, ĩsi'uihã na hã. <sup>19</sup>Uburé marĩ ĩwê si te 're ab'madã'ã mono da nherê, taha si te 're 'madã'ã mono õ di. Taha upana, wa ĩwasété si te 're ab'manharĩ, ãne hã te 're ab'manharĩ tô mono da, te ĩsiwi 're awê'õ mono nherê. <sup>20</sup>Uburé marĩ ĩwasédé hã te ĩsima 're awê'õ mono nherê, te 're ab'manharĩ mono wamhã, e ĩsi'uihã na te ĩsima ĩwézéb zarina, wa te te 're ab'manharĩ. Mare di. ĩwasédé hã ĩpê'ê 're, ĩma 're ĩhãimana u'ãsi mono zéb zarina si, wa te te 're ab'manharĩ.

<sup>21</sup>ãne hã wa tô uburé ĩsina waihu'u, 're ĩhãimana mono zém na hã. Marĩ ĩwê si te 're ab'manharĩ u'ãsi mono da, te ĩsima 're wê mono nherê, wa ĩ'upana marĩ ĩwasété zô si 're ĩsipizari, te ĩsiwi 're awê'õ waihu'u mono ãna. <sup>22</sup>Wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti wê wasu'u na hã 'rãwi wa tô te ĩsima 're wê u'ãsi, ĩpê'ê 'remhã. <sup>23</sup>Tane nherê, aimawĩ 're ĩhãimana mono

zéb da hã, te ĩma 're hãimana u'âsi, ĩpě'ě 'remhã, ĩnhimirosa'rata wasédé hã. ĩpě'ě 'remhã ĩnhimirosa'rata wasédé hã duré ĩnhimirosa'rata wě hã te 'rãwi nherě, 're si'wapé u'âsi zahuré, ĩwasédé hã te 're ĩ'manharĩ mono zéb da hã, duré te ĩsima 're ĩwě mono zéb zarina, ĩwě hã te 're ĩ'manharĩ mono zéb da hã. Ni'wam norĩ hã danhimiwada'uri zarina si 're hãimana za'ra mono wamhã, marĩ hã te te sima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Tane duré, wa hã marĩ ĩwě si te 're ab'manharĩ u'âsi mono da, te ĩsima 're wě mono nherě, marĩ ĩwasédé hã ĩpě'ě 'remhã ĩma 're ĩhãimana mono zarina, wa marĩ ĩwasédé hã te 're ab'manharĩ tó. <sup>24-25</sup> Wa hã ĩwasété u'âsi 're ĩhãimana mono zém na, 'rãwi 're ĩsipo're pu'u mono wa, wa 're ĩsiwě'õ u'âsi. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're ĩhãimana u'âsi mono da, te ĩsima 're rosa'rata wě u'âsi mono nherě aré, tane nherě, ĩpě'ě 're, ĩwasédé hã ĩma 're ĩhãimana u'âsi mono zéb zarina si, wa 're ĩhãimana u'âsi tó. E 'wa hã te za ãne wamhã, ĩnho'reptu, ĩpě'ě 're, ĩdã'ã u'âsi 're ĩhãimana mono zém hawimhã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te za ĩnho'reptu, ĩdã'ã u'âsi 're ĩhãimana mono zém hawi, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina hã. Taha wa, wa oto taha ãma si 're ĩwata u'âsi.

## 8

*'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ězani te te dama 're ĩ'awě mono zéb zarina si, 're ĩdanomro wě mono ze wasu'u*

<sup>1</sup> Taha wa, Cristu Zezusihi ãma 're ĩnomro mono norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te siwi 're awě'õ mono õ di za oto. Taha zarina, te te hã za'ra õ di za. <sup>2</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ězani hã ma tó te te 're wa'apisutu, Cristu Zezusihi ãma si 're wanomro wě u'âsi mono da. Taha zarina, ma tó ĩwasété u'âsi 're ĩhãimana mono nherě, ĩnho'reptu, ĩpě'ě 're, ĩdã'ã u'âsi aré 're ĩhãimana mono zém hawi. Tiwaihu'u pese na ma tó ãne hawi ĩnho'reptu. <sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'érezé hã wa te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ di za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã tó mono da, taha zarina te te oto 're wa'awěsãmri mono da. E marĩ wa. Wawasété u'âsi wahãimanazém hawi, wanhib'aware na 're wanomro u'âsi mono wa. Taha wa, wa te wasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã. Wawasété si, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã ma tó te te siwi 're awě'õ pese, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tó ti'ra hã we sató ti'ai u, da'upana dazada dã'ã da, dawasété u'âsi 're ĩdahãimana za'ra mono zém hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. Ti'ai ãma dahãiba na ma tó 're mo, Cristu hã. Tane nherě, dasine ti'ai ãma hã tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono õ di, tihãiba na hã. <sup>4</sup> ãne ma tó 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã 'manha, ĩsimiroti na rob'ui'ére hã wa te wasina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, ĩpě'ězani, wa te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono zéb zarina, wapě'ě 're wanhimirosa'rata wasété na 're wahãimana za'ra mono õ wamhã. <sup>5</sup> Ni'wam norĩ hã 're ĩhãimana wasété za'ra mono ma si, tihãiba te te 're ĩsómri u'âsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ hã te siwa'ru 'rãwi te te sima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Tane nherě, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ězani nhimiroti zarina si 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ si te te sima 're rosa'rata wě u'âsi za'ra, ĩpě'ězani te te tãma 're ĩwě za'ra mono zéb zarina si. <sup>6</sup> Ni'wam norĩ hã tihãimana wasété ma si, tihãiba te te 're sómri u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tipě'ě 're, dã'ã u'âsi 're hãimana za'ra,

'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherê, ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani te te tâma 're ìwê za'ra mono zéb zarina si, 're hâimana wê za'ra mono wamhã, ta norî si te za 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're hâimana u'âsi za'ra, robzei u'âsi na. <sup>7</sup> Ni'wam norî hã siwa'ru 'râwi te te sima 're ìwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norî hã te za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhitob'ru 're hâimana za'ra. Ta norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â za'ra mono ò di. Te te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ò di, tô. <sup>8</sup> Ni'wam norî hã tihâimana wasété ma, tihâiba te te 're sômri u'âsi za'ra mono wamhã, ta norî ma, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma 're toi waihu'u za'ra mono ò di za.

<sup>9</sup> Tane nherê, a norî wa'wa hã aipê'ê 're, aiwasédé hã aima 're ìhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're anomro aba mono ò di oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani te te aima 're ìpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te oto 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, Ìpê'êzani hã sena na aipê'ê 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono wamhã. Ni'wam norî ma, Ìpê'êzani, ìpê'ê 're, tâma 're hâimana za'ra mono ò wamhã, ta norî hã Cristuhu nhib'a'uwê 're hâimana za'ra mono ò di. <sup>10</sup> A norî wa'wa hã Cristu, aipê'ê 're, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, niwamhã te za aihâiba za'ra wa'wa hã aiwi 're si'utõrî za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'aiwêsãmri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za Ìpê'êzani hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Ì'rata 're asimroi u'âsi aba mono da. <sup>11</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Zezusihi hâiwa'utu'wa hã, Ìpê'êzani te aipê'ê 're, 're sãmra za'ra wa'wa. Tô ò hã Cristu te te ìhâiwa'udu hã te za aihâiba hã niwamhã aiwi 're si'utõrî pese za'ra wa'aba mono nherê, te te 're aihâiwa'utu za'ra wa'wa, Ìpê'êzani hã aipê'ê 're, 're ìsãmra za'ra wa'aba mono zéb zarina.

<sup>12</sup> Ìsisânawã norî, taha wa, wapê'ê 'remhã wanhimirosa'rata wasété na 're ìwahâimana za'ra mono zé hã, mare di za oto. <sup>13</sup> Aipê'ê 'remhã asimirosa'rata wasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za atâ'â u'âsi ne 're anomro aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzém na, uburé aiwasédé 're ì'manharî za'ra wa'aba mono zé hã asiwi 're uprosi pese za'ra wa'aba mono wapsi, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata. <sup>14</sup> Uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani 'madâ'â sina 're ìhâimana za'ra mono norî si, te 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro, Ìpê'êzani te te 're ìsimroi wê mono norî hã. <sup>15</sup> E marî da, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani te te aima 're sômri za'ra wa'wa. E ìsimirob'manharîzê ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono sina, tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono da, ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ò di. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ai'âma 're 'ra za'ra wa'aba mono da si, ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa, Tipê'êzani hã. Taha nhimipawaptobzéb zarina, wa 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wa te 're 'mahârâ za'ra, âne: "Wamama, Wamama." Âne wa te 're ì'mahârâ za'ra mono zé hã. <sup>16</sup> Wa norî hã 'râwi wapê'ê 're, wa tô wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra oto 're ìwahâimana za'ra mono na. Duré Ìpê'êzani hã te te wama 're ì'awaihu'u mono zéb zarina zama, wa tô 'râwi wa te wasina 're waihu'u za'ra, Ì'ra oto 're ìwahâimana za'ra mono na. <sup>17</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, marî ìwê na tinhîb'a'uwê ma, 're ìsõpru mono zéb da, te te tâma 're ìropisutu za'ra mono zéb ré, wa za 're wahâimana za'ra. Duré uburé marî ìwê na Cristuhu ma, ìsõprubzéb da, te te tâma ìropisutuzéb ré, wa za ìsiré 're wahâimana za'ra.

Zezihi ne, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, wa za Ìsine rowé uptabi na 're wahâimana za'ra.

*'Re ìhâimana u'âsi mono, tizazei'wa norĩ ma, za ìwě te te tãma 're ì'apisutu mono zé wasu'u*

<sup>18</sup> Ti'ab ré, wa te 're ìrobzépata za'ra mono zé hã, taré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za ìwě hã te te wama 're ì'apisutu mono zé ma hã. Tô sena, wa tô ãne na waihu'u, wa hã. <sup>19</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã uburé te te ì'apoto mono hã, simisutu te umnhasi sina sô 're simipari za'ra, bâdâ ìwa ìwaptã'ázéb zô, uburé ti'ra na sô'awi za te te oto dama ìwasu'u hãiré za'ra zô. <sup>20-21</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono, marĩ te te ì'apoto mono hã te wasété na 're hâimana za'ra, a'â. Tinhimipoto mono bâ, niha tãma 're ìhâimana za'ra mono zéb da, te te tãma 're apisutu mono nheré, te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ô di. Siwa'ru te a'â 're hâimana za'ra, siwamnarĩ na. Tane nheré, ãne na si'uihã na 're hâimana za'ra mono ô di. 'Re ìhâimana u'âsi mono si, ma tô tãma pisutu za'ra, siwa'ru a'â 're hâimana za'ra mono da. Niwapsi uburé marĩ te te ì'apoto mono hã wasété u'âsi 're ìhâimana za'ra mono hawi, te za anho'reptu. Taha zô, wa sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, siwamnarĩ ãna oto 're hâimana za'ra mono da. Tawamhã wasine, robzei u'âsi te za oto 're hâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, rowé u'âsi 're ìwahâimana za'ra mono ne. <sup>22</sup> Pi'ôi ãma, ìwasã 're sépu'u za'ra mono wamhã, te za 're wab'ěté za'ra, 're séptã'â za'ra mono hã. Tane te za duré uburé marĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'apoto mono hã a'â 're wab'ěté za'ra, ti'ab ré, wasété na 're ìhâimana za'ra mono zém hawi 're wairébé mono hã. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto. <sup>23</sup> Tane nheré, uburé ropodo hã ta norĩ si 're wab'ěté za'ra mono ô di. Wa norĩ zama, wa 're wawab'ěté u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ìmorĩ'rata na Tipě'ězani, te te wama 're anhomri mono wa, wapě'ě 're, 're ìsãmra u'âsi mono da hã. Rãwi wapě'ě na, wa 're wawab'ěté u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã uburé ti'ra na sô'awi za te te oto dama ìwawasu'u hãiré za'ra zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré. Duré ti'ab ré, wanhib'aware na wahâimana wasété na 're ìwahâimana za'ra mono zém hawi, za te te 're ìwa'awaihui mono zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré, wa 're wawab'ěté u'âsi za'ra. <sup>24-25</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwě si za te te wama 're ì'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono ãna, sô 're ìwanhimipari za'ra mono zéb zarina, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Ti'ab ré, marĩ zô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa te oto 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, e wa za ône u'âsi sô 're wanhimipari za'ra. Mare di. Tãibã oto, sô 're ìwanhimipari za'ra mono zé hã za. Marĩ zô 're ìwanhimipari za'ra mono zé hã, zahadu wa te 're 'madã'ã za'ra mono ô ré si, wa za tô wanhiptete sina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, wa te 're sazei utõrĩ za'ra mono ãna.

<sup>26</sup> Tane duré 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwě hã za te te wama 're ì'apisutu mono zéb zô, wasina sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono wamhã, Ìpě'ězani si te za te te 're wa'apawapto, sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono tã da. Duré, wa norĩ hã niha 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wasi'ãma 're ìwamreme zusi mono zéb da hã, wa te wasina tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai ô nheré, te za Ìpě'ězani si wa'ãma 're mreme u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wahãiba mono bâ, wa'ãma 're pě'ézé uptabi mono sina. Wasi'uihã na ìwě hã wa te tiwi 're ìwaptě'ě za'ra mono zém na, wa te tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai ô nheré, te ôhõ si wa'ãma 're mreme u'âsi, te te 're wa'apawapto mono da, Ìpě'ězani hã.

27 'Re ihâimana u'âsi mono hã dapê'ë 're, uburé danhimirosa'rada hã tâma waihu'u pese di. Taha wa, Îpê'êzani nhimirosa'rada hã tâma waihu'u pese di duré. 'Re ihâimana u'âsi mono te te tâma 're î'awê mono zéb uwaibabasi, te Îpê'êzani hã îsib'a'uwê norĩ âma 're mreime u'âsi. 28 'Re ihâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ da, marĩ îwasédé hã ahâ na sada 're hâimana za'ra mono nherê, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hã îwê si te te tâma 're apisutu îwa'râmi, te te sima 're î'awê mono zéb zarina, tinhib'a'uwê da, te te sima 're î'apisutu mono norĩ ma hã. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di oto wa norĩ hã. 29 Duréihã marĩ õ ré hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima âma îrotizéb zarina, te te sima 're îwa'apisutu mono norĩ hã, î'ra ne, tô Zezusihi ne, oto 're wahâimana za'ra mono da, ma tô duré te te 're wa'apisutu siro. Ta hã uburé îsazei'wa norĩ dub'rada, 're hâimana mono da, ma tô âne te te 're wa'apisutu siro, sima. 30 Duré 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima 're îwa'apisutu mono norĩ hã ma tô te te sima 're wa'awê, îtême 're wanomro mono da, wa te 're saze za'ra mono da. Tawamhã îtême 're wanomro mono wamhã, ma tô duré te te 're wa'awêsâmri, wawasédé hã te te oto wa'âma 're î'ab'madâ'â mono õ zarina. Ma tô duré te te wama 're apisutu siro, niwapsi î'ra Zezusi 're îmorĩ wê uptabi ne, 're wahâimana za'ra mono da oto.

*Cristuhu nhimizawi pese zé hã dawi îsi'utõrĩ'ôzé wasu'u*

31 'Re ihâimana u'âsi mono hã âne hã te te wama 're apisutu mono wamhã, e niha za tawamhã. Ta hã, wa niwĩ oto 're hâimana za'ra mono wa, e 'wa hã te za wa'âma ai'uté. Mare di. Uburé wanhitob'ru norĩ nhiptetezé hã, tarére 'Re ihâimana u'âsi mono ma hã. 32 'Re ihâimana u'âsi mono hã ti'ra te te wawi sawi za'ra õ di, wazada dâ'â za'ra tõ da. Wa'udâna ma tô wama sômri za'ra tô, te te wawi sawi âna. E tawamhã uburé marĩ îwê hã te te wama 're anhomri mono õ di za. Te te wawi 're azawi mono âna, te za tô te te wama 're anhomri, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. 33-34 Wa norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwê da, te te sima 're îwa'apisutu mono norĩ si, ma tô te te 're wa'awêsâmri, wawasédé hã te te oto wa'âma 're î'ab'madâ'â mono õ zarina. E ni'wam norĩ hã wawasédé te te wa'âma 're sa'ra mono da bâ bété. Ni'wam norĩ hã, wawasédé te te wa'âma 're sa'ra waihu'u mono õ di za oto. Âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Cristu Zezusi hã ma tô wazada dârâ, wa'upana. Apâ ma tô duré hâiwa'udu. Taha wa, te oto Timama nhimire niwĩ 're sâmra, dama pire na. Timama ma, te duré te te 're wa'awas'u wê u'âsi, wazada îdâ'âzéb zarina, wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tõ mono da oto. Âne wa, e ni'wam norĩ hã wawasété na te te wama 're nharĩ zahu za'ra mono da bâ oto. Mare di. 35 Cristu hã te te 're wa'azawi pese uptabi. E 'wa hã te Cristuhu nhimizawi pese zém nhiti te te 're îwa'azani mono da hã, 're hâimana. Ni'wai õ uptabi di. Tane nherê, âté wa za a'â wa te 're robzépata za'êtê za'ra. Âté marĩ îwasédé hã te za a'â wazô 're wairébé. Âté îsazei'wa 're wanomro mono wa, te za a'â da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Âté mra hã wa za a'â wa te 're sépata za'ra. Âté wanhibrob âna, wa za a'â 're wahâimana za'ra. Âté te za duré a'â da te wama 're amhâzépa za'ra, da te 're wanhimroi mono da. Âté te za duré da te 're wanhimro. E tawamhã, âne na wa te 're robzépata za'ra mono 'ru te, te za Cristu te te 're îwa'azawi pese mono zé hã, wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Wawi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ di za. 36 Duréihã apito Dawi hã ma tô âne na wa'âma rob'ui'ére siro, za wa te 're îrobzépata za'ra mono zém na hã:

“Wamama, 'Re ihâimana u'âsi mono, wa norî hã asib'a'uwê 're wanomro mono wa, wama romnhimimnhasi u'âsi na, wa 're wahâimana za'ra, da te 're wanhimroi mono ò'umhhasite.

Pone'êrebâi âma 're dapê'êzé za'ra mono âna, dasazéb da, da te 're ïsimroi mono ne, te da te dasima 're wawê za'ra, da te 're wanhimroi mono da, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono wa oto.”

Âne duréihã Dawi hã te te wa'âma ïrob'ui'éré sirômo za'ra hã, te 're hâimana, ïbahã na hã.

<sup>37</sup> E tawamhã, uburé marî ïwasédé hã wazada 're ihâimana za'ra mono zéb zarina, te za Cristu te te 're ïwa'azawi pese mono zé hã wawi 're si'utôri za'ra. Mare di. Uburé marî na da te wama 're rob'manharî wasété za'ra mono da nherê, ta hã te te 're ïwa'azawi pese mono, te za te te 're wa'apawapto, Cristuhu si, wanhitob'ru norî âma wa te âma 're ai'uté pese za'ra mono da. <sup>38</sup> Uburé marî hã wazada 're ihâimana za'ra mono zém hawi, 'Re ihâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zé hã te te wawi 're ï'azani mono da hã, mare di. Âne na sena na, wa tô ïsina waihu'u, wa hã. Wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, duré oto 're wadâ'â za'ra mono nherê, tinhimizawi pese zé te te wawi 're azani mono ò di za. Duré ihâiba'ô norî hã ïsib'apito norî zama, te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono ò di, 'Re ihâimana u'âsi mono te te 're ïwa'azawi pese mono zé hã. Duré, â bâtâ na marî hã wazada 're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're azani mono ò di za, tinhimizawi pese zé hã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Duré niwamhã uburé marî hã za wazada 're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're ï'azani mono da hã, mare di za tô. <sup>39</sup> Uburé marî hã hâiwa na 're ïsimasa mono hã duré ti'ai 'rowi 're ihâimana za'ra mono hã te te wawi 're sawi waihu'u za'ra mono ò di za, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã. Uburé 'Re ihâimana u'âsi mono te te ï'apoto mono hã, niwamhã te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono ò di za tô, ïsimizawi pese zé hã. Robaba uptabi di. Wanhib'apito Cristu Zezusihi âma si 're wanomro mono wa, te te 're wa'azawi pese uptabi, 'Re ihâimana u'âsi mono hã, òne u'âsi.

## 9

*Izarazéhé nhihudu norî, 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima 're ïapisutu mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tô sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu te, 're ïmorî wa, 're ïzadawa nhipese mono ò di. 'Re ihâimana u'âsi mono pê'êzani te te ïma ïwaihu'uzéb zarina, duré 'râwi ïpê'ê na te ïsi'âma 're ïrosa'rata mono zéb zarina, wa tô waihu'u, dama 're ïzadawa nhipese mono ò na hã. <sup>2-3</sup> ïsiré zudezu norî âma hã, âma 're ïpê'êzé uptabi za'ra mono di, Cristu hã te te siwi 're wê'ô za'ra mono wa. Taha wa, te duré ïwi 're robzei'ô pese, ïpê'ê 'remhã. Ta norî âma 're ïpê'êzé uptabi za'ra mono wa, wa aré te ïsima 're rosa'rata u'âsi ïpê'ê na, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, ïsipisutu da, ï'upana za'ra te te 're ïwê'ô mono da, duré Cristuhu nhiti, ï'upana 're ihâimana u'âsi za'ra mono da. Âne hã 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te ïma 'manharî dai ò nherê, wa taré ïsiwaihu'u, ïsiré zudezu norî âma 're ïpê'êzé uptabi za'ra mono zém na. Âne na, wa tô aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ïzadawa nhipese mono ò na hã. <sup>4</sup> Ta norî hã 'Re ihâimana u'âsi mono nhimipisudu, te 're hâimana za'ra. Ta norî âma, ma tô 're 'ra za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Ta norî ma si, ma tô rowa'a na aré ï'rata 're sâmra za'ra 'râwi, ïwaihu'u pese zé hã duré ihâimana wê zé hã te te waihu'u za'ra da. Simisutu siré, âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ma tô duré marî ïwê hã te te tâma 're apisutu. ïsimiroti na Mozési te te ïrob'ui'érézé

hã ma tô duré tãma sômri za'ra. Ta norĩ ma, ma tô duré 're siwaih'u za'ra, ĩ'uwaibaba si ãma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ ma, ma tô duré ahã na te te tãma 're aropisutu, zudezu norĩ ma, za te te tãma ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã. <sup>5</sup> Wahi'rata norĩ nhihudu uptabi, te ta norĩ hã 're hãimana za'ra, dama ĩpire uptabi za'ra norĩ nhihudu. Cristu hã zudezu hãiba na, ma tô podo, ti'ai ãma. Cristu hã ta hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'madã'ã mono. Taha ãma uburé 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. Tô sena, wa ãne na aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa.

<sup>6</sup> E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã Cristu te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zém na hã. Ma tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, tô. Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipisudu hã aihĩni 're hãimana za'ra mono õ di, ĩsib'a'uwẽ uptabi, 're nomro mono da. <sup>7</sup> Duré Abra'ãhã nhihudu sidãpãsi ĩsihudu norĩ hã, ĩsihudu ahã na za 're ĩhãimana za'ra mono na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩropisutuzéb zarina, aihĩni uptabi, ãma 're hãimana za'ra mono õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra uptabi hã 're ĩhãimana za'ra mono na hã. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãne na Abra'ãhã ma ropisutu, romhã ré: "Īzatihi nhihudu norĩ si, te za ĩnhib'a'uwẽ uptabi hã 're hãimana za'ra." ãne ma tô tãma waihu'u siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. <sup>8</sup> Taha wa, Abra'ãhã nhihudu mono norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, aihĩni 're ĩnomro mono õ na, te wasu'u ã hã, duréihã Abra'ãhã ma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwaih'uuzém na. Abra'ã hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiropisudu hã te te ãma ĩsaze ne, tane duré ĩsimiropisutu na, da te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te za Abra'ãhã nhihudu ne oto 're dahãimana za'ra. <sup>9</sup> Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩropisutuzé hã, ãne ĩsimiroti wasu'u hã: "Wahub amo na, wa za duré we atẽme wi, tô ã a'amo za duré ĩwa ĩwaptã'azém na. Tawamhã apã we atẽme ĩwisi õ ré, te za Saraha ma ĩ'ra podo, aibã na." ãne duréihã Abra'ãhã ma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩropisutuzé hã.

<sup>10</sup> Tawamhã Saraha 'ra hã ma tô tiprédu oto, Izati hã. Ta hã wahi'rada. Prédu wamhã, ma tô timro, Rebecaha ãma. Ta hã ma tô duré ti'ra, ĩ'ra maparane ĩsi'ubza hã, aibã zahuré hã. <sup>11-12</sup> Tane nherẽ, ĩdi'i 're, zahadu hãimana zahuré nherẽ, duré marĩ ĩwẽ hã te te waihu'u zahuré õ nherẽ, zahadu marĩ ĩwasédé hã te te duré waihu'u zahuré õ nherẽ, ma tô ãne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tãma waihu'u siro, Rebecaha ma: "Īdub'rada hã te za tinoi ma wapu na 're hãimana." ãne ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩno si sima pisutu, tidub'rata ma, pire na 're hãimana mono da. E marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wẽ zahuré mono zéb zarina, ma tô ĩno si sima pisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Taha wab õ di. Si'uihã na te te sima ĩwézéb uwaibaba, ma tô sima pisutu, ĩno si. <sup>13</sup> ãne na hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩmreme na rob'ui'ére, ĩbaihã na hã: "Zacoho si, ĩma sawi di. Eza'uhu si, wa tô ĩsiwi wẽ'õ." ãne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, si'uihã na te te sima ĩwézéb zarina, Zaco te te sima ĩpisutuzé hã, ĩdub'rata upana.

<sup>14</sup> Até ãne na te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te sima ĩwézéb zarina, ĩno si te te sima ĩpisutu na hã ma tô ãma upa. ĩ'uwaibaba õ di." ãne na hã asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. ĩ'uwaibaba si te te dama ãma 're a'uwaimrami u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Te te dama ãma 're a'upai mono õ di. <sup>15</sup> Duréihã Mozésihi ma, ma tô ãne na siwasu'u: "Ni'wam norĩ ãma 're ĩpẽ'ézé za'ra



mono da, te ĩsima 're wē za'ra mono wamhã, wa za tô ãma 're ĩpē'ézé za'ra, ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra mono da, ta norĩ ãma hã. Duré ni'wam norĩ ãma 're ĩpē'ézé za'ra mono da, te ĩsima 're wē za'ra mono ô wamhã, ãma 're ĩpē'ézé za'ra mono ô di za tô, ta norĩ ãma hã, te 're apawapto mono da.” ãne Mozésihi ma, ĩsiwaihu'uzé hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. <sup>16</sup> Taha wa, da te dasima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, te te 're da'apisutu mono ô di, da'ãma 're ĩpē'ézé mono zém na hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Duré dasi'uihã na sô 're ĩdasiwasutu za'ra mono na, te te 're da'apisutu mono ô di, da'ãma 're ĩpē'ézé mono zém na hã. Si'uihã na te te sima 're ĩda'awē mono zéb zarina si, te za tô da'ãma 're pē'ézé, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã. <sup>17</sup> Duréhã ma tô Mozési hã ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã apito Para'oho ma te te ĩrowasu'uzém na, ãne:

“Wa hã wa tô aipisutu, dama asi'apito da. Wa tô duré nasi ai'rãnhito, asimirosa'rata nhiptete na aihãimana mono da, a'ã. Wa tô duré nasi aima rob'manharĩ wasété, ĩnhimiwaihu'u pese zém na, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da, duré daro mono bã ĩnhisi na, da te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono da oto.”

ãne duréhã apito Para'oho ma, ĩsiwasu'uzém na ma tô ĩbaihã na ãma rob'ui'éré, Mozési hã. <sup>18</sup> Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ni'wam norĩ ãma 're pē'ézé za'ra mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhã, te za tô ãma 're pē'ézé za'ra, ãma 're siwãrĩ za'ra mono da. Duré te te sima 're ĩda'awē mono zéb uwaibaba, te za te te 're da'a'rãnhito, danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahãimana za'ra mono da.

*'Re ĩhãimana u'âsi mono, te te sima 're ĩda'awē mono zéb zarina si, marĩ hã te te dama 're ĩapisutu mono zé wasu'u*

<sup>19</sup> Áté ni'wam norĩ hã ãne wa'rãmi te za te te ĩma 're nharĩ za'ra, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Áté ãne te za ta norĩ hã te te ĩma 're nharĩ za'ra: “Re ĩhãimana u'âsi mono hã danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahãimana za'ra mono da, te te 're da'a'rãnhito mono wamhã, ãne wamhã, e niha te za te te siwi 're da'awē'ô. Te te siwi 're da'awē'ô waihu'u mono ô di za. E 'wa hã, te 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimipisutu da, hãimana nhiptete na 're hãimana. Robaba di. Ni'wai ô di.” Áté, ãne te za ni'wam norĩ hã te te ĩma 're nharĩ za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono ô nherē. <sup>20</sup> E a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, aipire za'ra wa'aba bã, te za ãne na ĩma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Piza na zé 'manharĩ hã, e ti'manharĩ'wa te za sina sadanharĩ za'ra, ãne: “E marĩ da, ma tô ãne ĩwa'ab'manha.” ãne na te te sina sadanharĩ waihu'u za'ra ô di za. <sup>21</sup> ĩ'manharĩ'wa hã te te te sima ĩwézéb uwaibaba si, te za zé hã te te 're ab'manharĩ, piza na. Zé hã te te su pese wamhã, misi te za oto sada ub'rã. Tawamhã te za sima rosa'rata, piza maparane te te sima 'manharĩ da, ãma. Tawamhã te te ĩ'manharĩ 'rada hã, wē uptabi na te za 'manha, ĩ'madã'ã ze da hã. Duré ĩhãiba amo hã si'aba're na te za 'manha, wē prã na, ta hã marĩ da si 're hãimana mono da, taré.

<sup>22</sup> Tane te za duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wa'manharĩ'wa hã marĩ hã te te wama 're apisutu, zé 'manharĩ'wa ne. Te te sima 're ĩwē mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã te te dama 're apisutu, ĩwē hã duré ĩwē prã hã. Ta hã te te sima 're wē u'âsi, tiwaihu'u pese na dapo're'ô norĩ hã te te 're ahã za'ra mono da, taha zarina ĩsimihã nhiptetezém na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherē, te te siwi 're ĩ'awē'ô pese mono norĩ ãma hã, 're wa'a su'u mono ô di, za te te 're ĩda'uprosi za'ra mono

norĩ âma hã. <sup>23</sup> ãne hã ma tô duré te te sima 're wē, pire na 're ìhâimana wē uptabi mono zém na, dama 're siwaihu'u mono da. Uburé wa'âma 're ìpē'ézé mono zéb zarina, wa'âma 're ìsiwârĩ za'ra mono norĩ ma, ma tô âne na wama 're siwaihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã ma tô oto te te 're wa'apisutu siro, rowē uptabi âma ì'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. <sup>24</sup> Wa norĩ hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apisutu, ìsib'a'uwē uptabi hã oto 're wanomro mono da. E 'wam norĩ hã tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'apisutu mono norĩ hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã aihĩni ò nherē, duré zudezu'ò norĩ hã aihĩni ò nherē, ma tô wasiwazari te te 're wa'apisutu, ìsib'a'uwē oto 're wanomro mono da, wasiré. <sup>25</sup> Duréhã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ìmreme na rob'ui'ééré, Ozéza na ìsisi hã. Zudezu'ò wasu'u na ma tô âne na rob'ui'ééré:

“Ìnhib'a'uwē'ò, aré 're ìnomro mono norĩ hã, wa za oto ìnhib'a'uwē na te 're sisi za'ra.

Aré te 're ìsawi za'ra mono ò norĩ hã, wa za oto ìma ìsawi pese na te 're waptērē za'ra.

<sup>26</sup> Tirob'âma 're si'ubumroi mono ré, wa tô aré te tãma 're nharĩ za'ra, âne: A norĩ wa'wa hã ìnhib'a'uwē'ò te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tane nherē, tame 're si'ubumroi mono ré, wa za oto ì'ra na te 're sisi za'ra, wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na.”

ãne Ozéza, ìmreme na te te ìrob'ui'éérézé wasu'u hã.

<sup>27-28</sup> Iza'iza hã ma tô duré âne na âma rob'ui'ééré, Izarazéhé nhihudu norĩ âma hã:

“Re ìhâimana u'âsi mono hã Wanhíb'apito hã te za sa'ëtē da'ahã za'ra waptu sina, daro mono bâ dawasété na te te 're ìda'awaihu'u mono zéb zarina. Taha wa, Izarazéhé nhihudu norĩ hã â poré zaihã na supara 're ìsimi'wara mono ne, ahã uptabi nherē, te za umro na si te te 're anho'reptu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.”

ãne Iza'iza hã, Izarazéhé nhihudu norĩ âma te te ìrob'ui'éérézé hã.

<sup>29</sup> Iza'iza hã ma tô duré âne na rob'ui'ééré:

“Wanhíb'apito hã danhipai u ìsiptete uptabi, te 're hâimana. Ò hã uburé wahi'rata norĩ hã zudezu norĩ hã te te wawi 're a'uprosi mono 'wa'âhã, wa aré wasiré zudezu norĩ hã 're wasi'utõrĩ pese, Sodoma na 'ri nho'òmo nhisi âma uburé ìdasi'utõrĩ ne, duré Domora na 'ri nho'òmo nhisi âma ìdasi'utõrĩ ne. Tane nherē, ma tô ni'wam norĩ âma tipē'ézé za'ra, te te sò'reptu za'ra da, uburé si'utõrĩ tô da, wasiré zudezu norĩ hã.”

*Zudezu norĩ hã Cristu te te siwi 're ìwē'ò za'ra mono zé wasu'u*

<sup>30</sup> E marĩ te wama wasu'u za'ra, tawamhã, ã hã. E niha, wa za tawamhã âma waihu'u za'ra ni, âhã wasu'u na hã. ãne, wa za âma waihu'u za'ra ni. Zudezu'ò norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwasédé hã te te âma 're ì'ab'madã'â mono ò zarina, te te 're ìwēsãmri za'ra mono zéb da hã, te te aré sò 're rob'ruiwapari za'ra mono ò nherē, ma tô te te 're awēsãmri, taré te te 're ìsaze za'ra mono zém na si nherē. <sup>31</sup> Tane nherē, Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ìrob'ui'ééré hã te te 're ì'madã'â pese za'ra mono na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwasédé te te oto âma 're ab'madã'â tô mono da, duré taha zarina te te 're awēsãmri mono da, te te sima âma 're aroti mono newa, ma tô ta norĩ hã taré sò 're si'wapé za'ra, te te 're ì'awēsãmri mono zéb zò. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, ìwasédé hã te te âma 're ì'ab'madã'â mono ò zarina, te te 're ìwēsãmri za'ra mono zéb da hã, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono

õ di, ta norĩ hã. <sup>32</sup> E marĩ wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're ìsazei pese za'ra mono zém na si, te te 're ìwêsãmri za'ra mono zéb da hã, 're si'madã'ã za'ra mono õ wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na si 're si'madã'ã ze za'ra mono wa. Cristuhu ãma, wa za oto êne hã aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. Êtê tómo wawê hã bådãdi wa, 're sa'wari mono wa, te za ãma 're dasi'marõpãrĩ za'ra. Taha wa, te za 're dasirême za'ra. Tane duré, zudezu norĩ hã ma tó Cristu te te siwi 're ìwê'õ za'ra mono zém na si'uihã na sima 're simiza'repese za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ìdã'ázé hã taré newa, Cristu hã da te 're ìsaze za'ra mono zém na, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're ìda'anho'reptui mono õ newa. <sup>33</sup> Duréihã Iza'iza hã ma tó ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ìhãimana u'ãsi mono mreme na:

“Ma'apé, ìwapari pese za'ra wa'aba. Zeruzarê u, wa za ni'wa hã satõ, Si'ã na sa'a nhisi u. Êtê tómo wawê hã bådãdi wa, dawĩ 're ìsa'wari mono hã, te te 're da'marõpãrĩ za'ra mono wa, 're ìdasirême za'ra mono ne, 'Re ìhãimana u'ãsi mono 'rata 're ìdanomro u'ãsi mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, da te dasiwi 're wê'õ pese za'ra mono wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono Zeruzarê u te te ìsatõrĩ hã.

Tane nherê, ni'wam norĩ hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, taré te te sina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. Ìwê hã te za tó te te tãma ãma 're a'uwaimrami, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, tãma 're rowê u'ãsi za'ra mono di za.”

Ãne ma tó duréihã Iza'iza hã ãma rob'ui'éré siro, Cristu za da te dasiwi ìwê'õzém na hã.

## 10

<sup>1</sup> Ìsisãnawã norĩ, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're ìda'anho'reptui mono zé hã, uburé ìsiré zudezu norĩ hã te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono da, wa tó ìsima wê uptabi za'ra. Taha da, wa ta norĩ ãma 're ìmreme u'ãsi za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma. <sup>2</sup> Ta norĩ hã te te sima 're wê uptabi za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, 're sisõmri u'ãsi za'ra mono da, õhõ ma si, te te 're romhuri pese za'ra mono da. ãne na, wa tó ìsi'uihã na ãma waihu'u pese za'ra, tó sena. Tane nherê, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, da te 're ìromhuri pese za'ra mono zé hã te te waihu'u pese za'ra õ wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. <sup>3</sup> 'Re ìhãimana u'ãsi mono, dawasédé te te oto da'ãma 're ì'ab'madã'ã mono õ zarina, te te 're ìda'awêsãmri mono zé hã, tãma waihu'u pese za'ra õ di. Te te 're ìda'awêsãmri mono zéb da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ìpisutu za'ra mono zé hã, te te 're 'madã'ã pese za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Si'uihã na te te sima 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina si, ma tó 'rãwi sô 're si'wapé za'ra, taha na te te 're wêsãmri za'ra mono da newa. <sup>4</sup> 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ìrob'ui'éré hã da te 're ì'madã'ã pese za'ra mono na, da te ãma 're rosa'rata u'ãsi za'ra mono õ di za oto, taha zarina 'Re ìhãimana u'ãsi mono, te te sima da'ãma 're aroti mono newa, dawasédé te te oto da'ãma 're ab'madã'ã tó mono da, duré taha zarina te te 're ìda'awêsãmri mono zéb da hã. Tãibã. ãne hã ma tó Cristu hã dawĩ uprosi. Ta hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ si, te za 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te 're awêsãmri, ìwasédé hã te te oto ãma 're ì'ab'madã'ã mono õ zarina, po're'õ nherê, te te 're ahã za'ra tó mono da.

*'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're ìda'anho'reptui mono zé wasu'u*

<sup>5</sup> Duréihã Mozési hã ma tó ãne na rob'ui'éré:

“Ni'wa hã ĩsimiroti na rob'ui'éré hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wapsi, nimahã na marĩ na misi ĩsimiroti na te te upai õ wapsi, tawapsi te za rowê na 're hâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.”

Ãne ma tô Mozési hã âma rob'ui'éré. <sup>6-8</sup> Tane nherê, ni'wa hã âne te te 'manharĩ waihu'u õ di, ĩsimiroti zarina uptabi hã. Ni'wa hã ĩsimiroti upai'õ'wa hã 're morĩ õ di. Robaba di. Áté âne na te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za hâiwa u mo, Cristu hã apâ we te te saprõni da, wa'upana wazada ĩdâ'â za'ra da hã.” Ãne hã asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã wei morĩ õ newa, ti'ai u.

Áté te za duré âne na 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za mo, adã 're ĩhâimana za'ra mono zéb u, Cristu hã te te hâiwa'utu da apâ.” Ãne hã asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za duré, Cristu hã apâ hâiwa'utu õ newa, ab're hawi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, te te 're ĩda'awêsãmri mono zém na, ma tô Mozési hã âne na âma rob'ui'éré, duréihã:

“Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô aipê'ê 're, 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'râwi. Taha na, ma tô duré dama 're asiwasu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, asadawa na.”

Ãne Mozési te te âma ĩrob'ui'érezé hã. Taha na, wa tô duré wa norĩ hã wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, Cristu, da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awêsãmri mono zém na, dawasédé te te oto da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. <sup>9</sup> Zezusi hã Asib'apito uptabi na, asadawa na danho'a 're sisi za'ra wa'aba mono wamhã, duré 'râwi aipê'ê 're 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zezusi te te ĩhâiwa'utuzém na, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi te za te te 're asõ'reptu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. <sup>10</sup> Zezusi hã wapê'ê 're, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwa'awêsãmri mono zé hã. Zezusi hã Wanhil'apito na danho'a, wa te dama 're ĩsisi za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé hã. <sup>11</sup> Duréihã Iza'iza hã ma tô duré âne na ĩbaihã na rob'ui'éré: “Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, niwamhã te te sina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. Te za te te dama âma 're a'uwaimrami u'âsi.” Ãne Iza'iza hã te te âma ĩrob'ui'érezé hã. <sup>12</sup> Zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, tô õhõ si, tâma 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Siwanhizari, tâma 're hâimana za'ra mono õ di oto ta norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, uburé Danhil'apito uptabi, te dama 're hâimana. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhã, ta norĩ ma, te za tô te te tâma âma 're a'uwaimrami, dama 're ĩsõpru mono zéb zarina. <sup>13</sup> Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô duré âne na rob'ui'éré:

“Ni'wam norĩ hã Danhil'apito uptabi te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tô te te 're anho'reptu, ĩhâiba mono bâ.”

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te âma ĩrob'ui'érezé hã.

<sup>14</sup> E niha te za tawamhã da te tiwi 're waptêrê za'ra, te te 're da'apawapto mono da hã, Cristu, da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ nherê. Ãne wamhã, dama waihu'u õ di. Duré Zezusihi wasu'u'wê hã

dapo're'õ na da te 're wapari za'ra mono õ ré hã, e niha te za da te dasina 're umnhasi za'ra, Zezusi hã. Da te dasina 're umnhasi waihu'u za'ra mono õ di. E niha te za duré Zezusihi wasu'uwẽ na, da te 're dapawaptob za'ra mono õ nherẽ, da te 're wapari za'ra. Dama waihu'u õ di. <sup>15</sup> Duré, e niha te aré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro, ãmreme na te te 're dapawaptob za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te datẽme 're satõrĩ za'ra mono õ nherẽ. Æne wamhã, te te ãma 're dapawapto waihu'u za'ra mono õ di aré. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tõ te te datẽme 're satõrĩ za'ra tõ. Duréhã Iza'iza hã ma tõ ãne na ãma rob'ui'ére:

“Rowasu'u wẽ hã nima hawi da te dama 're ãwisi za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.”

Æne ma tõ Iza'iza hã romhã ré rob'ui'ére, Zezusihi wasu'uwẽ hã ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datẽme 're ãwisi za'ra mono zém na hã.

<sup>16</sup> Tawamhã Zezusihi wasu'uwẽ hã, ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datẽme 're ãwisi za'ra mono nherẽ, uburé da te ãma 're saze za'ra mono õ di, wẽ nherẽ. Iza'iza hã ma tõ duré ãne na ãma rob'ui'ére, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te te ãnharizém na: “Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u'wa za'ra mono wamhã, e ma tõ aiwasu'u na da te 're wazaze za'ra. Mare di. Da te ãma 're wazaze za'ra mono õ di.” <sup>17</sup> Tane nherẽ, Cristuhu wasu'uwẽ na, da te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ nherẽ, da te ãma 're sasõmri waihu'u za'ra mono õ di. Cristuhu wasu'uwẽ hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono wapsi, te za da te 're saze za'ra.

<sup>18</sup> E zudezu norĩ hã zahadu ãwasu'uwẽ hã te te 're wapari za'ra mono ã bâ bété. ãwasu'uwẽ hã ma tõ te te 're wapari za'ra aré ta norĩ hã, tõ sena. Duréhã Dawi hã ma tõ ãne na ãma rob'ui'ére:

“ãsadawa wasu'u'wa norĩ mreme hã ma tõ daro mono bâ te te 're ropé.

Ta hã ma tõ ropã dapo're na da te 're wapari za'ra, daro mono bâ.”

Æne ma tõ Dawi hã ãma rob'ui'ére.

<sup>19</sup> E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã ãwasu'uwẽ te te 're wapari za'ra mono wamhã, e te te 're waihu'u za'ra mono õ di. Ma tõ te te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, tipẽ'ẽ na te te sima 're wẽ za'ra mono õ di, te te 're ãsaze za'ra mono da hã. Zudezu'õ norĩ si, ma tõ te te sima 're wẽ za'ra, te te 're saze za'ra mono da. Æne na, ma tõ Mozési hã duréhã ãma rob'ui'ére 'rata, zudezu norĩ ma 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãrowaihu'u za'ra zém na hã:

“ãnhib'a'uwẽ'õ aré 're ãnomro mono norĩ hã oto ãma 're ãnhib'a'uwẽ za'ra mono wa, te za oto ta norĩ hã asiwi 're ãruiwapari za'ra wa'aba mo, ãzadawa parab õ nherẽ.

Ta norĩ hã aré te te 're ãwaihu'u pese za'ra mono õ nherẽ, wa tõ ãma 're ãnhib'a'uwẽ za'ra aré. Taha wa, te za asib'ru na sada 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, ãzadawa parab õ nherẽ.”

Æne zudezu norĩ ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãrowaihu'u mono zé hã.

<sup>20</sup> Iza'iza hã ma tõ duré ãne na ãsa'u ãma rob'ui'ére, zudezu'õ norĩ wasu'u na hã. Zudezu norĩ hã te te siwi 're ãwẽ'õ pese za'ra mono zém na, ma tõ siptete sina ãma rob'ui'ére, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na:

“Ni'wam norĩ hã aré ãzõ 're sõpré u'ãsi mono õ nherẽ, ma tõ te te siwi 're ãsãmri za'ra.

ãzõ 're ãnharĩ za'ra mono õ nherẽ, wa tõ ta norĩ ma 're ãsiwaihu'u za'ra.”

<sup>21</sup> Æne na ma tõ duré Iza'iza hã zudezu norĩ ãma rob'ui'ére, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na:

“Wa hã wa tô aré Izarazéhé nhihudu norĩ zô 're ãnhimiwê u'âsi za'ra, te 're azawi pese mono wa, apã ãtême we 're sihutu mono da. Ta norĩ hã po're ãna 're nomro u'âsi mono wa, te te siwi 're ãwê'ô pese za'ra mono nherê, wa tô aré sô 're ãnhimiwê u'âsi za'ra, te 're ãsawi pese za'ra mono zéb zarina.”

Ãne ma tô Iza'iza hã 'Re ãhãimana u'âsi mono mreime na ãma rob'ui'ééré, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã.

## 11

*'Re ãhãimana u'âsi mono, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma 're ãpê'ézé mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> E tawamhã, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê norĩ hã ma tô te te siwi 're wê'ô za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Mare di. Te te siwi 're awê'ô mono ô di. Mare uptabi di. Wa hã bété, Izarazéhé nhihudu 're ãmorĩ hã, duré Abra'ãhã nhihudu 're ãmorĩ hã. Duré Bêzamihĩ nhihudu norĩ siré 're ãmorĩ wamhã, e ma tô siwi ãwê'ô, Izarazéhé nhihudu 're ãmorĩ nherê. Mare di. Te te siwi ãwê'ô ô di, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã.

<sup>2-3</sup> Tinhib'a'uwê norĩ hã, tô sena te te siwi 're awê'ô mono ô di 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, duréihã ãsãna'rata hawimhã, te te sima 're ã'apisutu mono norĩ hã. Duréihã Eriasi hã 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ ãma ãwasété na ãma za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma. Ãne na te te ãma ãrob'ui'éérézê hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ãne ma tô ãma rob'ui'ééré:

“Wanhíb'apito, asadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tô ta norĩ hã te te 're simro. Duré êtê za'ra 'manharĩ hã, ãsisiwi aima danhoprubzéb da, marĩ, da te ãwa 're ãsa'ra za'ra mono zé hã ma tô uburé te te 're prub za'ra, êne hã. ãsiwaprosi uptabi, wa oto 're ãhãimana, te 're ã'asawi pese mono hã. Taha 'ru te, te duré ãzada 're hãimana za'ra, ãzama te te siwi ãwĩrĩ da.”

Ãne Eriasi hã 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, Izarazéhé nhihudu ãma ãwasété na te te ãsa'razém na te te ãma ãrob'ui'ééré hã, ãbaihá na. <sup>4</sup> Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono hã e niha ma tô asa tãma waihu'u, Eriasihi ma. Ãne ma tô tãma waihu'u:

“Ãme ãnhib'a'uwê nhipti'ai ãma hã, wa tô te ãsima 're sawi pese za'ra, 7 miu na ãhãiba za'ra hã, tisiré norĩ wazari si'utõrĩ tã da dame, ãhãiba'ô na dame ãma 're ãwata za'ra mono ô norĩ hã, Ba'a na romhãiba nhisi ãma hã. Ta norĩ si, te ãzarina 're hãimana u'âsi za'ra.”

Ãne 'Re ãhãimana u'âsi mono hã Eriasihi ma, asa te te ãwaihu'uzém na rob'ui'ééré hã. <sup>5</sup> Tane te duré ãhãna hã dama 're romhãimana za'ra. Da'ãma 're pê'ézé mono wa, da'ãma 're ãsiwãrĩ mono zéb zarina, ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te sima 're ãpisutu, umro na, ãsib'a'uwê uptabi si oto 're hãimana za'ra mono da. <sup>6</sup> E tawamhã, marĩ hã te te 're ã'manharĩ wê za'ra mono zéb zarina, ma tô te te sima 're ãpisutu, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, zudezu norĩ hã. Mare di. Taha zarina te te sima 're ãpisutu mono ô di. Taré ãma 're ãpê'ézé za'ra mono zéb zarina, ãma 're ãsiwãrĩ ze za'ra mono wa, ma tô si'uihã na te te sima 're ãpisutu, õhõ ãma si 're hãimana u'âsi za'ra mono da. Marĩ hã da te 're ã'manharĩ wê za'ra mono zéb zarina, te te sima 're da'ãpisutu mono 'wa'ãhã, ãne zarina 'wa'ãhã, aré senai ô di, 'Re ãhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ãpê'ézé mono zéb zarina si, da'ãma 're ãsiwãrĩ mono zé hã.

<sup>7</sup> Tawamhã e niha, wa za ãne na hã ãma waihu'u pese za'ra ni. Ãne, wa za oto ãma waihu'u za'ra ni. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ãhãimana u'âsi

mono, ĩwasédé hã te te oto ãma 're ab'madâ'â tō mono da, duré taha zarina te te 're ĩwēsãmri za'ra mono zéb da hã, sô 're sôpré u'âsi mono nherê, te te sina tâma ãma 're uwaimrami za'ra mono ô di, ta norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, umro na te te sima 're ĩpisutu za'ra mono norĩ si, ma tō te te sina tâma 're uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwēsãmri za'ra mono zém na hã. Tane nherê, ni'wam norĩ hã Izarazéhé nhihudu nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ si ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã po're nhitob za'ra, ĩmreme hã te te 're waihu'u za'ra mono ãna, a'â 're nomro mono da. <sup>8</sup> Duréihã Mozési hã ma tō ãne na ãma rob'ui'éré:

“Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ta norĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're po're nhitob za'ra, simipari ãna 're hâimana za'ra mono da a'â. Ta norĩ hã ma tō duré te te 're 'rãiwamnarĩ za'ra, rosa'rata waihu'u ãna, a'â 're nomro mono da. Taha wa, te ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're waihu'u za'ra mono ãna, siwa'ru 're hâimana za'ra.”

Ãne duréihã Mozési hã te te ãma ĩrob'ui'érezé wasu'u hã. <sup>9</sup> Dawi hã ma tō duré ãne na ta norĩ ãma rob'ui'éré za'ra, zudezu norĩ ãma hã:

“Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ma, ĩwê na tâma 're sôprub za'ra mono wê te, ma tō 're si'madâ'â ze za'ra, taha na tâma 're rowê za'ra mono da newa. Taha wa, marĩ wasété pire na 're si'marôpãrĩ za'ra mono neza, 'rãwi. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te hã za'ra neza.

<sup>10</sup> Te te duré 're tōmo nhitob za'ra mono neza, datob'a na 're ĩdanomro mono ne, 're nomro mono da oto. Duré ta norĩ hã marĩ pire hã da te 're 'wasari mono wa, ĩré 're ĩdanhĩhãpã za'ra mono ne, te te 're robzépata u'âsi za'ra mono neza.”

Ãne duréihã Dawi hã Izarazéhé nhihudu norĩ ãma, te te ĩrob'ui'érezé wasu'u hã.

<sup>11</sup> E tawamhã, zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're si'marôpãrĩ za'ra mono nherê, apã ĩtême 're wahutu waihu'u za'ra mono ô di za. E tawamhã apã ĩtême 're sipizari waihu'u za'ra mono ô di za. Te za tō apã ĩtême 're sipizari za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're sipizari za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu'ô norĩ ma a'â pisutu za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hã. Zudezu norĩ hã te te ãma 're ruiwapari za'ra mono da, ma tō zudezu'ô norĩ ma a'â pisutu za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hã, zudezu norĩ hã apã ĩtême 're sipizari za'ra mono da, te te 're ĩda'anho'reptui mono zém niwĩ. <sup>12</sup> Zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwēsãmri za'ra mono zéb da hã, te te sina tâma 're uwaimrami za'ra mono ô wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu'ô norĩ ma, hãiwa hawi marĩ ĩwê na tâma 're sôprub za'ra, daro mono bâ. Tawamhã zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, ahã uptabi na apã za ĩtême 're sipizari za'ra mono wamhã, tawapsi, te za oto marĩ ĩwê uptabi hã te te dama 're anhomri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hãiwa hawi, uburé tinhĩb'a'uwê norĩ ma hã.

*Zudezu'ô norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩanho'reptui mono zé wasu'u*

<sup>13</sup> Zudezu'ô norĩ, wa za oto aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. Wa hã te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé hã, taréi ô di. Taha wa, wa za tō ĩnhĩmĩ'ê na te aima 're romhuri u'âsi za'ra wa'wa. <sup>14</sup> Wa hã te aima 're romhuri za'ra wa'aba mono wa, ĩsiré zudezu norĩ hã te te ãma 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono da, wa tō ta norĩ si te ĩsima 're wê za'ra, ni'wam norĩ hã apã

'Re ìhâimana u'âsi mono u 're sipizari za'ra mono wa, te te 're anho'reptui mono da. <sup>15</sup> Ta norî hã te te 're saze za'ra mono õ wa, ma tã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã asa te te siwi 're awê'õ, a'â. Æne wa, ma tã a'â ai'âma si 're siwadi za'ra wa'wa, zudezu'õ norî âma hã. Tane nherê, ta norî hã niwapsi 'Re ìhâimana u'âsi mono u, apã 're ìsipizari za'ra mono zéb zarina, te te 're wêsãmri za'ra mono wa, te za oto rowê uptabi na 're hâimana za'ra, ìwasédé hã te te oto âma 're ì'ab'madâ'â mono õ zarina. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, apã 're dahâiwa'utu za'ra mono wa, dama 're ìrowê za'ra mono ne, te za oto ta norî hã rowê uptabi na 're hâimana za'ra.

<sup>16</sup> Æne na, wa za oto aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ì'u'êtê wapu hã da te 're 'manharî za'ra mono wamhã, sebre õ ré, te za syry na da te 're po'o za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da te 're sãmri za'ra mono da. Misi ì'u'êtê wa'õno hã da te tãma 're sãmri za'ra mono nherê, wahuré da te tãma 're ìsãmri za'ra mono zé, te wasu'u. Duré âté ni'wa hã te za 'Re ìhâimana u'âsi mono ma tinha, ãne: “Ã hã wede 're ìsa mono zari hã wa aima pisutu, ate da.” Æne hã wede hã zahadu 're sa mono ré, ni'wa hã wedezari si 'Re ìhâimana u'âsi mono te da, te te tãma pisutu nherê, ìpanhipti zama ìte hã za. Ã hã wedezari hã, Izarazéhé nhihudu norî hi'rata norî, te wasu'u. Duré ìpanhipti hã ta norî nhihudu norî, te wasu'u. Izarazé norî hi'rata norî hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, 're hâimana za'ra mono da, te te 're ìpisutu za'ra mono ne, te za duré ìsihudu norî zama tãma 're hâimana za'ra, wedezari si 'Re ìhâimana u'âsi mono te da, da te tãma 're pisutu za'ra mono nherê, ìpanhipti zama ìte ne. <sup>17</sup> Æne na, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté azeitona wede hã te a'ubuni wi 're sa, oriwera na ìsisi hã 'madâ'â âna ìprédu hã, tede'wai õ nherê. Ta hã zudezu'õ norî, te wasu'u. Duré azeitona wede hãiba amo hã te duré 're sa, danho'a da te dasiwi 're ì'madâ'â pese mono hã. Ta hã zudezu norî, te wasu'u. Tawamhã áté azeitona wede hã danho'a 're ìsa mono panhipti hã te za nima niwîp si panhipti nhi'ê za'ra ni, taré simi'wara da, dasiré 're 'rã za'ra mono õ wa. Ta hã, zudezu norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìsaze za'ra mono õ norî, te wasu'u. Áté a'ubuni wi azeitona wede 're ìsa mono panhipti hã te za misi wê'ê ni, azeitona wede hãiba amo hã dama ì'madâ'â pese u ìwede wãi wa, da te âma wasisi da, dasiré oto 're 'rãi mono da. Ta hã, zudezu'õ norî âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono, oto âma 're ìsib'a'uwê za'ra mono zé, te wasu'u. Tawamhã azeitona wede, dama ì'madâ'â pese wede wa'u na te za oto tipanhipti prédu, wê na, a'ubuni wi azeitona wede 're ìsa mono panhipti hã rob'rãi wede amoi u, da te âma ìwasi hã. Tane duré, zudezu norî ma, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã marî wê na tãma 're ìsõprub za'ra mono zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa oto, zudezu'õ norî na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ma hã. <sup>18</sup> Taha wa, rob'rãi wede, dama ì'madâ'â pese panhipti hã 're 'rã za'ra mono õ wa, da te 're ìsi'ê za'ra mono ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono a'â te te siwi 're ì'awê'õ mono norî ma, aipire na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, asina 're sa'ra wa'aba mono õ di za. E ìwede panhipti wa'ui hawi, te ìwede zari hã 're prédu za'ra. Mare di. Ìwede zari hawîp si, te ìwede panhipti hã 're prédu za'ra. Tane, a norî wa'wa hã zudezu norî ma, aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, aipire na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'rãwi asina 're aiwata waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

<sup>19</sup> Zudezu'õ norî, áté ãhã wasu'u zarina, te za ãne asima 're ìnharî za'ra wa'aba mo: “Re ìhâimana u'âsi mono hã rob'rãi wede panhipti, da te 're



ĩsi'ě za'ra mono ne, e marĩ da, ma tō te te siwi 're awě'ō, zudezu norĩ hã. Wa norĩ hã ĩwa'rãmi 're wahâimana za'ra mono da, ma tō ta norĩ hã te te siwi 're awě'ō. Rob'rãi wede amo panhipti hã ĩwede amo na da te âma 're ĩwasisi za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã 're wahâimana za'ra, ĩ'upana za'ra." <sup>20</sup> Āne na asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za tō asima âma 're ĩrowaihu'u za'ra wa'aba mo, ta norĩ âma hã. Ta norĩ hã ma tō te te 're awě'ō tō siwi, te te 're saze za'ra mono ō wa. A norĩ wa'aba si 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te tō ta norĩ wa'rãmi 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tane nherě, a norĩ wa'wa hã asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ō di za. Tō'ã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono si asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo. <sup>21</sup> E 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu norĩ ma, tinhimihâzé te te tãma 're ba'a za'ra mono ō nherě, te za bété a norĩ wa'aba ma tinhimihâzé hã te te aima 're ba'a za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Mare di. Te za tō te te 're aihã za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono si asiwi 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo. <sup>22</sup> Āhã wasu'u na, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã âma waihu'u za'ra ni. ĩsimihâzé pire na zama, wa za duré âma waihu'u pese za'ra ni. Tiwi 're ĩsi'marōpãrĩ pese za'ra mono norĩ si, te za te te 're ahã za'ra za'ětě. Tane nherě, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ĩwě na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, tãma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tō rowě hã te te aima 're pisutu u'âsi za'ra wa'wa, hãiwa hawi, ai'âma 're ĩpě'ězé za'ra wa'aba mono zéb zarina. Āne na tãma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō wamhã, a norĩ wa'aba zama te za te te siwi 're aiwě'ō pese za'ra wa'wa, rob'rãi wede panhipti hã 're 'rã za'ra mono ō wa, da te 're ĩsi'ě za'ra mono ne. <sup>23</sup> Duré zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'ō'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u oto 're sipizari za'ra mono wamhã, te za oto apã âma 're sib'a'uwě za'ra, ta norĩ âma. Āne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, zudezu norĩ ma, apã te te 're ĩ'manharĩ wě za'ra mono zéb da hã. <sup>24</sup> Āne na, wa za oto rowasu'u na aima 'rãsutu za'ra wa'wa, azeitona wede panhipti wasu'u na âma ĩsimiré'ézém na hã. A norĩ wa'wa hã zudezu'ō na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, a'ubuni wi azeitona wede panhipti, da te 'maiwě'ěi wa, azeitona wede dama ĩ'madã'ã pese wede u, da te âma ĩwede wasisi ne, te oto simisutu 're aihâimana za'ra wa'aba mo, zudezu norĩ me. Duré zudezu norĩ hã azeitona wede dama ĩ'madã'ã pese panhipti ne, te 're hâimana za'ra. Taha wede panhipti hã da te 're si'ěi mono wa, da te 're ĩsãmra mono hã ĩ'madã'ã'wai ma, tãma wapure di, tō ĩwede na apã te te âma 're ĩ'ato mono da hã. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã wapure di, zudezu norĩ âma apã 're ĩsib'a'uwě za'ra mono zéb da hã, ta norĩ hã tiwi 're sipizari za'ra mono nherě, aré.

*Zudezu norĩ hã, ahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, za apã 're ĩsipizari za'ra mono zé wasu'u*

<sup>25</sup> ĩsisãnawã norĩ, zudezu'ō na da te 're aiwaptērě za'ra wa'aba mono norĩ hã, marĩ aré dama ĩwaihu'u'ō na roti pire wasu'uzém na wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono tō da. Zudezu norĩ upana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma wa'aba si 're sib'a'uwě mono newa, 'rãwi asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono tō da, wa za oto âne na aima rowasu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, pě'ě tete uptabi na 're hâimana za'ra

mono nherë, pë'ë tete u'âsi, tiwi 're hâimana za'ra mono ò di za. Duréihã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima ìpisutu sirômo zéb zarina, zudezu'ò norî hã da'ahâ uptabi na Cristu za da te 're ìsaze za'ra mono norî za'ratazê hã, oto ìwa waptã'ã wapsi, te za oto zudezu norî hã ahâ uptabi na ìtème 're sipizari za'ra, òhõ ãma si oto 're nomro mono da. <sup>26</sup> ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìsõ'reptu za'ra mono zéb da hã, Izarazéhê nhihudu norî hã. ãne na ma tô duréihã Iza'iza hã ãma rob'ui'ééré siro, ta norî ãma hã:

“Danho'reptui'wa da hã, Zeruzarë ãma Si'ã na sa'a nhisi ãma, dasiré za 're ìhâimana mono hã, tame.

Ta hã Zacoho nhihudu norî 're ìwasété za'ra mono zé hã te za te te tãma 're apari.

<sup>27</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norî ãma tinhimirosa'rada hã waihu'u siro, ãne: “Ta norî ma, te ìropisutuzé hã wa za tô tãma ãma uwaimrami za'ra, ìwasédé te tãma 're ì'apari mono zém na.”

ãne Iza'iza hã ta norî ãma te te ìrob'ui'éérézé wasu'u hã.

<sup>28</sup> Zudezu norî hã Cristuhu wasu'uwë hã ma tô ahâ na te te siwi 're wë'ò za'ra. Taha wa, te oto 'Re ìhâimana u'âsi mono nhitob'ru ne 're hâimana za'ra. Taha wa'rãmi, ma tô ai'ãma 're siwadi za'ra wa'wa, asiré zudezu'ò norî ãma hã. Tane nherë, ìsib'a'uwë 're nomro mono da, te te pisutu za'ra wa, te ta norî hã te te 're azawi pese u'âsi sima, ta norî hi'rata ma, te te sina ìropisutu za'ra zéb zarina. <sup>29</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're da'apisutu mono nherë, duré marî ìwë na dama 're sôprüb za'ra mono nherë, e te za tinhimirosa'rata na te te ãma 're saprî. Mare di. Misi haré, ìsimirosa'rada hã te tãma 're hâimana u'âsi. <sup>30</sup> Duréihã, aih'i'rata norî wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ãna, ma tô aré 're hâimana za'ra, zudezu'ò norî hã. Tane nherë, zudezu norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're sazei pese za'ra mono ò wa, ma tô oto ai'ãma 're pë'ézé za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwë za'ra wa'aba mono da, zudezu'ò 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherë. <sup>31</sup> A norî wa'wa hã aré asimipari ãna 're anomro aba mono nherë, ai'ãma 're ìpë'ézé za'ra wa'aba mono ne, te za oto duré zudezu norî ãma zama 're pë'ézé 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, po're ãna duré ta norî hã tiwi 're hâimana za'ra mono nherë.

<sup>32</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, danhimipari ãna 're danomro mono wa, ma tô te te siwi 're da'awë'ò pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ì'ab'madã'ã mono hawî. Dazazéb 're, da te 're danheme mono wa, apã dasi'uihã na 're ìdawairébé waihu'u mono ò ne, dawasété hawî 'rãwi 're dasisõ'reptui waihu'u za'ra mono ò di. Taha na, dasi'uihã na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tô te te siwi 're da'awë'ò. Uburé da'ãma 're pë'ézé mono da, ma tô ãne hã te te dama 're apisutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

*Ìwaihu'u pese na 'Re ìhâimana u'âsi mono wasu'u*

<sup>33</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're ìsiwamri mono zé hã tãma sa'ëtë uptabi di, te te dama 're ì'ab'manharî wë mono zéb da hã. Ìwaihu'u pe hã tãma sa'ëtë uptabi di duré. E 'wa hã te za marî hã te te sima 're ì'apisutu mono zé hã tiwi waihu'u. E 'wa hã te za duré tiwi waihu'u, uburé marî hã te te 're ì'ab'manharî mono zé hã. <sup>34</sup> Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré:

“E 'wai ma, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã waihu'u pese di.

E 'wa hã roti na tãma ìwa'rãmi'wa da hã, te 're hâimana. Robaba di.”

<sup>35</sup> Wah'i'rata hãiba amo hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'ééré, Zo na ìsisi hã:

“Re ìhâimana u'âsi mono si, roptede'wa 're hâimana mono nherê, e niha te za ni'wa hã marĩ hã tãma tisõ, ìwa'rãmi marĩ na te te tãma ìwa'âbã da hã. Æne hã robaba uptabi di, tãma hã.”

Æne ma tõi Zo hã rob'ui'ére, durêihã.

<sup>36</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono si ma tõi uburé te te aropoto, sima. Taha wa, te uburé marĩ hã te te 're ab'madâ'â, tiwaihu'u pese na. Æne wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, aihĩni, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tõi.

## 12

*'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're ìdasisõmri za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Ìsisânawã norĩ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã e wa'ãma 're pê'ézé mono õ di, wa'ãma 're ìsiwãrĩ mono zéb da hã. Wa'ãma 're ìpê'ézé mono zé hã, tãma sa'êté uptabi di. Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa, ãne na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, te za 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna. Taha ma si, te za aiwê uptabi na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, te te 're ai'madâ'â wê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Æhã zarina, âma 're anomro wê u'âsi aba mono wamhã, taha si tõi sena, âma 're ì'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. <sup>2</sup> Ti'ai ãma dahâimana wasété na 're ìdanomro mono norĩ ãma hã, 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono wi si, te za 're ìrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wê na si, aipê'ê 're, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zép tém na si, oto 're anomro aba mono da. Tawapsi te za 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te aima 're ìpisutu za'ra wa'aba mono hã asina 're ìwaihu'u pese za'ra wa'aba mo, marĩ ìwê si tãma 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã.

<sup>3</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ma tõi ìpisutu, ìsada wa wasu'u'wa na oto 're ìhâimana mono da. Taha wa, wa za oto ãne na aima roti pese za'ra wa'wa. Dama aipire na, duré dama aiwê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ nherê, 'rãwi aipire na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tõi te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa, õhõ ãma si oto 're anomro aba mono da. Tane nherê, aihĩni ìsazei'wa, asiré 're anomro aba mono nherê, ni'wam norĩ si te ìsazei pese 'wa hã 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã ìsazei prãĩ 'wa, te 're hâimana za'ra. ìsazei prãĩ 'wa norĩ hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono newa, 'rãwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're sazei pese za'ra wa'aba mono õ nherê. <sup>4</sup> Dahâiba misi nherê, dahâiba na hã marĩ hã dama 're ìhâimana za'ra mono hã ahã di, tite mono bâ te te 're ìromhuri za'ra mono zéb da hã, dapara hã duré danhib'rada hã, duré dato hã, uburé ìré 're ìdahâimana za'ra mono hã. <sup>5</sup> Tane hã wa oto wa norĩ hã wasiré ìsazei'wa norĩ hã Cristuhu ãma, wa'ahã nherê, 're wahâimana za'ra, simisutu. Dahâiba misi nherê, dahâiba na marĩ hã ahã na dama 're ìhâimana za'ra mono hã, tite mono bâ te te 're ìromhuri za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wasiré ìsazei'wa norĩ hã wanhimiromhuri mono bâ sipu'u pese na, wa te 're romhuri za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, dahâiba misi 're ìdahâimana za'ra mono ne, simisutu wasiré 're wahâimana za'ra mono wa oto. <sup>6</sup> Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi wa, romhuri te te wama 're ì'apisutu mono zéb zarina, wasipu'u pese na, wa za wa te tãma 're romhuri za'ra, wate mono bâ, ãma 're ìwasipawaptob za'ra mono zéb da hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na

Īsazei'wa norĩ ma si te te āma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da, te te sima 're wa'apisutu mono wamhã, taha zarina si, wa za tō āma 're wasipawaptob u'āsi za'ra. Īsimiroti zarina si, wa za wa te 're sadawa wasu'u za'ra, wasiré Īsazei'wa norĩ ma. <sup>7</sup> Duré ni'wam norĩ hã Īsazei'wa norĩ pawapto'wa da, te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za tō taha zarina si te te tãma 're dapawaptob u'āsi za'ra. Duré 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te za tō ta norĩ zama ĩsarina si te te āma 're dapawaptob za'ra. <sup>8</sup> Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã te te sima 're apisutu mono wamhã, te za Īsazei'wa norĩ ma, ĩsimiroti zarina si te te 're rowahutu za'ra, te te 're wapari za'ra mono wa, pẽ'ẽ toi u'āsi, āma 're hãimana za'ra mono da, siptete sina. Duré ni'wam norĩ hã tinhibrom na dama 're sōprub za'ra mono da, te te sima 're apisutu mono wamhã, te za tō ta norĩ hã dawĩ 're sōti za'ra mono āna, dama āma 're sōprub za'ra, sa'ětē na. Duré ni'wam norĩ hã Īsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da, te te 're apisutu mono wamhã, te za tō simi'ẽ na te te 're 'madâ'â u'āsi za'ra, ta norĩ zama. Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za da'āma 're pẽ'ězé za'ra, daházé ré norĩ āma, duré dawĩ 're ĩrobzei'ō za'ra mono norĩ āma. To sina, te za āne zarina te te 're dapawaptob za'ra, ta norĩ hã. Āne wa za wa te wasima 're rob'ma'wamarĩ, romhuri mono bâ, dahãiba hã misi nherē, dahãiba na marĩ hã ahã na dama 're ĩhãimana za'ra mono hã tite mono bâ te te sima 're ĩromhuri za'ra mono ne.

<sup>9</sup> Taré asimizawizé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono tō da, te za tō sena asimizawi pese zé hã aima 're hãimana u'āsi za'ra wa'wa. Uburé marĩ wasété nhiti, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'ō pese za'ra wa'aba mono sina. Uburé aihãimanazé ĩwē na si te za oto 're aihãimana za'ra wa'aba mo. <sup>10</sup> Dasisānawāi uptabi hã 're ĩdasisawi pese za'ra mono ne, te za a norĩ wa'wa hã 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu āma asisānawā oto asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa. Te za duré 're asiwazé pese za'ra wa'aba mo. <sup>11</sup> Aiwa'a āna, te za duré 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Wanhĩb'apito ma si, te za asimi'ei uptabi na 're ĩromhuri u'āsi za'ra wa'aba mo, aihãiba tiwi 're sawi za'ra wa'aba mono āna. <sup>12</sup> Uburé marĩ ĩwē hã 'Re ĩhãimana u'āsi mono, za te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zō, wa za sō 're wanhimipari za'ra mono sina, 're wahãimana za'ra, wato sina. Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherē, te za asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mo. 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'āsi aba mo. <sup>13</sup> Asiré Īsazei'wa norĩ wi, marĩ zō tiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra mono zéb zarina, te za asimarĩ na 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré darob amoi hawi atēme 're sihutu aba mono wamhã, te za sō 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asiré Īsazei'wa norĩ zō hã, asōrōwa u 're 'mazasi za'ra wa'aba mono da.

<sup>14</sup> Duré Zezusihi zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, āne wamhã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, 're dahãiba 'ru za'ra wa'aba mono ō di za, te te 're da'ahã za'ra mono da. Rowē hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono da si, te za da'āma tãma 're aimreme zusi aba mo. <sup>15</sup> Ni'wam norĩ hã toi uptabi na 're hãimana za'ra mono wamhã, ĩsine te za 're atoi uptabi za'ra wa'aba mo, ĩsiré. Duré ni'wam norĩ hã pẽ'ězé uptabi na 're hãimana za'ra mono wamhã, ĩsine te za duré aipẽ'ězé uptabi na ĩsarina 're aihãimana za'ra wa'aba mo. <sup>16</sup> Duré simisutu te za asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo, asiré Īsazei'wa

nherē, asisada 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tō da. Duré aiwē na 'rāwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ō di za. Duré dama ĩpire norĩ zapari, marĩ na romhuri wapu na da te dasima 're ĩromhuri za'ra mono zé hã asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono ō di za, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da, ta hã wapu nherē. Duré asiré norĩ nhipai u aiwaihu'u pese na 'rāwi asi'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za.

<sup>17</sup> Duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama āma 're wa'rāmi wasété za'ra wa'aba mono ō di za. Marĩ ĩwē si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono na si, te za asima 're asōpré u'āsi aba mo, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wa, da te ai'āma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tō da. <sup>18</sup> Asada 're dahāimana za'ra wa'aba mono nherē, rowē na si dasiré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, te za asina 're ĩrosa'rata wē u'āsi za'ra wa'aba mo. <sup>19</sup> Duré nimahã na, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhāimana u'āsi mono upana asi'uihã na 'rāwi 're asi'ruiwa'ābã za'ra wa'aba mono ō di za. Taha si, tinhimihâzém na te te 're ai'ruiwa'ābã za'ra wa'aba mono da, te za ôhō si 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo. Duréhã āne na ma tō Wanhĩb'apito mreme na rob'ui'éré, Mozési hã:

“Wa hã ĩsiwaprosi, wa za te 're da'a'ruiwa'ābã. ĩwétési, wa za te dama āma 're awa'rāmi, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã.”

Āne duréhã Wanhĩb'apito mreme na rob'ui'éré wasu'u hã, ĩbaihã na hã. <sup>20</sup> Duré āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti amo na rob'ui'éré wasu'u hã:

“Asitob'ru norĩ hã mra te te 're sēpata za'ra mono wamhã, ĩsa na te za 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu wamhã, te za tãma 're ĩ'ōb za'ra wa'aba mo. Āne zarina, asitob'ru norĩ ma, 're 'manharĩ wē za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã 'rāwi 're siwaihu'u za'ra mono wa, te za aima 're siséb za'ra wa'wa.”

Āne duréhã 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'éré wasu'u hã. Āhã zarina si te za dama 're ĩ'manharĩ wē u'āsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'rāwi asi'uihã na 're asi'ruiwa'ābã za'ra wa'aba mono ō di za. <sup>21</sup> Āhã wasu'u na, wa za oto ĩnhimirowasu'u na hã aima 'rāsutu za'ra wa'wa. 'Rāwi dasi'uihã na 're ĩdasi'ruiwa'ābã za'ra mono zém na hã da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono ō di za. Marĩ ĩwē si te za dama 're ĩ'manharĩ wē u'āsi za'ra wa'aba mo, taha na dahāimana wasédé hã dawĩ 're uprosi za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina, tō sena oto ai'āma 're dasiwadi za'ra wa'aba mono da.

## 13

*Ti'ai āma dama ĩpire norĩ nhimiroti, da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da na rowasu'u*

<sup>1</sup> Ti'ai āma dama ĩpire norĩ hã, roti'wa norĩ hã si'uihã na 're sipisutu za'ra mono ō di, dama 're si'apito za'ra mono da hã. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'apisutu mono zarina si, te dama 're hāimana za'ra uburé. Taha wa, te za uburé aihĩni 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti hã. <sup>2</sup> Ni'wam norĩ hã dama ĩpire norĩ nhimiroti te te siwi 're wē'ō za'ra mono wamhã, taha si te te siwi 're wē'ō za'ra mono ō di za. ĩ'u'ābã te za duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'apisutu mono zé hã te te siwi 're wē'ō za'ra. Āne hã ni'wam norĩ te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, 'rāwi te za si'uihã na te te sisada 're sani za'ra, ti'ai āma dama ĩpire norĩ nhimihâzé hã, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para. <sup>3</sup> Āne, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono norĩ si, te za dama ĩpire norĩ nhimihâzé ma,

're pahi za'ra. Tanei ò di, marĩ te te 're ì'manharĩ wē za'ra mono norĩ hã. Dama ìpire norĩ ma, 're pahi za'ra mono ò di za. Taha wa, te za ìwē si 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mo, dama ìpire norĩ ma, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono ãna, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za te te 're aiwēsãmri za'ra wa'wa, ti'ai ãma dama roti'wa norĩ hã. <sup>4</sup> Ta norĩ hã te 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra, ìwē na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, rowē na 're asimroi wa'aba mono da. Tane nherē, marĩ ìwasété si 're 'manharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tō tãma 're aipahi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dama ìpire norĩ hã tō sena siptete uptabi wa, te te 're ìdahã za'ra mono zéb da hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa para, te ìsimipari'ò norĩ hã te te 're hã za'ra. <sup>5</sup> ãne wa, te za uburé ti'ai ãma dama roti'wa norĩ nhimiroti hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo, asimipari ò wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're aiwē'ò pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te 're aihã za'ra wa'aba mono tō da. Duré 're aihãimana wē za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, tãma ãma 're ì'uaimrami za'ra wa'aba mono na, aipē'ē 're asimirosa'rata na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, te za ìsarina dama ìpire norĩ nhimiroti hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo.

<sup>6</sup> Taha wa, dama ìpire norĩ nhimipisutuzéb zarina te za duré rob'uiprazé hã syry na tãma 're ìpo'o za'ra wa'aba mo, ti'ai ãma dama ìpire norĩ ma. E marĩ wa. Dama ìpire norĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra mono wa. <sup>7</sup> Taha wa, te za tō ìsarina tãma 're ìpo'o za'ra wa'aba mo, aipawa'ãbãzé hã duré uburé marĩ uiprazé hã. Te za duré tãma 're aihãimana prédub za'ra wa'aba mo, dama roti'wa norĩ ma.

*'Re ìdasisawi pese za'ra mono zé wasu'u*

<sup>8</sup> Wa'ãbã ãna, dawĩ 're ìrowaibui wa'aba mono zém na hã, taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono ò di za. Te za dama ãma 're ì'uaimrami za'ra wa'aba mo, dama 're ìropisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asimizawizém na si te za 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re dazawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, uburé 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ìrob'ui'érézém na te za asina tãma ãma 're ì'uaimrami za'ra wa'aba mo. <sup>9</sup> Duréihã 'Re ìhãimana u'ãsi mono, Mozésihĩ ma, te te ìwaihu'uzéb zarina te te ãma dama ìrob'ui'érézé hã, ãne:

“Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ò di za. Duré 're danhimroi wa'aba mono ò di za. Duré dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ò di za. Duré marĩ ìwē hã dawĩ 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono ò di za.”

ãne duréihã 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, dahãimanazé mono bã. ã norĩ hã, duré aimawi hã ìsimiroti hã ahã uptabi nherē, simisutu haré te wasu'u ìsimiroti hã, ãne:

“Te za 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo, duré aihãimanazé hã 'rãwi asima 're ìsawi pese za'ra wa'aba mono ne.”

ãne ìsimiroti hã sa'ětē uptabi nherē, misi ìsimiroti hã te wasu'u, simisutu haré. <sup>10</sup> Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, marĩ hã ìwasédé hã te te dama 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono ò di za. Taha wa, ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta hã uburé 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'ã pese 'wa, te za 're hãimana za'ra.

<sup>11</sup> Zezusi hã we apã wazò ìmorizéb u hã romhuture di oto, te te ìwanho'reptu za'ra zé hã te te oto wama ì'rãsutu za'ra da hã. Cristu hã duréi,

wa te wasina 're ĩ'umnhasi na'rata za'ra mono hawim nherē, romhuture di oto, wama hā. Taha wa, te za oto asimiza'rese 're aihāimana za'ra wa'aba mo, darési āna 're ĩdanhotō za'ra mono ne, asimiza'rese āna 're aihāimana tō za'ra wa'aba mono da. Āne na ti'ai āma 're ĩwahāimana hutu za'ra mono zé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Āne wa, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo.

<sup>12</sup> Robra ĩsi'utōrīzéb u hā romhuture di oto, ti'ai āma ré dawasédé, da te 're ĩmanharī za'ra mono hā. Tāibā za oto. Cristu hā we apā morī wapsi, rowa'a si te za oto 're hāimana u'āsi, robra wa'rāmi. Taha wa, robra 'rowi dawasédé, da te 're ĩmanharī za'ra mono ne, 're wanomro mono ō di za oto. Wawasédé hā wa za oto wa te 're saharī pese za'ra. Duré Zezusihi nhimirowa'a na si wa za 're wanomro, robra wi wanhiptete sina āma 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da hā, danhimnhi'āsi na dawī 're ĩdasisōpa za'ra mono ne. <sup>13</sup> Wawasété āna, wa za oto 're wanomro wē, rowa'a na 're ĩdanomro mono ne. Āzé wa te dame 're āhuri mono ō di za, dato ĩwasété u 're dasi'rā'ōtō mono wa, siwa'ru da te 're ĩ'āhuri mono ne, 're wa'rā siwamnarī tō za'ra mono da. Duré siwa'ru wahāimanazé ĩwasédé hā wa te 're 'manharī u'āsi za'ra mono ō di za, pi'ō na aibā na zama. Duré marī na 're ĩwasiwē'ō za'ra mono hawi, wa te wasima 're nharī za'ra mono ō di za. Duré marī na 're wasi'ruiwapari za'ra mono ō di za. <sup>14</sup> Siwa'ru 'rāwi asima ĩwēzéb zarina, aip'e'ē 're asimirosa'rata wasété aba na āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Wanhib'apito Zezu Cristu 're ĩmorīzém na si te za oto 're aihāimana za'ra wa'aba mo, ĩsine.

## 14

*Īsazei'wa nherē, sib'uware na 're ĩnomro mono norī wasu'u*

<sup>1</sup> Īsazei'wa nherē, sib'uware na 're ĩnomro mono norī zō, te za asitēme sō 're aihāsi aba mo. Īsimirosa'rata za'ra hā aimawi nherē, aiwab ō nherē, tāma 're nharī wasété za'ra wa'aba mono ō di za. Tane nherē, te za sō 're atob'uzu za'ra wa'aba mo. <sup>2</sup> Ni'wam norī hā ĩsazei'wa norī hā uburé tisazéb zō te 're sōpre, te te 're huri mono da, romnhi zō zama, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tiwi 're ĩsawi za'ra mono ō na, 'rāwi 're ĩsisaze za'ra mono zéb zarina. Tane nherē, ni'wam norī hā ĩsazei'wa nherē, te za romnhi hā te te siwi 're wē'ō za'ra, te te 're huri mono tō da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tiwi 're sawi za'ra mono newa. <sup>3</sup> Taha wa, ni'wam norī hā uburé romnhi te te 're ĩhuri mono norī hā te te siwi 're wē'ō za'ra mono ō di za, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono ō norī hā. Duré ni'wam norī, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono ō norī zama, te te siwi 're wē'ō za'ra mono ō di za, uburé siwa'ru romnhi te te 're ĩhuri mono norī hā. E marī wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō te te 're awēsāmri ō norī hā, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono ō norī me. <sup>4</sup> E a norī wa'wa hā ĩsib'apito za'ra wa'aba bā, te za marī tiwi 're ĩwē'ō za'ra wa'aba mo, ĩsib'apito upana. Taha si te za te te 're waihu'u za'ra, ĩhāimana wasété na, duré ĩhāimana wē na zama. Tawamhā ĩsazei'wa norī hā te za siptete u'āsi 're hāimana za'ra. E marī wa. Wanhib'apito 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tiwaihu'u pese na te te 're siptete u'āsi za'ra mono wa.

<sup>5</sup> Ni'wam norī hā ĩsazei'wa norī hā te 'rāwi te te si'āma 're rosa'rata za'ra, nima hā bādā hā romhuri'ōzé hā ĩwa 're ĩrere'e mono sidāpāsi, bādā dama 're ĩpire za'ra mono zém na hā. Duré ni'wam norī, ĩsazei'wa norī hā te te da'āma 're rosa'rata za'ra asa, aiwapsi bādā hā uburé dama 're hāimana za'ra mono nherē, āma 're ĩdahāimana za'ra mono zéb da hā. Taha wa, ate wa'aba mono bā romhuri'ōzé bātā mono na asimirosa'rata mono bā

te za asiptete sina āma 're aihāimana za'ra wa'aba mo, tō ōhō na si. <sup>6</sup> Ta norī hā nimahā bādā hā romhuri'ōzé hā dama 're ĩpire za'ra mono zém na te te si'āma 're ĩrosa'rata za'ra mono norī hā, Wanhib'apito āma 're wata za'ra mono da, te āne te te 're 'manharī za'ra. Duré ni'wam norī hā uburé siwa'ru romnhi te te 're ĩhuri mono norī hā te āne te te 're 'manharī za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're wata za'ra mono da, dasa na dama 're sōpru mono wa. Duré ni'wam norī hā romnhi na dame 're ĩsaihuri mono ō norī hā, te āne duré te te 're 'manharī za'ra aiwa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're wata za'ra mono da, waihu'u pese wa, duré sōprub uptabi wa. <sup>7-8</sup> Wasi'uihā na 'rāwi wahāiba misire nherē, wasina 're wahāimana za'ra mono ō di za. Wanhib'apito te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, wa tāma 're wahāimana za'ra. Duré wasi'uihā na bādā hā wadā'āzé hā wa te wasima 're pisutu waihu'u za'ra mono ō di za. Wanhib'apito te te wa'āma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, wa za 're wadā'ā za'ra, ōhō ma. Taha wa, wahāiba ré 're wahāimana za'ra mono ré, duré oto 're wadā'ā za'ra mono wamhā, ĩsib'a'uwē, wa za 're wahāimana u'āsi za'ra, simisutu. <sup>9</sup> Cristu hā dā'ā nherē, ma tō apā hāiwa'udu, hāiba ré 're ĩhāimana za'ra mono norī nhib'apito da hā, duré 're ĩdā'ā za'ra mono norī nhib'apito da zama. Uburé ĩsazei'wa norī nhib'apito da, ma tō hāiwa'udu apā. Taha wa, wa ĩsib'a'uwē 're wahāimana u'āsi za'ra oto, simisutu. <sup>10</sup> Tane nherē, e marī wa, te bété asisānawā norī hā 're ĩwē'ō za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa 're anomro aba mono nherē. E marī wa, te 're ĩruiwapari u'āsi za'ra wa'aba mo, asisānawā nherē. Niwapsi wa za uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahāimana wē na, wahāimana wasété na zama. Tamep si za te da'awē'ō na dā'āsina, asi'uihā na 're asiwē'ō pese za'ra wa'aba mono ō di za, ti'ab ré. <sup>11</sup> Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō āne na āma rob'ui'ééré, ĩmreme na:

“Wa hā uburé Danhib'apito, tō sena 're ĩhāimana mono zé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré tō sena aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, wa duré tō sena aima ropisutu za'ra wa'wa. Āne, wa aima ropisutu za'ra wa'wa. Niwapsi te za a'uwē mono bâ dahi'rātītō ĩnho're ĩma ana ni, dama ĩpire uptabi wa. Tawamhā tame dapoto mono bâ te za ĩnhisi za'ra ni, ĩnhisi na 'Re ĩhāimana u'āsi mono na.”

Āne ma tō ĩbaihā na āma rob'ui'ééré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'ééré'wa hā.

<sup>12</sup> Tamep si, wa za oto wasi'uihā na tāma wasiwasu'u za'ra ni wahāiba mono bâ, ti'ab ré wahāimanazém na, uburé marī hā wa te 're ĩ'manharī za'ra mono zém na hā.

<sup>13</sup> Taha wa, wasiré ĩsazei'wa nherē, 're ĩwasiwē'ō za'ra mono zé hā wa za oto rēme pese za'ra ni. Āne zō si, te za asina 're asōpré wa'aba mo, marī ĩwē hā 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mono zéb zō. Marī hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono ré, asiré ĩsazei'wa norī hā te te 're ai'madā'ā za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marōpārī tō za'ra mono da, te za marī ĩwē si 're ĩ'manharī u'āsi za'ra wa'aba mo. <sup>14</sup> Wa hā Wanhib'apito Zesusihi āma 're ĩhāimana mono wa, wa tō ĩsina waihu'u sena na, uburé dasa hā ĩwē na hā, duré ĩwasété ō na si. Tane nherē, ni'wam norī hā te za āne hā te te āma 're rosa'rata upa za'ra: “Ā hā romnhi hā, wasétére di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā wē ō di, wa te 're ĩhuri mono da hā.” Āne hā ni'wam norī hā te te āma 're rosa'rata za'ra mono wamhā, ō norī ma si, romnhi hā wasété di tō. Tane nherē, te te siwi 're wē'ō za'ra mono nherē,



te te 're huri mono wamhã, dawasédé te wasu'u. <sup>15</sup> Áté marĩ dasa hã te za 're ìhuri aba mo, asiré ìsazei'wa norĩ te te siwi 're ìwě'ò za'ra mono hã. Tawamhã, 're huri aba mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're awě'ò mono newa, áté te za ãne na tiwi 're ìrobzei'ò za'ra wa'aba mo, tô ò norĩ wi hã. Áne wamhã, asimizawi pese zé hã tâma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ò di za. Tâma sawi uptabi za'ra wa, ma tô Cristu hã sada tidâ'â za'ra. Taha wa, romnhi hã asiré ìsazei'wa norĩ te te 're ìwě'ò za'ra mono hã, 're huri aba mono ò di za, 're huri aba mono wa, ta norĩ hã asa na tiwi 're ìrobzei'ò za'ra mono zéb zarina, tiwasété na 're ìsi'marôpãrĩ za'ra mono na 're si'utôrĩ tô mono da. <sup>16</sup> Áne hã marĩ hã aima wasété aba ò nherê, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ò di za, da te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono tô da. <sup>17</sup> E marĩ wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìsazei'wa norĩ ãma 're ìsib'a'uwé mono zé hã, dasa hã da te 're ìwě'ò za'ra mono zé, te te wasu'u ò di. Uburé marĩ hã da te 're ì'âhuri mono zéb zama te te wasu'u ò di duré. E marĩ te wasu'u tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwé mono zé hã. Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ìdanomro wé mono zé, te wasu'u. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipé'êzani na te te 're ìda'apawapto mono zéb zarina, rowé uptabi na 're ìdanomro mono zé, te wasu'u, dato sina. <sup>18</sup> Áne na ni'wam norĩ hã Cristuhu ma, te te 're romhuri wé za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za te te sina 're rowé zani za'ra, uburé 're ìhâimana wé za'ra mono zém na. Tawamhã te za duré da te 're wésãmri za'ra, ti'ai ãma ré.

<sup>19</sup> Taha wa, rowé na wasiré 're ìwahâimana za'ra mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré. Wanhíb'apito ãma wahâimana nhiptete u'âsi 're wanomro mono da, 're ìwasipawapto za'ra mono zém na, wa za duré 're wanomro u'âsi. <sup>20</sup> Tawamhã dasa siwa'ru 're huri aba mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, danhiptete sina ãma 're ìdanomro mono zéb da, te te da'ãma 're ìromhuri wé mono zé hã tiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono tô da, áté 're huri aba mono ò di za, siwa'ru dasa hã, romnhi hã. Tô sena uburé dasa hã ìwě si da te 're ìhuri mono da hã. Tane nherê, dasa hã siwa'ru 're huri aba mono ré, asiré ìsazei'wa nherê, sib'uware na 're ìnomro mono norĩ hã te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marôpãrĩ za'ra mono wamhã, tawamhã, aiwasédé te za tô 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mo. <sup>21</sup> Taha wa, romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono ò di za, duré uwa 'rãwi wa'u ìsé hã 're âhuri aba mono ò di za, taha zarina asiré ìsazei'wa norĩ hã tiwasété na apã 're si'marôpãrĩ tô za'ra mono da. Duré siwa'ru marĩ aimawimhã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, ni'wam norĩ hã tiwasété na apã 're si'marôpãrĩ tô za'ra mono da, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ò di za. <sup>22</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te ãma 're awaihu'u mono da, te za 'rãwi asima si ãma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo, siwa'ru romnhi 're huri aba mono wa, ãma 're ì'upa za'ra wa'aba mono ò zém na hã. Ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru, tisa te te sima 're ìwě uptabi za'ra mono zéb zarina, te te 're ìhuri mono na, 're siwě'ò za'ra mono ò wamhã, ìpě'ê 're tâma 're rowé uptabi za'ra mono di za. Duré ni'wam norĩ hã siwa'ru dasa hã te te siwi 're ìwě'ò za'ra mono zéb zarina, te te 're ìhuri mono ò na, 're siwě'ò za'ra mono ò wamhã, ìpě'ê 're tâma 're rowé uptabi za'ra mono di za duré, ãne hã aiwa. <sup>23</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã romnhi siwa'ru te te 're huri mono nherê, 'rãwi ãma 're siwawã za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za te te 're wě'ò za'ra, tisa na 're ìsiwawã za'ra mono zéb zarina. Tane hã marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherê, 'rãwi ãma 're wasiwawã za'ra mono wamhã, taha na wa za wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra.

## 15

*Īsazei'wa norī, prédup sina 're ĩsipawaptob za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Wa norī hã wanhiptete sina, Wanhīb'apito āma, wa te 're ĩsasōmri u'āsi za'ra mono norī hã, marī, wa te wasīma 're ĩwē za'ra mono zéb zarīna si, wa te 're 'manharī za'ra mono ō di za. Wasiré ĩsazei'wa nherē, hāimana nhib'uware na 're ĩhāimana za'ra mono norī hã, wa za wa te 're pawaptob za'ra, hāimana nhiptete na wasiré āma 're hāimana u'āsi za'ra mono da. <sup>2</sup> Wasiré ĩsazei'wa norī hã marī te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarīna, wa za wa te āma 're sazei pese za'ra, marī ĩwē na si, wa te āma 're pawaptob u'āsi za'ra mono da, hāimana prédub sina oto āma 're hāimana u'āsi za'ra mono da. <sup>3</sup> Cristu hã bété, ti'ai āma 're morī ré hã, e sima si ma tō tihāimanazéb da hã 're si'madá'á. Mare di. 'Rāwi tihāimanazém na si, 're si'madá'á mono ō di. Āne na duréihã ma tō ni'wa hã ĩwasu'u na āma rob'ui'ére siro:

“Īmama, ni'wam norī hã te te ai'āma 're ĩwasété za'ra mono norī hã ma tō ai'u'ābã ĩ'āma zama te te 're wasété za'ra. Tane nherē, aimawi 're ĩhāimana mono zéb da hã, te ĩsima písutu ō di, ĩsi'uihã na hã.”

Āne na ma tō duréihã ĩbaihã na āma rob'ui'ére, ĩwasu'u na hã. <sup>4</sup> Uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã, e taré ma tō tinhimiroti hã te te dama 're apisutu, da te āma 're ĩrob'ui'ére za'ra mono zéb da hã. Mare di. Taré te te dama 're apisutu mono ō di. ĩsimiroti hã wa te 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tō āne hã te te dama 're apisutu. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã wa te 're sōré u'āsi za'ra mono wamhã, wanhiptete sina wa za āma 're wahāimana u'āsi za'ra, marī na uburé wa te 're robzépata za'ra mono nherē. Wa te 're sōré u'āsi za'ra mono wamhã, te za wama 're rowé za'ra, wawi 're robzei'ō za'ra mono āna, 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da hã. Ōhō umnhasi sina, wa za tō āhã zarīna si 're wahāimana za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zéb zô, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. <sup>5</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono si dapisutu'wa hã, uburé marī na da te 're robzépata za'ra mono nherē, danhiptete sina āma 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono da hã. Taha si te te sina dama 're ĩ'arowē zani mono hã, dawī 're robzei'ō za'ra mono āna, āma 're ĩdahāimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wa tō te ĩsima 're aiwē za'ra wa'wa, ta hã aihīni te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiré ĩsazei'wa norī hã simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da oto, Cristu Zezusi 're ĩmorī wē zéb zarīna. <sup>6</sup> Asimirosa'rata na 're asisazei u'āsi za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma Wanhīb'apito Zezu Cristuhu mama āma simisutu u'āsi, āma 're aiwata za'ra wa'aba mo.

*Zudezu'ō norī hã, Cristuhu wasu'u'uwē te te oto ĩwaihu'u za'ra zé wasu'u*

<sup>7</sup> Cristu hã sitēme te te 're ĩ'aiwaibui wa'aba mono ne, te za aihāiba zō asisô 're atob'uze za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha zarīna, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're dawata u'āsi za'ra mono da, te za āne asima 're ĩ'manharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo. <sup>8</sup> Cristu hã ma tō we ti'ai u datēme mo, zudezu norī hã te te 're apawapto mono da, duréihã zudezu norī hi'rata ma, dama ĩpire za'ra norī ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarīna, te te dama āma 're a'uwaimrami mono da, duré uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na, tō sena na da te āma 're waihu'u pese za'ra mono da. <sup>9</sup> Duré zudezu'ō norī hã 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩpē'ézé mono zé hã te te oto sina 're waihu'u za'ra mono wa, āma 're

wata za'ra mono da, ma tō we Cristu hā zudezu norī u satō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Duréihā āne rob'ui'éré na ĩwasu'u hā:  
 “Wa hā zudezu'ō norī siré 're ĩhāimana mono ré, wa za ĩsiré za'ra, ai'āma 're ĩwata u'āsi.

Īnho're na zama, wa za duré ai'āma 're ĩwata u'āsi.”

<sup>10</sup> Duré rob'ui'éré amo na ĩwasu'u hā, āne:

“A norī wa'wa hā zudezu'ō na 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpé simisutu asiré atoi uptabi na, āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī me.”

<sup>11</sup> Duré rob'ui'éré amo na ĩwasu'u hā, āne:

“Zudezu'ō na 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpé Wanhib'apito āma si 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mono, uburé aipoto mono bā 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā.”

<sup>12</sup> Iza'iza hā ma tō duré āne na āma rob'ui'éré siro:

“Niwapsi te za Zéséhé nhihudu hā we datēme wi, apito Dawihi mama nhihudu hā.

Wei wisi wapsi, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tāma pisutu, zudezu'ō norī nhīb'apito, 're hāimana mono da oto, daro mono bā.

Tawamhā ta norī hā te za te te siwi 're umnhasi, marī ĩwē hā te te tāma 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zém na hā.”

Āne duréihā Iza'iza hā te te āma ĩrob'ui'érézē hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisutuzém na. Ā hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzém na, ma tō oto dama āma uwaimra.

<sup>13</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese wa, te za te te 're wa'apawaptob u'āsi, marī ĩwē hā te te wama 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te wama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb zō, wa te wasiwi 're umnhasi za'ra mono sina, sō 're wanhimipari u'āsi za'ra mono da. Taha wa, wa ai'āma tāma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, atoi uptabi na 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, duré rowē si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. ĩpē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, marī ĩwē uptabi hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, za te te aima 're ĩsōmri za'ra wa'aba mono zéb zō, asiwi 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, sō 're asimipari za'ra wa'aba mono zém na, rāwi asima āma 're sa'ētē za'ra wa'aba mono da, wa tō te ĩsima 're aiwē za'ra wa'wa.

*Paru hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipawaptobzém na te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u*

<sup>14</sup> ĩsisānawā norī, wa hā wa tō ai'āma waihu'u pese za'ra wa'wa, asimizawi pese sina oto 're anomro wē wa'aba mono zém na hā. Duré aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono zéb da hā. Āne hā wa tō duré ai'āma waihu'u pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito nhimiroti na oto asima 're ĩroti waihu'u pese za'ra wa'aba mono zém na zama. <sup>15-16</sup> Tane nherē, āhāna ĩnhimi'ui'éré na, wa tō sō'awi aima rowasu'u za'ra wa'wa, ĩsina ĩpahi āna, rowasu'u ahā na te āma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Te aiwi udā waihu'u za'ra wa'aba āna, wa tō ĩnhimi'ui'éré na hā aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sōprum na te te ĩpisutu wa, Cristu Zezusihi ma si te oto 're romhuri mono da, zudezu'ō norī hā te tāma 're apawapto mono da. Sasedoti norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, te te da'āma 're ĩromhuri za'ra mono ne, wa duré wa hā zudezu'ō norī āma te 're romhuri u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, Zezusihi wasu'uwē na te 're pawapto

za'ra mono wa, te te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're wēsâmri za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipisutuzéb zarina, ta norĩ hã ĩsib'a'uwē oto 're nomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwēsâmri za'ra mono zéb da hã, wa âne na hã te tãma 're romhuri u'âsi. <sup>17</sup> Cristu Zezusihi âma si oto 're ĩhâimana mono wa, wa 're ĩsi'uze, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, te 're ĩromhuri mono zém na hã oto. <sup>18</sup> Te 're ĩrowasu'u wē mono zéb zarina, duré te 're ĩromhuri wē mono zéb zarina ma tō zudezu'ō norĩ hã te te 're wapari pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã ĩsi'uihã na ĩwaihu'u pese na te 're ĩ'ab'manharĩ wē mono na, wa za dama ĩsina 're ĩwata. Mare di. Âne hã ĩ'uwaibaba ō di. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tō te tãma 're romhuri u'âsi za'ra, ĩwasu'uwē na hã. <sup>19</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩpawapto mono zém na si, wa tō marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã te dama 're ab'manharĩ, zudezu'ō norĩ hã tō sena te te 're saze za'ra mono da, ta norĩ hã. Zeruzarē hawi, Iririza u 're ĩmorĩ ré, wa tō daza'rui mono bâ te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwē na hã. <sup>20</sup> Wa hã wa tō âne hã te ĩsima 're rosa'rata u'âsi, Cristuhu wasu'uwē hã zahadu dapo're na da te 're ĩwapari za'ra mono ō norĩ u si, 're ĩmorĩ da, daza'rui mono bâ ĩwasu'uwē na te âma 're da'apo're pu'u mono da. Wanhib'apito wasu'uwē na danhimi'u'ei 'rata u 're ĩzasi tō mono da, wa tō âne na te ĩsima 're rosa'rata u'âsi. <sup>21</sup> Duréihã Iza'iza hã ma tō âne na Cristuhu âma rob'ui'ére:

“Nĩ'wam norĩ ma, ĩwasu'uwē hã da te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono ō norĩ hã te za oto ta norĩ hã 'rãwi âma 're siwaihu'u za'ra, ĩwasu'uwē hã da te oto tãma 're wasu'u za'ra mono wa.

Te te 're wapari za'ra mono âna, aré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te za oto 'rãwi si'âma te te 're waihu'u pese za'ra, 're ĩhâimana wē za'ra mono zém na hã.”

*Paru hã, timreme te te sisōwa ĩsōmrizé wasu'u, Roma u morĩ da*

<sup>22-24</sup> Wa hã wahub ahã na, wa tō te ĩsima 're rosa'rata u'âsi, te ĩsima 're ĩrowē mono zéb uwaibaba, atēme ĩmorĩ za'ra wa'aba da, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherē, zahadu âmemhã ĩma romhuri ahã di. Taha wa, nimahã na hã âma atēme ĩwatobro waihu'u aba ō di. Tane nherē, âhãna hã ĩnhimromhuri hã âmemhã te oto 'rãsutu wamhã, atēme âma ĩmorĩ aba da si, wa tō ĩsima waihu'u. Taha wa, wa tō ĩsima pisutu pese, Esipãnha na romnhisi u ĩmorĩ ré, te asabu za'ra wa'aba da. Âne wa tō duré ĩsima rosa'rata, atēme âma ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, niha bātã na a'ã ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba da, ĩma ĩrowé zarina, duré marĩ na asiwi ĩpawapto za'ra wa'aba da, Esipãnha u ĩmorizéb da hã. Taha parip si, wa za oto aihawi ĩmorĩ 'wa. <sup>25</sup> Tane nherē, wa za a'ã Zeruzarē u si mo, ã awa'awi hã, tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré pawapto za'ra da a'ã. <sup>26</sup> Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi âma, duré Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi âma, zudezu'ō na ĩsazei'wa na oto 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tō sima wē za'ra, rob'ui'prazé hã te te siwi ubumro da, Zeruzarē âma ĩsazei'wa norĩ te te siwi âma pawapto za'ra da, simarĩ âna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, zudezu norĩ hã. Ta norĩ nhoprub za'ra zé hã, ĩsi'uihã na te tãma âri za'ra da Zeruzarē u, taha da, wa za a'ã tamomop si mo. <sup>27</sup> Ta norĩ hã zudezu'ō na ĩsazei'wa norĩ hã si'uihã na ma tō sima pisutu za'ra, te te siwi âma ĩpawapto za'ra zéb da hã, zudezu norĩ hã. Âne hã tō ĩ'uwaibaba ma tō siwi âma pawapto za'ra. E marĩ wa. Duréihã zudezu norĩ ma, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwasu'uwē na tãma siwaihu'u na'rata za'ra,

tipê'é na robzei u'âsi âma 're nomro mono da. Taha na ma tô zudezu'ô norî hã te te siwi âma 're pawaptob za'ra îwasu'uwê na, aiwapsi oto ôhõ âma si 're hâimana za'ra mono da. Âne wa'râmi, te za tô zudezu'ô norî hã tinhimarî na te te siwi 're pawaptob za'ra, zudezu norî hã, tô îsarina si. <sup>28</sup> Tawamhã âme ñnhimiromhuri te 'râsutu parimhã, rob'uiprazé, da te dasiwi î'ubumro hã ubuni na îsazei'wa norî ma, te âwisi wê parip si, wa za oto mo, Esipânha u ñmorî da hã. Tawapsi, wa za aiwa'wai baba ñmorî abaré, asabu za'ra wa'wa oto. <sup>29</sup> Tawamhã, atême ñwisi za'ra wa'aba wamhã, Cristuhu nhoprubzém na, sa'êtê uptabi na te za aihîni wama âma tirowê za'ra.

<sup>30</sup> Îsisânawã norî, wa za oto aiwi rowaptêrê za'ra wa'wa îsi'âma, 'Re ñhâimana u'âsi mono ma, asiptete sina ñ'âma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã. Wanhib'apito Zezu Cristuhu zazei'wa, wasiré oto 're wahâimana za'ra mono wa, duré 'Re ñhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, oto 're wasisawi pese uptabi za'ra mono wa, wa âne na aiwi rowaptêrê za'ra wa'wa. <sup>31</sup> E marî da. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma îsazei'ô'wa norî 're ñhâimana za'ra mono norî hã, niha te te ñma rob'manharî za'ra tô da, te za ñ'âma tiwi îrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré Zeruzarê âma 'Re ñhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ñhâimana za'ra mono norî hã, ta norî hã zudezu na îwamri za'ra wê te, zudezu'ô norî nhoprubzê hã za te âma î'âri hã te te siwi wê'ô za'ra tô da, te za duré ta norî âma zama âma aimreme zusi u'âsi 'wa. <sup>32</sup> Îtoi uptabi na âma atême ñwisi za'ra wa'aba da, te za ñ'âma aimreme zusi u'âsi 'wa. 'Re ñhâimana u'âsi mono, ñmorîzê hã te te ñma pisutu wapsi, wa za tô âma atême ñwisi 'wa. Tawapsi ñma rowê uptabi di za, wasiré îsazei'wa norî hã 'râwi wasisabu za'ra wê te. Te âma wazere wamhã, wa za a'â ai'rata ñwa'utu za'ra wa'wa. <sup>33</sup> 'Re ñhâimana u'âsi mono hã wama rowê nhomri'wa hã 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa tô te îsima 're aiwê u'âsi za'ra wa'wa. Tane tô.

## 16

*Paru, tisiwadi norî te te ñazawizé wasu'u*

<sup>1</sup> Âne, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, wahidiba Pebi na îsisi hã. Ta hã simizawi pese di. Sêtireza na 'ri nho'ômo nhisi âma, te îsazei'wa norî hã te te 're apawaptob u'âsi. <sup>2</sup> Da'ahã na ma tô te te 're da'apawapto pese. Îzama te duré te te 're ñpawapto. Taha wa, ma'âpé asiwi âri wê wa'aba za, wasiré Wanhib'apito zazei'wai wa, 'Re ñhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, 're îsiwaibui wê mono zém na. Marî zô tiwi rowaptâ'â wamhã, te za duré marî na asiwi ñpawaptob za'ra wa'wa.

<sup>3</sup> Ma'âpé, duré ñma sawi za'ra wa'aba, Prisira norî hã Atiraha me, te âma îsawi zahuré zéb zarina, rob'ui'ére na. <sup>4</sup> Ta norî hã îsiré te te 're ñromhuri zahuré mono, Cristu Zezusihi wasu'u na. Ta norî hã da te pãri da nherê, ma tô sisawi âna te te 're ñpawaptob u'âsi zahuré, pahi âna. Taha wa, te te 're ñpawaptob zahuré mono zém na, wa tô te 're uzei u'âsi zahuré. Tane nherê, ñwétési te âma 're uze zahuré mono ô di. Uburé zudezu'ô norî hã îsazei'wa norî hã te duré te te âma 're uzei u'âsi za'ra, daro mono bâ siré 're îsi'rã'ôtô mono norî hã. <sup>5</sup> Ma'âpé, duré uburé ñma sawi za'ra wa'aba, Prisira norî nhorôwa u îsazei'wa norî, siré 're îsi'rã'ôtô mono norî hã, rowahutu u.

Duré asiwi ñma sawi za'ra wa'aba, ñsiwadi ñma îsawi pe hã, Epenetu na îsisi hã. Ta hã ma tô saze na'rata Cristu hã, Azi'a na danhipti'a nho'ômo

nhisi āma. <sup>6</sup> Duré Mariza hã asiwi ĩma sawi wa'aba. Ta hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'wa, simi'ēi uptabi na. <sup>7</sup> Duré asiwi ĩma sawi zahuré wa'aba, Ādoronitu norĩ hã, Zuni'asihi me. Ta norĩ hã ĩsiré zudezu norĩ, ma tō ĩsiré tihâimana zahuré, dazazéb 'remhã. Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ siré te te 're romhuri zahuré mono wa, tãma waihu'u pese za'ra di, ĩsiré romhuri'wa norĩ ma hã. Ta norĩ hã ma tō ĩwana saze na'rata zahuré, Cristu hã.

<sup>8</sup> Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiwadi uptabi hã, Āprizatu na ĩsisi hã. Ta hã te Cristu āma si 're hâimana. <sup>9</sup> Duré Ubanuhu zama asiwi ĩma sawi wa'aba, wasiré romhuri'wa hã Cristuhu ma. Esitati hã ĩsiwadi zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa, ĩma ĩsawi pe hã. <sup>10</sup> Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Aperi hã. Ta hã marĩ na da te 're pibui ahã mono nherē, niwa Cristuhu wi sipi'rai waihu'u ō di. Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Arisitoburuhu nhorōwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. <sup>11</sup> Duré, Erodi'ã hã asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiré zudezu hã. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ hã Nasizuhu nhorōwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba duré.

<sup>12</sup> Tiripena norĩ hã te za duré asiwi ĩma ĩsawi zahuré wa'wa, Tiripozaha me. Ta norĩ hã te Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zahuré. Duré wahidiba hã ĩma ĩsawi pe hã asiwi ĩma sawi wa'aba, Pezidi na ĩsisi hã. Ta hã simi'ē na te duré Wanhib'apito ma, te te 're romhuri pese, wa'a āna. <sup>13</sup> Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Rupu hã. Ta hã te duré te te 're romhuri pese, Wanhib'apito ma. ĩna zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa. Ta hã ĩna ō nherē, ma tō te te 're ĩpawapto pese, dana hã ti'ra te te 're ĩpawapto pese za'ra mono ne. <sup>14</sup> Asĩtutu norĩ hã te za duré asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, Predotihi me, duré Emesi, duré Patorobasi, duré Ēmasi hã. Duré uburé ĩtēme 're ĩsi'rã'õtō mono norĩ hã asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norĩ hã. <sup>15</sup> Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Pirorodu norĩ hã, Zurizaha me, duré Nere'u norĩ hã ĩhidiba me, duré Orĩpasihĩ zama. Duré ta norĩ siré 're ĩsi'rã'õtō mono norĩ hã te za asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'asi mono nhib'a'uwē norĩ hã.

<sup>16</sup> Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za asō'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

Āmemhã uburé Cristuhu zazei'wa norĩ hã, ĩ'upsãtã mono bã sitēme 're ĩsi'rã'õtō mono norĩ hã te duré āma asawi za'ra wa'wa.

*Paru hã, roti na za oto te te ĩrãsutuzém na rowasu'u*

<sup>17</sup> ĩsisānawã norĩ, wa za oto ĩnhimiroti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te aimawi tinhimirosa'rata na te te āma 're 'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ wi. Te te tiwi āma 're 'wa'rutu za'ra mono wa, te ĩsazei'wa norĩ hã ĩmreme hã te te 're wapari za'ra. Taha zarina, te duré sima āma 're siwanhizari. Ta norĩ nhimirob'manharĩ wasété zéb zarina, te ĩsazei'wa norĩ hã 're si'marõpãrĩ za'ra, tiwasété na. Zesusihĩ nhimiroti na, da te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb upana, te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, aimawi na si. Taha wa, te za tiwi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ siré 're aihâimana za'ra wa'aba mono tō da. <sup>18</sup> Ta norĩ hã Wanhib'apito Cristuhu ma, te te 're romhuri za'ra mono ō di. Te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina si, te marĩ ĩwasété zô si 're sōpré. Ta norĩ hã sadawa nhipese nherē, te ĩsimiroti hã sena newa da te 're wapari ze za'ra, danhimirosa'rata nhib'uwere na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Mreme wapari ze wa, duré asa ĩmreme hã da te dasima 're wē za'ra mono da, te taré ĩmreme amo na te te dama 're rowasu'u za'ra, da'āma 're wata

za'ra mono sina. Tawamhã taha zarina, te za awa'awi ïmreme na da te 're saze za'ra. <sup>19</sup> Tanei ò di, a norĩ wa'wa hã. Zezusihi wasu'uwẽ 're ïwapari pese za'ra wa'aba mono zém na, ma tô daro mono bã ïsazei'wa norĩ hã aiwasu'u za'ra wa'wa hã te te 're wapari ze za'ra. Taha wa, ma tô ãma asina ïma 're ïrowẽ zani za'ra wa'aba mo.

Ãne wa, wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Asimiza'rese sina, te za marĩ ïwẽ hã 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si, asina 're asôpré wa'aba mo. Marĩ ïwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ò di za. Te za tiwi 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwasété wi hã. <sup>20</sup> Rowẽ na 're ïdanomro mono zé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hawimhã. Ta hã te za rowêzé hã te te aima 're anhomri 'wa. Wahĩ hã dapara na da te 're ïwati'i za'ra mono ne, te za Satanasihi nhiptezé hã romhutu na te te tiwi 're a'uprosi 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, tô ò hã Satanasi hã asahâpâ 're hâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Wanhib'apito Zezusihi wi, wa wa te tiwi 're rowaptêrẽ u'âsi, tinhimipawaptobzé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

<sup>21</sup> Timotiu hã, ãme ïsiré romhuri'wa hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Duré ïsiré zudezu norĩ te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Rusizu norĩ hã, Zasãhã me, duré Sosipaturu hã.

<sup>22</sup> Wa hã, Tési'u hã wa duré ãma asawi za'ra wa'wa, Wanhib'apito ãma wasiré 're wahâimana za'ra mono wa. Wa hã Paru te te ïma ï'awaihu'u mono zéb zarina, wa tô rob'ui'éré, ã ïbaihã na hã.

<sup>23-24</sup> Wa hã Paru, ãne wa za duré ãma aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'izu hã tinhorôwa u te te ïmazébré hã, te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Taha nhorôwa ãma, te wasiré ïsazei'wa norĩ hã 're si'rã'õtô u'âsi. Duré Erasitu hã ãne 'ri nho'ômo ãma danhib'apito ma, rob'ui'prazé za'rata na romhuri'wa hã, te ãma asawi za'ra wa'wa. Wasisânawã Tu'atu na ïsisi zama, te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

*Paru hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma ïwatazé wasu'u*

<sup>25-26</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra. Taha ma si, tãma waihu'u pese di, te te 're ïwa'apawapto mono zéb da hã, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ïsaze za'ra mono zé hã wa te 're rême za'ra mono ãna, wanhiptete u'âsi ãma 're ïwanomro mono zéb da hã. Taha wasu'uwẽ hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi. Duréihã ïwasu'uwẽ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama 're awaihu'u mono ò di. ïwasu'uwẽ hã dama sa'rese ãna, ma tô aré 're danomro. Tane nherẽ, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwasu'uwẽ hã dama waihu'u oto, ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré hawimhã. Taha wa, te oto ïsimiwada'urizéb zarina si, da te 're waihu'u za'ra daro mono bã, da te ãma 're ïsazei pese za'ra mono zéb da hã, duré da te 're ïwapari pese za'ra mono zéb da hã oto.

<sup>27</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã misire te 're hâimana. Ôhõ si siwaprosi uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, taha ma si. Taha wa, taha ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, Zezu Cristu te te wama 're ï'ab'manharĩ wẽ mono zéb zarina si. Tane tô.

## 1 Corĩtu norĩ

### Corĩtu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé

### Ībaihã wasu'uzé

Paru hã Corĩtu u morĩ wamhã, ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na dama rowasu'u. Taha wa, ĩsa'u hã ma tũ ĩsimirowasu'u wẽ zarina ĩsazei'wa norĩ hã dasina tahã'ã ni.

Ã ĩbaihã na ma tũ Paru hã tãma ãma rob'ui'ééré za'ra Corĩtu ãma ĩsazei'wa norĩ ma hã, ni'wam norĩ hã waseté na 're ĩhãimana za'ra mono wasu'u hã te te waparĩ wa, duré sina 're sipo'o za'ra mono wa, siré ĩsazei'wa nherẽ. Taha wa, ma tũ tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã ĩ'uwaibaba si 're ĩnomro mono zém na hã.

Paru hã te te tãma rob'ui'ééré za'ra wana ré hã, ma tũ rob'ui'ééré hã tãma me za'ra, Corĩtu norĩ hã Paruhu ma. Taha na ma tũ siwi sadanha, tinhimi'ui'ééré za'ra na marĩ hã tãma 're ĩhãimana za'ra mono zém na, ro'wa'rudu hã. Capiture 7 ãma hã ma tũ Paru hã asa tãma ãma rowasu'u za'ra, te te ĩsadanharĩ za'ra zém na hã. Ma tũ duré tãma waihu'u za'ra, ĩsazei'wai mono bâ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã romhuri mono bâ te te tãma 're ĩ'apisutu mono zém na hã (capiture 12, 14 ãma hã). Capiture 13 ãma ma tũ duré rowasu'u, 're ĩdasisawi za'ra mono zém na hã. Capiture 15 ãma hã te duré rowasu'u, Zezusi hã dá'ã nherẽ, sena na apã ĩhãiwa'utuzém na hã, duré taha zarina, wa norĩ zama apã 're ĩwahãiwa'utu za'ra mono zém na hã.

#### *Paru te te ĩdazawizé wasu'u*

<sup>1-2</sup> Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisãnawã Sotẽni hã te duré ãma asawĩ za'ra wa'wa.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tũ ĩ'pisutu, te te sima ĩwẽzéb zarina, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩhãimana mono da, ĩsadawa para. A norĩ wa'aba zama, ma tũ te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da, Cristu Zezusihi ãma. Daro mono bâ, uburẽ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ ma zama, wa ãne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Aiwa, wa tũ Wanhib'apito na wa te 're sisi za'ra, simisutu.

<sup>3</sup> Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

*'Re ĩhãimana u'ãsi mono, tinhoprubzéb zarina, ĩwẽ si te te dama 're ĩ'anhomri mono zé wasu'u*

<sup>4</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're ĩwata u'ãsi, ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono wa, Cristu Zezusihi ãma si oto 're anomro aba mono zéb zarina. <sup>5</sup> Cristuhu ãma 're anomro aba mono wa, ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwẽ si te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Ma tũ duré te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ na dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, duré 're ĩhãimana mono zém na, 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. <sup>6</sup> Cristuhu wasu'uwẽ hã ma tũ 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te oto asiptete sina ãma 're anomro aba mo. <sup>7</sup> Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristu apã we ĩmorizéb zũ, 're asimipari



za'ra wa'aba mono ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina ìwě hã te te aima 're ìsômri za'ra wa'aba mono zéb zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ô di za oto. <sup>8</sup> Wanhîb'apito Zezu Cristu te za duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina âma 're anomro aba mono da. Nimahã bâtâ na za we apâ ìmorîzéb u, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tô da, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ti'ab ré Zezusi hã 're udâ za'ra wa'aba mono wa, tô taha bâtâ na aiwasédé hã te te ai'âma sa'ra za'ra wa'aba tô da. <sup>9</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ì'aropisutu mono zéb zarina, te te wama âma 're ì'a'uwaimrami mono zéb da hã. Ta hã ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ì'ra siré 're anomro aba mono da, Wanhîb'apito Zezu Cristuhu siré.

*Ïsazei'wa norî, siwanhizari 're ìhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>10-11</sup> Ìsisânawã norî, Corowihi nhorôwa âma 're ìhâimana za'ra mono norî hã ma tô we ìma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mono zém na hã, asiwanhizari âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, Wanhîb'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa za oto aima âma roti pese za'ra wa'wa, simisutu âma 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da, asiwanhizari, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da. Misi haré te za oto 're ìpisutu za'ra wa'aba mo, simisutu asiré âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. <sup>12</sup> Âne wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norî me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, te âne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norî hã Paruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norî hã te 're siwasu'u za'ra, âne: "Wa norî hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norî hã te 're siwasu'u za'ra, âne: "Wa norî hã Pedruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norî hã te âne 're siwasu'u za'ra: "Wa norî hã Cristuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Âne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme si'ahâ aba na. <sup>13</sup> Tane nherê, Cristuhu zazei'wa norî hã te oto simisutu 're hâimana za'ra. Siwanhizari âma 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di. Mare di. E wa hã Paru, wa tô asada ìdâ'â za'ra wa'wa, wedepo'o nnonhi'râmi na. Mare di. Wa hã ò di. E ìnhisi na ma tô â dawabzuri hã da te aima 're 'manharî za'ra wa'wa, Zezusihi nhisi upana. Mare di. Wa hã ò di.

<sup>14-15</sup> Ai'rata 're ìhâimana za'ra wa'aba mono ré, ai'âma 're ìnhîb'a'uwě za'ra wa'aba mono da, te ìsima 're aiwě za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, ai'ahâ na wa aré â dawabzuri hã te aima 're 'manharî za'ra wa'wa, ìnhisi na. Tane nherê, ai'ahâ na te aima 're ab'manharî aba mono ô di. Crisipu norî ma si, wa tô â dawabzuri hã tâma 'manharî zahuré, Da'izuhu me. Âne wa, wa tô 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìwata u'âsi. Taha wa, a norî wa'wa hã ìnhisi na â dawabzuri hã te aima 're ì'manharî za'ra wa'aba mono na, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>16</sup> Âne na wa tô duré ìsina po're puru, Esitépanasihi ma zama, â dawabzuri te ì'manharîzém na hã. Duré ìsôrôwa âma ìsiré 're ìhâimana za'ra mono norî ma zama, wa tô tâma 'manharî za'ra ìsiré. Âma ìpo're pu'u za'ra ô di oto, ni'wam norî âma hã, â dawabzuri te tâma ì'manharî za'ra zém na hã. Ta norî ma si, wa tô 'manharî za'ra. <sup>17</sup> Â dawabzuri hã te dama 're ab'manharî mono da, te te datême ìzatôrî ô di, Cristu hã. Ìwasu'u'uwě si te dama 're wasu'u mono da, ma tô datême ìzatô. Taha wa, ti'ai âma danhimirowaihu'u na da te dama 're ìroti za'ra mono nei ô di wa hã, te dama 're ìrowasu'u mono zé hã. Ti'ai âma danhimirowaihu'u na Cristu te dama 're wasu'u mono 'wa'âhã, wedepo'o nnonhi'râmi na dazada ìdâ'âze

wasu'u hã te aré wapu na dama 're hâimana. Tane 'wa'âhã, Cristuhu wasu'uwê hã marĩ dai õ di aré, da te âma 're saze za'ra mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te âma 're ìda'anho'reptui mono da hã.

*'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u*

<sup>18</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono, za te te ì'uprosi za'ra norĩ hã, wedepo'o nnonhi'rãmi na Cristuhu dâ'âzé wasu'u na te te âma 're rosa'rata upa za'ra, sima, taré newa. Wa norĩ si uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìwa'anho'reptui mono norĩ si, wa tô wa te 're waihu'u za'ra, Cristuhu dâ'âzé hã ìpire na hã. Taha wasu'u hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pe, te wasu'u. Taha si waihu'u pese uptabi di, te te 're ìda'anho'reptui mono da hã, Cristu hã dazada ìdâ'âzéb zarina. <sup>19</sup> Æne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na ìsada wasu'u'wa nhimi'ui'éré hã:

“Ni'wam norĩ hã ìnhimirowaihu'u pese na te 're pawaptob za'ra mono õ nherê, tinhimirowaihu'u pese na 'rãwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhã, wa za ìsimirowaihu'u pese zé hã te tiwi 're a'uprosi, ta norĩ wi, ti'ab ré danhimirosa'rata waihu'u pese na 're ìdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ na 'rãwi da te dasina 're ìwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã oto.”

Æne na hã duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, te wasu'u.

<sup>20</sup> Ti'ai âma danhimirowaihu'u pe hã, tarére 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'éré zarina, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowaihu'u pe hã tarére duré, tâma hã. Duré danhimiroti waihu'u pese na, 'rãwi da te dasima âma 're ìroti nhipese za'ra mono zé hã tarére tâma hã. Uburé danhimirowaihu'u pese na dahâimanazé hã wapure di tâma hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pese ma hã. Æne, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te dama 're ì'ab'manharĩ mono zéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni.

<sup>21</sup> Tinhimirosa'rata waihu'u pese na ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sima pisutu, dasi'uihã na danhimirosa'rata waihu'u pese na 'rãwi da te 're waihu'u za'ra mono tô da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Zezusi hã dazada ìdâ'âzé wasu'u hã, wa te dama 're ìwasu'u za'ra mono hã taré newa te dasima da te âma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô sima pisutu, taha wasu'u na si te te 're anho'reptui mono da, te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã. <sup>22</sup> Zudezu norĩ hã marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'ab'manharĩ mono zéb zô si, te 're sôpré. Duré zudezu'õ norĩ hã uburé marĩ te te 're ìwaihu'u pese za'ra mono zéb da si, te sima te te 're wê u'âsi za'ra. <sup>23</sup> Tane nherê, wa norĩ hã Cristu, wedepo'o nnonhi'rãmi na dazada ìdâ'âzé wasu'u si, wa tô wa te dama 're wasu'u za'ra. Tane nherê, ma tô taha wasu'uwê hã zudezu norĩ hã te te siwi 're wê'õ za'ra. Zudezu'õ norĩ zama ma tô duré te te sima âma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra, taré newa, marĩ da ìhâimana õ newa, ìwasu'uwê hã. <sup>24</sup> Ni'wam norĩ si ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima 're pisutu za'ra, tinhib'a'uwê da, ni'wam norĩ hã zudezu, duré ni'wam norĩ hã zudezu'õ. Ta norĩ si te Cristuhu dâ'âzé wasu'u, te te 're wapari za'ra. Tawamhã Æne hã, e marĩ te tâma wasu'u za'ra, Cristu, wedepo'o nnonhi'rãmi na ìdâ'âzé wasu'u hã. Danhipai u 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pe, te tâma wasu'u za'ra. Duré ìsimiroti wê uptabi, te tâma wasu'u za'ra. <sup>25</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti si, danhipai u ìwê uptabi hã tô. Duré danhipai u waihu'u pese uptabi di.

26 Īsisānawā norī, ma'āpé asina aipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tinhib'a'uwē da, te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono ō ré, 're aihāimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Ai'umro wa'aba na si ma tō asiré norī ma, asimirosa'rata waihu'u pese na si, aré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tō asima aipire na aré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tō dama ĩpire norī 'ra na 're aihāimana za'ra wa'aba mo aré. Ai'ahā wa'aba na ma tō dama aiwapu na dama 're aihāimana za'ra wa'aba mo. 27 Tane nherē, ni'wam norī hā dama hāimana nhimiza'rese'ō na, ĩsazei'ō'wa norī te te āma 're ĩrosa'rata za'ra mono norī hā ta norī si ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sima 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si 're nomro mono da. E marī da, ma tō ta norī si te te sima 're pisutu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ĩsazei'ō'wa norī hā simirosa'rata waihu'u pese newa 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norī hā, oto sisém na 're hāimana za'ra mono da. Duré ĩsazei'ō'wa norī ma ĩwapu za'ra hā, ma tō duré te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē 're nomro mono da. ĩsazei'ō'wa norī ma, ĩpire za'ra hā oto sisém na 're hāimana za'ra mono da, ma tō dama ĩwapu norī si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē 're nomro mono da. 28 ĩsazei'ō'wa norī ma 're ĩhāimana wapu za'ra mono norī hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si 're nomro mono da, ĩsazei'ō'wa norī te te siwi 're ĩwē'ō pese za'ra mono norī hā. ĩsazei'ō'wa norī ma, pire na 're ĩhāimana za'ra mono zé hā te te tiwi 're a'uprosi mono da, ma tō dama ĩwapu norī si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si oto 're nomro mono da. 29 E marī da, ma tō āne hā te te dama 're ab'manharī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Ni'wam norī hā tinhimirosa'rata waihu'u pese na 'rāwi ĩsō'a, sina 're wata tō za'ra mono da, ma tō āne te te dama 're ab'manharī, duré dama pire wē te, 'rāwi dama sina 're wata tō za'ra mono da. 30 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisutuzéb zarina si, te oto Cristu Zesusihi āma 're anomro aba mo. Cristuhu āma si oto 're anomro aba mono wa, te tinhimirowaihu ĩwē hā te te aima 're waihu'u u'āsi za'ra wa'wa. Cristuhu dâ'ázém na si, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're wa'awēsāmri, wawasédé hā te te oto wa'āma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zarina. Taha zarina si, ma tō duré te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē si oto tāma 're wahāimana wē za'ra mono da. Taha zarina si, ma tō duré wawasété hawi wa'anho'reptu, sitēme te te 're wa'awaibui mono da. 31 Taha wa, wa norī hā ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wato sina 're ĩwahāimana za'ra mono zém na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhā, Wanhib'apito nhimipawaptobzém na si, wa za tō dama 're wasiwasu'u wē za'ra, wato sina 're ĩwahāimana za'ra mono na hā. Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ére: "Ni'wam norī hā to sina oto 're hāimana za'ra mono wamhā, Wanhib'apito te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za tō dama 're siwasu'u wē za'ra, to sina oto 're ĩhāimana za'ra mono zém na hā." Āne duréihā ĩbahā na āma rob'ui'ére hā.

## 2

*Cristu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada ĩdâ'ázé wasu'u*

1 Īsisānawā norī, ma'āpé ĩ'āma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wa hā atēme āma ĩmorī aba wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā aré dama ĩwaihu'u'ō hā, wa tō te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. E tawamhā ĩmreme wapari ze na, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono da si, wa tō te ĩsi'āma 're rosa'rata, ĩnhimiroti wē wa, ĩ'āma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da. Mare di. E ti'ai āma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're

ĩroti za'ra mono ne, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Tanei ô di, ĩnhimirowasu'u hã. <sup>2</sup> Ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, wa tô ĩsima pisutu pese, Zezu Cristuhu wasu'uwê si te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa da, Zezusi te te ĩpisudu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u si. <sup>3</sup> Atême âma ĩmorĩ aba wamhã, ĩpê'ê 'remhã ĩnhib'uwere di. Taha wa, wa tô ĩpahi te, rêrê, ĩnhimiromhuri na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te âma 're ĩ'uwaimrami mono zém na hã te 're 'wanhi'riti mono ô'umnhasite. <sup>4</sup> Zezusihi wasu'uwê, te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ti'ai âma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ĩroti za'ra mono ne, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ô di, âma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono na si, ma tô sena na 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, Zezusihi wasu'uwê hã. <sup>5</sup> Taha wa, ti'ai âma danhimirowaihu'u pese zarina, Zezusi hã Danho'reptui'wa na 're saze za'ra wa'aba mono ô di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô âma 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u*

<sup>6</sup> Ti'ai âma ĩsazei'ô'wa norĩ nhimirowaihu'u zarina, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ô di. Hãwa hawi dahâmanazém na rowaihu'u na si, wa tô ĩsazei'wa norĩ ma, te tâma 're rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani te te tâma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, prédub sina âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma hã. Ā hã roti hã ti'ai âma ĩsazei'ô'wa norĩ nhimiroti nei ô di. Daro mono bâ dama roti'wa norĩ nhimiroti nei ô di. Ta norĩ nhimiroti nhiptetezé hã daro mono bâ te za tiwi 're si'utôri' za'ra. <sup>7</sup> E 'wa ĩwaihu'u pese nhimiroti, te dama 're ĩwasu'u mono hã bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aré dama ĩwaihu'u'ô si, wa wa hã te dama 're wasu'u u'âsi, ĩwaihu'u pese zarina ĩsimiroti wê uptabi si. Ta hã ma tô aré dawu udã, da te 're waihu'u za'ra mono tô da a'â, ĩsimiroti wê wasu'u hã. Tane nherê, te te aropoto mono ô ré, ma tô te te sima 're wa'apisutu siro, ĩwaihu'u pese siré si oto 're wahâimana u'âsi za'ra mono da, rowê uptabi na. <sup>8</sup> Tiwaihu'u pese zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu ĩwê uptabi hã te te waihu'u za'ra ô di, ti'ai âma dama roti'wa norĩ hã ĩsazei'ô'wa norĩ hã. Te te waihu'u za'ra 'wa'âhã, Wanhíb'apito, danhipai u ĩwaihu'u pe hã te te siwi wĩrĩ ô di aré, wedepo'o nnonhi'rãmi na hã. <sup>9</sup> Tane nherê, ta norĩ hã te te waihu'u za'ra ô di tô. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ére siro:

“Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ ma, ĩwê hã te te tâma 're ĩ'apisutu mono zé hã, te te tâma âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã, dasi'uihã na datômo na da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ô di. Duré dapo're na da te 're wapari waihu'u za'ra mono ô di. Duré dapê'ê na dasi'uihã na da te dasina 're waihu'u za'ra mono ô di, da te dasina âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê hã tinhib'a'uwê norĩ ma, te te 're ĩ'apisutu mono hã.”

Āne duréihã ĩwasu'u na âma rob'ui'ére, ĩbaihã na hã.

<sup>10</sup> Wama si, ma tô tinhimiroti hã dama ĩwaihu'u'ô hã te te wama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tipê'êzani na si ma tô te te wama 're awaihu'u tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ma si, waihu'u pese di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb da hã. E marĩ wa. Uburé marĩ hã tâma waihu'u pese wa, ĩpê'êzani ma

hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono, uburé te te sima 're ì'aroti mono zé hã dama ìwaih'u'ô hã, tâma waih'u'u pese di. Uburé marî na 're ìhâimana mono zém na zama, tâma waih'u'u pese di, Ìpê'êzani ma hã. <sup>11</sup> Ni'wa hã 'râwi tipê'ê na tihâimanazém na, te te sima 're ì'awaihu'u mono zé hã, e 'wa hã te za ìmana'râmi hawim nherê, tiwi waih'u'u. Ì'upana nherê, da te tiwi waih'u'u ô di za, ìhâimanazé hã. Marî na 'râwi sima ìrosa'rata'wai ma si, waih'u'u pese di, 're ìhâimana mono zé hã. Tane duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâimanazé hã Ìpê'êzani ma si, waih'u'u pese di. Taha wi hã, ni'wa te te duré waih'u'u ô di. <sup>12</sup> Ìsazei'ô'wa norî nhimirosa'rata zarina, oto 're wahâimana za'ra mono ô di, wa norî hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani ré si, wa oto 're wahâimana za'ra, hâiwa hawi te te wei watême Ìsatôri ré si. Ìwê hã te te wama 're ì'anhomri mono na, wa te 're waih'u'u za'ra mono da, ma tô Tipê'êzani hã wei watême satôri za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

<sup>13</sup> Taha wa, wa norî hã ti'ai âma danhimirowaih'u'u pese zarina, wa te oto dama 're rowasu'u za'ra mono ô di. 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani te te wama 're ì'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te dama 're rowasu'u za'ra. Ìpê'ê 're, Ìpê'êzani tâma 're ìhâimana za'ra mono norî ma si, wa ìsimiroti wê hã wa te tâma 're wasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâimanazé wasu'uwê na hã. <sup>14</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani te te wama 're ì'aroti mono zé hã, te Ìsazei'ô'wa norî hã te te siwi 're wê'ô pese za'ra, taré newa, duré 'râwi si'uihâ na rosa'rada hã te te âma waih'u'u pese za'ra ô wa, ta norî hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani, Ìpê'ê 're, tâma 're hâimana za'ra mono ô nherê, te te âma 're waih'u'u za'ra mono ô di tô. 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani na si, te za da te âma 're waih'u'u za'ra. <sup>15</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani, Ìpê'ê 're, tâma 're ìhâimana za'ra mono norî si, te oto te te 're waih'u'u za'ra, uburé te te tâma 're ìroti za'ra mono zéb zarina, niha oto 're ìhâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, Ìsazei'ô'wa norî hã te te oto 're wawaihu'u za'ra mono ô di, aimawi 're wahâimana za'ra mono wa oto. <sup>16</sup> Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âhã wasu'u na âma rob'ui'ére siro, âne na hã:

“E 'wa hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã te te tiwi ìwaih'u'u da bâ bété.

E 'wa hã te te duré tâma ìroti da bâ.”

Âne duréihã âhã wasu'u na âma ìrob'ui'ére hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada, dasi'uihâ na da te tiwi 're ìwaih'u'u za'ra mono ô zém na hã. Tane nherê, wa tô wa norî hã Cristuhu nhimirosa'rada hã waih'u'u pese za'ra ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani, wapê'ê 're, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, te te wama 're ì'awaihu'u mono zém na hã.

### 3

*Paru hã Aporuhu me, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te 're ìromhuri zahuré mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Ìsisânawâ norî, 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani, Ìpê'ê 're, tâma 're ìhâimana za'ra mono norî ma si, wa Zezusihî wasu'uwê si, wama ìpire uptabi si, te tâma 're wasu'u za'ra, dama Ìsa'rese'ô hã. Tane nherê, ai'rata 're ìnhamra aba mono ré, âne na te aima 're rowasu'u waih'u'u za'ra wa'aba mono ô di. E marî wa. Ìsazei'ô'wa norî 're ìhâimana za'ra mono ne, zahadu 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, duré ai'uté hã marî te te 're Ìsa'rese za'ra mono ô ne, Zezusihî wasu'uwê hã 're wapari za'ra wa'aba mono nherê, asima 're waih'u'u pese za'ra wa'aba mono ô wa. <sup>2</sup> Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waih'u'u mono ô wa, te za tina hâiwa'u si te

te 're wapsômri za'ra. Ìna hã Ìsai uptabi hã te te tãma 're sômri waihu'u za'ra mono õ di. Tane, wa tô wa hã roti Ìwapure na si te aima 're roti za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwê na hã, zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're Ìwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Àhãna hã bété. Zahadu tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di. <sup>3</sup> E marĩ wa. Ìsazei'õ'wa norĩ 're Ìhãimana za'ra mono zéb zarina, zahadu 're anomro aba mono wa. Taha wa, te zahadu 're asi'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mo, marĩ na. Te duré 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mo.

Àne na 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono õ ré, aiwasété na 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé, zahadu 're Ìrême waihu'u za'ra wa'aba mono õ zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, Ìsazei'õ'wa norĩ 're Ìhãimana za'ra mono zém ne hã. <sup>4</sup> Ni'wam norĩ me asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono nheré, te àne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ hã Paruhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra.” Duré ni'wam norĩ hã te àne 're siwasu'u za'ra: “Wa norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra.” Àne na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e marĩ te wasu'u. Tô Ìsazei'õ'wa norĩ 're Ìhãimana za'ra mono zém na, zahadu 're aihãimana wasété za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

<sup>5</sup> Tazahã, àhã zarina si te za wa'ãma 're Ìrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Wa norĩ hã 'Re Ìhãimana u'âsi mono ma si, wa te 're Ìromhuri mono, wa 're wahãimana. Ìwasu'uwê na, wa te aima 're Ìrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te oto asina 're Ì'umhãsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã. Ta hã te te wama Ìpisutuzéb zarina si, wa wa te tãma 're romhuri pese. Taha da si, wa wa norĩ hã 're wahãimana. <sup>6</sup> Wa hã Paru, buru na da te dasima 're robdi'i za'ra mono õ ré, da te 're Ìrobzuri mono ne, wa tô dawana te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, Cristuhu wasu'uwê na hã. Duré, da te 're robzuri mono pari, da te oto 're Ìrobdi'i za'ra mono ne, ma tô Aporu hã Ìza'u hã te te aima ãma 're rowasu'u wê za'ra wa'wa. Tane nheré, 'Re Ìhãimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're Ìaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, ãma 're aihãimana préduv za'ra wa'aba mono da, Zezusihi si asina 're umhãsi u'âsi za'ra wa'aba mono da. Buru na hã 'Re Ìhãimana u'âsi mono waihu'u pese na si, dama 're Ìro'wanhipré za'ra mono ne, ma tô 'Re Ìhãimana u'âsi mono si te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're aihãimana préduv za'ra wa'aba mono da. <sup>7</sup> Taha wa, robzuri'wa norĩ ne, Ìwasu'uwê na te te dama 're Ìrowasu'u 'rata za'ra mono norĩ hã, pire na 're hãimana za'ra mono õ di. Duré robdi'i'wa norĩ ne, daza'u te te dama ãma 're Ìrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're hãimana za'ra mono õ di. 'Re Ìhãimana u'âsi mono si, te pire uptabi na 're hãimana u'âsi, taha si te te 're da'apawapto wê mono wa, Zezusihi ne dahãimana préduv sina, oto 're Ìdahãimana za'ra mono zéb da hã. <sup>8-9</sup> Robzuri'wa norĩ hã robdi'i'wa norĩ me, tãma 're Ìro'wanhipré za'ra mono da si, te aiwa simisutu te te 're romhuri za'ra. Tane duré, wa hã Ìwasu'uwê na te aima 're rowasu'u 'rata za'ra wa'aba mono wamhã, duré Aporu hã Ìza'u te te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aiwa wa tô wa zahuré, wa te wasima 're aiwê za'ra wa'wa, Ìwasu'uwê hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. 'Re Ìhãimana u'âsi mono ma si, wa wa zahuré, wa te tãma 're romhuri, aiwa. Taha wa, wa te tãma 're Ìromhuri mono zéb zarina, te za 'Re Ìhãimana u'âsi mono hã wapawa'â, Ìwê uptabi na.

Duré daburu hã, e 'wa te hã. E ãma Ìromhuri'wa norĩ te hã, buru hã. Mare di. Misire Ìtede'wa na te 're hãimana, buru tede'wa hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã Ìnhib'a'uwê, 're anomro aba mono õ di. Duré Aporuhu

nhib'a'uwē, 're anomro aba mono ō di. Mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē si, te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Âne wa za duré aima âma romnhimiré'ê za'ra wa'wa, 'ri na. 'Ri hã 'ri'wa norî tei ō di. 'Ri tede'wa te, 'ri hã. Tane, a norî wa'wa hã wanhib'a'uwē, 're anomro aba mono ō di, ìwasu'uwē na, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherê. E marî wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē si, oto 're anomro aba mono wa. <sup>10</sup> 'Ri na romhuri'wa norî hã 'ri na'rata uimrehêne, te za siwi 'manha, sipese na. Tane duré wa hã, ìnhimiromhuri wê na, wa tô sãna'rata, te aima 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã, Cristuhu wasu'uwē na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te oto 're ìpawapto mono zéb zarina. Duré 'ri na'rada hã da te dasiwi 'manharî pari, ìhâiba amo norî hã ìsisiwi te te oto siwi ì'ri ne, tane te duré ni'wam norî hã te te aima âma 're rowasu'u za'ra wa'wa, ìza'u hã. 'Ri na'rata 'manharî nhisiwi, da te dasiwi 'ri wamhã, pibui pese na te za dasiwi 'ri ni, marî ìwē na si. Tane ni'wam norî hã Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, pibui pese na te za oto te te dama âma 're rowasu'u za'ra, ì'uwaibaba si. <sup>11</sup> 'Ri'wa norî hã, 'ri na'rada te te siwi 'manharî wamhã, misire ìwē uptabi si te za tô siwi 'manha. Tane duré, misire ìwasu'uwē hã te 're hâimana, dawana te aima 're ìwasu'u za'ra wa'aba mono hã, tô ō hã Zezu Cristuhu wasu'uwē hã. ìwasu'u aimawi hã 're 'mai hâimana mono ō di, da te âma 're saze za'ra mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te âma 're ìda'anho'reptui mono zéb da hã. <sup>12-13</sup> Ni'wam norî hã, 'ri na'rata 'manharî nhisiwi te te siwi 'ri wamhã, âté marî hã unhama ro'o na 're ìsi'unhama mono ō na si, te za siwi 'ri, ìwa'âbâ za'êtê na, êtê'ubuzi pré oru na, duré êtê'ubuzi'a prata na, duré êtê waipo na. Âté ìhâiba amo norî hã te za marî ìwa'âbâ syryre na si siwi 'ri, unhama wa ìro'o pese na si, wede na hã, duré du na hã, duré amho teihi na hã. Tawamhã nimahã na 'ri hã ro'o nherê, si'unhama ō wamhã, te za waihu'u za'ra ni, marî ìwē na si 'ri'wa norî hã te te siwi ì'manharî na hã. Tazahã si'unhama wamhã, te za marî ìwē prã na si te te siwi ì'manharî na waihu'u za'ra ni. Tane te ni'wam norî hã Cristuhu wasu'uwē na, ì'uwaibaba si te te dama 're rowasu'u za'ra. Duré ni'wam norî hã senai'ô na te te dama âma 're roti za'ra. Tawamhã niwapsi te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra, Zezusihi wasu'u na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono zé hã, pé tô sena zô. Za da'âma ìsipo'ozéb âma, te za pibu za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra, sena na Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono norî hã, duré senai'ô na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono norî zama. <sup>14</sup> 'Ri'wa norî hã marî ìwē na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata ō wamhã, 'ri tede'wa hã te za waihu'u, tiwi ìzata ō na hã, tâma 're ìsab u'âsi mono na hã. Taha zarina, te za 'ri'wa norî ma, marî ìwē hã tâma sômri za'ra, ìwa'rãmi. Tane duré, ni'wam norî hã ìwasu'uwē na tô sena na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono zém na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te waihu'u za'ra wamhã, tawapsi te za ìwē hã tâma sômri za'ra ìwa'rãmi, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã. <sup>15</sup> Duré 'ri'wa norî hã marî ìwē prã na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata wamhã, 'ri tede'wa nhoprubzé hã te te sina uwaimrami za'ra ō di za, 'ri'wa norî hã. Te za simini za'ra, 'ri tede'wa nhoprubzé hã. Tane duré, ni'wam norî hã taré âma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwē hã te te tâma 're sômri za'ra mono ō di za ìwa'rãmimhã, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã. Ta norî hã te za tô simini za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã za te te simini za'ra nherê, tane nherê, te za tô sô'reptu za'ra, ropia hawi.

Âté ni'wa hã 'ri para sãmra ré, te za ìsôrôwa hã ìré âro. Tawamhã âté unhama ro'o za'êtê 'rowi nherê, te za watobro rob u, sisô'reptu da.

Tawamhã aré dá'â da nherê, te za 'râwi sisõ'reptu. Tane, ni'wam norî hã taré âma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'u'uwê na te te dama 're îrowasu'u za'ra mono norî hã, ropipa u si'aba'rê da nherê, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hã sõ'reptu za'ra, Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono wa. Tinhoprubzé hã za te te tâma sômri za'ra dai õ nherê, te za tô ta norî hã sõ'reptu za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. <sup>16</sup> Duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zéb 're, ma tô õ hã dama 're hâimana, 'ri îwê uptabi wa. Tane te oto aipê'ê 're, ai'âma 're sôrôwa za'ra wa'wa. Îpê'êzani hã te oto aipê'ê 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa. E âne hã 'râwi asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. <sup>17</sup> 'Re îhâimana u'âsi mono hã tite da si, ma tô sima pisutu, ti'ai âma îsôrôwa 're, 'ri 're wa'wa hã siwaprosi âma 're hâimana mono da, wê uptabi na. Tane ma tô duré a norî wa'wa hã aipisutu za'ra wa'wa, îsib'a'uwê si oto 're anomro aba mono da, taha âma si 're aihâimana wê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ni'wam norî hã apâ te te 're aiwasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono si te za ta norî hã te te 're a'uprosi.

<sup>18</sup> A norî wa'wa hã aihâimanazé senai'õ na, taré 'râwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norî hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, te rosa'rada hã te te si'âma 're upa za'ra, waihu'u pese newa, ti'ai âma îsazei'õ'wa norî nhimirowaihu'u pese si te te 're waihu'u za'ra mono nherê, te te sima 're î'ruiwapari za'ra mono hã. 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti îwê uptabi hã ta norî hã te te 're waihu'u za'ra mono õ nherê, te 'râwi waihu'u pese newa, te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî hã. Taha wa, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti îwê uptabi zô si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo, asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Îsazei'õ'wa norî hã asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za te te ai'âma 're rosa'rata upa za'ra wa'wa. Tane nherê, te za tô 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, asimiza'rese sina. <sup>19</sup> Ti'ai âma îsazei'õ'wa norî hã tinhimirowaihu hã te te sima 're î'ruiwapari u'âsi za'ra mono hã, taré 'Re îhâimana u'âsi mono ma hã. Duréihã ma tô âne na ni'wa hã 'Re îhâimana u'âsi mono âma rob'ui'ééré siro, îbaihã na hã:

“‘Re îhâimana u'âsi mono hã te îsazei'õ'wa norî nhimirowaihu'u na 're îhâimana za'ra mono norî ma, te te tâma 're rob'manharî za'ra, tinhimirowaihu'u pese na, 'râwi 're sisimini za'ra mono da.”

<sup>20</sup> Apito Dawi hã ma tô duré âne na âma rob'ui'ééré siro, duréihã:

“Înhib'apito ma si, 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ti'ai âma îsazei'õ'wa norî nhimirowaihu hã marî da, îhâimana õ na hã. Taré tãma hã, îsazei'õ'wa norî nhimirowaihu hã.”

Ãne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'ééré, 'Re îhâimana u'âsi mono wasu'u na hã. <sup>21-22</sup> Ni'wam norî hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã te sina 're wata za'ra mono sina, te te sima 're nharî za'ra, âne: “Paruhu nhimiroti si, wa za wa norî hã wa te 're 'madâ'â za'ra, uburé rowahutu'wa norî nhimiroti nhipai u, wê uptabi wa.” Ni'wam norî hã te duré âne te te sima 're nharî za'ra: “Wa norî hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra, uburé rowahutu'wa norî nhimiroti nhipai u, wê uptabi wa, wama hã.” Ãne na 'râwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Paru, duré Aporu, duré Pedru, duré uburé wasiré rowahutu'wa norî zama, simisutu wa wasiré wa te aima 're romhuri za'ra wa'wa, Zezusi hã 're îsazei pese za'ra wa'aba mono da si. Uburé marî hã ti'ai âma 're îhâimana za'ra mono hã, te aima 're hâimana za'ra



wa'wa. Aihâiba ré ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa, Zezusihi âma si 're anomro aba mono zéb da hã. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa. Âhãna uburé marĩ hã ai'âma 're ïromhâimana za'ra wa'aba mono zé hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa, za ai'âma 're ïromhâimana za'ra wa'aba mono zéb zama, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te aima 're ïpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina, Zezusihi si 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. Âne te uburé marĩ hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ïsazei'wa norĩ ma hã. <sup>23</sup> Duré a norĩ wa'wa hã te Cristuhu ma si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ïsib'a'uwê na hã. Ta hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te pisutu wa, ma tô wei mo ti'ai u, Danho'reptui'wa da hã. Taha wa, Cristuhu nhib'a'uwê na si, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Wanhib'a'uwê na, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

#### 4

*Paru hã, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na dama ïsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>1</sup> Wa hã Paru, duré Aporu, duré ni'wam norĩ me, wa Cristuhu ma si, wa te 're romhuri za'ra. ïwasu'uwê hã dama ïwaihu'u'õ hã, ï'uwaibaba si, wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, ma tô wapisutu za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha na si, wanhimiromhurizé hã. Taha wa, te za âne na si wa'âma 're ïrosa'rata za'ra wa'aba mo. <sup>2</sup> Ni'wa hã ïsibro, da te tâma 're 'madâ'â mono da, te te sima da'maipisutu wamhã, e niha ïhâimanazé hã za, tâma ïrob'madâ'â'wa da hã. ïsib'apito ma, tâma umnhasi na, te za te te tâma 're rob'madâ'â wê, te te wêsâmri da. <sup>3</sup> Wa hã bété. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ï'umnhasi na, wa tô te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwê na hã. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ï'umnhasi na ïwasu'uwê na te dama 're ïrowasu'u mono na asiwi ïwaihu'u aba zéb zarina, asiwi ïwêsâmri aba zô, ïsina 're ïnhimnhasi mono õ di. Mare di. Duré ni'wam norĩ hã te te siwi âma ïwaihu'u za'ra zô, ïsina 're ïnhimnhasi mono õ di. ïzama, 're ïsi'umnhasi mono na, ïwasu'uwê hã te dama 're ïwasu'u mono na hã 'râwi ïsi'uihã na ïsiwaihu'u da hã, mare di. <sup>4</sup> Âhãna hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, te âma ï'upazém na hã marĩ õ di, ïnhimirosa'rata 'remhã oto. E taha zarina, tâma ï'umnhasi sina, ïwasu'uwê te dama 're ïwasu'u mono zé, te wasu'u. Mare di. Wanhib'apito si te za ïwaihu'u, tâma ï'umnhasi na hã, duré tâma ï'umnhasi õ na hã. <sup>5</sup> Taha wa, bâta na, Wanhib'apito uburé za te te ïda'awaihu'uzé wana, asiwi ïwaihu'u aba zarina, asiwi ïwê'õ za'ra wa'aba da, asima ï'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, Wanhib'apito apâ wei morĩ õ ré hã. Ni'wam norĩ zama asiwi ïwaihu'u aba zéb zarina, asiwi wê'õ za'ra wa'aba da, asima âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, bâta na Wanhib'apito za da'âma ïsipo'ozé wana. Taha si te za dawĩ a'upsibi nhamra oto sô'awi, uburé dapê'ê 're, 'râwi da te dasima 're ïrosa'rata za'ra mono zé hã. Marĩ hã barana, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, da te 're ï'uiwê za'ra mono ne, te za Wanhib'apito hã sô'awi oto dawĩ a'upsibi nhamra, uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da, da te dasima 're ïwê za'ra mono zém na, danhimirosa'rada hã. Tawapsi te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wasu'u wê za'ra ni'wam norĩ hã, ti'ab ré tihâimana wê zém na te te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono wa, te te 're ï'awaihu'u mono zéb zarina.

<sup>6</sup> ïsisânawã norĩ, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, wa tô âne na aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa ïhâimanazém na hã, Aporuhu hâimanazém na zama. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô âne na aima roti za'ra

wa'wa, wasiré rowahutu'wa norī hā tisiré norī nhimiroti nhipai u, wē uptabi newa, ta norī niwī 're aihâimana za'ra wa'aba mono wē te, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tō da. <sup>7</sup> E asiré norī nhipai u 're aihâimana pire za'ra wa'aba mono bâ, te bété âne na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. E marī te aré aima 're hâimana za'ra wa'wa, 'Re ihâimana u'âsi mono te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ò 'wa'âhâ. Marī iwē hā aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ò di aré. Uburé iwē hā 'Re ihâimana u'âsi mono nhoprubzéb si, te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa. E marī wa, te bété asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, uburé marī iwē hā aima 're ihâimana za'ra wa'aba mono hā, 'Re ihâimana u'âsi mono nhoprubzéb ò newa, aihawim na aima 're wairébé aba mono newa.

<sup>8</sup> A norī wa'wa hā, 'Re ihâimana u'âsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te aima 're ipisutu za'ra wa'aba mono zô, aiwi sô 're irowaptâ'â za'ra wa'aba mono ò na, te râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, dasa hā da te 're huri mono wa, da te 're i'mahâpārī pese za'ra mono ne. E âne bâ, te râwi asi'âma 're irosa'rata ze za'ra wa'aba mo. Danhibro pese wa, marī zô dawī 're irowaptâ'â za'ra mono ò ne, te asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ihâimana u'âsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te aima 're ipisutu za'ra wa'aba mono zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ò newa. Ti'ai âma danhib'apito norī hā tinhib'a'uwē norī ma, pire na 're ihâimana za'ra mono ne, te asiré isazei'wa norī ma aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, wa norī hā 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā danhib'apito norī ne wapire na 're wahâimana za'ra mono ò nherē. E âne hā i'uwaibaba bâ. Wē di tō. Tane hā aima wē za'ra wa'aba ze te bâ, taha na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono, aipire na isazei'wa norī ma âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Niha hā 'wa'âhâ, wa aré wa norī zama wapire na asiré 're wahâimana za'ra wa'wa, uburé isazei'wa norī ma hā. <sup>9</sup> Wa norī hā Zezusihi zadawa wasu'u'wa na dama 're iwahâimana za'ra mono hā, isazei'wa norī ma, wawapure na damana wawi taré 're iwahâimana za'ra mono da si, ma tō te te 're wa'apisutu. Wa hā âne na wa tō rosa'rata na hā isina waihu'u. Ni'wam norī hā marī te te 're i'manharī wasété za'ra mono zéb zarina, te za da te dasima âma 're roti za'ra, dasisô'a da te 're simroi mono wa, âma 're dawa'ē za'ra mono da. Tane duré, wa norī hā sô'awi wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tō 'Re ihâimana u'âsi mono hā te te 're wa'apisutu, da te dasiwi 're wawē'ô za'ra mono wa, uburé dasisô'a wa'âma 're dawa'ē za'ra mono da nherē, duré hâiwa âma 'Re ihâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norī nho'a zama. <sup>10</sup> Cristuhu wasu'uwē na si, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wa, te isazei'ô'wa norī hā wanhimiza'rese'ô na 're iwahâimana za'ra mono na te te wa'âma 're rosa'rata upa za'ra. E a norī wa'wa hā, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti, wanhipai u aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te âne hā râwi asimirosa'rada hā asi'âma 're i'manharī za'ra wa'aba mo, Cristuhu âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na. Duré wa norī hā isazei'ô'wa norī ma, wawapure na 're iwahâimana za'ra mono na, te ta norī hā te te wa'âma 're rosa'rata za'ra. E a norī wa'aba si, tâma aipire za'ra wa'aba bâ, te bété râwi âne na asi'âma 're irosa'rata za'ra wa'aba mo. Duré wa norī hā dama wawapure na 're iwahâimana za'ra mono na, da te wa'âma 're rosa'rata za'ra mono wa, da te dasiwi 're wawazéb za'ra mono ò di. Âté a norī wa'aba si, da te 're aiwazé pese za'ra wa'aba mono na, te râwi asi'âma 're irosa'rata ze za'ra wa'aba mo. E âne hā i'uwaibaba. <sup>11</sup> Wa norī hā bété, iwasu'uwē na si, wa te dama 're irowasu'u za'ra mono norī hā. E niha âhâna

wahâimana za'ra zé hã. Nimomo 're wanomro mono wamhã, wa za tô mra hã wa te 're sépata za'ra, 'rubu zama. Wa'uza hã'ratare ré si, wa za tô 're wanomro. Te za duré da te 're wahâ za'ra, danhib'rata na, da te 're ïwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Daro mono bâ 're wanomro mono ré, 're ïwanhimi'wara mono zéb da, da te wama 're pisutu za'ra mono ô di za. Hâiwi si, wa za 're wanomro u'âsi. <sup>12</sup> Wahâimanazéb da hã, wawasutu nherê, wa wanhib'rata na wa te 're romhuri pese za'ra. Duré da te wa'âma 're wasété za'ra mono nherê, wa da'âma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ïwê hã te te dama 're anhomri mono da. Duré da te wama 're rob'manharî wasété za'ra mono nherê, wa wanhiptete na ôhõ âma si 're wahâimana za'ra, asa wa te dama âma 're wa'râmi za'ra mono âna. <sup>13</sup> Duré da te dasima 're wawasû'u wasété za'ra mono nherê, wa wamreme wê na si, wa te dama âma 're wa'râmi za'ra, wawaimri na. Duré, ropru hã da te dasiwi 're ïsa'wari za'ra mono ne, te da te dasiwi 're wawê'ô pese za'ra. Âne 're ïwahâimana za'ra mono zé hã, âhãna hã.

<sup>14</sup> E âne na te aima ïroti za'ra wa'aba zé ma, asiséb za'ra wa'aba da, wa tô âne na aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ô di. Taré ïnhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa âne na aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ï'ra ne oto ïma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ïma asawi uptabi za'ra wa'aba wa. <sup>15</sup> Até da'ahã na te oto da te aima 're roti u'âsi za'ra wa'wa, Zezusihi nhimiroti wê na hã, taha na si âma 're anomro wê wa'aba mono da. Da'ra hã da te dasisô 're ïmadâ'â pese za'ra mono ne, te ta norî hã te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Zezusi hã 're rême za'ra wa'aba mono tô da. Tane nherê, ïsiwaprosi wa aimama uptabi aba ne, aima 're ïhâimana za'ra wa'wa. ïwasu'uwê na te aima 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, Cristu Zezusi hã 're saze za'ra wa'aba mono wa, wa oto aimama uptabi aba ne, 're ïhâimana, da'ra hã damama nhimiromhuri hawi, dama 're ïpoto za'ra mono ne. <sup>16</sup> Taha zarina, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Cristuhu nhirã zarina 're ïmorî wê ne, oto 're anomro wê wa'aba mono da, aima âma 're ïsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina. <sup>17</sup> Taha da, wa tô Timotiuhã atême satôri za'ra wa'wa, te te âma 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Ta hã ï'ra ne, oto ïma 're hâimana mono wa, ïma sawi uptabi di duré. Ta hã te Wanhib'apito si te te 're 'madâ'â pese, tiwi sipi'rai âna. Ta hã atême wisi aba wapsi, te za Cristu Zezusihi âma si 're ïhâimana mono zém na âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, daro mono bâ ïsazei'wa norî hã 're ïsi'rã'ôtô mono norî ma, te 're ïroti mono zém na zama.

<sup>18</sup> Ni'wam norî hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na, ïnhipai u te te 're ïwaihu'u pese za'ra mono na, ma tô 'râwi 're si'madâ'â pire za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî hã. Taha wa, ta norî ma ïpahi za'ra newa, ma tô ï'âma rosa'rata za'ra, atême wa'aba, za âma ïmorî su'u ô na hã. Taha zarina, ma tô duré 'râwi sina 're wata za'ra. <sup>19-20</sup> Tane nherê, Wanhib'apito te te ïma pisutu wamhã, wa za tô âma atême ïmorî su'u za'ra wa'wa, romhutu na. Ni'wam norî hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're nomro mono wamhã, timreme nhipese na Cristuhu wasu'uwê na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ô di za, da te 're wapari ze za'ra mono da. 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani, tiwaihu'u pese na te te 're ïpawaptob za'ra mono zém na si, te za te te 're dapawaptob za'ra, da te âma 're saze za'ra mono da. Taha zarina si, te za âma 're hâimana wê u'âsi za'ra, ta norî hã.

Taha wa, âma atême ïmorî za'ra wa'aba wamhã, wa za ïsina aiwaihu'u za'ra wa'wa, aiwaihu'u pese na 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono

norĩ hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani, tiwaihu'u pese na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, sena na 're ìdapawaptob za'ra wa'aba mono na, wa za duré ìsina aiwaihu'u za'ra wa'wa, sena na âma 're ìdapawaptob za'ra wa'aba mono ò na zama. Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, aiwaihu'u pese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zép si, te waihu'u tō da, wa za âma atēme ìmorĩ za'ra wa'wa, sena na 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono na si, 'râwi te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, ìsi'uihã na. <sup>21</sup> Æne, wa tō aima âma roti za'ra wa'wa. Tawamhã, e ma hã te za asima ìwē za'ra wa'wa. Atēme âma ìmorĩ aba wamhã, e da'ra, da te 're ìhã za'ra mono ne, wa za ìnreme na aihã za'ra wa'wa, ìnhimiroti hã 're wapari za'ra wa'aba mono ò 'ru te. Æté wa za tō aihã za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ò wamhã. E ìhâimanazém na atâma na wa za aima ìhâimana za'ra wa'wa, ìnhimizawi pese zéb zarina, ìnhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wē te. Ma'âpé, 'râwi oto asi'uihã na asima pisutu za'ra wa'aba, niha 're anomro aba mono zéb da hã.

## 5

*Aibã hã ìsazei'wa norĩ wazari, 're ì'maihâimana wasété mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Airom hawimhã, wa tō aiwasu'u wasédé hã wapari za'ra wa'wa, ni'wa hã asiré wa'aba nherē, pi'ò na hâimana wasété na 're ìhâimana mono na hã. Ta hã ma tō, u, tímama mro hã ti'â. Taha wa, te oto siré 're hâimana zahuré. Æne hã wasété uptabi di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. ìsazei'ò'wa norĩ hã 're hâimana wasété uptabi za'ra mono nherē, ta norĩ ma zama, wē za'ra ò di, ãne hã. Tane nherē, te asiré ìsazei'wa hã dame 're 'maihâimana wasété, aibã hã. Æne hã wasété uptabi di. <sup>2</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aima ìwaihu'u pese za'ra wa'aba na, 'râwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono nherē, e marĩ wa, asiwi wē'ò za'ra wa'aba ò di bété, asò'a za'ra wa'aba, aibã tina waptém na ìsipsaihuri hã. Aibã hâimana wasété zarina, aiwi ìrobzei'ò za'ra wa'aba na, te aré asiwaihu'u za'ra wa'wa, asiré ìsazei'wa 're hâimana mono wa. Taha zarina, te aré tiwi ìrosawi za'ra wa'wa, rowahutu u asiré 're hâimana aba mono tō da oto. E ãne hã tiwi sizãri za'ra wa'aba ò di bété. <sup>3-5</sup> Wa hã ai'rata ìnhamra aba ò nherē, wa tō romhã hawim nherē, te âma 're rosa'rata u'âsi, aibã 're ìhâimana wasété mono âma hã. Tane nherē, ai'rata ìnhamra za'ra wa'aba ne, wa za aima âma roti za'ra wa'wa. Æne wa tō waihu'u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para. Taha wa, te za misi bãtã na asi'rã'õtõ 'wa, aibã zãda. Tawamhã asiré sébré aba wamhã, ìnhimirosa'rata zarina, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, te za aibã ìwasédé hã asiwi ìsa'réi wa'wa a'ã asisiti, Satanasihĩ ma, ta hã te te tãma 're rob'manharĩ wasété mono wa, robzei'ò te te sina waihu'u da, tiwasédé hã te te oto rēme pese da, tihâimana wasété na ìsiwaihu'uuzém na hã. Æne da, te za asiwi ìsa'réi wa'wa a'ã, Satanasihĩ ma, Wanhib'apito hã nimahã bãtã na apã wei morĩ wapsi, te te sõ'reptu da.

<sup>6</sup> Aiwaihu'u pese na 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hã, e wē di. Wē ò di. Æne, wa za aima âma romnhimire'é za'ra wa'wa, asina ìwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Ì'u'ëtē wapuzé hã syryre na te za da te âma 're wazari za'ra, ìduptobzéb da hã, ì'u'ëne hã. Syry na da te âma 're wazari za'ra mono nherē, sa'ëtē di za oto, ì'u'ëne hã. Tane duré, aibã hã tiwasédé te te 're ì'manharĩ mono hã misi nherē, te za asiré ìsazei'wa norĩ hã âma 're

hâimana wasété za'ra, te te âma 're sasômri za'ra mono wa, ïwasété na hã. E âne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété. <sup>7-8</sup> Æne, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono, zudezu nori hi'rata nori hã Ezitu hawi te te ïsô'reptu za'ra zém na, 're sipo're pu'u za'ra mono da, tisa te te 're huri mono wamhã, te za ï'u'ëtê wapuzé hã rob u te te 're sa'ra a'â, 'ri mono bâ, 'ri para 're ïsimi'wara mono hã. Taha zarina, te za ï'u'ëtê duptoio na si tisa hã te te 're huri, Pascowa na dato nhisizém na hã. Tane duré, a nori wa'wa hã te za aiwasédé hã oto 're ïrême pese za'ra wa'aba mo, 're aipoto téb za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ï'u'ëtê wapuzé hã rob u da te dasisiti 're ïsani za'ra mono ne.

Zudezu nori hã, Pascowa na tisa te te 're huri mono wamhã, ïhi'rata nori ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono, tinhimihâzé te te tâma ïba'a za'ra zém na, âma 're sipo're pu'u za'ra mono wamhã, te za âma 're toi u'âsi za'ra. Tane ma tô duré Cristu hã wazada dêrã, wawasédé hã te te wama 're ï'apari mono da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, zudezu nori hã Pascowa na tito te te 're ï'manharĩ za'ra mono ne, wa za oto wa nori zama 're watoi u'âsi za'ra, Cristuhu âma si oto 're wanomro mono wa. Zudezu nori hã ï'u'ëtê wapuzém na tisa te te 're huri mono ô di, Pascowa na tito te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. ï'u'ëtê duptoio na si, te tisa hã te te 're huri. Tane, wa nori hã wasiré ïsazei'wa nori hã, wa za wahâimanazéb 'rada ïwasédé hã wa te 're rême pese za'ra. Wawasédé hã oto wa te 're 'manharĩ za'ra mono âna, wa za 're wahâimana wê u'âsi za'ra, wanhimirosa'rada hã sena na si, duré wahâimanazé sena na si.

<sup>9</sup> Æne wana ré, ïnhimi'ui'ére na, wa tô aré aima roti pese za'ra wa'wa, aibã nori, pi'ô na tiwasédé te te 're ï'manharĩ za'ra mono nori âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tô da, duré pi'ô nori, aibã na tiwasédé te te 're ï'manharĩ za'ra mono nori âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tô da. <sup>10</sup> Æne na te aima roti za'ra wa'aba wamhã, ïsazei'ô'wa nori âma, te aima roti za'ra wa'aba ô di, dahâiba na dawasédé, da te 're ï'manharĩ za'ra mono nori âma hã. 'Re simarĩ ahã za'ra mono da, danhibrom na te te 're ïda'ruiwaparĩ za'ra mono nori âma, te aima roti za'ra wa'aba ô di, duré danhibrom na dawi 're ïsipsaihuri za'ra mono nori âma, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono upana romhâiba 'manharĩ âma 're ïwata za'ra mono nori âma. Ta nori nhiti 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da, te aima roti za'ra wa'aba ô di, ïsazei'ô'wa nori nhiti. Mare di. Uburé ïsazei'ô'wa nori nhiti 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ô di tô. <sup>11</sup> Æne si, wa tô aima roti za'ra wa'wa, ni'wam nori hã Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, 're hâimana wasété za'ra mono wamhã, ta nori hâimanazém na âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tô da. Âté ïsazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, te pi'oi hâiba na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra, aibã wamhã. Duré pi'oi wamhã, âté aibã hâiba na te tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra. Duré âté 're simarĩ ahã za'ra mono da si, te danhibrom na te te 're da'ruiwaparĩ za'ra. Duré âté 'Re ïhâimana u'âsi mono upana, te romhâiba 'manharĩ âma si 're wata za'ra. Duré âté dawasédé hã taré te te da'âma 're ïsa'ra mono na, te ta nori hã te te dama 're rowasu'u wasété za'ra. Âté âzézei'wa te duré 're hâimana za'ra. Âté danhibrom na te duré dawi 're sipsaihuri za'ra. Æne hã ni'wam nori hã zahadu tihâimana wasété na 're hâimana u'âsi za'ra mono nherê, asiré ïsazei'wa na aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ïhâimanazém na âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono ô di za. Duré nimahã bâtã na ïsiré 're asaihuri aba mono da hã, mare di za.

12-13 Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, ĩsazei'õ'wa norĩ hãimanazé, wa te wasiwi 're waihu'u za'ra mono wa, wa te wasiwi 're ĩwē'õ za'ra mono da hã, 'rãwi 're wasipisutu za'ra mono õ di za. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, te za Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã te te 're awaihu'u, te te siwi 're ĩ'awē'õ mono da hã. E tawamhã, ni'wam norĩ hã rowahutu u asiré 're asi'rã'õtõ aba mono nherē, marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb zarina, asiwi 're wē'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tō asiwi 're ĩwē'õ za'ra wa'aba mo, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō ãne na ãma rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã:

“Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété mono wamhã, te za oto asisiti tãma 're ĩrob'ru za'ra wa'aba mo, asiré wa'aba 're hãimana za'ra mono tō da.”

Ñane duréihã ãma rob'ui'ééré hã.

## 6

*Ĩsazei'wa norĩ hã sisada 're ĩhãimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherē, marĩ hã te te aiwi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, sada 're ai'maihãimana aba mono wamhã, e ĩsazei'õ'wa norĩ u, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, marĩ te te aiwi 're ĩmanharĩ wasété aba mono zém na, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, dama rowairébé'wa norĩ ma. Mare di. ĩ'uwaibaba õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwē u si, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, ta norĩ si te te 're waihu'u za'ra mono da, marĩ hã te te aiwi 're ĩmanharĩ wasété aba mono zém na hã, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. <sup>2</sup> Apto'oré si, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma, wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwē norĩ hã, Cristuhu siré, wa za wapire na dama rowairébé za'ra ni, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono zém na hã. Oro ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za. Ñane hã Cristuhu siré, wapire na za wa te dama rowairébé za'ra wamhã, e tawamhã ti'ab ré, marĩre hã asiré ĩsazei'wa norĩ wi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihãimana aba mono wamhã, e aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'uwaibaba tō sena asima ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, marĩ asiwi 're ĩ'mai'manharĩ wasété aba mono zém na hã. Ñane hã tō aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>3</sup> Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã tiwi ĩsipizari za'ra hã, wa za duré wapire na tãma rowairébé za'ra ni ĩsiré, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã. E ãne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété. Taha wa, ti'ab ré, marĩ wa, wasisada 're wahãimana za'ra mono wamhã, wa za wawaimri wa te wasima 're rowaihu'u za'ra, apã wama 're rowē za'ra mono da. Ñane wamhã, wa za tō wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wasima. <sup>4</sup> Taha wa, marĩ hã asiré ĩsazei'wai wi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihãimana aba mono wamhã, e marĩ wa, te ĩsazei'õ'wa norĩ u 're asisimroi wa'aba mo, ta norĩ si aiwasété na te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da hã, ta norĩ hã asiré ĩsazei'wa na 're hãimana za'ra mono õ nherē, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ hã. <sup>5</sup> ĩnhimiroti ma, aséb za'ra wa'aba da nherē, wa ãne na aima rowaihu'u za'ra wa'wa. E asiré ĩsazei'wa, 're 'mai'hãimana mono ã bâ bété, aiwasété na aiwaihu'u aba 'wa da hã. <sup>6</sup> E ãne hã ĩ'uwaibaba bâ, te asiré ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherē, asisada 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'õ'wa norĩ u si 're asisimroi wa'aba mono da, ta norĩ si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, aiwasété aba na. E ãne hã ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã.

7 Āne zarina, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, dama rowairébé'wa norī u, 're asisimroi wa'aba mono wamhā, Īsazei'wai hâimanazém na asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō di za. Ni'wam norī hā asiré Īsazei'wa nherē, te te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, tāma āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono āna, te za tō ōne haré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norī hā asibrom na aiwi 're sipsaihuri za'ra wa'aba mono wamhā, tāma āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono ō di za duré. Tawapsi, te za asina āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, Īsazei'wai hâimanazém na hā. 8 Tane nherē, a norī wa'wa hā asiré Īsazei'wa nherē, dawasété na dawaihu'u'wai u, 're asisimroi wa'aba mono wa, te tō asima 're ĩrob'manharī wasété za'ra wa'aba mo, 'rāwi. Taha wa, te duré asima 're asimiza'repese za'ra wa'aba mo 'rāwi, āne na hā, asiré Īsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē. 9-10 Tiwasété si te te 're ĩ'manharī u'āsi za'ra mono norī hā, ta norī hā 'Re ĩhâimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé hā te te dame sina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. E āne hā, zahadu waihu'u za'ra wa'aba ō di bété. Āne na hā taré 'rāwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ō di za. Dahâiba na dawasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono norī hā, ta norī hā 'Re ĩhâimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zém na, dame 're hâimana za'ra mono ō di za, duré 'Re ĩhâimana u'āsi mono upana, romhâiba 'manharī āma 're ĩwata za'ra mono norī hā, duré damro na dawī 're ĩsimisaihuri za'ra mono norī hā, duré aibā si'uiwa na 're ĩsiwasété za'ra mono norī hā, duré danhibrom na dawī 're ĩsipsaihuri za'ra mono norī hā, duré danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norī hā, duré âzézei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norī hā, duré te te da'āma 're ĩwasété za'ra mono norī hā, duré danhibrob zô dapārī'wa norī hā. Ta norī hā dasiré 're hâimana za'ra mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma hā. 11 Āne na si, ma tō ni'wam norī hā aré 're aihâimana wasété u'āsi za'ra wa'aba mo, 're saze za'ra wa'aba mono ō ré hā. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hā Zezusihi dâ'ázém na, ma tō oto te te 're ai'upsō za'ra wa'wa, aiwasété hawi. Ma tō duré te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto āma 're anomro wē wa'aba mono da. Aiwasédé hā te te oto ai'āma 're ĩ'ab'madâ'ā aba mono ō zéb zarina, ma tō duré te te 're aiwēsāmri za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, 'Re ĩhâimana u'āsi mono pê'ézani nhimipawaptobzém na hā.

*Dahâiba na 're ĩdasiwasété za'ra mono zé wasu'u*

12 Ni'wam norī hā asiré Īsazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norī hā te āne te te sima 're nharī za'ra: “Marī hā wa te 're 'manharī za'ra mono tō da, 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te wawi 're awē'ō mono ō nherē, wa norī zama, wa te wasiwi 're wē'ō za'ra mono ō di za, wa te 're 'manharī za'ra mono tō da. Wa za tō wa te 're 'manharī za'ra, wa te wasima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba.” Āne na te ni'wam norī hā te te sima 're nharī za'ra. Tane tō. Ta hā wē di. Tane nherē, marī hā te 're hâimana za'ra, ĩwē prā hā, 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te wawi 're ĩ'awē'ō mono ō hā. Tane nherē, taha si, wa te 're 'manharī za'ra mono ō di za. Duré wa hā marī hā te 're 'manharī mono tō da, 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te ĩwi 're awē'ō mono ō nherē, áté taha zô si, wa za ĩsima te 're rob'ruiwapari u'āsi. Āne tō da, taha zarina 're ĩhâimana mono ō di za. 13 Ni'wam norī hā te duré āne na te te sima 're nharī za'ra: “Wasa hā wadub 'reb da si, te wama 're hâimana za'ra. Duré wadu hā wasai ubumrozéb da si, te wama 're hâimana za'ra. Tane, te duré wahâiba hā misi wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, uburé marī hā siwa'ru wa te āma 're ĩ'manharī za'ra mono zéb da hā.” Āne te ni'wam norī hā 'rāwi te te si'āma 're rosa'rata wasété za'ra, tihâiba na hā. Tane

nherē, dasa hã duré dadu hã niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi uburé. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, dawasédé, da te âma 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Tane nherē, aihâiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aihâiba aimawi hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di. Wanhĩb'apito ma, wa te âma 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Taha si te wahâiba hã te te wama 're ab'madâ'â pese, Wanhĩb'apito hã. <sup>14</sup> Wanhĩb'apito hã dâ'â uptabi nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhâiwa'utu ne, te za wa'ahâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha wa, te wahâiba hã pire na wama 're hâimana za'ra oto, taré hãĩ õ wa.

<sup>15</sup> A norĩ wa'wa hã aihâiba mono bâ, te oto Cristuhu nhĩb'a'uwē si 're anomro aba mo. Taha siré si, te oto 'râwi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E âne hã 'râwi asina waihu'u za'ra wa'aba â bâ bété. E tawamhã, Cristuhu nhĩb'a'uwē oto 're wanomro mono nherē, wa za pi'õi wasété hâiba hã wa te wasina 're tob za'ra. Mare di. <sup>16</sup> Duré aibã hã pi'õi wasété hâiba hã te te sina hâiba to wamhã, ĩhâiba hã misi ne oto, maparane ĩhâiba nherē. E âne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wa, ma tô âne na ĩmreme na âma rob'ui'ééré, pi'õi wasu'u na hã:

“Aibã hã pi'õi me siré 're simi'wara mono wamhã, ĩhâiba hã misi ne oto, maparane ĩhâiba nherē. Misi tô oto ĩhâiba zahuré hã.”

Âne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ĩbahã na hã. <sup>17</sup> Tane nherē, ni'wam norĩ hã Wanhĩb'apito te te sina 're hâiba tob za'ra mono wamhã, 'râwi te za ĩsiré 're hâimana za'ra, ĩpē'ē 're.

<sup>18</sup> Taha wa, ma'âpé, dahâiba na dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono wi, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono. Dawasédé aimawi hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, âma 're dasihâiba wasété za'ra mono õ di. Aibã norĩ hã pi'õ na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wapsi, te za âma 're sihâiba wasété za'ra. Duré, pi'õ norĩ hã aibã na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wapsi, te za duré ta norĩ hã âma 're sihâiba wasété za'ra aiwa. <sup>19</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani si, te oto aipē'ē 're ai'âma 're sōrōwa za'ra wa'wa. Aipē'ē 're, te oto aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Taha wa, aihâiba za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si, te aihâiba hã 're hâimana za'ra wa'wa oto. E âne hã zahadu asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. <sup>20</sup> E marĩ wa, aihâiba hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aiwa'âbã za'ra wa'wa, Cristuhu dâ'ázém na. Taha wa, uburé marĩ hã aihâiba na tãma 're ĩ'manharĩ wē za'ra wa'aba mono zém na, te za âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma hã.

## 7

### *Dasina damrozém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Rob'ui'ééré na we asiwi ĩzadanhari za'ra wa'aba zém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E aibã norĩ hã 're mro za'ra mono õ nherē, tãma 're rowē za'ra mono di za. Áté tane nherē, tãma 're rowē za'ra mono di za tô. <sup>2</sup> Tane nherē, aibã norĩ hã mro âna 're hâimana za'ra mono nherē, pi'õ na tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, ahã uptabi di duré. Pi'õ norĩ hã mro âna 're hâimana za'ra mono nherē, aibã na tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, ahã uptabi di duré. Taha wa, aibã norĩ hã te za tô 're mro za'ra, timro me si 're hâimana za'ra mono da. Âne hã wē uptabi di, pi'õ aimawi na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono tô da.



Duré pi'õ norĩ hã te za tô 're mro za'ra aibã na, timro me si 're hãimana za'ra mono da, ta norĩ zama, aibã aimawi na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da. <sup>3</sup> Aibã norĩ hã pi'õ na oto 're mro za'ra mono wanhã, timro wi, tihãiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ hã aibã na oto 're mro za'ra mono wanhã, duré timro wi tihãiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto. <sup>4</sup> Pi'õ norĩ hã 're mro za'ra mono wanhã, ìhãiba hã ìtei õ di oto. Ìmro te hã oto, ìhãiba hã. Tane duré aibã norĩ hã 're mro za'ra mono wanhã, ìtei õ di oto, ìhãiba hã. Ìmro te hã oto, ãne hã aiwa. <sup>5</sup> Taha wa, aimro ré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, aimro wi aihãiba hã 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Áté nimahã båtã na si te za ãma 're asisaze za'ra wa'aba mo, aimro ma, aihãiba hã a'ã 're sãmri za'ra wa'aba mono tã da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma si, a'ã 're asisãmri za'ra wa'aba mono da, tãma 're aimreme zusi aba mono zéb da si. ãne wanhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono pari, aihãiba hã aimro wi 're sawi za'ra wa'aba mono ãna, te za tô aihãiba na apã asima ãma 're atob za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã aihãiba na 'rãwi nherẽ, aimro õ ne, asiwi 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da, asina 're asiptete za'ra wa'aba mono õ wa, Satanasi hã te te 're aipibu za'ra wa'aba mono tã da.

<sup>6</sup> A norĩ wa'wa hã uburé asina 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aima 'ru za'ra wa'aba õ di. Asi'uihã na asima 're ìwẽ za'ra wa'aba mono zãm na si, 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di. <sup>7</sup> Tane nherẽ, wa hã ìmro õ na 're ìhãimana mono zéb zarina, aimro ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, ìma wẽ di aré. Tane nherẽ, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã aiwa te te dama 're apisutu mono õ di, dahãiba mono bã, niha 're ìdahãimana za'ra mono zéb da hã. Dasisarina si 're ìdahãimana za'ra mono õ na hã, taha si te za te te dama 're apisutu, damro ré 're dahãimana za'ra mono da, duré damro ãna 're ìdahãimana za'ra mono da hã.

<sup>8</sup> Aimro ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, pi'õi mrotõ norĩ ma zama. Õne haré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da hã, wẽ di, wa hã ìmro õ na 're ìhãimana mono ne. ãne hã ìma wẽ uptabi di. <sup>9</sup> Tane nherẽ, dahãiba na dawasété wi 're ìdanhiptete za'ra mono õ si, wẽ õ di. Taha wa, aihãiba na aiwasété wi, asina 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ wanhã, te za tô asina 're aimro za'ra wa'aba mo, asisõ 're rowasutu zahu za'ra wa'aba mono tã da oto.

<sup>10</sup> Aimro ré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ìsi'uihã na ìnhimirosa'rata na te aima roti za'ra wa'aba õ di za. Wanhib'apito nhimiroti na si, wa za aima roti za'ra wa'wa, ãne na hã: Pi'õ norĩ hã timro te te 're rême za'ra mono õ di za. <sup>11</sup> Tane nherẽ, áté pi'õ norĩ hã te za timro hã te te 're rême za'ra. ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wanhã, aibã aimawi na 're mro zahu za'ra mono õ di za. Timro 'rata u si, te za apã 're sipizari za'ra. ãne na te te ãma 're sahu ze za'ra mono õ wanhã, mro ãna te za tô 're hãimana u'ãsi za'ra. Duré aibã norĩ hã timro te te 're rême za'ra mono õ di za, ãne hã tô aiwa.

<sup>12</sup> A norĩ wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono õ ré, asina 're aimro za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hã tí'ab ré, ãne na te te dama 're roti mono õ nherẽ, tane nherẽ, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa, ãne: Aibã norĩ hã ìsazei'wa na 're hãimana za'ra mono nherẽ, ìmro hã ìsazei'õ'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wanhã, duré pi'õ hã timro siré 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wanhã, ãne wanhã, aibã norĩ hã timro hã te te 're rême za'ra mono õ di za. <sup>13</sup> Duré pi'õ norĩ hã ìsazei'wa na 're hãimana za'ra mono

nherê, ïmro hã ïsazei'ô'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhã, duré aibã hã timro siré 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, âne wamhã, pi'ô nori hã timro hã te te 're rême za'ra mono ô di za duré. <sup>14</sup> Duré aibã nori hã ïsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, ïmro hã ïsazei'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã pi'ô nori ma, rowê te te tâma 're ïpisutu za'ra mono zéb u'âbã, te za tô duré aibã nori ma, te te tâma 're pisutu za'ra rowê hã, ïmro hãiba u'âbã, ïsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, aibã nori hã. Duré pi'ô nori hã ïsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, ïmro hã ïsazei'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aibã nori ma, rowê te te tâma 're ïpisutu za'ra mono zéb u'âbã, te za tô duré pi'ô nori ma, te te tâma 're pisutu za'ra rowê hã, ïmro hãiba u'âbã, ïsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, pi'ô nori hã. ãnei ô 'wa'âhã, te aré ï'ra nori hã ïsazei'ô'wa nori 'ra ne, 're hâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. Tazahã ïmama nori hãiba u'âbã, te za tô rowê si te te tâma 're apisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. <sup>15-16</sup> Duré, ni'wam nori hã ïsazei'ô'wa 're hâimana za'ra mono wamhã, timro hã ïsazei'wa te te 're rême za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, ïmro hã te te tiwi 're rosawi za'ra mono ô di za, ïsazei'wa si'uiwa sima 're hâimana za'ra mono ô wa. Si'uihã na te za tô 're wairébé, ïsazei'ô'wa hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're aiwê za'ra wa'wa, robze sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, aimro hã ïsazei'ô'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô tâma 're ïwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tô 're airême za'ra wa'aba mono da.

Pi'ô nori, ïsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, duré aimro hã Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono ô nherê, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bâtã na hã, Cristu hã. Até te za tô te te 're saze za'ra. Até te te 're saze za'ra mono ô di za. ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. Duré aibã nori, ïsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, aimro hã te te 're saze za'ra mono ô nherê, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bâtã na hã. ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba ô di duré. Taha wa, aimro hã ïsazei'ô'wa na aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono wamhã, ïhâimanazéb zarina, te za tô tâma 're ïwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tô 're airême za'ra wa'aba mono da.

<sup>17</sup> Wanhib'apito hã te te aima 're ïpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za oto 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono ô ré, niha 're ï'aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're aiwairébé aba mono zém na, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za, zudezu na, duré zudezu'ô na. Ône haré te za oto 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne na si, wa tô wa hã te dama 're aroti u'âsi, daro mono bâ ïsazei'wa nori hã siré 're ïsi'rã'ô'tô u'âsi mono nori ma hã. <sup>18</sup> Ni'wam nori hã sihâiwata nhihâri ré, 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina te za ta nori hã 're si'madâ'â ze za'ra, tinhihâiwata nhihârizé hã te te sima 're pari za'ra mono da, apã sihâiwata nhihâri ô ré, 're ïnomro mono ne, 're hâimana za'ra mono da. Mare di. ãne na hã 're si'madâ'â za'ra mono ô di za. Ôhõ haré te za tô 're nomro. Duré ni'wam nori hã sihâiwata nhihâri ô nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina, te za ta nori hã 're sisihâiwata nhihâri za'ra. Mare di. 'Re sisihâiwata nhihâri za'ra mono ô di za. Ôhõ haré te za tô oto 're nomro, ta nori hã. <sup>19</sup> Danhihâiwata nhihâri ré si 're ïdahâimana za'ra mono zé hã marí dai ô di, 'Re ïhâimana

u'âsi mono ma hã. Duré danhihâiwata nhihâri õ nherê, 're ïdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã, ãne hã tô aiwa. ãne si tâma ïpire hã, 're ïdahâimana za'ra mono zéb da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono sina 're ïdanomro wê mono zép si, tâma ïpire hã. <sup>20</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, e niha 're ï'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za. Õne haré te za tô aihâimanazém na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, dapoto mono bâ da te 're aiwamri za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aiwapu na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina. <sup>21-22</sup> Ai'uipra'wa norĩ ma, aipawa'âbã ãna tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te oto sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, aipawa'âbã ãna 're ïromhuri za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherê, ãté nimahã bâtâ na si te za tô oto te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, aipawa'âbã ãna tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono tô da oto. ãne zarina si, te za oto 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, tiwi 're aiwairébé aba mono da, romhuri hawi, asi'uihã na oto asima 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Ai'uipra'wa norĩ ma, aipawa'âbã ãna tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto robzei u'âsi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da te 're ï'uipra za'ra mono norĩ, wa'âbã ãna te te oto dama 're romhuri za'ra mono tô da, da te tâma 're ïpisutu za'ra mono ne, ma tô Cristu hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tô da, aiwasédé hã oto 're rême pese za'ra wa'aba mono da. Tane duré asi'uihã na asima 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto Cristuhu nhib'a'uwê si 're anomro aba mo. Taha zarina si, te oto ïsimiroti hã 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, da te 're ï'uipra za'ra mono norĩ hã tinhib'apito nhimiroti si te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono ne. <sup>23</sup> Tidâ'ázém na ma tô Cristu hã aiwa'âbã za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tô da oto. Taha wa, ïsazei'õ'wa norĩ ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za oto. <sup>24</sup> ïsisânawã norĩ, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, õne haré aihâimanazéb u'âsi za'ra wa'aba na si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma si.

*Mro ãna 're ïhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>25</sup> Rob'ui'ére na we asiwi ïzadhanarĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré ãma aima roti za'ra wa'wa, mro ãna zahadu 're ïhâimana za'ra mono norĩ na hã. Wanhib'apito hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ãne na te te dama ãma 're roti mono õ nherê, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hã tinhoprubzéb zarina, ma tô te te 're ïpawapto, dama ï'umnhasizéb zarina, ïsimiroti zarina si, te dama ãma 're roti mono da. Taha zarina, wa za tô oto aima ãma roti za'ra wa'wa. <sup>26</sup> ãhãna Zezusihi zazei'wa oto 're wanomro mono wa, te da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra, wa te 're robzépata za'ra mono da. Taha wa, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, taha haré asima 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré aimro õ nherê, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, õne haré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>27</sup> Aibã norĩ, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, asima 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono õ di za, 're ïrême za'ra wa'aba

mono zém na da hã. Duré zahadu aimro âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're aimro za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>28</sup> Tane nherẽ, âté te za tô asima 're ïwẽ za'ra wa'aba mo, 're aimro za'ra wa'aba mono da. E tawamhã aiwasédé te za 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo. Mare di. ïwẽ si te za tô 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo. Duré pi'õi hãiba préduptém norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, e te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Mare di. Tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Âne, wa hã wa tô aré te ïsima 're aiwẽ za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono tã da. Âne tã da, wa tô aima roti za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono tã da.

<sup>29</sup> ïsisânawã norĩ, tô sena, wa za âne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Romhuture di oto, ïrob'rãsutuzéb u hã. Taha wa, taha õ ré, Wanhib'apito ma si, wa te 're ïromhuri pese za'ra mono zéb da si, wa za râwi wasina 're wanhopré u'âsi. Taha wa, aibã norĩ, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, aimro zawĩ na si râwi asima âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>30</sup> Duré asisô 're aiwa'õ za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aima 're ïrowẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ato sina 're anomro aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ hã asima 're uipra za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, asima. <sup>31</sup> Ti'ai âma uburé marĩ na 're romhuri za'ra wa'aba mono nherẽ, taha si asima 're wẽ uptabi za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Uburé marĩ hã ti'ai âma, da te 're ï'madâ'â za'ra mono hã te za dawĩ 're si'utõrĩ u'âsi za'ra. Taha wa, hãiwa âma uburé marĩ ïwẽ si 're ïhâimana za'ra mono zõ si, te za sô 're ïrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>32</sup> Wa hã wa ïsima te 're aiwẽ za'ra wa'wa, ti'ai âma marĩ zõ si asima 're asõpré wa'aba mono zarina, asina 're aihâtâ'â tã za'ra wa'aba mono da. Aibã norĩ hã mro âna 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're ïromhuri za'ra mono zém na da si, te za sima 're sõpré u'âsi, taha zarina 're ïhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. <sup>33</sup> Tane nherẽ, aibã norĩ hã mro ré 're hâimana za'ra mono wẽ te, te za ti'ai âma marĩ zõ zama sima 're sõpré u'âsi, timro udâna, rowẽ na tâma 're ïhâimana za'ra mono zéb da hã. <sup>34</sup> Taha wa, maparane ïsimiromhuri te tâma 're hâimana za'ra, aibã norĩ ma hã, te te sima sô 're ïrob'ruiwapari za'ra mono hã, Wanhib'apito ma, duré timro ma zama.

Duré, pi'õi hãiba préduptém norĩ, mro âna 're ïhâimana za'ra mono hã, duré pi'õ préduptém norĩ, mro âna 're ïhâimana za'ra mono hã ta norĩ hã te za simi'ẽ na Wanhib'apito ma si, te te tâma 're romhuri za'ra, wa'wa âna. Wanhib'apito ma si, tâma 're sihãiba nhomri u'âsi za'ra mono da, te za tô sena te te sima 're wẽ za'ra, mro âna 're hâimana za'ra mono wa, ta norĩ hã. Tane nherẽ, pi'õ norĩ, mro ré 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã, te za ti'ai âma marĩ zõ si sima 're sõpré u'âsi, timro udâna, robze na âma 're hâimana za'ra mono da.

<sup>35</sup> Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wa, aihãiba zeĩ õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, âne na te aima roti za'ra wa'aba õ di. Taré ïwẽ na si te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa âne na aima roti za'ra wa'wa. Wa duré te ïsima te 're aiwẽ za'ra wa'wa, ïwẽ si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré asimirosa'rata na Wanhib'apito ma 're asim'i'ẽ za'ra wa'aba mono da, tâma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, tiwi 're asihãiba zawĩ za'ra wa'aba mono âna.

<sup>36</sup> Âté ni'wam norĩ hã te za sina aiwẽ zahuré, sina mro zahuré da. Tawamhã sina mro zahuré õ ré, âté aibã hã te za pi'õi hãiba na si te te

sima âma 're rosa'rata u'âsi, za âma ïmro hâiba na si, tiwasété wi siptete waihu'u âna. Âté te za duré te te sô 're rowasutu u'âsi. Âne na siwaihu'u wamhã, te za tô âma timro su'u, te te sima ïwêzéb zarina. Âma mro da tô. Tawamhã, oto âma mro wamhã, tiwasédé hã te te âma 'manharĩ ô di za. Mare di. <sup>37</sup> Duré aibã hã âté si'uihã na te za sima pisutu, mro âna a'â 're hâimana mono da. Âne wamhã, âté te za pi'oi wi, tihâiba na sina 're siptete u'âsi. Âne wamhã, te te sima ïwêzéb zarina, mro âna a'â 're hâimana mono wamhã, wê di za tô. Âne hã ïwasété ô di. <sup>38</sup> Taha wa, aibã norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ïwê si te za tô te te 're 'manharĩ za'ra. Duré 're mro za'ra mono ô wamhã, ïwê uptabi si te za tô te te 're 'manharĩ za'ra.

<sup>39</sup> Pi'ô norĩ hã ïmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono ô ré, te te 're rême waihu'u za'ra mono ô di za. Tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto pibui pese na timro na te te 're sahu za'ra, aibã aimawi na. Tane nherê, aibã ïsazei'ô'wa na 're mro za'ra mono ô di za. Aiwa ïsazei'wa si'uiwa na te za sina 're mro za'ra. <sup>40</sup> Tane nherê, pi'oi mrotô norĩ hã 're mro zahu za'ra mono ô wamhã, tâma 're rowê uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã. Âne ta norĩ âma ïnhimirosa'rada hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani te te ïma ïwaihu'uzéb zarina, wa âne na aima roti za'ra wa'wa, âne si.

## 8

*Romhâiba 'manharĩ ma, dasazé da te tâma 're ïsômri za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Rob'ui'ére na we asiwi ïzadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré aima âma roti za'ra wa'wa, waihu'u pese newa romhâiba 'manharĩ âma 're ïdawata za'ra mono zéb da, dasa hã da te tâma 're ïsômri za'ra mono zém na, romhâiba 'manharĩ ma hã. Âne ma tô we ïma asiwasu'u za'ra wa'wa, rob'ui'ére na hã: "Wa norĩ hã ïsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha zarina, wa za marĩ hã dasiré, wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ïwê za'ra mono zéb zarina." Âne na ma tô we ïma asiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Uburé wa norĩ ma hã wama waihu'u pese za'ra di tô, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherê, marĩ hã da te 're waihu'u pese za'ra mono wê te, te za 're dasi'madâ'â ze za'ra, 'râwi. Tane nherê, ïsazei'wa norĩ hã 're ïsisawi pese za'ra mono zéb zarina si, te za 're sipawaptob u'âsi za'ra, siptete sina siré âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da. <sup>2</sup> Ni'wam norĩ hã rowaihu'u pese 'wa newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhã, sena na ta norĩ hã, marĩ te te 're waihu'u za'ra mono ô di za. Mare di. <sup>3</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te 're sawi pese za'ra mono wapsi, te za tinhib'a'uwê na te te sina 're awaihu'u u'âsi, ta hã.

<sup>4</sup> Duré, waihu'u pese newa, romhâiba 'manharĩ âma 're ïdawata za'ra mono zéb da, dasa, da te tâma 're ïsômri za'ra mono na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E romhâiba 'manharĩ ma, dasa, da te tâma 're ïsômri za'ra mono na, te za a norĩ wa'wa hã dame âma 're asaihuri aba mo, ïsazei'wa 're anomro aba mono nherê. E dame âma 're asaihuri aba mono ô di za. Âne, wa za aima âma waihu'u za'ra wa'wa. Romhâiba 'manharĩ âma 're ïdawata za'ra mono hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nei ô di. ïwaihu'u pese zéb da hã, marĩ hã tâma hâimana ô di. Robaba uptabi di. Taré ta hã rob'manharĩ. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di. Siwaprosi, te 'Re ïhâimana u'âsi mono si 're hâimana, waihu'u pese uptabi na. ïsine hã marĩ hã ïwaihu'upe hã 're 'mai'hâimana mono ô di, aimawi hã. Robaba uptabi di. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di duré. <sup>5</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã ma tô te te 're

saze za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nei ò nherê, waihu'u pese uptabi na 're hâimana za'ra mono newa, hâiwa nhirôtô na, duré ti'ai âma zama, ìhâiba'ô norî hã. Ìsib'apito za'ra hã ahâ uptabi na tâma 're hâimana za'ra mono ò nherê, ma tô te te âma 're saze za'ra. <sup>6</sup> Tane nherê, te siwaprosi wama 're hâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, wasiré wa te 're ìsaze za'ra mono norî ma hã. Ta hã uburé Wamama, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha ma si, wa oto 're wahâimana za'ra. Wanhîb'apito si te duré siwaprosi 're hâimana, Zezu Cristuhu si. Taha si, ma tô Timama zadawa para te te ro'apoto. Taha nhîpîpawaptobzéb zarina si, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptu, ôhõ âma si 're wahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

<sup>7</sup> Tane nherê, ni'wam norî hã ìsazei'wa na oto 're hâimana za'ra mono nherê, âne na te te waihu'u za'ra ò di ta norî hã, rosa'rata nhîb'uware na si 're hâimana za'ra mono wa. Te te 're saze za'ra mono ò ré, romhâiba 'manharî âma, aré dame âma 're wata u'âsi za'ra mono wa, te zahadu ta hawim haré te te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra, romhâiba 'manharî âma hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa. Taha wa, dasa hã romhâiba 'manharî ma, da te 're ìsômri za'ra mono hã te te duré dame 're huri mono wa, te ta norî hã rosa'rata na te te âma 're upa u'âsi za'ra, âne: "Ã hã dasa hã romhâiba 'manharî ma, da te 're ìsômri za'ra mono na, 're wasaihuri mono wamhã, wa za wawasédé hã wa te âma 're 'manharî za'ra." Âne te za ta norî hã 're siwê'ô za'ra, tinhimirosa'rata nhîb'uware na 're hâimana za'ra mono wa. Romhâiba 'manharî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa, dasa hã da te tâma 're ìsômri za'ra mono hã te te dasiré 're huri mono wamhã, te za âne na hã 're siwê'ô za'ra, ta norî hã. <sup>8</sup> Tazahã, dasa hã wa te 're ìhuri mono zéb zarina, duré wa te 're ìhuri mono ò zéb zarina, te te 're wa'awêsâmri mono ò di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Marî hã wa te 're huri tô mono da, wa te wasima 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina, te te siwi 're wa'awê'ô mono ò di za. Duré marî hã wa te 're huri mono da, wa te wasima 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina, te te 're wa'awêsâmri mono ò di za.

<sup>9</sup> Âté te za tô asima 're ìwê za'ra wa'aba mo, dasa hã romhâiba 'manharî ma, da te 're ìsômri za'ra mono na dame 're asaihuri aba mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã za te te siwi 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono ò na dá'âsina. Tane nherê, te za 're asi'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo, ta hã dasa hã 're huri aba mono wa, asiré ìsazei'wa nherê, sib'uware na 're ìnomro mono norî hã apâ tiwasété u 're rere'e mono tô da. <sup>10</sup> Âté dasa hã romhâiba 'manharî ma, da te tâma 're ìsômri za'ra mono na, te za 're asaihuri aba mo dasiré, romhâiba 'manharî âma 're ìdawata za'ra mono zéb âma hã, 'ri paramhã. Âté 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono ò na dá'âsina, te za tô asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna, dasiré âma 're asaihuri aba mo. Tawamhã âté asiré ìsazei'wa nherê, sib'uware na 're ìnomro mono norî hã te za te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, dame âma 're asaihuri aba mono ré hã. Tawamhã, dasa hã romhâiba 'manharî ma, da te tâma 're ìsômri za'ra mono hã te te 're huri mono tô da, te te aré siwi 're wê'ô za'ra mono nherê, e te za te te sima 're wê za'ra, dame âma 're saihuri mono da, asine wa'aba. Te za tô te te sima 're wê za'ra. E marî wa. Dame âma 're asaihuri aba mono ré, te te âma 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa. <sup>11</sup> Tawamhã taha zarina, oto âma 're saihuri mono wamhã, te za 'râwi 're siwê'ô za'ra, asiré ìsazei'wa nherê, sib'uware na 're ìnomro mono norî hã, te te aré siwi 're wê'ô za'ra mono nherê, te te oto dame 're huri mono wa. Taha wa, te za Cristu te te 're ìsaze za'ra mono zém na si'uihã na 're sisimini za'ra, ta hã sada dá'â za'ra nherê. <sup>12</sup> Âne hã 're 'manharî za'ra wa'aba mono wamhã, asiré

Īsazei'wa norĩ wi, te za aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Taha zarina, ta norĩ hã marĩ hã te te aré siwi 're wě'ō za'ra mono nherē, te te oto 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za 're siwē'ō pese za'ra. Āne na aiwasédé hã tiwi 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hãiba siré te za Cristuhu wi zama aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. <sup>13</sup> Āté ĩsisānawã norĩ hã te za te te sima 're rosa'rata za'ra, dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsōmri za'ra mono na, dasiré āma 're saihuri mono wa, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na hã. Āne wamhã, taha na wa hã dame 're ĩsa zahu mono ō di za oto, ĩsisānawã norĩ hã tiwasété u 're sipizari zahu za'ra mono tō da, apã.

## 9

*Zezihi zadawa wasu'u'wa na, Paru hã dama ĩwasu'uzé wasu'u*

<sup>1-2</sup> Ni'wam norĩ hã ma tō te te ĩ'āma 're rosa'rata za'ra, Zezihi zadawa wasu'u'wa, sena na dama 're ĩhãimana mono ō na hã. Tane nherē, a norĩ wa'wa hã ma tō ĩ'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩsadawa wasu'u'wa, 're ĩhãimana mono na hã.

Wa hã danhimiroti zarina, 're ĩhãimana mono ō di. 'Re ĩhãimana u'āsi mono si, ma tō ĩpisutu, Zezihi zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩhãimana mono zéb da hã, ĩsadawa para. Wanhīb'apito Zezusi hã wa tō duré sabu, ĩtōmo na. A norĩ wa'wa hã bété. E 'wa simiroti zarina, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Wanhīb'apito ma, te ai'āma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã, e marĩ te wasu'u, ā hã, Zezusi hã te aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhimipisutuzéb zarina, wa hã tō sena dama Zezihi zadawa wasu'u'wa, te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa.

<sup>3</sup> Ni'wam norĩ hã, Zezihi zadawa wasu'u'wa na, tō sena dama 're ĩhãimana mono ō na hã te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono wa, wa tō āne tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra. <sup>4</sup> Wa norĩ hã Zezihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wasazéb da, duré wahãimanazéb da, wa'āma 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uwaibaba, wa za wa'ābã āna, wa te 're waibu, wa'āma 're ana wa'aba mono zé hã. ĩ'uwaibaba, wa za tō wa te 're waibu. <sup>5</sup> Zezihi zadawa wasu'u'wa norĩ, wasiré norĩ hã Zezusi te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, nimomo 're nomro mono wamhã, timro hã te za siré te te 're simro. Duré Wanhīb'apito no norĩ zama, te za timro hã siré te te 're simro. Pedru hã te za duré timro hã siré te te 're saprōni. Wa hã bété. ĩmro ré, 're ĩhãimana mono 'wa'āhã, duré ĩsazei'wa si'uiwa 're wahãimana mono wamhã, e ĩ'uwaibaba 're ĩhãimana mono ō di aré, daza'rui mono bã, ĩsiré te 're saprōni mono wamhã. Duré wasazéb da, ĩmro āma zama, 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uwaibaba ō di aré. ĩ'uwaibaba tō aré, wahãimanazé hã. <sup>6</sup> Wa hã Paru, duré ĩsiré romhuri'wa Banabé hã, Zezihi zadawa wasu'u'wa norĩ siré, 're wahãimana mono nherē, e wa norĩ si, wa za wanhīb'rata na wa te wasima 're romhuri pese, wasazéb da hã, āma 're ĩwahãimana mono zéb da hã. E āne hã rob'uwaibaba bã bété. <sup>7</sup> Da'wapéi'wa norĩ hã bété. E tinhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono ré, te za si'uihã na 're siwa'ābã za'ra, tihãimanazéb da hã. Mare di. Si'uihã na 're siwa'ābã za'ra mono ō di za. Duré uwa 'ru na romhuri'wa norĩ hã te te 're 're za'ra mono pari, uwa 'ru rã hã oto 're rã prédub za'ra mono wamhã, e misi si te te sima 're suhãri za'ra mono ō di za, te te 're huri mono da. Te za tō misi si te te sima 're suhãri za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Duré dama pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã, e a'ubuni wi te te 're

'madâ'â za'ra mono ré, ĩhâiwa'u hã te te 're âhuri mono õ di za. Te za tõe te te sima 're hãiwa'u za'ra, te te 're âhuri mono da.

<sup>8</sup> Åne na danhimirosa'rata zarina, te åma aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te åma ĩrob'ui'érezéb zarina si, wa aima åma rowasu'u za'ra wa'wa. ĩsi'uihã na hã, mare di. <sup>9-10</sup> Åne duréihã Mozési te te åma ĩrob'ui'érezé hã:

“Aro 'rã ne hã, powawẽ hã tipara na te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tõe mono da.”

Åne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére hã te 're hãimana. E tawamhã, powawẽ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're azawi. Mare di. Taha zawi nhipai u, te duré wa norĩ hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, duréihã åne na te te rowasu'u wamhã, taha wasu'u nhipai u, ma tõe duré wa'åma zama romnhimiré'é. Buru da, ti'a te te 're ĩhâibãdã za'ra mono norĩ hã duré oto 're 'rãiré za'ra mono wa, te te 're ĩrãihãri za'ra mono norĩ hã, e buru tede'wa te te tåma 're ĩpo'o za'ra mono zéb zõe, 're simnhasi za'ra mono õ di za. Te za tõe sõe 're simnhasi za'ra. Åne hã aiwa, te wasu'u. <sup>11</sup> Tane duré, robzuri'wa norĩ hã ro ubuni ré te te 're ĩrobzuri za'ra mono ne, wa tõe Cristuhu wasu'u wẽ na wa te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa. E tawamhã åne hã ĩbã õ di, aima za'ra wa'aba hã, wanhimipawaptobzẽ wa'rãmi, marĩ zõe aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, wasazéb da hã, åma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã. Wa za tõe 're wanhimnhasi za'ra, rob'uwaibaba wa. <sup>12</sup> Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'u wẽ na te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã, tõe ĩbãre te marĩ na 're ĩpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, åma 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã. Tawamhã wa norĩ hã Zezusi, wa te aima 're wasu'u 'rata za'ra wa'aba mono nherẽ, e ta norĩ nhipai u, marĩ zõe aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di za bété. E åne hã ĩsarinai õ di, aima za'ra wa'aba hã. Åne hã, tõe ĩsarina.

Ī'uwaibaba nherẽ, niwamhã marĩ zõe, aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di. Mare di. Duré, wa te aiwi 're rowaptẽre za'ra wa'aba mono åna, wa tõe wa te 're robzẽpata za'ra, ĩwasu'u wẽ ré daro mono bã, wa te 're ĩropéi mono zé hã, wa te dawĩ åma 're 'wa'rutu tõe za'ra mono da. <sup>13</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono åma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 'rãihã 'remhã sasedoti norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, dasa hã da te tåma 're ĩsõmri za'ra mono hã, te za te te sima 're po'o za'ra syry na, åma 're saihuri mono da. Danhimizama hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, da te tåma 're ĩsõmri za'ra mono nhi zama, te za duré te te sima 're po'o za'ra syry na, da'åma romhuri'wa norĩ hã, wedeza ne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're ĩzata za'ra mono hã. E åne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. <sup>14</sup> Tane duré, Wanhib'apito hã ma tõe te te wama 're pisutu za'ra, ĩwasu'u wẽ hã wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono norĩ ma hã, danhibzari na da te 're ĩwapawaptob za'ra mono na, åma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wanhimirowasu'u wẽ wa'rãmimhã, dama.

<sup>15</sup> Tane nherẽ, nimahã na hã marĩ zõe aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba õ di, asibzari na asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono da hã, Cristuhu wasu'u wẽ na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono wa'rãmimhã. Mare di. Taha wasu'u na si, wa åma 're ĩtoi uptabi, ĩpẽ'é 'remhã, ĩnhimromhuri wa'rãmi, marĩ zõe aima 're ĩnhimnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Duré marĩ zõe aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba zém na, te sãna'rata da, te ĩsina aima åma rob'ui'ére za'ra wa'aba õ di, åhãna hã. Åne 'wa'åhã, aré ĩma 're



robzei mono õ di. Īdâ'â da si, aré ĩnhimiroza'rada hã. <sup>16</sup> Īwasu'uwẽ hã wa tã wa tã dama 're wasu'u u'âsi, tã. Tane nherẽ, e taha zarina si, wa za ĩhâimanazém na 'rãwi 're ĩsi'madâ'â ze. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, wa ãne na te tãma 're romhuri u'âsi. ĩsi'uihã na te tãma 're romhuri mono õ di, ãne na hã. Īwasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u mono õ 'wa'âhã, aré ĩma 're ropipa uptabi mono di. <sup>17</sup> ãne na te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã, wa hã ĩsi'uihã na ĩsipisutu 'wa'âhã, aré ĩbãre ĩpawa'âbã ré, ĩwasu'uwẽ na te tãma 're ĩromhuri mono zé hã. Tane nherẽ, ĩsi'uihã na ĩsipisutu õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tã ĩpisutu, taha ma ĩ'umnhasi zarina, te tãma 're romhuri wẽ u'âsi mono da. <sup>18</sup> E marĩ na tawamhã, ĩpawa'âbãzẽ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ siré 're ĩhâimana mono nherẽ, marĩ zõ dama 're ĩnhimnhasi mono õ zarina, da te 're ĩpawa'âbã mono ãna, wa ĩwasu'uwẽ si te dama 're wasu'u. Taha na si, wa 're ĩtoi u'âsi. Taha na si ĩpawa'â hã, ãma 're ĩtoi u'âsi mono zém na si.

<sup>19</sup> Wa hã ĩpawa'âbã ré, 're ĩhâimana mono õ di. Taha wa, ĩwada'uri zarina si, te 're romhuri mono õ di. Tane nherẽ, wa tã ĩsima wẽ, dapawa'âbã ãna dama romhuri'wa norĩ ne, te dama 're romhuri u'âsi mono da, ĩnhimirowasu'u zarina, Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono da si, da'ahã na. <sup>20</sup> Zudezu norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're pawaptob za'ra mono da, ĩ'rata 're ĩhâimana za'ra mono ré, zudezu hâimanazéb zarina, wa tã 're ĩhâimana, ĩnhimirowasu'u zarina, ta norĩ hã ahã na te te 're saze za'ra mono da, Cristu hã. Ta norĩ hã duréjhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézẽ hã te zahadu te te 're 'madâ'â pese za'ra, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwësãmri za'ra mono da si. Tane hã, wa hã ĩ'rata 're ĩhâimana za'ra mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, wa tã ta norĩ hâimanazéb zarina si 're ĩhâimana, ta hã te 're ĩ'madâ'â pese mono zéb zarina, te te 're ĩwësãmri mono da newa, ĩsine za'ra, ãne na ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ nherẽ. Sõ'awi te tiwi wẽ'õ za'ra õ di, zudezu norĩ hâimanazé hã. Da'ahã na da te 're saze za'ra mono da si, wa tã ãne na si te 're rosa'rata. <sup>21</sup> Tane duré, zudezu'õ norĩ 'rata, 're ĩhâimana mono ré, ta norĩ hâimanazéb zarina, wa tã duré 're ĩhâimana. Zudezu norĩ nhimiroti hã te 're 'madâ'â pese mono õ di. E tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te 're 'madâ'â mono õ di, zudezu'õ norĩ 'rata 're ĩhâimana mono ré hã. Wa tã te 're 'madâ'â u'âsi tã. Cristuhu nhimiroti si, wa tã te 're 'madâ'â u'âsi. ãne si, wa tã te 're 'manharĩ, ta norĩ zama ahã na Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono da, zudezu'õ norĩ hã. <sup>22</sup> Duré ni'wam norĩ hã wasiré Zezusihi zazei'wa 're hâimana za'ra mono nherẽ, sib'uware na ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're apawapto mono wamhã, wa za ta norĩ hâimanazéb zarina si 're ĩhâimana, ĩnhimipawaptobzéb zarina, te te 're sazei pese za'ra mono da. ãne hã dapoto mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono zép sidâpãsi, wa za dasine dama 're ĩhâimana, da'ahã na Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono zéb da si.

<sup>23</sup> Cristuhu wasu'uwẽ hã daro mono bâ da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da si, wa ãne dama 're ĩhâimana. Duré ĩwasu'uwẽ zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩsazei'wa norĩ ma, uburé marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're ĩ'anhomri mono zém na, dame 're ĩhâimana mono da, wa tã ãne dama 're ĩhâimana. <sup>24</sup> ãne, wa za oto aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa. Dawara na da'ahã na 're dasipibu za'ra mono nherẽ, áté misi te za ni'wa hã dawĩ watobro. Tawamhã dawĩ watobro si, te za marĩ ĩwẽ hã sima ti'ã. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asiptete

sina Cristuhu âma si 're anomro wê wa'aba mo, marĩ ĩwê uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zép si, asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, ni'wa hã dawara na wara tete wa, dawi watobro wê te, marĩ ĩwê hã te te sima ĩ'âri ne. <sup>25</sup> Ni'wa hã dawara na dame hâimana da, te te sima wê wamhã, te za nasi sipibu, dazada sihâiba wapu da. Tawamhã dawi watobro wamhã, ropsu 'manharĩ na te za âma sôpre ni, te te da'mairême wê te. Tane nherê, te za tiwi tiwasété su'u, ropsu 'manharĩ hã. Tanei ô di, wa norĩ hã. ĩsi'utôĩ'ô zô si, wa za Cristuhu âma si wasina 're wanhiptete u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ ĩwê uptabi hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zô si. <sup>26</sup> Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhã, siwa'ru dasiwi 're dasisa'rei mono ô di. Awa'awi u'âsi te za 're dasisa're, 're dasirême za'ra mono da. Tane duré, wa hã siwa'ru 're ĩhâimana mono ô di, Cristuhu âma hã. Taha âma si, wa za ôhõ haré 're ĩhâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê uptabi hã te te ĩma ĩpisutuzéb zô si, ĩ'upana marĩ zô tiwi 're ĩsipai mono âna. Āne duré, sib'rata ubu ré, da'wapéi'wa norĩ hã da'ubu wi simi'ahâri waihu'u ô wamhã, taré te za nasi da'âma pahairĩ siwa'ru, te te da'âma simirei âna. Tanei ô di, wa hã. Siwa'ru 're ĩhâimana mono ô di. Cristuhu âma 're ĩhâimana wê mono zém na si, wa ĩsina te tâma âma 're uwaimrami u'âsi, Cristuhu ma hã. <sup>27</sup> Ni'wa hã dame wara da, te te sima wê wamhã, te za 're siwasutu u'âsi, dazada siptete da. Tane, wa duré wa hã 'râwi 're ĩsi'wapéi u'âsi, ĩwasété na 're ĩhâimana 'rata mono zéb zarina, 're ĩhâimana tõ mono da oto. ĩpê'ê 're, te ĩsima 're ĩrosa'rata wasété mono zé hã wa tô oto 'râwi te ĩsima 're a'uprosi. Taha wa, wa tô âne si te ĩsima 're ab'manharĩ, ĩnhimirowasu'u zarina, da'ahâ na da te 're saze za'ra mono nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê uptabi hã te te ĩma pisutu nherê, 'râwi te ĩsiwi simini tõ da.

## 10

### *Romhâiba 'manharĩ âma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> ĩsisânawã norĩ, âne hã wa za oto aima âma rob'râzarõtõ za'ra wa'wa, aima âma ĩpo're pu'u za'ra wa'aba zém na, âma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono tõ da. Duréihã wahi'rata norĩ hã Mozési hã Ezitu hawi te te sani za'ra wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa'a na te mo ĩsôwab za'ra, bâdâdi te te tâma wasu'u za'ra mono da, te te 'madâ'â pese za'ra mono da. Ā pré na pu'u nhisi wa'wai baba, ma tô duré te te simro, rob're na, zara u te te saprĩ za'ra da, ezipsiu norĩ wi, te te sô'reptu za'ra da. <sup>2</sup> Āne na hâiwa'a 'rowi 're danomro mono wa, duré â wa'wai baba rob're na da te saprĩ za'ra wa, ma tô Mozésihi âma uburé da te âma 're sasômri za'ra, wa norĩ hã â dawabzuri, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, Cristuhu âma, wa te oto 're ĩsasômri za'ra mono ne. <sup>3</sup> Duré a'ubuni wi 're danomro mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, hâiwa hawi te te 're ĩdapawapto mono na, ma tô dasa da te 're huri, uburé. <sup>4</sup> Ā hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩ'ôb za'ra mono na ma tô duré da te 're âhuri, aihĩni pese. Ētê zahâbâ ĩtõmo wawê sipo'ozém hawi 're ĩpu'u mono na, ma tô da te 're âhuri, ĩsimipawaptozbéb zarina. Ētê zahâbâ hã a'ubuni wi 're ĩsa mono na, â hã da te âma 're ĩ'âhuri mono ne, ma tô Cristu hã 'râwi dasiré 're hâimana, te te 're da'apawapto mono da. <sup>5</sup> Tane nherê, âne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're dapawapto mono nherê, ma tô da'ahâ na siwi da'awê'ô, dapo're âna 're danomro mono 'ru te. Taha wa, a'ubuni wi 're danomro mono ré, ma tô te te 're da'a'uprosi, danhimizahâri mono sidâpâsi.

<sup>6</sup> E marī, te tawamhā wama wasu'u za'ra, āne na wahi'rata norī wasu'u hā. Ta norī ne, wawasété si, wa te wasima 're 'ruiwapari za'ra mono tō da, te wama wasu'u za'ra. <sup>7</sup> Duré ta norī ne, romhāiba 'manharī āma waihu'u pese newa, āma 're ĩdawata za'ra mono āma, 're wawata za'ra mono tō da, te duré wama wasu'u za'ra. Duréhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō āne na ĩbaihā na āma rob'ui'ére:

“Tawamhā dato hā ma tō dasiwi 'manharī ni, powawē hāiba ne, oru 'manharī āma ĩdawata za'ra zéb da hā. Taha wa, ma tō duré siwa'ru āma apese za'ra ni, dahāimana wasété si dama wē za'ra wa.”

Āne na duréhā dawasédé, da te dasiwi ĩ'manharī za'ra zé wasu'u na rob'ui'ére hā. <sup>8</sup> Ta norī hā wahi'rata norī hā ahā na ma tō duré aibā norī hā pi'ō na tiwasédé hā 'manharī za'ra. Āne wa, ma tō duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā da'uprosi, 23 miu na dahāiba hā. Taha wa, wa norī hā wawasédé hā āne na wa te 're 'manharī za'ra mono ō di za, wahi'rata norī ne. <sup>9</sup> Ta norī hā ma tō duré tiwasédé hā 'manharī za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā niha te te tāma rob'manharī za'ra ō zō, te te pibu za'ra da. Āne 'ru te, ma tō duré wahi nhipsari na hā da'ahā na da'uprosi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne na hā wa norī zama, wa te 're pibu za'ra mono ō di za, Wanhib'apito hā, wawasédé hā wa te 're ĩ'manharī za'ra mono na, niha te te wama 're arob'manharī mono ō zō. <sup>10</sup> Wahi'rata norī hā ma tō duré Mozésihi ma nharī wasété za'ra. Ma tō tāma aiwapsari za'ra. Taha wa, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā hāiwa āma tāma ĩromhuri'wa hā we satō, dapārī'wa na ĩsisi hā, ta hā te te da'uprosi da. Āne tō da, wa norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wa te tāma 're nharī wasété za'ra mono ō di za.

<sup>11</sup> Āne ma tō wahi'rata norī ma tiromhāiba duréhā, tiwasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩhā za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Ma tō duré āne na ni'wa hā āma rob'ui'ére, āma 're ĩwasipo're pu'u za'ra mono zéb da hā, ĩsine wa te 're 'manharī za'ra mono tō da. Romhuture di oto, waré ĩrob'rāsutuzéb u hā. Taha wa, wa za wanhimiza'rese 're wahāimana u'āsi za'ra.

<sup>12</sup> Taha wa, Cristuhu āma asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono na, 're asi'madā'ā ze za'ra wa'aba mono wamhā, te za asimiza'rese sina pé 're aihāimana za'ra wa'aba mo, aiwasété u apā 're airere'e aba mono tō da. <sup>13</sup> Tō sena, asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono zō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhā, aimawi na te te 're aipibu za'ra wa'aba mono ō di za, ĩpire uptabi na hā. Tō ōhō na si te te 're ĩda'apibui mono zém na si, te za tō te te 're aipibu za'ra wa'wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā uburé wama umnhasi za'ra di, marī na uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zém na hā. E tawamhā, asiptetezém nhipai u, te za ĩpire uptabi na te te aipibu na 're sahu za'ra wa'wa, aiwasété u apā tiwi 're airere'e aba mono da. Mare di. Tō sena, asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono zō, te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhā, te za niha te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, rowē ré ĩhawi 're aiwairéba aba mono zéb da hā, ōne haré asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono da.

<sup>14</sup> Taha wa, ĩsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, waihu'u pese newa romhāiba 'manharī āma 're ĩdawata za'ra mono zém na, da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono ō di za. Taha nhiti te za 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mo. <sup>15</sup> A norī wa'wa hā te oto asimiza'rese 're aihāimana za'ra wa'aba mo, tō. Taha wa, āhāna te aima āma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na, te za āma 're ĩrosa'rata pese za'ra wa'aba mo, ĩ'uwaibaba te aima āma uwaimrami za'ra wa'aba zō. <sup>16</sup> Zezusi hā wazada ĩdā'ázém na

're ĩwasipo're pu'u za'ra mono zéb da, wasiré 're wasi'rã'õtô mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata za'ra mono pari, wa za hâsizém na uwa 'rã wa'u ĩsé hã wa te 're âhuri. Âne hã wasiré, wa te 're âhuri mono wamhã, Cristuhu wi ĩwapru hã tiwi pu'u wa, wazada ĩdã'âzéb zarina, te rowêzé hã wahâiba mono bâ wama 're hâimana za'ra. Duré ĩ'u'êne hã wasiré, wa te 're huri mono da, wa te wasima 're wê'ê za'ra mono wamhã, Cristu hã da te dasiwi ĩhâibapru wa, wazada ĩdã'âzéb zarina, te duré wahâiba mono bâ rowêzé hã wama 're hâimana za'ra. <sup>17</sup> Zezusi hã wazada ĩdã'âzém na 're wasipo're pu'u za'ra mono da, wasiré 're wasi'rã'õtô mono wamhã, wa'ahâ nherê, wa za ĩ'u'êne hã wa te wasima 're wê'ê za'ra, misi nherê, wa te 're ĩhuri mono da hã. E marĩ te wama wasu'u za'ra, misi ĩ'u'êne hã. Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wa'ahâ nherê, simisutu Cristuhu siré 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Misi dahâiba ne oto 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra.

<sup>18</sup> Izarazéhé nhihudu norĩ hã bété. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're sôprub za'ra mono da, tinhimizama te te 're simroi mono wa, wedeza ne na tâma danhoprubzé nomrizé nhisiwi, da te 're zata za'ra mono ô ré, te za syry na te te sima 're po'o za'ra, ĩnhi hã, âma 're saihuri mono da. Âne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré te za 're hâimana za'ra. Tane duré, a norĩ wa'wa hã waihu'u pese newa, romhâiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tâma 're ĩsômri za'ra mono nhi na, dasiré âma 're asaihuri aba mono wamhã, te duré dasiré âma 're aiwata za'ra wa'aba mo, romhâiba 'manharĩ âma. E âne hã aima wê za'ra wa'aba di. Mare di. Ta hã wê ô di, âma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono hã, dame. <sup>19</sup> Âne na te aima âma ĩrowaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra. E romhâiba 'manharĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, waihu'u pese na 're ĩhâimana mono ne, 're ĩhâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Mare di. Duré dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsômri za'ra mono hã, e pire na te wama 're hâimana za'ra. Mare di. Wama hã, taré hã. <sup>20</sup> Âne si, wa za duré aima âma rowaihu'u za'ra wa'wa. ĩsazei'ô'wa norĩ hã wedeza ne na dasa te te 're zata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta norĩ hã âma 're sôprub za'ra mono ô di. Wa'uburé norĩ ma si, te ta norĩ hã tâma âma 're sôprub za'ra, âma 're ĩwata za'ra mono da hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dasa, ta norĩ ma, da te 're ĩsômri za'ra mono na âma 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ âma te za ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, âne hã dame 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, wa hã te ai'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di. Mare di. <sup>21</sup> A norĩ wa'wa hã Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te tô asiré 're asi'rã'õtô aba mo, uwa 'rã wa'u ĩsé hã asiré 're âhuri aba mono da, hâsizém na, Wanhib'apito wi, ĩwapru tiwi pu'u wa, wazada ĩdã'âzém na âma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, wa'uburé norĩ âma 're dawata za'ra mono da, marĩ hã dasiré da te 're âhuri mono wamhã, âma dame 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za, ta norĩ nhimihâsizém na ĩsiré 're âhuri aba mono tô da. Duré Wanhib'apito hâiba, da te dasiwi hâibapru wa, wazada ĩdã'âzém na âma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono da, te duré ĩ'u'êne hã asiré 're ĩhuri aba mo. E tawamhã ĩ'uwaibaba, te za tô dame 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, ĩsazei'ô'wa norĩ siré 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ âma 're dawata za'ra mono da, dasa hã da te dasima 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. E tô ĩ'uwaibaba âne hã aima za'ra wa'aba hã. <sup>22</sup> Âne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za asada 're hâimana za'ra wa'wa, ĩ'upana wa'uburé norĩ âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono wa. Âne zarina, wazada 're hâimana za'ra mono wamhã, e

Wanhib'apito nhipetezém nhipai u, wanhipetezê há wama 're hâimana za'ra mono bâ, wa za ĩsimihâzê wi 're wawairébé. Mare di. Tiwi 're wawairébé waihu'u mono ô di za.

<sup>23</sup> Ni'wam norĩ há asiré ĩsazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ há, te âne na te te sima 're nharĩ za'ra: “Marĩ há wa te 're 'manharĩ za'ra mono tō da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're awê'ô mono ô nherê, wa norĩ zama, wa te wasiwi 're wê'ô za'ra mono ô di za, wa te 're 'manharĩ za'ra mono tō da. Wa za tō wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ĩwê za'ra mono zéb uwaibaba si.” Âne ma tō ni'wam norĩ há te te sima 're waihu'u za'ra. Tane há wê di tō. Tane nherê, marĩ há 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're awê'ô mono ô nherê, âtê wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa za wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, wa te âma 're 'wa'rutu za'ra. Taha wa, marĩ há dazu wa te 're 'manharĩ za'ra mono ô di za, wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, wa te âma 're 'wa'rutu tō za'ra mono da. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ há, Cristuhu âma si siptete uburê 're nomro mono da, wa te 're ĩpawaptob za'ra mono da si, wa za tō uburê marĩ há ĩwê si wa te 're 'manharĩ za'ra. <sup>24</sup> Râwip si 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Asiré ĩsazei'wa norĩ há 're pawaptob za'ra wa'aba mono da si, te za ta norĩ âma si 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>25</sup> Romnhi há da te dasima 're ĩwede za'ra mono zéb âma, da te 're ĩ'uipra za'ra mono há, te za asina aihâtâ'â âna 're ĩhuri aba mo romnhi há, nima hawib zô asimnhasi aba âna. Romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsômri za'ra mono na, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono âna aipê'ê 're, âma 're asiwê'ô za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>26</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa há ma tō âne na âma rob'ui'ére, durêihâ:

“Uburé ti'a há Wanhib'apito te há. Duré uburé marĩ há ti'ai âma 're ĩhâimana za'ra mono há, Wanhib'apito te há. Taha wa, uburé dasazé há wê di, âma 're ĩwasaihuri mono zéb da há.”

Âne durêihâ âma ĩrob'ui'ére há te 're hâimana.

<sup>27</sup> ĩsazei'ô'wa há ĩsiré ai'masai wa'aba da, asô 'mai'hârâ aba wamhâ, te za tō ĩsiré ai'masai wa'wa, asima 'maiwê wa'aba wamhâ. Tawamhâ uburé dasazé há da te aima ĩ'a za'ra wa'wa há te za tō ĩhuri 'wa, nima hawi, da te 'mai'âwisi zô, da'mazadanharĩ aba âna, 'râwi aipê'ê 're wa'aba, asi'maiwê'ô wa'aba zarina. <sup>28-29</sup> Tane nherê, âtê ni'wa há te za âne na aima 'maiwaihu'u 'wa: “Â há dasazé há romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsômri za'ra mono.” Âne há ni'wa te te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhâ, taha na ai'masai wa'aba ô di za. E 'râwi aipê'ê na asi'maiwê'ô wa'aba tō da, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. Taré dasa há te te aima ĩ'maiwasu'u wa'aba wi, rosa'rada há si'wa'rutu tō da, wa âne aima roti za'ra wa'wa, taha na asaihuri aba tō da.

E tawamhâ, romnhi há romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsômri za'ra mono na, wa za 're ĩsa, romhâiba 'manharĩ âma dame 're ĩwata mono ô nherê. Âne, wa 'râwi te ĩsima âma 're rosa'rata u'âsi. <sup>30</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono há sôpru wa, âma 're wawata za'ra mono sina, wasa há wa te 're huri mono wamhâ, e ĩ'uwaibaba te za ni'wa há te te dama 're wawas'u'wasété za'ra, tō ô há wa te 're ĩhuri mono na há. Mare di. Taré te za ni'wa há te te dama 're wawas'u'wasété za'ra, tō sena newa.

<sup>31</sup> Âne, wa za duré aima âma 'râsutu za'ra wa'wa, â ĩnhimirowasu'u na há. Uburé marĩ há te za 're ĩ'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo, 're asaihuri aba mono wamhâ, duré 're âhuri aba mono wamhâ, duré marĩ aimawi há 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhâ, taha zarina si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da. <sup>32</sup> Marĩ há 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za oto, da te âma 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, dawasété

u 're darere'e mono tō da. Āne hā dazada 're 'manharī za'ra wa'aba mono ō di za, zudezu norī da, duré zudezu'ō norī da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩhâimana za'ra mono norī da. <sup>33</sup> Wa hā bété. E niha dama 're ĩhâimana mono zé hā. Āne si, wa tō te ĩsima 're da'awē, uburé marī hā te 're ĩ'ab'manharī wē mono zém na, te âma 're da'apawapto mono da. ĩsima si, âne na 're ĩhâimana mono ō di. Uburé, wa dama 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hā da te dasina 're uwaimrami za'ra mono da, ĩnhimipawaptozbéz zarina.

## 11

*Aibâ norī hā timro nhipai u 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Wa hā 're ĩmorizém na aima âma 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're anomro wē wa'aba mo. Cristu hā ti'ai âma 're morī ré, wama âma 're ĩsisanho za'ra mono zéb zarina, wa hā 're ĩhâimana mono ne, te za duré 're anomro wē wa'aba mo. <sup>2</sup> A norī wa'wa hā te oto ĩ'âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, 're ĩhâimana mono zém na hā, duré uburé te aima âma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hā. ĩsazei'wa norī 're ĩhâimana za'ra mono zém na roti hā da te ĩma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina, te oto 're anomro u'âsi aba mo, te aima âma 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Taha wa, wa ai'âma 're ĩwata u'âsi za'ra wa'wa. <sup>3</sup> Tane nherē, aimawi na te aima âma ĩrowasu'u za'ra wa'aba da hā, wa tō ĩsima wē. Cristu hā uburé aibâ norī nhib'apito, te 're hâimana. Duré aibâ norī hā uburé timro norī nhib'apito, te 're hâimana za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ta hā, Cristuhu nhib'apito te 're hâimana. <sup>4</sup> A norī wa'wa hā, zudezu'ō na te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, zudezu'ō na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tō uburé marī hā 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. ĩsazei'wa norī hā asiré 're ai'râ'otō aba mono ré, aibâ norī hā 'râ ubu ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mre me zusi mono wamhā, duré 'râ ubu ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, e marī te ta norī hâimanazé hā wama wasu'u za'ra. Ta norī hā Cristu te te siwi 're ĩwazéb za'ra mono ō zé, te wama wasu'u za'ra, zudezu'ō norī hâimanazéb uwaibaba ō wa, âne hā. <sup>5</sup> Duré pi'ō norī hā 'râi ubu âna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mre me zusi mono wamhā, duré 'râi ubu âna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra mono wamhā, ta norī ma, ĩmro hā tâma 're wazéb za'ra mono ō di. E marī wa. Pi'ō 'râi ubuzé hā timro zapari 're ĩhâimana za'ra mono zé, te te dama wasu'u wa, zudezu'ō norī hâimanazéb zarina. Pi'ō norī hā marī ĩwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono wa, te za da te 're 'râpari za'ra, sisém na 're hâimana za'ra mono da a'â. Tane duré, pi'ō norī hā 'râi ubu âna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mre me zusi mono wamhā, pi'ō, da te 're ĩ'râpari za'ra mono ne, te za a'â 're hâimana za'ra ta norī hā, sisém na. <sup>6</sup> Āne hā pi'ō norī, 'râ ubu âna 're hâimana za'ra mono wamhā, âne hā wē te bâ, te za tō 're si'râpari za'ra, sisém na dama 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hā oto. Tawamhā 're si'râpari za'ra mono wa, duré taré 're siséré nhihâri za'ra mono wa, dama sisém na 're hâimana za'ra mono tō da, te za 'râ ubu ré, dame 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norī hā 're si'râ'otō mono ré. <sup>7</sup> Tane nherē, ĩsazei'wa norī, siré 're si'râ'otō mono ré, aibâ norī hā 'râ ubu ré, dasiré 're hâimana za'ra mono ō di za. E marī wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, 're hâimana za'ra mono wa, ta norī hā. Tane nherē, pi'ō norī hā aibâ norī zapari 're ĩhâimana za'ra mono zé hā, pi'ōi ma, aibâ ĩpirezé, te wasu'u. <sup>8</sup> Duréihā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā, pi'ōi hâiba na aibâ hā te te poto ō di. Aibâ hâiba na si, ma tō

pi'õ hã potu. <sup>9</sup> Duré aibã hã pi'õi ma, 're hâimana mono da, te te potu õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Pi'õ si, ma tô tâma potu, aibã ma, 're ãhâimana mono da hã. <sup>10</sup> Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã rowahutu u 're si'rã'õtõ mono wamhã, pi'õ norĩ hã te za tô 'rã ubu ré dasiré 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Timro norĩ zapari 're ãhâimana za'ra mono zém na, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, duré hãwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te te íré 're 'madã'ã za'ra mono wa, te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono tô da, zudezu'õ norĩ hâimanazé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da. <sup>11</sup> Tane nherẽ, wa norĩ hã Wanhib'apito ãma oto 're wanomro mono wa, aibã norĩ hã pi'õi ãna 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ zama, aibã ãna 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za. ãne hã aiwa te wama wasu'u za'ra. <sup>12</sup> Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã aibã hãiba na ma tô pi'õ hã potu 'rata tô. Tane nherẽ, te oto ta hawim haré aibã norĩ hã pi'õi hãiba hawi dama 're potu u'âsi za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ma tô uburé marĩ hã te te apoto, aibã norĩ zama, duré pi'õ norĩ zama.

<sup>13</sup> E tawamhã ã'uwaibaba, te za pi'õ norĩ hã 'rã ubu ãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi, ãsazei'wa norĩ hã siré 're si'rã'õtõ mono wamhã. Ma'ãpé, a norĩ wa'wa hã asi'uihã na ãma waihu'u za'ra wa'aba, ãne na hã. <sup>14</sup> Aibã norĩ hã séré pa ré, 're nomro mono wamhã, wẽ'õ nherẽ, te siséb ãna íré 're hâimana za'ra, tihâimanazéb zarinai õ nherẽ, zudezu'õ norĩ hâimanazéb zarinai õ nherẽ. ãne hã 'rãwi wapẽ'ẽ na dahâimanazém na, wa te wasina 're ãwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa ãne na aima ãma roti za'ra wa'wa. <sup>15</sup> Tane nherẽ, pi'õ norĩ hã séré pa ré, 're hâimana za'ra mono wamhã, dama 'madã'ã ze ti. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ma tô ãséré pa hã te te tâma 're pisutu za'ra, pi'õ norĩ ma hã, ã'rãzuwazéb da hã. <sup>16</sup> Até ni'wam norĩ hã asiré 're ãhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te za ãne na sina ãzadawa 'ru za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré 're ãhâimana za'ra mono wasu'u na hã, te te ãzaze za'ra õ wa. ãne wamhã, wa za ãne na si ãzadawa na tâma ãma wa'rãmi za'ra. Wa norĩ hã aimawi na, wa te dama 're roti za'ra mono õ di. Mare di. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã te duré õhõ na si te te ãma 're rosa'rata za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré, 're ãhâimana za'ra mono wasu'u na si.

*Zezi hã dazada ãdã'ázém na ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da, dasiré 're ãdasihuri mono zé wasu'u*

<sup>17</sup> Aimawi na wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're ã'upa za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, ai'ãma ãwata za'ra wa'aba õ di za, ãhã na hã. Rowahutu u asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, asiptete sina Cristuhu ãma 're anomro aba mono zéb da, 're asipawaptob za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ na si, ma tô ã'upana asiwi 're ãro'wa'rutu za'ra wa'aba mo. <sup>18</sup> ãne uimrehẽne, wa za a'ã ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'wa. Ma tô we ãma aiwasu'u za'ra wa'aba ni, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono nherẽ, asima aipo'o aba na hã, 're asisada'ãbã za'ra wa'aba mono 'ru te. ãne na syry na wa tô dazaze, da te we ãma aiwasu'u wasété za'ra wa'aba zém na hã. Até tô sena, ãne hã. <sup>19</sup> ãne hã wẽ'õ nherẽ, até wẽ di tô. E marĩ wa. Asiwi aipo'o aba wamhã, ni'wam norĩ hã wa za wa te 're waihu'u za'ra, tô sena, Zezihi zazei uptabi 'wa, 're ãhâimana za'ra mono na hã. <sup>20</sup> Asiré 're asihuri aba mono da, 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, Wanhib'apito hã wazada ãdã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, tâma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ aimawi hã 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mono da si, te 're asi'rã'õtõ aba mo, siwa'ru.

21 Aihĩni, asitẽme 're aihutu aba mono õ ré, te za ni'wam norĩ si dawana tisa hã te te 're huri, si'aba'ré na. Taha wa, te za ni'wam norĩ hã tisa hã te te 're simini za'ra, iwana 're dasihutu mono wa. Taha wa, te za tã iwana da te 're uprosi za'ra. Ni'wam norĩ hã te za duré 're 'rã idi'iti za'ra, uwa 'rã wa'u ãsé hã sa'ëtẽ na te te 're âhuri mono wa. <sup>22</sup> E niha. E asõrõwa hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono ã bâ, asapa'abã asa hã iwa 're ãhuri aba mono zéb da hã. Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono ré, ãne hã asiwi 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asiré 're ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, 're ãruiwari za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. ãne hã asima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, te duré ãsimar'õ norĩ hã 're wazéb za'ra wa'aba mono ãna, 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ãne wamhã, e niha wa za ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa. E ãne zarina, wa za duré ai'ãma 're ãwata za'ra wa'wa. Mare uptabi di, ai'ãma 're ãwata za'ra wa'aba mono da hã.

<sup>23</sup> Duréhã Wanhib'apito te te ãma ãwaihu'uzém na, wa tã ãne na aima waihu'u pari za'ra wa'wa: Zudasi hã Zezusi te te dama ãhãiba nhomrizém na, tã taha barana ma tã Wanhib'apito Zezusi hã ã'u'êne hã ti'ã. <sup>24</sup> Tawamhã 're ãhãimana u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã te te wẽ'ẽ, ã'u'êne hã. ãne te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma: "ã hã ã'u'êne hã ãhãiba te wasu'u, asada ãsisõmri za'ra wa'aba zé hã. ã hã te za 're ãhuri aba mo, ã'ãma 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono zéb da hã." ãne ma tã sina tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã. <sup>25</sup> Tawamhã saihuri pari, tã õne ma tã duré hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru 'rã wa'ui ré hã. ãne te duré tãma nharĩ za'ra: "ã hã rob'rã wa'u hã, ãwapru hã asada za'ra wa'aba za ãwi pu'u wamhã, 're ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãropisutuzép té, tã sena za te te dama ãma 're ã'u'uwaimrami mono zé, te wasu'u. ã hã 're âhuri aba mono sidãpãsi, te za ã'ãma 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono zéb da, 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo, õne u'ãsi." ãne ma tã duré sina tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã. <sup>26</sup> Tawamhã, ã'u'êne hã 're huri aba mono wamhã, duré rob'rã wa'u hã 're âhuri aba mono wamhã, ta hã, Wanhib'apito dazada ãdã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, za we apã ãmorizéb u hã.

<sup>27</sup> Taha wa, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ãma 're ãsipo're pu'u za'ra mono zéb da, ã'u'êne hã te te siré 're huri mono wamhã, duré rob'rã wa'u hã te te siré 're âhuri mono wamhã, siséb ãna siré 're si'rã'õtõ mono wamhã, ta norĩ hã te za Wanhib'apito hãiba na, tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, ãwapru na zama, dazada ãdã'ázé hã taré newa, siwa'ru te te 're huri mono wa, ã'u'êne hã, duré siwa'ru te te 're âhuri mono wa, rob'rã wa'u hã. <sup>28-29</sup> Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito dazada dã'ã da, ãsihãiba nhomrizém na, te te 're rosa'rata za'ra mono ãna, ã'u'êne hã te te 're huri mono wamhã, duré rob'rã wa'u hã te te 're âhuri mono wamhã, taha zarina, te za 're ãhãimana u'ãsi mono hã ta norĩ hã te te 're hã za'ra. Taha õ'umnhasite, te za a'ã aipẽ'ẽ na 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasédé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono zõ, taha uimrehẽne, a'ã asima 're pari za'ra wa'aba mono da. Taha parip si, te za oto ã'u'êne hã asiré 're ãhuri aba mo. Duré taha parip si, te za oto rob'rã wa'u hã asiré 're ãhuri aba mo. <sup>30</sup> Taha wa, ni'wam norĩ hã ãne hã te te a'ã 're 'manharĩ za'ra mono õ wa, te ta norĩ hã hãzé u'ãsi 're hãimana za'ra ahã na, asiré 're ãhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã te duré sib'uwa u'ãsi 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ hã ma tã duré 're dã'ã za'ra, ãne wa. <sup>31</sup> Wasiré 're wasaihuri mono õ ré, wanhimirosa'rata wasédé



hã wama 're hâimana za'ra mono zô, a'â wapê'ê na 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'ahâ za'ra mono ô di za. E marĩ wa. 'Re wasiwê'ô za'ra mono wa, 're îwahâimana za'ra mono na, marĩ na, wa te 're î'upa za'ra mono na hã. <sup>32</sup> Tane nherê, ti'ab ré te za tô wawasédé hã te te wa'ãma 're î'awaihu'u mono zéb zarina, te te 're wa'ahâ za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. E marĩ wa. Te te 're wa'azawi pese mono wa, taha zarina, apâ wa te âma 're sasômri pese za'ra mono da. Nimahã na, uburé îsazei'ô'wa norĩ zu, za te te siwi wa'awê'ô tô da, te za tô âne wa, te te 're wa'ahâ za'ra, ti'ai âma 're wanomro mono ré.

<sup>33</sup> Îsisânawã norĩ, âne na wa za oto aima âma 'rãsutu za'ra wa'wa, Wanhib'apito dâ'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, asiré 're asaihuri aba mono zém na hã. Taha wa, te za a'â asisô 're asimipari za'ra wa'aba mo, aihĩni asitême 're aihutu aba mono wapsi, asiré âma 're asaihuri aba mono da. Âne hã wê di. <sup>34</sup> Ni'wam norĩ hã asiré 're îhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, mra te te 're simroi mono wamhã, tinhorôwa âma si te za a'â tisa hã te te 're huri. Taha parip si, te za oto asitême 're aihutu aba mo, asiré 're asi'rã'ôtô aba mono da. 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono tô da, te za âne si î'uwaibaba 're î'manharĩ za'ra wa'aba mo.

Nimahã na, âma atême îmorĩ aba wapsi, wa za aimawi na aima âma roti za'ra wa'wa, rob'ui'ére na we asiwi îzadanharĩ za'ra wa'aba zém na hã.

## 12

*'Re îhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani na romhuri mono bâ te te dama 're î'apisutu mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Îsisânawã norĩ, wasiré îsazei'wa norĩ hã romhuri mono bâ, 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawapto waihu'u pese na, âma 're îsipawapto za'ra mono zéb da hã, ta hã te te tãma 're îpisutu za'ra mono zém na, wa za oto aima âma roti za'ra wa'wa, sena âma 're îwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, rosa'rata na âma 're upa za'ra wa'aba mono tô da. <sup>2</sup> A norĩ wa'wa hã 'Re îhâimana u'âsi mono, 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô ré, ma tô wa'uburé hã te te 're aiwada'uri u'âsi za'ra wa'wa, tô sena newa, romhâiba 'manharĩ hã tarére nherê, mreme ô nherê, ta norĩ âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, waihu'u pese newa. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherê, wa taré âma aipo're pu'u za'ra wa'wa. <sup>3</sup> Tane nherê, wa îsima aiwê za'ra wa'wa, aimawi roti hã waihu'u za'ra wa'aba da oto. Áté ni'wam norĩ hã te za âne na Zezusi hã te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusihi ma, marĩ îwasétère si tãma 're hâimana mono neza, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimirob'manharizém na." Âne na hã ni'wam norĩ hã 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptozbéz ré, 're inomro mono norĩ hã, te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono ô di. Mare di. Duré áté ni'wam norĩ hã te za âne na te te dama 're wasu'u za'ra, Zezusi hã: "Zezusi hã, taha Wanhib'apito, danhipai u." Ni'wam norĩ hã 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptozbéz zarinaî ô nherê, âne na tô sena te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono ô di.

<sup>4</sup> 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani hã misi nherê, te îsazei'wa norĩ ma, romhuri hã te te 're apisutu, tinhimromhuri mono bâ sipu'u pese na âma 're sipawapto za'ra mono da. <sup>5</sup> Duré Wanhib'apito hã misire nherê, wasipu'u pese na, wa wa te tãma 're romhuri za'ra, wanhimromhuri mono bâ, wasiré îsazei'wa norĩ hã. <sup>6</sup> Duré, 'Re îhâimana u'âsi mono hã misi nherê, ôhō si te tiwaihu'u pese na te te 're wa'apawapto, romhuri hã sipu'u pese na, wa te tãma âma 're îrob'ma'wamarĩ za'ra mono zéb da hã.

<sup>7</sup> Wahâiba mono bâ, ma tô romhuri hã te te wama 're apisutu 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, Ìpê'êzani hã sena na wapê'ê 're, 're ãhâimana za'ra mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da, duré wasiré ãsazei'wa nori hã âma 're wasipawapto wê u'âsi za'ra mono da. <sup>8</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ni'wam nori si, te za te te 're pisutu za'ra, tô sena ta nori hã tinhimirosa'rata waihu'u pese na te te dama âma 're roti wê za'ra mono da, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u na hã. Ni'wam nori si, te za duré te te 're pisutu za'ra, rowaihu dama ãwaihu'u'ô na, te te dama âma 're roti wê u'âsi za'ra mono da. <sup>9</sup> Ni'wam nori si, te duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're pisutu za'ra, ta nori hã Cristu hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, tisiré ãsazei'wa nori nhipai u. Ni'wam nori si te duré te te 're pisutu za'ra, ãwaihu'u pese zarina, te te âma 're dapese za'ra mono da, 're dahâzé za'ra mono wamhã. <sup>10</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono waihu'u pese na si, marĩ dama ãmanharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're manharĩ za'ra mono da, ni'wam nori si te duré te te 're pisutu za'ra. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam nori si te te 're pisutu za'ra. Ni'wam nori si, te duré te te 're pisutu za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ãsadowa wasu'u za'ra mono zé hã te te âma 're pibu za'ra mono da, tô sena uptabi na hã te te 're waihu'u za'ra mono da, wa'uburé nori hawim hã ò'umnhasite. Damreme dama ãwaihu'u'ô na zama, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam nori si te te 're pisutu za'ra, timreme nai ò nherê, te te dama âma 're ãsadowa wasu'u za'ra mono zéb da hã. Ni'wam nori si, te duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani hã te te 're pisutu za'ra, damreme dama ãwaihu'u'ô na 'Re ãhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ãsadowa wasu'u za'ra mono zé hã sô'awi te te dama âma 're wasu'u pese za'ra mono da oto, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. <sup>11</sup> Tô ôhõ si te misi nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani hã romhuri te te dama 're apisutu, ãsazei'wai mono bâ, te te sima 're ãda'awê mono zéb zarina, âma 're ãdasipawapto za'ra mono zéb da hã.

*Dahâiba misi ne, ãsazei'wa nori hã 're ãhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>12</sup> ãne, wa za aima âma romnhimiré'ê za'ra wa'wa, ãwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Wahâiba hã misi nherê, wahâiba na marĩ hã wama 're ãhâimana za'ra mono hã ahã di, wapara hã duré wanhib'rada hã duré wapo're hã, duré aimawi hã. Tane nherê, misi te tô wahâiba hã wama 're hâimana za'ra, wahâiba mono bâ. Tane duré, wa nori hã wasiré ãsazei'wa nori hã wa'ahã uptabi nherê, wa oto simisutu âma 're wanomro, wahâiba misi ne. <sup>13</sup> Wa nori hã wasiré ãsazei'wa nori hã aiwa 're wahâimana za'ra mono ò di. Ni'wam nori hã zudezu. Duré ni'wam nori hã zudezu'ô. Duré ni'wam nori hã pawa'âbâ âna ãwada'uri zarina si, te te dama 're ãromhuri za'ra mono. Duré ni'wam nori hã wada'uri âna si'uihã na 're ãhâimana za'ra mono. ãne hã aiwa 're wahâimana za'ra mono ò nherê, simisutu wa oto 're wahâimana za'ra, wahâiba misi ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani na â dawabzuri uburé, wa te 're manharĩ za'ra mono wa, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, Tipê'êzani, uburé te te wama 're anhomri mono wa, wapê'ê 're, oto 're ãsâmra mono da hã.

<sup>14</sup> Wahâiba na marĩ hã misi wama 're hâimana za'ra mono ò di. Marĩ hã ahã na te tô wahâiba na hã wama 're hâimana za'ra, tite mono bâ te te 're ãromhuri za'ra mono zéb da hã, wapara hã, duré wanhib'rada hã, duré wato hã, uburé ãre 're ãwahâimana za'ra mono hã. Tane ma tô duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani hã romhuri hã sipu'u pese na te te wama

're apisutu, âma 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã. <sup>15</sup> Āne, wa za duré aima âma simiré'é za'ra wa'wa taré, wahâiba na marĩ hã wama 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã. Āté wapara, te aré wama siwasu'u, âne: "Wa hã asib'rata ô di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'âma 're ĩhâimanare. Marĩ dai ôre di, wa hã." E âne hã aré ĩ'uwaibaba. Mare di. Pire na te tó wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapara hã. <sup>16</sup> Āté wapo're hã te aré duré wama siwasu'u, âne: "Wa hã atômo ô di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'âma 're ĩhâimana. Marĩ dai ô di, wa hã." E âne hã aré duré ĩ'uwaibaba. Mare di. Pire na te tó wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapo're hã. <sup>17</sup> Duré, wahâiba na watômo si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, e niha wa aré 're wanhimipari za'ra. 'Re wanhimipari waihu'u za'ra mono ô di aré, tó. Duré wahâiba na wapo're si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, e niha wa aré 're wanhimhã za'ra. 'Re wanhimhã waihu'u za'ra mono ô di tó aré. <sup>18</sup> Tane nherê, âne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're wa'apoto mono ô di. Te te sima 're ĩ'awê mono zéb zarina si, ma tó marĩ ahã na te te wama 're ab'manharĩ, wahâiba na ĩré 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã. <sup>19</sup> Wahâiba na marĩ hã ahã na wama 're hâimana za'ra mono ô 'wa'âhã, aré wahâiba hã wama 're hâimana za'ra mono ô di. <sup>20</sup> Tane nherê, marĩ ahã na te tó wama 're hâimana za'ra wahâiba na hã, wahâiba misi nherê. Taha wa, wa tó 're wahâimana za'ra.

<sup>21</sup> Āté wato hã te aré wanhib'rata ma tinha, âne: "A hã tarére hã. Marĩ dai ô di, ĩma hã." E âne hã aré ĩ'uwaibaba. Āté wa'rã hã te aré duré wapara ma tinha, âne: "A hã tarére hã. Marĩ dai ô di, ĩma hã." Āne hã ĩ'uwaibaba ô di tó duré aré. <sup>22</sup> Nima norĩ hã wahâiba na marĩ hã wama 're ĩhâimana za'ra mono hã sib'uwere na wama 're hâimana za'ra mono newa. Tane nherê, te tó pire na wama 're hâimana za'ra. <sup>23</sup> Duré nima norĩ si, wahâiba na wama 're ĩhâimana za'ra mono hã wama wapure na, tarére wama 're hâimana za'ra mono newa, wa za ta norĩ ma 're wanhipese za'ra, wa te 're ĩhâiba'ubu wê za'ra mono zém na hã, nimahã ma si, rowazéb tó da. <sup>24-25</sup> Nima norĩ ré si, wa ai'uréwi ĩré 're wahâimana za'ra, rowazéb âna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tó te te sima 're wa'awê, uburé marĩ hã wahâiba na wama 're ĩhâimana za'ra mono hã, si'u te te wama âma 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã, sima 're siwanhizari za'ra mono âna, aihĩni 're sisawi pese za'ra mono da. Āne da si, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba te te wama 're ab'manharĩ, wahâiba na hã nima norĩ si wama wapu newa, pire na tó uburé wama 're hâimana za'ra mono da, simisutu haré. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tó te te sima 're wa'awê, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, simisutu haré wa te tâma 're romhuri za'ra mono da, wasiwi 're wasiwanhizari za'ra mono âna. Ma tó te te sima 're wa'awê, wapire na wasima 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, aiwapsi. <sup>26</sup> Wapara hã marĩ âma sépu'u wa, te te robzépata wamhã, taha u'âbã, te za uburé wahâiba hã ĩsabãdã robzépata za'ra. Tane duré, ni'wa hã wasiré ĩsazei'wa, marĩ na te te robzépata wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ĩsabãdã robzépata za'ra ni. Duré, ni'wa hã wasiré ĩsazei'wa hã ĩsimiromhuri wê na da te dasima wasu'u wê za'ra wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ĩsabãdã 're waço za'ra.

<sup>27</sup> A norĩ wa'wa hã te tó simisutu haré, Cristuhu nhib'a'uwê asiré 're anomro aba mo, aihâiba misi aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ne. Duré dahâiba na marĩ hã tite mono bã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã, dama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã aihâiba mono bã tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Cristuhu ma si, asimirohuri aba mono bã, tâma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. <sup>28</sup> Āne ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri hã te te wama 're apisutu, wate mono bã

Īsimipawapto waihu'u pese na tãma ãma 're ĩwasipawapto za'ra mono zéb da hã, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. Romhuri hã danhipai u ĩpire uptabi hã ma tô ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, Zezusi hã te te 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã, ĩsazei'ô'wa norĩ ma, Zezusihi zadawa para. Romhuri aimawi hã ĩpire hã ma tô duré ni'wam norĩ ma si, te te 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana wê za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã, ma tô duré ni'wam norĩ ma ĩsimiromhurizéb da hã, te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono waihu'u pese na, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tô duré ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, ĩsimiromhurizéb da hã. Ma tô duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina te te ãma 're dapese za'ra mono da, 're dahâzé za'ra mono wamhã. Duré marĩ zô, tiwi 're ĩrowaptã'â za'ra mono norĩ ãma 're sina u'âsi mono da, ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu, ĩsibrob'ô norĩ ãma hã, duré ĩhâzé ré norĩ ãma hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 'madã'â'wa, dama 're hãimana za'ra mono da, ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu. Duré damreme dama ĩwaihu'u'ô na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tô ni'wam norĩ si te te 're apisutu, timreme nai ô nherê, te te dama ãma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã. <sup>29</sup> E tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te uburé Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'ô'wa norĩ ma hã. Mare di. Uburé ãne na dama 're hãimana za'ra mono ô di. E uburé te duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã. Mare di. Duré e uburé te 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama roti'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana wê za'ra mono zéb da, te te dama 're roti za'ra mono da hã. Mare di. Duré, e uburé te ĩsazei'wa norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono waihu'u pese zarina. Mare di. <sup>30</sup> Duré, e uburé te za te te 're dapese za'ra, 're dahâzé za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono waihu'u pese zarina hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za tô ãne na hã 're hãimana za'ra. Duré, e uburé te za damreme dama ĩwaihu'u'ô na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Mare di. Duré e uburé te za sô'awi te te dama 're wasu'u pese za'ra, damreme dama ĩwaihu'u'ô na 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na hã. Mare di. Uburé ãne na dama 're hãimana za'ra mono ô di. Tite mono bâ, te za misi si ĩsazei'wa norĩ hã romhuri hã te te ãma tãma 're 'manharĩ za'ra. <sup>31</sup> Tane nherê, romhuri hã danhipai u dama ĩpire norĩ zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwaparĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're asipawapto za'ra wa'aba mono zéb da hã.

Aimawi na, wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, ã norĩ wasu'u nhipai u ĩwasu'u wê uptabi na hã, ãma 're anomro wê uptabi aba mono zéb da hã.

## 13

### *Danhimizawi pese zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Ti'ai ãma hãiwa ãma zama, uburé damreme mono bâ te dama 're arowasu'u wê mono nherê, ĩnhimizawi pese zé hã aré ĩma 're hãimana mono ô wamhã, piza'a 're baihã 'manharĩ tede hã, da te 're tata'a za'ra mono wa, 're wamreme 'rãihã za'ra mono wa, da te 're ĩwaparĩ a za'ra mono ne, wa aré taré te dama 're arowasu'u. ãne wamhã, marĩ dai ô di aré, dama 're ĩnhimirowasu'u mono zé hã.

<sup>2</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te dama 're sadawa wasu'u wê mono nherê, duré uburé roti hã ìma waihu'u pese nherê, duré uburé rowaihu hã dama ìwaihu'u'ô hã ìma waihu'u pese nherê, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're hâimana mono ô wamhã aré, taré, wa aré 're ìhâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Marĩ dai ô di aré, 're ìhâimana mono zé hã. Áté ìma waihu'u pese di aré, te tãma nharĩ da, êtê 'rãihã ma, si'rê da, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, te 're umnhasi mono wa. Æne da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te 're umnhasi mono nherê, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're hâimana mono ô wamhã, aré marĩ dai ô di, 're ìhâimana mono zé hã.

<sup>3</sup> Duré uburé ìnhibro hã ìsibrob'ô norĩ ma, te 're anhomri mono nherê, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're ìhâimana mono zarinaì ô wamhã, taré aré, dama 're ìnhopru mono zé hã. Duré ìsazei'wa 're ìhâimana mono wa, da te 're ìruiwapari mono zéb zarina, da te dasiwi ìzata da, duré dawi ìsihãiba zawi ô nherê, tane nherê, duré taré aré, ìnhimi'manharĩ wê zé hã, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're hâimana mono ô wamhã.

<sup>4</sup> E niha tawamhã, danhimizawi pese na, Cristuhu ãma za 're ìdahâimana za'ra mono zé hã. Ìsazei'wa norĩ hã simizawi pese na 're hâimana za'ra mono wamhã, marĩ na da'ãma 're wa'a su'u za'ra mono ô di za. Da'ãma 're ìpê'êzé za'ra mono zarina, te za tô te te 're dapawaptob u'âsi za'ra. Duré marĩ na 're si'ruiwapari za'ra mono ô di za. Duré tiwê na sina 're wata za'ra mono ô di za. Duré danhipai u pire na 're ìhâimana za'ra mono na, 're si'madã'ã ze za'ra mono ô di za.

<sup>5</sup> Duré hâimana nhiséb ãna, da'ãma 're to za'ra mono ô di za. Duré 'rãwi tihâimanazéb da si, te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono ô di za. Duré wara sina, dazada 're siti'ru za'ra mono ô di za. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, dawasédé te te da'ãma 're 'madã'ã u'âsi za'ra mono ô di za. Æne ìsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ìhâimana za'ra mono zéb da hã.

<sup>6</sup> Æne duré, ìsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ìhâimana za'ra mono zéb da hã. Dahâimana wasété na 're ìdahâimana za'ra mono zé wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te te ãma sima 're rowê za'ra mono ô di za, ìsazei'wa norĩ hã. 'Re ìdanomro wê mono zé wasu'u na si, te za ãma 're toi uptabi za'ra, tô sena na.

<sup>7</sup> Duré, da te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra mono nherê, tiwi 're robzei'ô za'ra mono ô di za. Duré dawasété wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, awa'awi te te siwi 're dawê'ô za'ra mono ô di za. Ìwê si, da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono da si, te za te te sima 're dawê za'ra. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherê, duré te te 're robzépata za'ra mono nherê, te za siptete sina 're hâimana u'âsi za'ra, simi'ê na. Æne ìsazei'wa norĩ hã simizawi pese uptabi na, 're ìhâimana za'ra mono zé hã za.

<sup>8</sup> Ìsazei'wa norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're ìsadawa wasu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za te te tiwi 're anhihãri, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, ta norĩ hã te te dama ãma 're sadawa wasu'u za'ra mono tô da oto. Duré ìsazei'wa norĩ hã timreme nai ô nherê, damreme amo na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono zé hã, te za duré te te tiwi 're anhihãri. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani na, da te 're ìrowaihu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za duré te te dawi 're anhihãri. Ìsazei'wa norĩ nhimizawi pese zép si, si'utôri waihu'u ô di za. Taha si, te za ône u'ã 're hâimana u'âsi.

<sup>9</sup> Wa norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani na, wa te 're ìrowaihu'u za'ra mono zé hã, wama waihu'u pese za'ra ô di, uburé hã. Syry na, wa

tô wa te 're waihu'u za'ra. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, uburé wama waihu'u pese za'ra ô di. Taha zama, wa tô duré syry na wa te 're waihu'u za'ra.

<sup>10</sup> Tane nherê, nimahã bâtâ na Zezusi hã apâ wei morî wamhã, ìsine za oto 're wahâimana za'ra mono wa, tâibâ za oto syry na 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, wa te 're ìwaihu'u za'ra mono zé hã. Duré tâibâ za oto syry na Ìpê'êzani na, wa te 're ìrowaihu'u za'ra mono zé hã.

<sup>11</sup> Wa hã 'watébrémi ré hã, ai'uté mreme na, wa tô 're ìmreme aré. Duré ai'uté nhimirosa'rata zarina, wa tô duré te 're rosa'rata aré, Ìpê'ê 'remhã. Tane nherê, oto Ìprédu wamhã, ai'uté hâimanazém na, 're ìhâimana mono ô di oto. Wa tô oto rême pese, ai'uté ré ìhâimanazé hã.

<sup>12</sup> Tane duré, wa norî hã dasi'madâ'ázé Ìuzurire na âma 're ìdasi'madâ'â pibui prã za'ra mono ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâimanazé hã wama waihu'u prã za'ra di, ti'ai âma 're wahâimana za'ra mono ré hã. Tane nherê, nimahã na si, wa za 'râwi wa te 're 'madâ'â za'ra oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tawapsi wama waihu'u pese za'ra di za oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâimanazé hã. 'Re ìwahâimana za'ra mono zém na, te te 're ìwa'awaihu'u pese mono ne, wama waihu'u pese za'ra di za.

<sup>13</sup> Âne, wa za oto aima âma 'rãsutu za'ra wa'wa, ìsazei'wa norî nhimizawi pese hâimanazém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're ì'umnhasi pese za'ra mono zé hã, si'utôrî ô di za. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono umnhasi sina, ìwê zô dasina 're ìdanhimipari za'ra mono zé hã, si'utôrî ô di za. Duré 're ìdanhimizawi pese za'ra mono zé hã, si'utôrî ô di za. E ma hã tawamhã, danhipai u Ìpire uptabi hã. 'Re ìdanhimizawi pese za'ra mono zé, ta hã danhipai u, Ìpire uptabi na te za 're hâimana.

## 14

*Damreme dama ìwaihu'u'ô na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ìsadawa wasu'u za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Asimizawi pese na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô si, te za uburé dama 're ìromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, asima sô 're ìrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ìwê uptabi zô si. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani, romhuri hã sipu'u pese na âma 're sipawaptob za'ra mono da, ìsazei'wa norî ma, te te 're ì'apisutu mono zéb zô, te za duré asima sô 're ìrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. E marî Ìpire uptabi zô, te za tawamhã, asima sô 're ìrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ìsazei'wa norî ma, da te 're ìrowasu'u za'ra mono zéb zô si, te za asima 're ìrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ìwê uptabi zô si. <sup>2</sup> Ni'wam norî hã timreme nai ô nherê, damreme dama ìwaihu'u'ô na te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, mreme pibui pese za'ra di za, ta norî nhimirowasu'u hã damreme dama ìwaihu'u'ô na hã. Ta norî hã te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra ô wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, marî dama ìwaihu'u'ô na si, 're mreme zusi mono wa, ta norî hã. <sup>3</sup> Tane nherê, ni'wam norî hã damreme uwaibaba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ìsazei'wa norî ma, te te âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taha na si te za ìsazei'wa norî hã 're sipawaptob u'âsi za'ra, Wanhib'apito âma siptete sina 're nomro mono da, pê'ê wê na. Taha zarina si, te za duré tâma 're rowê wairébé apâ, tiwi 're robzei'ô za'ra mono wamhã. <sup>4</sup> Ni'wa hã timreme nai ô nherê, damreme dama ìwaihu'u'ô na te te dama rowasu'u wamhã, 'râwip si te

ãma sipawapto, Wanhib'apito ãma siptete na 're hâimana u'âsi mono da. Te te ãma dapawapto waihu'u ô di za, dama sadaihu'u ô wa. Tane nherê, ni'wa hã damreme uwaibaba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ìsazei'wa nori ma, te te rowasu'u wamhã, aihini te za wapari waihu'u za'ra, taha zarina oto ãma 're sipawapto za'ra mono da, Wanhib'apito ãma ta nori hã siptete sina ãma 're hâimana za'ra mono da oto.

<sup>5</sup> Wa hã wa tô ìsima te 're aiwê za'ra wa'wa, uburé aimreme aba nai ô nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dama 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, damreme dama ìwaihu'u'ô na hã. Tane nherê, taha nhipai u, wa tô duré te ìsima 're aiwê uptabi za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. E marí wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono nori si, te za danhipai u pire na 're hâimana za'ra, ìsazei'wa nori ma. Ni'wam nori hã timreme nai ô nherê, damreme dama ìwaihu'u'ô na, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono pari, ta nori nhimirowasu'u nhipai u, sô'awi da te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono wapsi, tawapsi te za oto damreme dama ìwaihu'u'ô na dama ìsadawa wasu'u'wa nori hã pire na 're hâimana za'ra, aiwa 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono nori me. Tawapsi te za oto ìsazei'wa nori hã ãma 're sipawapto u'âsi za'ra, siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro u'âsi mono da, ta nori hã.

<sup>6</sup> Ìsisânawã nori, ãne wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa za ãma atême ìmorí 'wa, te aipawapto za'ra wa'aba da. Tawamhã, atême ãma ìmorí aba wamhã, duré damreme dama ìwaihu'u'ô na si, 'Re ìhâimana u'âsi mono te aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba wamhã, e tô ì'uwaibaba, wa aré ãma aipawapto wê za'ra wa'wa. Mare di. Marí dai ô di aré, damreme dama ìwaihu'u'ô na te aima ìsadawa wasu'u za'ra wa'aba zé hã. Aimreme aba na, te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba wapsi, te aré ìwapari waihu'u za'ra wa'wa, 'rãwi oto ãma 're asipawapto za'ra wa'aba mono da, marí dama ìwaihu'u'ô na 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma ìwaihu'uzém na hã, duré 'rãwi 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te ìwaihu'u na hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã, duré ìsazei'wa nori hãimanazém na roti na hã.

<sup>7</sup> ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ìwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Danhimnhihârazé ìsyryre hã ãma 're danhimnhihâsi mono wamhã, ìwapari pibui pese na ãma 're danhimnhihâsi mono ô nherê, da te 're wapari waihu'u za'ra mono ô di, danhimnhihârazé hã. Duré, rowamremezê hã da te ãma 're rowamreme za'ra mono wamhã, ìwapari pibui pese na, da te ãma 're rowamreme za'ra mono ô nherê, da te 're wapari waihu'u za'ra mono ô di, rowamremezê hã. <sup>8</sup> Duré da'wapéi'wa nori zô, danhimnhihârazém na 're danhimnhihâsi mono wamhã, e siwa'ru sô 're danhimnhihâsi mono nherê, te za dasi'wapé da hã, sima 're sipese za'ra, da'wapéi'wa nori hã. Mare di. <sup>9</sup> Tane duré, a nori wa'wa hã damreme dama ìwaihu'u'ô na si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za da te ãma 're asadaihu'u za'ra wa'wa, da te ãma 're aiwapari waihu'u za'ra wa'aba mono da hã. Da te ãma 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono ô di za tô. Asimirowasu'u za'ra wa'aba na hã, rowa'u'u si te za taré te te ãma 're ropé, nimomo. <sup>10</sup> Daro mono bâ, te tô damreme mono bâ ahâ uptabi na dama 're hâimana za'ra, 'rãwi ãma 're ìdasisadaihu'u za'ra mono zéb da hã, damremezém na hã. <sup>11</sup> Tane nherê, ni'wa hã damreme ìma ìwaihu'u'ô na, te te ìma rowasu'u wamhã, ìsire

a'uwē'ō na, wa za īsina waihu'u, īma sadaihu'u ō wa. Duré wa hā īsiré a'uwē'ō na, te za duré sina īwaihu'u, tāma īzadaihu'u ō wa. Tane duré, ni'wam norī hā timreme nai ō nherē, damreme dama īwaihu'u'ō na, 'Re īhāimana u'āsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, da te āma 're sadaihu'u za'ra mono ō di za. Taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra ō wa, ta norī hā. <sup>12</sup> A norī wa'wa hā bété. Ma tō sō 're asōpré u'āsi aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono hā Tipē'ēzani na, romhuri mono bā te te aima 're īpisutu za'ra wa'aba mono zéb zō, āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. Romhuri hā ōhō si 're hāimana za'ra mono ō di, īpire uptabi na hā. Sisarina si ō di, romhuri hā. Taha wa, romhuri īwē uptabi zō si, te za asima 're īrob'ruiwapari u'āsi za'ra wa'aba mo, āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā, Wanhib'apito āma asiptete sina 're anomro u'āsi aba mono da, taha āma si.

<sup>13</sup> Taha wa, ni'wam norī hā timreme nai ō nherē, damreme dama īwaihu'u'ō na, 'Re īhāimana u'āsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, ta norī hā te za duré te te tiwi 're rowaptērē za'ra, Īpē'ēzani si romhuri te te tāma 're pisutu pese za'ra mono da, ta norī ma hā, damreme dama īwaihu'u'ō na 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā, sō'awi te te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono da. <sup>14</sup> Wasiré īsazei'wa norī hā 're wasi'rā'ōtō mono wamhā, wa hā damreme īma waihu'u ō nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, āma 're īmreme mono wamhā, te āma 're rosa'rata waihu'u mono ō di, īma waihu'u pese ō wa. 'Rāwi īpē'ē na si, wa tāma 're īmreme. <sup>15</sup> E niha tawamhā, ī'uwaibaba si te 're ī'manharī mono zéb da hā. Īpē'ē na, wa za tō tāma 're īmreme 'rāwi, damreme īma īwaihu'u'ō na hā. Tane nherē, wa za duré wamremezém na tāma 're īmreme, te āma 're īrosa'rata pibui pese mono zéb da hā. Duré wasiré īsazei'wa norī siré 're īnho're mono wamhā, wa za tō 'rāwi īpē'ē na 're īnho're, damreme īma īwaihu'u'ō na hā. Tane nherē, taha nhipai u, wa za duré wamremezém na 're īnho're, te āma 're īrosa'rata pibui pese mono zéb da hā. Taha wa, āne te za duré a norī wa'wa hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mo. <sup>16</sup> A norī wa'wa hā asiré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, āté te za aipē'ē na si 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're aiwata za'ra wa'aba mo, damreme dama īwaihu'u'ō na si, tāma 're aimreme zusi aba mono ré. Āne wamhā, e niha te za aiwapari'wa norī hā āma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém na, te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa, aimreme na te te 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono ō nherē, ta norī hā. <sup>17</sup> Āne hā 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hā wē nherē, tane nherē, asiré 're asi'rā'ōtō aba mono norī hā āma 're sipawapto waihu'u za'ra mono ō di, siptete sina Wanhib'apito āma 're īnomro u'āsi mono zéb da hā. <sup>18</sup> Wa hā īsiwaprosi, wa asipai u wa'aba, damreme īma īwaihu'u'ō na 're īmreme u'āsi. Taha zarina, wa 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īwata u'āsi. <sup>19</sup> Tane nherē, wasiré īsazei'wa norī hā 're wasi'rā'ōtō mono ré, damreme dama īwaihu'u'ō na, īnhimirowasu'u pa uptabi na te dama 're arowasu'u mono wamhā, e āne hā wē di aré, āma 're īdasipawaptob za'ra mono zéb da hā. Wē prā ti aré, īma hā. Īnhimirowasu'u 'rutu na nherē, damreme dama īpibui pese na te dama 're rowasu'u mono wapsi, tawapsi wē uptabi di aré īma hā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti na te dama āma 're ī'aroti mono zéb da hā.

<sup>20</sup> Īsisānawā norī, ai'uté norī hā siwa'ru te te sima 're īrosa'rata za'ra mono ne, asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, te aima āma īrowasu'u za'ra wa'aba zém na hā. Duré ai'utépré norī hā tiwasédé



te te 're ĭmanharĩ za'ra mono õ ne, te za aiwasété āna 're anomro aba mo. Aihâimana prédub sina, te za asima āma 're ĭrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>21</sup> Duréhã 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tõ āne na āma rob'ui'éré, 'Re ĭhâimana u'âsi mono mre me na hã:

“Darob amoi hawi te za ĭnhib'a'uwě norĩ ma, da te 're ĭzadawa wasu'u' za'ra, dasimremezém na, ĭnhib'a'uwě norĩ ma, damreme tãma ĩsa'rese'õ za'ra na. Tane nherě, ĭnhib'a'uwě norĩ hã te te 're ĭwapari za'ra mono õ di za, po're āna 're nomro u'âsi mono wa, ta norĩ hã.”  
 Āne duréhã Wanhib'apito, zudezu norĩ āma te te ĭwaihu'u sirõmo za'ra zé hã, ĭbaihã na hã.

<sup>22</sup> Taha wa, damreme dama ĭwaihu'u'õ na 'Re ĭhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsada wa wasu'u' za'ra mono zé, ĩsazei'õ'wa norĩ ma ropibu ma, ta norĩ hã 'Re ĭhâimana u'âsi mono waihu'u' pe hã te te 're ĭwaihu'u' za'ra mono zéb da hã. ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'uzéb dai õ di, ā hã. Tane nherě, damreme uwaibaba, dama ĭwaihu'u' pese na ni'wam norĩ hã 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsada wa wasu'u' za'ra mono zé hã, ĩsazei'wa norĩ ma ropibu ma, 'Re ĭhâimana u'âsi mono za ĭwě na tãma 're ĩsõprub za'ra mono zém na, te te sina 're ĭwaihu'u' sirõmo za'ra mono zéb da hã, ā hã. ĩsazei'õ'wa norĩ ma, rowasu'uzéb dai õ di, ā hã. <sup>23</sup> Āté asiré ĩsazei'wa norĩ me, te za asiré asi'rã'õtõ 'wa, uburé. Tawamhã áté te za damreme aima ĭwaihu'u' aba õ na, ai'ahã wa'aba na asima ĭrowasu'u' za'ra wa'wa. Tawamhã áté tane ré, te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã asisi, atěme wa'aba, ĩsazei'wai hãmanazé, te te waihu'u' za'ra õ nherě, te te aiwapari za'ra wa'aba da. Āne wamhã, e niha te za õ norĩ hã ai'āma rosa'rata za'ra wa'wa. Áté te za ai'āma rosa'rata wasété za'ra wa'wa, ai'rã siwamnarĩ za'ra wa'aba newa. <sup>24</sup> Tane nherě, áté asiré asi'rã'õtõ aba ré, te za aimreme aba na si 'Re ĭhâimana u'âsi mono, dama ĩsada wa wasu'u' za'ra wa'wa, ai'ahã wa'aba na. Tane ré, ĩsazei'õ'wa norĩ hã atěme sisisi aba wamhã, ta norĩ hã te za oto 'rãwi tipě'ē na tiwasété na siwaihu'u' za'ra, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u' hã timremezém na te te oto ĭwapari za'ra zéb zarina, ĩsazei'wa norĩ 're ĭhâimana za'ra mono zé, te te ĭwaihu'u' za'ra õ norĩ hã. Taha zarina, te za oto siwě'õ pese za'ra, tiwasété na ĩsiwaihu'u' za'ra zéb zarina. <sup>25</sup> 'Rãwi sima si, te te 're ĭrosa'rata za'ra mono zé hã te za oto tiwi waihu'u' za'ra ni, ĩmana'rãmi hawi. Tawamhã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã, tãma ĭpire za'ra na te te oto sina waihu'u' za'ra wa, te za oto hi'rãtitõ tãma ana, āma wata za'ra da. Tawamhã āne te za oto ta norĩ hã 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te te aima 're wasu'u' za'ra wa'wa: “'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te nare asõ'a wa'aba, aima 're hãimana za'ra wa'wa.” Āne te za te te aima 're wasu'u' za'ra wa'wa, ĩsazei'õ'wa norĩ hã.

*ĩsazei'wa norĩ hã 're si'rã'õtõ mono wa, marĩ ĭuwaibaba si te te 're ĭmanharĩ za'ra mono zé wasu'u*

<sup>26</sup> ĩsisānawã norĩ, āhã wasu'u' na, wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, ni'wam norĩ si te za aima 're sõ're za'ra wa'wa, ĩsazei'wa nho'rezém na. Ni'wam norĩ si te za duré ĩsazei'wa norĩ 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, te te aima 're roti za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ si te za duré marĩ ĭwaihu'u'õ hã te te aima 're waihu'u' za'ra wa'wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ma si, te te 're ĭwaihu'u' za'ra mono zéb zarina. Timreme nai õ nherě, te za duré ni'wam norĩ si 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u' za'ra wa'wa, damreme aima ĭwaihu'u' za'ra wa'aba õ na hã. Ni'wam norĩ si te za duré aimreme aba zarina, te te aima āma 're wasu'u' pese za'ra wa'wa sõ'awi, aré damreme aima ĭwaihu'u' za'ra wa'aba õ na 'Re ĭhâimana u'âsi mono, da

te aima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Asimiromhuri aba mono bâ, te za âma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo aihâiba mono bâ, Wanhîb'apito âma si asiptete sina 're anomro aba mono da. <sup>27</sup> Aihîni 're ai'rã'õtõ aba mono ré, ni'wam norĩ hã damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za te te aima 're 'maïrowasu'u wa'wa. Si'ubdatõ dahâiba wamhã, wê di duré. Tane nherê, ta norĩ nhîpai u hã asima 're 'maïrowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, damreme aima ĩwaihu'u'õ na hã. Si'ubdatõ haré te za asima 're ĩ'maïrowasu'u wa'aba mo. Duré sisarina si, te za ta norĩ hã atâma te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha parimhã, te za oto ni'wa hã sô'awi te te aima âma 're wasu'u pese za'ra wa'wa, aimreme aba na oto 're ĩwaihu'u'õ za'ra wa'aba mono zéb da hã, asi'uihã na wa'aba. <sup>28</sup> Tane nherê, ni'wa hã aimreme aba na aima ĩwasu'u'õ pese aba 'wa da hã, asiré 're 'maihâimana aba mono õ wamhã, tawamhã, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za ari'iwi 're si'ubumro. Tipê'ê na si, te za 're mreme zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, damreme tâma ĩwaihu'u'õ za'ra õ na hã. <sup>29</sup> Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono ré, ni'wam norĩ hã aimreme aba na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're sadawa wasu'u'õ za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za tô te te aima 're 'maïrowasu'u'õ wa'wa. Si'ubdatõ dahâiba wamhã, wê di duré. ãne wamhã, ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa norĩ hã te za ĩsimirowasu'u'õ za'ra zém na te te sima âma 're rowaihu'u'õ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawîb zô, tô sena zô, te te âma ĩwaihu'u'õ pese za'ra zéb da hã. <sup>30</sup> Tawamhã duré, ni'wa hã te te aima rowasu'u'õ za'ra wa'aba ré, âté ni'wa ĩhâiba amoi ma, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tâma waihu'u'õ, tizadawa wasu'u'õ hã, taha zama te te oto aima sadawa wasu'u'õ za'ra wa'aba da. ãne wamhã, aima rowasu'u'õ rata aba 'wa hã te za tinhimirowasu'u'õ hã sazã, õhõ si te te oto aima sadawa wasu'u'õ za'ra wa'aba da. <sup>31</sup> Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sisãna'repsi asima 're ĩsadawa wasu'u'õ za'ra wa'aba mo, aihîni oto âma 're ĩwaihu'u'õ pese za'ra wa'aba mono zéb da hã asi'uihã na, duré aipê'ê wê wa'aba zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da oto. <sup>32-33</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã siwa'ru, wa te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb da hã, te te sima 're wa'awê mono õ di. Rowê na wawaimri wasiré 're wahâimana za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wa'awê. Taha wa, ni'wam norĩ hã damreme uwaibaba si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'õ wa na te te dama 're rowasu'u'õ za'ra mono wamhã, te za 're si'madã'ã pese za'ra, siwa'ru te te dama 're rowasu'u'õ za'ra mono tô da, rowahutu zô, 're dasi'rã'õtõ mono sidãpãsi, te te 're damreme nhîhãri za'ra mono tô da. Daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te dama âma 're rowasu'u'õ za'ra, ĩsadawa wasu'u'õ wa norĩ hã.

<sup>34</sup> ĩsazei'wa norĩ, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, pi'õ norĩ hã te za ari'iwi dame 're si'ubumro, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina. Timro norĩ zapari, te za tô 're hâimana za'ra pi'õ norĩ hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, Mozési ãne na te te âma ĩrob'ui'érezéb zarina. Taha wa, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, pi'õ norĩ hã te te sima 're robzanhamri za'ra mono õ di za, timreme na asima 're rowasu'u'õ za'ra wa'aba mono ré, te te 're ro'wa'rutu tô za'ra mono da. <sup>35</sup> Pi'õ norĩ hã dasi'rã'õtözéb âma, rowahutu'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, tâma ĩwaihu'u'õ za'ra õ hã te te oto 're waihu'u'õ pese za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, 'rip si te za timro hã te te âma 're sadanharĩ za'ra, waimri si. ĩsazei'wa norĩ hã aihîni

're asi'rã'õtõ aba mono ré, pi'õ norĩ hã timreme na te te dawi 're sihãri za'ra mono wamhã, wẽ õ di za, pi'õ norĩ mreme hã.

<sup>36</sup> E 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã dawana waihu'u za'ra wa'aba bâ, te za âne 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ìsazei'wa norĩ 're ìhâimana za'ra mono zéb zarina ò nherẽ. E a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima âma wasu'u za'ra wa'aba ni. <sup>37</sup> Âhãna te aima âma ìrob'ui'ére za'ra wa'aba zé hã, ìsi'uihã na ìnhimiroti na hã ò di. Wanhìb'apito zadawa para, wa aima âma rob'ui'ére za'ra wa'wa, ìsimiroti zarina si. Ma'âpé, âne hã asi'uihã na âma waihu'u za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na asi'âma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré aimawi romhuri mono bâ, Tipé'ézani na te te aima 're ìpisutu za'ra wa'aba mono zém na asi'âma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono norĩ hã. <sup>38</sup> Âne na ìnhimiroti na, ni'wam norĩ hã te te 're ìzaze za'ra mono õ wamhã, tawamhã, ìsazei'õ'wa na te za ta norĩ âma 're ìrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ta norĩ nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto.

<sup>39</sup> ìsisânawã norĩ, âne wa za âhã wasu'u na hã aima âma 'rãsutu za'ra wa'wa. Aimreme aba zém na, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te za 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Duré damreme dama ìwaihu'u'õ na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, asima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono tô da, 're asisadawa uwati za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>40</sup> Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, uburé marĩ hã te za ì'uwaibaba si 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mo, ìpibui pese zarina si, aiwaimri wa'aba.

## 15

### *Cristu ìhãwa'utuzé wasu'u*

<sup>1</sup> ìsisânawã norĩ, âne wa za duré âma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zezusihi wasu'uwẽ na, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tô oto asima ìwẽ za'ra wa'wa, asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono da oto. <sup>2</sup> Âhã wasu'uwẽ hã te aima âma 're ìwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, asiptete sina 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono õ wapsi, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, âté 'Re ìhâimana u'âsi mono, asina 're umnhasi uptabi za'ra wa'aba mono õ wamhã, te te 're ì'asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za.

<sup>3-4</sup> Zezusihi wasu'uwẽ hã danhipai u ìpire uptabi hã, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, da te ìma 're ìrowasu'u za'ra mono zéb zarina. Âne, Zezusihi wasu'u hã ìpire uptabi hã: Cristu hã ma tô, u, wazada dêrã, uburé wawasété na 're ìwahâimana za'ra mono norĩ zada. Taha pari, ma tô dasiwi sêrẽ ni, u, ab're 're. Tawamhã bâdã maparane âma si'utõrĩ õ ré, ma tô duré ìmama hã hãwa'utu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Âne ma tô tâma tìromhãiba, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ìbaihã na te te âma ìrob'ui'ére sirõmo za'ra zéb zarina. <sup>5</sup> Tawamhã Zezusi hã hãwa'utu pari, Pedruhu ma, ma tô sihãiré. Taha pari, ma tô duré tizadawa wasu'u'wa norĩ ma zama sihãiré za'ra, 12 na aré ìsiré 're ìnomro mono norĩ ma hã. <sup>6</sup> Taha parimhã, ma duré tizazei'wa norĩ nho'a sihãiré, 500 na ìhãiba za'ra norĩ nho'a, aihĩni siré si'ubumroi ré. Ta norĩ hã te zahadu dê'â âna 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ si, ma tô tidâ'â za'ra, umro na. <sup>7</sup> Taha pari, ma tô duré Ti'aduhu ma sihãiré. Taha za'u si, ma duré dama ìsadawa wasu'u'wa da, za daro mono bâ te te ìsatõrĩ za'ra norĩ ma, sihãiré za'ra, uburé te te hãiba pibu za'ra da.

<sup>8</sup> Taha wa, ĩma hã robduma si, ma tã duré sihãiré, Zezusi hã. Ni'wa hã daza'u si potu wa, marĩ ĩwẽ uptabi hã dasiré te te sina ĩuwaimrami õ ne, wa tã wa hã daza'u si Zezusi hã 'madã, ĩtãmo na, ĩma sihãiré wa. <sup>9</sup> Wa hã uburé ĩsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zapari, wa 're ĩhãimana, tãma ĩwapu za'ra na. E marĩ wa. Te sazei õ ré, wa tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ ma, te tãma 're rob'manharĩ wasété u'ãsi za'ra. Taha wa, ĩbãĩ õ di aré, ĩsadowa wasu'u'wa na, da te 're ĩwaptãrẽ za'ra mono zé hã. <sup>10</sup> Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhimizawĩ pese zéb zarina si, ma tã ĩma tinhopru, tã õhõ na si dama 're ĩhãimana mono da oto, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na. E tawamhã, taré ma tã ĩma tinhopru, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Wa tã te ĩsina tãma 're uwaimrami u'ãsi. Uburé ĩsiré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wa tã romhuri na te 're 'rãnhĩpai u'ãsi za'ra. Tane nherẽ, ĩsi'uihã na te dama 're romhuri mono õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, ma tã te te 're ĩpawapto, ãne na te dama 're romhuri mono da, ĩma ĩsõprubzéb zarina si. <sup>11</sup> Áté, wa hã wa tã aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'u'uwẽ hã. Áté ĩsiré norĩ si ma tã aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa. Áne hã wẽ di tã, ĩma hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã, misĩre Zezusihi wasu'u'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wa, tã õhõ si wa. Tã taha wasu'u'uwẽ si, ma tã oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'wa hã.

*'Re dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u*

<sup>12</sup> Áne, wa za duré ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te ãne ta norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra: "Re dadã'ã za'ra mono wamhã, apã 're dahãiwa'utu za'ra mono õ di za, niwamhã. Mare uptabi di za." Áne te ni'wam norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra. E ãne hã tã sena. Mare di. Cristu hã dã'ã nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono apã te te ĩhãiwa'utu na, sena na, wa te dama 're wasu'u za'ra mono nherẽ, e niha te bété ãne na te te ãma 're rosa'rata upa siroptub za'ra, asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. <sup>13</sup> 'Re dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã ĩdahãiwa'utu za'ra zé hã tã senai õ 'wa'ãhã, e marĩ te aré wama wasu'u za'ra. Cristu, apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u hã, tã senai õ na, te aré tã wama wasu'u za'ra. Áne hã aiwa aré tã, wama hã. <sup>14</sup> Duré, Cristu hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, sena na te te apã hãiwa'utu õ 'wa'ãhã, aré marĩ dai õ di, Zezusihi wasu'u'uwẽ, wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zé hã. Taré 'wa'ãhã, aré marĩ dai õ di duré, Cristuhu ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mono zé hã. Taré te aré 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, marĩ dai õ nherẽ aré. <sup>15</sup> 'Re dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zé hã tã senai õ 'wa'ãhã, Cristu hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, apã te te ĩhãiwa'utuzé hã, aré tã senai õ di duré, ãne hã aiwa. Senai õ 'wa'ãhã, wa norĩ hã wazadawa nhĩpese na, wa aré taré wa te dama 're wasu'u za'ra 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, Cristu apã te te ĩhãiwa'utuzém na, wa te dama 're rowasu'u u'ãsi za'ra mono wa. Taré aré tã, dama wanhimirowasu'u za'ra hã. <sup>16</sup> 'Re dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã ĩdahãiwa'utu za'ra zéb da hã tã senai õ 'wa'ãhã, Cristu, apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u hã, tã senai õ na te aré wama wasu'u za'ra tã. <sup>17</sup> Duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Cristu apã te te ĩhãiwa'utuzé hã tã senai õ 'wa'ãhã, aré taré, Cristuhu ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mono zé hã, aiwasété wa, asada ĩdã'ã aba zém na, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. ĩhãiwa'utuzé hã senai õ 'wa'ãhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'aba mono haré, te aré tã zahadu aiwasété ré, 're anomro u'ãsi aba mo, õne haré, aiwasété hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono ãna. <sup>18</sup> Duré, Cristuhu hãiwa'utuzé hã

senai ô 'wa'âhâ, uburé ïsazei'wa, 're ïdâ'â za'ra mono norî hã te aré ïpê'ê 're, dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti. <sup>19</sup> Cristu hã apâ hâiwa'utu ô 'wa'âhâ, tô ïbâre te aré wa'âma 're dapê'êzé uptabi za'ra, wasiré ïsazei'wa 're ïwahâimana za'ra mono norî âma hã. E marî wa. Marî dai ô wa aré, wa te âma 're ïsasômri za'ra mono zé hã, marî da ne, wa te 're saze za'ra mono wa, ti'ab ré.

<sup>20</sup> Tazahã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô apâ hâiwa'utu tô sena, Cristu hã. E marî te tawamhã, wama wasu'u za'ra, Cristu apâ ïhâiwa'utuzé hã. Niwapsi uburé ïsazei'wa 're ïdâ'â za'ra mono norî hã, tô sena za apâ 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïhâiwa'utu za'ra zé, te wama wasu'u za'ra. Taréi ô di, ã hã. <sup>21-22</sup> Duréihã aibã hã ma tô tiwasété 'rata, Adã na ïsisi hã. Taha nhirã na, te oto dadâ'âzé hã uburé dama 're hâimana za'ra. E marî wa. Taha nhihudu si, 're dahâimana za'ra mono wa. Tane duré, aibã marî ïwê hã te te ï'manharîzéb zarina, te oto dahâiwa'utuzé hã dama 're hâimana za'ra, aiwab zahuré, âne hã. Cristu na ïsisi hã. Taha âma si 're ïnomro mono norî ma, te za dahâiwa'utuzé hã tâma 're hâimana za'ra, ône u'âsi. <sup>23</sup> Cristu hã ma tô tihâiwa'utu na'rata. Niwa ti'ai u, za we apâ dazô morî wapsi, te za ïsib'a'uwê norî hã tihâiwa'utu za'ra. <sup>24-25</sup> Tawapsi, te za oto rob'rãsutuzé hã ïwa waptãrã. Tawapsi te za uburé dama ïpire norî nhiptetezé hã tiwi a'uprosi Cristu hã, ti'ai âma uburé dama roti'wa norî wi hã, hâiwa nhirôtô na uburé ïhâiba'ô norî wib zama. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã uburé tinhitob'ru norî âma te te ï'ai'utézéb u si, te za Cristu hã te te 're da'ab'madâ'â, pire na. Taha parip si, te za oto Timama ma ïsib'a'uwê hã sômri za'ra, ôhõ si te te 're ab'madâ'â u'âsi mono da oto, pire uptabi na. <sup>26</sup> Dadâ'âzé hã te dazada 're hâimana. Ta hã te za oto Cristu hã uprosi pese, da'rãsutu âma hã. <sup>27</sup> Duréihã apito Dawi hã ma tô âne na âma rob'ui'ére siro, Cristuhu âma:

“Ta hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã pisutu, uburé marî hã pire na te te 're ab'madâ'â mono da, siwaprosi.”

Âne duréihã Cristuhu âma, Dawi te te ïrob'ui'ére siro hã te 're hâimana. E tawamhã, pire na dama 're ïhâimana mono zéb da, Cristuhu pisutu'wai ma zama, te za pire na tâma 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Mare di. Taha ma zama, te te wasu'u ô di, âne hã. Sisapari ma si, ma tô pisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Âhã wasu'u hã wama pibui pese za'ra di oto. <sup>28</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za te te 're da'apisutu, Cristuhu nhimi'madâ'â si oto 're dahâimana za'ra mono da. Tawapsi, te za oto ti'ra hã pisutu 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, ïsapari 're hâimana mono da oto, ïmama si te te oto 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da, danhipai u dama pire uptabi na.

<sup>29</sup> Âne, wa za duré aima âma rowasu'u za'ra wa'wa, za ïdahâiwa'utu za'ra zé wasu'u na hã. Ni'wam norî hã asiré 're ïhâimana za'ra wa'aba mono norî hã ma tô â dawabzuri hã da te tâma 're 'manharî za'ra, ïsazei'wa norî, â dawabzuri da te tâma 're 'manharî za'ra mono ô ré, 're ïdâ'â za'ra mono norî upana, ïsazei'wa norî zu hâiwa'utu za'ra da. E marî da, ma tô bété ta norî hã âne hã te te 're 'manharî za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hã te te 're sazei uptabi za'ra mono ô nherê. Âne wamhã, e tô ï'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã. <sup>30</sup> Wa norî hã bété, Cristuhu ma, wa te 're ïromhuri pese za'ra mono norî hã. Wama romnhimimnhasi na, wa 're wahâimana u'âsi za'ra bâtã sidâpâsi, ïwasu'uwê hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono 'ru te, niha da te wama 're rob'manharî za'ra mono ô'umnhasite, da te 're ïwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Tawamhã dahâiwa'utuzé wasu'u

hã senai ô 'wa'âhã, e marĩ da, wa aré bété wa te tãma 're romhuri za'ra Cristuhu ma hã, wama romnhimimnhasi uptabi za'ra nherê. Marĩ dai ô di tô aré, tãma wanhimiromhuri za'ra hã. <sup>31</sup> Ísisânawã norĩ, awê sidâpâsi aré 're ïdâ'â u'âsi mono nherê, wa tô te dama 're rowasu'u u'âsi, ïwasu'uuwê na. Wa norĩ hã Wanhib'apito Cristu Zezusihi âma simisutu oto 're wanomro mono wa, tô sena aima 're ïtoi uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina, wa tô sena na aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa, âne na hã. <sup>32</sup> Épézu âma, ni'wam norĩ hã ma tô ïzada tihâimana wasété za'ra, robzahi hã dazô 're ïwairébé mono ne. Ta norĩ 'rata, ïhâimana ré hã, ïma romnhimimnhasi uptabi di, te te siwi ïwĩrĩ da newa. Tawamhã, dahâiwa'utuzé wasu'u hã taré wamhã, e sena aré ïnhimiromhuri hã, Cristuhu ma hã, ïma romnhimimnhasi nherê, te tãma romhuri wamhã aré. Âne hã ï'uwaibaba ô di aré, ïma hã. Taré aré, te 're ïromhuri mono zé hã. Dahâiwa'utuzé wasu'u hã tô senai ô 'wa'âhã aré. <sup>33</sup> Âne wa, te za dawĩ 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danhimiroti wasédé hã tô sena newa, da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono tô da. Taha na da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ ne te za oto 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. <sup>34</sup> Ni'wam norĩ hã asiré 're ïhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã râwi te te 're waihu'u za'ra mono ô di. E âne na 're siséb za'ra mono âna. Asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, te za oto aipizari za'ra wa'wa, aiwasédé hã rême pese za'ra wa'aba da, aiwê uptabi na si 're anomro aba mono da oto.

*'Re ïhâimana u'âsi mono hã za te te da'ahâiwa'utu wa, dahâiba té wasu'u*

<sup>35</sup> Âté ni'wam norĩ hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te za âne 're sisadanharĩ za'ra: "E niha te za merê 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'ahâiwa'utu. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, 're dahâiba si'utõrĩ pese za'ra mono nherê, e niha te za merê âne nherê, apâ da'ahâiwa'utu."

<sup>36</sup> E niha te asimirosa'rata waihu'u âna, âne na 're ï'upa za'ra wa'aba mo. Amnho potozém na, wa za pé aima âma simiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, ïtomhá 're si'utõrĩ mono ô nherê, 're 'wanhipré za'ra mono ô di. <sup>37</sup> Duré, tridu hã aro 'rã ne hã da te 're zuri mono wamhã, duré aimawi amnho hã da te 're zuri mono wamhã, e ïteihĩ zama te za ïsu da te 're zuri. Mare di. ïnhama uptabi si te za da te 're zuri, pibui pese na 're poto za'ra mono da, amnho hã. <sup>38</sup> Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te ï'aropoto mono hawim haré, te te sima 're ï'apisutu mono zéb zarina si, te za dama 're 'wanhipré wairébé, sipu'u pese na.

<sup>39</sup> Duré, ti'ai âma uburé hâiba ré 're ïhâimana za'ra mono hã aiwapsi ô di. A'uwê hâiba hã aimawi. Duré abaze norĩ hâiba hã aimawi. Duré pe'a norĩ hâiba hã, aimawi. Duré si norĩ hâiba hã aimawi.

<sup>40</sup> Duré, hâiwa âma 're ïhâimana za'ra mono norĩ hâiba hã aiwab ô di, ti'ai âma 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hâiba ne hã. Hâiwa âma si, dahâiba hã wê uptabi di. Duré 'madâ'â zeĩ uptabi di. Ti'ai âma dahâiba hã wê nherê, duré 'madâ'â ze nherê, aiwab ô di, hâiwa âma dahâiba ne hã. <sup>41</sup> Bâdã hã bété. Ta hã 'madâ'â ze ti. Wê uptabi di. A'amo hã 'madâ'â zeĩ uptabi di

duré. Uburé wasi hã hãwi na 're ĩsimasa mono hã, 'madã'ã ze ti duré. Tane nherê, uburé aiwapsi 're hãimana za'ra mono õ di, ĩ'madã'ã ze da hã. Duré uburé wasi norĩ hã aiwapsi 're simasa mono õ di, ĩ'madã'ã ze da hã.

<sup>42</sup> Tane duré, za niwa 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩda'ahãwi'utuzé hã. Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, ĩtomhã 're si'utõrĩ mono wapsi, te za 're 'wanhipré za'ra. Tane duré, ti'ab ré, 're dadã'ã za'ra mono pari, ab're 're, da te oto 're danheme mono wamhã, te za tã 're dahãiba si'utõrĩ za'ra. Tane nherê, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te oto da'ahãwi'utu wamhã, dahãiba hã aiwa dama 're hãimana za'ra mono õ di za oto. 'Re dahãiba si'utõrĩ za'ra mono ãna, te za oto ĩré 're dahãimana u'ãsi za'ra, õne u'ã. <sup>43</sup> 'Re dadã'ã za'ra mono wa, dahãiba hã ab're 're, da te 're sême mono wamhã, wasété uptabi di oto, dahãiba hã. Duré, marĩ hã te te 'manharĩ waihu'u õ di dahãiba hã, marĩ dai õ wa oto. Tane nherê, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te oto da'ahãwi'utu wamhã, dahãiba hã wê uptabi di za oto. 'Madã'ã ze uptabi di za duré. Tawapsi, danhiptete uptabi na te za ĩré 're dahãimana u'ãsi za'ra oto. <sup>44</sup> 'Re dadã'ã za'ra mono wa, dahãiba hã ab're 're, da te 're ĩsême mono hã, ti'ai ãma ré hã, dahãiba si, danhi ré si, duré dahi ré si. Tazahã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã za te te da'ahãwi'utu wamhã, dahãiba aimawi ré, te za oto 're dahãimana za'ra, ĩpê'êzani nhimipisutuzéb zarina. Ti'ab ré, te tã dahãiba na 're dahãimana za'ra. Taha zarina, te duré hãwi ãma dahãiba aimawi ré 're dahãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pê'êzani nhimipisutuzéb zarina. <sup>45</sup> Duréhã Mozési hã ma tã ãne na ãma rob'ui'ére:

“Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã aibã hã poto 'rata, Adã na ĩsisi hã. A'uwê hãiba na 're morĩ da, ma tã poto 'rata tã.”

Ãne duréhã ãma ĩrob'ui'ére hã. Tane nherê, Adãhã ne te 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata, dadã'ã ãna 're danomro mono da, te te dama 're ĩ'apisutu mono hã, ĩpê'êzani nhimipisutuzéb zarina. Ta hã Zezusi. <sup>46</sup> E tawamhã hãwi ãma hã dahãiba aimawi ré, ma tã 're dahãimana na'rata za'ra. Mare di. Ti'ai ãma dahãibazém na, te tã a'ã ré 're dahãimana na'rata za'ra, ti'ai ãma ré hã. Niwapsi te za hãwi ãma dahãiba ĩwê uptabi ré si 're dahãimana za'ra. <sup>47</sup> Duréhã aibã te te dama ĩpoto 'rada hã ma tã ti'a na 'manha, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Tane nherê, taha uirĩ na si, ma tã aibã aimawi hã wei mo hãwi hawimhã, ti'ai u, Adãhã ma ĩpire uptabi hã, ĩwê uptabi hã. <sup>48</sup> Uburé ti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã te Adãhã hãiba ne, ĩré 're dahãimana za'ra, ti'ai 'manharĩ na ĩhãiba na'rata ne ré. Tane nherê, ni'wam norĩ si hãwi ãma za 're ĩhãimana za'ra mono norĩ si, te za hãwi ãma 're ĩmorĩ hãiba ne ré 're hãimana u'ãsi za'ra, tã Cristuhu hãiba ne ré. <sup>49</sup> Wa norĩ hã, aibã ti'ai 'manharĩ na ĩhãiba na'rata ne ré, wa ti'ab ré ĩré 're wahãimana za'ra. Tane, wa za duré niwapsi hãwi hawi we ĩmorĩ hãiba ne ĩré 're wahãimana u'ãsi za'ra. Taha wa, wa za oto ĩsine 're wahãimana u'ãsi za'ra, õne u'ãsi.

<sup>50</sup> ĩsisãnwã norĩ, ãne wa za aima ãma waihu'u za'ra wa'wa, tã sena. Ti'ai ãma ré wahãiba hã wanhi ré hã duré wawapruĩ ré hã, taha ré, hãwi u ĩré 're wanhisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u hã. E marĩ wa. Ti'ai ãma ré wahãiba hã za wawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono hã, hãwi ãma ĩré 're wahãimana waihu'u za'ra mono õ di za oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata ĩré 're ĩwahãimana u'ãsi za'ra mono zéb da hã.

<sup>51-52</sup> Marĩ hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã wa za oto aima wasu'u hã're za'ra wa'wa, sã'awi. Ma'ãpê ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã, ti'ab ré uburé wasi'utõrĩ sirõmo õ di za, rob'rãsutuzé wana hã. Rob'rãsudu hã oto ĩwa ĩwaptã'ázé waihu'uzéb da,

danhimnihârâzé da'rāsutu'wa, da te oto wapari za'ra wamhã, uburé ti'ai âma zahadu wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa za awa'awi wahâiba na saprĩ za'ra ni, waptu na 're ĩdatômo si'rãmi za'ra mono ne. Danhimnihârâ hã da te wapari za'ra wi, ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã dawana 're ĩdã'â za'ra mono hã te za apã ahãiwa'utu, dã'â ãna oto 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, ĩhãiba tiwi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono ãna. Tawamhã wa norĩ zama wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa za duré wahâiba ĩtém na saprĩ za'ra ni, za oto wawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono õ na hã. <sup>53</sup> Ti'ai ãma ré hã, wahâiba hã si'utõrĩ pese di. Tane nherẽ, wa za tô niwapsi wahâiba ĩtém na saprĩ za'ra ni, za oto wawi 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ na hã, ĩré 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da oto, õne u'ãsi. <sup>54-55</sup> Æne hã niwa za wama romhãimana za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duréihã te te ãma ĩrob'ui'éré sirõmo zahuré zéb zarina, te za tô wama ãma uwaimrami za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, za apã ĩwahãiwa'utu za'ra zém na hã. Æne duréihã ãma ĩrob'ui'éré siro hã:

“Re ĩdadã'â za'ra mono zém na, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma ai'uté. Te za uprosi pese oto. 'Re ĩdadã'â za'ra mono zé hã, e mahãta tawamhã te te dã'ãma ĩ'ai'uté za'ra zéb dã hã. Marĩ õ di oto. Robaba uptabi di. Duré, e mahãta te ĩsiptetezẽ hã tãma 're hãimana oto, te te ãma 're ĩdã'a'uprosi mono zéb dã hã, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne hã. Marĩ õ uptabi di oto, tãma hã.”

Æne duréihã ãma ĩrob'ui'éré siro hã te 're hãimana, za dama ĩromhãimanazém na hã.

<sup>56</sup> E marĩ wa, ma tô aré 're ĩwadã'â za'ra mono zé hã siptete na wazada 're hãimana za'ra. Wawasété na 're ĩwanomro mono zéb zarina, ma tô aré tô siptete na wazada 're hãimana za'ra, te te 're ĩwa'a'uprosi mono zéb dã hã. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina, 're wanomro wẽ mono õ wa, ma tô aré te te siwi 're wa'awẽ'õ pese, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. <sup>57</sup> Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si, 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono za. E marĩ wa. Õhõ si, ma tô 're ĩwadã'â za'ra mono zém na hã wama ãma ai'uté za'ra, Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu si, ĩwẽ uptabi hã te te wazada ĩ'manharizém na hã.

<sup>58</sup> ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, taha wa, te za asiptete u'ãsi Cristuhu ãma si 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. Wanhĩb'apito ma, 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé hã taréi õ di. Æne na asina waihu'u za'ra wa'aba wa, te za tãma 're ĩromhuri pese u'ãsi za'ra wa'aba mo, asimi'ẽ na.

## 16

*Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ ma, rob'uiprazé da te dasiwi ĩ'rã'õtõzé wasu'u*

<sup>1</sup> ĩsazei'wa norĩ ma, rob'uiprazé hã asiwi ĩ'rã'õtõ aba zéb dã na, wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa. Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ, daza'rui mono bã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te tãma ĩroti za'ra zém na, wa za aima roti za'ra wa'wa, duré a norĩ wa'aba zama 'manharĩ za'ra wa'aba dã. <sup>2</sup> Dumidu sidãpãsi 're sãmra aba mono dã, te za rob'uiprazé hã 're ĩpo'o u'ãsi za'ra wa'aba mo, aihãiba mono bã wa'aba. Aipawa'ã hã syry na 're waibui wa'aba mono wamhã, syry na te za 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo. Duré sa'ëtẽ na 're waibui wa'aba mono wamhã, sa'ëtẽ na te za duré 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo. Atẽme ĩwisi aba wapsi, asiwi 'rã'õtõ dã dã, asima rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. ĩwana



ré, te za asiwi 're ĩrã'õtô u'âsi aba mo dumidu sidâpâsi, ĩzô nomro sirômo da. <sup>3</sup>Tawamhã atême âma ĩwisi aba wapsi, asiwi ĩpisutu za'ra wa'aba norĩ hã wa za ĩré satôri za'ra Zeruzarê u, asôprubzéb za'ra wa'aba ré hã, te te siwi âri da. Rob'ui'éré ré zama, wa za satôri za'ra, wa te ĩwêsâmri za'ra norĩ wasu'u na rob'ui'éré hã. <sup>4</sup>Tawamhã, âté ĩzama wa za ĩsima rowê, Zeruzarê u ĩmorĩ da hã. Taha wapsi, wa za ĩsiré ĩmorĩ za'ra, asiwi ĩpisutu za'ra wa'aba norĩ siré hã.

*Paru hã za datême ĩmorĩzém na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>5</sup>Wa tó ĩsima rowairébé, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, a'â ĩmorĩ da, tame ĩsazei'wa norĩ siré a'â ĩnhamra hutu da. Masédoniza hawip si, wa za oto âma atême ĩmorĩ 'wa, tamomo. <sup>6</sup>Tawamhã, atême âma ĩwisi aba wamhã, âté wa za ai'rata ĩhâimana hã za'ra wa'wa. Âté rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré, wa za a'â ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'wa. Tamep si, te za asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa, nimomo ĩmorĩzéb da hã, rowê na ĩmorĩ da, aihawi za'ra wa'aba. <sup>7</sup>Âma atême ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, ai'rata ĩnhamra hutu za'ra wa'aba da, te ĩsina roti ô di. Ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'aba da si, wa tó ĩsima wê. Âne na dâ'âsina, awa'awi âma atême ĩwisi aba ô di za. Nimahã na si, wa za âma atême ĩmorĩ za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'wa, Wanhib'apito te te ĩma pisutu pese wapsi.

<sup>8</sup>Taha wa, wa za a'â âme nhamra Épézu âma, Pêtecoti na bâtâ nhisi hã za ĩwa ĩwaptã'ázéb u, datoi 'manharizéb u. <sup>9</sup>ĩnhimiromhuri wê'ô'wa norĩ hã ahâ uptabi nherê, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnhowa ropese ĩma, âme te tâma 're ĩromhuri mono zéb da hã. Taha wa, âmemhã ĩma romhuri ahâ uptabi di za, Zezusihi wasu'u wê na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã.

<sup>10</sup>Duré, Timotiu hã atême âma wisi za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé asiwi sawi wê za'ra wa'aba za, sina hâtâ'â âna ai'rata sãmra aba da. Wa hã Wanhib'apito ma, te 're ĩromhuri mono ne, te duré taha zama te te tâma 're romhuri. Taha wa, te za asiwi ĩsawi pese za'ra wa'wa. <sup>11</sup>Mreme wapu na 're hâimana mono newa, duré taré 're ĩhâimana mono newa, asiwi wê'ô za'ra wa'aba ô di za, âma atême wisi za'ra wa'aba wamhã. Te za âma ana wa'wa, rowê na aihawi wa'aba wei morĩ da apâ, we ĩtême wisi su'u da. Taha wa, wa zahadu sô mapari za'ra a'â, ĩsiré romhuri'wa norĩ zô zama.

<sup>12</sup>Wasisânawã Aporu hã wa za duré aima âma wasu'u za'ra wa'wa. Wa tó aré nasi tâma roti u'âsi, wasiré ĩsazei'wa norĩ siré âma atême morĩ za'ra wa'aba da, te te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherê, te te sima rowê ô di, ta norĩ siré âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba da hã. Marĩ hã tâma hâimana ô wapsi, te za, u, âma atême ĩmorĩ za'ra wa'wa, te te asabu za'ra wa'aba da.

*Paru hã roti na za te te oto dama ĩrãsutuzém na rowasu'u*

<sup>13</sup>Asimiza'rese te za asimirosa'rata na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Cristuhu nhimiroti zarina si 're anomro u'âsi aba mono da, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo. Aihâimana prédup sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna. Asiptete sina te za âma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna. <sup>14</sup>'Re asimizawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã dama 're ĩmanharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>15-16</sup>Esitépanasihi âma, wa za oto aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsôrôwa âma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ âma zama. Ta norĩ hã ma tó sazei 'rata za'ra, Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wê 're ĩhâimana za'ra

mono norī hā simi'ē na te te 're pawaptob u'āsi za'ra mono da si, ma tō 're si'madâ'â za'ra. Āne hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, ĩsisānawā norī, ta norī nhimiroti hā te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsiré norī hā simi'ē na te te 're ĩromhuri pese za'ra mono norī nhimiroti zama.

<sup>17-18</sup> Esitépanasi norī hā we ĩtēme sihutu wamhā, ma tō ĩma rowē watobro, Potunatu norī hā Aca'ituhu me. Wa hā ai'rata 're ĩnhamra aba mono ō wa, wa ai'āma 're ĩpē'ēzé u'āsi za'ra wa'wa. Tane nherē, ta norī hā ai'upana wa'aba we ĩtēme sihutu wa, ma tō sina ĩma rowē wazere za'ra, te te sina aima 're ĩrowē zani u'āsi za'ra wa'aba mono ne. Ta norī hā te za asima 're ĩwasu'u wē u'āsi za'ra wa'aba mo.

<sup>19</sup> Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā te āma asawi za'ra wa'wa. Atira hā te duré āma asawi za'ra wa'wa, Prisiraha me. Uburé ĩsōrōwa āma rowahutu u siré 're ĩsi'rā'ōtō u'āsi mono norī zama, te duré āma asawi za'ra wa'wa. Simisutu, Wanhīb'apito āma oto 're anomro aba mono wa, te āma asawi za'ra wa'wa. <sup>20</sup> Āme wasisānawā norī 're ĩsi'ubumroi mono norī hā te duré uburé āma asawi za'ra wa'wa.

Duré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, asō'utu na asisawi sina 're asitob'rata hārā za'ra wa'aba mo.

<sup>21</sup> Wa hā Paru, ĩsi'uihā na wa za oto aima rob'ui'ére na 'rāsutu za'ra wa'wa, ĩnhīb'rata na te āma asawi za'ra wa'aba zéb da hā.

<sup>22</sup> Wanhīb'apito zawí'ō'wa norī ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, rowē'ō te te tāma 're apisutu mono za.

Wanhīb'apito, apā we aimorī su'u za.

<sup>23</sup> Wanhīb'apito Zezusihi ma, wa ai'āma tāma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da.

<sup>24</sup> Cristu Zezusihi āma simisutu oto 're wanomro mono wa, wa asawi na āma 'rāsutu za'ra wa'wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

## 2 Corītu norī Paru hã, maparane āma te te duré ĩrob'ui'érézé, Corītu norī ma Ībaihã wasu'uzé

Īmorī'rata na Paru hã te te Corītu norī ma rob'ui'éré parimhã, ma tô duré aimawī na tãma rob'ui'éré za'ra, ĩbaihã 're, dama ĩhãimana ō na. Rob'ui'éré hã ĩtēme wisi za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'ō za'ra, tinhimi'ui'éré na hã ĩwasété na te te tãma nharī za'ra wa, Paru hã. Nima norī hã ma tô duré Paruhu āma rosa'rata za'ra, sena na Zesusihī zadawa wasu'u'wa na 're ĩmorī ō na hã. Ma tô duré tãma nharī za'ra, ĩsazei'wa norī hã tiwasédé hã te te ĩmanharī za'ra norī ma, te te rowairébé 'ru te. Taha wa, Paru hã tinhimi'ui'éré na ma tô asa sa'ētē tãma nharī za'ra, sada ĩhãimana za'ra norī ma. Ma tô duré tãma siwasu'u za'ra, Zezu Cristu hã sena na te te ĩtēme ĩsatōrī za'ra na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, sena na Zesusihī nhirã zarina si 're ĩdanomro mono zém na hã, duré 're ĩwanomro mono zép tém na, Zesusihī nhimi'manharī wē zéb zarina.

<sup>1</sup> Wa hã Paru, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corītu na 'ri nho'ōmo nhisi āma, ĩwasu'uwē u 're asi'rã'ōtō aba mono norī ma, asiré. Uburé Ataza na danhīpti'a nho'ōmo nhisi āma, 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhīb'a'uwē 're aihãimana za'ra wa'aba mono norī ma zama, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã ma tô ĩpisutu, Cristu Zesusihī zadawa wasu'u'wa na ĩsadawa para dama 're ĩhãimana mono da, daro mono bã, te te sima ĩwēzéb uwaibaba.

Wano hã te duré āma ĩzadawa wapto, uburé te aima āma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã, Timotiū na wano nhisi hã.

<sup>2</sup> Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hãimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi, āma 're anomro aba mono da.

*Paru hã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono āma ĩwatazé wasu'u*

<sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'āsi mono āma si, 're wawata za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama āma. Ta hã te wa'āma 're siwamrī u'āsi. Te duré te te 're wa'apawaptob u'āsi, wapē hã ĩ're wama 're simi'wara u'āsi mono da. <sup>4</sup> Wa hã, duré Timotiū, uburé marī ĩpire hã wa te 're sépata mono wamhã, te za tô te te 're wapawapto, wapē ĩ're wama 're sa'wari mono da. Taha wa, wama waihu'u pese di oto duré, ĩsarina, wa te 're ĩdapawapto mono zéb da hã, wasine 're dapē'ē nhimi'wara mono da, marī ĩpire hã da te 're sépata za'ra mono wamhã. 'Re ĩhãimana u'āsi mono te te 're ĩwapawapto mono ne, wa za tô wa norī zama wa te 're dapawaptob za'ra, dapē hã ĩ're dama 're simi'wara mono da apã. <sup>5</sup> Wa norī hã Cristuhu zazei'wa 're wahãimana mono wa, wa wa te 're robzépata, ti'ab ré Cristu hã te te 're ĩrobzépata mono ne. ĩsine, wa te 're robzépata mono nherē, ta hã te za te te 're wapawaptob u'āsi, wapē ĩ're wama 're sa'wari mono da, wato sina duré 're wahãimana u'āsi mono da. <sup>6</sup> Wa norī hã, Cristu, wa te dama 're sadawa wasu'u mono wa, te da te wama 're rob'manharī wasété u'āsi. Taha zarina, wa te 're robzépata mono nherē, wama 're rowē mono di. E marī wa. Wanhimromhuri zarina 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'āsi mono te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono wa,

duré ĩsimipawaptobzéb zarina, aipĕ hã ĩ're aima 're simi'wara aba mono wa. Wa norĭ hã wa te 're robzépata mono wamhã, te tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wapawapto, wapĕ ĩ're wama 're sa'wari u'âsi mono da. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za 'râwi asima 're ĩnharĭ za'ra wa'aba mo, âne: "Paru norĭ hã te te 're robzépata zahuré mono nherĕ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩpawapto u'âsi zahuré mono ne, te za duré te te 're wa'apawapto, wapĕ ĩ're wama 're simi'wara u'âsi mono da." Āne te za 'râwi asima 're ĩnharĭ za'ra wa'aba mo. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za asiptete sina âma 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma. Tawamhã, te te 're ĩwapawapto mono ne, te za tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawapto za'ra wa'wa, aipĕ ĩ're aima 're simi'wara aba mono da. <sup>7</sup> Āne na, wa tó wa te ai'âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherĕ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za 're ĩrĕme za'ra wa'aba mono ô na hã. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, tó sena te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawapto za'ra wa'wa, te te 're ĩwapawapto u'âsi mono ne, apâ 're aipĕ'ĕ nhimi'wara u'âsi aba mono da.

<sup>8</sup> Wasisânawã norĭ, wa duré wasima wĕ ni, wa te âma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma wahâimana ré, rowasédé hã wazada ĩhâimanazém na hã. Tame, wa te robzépata za'ĕtĕ uptabi wa, wa tó aré wasina rosa'rata ni, sena na oto wadâ'â da newa. <sup>9</sup> Āne, wa tó wasina rosa'rata ni, 'râwi: "Tó sena, wa za wadâ'â ni, romhutu na." Tawamhã e marĭ da, ma tó âne hã wazada tiromhâiba bété. 'Râwi wawaihu'u pese na 're wasi'madâ'â tó mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, wa te 're umnhasi pese mono da si, ma tó âne hã wazada tiromhâiba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono da hã. Duré tâma dawaihu'u pese di, te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã, rowasédé hã dadada 're hâimana mono wamhã. <sup>10</sup> Ta hã ma tó wanho'reptu tó, wadâ'âzém hawi, wa te wasina romnhimimnhasi uptabi nherĕ. Taha zarina, te za te te 're wanho'reptu duré, wazada 're ĩromhâimana wasété mono zém hawi. Taha wa, wama umnhasi uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwanho'reptui mono da hã. <sup>11</sup> A norĭ wa'wa hã wa'âma 're aimreme zusi aba mono zém na 're wapawapto za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te 're aiwapari za'ra wa'wa, te te 're wanho'reptui u'âsi mono da. Āne wamhã, ĩwĕ na si te za tó wama 're sôprub u'âsi. Taha zarina, te za tó da'ahã na âma 're dawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma hã, ĩwĕ na si wama 're sôprub u'âsi mono wa.

*Paru hã datĕme morĭ tó da, te te âma ĩsaprĭzé wasu'u*

<sup>12</sup> Ni'wam norĭ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherĕ, ma tó wahâimana nhipese na hã wa'âma siwi tihi. Tane nherĕ, senai ô di ta hã. Wa norĭ hã 'râwi wapĕ'ĕ na 're wasiwĕ'ô mono ô di. E marĭ wa. Marĭ hã wa te ai'âma 're 'manharĭ za'ra wa'aba mono ô wa, 're wahâimana wĕ u'âsi mono wa. Pi'uriwi aiwi 're wahâimana za'ra wa'aba mono ô di. Marĭ ĩwĕ si, wa tó wa te aima 're 'manharĭ za'ra wa'wa. Ti'ai âma ĩsazei'ô'wa norĭ nhimirowaihu'u pese zarina, 're wahâimana mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina si, wa âne na hã 're wahâimana oto. <sup>13-14</sup> Wa te âma aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'aba zé hã e pire di, 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, duré âma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Mare di. Aima wapu za'ra wa'aba di. E marĭ wa. Wazadawa nhipese na, marĭ na

wa te āma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ō wa, aimawi na wa te āma aima 're roti za'ra wa'aba mono ō wa duré. Āne na hā sena na 're īwahāimana mono zé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di. Tane nherē, wa tō wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa, nimahā na asiwi wawaihu'u pese za'ra wa'aba da, wazadawa nhipese ō na 're īwahāimana mono na hā. Tawapsi te za Wanhib'apito Zezusi hā nimahā bātā na apā we īmorizéb āma, wa'āma atob'uzu za'ra wa'wa, wa norī hā za duré ai'āma īwatob'uzu za'ra wa'aba ne, tō taha bātā na hā.

15-16 'Re īhāimana mono zém na, īwēsāmri za'ra wa'aba newa, wa tō aré īsima rowē, ā hawi Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi, apā īmorī wamhā, āma atēme īmorī aba na, te sahu da duré. Masédoniza u we īmorī 'rata wa, āma atēme īmorī aba ne, duré āma atēme īwisi aba da, te asabu na sahu za'ra wa'aba da, wa tō īsima rowē aré. Āhā wamhā, te aré asiwi īpawapto wa'wa, Zudeza u īmorizéb da hā. Āne 'wa'āhā, aré maparane īnhimipawapto wē zé hā aima wa'aba hā, īnhimiromhuri na hā. 17 Tane nherē, āma atēme īmorī aba zém na, te sahu ō di. Masédoniza hawi apā īmorī ré, āma atēme īsipai waihu'u za'ra wa'aba ō di tō. Marī hā īma hāimana wa, wa tō īnhimirosa'rata na āma saprī, āma atēme īmorī aba tō da a'ā. Āne wa, ni'wam norī hā asiré 're īhāimana za'ra wa'aba mono norī hā ma tō ī'āma rosa'rata wasété za'ra, īzadawa nhipese na hā, īnreme hā tō senai'ō newa. E īnhimirosa'rata na 'rāwi te īsiwi ro'wa'rutu wa, wa tō āne hā īsima pisutu, āma atēme īmorī aba tō da hā. Mare di. E īsazei'ō'wa norī hā sima si 'rāwi te te 're īrosa'rata za'ra mono ne, wa tō āne hā īsima pisutu. Mare di. Āne wab ō di. Īsazei'ō'wa norī hā marī na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhā, awa'awi te za te te dawī āma 're saprī za'ra, simirosa'rata na saprī pese wa, ta norī hā. Īsimiropisutu na ropsi'āri ō nherē, te za te te dama 're nharī za'ra, siwa'rāmi. E āne, 're īhāimana mono zé hā, wa hā. Mare di. Ānei ō di. 18 'Re īhāimana u'āsi mono hā, dama umnhasi uptabi di. Niwamhā dama sadawa nhipese ō di. Ta hā ma tō īpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da, sena na. Taha wa, wa hā nimahā na hā aima īzadawa nhipese za'ra wa'aba ō di. Te aima 're īrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hā, taréi ō di. Īnhimirosa'rata waptu na hā te āma 're saprī mono ō di. 19 Zezu Cristu hā bété, 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra hā. Ta hā tinhimiroti ahā na te te āma 're azaprī mono ō di. Tō ōhō si īsimiroti hā te tāma 're hāimana. Tane duré, wa norī hā īsadawa wasu'u'wa norī hā, Sira hā duré Timotiu hā, tō ī'uwaibaba si, wa tō wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Ta norī me, wa tō wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, Cristu hā. 20 'Re īhāimana u'āsi mono, īwē na te te dama 're ī'aropisutu mono zé hā ahā uptabi nherē, ma tō Zezu Cristu hā pisutu, uburé te te dama āma 're ī'a'uwaimrami mono da hā. Taha wa, Zezusi hā wama umnhasi di oto, uburé te te wama āma 're ī'a'uwaimrami mono da hā. Wa norī hā wasiré īsazei'wa norī hā wasiré 're wasi'rā'ōtō mono wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're wawata za'ra mono wamhā, wa 're wamreme zusi, āne: “Tane tō.” E marī te wasu'u, ā hā. Cristu, tō sena uburé marī na te te wama 're ī'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Tane duré, wa norī hā īsadawa wasu'u'wa norī hā sena na, wa wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, īwasu'uwē wasu'u na hā. 21 'Re īhāimana u'āsi mono hā ma tō te te 're wapawaptob u'āsi za'ra, wanhiptete sina Cristuhu āma 're wahāimana za'ra mono da. A norī wa'aba zama, te duré te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'wa, asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono da. 'Re īhāimana u'āsi mono hā ma tō wapisutu za'ra, īwasu'uwē

na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wa norĩ hã. <sup>22</sup> Tipě'ēzani hã ma tō duré te te wama 're anhomri, wapě'ē 're, wama 're ìhâimana za'ra mono da hã. E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra, Īpě'ēzani hã wapě'ē 're, 're ìhâimana mono zé hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwě 're ìwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Duré, Īpě'ēzani hã wapě'ē 're, oto 're sãmra mono wa, wa za wa te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono, sena na za te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina.

<sup>23</sup> Wa hã apã ĩmorĩ wamhã, ãma atême ĩsipa za'ra wa'aba ò di tō, Corĩtu u hã. E marĩ wa. Marĩ hã 'manharĩ wasété za'ra wa'aba wa, te aihã za'ra wa'aba tō da, ãma atême ĩwisi aba ò di tō, apã. Tō sena, wa ãne hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩzadawa nhĩpese wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te za tō ĩ'azã. <sup>24</sup> E wa norĩ hã asib'apito aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono bã, te za bété wanhimiroti hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. Asib'apito hã aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono ò di. A norĩ wa'wa hã te asiptete sina ãma 're anomro aba mo, Cristuhu ãma, 're sazei utōrĩ za'ra wa'aba mono ãna. Taré, wa wasiré wa te tãma 're romhuri za'ra, ato sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.

## 2

<sup>1</sup> ãne wa, wa tō ĩsima ãma saprĩ, apã ãma atême ĩmorĩ aba tō da a'â, te ĩsina aima ropisutu za'ra wa'aba nherě, ĩmreme na te duré aihã za'ra wa'aba wa, aiwi robzei'ò za'ra wa'aba tō da. ãma atême ĩmorĩ 'rata za'ra wa'aba wamhã, ĩnhimiroti na te aihã za'ra wa'aba zém na hã ma tō aiwi tirobzei'ò za'ra wa'wa. ãne tō da duré, ãma atême ĩmorĩ aba ò di za a'â. <sup>2</sup> ãma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba 'wa'âhã, âté te aré aiwi tirobzei'ò pese za'ra wa'wa duré, ai'rata ĩnhamra aba wamhã. ãne wamhã, e 'wam norĩ hã te aré sina ĩma rowě wazere za'ra, ĩwi robzei'ò pese wamhã. Nĩ'wai ò di aré, âté. E marĩ wa. A norĩ wa'aba wi, aiwi robzei'ò za'ra wa'aba wa. <sup>3</sup> ãne wa, wa tō rob'ui'ééré si ãma aima sòmri za'ra wa'wa a'â, te ĩsina ĩropisutuzém nhĩrob're. Wa tō ĩsima rosa'rata, ãne: “Âté ĩtême ĩmorĩ za'ra wamhã, te za ĩwi tirobzei'ò pese, ĩnhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ò wa, ta norĩ hã. ãne wa, wa za rob'ui'ééré si tãma sòmri za'ra a'â. Tawamhã, ĩnhimiroti hã te te saze za'ra wamhã, ĩto sina, wa za ĩtême ĩmorĩ za'ra oto. ãne wamhã, tãma ĩto za'ra zéb zarina, te za duré to sina sima 're hâimana za'ra, ta norĩ hã.” ãne wa tō ĩsima rosa'rata, ai'ãma za'ra wa'aba hã. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 're ĩtoi mono ò di. E ãne hã ĩ'uwaibaba, ĩma hã. E wě di. Mare di. Taha wa, wa tō a'â rob'ui'ééré si ãma aima sòmri za'ra wa'wa. <sup>4</sup> Te ãma aima rob'ui'ééré 'rata za'ra wa'aba wamhã, wa tō ai'ãma robzépata za'ětě za'ra wa'wa, ĩpě'ē 're. ãne wa, ĩpě'ēzě uptabi di. Taha wa, wa tō aiwa'ò duré. E tawamhã, aiwi robzei'ò za'ra wa'aba da, wa tō ãne na hã ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. ãne da hã ĩ di. ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba zém na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tō ãne na hã ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

*Aibã ãma, ĩwasédé hã da te oto 're ĩ'madã'ã za'ra mono ò zé wasu'u*

<sup>5</sup> Nĩ'wa hã aibã hã, asiré 're ìhâimana za'ra wa'aba mono hã misi ma tō tihâimana wasété na sina ĩwi robzei'ò. Tane nherě, e ĩwi si ma tō tirobzei'ò. Mare di. A norĩ wa'aba wi zama, ma tō aiwi tirobzei'ò za'ra wa'wa syry na, aibã 're ìhâimana wasété mono zém na hã. E aiwi robzei'ò pese za'ra wa'aba wa, wa tō ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare

di. Syry na ma tô aiwi tirobzei'ô za'ra wa'wa. Īwi si ma tô tirobzei'ô pese, tiwasédé hã te te 're ab'manharĭ mono wa, aibã hã. <sup>6</sup> Ō hã aibã hã ma tô asiwi ĩwê'ô za'ra wa'wa. Ai'ahã wa'aba na ma tô asiwi ĩwaih'u za'ra wa'wa ta hã, asiré 're asirã'ôto aba mono wa, asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono tô da a'â. Āne hã wê di tô. <sup>7</sup> Tane nherê, a norĭ wa'wa hã ĩwasédé hã âma 're 'madã'â za'ra wa'aba mono ô di za oto. Tãibã. Ma tô siwê'ô, tiwasété na hã. Apã te za asiwi ĩ'ari wê wa'wa, robze na asiré 're hãimana aba mono da oto apã. Tiwi robzei'ô pese wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te rême tô da, te za apã asiwi ĩ'ari wê wa'wa. <sup>8</sup> Taha wa, ma'apé asiwi pawapto wê wa'aba, aima ĩsawi pese za'ra wa'aba zém na, te te sina aiwaih'u u pese za'ra wa'aba da, robzei'ô u'âsi 're hãimana tô mono da, asiti za'ra wa'aba. <sup>9</sup> ĩnhimi'ui'ére 'rata na, wa tô aima âma roti za'ra wa'wa, aibã hã tô ô hã asiwi wê'ô za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti si 'madã'â za'ra wa'aba zô, wa tô aima âma rob'ui'ére za'ra wa'wa, aibã hãiba na hã. <sup>10</sup> A norĭ wa'wa hã, dawasédé da te 're ĩ'manharĭ za'ra mono zém na hã oto da'âma 're 'madã'â za'ra wa'aba mono tô da, asima 're pisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩzama te oto da'âma 're ab'madã'â mono ô di za tô. Taha wa, aibã hã tiwasédé ĩpire hã tô sena te te 'manharĭ wamhã, wa za tô ĩsima pisutu, asarina wa'aba, ĩwasédé hã te oto âma 're 'madã'â tô mono da, simisutu ato sina asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono da apã. Cristuhu nho'a, wa âne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩwasédé hã za te oto âma 're ĩ'madã'â mono ô na hã, aibã âma hã. <sup>11</sup> Aibã hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĭ mono zém na hã, wa te oto âma 're 'madã'â za'ra mono tô da, wa te wasima pisutu za'ra ô wamhã, Satanasi hã te za tizadawa nhipese zéb zarina, wama 're simiza'repese za'ra. Marĭ na te za te te wawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĭ wi, robzei'ãna wasiré 're wahãimana za'ra mono da oto. Satanasihi hãimanazé hã wama waih'u u pese za'ra di. Taha wa, wa za tô wasima pisutu pese za'ra ni, ĩwasédé hã wa te oto âma 're 'madã'â za'ra mono tô da, aibã âma hã.

*Paru hã Torowadi âma sãmra ré, hãtã'â na ĩsãmrazé wasu'u*

<sup>12</sup> Āne wa za duré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Torowadi na 'ri nho'ômo nhisi u, wa tô mo, tame Cristuhu wasu'uwê hã te dama wasu'u da. Tamomo ĩmorĭ wamhã, Wanhib'apito hã ma tô ĩma 'ridawa ĩnhowa, tame te oto tãma romhuri da. <sup>13</sup> Tane nherê, wa tô ĩhãtã'â sina ĩhãimana, wasisãnawã Titu hã ĩzô sãmra ô wa, tame te sôpêté da nherê aré. Taha wa, wa tô ône haré ta hawi mo, Masédoniza u we ĩmorĭ da.

*Wedewa'u ĩsadazei uptabi hã dama 're ĩsadazei pu'u mono ne, Cristuhu wasu'uwê na da te âma 're ĩropéi mono zé wasu'u*

<sup>14</sup> Tane nherê, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma si, wa za 're ĩwata u'âsi. Ta hã te za sisarina te te 're wa'anhimroi u'âsi, Cristuhu âma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb zarina, wa'âma 're sib'a'uwê za'ra mono wa. Da'wapéi'wa norĭ nhib'apito hã tinhitob'ru norĭ âma te te ai'uté za'ra wê te, da'hã nho'a sisarina te te 're ĩsimroi mono ne, taha ma si wa te oto tãma 're romhuri za'ra mono da, te za sisarina si te te 're wanhimroi u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Te duré te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'uwê si daro mono bâ wa te dama âma 're ropéi mono da, Cristu hã aihĭni da te oto 're waih'u u za'ra mono da. Wedewa'u ĩsadaze hã da te 're zata za'ra mono wa, 're ĩsadazei pu'u za'ra mono ne, wa za wa te dama âma 're ropé, Cristuhu wasu'uwê hã. <sup>15-16</sup> Wedewa'u ĩsadaze hã 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwê wairébé mono ne, te duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wama 're toi u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'uwê hã wa te dama

're wasu'u za'ra mono wē te. Tane nherē, aiwa da te dasima 're wē za'ra mono ō di, Cristuhu wasu'uwē hā. Ni'wam norī hā īwasu'uwē te te siwi 're wē'ō za'ra mono wamhā, ta norī hā te za tipē'ē 're dā'a u'āsi ne 're hāimana u'āsi za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono nhiti. Marī hā dama uzé pire wa, da te dasiwi 're īwē'ō za'ra mono ne, te ta norī hā te te siwi 're wē'ō pese za'ra, īwasu'uwē hā. Ni'wam norī si īwasu'uwē te te sima 're īwē za'ra mono norī si, te za 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're anho'reptu, hāiwa āma ī'rata 're si'ubumroi u'āsi mono da. Ta norī ma si, tāma 're wē u'āsi za'ra mono di Cristuhu wasu'uwē hā, marī īsadazei uptabi hā 're sadazei wairébé mono wa, dama 're īwē wairébé mono ne. E 'wa hā 're hāimana mono bā, si'uihā na tiwaihu'u pese na Cristuhu wasu'uwē na romhuri na te te āma 're ī'uaimrami mono da hā, 'Re ihāimana u'āsi mono ma. Ni'wa hā sada hāimana ō di. <sup>17</sup> Ni'wam norī hā 're simarī ahā za'ra mono da si, te 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra. Tane nherē, wa norī hā ta norī ne, 're wahāimana za'ra mono ō di. Marī aimawi zō, wa te wasima 're romhuri za'ra mono ō di wa norī hā, 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na hā. Cristuhu waihu'u pese zarina si, wa tō wa te dama 're rowasu'u za'ra sena na, 'Re ihāimana u'āsi mono nho'a, āne da, te te wapisutu za'ra wa, ta hā.

### 3

#### *'Re ihāimana u'āsi mono hā te te dama īropisutuzép té wasu'u*

<sup>1</sup> Āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba wa, te za duré wa'āma īrosa'rata za'ra wa'wa áté, 'rāwi wasina īwawatazém na hā. E wanhimiromhuri na wawasu'u na rob'ui'ééré ré, wa tō āma atēme za'ra wa'aba hā wanem ni, sena na 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na, wa te dama 're īromhuri mono zé wasu'u na rob'ui'ééré ré hā. Mare di. Ni'wam norī si te za atēme 're sihutu 'wa, nima hawimhā, īsimiromhuri wasu'u na rob'ui'ééré ré hā. Duré aihawi wa'aba hā, īsimiromhuri na dama 're īwasu'u za'ra wa'aba mono zéb ré, te za ta norī hā 're nomro, nimomo. Tane hāi ō di, wa norī hā. <sup>2</sup> Darob amoi u, 're wane mono wamhā, asimirob'ui'ééré za'ra wa'aba ré, 're wane mono ō di, da te dasiwi 're īwawaihu'u mono zéb da hā. Mare di. Cristuhu wasu'uwē na wanhimiromhuri zarina 're saze za'ra wa'aba mono wa, 'Re ihāimana u'āsi mono āma si 're anomro wē wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina si te za da te dasiwi 're wawaihu'u, sena na 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're īwahāimana mono na hā. <sup>3</sup> Wanhimiromhuri zarina si, Cristu hā 're saze za'ra wa'aba mono wa, te taha na si da te 're wawaihu'u, Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're īromhuri mono zém na hā, danhimirob'ui'ééré hā da te 're sōré za'ra mono wa, marī hā da te āma 're īwaihu'u za'ra mono ne. Tane nherē, marī na da te 're īrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, 're saze za'ra wa'aba mono ō di, a norī wa'wa hā. 'Re ihāimana u'āsi mono hā īsi'utōrī'ō pé'ēzani nhimipawaptobzéb zarina si, ma tō 're īsaze za'ra wa'aba mo. E étē tōmo baihā na rob'ui'ééré zarina, ma tō 're īsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. 'Re ihāimana u'āsi mono pé'ēzani hā marī hā aipé'ē 're te te aima 're īwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō oto 're īsaze za'ra wa'aba mo, Cristu hā.

<sup>4</sup> A norī wa'wa hā wanhimiromhuri zarina, ma tō oto 're īsaze za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za oto asiwi īwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're īromhuri mono na hā. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tō wa norī hā sena na wasina waihu'u ni, 'Re ihāimana u'āsi mono nho'a. <sup>5</sup> E wa norī hā wasi'uihā na wama waihu'u pese di āne hā, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama 're īrowasu'u



mono zéb da hã. Mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìwapawapto mono zéb zarina sí, wama waihu'u pese di, ìwasu'uwě na, wa te dama 're ìromhuri mono zéb da hã, taha zarina, da te 're saze za'ra mono da. <sup>6</sup>Taha sí ma tó te te 're wapawapto, te te dama ìropisutuzép téb zarina, wa te dama 're romhuri wě mono da. E niha tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép té hã. E 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré, te wasu'u, ã hã. Mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb zarina 're ìdanomro mono zép té, te wasu'u, ã hã. Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're danomro mono nherē, e taha zarina te za 're dasisō'reptu za'ra, ropipa hawimhã. Mare di. Ní'wa hã te te sina uwaimrami waihu'u ô di, Mozésihi nhimi'ui'ééré hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép té hã da te 're saze za'ra mono wapsi, te za Ìpē'ēzani hã te te 're da'anho'reptu ropipa hawi, rowē na ìsiré 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

<sup>7-8</sup>Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tó tinhimiroti na rob'ui'ééré, étē tōmo baihã na, Mozésihi ma, te te sōmri da. Rowa'a za'ētē na ma tó 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìtēme wi, Mozésihi u hã. Tawamhã, Mozési hã étē tōmo baihã na rob'ui'ééré te te mrami pari, Izarazéhé nhihudu norī u sa'a hawi apã te te ìtēme ìré sí'ra za'ra wamhã, ì'ubu na hã rowa'a hã sa'ētē di. Sa'a hawi, morī ré, ì'ubu na rowa'a hã syry na sipari nherē, tawamhã, Izarazéhé nhihudu norī hã titōmo na te te 'madâ'â hã waihu'u za'ra ô di, Mozési hã. E marī wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi wa, rowa'a hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã étē tōmo baihã na rob'ui'ééré hã, ìsimirowa'a ré, Mozési hã te te datēme ãwisi nherē, wě nherē, taha sí, da te 're ì'madâ'â za'ra mono zéb zarina, 're dasisō'reptu waihu'u za'ra mono ô di. Ìsimiroti 'rada hã wě nherē, taha nhipai u wě uptabi di, Ìpē'ēzani nhimipawaptozbé hã, taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìdanomro u'âsi mono zéb da hã, rowē uptabi ãma hã. <sup>9</sup>'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na étē tōmo baihã na rob'ui'ééré hã Mozésihi ma, te te ìsōmri hã wě nherē, da te dasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô wa, ma tó 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awē'ô. Tane nherē, te te dama ìropisutuzép té hã taha sí wě uptabi di. E marī wa. Taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te oto 're wa'awēsāmri mono wa, duré taha zarina, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â mono ô wa, Wamama hã. <sup>10</sup>Duréihã Mozési hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré ré étē tōmo baihã ré, te te sí'rai wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te, rowa'a na te ìré mo, wě wa, ìsimiroti hã. Tane nherē, rowa'a hã ma tó ai'utō. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép tép sí, wě uptabi di oto, Cristuhu wasu'uwě na hã. <sup>11</sup>'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wě wa, ma tó Mozésihi hãiba na tirowa'a, étē tōmo baihã na rob'ui'ééré hã te te mrami ré hã. Tane nherē, ãma ronomro hã ô di, rowa'a na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép tép sí wě uptabi di, taha sí 're sí'utōrī waihu'u mono ô wa za, te te 're ìda'anho'reptui mono zé wasu'u wě hã.

<sup>12</sup>'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép té hã, niwamhã wawi 're sí'utōrī za'ra mono dai ô wa, wa taha umnhasi sina, wa te 're 'madâ'â u'âsi. Taha wa, wapahi ãna, wa tó wa te dama 're wasu'u u'âsi, ta hã.

<sup>13</sup>Tawamhã Mozési hã ma tó 'rã ubu ré datēme simasisi, ì'ubu na rowa'a hã tiwi ìsí'utōrī na te te siwi waihu'u za'ra tó da, Izarazéhé nhihudu norī hã. Tanei ô di, wa norī hã. Cristuhu wasu'uwě hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, wanhiséb ãna, wa za tó wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra, niwamhã dawi 're sí'utōrī mono dai ô wa za. <sup>14-15</sup>Duréihã Izarazéhé nhihudu norī hã ma tó 'rãihatob za'ra. Taha wa, 'Re ìhâimana

u'âsi mono nhimiroti hã te te 're waihu'u za'ra mono ò di, niha te te sina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Ta hawim haré, te zahadu da'rã ubu ré 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb 'rata na rob'ui'ééré hã te te sima 're sôré u'âsi za'ra, rowahutuzéb ãma, ĩsimiroti 'rada hã te te 're ĩ'madã'â pese za'ra mono zéb zarina, te te 're sô'reptu za'ra mono da newa, ta norĩ hã. Tane nherë, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma 're nomro mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne 're hãimana za'ra, ta norĩ si. <sup>16</sup> Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito wasu'uwë u 're sipizari za'ra mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 're hãimana u'âsi za'ra, ta norĩ ma si, oto waihu'u pese za'ra wa za. <sup>17</sup> Wanhib'apito si, wa te 're saze za'ra mono wamhã, Tipë'ëzani ma, te za te te 're wa'apisutu, taha si te te 're wa'apawapto mono da, rowë na ãma 're wanomro mono da, marĩ na wasi'uĩhã na wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zém na, 'rãwi 're wasi'madã'â za'ra mono tó da, duré taha zarina, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono da newa. <sup>18</sup> Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã da'rã ubu ãna ne, wa oto 're wahãimana za'ra. Taha wa, Wanhib'apito 're ĩmorĩ wë uptabi zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. ĩpë'ëzani te te 're ĩwa'apawapto mono zéb zarina, wa za oto 're ĩwanomro wë mono zém na, wa te wasima ãma 're sa'ëtë za'ra, ĩsine ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã.

## 4

### *Piza na zé'a 'manharĩ na romnhimír'ézé wasu'u*

<sup>1</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô tinhimizawi pese zéb zarina wapisutu, ĩsadawa wasu'u na wa te tãma 're romhuri mono da. Taha wa, wawi 're robzei'ò mono ãna, wa tô 're wahãimana u'âsi. <sup>2</sup> Ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono nherë, ma tô wawasédé hã wa'ãma sa'ra za'ra, wahãimana nhĩpese sina dawĩ 're wahãimana mono newa. Uburé marĩ hã pi'uriwi da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, wa tô wa te wasiwi 're awë'ò. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, wa te dawĩ ãma 're 'wa'rutu mono ò di. Òhò si, wa tô sô'awi wa te dama 're wasu'u u'âsi, sena na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nho'a. Æhã zarina, te za 'rãwi dapë'ë na da te 're wawaihu'u za'ra, wazadawa nhĩpese ãna, 're ĩwahãimana mono zém na hã. <sup>3</sup> Cristuhu wasu'uwë hã wa te dama 're ĩwasu'u mono hã suwai haré te ni'wam norĩ wi 're hãimana zahadu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhiti, za 're ĩnomro u'âsi mono norĩ wi. <sup>4</sup> Ta norĩ hã, Cristu te te 're saze za'ra mono ò wa, ma tô Wa'uburé hã ĩpo're'ò norĩ nhĩb'apito hã te te 're apo're nhito, tob'a ne 're hãimana za'ra mono da. Taha wa, Cristuhu wasu'uwë hã wë uptabi nherë, rob'uiwëzém ne, te te dama 're rowa'a za'ra mono nherë, te te 're waihu'u za'ra mono ò di, ta norĩ hã. Cristu hã aiwa Timama ne 're morĩ wë uptabi nherë, ta norĩ hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono ò di, sena na ĩwasu'uwë na hã. <sup>5</sup> Wa norĩ hã wa'ãma si 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da, duré wanhimiroti si 're 'madã'â za'ra wa'aba mono da, wa te ãma aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono ò di. Zezu Cristuhu si, wa tô wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, uburé Wanhib'apito na 're waihu'u za'ra wa'aba mono da si. Taré, wa wa norĩ hã aima romhuri aba 'wa hã 're wahãimana. Zezusihi si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zéb da si, wa tô wa norĩ hã wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa. <sup>6</sup> Duréhã ropoto na'rata hawimhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma tô tinha, ãne: "Æhãna hã robra si 're asa'wari mono nherë, oto airowa'a na." Æne te tinha. Tane ma tô duré wapë'ë 're, te te wama 're

arowa'a oto, Īsadawa wasu'u hã wa te oto ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. Cristu hã ma tô wama waihu'u za'ra, Īmama 're ĩmorĩ wě uptabi na hã.

<sup>7</sup> Até ni'wa hã te za marĩ ĩwě uptabi hã ĩwa'âbâ za'êne hã piza na zé'a 'manharĩ 're tisē, piza ĩsipo'o pese wa, ĩ'manharĩ uwa wa. Tane duré, wa norĩ hã wahâiba nhĩb'uware nherē, wa marĩ ĩwě uptabi hã wa te dama 're wasu'u, tô Cristuhu wasu'uwě hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u pese na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wawaihu'u pese newa, wa'ãma si, da te 're rosa'rata za'ra mono tô da. <sup>8</sup> Wa norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ahã na wazada 're hâimana mono nherē, da te wa'ãma 're ai'utē waihu'u mono õ di. Duré da te dasiwi 're wa'ruiwapari mono wa, wa'rã 'remhã wama 're ro'wa'rutu mono nherē, wasina 're wahâtâ'â mono wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di. <sup>9</sup> Wanhitob'ru norĩ hã te te wa'ãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra mono nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwa te te warēme õ di. Ta norĩ hã te te siwi 're wa'ahâri mono nherē, wazô 're rob'é'é waihu'u mono õ di. <sup>10-11</sup> Da te dasiwi wapãrĩ da si, te da te wa'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra aré, Zezusi hã da te dasiwi ĩwĩrĩ ne da. Zezusihi wasu'uwě hã wa te dama 're wasu'u mono wa, wa wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana. E marĩ te wasu'u tawamhã, da te wa'ãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi mono nherē, wasi'utõrĩ'õzé hã. Cristu hã dá'â nherē, apâ ĩhâiwa'utuzé, te wasu'u, sena na ĩwaihu'u pese zéb da hã. <sup>12</sup> Taha wa, Cristuhu wasu'uwě na wa te dama 're rowasu'u mono wa, wa awě sidâpâsi wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana u'âsi. Taha zarina te za oto a norĩ wa'wa hã rowē na 're anomro u'âsi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré si.

<sup>13</sup> Duréihã apito Dawi hã ma tô âne na ãma rob'ui'ére: “‘Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa tô te ĩsina 're umnhasi, te te 're ĩpawapto mono da. Taha wa, ĩmreme ãna 're ĩhâimana waihu'u mono õ di. Wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, ĩsimiroti hã tô sena wa.” ãne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'ére, ĩbaihã na hã. Tane duré wanhimirosa'rada hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi pese mono wa, duré wa te 're sazei pese mono wa, wa ĩsadawa wasu'u na wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa. <sup>14</sup> Wanhib'apito Zezusihi hâiwa'utu'wa hã te za duré wahâiwa'utu, Zezusihi ãma si 're wahâimana mono wa. Tawamhã asiré wa'aba te za sitēme wazaprõ, hâiwa u. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto. <sup>15</sup> Wa norĩ hã ai'madâ'â sina za'ra wa'aba, wa marĩ hã ahã na wa te 're sépata. Tawamhã Cristuhu wasu'uwě na daro mono bã wa te 're da'apawapto mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zé hã, wa za wa te dama ãma 're aropé, da'ahã uptabi na oto ĩré 're dahâimana za'ra mono da. Taha zarina te za da'ahã na ãma 're dawata za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, tinhoprubzéb zarina, da'ãma 're siwãrĩ mono wa, te te duré 're da'anho'reptui mono wa oto.

*Datõmo na dama ĩ'madâ'â waihu'u'õ zõ, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u*

<sup>16</sup> Taha wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di, romhuri hã wa te aré 're ĩsahâri mono zéb da hã. Mare di. Awě sidâpâsi wahâiba prédubzéb u, wahâiba téb ré wanhiptetezé hã wawi 're si'ré u'âsi mono nherē, wa wapē'é 're apâ 're wanhiptete u'âsi. Taha wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di tô. <sup>17</sup> Ti'ab ré, wa za tô wa te 're robzépata a'â. Tane nherē, ta hã wama wapure di. E marĩ wa. Taha wa'rãmi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwě uptabi na duré ĩpire uptabi na te te wama 're wa'âbâ, ĩsi'utõrĩ'õ na hã. Ti'ab ré, wa te 're robzépata za'ëté mono nherē, taha nhipai u wě

uptabi di za, ĭwē na te te wama ĭropisutu sirōmo zé hā. <sup>18</sup> Uburé marī hā ti'ab ré, datōmo na da te 're ĭ'madâ'â za'ra mono si, si'utōrī pese di, ta hā. Hāiwa āma hā marī hā datōmo na da te 're ĭ'madâ'â waihu'u za'ra mono ō si, 're si'utōrī waihu'u mono ō di za. Te za 're hāimana u'âsi za'ra. Taha wa, ti'ab ré datōmo na da te 're ĭ'madâ'â za'ra mono zô si, wa te 're rob'ruiwapari mono ō di za. Datōmo na da te 're ĭ'madâ'â waihu'u za'ra mono ō zô si, wa za wa te 're rob'ruiwapari u'âsi, wa norī hā.

## 5

<sup>1</sup> Wahāiba hā 'ri na, wa za oto āma aima simiré'é za'ra wa'wa. A'ubuni wi 're dazāmōrī mono ré hā, romhā 'manharī na 'ri hā ĭwa 're dasi'ubumrōi hutu mono ré, te za dasisa'u da te dasiwi 're 'ri nhamra. Tane duré, wa norī hā. Ti'ai āma 're wahāimana hutu za'ra mono ré, te za wahāiba hā wawi 're si'utōrī za'ra. 'Ri ĭwē uptabi hā dama 're simasam hā mono da, te za duré ĭwē na da te dasima 're 'ri za'ra. Tane te za duré 'Re ĭhāimana u'âsi mono hā wahāiba té hā te te wama 're ab'manharī, ĭwē uptabi hā, hāiwa āma za wawi 're ĭsi'utōrī waihu'u za'ra mono ō hā, taha ré si oto ĭ'rata 're wahāimana u'âsi za'ra mono da. Āne hā wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norī ma hā. <sup>2</sup> Ti'ai āma wahāiba ré ré, wa wa te sô 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra, hāiwa āma wahāiba ĭtém na za oto 're ĭwahāimana za'ra mono zéb zô, āme ti'ai āma da'uza ĭhā tém na 're dasi'uza za'ra mono da, da te sô 're ĭrob'ruiwapari za'ra mono ne. <sup>3</sup> Ai'uréiwi 're danomro mono wa, dama 're ĭdanhiséb za'ra mono ne, hāiwa āma hā wahāiba āna 're wahāimana za'ra mono ō di za. Wahāiba téb ré si, wa za tô 're wahāimana u'âsi za'ra. <sup>4</sup> Ti'ai āma wahāiba ré u'âsi 're wahāimana za'ra mono ō di za. Ti'ab ré, wa 're wawab'ētē u'âsi za'ra, wa te 're robzépata za'ētē za'ra mono wa, wahāiba na hā. E tawamhā wa za wa te wasima 're rosa'rata za'ra, 're wadâ'â su'u za'ra mono da, wahāiba zô 're rob'é'é za'ra mono hā. Mare di. Āne na hā wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono ō di za, wa norī hā. Tane nherē, wa za tô sô 're watob'uzu u'âsi za'ra, 'Re ĭhāimana u'âsi mono hā wahāiba ĭtém na ĭsi'utōrī waihu'u'ō na, za te te wama āma 're ĭ'azaprī mono zéb zô. Āne wamhā, ti'ab ré aré wahāiba hā wawi 're si'utōrī za'ra mono da nherē, wa za taha wa'rāmi ĭsi'utōrī'ō ré 're wahāimana u'âsi za'ra. <sup>5</sup> 'Re ĭhāimana u'âsi mono si, ma tô te te wama 're apisutu siro, āne hā. Tipē'ēzani hā ma tô te te wama 're anhomri, sena na wahāiba ĭté hā za te te wama 're ĭ'anhomri mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da.

<sup>6</sup> Taha wa, wa za 'Re ĭhāimana u'âsi mono umnhasi sina 're wahāimana za'ra a'â, wato sina. Wahāiba hā ti'ab ré, za wawi 're ĭsi'utōrī za'ra mono ré, 're wanomro mono wa, wa a'â hāiwa āma Wanhib'apito 're ĭsāmra mono zém nhiti 're wahāimana za'ra, za 're ĭwahāimana u'âsi za'ra mono zém nhiti zama. <sup>7</sup> Wa norī hā, uburé marī hā hāiwa āma 'Re ĭhāimana u'âsi mono, za te te wama 're ĭ'anhomri mono hā, ti'ab ré watōmo na romhā ré, wa te 're ĭ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, 're wahāimana za'ra mono ō di. Uburé te te sima wa'āma 're ĭ'aropisutu mono zém na, wa te 're ĭsaze za'ra mono zéb zarina si, wa āma 're wahāimana za'ra, watōmo na wa te wasisōwa 're 'madâ'â za'ra mono ō nherē, romhā ré. <sup>8</sup> Wa norī hā wato sina, wa oto 're wahāimana u'âsi za'ra. E marī wa. Ti'ab ré, wahāiba hā wawi 're si'utōrī pese za'ra mono nherē, wē uptabi di za, taha nhowa're're, hāiwa āma Wanhib'apito 'rata 're ĭwahāimana u'âsi za'ra mono zé hā. <sup>9</sup> Tane nherē, 'Re ĭhāimana u'âsi mono hā 're ĭwahāimana za'ra mono zém na, wa'āma 're toi u'âsi mono da si, wa za 'rāwi 're wasi'madâ'â za'ra, ti'ai āma wahāiba ĭ'ratare ré, duré hāiwa āma wahāiba ĭtéb ré. <sup>10</sup> E

marī wa, wa za āhā zō si, wa te 're rob'ruiwapari u'āsi za'ra, ti'ab ré hā. Niwapsi, wa za tō uburé Cristuhu nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahāimana wē na, duré wahāimana wasété na zama. Tame te za oto niha te te wama 're arowairébé, ti'ai āma uburé marī, wa te 're ī'manharī za'ra mono zéb zarina, īwē na, duré īwasété na zama.

*'Re īhāimana u'āsi mono hā da'āma 're īsiwadi mono zé wasu'u*

<sup>11</sup> Wa norī hā Zezusihi zadawa wasu'u/wa norī hā, wa tō Wanhīb'apito hā wa te wasiwi 're wazéb za'ra. Taha zarina, wa tō duré wa te 're dapawaptob za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono u si, 're dasipizari za'ra mono da. Wa norī hā marī zō si, wa te 're dapawaptob za'ra mono ō di. Mare di. 'Re īhāimana u'āsi mono ma si, wawaihu'u pese za'ra di, uburé 're īwahāimana za'ra mono zém na hā. Taha wa, īwē si, wa te 're ī'manharī za'ra mono zé hā, tāma waihu'u pese di duré. Āne na hā sena na aipē'ē 're, āté aima waihu'u pese za'ra wa'aba di duré. <sup>12-13</sup> Ni'wam norī hā zudezu norī hāimanazéb uwaibaba, danho'a dama 're hāimana za'ra mono wē te, te sina 're wata za'ra. Ta norī hā ma tō wanhimiromhuri hā te te 're 'madâ'â za'ra. Tane nherē, wapē'ē 're wanhimirosa'rada hā, ta norī hā te te wawi 're waihu'u za'ra mono ō di. Taha wa, te ta norī hā te te dama wa'āma 're romnomri za'ra, āne: "Paru norī hā simiza'rese āna, te 're hāimana za'ra. Ma tō duré 'rāihaiwannarī za'ra." Wē di tō. Tane nherē, wa norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono ma si, wa za tō wa te 're romhuri u'āsi za'ra, wanhimiromhuri na āma 're wawata za'ra mono da. Ta norī hā te duré āne te te wa'āma dama 're romnomri za'ra: "Paru norī hā te simirosa'rata nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra, īsimiroti hā sena newa, da te āma 're saze za'ra mono da." Wē di tō. Wa'āma romnomri wasété nherē, wa tō wa te aima 're romhuri u'āsi za'ra wa'wa, wanhimi'ē na. E wasina 're wawata za'ra mono da, wa āne hā aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Dama 're wawasu'u wē za'ra wa'aba mono da, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'rāwi wanhimirosa'rada īwē hā da te wa'āma 're īwaihu'u za'ra mono da si, īrē 're īwahāimana za'ra mono hā 'rāwi. <sup>14</sup> Cristu hā te te 're wa'azawi pese mono wa, wa wanhimi'ē na, wa te tāma 're romhuri za'ra, da'āma. Wa norī hā wasima si, 'rāwi 're wasi'madâ'â za'ra mono ō di za. Dawasété wa'ābâzéb da, ma tō Cristu hā uburé dazada dârâ da'upana, dawasété wi 'rāwi 're dasiwa'ābâ za'ra mono da, dasi'uihâ na dasisada 're dadâ'â waihu'u za'ra mono ō wa. <sup>15</sup> Āma 're īnomro té mono norī hā, sima si āma 're hāimana za'ra mono tō da, ma tō dazada dârâ, Cristu hā. Taha zarina, te za sada īdâ'â za'ra ma si 're hāimana za'ra, duré sada īhāiwa'utu za'ra ma si, Cristuhu ma si.

<sup>16</sup> Āne wa, ti'ai āma īsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, wa te da'āma 're rosa'rata za'ra mono ō di za oto, 're īdahāimana za'ra mono zém na hā. Wa hā bété. Īsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, wa tō te 're rosa'rata aré, Cristu 're īhāimana mono zém na hā, taré newa. Tane nherē, taha zarina, te āma 're rosa'rata mono ō di oto, wa hā. <sup>17</sup> Ni'wam norī hā Cristu te te 're saze za'ra mono wa, simisutu tihāiba na sina 're sitob za'ra mono wamhā, 're īdapoto téb za'ra mono zéb ré si, te za oto 're hāimana za'ra. Taha wa, te za 're īnomro 'rata mono zé hā tāma 're si'utōrī za'ra. Tāibâ za oto. Taha wa'rāmi, te za oto 're īdahāimana téb za'ra mono zém na si 're hāimana za'ra, īwē na si. <sup>18</sup> Āne hā ma tō īwē si te te wama 're ab'manharī, 'Re īhāimana u'āsi mono hā, āma 're īwanomro mono zép téb da hā. Īsitob'ru na, wa tō aré tāma 're wahāimana za'ra. Tane nherē, Cristuhu dâ'āzém na, ma tō wa'āma 're siwadi za'ra oto. Wa norī hā dama īsadawa wasu'u/wa norī hā ma tō duré wama pisutu za'ra, wa te da'āma 're īromhuri za'ra

mono zéb da hã, taha zarina, da'ãma zama 're siwadi mono da duré, wasine. <sup>19</sup> Cristuhu dá'ázém na 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsiwadi mono zé wasu'u na, wa wa te dama 're rowasu'u za'ra, dawasété na oto da'ãma 're ìpo're pu'u mono ò zéb zarina hã. Ma tô oto wama pisutu za'ra, âne na, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da.

<sup>20</sup> Taha wa, ma tô Cristu hã datême wazatõrĩ za'ra, ìsadawa para, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Âne, wa wa te dama 're roti pese za'ra, Cristuhu nhisi na: “Ma'âpé, 'râwi asi'madâ'â za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ai'ãma siwadi za'ra wa'aba da oto.” Âne na ma tô wa'u'âbâ te te dama 're aroti pese, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. <sup>21</sup> Cristu hã ti'ai'ãma 're morĩ ré, ma tô wasété âna 're hâimana u'âsi. Tiwasédé hã te te 'manharĩ ò nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé wawasédé, wa te 're ì'manharĩ za'ra mono zém na hâiba wati'i, wa'upana za'ra, Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, te te oto 're ìwa'awêsãmri mono zéb da hã.

## 6

<sup>1</sup> Wa norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono siré, wa te tâma 're ìromhuri za'ra mono norĩ hã, wa za oto aima ãma roti pese za'ra wa'aba ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô tinhimizawĩ pese zéb zarina, aima 're sôprub za'ra wa'wa, ìwê na hã. Taha wa, ìsazei'wa na taré dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ò di za. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, te za asa ìwa'râmi asina tâma 're ì'uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. <sup>2</sup> Duréihã Iza'iza hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, âne:

“Ai'ãma ìpê'ézézéb da, bâdâ te ìsima ìpisutuzém na, wa tô aiwapa. Te ì'asõ'reptuzéb da, bâdâ hã ìwa waptâ'ã wamhã, wa tô aipawapto tô.”

Âne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã. Ma'âpé, ìwaparĩ pese za'ra wa'aba. Bâdâ ma tô oto ìwa waptârã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimizawĩ pese zé hã asi'uihã na asima tiwi waptêrê za'ra wa'aba da, duré te te asõ'reptu za'ra wa'aba da.

<sup>3</sup> Wa norĩ hã wa 're wasi'madâ'â za'ra 'râwi, 're ìwanomro wê mono zô, ni'wam norĩ hã wahâimanazém na te te 're wa'madâ'â za'ra mono wa, taha zarina, tiwasété na oto 're si'marõpârĩ za'ra mono tô da, Cristuhu wasu'uwê hã duré te te siwi 're wê'õ za'ra mono tô da. Wa te dama 're ìromhuri za'ra mono zé hã, da te dasiwi 're wê'õ za'ra mono tô da, wa âne na 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra, wa norĩ hã. <sup>4</sup> A norĩ wa'wa hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wa te 're ìromhuri za'ra mono zém na si, asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, wa uburé marĩ hã wê na wa te 're 'manharĩ za'ra. E niha tawamhã, 're ìwahâimana za'ra mono zé hã. Uburé marĩ na, wa te 're robzépata za'ra mono nherê, duré rowasédé hã wazada 're wairébé u'âsi mono nherê, wa wanhiptete sina ãma 're wanomro u'âsi, wa te 're sazei'õ utõrĩ za'ra mono ãna. <sup>5</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa oto 're wahâimana za'ra mono wa, ma tô da te dasiwi 're wahã za'ra. Ma tô duré nasi dasiwi wanheme ni, dazazéb 're. Wazada 're dahâimana wasété za'ra mono wa, te da te wawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra, Wanhib'apito, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono ré hã. Wanhimromhuri na, wa dama 're wasiwasutu za'êtê u'âsi za'ra, Wanhib'apito wasu'uwê na hã. Âne wamhã, wanhotõ ãna ma tô duré wa'ãma 're awê za'ra, nimahã mara na hã. Wasai ãna, wa duré nimahã bâtã na hã 're wasi'ubumro. <sup>6</sup> Âne na, wa te 're robzépata za'ra mono nherê, wa tô 're wanomro wê u'âsi. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimirowaihu'u si, wa tô oto wa te 're waihu'u pese za'ra. Taha wa, wawara sina dazada 're wazahi za'ra mono ò di oto. Wanhimizawĩ pese na si, wa oto 're wahâimana za'ra. 'Re ìhâimana

u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina si, wa duré wa te dama 're romhuri za'ra. Wazadawa nhipese āna, wa sena na si, wa te 're dazawi pese za'ra. Āne zarina, te za asiwi ĭwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ĭwahâimana za'ra mono na hã. <sup>7</sup> ĭwasu'uwē hã wa tō, tō sena wa te dama 're wasu'u'wa za'ra. 'Re ĭhâimana u'âsi mono waihu'u pese zarina si, wa tō āne na wa te dama 're romhuri za'ra. 'Re ĭwanomro wē mono zém na si, wa tō wanhitob'ru norī da, 're wahâimana za'ra, ta norī āma, wa te 're ai'uté za'ra mono da. Taha na, wa duré ta norī āma 're wasimanawawi u'âsi za'ra, wanhitob'ru norī āma hã. <sup>8</sup> Āne na te za tō asiwi ĭwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ĭwahâimana za'ra mono na hã. Taha wa, te ni'wam norī hã 're ĭwanomro wē mono zém na te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. Te te duré dama 're wawasu'u wē za'ra. Tane nherē, te ni'wam norī hã te te wa'āma 're wasété za'ra taré. Te duré te te dama 're wawasu'u wasété za'ra. Sena na dama 're wasiwasu'u u'âsi za'ra mono nherē, te wazadawa nhipe hã te te wa'āma 're sa'ra u'âsi. <sup>9</sup> Wa norī hã daro mono bâ ĭsazei'wa norī ma, wawaihu'u pese za'ra nherē, te ni'wam norī hã taré na si te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. Wa te wasina 're romnhimnhasi u'âsi za'ra mono wa, aré 're wadâ'â za'ra mono da nherē, wa zahadu wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra. Da te 're wahâ za'ra mono nherē, da te dasiwi wa'uprosi waihu'u ō di. <sup>10</sup> Nimahã bātâ na, da te dasina 're wapē'ēzé zani za'ra mono nherē, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra, 'Re ĭhâimana u'âsi mono āma si. Duré wanhibrob'ō na 're wahâimana za'ra mono nherē, wa wa te 're dapawaptob za'ra, ĭwasu'uwē na si, danhibro pese ne, rowē na 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ĭhâimana u'âsi mono siré. Wa norī hã wanhimarī ō nherē, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, uburé te te wama 're ĭ'anhomri mono ré si, wa oto 're wanomro, ĭwē uptabi ré si.

<sup>11-12</sup> Corĭtu āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī, sō'awi wa tō aima 're wasiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĭwahâimana za'ra mono zém na hã. Aiwī 're wasi'udâ waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. Wanhimizawizém na, wa te duré 're ai'mararé za'ra wa'aba mono ō di. A norī wa'aba si te asimizawizém na 're ĭwa'mararé za'ra wa'aba mo. <sup>13</sup> Taha wa, ĭra ne oto ĭma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa za āne na aima roti za'ra wa'wa, asawi pese za'ra wa'aba sina: Ma'āpé, aipé'ē na asiwi 're wazawi pese za'ra wa'aba mono, wa norī hã wapē'ē na, wa te 're ĭ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne.

*Aiwab ō na 're ĭdahâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>14</sup> Cristuhu zazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī, ĭsazei'ō'wa norī hâimanazém na, ĭsu 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za oto. Rowa'a na 're ĭdanomro wē mono zé hã, duré robra na 're ĭdanomro wasété mono zé hã, e aiwa bâ. Mare di. Aiwab ō di. Taha wa, ĭsazei'ō'wa norī siré, 'râwi 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za tō. Tō'ā. <sup>15</sup> Cristu hã bété. E Satanasihī me, te siré 're hâimana zahuré, aiwa. E tinhimirosa'rata na te duré 're sisaze zahuré, 're siwē'ō zahuré mono āna. Mare di. Tane duré, ĭsazei'wa norī hã aiwa 're hâimana za'ra mono ō di, ĭsazei'ō'wa norī me hã. Āne hã baba uptabi di, wama hã. <sup>16</sup> Romhâiba 'manharī hã āma 're ĭdawata za'ra mono zé hã, e 'Re ĭhâimana u'âsi mono āma 're ĭdawata za'ra mono zéb 're, te aré da te 're sa'ra, 'ri 'râihâ wa. Mare di. E marī wa. Aiwab ō wa, dama hã. Tane duré, wa norī hã 'Re ĭhâimana u'âsi mono āma 're ĭwata za'ra mono ō norī siré, 're wahâimana waihu'u za'ra mono ō di za oto. E marī wa. 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã wapē'ē 're, wa'āma 're sōrōwa za'ra mono wa oto. Taha wa,

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorôwa ne, wa oto 're wahâimana za'ra wasiré ĩsazei'wa norĭ hâ, 'ri 'râihâ wam ne, wapê'ê 're, 're sâmra mono wa oto. Duréihâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĭ hâ ma tô ĩmreme na rob'ui'éré za'ra, romhâ ré ĩsib'a'uwê norĭ âma hâ, âne:

“Īnhib'a'uwê norĭ siré, wa za oto 're ĩhâimana u'âsi za'ra, 'râwi ĩ'rata. Wa za ĩsiré 're ĩmorĭ u'âsi za'ra.

Īsib'apito, wa za oto tâma 're ĩhâimana za'ra.

Tawamhâ ĩnhib'a'uwê te za duré ĩma 're hâimana za'ra.”

<sup>17</sup> Āne duré Danhib'apito mremer na rob'ui'éré wasu'u amo hâ:

“Dapo're âna 're ĩdanomro mono norĭ hâ, te za oto asiwi 're ĩrême za'ra wa'aba mo, ta norĭ hâimana wasété zém nhiti, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Dapo're'ô norĭ hâ uburé marĭ hâ te te siwi 're ĩ'manharĭ wasété za'ra mono zé hâ, tiwi 're upi zahu za'ra wa'aba mono ô di za oto. Tawapsi, wa za oto ĩsitême te 're aiwaibui wê wa'wa.

<sup>18</sup> Tawapsi, wa za duré Aimama 'wa hâ aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. Tawamhâ ĩ'ra te za oto ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo.”

Āne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ danhipai u ĩsiptete uptabi hâ tihhib'a'uwê norĭ ma, ropisutu siro.

## 7

<sup>1</sup> Īsisânawâ norĭ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĭ hâ, âne hâ uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'aropisutu mono zé hâ, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, uburé marĭ ĩwasété wi, wa za 're wasi'madâ'â pese za'ra, âma 're wasihâiba wasété za'ra mono tô da, duré 'râwi wapê'ê 're, âma 're wasiwasété za'ra mono tô da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ wa za wa te wasiwi 're wazé pese za'ra. Wa za duré tâma 're wasisômri u'âsi za'ra, âma 're wanomro wê u'âsi mono da.

*Paru hâ dama 're ĩtoi u'âsi mono zé wasu'u*

<sup>2</sup> Ma'âpê, asiwi 're wazawi wê za'ra wa'aba mono, apâ 're wawaibui wê wa'aba mono da. Ni'wam norĭ hâ asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, ma tô wawasédé hâ wa'âma sa'ra. Tane nherê, asiré wa te aima romhuri za'ra wa'aba ré hâ, marĭ ĩwasédé hâ wa te aima 'manharĭ za'ra wa'aba ô di, nimahâ na hâ. Duré wanhimromhuri zarina, aihâimana wasété na asi'marôpârĭ za'ra wa'aba ô di 'râwi. Duré rob'ui'prazéb zô, marĭ hâ taré, wa te aima 'manharĭ nhipse za'ra wa'aba ô di. Mare uptabi di. <sup>3</sup> E aiwasédé hâ te ai'âma sa'ra wa'aba da, wa âne âma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne da hâi ô di. A norĭ wa'wa hâ wama asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, niha wama 're romhâimana za'ra mono wa, 're wadâ'â za'ra mono da nherê, wama 're rowé za'ra mono di za. Āne na, wa tô aima wasiwasu'u pari za'ra wa'aba ni. <sup>4</sup> A norĭ wa'wa hâ ĩma ai'umnhasi za'ra wa'aba di oto. Wa aima 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa. Aiwasu'u wê wa'aba na, ma tô asina ĩma 're ĩrowê zani za'ra wa'aba mo. Rowasédé hâ wazada 're wairébé u'âsi mono nherê, wa ĩtoi uptabi na 're ĩhâimana u'âsi.

<sup>5</sup> Masédoniza u, we wasimasisi wamhâ, wa te âma âpusi waihu'u ô di. Āmemhâ wazada hâ ro'wa'rutu uptabi di, da'ahâ na wazada dahâimana za'ra wa. Duré ai'âma wahâtâ'â za'êtê za'ra wa'aba di. E marĭ wa. Wanhib'apito wasu'uwê nhiti, aipizari za'ra wa'aba ô'umnhasite. <sup>6</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ, taha si dapê'ê nomri'na hâ te 're hâimana, dawi 're robzei'ô za'ra mono nherê. Ta hâ ma tô wapê'ê hi, Titu hâ aihawi wa'aba, nimosi wei watême wisi wa. <sup>7</sup> E tawamhâ, Titu wei watême



Īwisizém na si, ma tó wapē hā ĩ're wama da'wa. Mare di. Taha na si ō di. Aiwasu'u wē wa'aba na zama, ma tó wapē hā ĩ're wama da'wa, duré Titu hā asiwi ĩpē'ē hiri aba na aiwasu'u wē za'ra wa'aba na zama. Ta hā Titu hā ma tó wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa, āne: “Corĭtu na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norĭ hā te sima aiwē za'ra, 'rāwi te te duré asabu za'ra da, tāma asawi uptabi za'ra wa. Ta norĭ hā ma tó duré 'rāwi sina tipē'ēzé za'ra, marĭ hā ĩwasétére hā te te siwi ĩ'manharĭ za'ra zém na hā. Te duré sima aiwē za'ra, te te siwi ai'upari wē za'ra da, asitob'ru norĭ wi.” Āne na ma tó wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa, Titu hā. Taha wa, aima ĭtoi uptabi za'ra wa'aba di, āhāna hā.

<sup>8</sup> Rob'ui'éré te aima ĩsōmri 'rata za'ra wa'wa hā sōré za'ra wa'aba wamhā, ma tó aiwi tĭrobzei'ō pese za'ra wa'wa, te āma aima ĩnharĭ za'ra wa'aba zém na hā. Taha wa, wa tó wa hā ĩsiwi āma robzei'ō, te aiwi āma ĩrobzei'ō za'ra wa'aba zém na hā. Tane nherē, te āma ĩsiwi robzei'ō na sahu ō di oto. E marĭ wa. Te aiwi āma ĩrobzei'ō za'ra wa'aba zém na hā, āma aihāimana za'ra wa'aba ō wa oto. <sup>9</sup> Taha wa, wa hā ĭtoi uptabi di, āhāna hā. E ĩnhimi'ui'éré na te aiwi robzei'ō pese za'ra wa'aba wa, wa ĭto sina ĩhāimana. Mare di. Aiwi ĩrobzei'ō pese za'ra wa'aba zéb zarina, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba wa, wa ĭto sina ĩhāimana. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te aima ĩwē za'ra wa'aba zéb zarina si, ma tó aiwi tĭrobzei'ō za'ra wa'wa. Taha wa, wa hā marĭ ĩwasédé hā te āma aima 'manharĭ za'ra wa'aba ō di, ĩnhimi'ui'éré na te āma aima ĩnharĭ za'ra wa'aba zém na hā. <sup>10</sup> ĩsazei'ō'wa norĭ hā 're ĩnomro wasété mono zéb zarina, robzei'ō u'āsi 're hāimana za'ra mono wa, te ta norĭ hā dā'ā u'āsi ne 're hāimana za'ra, tipē'ē 're. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama 're ĩapisutu mono zéb zarina si, dawĭ 're robzei'ō pese za'ra mono wamhā, tawapsi te za dawasété wi 're dasipizari za'ra. Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're da'anho'reptu. Āne wamhā, 're ĩdahāimana wasété za'ra mono zém na 're dasiwē'ō za'ra mono ō di za oto. <sup>11</sup> Ma'āpé, āne na āma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sima aiwē za'ra wa'aba zéb zarina, aiwi ĩrobzei'ō pese za'ra wa'aba zém na hā. Taha zarina, ma tó oto asiwaihu'u za'ra wa'wa, uburé ĩwasédé hā 'rāwi asiwi wē'ō pese za'ra wa'aba da. Taha wa, ma tó oto asima ĩwē uptabi za'ra wa'wa, aiwasédé hā 're ĩ'manharĭ za'ra wa'aba mono zém na ĭma asiwasu'u za'ra wa'aba da, apā asima ropese za'ra wa'aba da. Ma tó duré asiwē'ō pese za'ra wa'wa, aiwasédé hā aima ĩhāimana za'ra wa'aba zém na hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiházém na, ĩsadawa para ĩmreme na te aihā za'ra wa'aba ō'umnhasite, ma tó ĭma aipahi za'ra wa'wa. Tane nherē, ma tó asima ĩwē za'ra wa'wa oto, apā āma atēme ĩmorĭ aba da, wasisabu su'u za'ra da. ĩ'uwaibaba na si, niha āma rosa'rata za'ra wa'aba da, ma tó asi'madā'ā za'ra wa'wa, aibā hā tiwasédé te te ĩ'manharĭzém na hā asiwi wē'ō za'ra wa'aba da. Taha wa, aiwasédé hā āma 'manharĭ za'ra wa'aba ō di. Āne, wa tó āma aiwaihu'u za'ra wa'wa.

<sup>12</sup> Taha wa, e taré aibā hā tiwasédé te te da'āma ĩ'manharĭ āma, ĩpē'ēzé wa, wa tó āne na āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, taha hāiba na te āma aima nharĭ za'ra wa'aba da. Mare di. Duré e taré aibā hā te pawaptob da, wa tó āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, āne na hā. Mare di. A norĭ wa'wa hā aima wazawi pese za'ra wa'aba wa, ĩnhimiroti hā 're ĩ'madā'ā za'ra wa'aba mono na 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a 'rāwi asiwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tó āne na hā āma aima rob'ui'éré 'rata za'ra wa'wa. <sup>13</sup> Āne hā wa te ai'āma waihu'u za'ra wa'aba wa, ma tó apā wapē hā ĩ're wama

da'wa. Tane nherē, taha zarina si ō di, aima wato za'ra wa'aba zé hā. Titu hā we watēme wisi wamhā, ma tō wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Ai'rata sāmra aba ré hā, ma tō, u, asiwi ipē'ē hiri 'wa, asiwi ipawapto wē wa'aba zém na hā. Āne wa, ma tō, to sina we watēme wi, aihawi wa'aba hā. Āne wa, wa duré wa norī hā watoi uptabi na wahâimana, ĩsabâdâ hā. <sup>14</sup> Titu hā âma atēme morī aba ō ré, wa tō tâma aiwasu'u wē za'ra wa'wa, ĩsôwa, te te aiwaihu'u sirômo za'ra wa'aba da. Taha wa, taré te âma tâma ai'umnhasi baba za'ra wa'aba ō di, ĩsôwamhā. Wa norī hā wazadawa nhipese âna, wa tō wanhimirowasu'u wē na si, wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa, tō sena na âma 're ĩwawaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā. Taha zarina, Tituhu ma, wa te ĩ'aiwasu'u wē za'ra wa'aba zém na hā, tō sena na te za taha zarina si oto da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, a norī wa'wa hā. <sup>15</sup> Titu hā ai'rata sāmra aba ré, ma tō ĩsimiroti hā asiwi ĩwapari pese za'ra wa'wa. Ma tō duré asina aihâtâ'â za'ra wa'aba nherē, asiwi ĩ'âri wē wa'wa, marī na tâma âma asina uwaimrami za'ra wa'aba ō wa, te te siwi aiwē'ô za'ra wa'aba ō'umnhasite. Taha wa, tâma asawi pese za'ra wa'aba di, âne na ai'âma po're si'âri za'ra wa'aba ō wa. <sup>16</sup> Taha wa, wa hā duré, aima ĩto za'ētē za'ra wa'aba di. E marī wa. ĩma ai'umnhasi za'ra wa'aba wa, âne na hā oto.

## 8

*ĩsibrob'ô norī ma, 're ĩdanhoprub za'ētē za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Wasisânawā norī, wa wasima aiwē za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā tinhimizawi pese zéb zarina, ĩsazei'wa norī ma, 're ĩsôpru mono zé wasu'u hā, waihu'u za'ra wa'aba da, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma rowahutu u, siré 're ĩsi'râ'ôtô mono norī ma, 're ĩsôpru mono zé wasu'u hā. <sup>2</sup> Ta norī hā da te âma 're ĩrowasété za'ra mono na, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono nherē, duré sibrob'âna 're hâimana za'ra mono nherē, ma tō to sina, dama tinhoprub za'ētē za'ra, tite rob'uiprazém na hā. <sup>3-4</sup> Marī hā sa hâimana za'ra ō nherē, ma tō sa'ētē na dama sômri za'ra, tinhoprubzém na te te âma dazawi za'ra da. Si'uihâ na ma tō sima pisutu za'ra, âne na wa te âma saze za'ra wa, Zeruzarē âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī te te siwi âma pawaptob za'ra da, te te sima ĩwē uptabi za'ra zéb zarina. Taha wa, wē di âne hā, dama âma ĩsôprub za'ra zé hā, Masédoniza âma ĩsazei'wa norī nhoprubzé hā. <sup>5</sup> Wa norī hā âne zô, wanhimipari ō nherē, ma tō Wanhib'apito ma uimrehēne sisômri za'ra ta norī hā, taha ma si 're hâimana za'ra mono da. Taha zarina, ma tō duré wama sisômri za'ra, te te wapawaptob za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩpisutu za'ra zéb zarina hā. <sup>6</sup> Titu hā âma atēme morī 'rata aba wamhā, ma tō rob'uiprazé ubumro na sâna'rata, asôprub za'ra wa'aba zém na hā. Taha wa, wa tō tâma roti pese ni, duré âma atēme morī aba wamhā, rob'uiprazé ubumro na te te âma sizusi da, romhuri hā wē uptabi na te te uprosi da. <sup>7</sup> A norī wa'wa hā te Cristu hā aima umnhasi za'ra wa'aba wa, âma 're ĩsasômri pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, te aimreme wē na dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. ĩsimiroti hā ma tō duré 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, asimi'ē na te 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā te te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te duré asiwi 're ĩwazawi pese za'ra wa'aba mo. Āne hā aima sa'ētē uptabi za'ra wa'aba di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hā. Taha wa, te za sa'ētē na dama asôprub za'ra wa'wa duré.

<sup>8</sup> Āne hā wa hā te āma aima 'ru za'ra wa'aba ō di. Taré wa aima āma roti za'ra wa'wa, ĭnhimiroti zarina, 'manharī za'ra wa'aba wamhā, 're ĭdazawi pese za'ra wa'aba mono zém na, sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Masédoniza āma ĭsazei'wa norī hā simi'ē na te te 're ĭdapawaptob za'ra mono ne zō pé, wa āne na taré āma aipibu za'ra wa'wa. <sup>9</sup> Wanhīb'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese zé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto. Ta hā Timama siré robze na 're hāimana u'āsi mono nherē, ma tō hāiwa āma tihāimanazé hā we tiré a'ā, ti'ai āma si'a'uwē da, te te a'ā dame 're robzépata mono da. Asada za'ra wa'aba, ma tō dawazari si'a'uwē, taha zarina, a norī wa'aba zama 'Re ĭhāimana u'āsi mono 'rata 're asimroi u'āsi aba mono da, hāiwa āma hā. Taha wa, Wanhīb'apito hā sisawi āna 're ĭhāimana mono ne, te za asisawi āna dama asōprub za'ra wa'wa, ate rob'uprazé wa'aba na hā.

<sup>10-11</sup> ĭnhimirosa'rada hā wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, rob'uprazé asiwi ĭ'ubumroi wa'aba zém na hā. Wahub 'rata na ma tō dawana asima ĭpisutu za'ra wa'wa, rob'uprazé hā asiwi ĭ'rā'ōtō aba zéb da hā. Dawana ma tō duré rob'uprazé ubumro na āma ĭsāna'rata za'ra wa'wa. Taha wa, ma'āpé asiwi uprosi wē wa'aba, rob'uprazé ubumro hā. Ato sina, āma asisaze za'ra wa'aba ne, te za oto āhāna hā āma ĭ'uwaimrami za'ra wa'wa duré, rob'uprazém na hā, aihāiba mono bā aima 're ĭhāimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, niha wamhā, ĭsa'ētē zarina, niha wamhā, ĭsyry zarina. <sup>12</sup> Ato sina, āma asōprub za'ra wa'aba wamhā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono si te za asōprubzém na aiwēsāmri za'ra wa'wa. Asimarī aba ō wa, tō syry na ĭsōmri za'ra wa'aba zéb zarina, te za duré āma aiwēsāmri za'ra wa'wa, ato sina āma asōprub za'ra wa'aba wa.

<sup>13-14</sup> E a norī wa'aba si, sa'ētē na ĭsōmri za'ra wa'aba na, da'upana āma robzépata za'ra wa'aba da, wa āne na aima roti za'ra wa'wa. Mare di. Taré āhāna hā sa'ētē na aima hāimana za'ra wa'aba wa, te za āma ĭpawaptob za'ra wa'wa, Zeruzarē āma ĭsazei'wa norī hā, marī zō tiwi 're rowaptā'ā za'ra mono wa. Tawamhā, nimahā na marī zō, aiwi 're rowaptā'ā za'ra wa'aba mono wamhā, te za duré ta norī hā marī na te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aša, sa'ētē na tāma hāimana za'ra wamhā. Āne wamhā, aiwa te za asōprubzém na asima āma 're ĭwa'rāmi za'ra wa'aba mo. <sup>15</sup> Duréihā Mozési ma tō āne na āma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norī hā a'ubuni wi simizahāri mono sidāpāsi, mana na dasazém nhisi hā te te siwi ĭ'ubumroi mono na hā:

“Ni'wam norī hā sa'ētē uptabi na te te sima ubumro za'ra mono nherē, tāma si'atarēme za'ra mono ō di, tisiré norī hā te te āma pawaptob za'ra mono wa. Taha wa, ni'wam norī hā syry na te te sima ubumro za'ra nherē, ta norī wi tiwi sō rowaptā'ā za'ra ō di, ĭsazéb zō hā.”

Āne duréihā āhā wasu'u na, Mozési te te āma ĭrob'ui'érézé hā, ĭbaihā na hā. Tane duré, a norī wa'wa hā te za 're asipawapto pese za'ra wa'aba mo, aiwa 're aihāimana za'ra wa'aba mono da.

*Titu hā to sina datēme ĭmoržé wasu'u*

<sup>16</sup> 'Re ĭhāimana u'āsi mono, ma tō Tituhu ma pisutu, tāma asawi pese za'ra wa'aba zéb zarina, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa norī hā wa te duré 're ĭasawi pese za'ra wa'aba mono ne. Taha wa, wa āma wawata ni, 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma hā, tō sena wa, ō hā. <sup>17</sup> Tawamhā ōne haré ma tō Titu hā sina wazaze, āma atēme ĭmorī aba zém na da hā. Taha wa, si'uihā na te te āma sima ĭrowēzéb zarina, to sina te za tō āma atēme timorī za'ra wa'wa āhāna hā, atēme za'ra wa'aba. <sup>18</sup> Wasisānawā hā wa za

duré ĩsiré āma atēme satōrī za'ra wa'aba ni, aibâ hã. Āme ĩsazei'wa norī hã ma tō te te sima 're wasu'u wē za'ra, Cristuhu wasu'uwē na simiromhuri wē uptabi wa, ta hã. <sup>19</sup> Duré dama simiromhuri wē uptabi wa, ma tō ĩsazei'wa norī hã siwi pisutu, Zeruzarē u ĩsazei'wa norī nhoprubzéb ré, za wasi'aba'rēi wa, āma wasiré morī da. Tawamhã Wanhīb'apito āma wawatazéb da, wa za tō āne hã 'manharī ni, duré wato sina, wa te 're ĩda'apawapto mono zém na, da te wawaihu'u za'ra da.

<sup>20</sup> Wanhimisaihuri hã da te wa'āma nomri tō da, wa za asōprub za'ra wa'aba zé hã wasitēme wa te wasiwi 'madâ'â pese za'ra, wasi'aba'rēi wamhã. <sup>21</sup> Ī'uwaibaba, wa te āma ĩ'uwaimrami za'ra da si, wa tō ĩré wasima rob'madâ'â za'ra ni, Wanhīb'apito nho'a, duré uburé danho'a zama.

<sup>22</sup> Wasisānawã hãiba amo hã wa za duré āma atēme satōrī za'ra wa'aba ni, Titu norī siré, āma morī da. Ta hã wa tō nasi pibu za'ra ni, simi'ē na te te 're romhuri mono zō, Wanhīb'apito ma. Taha wa, wa tō waihu'u za'ra ni, tō sena ĩsimi'ē na hã, duré to sina te te 're ĩromhuri mono na hã. Ta hã aiwasu'u wē za'ra wa'wa hã te te wapari wa, tãma ai'umnhasi uptabi za'ra wa'aba di, za rob'uiprazém na dama asōprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, toi uptabi di āhãna hã, rob'uiprazé ubumro na za te te āma aipawaptob za'ra wa'aba wa. <sup>23</sup> Titu hã bété. Ta hã ĩsiré Wanhīb'apito ma romhuri'wa te 're hãimana, Cristuhu wasu'uwē na ĩsiré te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono. Duré wasisānawã hãiba amo norī hã za ĩsiré āma ĩneb zahuré da hã, ta norī hã te za tisiré ĩsazei'wa norī zadawa para, āma atēme ĩne wa'aba na siwasu'u zahuré, aima za'ra wa'aba hã. Ta norī hã simiromhuri wē uptabi wa, te za Cristuhu āma si 're dawata za'ra. <sup>24</sup> Taha wa, ma'āpé ĩwē na si uburé marī na hã āma tãma uwaimrami za'ra wa'aba za, asimizawi pese aba zém na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, duré sena na, wa te dama 're ĩ'aiwasu'u wē za'ra wa'aba mono zém na, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da. Duré āme ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rã'õtō mono norī hã, āne na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, te za ĩwē na si tãma āma ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa.

## 9

*Zudeza āma ĩsazei'wa norī ma, ĩdanhoprub za'ra zé wasu'u*

<sup>1</sup> E wa hã wa za āne na aima āma roti na sahu za'ra wa'wa, ĩnhimi'ui'éré na hã, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī ma, asōprub za'ra wa'aba da, dame. Mare di. Āne na, te aima āma roti na sahu za'ra wa'aba ō di za, āhãna hã. <sup>2</sup> E marī wa. Zudeza āma ĩsazei'wa norī hã asiwi pawaptob za'ra wa'aba da, asi'uihã na ato sina, āma asima rosa'rata za'ra wa'aba wa. Āne na, wa tō wa hã āma aiwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena na. Āme Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norī 're ĩhãimana za'ra mono norī ma, wa tō aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Āne, wa tō ta norī ma hã tãma aiwasu'u wē za'ra wa'wa: "Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norī hã ma tō rob'uiprazé ubumro na sãna'rata za'ra, wahub' rata na hã." Āne na, wa tō tãma aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Rob'uiprazé hã ato sina, asiwi ĩ'ubumro sirōmo za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ta norī zama sima āma rosa'rata za'ra, to sina, aiwa asine wa'aba, te te siwi 'manharī wē da, aiwab da. <sup>3</sup> Āne na, wa tō dama aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Tane nheré, wa za ĩsisōwa āma atēme satōrī za'ra wa'wa, wasisānawã norī hã, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, ĩwana ré asiwi 'rã'õtō pari aba da, te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zéb zarina. Duré te dama aiwasu'u wē

za'ra wa'aba zém na, taré te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba tō da, wa za tō āne hā 'manha. <sup>4</sup> Āté Masédoniza hawimhā, wasisānawā norī hā te za āma ĩsiré ai'aba'ré, atēme za'ra wa'aba. Tawamhā, āma atēme wasihutu aba wamhā, rob'uiprazé hā asiwi 'rā'ōtō pari aba ō wamhā, āté wa aré aima aséb za'ra wa'aba ni, taré wa te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba wa. A norī wa'wa hā bété. Te aré tō aséb za'ra wa'wa, tō sena ĩ'ubumro na, āma uwaimrami za'ra wa'aba ō wa. <sup>5</sup> Taha wa, wa tō āne rosa'rata ĩsima, wasisānawā norī hā ĩsisōwa te āma atēme satōrī za'ra wa'aba da, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, asiwi 'rā'ōtō pari aba hā ĩzō, ĩma ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Tawamhā, āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba wamhā, ōne haré wa za ti'ā, asi'uihā na ato sina, dama asōprub za'ra wa'aba zém na, da te dasiwi aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

<sup>6</sup> Āne na, wa za duré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, āma rosa'rata za'ra wa'aba da. Amnho hā syry na da te 're ĩzuri mono zéb zarina, te za syry na da te 're ubumro za'ra, dama 're 'rā préduh za'ra mono wamhā. Sa'ētē na, da te 're zuri mono wapsi, te za oto sa'ētē na da te 're ubumro za'ra. Tane duré, dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā dama 're sōpru, ĩwa'rāmi. <sup>7</sup> 'Rāwi aipē'ē 're, asima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, te za aihāiba mono bā dama asōprub za'ra wa'wa, āté sa'ētē na, āté syry na. Robzei'ō nherē, dama asōprub za'ra wa'aba ō di za. Duré taré da te aima ĩ'ru za'ra wa'aba zéb zarina, dama asōprub za'ra wa'aba ō di za. Mare di. Asi'uihā na si te za asima ĩwē za'ra wa'aba zéb zarina, dama asōprub za'ra wa'wa, ato sina. Āne si ĩwē uptabi hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā, dato sina dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hā. <sup>8</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese uptabi di, uburé marī ĩwē hā te te aima 're ĩ'anhomri aba mono da hā, marī zō aiwi 're rowaptā'ā za'ra wa'aba mono tō da, āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono zéb da hā, duré āma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. <sup>9</sup> Duréihā ni'wa hā ma tō āne na rob'ui'ééré, ĩbaihā na hā:

“Īsibrob'ō norī ma, te 're sōprub u'āsi, sa'ētē na. Īsimizawi pese zé hā dawī 're si'utōrī waihu'u za'ra mono ō di za. Te za dama 're hāimana u'āsi za'ra.”

Āne duréihā rob'ui'ééré wasu'u hā.

<sup>10</sup> E 'wa hā te robzā hā robzuri'wa norī ma, te te 're anhomri. E 'wa hā, te dasazé hā te te dama 're anhomri. Ta hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono. Tane te za duré ĩsōprubzé hā aima 're sa'ētē za'ra wa'wa, dama 're asōprub za'ra wa'aba mono zé wa'rāmi, sa'ētē uptabi na oto dama āma 're asōprub za'ra wa'aba mono da, nimahā na hā. <sup>11</sup> Sa'ētē na te za tō ĩwē hā te te aima 're sōmri u'āsi za'ra wa'wa, taha zarina, oto a norī wa'wa hā sa'ētē na āma 're dapawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da, aiwab da. Taha wa, da'ahā na te za oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma tawata za'ra ni, asōprub za'ra wa'aba zé hā za wa te datēme āwisi za'ra wē te. <sup>12</sup> ĩwē hā te za tō ĩ'manharī za'ra wa'wa, āne na dapawaptob za'ra wa'aba wamhā. E marī wa. Ta norī wi hā, marī zō tiwi 're rowaptā'ā za'ra mono ō di za oto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī wi hā, Zudeza āma 're ĩhāimana za'ra mono norī wi hā. Taha zarina, te za duré ahā na oto āma 're wata za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma hā. <sup>13</sup> A norī wa'wa hā tāma asōprub za'ra wa'aba zém na, pawaptob za'ra wa'aba wa, te za tāma āma ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. Taha wa, ahā na te za tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma tiwata zara, Cristuhu wasu'uwē zarina 're anomro wē wa'aba mono na, duré asōprub uptabi na pawaptob za'ra

wa'aba wa, ta norī hā, duré darob amoi āma 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, pawaptob za'ra wa'aba wa. <sup>14</sup> Ta norī hā te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te za ai'āma 're mreme zusi u'āsi 'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ta hā tinhimizawi pese zéb zarina, te te aipisutu za'ra wa'aba wa, asimarī na tāma asōprub za'ra wa'aba da, ĩsimarī'ō norī ma hā. <sup>15</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si, wa za 're wawata u'āsi za'ra, ti'ra na wama ĩsōprub za'ra zé wa'rāmi. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhoprubzé hā wē uptabi nherē, damreme na ĩ'uwaibaba, da te dasima āma 're ĩrowasu'u za'ra mono da hā, da te dasima āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō di.

## 10

*'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, Paru te te dama 're ĩsadawa wasu'u mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Ni'wam norī hā asiré wa'aba, 're ĩhāimana za'ra mono norī hā te āne te te sima 're ĩbāsi za'ra: "Paru hā wa'rata sāmra ré hā, wama pahi za'ra di, marī na te te wama ĩnharī za'ra da hā, wanho'a. Wanhiti 're hāimana mono wapsi, te mreme pahi āna te te wama 're anharī, tinhimi'ui'ére na si." E āne hā ĩma 're hāimana mono bâ. Mare di. Wa hā Paru, wa za oto aima āma roti za'ra wa'wa. ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Cristuhu nhisi na, wa za āma aima roti za'ra wa'wa āhāna hā, ta hā simizawi pese wa, duré atāma na 're hāimana u'āsi mono wa. Marī da, 're sisapētē waihu'u mono ō di, ta hā. <sup>2</sup> Ni'wam norī hā ma tō āne na ĩma nharī za'ra, ĩhāiba na: "Paru hā ĩsazei'ō'wa norī ne, te 're hāimana." Āne te ni'wam norī hā ĩāma rosa'rata za'ra. Taha wa, apā āma atēme ĩmorī aba wanhā, átē ĩmreme tete na, wa za tō aima roti za'ra wa'wa, ĩpahi āna, āne hā te ĩsima wē ō nherē. Taha wa, ĩwasu'u wasédé hā wapari za'ra wa'aba ō di za, āne na te aima nharī za'ra wa'aba tō da, asō'a za'ra wa'aba. <sup>3</sup> Wa norī hā ti'ai āma, wa dawazari 're wahāimana tō, uburé ĩsazei'ō'wa norī wazari. Tane nherē, ti'ai āma 're ĩdahāimana za'ra mono zéb zarina, wa te 're a'wapéi mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhitob'ru norī hā. Mare di. <sup>4</sup> Ti'ai āma 're ĩdasi'wapé za'ra mono zém na, wa te 're a'wapéi mono ō di duré. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimnhi'āsi na si, wa tō wa te 're a'wapéi u'āsi, ĩwaihu'u pese zarina. ĩsitob'ru norī nhiptetezē hā wa te tiwi āma 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hā, wa āhā na si wa te 're a'wapéi u'āsi, ta norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimnhi'āsi na si. <sup>5</sup> Taha na si, wa duré danhimiroti tō senai'ō hā wa te dawī 're a'uprosi. Ni'wam norī hā tiwē na sina 're wata za'ra mono wa, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tāma waihu'u āna, 're hāimana za'ra. Āne na danhimirosa'rata wasédé hā, wa duré wa te dawī 're a'uprosi u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimnhi'āsi na, ĩwaihu'u pese zarina. Uburé Cristuhu nhitob'ru norī nhimirosa'rata wasédé hā wa duré wa te tiwi 're awaibui u'āsi, Cristuhu nhimiroti zarina si, te te oto 're rosa'rata za'ra mono da, ta norī hā ĩwē na si. <sup>6</sup> A norī wa'wa hā te oto Cristuhu āma 're ĩsasōmri pese za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, Cristuhu wi, apā tihāimana wasété zō 're sipizari za'ra mono wa, wa za ta norī zada 're wahāimana, wa te wasiwi ĩwē'ō za'ra zéb zarina, niha wa te dama āma roti za'ra da, ta norī hāiba na hā.

<sup>7</sup> Atōmo na wahāiba mana wawi, asiwi 're ĩwa'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō asiwi 're ĩwawē'ō za'ra wa'aba mo. Ni'wam norī hā asiré wa'aba, 're ĩhāimana za'ra mono norī hā te āne na te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra 'rāwi: "Wa norī si, wa Cristuhu zadawa para, wa te 're romhuri za'ra." Āne na asi'āma rosa'rata za'ra wa'aba ze

te bâ, ma'âpé apâ asi'âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. E marĩ wa. Wa norĩ zama, Cristuhu zadawa para dama romhuri'wai wa. <sup>8</sup> Wanhib'apito hã ma tô wapisutu, ĩsadawa para, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. E tawamhã, wanhimipawaptobzéb zarina, âma 're anomro wê wa'aba mono zé hã, wa te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hã wama pisutu. Mare di. ĩsadawa para, wa te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tô wapisutu, Wanhib'apito hã. Āhã zarina si, aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âma 're ĩnhisé mono ô di, tô sena aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âne na hã. <sup>9</sup> ĩnhimi'ui'ére na te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zé ma, aipahi za'ra wa'aba da hã, te amo ĩsima aiwê za'ra wa'aba ô di. <sup>10</sup> Ni'wam norĩ hã te duré te te sima 're ĩwasu'u za'ra, âne: "Paruhu nhimiroti hã pire uptabi di, tinhimi'ui'ére na si te te wama 're ĩroti za'ra mono zém na hã. Mreme tete sina, te za duré âma wama roti pese za'ra, tinhimi'ui'ére na hã. Tane nherê, wa'rata sâmra wamhã, marĩ dai ô di. Wama mreme wapu za'rare di." Āne te ni'wam norĩ hã te te sima 're ĩbâsi za'ra, ĩza're'ra si. <sup>11</sup> Tane nherê, asiti wahâimana za'ra wa'aba ré, wanhimi'ui'ére na wamreme tete sina, wa te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, wa za duré wahâimana pire na ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni, apâ âma wane wamhã, atême za'ra wa'aba. Āne hã ma'âpé wa'âma waihu'u za'ra wa'aba, rosa'rata na wa'âma ĩ'upa za'ra wa'aba norĩ hã.

<sup>12</sup> Ta norĩ hã danhipai u 're ĩhâimana wê za'ra mono na, ma tô 're si'madâ'a ze za'ra. Tane nherê, wa norĩ hã aiwab da hã, wa te wasina rosa'rata waihu'u ô di, wawê na hã. Tane nherê, te ta norĩ hã ĩsimiza'rese'ô ne 're hâimana za'ra. Tihâimana wê zéb zô si, te ta norĩ hã 'râwi sina 're sôpré, taha na si danhipai u 're hâimana wê za'ra mono da newa. <sup>13</sup> Tane nherê, wa norĩ hã tô ĩbâre, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzém nhipai u, aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ô di. Romhuri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tô wa te dama 're romhuri, a norĩ wa'aba ma zama. Taha na si, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, wa te dama 're ĩromhuri wê mono zém na si. <sup>14</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tô âma wanem na, atême za'ra wa'aba, dawana ĩsadawa para, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. Te te wama ĩpisutuzém nhipai u, wa te tiwi âma upai ô di, Cristuhu wasu'uwê hã wa te aima wasu'u 'rata za'ra wa'aba wamhã. <sup>15</sup> Duré, danhimiromhuri na nherê, taré wa norĩ hã da'upana wazadawa nhipese na 're wasiwasu'u mono ô di, aima za'ra wa'aba hã. Taré, wa wa norĩ hã wa te wasima 're aiwê za'ra wa'wa, Cristuhu âma 're ĩsasômri za'ra wa'aba mono zém na, asima âma 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, taha zarina, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na si, wa te aima âma 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si. <sup>16</sup> Tawapsi, wa za datême 're wane, darob amoi u, airom nhiti za'ra wa'aba 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, ĩwasu'uwê hã wa te dama 're wasu'u mono da. Cristuhu wasu'uwê na ni'wa hã te te dama 're ĩromhuri mono ô zéb u si, wa za oto 're wane, darob amoi u hã, ĩwasu'uwê na, da te dama âma 're romhuri za'ra mono nherê, taré wazadawa nhipese na, da'upana dama 're wasiwasu'u tô mono da.

<sup>17</sup> Āne na ma tô duréihã ni'wa hã ĩbaihã na âma rob'ui'ére, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

"Ni'wam norĩ hã to sina oto 're hâimana za'ra mono wamhã, Danhib'apito

te te 're ĩpawapto wě za'ra mono zém na si, te za tō dama 're siwasu'u wě za'ra, to sina oto āma 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã.”  
 Āne duréihã rob'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã.  
 18 Ni'wam norĩ hã tiwě na 'rãwi 're ĩsi'madá'â ze za'ra mono norĩ hã, Wanhib'apito te te 're wěsãmri za'ra mono õ di, ta norĩ hã. E marĩ wa. Te te sima 're ĩ'awasu'u wě mono norĩ si, te za te te 're awěsãmri, Wanhib'apito hã.

## 11

*Cristuhu wasu'uwě upana, roti senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wasu'u*

1 Āhãna, wa za ĩsisõwa āma ĩsina aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩ'āma aiwa'a za'ra wa'aba tō da, ĩnhimiza'rese'õ na ĩ'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherě. 2 Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, wa tō te ai'āma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne. Ni'wa hã aibã ma, ti'ra ubuni hã mro da, te te tãma ĩpisutu ne, wa tō aipisutu za'ra wa'wa, Cristuhu ma si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. 3 Tane nherě, wa oto ĩhâtã'â sina, te ai'āma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. E marĩ wa. Cristuhu āma si, 're sasõmri pese za'ra wa'aba mono nherě, áté ni'wam norĩ hã roti tō senai'õ na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu wasu'uwě hã ĩrême za'ra wa'wa. Duréihã Wa'uburê hã wahi na sihãiba wa, Ewaha ma, sadawa nhipese na te te ĩrowasu'u ne, te za tō áté ni'wam norĩ hã te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, roti tō senai'õ na hã. 4 Zezusihi wasu'uwě tō sena uptabi si, wa tō aré aima wasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã taha wasu'u na, wa te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ĩsaze za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tō duré asima ĩwě za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã aipē'ě 're, aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tane nherě, ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'uwě upana, tō senai'õ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherě, Wanhib'apito wasu'uwě ne, tō senai õ nherě, 'rãwi asiwi 're wě'õ za'ra wa'aba mono õ di. Ōne haré ma tō āma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani upana, ma tō ĩhãiba'õ mreme si asima 're ĩwě za'ra wa'aba mo.

5 E ta norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa pâ, ma tō bété ĩsimirowasu'u na āma ĩsaze za'ra wa'wa. E ĩnhimiromhuri hã tãma wapu bâ, ta norĩ nhimiromhuri ma hã. 6 Áté ĩmreme hã, ĩma pibu prã ti tō, da'ahã nho'a te dama 're ĩrowahutu mono zéb da hã. Tane nherě, Cristuhu wasu'uwě si, tō sena hã ĩma waihu'u pese di. Āne na ma tō oto ĩ'āma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, a norĩ wa'wa hã.

7 Asiwi ĩpawa'ãbã aba āna, wa tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwě na si te 're aipawapto za'ra wa'wa. Taha wa'rãmi, a norĩ wa'aba si, ĩma aipire na aihâimana za'ra wa'aba da, wa tō ĩhâimanazéb da hã, ĩsi'uihã na nasi wa'ã, ĩpire na aima ĩhâimana za'ra wa'aba tō da. E āne wamhã, ĩwasédé wa tō 'manha. E tō 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma tō āne na ĩ'āma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa, asima. 8 Cristuhu wasu'uwě na te aipawapto za'ra wa'aba da, ai'rata ĩnhamra aba ré, rob'ui'prazém na ĩma asõprub za'ra wa'aba õ nherě, ma tō ai'upana za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norĩ hã ĩpawapto za'ra, darob amoi āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã Wanhib'apito wasu'uwě na te pawapto za'ra dai õ nherě, ma tō tite rob'ui'prazém na ĩpawapto za'ra, aima wa'aba si, te āma ĩromhurizéb da hã. 9 Ai'rata ĩnhamra aba ré, asimarĩ zô, te aiwasutu za'ra wa'aba da,



te nasi aiwi rowaptērē za'ra wa'aba ō di, marī zō īwi rowaptâ'â wamhâ. Wasisānawā norī si, ma tō uburē marī na siwi īpawapto, āma īhâimana mono zéb da hâ, Masédoniza hawi, āma ĩsiré ĩsi'aba'rē norī hâ. Taha wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hâ, ĩnhiwari na hâ te nasi ropire hâ aima 'manharī za'ra wa'aba ō di. Tane, wa za duré īhâimana, apâ ĩmorī na te sahu wamhâ, āma atēme za'ra wa'aba. <sup>10</sup> Ni'wa hâ marī na te wari āna, wa tō aipawaptob za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hâ, asiwi īpawa'âbâ aba āna. Āne hâ ĩma wē uptabi di tō. Āhâ wasu'u hâ da te īwi pari waihu'u ō di, Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, 're ĩdahâimana za'ra mono norī hâ. Cristuhu nhimiroti hâ tō sena uptabi, te 're hâimana. Tane duré, wa hâ tō sena, wa āne na aima āma rowaihu'u za'ra wa'wa. <sup>11</sup> E marī wa, wa tō ĩnhiwari āna aima romhuri za'ra wa'wa. E ĩma asawi za'ra wa'aba ō wa. Mare di. ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Āne na ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u, 're ĩhâimana mono zém na hâ.

<sup>12</sup> Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī hâ, aiwa ĩsine hâ te te dama 're ĩromhuri za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono tō da, wa za tō īpawa'âbâ āna te 're da'apawaptob u'âsi. <sup>13</sup> Ta norī hâ Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, tō sena 're hâimana za'ra mono ō di. Sadawa nhipese na, te tō te te 're romhuri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, da te āma 're rosa'rata wē za'ra mono da, dasima. <sup>14</sup> Tō ĩbâre, te ta norī hâ āne hâ te te 're 'manharī za'ra. E marī wa. Satanasihī nhimiroti na si, te te dama 're romhuri za'ra mono wa, ta norī hâ. Duré Satanasihī ma hâ waihu'u pese di, tihâiba na rowa'a na dama 're ĩshâi'rē mono da hâ, hâiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa newa, da te āma 're saze za'ra mono da. <sup>15</sup> Taha wa, tō ĩbâre te za tâma ĩromhuri'wa norī hâ ĩsadawa para, sadawa nhipese na dama 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri wē 'wa, 're hâimana za'ra mono newa, da te āma 're ĩrosa'rata wē za'ra mono zéb da hâ, dasima. Taha wa, ta norī hâ tiwasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono zéb zarina, te za tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're ahâ za'ra.

*Paru hâ te te 're ĩrobzépata mono zé wasu'u*

<sup>16</sup> Āne wa za ĩsiwasu'u na āma aima sahu za'ra wa'wa. ĩnhimirohuri wē na, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono nherē, ĩnhimiza'rese āna 're ĩhâimana mono zém na, ĩ'āma rosa'rata za'ra wa'aba ō di za. Tane nherē, áté te za tō āne na ĩ'āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, ĩnhimiza'rese ō na 're ĩhâimana mono zém na hâ. Āne wa, te za tō asiwi ĩwē'ō za'ra wa'aba āna, ĩwapari pese za'ra wa'wa, Wanhīb'apito wasu'uwē na te dama 're ĩromhuri wē mono zém na hâ aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ō 'wa norī, aima 're siwasu'u pari za'ra wa'aba mono nherē, wa za tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. <sup>17</sup> Áté Wanhīb'apito te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ō di, āhâ na hâ. Áté danhimiza'rese āna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina si, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimirohuri wē na hâ. <sup>18</sup> Ni'wam norī hâ te Wanhīb'apito wasu'uwē na te te dama 're ĩromhuri wē za'ra mono zém na hâ aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, āma 're ĩwēsāmri za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Tane, wa za duré wa hâ aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, Wanhīb'apito wasu'uwē na te dama 're ĩromhuri wē mono zém na hâ, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. <sup>19</sup> A norī wa'wa hâ asimiza'rese sina 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'râwi 're así'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherē, e niha te bété simiza'rese āna 're ĩhâimana za'ra mono norī nhimiroti si, 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo,

asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono āna. Tane duré, wa hã ĩnhimiza'rese āna 're ĩhâimana mono di pâ, te za pé ĩzama asiwi ĩwapari pese za'ra wa'wa duré. <sup>20</sup> Ni'wam norĩ hã ma tô 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te aima 're 'rui u'âsi za'ra wa'wa, ta norĩ zadawa para si, uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si. Tane nherē, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono ô di, ta norĩ hã. Sadawa nhípese na, aiwi 're sipsaihuri u'âsi za'ra wa'aba mono nherē, duré ta norĩ ma si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te 're aiwaibui wa'aba mono nherē, e niha bâ bété, asiwi wē'ō za'ra wa'aba ô di. Ta norĩ si, aima pire na 're hâimana za'ra wa'aba mono newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherē, duré te te ai'âma 're wasété za'ra wa'aba mono da, atob'rata wi te te 're aihâ za'ra wa'aba mono nherē, e asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono āna bété. <sup>21</sup> Wa hã āne, te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono da hã, âté aré sada ĩnhib'aware di. Ta norĩ si tinhimirosa'rata na sina 're siptete za'ra mono di, āne te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zéb da hã. E āne da, 're ĩhâimana mono bâ, wa hã. Mare di.

Ta norĩ hã marĩ wasu'u wē na, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hã te te siwi âma ĩwabzu za'ra ô di, Wanhib'apito wasu'uwē na te dama 're ĩromhuri wē mono zém na hã. Tane nherē, wa hã āne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba 'wa'âhã, âté tô ĩnhimiza'rese'ô ne, wa aré aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. <sup>22</sup> Zesusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'ô na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ hã te sina aima 're wata za'ra wa'wa, ebreusi na 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré Izarazéhé nhihudu 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré Abra'âhã nhihudu 're ĩhâimana za'ra mono na hã. Tane, wa duré wa hã ebreusi na 're ĩhâimana, duré Izarazéhé nhihudu, duré Abra'âhã nhihudu, āne hã aiwa tô wama za'ra hã. <sup>23</sup> Cristuhu ma romhuri'wa na, te duré ta norĩ hã aima 're siwasu'u u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherē, wa wa hã ta norĩ nhipai u, Cristuhu ma romhuri'wa na 're ĩhâimana. (Âté ĩnhimiza'rese ô na 're ĩhâimana mono na, ĩ'âma rosa'rata za'ra wa'aba da nherē, wa za tô āne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa.) E marĩ wa, wa ta norĩ nhipai u Cristuhu ma romhuri wē 'wa na 're ĩhâimana. Wa tô te tãma 're romhuri pese uptabi, ta norĩ nhipai u. Dazazéb 're, ma tô da te dasiwi 're ĩzai u'âsi, ta norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u. Ma tô duré da te dasiwi 're ĩ'ahãri u'âsi, powawē hãnhorô na, senai'ô na rowasu'u'wa norĩ hã da te dasiwi 're ĩhã za'ra mono zém nhipai u. Āne wa, wa tô aré 're ĩdâ'â u'âsi, te ĩsina 're romnhimimnhasi za'ëtē mono wa. <sup>24</sup> ĩsiré zudezu norĩ hã ma tô duré nimahã na hã te te siwi 're ĩpré'é. Āne hã nimahã bâtã na ma tô 5 na ĩzada tiromhãiba. Misi bâtã na, 39 na da te dasiwi 're ĩpré'é mono zé hã, zudezu norĩ hã te te sima 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina. <sup>25</sup> Romanu norĩ hã ma tô duré te te siwi 're ĩpré'é, wedehu na. Āne hã nimahã bâtã na si'ubdatô oto, ĩzada ĩromhâimana wasété zé hã. Êtē na ma tô duré dasiwi ĩhã ni, da te dasiwi âma ĩwĩrĩ da. Duré, uba're hã ma tô ĩré âzé, â 'rowi, â sisasi hã sa'ëtē wa. Āne, taha na si'ubdatô te ĩrobzépatazé hã duré. Āne hã uba're hã misi â na ĩré sipo'o pese wamhã, bâtã na wa tô â poré wa'wa ĩhâimana, bâtã bâre, mara bâre duré. <sup>26</sup> Daro mono bâ 're ĩmorĩ ré hã, ĩma romnhimimnhasi uptabi nherē, wa tô âpré na te 're saprĩ, panho'ômo na hã. Duré danhipsaihuri ahã di, bâdãdi na hã, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Ni'wam norĩ hã ĩsiré zudezu norĩ 're hâimana za'ra mono nherē, ma tô ĩzada 're hâimana wasété u'âsi za'ra, zudezu'ô norĩ zama. 'Ri nho'ômo mono bâ, ma tô duré da te dasima 're ĩru za'ra, niha da te ĩma 're rob'manharĩ za'ra mono da. A'ubuni wi 're

īmorī ré hã, ĩsina romnhimimnhasi na, wa tô duré 're ĩhâimana, â poré na zama 're ĩmorī ré hã. Ni'wam norī hã tô sena Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, ma tô duré ĩzada 're hâimana za'ra, ta norī zama. Taha wa, ĩsina romnhimimnhasi uptabi nherē, wa tô 're ĩhâimana u'âsi. <sup>27</sup> Duré âma 're ĩhâimana mono zéb da hã, wa tô te ĩsima 're romhuri pese, ĩnhib'rata na. Bâtâ ahâ na ma tô duré ĩnhotô âna ĩ'âma 're awē. Mram na zama te robzépata ahâ di, 'rubu na zama. ĩsai âna te 're ĩromhuri mono zém na hã, wa tô duré te 're robzépata. ĩ'uza âna 're ĩhâimana mono zém na zama, wa tô duré te 're robzépata. <sup>28</sup> Tane nherē, taha si ô di, te 're ĩrobzépata mono zé hã. Awē sidâpâsi, wa ĩpê'ê na te 're robzépata u'âsi, daro mono bâ ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rã'ôtô mono norī âma, te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa. Ta norī âma 're ĩhâtâ'â za'êtē za'ra mono di duré. <sup>29</sup> Ni'wam norī hã ĩsazei'wa norī hâimanazéb 're, sib'ware na 're ĩhâimana za'ra mono norī âma hã, e niha wa za te âma 're rosa'rata za'ra. Ta norī âma hã wa za tô âma 're ĩpê'êzé za'ra. Duré ni'wam norī hã tisiré nhimim'nanharī wasété zarina, tiwasété na 're si'marôpãrī za'ra mono 'ru te, wa za sada 're ĩhâimana za'ra, tiwasédé te te 're ĩ'manharī 'rata za'ra mono norī zada hã, ta norī hã po're âna 're hâimana za'ra mono wa.

<sup>30</sup> Até niwapsi, wa za tô âne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, uburé marī na te 're ĩrobzépata mono zém na si, taha zarina, marī da hã, ĩsi'uihâ na ĩnhib'ware na 're ĩhâimana mono zém na, asiwi ĩwaihū'u za'ra wa'aba da. <sup>31</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezusihi mama hã, taha ma si ĩwaihū'u pese di, ĩzadawa nhipese âna aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã za. Taha âma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, wa norī hã. <sup>32</sup> Uburé marī da, ĩsi'uihâ na ĩnhib'ware na 're ĩhâimana mono zém na hã wa za aima âma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Damasitu na 'ri nho'ômo nhisi âma ĩnhamra ré, apito Aretaha zapari da'madâ'â'wa hã ma tô damrami'wa norī ma ĩ'ru, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra, 'ridawa nhitob za'êtē mono bâ, te te ĩzô rob'madâ'â za'ra mono da, te te siwi ĩsâmri wa, te te siwi ĩ'âri da. <sup>33</sup> Tane nherē, ni'wam norī hã ma tô si'ôtô na siwi ĩ'âma si'ra, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra zadazâri hawi. Taha wa, wa tô rowē na dawī watobro rob u, da'wapéi'wa norī wī hã.

## 12

*Paru hã, sôtô 'rowim ne, marī hã te te ĩ'ab'madâ'âzé wasu'u*

<sup>1</sup> Marī dai ô nherē, wa za duré âne na aima âma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimromhuri wē na hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're ĩhâimana mono na, asiwi ĩwaihū'u za'ra wa'aba da. Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'ô na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norī hã te sina 're wata za'ra, sôtô 'rowim ne, marī hã ta norī si te te 're sabu za'ra mono newa, danhotô 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne. Tane nherē, wa tô duré ĩzama marī ĩwaihū'u'ô hã te 're azabu, ĩnhotô 'rowim ne, Wanhib'apito te te ĩma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si. <sup>2</sup> Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩzaprô, hâiwa u, 're ĩsâmra mono zéb u hã. Wa hã Cristuhu zazei'wa. ĩnhotô 'rowim ne, hâiwa u ĩmorīzém na hã 14 na ma tô ĩ'âma tiwahu oto. Até ĩhâiba u'âsi na, wa tô wī. Até ĩpê'êzani na si. Wa hã ĩsiwaihū'u ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihū'u pese di, âne hã. <sup>3-4</sup> Âne na hã 'râwi âma ĩsiwaihū'u ô di tô, wa hã. Até ĩpê'êzani na si, wa wī, tô. Até ĩhâiba wahuré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, âne hã tâma waihū'u pese di. Âne si, wa tô wa hã ĩsiwaihū'u. Rowē uptabi u hã wa tô wī, tô. Tame rowasu'u ĩwē uptabi hã wa tô te awapari, ĩsi'uihâ

na. Rowasu'u wē uptabi wa, damreme na ĩ'uwaibaba da te dasima āma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hā, da te dasima āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō di. <sup>5</sup> Āne na ĩma romhāimana wamhā, áté ĩbāre, wa aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩwēsāmrizém na hā. Tane nherē, taha na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ō di za. ĩsi'uihā na marī da, ĩnhib'uware na 're ĩhāimana mono zém na si, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, asiwi āma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hā. <sup>6</sup> Āne na ĩma ĩromhāimanazém na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da, te ĩsina rosa'rata 'wa'āhā, e ĩnhimiza'rese'ō ne, wa aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Mare di. E marī wa. Tō sena, āne na aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa. Tane nherē, taha na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ō di za. ĩnhimiromhuri hā 're ĩ'madā'ā za'ra wa'aba mono zéb zarina si, duré ĩnhimiroti hā aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za ĩhāimanazém na ĩ'āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, asima.

<sup>7</sup> Danhotō 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa tō marī ĩwē uptabi hā te ab'madā'ā tō, ĩnhotō 'rowi te ĩrosawērē ne. Taha wa, danhipai u dama ĩpire newa, 'rāwi āma 're ĩsi'madā'ā zeī mono tō da, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩma pisutu, ĩhāiba na te tō 're robzépata mono da, marī na, ro'wa hā te te 're dahāzu mono wa, da'āma 're 'wasi'ē za'ra mono wa, da'āma 're ĩsépu'u siroptub za'ra mono ne. Taha zarina, te tō Satanasi hā te te 're ĩpibui u'āsi, te āma 're ĩrobzépata u'āsi mono zéb da hā. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te tiwi 're ĩzawi mono ō di, āne na te te 're ĩpibu tō mono da hā. E marī wa. Dama ĩpire newa, 'rāwi te ĩsina 're rosa'rata tō mono da. <sup>8</sup> Taha wa, wa tō si'ubdatō Wanhib'apito wi hā ĩsima rowaptē, tō ōhō na te 're ĩrobzépata mono zém na hā ta hā simisaré te te ĩ'āma sizāri da, te āma 're robzépata zahu tō mono da. <sup>9</sup> Tane nherē, āne si ma tō nasi ĩma waihu'u asa, te tiwi rowaptērē wamhā: “Te ai'āma sizāri ō di za. ĩnhimizawi pese zéb zarina si, te za 're aihāimana mo. Asi'uihā na marī da hā, asib'uware na 're aihāimana mono nherē, te za asiptete sina ĩ'āma 're aihāimana mo, ĩnhimipawaptobzéb zarina.” Āne si, ma tō nasi ĩma waihu'u na wa'rā asa, Wanhib'apito hā. Taha wa, ĩsi'uihā na marī da hā, ĩnhib'uware na 're ĩhāimana mono zém na si, wa za tō ĩto sina aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, taha wa'rāmi Cristuhu nhiptetezéb ré si, 're ĩhāimana u'āsi mono da. <sup>10</sup> ĩsi'uihā na marī da hā, ĩnhib'uware na 're ĩhāimana mono nherē, duré Cristuhu ma, te 're romhuri mono wa, da te ĩ'āma 're wasété za'ra mono nherē, duré ĩma ropire na 're ĩhāimana mono nherē, duré da te ĩma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, duré marī na te 're robzépata mono nherē, wa ĩto sina 're ĩhāimana u'āsi. E marī wa. ĩsi'uihā na marī da hā, ĩnhib'uware na 're ĩhāimana mono nherē, wa za taha wa'rāmi, ĩnhiptete sina 're ĩhāimana, Cristuhu nhimipawaptobzém na si.

*Corĭtu āma ĩsazei'wa norĭ āma, Paru hā ĩhātā'ā za'ra zé wasu'u*

<sup>11</sup> Cristuhu zadawa wasu'u'wa na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō wa, wa tō ĩnhimiromhuri wē na si aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, āne hā te ĩsima wē ō nherē. Áté ĩnhimiza'rese'ō ne, wa tō āne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, a norĭ wa'wa hā dama 're ĩwasu'u wē za'ra wa'aba mono ō 'ru te. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩpawapto mono ō 'wa'āhā, aré marī dai ō di, 're ĩhāimana mono zé hā tō. Tane nherē, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, senai'ō na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĭ ma, ĩwapu na tāma 're ĩhāimana za'ra mono ō di. <sup>12</sup> Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tō ĩnhimi'ē na marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā aima 'manharī za'ra

wa'wa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī nhimiromhuri na. Āne zarina, te za sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĭwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>13</sup>E tawamhā ai'upana wa'aba si, wa tō darob amoi āma ĩsazei'wa norī 're ĩhāimana za'ra mono norī hā te 're apawapto pese, ta norī si ĩma sawi pese za'ra wa. Mare di. E marī na, wa tō bété a norī wa'wa hā ai'mararé za'ra wa'wa, sena Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĭwaihu'u za'ra wa'aba ō zéb da hā. Áté asimarī aba zō, te 're aiwasutu za'ra wa'aba mono ō zém na si, wa tō ai'mararé za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hā. Ma'āpé, āne na ĩwasédé hā te aima 'manharī wasété za'ra wa'aba ze te bā, ĩma pari za'ra wa'aba.

<sup>14</sup>Si'ubdatō āma, wa za oto āma atēme ĩmorī 'wa, te duré asabu na sahu za'ra wa'aba da. Tawamhā, āma atēme ĩmorī aba wamhā, asiwi ĩpawa'ābā aba da, te aiwi rowaptērē za'ra wa'aba ō di za, asimarī zō, āma atēme ĩmorī aba ō wa za. Taré Cristuhu wasu'uwē na te aipawaptob za'ra wa'aba da si, wa za tō āma atēme ĩmorī 'wa. E damama norī ma, te za da'ra norī hā te te 're ubumroi pese za'ra, dasazé hā. Mare di. Damama norī si, te za te te 're rob'ubumroi pese za'ra, ti'ra sazéb da hā. Tane duré wa hā, aimama aba ne, aima 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono wa, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa tō te ai'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa, ĩsima. Taha wa, asiwi ĩpawa'ābā aba ō di za. <sup>15</sup>Tawamhā, āma atēme ĩmorī za'ra wa'aba wamhā, ĩto sina, wa za uburé ĩnhimarī hā uprosi, te āma aipawaptob za'ra wa'aba da, te āma ĩ'āri hā za. Taha da, wa za duré aima romhuri pese za'ra wa'wa, ĩwasutu uptabi nherē. Āne na hā ĩma asawi pese za'ra wa'aba nherē, e te za duré ĩzawi za'ra wa'aba zém na hā ĩwi asisawi za'ra wa'wa, aiwétési.

<sup>16</sup>Asiwi ĩpawa'ābā za'ra wa'aba da, te aiwi ĩrowaptērē za'ra wa'aba ō na, ma tō asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa tō. Tane nherē, ma tō ni'wam norī hā rosa'rata na ĩ'āma upa za'ra, rob'uiprazé hā ĩzadawa nhipese na te aiwi ĩ'ubumroi wa'aba na hā. E āne hā ĩ'uwaibaba. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di. <sup>17</sup>Wasisānawā norī hā, ĩzadawa para āma atēme si'aba'rei wa'aba da, te āma ĩsatōrī za'ra hā e ma tō aima sadawa hapesé za'ra wa'wa, rob'uiprazém na. Mare di. Āne na hā aima sadawa nhipese za'ra wa'aba ō di, ta norī hā. <sup>18</sup>Titu hā bété. Ta hā wa tō duré āma atēme satōrī 'wa, āma atēme morī aba da. Wasisānawā hāiba amo hā wa tō duré āma ĩsire satō. E Titu hā ma tō tawamhā aima sadawa hapesé 'wa, asimarī aba zō hā. Mare di. Tane duré, wa hā 're ĩhāimana mono zé hā. Aiwapsi wahāimanazé hā, rob'uiprazém na aiwi 're ĩwanhimisaihuri aba mono ō na hā.

<sup>19</sup>E taré wa'āma 're rosa'rata wē za'ra wa'aba mono da, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Cristuhu zazei'wa oto 're wahāimana mono wa, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a. Wasisānawā norī, wama asawi pese za'ra wa'aba norī hā, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa tō uburé marī hā wa te 're ab'manharī, asiptete sina Cristuhu āma si 're anomro aba mono da oto. <sup>20</sup>Ai'āma 're ĩhâtâ'â za'ra wa'aba mono sina, wa tō ai'āma te 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa, za āma atēme ĩmorī aba na dâ'āsina, duré 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, za te aiwēsāmri za'ra wa'aba ō na dâ'āsina. Áté a norī wa'wa hā te za duré asiwi ĩwē'ō za'ra wa'wa, za āma atēme ĩmorī za'ra wa'aba wamhā. Áté āhāna hā te 're asisada'ābā u'āsi za'ra wa'aba mo 'rāwi. Áté te duré marī na 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Áté te duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mo. Áté asi'āma si te duré 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Áté te

duré asi'āma 're īwasété za'ra wa'aba mo. Āté te asima 're īdabāsi wasété za'ra wa'aba mo. Āté dama aipire newa, te duré 'rāwi 're asi'madā'ā ze za'ra wa'aba mo. Āté siwa'ru te duré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Āne na 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō'umnhasite, wa ai'āma 're īhâtâ'ā u'āsi za'ra wa'wa. <sup>21</sup> Āma atēme īwisi aba wamhā, āté īpē'ézé te, wa za aiwa'ō, ai'āma īpē'ézé uptabi za'ra wa'aba wa. Duréihā ai'ahā na ma tō aiwasédé hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mo aré. Ma tō duré asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo, pi'ō na, aibā na zama. Asiséb āna, ma tō marī īwasétére zō si asima 're asōpré wa'aba mo. Āne na aiwasédé hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono nherē, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ō wa, āté te za īwi tirobzei'ō pese. Taha wa, āté īnhiséb di za, īnhib'apito ma hā, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā, ai'āma za'ra wa'aba hā.

## 13

### *Paru hā roti na te te ī'rāsutuzém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Si'ubdatō āma, wa za oto īmorī na āma atēme sahu za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da. Duréihā Mozési hā ma tō āne na ībaihā na rob'ui'ééré, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti na hā: “Ni'wam norī da, 're dawasété za'ra mono wamhā, maparane dahāiba ma, te za 're siwasu'u za'ra, ta norī hā danho'a te te 're sadawa waptob za'ra mono da, tāma 're īsiwasu'u za'ra mono zém na hā.” Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré hā. Tawamhā, wa hā āma atēme īmorī aba wamhā, taha zarina, wa za tō sena zarina, aiwasété za'ra wa'aba na hā aiwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>2</sup> Maparane āma, atēme āma īmorī aba wamhā, wa tō aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, aiwasédé 're ī'manharī u'āsi za'ra wa'aba mono norī, za te ī'aihā za'ra wa'aba zém na hā. īnhimi'ui'ééré na, wa za oto āne na aima āma sahu za'ra wa'wa, asiti wa'aba īhāimana nherē. Āma atēme īmorī aba wamhā, īnhimi'ahârizé hā te aima ba'a za'ra wa'aba ō di za, aiwasédé 're ī'manharī u'āsi za'ra wa'aba mono norī ma hā, duré īza'u si tiwasété zō 're īsipizari za'ra mono norī ma zama. <sup>3</sup> Sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're īrowasu'u za'ra wa'aba mono na, asiwi īwaihu'u za'ra wa'aba da, ma tō āne na asima ī'āma īrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tō wē di, īma hā. Āma atēme īmorī aba wamhā, Cristuhu zadawa para, wa za tō aihā za'ra wa'wa. Tawamhā, āté te za oto asiwi īwaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're īrowasu'u za'ra wa'aba mono na hā. Cristu hā niha te te aima īrob'manharī za'ra wa'aba zéb da hā, e sib'uware di, asada za'ra wa'aba hā za. Mare di. Siptete uptabi di ta hā, te te ī'aihā za'ra wa'aba zéb da hā. <sup>4</sup> Cristu hā wedepo'o nnonhi'rāmi na, da te dasiwi sasōmri wamhā, īhāiba hā sib'uware di. Tane nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono nhiptetezém na ma tō apā hāiwa'udu, 're hāimana u'āsi mono da oto. Tane, wa tō duré wa norī hā wanhib'uware na 're wahāimana. Tane nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono nhiptetezém na, wa duré 're wahāimana, Cristuhu ne. Taha zarina, wa za niha aima rob'manharī za'ra wa'aba ni, wasi'uihā nai ō nherē.

<sup>5</sup> Aipē'ē 're, te za a'ā 'rāwi asi'madā'ā za'ra wa'wa, īsazei'wa norī hāimanazéb zarina, tō sena 're aihāimana za'ra wa'aba mono zō. Āne na asina tāma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhā, Zezu Cristu, aipē'ē 're, 're īsāmra aba mono na, te za asina īwaihu'u za'ra wa'wa. E āne hā asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono ō di bété. Tane nherē, Cristu hā aipē'ē 're, 're sāmra aba mono ō wamhā, asina tāma 're īuwaimrami za'ra wa'aba mono ō na, te za asina īwaihu'u za'ra wa'wa, asi'uihā na. <sup>6</sup> Wa hā wa āma īsima aiwē za'ra wa'wa, āma atēme īmorī aba wamhā, asiwi

wawaihu'u za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, wa te wasina âma ĩ'uwaimramizém na hã. <sup>7</sup> Wa duré 're wamreme u'âsi, ai'âma za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, marĩ ĩwasétére hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da. E ai'âma za'ra wa'aba, wa te 're ĩromhuri mono na, da te dasiwi 're wawēsâmri mono da, wa âne hã ai'âma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Taré a norĩ wa'wa hã ĩwē si oto 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono da si, wa ai'âma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. ĩwē si tō 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, wa te aihã za'ra wa'aba ò di za. Âne wamhã, âté te za âne na wa'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, asima: "Oro Paru norĩ hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tō sena 're hâimana zahuré mono za, te te wahã za'ra ò di." Âté âne na te za wa'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane nherē, wama wē di tō, ĩwē si tō 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã. <sup>8</sup> Cristuhu wasu'uwē hã tō sena uptabi hã, ni'wa hã te te dawi pari waihu'u ò di, dama siptete uptabi wa, ĩwasu'uwē hã. Taha zarina si, wa za tō 're wahâimana, wa norĩ hã, 'râwi wa te wasiwi 're wē'ō mono âna. <sup>9</sup> A norĩ wa'wa hã tō sena Cristuhu âma asiptete sina 're anomro wē wa'aba mono wamhã, wa za tō aima 're wato za'ra wa'wa. Âne wamhã, Cristuhu zadawa para, wa te aihã za'ra wa'aba ò di za. Wa te aihã za'ra wa'aba ò wamhã, âté ni'wam norĩ hã te za wa'âma sima rosa'rata wasété za'ra, wawē'ō'wa norĩ hã, aima wapahi za'ra wa'aba na hã. Tane nherē, wē di tō wama hã, tō sena Cristuhu âma si oto 're anomro wē wa'aba mono wamhã. <sup>10</sup> Âne wa, wa asiti ĩnhamra aba ré, aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa, za âma atême ĩwisi aba wa, asô'a te aima nharĩ za'ra wa'aba tō da, Wanhib'apito zadawa para te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. Ma tō ĩma pisutu tō, ĩsada para si te 're aipawapto wē za'ra wa'aba mono da. E tawamhã ĩnhimipawaptobzéb zarina, âma 're anomro wē wa'aba mono zé hã te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tō âne hã ĩma pisutu. Mare di. Taré ĩsada para si, te 're aipawapto wē za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tō ĩma pisutu tō, Wanhib'apito hã.

<sup>11</sup> ĩsisānawã norĩ, ĩnhimi'ui'éré na wa za oto aima âma 'rāsutu za'ra wa'wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã te za oto ĩrême pese za'ra wa'wa. Te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Rowē na si asiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za duré asina 're ĩrosa'rata wē u'âsi za'ra wa'aba mo. Âne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsimizawi pe hã, te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa, dama rowē nhomri'wa hã.

<sup>12</sup> Taha wa, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asô'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

Âne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te âma asawi za'ra wa'wa, uburé.

<sup>13-14</sup> Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ĩwē si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'âma tâma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, duré ĩpē'ēzani hã te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'aba mono da, simisutu âma 're anomro wē wa'aba mono da, taha âma si.

## **Darasiza norĩ** **Darasiza norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éérézé** **Ībaihã wasu'uzé**

Zezusi hã hãwa u apã ĩmorĩzéb u hã, zudezu norĩ si ma tô ĩsimirowasu'u na te te 're saze za'ra. Ta norĩ si te uburé sihãiwata nhihãri ré 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩpisutuzéb zarina. Zezusi hã hãwa u apã morĩ za'u si, ma tô ĩwasu'uwẽ hã datẽme ropé, zudezu'õ norĩ u hã, ĩsihãiwata nhihãri'õ norĩ u hã.

Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô Paru hã zudezu'õ norĩ ma wasu'u za'ra, ĩsimiroti na te te ãma ĩ'uwaimrami õ na hã. Ta norĩ hã ma tô ãne hã dama roti za'ra: 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré zama te za da te 're 'madã'ã pese za'ra, te te 're da'awēsãmri mono da. Taha da, te za duré 're dasihãiwata nhihãri za'ra. ãne na roti hã Paru hã ma tô siwi wẽ'õ pese. Zezusi hã wazada dã'ã wa, duré taha zarina wawasédé hã te te wama 're apari mono wa, dasihãiwata nhihãrizé hã marĩ dai õ di. Zezusihi wapru na si te za te te 're da'a'upsõ, dawasété wi. ãne wa, ma tô Paru hã tãma rob'ui'ééré za'ra, Darasiza norĩ ma hã, aimawi hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tô da, Zezusihi si te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, taha zarina si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ézani hã ĩpẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra mono da.

<sup>1-2</sup> Wanhĩb'apito nhĩb'a'uwẽ norĩ, daza'rui mono bã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, wa hã Paru, wa ãma asawi za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, ĩ'rata ĩsi'ubumro norĩ hã. ãne wa za ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Wa hã Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa 're mo, ĩsadawa para. Ni'wam norĩ hã te te siwi ĩpisutu õ di, dazadawa para ĩsadawa wasu'u'wa na 're ĩhãimana mono da. Mare uptabi di. Zezu Cristuhu si ma tô Wamama me si, sima ĩpisutu zahuré, ab're hawi ti'ra hãwa'utu'wai me.

<sup>3</sup> Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

<sup>4</sup> Wanhĩb'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwézéb uwaibaba, ma tô Zezu Cristu hã wazada sisõ, wazada dã'ã da, te te wa'awa'ãbã da, 're wanomro wasété mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wahã za'ra tô da, rob'rãsutuzéb ãma hã, duré dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ne, 're wanomro u'ãsi tô mono da. <sup>5</sup> Wamama hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono.

*Aimawi rowasu'u hã Wanhĩb'apito wasu'uwẽ ne, aiwa 're 'maihãimana mono õ na rowasu'u*

<sup>6</sup> Ahãna wa ai'ãma ĩtob'uzu za'ra wa'wa. E marĩ wa. Tãma asawi uptabi za'ra wa'aba wa, ma tô Cristu hã asõ'reptu za'ra wa'wa. Taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, ma tô aiwara sina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na, aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwẽ me aiwam newa. <sup>7</sup> Aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwẽ me, aiwa 're hãimana mono õ di. Mare uptabi



di. E marĩ wa, wa tō āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ma tō sima wẽ za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ upana te te āma saprĩ za'ra da, aimawi rowasu'u u. Ta norĩ hã ma tō aimawi tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. <sup>8</sup> Wa norĩ hã wa tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na. Tane nherẽ, nimahã na Cristuhu wasu'uwẽ upana, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're wa'awẽ'õ pese. Tane duré nimahã na hãiwa āma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩwasu'uwẽ upana, we te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za duré te te siwi 're awẽ'õ pese. <sup>9</sup> Āne hã wa tō aima waihu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa za duré aima āma sahu za'ra wa'wa, wa te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Ni'wam norĩ hã wanhimirowasu'u zarina si, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te siwi 're awẽ'õ pese. <sup>10</sup> E ĩnhimiroti na ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb zô, wa ĩsina 're ĩnhimipari. Mare di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si ĩ'ãma 're ĩwata mono zéb zô si, wa ĩsina 're ĩnhimipari. Ti'ai āma ĩ'ãma 're dawata za'ra mono da, rãwi ĩsi'uihã na te ĩsina 're rosa'rata mono 'wa'ãhã, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, 're ĩhãimana mono õ di aré.

<sup>11</sup> ĩsisānawã norĩ, ma'ãpé niha we ĩ'ãma waihu'u za'ra wa'aba. Ti'ai āma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ nhimirowasu'u zarinaĩ õ di, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ te dama 're ĩwasu'u mono hã. <sup>12</sup> Ni'wa āne na hã te te āma 're ĩpo're pu'u mono õ di, ti'ai āma wasiré 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ hã. Ni'wa hã te te duré ĩma 're rowasu'u mono õ di, te ĩwaihu'u pese zéb da hã. Mare di. Si'uihã na ma we hãiwa hawĩ ĩma siwaihu'u Zezu Cristu hã, ĩwasu'uwẽ na te ĩwaihu'u pese zéb da hã.

*Paru hã Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa na te te ĩsãna'ratazém na ĩsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>13-14</sup> Wa hã wasiré zudezu norĩ nhimizazezéb zarina 're ĩmorĩ ré, wa tō ĩsima wẽ upta, wasiré ĩwaprédu mono norĩ nhipai u, wahi'rata norĩ nhimiroti zarina si, 're ĩmorĩ da. Āne 're ĩmorĩ ré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma, ĩwasété na wa tō te 're arob'manharĩ aré, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ma hã. Wa tō te ĩsima 're awẽ, te 're uprosi mono da. Āne ma tō ĩwasu'u wasédé hã 're ĩwapani za'ra wa'aba mo.

<sup>15-16</sup> Tawamhã bádã ma tō oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ti'ra te te ĩma ĩwaihu'uzém na, ĩ'ra wasu'uwẽ na si, zudezu'õ norĩ ma, te 're wasu'u mono da. Taha da, ĩpoto õ ré, ma tō sima ĩpisutu siro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, tãma ĩzawi uptabi wa, ma tō oto ĩzô hã, tãma ĩromhuri'wa na oto 're ĩhãimana mono da.

Tawamhã e 'wa hã wa tō sadawa pibu, āne zarina te dama 're ĩsadawa wasu'u mono da hã. Mare di. Ni'wa hã āne na te sadawa pibui õ uptabi di. <sup>17</sup> Duré Zeruzarẽ u, a'ã ĩmorĩ õ di, Cristu hã tizadawa wasu'u'wa da, ĩwana te te sima ĩpisutu za'ra norĩ u, te sabu za'ra da. Mare di. Daza'rui amoi u si, wa tō a'ã mo, Arabiza u. Tame ĩnhamra pari, wa tō apã mo, Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u. <sup>18</sup> Si'ubdatõ ma tō oto ĩ'ãma tiwahu, Wanhib'apito āma te ĩsasõmrizém na hã. Tawamhã Zeruzarẽ u wa tō oto mo, Pedru hã te hãiba pibu da. Tame ma tō romhuri hã maparane ĩ'ãma ai'utõ, ĩ'rata ĩnhamra ré. <sup>19</sup> Pedruhu siré norĩ hã aihĩni te sõpêtẽ za'ra õ di, Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ti'aduhu si, wa tō sõpêtẽ. Wanhib'apito sisémhã ta hã.

<sup>20</sup> Tõ sena, wa rob'ui'ére na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nho'a.

<sup>21</sup> Tawamhã Zeruzarê hawi wa tô oto watobro, daza'ru'i u ïmorĩ da, Siriza u, duré Sirisiza u. <sup>22</sup> Zahadu te te siwi ïhâiba pibu za'ra ô di, Zezusihi zazei'wa norĩ hã daza'ru'i mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma siré 're ïsi'rã'ôtô mono norĩ hã. <sup>23</sup> Taré ma tô ïwasu'u wê si te te 're wapari za'ra, ta norĩ hã. Æne ïwasu'u wê hã: "Paru hã ma tô te te wa'âma 're arowasété aré, Wanhib'apito âma, wa te 're sasômri tõe za'ra mono da. Tane nherê, Zezu Cristuhu wasu'u'uwê na te oto te te 're da'apawapto, Wanhib'apito âma da te 're sasômri za'ra mono da." Æne na si ma tô ïwasu'u wê hã te te 're ropé. <sup>24</sup> Taha wa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si, te 're wata u'âsi za'ra, te te ïnho'reptui wê te.

## 2

### *Ti'adu norĩ u, Paru norĩ ïsihutuzé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã 14 na ï'âma wahu pari, wa tô apâ mo, Zeruzarê u. Tamomo ïmorĩ wamhã, Banabé hã te ïsiré mo. Titu hã wa duré ïsiré saprô. <sup>2</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã za apâ ïmorizém na, te te ïma waihu'u sirômo wa, wa tô apâ mo. Tawamhã 'ri nho'ômo u wasihutu wamhã, aibâ dama ïpire na 're ïhâimana za'ra mono norĩ me, wa tô wahâiba pisutu wasi'rã'ôtô ni. Taha wa, wa tô ta norĩ ma ïsiwaihu'u, zudezu'ô norĩ ma, Wanhib'apito wasu'u'uwê hã te tâma 're ïwaihu'u za'ra mono zém na. Te te âma ïzaze za'ra zô, wa tô ïnhimiromhurizém na tâma ïsiwasu'u za'ra, te te âma ïzaze za'ra ô wa, taré 're hâimana mono tô da, ïnhimiromhurizé hã. <sup>3</sup> Tawamhã ma tô ta norĩ hã âma ïzaze za'ra, zudezu'ô norĩ ma, te tâma 're ïrowasu'u za'ra mono zém na. Taha wa, te te siwi pisutu za'ra ô di, Titu hã ïsiré 're ïmorĩ hã, sizudezu da. Titu hã deredu na ïpodo, zudezu'ô. Tane nherê, te te siwi pisutu ô di, sihâiwata nhizâri ré 're morĩ da, tawapsi sizudezu da. Mare di. <sup>4</sup> Ni'wam norĩ si, zudezu norĩ hã ma tô ï'upana sima wê za'ra, Titu hã sihâiwata nhizâri ré 're morĩ da. Ta norĩ hã wasiré Wanhib'apito zazei'uptabi 'wa 're nomro mono newa, ma tô hâimana nhipese sina wasiré 're si'rã'ôtô, wapsâi'a ne wahâimanazé ma, te te 're ropibu za'ra mono da, rowê na 're ïwahâimana za'ra mono zéb zô, Cristu Zezusihi âma. Ta norĩ hã zudezu norĩ hã, ma tô sima wawê za'ra, ïsine 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, wa te 're rob'manharĩ u'âsi za'ra mono da, taha zarina wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da newa. <sup>5</sup> Tane nherê, ta norĩ nhimirosa'rata na, wa te âma saze za'ra ô di. Mare uptabi di. Wa tô wasima wê za'ra ni, Zezu Cristuhu wasu'u'uwê uptabi si, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ta norĩ nhimirosa'rata na hã wa te âma saze za'ra ô di.

<sup>6</sup> Dama ïpire za'ra norĩ ma, ïnhimiromhurizém na tâma ïsiwaihu'u za'ra parimhã, marĩ asa te te ïma waihu'u za'ra ô di, ïsadawa nhipai u, zudezu'ô norĩ ma te tâma 're ïrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ hã pire na dama 're hâimana za'ra mono nherê, ïpire na te 're rosa'rata mono ô di, wa hã. E marĩ wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dapire na te te da'âma 're rosa'rata mono ô wa. Tâma taré hã. <sup>7</sup> Æne si ma tô aibâ norĩ hã siwi ïwaihu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono tô sena te te ïpisutu na, zudezu'ô norĩ ma, Wanhib'apito wasu'u'uwê hã te tâma 're wasu'u za'ra mono da, Pedru hã te te ïpisutu ne, tisiré zudezu norĩ ma, te te 're rowasu'u mono da. <sup>8</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô Pedru hã te te 're pawapto tiwaihu'u pese na, tisiré zudezu norĩ ma, Cristu hã te te tâma 're ïwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te satôri wa. Tane duré wa

hã tiwaihu'u pese na ma tô te te 're ãpawapto, zudezu'ô norĩ ma, Cristu te tãma 're ãwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te ãzatõrĩ wa, wa hã. <sup>9</sup> Taha wa, ma tô oto Ti'adu norĩ hã ã'ãma waihu'u za'ra, tãma ãzawi pese wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima ãpisutuzém na hã. Ô norĩ hã ãsimiroti pire na ma tô Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra, Ti'adu hã, Pedru hã, duré Zuwã. Tawamhã ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutuzém na te te ã'ãma waihu'u za'ra wa, ma tô tinhib'rata na siwi wazawi za'ra, Banabéhé me. Wama wẽ za'ra di, wa norĩ hã zudezu'ô norĩ u si 're waneb da, Cristuhu wasu'uwẽ na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da. Duré wama wẽ za'ra di, Ti'adu norĩ si, tisiré zudezu norĩ u si 're nomro mono da, Pedru norĩ me. ãne na wa tô wanhimirosa'rata na wasisaze za'ra ni. <sup>10</sup> ãne si ma tô wama waihu'u za'ra, Ti'adu norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ãsimarĩ'ô norĩ hã wanhimarĩ na wa te 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da, 're wapo're simrami za'ra mono ãna. ãne zô, wa ãsima te 're rosa'rata u'ãsi, ãwẽ na si te 're da'apawapto mono da.

*Paru hã Pedruhu ma te te ãrowaihu'uzé*

<sup>11-12</sup> Tawamhã ãtizotiza ãma ãnhamra ré, ma tô wi Pedru hã, ãzarina. Tawamhã zudezu'ô norĩ ãma tinhimirosa'rata na te te upai wa, wa tô danho'a tãma rowaihu'u. ãne tinhimirosa'rata na te te ã'upazé hã. ãtizotiza u wisi wamhã, ma tô aré zudezu'ô norĩ me 're sa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ me hã. Tawamhã ãsarina si ma duré aibã norĩ hã aihutu, Ti'aduhu hawimhã. Ta norĩ hã ma tô te te sima 're wẽ za'ra, Wanhib'apito zazei'wa norĩ zudezu'ô hã, sihãiwata nhihãri ré si 're nomro mono da, tawapsi sizudezu za'ra da. Tawamhã zudezu'ô norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahãimana za'ra mono nherẽ, ma tô Pedru hã tiwi sisawi za'ra, oto dasiré 're sa tô mono da. E marĩ wa. Zudezu'ô norĩ siré 're sai u'ãsi mono wa, te te siwi wẽ'ô za'ra ô'umnhasite, wẽ ãsihutu norĩ hã. <sup>13</sup> Tawamhã Pedruhu ne dazadamnhasi te, te oto ãsiré zudezu norĩ hã tiwi sisawi za'ra, zudezu'ô norĩ wi, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahãimana za'ra mono nherẽ. Banabéhé zama ma tô dazadamnhasi te, tiwi sisawi za'ra. <sup>14</sup> ãne na ma tô Pedru norĩ hã tinhimirosa'rata na upa za'ra, zudezu'ô norĩ ãma. Tô sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si oto dama 're hãimana za'ra mono ô di, Pedru norĩ hã. ãne wa tô ãma waihu'u za'ra. Taha wa, wa tô Pedruhu ma tinha, uburé Wanhib'apito zazei'wa norĩ nho'a, ãne: "A hã zudezu nherẽ, ma tô zudezu'ô norĩ siré 're asai mo aré, a hã zudezu'ô 're aihãimana mono newa. E niha ma tô bété oto tiwi asisawi za'ra, zudezu'ô norĩ wi, a'ã sizudezu za'ra da, ãsazei'wa norĩ hã." ãne wa tô tãma tinha.

<sup>15</sup> Wa norĩ hã zudezu na wa tô wapoto ni. Zudezu'ô na wapoto ô di, siwa'ru 're ãnomro mono norĩ ne. <sup>16</sup> Wa norĩ hã wa tô oto marĩ hã waihu'u ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'awêsãmri mono zém na hã. Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dawasédé hã te te da'ãma 're ã'ab'madã'ã mono ô zéb zarina, te oto te te 're da'awêsãmri. Taha zarina, dawasété 'ru te, te te dahã za'ra ô di za, rob'rãsutuzéb ãma hã. ãsimiroti na Mozési te te ãrob'ui'ére 'rata zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're apari mono ô di za, dawasédé hã. ãne na wa tô oto waihu'u ni, wa norĩ hã. <sup>17</sup> Taha wa, Cristu Zezusi hã wa tô wasina umnhasi za'ra ni, taha zarina si wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã tô mono da, tawapsi te te 're wa'awêsãmri mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. ãsimiroti na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherẽ,

taha zarina te te dama 're awaihu'u mono ò di za, dawasédé te te da'âma 're ì'ab'madâ'â mono ò na. Taha wa, wa norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, wa te 're ìrob'manharî mono zém na wa te 're 'madâ'â mono ò di oto, taha zarina wawasédé hã te te wa'âma 're ì'ab'madâ'â mono ò zéb zarina, te te 're wa'awêsâmri mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Wa norî hã Cristu, Danho'reptui'wa na wa tô wasina saze ni, taha zarina si wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da, tawapsi te te 're wawêsâmri mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ìsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina wa te 're ìrob'manharî mono zém na, wa te 're 'madâ'â mono ò di oto, taha zarina, te te wanho'reptu dai ò wa. ãne wa, ma tô ni'wam norî hã wama nharî za'ra, zudezu norî hã, wanhimirosa'rata na wa te âma upa newa, aimawi na. E niha tawamhã. Cristu te te wama ìwaihu'uzéb zarina, wanhimirosa'rata na wa te âma upai 'wa'âhã, te aré Cristu hã wanhowa âma upa na'rata, te te wama ìwaihu'uzém na hã. E tô sena, ma tô Cristu hã wanhowa âma upa na'rata. Mare di. Te te âma upai waihu'u ò di. Robaba uptabi di. <sup>18</sup> Wa hã wa oto te dama 're awaihu'u u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, da te 're rob'manharî za'ra mono nherê, taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono za te te 're ìda'anho'reptui mono ò na. Tawamhã nimahã na ìnhimirosa'rata na te saprî wamhã, wa za tô tâma âma upa. Tawapsi ìwê'õre di za. <sup>19-20</sup> ãne te aré ìnhimirosa'rata 'rada hã ìma 're hâimana: 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina te 're rob'manharî mono wamhã, taha zarina si ìwasédé hã te te ì'âma 're 'madâ'â mono ò di za. Tawapsi te za oto te te 're ìwêsâmri. Taha zarina ìwasété 'ru te, rob'râsutuzéb âma te te ìzâri ò di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ãhãna ìnhimirosa'rata 'rada hã te oto ìza'u 're simi'wara. Ta hã wa tô oto rême pese ìsipara, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma ìwaihu'uzéb uwaibaba si 're ìmorî da. Zezu Cristu, wedepo'o nnonhi'râmi na dá'â wa, ìsiré ìdâ'â ne, ìsi'uihã na te ìsima 're ìrosa'rata mono zém na 're ìhâimana mono ò di oto, Cristuhu si oto ìpê'ê 're, 're hâimana mono wa, 're ìwada'uri wê mono 'wa da hã. Cristu hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. Ta hã te te 're ìzawi pese mono wa, ma tô ìzada sisõ, ìzada dá'â da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra umnhasi sina, wa oto 're ìhâimana. <sup>21</sup> Wa hã te ìsiwi 're wê'õ mono ò di oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìzawi pese mono zé hã, Cristu te te ìwa'âbâzém na dazada ìdâ'ázém na hã. Taha wa, ìsi'uihã na ìsisõ'reptu dai ò wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina te 're ìrob'manharî mono zém na, te 're ab'madâ'â mono ò di oto, taha zarina, ìwasédé hã te te ì'âma 're ab'madâ'â tô mono da, te te 're ìwêsâmri mono da oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Dasi'uihã na dasisõ'reptu dai ò wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, da te 're rob'manharî za'ra mono nherê, taha zarina te te dama 're apari mono ò di dawasédé hã, da te 're ìmanharî za'ra mono zé hã. ãne 'wa'âhã, aré marî dai ò di, Zezu Cristu dazada ìdâ'ázé hã. Taha wa, te oto ìsiwi 're wê'õ mono ò di, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìzawi pese mono zé hã, Cristu te te ìwa'âbâzém na, dazada ìdâ'ázém na hã. Mare uptabi di. ãne Pedruhu ma, te ìrowaihu'uzé hã.

### 3

*'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'awêsâmri mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Darasiza nhihudu norî, e niha te rosa'rata waihu'u âna 're anomro aba mo. Zezu Cristu hã wedepo'o nnonhi'râmi na wazada ìdâ'ázém na, wa tô te aima âma 're rowasu'u pese za'ra wa'wa aré. E 'wa hã ma tô

aiwi udá za'ra wa'wa, taré waihu'u zawã za'ra wa'aba da. <sup>2</sup> Ma'ãpé we ïma waihu'u za'ra wa'aba. E marĩ wa, ma tó 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipê'ëzani hã we aima sômri za'ra wa'wa, aipê'ë 're. E ïsimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, 're ïrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tó we Tipê'ëzani hã aima sômri za'ra wa'wa. Mare di. E Zezu Cristuhu wasu'uwê hã aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, tó sena ïwasu'uwê na asina 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma tó we aima sômri za'ra wa'wa. Taha wa, ma tó we Tipê'ëzani hã aima sômri za'ra wa'wa tó, aipê'ë 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono da oto. <sup>3</sup> E niha bété rosa'rata waihu'u ãna, te oto 're anomro aba mo. 'Re ïhâimana u'âsi mono, Tipê'ëzani te te aima ïsômri za'ra wa'aba zarina, ma tó aihâimanazép tém na ãma ïsãna'rata za'ra wa'wa, ïwê na. E niha te bété oto 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo asi'uihá na, asina uwaimrami za'ra wa'aba da newa, asisô'reptu za'ra wa'aba zé hã. <sup>4-5</sup> E taré ma tó ïwê hã asina 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba ãna. 'Re ïhâimana u'âsi mono si, ma tó we Tipê'ëzani hã aipê'ë 're aima sômri za'ra wa'wa. Ma tó duré marĩ dama ï'manharĩ waihu'u'ô hã te te aima 're 'manharĩ wê za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. E marĩ wa. E ïsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wa. Mare di. Taha zarina' ô di. Zezu Cristuhu wasu'uwê hã aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, Cristu Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, ma tó we Tipê'ëzani hã aima sômri za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha zarina si, ma tó duré marĩ dama ï'manharĩ waihu'u'ô hã te te aima 're 'manharĩ wê za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na.

<sup>6</sup> Tane Abra'ã hã. Ta hã ma tó 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi pese, te te tãma ïropisutuzé za te te tãma ãma ï'uwaimrami na hã. Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tó te te 're wêsãmri, Abra'ã hã. Duréihã ãne Abra'ãhã wasu'u na ma tó rob'ui'éré ïbaihá na, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. <sup>7</sup> Tawamhã Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, simisutu Abra'ãhã nhihu'u na, te za oto te te 're da'anhisi, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ãne hã wa tó aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da asina. <sup>8</sup> Zahadu romhã uptabi nheré, ma tó zudezu'ô norĩ ãma sima rotĩ, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ãne ïsimiroti hã: Zudezu'ô norĩ hã, Cristu Danho'reptui'wa na te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma zama te za duré tãma 're ïrowê za'ra mono zéb da hã te te tãma 're apisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ïwasédé hã te te oto ãma 're ï'ab'madã'ã mono ô zéb zarina, te za te te 're awêsãmri. Taha zarina dawasété 'ru te, te te ahã za'ra ô di za, rob'rãsutuzéb ãma hã. ãne ïsimiroti hã zudezu'ô norĩ ãma hã. Taha wa, ma tó ãne Abra'ãhã ma waihu'u siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã: "Aima te ïropisutuzém na asina ïzazei pese zéb zarina, wa za dama 're ïrowê za'ra mono zéb da hã te dama 're apisutu, daro mono bâ." ãne ma tó ïwasu'uwê na romhã ré ãma po're pu'u siro. <sup>9</sup> Abra'ã hã ma tó 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te sina 're sazei pese, te te tãma ïropisutuzém na. Taha wa, rowê te te tãma ïpisutuzéb zarina, ma tó rowê uptabi na 're hâimana. Tane duré Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're saze za'ra mono wamhã, Abra'ãhã ma te te ïpisutu ne, te za dama 're ïrowê za'ra mono zéb da hã te te dama 're apisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

<sup>10</sup> Tane nheré, ïsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, da te 're ïrob'manharĩ za'ra mono zém na 're danhopré mono wamhã, taha zarina, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're da'anho'reptui mono da newa, e niha te za tawamhã

dama 're romhâimana za'ra. Õne haré, ĩsimiroti mono bâ da te dasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono õ wa, te za tô te te siwi 're da'awê'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duréhã ma tô âne na rob'ui'ééré ni:

“Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, taha na rob'ui'ééré hã te ĩbaihã na dama 're hâimana, da te dasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono da. ãne zarina, ĩsimiroti mono bâ, da te dasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te siwi 're da'awê'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.”

Ãne ma tô âhã wasu'u na rob'ui'ééré, ĩsadowa wasu'u'wa hã. <sup>11</sup> E âne te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã: “Ĩnhimiroti na rob'ui'ééré 'rata zarina, 're ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te ai'âma 're ab'madâ'â aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. Wa za oto te 're ai'awêsâmri 'wa. Taha zarina, aiwasété 'ru te, te aihã za'ra wa'aba õ di za.” E âne te za te te dama 're awaihu'u. Mare di. Duréhã ma tô âne na rob'ui'ééré ni:

“Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, dawasédé hã te te da'âma 're ab'madâ'â mono õ di za. ãne wamhã, te za rowë uptabi na 're dahâimana u'âsi za'ra.”

Ãne na da te âma rob'ui'ééré wa, wa tô waihu'u za'ra ni tô. <sup>12</sup> Duréhã ma tô duré âne na rob'ui'ééré ni:

“Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, da te dasina tâma âma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wamhã, rowë uptabi na te za 're dahâimana u'âsi za'ra.”

Ãne ĩwasu'u na rob'ui'ééré hã. Tane nherë, Cristuhu wasu'u zô, te zahadu 're rob'éé, Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, dama 're ĩrowë za'ra mono zéb da hã.

<sup>13</sup> Wa norĩ hã wa te dame wasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ. Taha wa, te aré siwi wa'awê'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawapsi wawasété 'ru te, te aré wahã za'ra. Tane nherë, te te 're wahã za'ra mono tõ da, ma tô Cristu hã wë nherë, wazada sisõ, wa'upana 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te azâri da. Taha na ma tô wa'awa'â, Cristu hã. Duréhã ma tô âne na âma rob'ui'ééré ni:

“Ni'wa hã wasété uptabi wa, te za dasiwi wĩrĩ ni. Taha pari, wede na te za dasiwi sasõmri ni, da te âma waihu'u za'ra da, wasété uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwë õ na.”

Ãne ĩwasu'u na rob'ui'ééré hã. Tawamhã âma ĩrob'ui'éérézéb zarina, Cristu hã wë nherë, wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o ré, ma tô siwi wë'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa'upana ma tô azã, wasété õ nherë. <sup>14</sup> ãne ma tô Cristu Zezusi hã wa'awa'âbã pa. E marĩ da. Simisutu ĩsib'a'uwë oto 're wanomro mono wa, zudezu'õ norĩ ma zama, ĩwë na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma âma 're a'uwaimrami mono da, Abra'ãhã ma te te ĩropisutuzéb zarina, duré wahãiba mono bâ wapë'ë 're, Tipë'ëzani hã te te wama 're anhomri mono da, te te wama ĩropisutu za'ra zéb zarina, Zezu Cristu hã Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u, Abra'ãhã ma ĩwë na te te tâma ĩropisutuzém na rowasu'u me*

<sup>15</sup> ĩsisânawã norĩ, âne wa za oto aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na. Áté ni'wam norĩ hã te za marĩ ĩwë na sima roti zahuré. Tawamhã tô seña za te te sima âma ĩ'uwaimrami zahuré pibu ma, te za danho'a rob'ui'ééré zahuré twhisi na, da te âma waihu'u zahuré da. Taha parimhã, te te sima âma uwaimrami zahuré tõ da, ni'wa

hã te te tiwi ãsizãri zahuré da hã, mare di. Duré, ni'wa hã tinhimiroti na te te ãma 'rãhipa zahuré ô di za. Ma tô ãma sisazei pari zahuré. <sup>16</sup> Tane Abra'ãhã ma, ãsipai u ãsihudu na zama, 'Re ãhãmana u'ãsi mono te te ãropisutuzé hã. ãhã wasu'u na, da te ãma rob'ui'éré wamhã, ãsihudu nori hã da te wasu'u za'ra ô di. ãsihudu nori hã da te wasu'u za'ra 'wa'ãhã, te aré ãsihudu ahã na wasu'u ni. ãsihudu misi, te wasu'u. Ta hã Cristu. <sup>17</sup> Wa za oto aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, te aima ãma ãsimir'é é aba zém na. 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã ma tô Abra'ãhã ma ãwê na ropisutu. Tô sena te te tãma ãma uwaimrami da, ma tô tãma siwasu'u. Taha pari, te te tãma ãropisutuzém na hã ma tô da'ãma tiwahub ahã uptabi, 430 na. Tawamhã ma tô tinhimiroti mono bâ dama waihu'u 'rata. E taha wa, ãwê na te te dama ãma uwaimrami ô di za, Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzém na hã. E taha wa, te za tinhimiropisutu na ãma sapri, te te dama ãma uwaimrami tô da. Mare di. Te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami u'ãsi, Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzéb zarina. <sup>18</sup> Abra'ãhã ma, ãwê na te te tãma ropisutu wa, taha zarina ma tô ãma tãma uwaimra. Tane ãwê na te te dama ropisutu wa, taha zarina si, te za tô te te ãma dama 're a'uwaimrami, sô 're simipari mono ãna, marĩ na ãsimiroti hã a'ã da te dasina tãma ãma 're ã'uwaimrami za'ra mono zéb zô.

<sup>19</sup> Abra'ã hã 're hãimana mono ré, ma tô ãwê na tãma ropisutu siro 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã, ãsipai u ãsihudu ma, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da. Abra'ãhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã. E marĩ da. Dawasété na 're danomro mono wa, 'Re ãhãmana u'ãsi mono ma, dawasété na 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da. Taha da, ma tô tinhimiroti hã dama waihu'u. Abra'ãhã nhihudu, ti'ai u we ãmorizéb u si, te za pire na 're hãimana, 'Re ãhãmana u'ãsi mono nhimiroti zarina, zudezu nori te te 're ãrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã. 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u mono da, ma tô tinhimiroti na rob'ui'éré hã hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa nori ma tisô, aibã ma te te siwi sômri da, ãsipai u. <sup>20</sup> Ni'wa hã ti'ai ãma si'uihã na tinhimiroti hã te te dama waihu'u wamhã, ni'wa hã ãsãna'remhã hãimana ô di, ãsimiroti hã te te dama ãwaihu'u da hã. Tane 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã. Si'uihã na ma tô Abra'ãhã ma waihu'u, ãwê na za te te tãma ãma 're ã'uwaimrami mono na hã.

*'Re ãhãmana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ãrob'ui'ééréé wasu'u*

<sup>21</sup> Abra'ãhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã. E taha wa, te te dama ãma uwaimrami ô di za ãwê na, Abra'ãhã ma, aré te te ãropisutuzéb zarina. Mare di. Te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami u'ãsi. Uburé marĩ hã ãsimiroti zarina, da te dasina tãma ãma 're ã'uwaimrami za'ra mono da hã, dama waihu'u za'ra 'wa'ãhã, 'Re ãhãmana u'ãsi mono te aré te te dama 're apisutu, rowé uptabi na 're dahãimana za'ra mono da. <sup>22</sup> Tane nheré, daro mono bâ te dawasété na 're danomro. Dasi'uihã na dawasété wi 're dasipizari waihu'u za'ra mono ô di tô. ãne, da te ãwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô 'Re ãhãmana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãma rob'ui'ééré. E marĩ da. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, tawapsi 'Re ãhãmana u'ãsi mono ãwê hã te te dama ãma 're uwaimrami mono da, te te dama ãropisutuzéb zarina.

<sup>23</sup> Bãdá ãwa waptã'ã ô ré, Zezu Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô ré hã, ãne aré dahãimanazé hã. 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã ma tô zudezu nori hã tinhimiroti 'rata na te te 're a'uwati,

Cristuhu wasu'uwẽ hã sô'awi te te wama waihu'u za'ra õ ré hã, Cristu Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ã'umnhasi za'ra mono zéb da hã oto. <sup>24</sup> 'Re daprédub za'ra mono õ ré, da'madâ'â'wa hã te te dama 're ãroti mono ne, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na te te 're wa'a'uwati aré, Cristu hã datẽme wei morĩ õ ré. Ta hã te we oto datẽme mo, te te dawa'âbâ da, Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ãsaze za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, taha zarina te te 're wa'awẽsãmri mono da oto.

<sup>25-26</sup> Ma tô oto bâdâ hã ãwa waptãrã, Cristu hã wa te wasina 're ã'umnhasi za'ra mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, wa te 're ãrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã, pire na wama 're hâimana za'ra mono õ di oto, Mozési te te âma ãrob'ui'éré hã. E marĩ wa. A norĩ wa'wa hã ma tô Cristu Zezusi hã Danho'reptui'wa na asina 're ãsaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto simisutu 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're anomro aba mo, aihĩni. <sup>27</sup> Ma tô duré â dawabzuri hã ã'manharĩ za'ra wa'wa, Cristu 're ãmorizéb na si oto âma 're anomro wẽ wa'aba mono da, simisutu Cristuhu nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa. <sup>28-29</sup> Taha zarina, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'aba'a waihu'u mono õ di, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, ãwada'uri zarina si, pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ hã, duré wada'uri ãna si'uihã na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã, aibã norĩ hã, duré pi'õ norĩ hã. Simisutu Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ãhã wa, ãwẽ na si, Abra'ãhã ma te te ãropisutuzéb zarina, te za ãwẽ na si te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, Aimagã 'wa hã.

#### 4

<sup>1-2</sup> ãne wa za duré marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'é na ãwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Áté ai'uté mama tô hã te 're 'maihâimana, 'watébrémi hã. Prédu wapsi, ãte hã za, ãmama hã dá'ã õ ré, tinhibrom na te te tâma âma ãropisutuzé hã. Tane nherẽ, uburé timama nhibrom ré, za 're hâimana mono nherẽ, prédu õ ré te za danhimarĩ ãna te te dama 're ãromhuri za'ra mono norĩ ne, 're hâimana. Te za a'ã da te dasiwi 're 'madâ'â, hâimana wẽ na 're hâimana mono zô. ãmama nhibro hã te za duré da te tâma 're 'madâ'â pese, 'watébrémi ma. ãne te za a'ã ã'ra hã 're hâimana, âma ãwahubzé hã bâdâ hã ãwa waptã'ã õ ré, ãmama tinhibrom na te te tâma ãropisutuzé hã. <sup>3</sup> Tane wa norĩ hã, ai'uté ne, roti tô sena wama ãwaihu'u pese za'ra õ zarina, wa tô aré 're wahâimana za'ra, roti da te wama 're ãwaihu'u 'rata za'ra mono zéb zarina. <sup>4</sup> Tawamhã bâdâ hã ma tô ãwa waptãrã oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ã'ra âma te te ãrotizéb zarina, ti'ai u we te te ãsatõrĩ da hã. We te te satõrĩ wamhã, ma tô pi'õ ma ã'ra hã podo oto, zudezu na. Zudezu na poto wa, pire na ma tô tâma 're hâimana, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozésihi ma te te 're ãwaihu'u mono hã. <sup>5</sup> E marĩ da, ma tô ã'ra hã we satõ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da, ãsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, wa te 're ãrob'manharĩ za'ra mono na 're ãwanhopré za'ra mono norĩ hã te te wa'awa'âbâ da, ma tô we satõ, wa'âma 're 'ra za'ra mono da oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

<sup>6</sup> Tawamhã ã'ra oto 're ãwanomro mono na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tô we ã'ra pé'ézani hã te te wama 're anhomri, wapé'ẽ mono bâ wama 're hâimana za'ra mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã



Wamama na, wa te 're sisi za'ra mono da oto. <sup>7</sup> Taha wa, robzei'õ na danhimiwada'uri zarina si, dapawa'âbâ âna 're ìhâimana za'ra mono nori ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra si, te oto 're anomro aba mo. ãne wa, uburê marî wê na ti'ra nori ma, te te ìropisutuzéb zarina, te za tô te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

<sup>8</sup> Zudezu'õ nori, aima sa'rese za'ra wa'aba õ di aré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô ì'upana aimawi nhimiwada'uri na 're aihâimana za'ra wa'aba mo danhimiwada'uri zarina si, pawa'âbâ âna 're ìhâimana za'ra mono nori ne, robzei'õ na. <sup>9</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô oto Aimama na asiwi ìwaih'u za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di oto. Taha nhipai u, ti'ra na te te oto sina ai'awaihu'u aba wa, aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di. ãne wamhã, e niha te za bété apâ aipizari za'ra wa'wa, asimizazezéb 'rata u, taha zarina asina uwaimrami za'ra wa'aba õ nherê, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã, duré taha zarina rowê si aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ nherê. E niha te za bété asima ìwê za'ra wa'wa, danhimiwada'uri zarina si pawa'âbâ âna 're ìhâimana za'ra mono nori ne, apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, robzei'õ na. <sup>10</sup> Bâdâ ìpire hã marî 'manharizéb da hã, te oto zudezu nori zarina 're ìmadâ'â za'ra wa'aba mo, a'amo zama, wahub zama. <sup>11</sup> ãne wa, wa ai'âma 're ìhâtâ'â za'ra wa'wa. E marî wa. Wanhib'apito wasu'uwê na 're ìsiwasutu wê mono nherê, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, e taré te za 're hâimana.

<sup>12</sup> Ìsisânawã nori, wa hã zudezu nherê, ai'rata ìnhamra aba ré, wa tô zudezu'õ newa asine 're ìmorî 'wa. Taha wa, ma'âpé ìsine 're anomro aba mono. Atême amo ìmorî 'rata aba wamhã, marî hã ìma 'manharî wasété za'ra wa'aba õ di, ìhâiba na hã. <sup>13</sup> ìhâzé si ì'âma watobro wa, wa tô ai'rata ìnhamra za'ra wa'wa. ãhã wa, wa tô Zezu Cristuhu wasu'uwê na aima rowasu'u na'rata za'ra wa'wa. ãne na ma tô ì'âma ìwaih'u za'ra wa'wa aré. <sup>14</sup> Tawamhã ìhâzé ré, atême ìwisi za'ra wa'aba nherê, ìhâzé wa, asiwi ìwê'õ za'ra wa'aba õ di. Mare dî. Hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wê na asiwi ì'âri aba ne, niha wamhã, Cristu Zezusi, wê na asiwi ì'âri aba ne, ma tô wê na asiwi ì'âri 'wa. <sup>15</sup> E niha bété oto ãhãna hã. Aré aima 're rowê za'ra wa'aba mono di, ai'rata ìnhamra aba wa. ãhã wa, aima waih'u'u pese za'ra wa'aba 'wa'âhã, te aré ato hã ìsani za'ra wa'wa, ìma sômri za'ra wa'aba da, ato hã. <sup>16</sup> E niha te bété oto ãhãna hã ì'âma ìrosa'rata za'ra wa'wa. E aiwê'õ wa'aba 'wa na si, te za oto ì'âma ìrosa'rata za'ra wa'wa, rowasu'u tô sena na si te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherê.

<sup>17</sup> Aibã nori, aimawi rowasu'u wa nori hã te sima aiwê za'ra wa'wa, ta nori nhimirowasu'u si asima 're wê za'ra wa'aba mono da, tô sena tinhimirowasu'u wê na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da newa. E marî da. ìnhimirowasu'u nhiti, asina 're aipahã za'ra wa'aba mono da ìtême, ìnhimiroti nhipai u, õ nori nhimiroti si asima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono da oto. <sup>18</sup> Roti ìwê na si, da te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, da te dasima 're aiwê za'ra wa'aba mono wamhã, ìma wê di tô, ai'rata ìnhamra aba ré, duré ìhâiba za're'ra zama. <sup>19</sup> Ì'ra nori, ìma asawi pese za'ra wa'aba nori hã, pi'õ tiwasã te te 're ìsépata za'ra mono ne, wa tô wa hã ìpê hã te ai'âma 're sépata za'ra wa'wa, Zezu Cristu 're ìmorizém na 're anomro aba mono õ wa. ãma 're anomro wê wa'aba mono wapsi, ìma rowê di za. <sup>20</sup> ãhãna ai'âma ìhâtâ'â za'ra wa'aba di. ãhã wa,

ĩnhimirosa'rada hã ahâ di, ai'ãma za'ra wa'aba hã. Ai'rata ãhãimana za'ra wa'aba neza, ãwaimri te oto aima rowaihu'u za'ra wa'aba da.

*Sara norĩ wasu'u hã, Adaha wasu'u me*

<sup>21</sup> Uburẽ õ nherẽ, ma tũ asima ãwẽ za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina si 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. E aima waihu'u za'ra wa'aba õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wasu'uwẽ hã, Abra'ãhã 'ra norĩ ãma hã. <sup>22</sup> ãne ta norĩ wasu'u na, rob'ui'éré hã: Abra'ãhã 'ra norĩ hã, maparane aibã hã. ãmorĩ'rada hã Adaha 'ra, ãwada'uri zarina si pawã'ãbã ãna 're ãhãimana mono 'ra. Durẽ ãhãiba amo hã Saraha 'ra hã wada'uri ãna 're ãhãimana mono 'ra, te 're hãimana. <sup>23</sup> Dasi'uihã na dahãimanazém na 're ãda'ra za'ra mono na ma ã'ra hã tãma podo, romhuri'wai ma. Abra'ãhã 'ra hãiba amo hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãropisutuzéb zarina, ma ã'ra hã tãma podo, wada'uri ãna 're ãhãimana mono ma hã, Saraha ma. ãne Abra'ãhã 'ra norĩ wasu'u hã. <sup>24</sup> Marĩ te te ãwasu'uzé hã, te pi'õ norĩ hã wasu'u zahuré. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima da'ãma ãrotizé hã te pi'õ norĩ wasu'u zahuré. Maparane te te sima da'ãma ãrotizé hã. ãmorĩ'rada hã Sina'i na étẽ 'rãihã nhisi ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima da'ãma ãrotizé. Ta hã, Ada te wasu'u. Adaha 'ra hã ma tũ tina zabãdã danhimiwada'uri zarina 're hãimana, robzei'õ na. Tane Sina'i ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te te sima da'ãma ãrotizém niwĩ 're ãdanomro mono norĩ hã, Adaha 'ra ne, danhimiwada'uri zarina pawã'ãbã ãna 're ãdahãimana za'ra mono ne, te robzei'õ na 're dahãimana za'ra, ãhãna hã. <sup>25</sup> Arabiza na daza'ru nhisi ãma, Sina'i na étẽ 'rãihã nhisi hã, Ada te wasu'u. Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi, Ada te durẽ wasu'u. E marĩ wa. Zeruzarẽ 're, 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã danhimiwada'uri zarina, dapawã'ãbã ãna 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ne, te robzei'õ na 're dahãimana za'ra. <sup>26</sup> ãnei õ di, Zeruzarẽ ãhãiba amo hã, hãiwa ãma 're ãsa mono hã. Rowẽ na si, te ãwa 're dahãimana za'ra. Zeruzarẽ hã hãiwa ãma 're ãsa mono hã, wana Sara hã te wasu'u. <sup>27</sup> Durẽihã, ma tũ pi'õ ã'ra õ na ãma romnhimiré'é 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Zeruzarẽ 're, 're ãhãimana za'ra mono norĩ ãma. ãne te 'mahã:

"Pi'õ, ai'ra hã niwa aima 'maipoto õ nherẽ, ma'ãpé 're atoi u'ãsi mono,

aipé'ẽ 're. Aimro hã te te airẽme nherẽ, ai'ra ahã di za. Pi'õ timro ré, 're ãsãmra mono zém nhipai u, ai'ra ahã di za. Taha wa, te za rowẽ te, 're atoi u'ãsi mo."

ãne te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã 'ri nho'u hã 'mahã.

<sup>28</sup> ãsisãnawã norĩ, ãhã wasu'u zarina, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Izati hã ma tũ podo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzéb zarina. Tane te te tãma ãropisutuzéb zarina, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. <sup>29</sup> Abra'ã hã 're morĩ ré, ma tũ Izatihi ma nharĩ wasété, dasi'uihã na dahãimanazém na 're ãda'ra za'ra mono na ãpodo hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ézani, te te ãpawaptozbém na ãpoto ma, ma tũ nharĩ wasété. Tane durẽ ãhãna hã te za 're romhãimana. <sup>30</sup> E niha tawamhã duréi wasu'u na rob'ui'éré hã. ãne ãwasu'u hã:

"ã'ra ré satõrĩ, pi'õ hã romhuri'wa hã. ãmama, tinhibrom na tãma ãma sipo'o zahuré õ di za, danhimiwada'uri zarina 're ãhãimana mono õ 'ra me."

ãne ãwasu'u na rob'ui'éré hã. <sup>31</sup> ãhã wa, ãsisãnawã norĩ, wa za oto marĩ hã ãwasu'u na waihu'u za'ra ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Adaha nhihudu na te te 're wa'anhisi mono õ di za oto, danhimiwada'uri zarina 're ãmorĩ

nhihudu, 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. Mare di. Danhimiwada'uri zarina 're ĩhâimana mono õ nhihudu, 're ĩwahâimana za'ra mono na, te oto te te 're wa'anhisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Saraha nhihudu uptabi na. Taha wa, wa norĩ hã wama 're rowẽ uptabi za'ra mono di oto.

## 5

*Wanhib'apito ãma rowẽ na 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Zezu Cristu hã ma tô wa'anho'reptui pa, rowẽ na ãma 're wahâimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na, 're wanhopré mono õ di za oto, taha zarina te te 're wa'anho'reptui mono õ wa. ãne wamhã, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ wi 're asiptete za'ra wa'aba mono za, ĩsimiroti na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, apã robzei'õ na 're anomro aba mono tô da.

<sup>2</sup> Ma'ápé asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã Paru, marĩ hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Da te 're asihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mono da, asizudezu za'ra wa'aba da, asina dazaze za'ra wa'aba wamhã, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa, e niha za tawamhã. Cristu hã wazada dâ'â nherẽ, te te 're wa'anho'reptui mono da, taré te za 're sa'wari, asada idâ'â za'ra wa'aba zé hã. <sup>3</sup> Wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. Ni'wam norĩ hã da te sihâiwata nhihâri za'ra da, te te sina dazaze za'ra wamhã, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, e niha te za tawamhã 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. Danhihâiwata nhihâri siré, te za õne haré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're awẽ'õ tô mono da. <sup>4</sup> Zudezu norĩ ne, ma tô 'rãwi 're asi'mai'madâ'â aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ wa, te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina aiwasété 'ru te, te te aihã za'ra wa'aba tô da, rob'rãsutuzéb ãma hã. ãne taré 'mairosa'rata aba wamhã, ma tô Zezu Cristuhu wi asina ai'maipahã wa'wa, asimirosa'rata na. ãhã wa, ma tô 'rãwi asiwi ĩ'maiwẽ'õ wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã Cristu tidâ'ázém na, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã. <sup>5</sup> ãnei õ di, wa norĩ hã. Cristu Danho'reptui'wa na, wa tô wasina wa te 're saze za'ra. Taha zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra, rob'rãsutuzéb ãma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩwaihu'u za'ra zéb zô, wawasédé te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, te te 're ĩwa'awêsãmri mono zém na. ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra oto. <sup>6</sup> Simisutu Cristu Zesusihi nhib'a'uwẽ oto 're wanomro mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'aba'a mono õ di za, ĩsihâiwata nhihâri ré norĩ hã, ĩsihâiwata nhihâri õ norĩ me. Zudezu na duré zudezu'õ na 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã, te te oto 're wa'awaihu'u mono õ di za. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wanhimizawi pese na 're ĩwahâimana za'ra mono zém na si, te za oto te te 're wa'awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

<sup>7</sup> A norĩ wa'wa hã ma tô aré tô sena rowasu'u na 're anomro aba mo. E 'wa simirowasu'u hawi, ma tô sena rowasu'u na asima ãma apa za'ra wa'wa. <sup>8</sup> E asima ãma apa za'ra wa'aba da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono

hã aima waihu'u za'ra wa'wa, sima asô ìhârâ za'ra wa'wa hã. Mare di.  
<sup>9</sup> Ìrada hã wa za aima sadawa wahutu za'ra wa'wa, âne: “Ì'u'êtê wapuzé hã syryre na da te ahiri nherê, te za timapu, ì'u'êtê wapu hã.” Tane duré aimawi na, da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za da te âma 're ropé, rowasu'u senai'ô na hã. <sup>10</sup> Tane nherê, simisutu Wanhib'apito nhib'a'uwê 're wanomro mono wa, wa za te 're ai'umnhasi za'ra wa'wa, te aima ìwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, za apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono na. Aibâ hã dama pire na 're hâimana mono nherê, aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono wa, tâma 're rowê mono ô di za, ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si za te te azâri wa.

<sup>11</sup> Ìsisânawã norî, wedepo'o nnonhi'rãmi na Zezu Cristu dazada ìdâ'ázé hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, da te âma 're saze za'ra mono da. Taha wa, ma tô zudezu norî hã te te siwi 're ìwê'ô za'ra, ìmreme zarina te dama 're rowasu'u mono ô wa. Ta norî hã te duré taré te te dama 're ìwasu'u za'ra, danhîhâiwata nhîhâri wapsi, 're dasizudezu za'ra mono da, te dama 're awaihu'u mono newa. Âne zahadu zudezu'ô norî ma, te 're arowaihu'u mono 'wa'âhã, e te aré zudezu norî hã te te siwi 're ìwê'ô za'ra, te dama 're ìrowasu'u mono zém na hã. Mare di. Te te siwi 're ìwê'ô za'ra mono ô di aré âma. <sup>12</sup> Aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ìro'wa'rutu za'ra wa'aba mono norî hã, tinhîhâiwata nhîhâri siré, te za pé 're si're zani za'ra, wê te bâ.

<sup>13</sup> Ìsisânawã norî, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, rowê na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ìsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, 're ìrob'manharî za'ra wa'aba mono zém na 're asôpré wa'aba mono tô da, taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono dai ô wa. Tane nherê, rowê na 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wê te, marî ìwê'ô na aipê'ê 're, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, asina âma 're rob'manharî za'ra wa'aba mono ô di za. Âne te za oto 're anomro aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba zéb zarina si, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo asib'rata na, asimarî na zama, asimiroti na zama. <sup>14</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã ahâ uptabi nherê, simisutu haré te wasu'u, ìsimiroti hã âne: “Ma'âpé, 're dazawi pese za'ra wa'aba mono za. Marî ìwê na asima 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono ne, te za duré dama zama sô 're asôpré wa'aba mo.” Âne si ìsimiroti hã. <sup>15</sup> Tane nherê, abaze zahi 're ìsisimroi mono ne, asisada 're asiti'rui u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, asina asapa'a za'ra wa'aba ô di za.

*Wamama pè'èzani nhimiwada'uri zarina si, rowê na 're ìdanomro mono zém na rowasu'u*

<sup>16-17</sup> Wa norî hã marî ìwê'ô na âté 'râwi wapê'ê 're, wa za wasima wa te 're rosa'rata za'ra. Âne na te te sima 're wa'awê mono ô di, 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'èzani hã. Marî ìwê na si 'râwi wapê'ê 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono da, te za te te sima 're wa'awê. Tawamhã marî ìwê'ô na 'râwi wapê'ê 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, te za te te 're wa'a'uwati, 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'èzani hã, wa te wasina âma 're rob'manharî za'ra mono tô da. Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ma'âpé, 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'èzani nhimiwada'uri zarina si, 're anomro aba mono za oto. Tawamhã siwa'ru marî ìwê'ô na aipê'ê 're asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherê, asina 're rob'manharî za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>18</sup> Âne 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'èzani nhimiwada'uri zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba

mono wamhã, ïsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina 're ïrob'manharĩ 'rata za'ra wa'aba mono zém na, 're asôpré wa'aba mono ô di za oto, taha zarina 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono dai ô wa.

<sup>19</sup> Dasi'uinhã na danhimirosa'rata wasété zarina 're ïdanomro mono zé wasu'u hã, wa tô waihu'u za'ra ni. Âne te 're danomro wasété. Siwa'ru te tiwasédé hã pi'ô na te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, aibã na zama. Siwa'ru te dasina 're dahâimana za'ra. Danhiséb âna, te marĩ ïwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. <sup>20</sup> Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono upana, te romhãiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra. Te duré tâma 're damreme zusi. Duré abzé 'manharĩ'wa, te 're danomro. Duré te 're dasi'ruiwapari za'ra. Te duré 're dasisada'âbã za'ra. Duré marĩ na te 're dasi'ruiwapari za'ra. Dasi'aba'ré na te 're dazahi za'ra. Duré marĩ ïwê zô, te dasima si 're danhopré. Te duré 're dasirême za'ra, 'rãwi dasi'rata 're dahâimana za'ra mono tô da. <sup>21</sup> Marĩ na te 're dasisô'ru za'ra. Duré da'rã siwamnarĩ na te 're dahâimana za'ra, âzézei'wa 're dahâimana za'ra mono wa. Datoĩ wasétére u, te 're dasi'rã'ôtô, siwa'ru da te 're âhuri mono da, âzé hã. Tane te duré 're hâimana, da te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono zé hã. Taha wa, wa za âma sahu, te aima ïwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Âne 're danomro wasété mono wamhã, hãiwa u, 'Re ïhâimana u'âsi mono u 're ïdanhisisi mono da hã mare di, Danhib'apito uptabi u, ïwê uptabi si, tinhib'a'uwê norĩ ma, te te tâma 're ï'anhomri mono da hã.

<sup>22</sup> Âne 're danomro wasété mono ô di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimiwada'uri zarina 're danomro mono wamhã. Te za da te 're dazawi pese za'ra. Duré dapê'ê 're datoĩ u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dapê'ê toi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dawara sina dasisada 're dazahi za'ra mono ô di za. Duré danhimizawi pese na te za 're dahâimana za'ra. Duré marĩ ïwê na te za dama 're danhoprub za'ra. Duré tô sena wa, ropisutu wê, te za da te dama âma 're rob'manharĩ za'ra. <sup>23</sup> Duré dawaimri te za dama 're dahâimana za'ra. Duré dawasété wi, dasina 're danhiptete za'ra mono sina, te za 're dahâimana za'ra. Âne 're dahâimana za'ra mono tô da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã robaba di. <sup>24</sup> Cristu Zezusihi nhib'a'uwê 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã, tiwasédé hã aré te te 're 'manharĩ ze za'ra mono nherê, duré tiwasété zô aré te te 're rowasutu za'ra mono nherê, 'rãwi te za te te siwi 're wê'ô pese za'ra, te te 're 'manharĩ za'ra mono tô da oto. <sup>25</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô wama tisô, wahâimanazép té hã ïwê hã. Taha wa, ma'âpé ïsimiwada'uri zarina si, 're wanomro wê wa'aba mono. <sup>26</sup> Danhipai u, wapire na 're wahâimana za'ra mono newa, 'rãwi wapê'ê na wasina 're wawata za'ra mono ô di za, da te wama 're nharĩ za'ra mono tô da. Duré wanhipai u, dapire na 're ïdahâimana za'ra mono na, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono ô di za.

## 6

### *Roti ïwê na 're ïdasipawaptob za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> ïsisânawã norĩ, âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Âté ni'wa hã te za tihâimanazém na upa. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimiwada'uri zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwaimri 're ïpawapto pese za'ra wa'aba mo, apã 're hâimana wê mono da, ni'wa hã. 'Re pawapto za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé 'rãwi a'â asina 're asôpré wa'aba mono za, a norĩ wa'aba zama, wa'rui'wa nhimiwada'uri zarina, aihâimanazém na 're upa za'ra wa'aba mono tô

da. <sup>2</sup> Marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé 're asipawapto pese za'ra wa'aba mono za, roti ìwě na si. ãne wamhã, Cristuhu nhimiroti wě 'madâ'â'wa te za tã 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>3</sup> Até ni'wa hã simiroti pire newa, te za 'rãwi tinhimiroti pire na 're si'madâ'â ze. ãne wamhã, 'rãwi te za tipě'ě na sima 're sadawa nhipese. <sup>4-5</sup> Romhuri hã te wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, wa te wasina 're ì'madâ'â pese za'ra mono da hã. ãne wa, wa za aihĩni 'rãwi wa te wasima 're rosa'rata pese za'ra, wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono da, wanhimiromhuri hã. Wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, wa za 'rãwi wapě'ě 're wasima 're wato za'ra. Danhimiromhuri hã wanhimiromhuri me aiwab õ na, wa te da'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za.

<sup>6</sup> Até ni'wa hã Zezu Cristuhu wasu'uwě na, te za te te 're aipawapto za'ra wa'wa. ãne wamhã, te za asimarĩ na tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo asa.

<sup>7</sup> Ma'ãpé ìwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ìhâimana u'ãsi mono wi, simani õ di za, dahâimana wě wa'rãmimhã, ìwě na te te dama ãma 're ì'a'uwaimrami mono da hã, duré dahâimana wasété wa'rãmimhã, ìwasété na te te dama ãma 're ì'a'uwaimrami mono da hã. ãhã wasu'u hã tã sena wa, senai õ na ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'rãwi aipě'ě 're asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tã da. <sup>8</sup> Danhimirosa'rata wasété zarina 're danomro u'ãsi mono wamhã, te za 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhiti 're dahâimana u'ãsi za'ra, rowě ìsi'utõrĩ'õ nhiti. 'Re ìhâimana u'ãsi mono pě'ězani nhimiwada'uri zarina si 're danomro mono wamhã, te za rowě ìsi'utõrĩ'õ ãma 're dahâimana u'ãsi za'ra, 'Re ìhâimana u'ãsi mono 'rata. <sup>9</sup> Taha wa, ma'ãpé wawa'a ãna marĩ ìwě na, wa te 're dapawapto u'ãsi za'ra wa'aba mono za, wa norĩ hã. Tawamhã bâdã ìwa waptã'ã wapsi, 'Re ìhâimana u'ãsi mono te te wa'ãma sima ìrotizé hã te za ìwa'rãmi marĩ ìwě hã te te wama 're anhomri. <sup>10</sup> ãne wa, wama ìwaihu'u pese zarina, wa za dahâiba mono bâ marĩ ìwě na, wa te 're dapawapto za'ra. Wa te 're ìdapawapto za'ra mono zém nhipai u, wa za wasiré ìsazei'wa norĩ hã marĩ ìwě na 're wasipawapto pese za'ra.

*Paru hã roti na te te ì'rãsutuzé wasu'u*

<sup>11</sup> ãhãta ìnhimi'ui'ééré ìsa'ětě na, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ìsi'uihã na ìnhib'rata na. <sup>12</sup> Ni'wam norĩ hã ma tã te te aima 're roti zadawa za'rěi'õ za'ra wa'wa, asihãiwata nhihãri ré, 're anomro aba mono da, tawapsi asizudezu za'ra wa'aba da. E marĩ da. ìsiré zudezu norĩ si ãma 're wata za'ra mono da, te te aima ìroti za'ra wa'aba zém na hã. Cristu wedepo'o nnonhi'rãmi na wazada dã'ã wamhã, ma tã wa'awa'ãbã pa. Tane nherě, taha wasu'u si te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di, ìsimirowasu'u na te te siwi 're wě'õ za'ra mono tã da, ìsiré zudezu norĩ hã. <sup>13</sup> Ta norĩ hã sihãiwata nhihãri ré, 're nomro mono nherě, uburé marĩ na 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. Tane nherě, ma tã te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, ìsimiroti zarina, aipibu pese na 're anomro aba mono da, ìrě 're anomro aba mono wa, tisiré zudezu norĩ ma, sina 're wata za'ra mono da, ìsimiroti zarina oto 're ì'aihâimana za'ra wa'aba mono na hã. <sup>14</sup> Tanei õ di, wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma si, wa za 're ìwata u'ãsi, wedepo'o nnonhi'rãmi na wazada ìdã'ã ãma. Taha wa, tiza'ozém na wazada dã'ã wa, ìwi 're ìdadã'ã za'ra mono ne, duré wa hã dawi ìdã'ã ne, ti'ai ãma danhimirosa'rata na 're ìhâimana mono õ di oto. <sup>15</sup> Danhãiwata

nhihâri ré si, 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã, marĩ dai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhihâiwata nhihâri âna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zama marĩ dai õ di, tâma hã. Dahâimanazép tém na, ĩwê na si oto 're dahâimana za'ra mono wamhã, taha si tâma wê uptabi di. <sup>16</sup> Ôhõ wasu'u zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, wa ĩsima te 're da'awê, rowê na 're danomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'âma 're ĩpê'êzé mono zéb zarina. Taha da, wa za da'âma te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ âma.

<sup>17</sup> Wa hã Zezusihi ma romhuri'wa, wa 're ĩhâimana, ĩsimiwada'uri na. Da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, ĩhâiba hã'êtê ré, 're ĩmorĩ wa, ĩpibui pese di, tâma ĩromhuri'wa 're ĩmorĩ na hã. Te te oto sahâri za'ra, aimawi tinhimiroti na te te ĩwi 're ĩro'wa're za'ra mono norĩ hã.

<sup>18</sup> ĩsisânawã norĩ, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, aihâiba za'ra wa'aba na hã, tâma asawi za'ra wa'aba wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Tane tô.

## ÉpÉzu norĩ

### ÉpÉzu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

### Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Paru hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ ma sômri za'ra, ÉpÉzu na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame ma tô Paru hã aré 're sãmra. Maparane ma tô âma tiwahu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono ré hã. Āma ronomro wapsi, ma tô ā ĩbaihâ na tâma âma rob'ui'éré za'ra, 'ri nho'ômo amoi hawi, dazazéb 're hâimana sirômo. Capituru 1-3 âma hã Paru hã ma tô dama waihu'u, Zezusihi zazei'wa norĩ hã misi haré simisutu 're ĩhâimana za'ra mono na hã, zudezu norĩ hã duré zudezu'ô norĩ zama, sina 're siwanhizari za'ra mono âna, Zezusi hã uburé zada dâ'â za'ra wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pé'ézani hã ĩpê'ê 're 're sãmra za'ra mono wa, aiwa. Capituru 4-6 âma ma tô duré dama waihu'u, 're danomro mono zép tém na hã. Ma tô duré tâma roti za'ra, damama norĩ ma hã, duré da'ra norĩ ma, duré damro norĩ ma hã, dama romhuri'wa norĩ ma zama, ĩ'uwaibaba tisiré norĩ ma, 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.

<sup>1</sup> Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩwězéb zarina. Taha wa, wa âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ÉpÉzu na 'ri nho'ômo nhisi âma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê, 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. A norĩ wa'wa hã ma tô ône u'â Zezusihi âma si 're anomro aba mo, aihâimana nhĩptete sina.

<sup>2</sup> Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi, âma 're anomro aba mono da.

*Cristuhu âma 're ĩdanomro mono norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho-prubzé wasu'u*

<sup>3</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sôpru uptabi di, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama hã. Ta hã Cristuhu âma 're wanomro mono wa, ma tô marĩ mono bâ wama 're sôpru, uburé marĩ wê na, hâiwa hawi. Taha wa, wama 're sôprub za'ra mono wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. <sup>4</sup> Ta hã tí'a te te poto ô ré, ma tô romhâ ré te te 're wa'apisutu siro, tĩnhĩb'a'uwê da, Cristuhu âma za 're wanomro mono wa, wawê uptabi na âma 're wanomro mono da, marĩ, wa te 're 'manharĩ wasété za'ra mono âna. Ta hã te te 're wa'apoto mono ô ré, ma tô romhâ ré te te 're wa'azawi pese. <sup>5</sup> Tâma rowê wa, ma tô wa'âma sima roti siro, wa'âma 're 'ra za'ra mono da, Zezu Cristu za te te ĩwawa'âbâzéb zarina. Te te sima 're wa'awê uptabi mono wa, ma tô âne sima roti siro, wa'âma za'ra. <sup>6</sup> Wamama hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô oto wa'âma uwaimrami wê za'ra, ĩ'ra tâma ĩsawi hã te te ĩwa'awa'âbâzéb zarina. Taha wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

<sup>7-8</sup> Cristu hã wedepo'o nnonhi'râmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô tidâ'ázém na wa'awa'â. Marĩ, wa te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã ma tô te te wama 're aparĩ, wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tō mono da oto. Āne wamhã, ma tô Wamama hã wa'âma uwaimrami



wě, sa'ětē na tâma 're hâimana mono wa, te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. <sup>9-10</sup> Te te da'âma sima ĩrotizé hã dama waihu'u pese âna ma tô dawi 're hâimana aré. Tane nherē, rosa'rata wē waihu'uzé hã sa'ětē na tâma 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma tô oto wama waihu'u za'ra, Cristu za te te da'âma tâma ĩ'uwaimramizém na. Tawamhã niwapsi bâdâ te te sima ĩpisutuzém na te za da'âma uwaimra, te te da'âma sima ĩrotizé hã. Tawapsi te za uburé tinhimipoto ma nharĩ za'ra, hâiwa âma, ti'ai âma zama, simisutu Cristuhu nhimiroti na 're dahâimana za'ra mono da, ta hã da'madâ'â'wai uptabi, dama 're hâimana mono wa.

<sup>11-12</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ na te te sima 're aroti mono wamhã, te za tô te te âma 're a'uwaimrami. Ta hã ma tô wa'apisutu siro, ĩsib'a'uwē 're wanomro mono da, Cristuhu âma za 're wanomro mono wa. Âne duréhã te te wa'âma sima ĩrotizéb zarina, ma tô wa'âma uwaimrami za'ra, danho'reptui'wa zô 're ĩwanhimipari 'rata za'ra mono norĩ ma, âma 're ĩwawata u'âsi za'ra mono zéb da hã.

<sup>13</sup> A norĩ wa'aba zama te oto wasiré Cristuhu âma 're anomro aba mo. Danho'reptui'wai wasu'uwē hã ma tô ĩwapari za'ra wa'wa, asi'uihã na. Tô sena Cristuhu wasu'uwē hã. Tawamhã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô Danho'reptui'wa na asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha zarina ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipē'ēzani hã we aima sômri za'ra wa'wa, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsib'a'uwē oto 're anomro aba mono na. Âne ma tô ai'âma uwaimrami wē za'ra wa'wa, te te dama ĩropisutuzéb zarina. <sup>14</sup> Tawamhã niwapsi te za uburé marĩ ĩwē hã te te wama 're anhomri, tizazei'wai mono bâ. Duré ĩsib'a'uwē 're wahâimana za'ra mono wa, te za rowasété hawi wa'awaihui pese. Tawapsi wama 're rowē za'ra mono di za. Âne tô sena za te te wama âma ĩ'a'uwaimramizém na, wa te âma waihu'u za'ra da, ma tô Tipē'ēzani hã te te wama 're anhomri. Taha wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

*Īsazei'wa norĩ ma, Paru te te ĩrowaptērēzé wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi*

<sup>15</sup> Aiwasu'u wē za'ra wa'wa hã ma tô we ĩtēme waptārã, Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono na, duré asiré ĩsazei'wa norĩ 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono na zama. <sup>16</sup> Taha zarina, wa õne u'âsi 're ĩto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'âma za'ra wa'aba. Duré tâma 're ĩmreme mono wamhã, aima za'ra wa'aba zama wa tô te tiwi 're rowaptērē u'âsi, hâiwa u ai'âma 're ĩpo're si'âri za'ra wa'aba mono âna. <sup>17</sup> Wamama hã waihu'u pese za'ětē dâ'â sina, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptērē u'âsi, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu hã Tipē'ēzani na te te aima 're sômri u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré Wamama hã ĩhâimanazém na 'râwi 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu 'madâ'â'wa hã. <sup>18-19</sup> Wa hã wa ĩsima wē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, duré rowē uptabi zô te te ĩ'aipisutu za'ra wa'aba zé wasu'u hã, 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ ĩwē uptabi na wama 're ĩsôprub za'ra mono zéb da hã tinhib'a'uwē norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, taha wasu'u zama 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ĩsima aiwē za'ra wa'wa. <sup>20</sup> Wa duré aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptērē u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'u pe hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tiwaihu'u pese na ma tô Cristu hã ab're hawi hâiwa'utu, dâ'â nherē. Taha pari, ma tô pisutu, pire na ĩsimire niwĩ 're

sāmra mono da, hâiwa āma. <sup>21</sup> Tame te pire uptabi na dama 're hâimana, pire na hâiwa āma 're ihâimana za'ra mono norī ma, duré tame siptete na 're ihâimana za'ra mono norī ma zama. Ti'ai āma duré hâiwa āma zama tipire na te te āma wabzu za'ra ô di, dama ipire za'ra norī hâ. Ône u'â te za tipire na te te 're da'a'rânhpai u'âsi. <sup>22-23</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono hâ ma tô Cristu hâ pisutu, dama pire na 're hâimana mono da, ĩsimipoto mono bâ. Ma tô duré Cristu hâ pisutu, ropâ tinhib'a'uwē norī 'madâ'â'wa da, ôhō si uburé Danhib'apito dama 're hâimana mono wa. Wahâiba hâ misi nherē, wahâiba na marī mono bâ wama 're ihâimana za'ra mono ne, te Cristuhu hâiba wasu'u, ĩsib'a'uwē norī hâ. ĩsib'a'uwē norī hâ tâma 're hâimana za'ra mono wa, marī zô tiwi 're rowaptâ'â mono ô di, Cristuhu wi hâ. Ta hâ te ropâ 're hâimana u'âsi, uburé marī hâ 're ihâimana za'ra mono zéb da hâ, ĩsadawa para.

## 2

*Dapē'ē 're dadâ'â u'âsi 're ĩdanomro mono zém hawi, danho'reptuzé wasu'u*

<sup>1</sup> Duréhã a norī wa'wa hã aipē'ē 're, 're atâ'â za'ra wa'aba mono ne, te 're anomro aba mo aré, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na 're anomro aba mono ô wa, duré aiwasédé hã 're 'manharī za'ra wa'aba mono wab zama. <sup>2</sup> ĩsazei'ô'wai hâimanazém na ma tô aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, wa'uburé norī nhib'apito nhimiroti na zama. Hâiwa nho're āma te ta norī hã 're hâimana za'ra. ĩsimiroti hã tâma pire za'ra di, ĩpo're'ô norī ma hã. Taha wa, te ta norī hã ĩsimiroti na si 're nomro, 'Re ihâimana u'âsi mono wapari'ô'wa norī hã. <sup>3</sup> Tane wa norī hã wanhimirosa'rata wasété zarina, wa tô aré 're wanomro. Wa te wasima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, wa tô aré wa te wasima āma 're uwaimrami za'ra. Āne 're wahâimana wasété za'ra mono wa, te aré dazu wahâ za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

<sup>4-5</sup> Tane nherē, wawasété na 're wanomro mono wa, 're ĩwadâ'â za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono nherē, ma tô Cristu te te ihâiwa'utuzém ne wapē'ē 're te te 're wa'ahâiwa'utu, rowē na si oto āma 're wanomro mono da. Āne ma tô wama āma uwaimrami wē za'ra 'Re ihâimana u'âsi mono hã, ĩpē'ēzézé hã sa'ëtē na tâma 're hâimana mono wa, duré tâma wazawi uptabi za'ra wa. Taha wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wa'râmi, marī zô 're simipari mono āna, ma tô te te 're wa'anho'reptu. <sup>6</sup> Ta hã Cristu ab're hawi te te ihâiwa'utu ne, ma tô wapē'ē 're te te 're wa'ahâiwa'utu, hâiwa āma 're wasi'ubumroi u'âsi mono da, Cristu Zezusihi 'rata. <sup>7</sup> E marī da. Da te waihu'u za'ra da, ĩsimizawizé hã sa'ëtē na tâma 're ihâimana mono hã, wa'uiri na 're ĩdahâimana za'ra mono norī hã. Āne te za da te 're waihu'u za'ra, Cristu Zezusi te te 're ĩda'azawi pese mono zéb zarina.

<sup>8</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô asô'reptu za'ra wa'wa, Wa'anho'reptui'wa hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asi'uihã na 're asisô'reptui waihu'u za'ra wa'aba mono ô di. Sôpru wa, ma tô Wamama hã aima āma uwaimrami za'ra wa'wa, asô'reptu za'ra wa'aba zé hã. <sup>9</sup> Marī hã ahã na 're 'manharī wē za'ra wa'aba mono nherē, taha zarina te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono ô di 'Re ihâimana u'âsi mono hã, 'râwi asi'āma wa'aba 're a'maiwata aba mono tô da, asi'uihã na asi'manho'reptui wa'aba da newa. <sup>10</sup> Cristu Zezusihi āma 're wanomro mono wa, ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono hã wama sômri za'ra wahâimanazé ĩtē hã, wa te āma dama 're

rob'manharĩ wě za'ra mono da, duré ĩwě na wa te 're dapawaptob za'ra mono da, te te wa'ãma ĩroti sirõmo zéb zarina.

*Zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me aihĩni Cristuhu ãma oto 're ĩnomro mono zé wasu'u*

<sup>11-12</sup> A norĩ wa'wa hã ma tō zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tō asihãiwata nhihãri aba õ na te te 're asisi za'ra wa'wa, zudezu norĩ hã. Ta norĩ si ma tō tinhãiwata nhihãri ré na 're sisisi za'ra, tihãiba na te te sima 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba, 're aihãimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Cristu hã Danho'reptui'wa na waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ãma 're anomro aba mono õ di aré. A norĩ wa'wa hã zudezu'õ wa, Izarazéhé nhihudu norĩ siré 're anomro aba mono õ di duré. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwě norĩ ma si, ĩwě na te te ĩropisutuzém na 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna, ma tō aré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ãne wa, rowě uptabi zō 're asimipari za'ra wa'aba mono ãna, ma tō 're anomro aba mo. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hãimanazém na sena na waihu'u za'ra wa'aba ãna, ma tō 're anomro aba mo aré.

<sup>13</sup> Tane nherě, dasisiti 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti, romhã na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto, asimirosa'rata aba na. Cristu hã wazada ĩdã'ázéb zarina, ma tō Wamama hã siteme ai'ãwisi za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi ãma oto 're anomro aba mono da, 'rãwi ĩ'rata 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto, asimirosa'rata aba na. <sup>14</sup> Cristu hã ma tō wawi uprosi za'ra, 're ĩwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã. Taha wa, aihĩni wa oto ĩsib'a'uwě 're wahãimana za'ra, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ me. 'Re wasisawi pese za'ra mono sina, wa oto 're wanomro. <sup>15</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã sa'ětē na ma tō zudezu norĩ ma si 're hãimana za'ra, marĩ hã te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, taha zarina ĩwasédé hã te te tãma 're ĩ'apari mono zéb da hã duré. Cristu hã wazada ĩdã'ázéb zarina, tãibã oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã, marĩ na dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã. Misi dahãiba ne, aiwapsi wa oto 're wahãimana za'ra, zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me, wahãimanazép tém na si, ĩwě na si ãma 're wanomro mono da, duré wasisawi pese sina oto 're wahãimana za'ra mono da wasiré. <sup>16</sup> Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na wazada ĩdã'ázém na ma tō wawi uprosi za'ra, 're ĩwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã, aihĩni tizazei'wa norĩ hã te te 're wa'anhimroi mono da si oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u. <sup>17</sup> Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, ma tō rowasu'uwě na te te 're da'apo're pu'u, rowě na 're ĩdahãimana za'ra mono zém na hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono oto te te 're ĩda'awěsãmri mono zéb zarina. E marĩ da. Zudezu'õ norĩ hã rowě na ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti ré, 're anomro aba mono õ norĩ hã, duré zudezu norĩ, rowě na ãma 're wahãimana za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti ré, 're ĩwanomro mono norĩ hã. <sup>18</sup> Cristu hã wazada dã'ã wa, duré wama 're hãimana za'ra mono wa, te za oto ĩpě'ézani hã simisutu te te 're wa'apawapto, Wamama u 're ĩwasihutu mono zéb da hã wanhimirosa'rata na. Tawamhã tãma 're wamreme zusi mono wamhã, te za te te 're wa'awapari u'ãsi, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ me.

<sup>19</sup> Taha wa, zudezu'õ nherě, dasiré'õ ne 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwě te oto dame 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Te duré dame ĩ'ra 're aihãimana za'ra wa'aba mo oto. <sup>20</sup> Étē 'manharĩ na wa za 'ri na ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Étē na'rata nhisiwi, da te dasiwi 're ĩ'ri za'ra mono ne, ma tō

Cristuhu wasu'uwē na te te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa, ĩsadawa wasu'u'wa norī hā. Duré Wamama pē'ēzani, marī hā te te tāma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono norī zama ma tō te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. 'Ri uparizéb da, 'ri na'rata wē'ēzéb āma, ētē tōmo hāpā wawē na, wa za Zezu Cristuhu āma simiré'é, wapawapto uptabi 'wa wama 're hāimana za'ra mono wa, ta hā. <sup>21</sup> Ēne hā misi 'ri na simisutu 're ĩsimi'wara mono ne, te za te te 're wa'apawapto Cristu hā, wa'āma 're ĩsōrōwa za'ra mono da hā, aiwapsi 're wahāimana za'ra mono da. <sup>22</sup> Tane a norī wa'wa hā, ētē ahā na 'ri misi da, da te dasiwi ĩ'ri ne, te za te te aima 're nharī u'āsi za'ra wa'wa, simisutu Wanhib'apito āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, ĩsōrōwa misi tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da oto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩpē'ēzani hā aipē'ē za'ra wa'aba 're, 're ĩhāimana mono zéb zarina.

### 3

*Paru hā zudezu'ō norī āma te te 're ĩromhuri mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Taha wa, wa hā Paru, wa 'Re ĩhāimana u'āsi mono wī, te tiwi 're rowaptērē u'āsi, aima za'ra wa'aba. Zudezu'ō norī, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa wa 're mo, ĩwasu'u'wē na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Taha 'ru te, ma tō dasiwi ĩnherē ni, dazazéb 're, ĩzab da. <sup>2</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā simizawi pese wa, ma tō romhuri hā ĩma tisō, aima 're ĩrowē za'ra wa'aba mono zéb da hā. Āne na ma tō ĩwapari za'ra wa'wa, tō. <sup>3-4</sup> Duréihā te te sima da'āma ĩrotizé hā aré dama ĩwaihu'u'ō hā ma tō ĩma waihu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Nimosi wa tō syru na āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. <sup>5</sup> Zudezu'ō norī āma te te sima ĩrotizé hā te te dama waihu'u ō di aré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āhāna nimosi ma tō Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī ma waihu'u, te te sima da'āma ĩrotizé hā, Tipē'ēzani na ta norī ma te te ĩwaihu'uzéb zarina. Duré marī hā te te tāma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, dama ĩsadawa wasu'u'wa norī ma zama, ma tō tāma waihu'u za'ra, te te sima da'āma ĩrotizé hā. <sup>6</sup> Rowasu'u wē hā aré dama ĩwaihu'u'ō hā 're ĩhāimana mono hā, āne. Zudezu'ō norī hā Cristuhu wasu'u'wē te te 're saze za'ra mono wa, marī ĩwē na zudezu norī ma 're ĩsōpru mono zéb da hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma 're ĩropisutu za'ra mono zéb ré, te za 're hāimana za'ra. Simisutu te za oto 're hāimana za'ra, dahāiba misi ne. Cristu Zezusihi āma oto 're nomro mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhib'a'uwē norī ma, marī ĩwē na te te tāma ĩropisutuzéb zarina, te za zudezu'ō norī ma zama te te tāma āma 're a'u'waimrami, zudezu norī zu. Āne zudezu'ō norī āma te te sima ĩrotizé hā.

<sup>7</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā simizawi pese wa, ma tō ĩpisutu, tāma ĩromhuri'wa 're ĩmorī da, Cristuhu wasu'u'wē hā te dama 're wasu'u mono da, tiwaihu'u pe hā te te ĩma sōmri wa. <sup>8</sup> ĩwana ĩsazei'wa norī hā ĩwē na te sipa za'ra ō di. Ta norī si ma tō tiwē na ĩnhipa za'ra. Tane nherē, ma tō ĩpisutu, zudezu'ō norī ma te tāma 're wasu'u za'ra mono da, ĩwē hā sa'ētē na Cristuhu ma 're ĩhāimana mono hā dama āma 're ĩsōpru mono zéb da hā. <sup>9</sup> Ropoto mono 'wa hā ma tō aré pisutu, ropoto na'rata hawimhā dama waihu'u āna a'ā 're hāimana mono da, te te da'āma sima ĩrotizé hā. Nimosi ma tō ĩpisutu, te dama 're rowasu'u mono da, za oto te te dama āma ĩ'u'waimramizém na hā te te sima da'āma ĩrotizéb zarina. <sup>10-11</sup> Ta hā ma tō sima wē, hāiwa āma pire na 're ĩhāimana za'ra mono norī hā te te waihu'u za'ra da oto, hāiwa hawi dahāimanazém na rowaihu'u wē hā

ahâ na tâma 're îhâimana mono na hã. Simisutu îsib'a'uwê norî hã oto tâma 're hâimana za'ra mono wa, te za oto âne na waihu'u za'ra, duréihã te te sima da'âma îrotizé hã te te da'âma uwaimrami wa, Wanhib'apito Cristu Zezusi te te îda'anho'reptuzéb zarina. <sup>12</sup> Taha wa, Wanhib'apito âma oto 're wanomro mono wa, duré îsimipawaptobzém na wa te wasina 're î'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za wasina wapahi âna îtême 're wasihutu wanhimirosa'rata na, 'Re îhâimana u'âsi mono u, robze na tâma 're wamreme zusi mono da. <sup>13</sup> Âne wa, wa hã te îrobzépata na î'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'ô za'ra wa'aba mono ô di za. Cristuhu wasu'uwê hã wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, aima 're îrowê za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, Cristuhu wasu'uwê hã te dama 're wasu'u mono 'ru te, rowasédé hã da te îma 're 'manharî za'ra mono nherê, îma 're rowê mono di. Âne wa, te îrobzépata na î'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'ô za'ra wa'aba mono ô di za.

*Cristuhu nhimizawi pese zé wasu'u*

<sup>14</sup> Taha wa, îhi'râtîtô, wa 're îsimasisi, Wamama wi te tiwi 're rowaptêrê u'âsi mono da, aima za'ra wa'aba. <sup>15</sup> Ôhô si Wamama wa, wa î'ra 're wahâimana za'ra îsazei'wai mono bâ, hâiwa âma ti'ai âma zama 're îwahâimana za'ra mono norî hã. <sup>16-19</sup> Wamama te hã îwaihu'upe hã, te sa'êtê na 're hâimana tâma. Âne wa, wa tiwi te 're rowaptêrê u'âsi, aima za'ra wa'aba, Tipê'êzani na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina, âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, Cristu hã aipê'ê 're, 're sâmra u'âsi za'ra wa'aba mono da, îwaihu'u pese na asina 're î'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wa duré aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã aima 're îhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're 'manharî wê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Dazawizé hã sa'êtê uptabi na, te Cristuhu ma 're hâimana. Âne wamhã, uburé asiré îsazei'wa norî me, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa îsima aiwê za'ra wa'wa, ti'ab ré wa te wasina 're waihu'u uptabi za'ra mono ô nherê, Cristu te te 're îwa'azawi pese mono zé hã. E marî da. Uburé marî îwê si, 'Re îhâimana u'âsi mono ma 're îhâimana za'ra mono ne, aima zama 're hâimana za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã, dahâimanazém na rowaihu'u wê zama.

<sup>20</sup> 'Re îhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese di, te te wama âma 're î'a'uwaimrami mono zéb da hã, marî îwê zô wa te 're îrosa'rata za'ra mono zém nhipai u, duré marî îwê hã wa te tiwi 're îwaptêrê za'ra mono zém nhipai u zama. Tiwaihu'u pese na te te 're îwa'apawapto mono zéb zarina, tâma waihu'u pese di, îwê na te te wama âma 're î'a'uwaimrami mono zéb da hã. <sup>21</sup> Taha wa, îsazei'wai mono bâ Zezu Cristuhu âma 're îwanomro mono norî, Wamama âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

## 4

*Misi Cristuhu hâiba ne, aihîni îsazei'wa norî 're îhâimana za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa 're îmorî 'ru te, 're îza mono ré, dazazéb 're. Ma'âpé dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono za, 'Re îhâimana u'âsi mono te te sima 're î'aiwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba. Taha da, ma tô te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa. <sup>2</sup> Âne te za 're anomro aba mo. Aipire na asina 're asôpré

wa'aba mono ò di za. Duré aiwamri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâimana wê na. <sup>3</sup> Wamama hâ ma tô Tipê'êzani na te te wama 're anharî, rowê na oto wasiré 're wanomro mono da. Taha wa, âne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 'râwi asina 're asôpré wa'aba mo. <sup>4</sup> Cristuhu nhîb'a'uwê mono bâ misi dahâiba ne, wa simisutu 're wahâimana za'ra. Misi te Îpê'êzani hâ 're hâimana. Taha si te wama 're hâimana za'ra, wapê'ê mono bâ. Duré ôhõ zô si wa 're wanhimipari za'ra oto, rowê uptabi zô. Taha zô 're asimipari za'ra wa'aba mono da, ma tô tinhib'a'uwê da, aipisutu za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. <sup>5</sup> Ôhõ si, Danhib'apito te 're hâimana. Ôhõ si, te Wanhib'apito wasu'uwê hâ 're hâimana, wa te âma 're îsaze za'ra mono zéb da hâ. Ôhõ zadawa para si, wa tô â dawabzuri hâ wa te 're 'manharî za'ra. <sup>6</sup> Ôhõ si uburé Damama te 're hâimana, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. Ôhõ si danhipai u te ropâ 're hâimana. Te duré wapê'ê mono bâ 're sâma.

<sup>7</sup> Cristu hâ ma tô marî îwê na î'madâ'â waihu'u ò na wama 're sôprub za'ra, wahâiba mono bâ, te te wama 're î'apisutu mono zéb zarina, wa te tâma 're îdapawaptob za'ra mono zéb da hâ. <sup>8</sup> Duréihâ ma tô âne na rob'ui'ééré ni, îbaihâ na hâ:

“Hâimo morî wamhâ, dawî watobro wa, ma tô sisarina da'ahâ na te te danhimro. Marî îwê na ma tô duré dama 're sôpru.”

Âne 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirowasu'u na rob'ui'ééré hâ.

<sup>9</sup> E marî te wasu'u, hâimo îmorîzé hâ. A'â ti'ai u îmorîzé te wasu'u, ta hawi hâimo morî wa. <sup>10</sup> Ti'ai u we îmorî hâ ma tô apâ mo, hâiwa nhîpai u ropâ uburé da'madâ'â'wa dama 're hâimana mono da. <sup>11</sup> Cristu hâ ma tô ni'wam norî hâ pisutu za'ra, îsadawa wasu'u'wa 're nomro mono da. Ni'wam norî ma hâ ma tô duré pisutu za'ra, marî te te tâma îwaihu'u za'ra zéb zarina, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're sadawa wasu'u za'ra mono da, îsazei'wa norî ma. Duré ni'wam norî hâ ma tô pisutu za'ra, îwasu'uwê na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Duré ni'wam norî hâ ma tô pisutu za'ra, dama rowahutu'wa da, îsimiroti na te te 're dapawaptob za'ra mono da, âma 're dahâimana wê za'ra mono da. <sup>12</sup> Âne ma tô Cristu hâ da'apisutu, 'Re îhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê norî te te 're pawaptob za'ra mono da, taha zarina 're sipawapto pese za'ra mono wa, siptetê sina 're hâimana za'ra mono da. <sup>13</sup> Tawamhâ aihîni wa za oto wanhimiroza'rata na wasina wa te 're sazei pese za'ra, Wanhib'apito wasu'uwê hâ wa te âma 're îsaze za'ra mono zém na hâ. Duré aihîni wa za oto 'râwi wa te 're waihu'u za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra hâ, niha 're îhâimana mono na. Âne wamhâ, wahâimana wê zé, wa za wasima wa te 're sa'êtê za'ra. Tawamhâ wa za oto wasina wa te 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're îwanomro wê uptabi mono zé hâ. <sup>14</sup> Âne wamhâ, ai'uté ne wanhimiza'rese âna 're wanomro mono ò di za oto. Tawamhâ dazadawa nhîpese na da te wama 're roti za'ra mono nherê, roti tô senai'ô hâ wa te 're wapari za'ra mono ò wa, roti tô senai'ô niwî 're wasîpizari za'ra mono ò di za. <sup>15</sup> Wa norî hâ roti tô sena na si, wa za wasima wa te 're roti za'ra, 're wasisawî pese za'ra mono sina. Âne wamhâ, wahâimana wê na, wa za wa te 're sa'êtê za'ra. Tawamhâ wa za oto wa te wasina 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're îwanomro wê uptabi mono zé hâ, Wanhib'apito ne. <sup>16</sup> Marî mono bâ wahâiba bâ wama 're hâimana za'ra mono nherê, wa za wa'râ zadawa para si marî hâ wa te 're 'manharî za'ra. Tane wa norî hâ Wanhib'apito zadawa para si marî hâ wa te 're 'manharî za'ra mono wamhâ, rowê na

wa za wasiré 're wahâimana za'ra. Tawamhã 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb zarina, wa za 're wasipawaptob za'ra, wa te wasima 're sa'ëté za'ra mono da, wahâimana wê zé hã.

*Cristuhu ãma oto 're ĩdanomro mono zép té wasu'u*

<sup>17</sup> Taha wa, tô sena Wanhib'apito zadawa para wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'ô'wa norĩ ne 're anomro aba mono tô da, ta norĩ nhimirosa'rada hã tô senai ô wa. <sup>18</sup> Tob'a na 're ĩnomro mono norĩ ma, rob'madã hã tâma ĩwaihu'u za'ra ô ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti uwaibaba rosa'rada hã tâma waihu'u za'ra ô di, ĩsazei'ô'wa norĩ ma hã. Ta norĩ hã te te sima 're wê za'ra mono ô wa, ĩsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono da, te za tiwasété na siwaihu'u ãna 're hâimana za'ra. Taha wa, rowê na ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb ré, 're hâimana za'ra mono ô di za. <sup>19</sup> Siséb ãna te ta norĩ hã te te sina 're rob'manharĩ wasété za'ra, tihâimana wasété na. Tiwasété zô si te duré sima 're sôpré, marĩ ĩwasété na si 're hâimana za'ra mono da.

<sup>20</sup> E ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô Cristu hã ĩhâimanazém na 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. <sup>21</sup> A norĩ wa'wa hã ma tô Cristuhu wasu'uwê hã aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Oto ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, Zezusihi hawi roti tô sena hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. <sup>22</sup> 'Re anomro wasété aba mono da si, te aré asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Taha wa, te aré aiwi 're si'utôri za'ra wa'wa, 're anomro wê wa'aba mono zé hã. Tane nherê, te za oto ĩrême pese za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã. <sup>23</sup> Asimirosa'rata wê na si te za oto 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, taha zarina 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono da oto. <sup>24</sup> Da'uzã hã ĩhã tém na 're ĩdasi'uzã za'ra mono ne, te za oto aihâimanazép tém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwê na si. Taha da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipoto téb za'ra wa'wa aipê'ê 're, ĩsine 're anomro wê wa'aba mono da, tô sena dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono da oto.

<sup>25</sup> Taha wa, dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ô di za oto. Aihâiba mono bâ te za tô sena na si asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. <sup>26-27</sup> Nimahã na 're asiti'ru za'ra wa'aba mono wamhã, 're aiwasété za'ra wa'aba mono ô di za, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Duré asiti'rui ré bâdã hã wahuré ai'ãma 're si'utôri za'ra wa'aba mono tô da, te za asiwi 're ĩwê'ô za'ra wa'aba mo, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da dama.

<sup>28</sup> Danhibrom na dawĩ 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono hã 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono ô di za oto. Te za oto asib'rata na 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, aihâimana wê na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asimiromhuri na ĩsibrob'ô norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, ãne si wê wa.

<sup>29</sup> Aimreme wasété na dama 're aimreme zusi aba mono ô di za oto. Aimreme wê na si te za oto dama 're aimreme zusi aba mo, asimiroti wê na si 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da ãma. <sup>30</sup> 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono ô di za, aihâimanazém na Wamama pê'êzani wi 're robzei'ô tô za'ra wa'aba mono da. E marĩ wa. ĩpê'êzani hã te wapê'ê 're, wama 're hâimana za'ra, wapibui pese zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, tâma 're ĩwahâimana za'ra mono na, bâdã ĩwa waptã'ã ô ré, te te ĩwa'anho'reptuzéb da hã. <sup>31</sup> Taha wa, te za oto 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, aipê'ê na 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Asiti'ru zama te za 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, asahi zama duré. Aimreme 'rãihã sina, duré dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. Da'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono ô di za duré. Dama 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba

mono ò di za duré. <sup>32</sup> Marĩ ìwě na te za dama 're asòprub za'ra wa'aba mo, aipě'èzé sina. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Cristu dazada dâ'â wa, te te ai'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ò di oto, 're ì'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ìwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherě, ìsine dawasédé hã da'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ò di za oto.

## 5

*'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na oto 're ìdanomro mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> A norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra oto 're anomro aba mono wa, tâma asawi za'ra wa'aba di. Taha wa, te za ìsirã zarina si oto 're anomro aba mo. <sup>2</sup> Cristu te te 're ìwa'azawi pese mono zéb zarina, te za oto 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi âna sisò, wazada dâ'â da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma 're ìdanhoprub za'ra mono zéb zarina, sisawi âna sisòmri wa, Wamama ma wě uptabi di, wazada ìdâ'âzé hã.

<sup>3</sup> A norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're anomro aba mono nherě, siwa'ru aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ò di za, pi'ò na aibâ na zama. Duré aihâimana nhiséb'ò na 're anomro aba mono ò di za. Duré danhibrom na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono ò di za, ta hã ì'uwaibaba ò wa 're ìdahâimana wasété za'ra mono zé hã. <sup>4</sup> Duré aimreme nhiséb'ò na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono ò di za. Aimreme to na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono ò di za duré, âne hã ì'uwaibaba ò wa, Wamama nhib'a'uwě 're ìwanomro mono zéb da hã. Wama 're ìsòpru mono zém na si, te za asima 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo oto, Wamama âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da. <sup>5</sup> Taha wa, te za oto ìwaih'u za'ra wa'wa, âne: Sina 're ìsipsaihuri za'ra mono norĩ hã, duré dahâimana nhiséb'ò na 're ìnomro mono norĩ hã ìtème 're sisisi mono ò di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono u hã, duré Cristuhu u hã, da'âma 're ìsib'a'uwě zahuré mono zéb u hã. Duré danhibrom na te te 're ìda'ruiwapari za'ra mono norĩ zama ìtème 're sisisi mono ò di za, marĩ zô si te te sima 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono upana. Taha wa, ta norĩ hã marĩ ìwě na tinhib'a'uwě norĩ ma te te ìropisutuzéb ré, 're hâimana za'ra mono ò di za.

<sup>6</sup> Ta norĩ hã po're'ò u'âsi 're nomro mono wa, te za nimahã na tâma rob'manharĩ pĩpa za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tane nherě, âté nĩ'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, za te te ìdahâ za'ra ò na hã. Æne te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherě, 're wapari za'ra wa'aba mono ò di za, ìsimirowasu'u tô senai'ò wa, ta norĩ hã. <sup>7</sup> Taha wa, ìpo're'ò norĩ siré hã 're anomro wasété aba mono ò di za oto. <sup>8-9</sup> A norĩ wa'wa hã roti sena hã aré waihu'u za'ra wa'aba ò di, Cristuhu nhimiroti hã. Taha wa, datob'a na 're ìdanomro mono ne, ma tô aré robra na 're anomro aba mo, aiwasété na. Cristuhu âma oto 're anomro aba mono wa, rowa'a na damorĩ wě na 're ìdanomro mono ne, te oto ìsimiroti ré 're anomro aba mo. Taha wa, te za oto âma 're anomro wě wa'aba mono sina, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Nĩ'wam norĩ hã Wanhib'apito nhimiroti na 're nomro mono wanhã, te za te te dama 're rob'manharĩ wě za'ra. Te za duré 're nomro wě. Duré tô sena na si te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Dahâimanazé tô sena na si te za dama 're hâimana za'ra. Taha wa, a norĩ wa'wa hã roti sena zarina si te za oto 're anomro wě wa'aba mo, Cristuhu nhimiroti na. <sup>10</sup> Æne te za 'râwi asima 're ìnharĩ za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na: "E niha wa za 're mo, Wanhib'apito te te ìwěsãmrizéb da hã." Æne te za 'râwi asima 're



ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, āma 're anomro wē wa'aba mono da. <sup>11</sup> Ĩsazei'ō'wa norĩ siré, marĩ ĩwasédé há 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ō di za oto, ĩpē'ē 're, robra u'āsi 're ĩnomro mono norĩ siré há. Ta norĩ ma, te za 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahári za'ra mono da, tinhimi'manharĩ wasété zé há. <sup>12</sup> Ĩpo're'ō norĩ há te marĩ ĩwasédé há pi'uriwi te te 're 'manharĩ za'ra. Ta norĩ nhimi'manharĩ wasété zé há wasété uptabi wa, taha na si āma wanhiséb uptabi za'ra di, wa te āma wasima 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da há. Taha wa, te za ta norĩ ma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahári za'ra mono da, tinhimi'manharĩ wasété zé há. <sup>13-14</sup> Robra wa, wa te ro'o wamhá, wa za marĩ há wa te 're waihu'u za'ra, tō sena ĩhāmanazém na. Tane bādá te te dama 're rob'uiwē za'ra mono wamhá, rob'madá'á pese di za dama. Duréihā wahi'rada, ma tō āne na roti:

“A há 're asōtō u'āsi mono há, ai'utu. Te za aiwahu, 're ĩdadá'á u'āsi za'ra mono zém hawi. Tawamhá Cristu há te te dama 're ĩrob'uiwē mono ne, te za roti sena há aima waihu'u.”

Āne wahi'rata nhimiroti há dama.

<sup>15</sup> Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, 'rāwi asina 're asōpré u'āsi aba mono da, 're anomro wē wa'aba mono zéb da. Sena na roti wē waihu'u'ō'wa ne, 're anomro wasété aba mono ō di za oto. Roti sena há oto aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za āma 're anomro wē wa'aba mo, tō sena roti wē zarina si. <sup>16</sup> Āhāna uburé dawasédé há te daro mono bâ 're hāimana. Taha wa, wama 're hāimana za'ra mono ré bādá há, wa za wa te 're dapawapto wē za'ra. <sup>17</sup> Tawamhá danhimiza'rese āna 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mono ō di za. Wanhíb'apito te te sima 're ĩ'ai'awē wa'aba mono zéb zō si, te za 're asōpré u'āsi aba mo, asina tāma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.

<sup>18</sup> Āsipārĩ na 're asi'rāiwamnarĩ za'ra wa'aba mono ō di za oto, taha zarina siwa'ru 're anomro wasété aba mono tō da. Wanhíb'apito pē'ēzani nhimiwada'uri na si te za oto 're aihāimana za'ra wa'aba mo, robze sina āma 're anomro aba mono da oto. <sup>19</sup> Aima āma 're ĩrobze za'ra wa'aba mono zéb da há, te za 're asō're za'ra wa'aba mo, Wanhíb'apito pē'ēzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wanhíb'apito há sōpru wa, te za rowē zarina tāma 're asō're za'ra wa'aba mo, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, asō're wa'aba na. <sup>20</sup> Wamama há sōprub di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono há. Taha wa, uburé marĩ wē na wama 're ĩsōprub za'ra mono zéb zarina, te za āma 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mo, Wanhíb'apito Zezu Cristuhu zadawa para. <sup>21</sup> A norĩ wa'wa há ma tō Cristu há 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Asib'apito wa'wa há. Taha zarina, te za 're asiwapari pese za'ra wa'aba mo.

*Īmro ré norĩ ma, rotizé wasu'u*

<sup>22</sup> Pi'ō norĩ, aimro nhimiroti te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Wanhíb'apito nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zéb zarina. <sup>23</sup> E marĩ wa. Aimro za'ra wa'wa há asipai u 're hāimana za'ra wa'aba mono wa, Cristu tinhib'a'uwē norĩ nhipai u 're ĩhāimana mono ne, ta norĩ nho'reptui'wa 're hāimana mono wa. <sup>24</sup> Ĩsib'a'uwē norĩ há Cristuhu nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne, te za pi'ō norĩ há aimro nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

<sup>25</sup> Aibā norĩ, Cristu há tinhib'a'uwē norĩ te te 're ĩ'azawi pese mono ne, te za aimro há 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, tihāiba há sawi āna te te ĩsōmri ne, sada dā'á za'ra da. <sup>26</sup> Marĩ há á na da te 're ĩ'upsō za'ra mono ne, ma tō tinhimiroti na wawasété hawi te te 're wa'a'upsōi wē wapē'ē

're, 're wanomro wě mono da, ĩsib'a'uwě si oto 're wahâimana za'ra mono da tãma. <sup>27</sup> Āne ma tō sina uwaimra dama, zazahâ ĩhâi uptob ō ne, duré ĩhâ'rã'ru'ō ne zama, hâimana wě uptabi na 're hâimana za'ra mono da, ĩsib'a'uwě norĩ hã. <sup>28</sup> Aibâ norĩ, Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zéb zarina, te za aimro hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re sawi pese za'ra wa'aba mono wa, marĩ ĩwě zô asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama ĩwě zô 're asōpré wa'aba mo. Tawamhã marĩ hã ĩwě zô aimro ma 're asōpré wa'aba mono zém na, te za marĩ hã ĩwě zô asima zama 're asōpré wa'aba mo. <sup>29-30</sup> Ni'wam norĩ hã sima 're sipese u'âsi za'ra mono wamhã, 're saihuri mono āna 're si'ubumroi u'âsi mono ō di za. Te za 're saihuri u'âsi. Te za duré 're si'madã'ã pese za'ra, Cristu te te wama 're ĩ'ab'manharĩ wě mono ne, tinhib'a'uwě norĩ ma. <sup>31</sup> Āne ĩwasu'u na rob'ui'ére hã: “Dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nherē, te za oto dahâiba misi ne damro me si 're dasi'ubumro, misi haré.” <sup>32</sup> Āhã wasu'u hawi wa tō waihu'u za'ra ni, aré dama waihu'u ō nherē, āne na hã. Aibâ ĩmro hã, Cristu te wasu'u. Duré pi'ō ĩmro hã ĩsib'a'uwě norĩ, te wasu'u. <sup>33</sup> Aima za'ra wa'aba zama, te rowasu'u hã 're hâimana, āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã oto. Taha wa, aibâ norĩ, te za aimro 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ĩwě zô asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama 're asōpré wa'aba mo, ĩwě zô. Duré pi'ō norĩ, aimro hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo.

## 6

*Da'ranorĩ ma, damama norĩ ma, duré dana norĩ ma zama rotizé wasu'u*

<sup>1</sup> Da'ra norĩ, Wanhib'apito nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zarina, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. <sup>2-3</sup> 'Re asimipari pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana wě za'ra wa'aba mo aimama ma, duré ana ma zama, rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré 're aihâimana hã za'ra wa'aba mono da, ti'ai āma. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te 're hâimana, taha zarina marĩ ĩwě hã za te te dama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã. Duréihã ma tō āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama roti: “Aimama nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. Ta norĩ nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. Duré 're atã'ã su'u za'ra wa'aba mono ō di za. Te za 're asi'ĩhi pese za'ra wa'aba mo.”

Āne ma tō aré dama roti. Simiroti pire di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

<sup>4</sup> Damama norĩ, ai'ra ma hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono ō di za, asada 're sahi za'ra wa'aba mono tō da. Te za asimiroti wě na si 're ĩpawapto wě za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito nhimiroti zarina, ai'ra norĩ wa'wa hã 're nomro wě mono da.

*Pawa'âbã āna dama romhuri'wa norĩ ma, duré danhib'apito norĩ ma, rotizé wasu'u*

<sup>5</sup> Aipawa'âbã āna aiwada'uri zarina si dama romhuri'wa norĩ, asib'apito mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, 're wazéb za'ra wa'aba mono sina. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za tō sena asib'apito mreme hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. <sup>6</sup> E

asib'apito nho'a si te za romhuri hã tâma 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Mare di. Ìsa're'ra nherẽ, te za romhuri hã tâma 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono da, asimiromhuri na. Cristuhu ma 're ïromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za duré ti'ai âma asib'apito ma romhuri hã 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're ïwẽ mono zéb zarina. <sup>7</sup> Ato sina te za tâma 're ïromhuri za'ra wa'aba mo, asib'apito za'ra wa'aba ma, Asib'apito uptabi aba ma 're ïromhuri za'ra wa'aba mono ne. <sup>8</sup> Wapawa'âbâ âna wawada'uri zarina si dama romhuri'wa 're ïwahâimana za'ra mono norĩ, duré wawada'uri âna wasi'uihã na 're ïwahâimana za'ra mono norĩ me zama, wa te dama 're ï'manharĩ wẽ za'ra mono wa'rãmi, te za Wanhib'apito hã te te wama 're wa'âbâ za'ra. Ìhã wasu'u na te za 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>9</sup> Danhib'apito norĩ, aima romhuri'wa norĩ ma, wa tô tâma roti za'ra, romhuri hã te te aima 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, to sina. Taha wa, te za aima romhuri'wa norĩ ma 're ï'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. Tâma 're ropipa za'ra wa'aba mono õ di za. Misi Asib'apito wa'wa te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa hâiwa âma, aima romhuri'wa norĩ nhib'apito zama. Aiwapsi te za te te aima 're wa'âbâ za'ra wa'wa, 're ïromhuri wẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina.

*'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa'rui'wa zada, tiwaihu'u pese na te te 're ïda'apawapto mono zé wasu'u*

<sup>10</sup> Wa za oto roti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito siré si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wanhib'apito ma si ïwaihu'upe hã sa'ëtê na tâma 're hâimana mono wa, te za ïwaihu'u pese zarina aihâimana nhiptete sina 're anomro aba mo. <sup>11</sup> Dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te za sisada 're si'uza za'ra. Tane te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb ré, 're anomro aba mo, Wa'uburé nhimiroti da, asiptete sina sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>12</sup> Wa norĩ hã wasiré 're ïwahâimana za'ra mono norĩ me, 're wasi'wapé za'ra mono õ di. Wa'uburé norĩ me si, wa za 're wasi'wapé za'ra, hâiwa nho're âma simiroti wasétê na 're ïhâimana za'ra mono norĩ me. Wa'uburé norĩ hã ti'ai âma dapo're'õ na 're ïdanomro mono norĩ ma, simiroti pire di, Wanhib'apito nhimiroti waihu'u'õ'wa 're danomro mono wa. <sup>13</sup> Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb ré, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã wa'uburé norĩ hã nimahã bâta na asõ 're sihutu aba mono wamhã, te za 're ï'wapé za'ra wa'aba mo. Tawamhã 're ï'wapé za'ra wa'aba mono na, âma 're ai'uté za'ra wa'aba mono wa, te za ta norĩ wi 're aiwairébé aba mo.

<sup>14</sup> Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ïsa'ëtê na, te za 're asi'usisi za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ïsa'êne hã tô sena 're ïdahâimana za'ra mono zé, te wasu'u. Duré danho'utu'ubuzé ïtete na te za 're asi'uza za'ra wa'aba mo. Danho'utu'ubuzé ïtede hã 're ïdanomro wẽ mono zé, te wasu'u. <sup>15</sup> Duré dapara'uza ïtete na te za 're asipara'uza za'ra wa'aba mo. Dapara'uza ïtede hã ïwasu'u'uwẽ na datoi u'âsi da te 're ïdapo're pu'u za'ra mono zé, te wasu'u, rowẽ u'âsi Wamama siré 're ïdanomro mono zéb da hã oto. <sup>16</sup> Duré ïbaihã 'manharĩ hã te za 're ï'wasari aba mo asi'wawi, da te 're aihâzup tô wa'aba mono da, po'o 'wa ro'o na. Wa'uburé nhimiroti, wa te 're wapari za'ra mono tô da, Wamama ïwaihu'u pese na wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zé, te wasu'u, ïbaihã 'manharĩ hã. <sup>17</sup> Da'rãzaza ïtete na te za 're asi'rãzaza za'ra wa'aba mo. Da'rãzaza ïtede hã wanho'reptuzé, te wasu'u. Duré sib'ézé 'wa pa hã te

za asiré 're ĩ'wasari u'âsi aba mo. Sib'ézé 'wa pa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u, ĩpē'ēzani hã te te wama 're awaihu'u mono da, ĩsimiroti hã. <sup>18</sup> Te aima ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za uburé 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré ĩpē'ēzani te te wama 're ĩ'waihu'u mono zéb zarina, te za Wamama ma 're aimreme zusi aba mo. Te za tiwi 're ĩrowaptērē u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Asimiza'rese sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tãma 're aimreme zusi aba mono da. Aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, te za duré tiwi 're ĩrowaptērē u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're apawaptob u'âsi mono da, daro mono bâ. <sup>19</sup> ĩma zama te za duré tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, timreme te te ĩma 're awaihu'u u'âsi mono da, wē na te dama 're sadawa wasu'u mono da, ĩpahi āna, Cristuhu wasu'uwē hã aré dama ĩwaihu'u'ō hã, da te 're waihu'u za'ra mono da oto. <sup>20</sup> Cristu hã te te datēme ĩzatōrĩ wa, wa oto ĩsadawa wasu'u'wa 're mo, dazazéb 're, 're ĩza mono nherē. Taha wa, ĩpahi āna te dama 're sadawa wasu'u mono da, te za tiwi 're ĩrowaptērē u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama wi.

*Paru te te dama ĩroti 'rãsutu zéb āma, te te ĩda'azawizé*

<sup>21</sup> Titicu hã te za aima ĩwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, ĩhâimanazé hã. Ta hã wapawapto wē 'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa duré, wama ĩsawi pe hã. <sup>22</sup> Āme ĩwahâimana za'ra na te te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tō atēme satōrĩ za'ra wa'wa, rowasu'u wē zarina, rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

<sup>23</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono Wamama wi, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptērē u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi āma 're anomro aba mono da, duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina 're anomro aba mono da, ta norĩ hã waihu'u pese zahuré wa, asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono da. <sup>24</sup> Uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu zawi pese 'wa norĩ ma, wa za te tiwi 're rowaptērē u'âsi, ta norĩ hã Wanhib'apito tō sena te te 're sawi pese za'ra mono wa, Wamama hã ĩwē na te te 're apawaptob u'âsi mono da.

## Piripu norĩ

### Piripu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

### Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Paru hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ ma sōmri za'ra, Piripu na 'ri nho'ōmo nhisi u. Paru norĩ hã Siraha me, ĩmorĩ'rata na Piripu u simasisi zahuré wamhã, ma tō ĩsazei'ō'wa norĩ hã siwi tiza, dazazéb 're. Tame sima'wara ré hã ma tō dazazéb 're, da'madâ'â'wa hã pawaptob zahuré, ĩmro zama, duré ĩ'ra norĩ zama, Zezusi hã te te saze za'ra da. Awē ma tō oto tãma waprosi zahuré ni, pusi da apã.

Ā ĩbaihâ hã darob amoi ãma dazazéb 're oto sãmra ré, ma tō ãma rob'ui'éré, Piripu norĩ ma. Paru hã ma tō tãma waihu'u za'ra, ãne: Zezusi zazei'wa norĩ hã te za tō te te 're robzépata za'ētē za'ra. ĩsazeté'wa norĩ ãma ma tō duré tihâtâ'â za'ra, senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã ĩwazari 're hâimana za'ra mono wa. Ma tō duré tãma siwasu'u za'ra, te te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã. Ma tō duré tãma roti za'ra, Cristuhu nhirã zarina si 're nomro mono da, ta hã sina 're ĩwata mono ō ne. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're ĩwē za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tō duré tãma roti za'ra, Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na dâ'â wa, ĩmama hã te te tãma ĩpusutuzéb zarina, te te sina tãma ĩ'uwaimrami ne.

<sup>1</sup> Wa hã Paru, duré Timotiu, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa norĩ, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Piripu na 'ri nho'ōmo nhisi ãma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Uburé Cristu Zezusihi ãma si 're anomro aba mono norĩ ma, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, duré dapawapto'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama.

<sup>2</sup> Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowé u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

*Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Piripu norĩ ãma 're ĩmreme mono zé wasu'u*

<sup>3</sup> Ai'ãma 're ĩpo're pu'u za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata u'âsi, ĩnhib'apito ãma. <sup>4</sup> Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're ĩmreme za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa ãma aima 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa, aihâiba mono bâ wa'aba. <sup>5</sup> Cristuhu wasu'uwē hã 're ĩwapari na'rata za'ra wa'aba mono zém hawim haré, te oto ĩsiré ãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, wa te dama ãma 're ĩropéi mono zém na hã. Taha wa, wa ĩto sina ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. <sup>6</sup> Ta hã te te asō'reptu za'ra wa'aba zém na, ĩwē na te te ai'ãma ĩsãna'rata za'ra wa'aba zéb zarina, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa ōne u'â, ti'ai u apã we ĩmorizéb u, Cristu Zezusi hã. Taha ō ré, te te aiwi sazãri waihu'u za'ra wa'aba ō di za, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã. ĩwē si te za tō te te aima 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'wa, ãma 're anomro wē u'âsi aba mono da. Āne wa tō ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa, tō sena na. <sup>7</sup> ĩ'uwaibaba wa tō ãne na hã

ai'āma waihu'u za'ra wa'wa. E marī wa. Īpē'ē 're, ĩma asawi za'ra wa'aba zé hā ĩma 're hāimana u'āsi mono wa. Romhuri ĩwē uptabi hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tinhimizawi pese zéb zarina te te ĩma ĩpisutuzém na, ma tō ĩsiré tāma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, tō. Āhāna dazazéb 're, 're ĩhāimana mono ré, ma tō a norī wa'aba zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo ĩsiré. Duré dazazéb 're, 're ĩhāimana mono ō ré hā ma tō duré ĩsiré dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo, Cristu hā. Taha wasu'uwē hā senai ō newa da te ĩma 're ĩnharī za'ra mono ma, te dama 're anharī mono ré hā, ma tō ĩsiré 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, duré sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, te dama 're wasu'u mono ré hā, damreme wa'rāmi. <sup>8</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma si, tāma ĩwaihu'u pese di, sena na ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba na hā, duré ai'āma 're ĩpē'ēzē uptabi za'ra wa'aba mono na zama. Cristu Zezusihi ma, tāma asawi uptabi za'ra wa'aba ne, wa tō duré wa hā te 're asawi pese za'ra wa'wa duré.

<sup>9</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wa duré ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hā aima 're sa'ētē u'āsi za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirowaihu hā 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marī hā ĩwē na āma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, duré ĩwasété na āma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono da. <sup>10</sup> Tawapsi te za ĩwē si asima 're ĩpisutu u'āsi za'ra wa'aba mo, āma 're anomro wē wa'aba mono da hā. Āne wapsi, 'rāwi aiwasété na 're asi'marōpārī za'ra wa'aba mono ō di za, nimahā na Cristu apā we ĩmorīzéb u hā. Āhā zarina si, te za aiwasété wi, aihāimana nhiptete sina 're anomro u'āsi aba mo. <sup>11</sup> Taha wa, te za ĩwē si 're ĩ'manharī u'āsi za'ra wa'aba mo, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si. Āne na āma 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono zém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si te za 're dawata za'ra. Tane da, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā.

*Paru hā Cristuhu ma si, 're ĩsisōmri mono zé wasu'u*

<sup>12-13</sup> ĩsisānawā norī, e āme ropipa hā ĩma ĩhāimanazéb zarina, ma tō Cristuhu wasu'uwē na te te datēme ĩropézé hā mazazā. Mare di. Āne ĩma romhāimana nherē, ma tō da'ahā na da te 're saze za'ra, Wanhīb'apito wasu'uwē hā. Āne na ĩ'āma waihu'u za'ra wa'aba da, wa tō ĩsima aiwē za'ra wa'wa. Dazazéb 're ĩhāimanazém na, ma tō da'wapéi'wa norī hā danhib'apito nhorōwa 'madā'ā'wa norī hā siwi ĩwaihu'u uburé, Cristuhu ma romhuri'wa 're ĩhāimana mono 'ru te, da te dasiwi ĩnherézém na hā. Da'ahā na ma tō duré āne na ĩwaihu'u za'ra ni, āhā 'remhā. Dazazéb 're, da te dasiwi ĩnherē ō 'wa'āhā, ta norī hā Cristuhu wasu'uwē hā te te wapari za'ra ō di aré. <sup>14</sup> Duré dazazéb 're ĩhāimana wa, te oto wasisānawā norī hā ahā na te te sina 're umnhasi u'āsi za'ra Wanhīb'apito hā, taha si te te 're ĩpawaptob u'āsi mono wa. Taha wa, pahi āna te oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u hā te te dama 're wasu'u za'ra, te te sina 're danhimimnhasi za'ra mono nherē, ta norī hā. <sup>15</sup> Ni'wam norī hā ĩsiniwī da'ahā na 're dahāimana za'ra mono da si, te Cristuhu wasu'uwē hā te te dama 're wasu'u za'ra, ĩnhimiromhuri wē zarina, da'ahā na da te 're saze za'ra mono 'ru te, te te āma 're ĩ'ruiwapari za'ra mono wa, ta norī hā. Ni'wam norī si te ĩ'uiwababa te te dama āma 're rowasu'u za'ra, te te āma 're ĩpawaptob za'ra mono da, sena na ta norī si te te sima 're wē uptabi

za'ra mono wa. <sup>16</sup> Ta norĩ ma, tãma ĩzawi za'ra zarina, te Cristu hã te te dama 're wasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã romhuri te te ĩma ĩsõmri na te te ãma ĩwaihu'u za'ra wa, Cristuhu wasu'u wẽ hã senai õ newa da te ĩma 're ĩnharĩ za'ra mono norĩ ma, tã sena na te dama 're ĩ'anharĩ mono na hã, damreme wa'rãmimhã. <sup>17</sup> Tane nherẽ, ĩnhimiromhuri na te te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono norĩ hã simirosa'rata wẽ na te te dama 're wasu'u za'ra mono õ di, Cristu hã. Sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, taré da'ahã na ĩsimirowasu'u wẽ niwĩ 're dahãimana za'ra mono da. Ma tã duré te te 're rosa'rata za'ra, ãne hawi te ãma 're robzépata za'ëté mono da, dazazéb 're, 're ĩhãimana mono ré.

<sup>18-19</sup> Tane nherẽ, wẽ di tã, ĩma hã. Ni'wam norĩ hã simirosa'rata wẽ na Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, duré ni'wam norĩ hã sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina, Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono nherẽ, wẽ di tã ĩma hã. E marĩ wa. Cristuhu si te te dama 're wasu'u za'ra mono wa, ta norĩ hã. Taha si tã ĩpire uptabi hã te tã wama 're hãimana. Taha wa, ãma ĩto ti, wa hã. ĩ'ãma 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, duré Zezu Cristuhu pẽ'ězani nhimipawaptobzéb zarina, wa za rowẽ na watobro, ãne na ĩma ĩromhãimana wasété zém hawi. ãne hã ĩma waihu'u pese wa, wa rowẽ u'ãsi 're ĩhãimana tã. <sup>20</sup> Taha wa, wa tã wa hã ĩp'ẽ 're, 're ĩsi'madã'ã pese, niwamhã ĩnhimiromhuri na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te ãma 're ĩ'uwaimrami mono zém na ĩzõ 're robaba tã mono da, õne u'ãsi ĩpahi ãna te tãma 're romhuri u'ãsi mono da, ãhãna zama. ãne wa, wa 'rãwi te ĩsima 're 'ruiwapari u'ãsi. ãne na tã sena ãma 're ĩhãimana mono zém na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono wamhã, te za Cristuhu ãma si 're dawata za'ra, ĩhãiba ré ré, ãma 're ĩhãimana mono na hã, duré ãté ĩdã'ã da nherẽ, ãma 're ĩhãimana u'ãsi mono na zama. <sup>21</sup> E marĩ da, wa za 're ĩhãimana tawamhã, ĩhãiba ré ré hã. Cristuhu ma 're ĩsisõmri u'ãsi mono da si, 're ĩhãimana mono zé hã. Duré ĩdã'ã da wamhã, ĩma wẽ uptabi di duré. ĩhãiba ré 're ĩhãimana mono ré, ĩma 're ĩrowẽ mono zém nhipai u, ĩma wẽ uptabi di za, ĩdã'ã wamhã. ãne hã wa tã te ĩsina 're waihu'u u'ãsi. <sup>22</sup> E ma hã wa za tawamhã ĩsima wẽ. E da te dasiwi ĩwĩrĩ su'u da si. E ĩhãiba ré ré 're ĩhãimana mono da si a'ã. Wa hã 'rãwi te ĩsima pisutu waihu'u õ di, ĩsi'uihã na hã. Tane nherẽ, aré ĩma wẽ di tã, ĩhãiba ré ré a'ã 're ĩhãimana siroptu mono da hã. E marĩ wa. ãne wamhã, romhuri ĩwẽ hã wa aré te tãma 're ab'manharĩ u'ãsi a'ã, Cristuhu ma, te tãma 're ĩda'awaibui mono zém na hã. <sup>23</sup> ĩnhimiroso'rada hã maparane te 're si'wapé zahuré, ĩp'ẽ 're remhã. Ti'ai ãma 're ĩmorizé hã te rême da, wa ĩsima wẽ tã, Cristuhu siré 're ĩhãimana mono da oto, hãiwa ãma. ãne wamhã, ĩma 're rowẽ uptabi mono di aré, ti'ai ãma 're ĩhãimana mono zém nhipai u hã. <sup>24</sup> Tane nherẽ, ai'udãna za'ra wa'aba, a'ã ti'ai ãma 're ĩhãimana mono da hã, ĩma wẽ uptabi di aré, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da hã a'ã. <sup>25</sup> ãne na hã wa tã, tã sena na ĩsina waihu'u. Taha wa, 'rãwi wa tã duré ĩsina waihu'u, za a'ã asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono na hã, ĩnhimipawaptobzéb zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na asima ãma 're sa'ëté za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ãma 're anomro aba mono da hã. <sup>26</sup> ãne wamhã, nimahã na apã ãma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, te za Cristu Zezusihi ãma aiwata za'ra wa'wa, ĩzabu za'ra wa'aba zém na.

<sup>27</sup> Niha za ĩma romhãimana nherẽ, te za Cristuhu wasu'u wẽ zarina si 're anomro wẽ wa'aba mo, taha si aima pire za'ra wa'aba wa, ãma 're

aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, wa za ai'âma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina asitob'ru norĩ da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asimirosa'rata misi na, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ hã da te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina. Duré âté âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba õ nherẽ, wa za tô õhõ na si ai'âma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na hã. <sup>28</sup> Asitob'ru norĩ ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono da hã, mare di, Cristuhu zazei'wa norĩ 'ruiwaparĩ'wa norĩ na hã. Âne hã aipahi âna sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za ta norĩ hã 'rãwi 're siwaihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te ĩ'uprosizém na hã, duré a norĩ wa'aba si za te te ĩ'asõ'reptu za'ra wa'aba zém na hã. <sup>29</sup> Tinhoprubzéb zarina ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Cristuhu si asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, Danho'reptui'wa na. Ma tô duré aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, da'âma 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém hawi, Cristuhu si da te 're saze za'ra mono da. <sup>30</sup> Tame ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ré, ma tô asiwi ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, rowasédé hã da te ĩ'manharĩ na ĩma, te robzépata da. Taha na, zahadu te ĩrobzépata u'âsi na ma tô âhãna hã ĩwasu'u hã ĩwapari za'ra wa'wa. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo ĩsine, rowasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã za.

## 2

*Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, dame ĩsi'a'uwẽzé wasu'u*

<sup>1</sup> Cristuhu âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te oto asiptete sina âma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna. Cristu hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'rãwi asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te duré aima 're rowẽ wairébé u'âsi 'wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ezani siré te duré asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, simisutu. Da te 're robzépata za'ra mono wamhã, ma tô duré da'âma 're aipẽ'ézé za'ra wa'aba mo, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da. <sup>2</sup> Taha wa, ma'ãpé duré asiwi âma sisiwi wa'aba, ĩma 're ĩrowẽ pusi u'âsi mono zéb da hã, ai'âma za'ra wa'aba. Aiwapsi te za 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Aiwapsi te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Simisutu rosa'rata wẽ na, te za misi haré rosa'rada hã 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, uburé marĩ na âma 're asisaze za'ra wa'aba mono da. Â norĩ na te za asiwi âma ĩsisiwi za'ra wa'wa. Tawapsi, ĩma 're rowẽ uptabi mono di za duré, ai'âma za'ra wa'aba hã. <sup>3</sup> 'Rãwi asima si 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, taré asina 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama aipire na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za. Taha wa'rãmi te za ĩwẽ na si 're ĩdahâimana wazéb za'ra wa'aba mo, aima dapire na da'âma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina. <sup>4</sup> Asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, asima si 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Taha nhipai u, te za duré asiré norĩ âma zama 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, 're pawaptob za'ra wa'aba mono da.

<sup>5</sup> Cristu Zezusi hã sima si 're hâimana mono õ di. Taha wa, ĩsimirosa'rata ne, te za duré a norĩ wa'wa hã 're ĩrosa'rata wẽ za'ra wa'aba mo.



<sup>6</sup> Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, aiwa uptabi 're hâimana u'âsi mono nherê, ti'ai u wei morî wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne waihu'u pese na 're hâimana u'âsi mono da hã, sisawi ô di. Sisawi âna, ma tô wei mo tô, ti'ai u hã.

<sup>7</sup> Si'uihã na te te sima ìwëzéb zarina, ma tô tirê a'â, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, pire uptabi na 're ìhâimana mono zé hã. Ti'ai u wei morî wamhã, dazapari dama romhuri'wa ne, ma tô dama 're hâimana. Taha wa, ma tô si'a'uwê, dasine 're hâimana mono da, a'â.

<sup>8</sup> A'uwê hâiba na dasine 're hâimana mono wamhã, ma tô sima pisutu, dazapari dama wapu na 're hâimana mono da a'â. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô duré te te 're wapari pese, tidâ'ázéb u. Marî 'manharî wasété 'wa norî pârizém na wedepo'o nhonhi'râmi na dâ'â da nherê, ma tô Timama hã te te 're wapari pese, sisawi âna.

<sup>9</sup> Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma pisutu, dâ'â nherê, apâ hâiwa'utu wa, danhipai u pire uptabi na 're hâimana mono da oto, wê uptabi na. Ma tô duré ìsisi hã tâma pisutu, dama sisi pire uptabi na 're hâimana mono da, uburé danhisi nhipai u.

<sup>10-11</sup> Taha wa, niwapsi te za aihîni pese dahi'râtitô tâma ana ni, Zesusihi ma, dama ìsisi pire uptabi ma. Æne da, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma pisutu, pire uptabi na 're hâimana mono da. Hâiwa âma uburé pese hâiba ré 're ìhâimana za'ra mono norî hã, duré ti'ai âma uburé pese hâiba ré 're ìhâimana za'ra mono norî zama, te za dahi'râtitô tâma ana ni, dama pire wa, adâ 're ìhâimana za'ra mono zéb âma uburé pese 're ìhâimana za'ra mono norî zama. Tawamhã tame te za uburé pese dasisô'a dasiwi sisi za'ra ni oto, âne: “Ô hã Zezu Cristu, uburé Danhib'apito.” Æne na Zezu Cristuhu âma dawata za'ra wamhã, taha u'âbâ, te za duré 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tawata za'ra ni, Wamama âma hã.

*Cristuhu zazei'wa norî hã te te dama 're ìrowa'a za'ra mono zé wasu'u*

<sup>12</sup> Ìsisânawã norî, ìma asawi pese za'ra wa'aba norî hã, ma'âpé ìwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã tame ai'rata ìhâimana za'ra wa'aba ré, ma tô ìnhimiroti hã ìwapari pese za'ra wa'wa. Tane nherê, âhâna oto ai'rata ìhâimana za'ra wa'aba ô nherê, te duré ìnhimiroti hã ìwapari pese za'ra wa'wa, âma atême ìwisi za'ra wa'aba ô nherê. Aihâimana prédup sina, te za 're ìromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te asô'reptu za'ra wa'aba zéb zarina, 're anomro wê wa'aba mono zém na tâma âma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono da. <sup>13</sup> E marî wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aipê'ê 're, te te ai'âma 're romhuri u'âsi za'ra wa'aba mono wa, ìsimipawaptobzém na marî na âma 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina ì'uwaibaba si marî hã tâma 're 'manharî wê za'ra wa'aba mono da, te te sima 're ì'aiwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

<sup>14</sup> Marî na 're nharî wasété za'ra wa'aba mono âna, te za uburé marî hã 're ì'manharî wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're asisada'âbâ za'ra wa'aba mono âna, te za marî ìwê si uburé 're ì'manharî u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>15</sup> Æne na te za tô 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã sena na da te ai'âma 're sa'ra wa'aba mono tô da, duré marî 're 'manharî wasété za'ra wa'aba mono ô wa, aiwê na 're anomro aba mono da. A norî wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, 're ì'anomro wê wa'aba mono norî hã, wasété uptabi na 're ìhâimana za'ra mono norî wazari, duré tiwasété na 're ìsiwannarî pese za'ra mono norî wazari, 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, te za dama 're ìrowa'a za'ra wa'aba mo, 're anomro

wē wa'aba mono zém na, wasi hã hãwa na te te dama 're ĩrowa'a za'ra mono ne. <sup>16</sup> Taha wa, rowasu'u ĩwē uptabi hã te za dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo, âma 're ĩdanomro wē u'âsi mono zéb da hã. Âne hã dama 're 'manharĩ wē u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za aima 're ĩto za'ra wa'wa, Cristu za we apã ĩmorĩzéb âma hã. E marĩ wa, wa za aima 're ĩto za'ra wa'wa tamemhã. Ti'ab ré, ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, taré te ai'âma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono ô zém na hã, ĩsiwaihu'u wa za wa hã, wa za tame aima 're ĩto za'ra wa'wa, Cristu za apã we ĩmorĩzéb âma hã.

<sup>17</sup> Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ hã danhimizama na tâma danhoprubzé te te tâma 're ĩzata za'ra mono ne, ma tô a norĩ wa'wa hã tâma 're asisômri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Duré sasedoti norĩ hã uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma danhoprubzé, danhimizama te te tâma 're ĩzata za'ra mono nhisiwi, te te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, âté ĩwapru hã wa za sa'wa, sena na za da te dasiwi ĩwĩri wamhã, ĩdã'âzém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsina ĩnhoprubzéb da. Âne na za ĩma romhâimana nherē, ĩma rowē uptabi di za. Duré aima ĩto uptabi za'ra wa'aba di za, âne na ĩma romhâimana nherē. <sup>18</sup> Taha wa, te za duré a norĩ wa'aba zama ĩzabãdã âma ato za'ra wa'wa ĩsiré.

*Timotiuhu wasu'u, Epaprodituhu wasu'u me*

<sup>19</sup> Aiwasu'u wē za'ra wa'wa hã za te wapari wa, ĩma rowē hã, ĩwasu'u hã za wapari za'ra wa'aba wa, za aima ĩrowē za'ra wa'aba ne. Taha wa, wa tô ĩsima wē, Timotiu hã te âma atême satõrĩ su'u za'ra wa'aba da. Wanhib'apito Zezusi hã âne hã sena na te te ĩma pisutu wamhã, wa za tô âma atême satõrĩ za'ra wa'wa, aima ĩwasu'u za'ra wa'aba 'wa da hã, duré apã we ĩtême wisi wa, te te ĩma aiwasu'u za'ra wa'aba da hã. <sup>20</sup> Âmemhã ni'wa hã ĩma hâimana ô di, ĩsine te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono 'wa hã. Tô ôhõ si, te ĩsine te te 're asawi pese za'ra wa'wa. Taha si te tô sena ai'âma 're hãtã'ã u'âsi za'ra wa'wa Timotiu hã, rowē na si âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>21</sup> Tanei ô di, ni'wam norĩ hã. 'Rãwi te sima si marĩ zô 're sôpré, te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba si. Zezu Cristu te te tâma 're ĩ'awē mono zéb zô, sima 're sôpré mono ô di, ta norĩ hã. <sup>22</sup> Tane nherē, Timotiu hã 're ĩmorĩ wē na ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, da te 're pibui wasété mono nherē, 're ĩsipizari mono ô na hã. Ta hã ma tô ĩsiré te te 're romhuri u'âsi, Cristuhu wasu'uwē na hã. Ni'wa hã timama siré si te te 're ĩromhuri u'âsi mono ne, ma tô ĩsiré te te 're romhuri u'âsi, ta hã. <sup>23</sup> Taha wa, wa tô ĩsima wē tô, âme niha za ĩma ĩromhâimanazém na, te ĩsina waihu'u wamhã, Timotiuhu si te âma atême satõrĩ za'ra wa'aba da, romhutu na, taha si te te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba da. <sup>24</sup> Wanhib'apito si wa tô ĩsina umnhasi, te te ĩma pisutu da, ĩzama âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba da, romhutu na.

<sup>25</sup> Wasisânawã Epaproditu hã ma tô we ĩtême ĩsatõrĩ za'ra wa'wa, te te ĩma asadawa wasu'u za'ra wa'aba da, duré nasi ĩ'âma siwãrĩ da, te robzépata wa, marĩ zô nasi ĩwi ĩrowaptã'ã na hã. Cristuhu wasu'uwē na ĩsiré romhuri'wa ta hã, duré wanhitob'ru norĩ, wasiré wa te 're ĩ'a'wapéi mono. Wē uptabi di, ta hã. Tane nherē, wa tô waihu'u, Timotiuhu wana, te âma atême satõrĩ za'ra wa'aba da apã. <sup>26</sup> Ta hã te te duré apã asabu ze za'ra wa'aba di, uburé ai'âma pê'ézé za'ra wa'aba wa. Duré ai'âma hãtã'ã za'etê za'ra wa'aba di, âme ĩhãzé na ĩsiwasu'uzé hã wapari za'ra wa'aba

wa. Taha wa, wa za tô âma atême satôřĩ su'u za'ra wa'wa, Timotiuhu wana. <sup>27</sup> Tô sena ma tô aré dârâ tô, hâzé wa. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô âma aiwamri, dâ'â tô da. Taha âma si ô di, îsiwamrizé hã. Te te pese wamhã, î'âma zama ma tô duré aiwamri, îwi robzei'ô nherê, robzei'ô uptabi tô da îwi, îsipai u. <sup>28</sup> Taha wa, wa îsima wê upta oto, te âma atême satôřĩ su'u za'ra wa'aba da apâ, atômo na sabu za'ra wa'aba wa, aima rowê uptabi za'ra wa'aba hã. Duré wa hã ai'âma îhâtâ'â za'ra wa'aba zéb zarina, îwi îrobzei'ôzé hã îma si'utôřĩ hã, asabâdâ za'ra wa'aba. <sup>29-30</sup> Taha wa, ma'âpé âma atême wisi aba wamhã, asiwi sawi wê za'ra wa'aba za Epaproditu hã, ato sina za'ra wa'aba, wasiré Wanhib'apito zazei'wa oto 're wahâimana za'ra mono na dâ'âsina, duré wasi'âma 're wasisânawã za'ra mono wa. Te za duré asiwi îhâimana wazéb za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã îsine 're îhâimana wê za'ra mono norĩ zama, te za duré asiwi îhâimana wazéb za'ra wa'wa. E marĩ zarina, te za asiwi îhâimana wazéb za'ra wa'wa, Epaproditu hã. Ta hã tâma romnhimimnhasi nherê, ma tô sisawi âna romhuri pese, Cristuhu ma. Taha na, te aré dârâ. A norĩ wa'wa hã romhã na asimroi wa'aba wa, asiwi îpawapto waihu'u aba ô wa, ma tô ôhõ si îpawapto pese, ai'upana za'ra wa'aba. Âne wa, te za ato sina apâ asiwi î'âri wê wa'wa, atême wisi za'ra wa'aba wê te.

### 3

*Dasihawim na dasisô'reptuzé da te dasina 're î'uwaimrami waihu'u za'ra mono ô zé wasu'u*

<sup>1</sup> Îsisânawã norĩ, ma'âpé asima 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito âma oto 're anomro aba mono wê te. Te aima îrob'ui'ére 'rata za'ra wa'aba zém na, te âma aima îsisiwi za'ra wa'aba zém na hã, te îsiwi âma ro'wa're ô di za. Mare di. Ai'udâna za'ra wa'aba, wa za tô înhimi'ui'ére na aima âma sahu za'ra wa'wa, te âma aima îrob'ui'ére 'rata za'ra wa'aba zém na hã, tô sena Cristuhu wasu'uwê hã 're îsaze za'ra wa'aba mono zém na, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono da. <sup>2</sup> Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, wapsã dazada 're îsiwamnarĩ za'ra mono ne, rosa'rata wasété na dazada 're îhâimana za'ra mono norĩ wi. Marĩ îwasété si te ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra. Âne te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra: "Aibã norĩ hã Cristu te te 're saze za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, te za da te 're sihâiwata nhihâri za'ra, taha zarina 'Re îhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da." Âne te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, senai'ô na. Tane nherê, te ta norĩ hã dahâiba hã taré te te dawi 're wamnarĩ za'ra, taha zarina 'Re îhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da newa. <sup>3</sup> Ta norĩ hã sena na 're hâimana za'ra mono ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê na hã. Wa norĩ si, wa 'Re îhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê uptabi hã 're wahâimana za'ra, Îpê'êzani nhimipawaptobzém na âma 're wawata za'ra mono wa. Taha wa, marĩ hã wasi'uihã na wa te 're î'manharĩ za'ra mono zém na 'rãwi 're wasi'umnhasi za'ra mono ô di, wasihawim na wanho'reptuzé hã wa te wasina âma 're î'uwaimrami za'ra mono da hã. Cristu Zezusi, îwê te te wama î'manharĩ za'ra zém na si, wa tô wa te wasima âma 're rowê za'etê uptabi za'ra, taha zarina si te te oto 're wa'anho'reptui mono wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. <sup>4</sup> Ni'wam norĩ hã te tô 'rãwi 're si'madâ'â ze za'ra, marĩ hã si'uihã na te te 're î'manharĩ za'ra mono zém na hã, taha zarina, 'Re îhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da newa. Marĩ hã wasihawi wasi'uihã na wa te 're î'manharĩ za'ra mono zém na, 'Re îhâimana u'âsi

mono hã te te 're wa'anho'reptui mono 'wa'ãhã, tô ìbãre wa aré wa hã danhipai u 're ìsi'umnhasi, marĩ hã ìsihawi te 're ì'ab'manharĩ mono zém na hã, taha zarina, ìsi'uihã na ìsisõ'reptuzé hã te ìsina ãma uwaimrami da. <sup>5</sup> E marĩ wa. Ìwaptã'ázém hawi bádã hã 8 na ì'ãma ne parimhã, ma tô ìnhihãiwata nhizãri nĩ, zudezu norĩ 're ìhãimana za'ra mono zéb zarina. Wa hã Izarazéhé nhihudu 're ìhãimana mono. Duré ì'ra Bëzamihĩ nhihudu 're ìhãimana mono. Wa hã duré ebreusi uptabi. E marĩ wa. Ìhi'rata norĩ hã uburé ebreusi uptabi 're hãimana za'ra mono wa, da te 're wa'ru za'ra mono ãna. Duré parisezu na dame 're ìhãimana mono wa, wa tô 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã te 're 'madã'ã pese, Mozési te te ãma ìrob'ui'éré hã, ìsimiroti na hã. <sup>6</sup> Wasiré zudezu norĩ hãimanazém na, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, 're ìhãimana mono da, wa tô 're ìsiwasutu u'ãsi aré. Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, wa tô te tãma 're rob'manharĩ waseté za'ra, Zezusi hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono 'ra õ newa, ta norĩ hã te 're ì'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono da. Uburé 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã wa tô duré te 're 'madã'ã pese tô, taha zarina 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìwësãmri da newa. Taha wa, nima hã ìsimiroti te ãma ì'upa na da te dasiwi ìwaihu'u õ di.

<sup>7</sup> Æne na 're ìhãimana 'rata mono zém na aima ìsi'rãzarõtõ za'ra wa'aba zé hã ìma wë di aré, taha si ìma pire wa, taha zarina 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìwësãmri da newa. Tane nherë, Cristuhu ma oto 're ìhãimana mono wamhã, tarére oto ìma hã, 're ìhãimana 'rata mono zé hã. <sup>8</sup> 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìwësãmri da, uburé marĩ hã ìsihawim na te 're ì'ab'manharĩ mono zé hã taré uptabi oto ìma hã. Misi te ìpire uptabi hã ìma 're hãimana oto. Ìnhib'apito, Cristu Zezusi hã 'rãwi te ìwaihu'u pese da si, te ìma 're hãimana oto, taha si. Marĩ zõ 're ìnhimipari mono õ di oto, ta hã ìma tarére wa. Roprum ne, te ta hã ìma 're hãimana oto, 're ìhãimana 'rata mono zé hã. Taha wa, Cristuhu niwĩ ìhãiba na te ìsaprĩ wë da si, wa 're ìsi'madã'ã wë u'ãsi. <sup>9</sup> Misi haré Cristuhu ãma si oto 're ìhãimana mono da, wa tô ìhãimanazéb 'rada hã 'rãwi ìsiwi wë'õ pese. 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ìrob'ui'éré hã, ìsi'uihã na te 're ì'madã'ã pese mono na 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìwësãmri da, ìsina 're ìnhimipari mono õ di oto. Cristu hã te ìsina 're ì'umnhasi mono zéb zarina si, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìwësãmrizéb ré si, wa oto 're ìhãimana, taha si te te ìpisutu wa oto. <sup>10-11</sup> Cristu hã 'rãwi te ìwaihu'u pese da si, wa tô ìsima wë, wa hã. Ta hã dã'ã nherë, apã hãiwau'utu wa, te oto siptete sina 're hãimana u'ãsi. Tane duré, wa hã 're ìhãimana 'rata mono zé hã oto ìma si'utõrĩ wa, duré taha wa'rãmi ìhãimanazép tém na si oto 're ìhãimana mono wa, wa ìsima wë, ìnhiptete sina taha ãma si oto 're ìhãimana mono da, ìsimipawaptobzé ìwë ré si. Æne hã wa tô duré ìsima wë, Cristu hã ti'ab ré te te 're ìrobzépata mono ne, te 're ìrobzépata mono da si, ìsine. Cristu hã dazada ìdã'ã ne, 're ìhãimana 'rata mono zé hã ìma ìsi'utõrĩ da si, wa tô ìsima wë, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te sima ìwë wamhã, te te ìma pisutu da, ìsiré 're ìhãimana u'ãsi mono zéb da hã.

*Dawara na romnhimire'ézé wasu'u*

<sup>12</sup> Wa hã uburé marĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ìma ìpisutuzéb zarina, 're ìhãimana mono zém na te ìsina 're ì'uwaimrami mono na, 're ìsi'madã'ã mono õ di. Mare di. Zahadu te ìsina uwe õ di, wa hã. Tane nherë, wa tô taha zõ 're ìsiwasutu u'ãsi, ìwë uptabi hã nimahã na te ìsina sõ'õtõ da. Æhã da, ma tô Cristu Zezusi hã ì'ãma tinhib'a'uwë. <sup>13</sup> ìsisãnawã norĩ, wa hã 'rãwi 're ìsi'madã'ã mono õ di tô, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te

ĩma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩhâimana mono zém na te ĩsina ĩ'uwaimrami na hã. Dawara na 're dasirême za'ra mono da, 're dasipibu za'ra mono wanhã, dasibabarãi u apã da te 're rob'madâ'â za'ra mono õ di. Dasisõwap si te da te 're rob'madâ'â za'ra, õne haré. Tane duré, wa hã marĩ te 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na 're ĩsipo're pu'u zahu mono õ di. Mare di. E marĩ wa. Õne haré marĩ ĩwē hã ĩnhowa 're ĩhâimana mono zô si, wa tôte 're rob'ruiwapari u'âsi. <sup>14</sup> Marĩ ĩwē hã da te dasina 're sô'õtõ za'ra mono da, taha zô 're dasirême za'ra mono wanhã, awa'awi u'âsi 're ĩdasisa'rei mono ne, wa marĩ ĩwē uptabi zô 're ĩsiwasutu u'âsi, Cristu Zezusihi dâ'ázém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩhâimana mono zép té, za te te ĩma ĩsõmri zô si.

<sup>15</sup> Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, waprédup sina âma 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ hã, âne zô wa za tôte wa te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za tôte âhã zô si wasima wa te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Tane nherē, ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono hã rosa'rada aimawi na ĩ'upana te te 're rosa'rata za'ra mono wanhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te tãma 're waihu'u za'ra, tôte õhõ na si wasiré te te âma 're rosa'rata za'ra mono da oto. <sup>16</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, wa za tôte âma 're wahâimana za'ra, tôte õhõ na si.

<sup>17</sup> ĩsisânawã norĩ, ma'âpé 're ĩmorĩ wē ne, ĩsine 're anomro wē wa'aba mono za. Ni'wam norĩ ma, tãma âma 're ĩwasisanho za'ra mono zéb zarina, wasine 're ĩhâimana wē za'ra mono norĩ ne, te za a norĩ wa'aba zama âma 're aihâimana wē za'ra wa'aba mo. <sup>18</sup> Ni'wam norĩ hã ahã na Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, te tihâimana wasété zarina, Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na dazada ĩdâ'ázé wasu'u da, 're hâimana za'ra. ã norĩ wasu'u na hã ahã na wa tôte te âma aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherē, âhãna wa duré aima âma sahu za'ra wa'wa, ĩwawa sina te âma aima rowasu'u za'ra wa'aba nherē, rob'ui'éré na hã. <sup>19</sup> Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, dapē'ē 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u, te za 're nomro, ropipa u. E marĩ wa. Ta norĩ hã te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba si, te marĩ hã tihâiba ma te te 're ruiwapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. E ta norĩ hã tihâimana wasété na 'rãwi 're siwē'õ za'ra mono ã bâ, te bété sina 're wata za'ra, 're ĩhâimana wē uptabi za'ra mono na hã. Ti'ai âma uburé marĩ hã ĩwasété na si, te ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. <sup>20</sup> Tane nherē, wa norĩ ma hã ti'ai âma waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra mono õ di. Hãiwa âma si te waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra. Ta hawi za wei wazô ĩmorĩ zô si, wa wato sina wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, Wanho'reptui'wa zô, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zô si. <sup>21</sup> Taha si te uburé marĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're ab'madâ'â, siptete uptabi wa. Taha wa, tiwaihu'u pese na te za wahâiba ĩtém na wama âma saprĩ za'ra, wahâiba ĩsib'uware ré 're ĩwanomro 'rata mono zém hawi, ĩsi'utõrĩ pese hawi. Tawamhã wahâiba ĩtéb ré, Cristuhu hãiba ne ĩwē uptabi ré, wa za oto 're wahâimana u'âsi za'ra, ĩ'rata.

## 4

*Paru hã te te dama ĩroti 'rãsutuzé wasu'u*

<sup>1</sup> Taha wa, ĩsisânawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'âpé Wanhib'apito âma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za. Ai'âma ĩpē'ēzé uptabi za'ra wa'aba wa, 'rãwi te asabu za'ra wa'aba neza. Romhã na nherē, te asina ĩma 're ĩrowē zani za'ra wa'aba mo. Taha wa,

wa tō te dama 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa, ĩto sina. Āne wa, te za asiptete sina ōhō āma si 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>2</sup> Ĩhidiba norĩ, Ewodiza duré Sítiti, āne wa za aima roti pese 'wa, asisada 're aihâimana wasété aba mono wa. A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito nhib'a'uwē, 're aihâimana aba mono wa, ma'āpé rowē na si apâ asiré 're aihâimana aba mono, asisada 're aihâimana wasété aba mono āna. <sup>3</sup> Duré a hã ĩpawapto wē 'wa, ma'āpé ā pi'ō norĩ hã pawaptob zahuré na. Ta norĩ hã ma tō ĩsiré te te 're romhuri pese zahuré, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama āma 're ĩropéi mono na hã. Temetihi siré zama ma tō te te 're romhuri zahuré, duré uburé ĩsiré romhuri'wa norĩ siré zama. Uburé te ā norĩ nhisi hã dame 're hâimana za'ra ĩbaihã na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi ré, ĩbaihã 're ĩhâimana mono na hã.

<sup>4</sup> Ma'āpé atoi u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito āma oto 're anomro aba mono na dâ'âsina. Wa za duré aima āma sahu za'ra wa'wa. Ma'āpé atoi u'âsi āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.

<sup>5</sup> Aiwaimri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwē na. E marĩ wa. Wanhib'apito hã za we apâ morĩ su'u na dâ'âsina. <sup>6</sup> Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna, te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono zép sidâpâsi, te za duré tiwi 're ĩrowaptêrē za'ra wa'aba mo, uburé marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã. Aipê'ē 're, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te za asi'āma tãma 're aimreme zusi aba mo. <sup>7</sup> Rowē hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono hã, ĩwē uptabi hã te wama 're hâimana za'ra, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ō hã. Taha si te za te te 're aipê'ē nomri wē za'ra wa'wa, marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, Cristu Zezusihi āma oto 're anomro aba mono zéb zarina. Āne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi rowē hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da, te za asi'āma tãma 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

<sup>8</sup> ĩsisānawã norĩ, ĩnhimiroti na wa za oto āma aima 'rãsutu za'ra wa'wa, āhãna te āma aipo're pu'u za'ra wa'aba zém na hã. Uburé marĩ hã tō sena 're ĩhâimana za'ra mono na si te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, duré marĩ hã da te dasima 're ĩwazéb za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwē uptabi na hã, duré marĩ hã wasété āna 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré uburé marĩ ĩwē hã da te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã wē wa, āma 're ĩdatob'uzu za'ra mono na hã. Āne na si te za uburé marĩ ĩwē uptabi na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, da te dasima 're ĩwasu'u wē za'ra mono na si. <sup>9</sup> Te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, atōmo na asiwi 're ĩ'madâ'â aba mono na, ma tō duré ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Āne na uburé marĩ na aima 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're aihâimana wē za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama rowē nhomri'wa hã te za 'rãwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa.

*Paru hã danhoprubzé wa'rãmi, da'āma ĩwatazé wasu'u*

<sup>10</sup> Āne wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di āhãna hã, aré ai'āma 're rob'é'é hã za'ra wa'aba mono nherē, apâ ĩ'āma asipo're pu'u za'ra wa'aba wa, we ĩma asōprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa Wanhib'apito āma ĩwata, ĩtoi uptabi wa, aima za'ra wa'aba hã. Āté ĩ'āma 're aipo're pu'u

u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, marĩ hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na asiwi ĩzawi za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherê, ma tô ĩ'âma 're aipo 're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo tô. <sup>11</sup> E tawamhã, nimahã na marĩ zô ĩwi ĩro'wanhi'riti zarina, ĩsina 're ĩhâtâ'â mono wa, wa âne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, âhãna hã. Mare di. Taha wab õ di. Áté nimahã na marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherê, duré niha ĩma 're romhãimana mono nherê, wa ĩsina 're ĩhâtâ'â mono âna 're ĩhãimana u'âsi tô. <sup>12</sup> Áne hã ĩma waihu'u pese di, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zém na 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã. Áne hã te dame pibui ahã di. Duré danhimarĩ ahã na 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Niha ĩma 're romhãimana mono nherê, wa tô waihu'u, robzei u'âsi 're ĩhãimana mono zém na hã. Nimahã na hã ĩsai ahã wamhã, duré mra te 're sépata mono nherê, tane nherê, ĩma 're rowê u'âsi mono di, âne hã aiwa ĩma hã. Nimahã na hã marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono õ wamhã, duré áté marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherê, ĩma rowê di. Áne wa, wa ĩto sina 're ĩhãimana. E marĩ wa. ĩma 're ĩromhãimana mono zé hã aiwa wa. <sup>13</sup> Áne hã niha ĩma 're romhãimana mono nherê, sada 're ĩnhiptete mono di. E marĩ wa. Cristu hã ĩnhiptetezé te te ĩma sada 're anhomri u'âsi mono wa.

<sup>14</sup> Tane nherê, ĩma wê uptabi di, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã, âhãna âme te robzépata ré hã. <sup>15</sup> Piripu âma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, tame duréihã ĩnhimirowasu'u zarina, Cristuhu wasu'uwê hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, a norĩ wa'aba si ma tô ĩ'âma ana wê wa'wa, ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã, rowahutu u asiré 're asirã'õtô aba mono norĩ hã. Masédoniza na asipti'a nho'õmo nhisi hawi wa'aba oto ĩmorĩ wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui amoi âma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ĩ'âma sina za'ra õ di, asine za'ra wa'aba hã. A norĩ wa'aba si ma tô asiwi ĩpawapto wê wa'wa tô, âma ĩhãimanazéb da hã. Áne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. <sup>16</sup> Duré aihawi za'ra wa'aba ĩmorĩ wamhã, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi âma ĩnhamra ré hã, ma tô duré ĩpawaptobzéb da hã nasi asiwi ĩsõmri za'ra wa'wa, ĩma, marĩ zô nasi ĩwi rowaptâ'â sidápasi. <sup>17</sup> E asõprub za'ra wa'aba zém na ĩma âma sahu za'ra wa'aba da, wa tô âne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. ĩsãna'rata hawi ĩ'âma 're ana wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si, ĩwê na za te te aipawa'âbã za'ra wa'aba na te te aima âma sa'êtê za'ra wa'aba da si, wa tô te ai'âma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa. <sup>18</sup> Áme wa tô uburé marĩ hã ĩsima waiubi wê, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã. Epaproditu hã ma tô we ĩma âwisi wê, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zé hã. Taha wa, marĩ zô ĩwi rowaptâ'â õ di oto. Sa'êtê na te za oto marĩ hã ĩma tihãiba. Áne wa, wa ĩsina ai'uze za'ra wa'wa, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Asõprub za'ra wa'aba zé hã wê uptabi di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma hã. Wedewati ĩsadaze hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da te 're ĩzata za'ra mono zéb zarina, tãma âma 're ĩrowê pusi mono ne, tãma wê uptabi di duré âhãna hã, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zé hã. <sup>19</sup> A norĩ wa'aba ma zama, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ĩnhib'apito hã uburé marĩ hã ĩwê uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa sa'êtê na, marĩ zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, duré aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã. Tinhibro hã te za sa'êtê na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ĩwê hã, Cristu Zezusihi âma tô sena 're anomro aba mono zéb zarina. <sup>20</sup> Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma si, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za, Wamama âma si. Tane tô.

*Paru hã te te ãdazawi 'rãsutu zé wasu'u*

<sup>21</sup> Ma'ãpé uburé ãma sawi za'ra wa'aba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ oto 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã tamemhã, Cristu Zezusi, Danho'reptui'wa na te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono norĩ hã.

Ãme ãsisãnawã norĩ hã, ãsiré romhuri'wa norĩ hã ã'rata 're ãhãimana za'ra mono hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, ãsiré. <sup>22</sup> Ûburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ, ãme 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Apito Sezaha nhorõwa ãma 'ri 'rãihã 're, romhuri'wa norĩ zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa dame, wasiré ãsazei'wa norĩ hã.

<sup>23</sup> Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'ãma 're ãmreme u'ãsi za'ra wa'wa, ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da.



## **Corosu norĩ** **Corosu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé** **Ībaihã wasu'uzé**

Paru hã darob amoi ãma dazazéb 're hãimana sirõmo, ma tô rowasu'u hã wapa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, roti senai'õ na da te tãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã, Corosu ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma hã. Taha wa, Paru hã ma tô Corosu norĩ ma rob'ui'éré za'ra, roti senai'õ wi, te te uwati za'ra da. Ma tô duré tãma roti za'ra, Zezusi hã apã te te saze za'ra da, Epaprasi hã ĩmorĩ'rata na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina. Epaprasi hã Corosu ãma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, ta hã. Paru hã ma tô duré tãma waihu'u za'ra, ãne: Zezusihi si siminho'reptu waihu'u pese di. Duré taha si dawasédé hã te te dama 're aparĩ waihu'u pese mono di.

<sup>1-2</sup> Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima ĩwézéb zarina. Taha wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corosu na 'ri nho'õmo nhisi ãma 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisãnawã Timotiũ te duré ãma asawi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã te oto wasiré wasisãnawã wa, 're anomro wê wa'aba mo Cristuhu ãma si, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

*Paru hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u*

<sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're wamreme zusi aba mono sidãpãsi, wa ãma 're wawata u'âsi za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma hã. <sup>4</sup> Cristu Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã, duré uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wa, wa ãma 're wawata u'âsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, ãne na oto 're aihãimana wê za'ra wa'aba mono wa. <sup>5</sup> Cristuhu wasu'uwê hã tô sena uptabi hã ĩmorĩ'rata na da te atême ãwisi za'ra wa'aba wamhã, tame ma tô ĩwapari na'rata za'ra wa'wa, ĩwê uptabi hã hãiwa ãma dazô 're ĩsimi'wara mono zé wasu'u hã, duré taha zô si 're ĩdanhimipari u'âsi za'ra mono zé wasu'u zama. Taha zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô Cristuhu si asina 're ĩ'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina ma tô duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Hãiwa ãma, wê uptabi na asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, te tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te asô 're 'madâ'â pese za'ra wa'wa. Taha zô si te tô asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>6</sup> Cristuhu wasu'uwê hã ma tô da te ãma ropé oto, ropã. Taha wa, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã dasina tahã'ã ni oto. Taha wa, ma tô dahãimanazém na da te 're saprĩ za'ra, ĩwê u hã. Tane ma tô duré ĩwasu'uwê hã aima 're hãimana za'ra wa'wa, ĩwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawimhã. Tame ma tô oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena na 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na hã. <sup>7</sup> Epaprasihi nhimirowasu'u zarina, ma tô ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Ta hã Cristuhu ma wasiré romhuri'wa, wama ĩsawi pe hã. Simi'ê na te Cristuhu ma, te te ai'ãma 're romhuri pese za'ra wa'wa, wa'upana. <sup>8</sup> Ta hã ma tô wama aiwasu'u wê za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani

te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asimizawi pese zé hã oto ïwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã.

<sup>9</sup> Taha wa, aiwasu'u wê hã wa te ïwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawim haré, wa tô òne u'âsi ai'âma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Ta hã te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, niha oto âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa tô wa te tiwi aima 're rowaptêrê u'âsi za'ra wa'wa. Ïpê'êzani hã te za tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ïwê uptabi hã oto âma waihu'u za'ra wa'aba da, taha zarina 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da oto, 'râwi. <sup>10</sup> Tawapsi, te za Wanhîb'apito zazei'wa hâimanazéb zarina 're anomro wê wa'aba mono zém na, tâma âma asina 're ïuwaimrami za'ra wa'aba mo. Marî ïwê si 're 'manharî za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhîb'apito hã te za toi uptabi na aihâimanazém na te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa. Tawamhã 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zém hawi, te za tô marî 're ï'manharî wê za'ra wa'aba mono zém na asima 're ïsa'êtê za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwaihu'u za'ra wa'aba zém na te za duré asima 're ïsa'êtê za'ra wa'aba mo, asi'uihã na. <sup>11</sup> Wa duré wa te tiwi aima 're rowaptêrê u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono wi hã, tiwaihu'u pese na ïwê uptabi na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiptete u'âsi âma 're anomro aba mono da, taha na si. Âne wamhã, te za tô ato sina asiptete sina âma 're anomro aba mo. Duré âne wamhã, uburé marî na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê, asa dama âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>12</sup> Âne wamhã, Wamama âma te za duré âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta hã ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, hâiwa âma tinhîb'a'uwê norî ma, ïwê uptabi hã te te sô 're ï'apisutu mono hã aima wa'aba zama aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da dasine, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb âma hã rowa'a za'êne 're ïsa'wari u'âsi mono âma hã. <sup>13</sup> Ta hã ma tô wa'anho'reptu tô, robra hawi, Satanasihî nhîptetezém hawi. Ta hawi ma tô te te 're wa'awaibu, ï'ra nhimi'madâ'â si oto tâma 're wahâimana za'ra mono da, tâma ïsawi uptabi nhimi'madâ'â si. <sup>14</sup> Ti'ra dâ'âzém na ma tô wa'awa'â, marî wa te 're ï'manharî wasété za'ra mono zé hã te te wama 're apari mono da, taha zarina wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da oto.

*Cristu hã 're ïhâimana mono zé wasu'u*

<sup>15</sup> Cristu hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ne, te tô 're mo, aiwa wa. Tane nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã datômo na da te dasiwi 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ô di. ï'ra si ma tô da te dasiwi 're 'madâ'â za'ra datômo na, ti'a 're morî ré hã. Ta hã duréihã marî ô uptabi ré hã, te tô 're hâimana u'âsi, ï'ra hã. Uburé ropoto nhîpai u, te ta hã pire uptabi na 're hâimana. <sup>16</sup> Ôhõ si ma tô Timama zadawa para uburé marî hã te te apoto, hâiwa âma, duré ti'ai âma zama, datômo na da te 're ï'madâ'â za'ra mono hã, duré da te 're ï'madâ'â waihu'u za'ra mono ô zama. Uburé hâiwa nho're âma dapo're'ô norî ma simiroti pire na 're ïhâimana za'ra mono norî zama ma tô te te apoto, ïhâiba'ô norî hã. Uburé marî hã taha ma si 're hâimana za'ra mono da, ma tô te te ro'apoto tô, Timama zadawa para. <sup>17</sup> Cristu hã òne u'âsi te tô 're hâimana, marî ô uptabi ré hã. Ta hã te uburé marî hã tinhîmipoto mono bâ te te 're atété tiwaihu'u pese na, si'wa'rutu na tiwi 're hâimana za'ra mono âna, tâma 're hâimana za'ra mono da, simisutu. <sup>18</sup> Ta hã uburé tizazei'wa norî 'madâ'â'wa te 're hâimana, pire uptabi na.

Ta hã dapisutu'wa, 're ïdapoto téb za'ra mono zéb da hã. Dâ'â nherê, apâ hâiwa'utu wa, te oto dama pire na 're hâimana u'âsi, uburé za ïdahâiwa'utu za'ra nori nhipai u. Taha wa, te oto danhipai u pire uptabi na 're hâimana tô. <sup>19</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te sima ïwêzéb zarina, ma tô ti'ra hã pisutu, ïsine uptabi 're hâimana mono da, aiwa. <sup>20</sup> Ma tô duré sima âma roti siro, ï'ra hã wedepo'o nnonhi'râmi na dazada ïdâ'âzém na oto da'âma 're siwadi mono da, uburé hâiwa âma 're ïdahâimana za'ra mono nori âma hã, duré uburé ti'ai âma 're ïdahâimana za'ra mono nori âma zama.

<sup>21</sup> A nori wa'wa hã ma tô aré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti si 're anomro aba mo, aipê'ê 're wa'aba hã. Asitob'ru na ma tô âma 're ïrosa'rata za'ra wa'aba mo aré, aipê'ê 're marï ïwasété na si asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa. Duré marï ïwasété si 're 'manharï za'ra wa'aba mono wa, ma tô aré ïsiti 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>22</sup> Tane nherê, ï'ra hã dasiré a'uwê hâiba na dazada ïdâ'âzéb zarina, te oto ai'âma 're siwadi za'ra wa'wa, romhutu'ômhã sisô're te te asôré wa'aba da, aiwasédé hã da te ai'âma sa'ra waihu'u aba ô wa za tamemhã oto, Cristu hã tidâ'âzém na aiwasédé te te aima 're ï'apari aba mono zéb zarina. <sup>23</sup> Taha wa, ône haré te za Cristuhu wasu'uwê si asina 're ï'umhãsi za'ra wa'aba mo asiptete sina, 'ri hã êtê nhisiwi siptete na 're sa mono wa, simei waihu'u ô na 're ïsa mono ne. Te za tô âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi asina 're aipahã za'ra wa'aba mono âna. ïmorï'rata na Cristuhu wasu'uwê hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, ïwê uptabi hã hâiwa âma asô 're ïsimi'wara aba mono wasu'u wi, tiwi asina 're ai'rê za'ra wa'aba mono ô di za, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono wasu'u wi hã. Âhã wasu'uwê hã ropâ ma tô da te dasima 're wasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono da. Duré wa hã Paru, wa âhã wasu'uwê na te dama 're romhuri u'âsi.

*Paru hã ïsazei'wa nori te te 're ïpawaptob za'ra mono zé wasu'u*

<sup>24</sup> Wa hã ai'udâna za'ra wa'aba, te ai'âma 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê, wa ïto sina 're ïhâimana. Cristuhu ma si, te 're romhuri mono wa, wa tô te 're robzépata za'êtê tô, ta hã ti'ai âma 're morï ré, dazada te te ïrobzépata ne. Tane nherê, Cristuhu nhib'a'uwê nori ma, ïnhimromhuri na te tâma âma 're uwaimrami mono da, wa za tô taha na te 're robzépata u'âsi. <sup>25</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô ïpisutu, ïsib'a'uwê nori te tâma 're apawapto mono da. Ai'udâna za'ra wa'aba te 're romhuri mono da, ma tô romhuri hã ïma tisô, uburé ïsadawa wasu'uwê na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. <sup>26</sup> Âhã wasu'u hã 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïsâna'rata hawimhã te te aré dama 're ï'awaihu'u mono ô hã ma tô oto sô'awi dama upsibi nhamra, tinhib'a'uwê nori ma si. <sup>27</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô sima âma roti, âhã wasu'u hã ïwê uptabi hã aré da te 're ïwaihu'u za'ra mono ô hã te te oto dama awasu'u hâi'rê da sô'awi, dapoto mono bâ da te oto 're waihu'u za'ra mono da, zudezu'ô nori zama. Âhã wasu'u hã aré da te 're ïwaihu'u za'ra mono ô hã, âne: Cristu hã te oto aipê'ê 're, 're sãmra za'ra wa'wa. Taha wa, te za tô taha zô si 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwê uptabi hã za te te wama 're ï'apisutu mono zô si. Âne 'Re ïhâimana u'âsi mono wasu'u hã, ã hã aré da te 're ïwaihu'u za'ra mono ô hã.

<sup>28</sup> Taha wa, Cristuhu si wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra. Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ïwê hã wa te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te 're da'uwati wê za'ra dahâiba mono bâ, marï hã da te 're 'manharï wasété za'ra mono tô da. Wa tô duré wa te dama 're roti za'ra, marï da te 're 'manharï wê za'ra mono da, ï'uwaibaba si. Ni'wam nori hã Cristuhu âma prédup sina 're ïnomro mono nori hã 'Re ïhâimana

u'âsi mono nho're u, wa te 're simroi mono da, wa tô âne hã wa te dama 're roti za'ra, rosa'rata wê hã wa te oto 're ïwaihu'u za'ra mono zêm hawimhã. <sup>29</sup> Âne da, wa tô 're ïsi'wapéi u'âsi, ïnhiptete sina te tâma 're romhuri mono da. Cristu hã tinhiptetezé te te ïma 're sômri mono wa, wa ïré te âma 're romhuri pese, taha na si 're ïnhiptete uptabi mono wa.

## 2

<sup>1</sup> Wa hã wa ïsima wê âne hã, te ai'âma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mono na asiwi ïwaihu'u za'ra wa'aba da, ïhâiba pibu za'ra wa'aba ô nherê. Duré Radiseza na 'ri nho'ômo nhisi âma ïsazei'wa nori 're ïsi'ubumroi mono nori âma te 're ïromhuri pese mono na asiwi ïwaihu'u za'ra wa'aba da, wa duré ïsima wê, daro mono bâ ni'wam nori âma te duré 're ïromhuri pese mono na zama, uburé te te ïhâiba pibu za'ra ô nori âma hã. <sup>2</sup> Ta nori hã tip'e'êzani wê ré, siptete sina 're hâimana za'ra mono da, wa tô te âma 're romhuri pese za'ra. A nori wa'aba âma zama wa tô duré te 're romhuri pese, aip'e'êzani wê ré asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za 'râwi simisutu siré 're hâimana za'ra ta nori hã, 're ïsisawi pese za'ra mono zéb zarina. A nori wa'aba zama te za duré âne zarina simisutu asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono wasu'uwê hã aré dama ïwaihu'u'ô hã te te oto waihu'u pese za'ra wa, te za tô sena na te te 're waihu'u za'ra, a nori wa'aba zama. 'Re ïhâimana u'âsi mono wasu'u hã aré dama ïwaihu'u'ô hã, ã hã Cristuhu wasu'uwê, te dama wasu'u. <sup>3</sup> Cristu hã rowasu'u aré dama ïwaihu'u'ô na 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti wê wasu'u waihu'u'wa, ta hã. Êtê'ubuzi ïwa'âbâ za'êne hã ti'ai 'rowi 're simi'wara mono nherê, da te oto 're ïsôpêtê za'ra mono ne, ma tô Cristu hã te te dama 're wasu'u hâi'ré sô'awi, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti wê wasu'u hã.

<sup>4</sup> Ni'wam nori hã roti senai'ô na taré te te aima 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono hã wapari ze nherê, âma 're saze za'ra wa'aba mono tô da, wa âne na aima nharî za'ra wa'wa. <sup>5</sup> Ai'rata ïnhamra aba ô nherê, ïp'e'ê na wa tô te ai'âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 'râwi asiré 're ïhâimana za'ra wa'aba mono ne. Cristu hã asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono zêm na, simisutu asiré 're aihâimana nhiptete za'ra wa'aba mono wa, wa ai'âma 're ïtoi u'âsi za'ra wa'wa, romhã na nherê.

*Cristuhu âma 're ïdanomro mono zé wasu'u*

<sup>6</sup> Taha wa, Cristu Zezusi hã Asib'apito za'ra wa'aba na 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma'âpé simisutu ïsiré âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za, 'râwi. <sup>7</sup> Rowede hã sari pa na 're simasa mono wamhã, 're sina waihu'u mono ô di. Tane duré a nori wa'wa hã Cristu te te 're ïaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za aihâimana nhiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã taha si asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono zêm na te za asima 're ïsa'êtê za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwê na tô sena da te aima âma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te za duré âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma, Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina.

<sup>8</sup> Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, dasi'uihã na senai'ô na danhimirosa'rata nhipese na da te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono tô da, tô sena newa taha âma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da. Ni'wam nori hã danhimiwada'uri zarina pawa'âbâ âna te te dama 're ïromhuri za'ra mono ne, robzei'ô na apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô'umnhasite, te za dawî 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Danhimirosa'rata nhipe hã Cristuhu hawib ô di. Dahi'rata sidâpâsi tô senai'ô na taré da te dasima

're ĩroti za'ra mono zém hawimhã ta hã, duré ĩhãiba'õ norĩ hã wasété uptabi na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ropã siptete sina marĩ te te 're ĩ'madã'ã za'ra mono hawimhã, danhimirosa'rata nhipe hã. <sup>9</sup> Cristu hã ti'ai ãma a'uwê hãiba na 're morĩ ré, te tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ne 're hãimana, aiwa uptabi wa. Taha wa, marĩ zã tiwi 're rowaptã'ã mono õ di, Cristuhu wi hã. <sup>10</sup> Tane duré a norĩ wa'wa hã, Cristuhu ãma 're anomro aba mono wa, marĩ zã aiwi 're rowaptã'ã za'ra wa'aba mono õ di, rowê na ãma 're ĩ'anomro u'ãsi aba mono zéb da hã. Cristu hã uburé ĩhãiba'õ norĩ 'madã'ã'wa norĩ nhipai u, te pire uptabi na 're hãimana u'ãsi, siwaprosi õhõ si.

<sup>11</sup> Zudezu norĩ hã te 're sisihãiwata nhihãri za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê 're ĩnomro mono na da te ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Tane duré, wa norĩ hã Cristuhu ãma oto 're wanomro mono wa, ta hã ma tã wapê'ê 're wanhimirosa'rata wasété na 're ĩwanomro wasété mono zé hã te te wawi 're anihãri, wawê na si oto ãma 're wahãimana za'ra mono da. <sup>12</sup> Æ dawabzuri hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Æ da te 're asãmra aba mono zé hã, Cristuhu siré 're atã'ã za'ra wa'aba mono zé, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ab're 're, ĩsiré da te 're aséme aba mono zéb zama, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ta hã 're anomro 'rata aba mono zé hã oto 're ĩrême pese za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Duré Cristu hã dã'ã uptabi nherê, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te ĩhãiwa'utu ne, ma tã duré ĩsiré aihãiwa'utu za'ra wa'wa. ĩsiré 're aihãiwa'utu za'ra wa'aba mono zé hã 're anomro aba mono zép té, te oto aima wasu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwaihu'u pese na asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tã ãne hã aima pisutu za'ra wa'wa, taha ãma si 're anomro aba mono zép téb da hã oto. <sup>13</sup> A norĩ wa'wa hã aipê'ê 're, 're atã'ã za'ra wa'aba mono ne, ma tã aré 're anomro aba mo, aiwasété si 're 'manharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono wa aré. Taha ré, ma tã oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, 're anomro aba mono zép téb da hã, aipê'ê 're ato sina ãma 're anomro u'ãsi aba mono da, Cristu hã dã'ã uptabi nherê, apã te te ĩhãiwa'utu ne. Taha wa, wawasédé wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za, ta hã. <sup>14</sup> Wawasédé wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na te te aré wa'ãma sima ĩrob'ui'ére za'ra zé hã ma tã te te wama 're apari, wawasété na wa te aré tãma 're ĩwa'ãbã za'ra mono õ na wa'ãma rob'ui'ére hã. ĩsimiroti hã wa te wasina ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono õ zarina, wawasété na te te wa'ãma 're ĩ'arob'ui'ére mono zé hã ma tã te te wama 're a'uprosi oto. Niha 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da, duréihã te te dama 're ĩ'aroti 'rata mono hã ma tã duré te te dama 're a'uprosi oto. Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na wazada ĩdã'ázém na ma tã te te wama 're a'uprosi tã. <sup>15</sup> Uburé hãiwa nho're ãma ĩhãiba'õ norĩ nhiptetezé hã ma tã tiwi uprosi za'ra 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, dapo're'õ norĩ ma simiroti pire na tãma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ nhiptetezé hã aré. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ ãma te te ai'uté za'ra wê te, da'adhã nho'a sisarina te te ĩsimroi mono ne, ma tã danho'a ta norĩ ãma ai'uté za'ra, wedepo'o nnonhi'rãmi na Cristuhu dã'ázém na hã, Cristuhu ma wapu na 're ĩhãimana za'ra mono na, uburé da te oto 're waihu'u za'ra mono da.

<sup>16</sup> Até ni'wam norĩ hã te za ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa: "Romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono õ di za. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u isé hã siwa'ru bãtã na 're Æhuri aba mono õ di za. Duré sabadu na romhuri zahãrizém na 're romhuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré a'amo hã

're pusi mono sidâpâsi, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, dato da te tâma 're 'manharî za'ra mono wamhâ, te za dame 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Bâdâ ahâ na pire na dama 're îhâimana za'ra mono zama, te za dame 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zéb da, dama îpire mono hâ. ãne hâ asina tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hâ te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa." ãne na ni'wam norî hâ te te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhâ, âma 're saze za'ra wa'aba mono ô di za, dasi'uihâ na danhimi'manharîzém hawi 'Re îhâimana u'âsi mono hâ te te 're da'awêsâmri mono dai ô wa. <sup>17</sup> Da'awâ da te 're 'madâ'â za'ra mono wamhâ, dahâiba uptabi hâ dama 're îhâimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherê, da'awâ si hâ marî âma 're hâimana mono ô di, îpire hâ. Tane duré, danhimiroti zarina uburé danhimi'manharîzé mono hâ. Marî î'uptabi hâ dama âma 're hâimana za'ra mono ô di. Îwê hâ za dama 're îhâimana za'ra mono zép si, te wasu'u. Marî îwê uptabi hâ, ta hâ Cristu te tô wama wasu'u za'ra, taha si. <sup>18</sup> Até ni'wam norî hâ te za sadawa nhipese na dama 're siwasu'u za'ra, dama wapu na 're îhâimana za'ra mono na, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherê. Até te za duré ta norî hâ hâiwa âma romhuri'wa norî âma si 're wata za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono upana. Tawamhâ até ta norî hâ te za aima roti za'ra wa'wa, âne: "A norî wa'wa hâ wasine 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô wamhâ, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ îwê uptabi hâ te te aima sômri za'ra wa'aba ô di za. Te za îsimini za'ra wa'wa." ãne na ta norî hâ te te aima 're nharî za'ra wa'aba mono wamhâ, âma 're saze za'ra wa'aba mono ô di za. Tô'â. Ta norî hâ marî aimawi hâ dama îwaihu'u'ô hâ sôtô 'rowim ne, te te 're îsabu za'ra mono na dama 're îsiwasu'u za'ra mono na, te 're si'madâ'â ze za'ra, dama pire na 're hâimana za'ra mono newa, 'Re îhâimana u'âsi mono waihu'u'ô'wa norî nhimirosa'rata wasété zarina. <sup>19</sup> Ta norî hâ Cristuhu wasu'uwê si te te sima 're tété za'ra mono ô di. Cristu hâ uburé tizazei'wa norî 'madâ'â'wa te pire na 're hâimana taha si, da'râ hâ dahâiba na pire na 're îhâimana za'ra mono ne. Dahâiba na danhorô 're îhâimana za'ra mono hâ te dahi hâ te te sitême 're tété tete za'ra, danhiptete sina âma 're dahâimana za'ra mono da, dahâiba na hâ. Tane duré Cristu hâ te za tinhîb'a'uwê norî hâ te te 're apawapto, ta norî hâ 're sipawapto za'ra mono da, siptete sina âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Te za duré te te 're apawapto, prédup sina âma 're îhâimana za'ra mono zém na te te sima 're sa'êtê u'âsi za'ra mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te tâma 're î'awê mono zéb zarina.

*Cristuhu siré 're îdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u*

<sup>20</sup> Cristu hâ dâ'â wamhâ, 're anomro 'rata aba mono zé hâ ma tô îsiré aiwi ai'utôri za'ra wa'wa. Taha wa, ti'ai âma danhimiroti zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za oto, taha zarina 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono dai ô wa. Ta hâ tâibâ oto. Ta hawi ma tô îhawi aiwairébé 'wa. E marî da, te bété zahadu âne hâ îsazei'ô'wa norî nhimiroti hâ asina 're îsazei pese za'ra wa'aba mo, taha na zahadu 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô nherê. <sup>21-22</sup> Ni'wam norî hâ te te aima 're roti za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na newa: "Ã hâ dasa hâ asib'rata na âri ô di za, wasété wa. Duré ã hâ téiwai ô di za, asadawa na. Duré ã hâ asib'rata na upi tô. Wasété uptabi di." ãne hâ te ni'wam norî hâ dasa na te te aima 're roti wasété za'ra wa'wa, 're upi za'ra wa'aba mono tô da. Tane nherê, dasai mono bâ dama 're hâimana hutu za'ra mono di. Taha wa, dasa da te dasiwi 're îsawi za'ra

mono zém na roti hã tarére duré. Marĩ dai õ di ãne hã, 'rãwi dasi'uihã na da te dasima 're ïrosa'rata za'ra mono zé hã. <sup>23</sup> Dasa na te te dama 're ïroti wasété za'ra mono norĩ hã waihu'u pese newa, te ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra. Tane nherê, ta norĩ hã waihu'u pese na 're hãimana za'ra mono õ di. Ta norĩ hã te ãne te te 're dawada'uri za'ra, hãiwa ãma 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ ãma si 're dawata za'ra mono da, 'Re ïhãimana u'ãsi mono upana. Ta norĩ hã 'rãwi sina 're wata u'ãsi za'ra mono nherê, te dama wapu na 're ïhãimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra, sadawa nhipese na. Dasa hã te te siwi 're ïwê'õ za'ra mono na te ta norĩ hã te te 're robzépata za'ra tihãiba na, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã taha zarina te te 're wêsãmri za'ra mono da newa. Tane nherê, taré uptabi ta hã. Marĩ dai õ di, dasi'uihã na dasai mono bâ da te dasima 're ïroti za'ra mono zé hã. E dasi'uihã na da te dasima 're ïroti za'ra mono na 're wahãimana za'ra mono wa, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wanhimirosa'rata wasété zarina marĩ ïwasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tã da. Mare di. Sib'uware di, marĩ da, wama 're hãimana za'ra mono õ wa, ta hã.

### 3

<sup>1</sup> Cristu hã dá'ã uptabi nherê, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te apã ïhãiwa'utu ne, ma tã a norĩ wa'aba zama aihãiwa'utu za'ra wa'wa, aipê'ê 're atã'ã u'ãsi ne 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're anomro aba mono zép téb da hã oto. Taha wa, ma'ãpé ïwê uptabi hã hãiwa ãma asõ 're ïsimi'wara aba mono zõ si, 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra wa'aba mono za. Tame te oto Cristu hã danhib'apito simasisizéb ãma 're sãmra u'ãsi pire na, Timama nhimire niwĩ, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimire niwĩ. <sup>2</sup> Hãiwa ãma uburé marĩ wê uptabi na 're ïhãimana za'ra mono na si, te za asima ãma 're ïrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãme ti'ai ãma uburé marĩ 're ïhãimana za'ra mono na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za oto. <sup>3</sup> 'Re anomro 'rata aba mono zé hã ma tã aima ai'utõrĩ za'ra wa'wa oto. 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma Cristuhu siré 're anomro aba mono zép tém na da te ai'ãma 're rosa'rata waihu'u za'ra wa'aba mono õ di zahadu. E marĩ wa. 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã zahadu te te dama 're awaihu'u mono õ wa, ãne na hã. <sup>4</sup> Cristuhu ãma si tã sena 're wahãimana za'ra mono wamhã, taha na si ãma 're ïwanomro mono zép té, te wama wasu'u za'ra. Ta hã nimahã na tinhimirowa'a na ti'ai u apã wei morĩ wamhã, a norĩ wa'wa hã te za duré danho'a ïsiré aihãimana za'ra wa'wa, ïsine aiwê uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mono na, da te ãma aiwaihu'u za'ra wa'aba da hã.

*'Re ïdanomro mono zép té wasu'u*

<sup>5</sup> Ti'ai ãma ïsazei'õ'wa norĩ hãimanazéb zarina, marĩ wasété zõ 're ïrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã te za asiwi 're ï'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, 're dadã'ã za'ra mono wa, marĩ zõ da te oto 're ïrob'ruiwapari za'ra mono õ ne. Pi'õ na aibã na zama siwa'ru aiwasédé, 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ï'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, duré asisõ 're ïrowasutu za'ra wa'aba mono zé hã, duré marĩ wasété zõ si asima 're ïrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã, duré danhipai u asibro pese na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, marĩ zõ si asima 're asõpré wa'aba mono zé hã. ãne hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, wê õ di, marĩ zõ ï'upana asima 're ïrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, te za tã uburé aiwasédé hã asiwi 're ï'uprosi pese za'ra wa'aba mo, aiwi 're si'utõrĩ pese za'ra wa'aba mono wa, 're anomro wê wa'aba mono da oto. <sup>6</sup> ãne hã dawasété si, da te dasima 're ï'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te

za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dama arob'manharĩ za'êtê ìpipa na hã, te te siwi ìda'awê'õ pese zéb zarina. <sup>7</sup> A norĩ wa'aba zama ma tô aré âne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwaseté si asima 're ìruiwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, aré âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hã.

<sup>8</sup> Taha wa, te za uburé marĩ hã 're ì'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã ìrême pese za'ra wa'wa oto, 're ìda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã, duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mono zé hã, duré niha dama 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima da'âma 're ìrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré da'âma 're ìwasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré uburé aimreme wasété 'wa hã. Ì norĩ hã te za uburé ìrême pese za'ra wa'wa. <sup>9</sup> Taré asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto, 're anomro 'rata aba mono zé hã 're rême pese za'ra wa'aba mono nherê, uburé aiwasédé 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã. <sup>10</sup> Taha wa'râmi, te oto 're ìdanomro mono zép tém na si 're anomro aba mo, ìwê na. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô te te 're aipoto téb za'ra wa'aba aipê'ê 're, ìsine 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina õhõ si 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. <sup>11</sup> Taha wa, dapoto mono bâ dasipu'u pese na tâma 're dahâimana za'ra mono nherê, te te siwi 're da'ahâiba wê'õ mono õ di oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. E marĩ wa. Cristuhu zazei'wa norĩ hã aiwapsi te te 're azawi pese mono wa, zudezu'õ norĩ hã zudezu norĩ me, duré sihâiwata nhihâri ré 're ìnomro mono norĩ hã, duré sihâiwata nhihâri âna 're ìnomro mono norĩ hã, duré a'uwê pahĩ norĩ, marãĩ 'rowi 're ìhâimana za'ra mono hã darob amoi âma, duré ìwada'uri zarina si pawa'âbâ âna te te dama 're ìromhuri za'ra mono norĩ hã, duré wada'uri âna si'uihâ na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. Ìne hã te uburé ìsazei'wa norĩ hã aiwapsi tâma 're hâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Cristuhu si te pire uptabi na wama 're hâimana za'ra, danhipai u. Taha si wama ìpire uptabi za'ra hã, wasiré ìsazei'wa norĩ ma hã. Taha si te za tizazei'wa norĩ pê'ê 're, 're sãmra, ìhâiba mono bâ.

<sup>12</sup> A norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, te tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, taha ma si tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. Taha wa, da te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ìdapawapto wê za'ra wa'aba mo. Asiré norĩ ma, aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwaímri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré aiwara sina dazada 're asahi za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>13</sup> Ni'wam norĩ hã asiré nherê, marĩ na te te aiwi 're ro'wa'rê za'ra wa'aba mono nherê, âma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ âma hã. Duré marĩ na te te aiwi 're ro'wa'rê za'ra wa'aba mono nherê, âma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito hã aiwasédé te te oto ai'âma 're ì'ab'madâ'â aba mono õ ne, âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ âma hã. <sup>14</sup> Danhipai u, dama ìpire uptabi na roti hã, âne: Te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina si, te za uburé asiré ìsazei'wa norĩ hã rowê na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâiba za'ra wa'wa hã misi ne. <sup>15</sup> Cristu hã te za te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'wa, rowê na asiré âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za aipê'ê 're ìré 're anomro u'âsi aba mo, uburé marĩ hã ì'uwaibaba si âma 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô aipisutu za'ra wa'wa, simisutu dahâiba misi ne, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, taha zarina aipê'ê 're rowê



na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, âma. Taha wa, te za âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ihâimana u'âsi mono âma si. <sup>16</sup> Cristuhu wasu'uwê na te za âma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, taha zarina aihâimana wê na 're anomro aba mono zé hâ asima 're sa'êté za'ra wa'aba mono da oto. 'Re ihâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu iwê hâ âma 're iwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za dama âma 're îroti pese za'ra wa'aba mo. 'Re ihâimana u'âsi mono hâ sôprub uptabi wa, te za tâma 're asô're u'âsi za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're âma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. Îpê'êzani te te aima 're iwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, te za rowê zarina tâma 're asô're za'ra wa'aba mo, Saumusi na îbaihâ nhisi na tâma 're îdanho're za'ra mono zém na zama, duré Wanhib'apito âma 're îdanho're za'ra mono na zama. <sup>17</sup> Uburé marĩ hâ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhâ, duré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono wamhâ, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para si, te za uburé marĩ hâ 're î'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhâ Zezusi hâ iwê uptabi hâ wanhowa te te î'manharĩ wê zéb zarina, te za tô marĩ hâ 're î'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

*'Ri 're, 're ïdahâimana za'ra mono norĩ ma rotizé wasu'u*

<sup>18</sup> Pi'ô norĩ, aimro nhimiroti hâ te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu zazei'wa tô sena âma 're ihâimana za'ra mono zéb zarina.

<sup>19</sup> Aibâ norĩ, aimro te za 're îsawi pese za'ra wa'aba mo. Tâma 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono âna, te za asima 're îsawi pese za'ra wa'aba mo.

<sup>20</sup> Ai'uté norĩ, aimama nhimiroti te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama, Cristuhu zazei'wa oto 're ihâimana za'ra mono zéb zarina. E marĩ wa. 'Re ihâimana u'âsi mono hâ te te aima 're wê za'ra wa'aba mono wa, âne hâ.

<sup>21</sup> Damama norĩ, ai'ra norĩ ma, ai'aba're na aimreme hâ 're sani za'ra wa'aba mono ô di za, ta norĩ hâ te te sina 're aimreme wazéb za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're robzei'ô pese za'ra mono tô da.

<sup>22</sup> Aiwada'uri zarina si, aipawa'âbâ âna dama romhuri'wa norĩ, ti'ai âma asib'apito norĩ mreme hâ te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. E asib'apito norĩ hâ 'râwi titômo na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wapsi, te za romhuri hâ tâma 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, asimiromhuri na te te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Mare di. Îhâiba za're'ra nherê, te za tô romhuri hâ tâma 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hâ asiwi 're îwazéb za'ra wa'aba mono zéb zarina. <sup>23</sup> Ato sina te za tô tâma 're îromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo asib'apito norĩ ma, hâiwa âma Wanhib'apito 're îsâmra mono ma, ato sina 're îromhuri za'ra wa'aba mono ne. <sup>24</sup> Aipawa'âbâ aba zé hâ hâiwa âma asô 're îsimi'wara aba mono hâ, Wanhib'apito hâ za te te aima îsômri za'ra wa'aba na asina waihu'u sirômo za'ra wa'aba wa, te za âne hâ tô sena ti'ai âma asib'apito norĩ ma 're îromhuri wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherê, ta norĩ ma si 're romhuri za'ra wa'aba mono ô di. Ta norĩ u'âbâ, te Wanhib'apito Cristuhu ma zama 're îromhuri za'ra wa'aba mo, ta hâ Wanhib'apito uptabi wama 're hâimana mono wa. <sup>25</sup> Ni'wam norĩ hâ tiwasété si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhâ, taha wa'râmi te za 'Re ihâimana u'âsi mono hâ hâ za'ra, nimahâ na hâ. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hâ po're'ô na 're nomro u'âsi mono nherê, tinhimihâzé te te tâma ba'a waihu'u za'ra ô wa za, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ, dama pire na 're

Īhâimana za'ra mono norĩ hã, dama wapu na 're Īhâimana za'ra mono norĩ zama.

#### 4

<sup>1</sup> Danhib'apito norĩ, pawa'âbâ âna aima romhuri'wa norĩ ma, te za 're Īmanharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo, Īuwaibaba si. Asib'apito za'ra wa'wa hã hâiwa âma 're Īsâmra mono hã te te 're ai'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono na, asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, te za âne na hã tâma 're Īmanharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo, aima romhuri'wa norĩ ma hã.

*'Re Īhâimana u'âsi mono ma, 're damreme zusi mono da, rotizé wasu'u*

<sup>2</sup> 'Re Īhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi aba mo, õne u'âsi. Asimiza'rese te za tâma 're aimreme zusi aba mo, âma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. <sup>3</sup> 'Re Īhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, wa'âma zama te za duré tâma 're aimreme zusi aba mo, ta hã te te wama 're a'ridawa mono da, Īmreme wasu'u hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwê aré dama Īwaihu'u'õ hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da oto. Taha para, ma tó oto dasiwi Ī'âri ni, dazazéb 're, da te Īnherê da. Taha wa, wa oto taha 're nhamra. <sup>4</sup> Taha wa, ma'âpé 'Re Īhâimana u'âsi mono ma si, Ī'âma 're aimreme zusi aba mono za, taha si te te 're Īpawaptob u'âsi mono da, Cristuhu wasu'uwê dama Īwaihu'u'õ hã Īpibu pese na si te dama 're wasu'u mono da, da te oto âma 're Īwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, âhã da si te te Īpisutu wa, 'Re Īhâimana u'âsi mono hã.

<sup>5</sup> Asimirosa'rata wê, oto âma 're Īwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb za-rina, te za Cristuhu zazei'õ'wa norĩ ma aihâimana prédup sina tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 're danhopêtê za'ra wa'aba mono sidâpâsi, te za Cristuhu wasu'uwê hã dama 're Īwasu'u za'ra wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hã, da te 're waihu'u za'ra mono âna 're dahâimana za'ra mono tó da, Cristuhu wasu'uwê hã. <sup>6</sup> Īsazei'õ'wa norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wê na si te za tâma 're Īrowasu'u za'ra wa'aba mo, tâma âma 're rowê zani za'ra wa'aba mono da, aimreme wê na te te âma 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono da. Âne wamhã, Īuwaibaba si te za tó aimreme na tâma âma 're Īwa'râmi za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwê na te te âma 're asandanharĩ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

*Paru hã te te Īdazawi 'rāsutu zé wasu'u*

<sup>7</sup> Wasisânawã Titicu hã, wama Īsawi pe hã te za aima Īwasu'u za'ra wa'wa, âme Īhâimana na hã. Ta hã wasiré Wanhib'apito ma romhuri wê 'wa, te tó wama umnhasi na 're hâimana. <sup>8</sup> Taha wa, wa za oto atême âma satõri za'ra wa'wa â Īnhimi'ui'ére ré, âme rowê na Īwahâimana za'ra na te te aima wawasuu wê za'ra wa'aba da, taha zarina aima rowê wairébé aba da, wazabâdã. <sup>9</sup> Taha siré, te za duré Onezimo hã âma mo, wasisânawã wama Īsawi pese hâiba amo hã, wama Īumnha hã ta hã duré, tame asiré Īsazei'wa norĩ, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã. Ta norĩ si te za aima rowasu'u za'ra wa'wa, âme Īromhâimanazêm na hã, duré Īwahâimana za'ra zém na zama.

<sup>10</sup> Aritacu hã âme dazazéb 're, Īsiré Īhâiba hã te âma asawi za'ra wa'wa, timreme na. Marcusi hã te duré âma asawi za'ra wa'wa, Banabéhé mama amoi 'ra hã. Taha na wa tó nimahã na hã aima âma roti pari za'ra wa'wa, niwa atême wisi za'ra wa'aba wamhã, asiwi sawi wê wa'aba da. <sup>11</sup> Zuzuwé hã te duré âma asawi za'ra wa'wa, Zusitu na Īsisi amo hã. Ā norĩ hã zudezu na 're Īhâimana za'ra mono, si'ubdatõ Īhâiba za'ra hã. Īsiré romhuri'wa norĩ hã ahã uptabi nherê, si'ubdatõ si te zudezu norĩ hã te

te ĩsiré 're romhuri za'ra, tō ã norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, wa te tãma 're ĩda'awaibui mono na hã. ã norĩ hã ma tō siwi ĩpawapto pese za'ra tō.

<sup>12</sup> Epapراسي te duré ãma asawi za'ra wa'wa, tame asiré ĩsazei'wa norĩ siré 're ĩhâimana mono hã, Cristu Zezusihĩ ma romhuri'wa hã. Ta hã te ai'ãma 're mre me u'âsi 'wa simi'ẽ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, taha si te te 're aipawapto b u'âsi za'ra wa'aba mono da, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da, duré aihâimana prédup sina 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono da, ta hã te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Cristu hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na 're asiptete za'ra wa'aba mono da, te duré ai'ãma 're mre me u'âsi 'wa. <sup>13</sup> Ta hã te te ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono na, wa tō ta hã ĩsi'uihã na waihu'u. Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma, te te 're ĩromhuri pese mono na wa tō duré waihu'u. Duré Irapuri na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ãma, te te 're ĩromhuri pese mono na zama, wa tō waihu'u, ta hã.

<sup>14</sup> Rucasi hã, dawede'wa wama ĩsawi pe hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Demasihi zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

<sup>15</sup> Ma'ãpé, duré wasisãnawã norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba, Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Duré Nipaha zama wama sawi za'ra wa'aba. Duré taha nhorõwa ãma Cristuhu zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba. <sup>16</sup> ã hã te ãma aima ĩrob'ui'ééré za'ra wa'wa hã asisõ'a asima sõré pari za'ra wa'aba wamhã, te za asiwi ĩsõmri 'wa, Radiseza u, tame ĩsazei'wa norĩ hã sisõ'a te te duré sima sõré za'ra da. Duré Radiseza u te dama ĩrob'ui'ééré hã te za duré ĩwa'rãmi aima sõmri za'ra wa'wa, ta hã duré asima sõré za'ra wa'aba da. <sup>17</sup> Atipuhu ma, ma'ãpé ãne hã 'maiwaihu'u aba za: "Re ĩhâimana u'âsi mono, romhuri te te aima ĩpisudu hã 'mairẽme õ di za. Uburé te za tãma ãma ĩ'a'uwaimrami mo." ãne hã te za tãma ĩ'maiwaihu'u 'wa, Atipuhu ma hã.

<sup>18</sup> Wa hã Paru, wa ĩnhimi'ui'ééré na ãma asawi za'ra wa'wa. Ma'ãpé ĩ'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono za, dazazéb 're zahadu ĩhâimana na hã.

Rowẽ u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono za, Wamama hã ai'ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina.

# 1 Tesaronita norĩ

## Tesaronita norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éré na'rata zé

### Ībaihã wasu'uzé

Paru norĩ hã Tesaronita u si'aba'rúi wamhã, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, ĩsimiromhuri za'ra na hã. Tazahã zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã ma tô sada tihãimana za'ra, te te siwi wĩri da. Taha wa, Paru norĩ hã ma tô dahawi aimani zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tane nheré, zudezu norĩ hã ma tô ĩsarina ai'aba'rúi, Tesaronita hawi (Atusi 17.1-13). Tawamhã ãma ronomro wapsi, Timotiu hã ma tô Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ wasu'u wẽ hã tãma ãwisi za'ra, Paru norĩ ma, Corĩtu ãma hãimana za'ra ré. Taha wa, Paru hã ma tô Tesaronita norĩ ma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma siptete sina 're ĩnomro mono na ĩwasu'u za'ra hã te te wapari wa, tãma ĩrowẽ na hã.

Ma tô duré pawaptob za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã tiwi 're ĩdã'ã za'ra mono norĩ wi, 're robzei'õ tã za'ra mono da, Zezusi hã apã we ĩmorĩzéb zô, wato sina 're wanhimipari za'ra mono na dã'ãsina.

<sup>1</sup> ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ hã ta norĩ ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'ãsi 'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

*Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ, tô sena 're ĩhãimana wẽ za'ra mono zé wasu'u*

<sup>2</sup> Wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're wawata u'ãsi za'ra, 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Ai'ãma 're wamreme zusi aba mono wamhã, wa duré wa te tiwi 're rowaptêre za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. <sup>3</sup> Tãma 're wamreme zusi mono sina, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'ãsi za'ra wa'wa, 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, ãma 're wawata za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã sazei pese za'ra wa'aba wa, marĩ ĩwẽ si te 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Wamama hã, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, dawi 're asisawi za'ra wa'aba mono õ di, marĩ ĩwẽ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu we ĩmorĩzéb zô, asimi'ẽ na te sô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're anomro wẽ wa'aba mono na, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'ãsi za'ra wa'wa, wawa'a ãna, Wamama ma 're wamreme zusi mono wamhã. <sup>4</sup> Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa tô duré ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na hã, duré ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono da, te te sima aipisutu za'ra wa'aba na hã.

<sup>5</sup> Zezusihi wasu'uwẽ na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba wamhã, taré wamreme na si, wa te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩwapawaptob za'ra mono zém na, wa tô duré aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Zezusihi wasu'uwẽ hã tô sena na, wa te 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa

tô duré aima âma rowasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa tô ai'âma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re îhâimana u'âsi mono te te sima î'aiwê za'ra wa'aba na hâ. Duré a norî wa'wa hâ ma tô wa'âma îwaihu'u za'ra wa'wa, ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, 're îwanomro wê mono zém na, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. <sup>6</sup> Âne wa tô aima âma asanho za'ra wa'aba ni, Wanhib'apito hâ ti'ai âma 're morî ré, wama âma îsisanho ne. Tawamhâ îwasu'uwê ma tô îsaze za'ra wa'wa. Ma tô 're anomro wê wa'aba mo, wasisanhozéb zarina, duré Wanhib'apito sisanhozéb zarina. Îwaihu'u pese pê'êzani hâ ma tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi za'ra wa'aba na 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, da te ai'âma 're îrowasété za'ra wa'aba mono na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê.

<sup>7</sup> Taha na a norî wa'wa hâ ma tô duré dama âma asanho za'ra wa'wa, aihîni îsazei'wa norî, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're îsi'ubumroi mono norî ma, duré Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're îsi'ubumroi mono norî ma zama. <sup>8</sup> Tame 're îsi'ubumroi mono norî hâ ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hâ wapari za'ra, a norî wa'wa hâ dama 're sadawa wasu'u pese za'ra wa'aba mono wa, Wanhib'apito wasu'uwê hâ. Duré îsipai u, daza'rui mono bâ ma tô îsadawa wasu'u hâ datême waptâ'â. Duré 're îsazei pese za'ra wa'aba mono na, ma tô aiwasu'u wa'wa hâ da te 're wapari za'ra, daro mono bâ. Taha wa, wa norî hâ 're îsaze za'ra wa'aba mono na, wa te duré dama 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di, aiwasu'u za'ra wa'wa hâ da te 're wapari sirômo za'ra mono wa. <sup>9</sup> Aiwasu'u wapari'wa norî hâ, si'uihâ na te wama rowasu'u za'ra, atême îwasihutu aba zém na. Ma tô, u, asima îwawê za'ra wa'wa. Te duré wama aiwasu'u za'ra wa'wa, âne: "Ta norî hâ, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're sazei pese za'ra. Taha wa, romhâiba 'manharî âma, nasi wata za'ra ô di oto. Te te tâma 're romhuri za'ra mono ô di oto. Ma tô rême pese za'ra. 'Re îhâimana u'âsi mono si, tô sena hâ, u. Taha wa, îsadawa wasu'u, ma tô saze za'ra. Taha wa, te taha na si te te tâma 're romhuri pese za'ra. <sup>10</sup> Î'ra hâ hâiwa hawi apâ we îmorîzéb zô, te 're simipari u'âsi za'ra, ab're hawi apâ te te îhâiwa'utu zô." Âne te wama aiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Ta hâ Zezusi hâ, Wanho'reptui'wa. Ma tô wanho'reptu za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ za te te îdahâ za'ra zé wi hâ.

## 2

*Tesaronita âma Paru hâ îwê na si te te îromhurizé wasu'u*

<sup>1</sup> Wasisânawâ norî, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, aima wanhimihuri za'ra wa'aba zé hâ taré ô di. Tô sena, wa tô aipawaptob za'ra wa'aba ni, sazei pese za'ra wa'aba da. Âne na ma tô wa'âma îwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>2</sup> Piripu na 'ri nho'ômo nhisi hawi, wa tô atême aihutu aba ni. Tame wasi'ubumroi ré, wa tô robzépata za'ra ni, îsazei'ô'wa norî nhimihâzém na, duré damreme wasété na zama. Taha wasu'u na ma tô wa'âma îwaihu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, Wanhib'apito 'Re îhâimana u'âsi mono hâ ma tô wapawaptob za'ra, wapahi âna, îsadawa wasu'u hâ wa te aima wasu'u za'ra wa'aba da, Cristuhu wasu'uwê na hâ. Taha wa, wamreme wa'râmi, da te wawi ro'wa'rutu za'ra nherê, wa tô îwasu'uwê na aima rowasu'u za'ra wa'aba ni tô, wapahi za'ra âna. <sup>3</sup> Roti tô sena na si, wa aima roti za'ra wa'aba ni, âhâna hâ. Rowasu'u wê upana, wa te aima roti za'ra wa'aba ô di. Duré marî îwê hâ wa te wasima waibu da, wa te ai'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di. Marî îwê hâ wa te aiwi udâ za'ra wa'aba ô di. <sup>4</sup> Mare di. Ânei ô di. Tô sena, 'Re îhâimana u'âsi mono

te te sima 're ĩwawě za'ra mono zéb zarina, te te wapisutu za'ra wa, wa ĩwasu'uwě na wa te dama 're rowasu'u za'ra, āne na romhuri'wa da, te te wawěsāmri za'ra wa.

Tawamhā wanhimirowasu'u wě wa, taré wama dato za'ra da, wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono ō di. Mare di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're ĩwawěsāmri za'ra mono da si, wanhimirosa'rata za'ra hā. Ōhō si te za te te 're wapibu za'ra, 're ĩwanomro wě mono zéb zō, ĩwě na si 're ĩwanhimirosa'rata za'ra mono zéb zō zama. Taha wa, ĩsadawa wasu'u na, wa te dama 're ĩrowasu'u wě za'ra mono na, wa'āma 're toi mono da, wa wa te wasina 're rosa'rata za'ra.

<sup>5</sup> Ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, taré wamreme to na ai'āma wawata za'ra wa'aba ō di. Duré marī ĩwě hā wanhimirowahutu wa'rāmi, wama sōmri za'ra wa'aba da, wa te wasina rosa'rata za'ra ō di. Āne na ma tō wa'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, waihu'u pese di, āne na wapě'ě 're, wanhimirosa'rata za'ra hā. <sup>6</sup> Wanhimirowahutu wě na wa'āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa te wasina rosa'rata za'ra ō di. Duré, aimawi norī hā āne zarina, wa'āma wata za'ra da, wa te wasina rosa'rata za'ra ō di duré. <sup>7</sup> Cristu hā ma tō wazatōrī za'ra, ĩwasu'uwě hā wa te dama 're waihu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Taha wa, dama wamreme pire za'ra di. Tane nherē, wamreme pire na, wa te duré 're aiwari za'ra wa'aba mono ō wa, wa te āma aiwi robzei'ō za'ra wa'aba ō di. Mare di. Ānei ō di, wa te aima ĩ'manharī za'ra wa'aba zé hā. Wamreme wě na si, wa tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Wa tō ai'madā'ā pese za'ra wa'aba ni, dana norī hā ti'ra te te 're ĩ'madā'ā pese za'ra mono ne. <sup>8</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā, ĩwasu'uwě hā wawa'a āna, wa tō aima wasu'u za'ra wa'aba ni, wama asawī pese za'ra wa'aba wa. Taha wa, aiwi 're wasisawī za'ra wa'aba mono ō di, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono tō da. Tō sena, a norī wa'wa hā wama asawī uptabi za'ra wa'aba di.

<sup>9</sup> Wasisānawā norī, āne na te tō wa'āma 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo, 're ĩwanomro wě mono zém na. Wa norī hā wahāimanazéb da, wa tō wasima romhuri pese za'ra ni, wapatā'ā nherē, duré wawasutu nherē. Bâtâ sidâpâsi wasi'uihâ na wanhib'rata na wa tō romhuri za'ra ni, wahāimanazéb da. Bâdâ 'rāiwatobro ō ré, duré bâdâ sébré nherē, wa tō wasima romhuri za'ra ni, wa te aiwari za'ra wa'aba tō da, wama asōprub za'ra wa'aba na wapire na wa'madā'ā za'ra wa'aba tō da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré.

<sup>10</sup> A norī wa'wa hā ma tō ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, asō'a za'ra wa'aba, 're ĩwanomro mono zé hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō duré wawaihu'u za'ra, 're ĩwanomro wě mono zém na hā. Wawasédé hā wa te 'manharī za'ra ō di. ĩwě na si wa tō wahāimana za'ra ni, asō'a za'ra wa'aba. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na hā āma wasipa za'ra ō di. Āne āma 're ĩwanomro mono zé hā, tō ĩbâ. <sup>11</sup> Damama hā, dahāimanazém na te za ti'ra norī ma rowahutu. Tane, wa norī hā aihāiba bā wa'aba, wa tō aima rowahutu za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na 're anomro wě wa'aba mono da. <sup>12</sup> Duré da te aima 're amhâzépa za'ra wa'aba mono nherē, wa tō āma aima robze za'ra wa'aba ni ĩwasu'uwě na, aiwi 're robzei'ō tō za'ra wa'aba mono da. Wa tō aima roti pese za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a 're anomro wě wa'aba mono da, toi uptabi na te te 're ai'madā'ā za'ra wa'aba mono da. Ta hā ma tō te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, hāiwa āma ĩhāiba na rowa'a na ĩsiré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowé uptabi na.

<sup>13</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te aima ìwasu'u za'ra wa'wa hã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô asima ìwê za'ra wa'wa. Taré ti'ai âma aibâ nhimirowasu'u newa, âma rosa'rata za'ra wa'aba ô di. Tô sena 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na, ma tô âma ìrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na si wanhirowasu'u za'ra hã. Ìsadawa wasu'u hã te tô ai'âma te te 're romhuri pese za'ra wa'wa, aipê'ê 're, ìwê na si 're anomro aba mono da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma si, wa 're wawata za'ra, ìmreme hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa.

*Ìsazei'wa norĩ te te 're ìrobzépata za'ra mono zé wasu'u*

<sup>14</sup> Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma hã, aiwana za'ra wa'aba, ma tô da te 're sazei pese za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ìwasu'uwê hã. Tawamhã, Cristu Zezusihi âma ma tô 're danomro, ìsazei'wa norĩ, siré 're ìsi'rã'ôtô mono norĩ hã. Tawamhã, ìsiré norĩ hã ìsazei'ô'wa norĩ hã ma tô te te âma 're rowasété za'ra, ìsazei'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono tô da, ìwasu'uwê hã, tisiré nherê. Tane, a norĩ wa'wa hã wasiré ìsazei'wa norĩ hã, ta norĩ ne, ma tô 're ìrobzépata za'ra wa'aba mo, asiré norĩ hã asada 're sahi za'ra wa'aba mono wa, Zudeza norĩ ne. <sup>15</sup> Duréihã, zudezu norĩ hã ma tô te te 're simro, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Duré, âhãna zama ìsihudu norĩ hã ìhi'rata norĩ hã te te 're ìrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina, ma tô siwi tiwĩ, Wanhib'apito Zezusi hã. Ma tô duré te te wa'âma 're rowasété za'ra, ìwasu'uwê hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono tô da. Ma tô sisiti siwi wazatõrĩ za'ra, ìsiti wasi'aba'rê da. Ma tô duré uburé da'âma tinhitob'ru za'ra. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wê ô di, 're ìhâimana za'ra mono zé hã. <sup>16</sup> Tawamhã, wa norĩ hã zudezu'ô norĩ ma, wa tô wa te tâma 're rowasu'u za'ra ìwasu'uwê na, da te 're sazei pese za'ra mono da, Zezusi hã te te 're da'anho'reptui mono da. Tawamhã, ta norĩ hã zudezu nherê, ìsazei'ô'wa norĩ hã, ma tô te te wawi 're ro'wa'rutu za'ra, te te 're wazadawa uwati za'ra mono da aré, ìwasu'uwê na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono tô da. Æne tiwasété na 're ìhâimana za'ra mono zém na, ma tô 're siwasété za'êté za'ra. Tawamhã, tâibã oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô wawi ro'wa'rutu'wa norĩ hã te te 're wê'ô pese za'ra. Rowê'ô, ma tô duré tâma pisutu za'ra. Tawamhã, ìsiti te za oto 're nomro u'âsi.

*Paru hã Tesaronita u apâ ìmorizém na ìsiwasu'uzé wasu'u*

<sup>17</sup> Wasisânawã norĩ, ìsazei'ô'wa norĩ nhimirob'manharizéb zarina, wasi'aba'rê na aihawi za'ra wa'aba, wasi'aba'rêi wamhã, asiti za'ra wa'aba, wa a'â 're wasi'ubumro. Tane nherê, ai'rata 're ìwasi'ubumroi u'âsi aba mono ne, wa wanhirowasa'rata na wa te ai'âma 're rosa'rata wê u'âsi za'ra wa'wa. Awa'awi hã wapê'êzé uptabi na, wa 're wahâimana za'ra. Taha wa, apâ atême wasihutu su'u aba da, wa tô wasima waihu'u za'ra ni, wa te asabu za'ra wa'aba da. <sup>18</sup> Wa te duré asabu téb za'ra wa'aba neza. Wa hã Paru hã, apâ atême ìmorĩ aba neza. Taha wa, atême ìmorĩ aba da, bâdã, wa tô nasi ìsima pisutu. Tane nherê, Satanasi hã wanhitob'ru hã ma tô nasi wa'âma ro'wa'rutu za'ra, âma atême ìwisi za'ra wa'aba tô da. <sup>19</sup> Tane tô. Ni'wam norĩ me asôwa're're za'ra wa'aba, wasisôpêtê za'ra ô di za, Wanhib'apito Zezusi apâ wei morĩ wamhã. Ni'wam norĩ hã, asôwa're're za'ra wa'aba, te te wama 're rowê zani za'ra mono ô di za. Wanhib'apito wei morĩ wamhã, ni'wam norĩ hã asôwa're're za'ra wa'aba, te te dama wawaihu'u za'ra ô di za, tô sena aima za'ra wa'aba, wa te 're ìsadawa wasu'u za'ra mono zém na. <sup>20</sup> Tane tô, wato sina, wa wa te 're aiwasu'u wê za'ra wa'wa dama, a norĩ wa'wa hã wama 're rowê zani

za'ra wa'aba mono wa, 'Re ihâimana u'âsi mono 're İsaze za'ra wa'aba mono zém na.

### 3

*Timotiu hã İsazei'wa norĩ ma rowẽ zô, Tesaronita u imorĩzé wasu'u*

<sup>1-3</sup> Tawamhã, aiãma wapẽ'êzé uptabi za'ra wa'aba wa, apã wasi'aba'rézéb zô wanhimipari waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, wa tô wasisaze za'ra ni, Timotiu hã wa te ãma atême satõrĩ za'ra wa'aba da, wa hã İsiwaprosi Atena na 'ri nho'õmo nhisi ãma İnhamra da nherẽ. Tawamhã, wa tô ãma atême satõrĩ za'ra wa'aba ni, Timotiu hã. Ta hã wasiré İsazei'wa, 'Re ihâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u mono da, wasiré. Taha wa, wa tô atême satõrĩ za'ra wa'aba ni, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, İwasu'uwẽ hawi apã 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, da te aiãma 're rowasété pese za'ra wa'aba mono nherẽ. A norĩ wa'wa hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, da te waãma 're rowasété za'ra mono wa, wa te 're İrobzépata za'ra mono na hã. <sup>4</sup> Æne na wa tô İwana aima rowaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, za da te wama 're İrob'manharĩ pipa za'ra mono zém na hã. Æhãna, tô sena na ma tô asina İwaihu'u za'ra wa'wa, tô waãma 're romhâimana za'ra mono wa. <sup>5</sup> Taha wa, asada 're dazahi za'ra wa'aba mono wa, apã ãma atême imorĩ aba neza, 're İsazei'õ utõrĩ za'ra wa'aba mono zé hã te aiwi waihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, Timotiu hã wa tô ãma atême satõrĩ za'ra wa'wa, apã te te we wama aiwasu'u za'ra wa'aba da. Wa'uburé hã dawasété da, dawada'uri'wa hã te te aipibu za'ra wa'aba wa, 're saze zahâri za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, wa tô aiãma 're İhâtâ'â za'ra wa'wa. Aima wanhimiromhuri za'ra wa'wa hã taré 're hâimana mono õ'umnhasite, wa tô ãma atême satõrĩ za'ra wa'wa Timotiu hã, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

*Tesaronita hawi, Timotiuhu nhimirowasu'u wẽ na Paru norĩ İto za'ra zé wasu'u*

<sup>6</sup> Tawamhã Timotiu hã ma tô we apã watême tiwisi za'ra, aihawi za'ra wa'aba. Ma tô aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã wei wama ãwisi. Wa te wapari ze za'ra di, aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã. Cristu hã te, u, asina 're İ'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba na te, u, 're anomro aba mo. Duré, İwẽ na si te, u, waãma 're İrosa'rata za'ra wa'aba mo. İwazabu za'ra wa'aba da si, te, u, 're asimipari za'ra wa'aba mo. Æne, aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã, wa te wapari ze za'ra di. Tane tô, wa norĩ zama wa te asabu za'ra wa'aba neza. Wa duré sô mapari za'ra ni aré, wa te İ'asabu za'ra wa'aba zéb zô. <sup>7</sup> Wasisânawã norĩ, da te waãma 're rowasété za'ra mono nherẽ, duré marĩ İpire na wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, wa tô apã pê'ê daba'wara pese ni. <sup>8</sup> Æne wa, wahâtâ'â ãna wa oto 're wahâimana za'ra apã, Wanhib'apito ãma asiptete sina ãma 're anomro aba mono wa. <sup>9</sup> Taha wa, wa oto Wanhib'apito 'Re ihâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra, İsõ'a, wama 're robze zani za'ra wa'aba mono wa, Zezusi hã asina 're İ'umnhasi pese za'ra wa'aba mono zém na hã. <sup>10</sup> Awẽ sidâpâsi, wa wanhimi'ẽ na tâma 're wamreme zusi, bâtâ na barana zama, ta hã te te wama pisutu za'ra da, nimahã na ãma atême wasi'aba'rei wa'aba da, wasisabu za'ra da apã, duré zahadu İwaihu'u za'ra wa'aba õ hã,



wa te aima waihu'u za'ra wa'aba da, 're ĩsazei uptabi za'ra wa'aba mono zéb da hã.

<sup>11</sup> Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, Wamama wi hã, duré Wanhib'apito Zezusihi wi hã, wa wa te 're rowaptêrê za'ra, te te wama ropese za'ra da, apã wasihutu da, atême wa'aba. <sup>12</sup> Tô sena ma tô 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé ma tô duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Tane tô, wê di. Taha wa, wa duré wa te tiwi 're rowaptêrê za'ra, Wanhib'apito wi, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, awê sidâpãsi asimizawi pese za'ra wa'aba zé hã, te te aima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da. Sa'êtê na, wa te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono zém ne, aiwa sa'êtê na 're dazawi pese za'ra wa'aba mono da, wa wa te tiwi 're rowaptêrê za'ra. <sup>13</sup> Tawamhã taha na te za te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'wa, aihãimana nhiptete za'ra wa'aba sina, ĩwê uptabi na si ãma 're anomro aba mono da. Tawamhã Wanhib'apito Zezusi hã, uburé tinhib'a'uwê norĩ me, wei wazô si'aba'rêi wapsi, asi'wa'rutu za'ra wa'aba ãna te za ĩsô'a aimasa wa'wa, Wamama 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a.

## 4

*'Re ĩdanomro wê mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dama 're ĩtoi mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Wasisãnawã norĩ, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'aba ni, niha 're anomro wê wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ai'ãma 're to za'ra wa'aba mono da. Taha zarina, te tô ãma 're anomro wê wa'aba mo oto. ãhãna wa za duré aima roti pese za'ra wa'aba ni, 're anomro wê wa'aba mono zém nhipai u, asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para. <sup>2</sup> Taha zadawa para, wa te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã ma tô ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. <sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô te te sima 're aiwê za'ra wa'wa, 're anomro wê wa'aba mono da, duré pi'ô norĩ, duré aibã norĩ zama aihãiba na asiwi 're ĩ'asipsaihuri si'uiwa za'ra wa'aba mono zé hã ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono tã da oto. <sup>4</sup> Aibã norĩ hã aimro si te za 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da. <sup>5</sup> Rowasutu zô si asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô di za. Ta hã, ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zé, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te waihu'u za'ra ô wa. <sup>6</sup> Tane 're anomro aba mono ô di za. ĩsazei'wa norĩ hã, asisãnawã te 're anomro aba mo. Taha wa, asisãnawã mro nherê, asiwi 're upi za'ra wa'aba mono ô di za, asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono tã da, aiwasédé hã asi'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da. Tane, ni'wa hã tiwasédé te te 're 'manharĩ mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te za niha tãma rob'manha. ãne tô sena, wa tô aima waihu'u za'ra wa'aba ni, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Tane nherê, wa duré ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. <sup>7</sup> Aibã norĩ, aimro hãiba upana aimawi pi'ô hã 're upi za'ra wa'aba mono ô di za. Duré pi'ô norĩ hã aimro hãiba upana aimawi aibã hã 're upi za'ra wa'aba mono ô di za. Dahãimana nhiséb ô ré, 're wanomro mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima 're wa'apisutu mono ô di. Wanhimi'ê na ãma 're wanomro wê uptabi mono da si, ma tô te te sima 're wa'apisutu. <sup>8</sup> Taha wa, ãne wa te aima ĩroti za'ra wa'wa hã, asiwi wê'ô za'ra wa'aba ô di za. Ni'wa hã te te siwi wê'ô wamhã, e ta hã ti'ai ãma dahãiba te za siwi wê'ô. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te za siwi wê'ô, wama Tipê'ézani nhomri'wa hã.

<sup>9</sup> Īsazei'wai mono bâ 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zém na, wa te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ò di za oto. Tô sena ma tô 'Re ĭhâimana u'âsi mono hâ si'uihâ na âma aima rowahutu za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hâ. <sup>10</sup> Ma tô 're ĭdazawi pese za'ra wa'aba mo tô, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ĭdasi'ubumroi mono norĩ hâ, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te 're ĭsaze za'ra mono norĩ hâ. Tane nherê, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, asimizawi pese zém nhipai u, asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono sina, ĭwê uptabi hâ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. <sup>11</sup> Ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, âne wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, rowê na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asima 're ropibui wê za'ra wa'aba mono da, duré asimi'ê na asi'uihâ na aihâimanazéb da, 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba mono bâ wa'aba. Âne, wa tô aima roti za'ra wa'aba ni. Âne ĭwê uptabi hâ te za tô 're ĭ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>12</sup> Tawamhâ danho'a 're anomro wê wa'aba mono wa, ĭsazei'ô'wa norĩ hâ te za te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. Te za te te 're aiwazéb za'ra wa'wa. Duré asimi'ê na 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhâ, 're dawari za'ra wa'aba mono âna, te za 're anomro aba mo.

*Apâ 're ĭdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u*

<sup>13</sup> Wasisânawã norĩ, ni'wa hâ 'Re ĭhâimana u'âsi mono zazei'ô'wa hâ, dawi dâ'â wamhâ, ĭsiré norĩ hâ te za âma 're pê'ézé pese za'ra, apâ 're ĭdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u hâ te te 're waihu'u za'ra mono ò wa. Tanei ò di za, a norĩ wa'wa hâ. Taha wa, wa wasima wê za'ra ni, sena na waihu'u za'ra wa'aba da, dadâ'â wasu'u hâ. <sup>14</sup> Zezusi hâ ma tô dârâ. Ma tô pê'êhai'utô. Pê'ê si'utôri nherê, ma tô apâ hâiwa'udu. Âhâna te 're morĩ u'â oto. Âne na wa tô saze za'ra ni. Taha wa, wa tô duré waihu'u za'ra ni, ĭsazei'wa norĩ hâ 're dâ'â za'ra mono wamhâ, apâ 're ĭhâiwa'utu za'ra mono na hâ. 'Re ĭhâimana u'âsi mono hâ te za apâ te te 're ahâiwa'utu, Zezusi te te apâ ĭhâiwa'utu ne. <sup>15</sup> Tawamhâ, Wanhib'apito we apâ wazô morĩ wamhâ, âté wa norĩ hâ zahadu wahâiba ré 're wanomro mono ré, te za wei mo. Tane nherê, 're ĭdâ'â za'ra mono norĩ wana, ĭtême wasihutu ò di za. Âne Wanhib'apito te te wama ĭrowahutu za'ra zarina, wa aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. <sup>16</sup> Tô sena, Wanhib'apito hâ te za wei wazô si'ra, hâiwa hawi. Tawamhâ, te za tâma wa'ru za'ra, hâiwa âma tâma ĭromhuri pese 'wai ma. Hâiwa âma tâma ĭromhuri pese 'wa hâ, te za wei hâ, hârâ 'râihâ na, 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhimnihârâzém na. Tawamhâ, ĭsazei'wa norĩ hâ 're ĭdâ'â za'ra mono norĩ hâ, ta norĩ uimrehêne te za apâ hâiwa'utu za'ra. <sup>17</sup> Tawamhâ wa norĩ hâ ĭsazei'wa norĩ hâ, zahadu wahâiba ré ré 're ĭwahâimana za'ra mono norĩ hâ, apâ ĭhâiwa'utu za'ra norĩ me, ĭsazei'wa norĩ me, te za sitême wa'ubumro awa'awi, hâiwa'a âma. Tawamhâ, Wanhib'apito hâ wa za oto aihĩni sôpêtê za'ra ni, hâiwa nho're âma. Tawamhâ, ĭ'rata wa za 're wahâimana u'âsi za'ra. <sup>18</sup> Âne te za ĭwasu'u na 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo.

## 5

*Wanhib'apito apâ wei morĩ ò ré, 're ĭdanomro wê mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Wasiré ĭsazei'wa norĩ, Wanhib'apito apâ wei wazô ĭmorizé hâ, wa tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba ni. Tane nherê, wa za duré apâ aima âma rob'râzarôtô za'ra wa'wa, rob'ui'éré na. Niwapsi, te za wei mo apâ wazô. Tane nherê, bâdâ hâ wa te waihu'u za'ra ò di. Nimahâ na we ĭmorizé hâ, wa te waihu'u za'ra ò di. A norĩ wa'wa hâ ma tô âne hâ ĭwaihu'u pese za'ra

wa'wa. <sup>2</sup> Wanhîb'apito apâ wei morî wapsi, awa'awi te za wei mo. Tane tō, ni'wa hā barana simisaihuri da, marî zō 'ri para u sébré wamhā, 'ri para İsi'ubumroi norî hā te za tāma a'rāmi za'ra, sō simipari za'ra ō nherē, sébré wa. Tane, Wanhîb'apito apâ we İmorîzéb zō 're danhimipari za'ra mono ō ré, te za wei mo. <sup>3</sup> Sō 're danhimipari za'ra mono ō wa, te za İsavei'ō'wa norî hā da te dasima 're rowasu'u za'ra, āne: “Rowē na wa za oto 're wasi'ubumroi u'āsi, marî hā wazō 're wairébé mono āna.” Āne te za dasima da te 're rowasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono ō wa. Āne, da te dasima 're rowasu'u za'ra mono wapsi, tawapsi, awa'awi te za ropipa hā dazō watobro, Wamama hā za te te dama İrob'manharîzém na hā. Tiwi dasimani waihu'u za'ra ō di za, pi'ōi ma, İ'ra tāma 're rere'e mono da, İwasā āma 're sépu'u za'ra mono wa, ai'uté zépu hā tiwi 're İsimani za'ra mono ō ne.

<sup>4</sup> Wasiré İsavei'wa norî, a norî wa'wa hā Wanhîb'apito apâ wei İmorîzéb zō, te sō 're asimipari za'ra wa'aba mo. Taha wa, awa'awi za wei morî nherē, tāma a'rāmi za'ra wa'aba ō di za, barana İsimisaihuri norî ma, 're İdasi'rāmi za'ra mono ne. <sup>5</sup> Tawamhā Wanhîb'apito apâ we İmorîzéb zō, aihîni 're İ'asimipari za'ra wa'aba mono norî hā, rowa'a na 're İdahâimana za'ra mono zém ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hā, a norî wa'wa hā ti'ai āma. Apâ we İmorîzéb zō 're İdanhîmipari za'ra mono ō norî ne, robra na 're wahâimana za'ra mono ō di tō, wa norî hā. <sup>6</sup> Taha wa, 're İdanhotō za'ra mono ne, wanhîmiza'rese āna 're wahâimana za'ra mono tō da, wa za sō 're wanhopré u'āsi. <sup>7</sup> Barana si te rosa'rese āna 're danhotō za'ra. Barana si te duré āzézei'wa norî hā 're siwamnari' za'ra. <sup>8</sup> Tazahā, wa norî hā Wanhîb'apito apâ we İmorîzéb zō, 're wanhîmipari za'ra mono wa, wanhîmi'ē na sō 're wanhopré mono sina, wa za 're wahâimana za'ra. Tawamhā wa za wasi'upari za'ra ni, wanhîto'ru wi, Wanhîb'apito wa te 're İsavei'wa za'ra mono zém na, duré 're İwanhîmizawi pese za'ra mono zém na, duré Zezusi te te 're İwanho'reptu za'ra mono zéb zō, 're İwanhîmipari za'ra mono zém na. Da'wapéi'wa norî hā, tinho'utu'u İhâtete na, duré İ'râzaza İhâtete na te 're si'uza za'ra, tinhitob'rui wi, da te 'manhîptâ'â tō da. Āne, Wanhîb'apito wa te 're İsavei'wa za'ra mono zém na, duré 're wanhîmizawi pese za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wapē'ē wē te te wawi wasété tō da, wanhîto'ru hā. Duré Zezusi te te 're İwanho'reptu za'ra mono zéb zō, 're İwanhîmipari za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wanhîmîrosa'rata na te te wawi ro'wa'rutu tō da.

<sup>9</sup> Tane tō. 'Re İhâimana u'āsi mono hā niha te te wama 're arob'manharî mono da, te te sima 're wa'awē mono ō di. Ma tō te te sima 're wa'awē, Wanhîb'apito Zezu Cristu hā te te 're wa'anho'reptui mono da. <sup>10</sup> Ta hā ma tō wazada dârâ, İ'rata 're wasi'ubumroi mono da. Tawamhā, apâ wei wazō morî wapsi, wahâiba ré 're İwanomro mono norî hā, duré wawana 're İdadâ'â za'ra mono norî me, wa za İ'rata wasiré 're wasi'ubumroi u'āsi. <sup>11</sup> Taha wa, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipē'ē wē za'ra wa'aba na asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tō sena na āhāna hā āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ne, te za duré āma 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo, ōne u'āsi.

*'Re İdanomro wē mono zéb da na roti wasu'u*

<sup>12</sup> Wasiré İsavei'wa norî, wa aima roti za'ra wa'aba ni, te te aima 're İromhuri za'ra wa'aba mono norî hā 're hâimana wazéb za'ra wa'aba mono da. Ta norî hā, Wanhîb'apito ma romhuri'wa norî. Taha wa, te za marî hā İwē si te te aima 're wē za'ra wa'wa. Duré timreme wē na si te za aima

te te 're roti za'ra wa'wa. Tawamhã, ta norĩ mreme, te za 're ïwãpari pese za'ra wa'aba mo. <sup>13</sup> Ta norĩ hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'aba mono wa, te za 're ïwazéb za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ïsawi pese za'ra wa'aba mo. Asima 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo, rowě na.

<sup>14</sup> Wasiré ïsazei'wa norĩ, wa za duré aima roti za'ra wa'aba ni. Ni'wam norĩ hã 're wa'a za'ra mono wamhã, te za tãma 're ïroti pese za'ra wa'aba mo, simi'ě na si'uihã na te te sima 're romhuri za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã robzei õ wamhã, te za 're ïpawaptob za'ra wa'aba mo, robzei'õ u'ãsi 're nomro tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u te te waihu'u za'ra nherě, ïwě na si 're nomro mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ wamhã, te za 're ïpawaptob za'ra wa'aba mo. Da'ãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwa'imri te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sada. <sup>15</sup> Ni'wai ma ïwě'õ hã da te 'manharĩ wamhã, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa marĩ ïwě'õ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Marĩ ïwě'õ hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherě, ïwě na si te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono tõ da. ïwě na si te za asima 're ï'manharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mo, asiré ïsazei'wa norĩ ma. Uburé te za dama 're ï'manharĩ wě u'ãsi za'ra wa'aba mo, a'uwě mono bã.

<sup>16</sup> 'Re atoi uptabi za'ra wa'aba mono na, te za 're anomro u'ãsi aba mo. <sup>17</sup> 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'ãsi aba mo. <sup>18</sup> Wě wa, te za ãma 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mo. Rowě na 're anomro aba mono wamhã, duré robzei'õ na 're anomro aba mono nherě, wě wa, te za ãma 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, ma tõ aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi nhib'a'uwě 're anomro aba mono wa.

<sup>19</sup> 'Re ïhãimana u'ãsi mono pē'ězani nhimipawaptobzém na asiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>20</sup> Ni'wa hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono pē'ězani zarina, marĩ hã te te waihu'u wamhã, ïsimirowasu'u hã asiwi wě'õ za'ra wa'aba õ di za, taré newa. <sup>21</sup> Uburé marĩ hã te za 're ïpibu za'ra wa'aba mo, ïwě zõ. Tawamhã, marĩ ïwě si te za asima 're ïtété za'ra wa'aba mo. <sup>22</sup> Uburé marĩ ïwasédé hã te za asiwi 're ïwě'õ pese za'ra wa'aba mo, ïré 're anomro aba mono tõ da.

<sup>23</sup> 'Re ïhãimana u'ãsi mono wi, rowě nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptērě za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asimi'ě na ïsine, ïwě na si ãma 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré uburé asimirosa'rata wě na si, 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito Zezu Cristu hã apã wei wazõ morĩ wamhã, ïwě na si te za ai'madã'ã za'ra wa'wa. <sup>24</sup> 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwě da, te te 're ï'aipisutu za'ra wa'aba mono hã, umnhasi uptabi wa, te za tõ te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ïwě na si 're anomro u'ãsi aba mono da.

*Rob'ui'éré rãsutu zé*

<sup>25</sup> Wasiré ïsazei'wa norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, Wamama ma.

<sup>26</sup> Uburé asiré ïsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

<sup>27</sup> Wanhib'apito zadawa para, ïmreme pire na wa aima nharĩ za'ra wa'wa, ã hã wa te aima ïrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, dama 're söré za'ra wa'aba mono da, ïsazei'wai mono bã.

<sup>28</sup> Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptērě za'ra, tinhimipawaptobzé hã te te aima sõmri za'ra wa'aba da, ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono da.

## 2 Tesaronita norĩ

### Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Tesaronita norĩ ma Ībaihã wasu'uzé

Paru hã Tesaronita ãma Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ĩmorĩ'rata na te rob'ui'éré pari, ma tô duré tinhimi'ui'éré na tâma ãma sahu za'ra, maparane ãma.

Ni'wam norĩ hã Tesaronita norĩ hã ma tô te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorĩ pari na hã. Nima norĩ hã ma duré te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorĩzéb u hã ĩromhuture na hã. Taha wa, ma tô danhimiriromhuri na sahãri za'ra ni. Taha wa, ma tô 'ribabam na si dawi 're hãimana za'ra, dasa na Zezusihi zô simipari za'ra mono sina. Taha wa, Paru hã ma tô tâma roti za'ra, ãne na 're hãimana za'ra mono tô da.

Ma tô duré tâma waihu'u za'ra, rowasédé hã duré dawasédé hã Satanasihi nhiptete zarina za ĩsa'ëtê u'âsi mono na hã, Zezusi apã za we ĩmorĩzéb u hã. Tamemhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te za oto ãma ai'uté, Satanasihi ãma hã. ĩsiptede hã te za tiwi uprosi.

<sup>1-2</sup>Īsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwê 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowé u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

*Zezu Cristu apã wei morĩ wa, dahãimanazéb zarina za te te dama ĩrowairébézé wasu'u*

<sup>3</sup>Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihãimana wê za'ra wa'aba mono wa. Ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. Tawamhã ma tô oto 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Awê sidâpâsi 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zé hã, te ãma 're ĩsa'ëtê za'ra wa'aba mo. Aihãiba mono bâ, te 're asisawi za'ra wa'aba mo. Duré awê sidâpâsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zé hã te ãma 're ĩsa'ëtê za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra. ãne, wa te 're 'manharĩ za'ra mono da, wama wê za'ra di. Tô ĩ'uwaibaba si. <sup>4</sup>Taha wa, wa norĩ hã wa wa te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa, wato sina. Īsazei'wa norĩ hã, daro mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, wa tô wa te 're aiwasu'u wê za'ra wa'wa. Tawamhã, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, ma tô da te ai'ãma 're rowasété za'ra wa'wa. Īwasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ma tô 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tazahã, asimí'ê na te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha na, wa tô wa te dama 're aiwasu'u wê za'ra wa'wa, wapê'ê 're wato sina.

<sup>5</sup>Tawamhã, wa tô wa norĩ hã waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, sena na te za dahãimanazém na te te dama 're arowairébé. A norĩ wa'wa hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te 're ĩrob'épata za'ra

wa'aba mo. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're anomro wẽ u'ãsi aba mono da. Taha wa, te za te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ãrata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, ãsimiroti ré 're anomro wẽ u'ãsi aba mono da. Taha wa, za ãré 're anomro wẽ wa'aba mono wa, te a'ã 're ãrobzépata za'ra wa'aba mo, asirõwi da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. ãne na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono na, wa tô waihu'u za'ra ni, tô ãbã ãsimirowairébézé hã. <sup>6</sup> Tane tô, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, tô sena. Tawamhã, te za niha te te dama 're arob'manharĩ, te te aima 're ãrob'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono norĩ ma. <sup>7</sup> Duré te za aipawaptob za'ra wa'wa, rowẽ na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ zama, robzépata na 're ãwahãimana za'ra mono norĩ zama, te za wapawaptob za'ra, rowẽ na si 're wahãimana za'ra mono da. Tô sena, te za Wanhib'apito Zezusi hã wei wama sihãiré hãwi hawi, te te tãma 're ãromhuri pese za'ra mono norĩ me. Tawamhã, wei morĩ wamhã, te za tô dahã za'ra. Te za duré wa norĩ hã wapawaptob za'ra. <sup>8</sup> Tawamhã unhamã ro'o wa'wam ne, te za we nhamra, Zezusi hã. Niha te za dama arob'manha, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da te dasima 're ãwẽ'õ pese za'ra mono norĩ ma, duré Wanhib'apito Zezusihi nhiminho'reptuzém na, ãwasu'uwẽ te te 're ãsazei õ za'ra mono norĩ ma zama. <sup>9</sup> Ta norĩ hã te za sisiti satõrĩ za'ra, ãsiti 're si'ubumroi u'ãsi mono da, rowẽ'õ u'ãsi na. Taha na te za te te 're robzépata u'ãsi za'ra. Tawamhã, Wanhib'apito nhiti 're dahãimana za'ra mono wamhã, tiwaihu'u pese na marĩ hã rowẽ uptabi na, te te 're da'apawapto mono õ di za. Taha ré 're dahãimana za'ra mono õ di za. ãne, sena na te za dama arowairébé. <sup>10</sup> Tawamhã, wei morĩ wamhã, ãsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da, te te 're ãdapawaptob za'ra mono norĩ hã te za ãma tiwata za'ra, te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono norĩ hã. Te za tô ãma titob'uzu za'ra. A norĩ wa'aba zama, wanhimirowasu'u zarina ãwasu'uwẽ na 're ãsaze za'ra wa'aba mono norĩ hã, te za ãma dame aiwata za'ra wa'wa. Te za duré ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Tane tô, bâdã ãpire, ãwa waptã'ã wapsi, te za uburé dama ãma uwaimra.

<sup>11</sup> Taha wa, Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, wa wa te 're rowaptêrẽ u'ãsi za'ra, ãwẽ na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 're ãdanomro mono zép tém na 're anomro wẽ wa'aba mono da, te te aima 're ãpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Wa duré wa te tiwi 're rowaptêrẽ za'ra, asimirosa'rata wẽ 'manharĩ'wai wa'wa hã, tiwaihu'u pese na te te aima ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, marĩ hã, ãwẽ si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. <sup>12</sup> Tawamhã Wanhib'apito Zezusihi ãma te za 're dawata za'ra, Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono me, te te 're ãaipawaptob za'ra wa'aba mono zém na ãma 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Te za duré te te dama 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi hã.

## 2

### *Wanhib'apito Zezu Cristu apã za we ãmorizé wasu'u*

<sup>1-3</sup> ãté ni'wa hã ma tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristu za apã wei wazõ ãwisizém na hã. ãté bâdã hã ãwa waptã'ã newa, ma tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã ãwasu'u hã tô sena newa, ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're aipẽ'ẽwara za'ra wa'aba mono tõ da. ãté 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, marĩ hã ni'wai ma, te te

Īwaihū'u zarina newa, āté duré marī hā te te Īwapari zarina newa, āté duré wanhimi'ui'éré zarina newa, ni'wa hā ma tō āne aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne danhimirowasu'u hā 're saze za'ra wa'aba mono ō di za, dazadawa nhipese na da te aiwi 're udā tō za'ra wa'aba mono da. Wanhīb'apito wei morī ō ré, daro mono bā te za 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti zada 're dahāimana za'ra. Duré ni'wa hā Īwasété uptabi hā te za dama sihāi'ré. Ta hā, ropipa āma za oto 're Īhāimana mono zé hā. <sup>4</sup>Ta hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono upana waihu'u pese newa, āma 're Īdawata za'ra mono norī hā te za dawi wē'ō za'ra, ta norī āma 're dawata za'ra mono tō da oto. Romhāiba hā te za duré dawi wē'ō za'ra, āma 're dawata za'ra mono tō da. Duré 'Re Īhāimana u'āsi mono te te dama 're Ī'apisutu mono hā te za dawi wē'ō za'ra. Uburé āma 're Īdawata za'ra mono na te te āma Īda'rānhipa na, te za siwasu'u dama: "Wa hā, Īwaihū'upe. Wa hā 'Re Īhāimana u'āsi mono." Āne te za siwasu'u. Tawamhā ti'ai āma 'Re Īhāimana u'āsi mono āma 're Īdawata za'ra mono zéb u, te za āzé, tame sāmra da.

<sup>5</sup>Tawamhā e ma tō aiwi aimani za'ra wa'wa, āne na hā te aima Īrowahutu za'ra wa'aba zé hā ai'rata Īnhamra za'ra wa'aba ré hā. <sup>6</sup>Tane nherē, aibā Īwasété uptabi hā 'Re Īhāimana u'āsi mono, bādā te te tāma Īpisutu ō ré, we datēme watobro ō di za a'ā. Niwa bādā hā Īwa waptā'ā wapsi, te za wei watobro, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimipisutuzém na si. Āne na hā ma tō duré Īwaihū'u za'ra wa'wa. <sup>7</sup>Āhāna pi'uriwi, ma tō Wa'uburé hā tinhimiromhūri na āma sāna'rata. Tawamhā 'Re Īhāimana u'āsi mono te te tiwi Īsawizé hā te za a'ā āma 're hāimana, Īwasété uptabi āma, bādā Īwa waptā'ā ō wa a'ā. Taha parip si, te te tiwi Īsawizé hā āma 're hāimana mono ō di za oto. <sup>8</sup>Tawamhā Īwasété uptabi hā te za we sihāi'ré oto, danho'a te te romhūri da. Tane nherē, Wanhīb'apito Zezusi hā wei morī wamhā, tizadawa wa'u'u na te za tiwī. Rowa'a za'ētē ré wei wisi wamhā, Īwasété uptabi hā tāibā za oto. <sup>9</sup>Tane nherē, Wanhīb'apito wei morī ō ré, te za Īwasété uptabi hā Satanasihī waihu'u pese zéb zarina, te te dama 're romhōsi. Marī hā tō sena newa, da te āma Īwaihū'u za'ra zéb da hā, duré marī na Īdatob'uzu za'ra zéb da, te za te te dama 're romhōsi. <sup>10</sup>Tinhimiromhūri wasété na te za dawi udā pese za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhiti za 're Īdahāimana u'āsi za'ra mono norī wi. Ta norī hā te Īwasu'uwē hā te te siwi 're wē'ō za'ra, tō sena Īwasu'uwē hā. Taha wa, ta norī hā te te 're sō'reptu za'ra mono ō di za, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā. <sup>11</sup>Tō sena Īwasu'uwē hā da te dasiwi 're wē'ō za'ra mono wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te te dapawaptob ō di za. Tawamhā, te te dapawaptob ō wamhā, te za oto dama pisutu za'ra, tizadawa nhipese na tō sena newa te te dawi Ī'udā nhimiroti si, da te 're sazei pese za'ra mono da oto. <sup>12</sup>Taha wa, sisiti te za dazatōrī za'ra ropipa u, tō sena Īwasu'uwē hā da te 're Īsaze za'ra mono ō norī hā, Īwasété si, da te dasima 're Īwē za'ra mono norī hā.

*'Re Īdasisō'reptu za'ra mono zé wasu'u*

<sup>13</sup>Wasisānawā norī, 'Re Īhāimana u'āsi mono āma, wa 're wawata u'āsi za'ra, āma 're anomro wē wa'aba mono wa, Wanhīb'apito te te 're Ī'asawi pese za'ra wa'aba mono norī hā. 'Re Īhāimana u'āsi mono hā ma tō marī ō uptabi ré sima aipisutu za'ra wa'wa, Īmorī'rata na te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da. Tawamhā, Tipē'ēzani hā ma tō te te aima 're anhomri 'wa, Ītēme 're anomro wē wa'aba mono da. Ma tō duré ai'āma tinhib'a'uwē uptabi za'ra wa'wa. Ma tō duré te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'wa, tō sena Īwasu'uwē hā 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. <sup>14</sup>Te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da, ma tō aipē'ē 're aima

nharĩ za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ, wa te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu sirẽ rowẽ uptabi rẽ 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, ĩsine rowa'a za'etẽ rẽ. <sup>15</sup>Tawamhã, wasirẽ ĩsazei'wa norĩ, 're sazei pese za'ra wa'aba mono za, sena na wa te aima 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono hã. Uburẽ wamreme na durẽ uburẽ wanhimi'ui'éré na, wa te aima ãma 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, ĩsarina 're anomro wẽ wa'aba mono da.

<sup>16-17</sup>'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wamama hã, te te 're wa'azawi pese. Te durẽ te te 're wa'apawapto, wapẽ'ẽ 're, 're wanomro wẽ u'ãsi mono da, wahãimana nhiptete sina wanhimi'ẽ na sô 're wanhimipari u'ãsi za'ra mono da, ĩwẽ zô. Taha wa, wa za Wamama wi, wa te 're rowaptẽrẽ u'ãsi za'ra, durẽ Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi zama, ato sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, durẽ asiptete sina ĩwẽ na si tãma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u wẽ za'ra wa'aba na.

### 3

*Paru norĩ ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩmreme zusi mono zé wasu'u*

<sup>1</sup>Wasisãnawã norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te 're wapawapto u'ãsi za'ra mono da, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã, dahãiba mono bâ da te 're wapari su'u za'ra mono da, da te 're saze za'ra mono da, asine za'ra wa'aba. <sup>2</sup>Tazahã, aihĩni da te 're saze za'ra mono ô di, ĩsadawa wasu'uwẽ hã. Taha wa, te za durẽ wa'ãma tãma 're aimreme zusi aba mo, te te dawĩ wanho'reptu za'ra da, ĩwasétẽ uptabi na si 're ĩdanomro mono norĩ wi.

<sup>3</sup>Wanhib'apito Zezusihi si, umnhasi za'etẽ di. Taha wa, te za te te 're aipawapto za'ra wa'wa, 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono tõ da, aihãimana nhiptete sina ãma 're anomro aba mono da. Durẽ Wa'uburẽ wi, ĩwasétẽ uptabi wi, te za tiwi aihãiba zawĩ za'ra wa'wa. <sup>4</sup>Wa norĩ hã Wanhib'apito ãma simisutu 're wanomro mono wa, wa wa te ai'ãma 're umnhasi za'ra wa'wa. Taha wa, wa aiwaihu'u za'ra wa'aba ni, tõ sena, wanhimiroti zarina ãma 're ĩ'anomro aba mono na hã. Tane tõ, õne u'ã te za ãma 're anomro aba mo.

<sup>5</sup>'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ u'ãsi za'ra, ĩsimizawizé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, durẽ Cristuhu nhimi-pawaptozbé zarina asimi'ẽ na ãma 're ĩ'aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da.

*ĩsazei'wa norĩ, tinhimarĩ zô te te sima 're ĩromhuri za'ra mono zé wasu'u*

<sup>6</sup>Wasisãnawã norĩ, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, ni'wam norĩ wi, a'ã 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hã asirẽ ĩsazei'wa norĩ nherẽ, wa' u'ãsi te 're hãimana za'ra. Wanhimiroti zarina 're hãimana za'ra mono ô di. Taha wa, ĩhãiba zu 're aihãimana za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>7</sup>Wa norĩ hã ai'rata wahãimana za'ra wa'aba ré, wa tõ ãma aima asanho za'ra wa'aba ni, ĩsazei'wa norĩ hãimanazém na hã. Siwa'ru 're wahãimana za'ra mono ô di. Mare di. Taha wa, ãma aima ĩwasisanho za'ra wa'aba zé hã ma tõ ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩsarina ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da. <sup>8</sup>Ai'rata wahãimana za'ra wa'aba ré, dasa hã wa'ãbã ãna wa te 're huri mono ô di. Wa tõ wa te wasima 're romhuri pese za'ra, wapatã'ã nherẽ, durẽ wawasutu nherẽ. Bãdã 'rãĩ watobro ô ré, durẽ bãdã sébré nherẽ, wa tõ wa te wasima 're romhuri za'ra, wama 're asõprub za'ra wa'aba mono na, aima wapire za'ra wa'aba na 're wahãimana za'ra mono tõ da. <sup>9</sup>Wanhib'apito wasu'uwẽ na, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, marĩ



na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono da, wama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mono zé hã, tó sena te aré tó wama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo. Tane nherê, marĩ na wa te 're rowaptêrê za'ra mono ô di, ai'rata 're wahâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Āne wa tó aima āma asanho za'ra wa'aba ni, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono da. <sup>10</sup> Ai'rata 're wahâimana za'ra wa'aba mono ré hã, wa tó āne na nasi aima roti za'ra wa'aba ni: “Ni'wa hã, romhuri te te siwi 're wê'ô mono wanhã, dame 're sai mono ô di za, mram na hã.”

<sup>11</sup> Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, ĩsazei'wa nherê, taré te, u, 're hâimana za'ra. Te te 're romhuri za'ra mono ô di, u. Taré te, u, te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, da te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ wi. Āne wa, wa aima āma sahu za'ra wa'aba ni, wanhimiroti na hã. <sup>12</sup> Tawamhã Wanhīb'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa tãma roti pese za'ra ni, ta norĩ ma, rowê na te te 're romhuri pese za'ra mono da, tihâimana za'ra zéb da hã. <sup>13</sup> Wasisānawã norĩ, marĩ hã dama 're 'manharĩ wê za'ra wa'aba mono da, 're aiwa'a za'ra wa'aba mono tó.

<sup>14</sup> Ā rob'ui'éré na wa te aima ĩnharĩ za'ra wa'aba na, ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherê, āma 're morĩ wê da, te te sima wê ô wanhã, ta hã te za oto āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã, ĩhãiba zu āma 're anomro aba mono da, asima 're wê za'ra wa'aba mono ô di za, siséb za'ra da, ta norĩ hã. <sup>15</sup> Tane nherê, asitob'ru na āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Asisānawã ma, 're ĩroti za'ra wa'aba mono ne, te za tó tãma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo.

*Rob'ui'éré na rowasu'u 'rãsudu*

<sup>16</sup> Wanhīb'apito wi, wama rowê nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptêrê za'ra, rowê u'á hã ai'āma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

<sup>17</sup> ĩsi'uihã na wa aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩnhib'rata na, āhã na hã: “Wa hã Paru, wa asawi za'ra wa'wa.” Āne u'âsi, wa nasi dama rob'ui'éré, ĩnhisi na. Āne wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

<sup>18</sup> Wanhīb'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptêrê za'ra, ĩsimizawizé hã uburé aihãiba mono bâ ai'āma 're hâimana za'ra wa'aba mono da.

## 1 Timotiu

### Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na Paru hã aibã ĩprédupté ma, ma tō rob'ui'ééré, Timotiu na ĩsisi ma. Ta hã ĩsazei'wa. Īmama hã deredu, zudezu'ō. Īna si zudezu hã. Paru hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono da, zahadu daro mono bâ 're morĩ ré, ma tō Timotiu hã ĩsiré 're mo. Tawamhã Paru hã timorĩ na te te uzusi da, Épézu hawi watobro wamhã, Timotiu hã te tame ĩsa'u nhamra. Tawamhã tame zahadu sãmra ré, ma tō Ā ĩbaihã na rob'ui'ééré hã Paru hã tãma time.

<sup>1-2</sup> Ī'ra Timotiu, wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa āma aima rob'ui'ééré. Wanhib'apito wasu'uwē na te āma aipo're pu'uzéb zarina, ĩsazei'wa oto 're aimorĩ wa, wa ĩ'ra na asisi. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã ma tō ĩpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da. Taha da, ma tō Cristu Zezusihi zama ĩpisutu. Ōhō zō si, wa sō 're wanhipari za'ra, marĩ ĩwē uptabi hã te te wama ĩpisutu za'ra zéb zarina, te te wama āma 're a'uwaimrami mono da.

Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hãimana u'âsi mono da, duré ai'āma 're pē'ézé u'âsi zahuré mono da, rowē u'âsi, āma 're aimorĩ da.

<sup>3</sup> Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u ĩmorĩ u'ābã, wa tō ai'āma ropti, Épézu āma a'ā asãmra da. Tane da, wa za duré ĩzadawa na aima āma sahu, tame a'ā asãmra da. Tame ni'wam norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ ma, siwa'ru te te 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za a'ā tame asã, sadawa uwati za'ra da, tinhimirowasu'u hã te te sahãri pese za'ra da. <sup>4</sup> Ta norĩ hã te dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarōtō 'ratare hã te te 're 'madã'ã za'ra. Dahi'rata sidãpãsi dahi'rata nhisi wasu'u zama, te ta norĩ hã te te 're 'madã'ã za'ra. Taha zarina, te āma 're dasisada'ābã za'ra. Āne wamhã, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono ō di, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 're hãimana wē za'ra mono da. <sup>5</sup> E marĩ da, wa tō āne hã aima waihu'u. Wa tō ĩsima aiwē, ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra mono da, Wamama zawi pese 'wa 're nomro mono da, dazawi pese 'wa zama. ĩsazei'wa norĩ hã simirosa'rata wē ré si, te za 're nomro. Āne wamhã, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono na, 'rãwi 're siwē'ō za'ra mono ō di za. Wanhib'apito zazei uptabi 'wa, te za 're nomro. Tawamhã te aima ĩwaihu'uzéb zarina 're nomro mono wamhã, te za tō dasisawizé hã ĩpē'ē 're tãma 're hãimana za'ra. <sup>6</sup> Ni'wam norĩ hã te aima ĩwaihu'uzéb zarina, 're nomro mono ō di oto. Roti sena hawi, ma tō aipizari za'ra. Taha wa, te taré marĩ ĩpire ō na si āma 're sisada'ābã za'ra. <sup>7</sup> Ta norĩ hã te te sima 're wē za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa, 're nomro mono da. Tane nherē, tãma waihu'u pese za'ra ō di, ĩsimiroti hã. Tãma waihu'u pese za'ra newa, tazahã tãma pibu prã za'ra di, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã.

<sup>8</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozési te te dama 're ĩ'awaihu'u mono hã wē di, da te dama āma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã. Āne wama waihu'u pese za'ra di. <sup>9-10</sup> E 're ĩnomro wē mono norĩ ma, rotizéb da, te 're hãimana, Wamama nhimiroti hã. Mare di. Roti wē wē'ō'wa norĩ ma,

rotizéb da, te 're hâimana. Duré rob'manharĩ wasété'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti wē'ō'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ìwasété norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré râwi pesere dasisô 're ìda'a're nhi'oto za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré uburé romhuri Wamama te hã, te te âma 're ìwasété za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timama te te 're ìsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré tina te te 're ìsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dapãrĩ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dahâiba na da'âma 're ìsipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré aibã si'uiwa dasina 're ìdanhipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ìwada'uri zarina si pawa'âbã âna dama romhuri'wa da, a'uwē hã da te dasiwi 're ìsimi'uri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 're ìsada wa nhipse za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timreme hã tô sena na dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, taré te te sina 're ìroti za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré roti tô sena'ō na siwa'ru, âma 're ìdanomro wasété mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. <sup>11</sup> Roti tô sena na si, wa tô te dama âma 're aroti, Wanhĩb'apito wasu'uwē na te dama 're rowasu'u mono wamhã. Wē uptabi di, Wanhĩb'apito wasu'u hã. Taha da, ma tô ìma pisutu, ìwasu'uwē na te âma 're da'apo're pu'u mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, rowē u'âsi 're ìmorĩ hã.

*Paru hã Wanhĩb'apito âma ìwatazém na rowasu'u*

<sup>12-13</sup> Âhãna wa za âma ìwata, Wanhĩb'apito Cristu Zezusi hã âma hã. Ta hã ma tô ìwaihu'u siro, ìnhimiromhuri hã za te tâma âma 're ìuwaimrami mono na hã. Taha zarina ma tô ìpisutu, dapawaptom na te tâma 're romhuri mono da. Taha da, ma tô te te 're ìnhiptete u'âsi. Taha wa, wa za âma 're ìwata u'âsi, ìma 're rowē mono wa. Wanhĩb'apito âma wa tô aré te âma 're wasété aré, ìmreme wasété na. ìsazei'wa norĩ hãiba u'âbã, wa tô aré te tâma 're rob'manharĩ wasété. Ta norĩ hãiba u'âbã, wa tô aré sada 're ìzahi. Wanhĩb'apito hã Danho'reptui'wa na 're ìmorĩ na hã ìma waihu'u ò di aré. Te duré sazei ò di aré. Taha wa, zahadu ìnhimiza'rese âna 're ìmorĩ wa, ma tô ì'âma tipē'ézé, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, te te ì'azãri tô da. <sup>14</sup> Wanhĩb'apito hã tinhimizawi pese zém na ma tô ìpawapto pese, te saze da, duré dazawizéb da, ìma hâimana da. Aihĩni Cristu Zezusi hã âma 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã te te 're ìpawapto za'ra mono ne, ma tô ìpawapto duré. <sup>15</sup> Ti'ai u ma tô wei mo, Cristu Zezusi hã, 're ìdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da. Âne te dasima da te 're rowasu'u za'ra. Danhimirowasu'u hã tô sena wamhã, aihĩni âma 're ìdasisaze za'ra mono da hã, ìma wē di. Wa hã dawasété nhipai u, ìwasédé hã sa'ëtē di. <sup>16</sup> Tane nherē, ma tô ì'âma tipē'ézé, te te ì'azãri tô da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Cristu Zezusi hã ì'âma wa'a su'u ò wa, da'âma ìwa'a su'u ò na, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, za ìza'u da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã, ì'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, rowē u'âsi âma. <sup>17</sup> Taha wa, Danhib'apito uptabi âma si wa za 're wawata u'âsi za'ra. Ta hã Apito u'âsi te dama 're sãmra, ìdã'ã'ō hã, ni'wa hã niwa te te ì'madã'ã'ō hã. Òhō si Danhib'apito uptabi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Wē uptabi wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

<sup>18-19</sup> Duréi pese hã ma tô ni'wam norĩ hã Wamama zadawa hawimhã marĩ na aimã rowasu'u za'ra, za tâma asimiromhuri na ìwaihu'u sirōmo

zéb da. Taha zarina ĩ'ra Timotiu, wa za aima ti'ru, da te aima ĩwaihu'uzé hã asina 're 'madâ'â u'âsi mono da, roti tō senai ô da, âma 're 'wapéi u'âsi mono da. Āne te za 're aimo, âma 're 'wapéi u'âsi mono da. Roti tō sena si te za 're ĩ'madâ'â pese mo, Zezu Cristuhu wasu'uwē hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zép si. Te za duré 're aimorĩ wē. Āne wamhã, aiwasété ô wamhã, rãwi 're asisãmri mono ô di za, aiwasété na. Āhãna ni'wam norĩ hã tiwasété na 're sisãmri za'ra mono nherē, 're siwē'ô za'ra mono ô di. Taha wa, ma tō oto sazei utōrĩ za'ra, Wanhĩb'apito nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã. <sup>20</sup> Āne Imenezu norĩ hã te oto 're tineb zahuré, Aresãdirihi me. Taha wa, wa tō a'â tãma hãiba za'ré zahuré, Satanasihi ma, robzei'ô hã a'â te te sina waihu'u zahuré da. E marĩ da. Roti tō sena upana te te dama 're rowasu'u zahuré mono tō da, taha u'âbã te te 're wē'ô zahuré mono tō da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

## 2

*'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Āhãna marĩ ĩpire na wa za aima rowasu'u. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma 're damreme zusi mono wamhã, te za uburé da'ãma tãma 're damreme zusi, te te 're da'apawapto mono da. Marĩ zô dawĩ 're rowaptã'â za'ra mono wamhã, uburé dama te za da te tiwi 're rowaptērē za'ra, marĩ hã te te dama 're anhomri mono da. Duré marĩ na dama 're sōpru mono wamhã, te za ãma 're dawata za'ra. <sup>2</sup> Danhib'apito mono bâ, dama 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ãma, te za tãma 're damreme zusi, uburé dama ĩpire za'ra norĩ ãma zama. E marĩ da. Ta norĩ hã te te dama 're roti wē za'ra mono da, taha zarina 're dasi'wapé za'ra mono ô wa, rowē na dasiré 're wanomro mono da, duré dama 're wahãimana wē za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â sina. <sup>3-4</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa. Ta hã ma tō te te sima 're da'awē, uburé te te 're da'anho'reptui mono da. Ma tō duré te te sima 're da'awē, aihĩni pese ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono da, ãma 're danomro wē mono da, ĩsimiroti hã tō sena uptabi wa. Aihĩni ãma 're wamreme zusi mono wamhã, tãma rowē di. Taha wa, te za wama 're to za'ra.

<sup>5</sup> Misire hãiwa ãma 're ĩhãimana mono si, uburé Danhib'apito uptabi hã. Misire da'ãwisi wē 'wa Wamama u hã. Ta hã Cristu Zezusi, aibã na 're ĩhãimana mono. <sup>6</sup> Ta hã ma tō dazada sisō, uburé te te da'awa'âbã da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã bâdã te te ĩpisutuzém na, ma tō da'awa'â. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima 're ĩda'awē mono zé hã, uburé pese te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, wa tō waihu'u za'ra ni. <sup>7</sup> Ta hã ma tō ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩhãimana mono da, zudezu'ô norĩ hã te 're po're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para, Wanhĩb'apito wasu'uwē na. E marĩ da. Wanhĩb'apito hã te te 're saze za'ra mono da, duré te te ãma 're sasōmri za'ra mono da, ĩsimiroti zarina si 're nomro wē mono da, tō sena uptabi wa, ĩsimiroti hã. ĩzadawa nhipese na aima ĩsiwasu'u ô di. Tō sena wa tō aima 're ĩsiwasu'u.

<sup>8</sup> Wa za oto aima waihu'u, te ĩsima 're ĩda'awē mono zém na hã. Aibã norĩ hã nimame 're ĩhãimana za'ra mono zé mono bâ te za 're mreme zusi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã dama 're hãimana wē za'ra mono wamhã, te za tãma 're mreme zusi, tãma 're simiwē za'ra mono sina, hãiwa u. Te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono da hã, mare di. Duré tizadawa na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã, mare di.

9-10 Pi'õ norĩ hã, aibã norĩ te te sima 're 'madã'ã ze za'ra mono da, dama 're si'uzã wamnarĩ za'ra mono õ di za. Duré dama 'madã'ã ze da, 're siséré tété wê za'ra mono da hã mare di. Duré tinho'rebzui wê na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré tinhipsisi wê na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré da'uzazé ĩwa'ãbã za'etê na si, 're ĩsi'uzã za'ra mono da hã mare di. Dama rob'manharĩ wê zéb zô si, te za sina 're sôpré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'ã'wa na 're ĩsiwasu'u za'ra mono zéb zarina.

<sup>11</sup> ĩsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra mono ré, te za pi'õ norĩ hã ari'iwĩ te te 're wapari za'ra. ĩ'madã'ã'wa norĩ zapari 're ĩhãimana za'ra mono na te za 're si'madã'ã za'ra pi'õ norĩ hã, ari'iwĩ te te 're ĩwapari za'ra mono da hã. <sup>12-13</sup> Pi'õ norĩ hã aibã norĩ ma, te te 're ĩrowahutu za'ra mono da hã, mare di. Aibã norĩ ma, timreme pire na 're si'madã'ã za'ra mono õ di za. Ari'iwĩ te za 're si'ubumro, pi'õ norĩ hã. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô aibã hã poto na'rata, Adã na ĩsisi hã. Taha za'u si ma duré pi'õ hã poto, Ewa hã. <sup>14</sup> Pi'õ si, Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'õ na te te waihu'u õ di. Tanei õ di, Adã hã. Pi'õ si Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'õ na te te ĩwaihu'u õ zéb zarina, ma tô Wamama nhimiroti na upa na'rata. <sup>15</sup> Tane nheré, pi'õi mono bã hãimana wê na 're hãimana za'ra mono wamhã, tãma 're rowé za'ra mono di za. Wanhĩb'apito umnhasi sina, te za 're hãimana za'ra. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Hãimana wê uptabi na te za dama 're hãimana za'ra. Tawamhã, ĩwasã hã ãma 're sépu'u za'ra mono wamhã, ĩ'ra hã tãma 're rere'e wê mono da, te za Wamama hã te te 're anho'reptu, pi'õ norĩ hã.

### 3

#### *Wanhĩb'apito zazei'wa norĩ 'madã'ã'wa na rowasu'u*

<sup>1</sup> ã hã te aima ĩwaihu hã, tô sena uptabi. Áté ni'wa hã te za sima wê, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're 'mai'madã'ã mono da. ãne wamhã, te te sima ĩwézé hã wê di, da'madã'ã na te te 're ĩ'mairomhuri mono da hã. <sup>2</sup> ĩsazei'wa norĩ 'madã'ã'wai mono bã, te za 're hãimana wê za'ra. Tawamhã, ĩwasédé hã da te ãma 're ĩsa'ra mono da hã, mare di. Timro uptabi si te za te te sima 're 'madã'ã za'ra, misi haré. Hãimana prédum na te za dama 're hãimana za'ra. Tiwasété wi te za sina 're siptete u'ãsi za'ra, 're nomro wê mono da. Te za duré dama 're hãimana wê za'ra. Duré ĩtème 're dasihutu mono wamhã, te za te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré roti na rowaihu hã te za tãma 're hãimana za'ra, te te ãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. <sup>3</sup> Duré ázézei'wa, 're nomro mono õ di za. Duré da'ahãri zeĩ 'wa, 're hãimana za'ra mono õ di za. Simizawi pese uptabi na, te za dama 're hãimana za'ra. Duré rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za. <sup>4</sup> Ti'ra norĩ hã te za duré te te 're pawapto pese za'ra, timama mreme si te te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, timama hã ĩsimiroti na te te 're wazéb za'ra mono da. <sup>5</sup> Da'madã'ã'wa norĩ hã ĩ'ra norĩ hã tãma 're nomro wê mono da, te te 're pawapto pese za'ra mono õ nheré, e niha te za tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zazei'wa norĩ hã te te 're pawapto za'ra duré, 're nomro wê mono da, ta norĩ zama. Te te 're pawapto waihu'u za'ra mono õ di za. <sup>6</sup> Ni'wa hã Wanhĩb'apito te te ĩsazém na ãma nomro õ nheré, da'madã'ã'wa na 're 'mai'hãimana mono õ di za. E marĩ wa. ĩsazeté'wa hã da'madã'ã'wa, 're 'maimorĩ wamhã, áté da'madã'ã'wai wa, te za 'rãwi sina 're 'maiwata, tipire na

taré. Āne wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono hā wa'uburé norī nhib'apito hā rāwi sina 're wata mono wa, te te iwē'ō ne, te za ta hā wē'ō. <sup>7</sup> Īsazei'wa norī 'madâ'â'wai mono bâ te za dama 're hāimana wē za'ra. Āne wamhā, dama 're ihāimana wē mono zém na te za Īsazei'ō'wa norī zama te te dama 're wasu'u wē za'ra. Dama 're hāimana wē za'ra mono ō wamhā, te za damreme hā te te sina 're rā'ōtō za'ra. Āne wamhā, wa'uburé norī nhib'apito te te da'āma sima ĭroti wasété zé hā te za te te sina 're 'mai'uwaimrami tāma, da'madâ'â'wa norī hā.

*Dapawapto'wa norī wasu'u*

<sup>8</sup> Dapawapto'wai mono bâ te za 're hāimana wē za'ra. Duré âzézei'wa na 're hāimana za'ra mono ō di za. Rob'uiprazéb zō si mreme si'ahā na 're hāimana za'ra mono ō di za. <sup>9</sup> Wanhib'apito nhimiroti hā aré dama sa'rese ō nherē, ma tō oto te te dama 're awaihu'u, 'Re ihāimana u'āsi mono hā, da te āma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hā. Īsimiroti hā tō sena wa, te za dapawapto'wa norī hā te te 're 'madâ'â pese za'ra, hāimana wē sina. Īwasu'uwē hā tō sena na te za te te 're saze za'ra. Āne wamhā, rāwi tipē'ē na 're siwē'ō za'ra mono ō di za, tō sena na te te 're ĩsaze za'ra mono ō na hā. <sup>10</sup> Dapawapto'wa da, da te dasiwi pisutu ō ré hā, te za a'ā da te dasiwi 're 'mai'madâ'â, dama 're ĭ'maihāimana wē mono zō. Tawamhā dama 're 'mai'hāimana wē mono wamhā, te za oto dapawapto'wa na 're 'mai'hāimana. <sup>11</sup> Īmro zama te za dama 're hāimana wē, pi'ō hā. Damreme hā iwē'ōre na te te dama 're robzanhamri mono ō di za. Hāimana prédup sina te za dama 're hāimana. Tiwasété wi, te za sina 're siptete. Hāimana nhiptete na, te za 're hāimana. <sup>12</sup> Dapawapto'wai mono bâ timro uptabi si te za sima te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi haré. Duré ti'ra norī hā te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, 're nomro wē mono da. Duré uburé ĩsōrōwa āma ĩsiré 're ihāimana za'ra mono norī zama, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, ta norī zama 're nomro wē mono da. <sup>13</sup> Dapawapto'wa norī hā te te 're dapawapto wē za'ra mono wamhā, ĩsimipawapto wē na te za da te 're wasu'u wē za'ra. Āne wamhā, mreme nhiséb āna te za duré dama 're siwasu'u za'ra, Cristu Zezusi hā te te 're ĩsaze za'ra mono zém na hā.

*Wanhib'apito wasu'uwē hā dama ĩshâi'rézé wasu'u*

<sup>14-15</sup> Atēme āma ĩwisi su'u da hā ĩma wē nherē, āma ĩwisi su'u ō na dâ'āsina, wa āne na āma aima rob'ui'éré. E marī da. Niha dama 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da na waihu'u da. Wa norī hā 'Re ihāimana u'āsi mono 'ra, wa 're wanomro. ĩsib'a'uwē, wa oto 're wahāimana za'ra, daro mono bâ wa te 're ĩsaze za'ra mono hā. Wanhib'apito nhimiroti hā tō sena wa, ĩsazei'wa mono bâ wa za wa te 're 'madâ'â u'āsi za'ra. Ōne haré te za dama 're hāimana u'āsi, da te āma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hā. <sup>16</sup> Tō sena Zezu Cristuhu wasu'uwē hā wē uptabi di, aré dama sa'rese ō nherē, Wamama hā te te oto dama ĩhâi'ré hā wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hā, āma 're ĩwanomro wē mono zéb da hā. Āne te te dama ĩwaihu'uzé hā:  
“A'uwē na ma podo, ti'ai āma.

Duré tō sena ĩ'ra 're ĩmorī wē uptabi na, ma tō Tipē'ēzani na dama waihu'u za'ra.

Duré hāiwa āma 'Re ihāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norī hā ma tō titōmo na 'madâ'â za'ra.

Duré a'uwē mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā ma tō ĩwasu'uwē na da te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ.

Ma tō duré da te dasina 're umnhasi za'ra.

Duré rowé uptabi u ma tō mo, hāiwa u.”

Ãne Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Wamama hã te te dama ïwaihu'uzé hã.

## 4

### *Danhimiroti senai'õ na rowasu'u*

<sup>1</sup> Re ïhâimana u'âsi mono hã, Tipẽ'ëzani na ma tô ãne dama waihu'u: "Rob'rãsutuzéb u romhuture wapsi, te za ni'wam norĩ hã ïzadawa para õ nherê, rême za'ra, Zezu Cristuhu nhimiroti hã aré te te 're ïsaze za'ra mono zé hã. Ïhâiba'õ norĩ nhimiroti hã tô sena newa te za te te 're wapari za'ra, wa'uburé norĩ nhimiroti zarina 're nomro mono da oto." ãne ma tô dama waihu'u. <sup>2</sup> Wa'uburé nhimiroti hã te za te te datême 're ropé, aibã norĩ zadawa hawi. Aibã norĩ hã roti tô sena na te te dama 're rowasu'u za'ra mono newa, te sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra. Tane nherê, ta norĩ hã 'rãwi 're siwaihu'u za'ra mono õ di, tizadawa nhipese na hã. <sup>3</sup> Ta norĩ hã te za dasina 're ïdamro za'ra mono zé hã dawi sawi za'ra, dasina 're damro za'ra mono tô da, dasiwaprosi 're dahâimana za'ra mono da. Te za duré dasazé hã dawi sawi za'ra, marĩ mono bâ 're dasaihuri tô mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã uburé dasazé hã te te apoto mono nherê, âma 're ïdasaihuri mono zéb da hã. Ïsazei'wai mono bâ wama waihu'u pese za'ra di, dasazém na ïsimiroti hã. ãne wa, sõpru wa, âma 're wawata za'ra mono pari, wa za ïsimipoto na 're wasaihuri. <sup>4-5</sup> Uburé dasazé hã wê di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipodo hã âma 're ïwasaihuri mono zéb da hã. Wê wa, wa te wasiwi 're wê'õ za'ra mono õ di za, âma 're wasaihuri mono tô da hã. Sõpru wa, âma 're wawata za'ra mono sina, wa za âma 're wasaihuri, ïwê na te te nharĩ wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ãne wamhã, tâma wê di, ïsimipoto na 're ïwasaihuri mono zéb da hã.

<sup>6</sup> Tawamhã uburé te aima ï'awaihu'uzéb zarina si, te za wasiré ïsazei'wa norĩ ma 're ï'awaihu'u mo. ãne wamhã, Cristu Zezusihi ma, romhuri wê 'wa, te za tô 're aimo. Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're ïsaze za'ra mono zéb zarina, 're aimorĩ u'âsi sina, te za tâma 're ïwaihu'u u'âsi za'ra mo, roti tô sena zarina zama, âma 're aimorĩ u'âsi ne. Õhõ na si 're aimorĩ wamhã, asiptete sina te za 're aihâimana mo, Wanhib'apito âma hã. <sup>7</sup> Dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratare hã 're wapari mono õ di za. Ta norĩ hã ïsazei'õ'wa norĩ te hã, tarére. Ta hã te za asima 're ï'madã'ã pese mo, 're aihâimana wê mono da, Wamama nhimiroti zarina. <sup>8-9</sup> ãne wa za duré aima waihu'u. ãté ni'wam norĩ hã te za te te sima 're pisutu za'ra, 're sihâiba wairob za'ra mono da, dahâiba wairobzê hã wê wa, dahâiba ma hã. ãne hã dama 're rowê za'ra mono nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're danomro wê mono da, da te dasima 're pisutu pese za'ra mono wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za. Rowê na te za âma 're danomro, ti'ai âma, hãiwa âma zama. Tô sena wa tô aima rowaihu'u. ãhã wasu'u hã tô sena wa, aihĩni te za da te âma 're saze za'ra. <sup>10</sup> Taha da, wa za sada 're wanhiptete u'âsi za'ra, wa te 're dapawaptob za'ra mono da, da te âma 're saze za'ra mono da. 'Re morĩ u'âsi wa, wa tô wasina wa te 're umnhasi za'ra, te te 're wapawaptob u'âsi za'ra mono da. Ta hã uburé Danho'reptui'wa, te 're hâimana. Ïsazei'wai mono bâ te za tô te te 're wa'anho'reptu.

<sup>11</sup> Taha wa, uburé te aima ï'awaihu'uzém na te za ïsazei'wa norĩ ma 're ï'awaihu'u mo, asimiroti pire sina. <sup>12</sup> Aihâiba prédu pese õ nherê, te za 're aimorĩ wê, aiprédu pese õ wa, asimiroti na ïsazei'wa norĩ hã te te 're aiwê'õ za'ra mono tô da. Te za dama 're asanho mo, aimreme wê na, duré

dama aihâimana wê na, duré asimizawi pese na, duré asimirosa'rata wê na. Taha na, te za dama 're asanho mo, asirã zarina 're nomro wê mono da, Îsazei'wa norĩ hã. <sup>13</sup> Nimahã na wa za âma atême wi. Ma'âpé, âma atême ïwisi ô ré hã, dama 're sôré u'âsi mono za, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã. Te za duré Wanhîb'apito wasu'uwê na dama 're ïrowasu'u u'âsi mo. Te za duré 're ïdapawaptob u'âsi mo, Îsimiroti zarina 're danomro wê mono da. Taha da, te za asina 're ï'madâ'â u'âsi mo. <sup>14</sup> Marĩ ïwê hã ma tô Wamama hã aipê'ê 're aima tisô, âma 're ïdapawapto mono zéb da hã. Hâiwa hawi te te tâma ïwaihu'u za'ra zém na, ma tô Îsada wa wasu'u'wa norĩ hã aima waihu'u za'ra, ïwê hã za te te aima ÎsôMRI na. Duré ma tô da'madâ'â'wa norĩ hã, tinhîb'rada hã ai'âma sa'ra za'ra, ai'rã nhisiwi. Taha ré ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwê hã aima tisô. Taha zarina, te za asina tâma 're ï'uwaimrami u'âsi mo, dapawapto na, asimirohmuri hã Wamama ma.

<sup>15</sup> Ûburé te aima ï'waihu'u mono zéb zarina, te za asina 're ï'madâ'â u'âsi mo. Ôhõ si te za asima 're ïpisutu pese mo, asina 're ï'uwaimrami mono zéb da si. Âne wamhã, dapawapto na rowaihu hã asima âma 're Îsa'êtê mono na te za da te ai'âma 're waihu'u za'ra. <sup>16</sup> 'Re aimorĩ wê da, duré ï'uwaibaba si dama 're sadawa wasu'u mono da, te za 'rãwi 're asi'madâ'â pese mo. Âne wamhã, te za 're asisô'reptui u'âsi mo. Aiwapari'wa norĩ zama, te za 're ï'anho'reptui u'âsi mo.

## 5

### *Îsazei'wa norĩ pawaptozbém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Até aibã ïprédu hã te za tihâimanazém na 'mai'upa. Âne wamhã, aimreme ïpire na tâma nharĩ ô di za. Aimama ma, 're aimreme wê mono ne, te za duré aimreme wê na 're ïpawapto mo, 're morĩ wê da oto. Duré ïpréduptém norĩ hã te za aimreme wê na 're ï'apawapto mo, aimreme wê na ano norĩ hã 're ï'apawapto mono ne. <sup>2</sup> Duré pi'ô ïprédum norĩ hã te za aimreme wê na 're ï'apawapto mo, aimreme wê na ana hã 're ïpawapto mono ne. Duré pi'ô ïpréduptém norĩ hã te za aimreme wê na 're ï'apawapto mo, aimreme wê na si aihidiba norĩ hã 're ï'apawapto mono ne. Aiprédup sina te za ta norĩ ma 're aihâimana mo.

<sup>3</sup> Pi'ôi mrotô norĩ pawapto'wa da hã ni'wai ô uptabi wamhã, te za marĩ na 're ï'apawapto pese mo. <sup>4</sup> Pi'ôi mrotô 'ra norĩ hã 're hâimana za'ra mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za tina hã marĩ na te te 're pawapto pese za'ra. Duré pi'ôi mrotô nhihudu norĩ hã 're hâimana za'ra mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za ti'rata norĩ hã marĩ na te te 're pawapto pese za'ra. Âne te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina te te tâma âma 're uwaimrami za'ra, âne si tâma wê wa. <sup>5</sup> Pi'ôi mrotô hã até siwaprosi te 're 'manhamra. ïpawapto'wa da hã, ni'wai ô uptabi di. Tane wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zô si, te za 're simnhasi, marĩ na te te 're pawapto mono da. Bâtã na te za tâma 're mre me u'âsi, barana zama, marĩ na te te 're pawapto mono da. <sup>6</sup> Pi'ôi mrotô hãiba amo hã, até âne 're 'mai hâimana mono ô di za. Até marĩ zô si te za sina 're simnhasi u'âsi. Âne wamhã, ïpê'ê 're dâ'â u'âsi ne, te za oto 're 'maimo. <sup>7</sup> Taha wa, te za tâma 're ïroti pese za'ra mo, Îsazei'wa norĩ ma, ïmrotô norĩ âma te aima ïroti mono zé hã te te siwi 're 'madâ'â pese za'ra mono da. Tawamhã Îsazei'wa norĩ hã damreme hã te te sina 're 'rã'ôtô za'ra mono ô di za. <sup>8</sup> Até ni'wam norĩ hã tinhimari na te te 're pawapto pese za'ra mono ô di za, tisisânawã norĩ hã. Até Îsôrôwa 're, 're ïhâimana za'ra mono norĩ zama, te te 're pawapto



za'ra mono õ di za. ãne wamhã, Wanhib'apito nhimiroti zarina te te 're pawapto pese za'ra mono õ wamhã, te aré ãsazei'õ'wa ne oto 're nomro. ãne wamhã, te te 're ãpawaptob za'ra mono õ na, te aré ãsazei'õ'wa norĩ hã 'rãnhipa za'ra, tihãimana waseté na hã.

<sup>9-10</sup> Pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na 're rob'ui'ééré za'ra mono õ di za, pi'õi mrotõ si'ĩhi norĩ nhisi zu hã. 60 na ãma 're wahub za'ra mono parip si, te za ãsisi na da te 're rob'ui'ééré za'ra, ti'amo'aba si te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, duré ti'ra norĩ hã te te 're warahu wẽ za'ra mono wamhã, duré te te 're da'mazasi su'u za'ra mono wamhã, duré dawi 're sipa zawĩ za'ra mono ãna, ãsazei'wa norĩ ma, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, dapara upsõ na zama, duré robzei'õ na 're ãdanomro mono norĩ hã te te 're pawapto za'ra mono wamhã, duré simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ wẽ u'ãsi za'ra mono wamhã. ãne wamhã, pi'õi mrotõ norĩ hã dama waihu'u pese za'ra di za, te te 're ãdapawaptob za'ra mono na, siwaptom na. Tawapsi, te za ãsisi na da te 're rob'ui'ééré za'ra, pi'õi mrotõ si'ĩhi norĩ nhisi zu.

<sup>11</sup> Pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na ãhi norĩ nhisi zu, ãma 're rob'ui'ééré za'ra mono õ di za. E marĩ wa. ãté hãiba téb uptabi ré, 're mrotõ za'ra mono wa, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, timro na te te 're sahu za'ra mono da. ãté Cristuhu ma si te te 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono õ di za oto. <sup>12</sup> Tawamhã timro na te te ãma 're sahu za'ra mono wamhã, Cristuhu ma, te te sina 're ãroti za'ra mono zé hã ãma 're nomro mono õ di za oto. Taha wa, ãté te za oto da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra, ãma 're sõpré u'ãsi mono õ wa. <sup>13</sup> Duré pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na ãhi norĩ nhisi zu, 're rob'ui'ééré za'ra mono wamhã, ãté dawaptom na te za dama 're wa'a za'ra. ãté sihãiwi na te za 'ri babap si oto 're nomro, mro õ wẽ te. ãté marĩ te te wapari wamhã, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. ãté aimawi timreme na te za te te dawi ãma 're ro'wa'rutu za'ra. ãté marĩ na taré 're sõpré mono ãna, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. <sup>14</sup> Taha wa, wa tõe ãsima wẽ za'ra, duré apã timro na te te 're sahu za'ra mono da, pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ hã. Te za duré apã 're 'ra za'ra. Tawamhã tinhorõwa ãma te za ti'ra norĩ hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. ãne dama 're hãimana wẽ za'ra mono wamhã, damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za, wazawi'õ'wa norĩ mreme hã. <sup>15</sup> ãne wa tõe aima waihu'u. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã ma tõe wairé, pi'õi mrotõ norĩ hã, Wanhib'apito nhimiroti wẽ nhiti, Satanasihĩ nhimiroti si te te oto 're 'madã'ã za'ra mono da. Taha wa, wa tõe ãne na aima waihu'u.

<sup>16</sup> Pi'õi hã ãsazei'wa 're 'maimorĩ wamhã, te za pi'õi mrotõ hã marĩ na te te 're 'maipawaptob u'ãsi, tina wamhã, ti'rata wamhã. ãne wamhã, rosa'rata pire hã pi'õi mrotõ norĩ ãma te te ãma 're sãpata za'ra mono õ di za, ãsazei'wa norĩ hã. Tãma waihu'u pese za'ra di za, pi'õi mrotõ hã 'ra ãna 're ãhãimana za'ra mono norĩ si te te 're ãpawaptob za'ra mono da hã.

*ãsazei'wa norĩ 'madã'ã'wai wasu'u*

<sup>17-18</sup> Aibã norĩ hã ãsazei'wa norĩ te te 're 'madã'ã wẽ za'ra mono wamhã, te za ãwa'rãmi marĩ ãwẽ hã te te tãma 're sõmri za'ra, ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Cristuhu wasu'uwẽ na te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, duré ãsimiroti wasu'u na te te 're pawapto za'ra mono wamhã, marĩ hã ãwẽ hã sa'ëtẽ na te te tãma 're ãsõmri za'ra mono da hã, wẽ di. ãne hã wa tõe waihu'u za'ra ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata hawimhã, ãne:

“Powawê hã aro 'rã ne tipara na dasazéb da, te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré hã, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono ô di za, 're saihuri tô mono da.”

Ãne hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Duré ãsimiroti hãiba amo hã ãne:

“Romhuri'wa norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, tô ã'uwaibaba te za da te 're pawa'âbã za'ra.”

Taha zarina te za ãsazei'wa norĩ hã da'madã'ã'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra asa, marĩ na.

<sup>19</sup> Áté da'madã'ã'wai ãma te za ni'wa hã ãwasédé hã ãma tihi. Tawamhã, siwaprosi te te ãma hiri wamhã, wapari ô di za, ãmreme hã. Áté si'ubdatô te za ãma sisadawa waptob za'ra, ãma ã'madã'ã'wa norĩ hã, ãwapari'wa norĩ hã. Áté maparane te za ãma sisadawa waptob zahuré. ãne wamhã, da'madã'ã'wa zô te za aihã, ãhâimanazém na sadawa pibu da. <sup>20</sup> Tawamhã tô sena tiwasédé hã te te 'manharĩ wamhã, te za ãsazei'wa norĩ nho'a tãma ãroti, tiwasété na te te ãma sahu tô da. Danho'a te za tãma ãroti, ãsipai u da'madã'ã'wa hãiba amo norĩ hã sina 're hãtã'ã za'ra mono wa, ãsine tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tô da, ta norĩ hã.

<sup>21</sup> Da'madã'ã'wa hã aima sawi uptabi nherê, te za danho'a tãma ãroti, tiwasété na te te ãma sahu tô da. Asimiroti na 're da'mairême mono ô di za. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te we te te 're wa'ab'madã'ã, Cristu Zezusihi me. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te duré te te we 're wa'madã'ã za'ra, 're ãnomro wê mono norĩ hã. Taha wa, ta norĩ nho'a 're wanomro mono wa, da'madã'ã'wa norĩ ãma te aima ãroti mono zé hã te za 're ã'madã'ã pese mo.

<sup>22-25</sup> ãne wa za duré aima waihu'u. ãsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa da, da'maipisutu da wamhã, asapa'abã da'maipisutu ô di za, aiwara sina. Asapa'abã asib'rada hã da'rã nhisiwi 're aza'ra mono ô di za, Wanhib'apito ma, romhuri'wa da, 're da'apisutu mono da. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. Asimipisudu hã dama 're hãimana wê prã za'ra mono wamhã, ãsabãdá da te dasiwi 're aiwê'ô za'ra mono ô'umnhasite. Te za 'rãwi 're asi'madã'ã u'âsi mo, asimiroti na duré aihãimanazém na 're upa tô mono da.

Wa za a'ã aima waihu'u, asi'ãma waihu'u da. Á si 're hãsi mono nherê, te za oto uwa 'rãi wa'u isé hã syry na 're ãhãsi mo, ãma 're asiwede mono da. E marĩ da. 'Re asai mono wa, 're adi'izé u'âsi tô mono da. Aihãzé hã te te aimrami siwaptô wa, asib'uwa na 're aimorĩ wa, te za 're ãhãsi u'âsi mo, syry na.

ãne wa za duré aima waihu'u, da'madã'ã'wa da, asapa'abã 're ãda'apisutu mono ô zém na hã za. Áté ni'wam norĩ hã sô'awi tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ãwasété na dama waihu'u pese za'ra di za, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã bãtã na dahãimanazém na te te da'awaihu'u ô ré hã. Áté nimahã na si te za ta norĩ hã ãwasété na da te 're waihu'u za'ra. Áté ni'wam norĩ hã te te dama 're ã'manharĩ wê za'ra mono zém na, dama waihu'u pese za'ra di za. Áté nimahã na si te za ta norĩ hã da te 're waihu'u za'ra, te te dama 're ã'manharĩ wê za'ra mono zém na. ãne wa, wa tô ãne na hã aima roti, asapa'abã 're da'apisutu tô mono da, da'madã'ã'wa da hã.

## 6

<sup>1</sup> ãwada'uri zarina si, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ hã te za titede'wa hã ãsimiroti na te te 're wazéb za'ra. ãne 're hãimana za'ra

mono õ wamhã, âté te za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhisi na da te âma 're wasété za'ra. Âté wa'âma zama te za duré da te 're wasété za'ra, ìsazei'wa nori ma, wa te 're roti wasété za'ra mono newa. <sup>2</sup> Âté pawa'âbã âna dama romhuri'wa nori tede'wa hã te za ìsazei'wa 're 'maimo. E tawamhã ìmreme hã te te 're 'madã'â pese za'ra mono õ di za, ìsisânawã ne tãma 're 'mai'hâimana mono nherë, ìtede'wa hã. Mare di. Ìsimiroti na te za te te 're wazéb za'ra. ìsazei'wa 're 'maimori' wa, duré tãma sawi pese za'ra wa, te za titede'wai ma, te te tãma 're romhuri wë uptabi za'ra. Æne na te aima 're ìroti mono zéb zarina, te za ìsazei'wa nori ma 're ì'aroti pese mo, âma 're nomro wë mono da.

<sup>3-5</sup> Âté ni'wam nori hã aimawi na te za ìsazei'wa nori ma te te tãma 're rowasu'u za'ra. Âté Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti na te te âma 're saze za'ra mono õ di za, ta nori hã, tô sena nherë, Wanhib'apito nhimiroti hã rowë na âma 're ìdanomro mono zéb da hã, duré dawë na si âma 're ìdanomro mono zéb da hã. Æne wamhã, roti tô sena hã tãma waihu'u za'ra õ di za. Taré te za tinhimiroti wë na 'rãwi sina 're wata za'ra. Ta nori ma, wë di, marì wasu'u na 'rãwi âma 're ìsada'âbã za'ra mono da hã, duré 'rãwi timreme na 're ìsi'wapé za'ra mono da hã. Taha zarina, te za tisi'ruiwapari na te te sima âma 're wa'rãmi za'ra, âma 're sisada'âbã za'ra mono da. Te za duré te te 're dawasu'u wasété za'ra. Te za duré si'âma te te 're rosa'rata wasété za'ra. Roti tô sena hã tãma waihu'u pese za'ra õ wa, roti tô sena zarina si te te 're rosa'rata wë za'ra mono õ di za. Ta nori hã te te sima 're rosa'rata siwamnarì za'ra, ìsazei'wa nori hã rob'uiprazé hã te te tãma 're sòmri za'ra mono da, ìsimirowasu'u wa'rãmi, sibro pese na 're hâimana za'ra mono da. <sup>6</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'â'wa, 're wanomro mono wamhã, duré marì zô si wasima 're wanhopré mono âna 're wanomro mono wamhã, wama 're rowë uptabi za'ra mono di za. <sup>7</sup> E rob'uiprazé ma tô wazababa 're wairébé, wana dub're hawi 're wapoto za'ra mono wamhã. Mare di. Wa'ubana wa tô 're wapoto za'ra. Duré 're wadã'â za'ra mono wamhã, e wanhimari hã wa za wasiré wa te 're 'wasari. Mare di. <sup>8</sup> Taha wa, ti'ab ré, wasai ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, duré wa'uza ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, marì zô si wasima 're wanhopré za'ra mono õ di za, marì na wa te wasima âma 're ìrowë za'ra mono zéb da hã. <sup>9</sup> Rob'uiprazéb zô, da te dasima 're rosa'rata siwamnarì u'âsi za'ra mono wamhã, âté te za da te 're wapari za'ra, rob'uiprazém na wa'uburé te te dama 're ì'aroti wasété mono zé hã. Æne wamhã, âté ìsimiroti hã da te 're rëme waihu'u za'ra mono õ di za oto. Âté rosa'rata âna te za ìsimiroti zarina, marì zô si oto da te 're rob'ruiwapari za'ra, marì wasété zô zama. Æne wamhã, te za oto dawì tirobzei'õ pese za'ra. Rowë u'âsi 're ìdanomro mono zé hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di za oto. <sup>10</sup> E marì wa. Rob'uiprazéb zô si, da te dasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, siwa'ru te za marì hã ìwasédé hã da te 're 'manharì za'ra. Ni'wam nori hã roti wë hã aré te te 're ìsaze za'ra mono zém hawi, ma tô 're sipa za'ra, rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono wa. Ta nori hã te oto robzei'õ si te te 're sèpata za'ra.

<sup>11</sup> A hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ta nori ne 're aimori õ di za. Te za 're aihâimana wë u'âsi mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Ôhõ si te za 're ì'madã'â pese mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, ai'âma 're siwãri u'âsi mono da. Te za duré 're ìda'azawi pese mo. Rowasédé hã taré da te aima 're 'manharì za'ra mono nherë, asiptete sina te za Wanhib'apito âma 're aimori u'â. Atoi u'âsi te za 're aimo. Taha

na si 're aimorĩ da, te za asina 're i'madâ'â u'âsi mo. <sup>12</sup> A hã ĩsazei'wa, 're aimorĩ wa, te za sô 're asi'wapéi u'âsi mo, 're i'aimorĩ wê zéb zô, rowê u'âsi 're aihâimana u'âsi mono zéb da hã, hãwa âma hã asina uwaimrami da. Taha da, ma tô bâtâ na aipisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da'ahâ norĩ nho'a ĩsazei'wa na asiwaihu'u wê zém na. <sup>13-14</sup> Āhãna, wa za aima pisutu, uburé te aima ĩroti mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, wa aima pisutu, ti'ai âma 're ĩdanomro mono zé hã te te dama 're i'apisutu mono nho'a. Cristu Zezusihi nho'a zama wa aima pisutu, Pôsi'u Piratuhu ma, tihâimanazém na ĩsiwaihu'u wê nho'a zama. Uburé te aima ĩroti mono zé hã te za asina 're i'madâ'â u'âsi mo, apâ we ĩmorizéb u, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. Asina 're 'madâ'â u'âsi mono wamhã, tawamhã da te aima 're nharĩ za'ra mono ô di za, asina 're i'madâ'â mono ô zém na hã. <sup>15</sup> Bâdâ te te ĩpisutuzém na te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tâma tinha, apâ wei morĩ da, Wanhib'apito hã. Wê uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ōhõ si uburé Danhib'apito uptabi. Uburé ti'ai âma danhib'apito norĩ nhipai u, pire uptabi di. Uburé dama ĩpire norĩ nhipai u, pire uptabi di. <sup>16</sup> Ōhõ si siwaprosi 're ĩmorĩ u'â hã. Ta hã, rowa'a za'êtê na te 're hâimana u'âsi. Taha wa, ni'wa hã ĩtême ĩsébré da hã mare di. Da te dasiwi ĩhãiba pibu da hã, mare di duré. Ta hã wê uptabi di. Waihu'u pese di duré. Taha wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

<sup>17</sup> Āne te za duré ĩsibrob ahâ norĩ ma 're i'aroti mo, sibrob ahâ wê te, 'râwi sina 're wata tô za'ra mono da. Danhibro hã dama 're hâimana u'âsi za'ra mono ô di za, dama âma 're ĩrowê za'ra mono zéb da hã. Taha wa, tinhibrop si te te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô si, te za 're simnhasi za'ra, taha si, marĩ wê na uburé wama 're sôpru mono wa, wama âma 're ĩrobze za'ra mono zéb da hã. <sup>18</sup> Āne te za duré ĩsibrob ahâ norĩ ma 're i'aroti mo, te te dama 're 'manharĩ wê u'âsi za'ra mono da. Te za duré uburé marĩ wê na dama 're sôprub za'ra. Te za duré simi'ê na marĩ na te te 're dazari u'âsi za'ra. <sup>19</sup> Āne wamhã, ĩte uptabi da hã te za marĩ hã ĩwê hã sô 're simi'wara u'âsi za'ra, niwab da hã. Duré rowê u'âsi te za ta norĩ hã 're hâimana u'âsi za'ra, hãwa âma.

<sup>20-21</sup> Timotiu, ma'âpé roti hã tô sena si asina 're 'madâ'â u'âsi mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩwaihu'uzé hã, âma 're ĩda'apawapto mono zéb da hã. Ni'wam norĩ hã taré te dama 're siwasu'u za'ra, roti tô sena hã tâma ĩwaihu'u za'ra na hã. Tane nherê, Zezu Cristuhu nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tô ta norĩ hã 're sipa za'ra. Ta norĩ hã te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, Wanhib'apito nhimiroti zarinaĩ ô di. Taha wa, roti tô senai'ôre wi, te za asina 're asiptete u'âsi mo, 're wapari tô mono da.

Wa ĩsima aiwê za'ra wa'wa, rowê u'âsi 're anomro aba mono da, Wamama te te 're ĩ'apawapto za'ra wa'aba mono zéb zarina si.

## 2 Timotiu Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Timotiuhu ma Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na ma tô Paru hã Timotiuhu ma tinhimi'ui'éré na tãma ãma sahu, maparane ãma. Roma ãma dazazéb 're, hãimana sirõmo, ma tô tãma rob'ui'éré. Tidã'ázé hã ma tô sina waihu'u, ĩromhutu na hã oto. Taha wa, ma tô tãma roti, Timotiuhu ma, 'Re ĩhãimana u'ási mono si te te sina 're umnhasi pese mono da, duré Zezusihi ma, te te 're romhuri wẽ mono da zama. Ma duré tãma waihu'u, da'madã'ã'wa na sena na 're hãimana mono da.

<sup>1-2</sup> Ī'ra Timotiu, ĩma asawi pe hã, wa hã Paru wa ãma aima rob'ui'éré. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te sima ĩwězéb uwaibaba, ma tô ĩpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩmorĩ da. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ma tô dama ropisutu, rowẽ na ĩ'rata 're dahãimana u'ási za'ra mono da, Cristu Zezusihi ãma 're danomro mono wa. Āne wa, taha wasu'u na te dama 're rowasu'u mono da, ma tô oto datẽme ĩzatõ.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ási, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ási mono da, duré ai'ãma 're pẽ'ézé u'ási zahuré mono da, rowẽ u'ási, ãma 're aimorĩ da.

*Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrotizé wasu'u*

<sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'ási mono ãma, wa 're ĩwata u'ási. Marĩ na te tiwi ãma ĩ'upazém na, te te oto ĩ'ãma 're ab'madã'ã mono õ wa, wa oto rowẽ na te tãma 're romhuri u'ási. Tane duréihã ma tô duré ĩhi'rata norĩ hã te te tãma 're romhuri za'ra. Tawamhã tãma 're ĩmreme mono wamhã, bãtã na wa aima te tiwi 're rowaptẽrẽ u'ási, barãna zama, te te 're aipawaptob u'ási mono da. <sup>4</sup> Aiwa'özém na ai'ãma ĩpo're pu'u wa, wa ĩsima rowẽ za'ëtẽ, te asabu da, rowẽ uptabi na 're ĩhãimana mono da. <sup>5</sup> Duré Wanhib'apito zazei'wa na tô sena 're aihãimana mono na, wa ai'ãma po're puru. Ai'rada Ro'idi norĩ hã ma tô ana me hã Wanhib'apito zazei'wa na 're hãimana zahuré, E'unisihi me. Ta norĩ ne, tô sena Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ na, tô ĩma aiwaihu'u pese di. <sup>6</sup> Āne wa, wa za ãma aipo're pu'u oto, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã sõpru wa, te te aima ĩsõmrizém na, dapawaptom na tãma 're romhuri mono da. Ai'rã nhisiwi ĩnhib'rada hã te hiri wamhã, ma tô aipẽ'ẽ 're aima tisõ, ĩwẽ hã. Taha wa, ma'ãpé asimi'ẽ na tãma 're romhuri u'ási mono. <sup>7</sup> E wasina wapahi sina 're wahãimana za'ra mono da, ma tô 'Re ĩhãimana u'ási mono hã Tipẽ'ëzani hã te te wama 're anhomri. Mare di. Wanhiptete sina ãma 're wahãimana za'ra mono da, duré wanhimizawi pese sina 're wahãimana za'ra mono da, duré wanhimirosa'rata na hã atãma 're wahãimana za'ra mono da, ma tô te te wama 're anhomri, Tipẽ'ëzani hã.

<sup>8</sup> Āne wamhã, 're asisé mono õ di za, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã dama 're wasu'u tõ mono da. Duré ĩma 're asisé mono õ di za, ĩwasu'u na. Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, ma tô dasiwi ĩnherẽ ni, dazazéb 're. Taha wa, wa oto te 're robzépata. Āne wa, ma'ãpé 'Re ĩhãimana u'ási mono hã tinhiptede te te aima ĩsõmri na, sada

're asiptete mono, ĩsine 're robzépata mono da. <sup>9</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã te te 're wa'anho'reptu, rowasété hawi. Ma tã duré te te sima 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē oto 're wahâimana za'ra mono da, wawē uptabi na. E marĩ wa, ma tã sima wa'apisutu. E marĩ ĩwē hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa. Mare di. Taha wab õ di. Taré te te sima 're wa'awē mono wa, duré simizawi pese wa, ma tã te te 're wa'anho'reptu. Ma tã duré wa'ãma tinhib'a'uwē za'ra. Zahadu ropoto na te te sãna'rata õ ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tã sima wa'ãma roti sirõmo za'ra, te te 're wa'apawapto mono da, Cristu Zezusihi nhiminho'reptuzém na hã. <sup>10</sup> Wanho'reptui'wa Cristu Zezusi we datēme ĩwisizém na, ma tã oto wama siwaihu'u za'ra, tinhimipawaptobzém na. 'Re ĩdadã'ã za'ra mono zé wasu'u hã, pipa nherē, ma tã wawi uprosi za'ra wapahi hã, Wanho'reptui'wa hã. Duré Wanho'reptui'wai wasu'uwē hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, ma tã wama waihu'u za'ra, rowē na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u na hã.

<sup>11</sup> Taha wasu'uwē na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩpisutu, Wanhĩb'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ da, ĩsimiroti na te 're da'apawapto mono da. <sup>12</sup> Taha wa, te te ĩpisutuzéb zarina, te ĩsina uwaimrami wa, wa oto te 're robzépata. Tane nherē, 're ĩnhisé mono õ di, ĩsada wa wasu'u'wa 're ĩmorĩ tã da. Wanhĩb'apito hã wa ĩsina te 're umnhasi, te te 're ĩpawaptob u'âsi mono da. Ta hã ĩma waihu'u pese di, ĩwaihu'u pese na hã. Wa hã wa tã tãma ĩsihãiba nho, tã sena tãma waihu'u pese wa, te te 're ĩ'madã'ã mono zéb da hã, bãdã ĩwa waptã'ã õ ré, apã we ĩmorĩzéb u hã. <sup>13</sup> Āne wamhã, roti tã sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, te za 're ĩ'madã'ã u'âsi mo. Cristu Zezusihi ãma 're aimorĩ wa, te za Wanhĩb'apito umnhasi sina, 're aihâimana mo. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. <sup>14</sup> Roti tã sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, wē uptabi di. Ta hã te za 're ĩ'madã'ã pese mo, ãma 're ĩda'apawapto mono da hã, aimawi rowasu'u na da te ãma saprĩ za'ra tã da. Taha da, te za te te 're aipawaptob u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã, wapē'ē 're, 're ĩhâimana mono hã.

<sup>15</sup> Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, uburé ĩsazei'wa norĩ hã ma tã ĩrēme za'ra. Pideru norĩ zama, ma tã Emozenihi me dame ĩrēme zahuré. Āne hã aima waihu'u pese di. <sup>16-17</sup> Onesiporuhu si ma tã tinhimipawaptobzém na nasi ĩma rowē zani. Taha wa, wa ĩsima wē, Wanhĩb'apito hã Onesiporu norĩ hã, duré ĩsorõwa ãma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ĩwē na te te 're apawapto mono da. Ta hã ĩma 're sisé mono õ di, ĩwasu'u na hã. Taha wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u wei wisi wamhã, ma tã te te ĩzõ aba, te te ĩnhopētē da. <sup>18</sup> Āne wa, wa ĩsima wē, Wanhĩb'apito hã ĩwē na te te ãma tãma uwaimrami da, bãdã ĩwa ĩwaptã'ázém na, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Onesiporu hã ma tã marĩ mono bã nasi ĩpawapto, Épézu ãma 're ĩhâimana mono ré hã. Āne na hã aima waihu'u pese di.

## 2

*Paru hã Timotiuhu ma, roti te te tãma ĩsõmrizém na rowasu'u*

<sup>1</sup> ĩ'ra, ma'ãpé ĩwapari pese, asina. Cristu Zezusihi ãma wa 're wanomro. Āne wa, te za ĩsimipawaptobzéb zarina, asiptete sina ãma 're aihâimana mo. <sup>2</sup> ĩnhimirowasu'u hã ma tã aipo're na 're ĩwapari mo, ĩsazei'wa norĩ nho'a te dama 're rowasu'u mono wamhã. Ta norĩ hã ahã di. Tawamhã 're

Ī'awapari mono zé hã te za aibã norĩ ma 're ĩ'awaihu'u mo, aima ĩ'umnhasi za'ra norĩ ma hã, tãma waihu'u pese za'ra wamhã, ĩnhimrowasu'uzém na te te duré ãma 're uzusi za'ra mono da, dapawapto ma.

<sup>3</sup> Da'wapéi'wa dama ĩ'umnha hã dasi'wapéi 're, hãimana wamhã, te te 're robzépata tō mono da, sisawi ō di za. Tane a hã, Cristu Zezusihi nhib'a'uwē na 're aihãimana mono wa, te za asina 're ĩsazei u'ãsi mo, asisawi ãna ĩsine 're robzépata mono da. <sup>4</sup> Da'wapéi'wa norĩ hã tinhib'apito ma te te 're romhuri za'ra mono ré hã tãma wē za'ra di, ĩsib'apito ĩsimiromhuri na te te 're awēsãmri mono da. Āne wa, tinhimromhuri upana, marĩ mono bã te te sima 're rosa'rata za'ra mono ō di za, te te sima ãma 're uwaimrami za'ra mono da. <sup>5</sup> Duré, ni'wa hã dawara na hãimana wamhã, dawu watobro nherē, marĩ ĩwē hã te te sima âri ō di za, dawara na roti hã te te sina 'madâ'â ō wamhã. Dawara na roti hã te te sina ĩ'madâ'âzéb zarina si, te za marĩ ĩwē hã sima ti'ã, dawu watobro wamhã. <sup>6</sup> Duré, buru na romhuri pire 'wa hã, amho hã uburé da te ubumroi pari, ĩmorĩ'rata na te za tite da âri 'rata. <sup>7</sup> Ma'ãpé, ãma 're rosa'rata u'ãsi mono, te aima ĩrowasu'uzém na hã. Āne wamhã, Wanhib'apito hã te za te te 're aipawapto, ãhã wasu'u na hã 're awaihu'u mono da.

<sup>8</sup> Ma'ãpé, Zezu Cristuhu ãma 're rosa'rata pese mono. Ta hã dâ'â nherē, ma tō ab're hawi hãiwa'udu, Dawihi nhihudu hã. Wanhib'apito wasu'uwē na te 're da'apo're pu'u mono wamhã, taha wasu'u na wa tō te dama 're rowasu'u u'ãsi. <sup>9</sup> Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwē na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, wa oto te 're robzépata. ĩwasédé hã te 're 'manharĩ mono newa, wa oto 're ĩza, dazazéb 're, ĩsi'uwazi nhorō rutu na ĩpawasisi ré. Tane nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã pawasisi ãna ne, te 're hãimana u'ãsi. Te za da te dama ãma 're rowasu'u u'ãsi za'ra. <sup>10</sup> Te ĩrobzépata da hã ĩma pire nherē, ĩsisawi ō di, te robzépata tō da hã. Te 're robzépata mono nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã wa za te 're apawapto u'ãsi, Cristu Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da, taha zarina tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da, rowē na ĩ'rata 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. <sup>11</sup> Tō sena da te dasima 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã ãne:

“Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, duré ta hã dâ'â uptabi nherē, ab're hawi hãiwa'utu wa, wa za ĩsiré 're wahãimana u'ãsi za'ra.

<sup>12</sup> Robzépada hã wa te wasina 're waihu'u za'ra mono nherē, wanhiptete sina ãma 're wahãimana u'ãsi za'ra mono wamhã, wa za Cristuhu siré wapire na wa te 're da'madâ'â u'ãsi za'ra. Cristuhu zazei'ō'wa na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, tizazei'wa na te te sina 're wa'awaihu'u mono ō di za. Te za te te siwi 're wa'awē'ō oto.

<sup>13</sup> Wa norĩ hã Wanhib'apito ma, wa tō wasina tãma ropisutu za'ra ni, ãma 're wanomro u'ãsi mono da. Tawamhã wa te wasina ãma tãma 're uwaimrami za'ra mono ō nherē, Wanhib'apito hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zé hã te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Marĩ na taré te te dama ĩ'aropisutu da hã, mare di.”

<sup>14</sup> Āhã wasu'u na te za asimi'madâ'â norĩ hã ãma 're ĩpo're pu'u za'ra mo. Te za duré aihãimana prédup sina tãma 're ĩ'aroti mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a 're wahãimana za'ra mono nherē, taré marĩ wasu'u na 're sisada'ãbã za'ra mono tō da. Dasisada'ãbázé hã wē ō wa, taha zarina 're dahãimana za'ra mono wamhã, te za dawu 're si'utōrĩ, dahãimana wē zé hã. <sup>15</sup> Romhuri'wa nhimromhuri hã wē wamhã, tinhimromhuri ma,

're sisé mono ô di za. Tane te za sada 're asiptete u'âsi mo, ï'uwaibaba si roti tô sena na si 're da'apawapto mono da, asimiromhuri na te te 're aiwêsâmri mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. <sup>16</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinaî ô na rowasu'u'wa norî nhiti, te za 're aihâimana mo. Ta norî nhimirowasu'u zarina, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za danhimirosa'rata na dasina 're dapahã za'ra, Wamama nhimiroti nhiti. <sup>17</sup> Ta norî nhimirowasu'u hã da'wa're ne, te 're hâimana. Da'wa're hã sa'êtê wamhã, te za uprosi, danhi hã. Tane, ta norî nhimirowasu'u hã ïsazei'wa norî âma te te ropéi mono wamhã, te za tiwi uprosi za'ra, dahâimana wê zé hã. Tane, Imenezu norî nhimirowasu'u hã Piretuhu nhimirowasu'u me. <sup>18</sup> Ta norî hã senai'ô na rowasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré, âne: "Tãibã, bãdã ma tô ïwa waptã'ã pa, 'Re ïhâimana u'âsi mono ab're hawi te te ïda'ahãiwa'utuzéb da hã. Niwab da hã te te âma sahu ô di za, te te ïda'ahãiwa'utuzém na hã." Âne ta norî nhimirowasu'u hã. Taha zarina ma tô dawî uprosi zahuré, Wanhib'apito wasu'uwê na da te 're ïsaze za'ra mono zé hã. <sup>19</sup> Tane nherê, êtê 'manharî na 'ri na'rada hã, siptete na 're ïhâimana mono ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na 're hâimana u'âsi. Âne ïsimiroti na rob'ui'ére hã: "Wanhib'apito hã te za tinhib'a'uwê norî hã tite na te te 're awaihu'u." Âne duré âma ïrob'ui'ére hãiba amo hã: "Ni'wam norî hã Wanhib'apito nhib'a'uwê na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, te za tiwasédé hã rême pese za'ra, 're nomro wê mono da oto." Âne ïsimiroti na rob'ui'ére hã.

<sup>20</sup> 'Ri wawê âma hã piza hã ahã na te 're hâimana za'ra, êtê'ubuzi pré oru 'manharî hã, duré êtê'ubuzi'a prata 'manharî hã, duré wede 'manharî hã, duré zé'a 'manharî hã. Nima norî hã, marî da hã wê uptabi di, marî hã da te âma 're ï'manharî za'ra mono zéb da hã. Duré nima norî hã marî da hã wê uptabi ô di, marî hã da te âma 're ï'manharî za'ra mono zéb da hã. <sup>21</sup> Tane ni'wam norî hã te aima ïwaihu'u mono zéb zarina, tô senai'ô na rowasu'u'wa nhimiroti hã te te siwi 're wê'ô pese za'ra mono wamhã, Wanhib'apito ma, wê uptabi di za, romhuri hã za te te tâma 're ï'apisutu mono da hã. Âne wa, Wanhib'apito ma, sisômri za'ra wa, te za tâma pisutu za'ra, ïwê na te te tâma 're dapawaptob za'ra mono da. <sup>22</sup> Âne wa, dahãiba téb ré, dawasété zô 're ïdasiwasutu za'ra mono norî ne, 're aihâimana mono ô di za. Te za asina 're ïrosa'rata u'âsi mo, aihâimana wê na 're aihâimana mono da, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana mono da zama, duré asimizawi pese na 're aihâimana mono da zama, duré rowê na si dasiré 're aihâimana mono da zama. Taha da, te za asina 're ïrosa'rata u'âsi mo, uburé Wanhib'apito zazei'wa norî me, hâimana wê sina, ïsimipawaptobzéb zô te te tiwi 're ïrowaptêrê za'ra mono norî me. <sup>23</sup> Siwa'ru marî na 're dasisada'âbã za'ra mono wamhã, 're dawapari mono ô di za. Âne, da te 're dazada'âbã za'ra mono wamhã, te za oto damreme na 're dasi'wapé za'ra. Âne na aima waihu'u pese di. <sup>24</sup> Ni'wa hã Wanhib'apito ma romhuri'wa na 're hâimana mono wamhã, timreme na te te 're da'a'wapéi mono ô di za. Simizawi pese na te za dama 're hâimana, aihîni ma. Waimri na te za duré te te dama 're arowaihu'u, waptu na dazada 're sahi mono âna. <sup>25-26</sup> Ni'wam norî hã ïsimiroti na hã sada 're hâimana za'ra mono wamhã, atãma te za tinhimiroti wê na te te 're pawaptob za'ra, tinhimirosa'rata na te te âma saprî za'ra da, Wamama nhimiroti hã tô sena na te te sina waihu'u za'ra da oto, ïsimipawaptobzéb zarina. Wa'uburé norî nhib'apito hã ma tô aré tâma 're sadawa nhipese za'ra, te te sima 're ïda'awê mono zéb uwaibaba, ïsimiroti na 're hâimana



za'ra mono da. Tane nherē, a'uwē norī hā tinhimirosa'rata na te te āma saprī za'ra wamhā, te za oto Wa'uburé nhimiroti hawi 're wairébé. Taha da, te za Wanhīb'apito ma romhuri'wa hā atāma te te 're apawapto, tinhimiroti wē na hā.

### 3

*Rob'rāsutu u, za 're ĭdahāimana wasété za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Wa za oto marī na aima rowasu'u, āma 're rosa'rata mono da. Nimahā na rob'rāsutu u hā romhuture wamhā, dama ropire di za. <sup>2</sup> Āne dahāimanazé hā za: Dasima si te za marī zō 're danhopré. Duré rob'uiprazéb zō si te za da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra. Duré 'rāwi dapē'ē na, te za marī na dasina 're dawata za'ra. Duré te za da te dasima 're nharī wasété za'ra. Duré marī na dama 're danhoprub za'ra mono nherē, danhoprum na da'āma 're dawata za'ra mono ō di za. Duré damama norī nhimiroti hā da te 're wapari za'ra mono ō di za. 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti hā da te 're wazéb za'ra mono ō di za duré. <sup>3</sup> Duré 're ĭdasisawi pese za'ra mono zé hā dama 're hāimana mono ō di za, dapē'ē 'remhā. Duré da'āma dapē'ēzézé hā dama 're hāimana za'ra mono ō di za. Duré taré te za dawasédé hā da te da'āma 're sa'ra za'ra. Duré dawasété wi dasina 're danhiptete za'ra mono ō di za. Duré dazahi u'āsi te za 're dahāimana za'ra. Duré 're ĭdahāimana wē za'ra mono norī hā te za taré dasi'upana da te 're 'ruiwapari za'ra. <sup>4</sup> Duré dasiré nherē, te za 'rāwi dasisada 're dahāimana za'ra. Duré dapē'ē 're, rosa'rata waptu na, marī ĭwasédé hā te za da te 're 'manharī za'ra. Duré danhipai u dawaihu'u pese newa, te za 'rāwi dapē'ē na dasina 're dawata za'ra. Duré 'Re ĭhāimana u'āsi mono zawi'wa, 're danomro mono ō di za. Ta hā dama wē ō di za. Dato si dama ĭwē hā za oto. <sup>5</sup> 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti na 're dahāimana wē za'ra mono da, da te dasima 're wē za'ra mono newa, tazahā, da te dasima 're wē za'ra mono ō di za, tiwaihu'u pese na te te 're ĭda'apawapto mono da hā, āma 're ĭdahāimana wē za'ra mono zéb da hā. Taha wa, te za ta norī nhiti 're aihāimana mo. <sup>6</sup> Ta norī hā hāimana nhipese na danhorōwa u te za datēme 're sihutu. Te za pi'ō norī hā tizadawa nhipese na te te 're 'rāmi za'ra. Tawamhā sib'uwa na 're hāimana za'ra mono wamhā, te za te te āma 're sasōmri za'ra. Pi'ō norī hā marī ahā na te te 're 'manharī wasété za'ra mono wa, te za robzei'ō na 're hāimana za'ra. Siwa'ru te za ta norī hā 're hāimana za'ra, te te sima 're ĭwē za'ra mono zéb uwaibaba. <sup>7</sup> Pi'ō norī hā, ni'wam norī nhimirowasu'u hā te te 're wapari ze za'ra mono nherē, roti tō sena hā niwa te te ĭwaihu'u za'ra da hā, mare di za. <sup>8</sup> Duréihā ma tō aibā norī hā Mozésihi nhimiroti da, sada 're hāimana zahuré, Zanesi norī hā Zabirihī me. Tane āhāna senai'ō na rowasu'u'wa norī hā te tō sena roti zada 're hāimana za'ra. Ta norī nhimirosa'rata wē hā robaba di. Duré Wanhīb'apito āma ĭsimirowasu'u hā tō senai ō di. Taha wa, te za 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā ta norī hā te te siwi 're awē'ō. <sup>9</sup> Zanesi norī hā Zabirihī me, ma tō dasiwi waihu'u zahuré ni, ĭsimiza'rese'ō na. Tane te za oto ĭsimiza'rese'ō na dasiwi waihu'u za'ra ni, senai'ō na rowasu'u'wa norī hā. Tawamhā ta norī nhimirowasu'u hā da te 're wapari hā za'ra mono ō di za oto.

*Paruhu nhimiroti 'rāsutu na rowasu'u*

<sup>10-11</sup> A hā ma tō ĭwaihu, ĭnhimiroti na, duré ĭhāimanazém na, duré dapawapto na ĭnhimiromhuri na te ĭsina 're ĭroti mono zém na, duré Wanhīb'apito umnhasi sina 're ĭhāimana mono zém na, duré da'āma ĭwa'a su'u ō na 're ĭhāimana mono zém na, duré te 're ĭda'azawi pese mono zém

na, duré marĩ ahâ na ïzada 're hâimana mono nherê, Wanhib'apito âma ïsina ïnhiptete sina 're ïhâimana mono zém na zama. Ma tô duré ïwaihu, da te ïma 're ïrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã, duré te 're ïrobzépata mono zém na hã. Ma tô duré ïwaihu, marĩ hã ïzô 're ïwairébé mono zém na hã, Ætizotiza na 'ri nho'ômo nhisi âma, duré Iconizu âma, duré Risitira âma. Ïpipa na da te ïâma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, wa tô te 're robzépata za'ëtê. Tane nherê, ïdâ'â tô da, ma tô Wanhib'apito hã nasi ïnho'reptu a'â. <sup>12</sup> Cristu Zezusihi âma 're dahâimana wê za'ra mono da, da te dasima 're wê za'ra mono 'ru te, dasi'uihâ na te za tô ïsazei'wa norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. <sup>13</sup> ïwasété norĩ hã, duré ïhâimana nhipese norĩ hã te za 're siwasété pese za'ra. ïsadawa nhipese na te za da te âma 're sasômri za'ra. Te za duré dapê'ê 're dasima 're dazadawa nhipese za'ra. <sup>14</sup> Tane nherê, ta norĩ ne 're aihâimana mono ô di za. Tô sena roti hã ma tô dawĩ 're ï'awaihu'u mo. Taha na si te za 're aihâimana u'âsi mo. Roti hã tô sena hã ma tô asina 're ïsazei mo. Tô sena roti na aima rowaihu'u'wa norĩ hã, aima waihu'u pese za'ra di. <sup>15</sup> Watébrémi na 're aihâimana mono zém hawi, aima waihu'u pese di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã. Taha zarina hâiwa hawi rowaihu hã te aima 're hâimana, asô'reptuzé hã asina ïuwaimramizéb da hã, Cristu Zezusihi zazei'wa 're aimorĩ wa. <sup>16</sup> Uburé ïsimiroti wê na rob'ui'ére hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama 're ï'awaihu'u mono zéb zarina si, te dama 're hâimana za'ra. Æne wa, ïsimiroti mono bâ wê di, roti tô sena na, da te âma 're ïdapawaptob za'ra mono zéb da hã. Duré wê di, ïsimiroti hã, danhimiroti tô senai'ô na, da te dama âma 're ïrowaihu'u za'ra mono zéb da hã. Duré wê di, ïsimiroti hã, dahâimanazém na da te 're upa za'ra mono wamhã, da te dama âma 're ïroti za'ra mono zéb da hã, âma 're ïdahâimana wê za'ra mono da hã oto. <sup>17</sup> Taha da, te dama 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, tâma ïromhuri'wa norĩ ma ïwaihu'u pese zéb zarina, ïwê na te te tâma âma 're ïdapawaptob za'ra mono zéb da hã.

## 4

<sup>1-2</sup> Wa za oto marĩ hã aima ti'ru, 'Re ïhâimana u'âsi mono nho'a, Cristu Zezusihi nho'a zama. Nimahã bâtâ na te za Cristu Zezusi hã dahâimanazém na da'awaihu'u, dawasété na, dawê na zama. Taha zarina, te za aihĩni norĩ ma dama arowairébé, dahâiba ré norĩ ma, duré adâ'â norĩ ma zama. Wanhib'apito hã te za wei mo apâ, Danhib'apito uptabi na oto dama 're sãmra mono da. Æne wa, wa za aima ti'ru. Ma'âpé, Wanhib'apito wasu'uwê na dama 're rowasu'u u'âsi mono za. Asô danhimiparizém na, duré asô danhimipari ô zém na zama, te za Wanhib'apito wasu'uwê na 're ïda'apo're pu'u u'âsi mo. Da'âma aiwa'a âna, te za asimiroti na 're ïda'apawapto mo, dawasété na 'râwi 're dasisãmri za'ra mono da, dawasédé hã da te 're rême pese za'ra mono da, dawê na si oto 're dahâimana za'ra mono da. <sup>3</sup> E marĩ wa, wa Æne aima ti'ru. Nimahã na hã sena roti hã da te 're wapari ze za'ra mono ô di za. Rowasu'u hã da te 're ïwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te za da te 're wapari za'ra. Dama rowahutu'wa da, te za da'ahâ na da te dasima 're pisutu za'ra, rowasu'u hã da te 're ïwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. <sup>4</sup> Roti tô sena uptabi hã te za da te 're rême za'ra, da te 're wapari za'ra mono tô da, dahi'rata norĩ nhimirob'râzarôtô 'rata si, da te 're wapari za'ra mono da oto. <sup>5</sup> Ta norĩ ne 're aihâimana mono ô di za. Asimiza'rese te za 're aihâimana mo. Aihâiba na te za 'râwi 're asi'madâ'â mo. Duré, Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ 'ru te, da te

aima 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherë, 're asisawi mono õ di za, 're robzépata mono tõ da hã. Te za duré Wanhĩb'apito wasu'uwë na 're ĩda'apo're pu'u u'ási mo, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te aima ĩpisutuzéb zarina, asimiromhuri na tãma ãma 're uwaimrami mono da.

<sup>6</sup> Wa za oto aima ĩsiwasu'u. ĩnhĩbãdã hã romhuture di oto. Wanhĩb'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ 'ru te, za da te dasiwi ĩwĩrĩ nherë, ĩdã'ã tõ da, ĩsisawi õ di za. <sup>7-8</sup> 'Re dasi'wamhãri za'ra mono wa, danhiptete na dasiwi 're ĩdawairébé mono ne, wa tõ wa hã ĩnhiptete na 're ĩpusi. Duré dawara na dawi ĩwatobro ne, wa 're ĩhãimana, Wanhĩb'apito ma, ĩnhimirohuri na te ĩsina tãma uwaimrami pari wa. Cristu umnhasi sina, wa tõ duré 're morĩ u'ã, ĩsimiroti 'madã'ã sina. Ni'wa hã dawara na dawi watobro wë te, te za ropsu 'manharĩ hã sô tihãiba, da te ãma ĩsõprezéb da hã. Tane, te marĩ ĩwë uptabi hã ĩzõ 're hãimana, Wanhĩb'apito ma, ĩnhimirohuri na te ĩsina tãma uwaimrami wë te. Nimahã na te za bãdã hã ĩwa waptãrã, Wanhĩb'apito apã we ĩmorĩzéb da hã, dahãimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina, te te dama ĩ'arowairébézéb da hã. Tawapsi, ta hã wë uptabi wa, te za marĩ ĩwë uptabi hã ĩma pisutu, ĩ'uwaibaba si. E ĩma si te za pisutu. Mare di. Aihĩni Wanhĩb'apito zawi te, wei ĩmorĩzéb zõ 're ĩsimipari za'ra mono norĩ ma zama, te za duré marĩ ĩwë uptabi hã tãma pisutu za'ra.

*Paru hã Timotiuhu ma, marĩ na te te ĩpo're pu'uzém na rowasu'u*

<sup>9</sup> Ma'ãpé, asima rowairébé su'u, we ĩtëme aimorĩ su'u da, ĩzabu da. <sup>10</sup> Demasi hã ĩ'ãma sapa'a õ di oto. Ma tõ ĩwi watobro, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da, marĩ hã te te sima awë wa, taha na oto 're morĩ da. Teresëti hã ma tõ mo, Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Titu hã ma tõ duré mo, Damasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. <sup>11</sup> Rucasihĩ si te ĩ'rata nhamra. ãne wamhã, Marcusihĩ zõ rowaimrami mono za, sõpëtë da, asiré we saprõni da, ĩnhimirohuri na te te 're ĩpawapto mono da. <sup>12</sup> Wa hã wa tõ Titicu hã satõ, Épëzu na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da. <sup>13</sup> Tawamhã, we aimorĩ wamhã, ĩsi'ubuzé hã we ĩma ãri za, Capuhu nhorõwa ãma te ĩrëme hã, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi ãma. ĩbaihã zama, we ĩma duri za. ĩbaihã hã romhã 'manharĩ hã, ĩma wë uptabi wa, ta norĩ zama we ĩma duri za.

<sup>14</sup> Aresãdiri hã ma tõ ĩwi ro'wa'rutu pese, ĩsi'uwazi na romhuri'wa hã. Wanhĩb'apito si te za tãma ãma wa'rã, marĩ te te ĩma ĩ'ab'manharĩ wasété zé wa'rãmimhã. <sup>15</sup> Taha aibã hã ma tõ wanhimirowasu'u na hã wazada tihãiba, sahi sina. Ma'ãpé tiwi 're asi'madã'ã pese mono za.

<sup>16</sup> Da'ãma rowairébé'wai ma, ĩsiwasu'u 'rata wamhã, ĩhãimana wasété õ zém na hã, ni'wa hã ĩ'ãma sapa'a õ di aré, tinhimiroti na ĩ'ãma sime da. Aihĩni ma tõ ĩwi sina tipahã za'ra. Tane nherë, te ĩsima wë õ di, da te ĩrëmezém na te te dama ãma ĩ'awa'rãmi da hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. <sup>17</sup> Da te ĩrëme za'ra nherë, ma tõ Wanhĩb'apito hã ĩ'rata tihãiba, te te ĩnhiptete da, 'ri para zudezu'õ norĩ ma, te rowasu'u da, Wanhĩb'apito wasu'uwë na. ãne wamhã, ma tõ Wanhĩb'apito hã ĩnho'reptu, ĩdã'ã tõ da a'ã. <sup>18</sup> Tane te za Wanhĩb'apito hã duré rowasété hawi ĩnho'reptu, hãiwa u te te ĩ'ãwisi wë da, tinhib'a'uwë norĩ te te 're ĩ'ab'madã'ã mono zéb u hã. Ta hã wë uptabi wa, aihĩni wa za ãma 're wawata u'ási za'ra.

*Paru hã sisa'u te te ĩdazawizém na rowasu'u*

<sup>19</sup> Ma'ãpé ĩma sawi zahuré na, Prisira norĩ hã Atiraha me. Duré ĩma sawi za'ra na, Onesiporuhu nhorõwa 're, 're ĩhãimana za'ra mono

norĩ hã. <sup>20</sup> Erasiu hã ma tô ãza'u nhamra, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Toropimu hã hãzé wa, wa tô tirẽ, Miretu na 'ri nho'õmo nhisi ãma. <sup>21</sup> Ma'ãpé, niha asina rosa'rata, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono õ ré, we aimorizéb da hã. Wasiré ãsazei'wa norĩ hã te ãma asawi za'ra, Eburu, duré Pudeti, duré Rino, duré Caradiza. Uburé ãsazei'wa hãiba amo norĩ hã te duré ãma asawi za'ra.

<sup>22</sup> Timotiu, wa ãsima aiwẽ, Wanhíb'apito hã 'rãwi aipẽ'ẽ 're, 're ãsãmra mono na, asina 're waihu'u u'ãsi mono da. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, wa tô te tiwi 're waptẽrẽ u'ãsi, ãsimizawizé hã uburé ai'ãma za'ra wa'aba 're hãimana u'ãsi mono da.

## Titu Tituhu ma, Paru te te ĩrob'ui'ééréé Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ hā Paru hā aibā ĩprédupté ma, ma tō rob'ui'ééré, Titu na ĩsisi ma. Ta hā Paruhu siwadi uptabi, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri na ĩpawapto'wa (Darasiza. 2.1-3). Titu hā zudezu ō di. Ta hā deredu na ĩwaptērē. Tereta na rob'rē za'iti nhisi āma, ma tō Zezusihi zazei'wa norī hā 're hâimana za'ra. Tame ma tō Paru hā Titu hā tirē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri hā te te 're manharī da. Ā Ībaihâ na ma tō tâma rob'ui'ééré, Tereta āma hā te te 're da'ab'madâ'â wē mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī hā te te 're apisutu mono da, ĩsazei'wa norī 'madâ'â'wa da hā.

Paru hā wama zama, ma duré waihu'u za'ra, āne: Ni'wam norī hā si'uihâ na tinhiptete na tiwasété wi hā 're wairébé waihu'u mono ō di. Tazahā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā wama ĩsōprub za'ra zém na si wanho'reptuzé hā Cristuhu dâ'ázém na si.

<sup>1</sup> Wa hā Paru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa 're ĩmorī, wa āma aima rob'ui'ééré. Zezu Cristu hā ma tō ĩpisutu, te te datēme ĩzatōrī da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī u, te tâma 're apawapto mono da, Wanhīb'apito umnhasi sina 're hâimana za'ra mono da, duré Wanhīb'apito āma tō sena rowasu'u wē na te 're apawapto mono da, āma 're nomro wē mono da. Taha da, ma tō datēme ĩzatō. <sup>2</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā sadawa nhipese ō di. Marī te te apoto mono ō ré, ma tō tizazei'wa norī āma sima roti siro, rowē ĩsi'utōrī'ō āma ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Taha zō si, wa wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra. <sup>3</sup> Tawamhā bādâ ma tō oto ĩwa waptārā, te te dama ĩwaihu'uzéb da hā, āhā wasu'u hā. Taha wa, ma tō we ĩma tisō, tinhimiroti hā, ĩsadawa para te dama 're sadawa wasu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā Wa'anho'reptui'wa hā.

<sup>4</sup> Titu, taha wa, wa āma aima rob'ui'ééré. Te ĩ'aipawaptozbéb zarina, wasiré Wanhīb'apito zazei'wa 're aimorī wa, ĩ'ra na wa asisi, asawi te.

Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhīb'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hā ai'āma 're hâimana u'âsi mono da, rowē u'âsi, āma 're aimorī da.

*Cereta na rob'rē za'iti nhisi āma, Titu te te 're ĩdapawapto mono zé wasu'u*

<sup>5</sup> Titu, Cereta na rob'rē za'iti nhisi āma wa tō airē, tame asāmra da a'â. E marī da. Romhuri hā ĩ'uwaibaba dama hiri da. Duré ĩprédum norī hā 're apisutu mono da, 'ri nho'ōmo mono bā ĩsazei'wa norī te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Tawamhā te aima ĩrotizéb zarina si, te za oto 're ĩ'apisutu mo. <sup>6</sup> Āne wa tō aima roti, ta norī āma. Wē na 're ĩnomro mono norī si te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da. Wē na 're nomro mono wa, ĩwasédé hā da te āma 're ĩsa'ra mono ō norī si, te za 're ĩ'apisutu mo. Timro uptabi si te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norī si, te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da hā. ĩ'ra norī hā tō sena ĩsazei'wa 're ĩnomro mono norī mama si, te za 're ĩ'apisutu mo. ĩ'ra norī hā po're ō wamhā, duré te te 're rowasutu za'ra mono wamhā, te za ĩwasu'u na da te āma 're ropé. Tawamhā ta norī mama hā 're apisutu mono ō di za, da'madâ'â'wa da hā.

7 Da'madâ'â'wa norĩ hã te za dama 're hâimana wê za'ra, 're nomro wasété mono wa, da te dasiwi 're wê'ô tō za'ra mono da. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, te te 're da'madâ'â za'ra mono wa, dama 're hâimana wê za'ra mono di za. ãne te za 're nomro, da'madâ'â'wa norĩ hã. Dama pire wê te, 'rãwi sina 're wata za'ra mono ô di za. Duré hâimana nhiti'ru na 're hâimana za'ra mono ô di za. Duré âzézei'wa na 're nomro mono ô di za. Duré sahi wa, te te 're dahâ za'ra mono ô di za. Duré sadawa nhipese na te te dama 're rob'rãmi za'ra mono ô di za. 8 Te za duré te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré 're nomro wê mono da si, te za te te sina 're rosa'rata za'ra. Duré hâimana prédum na, te za 're hâimana za'ra. Te za duré dama 're hâimana wê za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si te za 're nomro wê. Duré tihãiba na te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wê mono da. 9 Wanhib'apito wasu'uwê, te dama 're ãwasu'u mono hã tō sena. Taha wa, te za da'madâ'â'wa norĩ hã ãwasu'uwê hã te te 're 'madâ'â pese za'ra, ã'uwaibaba si te te dama ãma 're roti za'ra mono da, rowê na si Wanhib'apito ãma 're danomro mono da, duré 're siwaihu'u za'ra mono da, tinhimiroti na te te 're ã'upa za'ra mono norĩ hã.

10 ãhãna te aibã norĩ hã ahã na 're hâimana za'ra, ãsazei'wa nherê, Wanhib'apito nhimiroti na te te 're ãwawapari za'ra mono ô norĩ hã. Ta norĩ nhimirowasu'u hã dama ã'uwaibaba ô di. Tizadawa nhipese na te ta norĩ hã te te dama 're rob'rãmi za'ra. ãne te 're dahâimana za'ra da'ahã na, zudezu na 're ãdapo'to za'ra mono hã. 11 Taha wa, te za ta norĩ wi 're ã'azawi mo, aimawi na ãsazei'wa norĩ ma te te 're rowasu'u za'ra mono tō da. E marĩ wa. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, ma tō ni'wam norĩ hã 're sipa za'ra, roti tō senai'ô niwĩ, damama siré 're ãdahâimana za'ra mono norĩ hã. Aimawi rowasu'u'wa norĩ hã rob'uprazé hã da te tãma 're sômri za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra, rowahutu wa'rãmi. 12 Cereta nhihudu hã tō sena na ma tō tisiré norĩ hâimanazém na rowasu'u. ãne te tinha, romhã ré dapo're pu'u'wa hã: "Cereta nhihudu norĩ hã sadawa nhipese na te 're nomro. Abaze zahi ne, te duré 're nomro, sahi u'âsi. Wa'a za'ra nherê, te tisa zô si 're sôpré." ãne te dawasu'u, romhã ré dapo're pu'u'wa hã. 13 ãsimirowasu'u hã tō sena. Taha wa, aimreme pire na te za ãsazei'wa norĩ ma 're ã'aroti mo, Wanhib'apito nhimiroti si te te 're sazei pese za'ra mono da, rowê na ãma 're hâimana za'ra mono da. 14 Zudezu norĩ nhimirob'rãzarô'tō 'rada hã tō senai ô wa, te te 're wapari za'ra mono ô di za, ãsazei'wa norĩ hã. Duré Wanhib'apito ãma tō sena roti hã te te siwi 're ãwê'ô za'ra mono norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ô di za. 15 Danhimirosa'rata wê u'âsi 're danomro mono wamhã, uburé marĩ ãwê na 'rãwi ãma 're dasiwasété za'ra mono ô di za. Tane nherê, danhimirosa'rata wasété u'âsi 're danomro mono wamhã, marĩ wê nherê, da te ãma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhã, te za 'rãwi ãma 're dasiwasété za'ra, ãsazei'ô'wa norĩ hã. Tane nherê, dawasété na 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono ãna, te za 're dahâimana za'ra. 16 Ta norĩ hã te 're siwasu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãwaihu'u za'ra na. Tane nherê, 're nomro wasété mono wa, tō senai ô di, 're ãsiwasu'u za'ra mono zé hã. Te te 're ãda'ruiwapari za'ra mono zép si, te tãma 're hâimana za'ra. Duré po're'ô u'âsi te 're nomro. Marĩ ãwê hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono ô di, ta norĩ hã.

## 2

*Rowasu'u uwaibaba na si rowasu'u*

<sup>1</sup> Titu, rowasu'u uwaibaba si te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowahutu mo, āma 're nomro wẽ mono da. <sup>2</sup> Aibâ ĩhi norĩ ma, te za 're ĩ'aroti mo, hâimana prẽdum na 're hâimana za'ra mono da, tiwasété wi sina 're siptete za'ra mono sina, 're hâimana za'ra mono da. Wanhĩb'apito nhimiroti si te za duré te te 're sazei pese za'ra, ta hã tô sena wa. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Marĩ hã sada 're hâimana za'ra mono nherẽ, Wanhĩb'apito āma si te za 're hâimana u'âsi za'ra. <sup>3-4</sup> Pi'õ ĩhi norĩ ma zama, te za duré 're ĩ'aroti mo, hâimana wẽ uptabi na 're hâimana za'ra mono da. Te te 're dawasu'u wasété za'ra mono õ di za, dama. Âzézei'wa 're hâimana za'ra mono õ di za. Roti wẽ na si te za ĩ'ra ré norĩ hã te te 're pawaptob za'ra, timro hã duré ti'ra norĩ zama te te 're sawi pese za'ra mono da. <sup>5</sup> Te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wẽ mono da, ĩ'ra ré norĩ hã. 'Ri 're, romhuri wẽ 'wa te za 're hâimana za'ra. Duré timro mreme te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã da te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na oto 're nomro wẽ mono wa, ĩ'ra ré norĩ hã.

<sup>6</sup> Ritéi'wa norĩ ma zama, te za duré 're ĩ'aroti pese mo, sina 're siptete za'ra mono sina, 're nomro wẽ mono da. <sup>7</sup> A hã aihâimana wẽ na, te za dama āma 're asanho mo, asirã zarina si 're danomro wẽ mono da. Dama 're rowahutu mono wanhã, aimreme tô sena na si, te za dama 're ĩrowahutu mo. <sup>8</sup> ĩwasu'u uwaibaba si, te za dama 're ĩrowahutu mo, da te aima 're nharĩ za'ra mono tã da, taré da te aima 're nharĩ za'ra mono wa, timreme niwĩ wawẽ'õ'wa norĩ hã 're siséb za'ra mono da.

<sup>9</sup> ĩwada'uri zarina si, pawa'âbâ āna dama romhuri'wa norĩ ma zama, te za 're ĩ'aroti mo, tinhĩb'apito mreme hã te te 're wapari pese za'ra mono da, ĩsimiromhuri na te te 're wẽsãmri za'ra mono da, ĩsib'apito hã. Romhuri'wa norĩ hã timreme na te te tãma 're wa'rãmi za'ra mono õ di za, tinhĩb'apito ma hã. <sup>10</sup> Duré marĩ hã tinhĩb'apito wi te te 're simi'uri za'ra mono õ di za. Te za te tãma 're romhuri wẽ za'ra, te te tiwi 're upa za'ra mono āna. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're nomro wẽ mono wa, te za Wa'anho'reptui'wa nhimiroti wẽ na 're dawata za'ra.

<sup>11</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô dama siwaihu'u, tinhimizawi pese zém na, uburé te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã. <sup>12</sup> Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô wama waihu'u, wa te 're rẽme pese za'ra mono da, ĩsazei'õ'wa norĩ hâimanazé hã, dawẽ te, wawasété zõ wa te 're rowasutu tã za'ra mono da, ti'ab ré wasina 're wanhiptete za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma si 're wanomro wẽ mono da. <sup>13</sup> Āne wa za 're wanomro, Wa'anho'reptui'wa zõ wanhimipari sina. Wa za rowẽ u'âsi 're wahâimana za'ra, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. Rowa'a za'êté ré, apâ wei morĩ wapsi, wa za watõmo na 'madâ'â za'ra ni, danhipai u 're ĩhâimana mono hã, Wanhĩb'apito Zezu Cristu hã. <sup>14</sup> Ta hã ma tô wazada sisõ, wazada dâ'â da, 're ĩwanomro wasété mono hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ĩsib'a'uwẽ si 're wahâimana za'ra mono da. E marĩ da. Sena na 're wanomro mono da oto, duré wawa'a āna ĩwẽ na wa te 're dapawaptob za'ra mono da.

<sup>15</sup> ĩnhimiroti zarina si, te za 're ĩda'apawapto mo, Wanhĩb'apito āma 're danomro wẽ mono da. 'Re danomro wasété mono tã da, te za dawĩ 're ĩ'azawi pese mo. Wanhĩb'apito zadawa para te za aimreme pire na dama 're ĩ'aroti mo, asimiroti wapu wa, da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono tã da, dama 're ĩ'aroti mono na hã.

## 3

*Īsazei'wa norī hā 're ihâimana wē za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Titu, Īsazei'wa norī hā te za 're ĩ'apo're pu'u u'âsi mo, dama ĩpire norī nhimiroti si te te 're wapari pese za'ra mono da, roti'wa norī nhimiroti zama. Simi'ē na te za ĩmreme hā te te tãma âma 're uwaimrami za'ra. <sup>2</sup> Duré te te 're dabâsi wasété za'ra mono ô di za. Te te duré 're dazada'âbâ za'ra mono ô di za. Simizawī pese na si, te za 're hâimana za'ra. Duré waimri na te za uburé dama 're hâimana za'ra, hâimana wē na. <sup>3</sup> Wa norī zama, Cereta nhihudu norī ne, wanhimiza'rese âna, wa aré 're wanomro. Wapo're'ô u'âsi, wa aré 're wahâimana za'ra. Dazadawa nhipese na ma tô da te wama 're rob'rãmi za'ra. Uburé marī hā sipu'u pese na, wa tô aré wa te wasima 're wē za'ra, ĩwē newa, âma wama 're robze za'ra mono da. Wa tô duré wa te dama 're rob'manharī wasété za'ra. Danhimarī na da'ruiwapari hā ma tô wama 're hâimana za'ra duré. Wawasédé wa te 're 'manharī za'ra mono 'ru te, ma tô da te 're wa'ruiwapari za'ra aré. Wa norī hā wa tô duré asa wa te 're da'ruiwapari za'ra aré. <sup>4</sup> Tane nherē, wawasété na 're wanomro mono nherē, tinhoprubzém na ma tô dama 're siwaihu'u, 'Re ihâimana u'âsi mono hā Wanho'reptui'wa hā. Duré uburé te te 're ĩda'azawi pese mono zém na zama, ma tô dama 're siwaihu'u. <sup>5</sup> 'Re ĩwanomro wasété mono hawi, ma tô te te 're wa'anho'reptu. E 're wanomro wē mono wa, duré e wa te dama 're rob'manharī wē za'ra mono wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Mare di. Wa'âma 're ĩpē'ézé mono zarina, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Tipē'ézani te te wama 're ĩ'anhomri mono na, ma tô wapē'ē 're te te 're wa'apoto té. Wawasété hawi, ma tô wapē'ē 're, te te 're wa'a'upsô, âma 're wanomro wē mono da oto. <sup>6</sup> Sôpru uptabi wa, ma tô wei wama te te 're anhomri Tipē'ézani hā, Zezu Cristu te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zarina. Wē uptabi di, ĩpē'ézani hā. <sup>7</sup> Wawasété na 're wanomro mono nherē, ma tô te te 're wa'azawi pese, 'Re ihâimana u'âsi mono hā. Taha wa, ma tô te te 're wa'awēsãmri, wawasédé hā te te oto wa'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ô zéb zarina, rowē ĩsi'utōrī'ô âma ĩ'rata 're wasi'ubumroi u'âsi mono da. Taha wa, wa za wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi mono zéb zô hā. <sup>8</sup> Te aima ĩrowasu'uzé hā tô sena.

Taha wa, te za ĩsazei'wa norī ma 're ĩ'aroti mo, marī wē na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono da. Te aima 're ĩrowasu'u mono zé hā wē uptabi di, dama 're ĩrowē za'ra mono zéb da hā. <sup>9</sup> Ni'wam norī hā zudezu norī hi'rata norī nhisi wasu'u na, te âma 're sisada'âbâ za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti, zudezu norī ma 're ihâimana za'ra mono na zama, te duré 're sisada'âbâ za'ra. Âne wamhã, dama 're ĩrowē za'ra mono zé hã, mare di. Taha wa, marī na 're ĩdasisada'âbâ za'ra mono zé hã, 're wapari mono ô di za. <sup>10</sup> Âté ni'wa hã te za aimawi tinhimirowasu'u na te te 're ro'wa'rutu, ĩsazei'wa norī wi. Taha zarina, ĩsazei'wa norī hã sima âma 're siwanhizari za'ra mono wamhã, te za tãma 're ĩ'aroti mo, âne na te te dama 're rowasu'u tô mono da. Taha parimhã te te aiwapari ô wamhã, te za duré tãma âma ĩsahu. Taha na duré te te aiwapari ô wamhã, ma'âpé, tiwi 're asi'madâ'â pese mono. Tawamhã ĩsiré 're aihâimana mono ô di za oto. <sup>11</sup> E marī wa. Tãma roti nherē, te te ĩ'aiwapari ô na, waihu'u wa. Roti sena hawi sipai wa, te za ĩwasété na dasiwi waihu'u ni.

*Paru hã, Tituhu ma te te ĩrowaihu'u 'rãsutu zé*

<sup>12</sup> Nimahã na, wa za aibã hã ațeme satô, âté Atemasi hã, âté Titicu hã. Taha wa, ma'âpé rosa'rata, we aimorī da, wasisôpêté da, Nicopuri na 'ri



nho'ômo nhisi ãma. Taha na wa tô ãsima rosa'rata, rowa'u'u wahâ nomro ré, tame ãnhamra da. <sup>13</sup> Duré aibâ norĩ hã pawaptob zahuré na, Zena norĩ hã Aporuhu me. Danhimirob'manharĩzém na dawasu'u'wa, te 're hâimana, Zena hã. Marĩ hã aima ãhâimana zarina, te za ãpawaptob zahuré, marĩ hã tãma hâimana zahuré ô wa, ãnezbéb da hã. <sup>14</sup> Wa tô ãsima wê, wasiré ãsazei'wa norĩ hã marĩ zô dawi 're ro'wanhi'riti za'ra mono wamhã, te te 're dapawaptob za'ra mono da, taré 're hâimana za'ra mono tô da, dapawaptob ãna.

<sup>15</sup> Uburé ãsiré 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô timreme na ãma asawi za'ra. Wasiré ãsazei'wa norĩ hã wa wamreme na ãma sawi za'ra ni, wazawi'wa norĩ hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono wi, wa aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, aihĩni te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi ãma 're anomro aba mono da.

## Piremo Piremo hõ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé Ībaihã wasu'uzé

Duréhã ma tô aibã norĩ hã da te 're uipra za'ra, pi'õ norĩ zama, te te dama 're romhuri za'ra mono da. Taré dasa si, duré da'uzazép si ma tô da te tãma 're sõmri za'ra. Romhuri wa'ã hã da te tãma 're sõmri za'ra mono õ di. Ma tô duré da te tiwi 're rosawi za'ra, nimomo si'uihã na 're wairébé mono tô da. ãne wa, ma tô robzei ãna 're hãimana za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã nimomo apito norĩ hã te te satõrĩ za'ra õ nherẽ, si'uihã na 're wairébé mono wa, te za sada 're sahi za'ra. Taha wa, te za dama 'ru za'ra, da te sõpêtê za'ra wa, apã da te simroi mono da. Tawamhã apito hã te za nasi hã za'ra ãté, romhuri'wa norĩ hã si'uihã na 're wairébé mono 'ru te.

Ãne hã tãma waihu'u pese wa, ma tô Paru hã rob'ui'éré, Piremo hõ ma. Ta hã ma tô aré uipra aibã hã, Onezimo na ĩsisi hã, tãma ĩromhuri'wa da hã. Tane nherẽ, ma tô tiwi watobro Onezimo hã, nimomo morĩ da. Morĩ wamhã, Paruhu u ma tô wi. Tawamhã Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô tãma wasu'u, Paru hã. Taha zarina, ma tô Onezimo hã saze. Taha wa, ma tô Paru hã Piremo hõ ma rob'ui'éré, te te ãma waihu'u da, Onezimohõ hãimanazép tém na hã. Piremo hã duré ĩsazei'wa. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi rowaptê, Piremo hõ wi, te te âri wẽ da, Onezimo hã apã ĩ'rata 're sãmra mono da, ĩsiré ĩsazei'wai wa oto.

<sup>1-2</sup> Piremo, a hã wasiwadi wama asawi pe, duré wasiré Cristu Zezusihi ma romhuri'wa. Ãhãna, wa hã Paru, wa za asawi, ĩnhimi'ui'éré na. Wano hã Timotiuhu me, wa za asawi ni. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ, asõrõwa u siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ zama, wa za ãma sawi za'ra ni. Duré wahidiba hã Apiza hã wa za ãma sawi ni. Duré aibã hã Atipu hã wa za ãma sawi ni. Ta hã te duré wasiré Wanhĩb'apito ma, te te 're romhuri pese. Wa hã Zezu Cristuhu ma romhuri'wai wa, ma tô dasiwi ĩ'âri ni. Dazazéb 're ma tô duré dasiwi ĩnherẽ ni. Tawamhã dazazéb 're, ĩnhamra ré, wa za aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

<sup>3</sup> Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, duré Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

<sup>4-5</sup> Piremo, asawi di. Ãhãna wa za aima waihu'u, Wamama ãma ĩwatazém na, ai'ãma hã. Aiwasu'u wẽ hã ma tô we nasi ĩtẽme waptãrã. Wanhĩb'apito Zezusihi zazei'wa te, u, 're aimo. Te duré, u, 're ĩ'azawi pese mo, uburé ĩsazei'wa norĩ hã. Taha wa, aiwasu'u wẽ hã we ĩtẽme 're waptã'ã mono wa, ĩto ti, wa hã. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're ĩmreme mono wamhã, wa duré ãma 're ĩwata u'âsi, ĩnhĩb'apito ãma.  
<sup>6</sup> 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô uburé Cristuhu zazei'wa norĩ ma 're sõpru, uburé marĩ ĩwẽ na. A hã, Cristuhu zazei'wai wa, wa oto wasiré 're wahãimana za'ra. Tawamhã, wa ai'ãma 're ĩmreme, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, te te aima 're awaihu'u pese mono da, aipẽ'ẽ 're, uburé marĩ ĩwẽ hã Cristuhu zazei'wa norĩ ma, te te 're ĩ'anhomri mono hã. <sup>7</sup> A hã ĩno. ĩma asawi di. 'Re asimizawi pese mono wa, ĩto ti. ĩtoi uptabi di, ĩpẽ'ẽ 'remhã. Taha wa, ĩma rowẽ uptabi di. Duré uburé ĩsazei'wa norĩ hã robze na oto 're si'ubumroi mono wa, marĩ na a hã 're apawapto mono wa, ĩtoi uptabi di, aima.

<sup>8</sup> Tawamhã, marĩ na wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptẽ. Wa hã asiré Cristuhu zazei'wai wa, adub'rada, wa oto 're mo. E taha wa, wa za âma aima ti'ru, marĩ hã 'manharĩ da. Mare di. Te âma aima 'rui õ di za. <sup>9</sup> Īma asawi pese wa, wa hã Paru, dazazéb 're ĩnhamra nherẽ, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wai wa, wa za taré aiwi rowaptẽ, asi'uihã na si marĩ hã 'manharĩ da. <sup>10</sup> Āne āhãna Onezimohõ âma, wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma. Cristuhu zazei'wa te oto 're mo, ta hã. Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa tô tâma waihu'u, dazazéb 're ĩnhamra ré. Ma tô saze. Taha wa, ĩ'ra ne, wa ĩsina te 're waihu'u oto, Onezimo hã. <sup>11</sup> Te te aima 're romhuri zeĩ mono āna, te aré 're mo, Onezimo hã. Taha wa, aima wẽ õ di aré. Tazahã, aimawi ĩhâimanazé hã oto. Ma tô aipi'ra. Taha wa, aima wẽ di za oto. Īma zama duré wẽ di.

<sup>12</sup> Īma sawi di duré. Īma sawi uptabi nherẽ, āhãna wa za oto Onezimo hã atẽme satõ, ai'rata 're sãmra mono da, apã. <sup>13</sup> Ī'rata 're sãmra mono 'wa'âhã, te aré te te 're ĩpawapto, ai'upana. Te te 're ĩpawapto mono da, wa tô ĩsima wẽ, dazazéb 're ĩnhamra ré, wa hã ĩwasu'u wẽ 'wai wa. <sup>14</sup> Tane nherẽ, te za asi'uihã na si tâma ĩpisu, apã we ĩtẽme satõrĩ da, aima wẽ wamhã. Aima wẽ õ wamhã, mare di za. Āne wapsi, ĩma wẽ di za. Wa hã te âma pisutu õ di. Mare di.

<sup>15</sup> Ta hã Onezimo hã ma tô aré airẽ. Āté syry na asiti 're sãmra mono nherẽ, wẽ di. E marĩ wa, wẽ di. Atẽme wisi wapsi, áté te za oto ai'rata 're sãmra u'âsi. Taha wa, aima wẽ di za oto, áté. <sup>16</sup> Cristuhu zazei'wa te za oto 're mo, Onezimo hã. Pawa'âbã âna aima romhuri'wa si 're morĩ õ di za oto. Cristuhu zazei uptabi 'wa oto 're morĩ wa, wano te za oto 're hâimana, Onezimo hã. Tô sena sawi di, ĩma. Tawamhã aima sawi uptabi di za oto, ta hã. Asiré ĩsazei'wai wa, ano te za oto 're mo, asiré.

<sup>17</sup> Āhãna, wa za aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma. Ma'ãpé, atẽme wisi wi, sawi na za, ai'rata apã 're hâimana u'âsi mono da oto. Wa hã asiré ĩsazei'wai wa, atẽme ĩwisi 'wa'âhã, te aré ĩzawi. Tane te za ĩsawi, Onezimo hã, apã aima 're hâimana mono da. <sup>18</sup> Āté ai'rata sãmra ré hã, ma tô marĩ hã aiwi wasété. Āté marĩ, ma tô aiwi ti'â, asiti morĩ õ ré. Sena wamhã, ma'ãpé we ĩma waihu'u za, apã ĩwa'âbâzéb zarina te aima sõmri da, ĩsõwa're're, Onezimohõ upana. <sup>19</sup> Tô sena, ĩmreme hã. Wa hã Paru hã wa za aima wa'â. Āne wa oto aima rob'ui'ééré, waihu'u da. A hã, Zezusihi zazei'wa. Āhãna Zezusihi wasu'uwẽ zarina, robze na te oto 're aimo, ĩwasu'uwẽ hã te aima waihu'u wa, wa hã. <sup>20</sup> Taha wa, wa āne aima roti. Duré wa aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma, sawi da, duré ai'rata 're sãmra mono da, a hã ĩno, Cristuhu zazei'wai wa. Āne wamhã, wẽ di za ĩma.

<sup>21</sup> Āne, wa aima rob'ui'ééré, ĩnhimiroti hã waihu'u da. Zahadu wapsi, uburé 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zé hã, Onezimohõ âma hã, ĩnhimiroti zarina hã wa za waihu'u. Āté ĩnhimiroti zarina si õ di za. Āté asi'uihã na asimirosa'rata zarina zama, te za tâma ĩ'manharĩ wẽ. <sup>22</sup> Duré misi wa za aiwi waptẽ. Ma'ãpé, daza'warizé hã ĩma pisutu, ai'rata za'ra wa'aba a'â ĩnhamra da. A norĩ wa'wa hã ma tô duré ĩma 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, hãiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te ĩzatõrĩ da, dazazém hawi atẽme za'ra wa'aba, ĩmorĩ da apã. Taha wa, wa sô mapa, ĩmorizéb zõ, atẽme za'ra wa'aba, ĩma 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, āma ĩmorĩ da apã. Āne si.

<sup>23</sup> Āhāna Epaprasī hā te āma asawī. Ta hā duré Cristu Zezusihi wasu'u'wai wa, dazazéb 're te nhamra, ĭme. <sup>24</sup> Marcusi hā te duré āma asawī, duré Aritacu hā, duré Demasi, duré Rucasi. Ta norī hā, ĭsiré Wanhib'apito ma romhuri'wa norī. Āne si, wa ĭnhimirob'ui'ééré hā 'rāsutu.

<sup>25</sup> Wa hā wa duré 're ĭmreme u'āsi, Wamama ma, ai'āma za'ra wa'aba, Wanhib'apito Zezu Cristu hā te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da, robzei u'āsi, āma 're anomro aba mono da.

## Ebreusi Ebreusi norĩ ma, rob'ui'éré Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na rob'ui'éré hã zudezu norĩ ma hã, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. Ebreusi hã zudezu norĩ waptērēzé hãiba amo. Ā ĩbaihã na rob'ui'éré'wa hã ni'wa hã te te waihu'u ō di.

Zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tō te te 're robzépata za'ētē za'ra, ĩsiré zudezu norĩ hã te te siwi 're wē'ō za'ra mono wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te te oto 're 'madâ'â za'ra mono ō newa. Taha wa, ma tō Ebreusi na rob'ui'éré'wa hã ĩsazei'wa norĩ âma tihâtâ'â za'ra, zudezu norĩ nhimizaze 'rata zéb u apâ sipizari za'ra ō'umnhasite. Ma tō duré dama waihu'u za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Ta hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi di, ti'ai âma uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ma zama, Mozésihĩ ma, duré Zuzuwéhé ma.

Ma tō duré dama waihu'u za'ra, âne: Zezusi hã dazada ĩsisōmrizé hã danhipai u wē uptabi di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're ĩsōmri za'ra mono na hã.

Capituru 11 âma hã ma tō duré wama sisi nhoré za'ra, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na hã, te te 're robzépata za'ra mono nherē.

*'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wasu'u*

<sup>1</sup> Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tō tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma te te 're rowasu'u, ta norĩ hã te te oto wahi'rata norĩ ma âma 're rowasu'u za'ra mono da, ĩsadawa nhipai u hã. Ta norĩ ma, ma tō marĩ na misi si te te tãma 're rowasu'u za'ra, âma ĩpu'u na hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zép sidâpâsi. <sup>2</sup> Tane nherē, ti'ra si ma tō oto pisutu, ĩsadawa nhipai u te te oto wama âma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, rob'râsutuzéb u romhutu na za 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ ma. Taha si ma tō Timama zadawa para uburé te te ro'apoto. Taha si ma tō duré pisutu ĩmama hã, niwapsi uburé roptede'wa na 're hãimana mono da oto. <sup>3</sup> Ōhō si te oto Timama hã ĩwē uptabi na te te dama 're wasu'u, rowa'a ĩsa'ētē na hã. Taha si te Timama ne 're hãimana, aiwa wa. Tinhimiroti nhiptete na te uburé marĩ hã te te 're a'upari wē, 're si'utōrĩ tō za'ra mono da. Ōhō si dawasédé hã te te dama 're apari mono da, dazada dâ'â wa, taha pari hãiwa'utu wa, te oto 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're sãmra, hãiwa âma. Danhipai u ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ te oto 're sãmra, ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, pire uptabi na.

*Zezusi hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire na 're ĩhãimana mono zé wasu'u*

<sup>4</sup> ĩmama hã ma tō ĩsisi hã tãma tisō, sisi pire da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na ĩsisi da hã, uburé hãiwa âma tãma ĩromhuri'wa norĩ nhisi ma, pire uptabi da. Tane ma duré ĩmama hã pisutu, hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi na 're hãimana mono da oto, ĩ'ra hã. <sup>5</sup> Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō âne na âma rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na:

“A hã ĩ'ra te ĩme 're aihãimana mo. Taha wa, wa za oto ĩ'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihãimana mono da oto.”

Ãne duré ãhâiba amo na rob'ui'ééré hã:

“Wa hã Ìmama wa za tâma 're ãhâimana. Taha wa, ãra te za 're hâimana.”

Ãne duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã. Tawamhã e hãiwa âma tâma ãromhuri'wa norĩ âma zama, ma tô âne na hã rowasu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Zezusihi âma si, ma tô âne na hã rowasu'u.

<sup>6</sup> Ãne ma tô duré ni'wa hã âma rob'ui'ééré, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na, ti'ra hã ti'ai u za te te we ãsatõrízém na, da'ra hã dama 're ãpoto 'rata za'ra mono ne ãpire uptabi na hã:

“Uburé hãiwa âma ãma romhuri'wa norĩ hã te za âma tiwata za'ra.”

Ãne ma tô Zezusihi âma rowasu'u siro, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

<sup>7</sup> Ãne na si ma tô hãiwa âma romhuri'wa norĩ âma hã rob'ui'ééré za'ra, ni'wa hã:

“Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô hãiwa âma tâma ãromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra, rowa'u'u ne 're hâimana za'ra mono da, duré unhama ro'o ne 're hâimana za'ra mono da.”

Ãne na si ma tô ãwasu'u za'ra na ni'wa hã rob'ui'ééré.

<sup>8</sup> Tazahã, ã'ra si dama ãpire uptabi na 're ãhâimana mono zém na ma tô rowasu'u 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, âne:

“A hã Ropoto'wa. Da'âma 're asib'a'uwé mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ mono õ di za. Te za tô aima 're hâimana u'âsi.

Duré marĩ na 're upai mono ãna, te za 're ãda'ab'madá'â u'âsi mo.

<sup>9</sup> Uburé marĩ ãwé hã da te 're ã'manharĩ za'ra mono si, aima wé uptabi di. Duré uburé marĩ ãwasédé hã da te 're ã'manharĩ za'ra mono si, ma tô da'âma 're ã'a'ruiwaparĩ mo.

Taha wa, wa hã 'Re ãhâimana u'âsi mono, Asib'apito hã wa tô aipisutu, uburé asiré 're ãhâimana za'ra mono norĩ nhipai u, aipire na tâma 're aihâimana za'ra mono da, duré âne zarina âma 're atoi u'âsi mono da.”

Ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ti'ra ma roti.

<sup>10</sup> Ãne ma tô duré ti'ra ma tinha, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã:

“A hã uburé Danhib'apito. Duréihã ropoto na'rata hawimhã ma tô ti'a hã ã'manha. Asi'uihã na ma tô duré hãiwa hã ã'manha.

<sup>11-12</sup> Tane nheré, te za niwamhã ai'utõrĩ zahuré, sahuré ta norĩ hã, da'uza hã dawĩ 're ãhãsiwamnarĩ su'u za'ra mono ne. Duré da'uza pano pa hã dawĩ 're hãsiwamnarĩ za'ra mono wa, rob u da te oto 're sãmra mono da, da te 're ãhãnhinha za'ra mono ne, te za ta norĩ hã ã'uprosi zahuré, ãtép si 'manharĩ zahuré da, ãsõwa're're. Da'uza 'rada hã da te oto dasiwi 're wé'õ za'ra mono wa, ãhãtép si da te âma 're ãsaprĩ za'ra mono ne, te za tô ãtép si ã'manharĩ zahuré, ti'a hã, hãiwa me.

Tane nheré, niwamhã ai'utõrĩ õ di za, a hã. Aiwétesĩ te za 're aihâimana u'âsi mo. Nimahã na hã âma sãprĩ waihu'u õ di za, aihâimanazém na hã. Tô õhõ si, 're aihâimana mono zé hã za.”

Ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ti'ra ma, waihu'u siro.

<sup>13</sup> Ãne ma tô duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tâma waihu'u siro:

“Ë'rata te za 're asãmra u'âsi mo ãnhimire niwĩ, dama aipire na ãsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za tiwi uprosi za'ra, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uware na 're hâimana za'ra mono da oto.”

Tawamhã, e hãiwa âma tâma ãromhuri'wa norĩ ma, ma tô âne hã waihu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Ti'ra ma si, ma tô âne hã waihu'u siro, ta norĩ ma, ãpire u'âsi 're hâimana mono wa za, Zezusi hã.

<sup>14</sup>E niha tawamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ 're ãhãimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã ãhãiba'õ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ. Ta norĩ si ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're satõrĩ za'ra ti'ai u, za te te ãsõ'reptu za'ra norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ti'ab ré. Taha na si, ta norĩ nhimiromhurizé hã.

## 2

### *Danho'reptuzé ãwẽ uptabi wasu'u*

<sup>1</sup>Taha wa, Cristuhu wasu'u wẽ hã wa te 're ãwapari za'ra mono zép si, wa za wa te 're 'madã'ã pese za'ra, wasina 're wapahã za'ra mono tô da, tiwi. <sup>2</sup>Duréhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ãwaihu'u za'ra zé hã tô sena na 're ãhãimana mono na ma tô da te 're waihu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã õhõ si te te 're 'madã'ã za'ra mono õ wa, duré ãsarina si 're nomro wẽ mono õ wa, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãsarina te te 're hã za'ra. <sup>3</sup>Ãne wa, te te 're ãwa'anho'reptui mono zéb zõ, ãwẽ uptabi zõ, wa te sõ 're rob'ruiwapari za'ra mono õ nherẽ, e ãsimihãzé wi, wa za wasi'uihã na 're wawairébé. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwa'anho'reptui mono zé wasu'u na ma tô Wanhib'apito hã dama rowasu'u 'rata, si'uihã na. ãmreme wapari'wa norĩ hã ma tô duré ãne na wama ãma rowasu'u za'ra, tô sena danho'reptuzém na wa te ãma 're ãsaze za'ra mono zéb da hã. <sup>4</sup>'Re ãhãimana u'ãsi mono zama, ma tô te te 're wa'apawapto, te te 're ãda'anho'reptui mono zé wasu'u hã, tô sena na 're ãhãimana mono na wa te wasina ãma 're waihu'u pese za'ra mono da oto. Tiwaihu'u pese na marĩ ãwẽ hã dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wẽ, ãma 're ãdatob'uzu za'ra mono zé hã, taha zarina tô sena, wa te ãma 're ãwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, te te 're ãda'anho'reptui mono zé wasu'u hã. Ma tô duré Tipẽ'èzani ma pisutu, romhuri hã ãsazei'wai mono bã te te sima 're ãawẽ mono zéb zarina, te te tãma 're apisutu mono da, ãma 're ãsipawapto za'ra mono zéb da hã. Taha zarina, wasi'uihã na tô sena, wa te ãma 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tô duré te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

### *Zezu Cristu hã Danho'reptui'wai wasu'u*

<sup>5</sup>Za 're ãdahãimana téb za'ra mono na, wa tô aima ãma rowasu'u pari za'ra wa'wa. E taha wa, te za hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ta norĩ hã pire na te te 're da'madã'ã za'ra mono da, za 're ãdahãimana téb za'ra mono ãma hã. Mare di. Ta norĩ hã danhib'apito da, te te pisutu za'ra õ di. <sup>6</sup>Tazahã duréhã ni'wa hã ma tô ãne na ãbaihã na ãma rob'ui'ééré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te te ãrowasu'uzém na hã:

“'Re ãhãimana u'ãsi mono, e dahãimana pire na aima 're dahãimana za'ra mono bã, te da'ãma 're aipo're pu'u u'ãsi mo. E niha da, te bété da'ãma 're aiwamri u'ãsi mo, a'u wẽ na si 're dahãimana za'ra mono nherẽ.

<sup>7</sup>Ma tô aré dama ãpisu, hãiwa ãma aima romhuri'wa norĩ zapari, dawapu na 're dahãimana za'ra mono da a'ã. Tazahã, ma tô oto dama ãpisu, dapire na oto 're dahãimana za'ra mono da, ãwẽ na si.

<sup>8</sup>Ma tô duré dama ãpisu oto, uburé marĩ hã niwapsi da te 're 'madã'ã za'ra mono da, dapire na.”

Ãne na ma tô duréhã dawasu'u na rob'ui'ééré, ni'wa hã.

'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô oto dama pisutu, niwapsi uburé marĩ hã da te 're i'madâ'â za'ra mono zéb da hã, dapire na. Marĩ hã taré 're 'mai'hâimana mono ô di za, da te 're i'madâ'â za'ra mono ô na hã. Tane nherê, zahadu uburé marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono ô di, ti'a 're dahâimana za'ra mono ré hã. <sup>9</sup> Zezusi 're ïmorízép si wa tô wa te 're waihu'u pese za'ra. Ta hã ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono hã pisutu, ti'ai âma 're hâimana mono ré hã, hâiwa âma tâma ïromhuri'wa norĩ ma, wapu na a'â 're hâimana mono da, dasine. Zezusi hã dazada dâ'â da si, ma tô pisutu 'Re ihâimana u'âsi mono hã, da'âma 're pê'êzé mono wa, da'âma 're ïsiwãrĩ mono zéb da hã. Ma tô duré pisutu ti'ra hã, pire na dama 're hâimana u'âsi mono da oto, dazada ïdâ'â zarina, te te ïrobzépata na te te sina tâma uwaimrami wa, Timama ma hã. <sup>10</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô uburé te te ro'apoto. Taha ma si te uburé marĩ hã tâma 're hâimana. Ta hã tô ïbâ, ma ti'ra hã pisutu Zezusi hã, dazada dâ'â wa, te te robzépata da a'â, taha zarina te te 're da'anho'reptui mono da, te te sina uwaimrami da, 'Re ihâimana u'âsi mono te te tâma ïpisutuzéb zarina. Da'ahâ na hâiwa âma rowê uptabi na ï'rata 're danomro u'âsi mono da, ma tô âne da hã tâma pisutu, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

<sup>11</sup> Zezusi hã Timama nhib'a'uwê norĩ pisutu'wa, duré ïsib'a'uwê da, Zezusi te te 're ïpisutu za'ra mono norĩ hã misire ïmama za'ra hã tô ôhõ si. Taha wa, Zezusi hã âma 're sisé mono ô di, ta norĩ hã tisisânawã na za te te 're ï'anhisi mono da hã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã misire ïmama za'ra wa, simisutu. Te za tô tisisânawã na te te 're anhisi, Zezusi hã. <sup>12</sup> Duréihã 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'éré, Zezusi hã Timama ma, za te te tâma ïrowasu'uzém na hã:

“Ïsisanawã norĩ ma, wa za te tâma 're aiwasu'u wê za'ra.

Siré 're si'rã'õtô mono ré, wa za ai'âma 're ïwata u'âsi, ïsõ'a za'ra.”

<sup>13</sup> Ma tô duré ni'wa hã âne na âma rob'ui'éré, Zezusihi mreme wasu'u na hã:

“Ïzama wa za te ïsina 're umnhasi pese u'âsi, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.”

Duréihã âne, Zezusihi mreme wasu'u amo na da te âma ïrob'ui'érézê hã, ïsazei'wa norĩ âma hã:

“Âhãta wa hã wa oto 're ihâimana, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra na oto tâma 're ihâimana za'ra mono norĩ siré, ô hã te te ïma 're ï'apisutu mono norĩ siré.”

Âne duréihã Zezusihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã.

<sup>14</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra ne, tâma 're ihâimana za'ra mono norĩ hã te a'uwê hâiba na 're hâimana za'ra, nhi ré, duré waprui ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dasiré si'a'uwê, a'uwê hâiba na a'â 're morĩ da. Tidâ'ázém na Wa'uburé nhiptede hã te te tiwi prub da, ma tô a'uwê hâiba na podò, Wa'uburé nhimiromhuri ma, dadâ'ázé ma, marĩ zô dasipibuma 're danhopré tô mono da oto. <sup>15</sup> Ni'wam norĩ hã te tô Wa'uburé nhimiromhuri zarina, pahi u'âsi 're hâimana za'ra, tidâ'ázé ma hã, ïwada'uri zarina si pawa'âbâ âna te te dama 're ïromhuri za'ra mono hã tinhib'apito nhimiwada'uri na si sina hâtâ'â u'âsi 're ihâimana za'ra mono ne. Ta norĩ hã tidâ'ázé ma, pahi âna oto 're hâimana za'ra mono da, ma tô sada tidâ'â za'ra, Zezusi hã. <sup>16</sup> E hâiwa âma romhuri'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ma tô we ti'ai u mo Zezusi hã, dawazari si'a'uwê da. Mare di. Abra'ãhã nhihudu mono bâ te te 're ïpawaptob za'ra mono da si, ma tô wei mo. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norĩ hã. <sup>17</sup> Taha wa, tisisânawã norĩ me, aiwa uptabi a'â 're hâimana



mono da, ma tō si'a'uwē Zezusi hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi ne 're hâimana mono da, sasedoti ĩpire uptabi ne, tâma umnhasi na te te tâma 're romhuri mono da, da'âma pê'êzé uptabi sina. Taha da, ma tō si'a'uwē tō, taha zarina dawasédé hā te te oto dama 're apari mono da. Ta hā dasiré si'a'uwē ō 'wa'âhā, âne hā te te aré sina uwaimrami waihu'u ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hā. <sup>18</sup> Zezusi hā ma tō robzépata za'êté tō, ti'ab ré. Duré Wa'uburé hā ma tō aré pibu, tiwasédé hā te te 'manharĩ da. Tane nherē, te te ĩwapari ō zarina, tiwasédé hā te te 'manharĩ ō di. Taha wa, Wa'uburé hā te te oto 're wapibu za'ra mono wamhā, tō ō hā te za te te 're wa'apawapto, ĩsine wawasédé hā wa te 're 'manharĩ za'ra mono âna, wanhiptete sina ōhō âma si 're wanomro mono da, Zezusi hā si.

### 3

#### *Mozésihi wasu'u, Cristuhu wasu'u me*

<sup>1</sup> ĩsisânawā norĩ, a norĩ wa'aba zama ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto 're anomro aba mono da, hâiwa âma ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za Zezusi hā âma si 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ti'ai u, we te te ĩsatōrĩ na, duré dama ĩsadowa wasu'u'wa na. Ta hā sasedoti ĩpire uptabi na te wa'âma te te 're romhuri u'âsi, ĩwasu'uwē na wa te 're ĩsaze za'ra mono zém na te te 're wa'apawapto mono da. <sup>2</sup> Ta hā ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tâma 're romhuri wē u'âsi, te te tâma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si. Tane aiwa, duréihā Mozési hā ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwē norĩ ma, umnhasi sina te te tâma 're romhuri wē u'âsi za'ra. <sup>3</sup> Ni'wa hā simiromhuri wē na te te sima 'ri wamhā, te za âma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimiromhuri wē na hā. E tawamhā 'ri na si te za âma tatob'uzu za'ra ni. Mare di. Taha nhĩpai u, te za 'ri 'manharĩ'wai âma zama tatob'uzu za'ra ni. Tane duré, Mozési hā dama pire na 're hâimana mono nherē, taha hâimanazém nhĩpai u hā, Zezusi hā si dama pire uptabi di. <sup>4</sup> Ti'ai âma uburé 'ri hā danhib'rata na rob'manharĩ hā si'uihā na 're si'manharĩ za'ra mono ō di. Taha wa, te 'ri'wa norĩ hā 'ri nhĩpai u, pire na 're hâimana za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ma tō uburé marĩ hā te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te uburé marĩ nhĩpai u, pire uptabi na 're hâimana u'âsi ta hā siwaprosi. <sup>5</sup> Mozési hā ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tâma 're romhuri wē u'âsi, ĩsib'a'uwē te te tâma 're ĩpawapto za'ra mono zém na hā. Marĩ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā za ti'ab ré te te dama 're ĩ'arowaihu'u mono zém na, ma tō ĩsib'a'uwē ma te te 're rowaihu'u sirōmo za'ra, Mozési hā. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa na si, te ta hā 're hâimana. <sup>6</sup> Tane nherē, te Cristuhu si tâma umnhasi na uburé ĩsib'a'uwē norĩ hā te te tâma 're 'madâ'â pese za'ra, pire uptabi na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hā. Wa norĩ hā Cristuhu âma si 're wanomro mono wa, da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherē, wapahi âna wanhiptete sina âma 're wanomro mono wamhā, wa za tō ĩsib'a'uwē na tâma 're wahâimana u'âsi za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ĩwē si, za te te wama ĩpisutu za'ra zéb zô, wama umnhasi sina sô 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono zéb zarina, tiwi 're wasipizari za'ra mono ō wamhā, tawapsi wa za tō ĩsib'a'uwē na tâma 're wahâimana u'âsi za'ra.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwē norĩ 're ĩwa'utu za'ra mono zé wasu'u*

<sup>7-8</sup> Duréihā ni'wa hā ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani zadawa para, âne na âma rob'ui'ére:

“Á bātâ na, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aih'i'rata norĩ wa'wa hã ma tô âne na hã po're âna sada tihâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono da. Ta norĩ hã a'ubuni wi 're nomro ré, nimahã bātâ na ma tô tiwasédé hã 'manharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sina pibu za'ra da, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra ô zô pé, âma ìwa'a su'u za'ra ô na hã.”

Âne ma tô ni'wa hã âma rob'ui'ééré.

<sup>9</sup> Âne duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã: “Aih'i'rata norĩ hã ma tô siwi ìpibu, âma ìwa'a su'u za'ra ô zarina, niha te tãma rob'manharĩ za'ra ô zô pé, te te sina ìpibu za'ra da. 40 na âma wahub za'ra ré, marĩ ìwě na si te 're pawaptob u'âsi za'ra mono nherě, ma tô siwi ìwě'ô, aih'i'rata norĩ wa'wa hã.

<sup>10</sup> Taha wa, wa tô ta norĩ hã oto ìsiwi wě'ô pese za'ra. Taha wa, wa tô âne ìsima tinha: “Ta norĩ hã ìzô si 're sôpré mono ô di oto. Ìnhimiroti zarina si 're ìhâimana za'ra mono da hã, te te sima 're wě za'ra mono ô di duré.’ Âne ta norĩ âma te ìsima ìrotizé hã.

<sup>11</sup> Taha wa, te oto ìsiwi ìwě'ô za'ra zéb zarina, wa tô ìmreme pire na ta norĩ âma tinha, âne: “Tô sena, ta norĩ hã nimahã na hã dame sisisi ô di za, ti'ai wě u hã, ìwa 're ìwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tãma ìpisutu za'ra zéb u hã.’ ”

Âne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré siro hã.

<sup>12</sup> Ìsisânawã norĩ, rãwi te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asimirosa'rata wasété aba zarina, asiwi 're wě'ô za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tô da, ì'rata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, dapisutu'wai wi hã. <sup>13</sup> Awě sidãpãsi te za duré asimiroti na 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, aipě'ě toi u'âsi Cristuhu âma si 're anomro wě wa'aba mono da, asiptete sina. Satanasih'i nhimiroti wasédé hã wě newa, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're wě'ô za'ra wa'aba mono wa, ai'rã tete na tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da, te za tô 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, rowě na wasiré 're wahâimana za'ra mono ré, ti'ai âma. <sup>14</sup> Wa norĩ hã Zezusi, wa te 're ìsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wa tô wa te 're umnhasi za'ěté za'ra. Ta hawim haré, 're ìwadã'ã za'ra mono zéb u, wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono wamhã, tawapsi wa za Zezusih'i siré 're wahâimana u'âsi za'ra, ìsine dama wapire na wa te 're da'madã'ã u'âsi za'ra mono da.

<sup>15</sup> Duréihã ni'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pě'ězani zadawa para, te te âma ìrob'ui'ééré na wa za âma aima sahu za'ra wa'wa, âma aipo're si'âri za'ra wa'aba tô da:

“Á bātâ na, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aih'i'rata norĩ hã ma tô âne na hã po're âna sada tihâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono da hã.”

Âne duréihã âma rob'ui'ééré, ìbaihã na hã.

<sup>16</sup> E 'wam norĩ hã ma tô bété 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã te te wapari za'ra nherě, siwi wě'ô pese za'ra. E 'wam norĩ hã te bété wasu'u, âne na âma ìrob'ui'ééré hã. Mozési hã 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pese na, Ezitu hawi te te ìsimroi mono norĩ, te wasu'u za'ra. Ma'ãpé âma asipo're pu'u za'ra wa'aba a'ã, asi'uihã na. <sup>17</sup> Duré, e 'wam norĩ hã ma tô bété 'Re ìhâimana u'âsi mono hã siwi wě'ô pese za'ra, Mozési hã Ezitu hawi

te te dazani za'ra pari, 40 na da'āma wahub ré, a'ubuni wi 're danomro mono ré hā. Tô õ norĩ hā tiwasédé te te i'manharĩ za'ra norĩ hā ma tô siwi wē'õ pese za'ra. Tiwasédé hā te te i'manharĩ za'ra zéb zarina, ma tô a'ubuni wi ai'utõ, ta norĩ hā. Ma'āpé ta norĩ wasu'u na asipo're pu'u za'ra wa'aba duré, waihu'u za'ra wa'aba da. <sup>18</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono hā ma tô ta norĩ āma timreme pire na rowaihu'u sirõmo za'ra, āne: "Ta norĩ hā nimahā na hā sisisi õ di za, ti'ai wē u hā, iwa 're iwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tāma ipisutu za'ra zéb u hā." Āne ma tô ta norĩ āma waihu'u siro, 'Re ihâimana u'âsi mono hā, duréihā a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi iwē'õ za'ra zéb zarina, po're'õ u'âsi tiwi 're ihâimana za'ra mono norĩ āma hā. <sup>19</sup> Tawamhā e marĩ, wa za wa norĩ hā āma waihu'u za'ra ni, ta norĩ wasu'u na hā. Ta norĩ hā 'Re ihâimana u'âsi mono si te te 're saze za'ra mono õ wa, sisisi õ di, ti'ai wē u hā, iwa 're wa'utu za'ra mono da, te te aré tāma ipisutu za'ra zéb u hā. Taha wa, a norĩ wa'wa hā ta norĩ ne aiwasédé hā 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti si 're i'madâ'â za'ra wa'aba mono õ na hā.

#### 4

<sup>1</sup> Duréihā wahi'rata norĩ ma, te te ropisutu za'ra wamhā, e ta norĩ ma si ma tô rowē hā tāma pisutu za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono hā. Mare di. Wa norĩ ma zama ma tô wama pisutu za'ra oto, 're idawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da oto, rowē uptabi na. Taha wa, 'rāwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ihâimana u'âsi mono te te wama iropisutu za'ra zé hā asiwi 're simini za'ra wa'aba mono tō da, duréihā wahi'rata norĩ hā te te isimini za'ra ne. <sup>2</sup> Ta norĩ hā 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiropisutu wē hā te te wapari za'ra nherē, te te sina uwaimrami za'ra õ di, te te āma saze za'ra õ wa. Tane duré, wa norĩ zama wa tô 'Re ihâimana u'âsi mono wasu'uwē hā wa te 're wapari za'ra. Tane aiwa isimiropisutu wē na wa te 're saze za'ra mono õ wamhā, wa norĩ zama wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, te te wama iropisutu za'ra zé hā, 're idawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da hā oto, rowē uptabi na hā. <sup>3</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono, wa te wasina 're i'umhâsi za'ra mono norĩ si, wa za tô wasina wa te 're uwaimrami za'ra, 're idawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowē uptabi na oto āma 're iwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hā, te te wama iropisutu za'ra zém na hā. 'Re ihâimana u'âsi mono te te sina 're i'umhâsi za'ra mono õ norĩ si te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, rowē hā. Duréihā ni'wa hā ma tô āne na āma rob'ui'éré, 'Re ihâimana u'âsi mono mreme na, wahi'rata norĩ āma hā:

"Te isiwĩ iwē'õ za'ra zéb zarina, wa tô imreme pire na ta norĩ āma tinha, āne: 'Tô sena, niwamhā dame sisisi õ di za, ti'ai wē u hā, 're idawa'utu za'ra mono ne, aré iwa 're hâimana za'ra mono da, te tāma ipisutu za'ra zéb u hā.' "

Āne duréihā 'Re ihâimana u'âsi mono mreme wasu'u na rob'ui'éré hā.

E tawamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono hā zahadu te te tāma pisutu za'ra õ wa, te te sina uwaimrami za'ra õ di, wahi'rata norĩ hā. Mare di. Taha wab õ di. Ropoto na'rata hawimhā ma tô uburé marĩ hā te te sima apisutu sirõmo, marĩ hā te te dama āma 're i'ab'manharĩ mono zéb da hā. <sup>4</sup> Duréihā 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ma tô ni'wa hā āne na āma rob'ui'éré, te te ro'apoto mono pari, āma i'awézém na hā, āne:

"'Re ihâimana u'âsi mono hā zahadu 6 na bādā hā āma morĩ ré, ma tô te te ro'apoto. Taha pari, āma awē wamhā, te oto wa'udu, romhuri āna."

<sup>5</sup> Āne tō ōhō wasu'u hā, duréihā wahi'rata norī āma ni'wa te te āma ĩrob'ui'érézé hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me na hā:

“Tō sena niwamhā dame sisisi ō di za, ti'ai wē u hā, 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, aré ĩwa 're hāimana za'ra mono da, te tāma ĩpisutu za'ra zéb u hā.”

<sup>6</sup> Duréihā ti'ai wē wa, 're ĩdanomro wē mono zé wasu'u wapari 'rata 'wa norī hā, ta norī hā 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, ĩwa 're hāimana za'ra mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩpisutu za'ra zé hā te te sina uwaimrami za'ra ō di, ĩsimiroti hā te te 're 'madâ'â za'ra mono ō wa, ta norī hā. E tawamhā ōhō haré ma tō dawī sizâ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, rowē uptabi na 're ĩdanomro u'āsi mono zé hā. Mare di. Si'utōrī waihu'u ō di, ta hā. Ni'wam norī hā te za tō rowē uptabi na 're ĩdahāimana za'ra mono zéb u 're sisisi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩpisutu za'ra zéb zarina. <sup>7</sup> E niha wa za tawamhā āne na sena na wa te āma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō bādâ hā tō sena na pisutu, 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, rowē uptabi na 're ĩdanomro mono zéb u 're ĩdanhisisi mono zéb da hā. Tawamhā, āne te te pisutu wamhā, “ā bātâ na” ma tō sisi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne na ma tō apito Dawi hā dama sadawa wasu'u, duréihā wahi'rata norī hā a'ubuni wi 're ĩnomro mono zém hawi, āma wahub ahâ za'ra parip si. Āne apito Dawi te te āma ĩrob'ui'érézém na te aima āma ĩrob'ui'éré pari za'ra wa'aba zé hā, āne:

“Ā bātâ na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me hā wapari za'ra wa'aba wamhā, aipo're si'āri 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za, ai'rā tete aba na.”

<sup>8</sup> Duréihā Zuzuwé hā ti'ai wē u te te ĩdanhimroi mono zé hā, e taha si, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, 're ĩdawa'utu za'ra mono zéb da, te te dama ĩpisutuzé hā, te wasu'u. Mare di. Taha si ō di. Taha si 'wa'âhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā niwamhā te te aré wasu'u zahu ō di āne hā, 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, rowē uptabi na 're ĩdanomro mono zé wasu'u hā. <sup>9</sup> 'Re ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, rowē uptabi na 're ĩdanomro mono zé hā, te tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī ma 're hāimana u'āsi, ōne u'â, duréihā ropoto na'rata hawi bādâ hā 6 na āma si'utōrī pari, bādâ misi na romhuri āna ĩwa'utu ne, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. <sup>10</sup> Ni'wam norī hā 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono ne, rowē uptabi na 're ĩdanomro mono zéb da hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩpisutuzém na te te sina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norī hā, 're siwasutu za'ra mono ō di za oto, taha na 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'awēsāmri mono zéb da hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā duréihā te te ro'apoto mono pari, romhuri te te ĩsazāri ne, 're siwasutu zahu za'ra mono ō di za oto, ta norī hā apâ. <sup>11</sup> Taha wa, rowē uptabi na 're ĩwanomro mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré u'āsi, āma 're wahāimana u'āsi za'ra mono da. Duréihā ĩzarazéhé nhihudu norī hā a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti te te siwi wē'ō pese za'ra wa, ta norī hā te te sina uwaimrami za'ra ō di, 're ĩdawa'utu u'āsi za'ra mono zé hā. Ta norī ne, wa te wasiwi 're simini tō za'ra mono da, wa za tō taha zô si wasima 're wanhopré u'āsi, ĩwē uptabi zô si. <sup>12</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā ĩhāiba ré ne, te tō wama 're hāimana u'āsi za'ra. Siptete uptabi di duré ĩmreme hā, uburē marī hā ĩsarina si te te dama āma 're ĩ'ab'manharī mono zéb da hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Sib'ézé 'wa si'uiwa ĩ'wa pese ne, te wama 're hāimana za'ra, ĩsadawa wasu'u hā. Sib'ézé ĩ'wa pese na te za romnhi hā da te 're nhizazari za'ra, ĩhi si da te 're urīrī za'ra mono da. Tane duré,

'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wamhã, 'râwi wapë'ë na wanhimirosa'rada ìwë hã duré ìwasédé hã wa za wa te âma 're waihu'u za'ra. <sup>13</sup> Uburé marî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, da te 're upsibi waihu'u za'ra mono ô di, te te 're ab'madâ'â tô mono da hã. Ai'uréwi ne, te uburé marî hã tâma 're hâimana, sô'awi. Taha ma si, wa za nimahã na hã wahâimanazém na tâma wasiwasu'u za'ra ni. Taha wa, wahi'rata norî ne, 're wahâimana za'ra mono ô di za, wa norî hã.

*ZeZusi hã sasedoti ìpire uptabi na te te da'âma 're ìromhuri mono zé wasu'u*

<sup>14</sup> Sasedoti ìpire uptabi na te tô ni'wa hã te te wa'âma 're romhuri u'âsi. Ta hã ZeZusi, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. Timama u ma tô mo hâiwa u, 'râwi te te tiwi 're rowaptêrê u'âsi mono da, wama za'ra. Taha wa, ZeZusi, wa te 're ìsaze za'ra mono zém na tô sena dama 're ìwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wa za tô ta hawim haré wanhiptete sina âma 're wahâimana u'âsi za'ra. <sup>15</sup> Tawamhã tô ô hã sasedoti ìpire uptabi na, te te wa'âma 're ìromhuri mono hã, e wahâimana nhib'uware na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa'âma 're siwamri mono ô di za, ta hã. Te za tô wa'âma 're siwamri u'âsi. E marî wa. Ta hã ma tô Wa'uburé hã te te 're pibu aré, tiwasédé hã te te 'manharî da, wawasédé hã wa te 're 'manharî za'ra mono da, te te 're ìwa'apibui u'âsi mono ne. Tane nherê, tiwasédé hã te te 'manharî ô uptabi di, ZeZusi hã. <sup>16</sup> Taha wa, wasina 're wahâtâ'â za'ra mono âna, wa za 'râwi wapë'ë 're 'Re ìhâimana u'âsi mono u 're wasihutu, da'âma 're siwârî mono da, te te 're ìda'ab'madâ'â u'âsi mono u hã. Wa'uburé te te 're wa'wapé za'ra mono ré, wa'âma 're siwamri mono da, duré wa'âma 're siwârî mono da, wa za âhã ré wapë'ë 're, ìtême 're wasihutu u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono u hã.

## 5

<sup>1</sup> Duréihã ma tô ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, tisiré sasedoti norî nhipai u, pire uptabi na te te 're romhuri za'ra mono da, tisiré zudezu norî âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Ta norî si ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã te te tâma 're sômri za'ra da'upana, âma 're ìwata za'ra mono zéb da hã. Danhimizama ma tô duré da'upana te te tâma 're simro, dawasédé hã te te dama âma 're ì'apari mono zéb da hã. <sup>2</sup> Ta norî hã sasedoti ìpire uptabi norî hã ma tô hâimana nhib'uware na 're hâimana za'ra, ti'ai âma dasiré 're hâimana za'ra mono wa, aiwa. Taha wa, ni'wam norî hã tiwasédé te te 're ì'manharî za'ra mono zém na 'râwi 're ìsiwaihu'u za'ra mono ô norî âma, ma tô sasedoti norî hã 're siwamri za'ra, sada 're sahi su'u za'ra mono âna. E marî wa. Ta norî hã aiwa tiwasété wi, 're hâimana nhiptete waihu'u za'ra mono ô wa, ma tô tisiré norî âma 're siwamri za'ra sasedoti norî hã, aiwa 're hâimana za'ra mono wa. <sup>3</sup> Duré ta norî hã da'udâna si, marî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te 're sômri za'ra mono ô di, dawasédé hã te te dama âma 're ì'apari mono zéb da hã. Si'udâna zama ma tô marî hã te te tâma 're sômri za'ra sasedoti norî hã, dasine tiwasédé hã te te 're 'manharî za'ra mono wa. <sup>4</sup> E tawamhã ma tô 'râwi ni'wam norî hã 're sipisutu za'ra, sasedoti ìpire uptabi na dama 're ìhâimana za'ra mono da hã. Mare di. Dasi'uihã na 're dasipisutu za'ra mono ô di, dapire da hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina si, ma tô sasedoti ìpire uptabi na hã 're hâimana za'ra. Duréihã Arâ hã sasedoti ìpire uptabi na tisiré norî ma, 're hâimana mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu ne, ma tô ta norî hã te te 're apisutu, tô ôhõ si dapisutu'wai wa.

<sup>5</sup> Tane duré, Cristu hã si'uihã na sipisutu õ di, sasedoti ïpire uptabi na dama 're ïhãimana mono da hã. 'Re ïhãimana u'ãsi mono si ma tã pisutu. Duréihã ma tã ni'wa hã ãne na ãma rob'ui'ére, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te ïrotizém na hã, ti'ra ma:

“A hã ï'ra te oto 're aihãimana mo. Taha wa, wa za ï'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihãimana mono da oto.”

<sup>6</sup> ãne duré, 'Re ïhãimana u'ãsi mono mreme na ãma ïrob'ui'ére amo hã, Cristuhu ãma hã:

“A hã sasedoti norĩ, dama 're ïhãimana za'ra mono ne, te za dama 're aihãimana u'ãsi mo, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ïhãimana mono ne hã.”

ãne duréihã 'Re ïhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ére hã, Cristuhu ãma hã.

<sup>7</sup> Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tã wawa sina Timama ma mre, mreme 'rãihã na, za te te ïrobzépatazém na te te pawaptob da. Tawamhã 'Re ïhãimana u'ãsi mono, Zezusihi mreme te te waparĩ wamhã, ma tã sima wẽ tã, te te pawaptob da. Zezusi hã uburé marĩ hã ïmama te te tãma ïpisutuzéb uwaibaba si, te te 're ab'manharĩ mono da, te te sima 're wẽ u'ãsi mono wa, ma tã ïmama hã sima wẽ, te te pawaptob da. 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te sima wẽ 'wa'ãhã, te aré tã tiwaihu'u pese na sã'reptu, dã'ã tã da. <sup>8</sup> Zezusi hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono 'ra, 're hãimana mono nherẽ, ma tã te te 're robzépata, ti'ai ãma 're morĩ ré hã. Taha zarina ma tã ãne hã si'ãma waihu'u: Ni'wam norĩ hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, taha zarina te za tã te te 're robzépata za'ra, ti'ab ré. ãne ma tã Zezusi hã si'ãma waihu'u. <sup>9</sup> Tawamhã Zezusi hã ti'ab ré, te te 're robzépata mono nherẽ, ïmama te te tãma ïwězéb zarina si te te 're ab'manharĩ mono wa, ma tã sina uwaimra, uburé ïsimiroti te te 're ï'madã'ã pese za'ra mono norĩ hã te te 're sã'reptu za'ra mono da, hãiwã ãma dã'ã ãna 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. <sup>10</sup> Duréihã 'Re ïhãimana u'ãsi mono, ma tã Zezusi hã pisutu, sasedoti ïpire uptabi na dama 're hãimana mono da, tãma dã'ãma romhuri'wa da, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ïhãimana mono ne, uburé ma, 're hãimana mono da.

*'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bã ïpire wasu'u*

<sup>11</sup> ãne na te duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tã aré ïsima wẽ. Tane nherẽ, pire di, te aima ãma ïwaihu'u za'ra wa'aba zéb dã hã. E marĩ wa. Aima rowasu'u hãtob za'ra wa'aba wa. <sup>12</sup> A norĩ wa'wa hã Cristu, 're ïsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém na ma tã ai'ãma tironomro pese za'ra wa'wa. ãhã wamhã, te aré oto ïsazei'wa norĩ ma, romnhoré'wa da, 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rowasu'u'wa da hã, ta norĩ ma. Tane nherẽ, te zahadu a norĩ wa'wa hã ïsazeté'wa ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mo. 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're ïwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã e aima waihu'u za'ra wa'aba ã bã, te za apã ïwasu'u na ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono õ wa, te za tinho'u na si 're saihuri. ïna norĩ hã ïsai uptabi hã te te tãma 're ai waihu'u za'ra mono õ di. Tane, a norĩ wa'aba ma, te za tã 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're ïwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zép si, da te aima 're wasu'u za'ra wa'wa apã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti ïpire hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're ïwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb dã hã, asi'uihã na hã.

13 Ai'uté norī ma, tãma waihu'u ō di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma ĩwē hã da te 're ĩ'manharī za'ra mono zéb da hã, duré tãma ĩwē'ō hã da te 're 'manharī za'ra mono tō da hã. Tane te duré a norī wa'wa hã zahadu ãne na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Ai'uté ne, te zahadu asimiza'rese'ō u'ãsi 're aihãimana za'ra wa'aba mo, aima waihu'u za'ra wa'aba ō wa. 14 ĩprédum norī si te tisai uptabi na hã 're saihuri. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti ĩpire hã tãma ĩwaihu'u pese za'ra norī si te za waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ĩwē si da te 're ĩ'manharī za'ra mono zé hã, duré tãma ĩwē'ō hã da te 're ĩ'manharī za'ra mono ō zé hã. Uburé marī hã ĩwē zō, duré ĩwasété zō, te te 're ĩpibu za'ra mono zéb zarina si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ta norī ma si waihu'u pese wa.

## 6

1 Taha wa, Cristuhu wasu'uwē na 're saze za'ra wa'aba mono da, duréihã da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na si asima ãma 're rosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mono ō di za oto. Taha nhipai u, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bâ ĩpire uptabi hã 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo Cristuhu wasu'uwē hã, aihãimana prédub sina ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bâ, duréihã da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na apã asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono ō di za oto. Taha na rowasu'u mono hã ma tō 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, dapē'ē 're, dadã'ã u'ãsi ne dawasédé, da te 're 'manharī za'ra mono pari, ta hawi 're ĩdasipizari za'ra mono zém na rowasu'u hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na rowasu'u hã. 2 Duré ã dawabzuri wasu'u na hã apã asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono ō di za oto. Ta hã ma tō 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. Rowahutu'wa norī hã, tinhib'rada hã da'rã nhisiwi te te 're ĩsa'ra mono zarina, romhuri da, te te 're ĩdapisutu za'ra mono wasu'u zama ma tō 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwē na 're saze za'ra wa'aba mono da, da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã. Tãibã duré, dahãiwa'utuzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono za te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, ĩsimirob'manharī pipa ãma za 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé wasu'u hã. ã norī wasu'u mono hã ma tō 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. 3 Taha wa, ã norī wasu'u nhipai u, wa za oto rotī ĩpire uptabi hã wa te 're waihu'u za'ra, wahãimana prédum na oto ãma 're wahãimana za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si.

4-6 Áté ni'wam norī hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã sena na te te 're waihu'u za'ra, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimirowa'a na si 're hãimana za'ra mono da oto. Áté dasa ĩse hã da te 're ĩtē'ē za'ra mono ne, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhoprubzé hã tē'ē za'ra, ta norī hã. Áté 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ēzani ré, te za duré ta norī hã dame 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreime hã te za duré áté waihu'u za'ra, ĩsei uptabi hã, si'uihã na. Áté te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzé hã ĩsiré 're hãimana u'ãsi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono wa, ãma 're ĩhãimana wē za'ra mono da hã. Áté ta norī hã Cristuhu nhimipawaptobzé hã te te waihu'u pari za'ra nherē, te za oto tiwi 're sipizari za'ra, apã. E tawamhã apã da te 're pizari waihu'u pese za'ra mono di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u hã. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, wedepo'õ nhonhĩ'rãmi na dã'ã da, da te dasiwi sasõmri wa, da te dasiwi ĩwē'ō pese za'ra ne, te za duré ta norī hã siwi wē'ō pese za'ra

oto, Cristu hã. Taha zarina, te za duré Cristuhu ãma da te 're wasété za'ra, Cristuhu wi apã 're sipizari za'ra mono wa, ta norĩ hã.

<sup>7</sup> Æne wa za oto ti'ai wasu'u na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, Ti'a hã wẽ wamhã, tã hã 're ta'a mono sidápasi, te za ãma 're ro'wanhipré wẽ za'ra, itede'wa norĩ ma. 'Re ti'ai 'ré su'u mono õ wa, te za ãma 're ro'wanhipré wẽ za'ra, ti'ai wẽ na hã. Æne wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwẽ hã tãma pisutu, ti'ai wẽ ma hã. <sup>8</sup> Tazahã, ro'wa si duré wab'ru zama, ãma 're poto za'ra mono wamhã, marĩ dai õ di, ti'a hã. Taha wa, áté te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã siwi wẽ'õ pese. Æne wamhã, unhama ro'o na te za uprosi, ti'a hã. Æne 're ìdahâimana za'ra mono zém na romnhimiré hã.

<sup>9</sup> Ìsisãnawã norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne na te aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'aba nherê, ai'ãma 're ìhâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di. Sena na wa tô oto ãma aiwaih'u za'ra wa'wa, marĩ ìwẽ si 're ìmanharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'asõ'reptu za'ra wa'aba mono zéb zarina. <sup>10</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ì'uwaibaba si te uburé marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ, te te dawi ãma 're a'upai mono ãna. Taha wa, tãma 're ìromhuri za'ra wa'aba mono zém na nimahã na hã ãma po're si'ãri õ di za. Ìsib'a'uwẽ norĩ hã tãma 're ìpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, duré tãma 're ìsawi pese za'ra wa'aba mono zém na hã, ãma po're si'ãri waih'u'õ di za. Te za tô ãma 're sipo're pu'u u'âsi, ta norĩ ãma hã. <sup>11</sup> Wa tô ìsima aiwẽ za'ra wa'wa, tô õhõ na si 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rob'rãsutu u, ìwẽ uptabi zõ 're asimipari za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. <sup>12</sup> Aiwa'a ãna õhõ ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô te ìsima 're aiwẽ za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã siptete sina, Cristu te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwẽ uptabi hã tãma sòmri za'ra, te te tãma ìropisutu za'ra zéb uwaibaba. Ta norĩ, 're ìhâimana za'ra mono ne, Cristu hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, wa tô te ìsima 're aiwẽ za'ra wa'wa.

*'Re ìhâimana u'âsi mono hã sena na te te dama ìropisutuzé wasu'u*

<sup>13</sup> Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ropisutu wamhã, tinhisi na ma tô tãma ropisutu, ni'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma ìsisi pire hã tãma 're hâimana mono õ wa, ìsisi na te te tãma ìropisutu da hã. <sup>14</sup> Æne ma tô Abra'ãhã ma ropisutu: "Ìwẽ uptabi hã wa za te aima 're anhomri u'âsi. Asihudu sidápasi, ahã uptabi na te za 're hâimana za'ra." Æne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã si'uilhã na tãma ropisutu, Abra'ãhã ma hã. <sup>15</sup> Tawamhã Abra'ã hã wahub ahã na te sõ 're simipari, simi'ë na. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ãma tãma uwaimra oto, te te tãma ìropisutuzém na hã. <sup>16</sup> Tane nherê, wa norĩ hã marĩ pire na wa te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, dama ìpire norĩ nhisi na, wa za wa te dama 're ropisutu za'ra, sena na da te ãma 're wazaze za'ra mono da, duré da te ãma 're wawawã za'ra mono tô da. <sup>17</sup> Tane hã ma tô duré 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhisi pire na tãma ãma ropisutu za'ra, tinhib'a'uwẽ norĩ ma hã, tinhimirosa'rata na tô sena te te ãma 're ìsaprĩ mono õ na, ta norĩ hã te te ãma 're sazei pese za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma ìropisutu za'ra zéb zarina, ìwẽ hã za te te sima 're ìwaibu mono norĩ hã. <sup>18</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipse õ uptabi di. Taha wa, te te dama ìropisutuzé hã te te ãma saprĩ waih'u'õ di. Tinhisi pire na te te dama ìropisutuzé hã te te ãma saprĩ waih'u'õ di duré. Taha wa, wa



norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, wa'âma 're sisapri za'ra mono da, ìtême 're ìwasisa' rei mono norĩ hã wa za oto wato sina 're wahâimana za'ra, ìwẽ uptabi zô wasina 're ìwanhimipari u'âsi za'ra mono zé hã, wanhiptete sina wa te wasima 're tété u'âsi za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama ìpisutu za'ra zé hã. <sup>19</sup> Uba're tétézé hã âi ba da te mei wanhã, te za tété uba're hã, wara tó da. Tane duré, ìwẽ uptabi zô wasina 're ìwanhimipari u'âsi za'ra mono hã. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wanhã, wanhiptete u'âsi wa za âma 're wanomro, wapê'ê na wa te âma 're wawã za'ra mono âna. Zezusi hã wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono hã sô 're ìwanhimipari za'ra mono hã ma tô âzé 'ri para u, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa u, hâiwa âma hã. Zazahã ìhâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba ma tô âzé, 'ri 're wa'wa ìwẽ uptabi u, 'Re ìhâimana u'âsi mono, dazô 're ìsâmra mono zéb u hã. <sup>20</sup> Zezusi hã wa'udâna ma tô tamomo âzé, wawana za'ra. Ta hã te oto sasedoti ìpire uptabi na dama 're hâimana u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa na. Duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ìhâimana mono ne, te oto Zezusi hã pire uptabi na dama 're hâimana u'âsi.

## 7

### *Metizédétihi wasu'u*

<sup>1</sup> Ta hã Metizédéti hã Sarê na 'ri nho'ômo nhisi âma danhib'apito, ma tô dama 're hâimana. Sasedoti na te duré dama 're hâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa na. Danhipai u dama pire uptabi na 're ìhâimana mono ma, romhuri'wa na te 're hâimana. Duréihã Abra'ã norĩ hã, danhib'apito norĩ, maparane si'uiwa na te te âma ai'uté za'ra pari, apã si'aba'reí ré, ma tô sôpêté Metizédéti hã, Abra'ã hã. Taha wa, ma tô mre me pire na Metizédéti hã âma mre, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, marĩ hã ìwẽ si te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. <sup>2</sup> Tawanhã Abra'ã norĩ hã te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te ì'wasari hã ma tô po'o, Abra'ã hã. Tinhiptômo hi bâ ma tô te te po'o. Te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisô, Metizédétihi ma. Metizédétihi nhisi hã: “Danhib'apito, sena na si da'madã'â'wa” te wasu'u. Duré ìwaptêrêzéb amo hã “Sarê âma danhib'apito”, ìwaptêrêzéb amo hã. Sarê hã “rowê” te wasu'u. Taha zarina, Sarê âma danhib'apito na ìwaptêrêzéb hã, “Danhib'apito, dama rowê nhomri'wa” te wasu'u. <sup>3</sup> Taha mama nhisi ui'éré hã hâimana ô di, ìbaihã na hã, ìna nhisi me hã. Ìhi'rata norĩ nhisi ui'éré zama, hâimana ô di duré. ìwaptã'ázém na âma ìrob'ui'éré hã hâimana ô di duré, ìdã'ázém na ìrob'ui'éré na zama. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra ne, te pire na dama 're hâimana u'âsi ta hã, Wanhib'apito ne, sasedoti na da'âma romhuri'wa 're hâimana u'âsi mono wa.

<sup>4</sup> Metizédéti hã dama pire uptabi di. Ma'ápê âne na âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. Abra'ã hã wahi'rata uptabi hã ma tô danhibro hã Metizédétihi ma po'o, pire na dama 're hâimana mono wa, ta hã. Te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te apã siré ì'wasari hã tinhiptômo hi bâ ma te te po'o, Abra'ã hã. Taha pari, misi ma tâma tisô, Metizédétihi ma hã. <sup>5</sup> Réwihì nhihudu norĩ hã sasedoti na dama 're ìhâimana za'ra mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'éré zarina, te za danhibro hã te te dawì 're waibu, tisiré a'uwê norĩ wi, tô Izarazéhé nhihudu norĩ wi. Danhibro hã danhiptômo hi bâ da te 're po'o za'ra mono parip si, misi te za da te tâma 're sômri za'ra, Réwihì nhihudu norĩ ma hã. Abra'ãhã nhihudu si, siré 're hâimana za'ra mono nherê, te za te te tâma

're sômri za'ra, Réwihî nhihudu norĩ ma hã. <sup>6</sup> Tawamhã, Metizédéti hã Réwihî nhihudu, 're hãimana mono õ nherê, ma tô Abra'ã hã danhibro hã tâma tisõ. Tinhiptõmo hi bâ te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisõ. Tawamhã Metizédéti hã mreme pire na ma tô âma mre, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, ïwê uptabi hã te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. Taha ma, ma tô 'Re ïhãimana u'âsi mono hã tâma ropisutu, duréihã. <sup>7</sup> 'Re ïhãimana u'âsi mono hã ïwê hã te te dama 're apisutu mono da, ni'wa hã da'âma mreme wamhã, ta hã pire na dama 're ïhãimana mono. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za âne na âma waihu'u za'ra ni, Metizédéti hã Abra'ãhã ma, pire na 're ïhãimana mono zém na hã. <sup>8</sup> Réwihî nhihudu norĩ hã, sasedoti na da'âma romhuri'wa norĩ hã te za tô te te dawî 're waibu danhibro hã, danhoprubzé da te tâma 're ïpo'o za'ra mono hã. Tane nherê, te za uburé ta norĩ hã 're dá'ã za'ra, Réwihî nhihudu norĩ hã. Metizédétihi si, dá'ã âna wama 're ïhãimana mono ne, te wama 're hãimana sasedoti na hã, ïdã'ázém na âma ïrob'ui'ééré hã âma hãimana õ wa, ïbaihã na hã. <sup>9-10</sup> Réwi hã uburé sasedoti norĩ hi'rada te 're hãimana, uburé da'âma romhuri'wa norĩ hi'rada, danhoprubzé te te dawî 're ïwaibui mono norĩ hi'rada. Metizédéti hã Abra'ã te te sôpêtê wamhã, Réwi hã zahadu poto õ di. Tane nherê, te Abra'ãhã hãiba 're tihãiba, tihî'rata hãiba 're. Taha wa, Abra'ã hã danhibro, Metizédétihi ma te te po'o wamhã, taha nhipai u ma duré Réwi hã tâma po'o, Abra'ãhã hãiba 're, hãimana wa. Tawamhã Metizédéti hã Réwihî ma zama pire na 're ïhãimana mono zé, te wasu'u, ã hã.

<sup>11</sup> Duréihã 'Re ïhãimana u'âsi mono hã âma 're dahãimana wê za'ra mono da, tinhimiroti te te dama 're anhomri mono wamhã, ma tô duré sasedoti norĩ te te da'âma 're ïromhuri za'ra mono zéb da hã, te te dama 're awaihu'u. Sasedoti norĩ hã Réwihî nhihudu norĩ hã tinhimiromhuri na 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, te te âma 're uwaimrami uptabi za'ra mono 'wa'ãhã, taha zarina te aré 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri, dawasédé hã taha zarina te te da'âma 're ab'madã'ã mono õ wa aré. Tane nherê, ta norĩ hã tinhimiromhuri na te te âma 're uwaimrami uptabi za'ra mono õ di, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, sasedoti ïhãiba amo hã Réwihî nhihudu norĩ nhibrob're ïsébré hã te oto dama 're hãimana, Réwihî nhihudu 're hãimana mono õ nherê, duré Arãhã nhihudu hã 're hãimana mono õ nherê. Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ïhãimana mono ne, te ta hã dama pire uptabi na 're hãimana oto. <sup>12</sup> Duréihã sasedoti norĩ hã 'Re ïhãimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ hã tinhimiromhuri na te te tâma âma 're uwaimrami uptabi za'ra mono õ wa, ta norĩ nhibrob're sasedoti ïhãiba amo hã ma tô duré ázé. Sébré wamhã, ma tô duré 'Re ïhãimana u'âsi mono hã tinhimiroti té hã ïsu dama tisõ, sasedoti norĩ hãimanazém na ïsimiroti 'rata na Mozési te te âma ïrob'ui'ééré nhowa're're. <sup>13</sup> Ta hã sasedoti ïhãiba amo hã danhowa're're ïsébré té hã, Wanhib'apito, te wasu'u. Ta hã Réwihî nhihudu 're hãimana mono õ di. Izarazéhé 'ra hãiba amo nhihudu te 're hãimana. Niwamhã ni'wa hã ïsire Izarazéhé 'ra hãiba amo nhihudu hã sasedoti na dama 're hãimana mono õ di, ïsine da hã. Mare uptabi di. <sup>14</sup> Wanhib'apito hã Zudaha nhihudu, te 're hãimana. Âne hã dama waihu'u pese uptabi di, ïwasu'u na hã. Mozési hã, Zudaha nhihudu norĩ âma te te dama âma rowasu'u õ di, sasedoti na te te da'âma 're ï'mairomhuri mono da hã.

*Sasedoti aimawi hã Metizédétihi ne, dama 're ïhãimana mono zé wasu'u*

<sup>15</sup> ãhã wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di oto. E marĩ wa. Sasedoti ïhãiba amo hã oto danhowa're're wama sébré za'ra wa, Metizédéti

hã sasedoti na dama 're ãhâimana mono ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri uptabi 'wa da hã oto. <sup>16</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ãrob'ui'ééré zarina, ma tô Réwihî nhihudu norĩ si, sasedoti na dama 're hâimana za'ra. E tawamhã Wanhib'apito hã Réwihî nhihudu 're hâimana mono wa, ma tô âzé, sasedoti na dama 're hâimana mono da. Mare di. Ta hã Réwihî nhihudu 're hâimana mono ô di. E marĩ zarina, ma te âzé, tawamhã. Ta hã si'utõrĩ waihu'u ô wa, ma tô âzé, sasedoti na dama 're hâimana u'âsi mono da. Nimahã na hã si'utõrĩ waihu'u ô di za tô, siptete uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa. <sup>17</sup> Duréihã, ma tô ni'wa hã ãbaihã na âma rob'ui'ééré ãwasu'u na hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, ti'ra ma te te ãrotizém na hã, âne:

“A hã, sasedoti norĩ, dama 're ãhâimana za'ra mono ne, te za sasedoti na dama 're aihâimana u'âsi mo, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ãhâimana mono ne.”

<sup>18-19</sup> ãne wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ãrob'ui'ééré hã pire na dama 're hâimana mono ô di oto. E marĩ wa. Marĩ dai ô wa, te te âma 're ãda'anho'reptui mono zéb da hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, da te dasina tâma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô wa, taha na te te sima da'âma 're aroti mono ô di, dawasédé hã te te oto da'âma 're ã'ab'madá'â mono ô zéb da hã, duré taha zarina te te 're ãda'awêsãmri mono da hã. Taha wa, aimawi hã ãwé uptabi hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wama pisutu za'ra oto, sô 're ãwanhimipari za'ra mono zéb da hã: Cristuhu si te oto sasedoti na pire uptabi na dama 're ãhâimana. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wa za ãtême 're wasihutu wap'ê 're 'rãwi, 'Re ãhâimana u'âsi mono u hã.

<sup>20-21</sup> Duréihã sasedoti norĩ hã da'âma romhuri'wa da, 're sisisi mono wamhã, tinhisi na mreme pire na te te tâma 're ropisutu za'ra mono ô di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Tazahã, Zezusi hã dama sisasedoti da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te oto pisutu wamhã, mreme pire na ma tô tâma ropisutu, âne:

“Wa hã Danhib'apito uptabi, ãmreme ãpire na wa za oto aima ropisutu, âne: ‘A hã sasedoti na te za dama 're aihâimana u'âsi mo. Niwamhã te dawî aiwazere ô di za, ta hawimhã.’ ãne wa aima ropisutu. ãnhimiropisutu na te aima ãma ãsaprĩ da hã, mare uptabi di za.”

ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã timreme ãpire na tâma ropisutu siro, ti'ra ma, Zezusihi ma hã.

<sup>22</sup> ãne na Zezusihi ma, timreme ãpire na te te tâma ropisutu wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãropisutuzép té ãwé uptabi hã te wasu'u. Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãropisutuzém nhipai u ãwé uptabi hã, te wasu'u.

<sup>23</sup> Duréihã sasedoti norĩ hã ahã uptabi na ma tô sisõwa're're te te da'âma 're romhuri za'ra, 're si'utõrĩ mono sidãpãsi. <sup>24</sup> Tazahã, Zezusi hã nimahã na tidã'ã na te te sahu ô di za. Õne u'ã te za 're hâimana u'âsi. Taha wa, sasedoti na te za tô dama 're hâimana u'âsi oto, watobro waihu'u ãna dawî. <sup>25</sup> Taha wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di ta hã, da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono zéb zarina, 'rãwi dap'ê 're ãtême 're ãdashutu mono norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono u hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'âma 're mreme mono da, dama 're hâimana u'âsi mono wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di, ta hã oto.

<sup>26</sup> Taha wa, te oto õhõ si sasedoti ãpire uptabi na hã wama 're hâimana za'ra, Timama ma, te te wa'âma 're romhuri mono da. Taha si te 're timorĩ wé uptabi. Õhõ si ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're wêsãmri, marĩ

te te 're ab'manharĩ wasété mono õ wa. Taha wa, ïwasédé hã sena na da te âma 're sa'ra waihu'u za'ra mono õ di. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma pisutu, ti'ai âma dawasété na 're ïdanomro mono norĩ nhiti 're sãmra mono da oto, hãiwa âma danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana u'âsi mono da. <sup>27</sup> Duréihã sasedoti norĩ 're ïhâimana za'ra mono ne, 're hâimana mono õ di, Zezusi hã. Ta norĩ hã awê sidâpâsi te za tinhoprubzé hã si'udâna te te tâma 're sômri 'rata za'ra 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, tiwasété parizéb da hã. Taha pari, te za duré da'udâna zama danhoprubzé hã te te tâma 're sômri za'ra, dawasédé te te dama âma 're apari mono da. Tanei õ di, Zezusi hã sasedoti na te te wa'âma 're ïromhuri mono zé hã. Niwa marĩ te te 'manharĩ wasété waihu'u õ wa, awê sidâpâsi si'udâna tinhoprubzé hã te te tâma 're anhomri mono õ di, Timama ma hã. Misi haré ma tô tinhoprubzém na hã tâma sisõ, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, dazada dâ'â da, sihâiba zawi âna tâma sisõmri wamhã, õhõ haré dawasédé hã te te oto âma dama 're ï'apari mono zéb da hã. <sup>28</sup> Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ïrob'ui'ére zarina, ma tô sasedoti da, te te 're da'apisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. 'Re danomro wasété mono wa, danhib'uware na 're dahâimana za'ra mono nherê, ma tô âne da hã te te 're da'apisutu. Tane nherê, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã timreme pire na ti'ra ma ropisutu, taha si sasedoti na misi wama 're hâimana za'ra mono da oto. Ta hã te uburé marĩ hã ïmama te te tâma 're ï'apisutu mono zéb zarina, te te tâma âma 're a'uwaimrami u'âsi, Timama ma hã.

## 8

### *Sasedoti ïpire uptabi na Zezusi hã wama 're ïhâimana mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Âhãna te aima âma ïrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra, ïpire hã. Sasedoti ïpire uptabi hã te oto wama 're hâimana za'ra. Âhã wasu'u si, ïpire uptabi hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono 're ïsãmra mono zém nhimire niwĩ, te pire uptabi na 're sãmra u'âsi hãiwa âma, ïwê uptabi nhimire niwĩ. <sup>2</sup> Taha si te sasedoti ïpire uptabi na te te 're romhuri, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa âma ïwê uptabi 're, hãiwa âma. Hãiwa âma 'ri hã ni'wa te te ï'ri õ di. Tô õhõ si ma tô ïwa 're ïsãmra mono zéb da hã si'uihã na sima 'ri, Danhib'apito uptabi hã.

<sup>3</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô sasedoti ïpire uptabi norĩ hã te te 're apisutu, danhoprubzé hã da'upana te te tâma 're sômri za'ra mono da, âma 're ïwata za'ra mono zéb da hã, duré danhimizama hã da'upana te te tâma 're simroi mono da, taha na dawasédé hã te te dama âma 're ï'apari mono zéb da hã. Taha zarina, ma tô duré Cristu hã tinhoprubzém na tâma sihâiba nho, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, sasedoti ïpire uptabi na taha si wama 're hâimana za'ra mono wa oto. <sup>4</sup> Cristu hã ti'ai âma 're sãmra u'âsi mono 'wa'âhã, sasedoti na dama 're hâimana mono õ di aré. E marĩ wa. Sasedoti norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã da'upana te te tâma 're sômri za'ra mono da, ïwana dama 're hâimana u'âsi za'ra mono wa ta norĩ hã, zudezu norĩ 're ïhâimana za'ra mono zéb zarina. <sup>5</sup> Da'awã da te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, dahâiba uptabi hã dama 're ïhâimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherê, da'awã si hã marĩ hã âma 're hâimana mono õ di. Tane duré, ti'ai âma 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa hã, sasedoti norĩ hã ï're te te da'âma 're ïromhuri za'ra mono zé hã. Hãiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa awã ne, te ta hã 're hâimana. Aiwab uptabi õ di. Hãiwa âma ïsõrõwa si, ïwê uptabi hã. Duréihã Mozési hã romhã 'manharĩ na 'ri hã 'Re ïhâimana u'âsi

mono ma, te te 'manharĩ õ ré, ma tõ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãne hã tâma pisutu: “Ètê 'râihã na asãmra ré, romhã 'manharĩ na 'ri 'manharĩ da, te aima ìpisutuzéb uwaibaba si, te za ì'manha.” Æne ma tõ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma waihu'u, Mozésihi ma hã. <sup>6</sup> Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tõ oto tâma pisutu Zezusihi ma, taha si te te oto da'ãma tâma 're romhuri mono da, pire uptabi na, sasedoti norĩ te te da'ãma 're ìromhuri za'ra mono zém nhipai u. Tane duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép té hã, Cristu hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te wa'ãma 're ì'ab'madã'ã mono hã. Wê uptabi di ta hã, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzéb 'rata ma hã. Danhipai u uptabi hã, marĩ ìwê uptabi na te te dama 're aropisutu mono wa, te wê uptabi na dama 're hâimana, te te dama ìropisutuzép té hã.

<sup>7</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzéb 'rada hã wê uptabi 'wa'ãhã, te aré tõ õhõ si dama 're hâimana u'âsi. Te te dama ìropisutuzép té hã te te aré dama pisutu õ di.

<sup>8</sup> Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama ìropisutuzéb 'rada hã ma tõ 'rãwi siwi wê'õ. Æne na ma tõ dama ãma rowasu'u, duréihã: “Wa hã Danhib'apito uptabi, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: Nimahã na hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, wa za ìnhimiroti té hã tâma pisutu za'ra, Zudaha nhihudu norĩ ma zama.

<sup>9</sup> Ta norĩ hi'rata norĩ ma, te ìropisutu 'rata ne, 're hâimana mono õ di za, te dama ìropisutuzép té hã. Ìhi'rata norĩ hã Ezitu hawi te simroi mono wamhã, te tâma ìropisutu za'ra zé wa'rãmi, ìnhimiroti hã te te 're 'madã'ã za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Taha wa, wa tõ ta norĩ wi tiwi aipi'ra za'ra, si'uihã na 're hâimana za'ra mono da oto.

<sup>10</sup> Tane nherê, nimahã bãtã na wa za te dama ìropisutuzép té hã tâma pisutu za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, duréihã te dama ìropisutuzém nhowa're're. Æ hã, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ìnhimiroti tém na te dama ìropisutuzé hã. Tawapsi wa za ìnhimiroti hã ìpê'ê 're te tâma 're anhomri, ìré 're nomro u'âsi mono wa, te te 're 'madã'ã pese za'ra mono da.

Ta norĩ nhib'apito, wa za oto tâma 're ìhâimana za'ra. Tawamhã ìnhib'a'uwê na si te za tõ ta norĩ hã ìma 're hâimana za'ra.

<sup>11</sup> Wa hã Danhib'apito uptabi hã, ìnhib'a'uwê norĩ te te 're ìwaihu'u za'ra mono da, te te sima 're ìwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ìwaihu'u za'ra mono õ di za oto ta norĩ hã. Duré ìsisãnawã norĩ te te tâma 're ìwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ìwaihu'u za'ra mono õ di za. Si'uihã na te za ìnhib'a'uwê norĩ hã tipê'ê na te te 're ìwaihu'u za'ra oto, dama wapu na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama.

<sup>12</sup> Ìwasédé hã te ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. Marĩ te te 're ì'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã 're ìsipo're pu'u mono õ di za duré.” Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép tém na te te ìrowasu'uzé hã.

<sup>13</sup> Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutu 'rata nhowa're're, te te dama ìropisutuzép té hã te te dama pisutu wamhã, marĩ dai õ di oto, ìsimiropisutu 'rada hã. Taha wa, te za oto ai'utõ, marĩ ì'ratare hã 're ìsi'utõri pese za'ra mono ne.

## 9

*Romhâ 'manharĩ na 'ri wasu'u*

<sup>1</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã duréihã tinhimiropisutu 'rada hã te te dama sômri wamhã, ma tô dama pisutu za'ra, âma 're ìdawata za'ra mono zéb da hã. Zâmorĩ za'ra ré, danhimizahâri sidâpâsi, romhâ 'manharĩ na 'ri hã da te dasiwi ìsimizusi mono zéb da hã, ma tô duré dama pisutu, âma 're ìdawata za'ra mono zéb da hã, duré ìwa 're ìsâmra mono zéb da zama. <sup>2</sup> Duréihã romhâ 'manharĩ na 'ri hã danhimizahâri sidâpâsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da te dasiwi 're ìsimizusi mono hã maparane te 'ri 're wa'wa hã 're hâimana zahuré. 'Ri 're wa'wa ìmorĩ'rata âma, te rob'uiwêzé sima'warazé hã 're sa. Wedeza hã te duré ìwa 're sa, ì'u'êne hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìwa da te 're ìsa'ra mono zéb da hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa hã ìwê uptabi na ìsisi hã. <sup>3</sup> Duré zazahâ ìhâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé babarã niwĩ, 're ìhâimana mono hã maparane âma 'ri 're wa'wa hâiba amo nhisi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te, danhipai u ìwê uptabi hã, ìwa 're ìsâmra mono zém na taha nhisi hã. <sup>4</sup> Tame te êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na wedeza ne hã 're sa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wedewa'u zadaze zatazéb da hã. Wedehâ're hã te duré 'ri para 're sa. Wedehâ're mana wawimhã, oru 'manharĩ. Duréihã rob'ui'ééré na 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzém na, wedehâ're nhisi hã. Wedehâ're 're, te oru 'manharĩ hã simhi ne hã 're sa, mana na dasa nhisi hã ì're 're ìsa'wari mono hã. Arãhã nhiwedehu zama te duré wedehâ're wa 're sa'wari, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina, wedehu na ìsuire 're ìwairébé mono hã. Rob'ui'ééré hã te duré ìwa 're sa'wari zahuré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te tinhib'a'uwê norĩ ma ìropisutuzém na rob'ui'ééré hã, êtê tómo baihã na. <sup>5</sup> Wedehâ're nhisiwi te duré ropodo hã 're sima'wara zahuré, rob'manharĩ hã ropoto hâiba hã ìsaripi ré hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono, tame 're ìsâmra mono zé, te ta norĩ hã wasu'u zahuré. Wedehâ're nhisiwi, te ta norĩ hã 're papo zahuré. Wedehâ're nhitobzé nhisi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, dawasédé te te dama 're ì'apari mono zém na ìsisi hã. Âne duréihã romhâ 'manharĩ na 'ri wasu'u hã. Tane nherê, âhãna hã te âma aimã rowasu'u uptabi za'ra wa'aba ô di. Syry na wa tô âma aimã rowasu'u za'ra wa'wa.

<sup>6</sup> Âne ma tô danhimizahâri sidâpâsi 'ri paramhã marĩ hã sipu'u pese na ìwa da te 're sa'ra. Tawamhã sasedoti norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ hã awê sidâpâsi ma tô 're sisisi, 'ri 're wa'wa ìmorĩ'rata u hã, tame ìwa tinhimiromhuri mono bâ marĩ na te te 're romhuri za'ra mono da. <sup>7</sup> Tane nherê, sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ìpire uptabi si ma tô maparane âma 'ri 're wa'wa u 're zasi, 'Re ìhâimana u'âsi mono te hã, danhipai u ìwê uptabi hã ìwa 're ìsâmra mono zéb u hã. Wahub sidâpâsi ma tô misi haré 're zasi. Tamomo 're zasi mono wamhã, danhimizama wapruĩ ré, te 're zasi, dawasété parizéb da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te tâma 're sômri mono da, si'udãna, duré da'udãna zama, duré da te dasina 're waihu'u za'ra mono ô nherê, dawasédé da te 're ì'manharĩ za'ra mono zé parizéb da hã. <sup>8</sup> E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra âne hã, duréihã sasedoti norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te da'âma 're ìromhuri za'ra mono zé hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'ézani hã ma tô âne hã wama waihu'u za'ra. Duréihã romhâ 'manharĩ na 'ri âma hã, 'ri 're wa'wa ìmorĩ'rata u danhimizama hã dawasété parizéb da, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da te 're ìsimroi mono zé hã, zahadu 're hâimana mono ré, te 'ri 're wa'wa hâiba amoi u da hã sitom haré 're sa dawĩ, zahadu. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwa 're ìsâmra mono



wa, 'râwi 're ĩwasiwě'õ u'âsi za'ra mono zé hã te te oto wama 're apari mono da. Taha zarina, wa za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa te 're romhuri za'ra, wawě na si wahâimanazém na wa te 're upa za'ra mono âna.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té wasu'u*

<sup>15</sup> Taha wa, te oto Cristuhu si te te da'âma 're ab'madâ'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã. Tidâ'ázém na ma tô da'awa'â Cristu hã, dawasété na 're ĩdanomro mono zém hawi te te 're da'anho'reptui mono da, zahadu 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã dama 're hâimana mono ré. Taha zarina te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwě da, te te 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te te sima 're awaibu, ĩwě uptabi na te te tâma 're ĩ'aropisutu mono zéb ré si, 're hâimana u'âsi za'ra mono da ĩré, ta norĩ hã.

<sup>16-17</sup> Ni'wa hã dâ'â õ ré, te za tinhibrom na sisa'u dama roti, ĩ'uirĩ na si da te niha dasima ĩpo'o mono da hã. Sisõ'a ré, te za âne na hã âma rob'ui'ére ĩbaihã na hã, pibu pese na ĩsibro hã ĩ'uirĩ na da te dasima ĩpo'o mono zéb da hã. Tawamhã, e zahadu dâ'â õ ré, te za te te sima po'o, ĩsimi'ui'ére zarina, te te tâma ĩroti za'ra zéb zarina. Mare di. ĩ'uirĩ na si te za tô ta norĩ hã ĩsibro hã te te sima po'o, ĩdâ'ázém na te te waihu'u za'ra wapsi. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzé hã. <sup>18</sup> Duréihã sasedoti norĩ hã danhimizama te te 're ĩsimroi mono wapru na te te da'âma 're romhuri za'ra mono õ 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã pire na aré dama 're hâimana mono õ di. Taré te aré dama 're hâimana. <sup>19</sup> Duréihã Mozési hã ĩmorĩ'rata na ma tô uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowasu'u. Taha pari, ma tô powawě wapru hã â na waza, pone'ërebâi wapru zama. Tawamhã wesuirã suiro panhipti hã ma tô sada si'ë za'ra. Taha pari, simisutu ma tô pone'ërebâ zéré na wasisi, da te ĩséré pré na. Tawamhã danhimizama wapru na ma tô âma di'i, â wazari powawě wapru na hã. Tawamhã ĩbaihã nhisiwi ma tô wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te âma di'i da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére ré nhisiwi. Dahâiba nhisiwi zama ma tô duré te te sãsã'ã, te te âma da'ahâiba di'i mono da, danhimizama wapru na. <sup>20</sup> Tawamhã Mozési hã âne na te duré dama roti:

“Á danhimizama wapru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hã, pire na oto aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono da hã, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za oto 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.”

Âne te Mozési hã dama âma roti. <sup>21</sup> Tawamhã romhã 'manharĩ na 'ri nhisiwib zama, ma tô duré wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te âma di'i da. Uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, 'ri para 're ĩsimasa mono nhisiwib zama ma duré sãsã'ã, te te âma ad'i mono da. <sup>22</sup> Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ĩrob'ui'ére zarina, ma tô danhimizama wapru na marĩ hã da te âma 're di'i za'ra, 'ri para 're ĩsimasa mono hã, wasété âna 're simasa mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Dahâiba wib zama, ma tô duré âma 're dasihâiba di'i za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dahâiba wasété âna oto 're dahâimana za'ra mono da. Danhimizama hã da te 're simroi mono wa, ĩwapru hã tiwi 're ĩsisa'wari za'ra mono na si, te za âma 're dasihâiba wě za'ra dahâiba mana wawip si, marĩ na 're dasihâiba wasété za'ra mono wamhã.



*Cristu hã Timama ma dazada ãsisõmrizé wasu'u*

<sup>23</sup> ã norĩ hã ti'ai ãma romhã 'manharĩ na 'ri hã, duré uburé marĩ hã ãwa 're ãsimasa mono hã, hãiwa ãma 're ãhãimana za'ra mono ne, te 're hãimana za'ra. Tane nherẽ, aiwab uptabi õ di, marĩ ãpire da, 're hãimana za'ra mono õ nherẽ, 'ri hã ti'ai ãma hã, duré uburé ãwa 're ãropsimasa mono hã. Ta hã ma tõ sasedoti norĩ hã danhimizama wapru na te te 're di'i za'ra, taha zarina si 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, waseté ãna 're hãimana za'ra mono da. Tane nherẽ, hãiwa ãma marĩ hã sena 're ãhãimana za'ra mono hã ãwẽ na si, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're hãimana za'ra mono da, ma tõ ãwẽ uptabi hã sada dârã. <sup>24</sup> ãne wa, Cristu hã dâ'ã pari hãiwa'utu wa, ti'ai ãma danhib'rata na 'ri 're, sébré õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwa 're ãsãmra mono zéb u hã. E marĩ wa. Ta hã ti'ai ãma 'ri hã, taré hãiwa ãma 'ri ã'uptabi ne si 're hãimana mono wa, ã'uptabi õ wa. Hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwa 're ãsãmra mono zéb u si ma tõ ázé Cristu hã, tame te te oto wa'ãma 're romhuri u'ãsi mono da, Timama nho'a. <sup>25</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi hã ma tõ duréihã siwaprosi ãtẽme 're zasi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te, 'ri 're wa'wa ãwẽ uptabi u hã, sasedoti ãpire uptabi hã. Wahub sidãpãsi ma tõ ãtẽme 're zasi misi haré, danhimizama wapru hã te te tãma 're sõmri mono da, da'udãna. Tane nherẽ, Cristu hã wahub sidãpãsi hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwa 're ãsãmra mono zéb u hã, ãtẽme 're zasi u'ãsi mono õ di. Misi haré ma tõ ãtẽme ázé, Timama u hã, õhõ haré dazada tãma sisõmri wa, Timama ma hã. <sup>26</sup> Cristu hã wahub sidãpãsi 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, dazada 're sisõmri u'ãsi mono 'wa'ãhã, te aré ropoto na'rata hawim haré dazada 're dâ'ã u'ãsi. Tawamhã robzépata za'ëtẽ na te aré tõ te te 're robzépata u'ãsi. Tane nherẽ, za rob'rãsutu u ãrob'umhutuzéb u si ma tõ misi haré tãma sisõ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã, dazada dâ'ã da, taha zarina dawasédé hã te te dama 're aparĩ mono da oto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. <sup>27</sup> Misi haré te za aihĩni 're dadã'ã za'ra. Taha parip si te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã niwapsi da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama, taha zarina te te dama arowairébé mono da oto. <sup>28</sup> Tane ma tõ duré Cristu hã misi haré dazada dârã, dawasédé hã da'hã na te te oto dama ãma 're ã'aparĩ mono zéb da hã. Tawamhã ti'ai u apã wei morĩ zahu wamhã, dazada dâ'ã da, wei morĩ õ di za oto, taha zarina dawasédé hã te te duré dama 're ã'aparĩ mono da hã. Mare di. Sõ 're ãsimipari za'ra mono norĩ si, te te oto ãsõ'reptu pese za'ra da si, te za wei mo apã Cristu hã, ta norĩ zõ si.

## 10

<sup>1</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ãrob'ui'éré zarina, ãwẽ hã oto wama 're ãhãimana za'ra mono zém na wa te ãma 're waihu'u uptabi za'ra mono õ di. Wahub sidãpãsi ma tõ danhimizama hã dasi'udãna da te tãma 're simroi u'ãsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã, da te 're sahãri za'ra mono ãna. Tane nherẽ, danhimizama da te tãma 're ãsimroi mono zé hã sib'uware di, dawasédé hã tõ sena te te dama 're ã'aparĩ mono da hã, ãma 're dawata za'ra mono da, 'rãwi dapẽ'ẽ 're 'Re ãhãimana u'ãsi mono u 're ãdanomro mono norĩ ma hã. Dapẽ'ẽ 're, rowẽ na 're ãdahãimana za'ra mono zéb da hã, sib'uware di tõ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, danhimizama da te 're ãsimroi mono zé hã. <sup>2</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono norĩ hã danhimizama hã dasi'udãna da te tãma 're ãsimroi mono zém na, õhõ haré dawasédé hã te te dama 're aparĩ uptabi mono 'wa'ãhã, taha zarina 'rãwi 're dasiwẽ'õ u'ãsi za'ra mono õ di aré, dawasété na hã. Taha zarina te aré oto danhimizama pãrĩ hã da te 're

sahâri za'ra. <sup>3-4</sup>Tane nherê, powawê ïba'ômo wapru hã duré pone'ërebâi wapru hã dawasédé hã te te dama 're pari uptabi za'ra mono ô di. Taré te za danhimizama hã wahub sidâpâsi dasi'udâna 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da te 're ïsimroi mono zéb zarina, âma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, dawasété ré 're ïdahâimana za'ra mono zém na hã.

<sup>5</sup>Taha wa, Cristu hã ti'ai u wei ïmorîzéb u, ma tô Timama ma tinha, âne: “Danhimizama na duré dasazém na aima 're danhoprub za'ra mono da, a hã asina sô 're asimipari mono ô di.

Tane nherê, ïhâiba hã ma tô ïma ïsô, da'upana ïsina aima ïnhoprub da hã.

<sup>6</sup>Danhimizama hã dawasété parizéb da, wahuré da te aima 're ïzata za'ra mono zém na zama, 're atoi mono ô di. Duré dawasété parizéb da, danhoprubzé, da te aima 're ïsômri za'ra mono na zama, asima 're atoi mono ô di.”

<sup>7</sup>Âne te duré tâma tinha, Timama ma:

“Re ïhâimana u'âsi mono, wa hã wa wei âwa mo ti'ai u, ïma ïpisutuzéb zarina, te oto ïsina aima âma uwaimrami da, ïbaihã na ïwasu'u na duréihã da te ï'âma ïrob'ui'éré za'ra zéb zarina.”

Âne ma tô Cristu hã Timama ma siwasu'u.

<sup>8</sup>Âne ma tô Cristu hã ïmorî'rata na Timama ma rowasu'u, tô: “Danhimizama da te aima 're ïzata za'ra mono zô, duré dasazém na aima 're ïdanhoprub za'ra mono zô, asina 're asimipari mono ô di a hã, dawasété parizéb da hã. Asima âma 're atoi mono ô di, taha na hã.” Âne na ma tô Cristu hã Timama ma rowasu'u, Mozési hã ïsimiroti 'rata na te te âma ïrob'ui'éré zarina, âne hã da te 're 'manharî za'ra mono nherê.

<sup>9</sup>Taha pari, ma tô duré Timama ma siwasu'u, âne: “Âwa wa tô wei wa hã ti'ai u mo, ïma ïpisutuzéb zarina, te oto ïsina aima âma uwaimrami da.” Âne ma tô Cristu hã Timama ma siwasu'u, duréihã dawasété parizéb da, danhimizama na duré dasazém na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're ïdanhoprub za'ra mono zé hã te te oto dawî sina sizâri da, taha nhowa're're tihâiba na tâma sôprub da oto, taha na si dawasédé hã te te dama âma 're ï'apari mono zéb da hã. <sup>10</sup>Zezu Cristu hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tâma ïpisutuzéb zarina, te te tâma âma uwaimrami wa, tihâiba na tâma sôpru wa, ma tô te te 're wa'a'upsô wawasété hawi, tâma 're wanomro wê mono da oto. Misi haré ma tô tâma sisô, dazada dâ'â da, tô ôhô na si dawasédé hã te te dama âma 're apari mono da.

<sup>11</sup>Sasedoti norî hã awê sidâpâsi te te da'âma 're romhuri za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorôwa âma. Danhimizama na 're ïdanhoprub za'ra mono zé hã te ahã uptabi na te te tâma 're sômri za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, tô ôhô si. Tane nherê, â norî hã danhimizama na 're ïdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasédé hã te te dama 're pari waihu'u za'ra mono ô di. <sup>12</sup>Cristuhu si, ma tô misi haré tihâiba hã tâma tisô, dazada dâ'â da, ôhô haré dawasédé hã te te dama âma 're ï'apari mono zéb da hã. Taha pari, te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimire niwî 're sâmra, pire uptabi na ïsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, ône u'âsi. <sup>13</sup>Tame te oto Cristu hã sô 're simipari u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhitob'ru norî nhiptetezé hã te te tiwi ï'uprosi za'ra zéb zô hã, tâma sib'uwa uptabire na 're hâimana za'ra mono da oto, ta norî hã. <sup>14</sup>Misi haré 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, dazada sisômri wa, ma tô dawasété hawi te te 're da'awaibu, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê si oto âma 're danomro wê mono da.

<sup>15</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono p'êzani hã ma tô âne na wama waihu'u za'ra, sena na wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da. ãne te te wama âma ĩwaihu'u na'rata za'ra zé hã:

<sup>16</sup> "Nimahã bâtã na wa za, te dama ĩropisutuzép té hã, dama pisutu, duréihã te dama ĩropisutuzém nhowa're're. ãne, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiroti tém na te dama ĩropisutuzé hã.

Tawapsi wa za ĩnhimiroti hã dapê'ê 're te dama 're anhomri, ĩré 're danomro u'âsi mono wa, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, ĩmreme hã."

<sup>17</sup> ãne ma tô duré ĩwasu'u nhana'remhã wama waihu'u za'ra: "Dawasété na 're ĩsipo're pu'u mono ô di za oto, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã. Mare uptabi di za."

<sup>18</sup> Āhã wamhã, dawasédé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te oto dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, marĩ dai ô di oto, danhimizama na tâma 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasété parizéb da hã. Tãibã oto ta hã.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono u, 'rãwi dapê'ê na 're ĩdasihutu mono zé wasu'u*

<sup>19</sup> ĩsisãnawã norĩ, Zesusihi wapru hã tiwi ĩpu'uzém na wazada ĩdã'ázéb zarina, wa za oto wasina wapahi âna 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're wasihutu 'rãwi wapê'ê na, robzei u'âsi tâma 're wamreme zusi mono da. Duréihã sasedoti norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb u, 'ri 're wa'wa u 're ĩsisi mono ne, wa za oto wa norĩ hã 'rãwi ĩtême 're wasihutu, wasina 're wapahi za'ra mono âna, tâma.

<sup>20</sup> Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb 're, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã zazahã ĩhãpa hã te dawi 're hãsipra u'âsi pi'reba, ĩtême 're danhisisi tô mono da. Tane nherë, Cristu hã ma tô oto wama 'ridawa za'ra tidã'ázém na, zazahã ĩhãpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba, ĩtême 're ĩdanhisisi mono ne, wapê'ê na ĩtême 're wasihutu mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, robzei uptabi na ĩme 're wanomro u'âsi mono da oto. <sup>21</sup> Sasedoti ĩpire uptabi na te oto wama 're hãimana. Taha si te tâma umnhasi na uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë norĩ hã te te 're ab'madã'ã tâma, pire uptabi na. <sup>22</sup> Wawasété na 're wanomro mono wa, 'rãwi 're ĩwasiwê'ô sãmri za'ra mono zé hã ma tô Cristu hã tiwapru na te te wama 're apari, duréihã sasedoti norĩ hã te te âma 're dahãiba wë za'ra mono da, danhimizama wapru na syry na te te âma 're ĩdahãiba di'i za'ra mono ne. Sasedoti norĩ hã 're sihãiba wasété za'ra mono âna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're sisisi mono da, 're ĩsihãiba upsôĩ pese za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wahãiba upsôĩ pese ne tâma 're wahãimana wë za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si. Taha wa, wa za oto wapê'ê na 'rãwi ĩtême 're wasihutu, wahãimanazé sena ré si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã, ôhõ si wa te oto wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina. <sup>23</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb uwaibaba, te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, wanhiptete sina wa za ĩwë uptabi zô 're wanhimipari u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama ĩropisutu za'ra zém na wa te 're wawã za'ra mono âna, sena na za wama 're ĩhâimana za'ra mono na wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina. <sup>24</sup> Wa za duré wasi'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra, marĩ na 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã, duré taha zarina 're ĩwasisawi pese za'ra mono zém na wa te wasima âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, duré marĩ wë na wa te wasima âma 're ĩwa'rãmi wë za'ra mono zém na zama. <sup>25</sup> Ni'wam

norĩ hã Cristuhu zazei'wa dasiré 're hâimana za'ra mono wa, rowahutu u dasiré 're si'rã'õtõ mono nherê, ma tô ta norĩ hã rosahâri pese za'ra oto. Tane nherê, wa norĩ hã wasiré 're iwasi'rã'õtõ mono zé hã wa te wasiwi sazâri za'ra õ di za. Tô'ã. Wa za tô wasiré 're wasi'rã'õtõ u'âsi, âma 're wasipawapto pese za'ra mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zém na si 're wanhiptete za'ra mono da. E marĩ wa. Wanhĩb'apito apã we ãmorizéb u hã bãdã hã romhutu na aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa.

<sup>26</sup> Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwê, sena na 'rãwi te te sina 're waihu'u pese za'ra mono nherê, duré te te sima 're ãwê za'ra mono zéb zarina, 're ãhâimana wasété 'rata za'ra mono zém na si 're hâimana u'âsi za'ra mono wamhã, marĩ hã 're 'maihâimana mono õ di, ta norĩ da hã, ãwasédé te te tãma 're ãpari za'ra mono zéb da hã, ta norĩ ma hã. <sup>27</sup> Ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zada, 're hâimana za'ra mono wa, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã uprosi unhama ro'o za'ëté na, te te siwi 're ãwê'õ pese za'ra mono norĩ hã. Taha u hã, te za ta norĩ hã sina pahi na 're simipari za'ra oto. <sup>28</sup> Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ãrob'ui'éré hã ni'wam norĩ hã te te siwi 're wê'õ pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ma tô da te dasiwi 're simro, ãma 're dapê'ézé waihu'u za'ra mono ãna. Marĩ ãwasédé hã ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ré, siwaptom na titõmo na ã'madã'ã za'ra 'wa norĩ hã, ãwasété na te te dama 're ãwasu'u za'ra mono zéb zarina, ma tô da te dasiwi 're simro, ta norĩ hã. <sup>29</sup> ãne, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wê'õ'wa norĩ ma, 're ropipa za'ra mono di. E niha tawamhã za, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, te te siwi 're ãruiwapari za'ra mono norĩ ma, 're ãromhâimana za'ra mono zé hã za. Tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za tô. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za tô ta norĩ hã hã za'ra za'ëté, rob'rãsutuzéb ãma hã. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãropisutuzép tém na, Cristu hã dazada ãdã'ázé hã taré newa, te ta norĩ hã te te ãma 're rosa'rata upa za'ra. Ta norĩ hã te duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pã'ézani ãma te te 're wasété u'âsi za'ra, ãsimizawi uptabi ãma. <sup>30</sup> Taha wa, te za tô ta norĩ hã nimahã na hã hã za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Duréihã ma tô ãne na ni'wa hã ãma rob'ui'éré siro, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na hã. ãne na hã 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme hã wama waihu'u pese za'ra di oto:

“Wa hã ãsiwaprosi wa za te 're dã'a'ruiwa'ãbã. ãwétési wa za te dama ãma 're awa'rãmi, marĩ, da te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono norĩ ma hã.”

ãne duré 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré amo hã:  
 “Wa hã uburé Danhib'apito uptabi hã wa za ã'uwaibaba uptabi na si te 're dã'ahã za'ra, dawasété na ãsiwaprosi te 're ãdã'awaihu'u mono zéb zarina.”

ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã. <sup>31</sup> Ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhĩb'rata, 're ãrere'e mono ne, te te 're hã za'ra mono wamhã, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã.

<sup>32</sup> Ma'ãpé, ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Cristu hã Danho'reptui'wa na asina 're ãwaihu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina. Ta hawim haré, Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, marĩ na 're robzépata za'ëté za'ra wa'aba mono nherê, ma tô asiptete sina ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. <sup>33</sup> Nimahã na hã ma tô ni'wam norĩ hã danho'a te te ai'ãma 're wasété za'ra wa'wa.

Ma tō duré da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'wa, danho'a. Duré nimahā na asiré norī ma, da te 're rob'manharī wasété za'ra mono wamhā, ma tō 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, ta norī zu, da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono da nherē. <sup>34</sup> Dazazéb 're, 're ĩhâimana za'ra mono norī âma 're aipê'ézé za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō ta norī me aipê'ê na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, ĩhâiba zu. Duré asibro hā da te aiwi 're waibui wa'aba mono nherē, ma tō ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di, taha na hā. E marī wa. Ti'ai âma asibrom nhipai u, hâiwa âma ĩwê uptabi hā ĩsi'utōrī'ō hā za aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono na hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa. <sup>35</sup> Taha wa, Cristu hā aipahi âna asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hā asiwi 're ĩwê'ō za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're rēme za'ra wa'aba mono ō di za. Asiptete sina te za tō âma 're anomro u'âsi aba mo. Âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ĩwê uptabi na aima wa'âbâ za'ra wa'wa, nimahā na hā. <sup>36</sup> Marī na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē, duré Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono wa, da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono nherē, te za tō asiptete sina, asina 're ĩ'umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da. Âne zarina, asina tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩwê za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tō tâma 're anomro wê wa'aba mo. Tawapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hā ĩwê uptabi hā oto asina ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa. <sup>37</sup> Duréhā 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō âne ĩmreme na rob'ui'ére, Cristuhu wasu'u na hā:

“Ta hā za we ĩmorī hā niwamhā oto wei morī wamhā, sô rowaptâ'â ō di za. Romhutu na te za tō wei mo.

<sup>38</sup> Ni'wam norī hā te tâma 're ĩwê za'ra mono zéb zarina si 're ĩnomro wê mono norī hā, ta norī hā Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩzaze za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're awêsâmri, ĩwasédé hā te âma 're ab'madâ'â mono ō wa za oto, ta norī âma hā. Âne wa, te za rowê uptabi na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra, ta norī hā.

Tane nherē, ni'wam norī hā ĩwi 're sipizari za'ra mono wamhā, âma 're ĩto za'ra mono ō di za oto, ta norī âma hā.”

Âne duréhā 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te ĩmreme na âma ĩrob'ui'érezé hā, ĩbahā na hā.

<sup>39</sup> Tane nherē, ta norī ne, wa norī hā 're wahâimana za'ra mono ō di. Nimahā na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're wasipizari za'ra mono ō di, ta norī ne. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā niwamhā ta norī zu te te wa'uprosi ō di za. Taha si wa tō wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra, te te 're ĩwa'anho'reptui mono da hā. Taha zarina te za tō wa norī hā wa'anho'reptu, ĩ'rata oto 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono da hā, 'râwi.

## 11

*'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé wasu'u*

1 E niha, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wamhā, ta hā te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, ĩwê uptabi zô si 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono na, tō sena za te te wama âma ĩ'uwaimrami za'ra na, wa za wa te wasina 're waihu'u za'ra. Duré uburé marī hā watômo na wa te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono ō zama,

wa za duré wa te 're waihu'u za'ra, sena na 're ìhâimana za'ra mono na hã. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb hã. <sup>2</sup> Duréihã wahi'rata nori hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're awêsâmri, ta nori hã.

<sup>3</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tô, sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìnharizéb zarina, marĩ õ uptabi ré, te te ì'aropoto mono na hã. Datõmo na da te 're ì'madâ'â waihu'u za'ra mono õ na si, ma tô te te ro'apoto, watõmo na wa te oto 're ì'madâ'â za'ra mono da hã. Æne na wa tô duré sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina hã.

<sup>4</sup> Abé hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô ìwê uptabi na tãma tinhopru, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Ca'ĩhĩ nhibzari si, te te wêsâmri õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, Abé hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wêsã, 're ìmorĩ wê na zama. Taha wa, ma tô Abéhé nhoprubzép si wêsã. Æne na Abé hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi mono wa, duréihã dá'â nheré, zahadu hãiba ré wama 're ìhâimana za'ra mono ne, te wama 're hâimana za'ra, taha ãma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra mono wa.

<sup>5</sup> Duré Enoti hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô hãiba ré ré mo, hãiwa u. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô hãiba ré ré sitème ti'ã. Taha wa, ni'wa te te waihu'u õ di ta hã, ìdã'ázém na hã. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rowasu'u ìbaihã na, Enotihi wasu'u na hã: “'Re ìhâimana u'âsi mono hã hãiwa u sitème te te ãri õ ré, ma tô Enotihi ma 're to, 're ìmorĩ wê zéb zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.” <sup>6</sup> Ni'wam nori hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono õ nheré, ta nori ma, 're to za'ra mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Duré ni'wam nori hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're wata za'ra mono da, tipê'ẽ na 'rãwi ìtème 're sihutu mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, tô sena 're ìhâimana mono na, te za te te 're saze za'ra a'ã. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono zõ si 're ìsõpré mono nori ma, ìwê na za te te ta nori ma ìwa'ábã za'ra na, te za ta nori hã te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra.

<sup>7</sup> Nowé hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré ãma saze, ropipa hã za dazõ ìwatobrozém na 'Re ìhâimana u'âsi mono hã romhã ré te te ãma ìpo're pu'uzém na, zahadu marĩ hã titõmo na te te 'madâ'â õ nheré, Nowé hã. Taha wa, ìsimiroti zarina ma tô uba're za'ène hã 'manha, ti'ra nori hã te te ãma sõ'reptu za'ra da, timro zama, duré tisan'i'aba nori zama. Taha zarina, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã siwi da'awê'õ pese, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, Nowéhé si ìsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono wa. Tawamhã Nowé hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãma tiwata, ãne: “Ãhã si te 're timorĩ wê.” Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Nowéhé ãma ìwatazé wasu'u hã.

<sup>8</sup> Abra'ã hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré ìsimiroti na saze, tirom nhiti watobro da, darob amoi u mori da, ãma ìsa'ru da hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma ìpisutu u. Tawamhã tirom hawi ma tô watobro tô, darob amoi u mori da, tamomomhã bãdãdi hã te te waihu'u õ nheré. <sup>9</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô darob amoi ãma 're sãmra Abra'ã hã, dasiré õ nheré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za ãma ìsa'ru da hã te te tãma ìpisutuzéb ãma. Tawamhã romhã 'manharĩ na 'ri wa, te oto 're sãmra,

'ri uptabi ò wa. Izati norĩ hã ma tô duré romhã 'manharĩ na 'ri wa, 're simasisi zahuré, Zacoho ne. Ta norĩ ma, ma tô duré ropisutu zahuré, Abra'ãhã ma te te Ìropisutu ne, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. <sup>10</sup> Abra'ã hã 'ri nho'u Ìsi'utõrĩ'ò zò si ma tô 're simipari u'ãsi, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te sima ìwẽ na hãiwa ãma te te dama ì'ri zò si. Taha wa, te te siwi wẽ'ò ò di Abra'ã hã, romhã 'manharĩ na 'ri hã wasété wa, a'ã ì're 're sãmra tò mono da.

<sup>11</sup> Abra'ã hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré ì'ra hã tãma podo, si'ìhi uptabi nherẽ, duré ìmro hã Sara hã préduptéb ré, 'ra waihu'u ò nherẽ. 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma Ìropisutuzém na te te ãma sazei pese wa, ma tô ì'ra hã tãma podo tò. <sup>12</sup> Abra'ã hã si'ìhi uptabi wa, ìdã'ázéb u romhutu nherẽ, ma tô ìhãiba hawi da'ahã uptabi na ãsina dahã'ã u'ãsi, Ìsihudu sidãpãsi. Wasi hã hãiwa na ahã uptabi na 're Ìsimasa mono ne, ma tô da'ahã uptabi na atébré ni. Â zaihã na supara, ahã uptabi na 're Ìsimi'wara mono ne, ma tô atébré ni.

<sup>13</sup> ã norĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ré, 're dã'ã za'ra mono nherẽ, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma Ìropisutu za'ra zé hã te te sima 're waihu' mono ò di ta norĩ hã, ti'ai ãma hãiba ré ré 're hãimana za'ra mono ré hã. Tane nherẽ, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma Ìropisutu za'ra zé hã romhã na uptabi na za te te tãma ãma ì'uwaimrami za'ra na, sena na te te 're waihu'u za'ra mono wa, ma tô ãma 're to za'ra ta norĩ hã, ti'ai ãma 're nomro mono ré. Ma tô duré sò'awi dama 're siwasu'u za'ra, ti'ai ãma dasiré 're ìhãimana uptabi za'ra mono ò na hã. <sup>14</sup> ãne na ta norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, daro hã aimawi ìtéb zò 're Ìsõpré u'ãsi mono zé, te wama wasu'u za'ra, taha na si za oto 're ìrob uptabi za'ra mono na hã. <sup>15</sup> Tirob 'rata hawi 're ìwairébé mono na te te 're rosa'rata za'ra mono ò di, ta norĩ hã. Mare di. ãne 'wa'ãhã, áte apã te aré ta norĩ hã tirob 'rata u 're nomro. <sup>16</sup> Tane nherẽ, daro ìwẽ uptabi zò si ma tô ta norĩ hã sima 're sõpré, hãiwa ãma sò 're ìhãimana za'ra mono zò si, ìwa 're Ìsi'ubumroi u'ãsi mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te siwi wẽ'ò za'ra ò di, tinhib'apito na te te 're sisi za'ra mono tò da hã. Taha zarina, ma tô oto tò 'ri nho'u hã ìwẽ uptabi hã tãma 'manharĩ za'ra, ìwa 're Ìsi'ubumroi u'ãsi mono zéb da hã, tirop téb ãma.

<sup>17-18</sup> Abra'ã hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô aré ti'ra hã tãma ìwĩ Izati hã, tãma ãma Ìsõprubzéb da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te pibui wamhã. Taha ò ré, ma tô 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã tãma ropisutu siro, Abra'ãhã ma hã, ãne:

“Ai'ra Izatihi hawip si, te za asihudu norĩ hã ahã uptabi na 're hãimana za'ra, asihudu sidãpãsi te aima Ìropisutuzéb zarina.”

ãne na 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma ropisutu nherẽ, ma tô aré Abra'ã hã ti'ra hã ìwĩ Izati hã, ì'ra si'aibã hã misi tãma poto nherẽ. Duré ta hawip si za Ìsihudu norĩ hã sitébré da nherẽ, ma tô aré tãma ìwĩ, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma hã. <sup>19</sup> Abra'ã hã ãne ma tô sima rosa'rata: “Re ìhãimana u'ãsi mono ma si, waihu'u pese di, 're dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã te te 're ìda'ahãiwa'utu mono da hã. Taha wa, ì'ra hã te aré tãma ìwĩrĩ hã, te te duré waihu'u pese di, apã te te ìma ìhãiwa'utu da hã, te te ìma Ìropisutuzém na te te ìma ãma uwaimrami da hã.” ãne ma tô sima rosa'rata, Abra'ã hã. Tawamhã, ì'ra Izati hã dã'ã uptabi ò nherẽ, aré dã'ã wa, apã te te tãma ìhãiwa'utu ne, ma tô dã'ã ãna tãma tisõ apã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã.

<sup>20</sup> Duré Izati hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô ti'ra norĩ ãma rowapté tiwĩ, ìwẽ na si te te 're pawaptob

u'âsi zahuré mono da, duré ïwē si te te tãma 're pisutu zahuré mono da, Zaco norĩ ma hã Eza'uhu me.

<sup>21</sup> Duré Zaco hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô Zuzéhé 'ra norĩ ma rowapté 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, ïwē na si te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, duré ïwē si te te tãma 're pisutu zahuré mono da. Taha zarina, ma tô duré tisiwazusizém na si'upari sina ãma tiwata, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma, Zaco hã.

<sup>22</sup> Duré Zuzé hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô tidâ'ázéb u tidub'rata norĩ ma rowaihu'u sirõmo za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ, za Ezitu hawi ïwairébézém na hã. ãne na, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, te duré tãma sina roti za'ra, ï'uiri na si, ïhi hã te te siwi âri da apâ, tirob 'rata u, tamep si te te siwi sērē da.

<sup>23</sup> Duré Mozésihi mama norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi zahuré mono zéb zarina, ma tô dawí simi'uri zahuré Mozési hã, 'watébrémi na tãma poto zahuré wa. Duré tãma 'madâ'â ze zahuré wa, tãma sawi uptabi zahuré di. Taha wa, ma dawí simi'uri zahuré. A'mo hã si'ubdatô ma tô ãma ai'utô, te te dawí ïsimi'uri zahuré zém na hã. Apito ma, ta norĩ hã pahi zahuré ô di, 'watébrémi na 're ïpoto za'ra mono norĩ hã, te te dama 're a'rui mono nherē. ãne ma tô 'manharĩ zahuré Mozésihi mama norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi zahuré mono wa, duré ta norĩ hã.

<sup>24</sup> Mozési hã prédu wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô dawí sisawi, Ezitu ãma apito Para'oho 'ra sipi'oi 'ra na da te dasima 're wasu'u za'ra mono tô da, pi'ô te te ïprédum na hã. <sup>25</sup> Apito Para'oho nhorôwa ãma, uburé marĩ ïwasédé hã te te a'â dame 're ï'ab'manharĩ mono da hã, te te sima wē ô di Mozési hã, taha na si wē uptabi newa ãma 're ïtoi mono da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ siré, te te 're ïrobzépata mono da si, ma tô sima wē. <sup>26</sup> Apito Para'oho nhorôwa ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'âhã, te aré marĩ ïwa'âbã za'ëtē na tinhibro pese, Ezitu ãma uburé marĩ hã ïwa'âbã za'ëne hã 're ïsimi'wara mono na. Ta hã marĩ wa'âbã za'ëtē mono hã wē nherē, taha upana marĩ ïwē uptabi si ma tô sima wē, Mozési hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu ma si, te te 're robzépata mono da si, ma tô sima wē. ïwē hã 'Re ïhâimana u'âsi mono, niwa za te te tãma ïsõmri na si, ma tô te te ãma 're rosa'rata u'âsi, Mozési hã.

<sup>27</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Mozési hã watobro Ezitu hawi, apito Para'o hã te te sima simimnhasi ãna. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã datõmo na da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ô nherē, Mozési hã titõmo na te te 're ï'madâ'â mono na ne, te te sina 're umnhasi mono wa, apâ sipi'rai ô di, Ezitu u hã. Õne haré ma tô ta hawi watobro, siptete sina. <sup>28</sup> Mozési hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Pascowa na dato hã te te 're ï'manharĩ za'ra mono zéb da na tãma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, ta norĩ hã tisai 'manharĩ na te te ãma sãna'rata za'ra da, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Mozésihi ma te te ïpisutuzéb zarina. 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Mozési hã tãma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, tinhimizama wapru na 'ridawa zadaré hã te te ãma sapré za'ra mono da, hãiwa ãma romhuri'wa hã Dapãri'wa na ïwaptērē hã, aibã tãma 're ïpoto'rata za'ra mono hã te te tiwi simroi mono tô da, Izarazéhé nhihudu norĩ wi hã.



<sup>29</sup> Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô â poré na saprĩ za'ra, zara u, Â pré na â poré nhisi na. Â 'ré na da te 're ìsaprĩ za'ra mono ne, ma tô rob're na saprĩ za'ra, â zadaré amoi u hã, zara u. Tane nherê, ezipsiu norĩ hã rob're na dazarina te te aré saprĩ za'ra da, si'aba'rêi wamhã, ma tô â hã apâ ìré atob za'ra. Taha wa, ezipsiu norĩ hã â poré na ma tô uburé ai'utô.

<sup>30</sup> Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, Zerico na 'ri nho'ômo nhisi âma 'ri 'wawi wa'ra 'râihã hã ma tô nasi te te uirĩ za'ra, sime da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìpisutu za'ra zéb zarina. Bâdã hã 7 na ma tô âma ai'utôrĩ za'ra, te te nasi siwi uirĩ za'ra mono ré hã. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 'râihã hã ma tô aime. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô aime. <sup>31</sup> Duré Ra'abi hã pi'ô aré 're ìhâimana wasété mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô wapsã'i'a'wa norĩ hã tinhorôwa u 'mazasi wê zahuré, ti'ai wê zô pi'uriwi dama robzabui'wa norĩ hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dazu wĩrĩ ô di Ra'abi hã, 'ri nho'ômo âma uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'â'ô'wa norĩ zu hã.

<sup>32</sup> Æne na 'Re ìhâimana u'âsi mono si, da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono zém na, ahã uptabi na te âma aima rob'râzarôtô za'ra wa'aba neza. Âhã wamhã, ìnhimirob'râzarôno hã te aré sina tipahã. E marĩ wa. Ahã uptabi wa. Ahã uptabi di tô, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã, zahadu te âma aima ìrowasu'u za'ra wa'aba ô hã: Zidi'ã hã, duré Barati, duré Sãsã, duré Zepté, duré Dawi, duré Samuwé, duré aimawi norĩ hã uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. <sup>33</sup> Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô te te da'âma 're ai'uté za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, daro hã te te dawĩ 're waibui mono da. Ta norĩ hã ìwê si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wa, ma tô ìwê uptabi hã te te sima 're waibu, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìropisutu za'ra zéb zarina. Duré hu'u zérépa hã ma tô te te 're sadai'rê nhitob za'ra tinhib'rata na, te te 're simro tô mono da. <sup>34</sup> Ta norĩ hã ma tô duré unhama ro'o za'êne hã te te 're simro, siwi. Ma tô duré dawĩ 're sisô'reptu za'ra, sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da nherê. Sib'uware na 're hâimana za'ra mono nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na ma tô siptete na dazada 're hâimana za'ra. Siptete uptabi na te te 're da'wapé za'ra mono wa, ma tô ta norĩ hã tizahui'wa norĩ hã te te 're wano'ô apã, darob amoi hawi dazahui'wa norĩ hã. <sup>35</sup> Duré pi'ô norĩ wi, aré tiwĩ 're ìdã'ã za'ra mono norĩ hã, ma tô apã tâma 're hãiwa'utu za'ra, pi'ô norĩ ma. Duré ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã dazazéb 're, 're hâimana za'ra mono ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're udã za'ra mono 'wa'ãhã, taha zarina te aré dazazém hawi da te tâma 're rob'ru za'ra, ta hawi 're wairébé mono da. Tane nherê, ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're udã waihu'u za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô danhimirob'manharĩ wasété na 're si'utôrĩ. Rowé uptabi na 're ìdanomro u'âsi mono zéb u hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're hãiwa'utu za'ra mono da, ma tô Æne zô si 're si'madã'ã za'ra, ta norĩ hã. <sup>36</sup> Ni'wam norĩ âma, ma tô duré 're dawa'ê za'ra. Powawê hãiwaré 'manharĩ na ma tô da te dasiwi 're hã za'ra duré. Ni'wam norĩ hã ma tô da te 're pawasisi za'ra, ìsi'uwazi nhorô rutu na, dazazéb 're, da te 're séme mono da. <sup>37</sup> Ni'wam norĩ hã ma tô duré êtê tômo wawê na da te 're simro. Ni'wam norĩ hã ma tô duré ìhãiba wãiwa âma 're dasiwã za'ra, wede'ézém na ne. Sib'ézé 'wapa

na ma tô duré da te 're simro. Pone'ërebâi hâ na si ma tô duré ni'wam norî hâ 're si'uzza za'ra. Sibrob âna ma tô duré ta norî hâ 're hâimana za'ra. Danhimirob'manharî wasété na ma tô duré ni'wam norî hâ te te 're robzépata za'ra, da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa. Âne 'Re îhâimana u'âsi mono si te te sina 're î'umnhasi za'ra mono norî wasu'u 'râzarôno hâ. <sup>38</sup> Ta norî hâ hâiwi si ma tô 're nomro a'ubuni wi, êtê 'râihâ u zama. Duré êtê 'râihâ zahâpâ êtê're wa, ma tô duré dawî 're si'ubumro, ab're wab zama. Ta norî si ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono ma 're hâimana wê za'ra.

<sup>39</sup> Ta norî âma si ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hâ 're wata za'ra uburé, ôhõ si te te sina 're umnhasi za'ra mono wa. 'Re îhâimana u'âsi mono te te tâma îropisutu za'ra zéb zarîna, îwê uptabi hâ ti'ab ré te te sima 're waibui mono ô nherê, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra, 're îsi'utôri za'ra mono zéb u. <sup>40</sup> 'Re îhâimana u'âsi mono hâ îwê uptabi hâ niwamhâ za te te wama îsômri za'ra na, te te sima wa'âma roti sirômo za'ra wa, ti'ab ré ta norî hâ te te te sima waibui ô di tô, 'Re îhâimana u'âsi mono te te tâma îropisutu za'ra zé hâ. Uburé wasiré si te za rowê uptabi na î'rata 're îhâimana u'âsi za'ra mono zé hâ sima waibu za'ra, ta norî hâ.

## 12

*'Re îhâimana u'âsi mono hâ ti'ai âma damama ne te te 're îda'ahâ za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Duréihâ ni'wam norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono te te sina 're î'umnhasi za'ra mono zéb zarîna, danho'a 're înomro wê mono norî hâ ahâ uptabi na 'râwi wamana wawî 're îsimasab u'âsi mono ne, wa za ta norî âma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra. Taha wa, wa za uburé marî îwasédé hâ wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra, 're îwanomro wê mono zé wi, te te 're wanhowada za'ra mono tô da, te te 're îwawasutu u'âsi za'ra mono hâ, wawasédé hâ. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dahâiba wapu na 're dasisa'rei mono da, marî îpire hâ dahâiba na dama 're îhâimana za'ra mono hâ da te dasisa 're îsani za'ra mono ne, wa za wawasédé hâ wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra. Tawamhâ wanhiptete na wa za tô âma 're wahâimana za'ra Cristuhu âma si, tiwî 're wasipizari za'ra mono âna. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhâ, dawara tete haré dasiwi 're îdasisa'rei mono ne, wa za tô wanhiptete na âma 're wahâimana u'âsi za'ra, Cristuhu âma si. <sup>2</sup> Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dawara, da te 're î'râsutu za'ra mono zéb u si, da te 're îrob'madâ'â za'ra mono ne, wa za Zezusihi âma si wa te wasina 're rosa'rata u'âsi za'ra. Ta hâ Zezusi hâ ma tô îsâna'rata hawimhâ te te 're wa'apawapto, 'Re îhâimana u'âsi mono si wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono da. Tane te za duré te te 're wa'apawapto u'âsi, 're îwadâ'â za'ra mono zéb u, ôhõ si wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono da, tiwî 're wasipizari za'ra mono âna. Ta hâ Cristu hâ sihâiba zawi ô di, wedepo'o nnonhi'râmi na dazada dâ'â tô da hâ, wedepo'o nnonhi'râmi hâ dazada 're îhâimana wasété za'ra mono norî pârizép si nherê. Taha wa'râmi, hâiwa âma to sina 're îhâimana u'âsi mono zé hâ za tâma 're îhâimana mono na, te te sina waihu'u sirômo wa, taha wa, sihâiba zawi ô di tô, wedepo'o nnonhi'râmi na dazada dâ'â tô da hâ. Âhâna hâ 'Re îhâimana u'âsi mono nhimire niwî, te oto pire uptabi na 're sâmra, îsiré'râwi te te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto.

<sup>3</sup> Ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba, Zezusi hâ ti'ab ré te te 're îrobzépata mono na hâ. Tiwasété si te te 're î'manharî za'ra mono norî hâ te te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, te te tâma 're îrob'manharî wasété za'ra mono zém na, ma tô te te 're robzépata za'êtê, Zezusi hâ. Tane nherê, siptete u'âsi ma tô 're hâimana. Tane duré a norî wa'wa hâ te za marî

ĩwasété wi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono tã da. Taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tã da, te za tã asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>4</sup> Dawasété nhiptete da, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, zahadu ai'matâ'â aba õ di, da te aima ì'mairob'manharĩ za'ëtê aba na hã, Zezusi ìdâ'â ne hã. <sup>5</sup> E ma tã bété âma aipo're si'ari za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te aima ìroti za'ra wa'aba zém na hã, duré ti'ra na te te aima ìnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. Æne ma tã ãhã wasu'u na ni'wa hã âma rob'ui'éré, duréihã:

“A norĩ wa'wa hã ì'ra na ìma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, aiwasédé hã 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na 're asisãmri za'ra wa'aba mono da, wa hã Danhib'apito uptabi hã te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, ì'âma 're rosa'rata upa za'ra wa'aba mono õ di za, taré newa.

Duré apã 're anomro wê wa'aba mono da, niha te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za ì'âma asima 're ìrosa'rata wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>6</sup> E marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Danhib'apito uptabi hã uburé te 're ì'azawi pese mono norĩ hã te 're ahã za'ra mono wa. Duré tiwasété na 'rãwi 're sisãmri za'ra mono da, uburé ì'ra na te 're ìsisi za'ra mono norĩ hã apã 're nomro wê mono da, wa wa hã te tãma 're arob'manharĩ, ta norĩ ma hã.”

Æne wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã.

<sup>7</sup> Damama norĩ hã bété. E ti'ra norĩ hã te te 're hã za'ra mono õ di za, po're ãna 're hâimana za'ra mono wamhã. Te za tã te te 're hã za'ra. Tane te duré Aimama 'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're aihã za'ra wa'wa. E marĩ wa. ì'ra si tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa oto. Taha wa, marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono ãna. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra si, oto tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te te 're ì'aihã za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo. <sup>8</sup> Uburé te tã ti'ra norĩ hã te te 're ahã za'ra 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, tiwasédé hã te te 're ì'manharĩ za'ra mono zém na ãma 're siwaihu'u za'ra mono da oto, ta norĩ hã. Taha wa, te te 're ai'mai'ahãri aba mono õ wamhã, ì'ra'õ na te za 'rãwi 're ai'masiwaihu'u aba mo. Æne wamhã, ni'wa hã mama õ wa, da te 're ì'ahãri mono õ ne, 're ai'maihâimana aba mono na te za 'rãwi 're ai'masiwaihu'u aba mo, sena na ì'ra na tãma 're ai'maihâimana aba mono õ na hã. <sup>9</sup> Ti'ai ãma wamama uptabi norĩ hã wawasété na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, wanhimiza'rese wi te te 're wahã za'ra mono wamhã, wa tã ta norĩ hã wa te 're hâimana wazéb za'ra, wama pire na 're hâimana za'ra mono wa. Taha nhipai u, wa za duré hãiwa ãma Wamama uptabi hã wa te 're wapari pese za'ra, te te 're wa'ahã za'ra mono nherê, rowê na õhõ ãma si 're wanomro u'âsi mono da oto.

<sup>10</sup> Ti'ai ãma wamama uptabi norĩ hã ma tã wanhimiza'rese wi te te 're wa'ahã za'ra tã, 're waprédub za'ra mono õ ré hã. Wawasété na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tã te te 're wa'ahã za'ra, niwamhã ì'uwaibaba uptabi õ nherê, damama norĩ nhimi'ahãrizé hã. Tazahã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, te ì'uwaibaba si te te 're wa'ahã za'ra. Te te 're ìwa'apawapto mono da si, te za tã ti'ai ãma 're wanomro mono ré, te te 're wa'ahã za'ra, wawasété ãna ìsine 're wahâimana za'ra mono da oto, wa

norĩ hã. <sup>11</sup> Wawasédé hã wa te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're wahã za'ra mono wamhã, awa'awi 're watoi waihu'u za'ra mono õ di, taha na hã. Robzei'õ na si wa za a'ã 're wahãimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩwahã za'ra mono zém na oto 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono wamhã, duré wa'ãma 're ronomro pese za'ra mono wapsi, te za wapẽ hã ĩ're wama 're simi'wara wẽ oto, õhõ ãma si 're ĩwanomro wẽ mono zéb zarina wa.

*'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreime, da te 're ĩwapari pese za'ra mono zé wasu'u*

<sup>12</sup> Taha wa, marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, aipẽ'ẽ wẽ zarina te za asiptete sina ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si, aiwi 're robzei'õ pese za'ra wa'aba mono wa, tiwi asina 're aipahã za'ra wa'aba mono tõ da. <sup>13</sup> Bãdãdi na awa'awi u'ãsi 're ĩdanomro mono ne, te za Cristuhu nhirã zarina si awa'awi 're anomro u'ãsi aba mo, ĩwẽ na si. ãne wamhã, ĩrãtẽire hã morĩ wasété na 're ĩmorĩ ne, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma sib'uware na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã asine wa'aba, awa'awi u'ãsi 're nomro wẽ mono wamhã, ta norĩ hã tiwasété na 're si'marõpãrĩ zahu za'ra mono õ di za oto. Apã te za ai'ãma 're siptete za'ra wa'wa, ĩsazei uptabi 'wa na 're ĩ'aihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã.

<sup>14</sup> Rowẽ zõ te za 're asõpré wa'aba mo, dasiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma si 're asisõmri u'ãsi za'ra wa'aba mono da, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. ãne hã ni'wam norĩ hã 're hãimana wẽ za'ra mono õ nherẽ, niwamhã Wanhib'apito hã titõmo na te te dame 'madã'ã za'ra õ di za, ta norĩ hã. <sup>15</sup> 'Re aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, asina ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, tinhoprubzéb zarina, ĩwẽ uptabi hã te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã 're simini za'ra wa'aba mono tõ da, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Wede pa hã, ti'ai 'rowi 're simi'wara mono ré hã, taha wa'uzé hã dama simimnhasi õ di. Tane nherẽ, ĩpa hã da te oto 're sa'o'o za'ra mono wa, da te oto 're huri mono wamhã, te za te te 're da'rãiwamnarĩ za'ra, taha pa wa'u hã sé wa. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za ni'wam norĩ wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ hã te te aiwi 're rowasété za'ra wa'aba mono tõ da, duré taha zarina a norĩ wa'wa hã 'rãwi aiwasété na 're asi'uptob za'ra wa'aba mono tõ da, ta norĩ zu. <sup>16</sup> Duréhã Eza'u hã tãma mrab uptabi wa, ma tõ tino nhipi hã tiwi waptẽ, Zacoho wi. Tawamhã ĩmama ma ĩpoto'rata zarina, ubure marĩ hã ĩmama te te tãma ĩpisudu hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ĩwẽ hã te te tãma ĩpisudu hã ĩ'upana ĩnoi ma 're hãimana mono da, ma tõ tinoi ma ti'ru, ĩsipi wa'rãmi Eza'u hã, taha na sai õ ré. ãne hã Eza'u hã 're ĩhãimana wasété mono ne, te duré ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana wasété za'ra wa'wa. Ta norĩ wi, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, sina 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ wi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hãimanazé te te 're ĩwazéb za'ra mono õ norĩ wi hã. <sup>17</sup> Tawamhã taha na ãma ronomro parip si, ma tõ Eza'u hã timama ma tinha, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ãma mreime da, ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri mono da, ĩnoi upana. Tane nherẽ, ma tõ ĩmama hã siwi wẽ'õ, ãma mreime tõ da. Taha wa, tiwasédé te te 'manharĩ pari nherẽ, apã te te sima pari waihu'u õ di, timama ma te te nharĩ sina, wawa 'rãihã na wawa nherẽ. ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãne na hã.

<sup>18</sup> Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tã Sina'i na êtê 'rãihã nhisi u sina rotété za'ra, tame ì'rata si'ubumro da a'ã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono 'rata. Ta hã êtê 'rãihã hã danhib'rata na da te upi waihu'u pese di. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã tane 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono u, aipê'ê na 'rãwi ìtême 're aihutu aba mono wamhã, marĩ hã asib'rata na 're upi waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Izarazéhé nhihudu norĩ si ma tã 'rãwi unhamã ro'o za'êne hã 'madã'ã za'ra, êtê 'rãihã nhisiwimhã. Tamemhã ma duré hãwa nhirõtõ 'rãdã hã watobro, ì'rãdã'ãra uptabi hã. Rowa'u'u za'êtê zama ma tã duré watobro, êtê 'rãihã nhisi ãma hã. ãne ma tã ta norĩ hã 'madã'ã za'ra titõmo na, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. <sup>19</sup> Danhimnhihãrãzé hã ìhãrã 'rãihã hã ma tã duré wapari za'ra. 'Re ìhãimana u'ãsi mono mreme zama ma tã duré wapari za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Ta hã te te wapari za'ra wamhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã niha te tãma rob'manharĩ za'ra õ'umhasite, ma tã sima wê za'ra, Mozésihi ma si te te rowaihu'u mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, hãiba pisutu. <sup>20</sup> E marĩ wa, ma tã ta norĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma tipahi za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tã êtê 'rãihã hãiba na tãma roti za'ra, ãne: "Nĩ'wa hã ã êtê 'rãihã hã te te upi wamhã, te za asiwi ìwĩrĩ 'wa, êtê na. Asimizama aba zama, te te sina 'mai'upi wamhã, te za ìwĩrĩ 'wa, êtê na." ãne ma tã êtê 'rãihã hãiba na ta norĩ ma mreme pire na tãma roti za'ra aré, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. Taha pipa te, ma tã Izarazéhé nhihudu norĩ hã sima wê za'ra, Mozésihi ma si, hãiba pisutu te te rowaihu'u mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, taha ma si. <sup>21</sup> ã hã te te ì'madã'ã za'ra hã pipa uptabi wa, te Mozési hã 'rãwi sima tinha, ãne: "Ìpahi wa, wa tãma rêrê." ãne te sima tinha, Mozési hã. ãne ma tã ropipa uptabi hã êtê 'rãihã ãma ìsõ'a ìwatobro za'ra hã 'madã'ã za'ra duréihã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono u te te sina rotété za'ra wamhã.

<sup>22</sup> Tazahã, a norĩ wa'wa hã tane 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono u aipê'ê na 'rãwi 're rob'umhutu za'ra wa'aba mono wamhã, hãwa ãma Si'ã na êtê 'rãihã nhisi u ne, ma tã 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Duré hãwa ãma Zeruzarê hã 'ri nho'õmo u ne, ma tã 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ìhãimana u'ãsi mono 're ìsãmra u'ãsi mono zéb u hã, hãwa ãma tãma ìromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na, ì'rata 're ìsi'ubumroi mono zéb u zama. <sup>23</sup> Tame te oto 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê norĩ hã to sina 're si'rã'õtõ, aibã hã dama 're poto 'rata za'ra mono wa, dama ìsawi pese ne, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're ì'azawi pese mono norĩ hã, hãwa ãma sisi ui'ééré ré 're ìhãimana za'ra mono norĩ hã. Tamomo ma tã ìtême 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo, dahãimanazém na ì'uwaibaba si te te 're ìda'awaihu'u mono zéb zarina, dama rowairébê'wai u hã. Duré ì'ai ãma ré ìwê si te te 're ì'manharĩ za'ra mono norĩ hã 're ìhãimana za'ra mono zéb u, ma tã duré 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ìwê za'ra mono zéb zarina si, rowê uptabi na oto 're ìhãimana za'ra mono norĩ u hã. <sup>24</sup> Zezusihi u ma tã duré 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Ta hã te oto 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te dama ìropisutuzép té hã te te wa'ãma 're ab'madã'ã u'ãsi. Duréihã Ca'ĩ hã tino te te wĩrĩ wa, ìwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te ì'ruiwa'ãbãzé, te wasu'u, Abéhé wapru hã. Tanei õ di, Zezusihi wapru hã. Dazada dã'ã wa, ìwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã dawasédé te te dama 're ì'apari mono zé, te wasu'u, Zezusihi wapru hã.

<sup>25</sup> Taha wa, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tiwi 're

asipo're nhitob za'ra wa'aba mono tō da. Duréihã Sina'i na êtê 'râihã nhisi âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ti'ai u te te we dama rowasu'u wamhã, Ìsimiroti wapari'ô'wa norî hã wairébé ô di, te te ìdahã za'ra zé wi hã. Wa norî hã bété. E 'Re ìhâimana u'âsi mono hã hâiwa hawi te te wei wama 're aroti wê mono nherê, tiwi 're wasipizari za'ra mono wamhã, e Ìsimihâzé wi wasi'uihã na 're wawairébé mono da bâ, wa za wanhimipari âna 're wanomro u'âsi bété. <sup>26</sup> Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Sina'i na êtê 'râihã nhisi âma te te dama roti wamhã, ma tō ti'a hã sãsã'ã. Tane nherê, taha za'u hã ma tō oto dama ropisutu, âne: "Ti'a hã niwapsi wa za duré sãsã'ã, ìrême ma. Tawamhã, ti'a si te sãsã'ã ô di za oto. Hâiwa nhirôtô zama, wa za Ìsu sãsã'ã, nimahã na hã." Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama Ìropisutuzép tém na rob'ui'ééré hã. <sup>27</sup> E marî te tawamhã wama wasu'u za'ra Ìmreme hã, "Ìrême ma" na hã. Uburé marî hã ti'ai âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipodo hã nimahã na te te sãsã'ã za'ra wa, za Ìsi'utôri mono zé, te wama wasu'u za'ra. Tawamhã taha nhowa're're, te za Ìwê uptabi hã da te oto Ìsãsã'ã waihu'u'ô hã 're hâimana u'âsi za'ra hâiwa âma, Ìsi'utôri waihu'u'ô hã.

<sup>28</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 'râwi te te 're wa'ab'madâ'â mono da, Ì'rata 're Ìwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, ma tō te te wama 're apisutu, da te wawi âma Ì'ai'uté waihu'u za'ra ô hã. Taha wa, wa za 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra, sôpru wa. Te te sima 're Ìwa'awê mono zéb zarina, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra, wa te wasiwi 're wazéb za'ra mono sina, wama 're toi u'âsi mono da. <sup>29</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito za'ra hã Ìpo're'ô norî hã te te uprosi waihu'u pese di, unhama ro'o za'êtê na marî hã 're Ìsi'unhama pese mono ne hã. Taha wa, wa za tō wa norî hã Ìmreme hã wa te 're wapari u'âsi za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã.

## 13

*'Re ìhâimana u'âsi mono hã dama 're Ìtoi mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Cristuhu âma si oto 're asisânawã za'ra wa'aba mono wa, te za a norî wa'wa hã ône u'âsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo oto. <sup>2</sup> Darob amoi hawi atême 're dasihutu za'ra wa'aba mono wamhã, asôrôwa u, te za duré 're ìda'mazasi wê za'ra wa'aba mo. Ni'wam norî hã tinhorôwa u te te 're da'mazasi wê za'ra mono wamhã, hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî hã ma tō te te 're 'mazasi wê za'ra, tâma sa'rese za'ra ô nherê, hâiwa âma romhuri'wa norî hã. <sup>3</sup> Duré wasiré Ìsazei'wa norî âma te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, dazazéb 're, 're Ìsimasa mono norî âma hã, ta norî hã asiwi 're pawaptob za'ra wa'aba mono da. Dazazéb 're, ta norî siré 're aimasa wa'aba mono ne, te za âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré marî na te te 're Ìrobzépata za'ra mono norî âma zama, te za duré 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, ta norî siré 're Ìrobzépata za'ra wa'aba mono ne.

<sup>4</sup> Damro ré norî hâimanazé hã te za 're Ìwazé pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, pire uptabi wa. Aimro si te za asima 're Ì'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. E marî wa. Ni'wam norî hã tihâiba na tiwasédé hã te te 're 'manharî za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za ta norî hã te te 're hã za'ra. Duré ni'wam norî hã mro ré nherê, Ìmro'ô na 're sipsaihuri za'ra mono wamhã, te za ta norî hã duré te te 're hã za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

<sup>5</sup> Rob'uiprazép si, asima 're sawi za'ra wa'aba mono ô di za. Asibro hã aimã 're ìhâimana za'ra wa'aba mono nhipai u, marî zô 're rob'ruiwapari zahu za'ra wa'aba mono ô di za. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tō

ãne dama sina ropisutu: “Niwamhã asiti za'ra wa'aba 're ìhâimana mono ò di za. Duré te airême waihu'u za'ra wa'aba ò di za.” Æne te te dama sina Ìropisutuzém na rob'ui'éré hã, ìbaihã na hã. <sup>6</sup> Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za ãne wa te wasima 're nharĩ za'ra, duréhã apito Dawi hã te te sima ìnharĩ ne, ãne: “Danhib'apito uptabi hã te te 're ìpawaptob u'âsi. Taha wa, ìsina 're ìpahi mono ò dı, wa hã.

Æne wamhã, e niha da te ìma rob'manharĩ da bâ.”

Æne duréhã Dawi hã 'rãwi te te sima ìnharĩ ne, wa za duré wa norĩ hã wa te wasima 're nharĩ za'ra, ìsine.

<sup>7</sup> Ma'ãpé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ìsãna'rata hawi te te ãma aima 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mono norĩ ãma hã, ai'madã'ã'wa za'ra wa'aba norĩ ãma hã. Ta norĩ 're ìhâimana za'ra mono zém na, duré 're ìdã'ã za'ra mono zém na zama, te za ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono ne, te za duré a norĩ wa'wa hã ìsine asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. <sup>8</sup> Zezu Cristu hã tihâimanazém na hã te te ãma 're saprĩ waihu'u mono ò di. Õne u'âsi te tô misi haré ãma 're hâimana u'âsi, bâtã sidãpãsi. <sup>9</sup> Cristuhu wasu'uwẽ upana, danhimiroti aimawi na da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono ò di za, senai'õ na da te dasima 're ìrowasu'u za'ra mono na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ìwẽ uptabi hã te te taha 're ì'apisutu mono na si, wa za wap'ê 're ãma 're wanhiptete za'ra. Taha si wa norĩ hã wama ìwẽ uptabi za'ra hã. Dasa hã da te dasiwi 're ìsawi za'ra mono na roti hã da te 're ì'madã'ã za'ra mono na, ãma 're danhiptete waihu'u za'ra mono ò di, dap'ê 're remhã. Mare di. E marĩ wa. Taré wa, dasa hã. Taha na ãma 're dasipawapto waihu'u za'ra mono ò di tô, dasa da te dasiwi 're ìsawi za'ra mono na roti na hã.

<sup>10</sup> Duréhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, sasedoti norĩ hã dawasété parizéb da, danhimizama te te tãma 're simroi mono wamhã, ta norĩ hã ìnhi na hã 're saihuri waihu'u mono ò di. Tane duré, ni'wam norĩ hã danhimizama wapru na 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã zahadu te te dama ãma 're aparĩ mono newa, te za Cristu hã sada ìdã'ã za'ra zé hã ta norĩ hã te te 're simini za'ra. Wa norĩ si Cristuhu zazei'wa norĩ si, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wazada ìdã'ã za'ra zém na hã. <sup>11</sup> Sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ìpire uptabi si wahub sidãpãsi ma tô danhimizama wapru rí ìtême 're sisisi, 'ri 're wa'wa u, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwa 're ìsãmra mono zéb u hã. Dawasété parizéb da, ma tô ta norĩ hã tãma ãma 're sõprub za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Tane nherê, ma tô romhã na danhimizama hãiba hã da te 're zata pese za'ra, danhimizahãri sidãpãsi 'ri hã da te dasima 're ìsõré za'ra mono zém nhiti. <sup>12</sup> Æne wa, ma tô duré Zezusi hã 'ri 'wawi wa'razém nhiti dãrã, te te ìrobzépata za'ëté zarina, tiwapru na taha si te te oto 're da'a'upsõi mono da, dawasété hawi. <sup>13</sup> Taha wa, wa za oto wa norĩ hã Zezusihi u si dawı 're wawairébé, taha si tô sena te te 're wa'anho'reptui mono da. Taha wa, wa za tô, 're ìdanomro 'rata mono zé hã, wa te 're rême pese za'ra. Zezusi hã wazada dã'ã wa, da te dasiwi ì'ruiwapari ne, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono da nherê, wa za tô ìtême 're wawairébé, 're ìwanomro 'rata mono zém hawi, Zezusihi u hã. <sup>14</sup> Æme ti'ai ãma 'ri nho' u hã 're ì'maihâimana u'âsi mono hã wama 're ì'maihâimana mono ò dı, ãma 're ìwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã. Robaba uptabi di. Hãwa ãma 'ri nho'õmo zô si, wa za wasima 're wanhopré u'âsi, za tame

wama 're ihâimana u'âsi za'ra mono zô si. <sup>15</sup> Taha wa, Zezusi hã wazada idâ'âzéb zarina, wa za 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra, taha si wama 're toi u'âsi za'ra mono da. Duréihã danhimizama na duré dasa na 'Re ihâimana u'âsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono wa, dama 're itoi mono ne, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra, wama 're toi u'âsi mono da. 'Re ihâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zém na sô'awi dama 're iwasiwasu'u za'ra mono na zama, wa za tâma âma 're wanhoprub za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono ma hã. <sup>16</sup> Marĩ iwē hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da dama, duré 're idapawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, âma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono ô di za. Taha na zama te duré tâma 're asôprub za'ra wa'aba mo, taha na aima 're toi u'âsi za'ra wa'aba mono wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

<sup>17</sup> Asiré isazei'wa 'madâ'â'wa norĩ nhimiroti hã te za 're iwapari pese za'ra wa'aba mo. Te te aima 're itoti za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za marĩ hã 're i'manharĩ za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã niwapsi te za 'Re ihâimana u'âsi mono ma siwasu'u za'ra, te te ai'âma 're iromhuri za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, te ta norĩ hã ai'âma 're hâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa, te te 're i'ai'madâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã, Cristuhu zazei'wa 're ihâimana za'ra mono zém na si 're anomro aba mono da. Ta norĩ nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, to sina te za tô ta norĩ hã te te ai'âma 're romhuri za'ra wa'wa. Tane nheré, 're wapari za'ra wa'aba mono ô wamhã, robzei âna te za te 're romhuri za'ra. Âne wamhã, te te 're aipawapto waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za, ta norĩ hã.

<sup>18</sup> Ma'âpé, wa'âma 're aimreme zusi u'âsi aba mono za, 'Re ihâimana u'âsi mono ma. 'Re iwanomro wē mono da si, wa tô wa norĩ hã wa te wasima 're wē u'âsi za'ra. Taha wa, marĩ na 're iwahâimana wasété za'ra mono zém na hã 'râwi wapē'ê na 're wasisâmri za'ra mono ô di oto, wama 're hâimana za'ra mono ô wa. <sup>19</sup> Taha wa, wa duré wa hã isima aiwē uptabi za'ra wa'wa, i'âma zama 're aimreme zusi aba mono da, 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te âma izatôrĩ su'u da, atēme za'ra wa'aba, te asabu za'ra wa'aba hã.

<sup>20-21</sup> Wanhil'apito Zezusi hã wazada idâ'âzéb zarina, te oto pone'ërebâ 'madâ'â'wa ne, wama 're hâimana za'ra, wa'madâ'â'wa iwē uptabi na hã. Wazada idâ'âzéb zarina, ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono hã taha na dama ropisutu té, âma 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto, taha âma si. Zezusi hã dá'â nheré, ma tô Imama hã apâ hâiwa'utu.

'Re ihâimana u'âsi mono hã dama rowē pisutu'wa hã, iwē si te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, wa taha na si te ai'âma 're umnhasi za'ra wa'wa, taha zarina uburé marĩ hã te te aima 're iwē za'ra wa'aba mono zéb zarina si, tâma âma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Duré Zezu Cristuhu waihu'u pese na te te 're wa'apawapto mono da, wa duré taha na si te ai'âma 're umnhasi za'ra wa'wa, iwē si wa te oto tâma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa'âma 're toi u'âsi mono da, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

Taha wa, Zezu Cristuhu âma si âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

#### *Rowasu'u 'rãsutuzé wasu'u*

<sup>22</sup> Isisânawã norĩ, ã te aima âma itoti za'ra wa'aba zém na, ma'âpé ai-waimri âma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Taha da, wa tô imreme 'rutu na âma aima rowasu'u za'ra wa'wa, ã inhimi'ui'ére na hã. <sup>23</sup> Wasisânawã Timotiũ hã ma tô dazazém hawi watobro, da te tâma irob'ruzéb zarina. Âne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô isima aiwē za'ra wa'wa.



Tawamhã, ta hã we ãtẽme wisi su'u wamhã, ãme ãnhamra ré, te te ãnhiza wamhã, te za ãma ãsiré mo, atẽme za'ra wa'aba, taha zama te te duré asabu za'ra wa'aba da, ãsiré.

<sup>24</sup> Ma'ãpé uburé ai'madã'ã za'ra wa'aba 'wa norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba za. Uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, tame 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba za duré.

Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi 're ãwairébé mono norĩ zama te ãma asawi za'ra wa'wa duré, ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

<sup>25</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wa ai'ãma 're ãmreme u'ãsi za'ra wa'wa, ãsimizawizé hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

**Ti'adu**  
**Daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ ma, Ti'adu te te**  
**ĩrob'ui'érézé**  
**Ĩbaihã wasu'uzé**

Ã ĩbaihã na rob'ui'éré'wa hã Ti'adu na ĩsisi hã. Zezusihi no, ta hã (Marcusi 6.3). Atusi 21.18 âma hã ma tô Ti'adu hã wasu'u, âne: Zeruzarê âma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa. Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ ma rob'ui'éré hã tisõ, da te âma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, daro mono bâ te te ĩropéi mono norĩ ma hã. Ti'adu hã ma tô Wamama zazei'wa norĩ ma waihu'u za'ra, Zezusi hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na taré dama 're siwasu'u za'ra mono tõ da, ĩsarina si 're hâimana za'ra mono õ nherê. Ni'wam norĩ hã sena na Zezusi hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono wamhã, ĩsiré u'âsi te za 're hâimana wẽ u'âsi za'ra.

*Marĩ ahã na dazada 're ĩhâimana za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Wa hã Ti'adu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, wa 're mo. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ, daro mono bâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, wa za ĩnhimi'ui'éré na âma asawi za'ra wa'wa.

<sup>2</sup> ĩsisânawã norĩ, marĩ hã ahã na asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, te za atoi u'âsi 're anomro aba mo. <sup>3</sup> E marĩ wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te aima 're ba'a za'ra wa'aba mono õ nherê, te za ĩsimipawaptobzém na asina 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, te za asiptetezé hã asima 're ĩsa'êtê za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito âma si 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>4</sup> Tawamhã wẽ uptabi di za, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. <sup>5</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu'u ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za asima tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo. Ta hã sõpru uptabi di. Duré uburé dama marĩ wẽ nhomri'wa. Âne wa, tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, dahâimanazém na rowaihu ĩwẽ uptabi hã. <sup>6</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, te za tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo, 'râwi âma 're asiwawã za'ra wa'aba mono âna. ĩsimipawaptobzém na, 'râwi âma 're asiwawã za'ra wa'aba mono wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã rowa'u âsisasi te te âma 're ĩ'a'ube mono ne, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>7-8</sup> Âne wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wanhib'apito hawi dahâimanazém na rowaihu'uzéb zõ, 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za.

<sup>9</sup> Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã simarĩ õ nherê, Wanhib'apito zazei'wai wa, te za tipê'ẽ na 're toi u'âsi za'ra. <sup>10</sup> Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã sibro pese wẽ te, tipê'ẽ na 're to za'ra mono õ di za. Wanhib'apito zazei'wa 're nomro mono wa, te za tipê'ẽ na si 're toi u'âsi za'ra. Sibro pese nherê, te za, rom na romnharã ne, dawĩ 're hãiba simani za'ra oto. <sup>11</sup> Bãdã hã 'rãĩ watobro wamhã, rowa'ro uptabi wa, te za rob're hã dawĩ 're 'ré za'ra. ĩsirãrã zama te za ti'a'a, ti'ai u. Tawamhã dama 'madâ'â ze nherê, tâibã za oto ĩsirãrã hã. Tane ĩsibro pese norĩ hã rob're 're ĩsi'utõrĩ su'u za'ra mono

ne, tinhimiromhuri te te 're 'madâ'â za'ra mono zawéré ré, te za 're dâ'â za'ra.

<sup>12</sup> Wa za duré âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ahâ na dazada 're hâimana za'ra mono wamhâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ ro'wa'rudu hâ te te dama 're ba'a za'ra mono ò nherě, te za danhiptete sina âma 're dahâimana u'âsi za'ra. Âne wamhâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ te za âne na da'awaihu'u. Tawamhâ ìsawi pese 'wa 're dahâimana za'ra mono wa, te za tâma wa'âbâ za'ra oto, rowě uptabi na, ì'rata 're ìdahâimana u'âsi za'ra mono zém na, te te dama ìropisutuzéb zarina. Tawamhâ dama 're rowě uptabi za'ra mono di za.

*Marĩ zarina dawasédé hâ da te 're ìmanharĩ za'ra mono zé wasu'u*

<sup>13</sup> Áté ni'wam norĩ hâ te za 'râwi sina rosa'rata wasété za'ra, tiwasédé hâ te te ìmanharĩ za'ra da hâ. Âne wamhâ, 'râwi te te sima 're rosa'rata za'ra mono ò di za: "Re ìhâimana u'âsi mono hâ ma tô ìnhimirosa'rada hâ ìma tisò, ìwasédé te ìmanharĩ da hâ." Âne te te sima 're rosa'rata za'ra mono ò di za. E marĩ wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ te te sina 're rosa'rata mono ò di, tiwasédé te te 're ab'manharĩ mono da, marĩ wasété na. Duré dawasédé hâ da te 're ìmanharĩ za'ra mono da hâ, te te dama 're rosa'rata mono ò di. <sup>14</sup> Áté marĩ ìwasété na te za da te dasima 're rosa'rata za'ra, dawasédé hâ da te ìmanharĩ za'ra da hâ, âma dama 're robze za'ra mono da newa. <sup>15</sup> Tawamhâ dawasété na da te dasima âma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhâ, dawasédé hâ dasi'uihâ na te za da te 're 'manharĩ za'ra. Tawamhâ òne u'âsi 're danomro mono wamhâ, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowě ìsi'utòrĩ'ò nhiti.

<sup>16</sup> Ìsisânawâ norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono wasu'uwě na âma 're upa za'ra wa'aba mono ò di za, asimirosa'rata na. <sup>17</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ hâiwa na rob'uiwě'wa 'manharĩ'wa hâ, hâiwa hawi ma tô marĩ ìwě na uburé we dama 're sòpru, ìwě uptabi na si. Ta hâ tihâimanazém na te te saprĩ ò di. Òne u'â, te hâimana wě u'âsi 're hâimana. <sup>18</sup> Te te sima 're ìda'awě mono zéb uwaibaba, ma tô timreme na te te 're wa'apoto té, wapě'ě 're, uburé ìsimipoto norĩ nhipai u, ìsib'a'uwě tâma 're wahâimana za'ra mono da oto. Ma tô tô sena na timreme na te te 're wa'apoto té, wapě'ě 'remhâ.

*'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa, 're ìhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>19</sup> Ìsisânawâ norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hâ, âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, âma 're ì'asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Ari'iwi te za a'â 're ìdawapari za'ra wa'aba mo, aiwara sina aimreme hâ 're sani za'ra wa'aba mono tô da, duré dazada 're asahi za'ra wa'aba mono tô da. <sup>20</sup> Dahâimana zahi sina 're dahâimana za'ra mono wamhâ, e te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ te te 're da'awěsâmri. Mare di. Taha na te te 're da'awěsâmri mono ò di za. <sup>21</sup> Taha wa, asima 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hâ, duré uburé marĩ hâ 're ìmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zéb zama, te za 're ìrěme pese za'ra wa'aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za aiwapu na tâma 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, ìsimiroti hâ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. Ta hâ ma tô tinhimiroti hâ te te aima 're sòmri za'ra wa'wa, 'râwi aipě'ě 're, aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Ta hâ simiroti waihu'u pese di, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono hawi, te te 're asò'reptu za'ra wa'aba mono zéb da hâ.

<sup>22</sup> Taré ìsimiroti hâ aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono ò di za, ìmreme wapari pese 'wa na, taré 'râwi asima 're asadawa nhipese za'ra

wa'aba mono tō da. Tō sena te za ĩsimiroti hã 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo. 23-24 Até aibã hã rob'madâ'âzém na te za si'madã. Tawamhã si'madã'â pari, morĩ wamhã, awa'awi te za sina po're ha'ã. Tane, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherẽ, da te 're 'madã'â za'ra mono õ wamhã, awa'awi te za ãma 're dapo're simrami za'ra. 25 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã wẽ uptabi di. Ta hã wapawapto'wa da, te wama 're hãimana, wawasédé, wa te 're ĩrẽme pese za'ra mono zéb da hã. Tawamhã ĩsimiroti na da te 're rosa'rata pese za'ra mono wamhã, duré õne u'ãsi ãma 're dahãimana za'ra mono wamhã, taré ĩmreme wapari'wa 're danomro mono õ di za. Tō sena ĩmreme wapari pese 'wa, te za oto 're danomro. Taha zarina rowẽ u'ãsi te za ãma 're dahãimana za'ra.

26 Até ni'wam norĩ hã te za taré te te sina 're rosa'rata za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'â'wa na, tō sena newa. Tane nherẽ, até 'rãwi 're si'uwati za'ra mono õ di za, 're mre me wasété tō za'ra mono da. ãne wamhã, tō sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'â'wa na 're hãimana za'ra mono õ di za. Taré te za tinhimirosa'rata na 'rãwi sima 're sadawa nhipse za'ra. 27 ãne 're hãimana za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'â pese 'wa norĩ hã. ãne te za 're hãimana za'ra. ĩmama'õ norĩ hã duré ĩna'õ norĩ hã te za te te 're pawapto'wa za'ra. Pi'õi mrotõ norĩ zama te za te 're pawapto'wa za'ra, ropire hã tãma 're hãimana za'ra mono wamhã. Tihãimanazém na te za duré 're sipibu pese za'ra, Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ nhimirosa'rata zarina 're hãimana wasété za'ra mono tō da. ãne wamhã, te za Wamama hã te te 're da'awaihu'u, tō sena ĩsimiroti 'madã'â pese 'wa na hã.

## 2

*Aiwapsi danhimizawizém na 're ĩdahãimana za'ra mono zém na rowasu'u*

1 ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'ëtẽ ré, te 're hãimana u'ãsi, wẽ uptabi na. Tawamhã ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherẽ, dahãiba 'madã'â zarina asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono õ di za, asimizawizém na. 2 Até aibã ĩsibro pe hã te za ãzé asi'rã'õtõ aba ré, êtẽ'ubuzi prõ oru 'manharĩ na siptõmo hi wasisi ré, duré uza wẽ ré zama. Até aibã hã te za duré ãzé ĩsimarĩ'õ hã, uza wasété ré. 3 Tawamhã até ĩ'uza wẽ ré ma, te za tãma ĩnharĩ 'wa: “Ãhãta wedeza ĩwẽ. ãne asãmra.” Taha pari, te za duré ĩsimarĩ'õ ma ĩnharĩ 'wa: “Hãiwim haré asa na.” Niha wamhã, “ĩpapara asãmra, ti'ai wa.” 4 ãne dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwab õ di, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hã. Asimirosa'rata wasété zarina, te za asiwi 're ĩdahãiba ba'a za'ra wa'aba mo, asimizawizéb õ na.

5 ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Ti'ai ãma, até simarĩ ãna te za 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zawĩ pese 'wa norĩ hã. Tane nherẽ, Wanhib'apito zazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ma tō ta norĩ hã pisutu za'ra, uburé marĩ ĩwẽ ré, 're hãimana za'ra mono da, tãma 're ĩsõprub za'ra mono zéb zarina. Ma tō duré tãma pisutu za'ra, rowẽ uptabi na ĩ'rata 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, 're ĩsãmra mono zéb ãma, te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina. 6 Tane nherẽ, ma tō a norĩ wa'wa hã ĩsibrob'õ norĩ hã 're ĩhãiba wẽ'õ za'ra wa'aba mo. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba. E 'wam norĩ hã ma tō te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, aipawa'ãbã

za'ra wa'aba na hã. Duré e 'wam norĩ hã ma tô datême te te 're asimroi wa'wa, da'ãma rowairébé'wa norĩ u, ìpipa na te te ai'ãma 're rowairébé za'ra wa'aba mono da. Ìsibro pese norĩ si, ma tô ãne na te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. <sup>7</sup> Ta norĩ si ma tô Asib'apito za'ra wa'wa hã te te 're sisi wasété za'ra, wẽ uptabi nherẽ, Cristu hã.

<sup>8</sup> Ìbaihã na te tihãiba, Danhib'apito uptabi nhimiroti hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Ìsimiroti hã ãne: “Dahãiba mono bâ te za 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina marĩ ìwẽ zô, asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé ìwẽ zô dama zama 're asôpré wa'aba mo.” ãne ãma ìrob'ui'ééré hã, ìbaihã na hã. Tawamhã Ìsimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, wẽ di. <sup>9</sup> Tane nherẽ, asimizawizém na asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwasété na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wamama nhimiroti hã asimizawizém na hã ãma tâma 're uwaimrami pese za'ra wa'aba mono õ di. <sup>10</sup> Æté ni'wa hã Wamama nhimiroti, Mozésihi ma te te ì'awaihu hã, te za misi ãma tizaihã. ãne wa, te za 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ìwasédé hã ãma sa'ra, Ìsimiroti mono bâ te te 're 'madã'ã pese mono õ wa. <sup>11</sup> Ta hã ma tô ãne dama roti aré: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.” Ma tô duré dama roti: “Re danhimroi wa'aba mono õ di za.” ãne Ìsimiroti hã. Tane nherẽ, aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're danhimroi wa'aba mono wamhã, aiwasété na te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, Wamama nhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ wa. <sup>12</sup> Ìsimiroti hã wapawapto'wa da, te wama 're hãimana za'ra, wawasédé hã wa te 're ìrême pese za'ra mono zéb da hã. Nimahã na te za wahãimanazém na te te 're wa'awaihu'u Wamama hã, Ìsimiroti 'madã'ã pese 'wa na. ãne wa, wa za wamreme wẽ na si wasima wa te 're rowasu'u u'ãsi za'ra. Duré wahãimanazé ìwẽ na si, wa za dama 're wahãimana u'ãsi za'ra. <sup>13</sup> Nimahã bâtã na dahãimanazém na te te da'awaihu'u wapsi, da'ãma 're ìpê'êzé za'ra mono õ norĩ ãma, pê'êzé õ di za, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, ti'ab ré da'ãma 're ìsiwamri za'ra mono õ norĩ ãma hã. Da'ãma 're ìpê'êzé u'ãsi za'ra mono norĩ ãma si, te za ãma 're pê'êzé za'ra.

*Zezu Cristuhu zazei'wa na 're ìdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u*

<sup>14</sup> Ìsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Æté ni'wa hã te za taré dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ìmorĩ na, marĩ ìwẽ na te te 're dapawapto mono õ nherẽ. Tawamhã, e te za sina uwaimra, tinho'reptuzé hã. Mare di. Te te sina uwaimrami õ di za. <sup>15-16</sup> Æté wasiré ìsazei'wa norĩ wi, te za marĩ zô tiwi 're ro'wanhi'riti za'ra, ì'uzazé zô, duré ìsazé zô, aibã norĩ wi, duré pi'õ norĩ wi. Tawamhã ãne tâma 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã: “Ma'ãpé, rowé na si 're ai'ubumroi wa'aba mono, ai'uza wẽ ré si, duré asai wẽ na si,” ãne wamhã, marĩ zô dawĩ 're ìro'wanhi'riti za'ra mono zéb uwaibaba, dama ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, taré dama 're ìnharĩ za'ra wa'aba mono zé hã za. ãne wamhã, e te za da te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa. Mare di. <sup>17</sup> Tane, Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherẽ, marĩ ìwẽ na te te 're dapawapto za'ra mono õ wamhã, taré dama 're ìdasiwasu'u za'ra mono zé hã.

<sup>18</sup> Æté ni'wa hã te za ãne dama siwasu'u: “Wa hã marĩ ìwẽ na, wa tô te 're da'apawapto u'ãsi. A hã ma tô dama 're asiwasu'u mo, Zezu Cristuhu zazei'wa 're aimorĩ na.” Æté ãne te za dama tinha, ni'wa hã. Tawamhã, wa hã wa aré asa tâma waihu'u, ãne: “Ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa

na dama 're siwasu'u mono nherê, ïwê na te te 're da'apawapto mono ò wamhã, tò senai ò di, dama 're ïsiwasu'u mono zé hã. Wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa, wa 're mo. E niha te za ãne wamhã, dasiwi ïwaihu'u ni, tò sena na, ïsazei'wa 're ïmorĩ na. Marĩ ïwê na te 're ïda'apawapto mono zéb zarina si, te za dasiwi ïwaihu'u ni, tò sena na dama 're ïsiwasu'u mono na, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ïmorĩ na. <sup>19</sup> Misire uburé danhib'apito uptabi hã te 're sãmra. ãne na hã aima waihu'u pese di. Taha wasu'u na ma tò ãma ïsaze. Wa'uburé norĩ zama ma tò misire Danhib'apito uptabi wasu'u hã waihu'u za'ra. Taha wa, te pipa te, 're rêrê'ê za'ra. <sup>20</sup> E niha te rosa'rata ãna 're aihãimana mo. Áté ni'wa hã te za dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ïmorĩ na. Tane nherê, marĩ ïwê na te te 're da'apawapto mono ò wamhã, marĩ dai ò di za, dama 're ïsiwasu'u mono zé hã. Ma'ápé, ãne hã waihu'u. <sup>21</sup> Duré ma'ápé ãma rosa'rata pese, wahi'rada Abra'ãhã wasu'u na. E marĩ wa, ma tò 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã wahi'rada hã te te 're wêsãmri. Ti'ra Izati hã te te tiwi sawi ãna, te aré tiwĩ, êtê za'ra nhisiwi, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma ïsôprubzéb da hã, te te ï'ruzéb zarina. Taha wa, ma tò wêsã. <sup>22</sup> Abra'ã hã ma tò mreme 'manha, te te sina 're umnhasi za'êtê mono wa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te tãma ïropisutuzém na, ïsihudu hã ahã da. ïmreme hã te te ï'manharizéb zarina, wa tò ãma waihu'u za'ra ni, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzé hã tò sena te te sina 're ïumnhasi mono zém na. <sup>23</sup> Tò sena, Abra'ãhã wasu'u na da te ãma ïrob'ui'ééré hã. ãne ãma ïrob'ui'ééré hã: 'Abra'ã hã ma tò 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã, danhib'apito uptabi na waihu'u. Ma tò duré te te sina 're umnhasi za'êtê, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, te te tãma ïropisutuzém na. Taha wa, ma tò 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te 're wêsãmri, Abra'ã hã. ãne ãma ïrob'ui'ééré hã. Duré, Abra'ã hã tãma sawi pese wa, ma tò sima sisi, tisiwadi uptabi na." ãne wa aré asa tãma waihu'u. <sup>24</sup> Taha wasu'u zarina, ma'ápé marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba. Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherê, marĩ ïwê na da te 're da'apawapto za'ra mono ò wamhã, e te za te te 're da'awêsãmri, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Wanhib'apito zazei'wa 're danomro mono wamhã, te za marĩ ïwê na da te 're dapawapto za'ra. Tawapsi, te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'awêsãmri.

<sup>25</sup> Ra'abihi zama ma tò wêsã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ïsimipawapto wê zém na. Ra'abi hã, pi'ò aré 're ïhãimana wasété mono. Ta hã ma tò duréhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã pawapto zahuré, wapsã'i'a'wa norĩ hã, pi'uriwi ti'ai wê zô robzabui'wa norĩ hã. Tinhorôwa u ma tò 'mazasi zahuré, tame sôtô zahuré da, duré sa zahuré da. Bâdâdi amo na pi'uriwi apâ datême neb zahuré da, ma tò duré pawapto zahuré. Taha wa, ma tò 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã wêsã pi'ò hã, aibã norĩ hã te te pawapto wê zahuré wa.

<sup>26</sup> Wa za duré aima romnhimir'éé za'ra wa'wa. Ni'wa hã dâ'á wamhã, oto ïpê'ézani hã tãma hãimana ò wa, ïhãiba hã si te za tihãiba. Tane ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherê, marĩ ïwê na dapawapto ãna 're hãimana mono wamhã, dama 're ïsiwasu'u mono zép si, te za taré 're hãimana.

### 3

*Damreme wasété ãna 're ïdahãimana za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>1</sup> ïsisãnawã norĩ, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ma rowahutu'wa da hã, áté ai'umro na si te za 're asirowahutu'wa za'ra wa'aba mo. E

marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Nimahã bãtã na te za wahãimanazém na wa'awaihu'u, Wanhib'apito hã. Tawamhã wa norĩ hã dama rowahutu'wa nherẽ, marĩ, wa te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zém na, te za sa'ëtê wama nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã, wasiré ĩsazei'wa norĩ nhipai u. <sup>2</sup> Uburé wa norĩ hã wa za nimahã na wahãimanazém na upa za'ra ni. Ni'wa hã timreme na te te 're upai mono õ 'wa'ãhã, aré 're hãimana wẽ mono di. Tiwasédé hã te te 're 'manharĩ tã mono da, 'rãwi sihãimanazéb uwati da hã, aré tãma waihu'u pese di. <sup>3</sup> Marĩ ĩsyryre na wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. ĩsi'uwazi nhi'odo hã, wa za awaru zadai'ré 're, wa te 're sé, wa te wasima ĩwẽzéb uwaibaba, wa te wata pi'ra da, awaru hã. <sup>4</sup> Uba're wasu'u na, te za duré ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Uba're hã sa'ëtê nherẽ, te za rowa'u'u za'ene hã te te 're simro. Tawamhã, ĩwairizé hã syryre nherẽ, te za taha na ĩmapraba'wa hã te te 're pizari uba're hã, te te sima ĩwẽzéb uwaibaba, wara da. <sup>5</sup> Tane danhoto hã syryre nherẽ, te za marĩ hã ĩhawi te te 're ropé. Wa za duré unhama ro'o wasu'u na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ĩsyryre na. Unhama ro hã syryre nherẽ, te te 're ropéi mono wamhã, te za marã za'ene hã 're sihõmo. <sup>6</sup> Tane danhoto hã unhama ro'o ne, te aiwa dama 're hãimana za'ra. Danhoto hawi, te za sipu'u pese na damreme wasédé hã te te 're ropé. Ta hawi te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. Unhama ro hã te za danhimarĩ hã te te dawi 're uprosi. Tane danhoto wasété na, te za dahãimana wẽ hã da te dasiwi 're uprosi za'ra. Ropipa hawimhã te za damreme wasédé hã te te dama ãma 're sãna'rata, wa'uburé hã. <sup>7</sup> A'uwẽ norĩ hã ti'ai ãma 're ĩhãimana za'ra mono hã, siptete di, abaze norĩ da hã, duré si norĩ da hã, duré ti'ai baba di'i na 're ĩnomro mono norĩ da hã, duré ã na 're ĩnomro mono norĩ da zama. <sup>8</sup> Tane nherẽ, ni'wa hã si'uihã na 'rãwi si'uwati waihu'u õ di, mreme wasété tã da hã. Danhoto hã dama 're ĩhãimana za'ra mono hã, ta hã ĩwasédé. Wahi 'wa wa'u ne dapãrĩ'wa, damreme wasédé hã. <sup>9</sup> Wanhoto na wa za uburé Danhib'apito uptabi ãma 're wawata za'ra, Wamama ãma hã. Wa za duré wa te da'ãma 're wasété za'ra, wanhoto ĩhãiba amo na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'apoto mono nherẽ, ĩsine 're wanomro mono da. <sup>10</sup> Siwazari wazadawa hawip si, te wamreme hã 're wairébé, Wamama ãma 're ĩwawata za'ra mono zém na hã, duré wa te da'ãma 're ĩwasété za'ra mono zém na zama. ĩsisãnawã norĩ, ãne aimreme hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>11</sup> Ma'ãpé ã na duré rosa'rata za'ra wa'aba. E siwazari te ã wẽ hã ub're hawi 're wairébé, ã ĩsei õ me hã. Mare di. <sup>12</sup> Ma'ãpé duré rosa'rata za'ra wa'aba, rob'rã na. Azeitona rã hã e te za ti'rã, aimawi rowede na, pidera wede na. Mare di. Misi haré ĩ'rã hã. E uwa 'ru u, te za podo ĩ'rã amo hã, pidera na ĩ'rã nhisi hã. Mare di. Taha wazari poto õ di. Tane duré ã wẽ hã hãimana õ di, ã warĩrĩ wazari. Duré siwazari ub're hawi 're wairébé mono õ di, ã hã. Tane aimreme hã siwazari 're sanĩ za'ra wa'aba mono õ di za.

*'Re ĩhãimana u'ãsi mono hawi dahãimanazém na rowaihu'u na rowasu'u*

<sup>13</sup> E 'wam norĩ hã te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hawi dahãimanazém na rowaihu'u ré 're hãimana za'ra, asiré wa'aba hã ĩsimirosa'rata za'ene hã. ãne hã ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono wamhã, hãimana wẽ na te za 're hãimana za'ra. 'Rãwi tiwẽ na sina 're wata za'ra mono õ di za. ãne wamhã, hãiwa hawi rowaihu'u ré 're ĩnomro mono na, te za da te ãma 're waihu'u za'ra. <sup>14-15</sup> Tane nherẽ, aipé'ẽ 're marĩ na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, duré marĩ ĩwẽ zõ asima si 're asõpré wa'aba mono wamhã, hãiwa hawi dahãimanazém

na rowaihu'u ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. ãne wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're anomro aba mono newa, 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ô di za, 'râwi asimirosa'rata na asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tō da. ãne 're dahâimana wasété za'ra mono wamhã, ãsazei'ô'wa nhimirosa'rata wasété zarina, duré Wa'uburé nhimirosa'rata zarina te za 're danomro. Hâiwa hawi, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata zarina 're danomro mono ô di. <sup>16</sup> Marĩ na da te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, duré marĩ ãwē zô dasima si 're danhopré mono wamhã, rowē hã dama 're hâimana za'ra mono ô di za. Te za dasiwi da te 're ro'wa'rutu za'ra. Te za duré 're dahâimana wasété za'ra. <sup>17</sup> Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawasété ãna 're danomro. Roti wē na te za da te 're dapawaptob za'ra, rowē na dasiré 're dahâimana za'ra mono da. Duré danhimizawi pese na, te za 're danomro. Duré danhimipari pese na, te za 're danomro. Duré te za da'ãma 're dapē'ézé za'ra. Te za duré dasina 're dapē'ézé za'ra. Duré marĩ ãwē na te za 're dasipawaptob za'ra. Duré danhimizawizé hã da te dama 're ba'a za'ra mono ô di za. Duré dahâimana zadawa nhipese na 're dahâimana za'ra mono ô di za. <sup>18</sup> Amnho ãwē hã da te 're zuri mono wamhã, te za ãwē si da te 're ubumro za'ra, amnho hã. Tane roti ãwē na 're dasipawaptob za'ra mono wamhã, rowē na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, duré ãsimiroti na 're danomro mono wamhã, dahâimana wē na si te za dasima 're dahâimana za'ra oto.

## 4

### *Wamama nhimiroti ma, dawapu na 're ãdanomro mono wasu'u*

<sup>1</sup> A norĩ wa'wa hã te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Te duré 're asisada'ãbã za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Asimirosa'rata wasété zarina, marĩ zô 're rowasutu za'ra wa'aba mono wa. <sup>2</sup> A norĩ wa'wa hã ma tō marĩ hã ahã na asima 're ãwē za'ra wa'aba mo. Tawamhã uburé asima ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wa, te za sô 're ãdanhimro za'ra wa'aba mo, ãma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Marĩ na te duré 're ãda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã ãma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wa, te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Marĩ ãwē na 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, a'ã 're rowaptērē za'ra wa'aba mono ô wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za, ãwē hã. <sup>3</sup> ãté te za asima si tiwi 're ãrowaptērē za'ra wa'aba mo. Tane nherē, asimirosa'rata wasété zarina si, tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhã, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>4</sup> E Wamama nhimiroti hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono bã, te ãsazei'ô'wa norĩ nhimiroti si, 're ã'madã'ã za'ra wa'aba mo. ãne wamhã, Wamama zawi'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. E ãne na aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. ãsazei'ô'wa norĩ nhimiroti si, da te dasima 're wē za'ra mono wamhã, Wamama ãma te za 're sitob'ru za'ra. <sup>5</sup> Duréihã ma tō ãne ãmreme na rob'ui'éré, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, ãne: "Wamama, Tipē'ézani te te wama 're ãsômri mono hã, wapē'ē 're wama 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're wa'awē uptabi, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da." E taré ma tō ãne na hã rob'ui'éré, ãbaihã na hã. Mare di. Taré te te ãma rob'ui'éré ô di. Tō sena ma tō ãma rob'ui'éré. <sup>6</sup> ãne wa, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da, te za te 're wa'apawaptob u'âsi. Duréihã ma tō taha wasu'u na rob'ui'éré, ãsadawa wasu'u'wa hã, ãne: "Si'uihã na 'rãwi tinhimirosa'rata



na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono norĩ zada, te za 're hâimana, Wamama hã. 'Râwi tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawapto." Āne āma ĩrob'ui'ére hã.

<sup>7</sup> Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, ma'āpé 're asiwapu za'ra wa'aba mono, ĩsimiroti na si 're anomro aba mono da. Wa'uburé norĩ nhib'apito nhimipibui wasété zé wi, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo. Tawamhã si'aba're' na, te za asiti timorĩ 'wa. <sup>8</sup> Ma'āpé Wamama u asimirosa'rata na 're aihuṭu aba mono. Tawamhã õ hã te za duré 'râwi atême 're simasisi 'wa. ĩpo're'õ norĩ, asib'rata u're wa, 're asimisõ za'ra wa'aba mono ne, te za 'râwi aipê'ẽ na aiwasété na 're asiwê'õ za'ra wa'aba mo, aiwẽ na 're anomro aba mono da oto. Wamama āma tô sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, tô sena āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma'āpé aihâimana wasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono, aihâimana wẽ na āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>9</sup> Aiwasété na 'râwi 're asisāmri za'ra wa'aba mono wa, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo. Rowẽ te, aipê'ẽ 're, 're ato za'ra wa'aba mono õ di za a'â. Robzei'õ na te za a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>10</sup> Aihâimana wẽ na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, Danhib'apito uptabi ma hã, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tõ da. Aihâimana wasété na si te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Tawamhã robzei'õ hawi te za ai'ama 're sisapri za'ra wa'wa, rowẽ na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

<sup>11</sup> ĩsisānawã norĩ, asisa're'ra 're asibâsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã tisiré ĩsazei'wai āma, te te āma 're wasété za'ra mono wamhã, niha wamhã, te te 're wê'õ za'ra mono wamhã, tisiré ĩsazei'wai u'ābã, Wanhib'apito nhimiroti hã 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã te za te te siwi 're wê'õ za'ra. Āne wamhã, ĩsimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono āna, te za 're nomro. <sup>12</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono si danhipai u roti wẽ 'manharĩ'wa hã te 're hâimana. Taha si dahâimanazéb zarina da'āma rowairébé'wai uptabi hã te 're hâimana. Ōhõ ma si waihu'u pese di, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, duré te te 're ĩda'a'uprosi mono zéb da hã. E a norĩ wa'wa hã dahâimanazéb zarina da'āma rowairébé'wa pã, te bété asiré Cristuhu zazei'wa 're ĩwê'õ za'ra wa'aba mo.

*Dasisõwa rowaihu'u nhomri na rowasu'u*

<sup>13-14</sup> Ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āté āne te za asisõwa wa'aba, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Āté āhãna 'ri ahã u wa za ai'aba're' ni, niha wamhã awẽpsi. Tame te za misi wa'āma tiwahu, rob'ui'prazéb zõ wa te romhuri za'ra ré, wa te wasima sa'ētẽ za'ra da, rob'ui'prazé hã." Āté āne te za dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. E awẽmhã niha ai'āma ĩromhâimana za'ra wa'aba zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba bã, te za āne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Aihâimana za'ra wa'aba zé hã aiwa romnhizédé ne hã. Romnhizé hã 're hâimana za'ra mono wamhã, te za awa'awi ai'utõ. Tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, aiwa romnhizédé ne te za aiwi 're si'utõri su'u za'ra wa'wa. <sup>15</sup> Taha wa, te za āne si asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're wa'awẽ mono wamhã, marĩ wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono da hã, wa za tô wa te 're 'manharĩ za'ra." Āne te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. <sup>16</sup> Tane nherẽ, niwa romhâimanazé hã waihu'u pese za'ra wa'aba newa, te 'râwi asi'uihã na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Ta hã dawasédé. <sup>17</sup> Taha wa, wa za āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ĩwẽ na da te dama āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã, wẽ di. Tane nherẽ, taha wasu'u hã dama waihu'u pese za'ra nherẽ, marĩ ĩwẽ na da te dama āma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, ta hã dawasédé.

## 5

*Īsibro pese norī āma, Wamama nhimihâzém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Asimarī ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī, ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Niwapsi te za robzei'ô hâ 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩwana ré te za asina 're ai'ry'ry sirômo aba mo. <sup>2</sup> Asimarī za'ra wa'wa hâ te za aiwi 're si'utôri za'ra wa'wa. Duré ai'uzazé ĩwê hâ te za ĩhâ teteré hâ te te aiwi 're hâzapu'u za'ra wa'wa. <sup>3</sup> Marī hâ ate za'ra wa'wa hâ, êtê'ubuzi pré oru 'manharī hâ duré êtê'ubuzi'a prata 'manharī hâ 're si'ubuzi za'êtê za'ra mono ô di za oto. Ta norī hâ asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono wamhâ, te za asôti na aiwaihu'u za'ra wa'aba ni. E asibrob ahâ hâ asima si 're ĩsa'êtê za'ra wa'aba mono zarina, te za rowê hâ aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Danhimarī hâ unhamo ro'ona, dawī 're ĩsi'utôri za'ra mono ne, te za rowê hâ aiwi ai'utôri za'ra wa'wa. Rob'râsutuzéb u romhutu nherê, ma tô asima si 're ĩsa'êtê za'ra wa'aba mo, rob'ubumro hâ. <sup>4</sup> Aiburu na romhuri'wa norī hâ 're pawâ'âbâ za'ra wa'aba mono ô di. Ôhôta te aiwapsari za'ra. Hâiwa hawi te za dawapa, amho ubumroi'wa norī 're ĩsiwapsari za'ra mono zé hâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ, danhipai u ĩwaihu'u pe hâ.

<sup>5</sup> Ti'ai āma te asibro hâ asima si 're ĩ'ubumroi pese za'ra wa'aba mo, asima āma 're rowê za'ra wa'aba mono da, asibrom na. Wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Powawê hâ hâipse wamhâ, romhuture di oto, da te ĩwîrîzéb u hâ. Tane, romhuture di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ dazu te te ĩ'aihâ za'ra wa'aba zéb u hâ. <sup>6</sup> Ni'wam norī hâ marī hâ te te 're 'manharī wasété za'ra mono ô nherê, ma tô a norī wa'wa hâ taré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, da te 're simroi mono da. Ta norī ma, waihu'u za'ra ô di, 're ĩsisô'reptu za'ra mono zéb da hâ.

*Wanhib'apito zô danhimi'ê na sô 're ĩdanhimipari za'ra mono zém na rowasu'u*

<sup>7</sup> ĩsisânawâ norī, rowasédé hâ 're hâimana mono nherê, te za asimi'ê na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo, apâ wei morī ô ré. Ma'âpé rosa'rata za'ra wa'aba, buru tede'wa na. Buru tede'wa norī hâ te simi'ê na, tâ zô 're simipari za'ra, a'ê ta'a zô, duré ĩpîni 'râsutuzéb zô zama. Simi'ê na te sô 're simipari za'ra, ropoto té te te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb zô, tâma sawi za'ra wa, buru nho hâ. <sup>8</sup> Tane a norī wa'wa hâ te za duré asimi'ê na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Za wei apâ morī su'u na dâ'âsina, te za robze na sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>9</sup> ĩsisânawâ norī, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ aiwasédé hâ te te ai'âma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tô da. Dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wa hâ we ĩmorîzéb u hâ romhuture di oto. Áne wa, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ô di za. <sup>10</sup> Duréhâ Danhib'apito uptabi zadawa wasu'u 'rata' wa norī hâ, da te tâma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherê, ma tô simi'ê na te te 're robzépata za'ra, hâimana wê na. Tane te za duré ta norī wasu'u na 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>11</sup> Ta norī hâ te te 're robzépata za'êtê za'ra mono nherê, siptete sina ma tô Wamama āma 're hâimana u'âsi za'ra. Taha wa, tâma 're rowê za'ra mono di oto. Taha wasu'u hâ wama waihu'u pese za'ra di. A norī wa'wa hâ ma tô Zoho wasu'u hâ 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina ma tô āma 're mo, Zo hâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ, ĩsimizawizé hâ sa'êtê uptabi di. Duré da'âma 're ĩpê'ézé mono zé hâ sa'êtê

di. Āne wa, Zo hã te te robzépata mono pari, ma tô marĩ hã ĩwē hã apã tãma tisō.

<sup>12</sup> Īsisānawã norĩ, āhãna marĩ ĩpire hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za aimreme uptabi na si dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo. Āté ni'wa hã te za marĩ na dama ropisutu. Tawamhã áté te za āne dama tinha, tô sena na te te dama ĩropisutuzém na, da te āma waihu'u za'ra da: “Re ĩhãimana u'āsi mono hã hãiwa 'manharĩ'wa, ti'ai 'manharĩ'wa, uburé marĩ 'manharĩ'wa, te 're hãimana. Ta hã ma tô ĩwaihu'u, tô sena na te aima ĩropisutuzém na.” Āté āne te za ni'wa hã dama tinha, 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhisi hã, te te dama āma waptob sina. Āne dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Aimreme uptabi na si, te za dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo, 're sisi za'ra wa'aba mono āna, aimreme hã tô senai õ wa, Wamama hã aiwasédé hã te te ai'āma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tō da.

*Īhãzé ré norĩ wasu'u*

<sup>13</sup> Āté asiré ĩsazei'wai wa'wa hã te za robzépata. Āne wamhã, te za sina rowaptē, hãiwa u. Duré ni'wa hã rowē tãma hãimana wamhã, tinha're na te za Wamama āma tiwata. <sup>14</sup> Duré ni'wa hã hãzé wamhã, te za sō tihãrã za'ra, ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa norĩ zō, Wamama wi te te āma rowaptērē za'ra da, duré azeitona 'rãi wa'ui wabre na te te āma 'rãi u'ré za'ra da, Wanhib'apito zadawa para. <sup>15</sup> Tawamhã, Wanhib'apito umnhasi sina te te tiwi rowaptērē za'ra wamhã, Wanhib'apito te za sō'reptu, ĩhãzé ré hã. Te za pese. Duré ĩhãzé ré hã tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono nherē, ĩwasédé te te āma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. <sup>16</sup> Āne wa, Wanhib'apito hã aihãzé wa, te te 're aipese za'ra wa'aba mono da, marĩ 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Te za duré asima tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wi. Tawamhã dahãimana wē sina, da te tiwi 're rowaptērē za'ra mono wamhã, da te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zéb zarina, te za tô te te dama āma 're a'uwaimrami, Wanhib'apito hã. <sup>17</sup> Duréihã Wamama zadawa wasu'u'wa hã te 're hãimana, Eriasi hã. Ta hã wasine hã te a'uwē na 're mo. Ta hã ma tô rowaptē hãiwa u, tã we ta'a tō da, ti'ai u. Taha wa, si'ubdatō wahu wãiwa, tã we ta'a õ di. <sup>18</sup> Taha pari, ma tô duré rowaptē, tã we ta'a da. Taha wa, te we tita'a oto. Tawamhã amnho ahã di oto, da te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb da hã.

<sup>19-20</sup> Īsisānawã norĩ, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté asiré ĩsazei'wa hã te za aipi'ra, roti senai'õ niwĩ. Tawamhã áté misi te za ĩ'maipawapto wa'wa, apã te te sina siri da, roti tô sena niwĩ 're hãimana mono da apã. Āne asimiroti wē na 'manho'reptui wa'aba wamhã, ĩpo're'õ hã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhiti 're hãimana u'āsi mono õ di za, rowē u'āsi nhiti. Duré Wamama hã te te āma 'madã'ã õ di za, marĩ hã ahã na tiwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. Te za tãma pari za'ra.

## 1 Pedru

### Īsazei'wa **norĩ ma, Pedru te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé** **Ībaihã wasu'uzé**

Ā ĩbaihã hã Pedru te te ĩrob'ui'ééré hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma, ma tō rob'ui'ééré, ĩsazei'wa 're nomro mono 'ru te, da te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono norĩ ma. Īsazei'wa norĩ hã danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono wa, ma tō Pedru hã tinhimi'ui'ééré na pê'ēhiri za'ra. Taha na ma tō pawaptob za'ra, siptete sina Zezusihi āma si 're nomro mono da. Cristu hã wanhowa te te ĩrobzépata na hã ma tō duré tãma waihu'u za'ra, duré wa norĩ hã ĩsiré 're wanomro mono wa, za ĩsine wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hã. Āne ma tō duré tãma waihu'u za'ra: 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã ma tō te 're aipibu za'ra wa'wa, tō sena 're umnhasi za'ra wa'aba mono zō.

<sup>1</sup> Wa hã Pedru, Zezu Cristu te te ĩpisudu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ da. Āhãna wa za āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhib'a'uwē norĩ ma. Arom nħiti te dawazari 're aihãimana za'ra wa'aba mo, danhipti'a nħo'ōmo mono bâ, Pōtu āma, duré Darasiza āma, duré Capadosiza āma, duré Azi'a āma, duré Bitinha āma. <sup>2</sup> Aipoto za'ra wa'aba ō ré, ma tō Wamama hã sima aipisutu sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã, ĩsib'a'uwē oto 're anomro aba mono da. Taha da, ma tō oto Tipē'ēzani hã aipē'ē 're aima sōmri za'ra wa'wa, aiwē uptabi na oto ōhō āma si 're anomro aba mono da, duré Zezu Cristuhu nħimiroti si 're wapari pese za'ra wa'aba mono da, duré Cristu hã dazada idã'ázéb zarina, aipē'ē 're te te 're ai'a'upsōi wa'aba mono wa, aiwasété āna āma 're anomro aba mono da oto.

'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hãimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi, āma 're anomro aba mono da, taha āma si.

*Rowē uptabi zō, 're ĩdanħimipari za'ra mono zé wasu'u*

<sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'āsi mono āma si oto 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama āma. E marĩ wa. ĩpē'ēzézé hã sa'ētē na tãma 're hãimana mono wa, ma tō wa'apoto té, wapē'ē 're, wahãimanazép té ĩwē na si oto āma 're wahãimana za'ra mono da. Zezu Cristu hã dã'ā uptabi nħerē, ma tō ĩmama hã ab're hawi hãiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha zarina, wa za duré wasina sō 're wanħimipari za'ra, 're wadã'ã za'ra mono pari, te te 're ĩwa'ahãiwa'utu mono zéb zō. <sup>4</sup> Nimahã na, te za marĩ hã ĩwē hã te te wama 're anħomri, tinhib'a'uwē norĩ zō te te 're ĩ'ab'madã'ã mono hã hãiwa āma. Tame ĩwē uptabi si te asō 're simi'wara u'āsi 'wa, dawi 're ĩsi'utōrĩ waihu'u za'ra mono ō hã, dawi 're ĩwasété za'ra mono ō hã duré. <sup>5</sup> Ate za'ra wa'aba da, te ĩwē hã asō 're hãimana u'āsi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ĩwaihu'u pese na te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za ĩwasété wi te te 're ai'madã'ã pese za'ra wa'wa, asō'reptui wa'aba zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da, ro ĩsi'utōrĩzéb āma.

<sup>6</sup> Taha wa, te za ĩwasu'uwē zarina aipē'ē 're, 're atoi u'āsi za'ra wa'aba mo, rowasédé hã asada 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nħerē. <sup>7</sup> Wanhib'apito umnhasi sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono zō, te za rowasédé hã asada 're hãimana za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wē di, Wanhib'apito umnhasi sina 're

aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Êtê'ubuzi pré oru hã dama ãsawi pese zém nhipai u, tâma wê di. Êtê'ubuzi pré oru hã wa'âbã za'êtê wa, dama sawi pese di, ta hã dama 're hâimana u'âsi mono dai õ nherê. Zata õ zô, te za unhama wa hiri ni, zata õ wa, da te ãwaih'u'uzéb da hã, oru uptabi na. Tane, a nori wa'wa hã rowasédê hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, apã wei mori wapsi, te za danho'a ai'ãma tiwata za'ra wa'wa, õhõ umnhasi sina ãma 're ãaihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zém na. Tame te za duré marĩ hã ãwê hã aima sômri za'ra wa'wa. Rowê uptabi hã te za duré aima pisutu za'ra wa'wa. Tawapsi, aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. <sup>8-9</sup> A nori wa'wa hã atõmo na asiwi 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di, Zezu Cristu hã. Tane nherê, aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Wanhib'apito hã. Atõmo na asiwi 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ nherê, te Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, aima 're rowê za'ra wa'aba mono wa, te aipê'ê 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, ato za'êtê za'ra wa'aba na. E marĩ wa. 'Re aihâimana wasétê za'ra wa'aba mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wa. Taha da, te Wanhib'apito hã asina 're ãumnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

<sup>10</sup> Duréihã aibã nori hã te 're hâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ta nori hã danho'reptuzé wasu'u te te waihu'u pese za'ra da, ma tô te te sô 're rosa'rata za'ra. ãwana ré ma tô te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra, danho'reptuzém na, 'Re ãhâimana u'âsi mono za te te aima ãma 're ãa'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. <sup>11</sup> ãne te ta nori hã te te sima 're nharĩ za'ra: "E 'wa hã, Danho'reptui'wa za. E niwa te za tawamhã te te 're da'anho'reptu." ãne te ta nori hã te te sô 're rosa'rata pese za'ra, te te waihu'u za'ra da. Cristuhu pê'êzani hã ãpê'ê 're, 're hâimana za'ra mono wa, ma tô tâma waihu'u sirõmo za'ra, Cristu hã za te te ãrobzêpatazém na. Taha pari, rowê uptabi hã hãiwa ãma za tâma 're ãhâimana mono na ma tô duré tâma waihu'u sirõmo za'ra. <sup>12</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô duré ãne hã tâma waihu'u sirõmo za'ra: "Aima wa'aba si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di, danho'reptui'wai wasu'u hã. Ai'uirĩ na wa'aba, za 're ãdahâimana za'ra mono nori pibu ma, wa tô ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa." ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, aipibu ma za'ra wa'aba zama. Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa nori hã ma tô oto rowasu'uwê na aipo're pu'u za'ra wa'wa, Cristu te te 're ãda'anho'reptui mono zém na. Hãiwa hawi, Wanhib'apito pê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, tô sena Cristuhu wasu'uwê na ma tô aipo're pu'u za'ra wa'wa. Taha wasu'u hã wê uptabi wa, te oto hãiwa ãma romhuri'wa nori hã te te sima 're wê uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da.

*'Re ãhâimana u'âsi mono, dahâimana wê da, te te 're ãda'apisutu mono zé wasu'u*

<sup>13</sup> Zezu Cristu hã nimahã na te za wei mo apã. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihãiba na te za 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo. Zezu Cristu hã apã wei mori wapsi, te za aima 're ãrowê za'ra wa'aba mono zé hã aima pisutu za'ra wa'wa, hãiwa ãma. Taha zô si te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. <sup>14</sup> Taha wa, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo. ãsimiroti hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ ré, ma tô marĩ hã ãwasétê zô si 're ãrowasutu za'ra wa'aba mo. Taha zarina 're anomro aba mono õ di za oto. <sup>15</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa,

ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Ta hã hãimana wẽ uptabi na, te 're hãimana. Taha wa, te za a norĩ wa'aba zama, aihãimana wẽ uptabi na oto 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ĩsine. <sup>16</sup> Duréihã ma tã ãne siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã:

“Wa hã ĩhãimana wẽ uptabi na, wa 're ĩhãimana. Taha wa, a norĩ wa'aba zama te za aihãimana wẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba aba mo, ĩsine.”

Ãne ĩsimiroti na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã.

<sup>17</sup> A norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wamama na te 're ĩsisi za'ra wa'aba mo. Ta hã dahãimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa, te 're hãimana. Ãhã wa, 're ĩdahãimana za'ra mono zéb zarina, te za dahãiba mono bã te te dama ãma 're a'uwaimrami, dahãimana wẽ zém na, dahãimana wasété na zama. Taha wa, te za 're ĩhãimana mono zém na asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo, Wamama hã, ti'ai ãma 're anomro aba mono ré. <sup>18</sup> A norĩ wa'wa hã ma tã ĩwaihu'u za'ra wa'wa, aiwa'ãbã za'ra wa'aba zé hã. Cristu hã ma tã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, aih'i'rata norĩ ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono tã da oto. E rob'ui'prazém na ma tã Cristu hã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, e etẽ'ubuzi pré oru na, niha wamhã, e ĩ'a na prata na. Mare di. Ta hã wẽ u'ãsi 're hãimana za'ra mono õ di za. Taha na te aiwa'ãbã za'ra wa'aba õ di. <sup>19</sup> Dazada idã'ázém na si ma tã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, ĩwapru hã tiwi ĩpu'uzém na. Ta hã te 're mo, pone'ërebã ĩwẽ uptabi ne, da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã, dawasété wa, dawa'ãbãzéb da. Cristu hã wẽ uptabi na 're ĩhãimana mono hã ma tã tidã'ázém na aiwasédé hã wa'ãbã za'ra wa'wa. Ta hã te te ĩwawa'ãbã za'ra zé hã wẽ uptabi di. <sup>20</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te ro'apoto mono õ ré, ma tã Cristu hã pisutu siro, dazada dã'ã da, dawasété wa'ãbãzéb da hã. Ãhãna ro ĩsi'utõrĩzéb u hã, ma tã we datême wi oto Cristu hã, aima ãma 're ĩrowé za'ra wa'aba mono zéb da hã. <sup>21</sup> Cristu hã dã'ã uptabi nherẽ, ma tã ab're hawi hãiwa'utu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, rowé uptabi te te tãma pisutu da, hãiwa ãma. Ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te oto õhõ si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te dama ĩropisutuzé hã te te aima ãma uwaimrami za'ra wa'aba da.

<sup>22</sup> Wanhĩb'apito nhimiroti hã, tã sena. A norĩ wa'wa hã ma tã ĩsimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, marĩ ĩwasété na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di oto. Aiwẽ na 're anomro aba mono da si, te oto asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Dazawizé hã tã sena te oto aima 're hãimana za'ra wa'wa, asiré Wanhĩb'apito zazei'wa norĩ ãma. Taha wa, te za õne u'ãsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. <sup>23</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã pire na te 're hãimana u'ãsi. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za. Ta hã ma tã oto timreme na aipoto téb za'ra wa'wa aipé'ë 're, ĩ'ra si oto 're anomro aba mono da. Ti'ai ãma damama norĩ si te za nimahã na dawĩ 're si'utõrĩ za'ra. Tanei õ di, Aímama 'wa hã aipé'ë 're te te 're aipoto téb za'ra wa'aba mono hã. Niwa dame si'utõrĩ waihu'u õ di. <sup>24</sup> Duréihã ma tã ãhã wasu'u na ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Ãne te rowasu'u:

“Du hã 're wapti'i hã za'ra mono õ ré, te za 're 'ré za'ra. Duré romnhirãã norĩ hã wẽ nherẽ, te za 're sirãã a'a za'ra. Tane duré dahãiba hã wẽ nherẽ, te za 're dasi'utõrĩ su'u. <sup>25</sup> Tanei õ di, uburé Danhib'apito nhimiroti hã. Pire na te 're hãimana u'ãsi. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za.”

Ãne ãma ĩrob'ui'ééré hã.

Tawamhã Wanhîb'apito wasu'uwẽ na da te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô uburê Danhîb'apito nhimiroti wasu'uwẽ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa.

## 2

<sup>1</sup> Taha wa, te za aiwasédé hã 're ãrẽme pese za'ra wa'aba mo, dasi'ruiwapari hã, duré dazadawa nhipe hã, duré dahâimanazé tô senai'õ hã, duré danhimarî na dasi'ruiwapari hã, duré dasima dawasu'u wasédé hã. <sup>2</sup> Ai'uté ãpoto té hã tina hãiwau'zô 're ãry'ry mono ne, te za Wanhîb'apito nhimiroti zô 're ãrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, âma 're asiptete za'ra wa'aba mono da, aihâimana wasété hawi asõ'reptuzé hã 'rãwi oto asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. <sup>3</sup> Wanhîb'apito dama 're ãsõpru mono zé hã 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa.

*Ëtẽ na Cristuhu âma te te âma ãsimiré'ézé wasu'u*

<sup>4</sup> Ma'ãpé, Wanhîb'apito u asimirosa'rata na si nherê, 're aihutu aba mono. Ta hã wẽ nherê, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, êne hã 'ri'wa norî te te siwi ãwẽ'õ ne. Tane nherê, da te dasiwi wẽ'õ nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wẽ uptabi di, Wanhîb'apito hã. Tãma sawi uptabi di duré.

<sup>5</sup> Êne ahâ nherê, 'ri hã da te dasiwi âma ã'ri ne, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te aima 're nharî za'ra wa'wa, ãsõrõwa na tãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. E marî da. ãsõrõwa âma tãma ãromhuri'wa norî ne, sasedoti norî ne, tãma ãromhuri'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré aihâiba na tãma 're asõprub za'ra wa'aba mono da. Zezu Cristu wazada ãdã'ázéb zarina, tãma 're asõprub za'ra wa'aba mono wamhã, Wamama ma wẽ di, tãma 're ãsõprub za'ra wa'aba mono zé hã. <sup>6</sup> Duréihã ãwana ré 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô êtẽ na Zezu Cristuhu âma simiré'é.

Âne te tinha:

“Ëtẽ tãmo wawẽ hã wa tô pisutu, ãnhorõwa âma te hiri da, Si'ã na 'ri nhorõmo nhisi âma. 'Ri na'rata wẽ'ézéb âma wa za tihî, 'ri hã siptete na sab da. Êne hã ãma wẽ uptabi di. ãma sawi uptabi di duré. Taha umnhasi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, ãwẽ na za te te dama âma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa, dawî 're robzei'õ za'ra mono õ di za.”

Âne âma ãrob'ui'ééré hã, ãbaihã na hã.

<sup>7</sup> Êtẽ na ãsisi hã aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Cristu hã, Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono õ norî âma, ma tô 'ri'wa norî âma simiré'é, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Âne te ta norî âma rowasu'u:

“Ëtẽ tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherê, wasété newa, 'ri'wa norî te te aré siwi ãwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.”

Âne ãwasu'u na rob'ui'ééré hã. <sup>8</sup> Duré êtẽ tãmo wawẽ wasu'u amo na rob'ui'ééré hã, âne:

“Êne hã te za nasi da'marõpãrî za'ra.”

Taha na rob'ui'ééré hã, âne. Êne te te nasi da'marõpãrî za'ra wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za. Tane Cristuhu wasu'uwẽ hã da te 're saze za'ra mono õ wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're ãda'awẽ'õ mono zéb zarina.

<sup>9</sup> Taneî õ di, a norî wa'wa hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ãsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Sasedoti

norĩ hã te te sima 're ì'apisutu mono ne, te oto a norĩ wa'wa hã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa, 're anomro aba mo, òhò ãma si 're anomro aba mono da, ìte da. Ta hã robra hawi ma tò rowa'a u sitème asò tihàrà za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, rowè uptabi na si 're anomro aba mono da oto. Taha wasu'u na, tiwaihu'u pese na te te aima ãma 're ì'uwaimrami wè za'ra wa'aba mono zém na, ma tò sima aipisutu za'ra wa'wa, ãma 're dapo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da. <sup>10</sup> A norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwè 're anomro aba mono ò di aré. Àhâna te oto ìsib'a'uwè tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré da'ãma 're ìpè'èzé mono zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono ò di aré. Àhâna ma tò oto asina ìwaihu'u za'ra wa'wa, da'ãma 're ìpè'èzé mono zé hã.

*Dahâimana wè zém na rowasu'u*

<sup>11</sup> Ìsisânawã norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, darom nhiti 're ìdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ti'ab ré. Taha wa, marĩ wasété na 'râwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za, asimirosa'rata wasété zarina 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tò da, aiwasété 'wa hã. <sup>12</sup> A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito zazei'ò'wa norĩ wazari, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za aihâimana wè na si dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã aihâimana wasété na, taré da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherè, te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, dama 're aihâimana wè za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã Cristu hã apâ wei morĩ wapsi, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, ìsimiroti zarina aihâimana wè na, dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa.

<sup>13</sup> Wanhib'apito nhib'a'uwè oto 're anomro aba mono wa, uburé dama ìpire norĩ nhimiroti hã te za 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, ti'ai ãma danhipai u da'madâ'â'wa nhimiroti hã te za duré 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. <sup>14</sup> Duré tâma da'madâ'â'wa da, te te 're ìda'apisutu mono norĩ nhimiroti zama, te za 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Ìhâimana wasété norĩ hã, ìsadawa para te te 're hã za'ra mono da, duré ìhâimana wè norĩ ãma 're wata za'ra mono da, taha da, ma tò ta norĩ hã pisutu za'ra. <sup>15</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tò sima aiwè za'ra wa'wa, aihâimana wè na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. E marĩ da. Aihâimana wè na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherè, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono tò da. <sup>16</sup> Pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ ne, robzei'ò na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ò di oto, a norĩ wa'wa hã. Tane nherè, Cristuhu ãma rowè na 're anomro aba mono nherè, ãne taré 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za: Ìwaséde te 're 'manharĩ mono nherè, rowè u'âsi wa za 're ìhâimana. ãne taré 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana wè na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>17</sup> ãne wa, te za dahâiba mono bâ 're ìdahâiba wazéb za'ra wa'aba mo. Uburé asiré ìsazei'wa norĩ hã te za 're ìsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za duré asima 're ìpipa za'ra wa'aba mo, ìwaihu'u pese uptabi na. Duré ti'ai ãma danhipai u da'madâ'â'wa hã te za asiwi 're ìhâiba wazéb za'ra wa'aba mo.

*Pawa'âbâ ò nherè, romhuri'wa norĩ hã 're ìnomro wè mono zé wasu'u*

<sup>18</sup> Aiwada'uri zarina aipawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ, asib'apito nhimiwada'urizé hã te za 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo, ìsimizawi pese norĩ mreme hã, duré ìsimizawi'ò norĩ mreme zama. <sup>19</sup> Taré nherè, da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ìrobzèpata



za'ra wa'aba mo. Āne wamhā, ari'iwi te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, taha da, te te sima 're aiwē za'ra wa'aba mono wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hā. Āne zarina te za te te 're aiwēsâmri za'ra wa'wa. <sup>20</sup> Marî hā 're 'manharî wasété za'ra wa'aba mono wa, da te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhā, ari'iwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, e te za ai'āma 're dawata za'ra wa'wa. Mare di. Aihâimana wē na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, da te aima 're rob'manharî za'ra wa'aba mono wamhā, ari'iwi te za 're îsépata za'ra wa'aba mo. Tawamhā, 'Re îhâimana u'âsi mono si te za te te 're aiwēsâmri za'ra wa'wa. <sup>21</sup> Cristu hā ma tō robzépata, asada za'ra wa'aba. Ta hā ma tō āne na aima āma asanho za'ra wa'wa, îsirā zarina si ari'iwi 're robzépata za'ra wa'aba mono da. Taha da, ma tō sitēme asō tihârâ za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hā. <sup>22</sup> Cristu hā marî na tiwasédé te te 'manharî ô uptabi di. Tō sena na te te dama 're rowasu'u mono wa, sadawa nhipese na da te 're wapari mono ô di, dasiwi. <sup>23</sup> Da te tāma 're nharî wasété za'ra mono nherē, asa te te dama āma 're nharî wasété mono ô di. Duré da te tāma îrob'manharî wasété mono na te te robzépata mono nherē, te te dama ropipa ô di asa. 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, ma tō sisō, taha si dahâimanazéb zarina da'āma rowairébé'wai wa, te te āma dama 're a'upai mono ô wa. <sup>24</sup> Cristu hā wedepo'o nnonhi'rāmi na dâ'â wamhā, ma tō wawasété wa, wawa'âbâ za'ra, wawasédé hā wa te oto 're 'manharî tō za'ra mono da, wahâimana wē na si oto 're wahâimana za'ra mono da. Îhâiba na da te tāma îrob'manharî wasétézém na, ma tō robzépata za'êtē. Taha zarina, a norî wa'wa hā rowē na te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>25</sup> Rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di aré, pone'ërebâ, bâdâdi nhiti 're îsipa za'ra mono ne, 're anomro aba mono wa aré. Āhâna ma tō apâ aipizari za'ra wa'wa, Da'madâ'â wē 'wai u, îsarina si oto 're anomro aba mono da, rowē na.

### 3

#### *Damro ré norî hâimanazé wasu'u*

<sup>1-2</sup> Pi'ô norî, romhuri'wa norî hā tinhîb'apito mreme te te 're îwapari pese za'ra mono ne, te za duré aimro mreme hā 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. Āté aimro za'ra wa'wa hā zahadu te te saze za'ra ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti hā. Tane nherē, tāma 're aihâimana wē za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za oto sima wē za'ra, Cristuhu zazei'wa oto 're hâimana za'ra mono da. Te te 're saze za'ra mono da, tāma 're roti za'ra wa'aba mono ô nherē, te za uihâ na te te 're saze za'ra. E marî wa. Tāma 're aihâimana wē za'ra wa'aba mono wa, duré îmreme hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono wa. <sup>3-4</sup> Asima 're asipese za'ra wa'aba mono na si, 're asôpré wa'aba mono ô di za, ai'rāi waipo iwē na, duré asô'rebzu iwē na. Duré ai'uza iwē na 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Asimirosa'rata wē na oto 're î'anomro aba mono zéb zô si, te za asima 're asôpré wa'aba mo, duré aiwaimri 're î'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô zama. Āne si tāma wē uptabi di, 'Re îhâimana u'âsi mono ma hā. <sup>5</sup> Āne si ma tō wahi'rata sipi'ô norî hā 're nomro, 're îhâimana wē za'ra mono norî hā. 'Re îhâimana u'âsi mono si, ma tō ta norî hā te te sina 're umnhasi za'ra, te te 're pawapto wē za'ra mono da. 'Re înomro wē mono na, ma tō duré ta norî hā sina 're sôpré. Taha wa, ma tō timro mreme si te te 're wapari pese za'ra. <sup>6</sup> Āne Sara hā ma tō 're mo. Timro mreme hā ma tō te te 're wapari pese, Abra'âhâ mreme hā. Taha wa, ma tō tinhîb'apito na te te 're sisi Sara hā, Abra'â hā. Tane te za duré a norî wa'wa hā aimro ma 're aihâimana wē za'ra wa'aba mo. Asina aihâtâ'â âna, te za duré 're

anomro aba mo. Tawamhã Saraha nhihudu na te za te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

<sup>7</sup> Duré aibâ norĩ, aimro siré te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã aibâ wa, aihâiba hã siptete za'ra wa'aba di, aimro hâiba za'ra wa'aba ma hã. ãne hã te za asina ãwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Rowê ãsi'utõrĩ'õ hã te za 'Re ihâimana u'âsi mono hã aima sômri za'ra wa'wa, hâiwa âma. Aimro norĩ wa'aba ma zama, te za sômri za'ra. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono ma, asiré 're aimreme zusi aba mono wamhã, te za te te 're ai'awapari 'wa, Wamama hã.

*Ïsazei'wa norĩ, dama 're hâimana wê za'ra mono nherê, te te 're ãrobzêpata za'ra mono zé wasu'u*

<sup>8</sup> Ìmreme na wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asimirosa'rata wê na te za aihĩni 're asisaze pese za'ra wa'aba mo. Duré dapê'êzé zarina da te 're robzêpata za'ra mono wamhã, te za dasiré aipê hã 're ãsépata za'ra wa'aba mo, aipê'êzé sina. Duré uburé marĩ wê na dama 're rowê za'ra mono wa, 're dato za'ra mono wamhã, te za dasiré 're ato za'ra wa'aba mo. Te za duré 're asisawĩ pese za'ra wa'aba mo. Asima aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. <sup>9</sup> Duré asada 're dahâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama âma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, aihâimana wasété na. Duré dapê'ê na taré da te 're ai'ruwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherê, asa dama âma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, aimreme wasété na hã. Wamama wi si, te za ta norĩ ma 're ãwaptêrê za'ra wa'aba mo, ãwê si te te tãma 're sômri za'ra mono da, ta norĩ ma. ãne da, ma tô Wamama hã sitême asô tihârã za'ra wa'wa, ãwê na si aima 're sôprub za'ra wa'aba mono da. <sup>10</sup> Durêihã ãne na ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã dama roti:

“Aihâiba ré ré, robzei u'âsi 're anomro aba mono da, asima 're wê za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wasété na dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za.

<sup>11</sup> Te za duré aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, ãwê si dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da oto. Duré rowê na si asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, te za asina 're ãrosa'rata pese za'ra wa'aba mo.

<sup>12</sup> Hâimana wê na dama 're ihâimana za'ra mono norĩ si, te za te te 're ab'madã'ã pese, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Te te duré tiwi 're rowaptêrê za'ra mono wamhã, te za te te 're awapari, ãmreme zarina te te tãma âma 're a'uwaimrami mono da. Tane nherê, dahâimana wasété na dama 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dazada 're hâimana.”

ãne âma ãrob'ui'ére hã, ãbaihã na hã.

<sup>13</sup> A norĩ wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono da, tô sena asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za rowasédé hã te te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. <sup>14</sup> Tane nherê, dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono nherê, taré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Asimirosa'rata na 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za duré. <sup>15</sup> Cristu hã Asib'apito aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana prédup sina 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo. Duré Cristu 're ãsaze za'ra wa'aba mono zém na, da te 're asadhanharĩ za'ra wa'aba mono wamhã,

awa'awi te za dama 're asiwasu'u waré za'ra wa'aba mo. <sup>16</sup> Aiwaimri te za 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme wasété âna. Aihâimana wê na te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasété na 'râwi 're asiwê'ô za'ra wa'aba mono tō da. Tawamhâ dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wamhâ, Cristuhu zazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherê, te za damreme niwĩ 're danhiséb za'ra. <sup>17</sup> Âté 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Âne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhâ, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina, a'â 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono na. Âne hã te te wama 're awê mono ô di, dama 're ĩwahâimana wasété za'ra mono zéb da hã. Dama 're wahâimana wasété za'ra mono wamhâ, âté te za da te 're wahâ za'ra. Âne zarina, wa te 're robzépata za'ra mono wamhâ, ĩ'luwaibaba wa za tō wa te 're robzépata za'ra. <sup>18</sup> Misi haré ma tō Cristu hã dazada dârâ, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. 'Re ĩmorĩ wê uptabi hã ma tō dârâ, 're ĩdanomro wasété mono norĩ da, te te 're wa'anhimroi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u. Cristu hã dâ'â uptabi nherê, ma tō ĩmama hã hâiwa'utu, apâ 're hâimana u'âsi mono da. <sup>19</sup> Tihâiba na u'âsi, te adâ'â norĩ u mo, dazazéb 're, 're ĩdasimasa mono ne, nimomo 're ĩwairébê mono ô norĩ u. Uburé Danhib'apito uptabi na te te sina po're pu'u za'ra da, te ĩtême timorĩ za'ra. <sup>20</sup> Ta norĩ hã Nowé ti'ai âma 're morĩ ré, te te 're wapari za'ra mono ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Nowé hã 'ri ne uba're, te te 'manharĩ ré, te ta norĩ hã po're âna 're nomro. Tane nherê, da'âma wa'a su'u ô wa, te te da'uprozi su'u ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te oto da'uprozi wamhâ, 'ri ne uba're wa, ĩsisisi norĩ si, ma â wi sô'reptu za'ra. Ta norĩ hã umro za'ra di. 8 na ĩhâiba za'ra hã. <sup>21</sup> Ta hã â hã, â dawabzuri, te wasu'u, danho'reptuzé. E da'u're wa, da'upsôzé, te â dawabzuri hã wasu'u. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te dasi'âma 're ĩropisutu za'ra mono zé te wasu'u, â dawabzuri hã. Dawasédé te te dama 're aparĩ mono wa, 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono ô di oto, dawasété na hã. Taha wa, dama 're ĩrowê za'ra mono zéb zarina, te za oto dasina da te tâma 're ropisutu za'ra, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Zezu Cristu hã dâ'â uptabi nherê, ĩmama hã ab're hawi te te hâiwa'utu wa, apâ 're morĩ wa, te asô'reptuzé hã aima tihâimana za'ra wa'wa. <sup>22</sup> Cristu hã hâiwa u morĩ wa, te oto pire na Timama nhimire niwĩ 're sãmra, Danho'reptui'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ 'madâ'â'wa, te 're hâimana. Uburé hâiwa nho're âma, pire na duré waihu'u pese na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, te pire uptabi na tâma 're hâimana za'ra.

## 4

### *'Re ĩdanomro mono zép tém na rowasu'u*

<sup>1</sup> Cristu hã ma tō tihâiba na robzépata. Taha wa, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, asihâiba zawi âna, ĩsine 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne, da te 're robzépata za'ra mono wamhâ, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te za oto da te 're rême pese za'ra. <sup>2</sup> Taha wa, ti'ai âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwê mono zéb zarina si. Duré marĩ na asima 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za oto. <sup>3</sup> Wahub ahã na

ma tō ai'āma 're si'utōrī za'ra wa'wa, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti waihu'u'ō'wai hāimanazém na, 're aihāimana wasété za'ra wa'aba mono ré. Ma tō asisō 're irowasutu za'ra wa'aba mo aré. Ázézei'wa te aré 're anomro aba mo. Duré dato iwē'ōre hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono ré, ma tō asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo aré. Duré ázézei'wa 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, ma tō ai'rā siwamnari na 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ihāimana u'āsi mono upana, ma tō romhāiba 'manharī āma 're aiwata za'ra wa'aba mo, ta hā waihu'u pese newa rob'manharī hā. <sup>4</sup> 'Re anomro wasété aba mono zé hā, tâbā oto. Taha wa, siwa'ru dasiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō wa, te ai'āma 're tob'uzu za'ra wa'wa, Wamama nhimiroti waihu'u'ō'wa norī hā. Taha wa, 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono 'ru te, te oto ta norī hā taré te te aima 're nharī wasété za'ra wa'wa. <sup>5</sup> Tane nherē, nimahā na ta norī hā 're ihāimana wasété za'ra mono zém na te te iwaihu'u za'ra zéb zarina, te za ta norī ma rowairébé za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono hā. Ta hā te te ida'awaihu'uzéb zarina, te za romhutu na uburé norī ma rowairébé, ihāiba ré norī ma, 're idā'ā za'ra mono norī ma zama. <sup>6</sup> Taha wa, dahāimanazém na za te te dama 're arowairébé mono wa, ma tō Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norī hā Cristuhu wasu'uwē na te te 're dapo're pu'u za'ra, da te āma 're saze za'ra mono da. Ta norī wapari'wa norī hā ma tō oto tidā'ā za'ra. Ti'ai āma 're nomro mono ré, ma tō iwasété na wē'ō za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono hā, uburé 're idahāimana za'ra mono norī hā iwasété na te te 're i'awē'ō mono ne. Tane nherē, hāiba ré 're nomro mono ré, ma tō Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norī hā Cristuhu wasu'uwē na po're pu'u za'ra, ta norī hā rowē isi'utōrī'ō āma 're hāimana u'āsi za'ra mono da, 'Re ihāimana u'āsi mono ne.

*'Re dasipawaptob za'ra mono da, dama ĩrotizé*

<sup>7</sup> Ro isi'utōrīzéb u hā, romhuture di oto. Taha wa, te za aihāiba na asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré aihāimana nhimiza'rese te za 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 'Re ihāimana u'āsi mono ma, 're aimreme zusi u'āsi aba mono da. <sup>8</sup> Dazawizé wasu'u si, ĩpire uptabi hā. Taha zarina si, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihāimana za'ra wa'aba mo. E marī da. Dazawizé hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono wa, dawasédé hā da'āma 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono tō da, ahā nherē, da te 're 'manharī za'ra mono nherē, dawasédé hā. <sup>9</sup> Te za duré 're ida'mazasi su'u za'ra wa'aba mo ari'iwi, 're dawata'ē za'ra wa'aba mono āna. <sup>10</sup> 'Re ihāimana u'āsi mono hā sōpru wa, ma tō aihāiba mono bâ dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb da hā, aima sōmri za'ra wa'wa, sipu'u pese na. Taha zarina si, te za oto dama āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. <sup>11</sup> Tawamhā dama 're rowahutu za'ra wa'aba mono wamhā, duré dama 're roti za'ra wa'aba mono wamhā, timreme te te aima 're ĩsōmri za'ra wa'aba mono na si, te za dama 're irowasu'u za'ra wa'aba mo. Duré aihāiba na zama 're dapawaptob za'ra wa'aba mono wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono, tinhiptede te te aima 're ĩsōmri za'ra wa'aba mono na, te za 're idapawaptob za'ra wa'aba mo. Āne na hā te za dama āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ihāimana u'āsi mono āma 're dawata za'ra mono da, Zezu Cristuhu nhib'a'uwē 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, dama āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. 'Re ihāimana u'āsi mono hā wē uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, wa za āma 're wawata u'āsi za'ra.

*Wanhib'apito zazei'wa norī te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u*

<sup>12</sup> Īsiwadi norī, ĭma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, āhāna rowasédé hā da te aima 're 'manharī za'ētē za'ra wa'aba mono wa, te a'ā 're ĭrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, 're ĭrobzépata za'ra wa'aba mono zém na āma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono ō di za, da te aima 're rob'manharī za'ētē za'ra wa'aba mono ō newa. <sup>13</sup> Cristu hā aiwana za'ra wa'aba, ma tō robzépata za'ētē. Taha wa, ĭsine 're robzépata za'ra wa'aba mono wa, te za aipē'ē 're, 're ato za'ra wa'aba mo. E marī wa. Cristu hā tiwaihu'u pese na apā wei morī wapsi, za ato za'ēne hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono wa. <sup>14</sup> Āté Cristuhu āma si 're aihāimana za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're nharī wasété za'ra wa'wa. Tane nherē, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. E marī wa. 'Re ĭhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā aipē'ē 're aima 're hāimana za'ra wa'aba mono wa oto, rowē uptabi zé hā. <sup>15-16</sup> Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono nherē, 're danhimroi wa'aba mono ō di za. Duré marī na dawī 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za. Duré marī na dawī 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono ō di za. Duré danhimirosa'rada hā dawī 're 'wa'rutu za'ra wa'aba mono ō di za. Āté nimahā na dama 're aihāimana wasété za'ra wa'aba mono wamhā, te za da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'wa. Āne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhā, ĭ'uiwababa te za tō 're ĭrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhā, 're aséb za'ra wa'aba mono ō di za. Cristuhu zazei'wa na, da te 're asisi za'ra wa'aba mono wē te, te za 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma si 're aiwata za'ra wa'aba mo.

<sup>17</sup> Bādā hā ma tō oto ĭwa waptārā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā te te dama ĭ'arowairébézéb da hā, ta hā dahāimanazém na dawaihu'u'wa 're hāimana mono wa. Taha wa, te za a'ā tinhib'a'uwē norī ma arowairébé, 're ĭwahāimana za'ra mono zém na, te te wa'awaihu'u wa. Tawamhā e niha za ĭsazei'ō'wa norī ma te te ĭrowairébézé hā. Wanhīb'apito wasu'uwē na, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, we te te dama ĭwaihu hā te te āma saze za'ra ō wa dame, ta norī ma, 're rowē za'ra mono ō di za.

<sup>18</sup> Duréihā āhā wasu'u na ma tō āne na dama rowasu'u, 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā:

“Āté marī ahā na te za sada 're hāimana za'ra, 're ĭnomro wē mono norī zada hā, tinho'reptuzé hā te te sina 're uwaimrami za'ra mono ō ré. Tawamhā e niha te za tāma 're romhāimana za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norī ma hā, siwa'ru 're ĭhāimana za'ra mono norī ma hā.”

Āne ta norī wasu'u na rob'ui'éré hā, ĭbaihā na hā.

<sup>19</sup> Āté wa za a'ā robzépada hā wa te wasina 're 'madâ'â za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te wama 're ĭ'awē mono zéb zarina. Tane nherē, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, wa'apoto mono 'wai umnhasi sina, wa za dama 're wahāimana wē za'ra, ta hā tinhimiropisutu wē na za te te wama āma 're a'uwaimrami u'āsi mono wa.

## 5

### *Wanhīb'apito zazei'wa 'madâ'â'wa norī ma rowasu'u*

<sup>1</sup> Da'madâ'â'wa norī, āhāna wa za aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hā da'madâ'â'wa, wa duré 're ĭhāimana. Cristu hā te te robzépata wamhā, wa tō ĭtōmo na 'madâ, te te ĭrobzépatazé hā. Wa hā wa za duré ĭsazei'wa norī siré, rowē uptabi hā ĭsina waihu'u hāiwa āma, rowē uptabi hā sō'awi te te wama pisutu za'ra wapsi, Wanhīb'apito hā. <sup>2</sup> Taha wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā tinhib'a'uwē te te aima

're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã ato sina tãma 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, tãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono ãna. ãne da, ma tã sima aiwẽ za'ra wa'wa, Wamama hã. Rob'uiirazẽb zõ tãma 're dapawaptob za'ra wa'aba mono õ di za. Tõ sena asima 're ĩwẽ uptabi za'ra wa'aba mono zẽb zarina si, te za tãma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mo. <sup>3</sup> Asimi'madã'ã za'ra wa'wa hã tãma 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono da, ma tã aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dama aipire wẽ te, 're dawada'uri za'ra wa'aba mono õ di za. Asimipawapto wẽ na te za tãma ãma 're asanho wẽ za'ra wa'aba mo, asimi'madã'ã za'ra wa'aba norĩ ma. <sup>4</sup> Tawamhã Da'madã'ã wai uptabi hã apã wei morĩ wapsi, tãma 're ĩdapawapto wẽ za'ra wa'aba mono zẽ wa'rãmi, te za oto aima wa'ãbã za'ra wa'wa, ĩwẽ uptabi na, ĩsi'utõrĩ'õ na oto aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

<sup>5</sup> ĩprẽduptẽm norĩ, ĩprẽdum norĩ mreme si te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ĩsazei'wa norĩ, aihĩni te za romhuri na 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipire na 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono ãna. Durẽihã ãne na ma tã rob'ui'érẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã: "Dapire na 'rãwi 're ĩdasi'madã'ã za'ra mono norĩ da si, te za 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Dapire na 'rãwi da te dasi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono õ norĩ si, te za te 're apawaptob u'ãsi."

Ãne ãma rob'ui'érẽ hã, ĩbaihã na hã.

<sup>6</sup> ãhã wa, te za Wamama ma 'rãwi aiwapu na 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo, taha si waihu'u pese uptabi na 're hãimana mono wa. ãne wamhã, bãdã te te ai'ãma sima ĩpisutuzẽm na, te za ai'ãma uwaimrami za'ra wa'wa, aipire na oto dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono zẽb da hã. <sup>7</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're ai'madã'ã wẽ za'ra wa'wa. Taha wa, marĩ na 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, marĩ na 're ĩ'aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zẽb zarina. Taha parimhã, ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za oto, marĩ na 're ĩ'aihãtã'ã za'ra wa'aba mono ãma hã.

<sup>8</sup> Ma'ãpẽ, aihãimana nhimiza'rese sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono. Durẽ 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Da'ruĩ'wa hã datẽme 're morĩ wa, wa'uburẽ norĩ nhib'apito hã. Hu'u zéré pa hã wairõ sina, tisa zõ 're ĩnomro mono ne, te datẽme 're morĩ u'ã, Wanhib'apito si da te dasina 're ĩ'madã'ã u'ãsi za'ra mono zẽ hã te te dawĩ 're a'uprosi mono da. <sup>9</sup> Asirẽ Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã daro mono bã 're hãimana za'ra mono 'ru te, da te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zẽm na, te a'ã te te 're robzẽpata za'ra, asine za'ra wa'aba. ã norĩ wasu'u hã ma tã ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, Wanhib'apito umnhasi sina te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, da'ruĩ'wai wi asina 're asiptete u'ãsi za'ra wa'aba mono sina. <sup>10</sup> Tane nherẽ, 're robzẽpata hã za'ra wa'aba mono õ ré, rowẽzẽ hã te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha si te za te te 're asiptete u'ãsi za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na, asiptete u'ãsi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Õhõ ma si te ĩsimizawizẽ hã sa'etẽ na tãma 're hãimana. Taha wa, ma tã sitẽme asõ tihãrã za'ra wa'wa, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ ãma ĩsirẽ 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, Cristuhu nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono wa. <sup>11</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã danhipai u dama pire uptabi na 're hãimana mono wa, wa za taha ãma si 're wawata u'ãsi za'ra.

*Pedru te te ĩdazawizẽ wasu'u*

<sup>12</sup> Sira hã ma tô ãpawapto, aima ãnhimiroti syry za'ra wa'aba nherẽ, te te aima rob'ui'ére za'ra wa'aba da. Ta hã ãsisãnwã ne, te ãma 're hãimana. Taha wa, ãma umnhasi di. Wa hã wa tô ãsima aiwẽ za'ra wa'wa, ãnhimiroti na te aipawapto za'ra wa'aba da, Wanhìb'apito ãma si asiptete sina 're anomro aba mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhìpawaptozẽ hã asi'uihã na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wasu'u na si, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, tô sena wa. Taha wa, te te 're aipawapto wẽ za'ra wa'aba mono wa, te za asiptete sina ãma 're anomro aba mo.

<sup>13</sup> Wanhìb'apito zazei'wa norĩ hã, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, ma tô Wamama hã sima pisutu za'ra, ãsib'a'uwẽ oto 're hãimana za'ra mono da. Ta norĩ zama ma tô timreme na ãma asawi za'ra wa'wa. ã'ra na te 're ãsisi mono zama, ma tô durẽ timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, Marcusi hã. <sup>14</sup> Tame te za uburẽ asirẽ ãsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

Cristuhu nhìb'a'uwẽ norĩ, rowẽ na ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da si, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptẽrẽ u'ãsi, Wamama wi.

## 2 Pedru

### Pedru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'ééré, Īsazei'wa norĩ ma Ībaihã wasu'uzé

Ã ĩbaihã na Pedru hã ma tã duré rob'ui'ééré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã dawazari 're ĩhãimana za'ra mono norĩ mreime hã te te 're wapari za'ra mono tã da. Ta norĩ hã sadawa nhipese na ma tã te te 're rowasu'u'wa za'ra, Zezusi hã za apã we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tã Pedru hã tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ĩwa'a su'u mono õ zém na hã. Ta hã ma tã te te sima 're da'awẽ, ĩ'ra hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, uburé. Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã waseté uptabi na te 're hãimana za'ra. Taha na ma tã sitème te te 're dapizari za'ra. Taha wa, Pedru hã ma tã ãma tãma rob'ui'ééré za'ra, nimahã bātã na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ta norĩ hã za te te ĩhã za'ra zém na hã, duré ĩsine 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ zama.

<sup>1</sup> Wa hã Sima Pedru, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré ĩsadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, wasiré ĩsazei'wa 're ĩ'anomro aba mono norĩ ma. Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã wẽ uptabi di. Wa'anho'reptui'wa Zezu Cristuhu zama wẽ uptabi di. Wẽ uptabi zahuré wa, ma tã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, wasine asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

<sup>2</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezusi hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ãne wa, wa ai'ãma tãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré rowé u'ãsi, ãma 're anomro u'ãsi aba mono da.

<sup>3</sup> 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã tiwaihu'u pese na uburé marĩ ĩwẽ na wama 're sõpru, wapẽ'ẽ 're, ĩsine wawẽ uptabi na ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã, duré ĩsine wa te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb da zama. <sup>4</sup> ãne zarina, te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, ma tã marĩ ĩwẽ hã wapẽ'ẽ 're, te te wama 're anhomri, sa'ëtẽ na. Wama wẽ uptabi di, wama 're ĩsõprub za'ra mono zé hã. E marĩ da, ma tã wama 're sõprub za'ra. ĩsine wahãimana wẽ na oto ãma 're wahãimana za'ra mono da. ãne wamhã, ĩsazei'õ'wa norĩ ne, wawasété zõ 're wasiwasutu u'ãsi za'ra mono õ di za, wawasété na 're wahãimana za'ra mono da. <sup>5-7</sup> ãne wa, ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwẽ uptabi na si ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto. Duré Wanhib'apito nhimiroti hã te za 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré ro'wa'rudu hã ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te za õne haré Wanhib'apito ãma si 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na si, 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo. Duré, asisãnawã norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Te za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo duré.

<sup>8</sup> ãhã zarina si 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aihãimana wẽ hã asima 're ĩsa'ëtẽ za'ra wa'aba mo. ãne wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti hã taré waihu'u za'ra wa'aba õ di za. Te za tã marĩ ĩwẽ na ãma 're ĩ'uwaimrami u'ãsi za'ra wa'aba mo. <sup>9</sup> Tane nherẽ, ãne 're



aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, datob'a na 're ãdanomro mono ne, te za 're anomro aba mo, duré syry na da te 're ãrob'madã'ã za'ra mono ne. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã 're ã'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, te te aima 're pari za'ra wa'aba mono nherê, ãma 're aipo're si'ãri za'ra wa'aba mono wa, te za datob'a na 're ãdanomro mono ne, 're anomro aba mo.

<sup>10</sup> ãsisãnawã norĩ, tõ sena ma tõ 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ãsib'a'uwê 're anomro aba mono da. ãne wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, ãma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono da, 'rãwi ãsib'a'uwê na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. ãne wamhã, Wanhib'apito hã rême za'ra wa'aba õ di za. Duré aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di za oto. <sup>11</sup> Taha zarina, te za 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã tõ sina te te 're ai'a'mazasi 'wa hãiwa u, Wanho'reptui'wai u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu u, Danhib'apito uptabi na dama 're ãhâimana u'ãsi mono u.

<sup>12</sup> ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherê, duré asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, wa za te ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'wa, aiwi simani za'ra wa'aba tõ da, ãwasu'u hã. <sup>13-14</sup> ãma wê di tõ, ãhãiba ré 're ãhâimana mono ré hã, ãhã wasu'u na, te ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono da hã, ãdã'ãzéb u romhuture na, te ãsina waihu'u wa, Wanhib'apito Zezu Cristu te te ãma ãwaihu'u sirõmo zéb zarina. <sup>15</sup> Taha wa, ãma ãwaihu'u pese na si, wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, uburé te aima ãma ãrob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, aiwi simani za'ra wa'aba tõ da, ã'uiurĩ na hã.

*Wanhib'apito hã rowa'a za'ëtê ré, sab ré, te te siwi ã'madã'ã na rowasu'u*

<sup>16</sup> Wa norĩ hã wa tõ Wanhib'apito hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ãwaihu'u pese uptabi na, duré za apã we ãmorĩ na zama. E tawamhã taré danhimirosa'rata nhipese zarina, wa tõ Wanhib'apito wasu'uwê hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Wa norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'ëtê ré, sab ré, wa tõ watõmo na 'madã'ã za'ra ni. <sup>17-18</sup> ã'rata wa tõ aimasam ni, ãmama hã ãma wata wamhã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã. Hãiwa hawi te we tãma tinha, rowê uptabi hawi, ãne: "ã hã ã'ra, te 're ãsawi pese mono, tãma 're ãto za'ëtê mono." ãne te we tãma tinha. Wa norĩ hã wa tõ ãne wapari za'ra ni, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã hãiwa hawi te te tãma ãnharĩ na, êtê 'rãihã ãwê uptabi ãma, Wanhib'apito Zesusihi 'rata wasimasab ré.

<sup>19</sup> Marĩ, wa te ãsabu za'ra zéb zarina, wa tõ waihu'u za'ra ni, tõ sena na Danho'reptui'wa na 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te dama 're ãrowasu'u za'ra mono zém na hã. Awê u te za wasi wawê hã 're pusi, dama rowa'a'wa da, damorĩ wê da. Tane wapawapto'wa da, te wama 're hãimana, ãsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã, ãma 're ãwanomro wê mono zéb da hã. ãne wamhã, te za ãma 're ãrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo. <sup>20-21</sup> 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u na rob'ui'ééré hã, marĩ te te ãwasu'uzé hã, ni'wa hã si'uihã na te te waihu'u õ di, te te dama 're ã'waihu'u mono da hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã, si'uihã na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wa. 'Re ãhâimana u'ãsi mono si, ma tõ Tipê'êzani na te te tãma 're awaihu'u, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Tane, wa norĩ zama ãsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u hã, wasi'uihã na wa te 're waihu'u za'ra mono õ di, marĩ te te ãwasu'uzé hã wa te dama 're ãwaihu'u za'ra mono da hã. Taha

wasu'u hã pire wa, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

## 2

### *Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ na rowasu'u Zudasi 3-16*

<sup>1</sup> Duréihã ma tô ni'wam norĩ hã wahi'rata norĩ wazari 're hâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa. Tane, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã, te za duré aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Ta norĩ nhimirowasu'u hã tô sena newa, da te ãma 're saze za'ra mono wamhã, te za dahâimana wê zé hã dawĩ 're si'utõri za'ra. Wanhĩb'apito hã tidã'ãzém na te te 're wa'ãbã za'ra mono nherê, te za 're simrami za'ra, tinhĩb'apito zô, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're ahã za'ra, 're dã'ã za'ra mono da. <sup>2</sup> Ta norĩ hâimanazéb zarĩna, te za dã'ahã na da te ãma 're sasõmri za'ra, dahâimana nhiséb'õ na, Wanhĩb'apito zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê. Taha wa, te za dã'ahã na Wanhĩb'apito nhimiroti ma, da te 're nharĩ wasété za'ra, taré. <sup>3</sup> Tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te za taré rob'uiptazéb zô, tinhimirosa'rata na si, marĩ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, ta norĩ hã ãwasété na 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Taha wa, ãsimihãzé wi, sisõ'reptu waihu'u za'ra õ di za.

<sup>4</sup> Tane, hãiwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, duréihã tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, tinhimihãzé hã te te tãma ba'a za'ra õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ropipa u ma tô sisiti satõri za'ra, tame 're simasa mono da, pawasisi ré robra ãma. Tame te za ta norĩ hã 're simasa, bãdã ãwa ãwaptã'ãzéb u, dahâimanazém na te te ãda'awaihu'uzéb zarĩna te te dama ã'arowairébézéb u hã. Tawapsi te za ta norĩ hã hã za'ra. <sup>5</sup> Duréi uptabi hã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhimihãzé hã te te dama ba'a õ di, ti'ã ãma 're ãdahâimana za'ra mono norĩ ma. ã ma, ma tô tinha, ã pusi mono da, ã na te te dã'uprosi da, 're dahâimana wasété za'ra mono wa. Nowé norĩ si ma tô sõ'reptu za'ra, 7 na ãhãiba za'ra norĩ me. Nowé hã te te aré dama 're roti u'ãsi, 're dahâimana wê za'ra mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na. <sup>6</sup> Duré, dahâimana wasété wa, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã siwi dã'awé'õ, Sodoma na 'ri nõ'õmo nhisi ãma, duré Domora na 'ri nõ'õmo nhisi ãma zama. Unhama ro'o na ma tô dã'uprosi, da te ãma waihu'u za'ra dã, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, aiwa za te te 're ãdã'ahã za'ra mono na. <sup>7</sup> Roho si 're morĩ wê wa, ma tô sõ'reptu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Dahâimana nhiséb'õ na, 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô tip'ê na aré te te 're robzépata, Ro hã. <sup>8</sup> Dã'rata 're hâimana mono ré, awé sidãpãsi dawasété na te te 're dã'awaihu'u mono wa, duré damreme wasédé hã te te 're awapari mono wa, pẽzézé ahã uptabi di, Ro hã. <sup>9</sup> 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, Ro hã te te ãsõ'reptuzéb dã hã. Tane duré, Wanhĩb'apito ma waihu'u pese di, ro'wa'rutu hawi te te 're ã'anho'reptui mono zéb dã hã, ãsimiroti 'mãdã'ã pese 'wa norĩ hã. Duré tãma waihu'u pese di, te te 're ãdã'ahã za'ra mono zéb dã hã, 're ãdanomro wasété mono norĩ hã, bãdã ãwa ãwaptã'ãzéb u hã, dahâimanazém na te te ãdã'awaihu'uzéb dã hã. Tawapsi te za dahâimanazéb zarĩna te te dama 're arowairébé, rob'rãsutuzéb ãma. <sup>10</sup> Dahâimana nhiséb'õ na 're dahâimana za'ra mono wamhã, duré ãsimiroti hã dã te dasiwi 're wê'õ za'ra mono wamhã, te za sa'ëté na dã te 're robzépata za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimihãzéb zarĩna.

Senai ò na rowasu'u'wa norĩ hã, te simipari ãna 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã hãwi ãna romhuri'wa norĩ hã te te 're wazéb za'ra mono ò di. Timreme na te te ãna 're wasété u'ási za'ra, sina pahĩ za'ra ãna. <sup>11</sup> Hãwi ãna 'Re ìhãimana u'ási mono ma romhuri'wa norĩ hã, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ ma, siptete za'ra di. Duré tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherẽ, Wanhib'apito nho'a 're hãimana za'ra mono wa, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ ãna, 're mreme wasété za'ra mono ò di, asa. <sup>12-13</sup> Tanei ò di, aibã norĩ hã senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã. Roti hã uburé tãma waihu'u za'ra ò wamhã, te roti ma te te 're nharĩ wasété za'ra, wẽ nherẽ, roti hã. Ta norĩ hã abaze ne, te rosa'rata ãna 're hãimana za'ra, simiza'rese ãna. Taha zarina, abaze hã da te 're simroi mono wa, 're ìrere'e mono ne, te za ta norĩ hã 'Re ìhãimana u'ási mono hã te te 're hã za'ra, 're ìhãimana wasété za'ra mono zé wa'rãmi.

Ta norĩ hã te marĩ hã te te sima 're wẽ ahã za'ra. Siséb ãna, te rowa'a na te te 're rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ta norĩ wazari, 're asaihuri aba mono wa, te ai'ãna 're mreme wasété za'ra wa'wa, ìsazei'ò'wa norĩ hã. <sup>14</sup> Senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã te pi'ò ìwasété norĩ zò te te 're rob'madã'ã u'ási za'ra. Ta norĩ ma hã wẽ za'ra di, tiwasédé hã te te ãna 're ì'manharĩ u'ási za'ra mono zéb da hã. Hãimana nhĩpese na te ta norĩ hã 're nomro, da te ãna 're sasõmri za'ra mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã siptete sina Wanhib'apito ãna 're nomro mono ò wamhã, te za ta norĩ ãna te te 're sasõmri za'ra. Duré senai ò na rowasu'u'wa norĩ hã te tinhimarĩ wẽ zò si, te te sima 're rob'ruiwapari u'ási za'ra. Taha wa, ta norĩ hã tãma wẽ ò di, 'Re ìhãimana u'ási mono ma hã. <sup>15</sup> Ta norĩ hã ma tó 're ìdanomro wẽ mono zé hã rême za'ra, Bara'ã hã 're ìmorizéb zarina, oto 're nomro mono da. Bara'ã hã Be'oho'ra. Duréihã ma tó Bara'ã hã sima wẽ, rob'uiprazé hã da te tãma sõmri da, ìsimiromhuri wasété wa'rãmi. <sup>16</sup> Tawamhã 'Re ìhãimana u'ási mono zadawa para, ma tó ìsimizama hã awaru po'repore hã, a'uwẽ mreme na tãma tinha, simiza'rese ãna 're morĩ tó da. ãne na ma tó tiwi sizã, za te te ì'manharĩ wasété zé hã.

<sup>17</sup> Senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã, tinhimirowasu'u na te te ãna 're dapawaptob za'ra mono ò wa, wa za oto marĩ na aima ãna romnhimire'é za'ra wa'wa. Ta norĩ hã sipti hã 're ì'ã're mono ne, te 're hãimana za'ra. Duré hãwi nhirõno hã rowa'u hã nimomo te te 're sate mono wa, tã hã ìhawi wẽ 're ìta'a mono ò ne, te 're hãimana za'ra. 'Re ìhãimana u'ási mono hã ma tó ta norĩ hã pisutu sirõmo za'ra, robra si 're ìsa'wari mono zéb ãna, ìwa 're hãimana u'ási za'ra mono da. <sup>18</sup> Ta norĩ hã simiroti pire newa, 'rãwi sina 're wata za'ra mono sina, te za te te dama 're rowasu'u za'ra, da te dasima 're ìwẽ za'ra mono zéb uwaibaba, 're dahãimana wasété za'ra mono da, dama 're ìrowẽ za'ra mono zéb da newa. ãne wamhã, nimosi ìsazei'ò'wa norĩ hãimana wasétézém hawi 're ìdasipizari za'ra mono norĩ hã, te za oto te te ãna 're sasõmri za'ra, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ ãna hã. <sup>19</sup> Dasi'uihã na dahãimanazém na 're dahãimana wasété za'ra mono nherẽ, rowẽ na si za 're ìdanomro mono na, te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, taré. Tane nherẽ, rowẽ na si 're nomro mono ò di, ta norĩ hã, tihãimana wasété hawi ìwairébézéb da hã, tãma waihu'u za'ra ò wa. Marĩ hã da te 're sei hõsi za'ra mono wamhã, dasi'uihã na da te 're rême waihu'u za'ra mono ò di za. Tane, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã si'uihã na tiwasédé hã te te sahãri waihu'u za'ra ò di. <sup>20</sup> Áté ta norĩ hã Danho'reptui'wa na ma tó Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're waihu'u za'ra. Taha zarina ma tó ìsazei'ò'wa hãimana wasétézém hawi 're sipizari za'ra. Tane nherẽ, apã dasiré 're hãimana wasété za'ra mono wamhã, e niha za tawamhã, 're ìhãimana za'ra mono zé hã. Wanhib'apito hã te te

're saze za'ra mono õ ré, rowē'õ na 're ìhâimana za'ra mono zém nhipai u hã, tâma 're rowē õ uptabi za'ra mono di za oto. <sup>21</sup> Ta norĩ hã hâimana wē na 're hâimana za'ra mono da, te te sina 're waihu'u za'ra mono õ ré, ma tô robzei'õ na 're hâimana za'ra. Tazahã, dahâimana wē zé hã te te oto siwi 're wē'õ pese za'ra mono wa, te oto robzei'õ uptabi na 're hâimana za'ra. <sup>22</sup> Ta norĩ hã apâ tiwasété u 're sipizari za'ra mono wa, ma tô te te sina âma 're uwaimrami za'ra, dahâimanazém na tô sena na da te dasima 're ìnharĩ za'ra mono zé hã, âne: “Wapsã hã te za apâ mo, tinho'o'o zô, te te 'rêne da. Duré uhâbã hã da te 're upsõ za'ra mono nherē, te za apâ 're si'uptob za'ra, ti'ai wai'o na.”

### 3

#### *Wanhib'apito Zezu Cristu hã za apâ we ìmorizé wasu'u*

<sup>1</sup> Ìsiwadi norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa za duré rob'ui'ééré na âma aima sisiwi za'ra wa'wa, maparane te aima ìrob'ui'ééré za'ra wa'aba zéb zarina, rosa'rata wē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. <sup>2</sup> Wa tô ìsima wē, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti na, te âma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Wa tô duré ìsima wē, Wanhib'apito nhimiroti na zama, te âma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Wanho'reptui'wa nhimiroti na hã, wasiré ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã wa te aima âma 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã. <sup>3-4</sup> Marĩ ìpire na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, te za ni'wam norĩ hã âne 're hâimana za'ra. Marĩ ìwasété zô si te za te te 're rowasutu za'ra. Âne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa: “Oro apâ wei morĩ su'u 'ruza, Zezu Cristu hã. Ropoto na'rata hawimhã, tô õhõ u'â romhâimanazé hã. Apâ wei morĩ õ ré, ma tô wamama norĩ hã wawi 're dâ'â za'ra.” Âne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa. <sup>5-6</sup> Ta norĩ hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, duré pese tímreme na hã hâiwa te te ìpoto na, ti'a te te ìpoto na zama, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô â na âma aiwanhiza, â hã ti'a hã te te 're uirĩ mono da oto. Duré âma ronomro pari, ma tô â pusi. Ma tô tâ si nomro. Ma tô uburé marĩ hã ti'ai âma hã uprosi, â na. <sup>7</sup> Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme zarina, hâiwa norĩ hã ti'ai me te za a'â 're hâimana zahuré. Bâdâ ìwa ìwaptã'âzéb u, te za dahâimanazéb zarina dama arowairébé, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã te za da'uprosi, 're ìdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã. Duré unhama ro'o na te za oto hâiwa norĩ hã uprosi zahuré, ti'ai me.

<sup>8</sup> Ìsiwadi norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, Wanhib'apito hã zahadu apâ wei morĩ õ nherē, ma'âpé marĩ na âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, aiwi 're simani tô za'ra wa'aba mono da. Bâdâ hã wa te 're ìsa'rata za'ra mono nei õ di, Wamama nhimiza'ratazé hã. Bâdâ misi nherē, tâma hã wahub ahâ ne. Duré miu na wahum nherē, tâma hã misi bâtã na. <sup>9</sup> Wanhib'apito hã wa'a õ di, ìwē na te te dama ìropisutuzém na, te te dama âma 're ì'uwaimrami za'ra mono da hã. Ai'âma wa'a su'u za'ra wa'aba õ di, te te ì'aihã za'ra wa'aba da hã. E marĩ wa. Te te ìda'uprosi da hã tâma wē õ di. Uburé dawasété wi 're ìdasipizari za'ra mono da si, tâma ìwē hã, ìsimiroti zarina 're danomro wē mono da si. <sup>10</sup> Wa za oto aima âma romnhimiri'éé za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Ìsipsaihuri hã sô ìdanhimipari õ zém na si, te za âzé, 'ri para u hã. Tane, Wanhib'apito zô 're ìdanhimipari za'ra mono õ zém na si, te za wei mo apâ. Âne wamhã, hâiwa te za ai'utõ. Rãrã'ã za'ëté uptabi di za. Uburé marĩ hã hâiwa na 're

ĩsimasa mono hã te za ai'uzã. Danhipti'ai mono bâ, marĩ hã 're ãhãimana za'ra mono hã te za si'utõrĩ.

<sup>11</sup> Tawamhã, uburé marĩ hã ãsi'utõrĩzém na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, e niha te za tawamhã 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Te za aiwẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si. <sup>12</sup> Te za duré asimi'ẽ na sô 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono bådã te te ãpisutu zô. Bådã hã ãwa waptã'ã su'u da, te za asiptete sina 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo. Bådã ãwa waptã'ã wamhã, te za hãiwa hã ai'utõ, unhama ro'o na. Duré uburé marĩ hã hãiwa na 're ãsimasa mono hã te za ai'utõ. <sup>13</sup> ãne za romhãimana wa, hãiwa ãtéb zô, duré ti'a ãtéb zô zama, wa za sô 're wanhimipari u'ãsi za'ra, tame dawẽ na si 're ãdahãimana za'ra mono zéb zô. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãne ãwẽ na te te dama ropisutu wa, wa za sô 're wanhimipari u'ãsi za'ra.

<sup>14</sup> Taha wa, ãsiwadi norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, rowẽ zô 're asimipari za'ra wa'aba mono sina, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aihãimana wẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã aihãimana wẽ uptabi na, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi ãma 're anomro aba mono da. <sup>15</sup> Ma'ãpé, ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito hã da'ãma ãwa'a su'u õ zém na hã. Ta hã te simi'ẽ na 're hãimana, tinhimihãzé wi te te 're ãda'anho'reptui mono da hã. ãne na ma tô duré Paru hã wama ãsawi pe hã aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, hãiwa hawi rowaihu'u na 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãwaihu'uzéb zarina. <sup>16</sup> ãne na ma tô te te dama 're awaihu'u, Paru hã te te dama ãma 're rob'ui'ére mono wamhã. Nimame te tihãimana za'ra, ãsimi'ui'ére pire hã. Ta hã dama pire za'ra di, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ãne wa, ma tô ni'wam norĩ hã ãsimiroti na te te ãma 're upa za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono õ wa, wẽ nherẽ, ãsimiroti hã. Ta norĩ hã Wanhib'apito ãma siptete sina 're hãimana za'ra mono õ wa, ma tô Paruhu nhimiroti na te te ãma 're upa za'ra. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hãiba amo na zama, ma tô te te ãma 're upa za'ra. Taha wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã hã za'ra.

<sup>17</sup> ãsiwadi norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, ma'ãpé 'rãwi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti wẽ'õ'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono tô da, Wanhib'apito ãma asiptete sina 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. <sup>18</sup> Ma'ãpé, 're aihãimana wẽ u'ãsi za'ra wa'aba mono, aihãimana wẽ hã asima 're sa'ëtẽ za'ra wa'aba mono da, Wanhib'apito Zezu Cristu te te 're ãwa'apawapto mono zém na. Duré Wanho'reptui'wa Zezu Cristuhu ãma rowaihu hã, te za asima 're ãsa'ëtẽ za'ra wa'aba mo. Ta hã Wanho'reptui'wai wa, wa za ãma 're wawata u'ãsi za'ra. Tane tô.

## 1 Zuwā

### Īsazei'wa **norī ma, Zuwā te te Īrob'ui'ééré na'rata zé** **Ībaihâ wasu'uzé**

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré hā Zuwā hā āma sisisi ō di. Tane nherē, Īsāna'rata hawim na hā dama waihu'u pese za'ra di, Īsimi'ui'ééré na hā. Zuwā hā ma tō wama waihu'u za'ra tinhimi'ui'ééré na hā, 're wasisawi pese za'ra mono da, 'Re Īhāimana u'āsi mono te te 're Īwa'azawi pese mono ne. Duré rowa'a na si 're wanomro mono da, ma tō wama waihu'u za'ra, wawasédé hā wa te 're 'manharī za'ra mono āna.

*Zezu Cristu Īsi'a'uwězé wasu'u*

<sup>1</sup> Wa hā Zuwā, wa za oto aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'wa, 're Īaihāimana za'ra wa'aba mono norī ma. Duréhā marī ō uptabi ré, 're Īhāimana mono āma, wa za aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Ta hā ma tō si'a'uwě, ti'ai āma hā. Ta hā wa tō wa te 're wapari za'ra, ti'ai āma 're morī ré, Īsiré 're Īwanomro mono norī hā. Wa tō duré wa te 're hāiba 'madâ'â u'āsi za'ra, watōmo na. Dâ'â pari, hāiwa'utu wa, wa tō duré wanhib'rata na hāiba upi za'ra ni. Ta hā 'Re Īhāimana u'āsi mono mreme na Īsisi hā, duré 're Īdanomro mono zép té, te te dama 're Īapisutu mono. <sup>2</sup> Duréhā marī ō ré hā Wamama siré te 're hāimana u'āsi, ta hā. Tawamhā ma tō we datēme sihāi'ré, sō'awi āma 're Īdanhopré mono da hā. Wa norī hā wa tō wa te 're 'madâ'â za'ra. Taha wa, sena na wa aima wasu'u za'ra wa'aba ni, 're Īdanomro u'āsi mono zé te te dama 're Īapisutu mono hā. <sup>3</sup> E marī da, wa āne aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, wa te 're Īmadâ'â za'ra mono zém na hā, duré wa te 're Īwapari za'ra mono zém na zama. Wamama siré 'rāwi 're Īwahāimana za'ra mono ne, duré Ī'ra siré Zezu Cristuhu siré 'rāwi 're Īwahāimana za'ra mono ne, a norī wa'aba zama Īsiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, wa āne aima waihu'u za'ra wa'aba ni. <sup>4</sup> Watoī uptabi zé hā wa te wasima 're 'masisi za'ra mono da, wa āne aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, āma 're Īwahāimana za'ra mono zéb da hā.

*'Re Īhāimana u'āsi mono, rowa'a u'āsi 're Īhāimana mono zé wasu'u*

<sup>5</sup> Zezu Cristu hā ma tō Timama hā te te wama 're sadawa wasu'u za'ra. Taha nhimirowasu'u hā wa te 're Īwapari za'ra mono zém na wa oto aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. E niha Timama hā te te wama 're Īsadawa wasu'u za'ra mono zé hā. Āne na wa tō wa te 're wapari za'ra: "Rowa'a wamhā, robra ō di. Tane, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā wě uptabi wa, marī Īwasédé hā āma 're hāimana mono ō di." Āne Timama hā te te wama 're Īsadawa wasu'u za'ra mono zé hā. <sup>6</sup> Āté wa za wawasété na 're wahāimana za'ra. Tawamhā, wawasété na 're wahāimana za'ra mono wamhā, robra u'āsi wa za 're wahāimana za'ra, wapē'ē remhā. Tawamhā robra u'āsi 're wahāimana za'ra mono nherē, 'Re Īhāimana u'āsi mono siré, 'rāwi 're Īwahāimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhā, wazadawa nhipese na wa za 're wahāimana za'ra, wapē'ē 're, robra u'āsi 're wahāimana za'ra mono nherē. Āne wamhā, tō senai ō di, 're Īwahāimana za'ra mono zé hā. <sup>7</sup> Tane nherē, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina 're wahāimana za'ra mono wamhā, rowa'a na 're Īhāimana mono ne, wa za duré wa norī hā rowa'a na 're wahāimana za'ra. Taha zarina, wa za duré 'rāwi wasiré āma 're wahāimana za'ra, wasisawi pese sina. 'Re Īhāimana

u'âsi mono 'ra hã te za duré wawasédé hã te te wama 're apari tidâ'âzém na Zezusi hã, wawasété âna oto âma 're wanomro mono da.

<sup>8</sup> Áté wa za taré 'râwi wasi'âma wa te 're rosa'rata za'ra, âne: “Wa norĩ hã wawasété âna, wa 're wahâimana za'ra.” Áne wasi'âma wa te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wasima 're wazadawa nhipese za'ra, wawasété ô na wasina 're ïwawata za'ra mono na. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã wapë'ë 're, wama 're hâimana za'ra mono ô di, âne wamhã. <sup>9</sup> Tane nherë, wawasédé hã wa te 're ï'manharĩ za'ra mono na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 'râwi 're wasiwë'ô za'ra mono wamhã, te te dama 're ï'aropisutu mono zéb zarina, te za te te wama âma 're a'uwaimrami, te te wama âma 're a'upai mono âna. Tãma 're ïwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã wa te 're ï'manharĩ za'ra mono hã te te wa'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto. Te za te te wama 're apari, wawasédé hã. <sup>10</sup> Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô da'âma waihu'u siro, uburé 're ïdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasété âna 're ïwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma, wa ïsadawa nhipe hã wa te âma 're sa'ra za'ra. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wapë'ë 'remhã, wama 're hâimana za'ra mono ô di za.

## 2

*Zezu Cristu hã Timama ma, te te 're ïda'apawapto mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> ï'ra norĩ, ïma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, e marĩ da, wa âne na aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Aiwasété âna âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, wa âne ïnhimi'ui'éré na âma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Tane nherë, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherë, Zezu Cristu hã 're ïmorĩ wë uptabi hã te za ai'âma 're sisapri za'ra wa'wa, tinhimiroti wë na. Timama ma, te za âne te te 're aiwasu'u za'ra wa'wa, Zezusi hã: “Á norĩ hã, tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, asiwi 're awë'ô mono ô di za. Wa hã wa tô ï'upana sada ïdá'â za'ra, uburé ïwasédé hã te tãma 're ï'apari mono zéb da hã.” Áne te za Timama wi te te 're rowaptërë, ai'upana za'ra wa'aba. <sup>2</sup> Ta hã ma tô wazada dârâ, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wawasédé hã te te wama 're ï'apari mono zéb da hã. Tane nherë, wazada si dá'â ô di. Uburé da'udâna dawasédé hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono norĩ zada zama, ma tô dârâ, da'upana.

<sup>3</sup> E niha, wa za tawamhã wasina waihu'u pese za'ra ni, 'râwi ïsiré 're ïwahâimana za'ra mono na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wapsi, wa za wasina wa te 're waihu'u za'ra, 'râwi ïsiré 're ïwahâimana za'ra mono na. <sup>4</sup> Áté ni'wa hã te za âne dama 're siwasu'u: “Wa hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ïma waihu'u pese di.” Ta hã ïsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono ô nherë, te za taré dama 're siwasu'u, sadawa nhipese na. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã ïpë'ë 're, tãma 're hâimana mono ô di. <sup>5-6</sup> Tane nherë, ni'wam norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïda'azawi pese mono zém ne, 're ïsisawi pese za'ra mono zéb zô, ta norĩ wi tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono ô di za. Te za te te tãma âma 're uwaimrami u'âsi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, e niha tawamhã, 're ïhâimana za'ra mono zé hã za. Zezu Cristu hã ti'ai âma 're morĩ ré, 're ïhâimana wë mono zém ne, te za 're hâimana wë

za'ra. Āne hā wa norī hā 're wahāimana za'ra mono wamhā, wa za sena na wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono āma si 're ihāimana za'ra mono zēm na hā.

*Durēi nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti té wasu'u*

<sup>7</sup> Īsisānawā norī, Īma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, āhāna 'Re ihāimana u'āsi mono te te dama ĩrotizép tém na te āma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ō di. 'Re ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zēm hawi, aima 're ihāimana za'ra wa'aba mono zēm na, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, za 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb da na. Ta hā te 're ĩwapari u'āsi za'ra wa'aba mo. <sup>8</sup> 'Re ihāimana u'āsi mono te te dama ĩrotizé hā āhāna te āma ĩrob'ui'éré hā durēi nherē, āhāna hā duré ĩté oto. E marī wa. Cristu hā ti'ai āma 're morī ré, ma tō Timama nhimiroti zarina te te 're da'azawī pese, tō ōhō zarina si. A norī wa'aba zama te duré ĩsimiroti zarina 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 're asisawī pese za'ra wa'aba mono sina. Taha wa, wa tō oto wa te 're waihu'u za'ra, durēi nherē, āhāna hā ĩté duré, Wamama nhimiroti hā, ōhō si nherē. Zezusi hā ti'ai āma 're morī ré, ma tō te te dama 're rowasu'u, rowa'a na si 're danomro wē mono da, robra na si 're danomro wasété tō mono da, danhimiza'rese āna. Taha wa, te oto robra hā te te sina rosapari u'āsi. Īwa'rāmi te rowa'a ĩsa'ēne hā te te sina rosa're, hāimo.

<sup>9</sup> Āté ni'wa hā dasiré ĩsazei'wa newa te za taré āne dama 're siwasu'u: "Wa hā, 're ĩmorī wē di. Rowa'a na si wa 're ihāimana, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti zarina." Āne ni'wa hā dama 're siwasu'u mono nherē, ĩsazei'wa norī te te 're a'ruiwapari mono wamhā, ta hā te zahadu robra na 're hāimana. <sup>10</sup> Ni'wa hā ĩsazei'wa norī te te 're azawī pese mono wapsi, te za rowa'a na 're hāimana u'āsi, tipē'ē 're. Tawamhā rowa'a na si 're morī wamhā, 're si'marōpārī mono ō di za tiwasété na, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti zarina 're hāimana wē mono wa. <sup>11</sup> Tane nherē, ni'wa hā ĩsazei'wa norī te te 're a'ruiwapari mono wamhā, ta hā te zahadu robra u'āsi siwa'ru 're hāimana, tipē'ē 're. Robra na datob'a ne siwa'ru 're ĩdahāimana za'ra mono ne, te 're hāimana wasété.

<sup>12-14</sup> Ī'ra norī, Īma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, 'Re ihāimana u'āsi mono hā aiwasété 'wa hā te te ai'āma 're ab'madā'ā aba mono ō di oto, Zezusi hā dazada ĩdā'āzéb zarina. Duré Wamama hāimanazé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, wa aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Īprédum norī, duréihā marī ō uptabi ré, 're ihāimana mono siré rāwi 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, wa duré aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Duré ĩpréduptém norī, ĩwasété uptabi āma ai'uté za'ra wa'aba wa, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Duré, 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u zarina si asiptete na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, wa oto āne aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

<sup>15-16</sup> Ti'ai āma dapo're'ō u'āsi 're ĩdanomro mono na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa. Dawasété zō, da te dasima 're ĩrob'ruiwapari u'āsi za'ra mono zé hā, Wamama tei ō di. Duré, datōmo na marī hā da te 're 'madā'ā za'ra mono wa, da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zé hā, Wamama tei ō di. Duré, danhimarī ahā wa, rāwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zé hā, Wamama tei ō di. Duré, dahāimana pire na rāwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zéb zama, Wamama tei ō di. Ūburé marī hā ti'ai āma ĩwasétére hā dapo're'ō u'āsi 're ĩdanomro mono norī te hā.

Taha wa, ti'ai āma uburé 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī ne, aiwasété zō asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za. Aiwaseté



zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena Wamama hã 're sawi waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za.

<sup>17</sup> Ti'ái âma uburé 're îdahâimana wasété za'ra mono zé hã îsi'utôřízéb u, âhãna hã te te sina rotété u'âsi, duré uburé marĩ îwasédé hã da te dasima 're î'ruiwapari za'ra mono zama. Zahadu wapsi te za ai'utô, simisutu. Ni'wam norĩ hã 'Re îhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ si te za 're hâimana u'âsi za'ra, si'utôřĩ âna.

*Cristuhu zada za 're îhâimana mono wasu'u*

<sup>18</sup> Î'ra norĩ, îma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ropsi'utôřízéb u hã romhuture di oto. Tame te za oto aibã îwasédé hã dama 're hâimana sô'awi, Cristuhu zada 're îhâimana mono hã. Cristuhu newa te za îsimiroti hã da te 're wapari za'ra. Taha wasu'u hã ma tô 're îwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherê, te duré âhãna wanho'a 're hâimana za'ra ahã uptabi na, za Cristuhu zada dama 're îhâimana mono ne. Taha wa, wama waihu'u pese za'ra di oto, ropsi'utôřízéb u îromhuture na hã. <sup>19</sup> Ta norĩ hã ma tô aré wasiré 're si'rã'ôtô u'âsi, îwasu'uwē u. Wasiré uptabi 're hâimana za'ra mono ô nherê, ma tô aré wasiré 're hâimana za'ra. Wasiré uptabi, 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, te aré wasiré 're hâimana u'âsi za'ra, 'râwi. Tane nherê, ma tô wahawi 're wairébé. Taha wa, wa tô wasina waihu'u za'ra ni oto, wasiré uptabi 're îhâimana za'ra mono ô na hã.

<sup>20</sup> A norĩ wa'wa hã ma tô Zezusi hã 're îmorĩ wē uptabi hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Timama pê'êzani hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô oto Wamama nhimiroti tô sena uptabi hã aihâiba mono bâ îwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>21</sup> E Wamama nhimiroti hã tô sena uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba ô wa, wa âne âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. Âne wab ô di. Îsimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Duré 're îdazadawa nhipese za'ra mono zé hã 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hawib ô na hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

<sup>22</sup> E 'wam norĩ hã bété 're îsadawa nhipese za'ra mono hã. Ta norĩ hã te âne Zezusi hã te te dawĩ 're udã za'ra: "Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te îpisutu ô di." Ta norĩ hã sadawa nhipese uptabi na 're îhâimana za'ra mono. Ta norĩ hã te Cristuhu zada 're hâimana za'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wa. Îmama zada zama te duré 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. <sup>23</sup> Ni'wam norĩ hã 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Îmama siré 'râwi 're hâimana za'ra mono ô di. Ni'wam norĩ si, Zezusi hã Wamama hawi we îmorĩ na te te 're îsaze za'ra mono na tô sena dama 're îsiwasu'u za'ra mono norĩ si, te Wamama siré 'râwi 're hâimana za'ra, rowē na.

<sup>24</sup> Ma'âpé, îwasu'uwē hã 're îsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi 're îwapari za'ra wa'aba mono zém na si 're anomro u'âsi aba mono. Âma 're anomro u'âsi aba mono wapsi, te za duré 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra âma 're anomro aba mo, duré Îmama âma zama. <sup>25</sup> Cristu hã ma tô âne wama ropisutu sirômo za'ra, 're wadã'â za'ra mono âna, î'rata 're îwasi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã.

<sup>26</sup> E 'wam norĩ âma, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Sadawa nhipese na taré te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono norĩ âma, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Îsiniwĩ 're aipizari za'ra wa'aba mono da, te ta norĩ hã tinhimiroti tô senai ôre na te te 're aipibui u'âsi za'ra wa'wa. <sup>27</sup> Tane nherê, ma tô Cristu hã Timama pê'êzani hã te te aima 're sômri za'ra

wa'wa. Taha ré, te oto ĩré 're anomro u'âsi aba mo. Aipê'ê 're, te aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, roti aimawi zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono ô di za. Taha si te za uburé marĩ ĩwê hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã. Tô sena uptabi, ĩsimiroti hã. Taré te te aima 're roti za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, te za ĩsimiroti si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Cristuhu âma si te za duré 're anomro u'âsi aba mo.

<sup>28</sup> ĩ'ra norĩ, âne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Zezusi hã apâ wei morĩ ô ré, ma'âpé ôhõ âma si 're anomro u'âsi aba mono, apâ za wei morĩ wa, tâma aipahi za'ra wa'aba tô da, duré rowazép te, tâma ai'rãpo za'ra wa'aba tô da. <sup>29</sup> Cristu hã 're ĩmorĩ wê uptabi na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, marĩ na 're ĩsiwasété mono ô na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si 're nomro wê mono wamhã, tawapsi te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, tô sena 're ĩnomro mono na hã.

### 3

*'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Ma'âpé, âma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô sena te te 're wa'azawi pese uptabi. Te te 're wa'azawi pese mono wa, te ti'ra na te te 're wa'anhisi. Taha wa, tô sena, wa oto ĩ'ra hã 're wahâimana za'ra, ĩsazei'wai mono bâ. Dapo're'ô u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ hã, Wamama hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono ô wa, wa norĩ zama ĩ'ra na te te duré siwi 're wawaihu'u za'ra mono ô di, ta norĩ hã. <sup>2</sup> ĩsisânawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa oto 're wahâimana za'ra. Tane nherê, za 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, zahadu wama waihu'u prã za'ra di. Cristu hã apâ wei wazô morĩ wamhã, ĩsine wa za oto 're wahâimana za'ra. Âhã si wama waihu'u pese za'ra di. E marĩ wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. Tô sena Cristu hã 're ĩhâimana mono zém na 'rãwi wa te oto wasiwi waihu'u za'ra wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. <sup>3</sup> Ôhõ zô rob'umnhasi sina, sô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra 'rãwi, ĩwê na si 're wahâimana za'ra mono da. Cristu hã wasété âna 're ĩmorĩ ne, wa za 're wahâimana za'ra.

<sup>4</sup> E marĩ tawamhã, 're ĩdawasété za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te dasiwi 're wê'ô pese za'ra mono wamhã, ta hã dawasédé. Taha wa, ni'wam norĩ hã 're wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi 're wê'ô za'ra, 'rãwi. <sup>5</sup> Tane nherê, Cristu hã ma tô we ti'ai u mo, dawasédé hã te te dama 're apari mono da. Â hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ta hã 're ĩmorĩ wasété ô, duré marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono ô. <sup>6</sup> Taha wa, ni'wam norĩ hã Cristuhu âma si 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 're hâimana wasété za'ra mono ô di. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 're hâimana wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te 're waihu'u za'ra mono ô di. Ta norĩ ma, Zezusi hã tâma waihu'u za'ra ô di tô.

<sup>7</sup> ĩ'ra norĩ, dahâimana wasété na 're ĩdanomro mono na, da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za, danhimiroti senai'ô na dama 're ĩhâimana za'ra mono na zama. Ma'âpé 'rãwi asina 're asôpré pese aba mono. Ni'wam norĩ hã 're nomro wê mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na sima âma 're sipa za'ra mono ô wamhã, ta norĩ

si 're hâimana wê za'ra mono di, Cristu hã 're ĩmorĩ ne. <sup>8</sup> Wa'uburé hã, wa'rui'wa hã ropoto na'rata hawim haré, te tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Wa'uburé nhib'a'uwê te 're hâimana za'ra. Taha nhimromhuri wasédé hã te te tiwi pari da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã we ti'ai u datême mo.

<sup>9</sup> Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. Mare di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩpê'ê 're, 're ĩpoto téb za'ra mono zé hã te te tãma 're anhomri mono wa. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, âma 're 'ra za'ra mono wa, tiwasédé hã õne u'âsi te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di za. <sup>10</sup> E niha wa za bété waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ hã, duré Wa'uburé 'ra norĩ hã. Ni'wam norĩ hã 're hâimana wê za'ra mono õ wamhã, duré te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro mono õ di. ãne na wa za ta norĩ hã Wa'uburé 'ra na waihu'u za'ra ni.

*'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zém na roti wasu'u*

<sup>11</sup> Duréihã ĩsãna'rata hawimhã, ma tô Zezusihi wasu'uwê hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, uburé 're ĩwasisawi pese za'ra mono zém na hã. <sup>12</sup> Duréihã Caĩ, tino te te ĩruiwapari ne, 're wasi'ruiwapari za'ra mono õ di za. Ta hã ĩwasété nhib'a'uwê te 're hâimana, Wa'uburé nhib'a'uwê. Ta hã ma tô tino tĩwĩ. E marĩ wa. ĩno si 're hâimana wê mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wêsãmri 'ru te.

<sup>13</sup> ĩsisãnawã norĩ, ĩpo're'õ norĩ hã te za te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, áté te za 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, âne: "E marĩ wa, te õ norĩ hã te te 're ĩruiwapari za'ra." ãne hã 'rãwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tô ĩhâimana wasété norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. ãne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩpo're'õ norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ newa, 'rãwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono tô da. <sup>14</sup> Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã te dâ'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipê'ê 'remhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tanei õ di, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, wapê'ê 're aré wadâ'â u'âsi ne 're wanomro mono nherê, wa tô ĩhawi 're wawairébé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, rowê na oto 're wanomro u'âsi mono da, wapê'ê 'remhã. ãne, wa tô oto wasi'âma waihu'u pese za'ra ni. 'Re wasisawi pese za'ra mono wa, wa ãne hã tô sena na wasi'âma waihu'u pese za'ra ni. <sup>15</sup> Dapãrĩ'wa norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré ni'wam norĩ hã te te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, ta norĩ hã dapãrĩ'wa ne, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã 're hâimana za'ra. Taha wa, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã wama 're hâimana za'ra mono õ di za, aiwa. <sup>16</sup> E niha wa za, 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã waihu'u pese za'ra ni. ãne wa za waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna wazada dârâ. Taha zarina wa za duré wa norĩ hã 're wasipawaptob za'ra, 're wasisõ'reptu za'ra mono da. 'Re wadâ'â za'ra mono da nherê, wa za tô 're wasipawaptob za'ra, 're wasihâiba zawi za'ra mono ãna. ãne 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã za oto. <sup>17</sup> Ni'wam norĩ hã marĩ, tãma 're hâimana za'ra mono nherê, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono

na te te 're dawaihu'u za'ra mono nherē, da'āma 're pē'ēzé za'ra mono ō wamhā, e ta norī hā 'Re ihâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb ré te 're hâimana za'ra. Mare di. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hā te te 're waihu'u za'ra mono ō di, ta norī hā. <sup>18</sup> Ī'ra norī, e wazadawa na si wa za wa 're dazawi wapti za'ra. Mare di. Wamreme na si wa te 're dazawi wapti za'ra mono ō di za. Uburé wa za marī ĩwē na wa te 're dapawaptob za'ra, wanhimizawizé hā tô sena na.

*'Re ihâimana u'âsi mono nho'a, dasina dahâtâ'â āna 're ĩdanomro mono zé wasu'u*

<sup>19</sup> Ōhō na si 're wahâimana za'ra mono wamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwanomro mono na wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, roti tô sena uptabi na si 're ĩwanomro mono na. Duré ĩsō'a 're wahâimana za'ra mono nherē, 'râwi wasina 're wahâtâ'â za'ra mono tô da, te za wapē hā wama 're siwaihu'u u'âsi za'ra, wapē hā ĩ're wama 're simi'wara mono da. <sup>20</sup> 'Re ihâimana u'âsi mono ma hā, uburé marī hā tāma waihu'u pese uptabi di. Wa norī hā marī hā wapē'ē na 'râwi wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, uburé marī hā tāma waihu'u pese uptabi di. Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi wapē'ē na 're wasiwawā za'ra mono nherē, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hā wa'āma 're po're pu'u u'âsi, taha ma uburé marī hā tāma waihu'u pese uptabi wa. Wa'āma 're pē'ēzé uptabi mono wa, te za wapē hā ĩ're wama 're simi'wara, ĩ'ra 're ĩwahâimana za'ra mono na, 're wasiwawā za'ra mono ō wamhā. <sup>21</sup> ĩsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, wa norī hā tô sena 're wahâimana wē za'ra mono wamhā, tawamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi 're wasiwawā za'ra mono ō di za. Āne wamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, wasina 're wapahi za'ra mono ō di za. Wasina wahâtâ'â āna, wa za tāma 're wamreme zusi u'âsi, ĩsō'a. <sup>22</sup> Duré, ĩsimiroti hā wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, te te wama 're ĩ'awē mono zéb uwaibaba si 're wahâimana za'ra mono wamhā, wa te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zéb uwaibaba si, te za uburé marī hā ĩwē hā te te wama 're anhomri.

<sup>23</sup> E niha tawamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hā, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hā. Āne ĩsimiroti hā. ĩ'ra Zezu Cristu, wa za wa te wasina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Duré te te wama 're ĩroti za'ra mono zéb zarina si, wa za 're wasisawi pese za'ra. Āne ĩsimiroti hā. <sup>24</sup> Ni'wam norī hā 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, tô sena te ta norī hā āma 're hâimana za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono āma. Ta hā te duré ĩ'rata 're sāmra u'âsi za'ra, 'râwi. E niha wa za tawamhā, wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ihâimana u'âsi mono, wa'rata 're ĩsāmra u'âsi mono zém na hā. Ta hā ma tô Tipē'ēzani hā te te wama 're anhomri, wapē'ē 're, 're sāmra mono da, uburé marī hā te te wama 're awaihu'u mono da. Taha na wa za wasina waihu'u za'ra ni, wa'rata 're ĩsāmra mono na, 'Re ihâimana u'âsi mono hā.

## 4

*'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti upana, dama rowasu'u nhipese'wa norī wasu'u*

<sup>1</sup> ĩsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, âté ni'wam norī hā te za āne aima 're siwasu'u za'ra wa'wa: “'Re ihâimana u'âsi mono hā ma tô Tipē'ēzani hā te te wama 're anhomri. ĩpē'ēzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u

za'ra.” Āne ni'wam norī hā aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono nherē, ĩsimirowasu'u na 're saze su'u za'ra wa'aba mono ō di za, a'ā. Āhāna hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī hā ahā uptabi di oto. Daro mono bā te dawazari 're hāimana za'ra. Taha wa, te za uburē roti hā tō sena zō 're ĩpibui u'āsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hawib zō si. <sup>2</sup> E niha te za tawamhā ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani ré sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono na hā. Āté ni'wam norī hā te za āne sena na aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, rāwi tipē'ē hawim na te te 're ĩrosa'rata za'ra mono hā: “Zezusi hā ta hā Cristu, tō sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu. Ta hā ti'ai āma dawazari poto wa, ma tō si'a'uwē.” Āne aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, tō sena na te za āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo oto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa na, duré ĩpē'ēzani ré 're ĩhāimana za'ra mono na zama. <sup>3</sup> Tane nherē, ni'wam norī hā Zezusi hā Danho'reptui'wa da, ti'ai āma dawazari ĩsi'a'uwē na te te dawī 're udā za'ra mono wamhā, ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani ré 're hāimana za'ra mono ō di, tō sena. Zezusihi zada, 're ĩhāimana mono nhimirosa'rata zarina si te te 're rosa'rata za'ra, tipē'ē na hā. Ma tō ĩwaihu'u sirōmo za'ra wa'wa, Zezusihi zada, 're ĩhāimana mono nhimiroti wasété na, za daro mono bā dasima da te āma 're ĩropéi mono na. Āhāna ĩsōwam nherē, te ĩsimiroti wasété na 're dahāimana za'ra duré.

<sup>4</sup> ĩ'ra norī, a norī wa'aba si te oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē 're aihāimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī da, ma tō asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na. E marī wa. Aipē'ē 're, 're ĩsāmra za'ra wa'aba mono hā, Wa'uburē ma tiwaihu'u pese na siptete uptabi wa, ti'ai āma dawada'uri wasété 'wai ma. <sup>5</sup> Ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi ō 'wa norī hā, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norī me 're hāimana za'ra. Taha wa, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norī nhimirosa'rata wasété zarina si te te tāma 're rowasu'u za'ra, ta norī hā. Taha na si te te tāma 're rowasu'u za'ra mono wamhā, wapari ze ti, ĩsimiroti wasété za'ra hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norī ma hā. <sup>6</sup> Wa norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē, wa oto 're wanomro. Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hāimanazé hā 'rāwi te te 're ĩwaihu'u za'ra mono hā, ta norī si te te 're wawapari za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē'ō, 're ĩnomro mono norī hā te te 're wawapari za'ra mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u na hā. Taha wa, ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u na te te 're wawapari za'ra mono ō wamhā, wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, Wa'uburē hawi roti tō senai ō zarina 're ĩhāimana za'ra mono na. Duré ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u na te te 're wawapari ze za'ra mono wamhā, wa za duré wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hawi roti sena uptabi zarina 're ĩhāimana za'ra mono na hā.

*'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimizawi pese zé wasu'u*

<sup>7</sup> ĩsisānawā norī, 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te wa, wa za āma 're wasisawi pese uptabi za'ra. Ni'wam norī hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, ze oto 're hāimana za'ra. 'Rāwi te duré te te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hāimanazé hā. <sup>8</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā,

simizawi pese uptabi di. Tinhimizawi zarina te uburé marī hā te te dama 're ab'manharī u'āsi. Taha wa, ni'wam norī hā te te 're dazawi pese za'ra mono ō wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono siré 'rāwi 're nomro mono ō di, ta norī hā. <sup>9</sup> 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō tinhimizawi pese zé hā wama waihu'u za'ra. E niha ma tō wama waihu'u za'ra. Ti'ra hā misi nherē, ma tō we satō ti'ai u, taha āma si rowē na 're wanomro u'āsi mono da. <sup>10</sup> Wa norī hā 'Re ihāimana u'āsi mono, wama sawi pese za'ra di. Tane nherē, te taha nhipai u te te 're wa'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tō ti'ra we satō ti'ai u, wazada dā'ā da, wazada dā'ā wa, wawasété na te te oto 're wa'ab'madā'ā tō mono da. Tō sena ĩsimizawi pese zé hā siwaprosi te tāma 're hāimana, danhipai u.

<sup>11</sup> Īsisānawā norī, 'Re ihāimana u'āsi mono hā āne hā te te 're wa'azawi pese mono wa, wa za wa norī zama taha zarina 're wasisawi pese za'ra, ĩsine. <sup>12</sup> 'Re ihāimana u'āsi mono hā ni'wa titōmo na te te 'madā'ā ō di. Tane nherē, 're wasisawi pese za'ra mono wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono hā te za wa'rata 're sāmra u'āsi, 'rāwi. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā wa za duré wa te wasina āma 're uwaimrami u'āsi za'ra. <sup>13</sup> E niha wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ihāimana u'āsi mono āma si 're ĩwanomro mono na, duré ōhō si wa'rata 're ĩsāmra u'āsi mono na. 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō Tipé'ēzani hā te te wama 're anhomri. Taha na wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra. <sup>14</sup> Wamama hā ma tō ti'ra hā we satō, Danho'reptui'wa da. Ta hā wa tō wa te 're 'madā'ā za'ra, watōmo na. Āhāna wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra, Danho'reptui'wa na, ĩ'ra hā. <sup>15</sup> Āté ni'wam norī hā te za āne te te dama 're wasu'u za'ra: “Zezusi hā 'Re ihāimana u'āsi mono 'ra. Ta hā ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono hā we ti'ai u satō, Danho'reptui'wa da.” Āne na ni'wam norī hā te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhā, ta norī 'ratap si te 'Re ihāimana u'āsi mono hā 're hāimana, 'rāwi. Ta norī si te 'Re ihāimana u'āsi mono siré 're hāimana u'āsi za'ra, 'rāwi.

<sup>16</sup> 'Re ihāimana u'āsi mono hā simizawi pese uptabi di. Tane ni'wam norī hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, ta norī si te 'Re ihāimana u'āsi mono āma 're hāimana za'ra, 'rāwi. Ta norī 'ratap si te 'Re ihāimana u'āsi mono hā 're sāmra, 'rāwi. 'Re ihāimana u'āsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha na wa te wasiwi āma 're wawā za'ra mono ō di oto. <sup>17</sup> Niwapsi te za Zezusi hā dahāimanazém na da'awaihu'u, za te te da'āma ĩ'arowairébézéb āma hā. Tawamhā 're ihāimana wasété za'ra mono norī si te za hā za'ra oto. Cristu hā ti'ai āma 're morī ré, sihāiba zawi āna te te 're ĩdazawi pese mono ne, ti'ab ré 're wasisawi pese za'ra mono wamhā, tawapsi, wasina wapahi za'ra ō di za, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hā oto. 'Re ihāimana u'āsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā wa te tāma āma 're uwaimrami u'āsi za'ra mono wa, wa za wasina wapahi āna ĩsō'a wahāimana za'ra ni. <sup>18</sup> 'Re ihāimana u'āsi mono ma, tāma wazawi pese za'ra nherē, wasina 're wapahi za'ra mono ō di za oto. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā te te wama āma 're a'uwaimrami u'āsi mono nherē, tāma 're wapē'ēwara waihu'u za'ra mono ō di za oto. Tane nherē, ni'wam norī hā sina pahī na 're hāimana za'ra mono wamhā, tawamhā, te te 're ĩsawi pese za'ra mono zém na te te tāma āma 're uwaimrami za'ra mono ō di za, 'Re ihāimana u'āsi mono ma. Ta norī hā sina pahī u'āsi 're hāimana za'ra mono wa, te za romhā ré robzei'ō na 're hāimana za'ra ti'ab ré, 'Re ihāimana u'āsi mono hā za da'āma ĩsipo'ozéb āma te te da'ahā za'ra wa, da te 're ĩrobzépata za'ra mono ne.

19 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩmorĩ'rata na te te 're wa'azawi pese mono wa, wa duré wa norĩ hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra, asa. Taha wa, wa duré 're wasisawi pese za'ra. 20 Ātê ni'wam norĩ hã te za taré âne dama 're siwasu'u za'ra: "Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa wa te 're sawi pese za'ra." Āne dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, sadawa nhipese na te ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Titômo na 'râwi te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono õ nherê, e niha te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dahâiba u'âbâ te te siwi 're sawi pese, titômo na te te siwi 're 'madâ'â mono õ nherê. Āne wamhã, tâma sawi waihu'u za'ra õ di, ta norĩ ma hã. 21 Zezusi hã ma tô âne te te wama 're roti za'ra: "Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, taha zarina te za duré te te 're dazawi pese za'ra." Āne ĩsimiroti hã, wama za'ra hã.

## 5

*Īsazei'wa norĩ hã siptete sina dawi 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u*

1 Ni'wam norĩ hã, Zezu Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra. Ni'wa hã aibâ hã wama sawi pese za'ra wamhã, taha u'âbâ, wa duré ĩ'ra norĩ hã wa te 're sawi pese za'ra. 2 Taha zarina wa za duré âne hã waihu'u za'ra ni: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama sawi pese za'ra wamhã, duré ĩsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, taha u'âbâ, wa za ĩ'ra hã tô sena 're wasisawi pese za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. 3-4 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, e niha wa za tawamhã 're wahâimana za'ra. ĩsimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. E ĩsimiroti hã wama pire za'ra di, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, wa te tâma âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wanhiptete na wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ da, 're wahâimana za'ra, uburé marĩ ĩwasédé hã ti'ai âma 're ĩhâimana za'ra mono wi. E niha wa za wanhiptete sina âma 're wahâimana za'ra. Zezusi hã Wanho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zém na wa za wanhiptete sina dawi 're wahâimana za'ra. 5 E 'wam norĩ hã te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ zada hã, siptete sina 're hâimana za'ra. Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te za sada 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ zada hã.

*Cristu hã a'uwê hâiba na dasiré ĩpoto na tô sena na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé wasu'u*

6-8 Zezu Cristu hã ti'ai u wei morĩ wamhã, a'uwê hâiba na ma tô podo. E niha wa za tawamhã wasiwi waihu'u pese za'ra ni, sena na Zezusi hã a'uwê hâiba na ĩpoto na, duré ti'ai âma a'uwê hâiba na 're ĩmorĩ na. Si'ubdatô ĩwaihu'uzé hã. ĩmorĩ'rata na ĩwaihu'uzé hã âne: Ti'ai âma poto wamhã, â na ma podo, tina dub're hawi, dasine. Duré maparane âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: Ō hã dâ'â wamhã, ĩwapru hã ma tô tiwi puru, da te dasiwi ĩwa'rézéb âma hã. Taha na wa za wasiwi waihu'u pese za'ra ni, a'uwê hâiba na 're ĩmorĩzém na. Duré si'ubdatô âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani, tô sena na si te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na, wa za duré wa te âma 're waihu'u pese za'ra. Ta hã te

sadawa nhipese āna 're hāimana u'āsi. Tō sena uptabi na si ĩsimiroti hā. Ā na ĩpotozé wasu'u hā, duré dā'ā wa, ĩwapru tiwi ĩpu'uzé wasu'u hā, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimirowasu'u hā, ā norī waihu'uzém na marī aimawi na wa te āma 're waihu'u za'ra mono ō di. Āhā wasu'u si wa tō upsātā pese na wasiwi waihu'u pese za'ra ni, Zezusi hā a'uwē hāiba na ĩpotozé wasu'u si. <sup>9</sup> Marī na tō sena na da te wama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, wa za tō wa te āma 're saze za'ra. Tawamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā marī hā te te wama 're awaihu'u mono wamhā, e wa te āma 're saze za'ra mono ō di za. Da te wama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém nhipai u hā, wa za tō wa te āma 're sazei pese za'ra, simiroti pire uptabi wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. E niha tawamhā ma tō wama waihu'u za'ra. Zezusi hā tō sena, ti'ra uptabi na ma tō wama waihu'u za'ra. Taha wa, tō sena wa, wa za wa te āma 're sazei pese za'ra, ōne haré. <sup>10</sup> Ni'wam norī hā, Zezusi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra hā te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhā, ta norī si te za tipē'ē na sena na te te 're waihu'u za'ra, ā na ĩpotozé wasu'u na, duré ĩwapru, tiwi ĩpu'uzé wasu'u na. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te tāma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, te za sena na te te 're waihu'u za'ra, a'uwē hāiba na ĩpoto na, Zezusi hā. Tane nherē, ti'ra na Zezusi te te dama 're ĩwaihu'u mono zém na, ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te āma 're saze za'ra mono ō wamhā, ĩsadawa nhipe hā te te āma 're sa'ra za'ra, ta norī hā. <sup>11</sup> E niha 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, ti'ra te te dama 're ĩwaihu'u mono zé hā. Ta hā ma tō te te wama 're apisutu, ĩ'ra wazada ĩdā'āzém na āma 're ĩwanomro u'āsi mono zéb da hā. <sup>12</sup> Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra siré, 'rāwi 're nomro mono wamhā, ta norī hā te za dā'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata. Tane nherē, ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra siré 're nomro mono ō wamhā, ta norī hā ĩ'rata dā'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra mono ō di za.

*'Re ĩdanomro u'āsi mono zé, da te dasina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zé wasu'u*

<sup>13</sup> E marī da, wa āne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono norī ma. Aipē'ē 're, atā'ā āna 're anomro u'āsi aba mono zém na sena na asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa āne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. <sup>14</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wama 're ĩ'awē mono zéb uwaibaba si, uburé marī na wa te tiwi 're rowaptērē za'ra mono wamhā, tō sena te za wamreme hā te te 're awapari pese, te te wama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hā. Taha wa, wasina wahātā'ā āna, wa za 'rāwi wapē'ē 're ĩtēme 're wasihutu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono u hā. <sup>15</sup> Uburé marī na wa te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zém na te wa'āma 're po're pu'u u'āsi, wamreme na. Tō sena na, wa tō āne na waihu'u za'ra ni. Taha zarina wa duré wasina waihu'u pese za'ra ni, za te te wama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hā.

<sup>16-17</sup> Uburé da te 're ĩ'manharī wasété za'ra mono zé hā, dawasédé tō, simisutu. Tane nherē, ni'wam norī hā tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti u tiwasété wi oto 're sipizari za'ra mono wamhā, ō hā te te āma 're ab'madā'ā mono ō di za oto. Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata 're ĩdanomro u'āsi mono zé hā, tiwi 're simani za'ra mono ō di za oto.

Tawamhā ni'wam norī hā ĩwasédé hā āne na te te 're 'manharī za'ra mono wamhā, duré ĩwasété na waihu'u za'ra wa'aba wamhā, te za āma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩpē'ē 're, dā'ā āna 're ĩhāimana u'āsi za'ra mono zé hā te te tāma 're apisutu mono da oto.



Tane nherē, ni'wam norī hā tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zéb zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani te te tâma 're ĩroti za'ra mono zé hā te te 're wapari za'ra mono ô wamhā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā te za ĩwasédé hā te te âma 're ab'madâ'â u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé hā te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Tiwasété wi 're sipizari za'ra mono ô nherē, e niha te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā âma 're siwamri za'ra, te te 're ĩsô'reptu za'ra mono zéb da hā. Taha wa, ta norī âma hā te âma aima roti za'ra wa'aba ô di za, âma 're aimreme zusi aba mono zéb da hā.

<sup>18</sup>Ni'wam norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā âma 're 'ra za'ra mono wa, ĩsib'a'uwē oto 're nomro wē mono wamhā, tiwasédé te te oto 're 'manharī u'âsi za'ra mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hā, Zezusi hā oto âma 're sisapri u'âsi za'ra mono wa, tiwasédé hā te te 're 'manharī waihu'u za'ra mono ô di oto. Taha wa, ĩwasété uptabi hā te te oto 're upi waihu'u za'ra mono ô di za, Wa'uburé hā. Āne hā wama waihu'u pese za'ra di oto.

<sup>19</sup>Ti'ai âma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono wē'ô'wa norī hā ĩwasété uptabi zadawa para te 're hâimana za'ra. Wa norī si 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, wa 're wanomro. Āne hā wama waihu'u pese za'ra di duré.

<sup>20</sup>Āne wa tô duré waihu'u za'ra ni. Zezusi hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hā ma tô wei mo, ti'ai u. Ta hā ma tô tinhimiroti na te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā tô sena uptabi hā wa te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hā. Ī'ra âma, Zezu Cristuhu âma 're wanomro mono wa, wa duré ĩmama âma 're wanomro, tô sena uptabi âma. Zezusi hā, ta hā uburé Danhib'apito uptabi. Ta hā dapē'ē 're dadâ'â âna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hā, te te dama 're ĩ'apisutu mono. Āne na wa tô wasiwi waihu'u pese za'ra ni.

<sup>21</sup>Ī'ra norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa, marī na 're ĩdawata za'ra mono norī wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'râwi da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono tô da.

## 2 Zuwã

### Zuwã hã maparane ãma te te duré ĩrob'ui'éérézé, Īsazei'wa norĩ ma Ībaihã wasu'uzé

Ã Ībaihã na rob'ui'ééré na Zuwã hã ma tō Īsazei'wa norĩ hã ãma pawaptob za'ra, 're sisawi pese za'ra mono da, duré roti senai'ō hã te te 're wapari za'ra mono tō da, daro mono bâ te te ĩropéi mono hã.

<sup>1</sup> Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, tinhib'a'uwē da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'apisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma. Tame te asiré Īsazei'wa norĩ hã asiré 're asi'rã'ōtō u'âsi aba mo. Pi'ō norĩ hã ti'ra te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, Īsazei'wai mono bâ. Taha wa, simisutu ĩma asawi pese za'ra wa'aba di, tō sena. Tane nherē, ĩma si asawi za'ra wa'aba ō di. Uburé Zezusihi wasu'uwē hã te te ĩwaihu'u pese za'ra norĩ ma zama, asawi za'ra wa'aba di duré. <sup>2</sup> Īwasu'uwē hã tō sena uptabi hã wasiré wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, wa wa te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ōne u'âsi te za ĩwasu'uwē hã wasiré 're hâimana u'âsi.

<sup>3</sup> Wamama ma, wa 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré ĩ'ra Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã wa'ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ta norĩ ãma si rowē u'âsi, ãma 're wanomro mono da. Wa'ãma 're siwãrĩ u'âsi zahuré mono da, wa duré tâma 're ĩmreme u'âsi zahuré. ãne te za te te wama 're apisutu zahuré, Wamama nhimiroti si tō sena na wasiré wa te ãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré 're ĩwasisawi pese za'ra mono norĩ ma zama.

*Īsazei'wa norĩ, tō sena Cristuhu wasu'uwē zarina si 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u*

<sup>4</sup> Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ĩwasu'uwē tō sena zarina si te, u, 're hâimana za'ra, Wamama te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si. ãne hã te wapari wamhã, ma tō ĩwasu'u wē za'ra hã ĩma rowē waze. Taha wa, ĩtoi uptabi di, ãhãna hã. <sup>5</sup> Wasiré Īsazei'wa norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Uburé wasiré Īsazei'wa norĩ hã, oto 're wasisawi pese za'ra wa'aba mono. ã hã roti hã ãhãna si ō di. Duréihã ĩsãna'rata hawimhã, Zezusi wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wama 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono, ã hã. <sup>6</sup> E niha tawamhã, ãma 're ĩwasisawi pese za'ra mono zé hã za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. ãne ma tō ĩsãna'rata hawimhã, ĩsimiroti wasu'u hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

<sup>7</sup> 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã ahã uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Zezu Cristu hã, a'uwē hãiba na dasiré ĩpoto ō na, te ta norĩ hã sô 're simrami za'ra dama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã. Ni'wam norĩ hã ta norĩ ne 're hâimana za'ra mono wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono hã. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Cristuhu zada 're ĩhâimana za'ra mono na hã. <sup>8</sup> Taha wa, roti tō senai'ō

na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo 'râwi, 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'â hã 're simini tō za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwê na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te aima ĩwa'âbâ za'ra wa'aba zé hã ubuni na asima 're waibui wa'aba mono da, te za 'râwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.

<sup>9</sup> Ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti si te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, tinhimirosa'rata na te te âma 're uzusi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré 'râwi 're hâimana za'ra mono õ di. Tane nherê, ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti zarina si 're nomro mono wamhã, ta norĩ si te Wamama siré 're hâimana za'ra 'râwi, ĩ'ra siré zama. <sup>10</sup> Duré Cristuhu nhimiroti upana te te dama 're ĩroti za'ra mono hã ta norĩ hã atême 're sihutu aba mono wamhã, sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, asõrõwa u 're sisisi aba mono da. <sup>11</sup> Sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩsimiromhuri wasété na te za ĩme 're aiwasété za'ra wa'aba mo, âma 're sasõmri za'ra wa'aba mono wa.

*Zuwãhã nhimi'ui'éré 'rãsutuzé wasu'u*

<sup>12</sup> Zahadu marĩ hã ahâ uptabi di, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherê, âhãna hã te ĩsima wê õ di, ĩbaihã na te aima âma ĩrob'ui'éré za'ra wa'aba da hã. Âma atême ĩmorĩ aba da si, wa ĩsima rob'madâ, wasisabu za'ra da. Tawapsi wa za 'râwi wasisadawa 'madâ'â za'ra ni. Tawapsi wasima watoi uptabi za'ra di za oto.

<sup>13</sup> Âme wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré âma asawi za'ra wa'wa, ai'ra waptéb za'ra wa'aba ne, 're ĩnomro mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwê da, te te ĩpisutu za'ra norĩ hã.

### 3 Zuwā

## Zuwā hā si'ubdatō āma te te duré ĩrob'ui'érézé, Da'izuhu ma Ībaihā wasu'uzé

Ā ĩbaihā na rob'ui'éré hā Zuwā hā ma tô aibā ma tisō, Da'izu na ĩsisi ma. Īsazei'wa norī 'madâ'â'wa, ta hā. Zuwā hā ma tô āma tiwata, ĩsimiromhuri na, duré aibā ĩhâiba amo āma zama, Demetirizuhu āma. Tazahā aibā ĩhâiba amoi ma, ma tô timreme hā pētē, Di'oterepesi na ĩsisi ma, ta hā rob'uwaibaba 're morī ō wa.

<sup>1</sup> Da'izu, a hā ĩsiwadi uptabi, ĩma asawi uptabi di, tô sena. Wa hā, Wanhib'apito zazei'wa norī 'madâ'â'wa, 're ĩhâimana mono, wa za oto aima āma rob'ui'éré.

<sup>2</sup> ĩsiwadi, 're aimorī wē u'âsi wa, te 'râwi asiwē'ō āna 're aihâimana mo, ato sina. Taha wa, wa tô te ĩsima 're aiwē, uburé marī ĩwē si aima 're hâimana u'âsi mono da. Wa duré te ĩsima 're aiwē, aihâzé āna 're aihâimana mono da. <sup>3</sup> 'Re aihâimana mono zém hawi, ma tô wasisânawā norī hā we ĩtēme 're sihutu. We 're sihutu mono sidâpâsi, ma tô siparabâsi te te ĩma 're aiwasu'u wē za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're aihâimana wē mono na hā. Taha wa, aiwasu'u ma hā ĩtoi uptabi di. Ōhō na si te tô 're aihâimana u'âsi mo, rēme waihu'u āna. <sup>4</sup> Āne hā ĩ'ra norī āma te 're wapari wē za'ra mono wa, ĩma 're rowē uptabi mono di, Wanhib'apito wasu'uwē na te āma 're ĩpo're pu'u za'ra mono zéb zarina te te 're ĩsazei pese za'ra mono norī āma. ĩ'ra norī 're ĩhâimana wē za'ra mono wasu'u te 're wapari mono wamhā, ĩma 're rowē uptabi mono di. Marī na uburé rowasu'u hā te 're wapari wē mono nherē, te te siwi āma wabzu ō di, ĩ'ra norī wasu'u te 're ĩwapari ze mono zém na hā.

#### *Da'izuhu wasu'u wē wasu'u*

<sup>5</sup> ĩsiwadi, ĩma asawi pe hā, asimi'ē na te ĩsazei'wa norī āma 're aiwārī u'âsi mo, darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norī āma. Ta norī hā aima sa'rese za'ra ō nherē, te ai'umnhasi na tāma 're aihâimana za'ra mo. <sup>6</sup> Ta norī hā ma tô asimizawi pese zém na we te te 're aiwasu'u za'ra, āme ĩsazei'wa norī 're ĩsi'rā'ōtō mono norī nho'a. ĩsazei'wa norī hā darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norī hā, aihawi nimomo 're nomro mono ō ré, marī na āma 're aiwārī za'ra mono wamhā, wē di, ubana 're nomro tô mono da. Wē uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩ'awē mono zéb zarina si te za āma 're aiwārī za'ra mo. <sup>7</sup> Ta norī hā Wanhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono da, ma tô si'uihā na asatōrī za'ra, tirom hawi, daro mono bâ te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Duré ĩsazei'ō'wa norī hā marī na āma 're siwārī za'ra mono da, sina sô 're simnhasi za'ra mono ō di, ĩsadawa wasu'u'wa norī hā. Mare di. <sup>8</sup> Taha wa, wa norī si wa za āma 're wasina u'âsi. Zezusihi wasu'uwē hā ta norī hâiba u'âbâ, wa te āma 're ropéi mono da, wa za āma 're wasina u'âsi, tô sena.

#### *Di'oterepesihi wasu'u, Demetirizuhu wasu'u me*

<sup>9</sup> Āne wa za duré āma aima waihu'u. ĩnhimi'ui'éré hā tamomo wa tô āma tisō ĩsryre hā, ĩsazei'wa norī hā asiré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī ma. Tane nherē, te ni'wa hā tame 're sāmra, ĩwē'ō'wa hā, Di'oterepesi na ĩsisi hā. Ta hā uburé asiré ĩsazei'wa norī ma, si'apito da si te te sina 're

rob'ruiwapari u'âsi mono wa, ĩnhimiroti hã te te 're wapari mono ô di, ĩsipai u da'madâ'â'wa na 're ĩhâimana mono 'ru te. <sup>10</sup> Taha wa, atême âma ĩwisi wapsi, wa za ĩsimiromhuri wasété na asiré ĩsazei'wa norĩ hã âma po're pu'u za'ra, ĩsô'a. Ta hã te sadawa nhipese na taré te te dama 're wabâsi wasété u'âsi. Tane nherê, taha si ô di, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono zé hã. ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtême 're sihutu mono wamhã, ĩsôrôwa u ĩtême 're ĩsisisi mono da hã, te te 're dawaiubui mono ô di. Ône haré te te tãma 're arob'ru. Duré tame ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'ubumroj mono norĩ wi, te duré te te 're awê'ô, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtême 're sihutu mono wa, sô 're hãsi tō mono da, ĩsôrôwa u ĩtême 're sisisi tō mono da. Tane nherê, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono âna, tisiré ĩsazei'wa norĩ hã tinhorôwa u te te 're 'mazasi za'ra mono wa, te duré ô hã da'mazasi'wa norĩ ma, te te tãma 're arob'ru, tisiré ĩsazei'wa norĩ wi 're wairébé mono da, siré 're hâimana tō za'ra mono da oto, rowahutuzéb 'remhã.

<sup>11</sup> ĩsiwadi, ĩma asawi pe hã, dapo're âna dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, 're aihâimana mono ô di za, ô aibã hã 're ĩmorĩ wasété ne hã. Marĩ ĩwê zô si te za asima 're ĩrob'madâ'â u'âsi mo, 're ĩdahâimana wê za'ra mono norĩ ne. Ni'wam norĩ hã marĩ ĩwê si te te sima 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã tihâimana wasété si te te sima 're wê uptabi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã 'rãwi te te 're waihu'u za'ra mono ô di.

<sup>12</sup> Aibã hã te aihĩni ĩsazei'wa norĩ hã te te siwi 're wasu'u wê za'ra, Demetirizu na, ĩsisi hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwê mono zéb zarĩna si, sena na 're ĩhâimana mono na ma tō ĩwaihu, 're ĩhâimana wê mono zém na hã, ta hã. ĩzama wa duré te âma 're wasu'u u'âsi, wê na dama 're ĩhâimana mono na hã. A hã ma tō, tō sena ĩnhimiroti na hã ĩwaihu.

*Zuwã te te ĩrob'ui'ééré 'rãsutu zéb âma, ĩsazei'wa norĩ te te ĩ'azawizé*

<sup>13</sup> Zahadu marĩ hã ahã uptabi di, te aima âma ĩwaihu'uzéb da hã. Tane nherê, te ĩsima wê ô di, ĩbaihã na te aima âma ĩrob'ui'ééré da hã, ahãna hã. <sup>14</sup> 'Rãwi ĩwasisôpêtê su'u da si, wa ĩsima te rosa'rata u'âsi. Tawapsi wa za 'rãwi wasisadawa 'madâ'â ni.

<sup>15</sup> Wa duré ai'âma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, rowê u'âsi 're aihâimana mono zé hã te te aima 're pisutu u'âsi mono da. Ahãna wasiwadi norĩ zama te âma asawi za'ra, âme ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. Ma'ãpé, wasiwadi norĩ hã ai'rata 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ĩhãiba mono bâ ĩma sawi za'ra na.

## Zudasi

### Īsazei'wa **norĩ** ma, Zudasi te te Īrob'ui'érézé

### Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré hâ Zudasi hâ ma tô âma rob'ui'ééré. Āté tô ô hâ Zezusihi no, Marcusi te te Īwasu'u hâ Marcusi 6.3 âma hâ. Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ma tô â hâ tinhimi'ui'ééré hâ time, roti senai'ô na rowasu'u'wa norĩ da, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono da.

Zudasi hâ ma tô sima wē, tinhimi'ui'ééré na Īsazei'wa norĩ hâ te te 're pawaptob za'ra mono da, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na hâimana nhiptete sina 're nomro mono da. Ma tô duré tâma roti za'ra, 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hâ te te dawī 're Ī'udâ za'ra mono norĩ hâ te te 're wapari za'ra mono tô da, 'Re Īhâimana u'âsi mono za te te 're Īhâ za'ra mono norĩ hâ.

<sup>1</sup> Wa hâ Zudasi, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré Ti'aduhu no, wa aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Īsib'a'uwē oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, tâma asawi pese za'ra wa'aba di, Wamama ma hâ. Duré Zezu Cristu hâ te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'aba mono di oto.

<sup>2</sup> Wa hâ wa ai'âma 're Īmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re Īhâimana u'âsi mono ma, da'âma 're Īpē'ézé mono zé hâ aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, sa'tēñ na, duré rowē hâ te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da. Wa te te tiwi 're rowaptērē u'âsi duré, Īsimizawizé hâ ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

*'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, Īsazei'wa norĩ ma, rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u*

*2 Pedru 2.1-22*

<sup>3</sup> Īsisânawâ norĩ, Īma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hâ, wa tô aré Īsima rosa'rata, 'Re Īhâimana u'âsi mono te te 're Īwa'anho'reptui mono zém na te aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba da. Tane nherē, marĩ Īwasétére hâ ai'âma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, wa tô Īnhimirosa'rata na Īsima âma saprĩ, taha na si te âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba da. Wa norĩ hâ 'Re Īhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, wa oto 're wahâimana za'ra. Ta hâ ma tô misi haré te te wama 're anhomri, Cristuhu wasu'uwē na roti hâ âma 're Īwanomro mono zéb da hâ. Taha wa, wa oto aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, taha na si dama 're asiwasu'u nhiptete za'ra wa'aba mono da. <sup>4</sup> E marĩ wa. Ni'wam norĩ hâ, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti wē'ô'wa norĩ hâ te aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Sō'awi te te 're rowahutu za'ra mono nherē, te ta norĩ hâ roti na te te aiwi âma 're upa za'ra wa'wa. Taha wa, Īsimiroti za'ra hâ tô sena newa, te asiré Īsazei'wa norĩ hâ 're Īwapari za'ra wa'aba mo. Duré ô norĩ hâ aibâ Īwasété norĩ hâ 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ te te siwi 're wazé mono ô di. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu hâ misi uptabi 're Īhâimana mono hâ ma tô te te siwi 're wē'ô za'ra. 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti hâ te te duré 're 'madâ'â pese za'ra mono ô di. Aimawi na si te te dama 're rowasu'u za'ra. Āne Īsimiroti za'ra hâ: “'Re Īhâimana u'âsi mono hâ te te 're da'azawī pese uptabi mono wa, te dawasédé hâ te te dama 're aparī. Taha wa, da te 're saze za'ra mono nherē, tane nherē, te za da te dasima 're Īwē za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro wasété, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dasina 're dapahi za'ra mono āna.” Āne Īsimiroti wasété za'ra hâ, dama. Duréhâ 'Re

Īhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ âma waihu'u siro ĩbahiã na hã, 're ĩnomro wasété mono norĩ âma, te te 're ĩwê'ô pese za'ra mono zêm na, za te te 're ĩhã za'ra mono zêm na hã.

<sup>5</sup> Wa za oto âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba nherê. Duréihã Wanhib'apito hã ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ sô'reptu za'ra. Ezitu hawi ma tô sani za'ra. Tawamhã te te sô'reptu za'ra nherê, ni'wam norĩ hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ô norĩ hã ma tô uprosi.

<sup>6</sup> Tane duré, hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, ĩsipizari za'ra norĩ âma, wa za duré âma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Ta norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu za'ra aré, ĩsadawa para te te tãma 're romhuri za'ra mono da, pire na. Tane nherê, ma tô hãiwa âma romhuri na te te tiwi âma 're upa za'ra. Tiwasété na 're ĩnomro mono zéb zô si, ma tô rême za'ra oto, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Taha wa, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã satôri' za'ra, robra si 're ĩsa'wari mono u, tame pawasisi ré 're simasab u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã rop'si'utôrizéb u za te te da'âma ĩrowairébézéb u, te za tame 're hãimana u'âsi za'ra. Tawapsi te za oto wê'ô pese za'ra. <sup>7</sup> Ma'âpé duré, âma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Sodoma na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma, duré Domora na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma, duré ĩ'rata 'ri wa'ôto mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma hã. Tame ma tô uburé dahâimana wasété uptabi na 're dahâimana za'ra, dasiwazari. Dahãiba na ma tô dasina 're danhipsaihuri za'ra. Duré aibã nherê, ma tô aibã si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Hãiwa âma aré te te 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwapari za'ra mono ô ne, da te 're wapari za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô unhama ro'o na dama rob'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da, unhama ro'o u'âsi âma. Taha na te za âma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, ta norĩ zarina oto âma 're danomro wasété tō mono da.

<sup>8-9</sup> Duréihã 're ĩdawasété za'ra mono ne, te âhãna hã aibã norĩ hã 're hãimana wasété za'ra, roti tô senai'ô na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ta norĩ hã sôtô 'rowim ne sôtô 'rowib ô nherê, marĩ ĩwasétére hã te te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zéb zarina, te tihãiba na 're siwasété za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ma tô duré te te siwi 're wê'ô za'ra. Hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ âma, te duré te te 're wasété za'ra, ta norĩ hã. Tanei ô di, Midé hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma ĩpire za'ra hã. Ta hã duréihã ma tô Mozésihi hãiba hã sawi Wa'uburé wi, te te âri tō da. Tawamhã, Midé hã aré sada sahi nherê, ĩwasédé hã te te âma hiri ô di, te te âma ĩwasété na hã. Âne si ma tô tãma waihu'u, Wa'uburé ma: "Wanhib'apito si te za sa'êtê aima tinha." Ô hã Wa'uburé hã aré dama pire na hãiwa âma romhuri'wa na 're hãimana mono wa, te te âma wasété ô di, Midé hã. Tane nherê, te ta norĩ hã hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ âma, te te 're wasété za'ra, aibã ĩwasété norĩ hã. <sup>10</sup> Tane nherê, te aibã ĩwasété norĩ hã rosa'rada hã uburé tãma ĩwaihu'u za'ra ô ma, nharĩ wasété za'ra. Robzari norĩ hã rosa'rata âna siwa'ru 're ĩhâimana za'ra mono ne, te ta norĩ hã 're hãimana za'ra, simirosa'rata 'wa'rutu na. Taha zarina te za ai'utô. <sup>11</sup> Ta norĩ ma, tãma ropipa uptabi za'ra di za, duréihã Ca'ĩ, 're ĩhâimana wasété mono zêm ne, 're hãimana za'ra mono wa. Duré Bara'ã hã rob'uiprazéb zô 're ĩmorĩ wasété ne, te te 're rob'ruiwapari za'ra mono wa, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za. Duréihã Cora hã ma tô ti'madã'ã'wa hã wê'ô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu nherê. Tane te duré aibã ĩwasété norĩ

hã ĩsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa norĩ nhimiroti hã te te 're wẽ'õ pese za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipisutu nherẽ. Taha wa, Cora ĩsi'utõrĩ ne te za duré ai'utõ, aibã ĩwasété norĩ hã. <sup>12</sup> A norĩ wa'wa hã te asiré ĩsazei'wa norĩ me 're asisawi za'ra wa'aba mono sina, asa hã asima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, simisutu. Tane nherẽ, te ĩwasété norĩ hã atẽme 're sihutu 'wa, asa hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré. Siséb õ zarina te ta norĩ hã te te aiwĩ 're ro'wa'rutu za'ra wa'wa, siwa'ru. A norĩ wa'wa hã zazahã ĩhãirã ne te 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo, ĩwẽ na si. Tane nherẽ, ta norĩ hã zazahã ĩhãirã, da te 're ĩhã'uptob za'ra mono ne, te 're hãimana wasété za'ra, sima si te te 're rosa'rata wasété za'ra mono wa. Ta norĩ hã hãiwa nhirõno hã, tã ĩhawi 're ta'a za'ra mono ãna, rowa'u te te 're ĩ'mapraba za'ra mono ne, marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Duré rob'rã, 're ĩ'rã prédu mono zéb u, wede hã 'rãĩ ãna 're ĩsimasa mono ne, duré da te oto 're sariza'o'o za'ra mono wa, 're ĩ'ré pese za'ra mono ne, marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di, ta norĩ hã. <sup>13</sup> Â sisasi hã 're ĩsibzaihã za'ra mono ne, te ta norĩ hã tãma 're rowẽ za'ra mono da newa, hãiwi si 're nomro, 're wa'utu za'ra mono ãna. Duré â nhibzaihã zaipro ĩwasédé, supara 'ré u te te 're ĩsãmra mono ne, te marĩ ĩwasété si te te 're 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. Wasi hã siwa'ru 're ĩnomro mono ne, te duré ta norĩ hã siwa'ru 're hãimana za'ra, te te 're rob uptabi za'ra mono ãna. Ta norĩ ãma ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã sima ãma roti sirõmo za'ra, za te te ĩhã za'ra zém na hã. Robra si 're ĩsa'wari mono zéb u te za satõrĩ za'ra, robra u'ãsi u, ĩwa 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, tame.

<sup>14</sup> Duréihã Enoti hã te 're hãimana, Adãhã 'ra nhihudu hã. Ta hã ma tô romhã ré da'ãma waihu'u siro, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. ãne ma tô da'ãma waihu'u siro:

"Ma'ãpé waihu'u za'ra wa'aba. Wanhib'apito te za wei mo. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te za we ĩsiré ai'aba'ré.

<sup>15</sup> Tawamhã te za oto da'awaihu'u, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono na, duré 're ĩdahãimana wẽ za'ra mono na zama. Taha zarina te za oto da'ãma arowairébé. Tamep si te za oto 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ hã awẽ'õ pese. Uburé marĩ ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za awẽ'õ pese, duré mreme wasété na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te te 're wasété za'ra mono wa."

ãne ma tô Enoti hã romhã ré da'ãma waihu'u siro, tame aiwazari wa'aba aibã norĩ hã 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ ãma zama.

<sup>16</sup> Ta norĩ hã te 're siwapsari u'ãsi za'ra, soto wasété na. Si'upana si te duré ta norĩ hã dawasédé hã te te da'ãma 're sa'ra, 're danomro wẽ mono nherẽ. Si'uihã na marĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétere hã. 'Rãwi te ta norĩ hã sina 're wata u'ãsi za'ra, tiwẽ na. Te duré taré dawẽ te te da'ãma 're sa'ra za'ra, ĩwa'rãmi marĩ ĩwẽ hã da te tãma 're sòmri za'ra mono da.

*Zudasi hã, ĩsazei'wa norĩ hã siptete sina ãma 're nomro mono da, te te tãma ĩroti za'ra zé wasu'u*

<sup>17</sup> ĩsisãnawã norĩ, ta norĩ nhimiroti wasu'u wasédé hã 're wapari za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u na si te za 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo. <sup>18</sup> ãne ma tô ta norĩ hã wama waihu'u sirõmo za'ra: "Nimahã na ĩropsi'utõrízéb u hã aibã norĩ hã te za dawazari 're hãimana za'ra, ĩwasété norĩ hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're wazé mono õ di za. Te za duré ai'ãma 're wa'ẽ za'ra wa'wa. Si'uihã na marĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétere hã." ãne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa



norĩ hã. <sup>19</sup> Aibã ïwasété norĩ hã te ïsazei'wa norĩ wi tinhimirowasu'u wasété na te te 're ro'wa'rutu za'ra, ïsazei'wa norĩ hã siré 're si'rã'õtõ u'âsi mono nherê, siwi 're siwanhizari za'ra mono da, ta hawi. 'Re ïdahâimana wasété za'ra mono norĩ nhimirosa'rata zarina si te ta norĩ hã te te 're rosa'rata za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ta norĩ pê'ê 're, 're hâimana za'ra mono õ di. <sup>20</sup> ïsisânawã norĩ, tane nherê, te za âma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwẽ na 're ïsaze za'ra wa'aba mono zém na, aihâimana prédub sina asima 're sa'ëtê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wanhã, ïpê'êzani te te aima 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na si, te za tâma 're aimreme zusi aba mo. <sup>21</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ïsimizawi pese zém hawi asina tiwi 're aipahã za'ra wa'aba mono tõ da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese na dama 're ïsõpru mono zéb zô, te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, te te aima ïsõmri za'ra wa'aba zô.

<sup>22</sup> ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito zadawa wasu'uwẽ hã te te 're saze za'ra mono nherê, âma 're ïsiwawã za'ra mono norĩ âma, te za âma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwẽ na apã 're pê'ê nhimi'wara mono da. <sup>23</sup> Duré, unhama u aré 're darere'e mono wa, da te 're ïdanho'reptu za'ra mono ne, te za ni'wam norĩ hã 're ïpawaptob za'ra wa'aba mo, Zezusi te te 're saze za'ra mono da, ropipa u 're sisisi tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, wasété uptabi na 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã ta norĩ âma zama te za duré 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo. ãma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mono nherê, te za ta norĩ wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, tihâimana wasété zéb u te te 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, sitême. Da'uza hã hã wê nherê, da te dasiwi 're hã uptob za'ra mono wa, da te 're ïwê'õ pese za'ra mono ne, tihâimana wasété zém na 're ïsi'uptob za'ra mono zép si te za asiwi 're ïwê'õ pese za'ra wa'aba mo.

*Zudasi hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma ïwatazé wasu'u*

<sup>24-25</sup> 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Taha si uburé Danhib'apito hã te 're hâimana, Wa'anho'reptui'wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristu we te te wazada ïsõmrizém na ma tõ te te 're wa'anho'reptu, wazada ïdã'ázém na. Ta hã wê uptabi di. Wê uptabi wa, uburé wa te 're wazéb u'âsi za'ra wa'aba mono za. Waihu'u pese uptabi di duré. Danhipai u dama pire uptabi di, õhõ si. ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, marĩ õ ré 're ïhâimana mono zé hã, duré ãhãna hã. Õne u'ã te 're hâimana u'âsi, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Taha ma, uburé marĩ hã tâma waihu'u pese di, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, 're rême za'ra wa'aba mono tõ da, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da. Te za duré sitême aiwaibui wa'wa, aiwasété ãna ïsõ'a 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ï'rata 're anomro u'âsi aba mono da, rowê âma. Tane tõ.

## Apocaripsi

### Rob'rãsutuzéb ãma za ĩropsihâi'ré mono zém na, Zuwã te te ãma ĩrob'ui'éérézé Ībaihã wasu'uzé

Ã Ībaihã na rob'ui'ééré'wa hã Zuwã na ĩsisi hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa. Ta hã Zezusihi wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono 'ru te, si'ĩhi wapsi, ma tó sêrê ni, dazazéb 're, Patemosi na rob'ré za'iti nhisi ãma. Tame sãmra ré, ma tó rob'ui'ééré, ã Ībaihã na hã.

Ã Ībaihã hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtõ za'ra mono norĩ ma, ma tó rob'ui'ééré, 7 na tiza'rui mono bâ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. Tinhimi'ui'ééré na ma tó tãma roti za'ra, siptete sina Zezusihi ãma 're nomro u'ãsi mono da, danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono nherê, te te 're rême za'ra mono tó da.

Sõtõ 'rowim ne, da te 're ĩrosawêrê za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te te tãma 're ĩawaihu'u mono na ma tó rob'ui'ééré, Zuwã hã. Satanasihi nhiptetezê hã za ĩsi'utõrízém na ma tó rob'ui'ééré, Zezusi za te te ãma ĩ'ai'utézém na hã, rob'rãsutuzéb ãma.

Ãhãna hã Zuwã hã sõtõ 'rowim ne, marĩ te te ĩ'ab'madá'ã mono zém na rob'ui'ééré hã wa te 're sôré za'ra mono wamhã, wama pire za'ra di, wa te ĩwaihu'u za'ra da hã. E marĩ wa. Za 're ĩromhâimana mono zém na, te te rowasu'u mono wa, wanhowa, duré zahadu te te wama romhâi'ré mono õ wa. Zuwã hã ma tó te te sima 're wa'awê, ĩpire hã wazõ 're wairébé mono wa, 're wapahi za'ra mono tó da. E marĩ wa. Zezu Cristu hã uburé dama pire uptabi wa, duré taha si dama pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wada'uri'wa, 're hâimana mono wa.

1-2 Duréihã, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã ma tó Zezu Cristuhu ma awaihu'u siro, tó sena na za romhutu na 're ĩromhâimana mono zém na, tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te duré waihu'u sirõmo za'ra da.

Taha wa, Zezusi hã ma tó hãiwa ãma romhuri'wa hã we satõ Zuwãhã u, marĩ te te tãma waihu'u da. Tawamhã ma tó ĩtème wi. ĩtème wisi wamhã, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã sô'awi te te oto tãma ĩromhâi'rézém na ma tó Zuwãhã ma waihu'u. Sõtõ 'rowim ne, ma tó marĩ hã sabu, da te 're ĩrosawêrê za'ra mono ne. Taha wa, tó sena na te za oto Zuwã hã ãne aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, uburé marĩ hã te te ĩ'madá'ázém na, tó sena 'Re ĩhâimana u'ãsi mono nhimiwaihu'uzém na hã, Zezusi hã sena na te te ĩwaihu'uzém na hã. <sup>3</sup> Tawamhã ãhã wasu'u hã za 're ĩromhâimana mono zém na ni'wa te te dama 're sôré mono wamhã, tãma 're rowê u'ãsi mono di za. Duré, ãhã wasu'u hã ni'wa te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowê u'ãsi mono di za. ãma ronomro õ ré, te za 're romhâimana, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te te ĩwaihu'uzém na hã. Taha wa, ni'wa hã hâimana nhimiza'rese sina, te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowê u'ãsi mono di za.

*Azi'a na ti'a nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ, Zuwã te te ĩsawi za'ra zé wasu'u*

<sup>4</sup> Wa hã, Zuwã. ĩnhimi'ui'ééré na wa ãma asawi za'ra wa'wa, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi zazei'wa, asiré 're asi'rã'õtõ u'ãsi za'ra wa'aba mono norĩ hã, 7 na daza'rui mono bâ 're ai'rã'õtõ aba mono norĩ hã.

Wa hã wa ai'ãma 're ãmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãsimizawizẽ hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da. Ta hã durẽihã marĩ õ uptabi rẽ, ma tõ 're hãimana u'ãsi. Õne u'ãsi te za durẽ 're hãimana. Hãiwa ãma te 're sãmra u'ãsi, danhib'apito simasisizẽm na. Durẽ ãpẽ'ẽzani zama te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da, wa durẽ ai'ãma te 're rosa'rata u'ãsi za'ra wa'wa. Ta hã te 'Re ãhãimana u'ãsi mono simasisizẽ uiwada 're hãimana u'ãsi. Ta hã ãpẽ'ẽzani hã 7 na ãsimiromhuri hã. <sup>5</sup> Zezu Cristuhu zama te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da, wa durẽ ai'ãma te 're rosa'rata u'ãsi za'ra wa'wa. Ta hã dama ã'umna, te simi'ẽ na 're hãimana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'uwẽ 'wa da hã. Ta hã ma tõ dawana tãhãiwa'utu 'rata, ãhãiba si'utõri waihu'u õ na. Uburẽ ti'ãi ãma danhib'apito norĩ nhipai u, Zezusi hã. Misi, Danhib'apito uptabi, te 're hãimana.

Ta hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tõ wazada dãrã. Wazada dã'ã wamhã, ãwapru ma tiwi puru. Tawamhã wawasẽtẽ na 're wanomro mono rẽ, ma tõ tiwapru na tidã'ãzẽm na te te 're wa'a'upsõ, wawasẽtẽ ãna ãma 're wanomro mono da oto. <sup>6</sup> Ma tõ durẽ te te 're wa'apisutu, ãmama ma, wa te dã'ãma 're romhuri u'ãsi za'ra mono da, sasedoti norĩ ne, ãsib'apito ma hã. Ma tõ durẽ te te 're wa'apisutu, ãsadawa para, wapire na 're wahãimana za'ra mono da. Ta hã Zezusi hã wẽ uptabi wa, durẽ waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono za.

<sup>7</sup> Ma'ãpẽ, asiwi waihu'u pese za'ra wa'aba. Zezusi hã te za wei mo, hãiwa'ã na. Wei morĩ wamhã, uburẽ te za dasiwi 'madã'ã za'ra ni. ã'a're wi, siwi ãwa'rẽ'wa norĩ hã te za durẽ 'madã'ã za'ra, siwi ãwĩrĩ'wa norĩ hã. Tawamhã dã'upsãtã mono bã te za sõ aiwa'õ za'ra ni, dãro mono bã. Tõ sena te za ãne hã tiromhãiba.

<sup>8</sup> 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dama ãsiwaihu'uzẽ hã, ãne: "Wa hã ãmorĩ'rata na, wa tõ 're ãhãimana u'ãsi. Õne u'ã, wa za durẽ 're ãhãimana u'ãsi. Uburẽ marĩ hã si'utõri pese nherẽ, ãsarina ãsi'utõri õ di za." ãne uburẽ Danhib'apito uptabi hã ãsiwasu'uzẽ hã.

*Zuwã hã Zezusi te te ãsabuzẽ wasu'u, sõtõ 'rowim ne*

<sup>9</sup> Wa hã Zuwã, asisãnawã wa'wa. A norĩ wa'wa hã Zezusihi ãma si 're anomro aba mono wa, danhimirob'manharĩ, 're ãsẽpata za'ra wa'aba mono ne, wa durẽ te 're robzẽpata, asine za'ra wa'aba, Zezusihi ãma si 're ãmorĩ wa. Zezusihi ãma si wasirẽ 're wanomro mono wa, wa durẽ 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ 're wahãimana za'ra. Ta hã te za durẽ te te 're wa'apawaptob u'ãsi, dã 're wa'ruiwapari za'ra mono wa, wa te 're robzẽpata za'ra mono nherẽ, wawasẽtẽ u tiwi 're wasipizari za'ra mono tõ da, wanhiptete u'ãsi ãma 're wanomro mono da.

Wa hã wa tõ te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Tõ sena na Zezusihi zazei'wa na wa tõ durẽ dama 're ãsiwasu'u u'ãsi. Taha wa, ma tõ dasiwi ã'ãri ni. Ma tõ dasiwi ãzatõri ni, Patemosi na rob'rẽ za'iti nhisi u. <sup>10</sup> Tawamhã tame ãnhamra rẽ, Wanhib'apito nhĩbãtã na 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tõ ã'uihã pi'ra. Te te ã'uihã pi'rai wa, wa tõ aimawi ãhãiba, ãhãiba waihu'u õ na. Tawamhã ãhãiba waihu'u õ na ãhãimana rẽ, wa tõ ni'wai mreme hã wapa, ãbabarã hãwi. Mreme 'rãihã na te ãma tinha, ãsimnhihãrãzẽ hãrã 'rãihã na ne hã. <sup>11</sup> ãne te ãma tinha:

— ãhãna marĩ hã te za ã'ab'madã'ã mo. Tawamhã uburẽ ã'ab'madã'ã mono hã te za ãbahã na ãma ãrob'ui'ẽ. ãma rob'ui'ẽrẽ parimhã, Zezusihi zazei'wa norĩ, 'ri nho'õmo mono bã sirẽ 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te

za ĩbaihã hã ĩsõmri za'ra. 'Ri nho'õmo nhisi mono hã, ãne: Épézu, duré Esimina, duré Pedamo, duré Ti'atira, duré Sadesi, duré Piradépiza, duré Radiseza. Á norĩ ma, te za asimi'ui'ére hã ĩsõmri za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma, 7 na 'ri nho'õmo ãma 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. — Áne ma tõ ĩma waihu'u.

<sup>12</sup> Tawamhã wa tõ ĩsibabarãi u 'rãihai'ra, ĩma ĩnharĩ'wa zõ. Sõ ĩsipi'rai wamhã, rob'uiwézé sima'warazé hã 7 na ĩhãiba za'ra hã duré ĩsisiwimhã ĩro'o ré hã wa tõ 'madã'ã za'ra. Rob'uiwézé sima'warazé mono hã, êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ. Te rob'madã'ã nherê, ĩnhotõ 'rowi te ĩrosawêrê ne, wa rob'madã. <sup>13</sup> Tawamhã rob'uiwézé wa'wa, te ni'wa hã za, aibã ne hã. ĩ'uzã hãpa, ĩpara u te tiwi hãihai'pra. Duré sõ'utu wasisi ré, te za. ĩsõ'utu wasisizé hã, oru 'manharĩ. <sup>14</sup> Duré ĩséré hã, rã uptabi di. Pone'êrebã zéré ne hã, rã uptabi di, ĩséré hã. Duré, ĩto hã, unhama ro'o si'ubuzi ne te 're si'ubuzi zahuré. <sup>15</sup> Duré ĩpara hã ĩsi'uwazi waipo ne, te 're si'ubuzi zahuré. Duré ĩmreme hã, â'a'a 'rãihã ruru'u ne. <sup>16</sup> Wasi hã 7 na te tété za'ra, tinhib'rata nhimire niwĩ. Duré ĩsadaire' hawimhã, sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa te da'o, ĩ'wa pe hã. Duré ĩ'ubu hã te rowa'a za'êtê. Abzuma bâdã te te 're ĩrowa'a mono ne, te rowa'a za'êtê.

<sup>17</sup> Tawamhã õ hã te 'madã'ã wamhã, wa tõ ĩpapara aime sa'êtê, ĩdã'ã ne, ĩpahi te. Tane nherê, ma tinhib'rata nhimire niwĩ ĩ'upi, ĩpahi tõ da. Áne te ĩma tinha:

— ĩma aipahi tõ. Wa hã ĩsãna'rata hawimhã marĩ õ ré hã, wa tõ 're ĩhãimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherê, ĩsarina ĩsi'utõrĩ õ di za, wa hã. Õne u'ãsi, wa za 're ĩhãimana. <sup>18</sup> Wa tõ dãrã aré. ĩdã'ã nherê, wa oto 're ĩhãimana u'ãsi. ĩdã'ã waihu'u õ di za oto. Ma'ãpé, ãne hã waihu'u pese. Te ĩsima ĩpisutuzéb zarina, wa te te 're da'anho'reptu, adã 're ĩhãimana za'ra mono zém hawi, 're ĩhãimana u'ãsi mono 'rata, 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da. <sup>19</sup> Taha wa, uburé marĩ hã ĩ'ab'madã hã te za ĩ'a'ui'é, ãhãna ĩpusi mono hã, duré nimahã na ĩpusi mono da hã. <sup>20</sup> Áhãna wa za duré aima waihu'u. Wasi hã ĩnhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã ĩ'madã hã, te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u õ di, a hã. Duré rob'uiwé uparizé hã ĩ'madã'ã za'ra hã te ãma ĩsimiré'ézé hã, waihu'u õ di duré. Taha wa, wa za oto aima waihu'u, te ãma ĩsimiré'é zahuré zé hã, waihu'u da. Wasi hã 7 na ĩhãiba za'ra hã, ĩnhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã, ĩsazei'wa 'madã'ã'wa norĩ, te wasu'u. Duré rob'uiwézé sima'warazé hã, duré ĩsisiwimhã ĩro'o ré hã 7 na ĩhãiba za'ra hã, ĩsazei'wa norĩ te wasu'u, 'ri nho'õmo mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Áne te ãma ĩsimiré'é zahuré zé hã. — Áne ma tõ ĩma waihu'u, ĩtème ĩwi hã.

## 2

*Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ĩtème ĩwi hã ma tõ duré ĩma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩzazei'wa norĩ 'madã'ã'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa ĩsi'uihã na aima roti za'ra wa'wa, wasi hã 7 na ĩhãiba za'ra hã ĩnhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã, duré 7 na rob'uiwézé sima'warazé wa'wa 're ĩmorĩ hã, oru 'manharĩ wa'wamhã. <sup>2</sup> Épézu ãma ĩzazei'wa norĩ, uburé 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Asimi'ê na te ĩma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mõ. Da te aima 're rob'manharĩ za'êtê za'ra wa'aba mono nherê, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di, apã. 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ nhimiroti hã

te 're ĩwě'ō pese za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na aima siwasu'u za'ra wa'aba wamhã, awa'awi 're saze za'ra wa'aba mono ō di. ĩsimiroti hã te a'ã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã ĩ'uwaibaba'ō na te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te asina 're ĩwaih'u za'ra wa'aba mo, ĩsadawa nhipese na. Taha wa, te ã norĩ hã 're ĩwě'ō za'ra wa'aba mo. <sup>3</sup> Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ētē za'ra wa'aba mono nherē, 're ĩrēme za'ra wa'aba mono ō di. ĩwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ō di. ĩ'ãma si te 're aihãimana nhiptete za'ra wa'aba mo.

“Āne wa tō te 're aiwaih'u za'ra wa'wa, 're aihãimana wē za'ra wa'aba mono zém na hã. <sup>4</sup> Tane nherē, marĩ hã te ĩwi ro'wa'ré, te ai'ãma ĩwaih'u za'ra wa'wa hã. Duréihã ĩzazei 'rata za'ra wa'aba hawimhã, aré aima ĩzawi pese za'ra wa'aba di. Aré aima dazawi pese za'ra wa'aba di duré. Tane nherē, oto aima dazawi prã za'ra wa'aba di, ĩzama. <sup>5</sup> Ma'ápé, ĩ'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono zém hawi ma tō asina ĩrosapari za'ra wa'wa. Taha wa, aiwasété wi, te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo, apã. 'Re ĩzazei 'rata za'ra wa'aba mono hawi, 're aihãimana wē za'ra wa'aba mono ne, te za oto apã 're aihãimana wē za'ra wa'aba mo. Ānei ō wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ō wamhã, wa za atēme ĩmorĩ za'ra wa'wa, rob'uiwézé sima'warazé hã ate wa'wa hã te aiwi ári za'ra wa'aba da. Te aiwi ári za'ra wa'aba wamhã, robaba di za oto, ate za'ra wa'wa hã. Āne, wa aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. <sup>6</sup> Duré, misi asimirosa'rata za'ra wa'wa hã, ĩma ĩwē hã. Nicora'ih'i nhimiroti wasédé hã te te 're ĩwapari za'ra mono norĩ hã te 're hãimana wasété za'ra. 'Re ĩhãimana wasété za'ra mono zé hã ĩma wē ō di, wa hã. Ta hã ĩsine 're wē'ō pese za'ra wa'aba mono wa, taha wa, ai'ãma ĩma 're rowē za'ra wa'aba mono di.

<sup>7</sup> “A norĩ wa'wa hã asimipari pese aba wamhã, ma'ápé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pē'ēzani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizém na hã. Āne ĩsimiroti hã: Ni'wam norĩ hã tidã'ázéb u ĩwi sipizari ãna Satanasih'i ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma si, wa za tãma pisutu za'ra, rob'rãi u'ã hã te te 're huri u'ãsi mono da. Taha wede hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra u'ãsi mono zéb ãma te 're sa, rowē uptabi ãma hã, ĩrã hã da te 're huri mono wa, dadã'ã ãna 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã. Āne ĩmama pē'ēzani te te ĩrotizé hã.” — Āne ma tō Zezusi hã ĩma waihu'u, Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ōtō mono norĩ ma, te ãma rob'ui'ére da.

*Esimina ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u*

<sup>8</sup> Tawamhã Zezusi hã ĩtēme ĩwi hã ma tō duré ĩma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Esimina na 'ri nho'ōmo nhisi ãma ĩzazei'wa norĩ madã'ã'wai ma. Te aima ĩwaih'u'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa aima roti za'ra wa'wa, duréihã marĩ ō ré 're ĩhãimana mono. Uburé marĩ hã si'utōrĩ pese nherē, ĩsarina ĩsi'utōrĩ ō di za, wa hã. Wa za 're ĩhãimana u'ãsi. Wa tō dârã aré. ĩdã'ã nherē, wa tō apã hãiwa'udu, 're ĩhãimana u'ãsi mono da oto. <sup>9</sup> ĩma waihu'u pese di, da te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré, ĩma waihu'u pese di, asibrob'ō na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Tane nherē, te asibrob ahã ne, rowē na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ĩnhimipawaptobzém na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa. Duré ni'wam norĩ hã te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'wa. Te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Ta norĩ hã zudezu na 're poto za'ra mono zahã,

te Satanasihini nhimiroti zarina si, siwa'ru 're hâimana za'ra. <sup>10</sup> Za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na hâ asina 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa'uburé hâ nimahâ na te za dama ai'mai'ru za'ra wa'wa, da te ai'maiwaihui wa'aba da, dazazéb 're, da te ai'manheme aba da, te te aipibu za'ra wa'aba da, tô sena ĩzaze za'ra wa'aba zô. Tawamhâ 10 na bâdâ hâ te za ai'âma 'mai'ai'utôri za'ra wa'wa, dazazéb 're ai'masimasa wa'aba ré hâ, 'mairobzépata za'ra wa'aba mono ré hâ. Âne wamhâ, ma'âpé ĩ'mairême aba tô. Tawamhâ da te ai'manhimroi wa'aba zém na ai'masi'utôri aba nherê, ĩ'mairême aba ô wamhâ, dawi ĩ'mai'udâ wa'aba ô wamhâ, wa za aima wa'âbâ za'ra wa'wa. Rowê, wa za aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ'rata 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da.

<sup>11</sup> "Asimipari pese aba wamhâ, ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pê'êzani hâ ĩzazei'wa nori ma, te te ĩrotizé hâ. Âne ĩsimiroti hâ: 'Ni'wam nori hâ tidâ'âzéb u ĩwi sipizari âna Satanasihini âma te te ĩ'ai'uté za'ra nori hâ ta nori hâ 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono nori siré, te te 're robzépata za'ra mono ô di za, unhama ro'o u'âsi âma hâ. Robze na te za 're hâimana u'âsi za'ra.' Âne ĩmama pê'êzani te te ĩrotizé hâ." — Âne ma tô Zezusi hâ ĩma waihu'u, Esimina âma ĩsazei'wa nori, siré 're ĩsi'râ'ôtô mono nori ma, te âma rob'ui'ére da.

*Pedamo âma ĩsazei'wa nori ma rotizé wasu'u*

<sup>12</sup> Tawamhâ Zezusi hâ ĩtême ĩwi hâ ma tô duré ĩma roti, âne:

— Zuwâ, te za oto ĩrob'ui'é, Pedamo na 'ri nho'ômo nhisi âma ĩzazei'wa nori 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tâma ĩrob'ui'é, âne:

"Wa hâ sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa ré ĩza hâ, wa aima roti za'ra wa'wa, ĩ'wa pese ré hâ. <sup>13</sup> ĩma waihu'u pese di, 're ai'ubumroi wa'aba mono zé hâ. Tame te Satanasihini nhimiwada'uri na 're dahâimana za'ra. Tame ma tô Âtipasi hâ dasiwi wîri ni asô'a za'ra wa'aba, simi'ê na te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono hâ. Tane nherê, asô'a za'ra wa'aba da te dasiwi wîri nherê, tâma aipahi za'ra wa'aba ô di. ĩrême za'ra wa'aba ô di duré. Ône haré te ĩnhimiroti na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo. <sup>14</sup> Tane nherê, te duré mari hâ ĩwi ro'wa're, te ai'âma ĩwaihu'u za'ra wa'wa hâ. Ni'wam nori hâ ma tô aibâ nhimiroti na 're hâimana za'ra, Bara'ã na aibâ nhisi hâ. Ta hâ ma tô duréihâ Baratihi ma te te 're roti, Izarazéhé nhihudu nori ma, sadawa nhipese na te te 're roti wasété za'ra mono da, simiroti wê newa, ĩsine 're hâimana wasété za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, romhâiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tâma 're ĩsômi za'ra mono hâ, ma tô Barati hâ te te 're a'ru, Izarazéhé nhihudu nori ma, te te 're huri mono da. Ma tô duré te te tâma 're roti pese za'ra, pi'ô, mro ré nherê, aibâ aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da, duré aibâ, mro ré nherê, pi'ô aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da. <sup>15</sup> Tane, te âhâna ni'wam nori hâ Nicora'ihini nhimiroti wasété na 're hâimana za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nori hâ. <sup>16</sup> Ma'âpé âhâna hâ aihâimana wasédé hâ sahâri za'ra wa'aba, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u. Aihâimana wasédé hâ sahâri za'ra wa'aba ô wamhâ, wa za âma atême ĩmorĩ su'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono nori hâ ĩzadai're hawi sib'ézé 'wa si'uiwa ĩsa'o na te ai'wapé za'ra wa'aba da.

<sup>17</sup> "Asimipari pese aba wamhâ, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pê'êzani hâ ĩzazei'wa nori ma, te te ĩrotizé hâ. Âne ĩsimiroti hâ: Ni'wam nori hâ tidâ'âzéb u ĩwi sipizari âna Satanasihini âma te te ĩ'ai'uté

za'ra norĩ hã ta norĩ ma, wa za dasa ãse hã duréi te dama ãhãiré'õ hã te tãma 're anhomri, mana na dasa nhisi hã. Duré êtê'a, wa za te tãma 're anhomri ãhãiba mono bã, ãsisi ãtêm na ãma ã'ui'ééré ré hã dama ãsa'rese'õ hã. Te te 're ãwãbui mono norĩ ma si waihu'u pese di, tinhisi ãtê hã. ãne ãmama pẽ'êzani te te ãrotizé hã.” — ãne ma tô Zezusi hã ãma waihu'u, Pedamo ãma ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'ééré da.

*Ti'atira ãma ãsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u*

<sup>18</sup>Tawamhã Zezusi hã ãtême ãwi hã ma tô duré ãma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ãrob'ui'é, Ti'atira na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãzazei'wa norĩ 'madã'ã'wai ma. Te aima ãwaihu'uzém na te za tãma ãrob'ui'é, ãne:

“Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, wa aima roti za'ra wa'wa. ãto hã te unhama ro'õ si'ubuzi ne 're si'ubuzi zahuré. Duré ãpara hã te ãsi'uwazi waipo ne 're si'ubuzi zahuré. <sup>19</sup>Marĩ hã 're ãmanharĩ wê za'ra wa'aba mono zé hã ãma waihu'u pese di. Te 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré 're ãzawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré asina 're ãumnhasi za'ra wa'aba mo. Te duré ãma 're ãromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharĩ wasété u'ãsi za'ra wa'aba mono nherê, te ããma si 're anomro u'ãsi aba mo. 'Re ãzaze na'rata za'ra wa'aba mono hawi, ãma 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te oto ãma 're ãromhuri pese za'ra wa'aba mo. ãne wa tô ãsi'ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa. <sup>20</sup>Tane nherê, marĩ hã misi te ãwi ro'wa'rê, te ai'ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa hã. Pi'õ ãwasédé hã te ai'rata 're hãimana za'ra wa'wa, Zézabé na ãsisi hã. Ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na te dama 're siwasu'u, taré. ãne dama 're siwasu'u mono nherê, te ãzazei'wa norĩ ma, simiroti wasété na te te 're roti. Taha zarina, te ta norĩ hã pi'õ aimawi na mro ré nherê, ãma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré pi'õ, mro ré nherê, aibã aimawi na te ãma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré romhãiba 'manharĩ ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ãõmri za'ra mono hã te duré te te 're huri. Ta hã, pi'õ hã e niha te simiroti wasété nherê, ai'rata 're hãimana 'wa. E asiwĩ wê'õ za'ra wa'aba ãna. <sup>21</sup>Ta hã pi'õ hã simiroti wasété nherê, ãma ãwa'a õ di aré, te ãazãzéb da hã. Tiwasété wi sipi'ra da newa, wa tô aré te 're 'madã'ã. Tane nherê, tiwasété wi sipi'rai õ di, aibã aimawi na dawi 're ãhãimana mono zém hawimhã. <sup>22</sup>Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Pi'õ hã tiwasété wi sipi'rai õ wa, wa za oto azã, te te robzépata za'êtê da. Si'ãma 're ãhãimana wasété za'ra mono norĩ zama ã pi'õi hawi sipizari za'ra õ wamhã, wa za ãsu hã za'ra, te te robzépata za'êtê za'ra da. <sup>23</sup>Pi'õi 'ra ne 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã wa za duré hã za'ra, si'utõrĩ da, ãsimiroti zarina 're hãimana za'ra mono wa. Tawamhã ãne te tãma rob'manharĩ za'ra wamhã, te za uburé ãzazei'wa norĩ hã ãma ãwaihu'u za'ra, pi'uriwi marĩ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono newa, duré pi'uriwi danhimirosa'rada hã da te 're 'manharĩ za'ra mono newa, uburé marĩ hã te dawi 're ãwaihu'u mono na hã. Uburé danhimirosa'rada hã ãma waihu'u pese di, duré marĩ zõ 're ãdanhimnhasi za'ra mono zéb zama. Tawamhã ni'wam norĩ hã marĩ ãwê hã te te 're ãmanharĩ za'ra mono zé wa'rãmip si, wa za marĩ ãwê na te tãma 're awa'ãbã. Duré ni'wam norĩ hã marĩ te te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're ahã za'ra.

<sup>24</sup>“Pi'õ nhimiroti 're ãwãpãri za'ra wa'aba mono õ norĩ ma si, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, ãzazei'uptabi 'wa norĩ ma si. A norĩ wa'wa hã Satanasihi nhimiroti sima'uri pe hã dawi waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Te oto aima ãma sahu za'ra wa'aba

õ di za, ìnhimiroti ì'amo na hã ìpire na hã, te te 're asi'wa'rutu tã za'ra wa'aba mono da. <sup>25</sup> Òhõ na si te za asiptete na ì'ãma 're anomro aba mo, we ìmorìzéb u.

<sup>26-27</sup> “Tawamhã ni'wam norì hã tidã'ázéb u ìwi sipizari ãna Satanasihi ãma te te 're ai'uté za'ra mono wamhã, duré rob'rãsutu u te tãma 're ìwë za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharì za'ra mono wamhã, ta norì hã wa za pisutu za'ra, ìzadawa para dama pire za'ra da, danhib'apito na 're hãimana za'ra mono da. Ìmama hã dama ìpire da, sisadawa para te te ìpisutu ne, wa za pisutu za'ra, daro mono bã te te 're da'madã'ã za'ra mono da. Simiroti nhiptete na te za te te 're dawada'uri za'ra. Ub'rë ne hã zé 'manharì hã da te 're ìprub za'ra mono ne, te za te te 're daprub za'ra. <sup>28</sup> Duré awë u, wasi wawë 're ro'o pese mono ré, da'ãma 're ì'awë za'ra mono ne, wa za romhãimanazép té, te tãma 're apisutu, rowë hã.

<sup>29</sup> “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pë'ëzani hã ìzazei'wa norì ma, te te ìrotizé wasu'u hã.” — ãne ma tô Zezusi hã ìma waihu'u, Ti'atira ãma ìsazei'wa norì, siré 're ìsi'rã'õtõ mono norì ma, te ãma rob'ui'éré da.

### 3

*Sadesi ãma ìsazei'wa norì ma rotizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã Zezusi hã ìtème ìwi hã ma tã duré ìma roti, ãne:

— Zuwã, te za duré ìrob'ui'é, Sadesi na 'ri nho'õmo nhisi ãma ìzazei'wa norì 'madã'ã'wai ma. Te aima ìwaihu'uzém na te za tãma ìrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wasi hã 7 na ìnhib'rata te ìtété za'ra hã, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhãimana u'ãsi mono pë'ëzani hã 7 na te te 're ìromhuri mono zéb ré, te 're ì'madã'ã'ã mono, wa hã. Uburé marì hã 're ì'manharì za'ra wa'aba mono zé hã, ìma waihu'u pese di. Ìnhimiroti na si 're anomro aba mono na, da te 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te aipë'ë 're, atã'ã ne 're anomro aba mo, ì'ãma 're anomro aba mono zahã. <sup>2</sup> Ì'ãma 're anomro zeï wa'aba mono da, Ìnhib'apito 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te aima ìpisutu za'ra wa'aba zéb zarina, ì'ãma 're anomro aba mono õ di. Taha wa, ma'ãpé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Marì hã 're ì'manharì wë za'ra wa'aba mono zé hã, aiwi si'utõrì pese aba õ ré, ma'ãpé apã ì'ãma romhuri wë zé hã ì'ãma asiwi sa'ëtë za'ra wa'aba. <sup>3</sup> Ma'ãpé duré ì'ãma 're anomro na'rata aba mono zém hawi ìnhimiroti hã aipo're na 're ìwapari za'ra wa'aba mono zém na, duré 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, ì'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Ta hã ìnhimiroti hã te za 're ì'madã'ã'ã pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi te za 're aipizari za'ra wa'aba mo. ãne hã apã ì'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba õ wamhã, wa za oto aihã za'ra wa'wa. Nimahã na ìsimisaihuri norì hã sô 're danhimipari za'ra mono õ nherë, danhorõwa u 're ìsisisi mono ne, wa za atème ìwisi 'wa, te aihã za'ra wa'aba da. Bãdã hã atème ìwisi za'ra wa'aba zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di za. <sup>4</sup> Tane nherë, nima norì si Sadesi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norì hã te ì'ãma 're anomro wë wa'aba mo, ai'umro wa'aba nherë. Da'uza hãirã da, hã upto wi da te 're ì'madã'ã'ã pese za'ra mono ne, te aiwë na ì'ãma 're anomro aba mo. A norì wa'aba si da'uza hãirã ne aiwasété ãna 're anomro aba mono si, te za ìsiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te 're aiwë'sãmri za'ra wa'aba mono wa, te za ì'rata 're anomro u'ãsi aba mo.

<sup>5</sup> “Duré ni'wam norì hã tidã'ázéb u ìwi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ì'ai'uté za'ra norì hã te za duré uza hãirã na ì'rata 're hãimana za'ra, ãne



hã. Ībahã na 're Īdahãimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're Īsimi'wara mono zém na Īsisi Īsimi'wara hã te tiwi pari za'ra ô di za. Īmama nho'a, wa za sô'awi Īnhib'a'uwê na te tâma 're wasu'u za'ra, hãwa âma tâma Īromhuri'wa norĩ nho'a zama.

<sup>6</sup> “Asimipari pese aba wamhã, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, Īmama pê'êzani hã Īzazei'wa norĩ ma, te te Īrotizém na.” — Āne ma tô Zezusi hã Īma waihu'u, Sadesi âma Īsazei'wa norĩ, siré 're Īsi'rã'ôto mono norĩ ma, te âma rob'ui'ére da.

*Piradépiza âma Īsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u*

<sup>7</sup> Tawamhã Zezusi hã Ītème Īwi hã ma tô duré Īma roti, âne:

— Zuwã, te za oto duré Īrob'ui'é, Piradépiza na 'ri nho'ômo nhisi âma Īzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima Īwaihu'uzém na te za tâma Īrob'ui'é, âne:

“Wa hã 're Īwasété mono ô, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Īnhimiropisutuzéb zarina, sena na te dama âma 're Ī'a'uwaimrami mono 'wa hã. Duréhã Dawi hã te 're hãimana, dama Īpire hã. Īsôrowa hã 'ri za'eté uptabi di. Tame te ni'wa hã 're sãmra, 'ridawazéb ré hã, te te dama 're Ī'ridawa mono da hã, duré te te dawí 're Ī'ridawa nhito mono da hã. Tane wa hã, wa hãwa âma Īmama nhorôwa 'ridawazéb ré 're Īhãimana u'âsi, Īwétési. Wa hã te dama 'ridawa wamhã, ni'wa apã te te dawí sito waihu'u ô di. Duré te 'ridawa nhito wamhã, ni'wa te te 'ridawa waihu'u ô di.

<sup>8</sup> “Duré 're Ī'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã Īma waihu'u pese di. Ai'umrore wa'aba nherê, dama aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono ô nherê, te Ī'âma si 're anomro wê wa'aba mo. Te duré Īnhimiroti si 're Īwapari pese za'ra wa'aba mo. Ma'âpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa tô asôwa 'ridawa za'ra wa'wa, Īmama, da'âma 're Īsib'a'uwê mono zéb u 're asisisi aba mono da. Taha 'ridawa hã ni'wa te te aiwi 'ridawa nhito waihu'u za'ra wa'aba ô di. <sup>9</sup> Ma'âpé duré, waihu'u pese za'ra wa'aba. Satanasihĩ niwĩ 're Īhãimana za'ra mono norĩ hã, e niha wa za tâma rob'manharĩ za'ra, ta norĩ ma hã. Ta norĩ hã zudezu nherê, zudezu norĩ hãimana wê zém na 're Īhãimana za'ra mono na, dama 're siwasu'u za'ra mono zahã, te Satanasihĩ nhimiroti zarina si 're hãimana za'ra, sadawa nhipese na. Taha wa, wa za âne tâma rob'manharĩ za'ra. Aipapara te za 're sina wa'wa, tâma aipire za'ra wa'aba wa. Taha wa, te za aiwaihu'u za'ra wa'wa, te 're Ī'asawi pese za'ra wa'aba mono na. <sup>10</sup> Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherê, te aima Īroti za'ra wa'aba zéb zarina, Īmre na si 're anomro aba mono wa, ma tô asina Ī'uwaimrami za'ra wa'wa, Īnhimiroti hã. Taha wa, ropsi'utôrizéb u, za marĩ Īpipa hã Īwairébé mono hã wa za aima ba'a za'ra wa'wa, Īwasété norĩ, za te te Īda'apibui mono zéb âma hã, ti'ai âma daro mono bâ 're Īdahãimana za'ra mono norĩ hã. <sup>11</sup> Atème Īmorĩ aba zé hã romhuture di oto. Taha wa, ma'âpé asiptete u'âsi Ī'âma 're anomro u'âsi aba mono, 'Re Īhãimana u'âsi mono nhoprubzé hã da te aiwi 'mai'âri tô wa'aba da.

<sup>12</sup> “Tawamhã ni'wam norĩ hã tidã'ázéb u Īwi sipizari âna Satanasihĩ âma te te Ī'ai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za te 're pisutu za'ra, 'Re Īhãimana u'âsi mono âma hãimana nhiptete na 're hãimana u'âsi za'ra mono da, 'ri uparizé, rési âna 're Īsimasab u'âsi mono ne. 'Ri uparizé hã marĩ te te 're rési za'ra mono ô di. Tane te za 'Re Īhãimana u'âsi mono ma, simirosa'rata si'rúi âna, âma 're wata u'âsi za'ra. Taha wa, wa za Īhãiba na âma ui'ére za'ra, Īnhib'apito nhisi hã. 'Re Īhãimana u'âsi mono te, 'ri nho'ômo nhisi na, wa za duré Īhãiba na rob'ui'ére za'ra. 'Re Īhãimana u'âsi mono te, 'ri

nho'ômo nhisi hã, Zeruzarê ítém na ïsisi hã, hãiwa hawi za te te we ïsi'ra hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hawi. Ìnhisi tém na, wa za duré ïhâiba na rob'ui'éré za'ra.

<sup>13</sup> “Asimipari pese aba wamhã, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pê'êzani hã ïzazei'wa nori ma, te te ïrotizém na.” — ãne ma tô Zezusi hã ïma waihu'u, Piradépiza âma ïsazei'wa nori, siré 're ïsi'rã'ôto mono nori ma, te âma rob'ui'éré da.

*Radiseza âma ïsazei'wa nori ma rotizé wasu'u*

<sup>14</sup> Tawamhã Zezusi hã ítême ïwi hã ma tô duré ïma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ïrob'ui'é, Radiseza na 'ri nho'ômo nhisi âma ïzazei'wa nori 'madâ'â'wai ma. Te aima ïwaihu'uzém na te za tâma ïrob'ui'é, ãne:

“Wa hã tô sena, ï'umnhasi sina, sena na 'Re ïhâimana u'âsi mono te dama 're sadawa wasu'u wê mono da, 're ïhâimana mono. Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiropto waihu'u pese zarina, ropoto na'rata 'wa, 're ïhâimana mono. <sup>15-16</sup> 'Re ï'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ïma waihu'u pese di. Wa za oto âma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Â wahã hã dama se ti, da te 're ï'âhuri mono da hã. Duré â wa'ro hã marĩ ïse da, da te 're ï'âwa'ro za'ra mono da hã, dama wê di. Tane nherê, â wapu hã dama sei ô di, da te 're ï'âhuri mono da hã. Dama sei ô wa, te za sa'wari ni.

“Tane, te a nori wa'wa hã â wapu dama ïsei ô ne, ïma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ì'ãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. Ì'ãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô 'wa'âhã, aré ïma wê di. Tane nherê, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono nherê, ïzazei'wa na asadawa nhipese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, te da te 're ïwasu'u wasété za'ra.

“Taha wa, â wapu ïsei'ô hã da te 're ïsa'wari za'ra mono ne, wa za oto aiwê'ô pese za'ra wa'wa.

<sup>17</sup> “ãne te duré rãwi asima 're ïnharĩ za'ra wa'aba mo: ‘Wa nori hã wanhibro pese za'ra di. Marĩ zô wawi 're ro'wanhi'riti waihu'u za'ra mono ô di.’ ãne te asima 're ïnharĩ za'ra wa'aba mo. Tane nherê, robzei'ô na si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ãne na 'rãwi 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, wa ai'ãma 're ïpê'ézé za'ra wa'wa. Asibrob ahã na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, asibrob'ô ne, te ïma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're wa'aba hã. Duré da'uza ô na 're ïdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ai'uréwi. Datob'a na 're ïdahâimana za'ra mono ne, te duré 're anomro aba mo. <sup>18</sup> Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Êtê'ubuzi pré oru uptabi hã ïwazari'ô hã da te 're ï'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te dawĩ 're ï'uipra za'ra mono ne, te za ïnhimiroti zô si 're asôpre wa'aba mo, ïwê uptabi zô si, aipê'ê 're asibro pese ne, rowê na si Ì'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré da'uza hãirã hã te za da te dawĩ 're uipra za'ra, âma 're dasi'uza za'ra mono wa, da te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. Tane te za duré a nori wa'wa hã ïwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, Ì'ãma 're anomro wê wa'aba mono da, taha zarina, asisém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da oto. Duré datômo nhiházém na 're dasitômo wê za'ra mono da, 're dasitômonhahã za'ra mono da, da te dawĩ 're ï'uipra za'ra mono ne, te za ïzô 're asôpre u'âsi aba mo, ïnhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da. <sup>19</sup> Wa hã te 're ï'azawi pese mono nori hã wa te tâma 're roti pese za'ra, tiwasété

na 're sisâmri za'ra mono da. Wa duré te 're hâ za'ra, apâ 're nomro wê mono da. Taha wa, te za aiwasété wi aipizari za'ra wa'wa, sena ĩ'âma 're anomro u'âsi aba mono da oto.

<sup>20</sup> “Ma'âpé duré, wapari pese pese za'ra wa'aba, te âma ĩsimiré hã. Aibâ te 'ridawab za. Tawamhã 'ri tede'wa te 'mahâ, sãmra zô, ĩtême sébré da. Tawamhã 'ri tede'wa te te wapari wamhã, te za tâma 'ridawa, sitême te te 'mazébré da, siré sa zahuré wa, rowê na te te sima rowasu'u zahuré da. Tane wa hã aibâ, 'ridawa ĩsam ne, wa asô 're ĩnhimipari za'ra wa'wa. ĩmreme 're wapari za'ra wa'aba mono wa, ĩzô 're aihãsi aba mono zô, wa 're ĩnhimipari u'âsi. Tawamhã ĩzô 're aihãsi aba mono wapsi, duré asitême 're ĩ'mazasi za'ra wa'aba mono wapsi, wa za aipê'ê 're, 're ĩnhamra u'âsi za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za wasiré rowê na 're wahâimana u'âsi za'ra.

<sup>21</sup> “Duré, ni'wam norĩ hã tidã'âzéb u ĩwi sipizari âna Satanasihĩ âma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, danhib'apito 're ĩsimasisi mono zéb âma, ĩzababa 're si'ubumroi u'âsi mono da. Wa hã ĩdã'âzéb u ĩsipi'rai ô na Satanasihĩ âma te ai'uté wa, ĩmama zababa 're ĩnhamra u'âsi mono ne, te za ta norĩ hã ĩzababa 're si'ubumroi u'âsi.

<sup>22</sup> “Asimipari pese aba wamhã, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pê'êzani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã.” — Āne ma tô Zezusi hã ĩma waihu'u, Radiseza âma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ôtô mono norĩ ma, te âma rob'ui'éré da.

## 4

*Hâiwa âma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Taha za'u si, wa tô duré marĩ hã te ab'madã'â, danhotô 'rowim ne da te 're ĩrosawêrê za'ra mono ne. Hâiwa u wa tô rob'madã. Te rob'madã'â wamhã, wa tô 'madã, hâiwa 'ridawa hã. Ône haré 'ridawa hã.

Tawamhã ni'wai mreme, mreme 'rãihã na ĩsimnihârâzém hârã ne te ĩwapari 'rata ne hã wa tô duré wapa. Āne te ĩ'mahã:

— We âwa aimorĩ hâimo, te aima awasu'u mono da, za 're ĩromhâimana mono zéb da hã ab'madã'â mono da. — Āne te ĩ'mahã.

<sup>2</sup> Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô duré ĩ'uihã pi'ra, awa'awi. Te te ĩ'uihã pi'rai wa, wa tô duré aimawi ĩhâiba, ĩhâiba waihu'u ô na. Tawamhã ma tô ĩzaprô, hâiwa u. Hâiwa u, te te ĩzaprôni wamhã, danhib'apito simasisizé hã wa tô sabu. Ni'wa te âma nhamra. <sup>3</sup> Tawamhã âma ĩsãmra hã te nasi hãibahai'ubuzi, êtê'ubuzi zarob'a uptabi ne hã. Duré êtê'ubuzi ĩtobro'o préro'o ne hã te nasi ai'ubuzi. Tawamhã ĩsimasisizé mana wawi, te tâiwaipo ne hã nasi ai'ubuzi, êtê'ubuzi ro'o uzé ne hã. <sup>4</sup> Tawamhã danhib'apito simasisizé mana wawi te dasimasisizé hã aimasa, <sup>24</sup> na danhib'apito te ne hã. Taha na te asimro, dama ĩpire norĩ hã <sup>24</sup> na ĩhâiba za'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na si 're ĩsôpré pese mono norĩ hã. Uza hâpa hãirã ré te asimro. Êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ré zama te asimro. <sup>5-6</sup> Duré danhib'apito simasisizém hawi te tâ si'ubuzi ne hã nasi ai'ubuzi, ĩwapsa'a zama, duré ĩrãrã'ã zama. 'Rãsitô hã te duré ĩsô're tiro'o za'ra, <sup>7</sup> na ĩhâiba hã, ĩro'o hã hã. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimiromhurizéb zarina hã <sup>7</sup> na. Ā poré hã te duré ĩsô're nomro. Ā hã ĩsarob'a uptabi, simhi ĩsarob'a uptabi ne.

Maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã te duré 'rãwi ĩmana wawi si'uiwada za'ra. Ā norĩ hã ĩhâiba nho're niwĩ tob ahã di. Duré ĩbabarã

niwĩmhã tob ahã di duré. ã norĩ hã tob ahã wa, ãhãiba upsibi ré norĩ hã wa tô 'madã'ã za'ra. <sup>7-8</sup> Ĩmorĩ'rada hã, hu'u zérépa 'rã ne ĩ'rã hã. Duré ĩsãna'remhã powawẽ ĩba'õmo 'rã ne ĩ'rã hã. Duré si'ubdatõ ãma hã da'rã ne ĩ'rã hã. Duré maparane si'uiwa na ãma hã si'õmo 'rã ne ĩ'rã hã, hãiwi 're sisa'rei mono wa, ĩ'rã ne hã. ã norĩ hã 6 na ĩpaihi za'ra hã, ãhãiba mono bã. Duré ã norĩ hã ãhãiba upsibi ré norĩ, tob ahã wa, ãhãiba na hã.

Tawamhã bãtã bãre duré mara bãre te tinho're za'ra, tinho're te te 're sahãri za'ra mono ãna, ãne:

“Uburé Danhib'apito uptabi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, 're ĩwasété mono õ. Siwaprosi 're ĩwasété waihu'u mono õ uptabi. Wẽ uptabi di. E ni'wa hã ĩsipai u waihu'u pese na 're hãimana mono bã. Õhõ si, siwaprosi ĩwaihu'u pese uptabi hã. Duréihã marĩ õ uptabi ré, ma tô 're hãimana u'ãsi. Te za duré 're hãimana u'ãsi. Si'utõrĩ waihu'u õ di.”

<sup>9</sup> ãne te ã norĩ hã maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ hã nasi ãma tiwata za'ra, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma. Waihu'u pese uptabi wa, te nasi ãma tiwata za'ra, duré sõpru uptabi wa. <sup>10</sup> Nasi ãma wata za'ra siré, te nasi 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã danhib'apito simasisizém na ĩsãmra nho're hi'rãtitõ ana, siré ãma wata za'ra da. Te duré nasi hi'rãtitõ si'ubumro sina, ti'rãzaza sani za'ra ĩsõ're, tãma pire za'ra wa, ãma wata za'ra da. <sup>11</sup> ãne te nasi ãma tiwata za'ra:

“Wanhib'apito, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, a hã aiwẽ uptabi di. Aiwaihu'u pese di. Aiwaihu'u pese na ma tô ĩ'aropoto mo. Asima ĩwẽ zarina ma tô uburé pese ĩ'aropoto mo. Asima ĩwẽ zarina te oto uburé marĩ hã 're hãimana za'ra, asimipoto mono bã. Taha wa, uburé ĩ'aropoto mono zéb zarina tô ĩbãre, wa ai'ãma si 're wawata u'ãsi za'ra.”

ãne te ãma tiwata za'ra, 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã.

ãne, wa tô te ab'madã'ã, ĩnhotõ 'rowim ne.

## 5

*Pone'ërebã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, ĩbaihã ĩsinhai ré te te ĩ'ãrizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré sabu, ĩbaihã ĩsinhai ré hã. Danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã te tinhib'rata nhimire niwĩ tété. ĩbaihã nhinha hã, ĩ'ui'ére si'uiwa ré hã. Duré 7 na ãhãiba hã ĩ'uptobzé hã siwasihu tô da, ni'wa te te sõré tô da.

<sup>2</sup> Tawamhã wa tô duré sabu, hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa, ĩsimiwada'uri pire hã. ãne te nasi anha, mreme 'rãihã na:

— E 'wa hã danhipai u ĩwẽ uptabi hã, duré ĩwaihu'u pese uptabi hã te za 7 na ĩbaihã nhinha uptobzé hã prub za'ra, ĩbaihã te te sõ'a da. E 'wa hã te sada tihãiba. — ãne te nasi anha.

<sup>3</sup> Tane nherẽ, ni'wa hã sada hãimana õ di hãiwa ãma hã, ĩpru'wa da hã, te te pru wa, ĩbaihã nho'a'wa da hã, duré te te ĩsõré da hã. Duré ti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono hã sada da'maihãimana õ di. Duré ti'ai 'rowi adã 're ãhãimana za'ra mono hã ni'wai õ di, sada hã. <sup>4</sup> Taha wa, wa tô sa'ëtẽ aiwa'õ, 're ĩdahãimana za'ra mono hã sada da'maihãimana õ wa, ĩpru'wa da hã, duré te te ĩsabu da hã. <sup>5</sup> Tawamhã 24 na dama ĩpire norĩ te misi ĩma tinha, ãne:

— Aiwa'õ tõ. Ma'ápẽ 'madã'ã. Õhõta te za, Zudaha nhihudu hã. Hu'u zérépa nhĩptete nhĩpai u 're ãhãimana mono ne, te õ hã danhipai u 're hãimana, danhib'apito na. Ta hã apito Dawihi nhihudu, za ĩsine pire na te

te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã. Ta hã uburé dama waihu'u pese uptabi di. Ta hã tinhitob'ru norĩ nhimiromhuri waseté nhiptetezé hã ma tô tiwi uprosi za'ra. Taha wa, te ôhõ si sada tihãiba, 7 na ĩ'uptobzé hã te te ĩprub za'ra da hã, duré ĩbaihã ĩsinhai ré te te ĩsõ'a da hã. — Āne ma ĩma 'maiwaihu'u, dama ĩpire norĩ hã.

<sup>6</sup> Tawamhã wa tô 'madâ, Pone'ërebâ hã. Danhib'apito simasisizéb 'rata te za, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ wa'wab zama, duré 24 na dama ĩpire norĩ wa'wab zama. Da te dasiwi wĩrĩ wa, da te ĩwa'rézéb ré te za. <sup>7</sup> Na ĩ'õmo ré hã, Pone'ërebâ hã. Duré 7 na ĩtõmo ré hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pë'ëzani hã danhipai u uburé marĩ na ĩwaihu'u pese zé, te wasu'u, ĩtõmo za'ra hã. <sup>7</sup> Tawamhã Pone'ërebâ hã ma tô ai'ré, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra u, ĩbaihã nhinha hã te te âri da, tinhimire niwĩ te te ĩtéde hã. Tawamhã Pone'ërebâ hã ma tô ti'â, ĩbaihã nhinha hã. <sup>8</sup> Te te âri wamhã, ma tô maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã Pone'ërebâi ma, hi'rãtitõ ana, 24 na dama ĩpire norĩ zama. Rowamremezéb ré ma tô tãma aiwë'ë za'ra, ëtë'ubuzi pré oru 'manharĩ u'awi ne ré zama. U'awi 'remhã wedewa'u ĩsadaze, te ĩ're tiro'o za'ra. Taha nhizé hã hãimo haré ĩsizé hã, ta hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwë norĩ, tãma 're ĩmreme zusi mono zé, te wasu'u. <sup>9</sup> Tawamhã ta norĩ hã te Pone'ërebâi ma tinho're za'ra, tinho're ĩtém na. Āne te tãma tinho're za'ra: "A hã ma tô dasiwi aiwĩrĩ ni. Ma tô dazada atã. Dazada atã'ázém na ma tô ĩdawa'ã, dawasédé hã dama 're apari mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwë oto 're danomro mono da.

Dapoto mono bâ a hã ma tô ĩda'awa'ã, damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahãimana za'ra mono hã. Danhipai u aiwë uptabi di, a hã. Aiwaihu'u pese uptabi di duré.

Taha wa, te aiwétési sada aihãiba, ĩbaihã ĩsinhai ré hã âri da, duré ĩ'uptobzé hã prub za'ra da.

<sup>10</sup> A hã ma tô duré Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩ'awa'ãbã mono norĩ hã 're ĩ'apisutu mo, sasedoti na te te tãma da'ãma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, duré ti'ai ãma pire na za dama 're hãimana za'ra mono da."

Āne te tãma tinho're za'ra, tinho're ĩtém na.

<sup>11</sup> Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te nemo tizadawa'a'a. Ahã uptabi di. Da te ĩsa'rata waihu'u õ. Danhib'apito simasisizé hã ma siwi uirĩ. Duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ mana wawi te asõré, 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ĩsisõré mana wawib zama. <sup>12</sup> Āne te sõ're 'rãihã na tizadawa'a'a:

"Pone'ërebâ hã da te dasiwi ĩwĩrĩ hã, õ hã danhipai u wë uptabi di. Ôhõ si wë uptabi wa, ôhõ ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Ô hã uburé Roptede'wa. Tô sena waihu'u pese uptabi di. Waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wama pire uptabi wab zama, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono."

Āne ma tô sõ're 'rãihã na ãma tizadawa'a'a, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã.

<sup>13</sup> Tawamhã wa tô duré wapa, uburé pese 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩda'apoto mono bâ, duré te te ĩ'apoto mono bâ, ĩhãiba ré mono hã, hãiwa ãma, duré ti'ai ãma, duré ti'ai 'rowi adã 're ĩhãimana za'ra mono zéb ãma, duré â 'rowi uburé pese ĩhãiba ré mono hã. Uburé pese te simisutu dasiwazari tazadawa'a'a ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩda'apoto mono bâ. Āne te tazadawa'a'a ni:

“Danhib'apito simasisizém na Ìsâmra ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré Pone'ërebâi ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wê uptabi zahuré wa, duré waihu'u pese uptabi zahuré wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.”

Ãne te ãma tawata zahuré ni.

<sup>14</sup> Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norĩ hã te ãma sô're uze pese za'ra:

— Tô sena, tô sena. — Ãne te ãma sô're uzei pese za'ra. Duré 24 na dama ìpire za'ra norĩ hã ma tô hi'rãtitõ tãma ana, ãma wata za'ra da.

Ãne ìnhotõ 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awapari mono hã.

## 6

*Pone'ërebâ, ìbaihã nhinha uptobzé te te ìprub za'ra zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, Pone'ërebã hã da te dasiwi ìwĩrĩ hã ma tô ìbaihã nhinha uptobzé ìmorĩ'rada hã pru. Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norĩ hã te ìmorĩ'rada hã hã, mreme 'rãihã na:

— We aiwatobro. — Ãne te hã.

<sup>2</sup> Tawamhã ãne hãrã wi, wa tô marĩ sabu, awaru ìrã hã. Ì'mapra'ba'wa hã te umnhi'ãsi ré nhamra. Tawamhã ma tô ì'rãzaza hã tãma sêrê ni. Ì'rãzaza hã za te te da'ãma ì'ai'utézé, te wasu'u. Tawamhã ma tô wara ti'ai u, tinhitob'ru norĩ zô, siwamnhasi sina te te ãma ai'uté za'ra da, ãma sib'apito za'ra da.

<sup>3</sup> Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô duré ìbaihã nhinha uptobzé hã ìsãna'remhã pru. Te te pru wi, ropoto na ìhâiba norĩ hã ma tô duré ìsãna'remhã hã:

— We aiwatobro. — Ãne te hã.

<sup>4</sup> Tawamhã awa'awi awaru ìpré uptabi hã ma tô watobro. Ì'mapra'ba'wa ìsisiwi te nhamra. Tawamhã sib'ézé 'wapa ma tô tãma sômri ni, da'wapézéb da hã. Ma tô tãma pisutu ni, dasi'wapé hã te te dazada wazere da, dasi'wapé na 're dasisimroi mono da.

<sup>5</sup> Tawamhã Pone'ërebã hã si'ubdatõ ãma ìbaihã nhinha uptobzé hã ma tô duré pru. Te te pru wi, wa tô duré wapa, si'ubdatõ ãma ropoto na ìhâiba norĩ hãrã hã, ãne:

— We aiwatobro. — Ãne te hã.

Tawamhã awa'awi wa tô awaru tisã, ì'rãdã hã. Ì'mapra'ba'wa hã te marĩ pibuzé hã 're ti'ã, tinhib'rata, amnho pibuzéb da hã. <sup>6</sup> Tawamhã wa tô duré wapa, damreme uptabi ne hã, maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norĩ ìsimasabzém hawi. Ãne te rowa'ãbãzé hã tãma anhoré, awaru 'mapra'bai ma:

— Ãne misi bãtã na dapawa'ã hã, tô misi ìpibu, tridu wa'ãbãzéb zarina hã za. Ãne te za dawĩ ìsarõ hãimo, rowa'ãbãzé hã. Tane nherê, azeitona wede hã 're ìsimasa mono hã, duré uwa 'ru hã 're ìsimnhatã mono hã u'a za'ra ô ã za, azeitona 'rãĩ wa'ui wabre hã si'utõrĩ tã da a'ã, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ìsé zama. — Ãne ma tô ãma pa'uwati.

<sup>7</sup> Tawamhã Pone'ërebã hã ma duré pru, maparane si'uiwa na ãma ìbaihã nhinha uptobzé hã. Te te pru wi, wa tô duré wapa, ropoto na ìhâiba norĩ hã maparane si'uiwa na ãma hã, da'rãsutu'wa hã. Ãne te hã:

— We aiwatobro.

<sup>8</sup> Tawamhã hãrã wi, wa tô duré sabu, dadã'ã wa, dahãiba'a ne awaru ìhãiba'a hã. Ì'mapra'ba'wa nhisi hã Adã'ã na ìsisi hã. Duré ìhãiba amo, 'rãwi

te te İsa'u mono nhisi hã, Adã 're İhãimana za'ra mono zé. Tawamhã ma tã pisutu zahuré ni, te te da'a'uprosi zahuré mono da, daro mono bã, dasi'wapé na. Duré mram na te te da'uprosi zahuré mono da, ma tã pisutu zahuré ni, duré dahâzé pire na te te 're İdaduri mono na, duré abaze zahi na zama. Tawamhã daza'rata ahã prã na te za dasi'utõrĩ, daro mono bã. Maparane si'uiwa na dahãiba wamhã, misi si te za dadã'ã za'ra. Taha zarina te za da'ahã prã na ai'utõrĩ ni, daro mono bã.

<sup>9</sup> Tawamhã Pone'ërebã hã ma tã duré İmrotõ hã pru, İbaihã nhinha uptobzé hã. Tawamhã te te pru wamhã, wa tã duré 'madã'ã za'ra, 'Re İhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're İsimroi mono norĩ pẽ'ëzani hã, tã sena na Zesusihi zazei'wa na pahi ãna dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're İsimroi mono norĩ pẽ'ëzani hã. 'Re İhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé nomrizéb 'rowi te asimro, wedeza ne 'rowi. <sup>10</sup> Tawamhã mreme 'rãihã na te hã:

— Wanhib'apito, danhipai u aiwaihu'u pese di. Aiwẽ uptabi di. Tã sena, a hã. Taha wa, e nimahã na hã wa'uprosi'wa norĩ ãma İwasédé hã sa'ra õ di za, ti'ai ãma 're İhãimana wasété za'ra mono ãma. E niwamhã wa'ruiwa'ãbã za'ra õ di za, asimi'ahãrizém na hã. — ãne te hã, mreme 'rãihã na.

<sup>11</sup> Tawamhã da'uza hãirã hãpa, ma tã tãma sãmri za'ra ni, tidã'ãzéb u sipizari ãna, Zesusihi ãma 're hãimana za'ra mono wa. Ma tã duré tãma nharĩ za'ra ni:

— Ma'ãpé, asimi'ë na a'ã 're asimipari za'ra wa'aba mono. Da te 're İsimroi mono norĩ za'ratazé hã 'Re İhãimana u'ãsi mono te te İpisutuzé hã zahadu da te dasina azahutu õ di. Da te ai'uprosi aba ne, asiré İsaizei'wa norĩ, za da te 're İsimroi mono norĩ za'ratazé wab õ wa, te za a'ã asimi'ë na sã 're asimipari za'ra wa'aba mo. — ãne ma tã tãma nharĩ za'ra ni.

<sup>12</sup> Tawamhã wa tã duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, ma tã Pone'ërebã hã duré pru İmropã ãma hã, İbaihã nhinha uptobzé hã. Te te pru wamhã, awa'awi ma tã ti'a hã sãã'ã, sa'ëté uptabi. Bãdã hã ma tã duré titoptã'ã, zazahã İhã 'rãdã'ã uptabi ne. A'amo hã ma tã duré titõmo wapru. <sup>13</sup> Wasi hã ma tã duré rere, ti'ai u. Pidera wede 'rã hã rowa'u'u za'ëne hã te te 're pari za'ra mono wa, 're İ'a'a mono ne, ma tã wasi hã rere, ti'ai u. <sup>14</sup> Tawamhã ma tã duré hãiwa nhirõno hã ai'ub'rã, İbaihã da te 're İ'ub'rã za'ra mono ne. Duré ti'a hã sãã'ã wamhã, ëté 'rãihã, daro mono bã 're İsimasa mono hã ma tã sina si'ré, 're İsimasa mono zém nhiti. Rob're za'iti zama, ma duré uburé sina si'ré, 're İsimi'wara mono zém nhiti. <sup>15</sup> Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito mono bã dama İpire mono bã ma tã ëté 'rãihã zahãpã sima'uri, da'madã'ã'wa norĩ hã, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ hã. İsibrob ahã norĩ zama ma tã sima'uri, İsibrob'õ norĩ zama, pawa'ãbã ãna İwada'uri zarina si te te dama 're İromhuri za'ra mono norĩ zama, duré wada'uri ãna si'uihã na 're İhãimana za'ra mono norĩ zama. Uburé ma tã dasima'uri, ëté 'rãihã zahãpã ëté're 're, duré ëté nhi'riti 're, dasi'utõrĩ tã mono da. <sup>16</sup> Tawamhã ëté 'rãihã norĩ ma, te nasi si'mahãrã za'ra, ëté tãmo wawẽ norĩ ma zama. ãne te nasi tãma si'mahãrã za'ra:

— Ma'ãpé, wanhisiwi we airere'e aba mono, wa'upsibi za'ra wa'aba mono da, hãiwa ãma danhib'apito simasisizém na İsamra hã te te wa'asãmri tã da. Duré Pone'ërebã nhimihãzé wi, wanhisiwi we asa'wari aba, tiwi wazuwa za'ra wa'aba mono da. <sup>17</sup> Bãdã İpipa hã ma tã oto İwa waptãrã, õ norĩ hã te te İwa'uprosi zahuré mono zéb da hã. E 'wa hã hãiba ré tiwi watobro da bã. Ni'wa hã dã'ã ãna tiwi watobro waihu'u õ di za.

Sõ'rata waihu'u zahuré õ di za. — Æne ma tô êtê tõmo wawê norĩ ma, nasi si'mahârâ za'ra.

Æne ìnhotô 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awapari mono hã.

## 7

*Izarazéhé nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé wasu'u, 144 miu na*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré sabu za'ra, maparane si'uiwa na hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Bâtâ pusizém niwĩ misi te za, ti'ai ãma hã. Bâtâ zasizém niwĩ te duré misi za. Duré hãiwa'a're si'uiwa na te duré si'uiwada zahuré. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma ìpisutu za'ra zéb zarina, te ta norĩ hã rowa'u hã si'u tété za'ra, bātâ pusizém niwĩ, duré bātâ zasizém niwĩ, duré hãiwa'a're si'uiwa na, te te 're rowapõrĩ tô za'ra mono da. Te te 're âzasisi za'ra tõ mono da, te rowa'u hã siwi tété za'ra, duré wede hã te te 're rési tõ za'ra mono da. <sup>2-3</sup> Taha parimhã, wa tô duré sabu, hãiwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Bâtâ pusizém hawi ma tô we sihâi'ré. Ta hã te rob'ui'ére siro hã tinhib'rata we 're ti'â, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê ãma te te 're ì'aza'ra mono zéb da hã. Tawamhã maparane si'uiwa na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te 'mahârâ za'ra, mreme 'rãihã na:

— Tô'ã. Ti'ai ma, rob'manharĩ za'ra wa'aba tõ a'â, â poré ma zama, duré wede ma zama. Wanhib'apito 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê hã a'â wa te a'uihã ui'ére mono, pibui pese da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dazu te te robzépata za'ra tõ da. — Æne te 'mahârâ za'ra hãiwa ãma romhuri'wa hã, tinhib'rata rob'ui'ére siro te te 're ì'râ'ãri hã. Tawamhã ma tô oto a'uihã ui'ére, bātâ pusizém hawi ìwatobro hã tisiré norĩ me. Maparane si'uiwa na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tãma 'ru za'ra aré, ìsimi'manharĩ waihu'u pese zém na ti'ai ma, te te rob'manharĩ za'ra da aré, duré â poré ma, te te rob'manharĩ za'ra da. Tane nherê, hãiwa ãma romhuri'wa aimawi hã ma tô ãma pa'uwati za'ra, ti'ai ma, te te a'â rob'manharĩ tõ za'ra da.

<sup>4</sup> Tawamhã wa tô duré wapa, ni'wai mreme hã. Te ìma wasu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê za'ratazé hã. Æne te ìma wasu'u:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê za'ratazé hã ãne, ì'uihã ui'ére ré norĩ hã 144 miu na ìhãiba za'ra hã. — Æne ma tô ni'wa hã ìma waihu'u. Æ hã Izarazéhé nhihudu norĩ za'ratazé, te wasu'u. Ìsihudu sidâpãsi, te awasu'u. <sup>5</sup> Zudaha nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Rubêhê nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Dadihi nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. <sup>6</sup> Duré Aséhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Naptarihi nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Manaséhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. <sup>7</sup> Duré Simi'ãhã nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Réwihĩ nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Isacaha nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. <sup>8</sup> Duré Zeburõhõ nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Zuzéhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Bêzamihĩ nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Nihisutu hã, ì'uihã ui'ére za'ratazé hã 144 miu na ìsa'ratazé hã, Izarazéhé nhihudu norĩ za'ratazé hã, ìsihudu sidâpãsi.

Æne wa tô waihu'u, ìnhotô 'rowim ne.

*Da'ahã uptabi na 'Re ìhâimana u'âsi mono nho're ìdahâimana za'ra zé wasu'u*

<sup>9-10</sup> Taha parimhã, wa hã Zuwã, wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, wa tô da'ab'madã, da'ahã uptabi na, da te ìdaza'rata waihu'u õ hã.



Dapoto mono bâ te aimasam ni, damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Danhib'apito simasisizém nho're te aimasam ni, duré Pone'ërebâ nho'reb zama. Da'uza hâpa hâirã ré te ĩsô're aimasam ni. Tawamhã wa'asu ne hã, da te tété za'ra sina, te damreme 'râihã na âma tawata za'ra ni, âne:

— Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono, danhib'apito simasisizém na ĩsâmra hã ta hã, Wa'anho'reptui'wa. Duré Pone'ërebâ hã ĩsiré Wa'anho'reptui'wa. Ā norĩ hã ma tô wawasété wi te te 're wa'anho'reptu zahuré, 're ĩwasi'utôřĩ za'ra mono zé wib zama. — Āne te damreme 'râihã na âma tawata zahuré ni.

<sup>11</sup> Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã te zahadu danhib'apito simasisizé mana wawi aimasa. 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ĩsisôré mana wawib zama te zahadu aimasa, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ mana wawib zama. Ta norĩ hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã ma tô duré danhib'apito simasisizém nho're hi'rãitô ana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma wata za'ra da. <sup>12</sup> Āne te âma tiwata za'ra:

— Tô sena, wa ai'âma si 're wawata u'âsi za'ra. Tô sena, aiwaihu'u pese uptabi di. Duré aiwē uptabi di. Duré asõprub uptabi di. Tô sena danhipai u uptabi dama aipire na te 're aihâimana mo. Tô sena, wa âne ai'âma wawata za'ra ni. — Āne te âma tiwata za'ra, hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã.

<sup>13</sup> Tawamhã âma wata za'ra pari, ma tô 24 na dama ĩpire norĩ siré hã misi ĩ'mazadanha, âne:

— E 'wam norĩ hã, ô norĩ hã, da'uza hâpa hâirã ré hã. E ma hawi we ĩdasi'aba're. — Āne te ĩ'mazadanha.

<sup>14</sup> Tawamhã asa wa tãma tĩna:

— Me. Wa hã te waihu'u ô di. Aima waihu'u pese di, a hã.

Tawamhã ma tô oto ĩma waihu'u, âne:

— Ā norĩ hã ropsi'utôřizéb âma, ti'ai âma da te 're ĩrobzépata za'ëté za'ra mono zéb 'rãsutu u, hãiba ré ré 're ĩhâimana za'ra mono. Da te dasima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na 're ĩdasi'utôřĩ mono zém hawib ô di. Te te 're robzépata za'ëté za'ra mono nheré, hãiba ré ré we ĩwairébé, â norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô sihãiba 'ru za'ra, Pone'ërebâ wapru na dazada ĩdâ'âzém na ĩwasété wi te te 're a'upsõi pese mono da, da'uza hã hâirã da, da te 're ĩ'upsõi pese za'ra mono ne. <sup>15</sup> Taha wa, te â norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono simasisizém nho're aimasa, uza hâpa hâirã ré. Romhuri zahãri âna te te tãma 're romhuri u'âsi za'ra, âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma hã. Duré danhib'apito simasisizém na ĩsâmra hã te za duré 'rãwi âma 're sisaprĩ u'âsi za'ra, ĩ'uza hâpa hâirã ré norĩ âma hã, ĩ'rata za oto 're sãmra u'âsi za'ra mono wa. <sup>16</sup> Tawamhã â norĩ hã mra te te 're sépata zahu za'ra mono ô di za oto. Duré te te 're 'rubu zahu za'ra mono ô di za oto. Bãdã hã te te 're hãiba zata waihu'u za'ra mono ô di za oto. Duré aimawi rowa'ro ĩpire hã te te 're hãiba zata waihu'u za'ra mono ô di za oto. <sup>17</sup> E marĩ wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono ô di za oto. Pone'ërebã hã danhib'apito simasisizéb âma ĩsa hã te te 're 'madã'â pese za'ra mono wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono ô di za. A'ubuni wi, danhimizama da te 're ĩ'madã'â pese za'ra mono ne, te za te te 're 'madã'â pese za'ra. Te za duré ub're u te te 're simroi u'âsi, â u'âsi u, da te 're âhuri mono wa, 're ĩdanomro u'âsi mono zéb u. 'Re da'ry'ry mono wa, da'upĩ hã da te dasima 're ĩ'u'ô za'ra mono ne, te za duré te te 're apawapto, pẽ'êzé âna oto 're nomro u'âsi mono da. — Āne ma tô 24 na dama ĩpire norĩ siré hã misi ĩma 'maiwaihu'u.

Ñe ìnhotô 'rowim ne, te ì'ab'madâ'â mono hã, duré te ì'awapari mono hã.

## 8

*Pone'ërebâ hã 7 ãma ìbaihã nhinha uptobzé te te ìprubzé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã ìmrotô ãma hã 7 ãma hã ma tô Pone'ërebâ hã ìbaihã nhinha uptobzé hã pru. Te te pru wi, ma tô rowarôtârâ, hãiwa ãma hã. Bâtâ pibuzé za'ratazé wãiwa ma tô ãma ai'utô, rob'é'é ré hã. <sup>2</sup> Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 7 na hãiwa ãma romhuri'wa nori hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nho're, ìsimasam nori hã. Ta nori ma, ma tô 7 na danhimnhihârzé hã sômri za'ra ni.

<sup>3-4</sup> Tawamhã hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô wei mo, misi aimawi hã. Wedeza ne 'rata te za, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ìsadaze hã da te tâma 're ìzata za'ra mono zéb 'rata. U'awire ne hã êtê'ubuzi pré oru 'manhari te 're ti'â, wedewati ìsadaze nhemezéb da hã. Tawamhã wedewati ìsadaze hã ma tô ahã na tâma sômri za'ra ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te zata za'ra da. Tawamhã wedeza ne oru 'manhari ãma ma tô zata za'ra, danhib'apito simasisizém nho're. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìsadaze hã te te hã da, ma tô zata za'ra, wedewati ìsadaze hã. Te te zata za'ra wamhã, ma tô ìsized hã si'rê hãimo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ìmreme zusi mono mreme siré. Hãiwa ãma romhuri'wa nhib'rata hawi, te ìsized hã si'rê hãimo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho're ìsam nhib'rata hawi. <sup>5</sup> Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô pré'a 'manhe, u'awire ne hã oru 'manhari 're, wedewati ìsadaze nhemezéb 're. Wedeza ne na, wedewati zadaze hã da te 're ìzata za'ra mono zém hawi ma tô pré'a 'masisi. Te te 'masisi wamhã, ma tô ône haré ti'ai u sa'wa, uzâ hã. Te te sa'wari wamhã, ma tô tâiwapasa hã watobro, tâirârâ'â zama. Tãsi'ubuzi zama, ma tô duré watobro. Ma tô duré ti'a hã sãsã'â.

*Hãiwa ãma romhuri'wa nori, tinhimnhihârzém na ìsimnhihãsizé wasu'u*

<sup>6</sup> Tawamhã 7 na hãiwa ãma romhuri'wa nori hã ma tô oto asôré pese, tinhimnhihârzém na simnhihãsi da.

<sup>7</sup> Tawamhã ìmorì'rada hã ma tô tinhimnhihârzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô tâzâ hã rere ti'ai u, unhama zama. Dawapruì wazari, ma rere uzâ hã, duré tâzâ hã. Ti'ai u rere'e wamhã, daro mono bâ ma tô ti'a hã zada, ìwãiwa prã na. Wede hã 're ìsimasa mono hã ma tô duré si'uzâ, ìsa'ratazé wãiwa prã na. Du zama ma tô uburé sihômo, daro mono bâ.

<sup>8</sup> Tawamhã maparane ãma hã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré amnhihârâ, tinhimnhihârzém na. Simnhihârâ wi, ma tô marì hã êtê 'rãihã ne hã âi ba waptârâ, unhama ro'o ré. Waptã'ã wamhã, â poré mono bâ ma tô â wãiwa prã na âwapru. <sup>9</sup> Tepe nori hã â 'rowi 're ìhâimana za'ra mono hã ma tô duré si'utôri, ahã prã na, ìsa'ratazé wãiwa prã na. Ma tô duré uba're hã ahã prã na si'utôri, â nhisi baba 're ìsisa'rei mono hã. ìsa'ratazé wãiwa prã na ma si'utôri.

<sup>10</sup> Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã si'ubdatô ãma hã ma tô duré tinhimnhihârzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô wasi ìsa'ëne hã waptârâ, hãiwa hawimhã. 'Rãsitô ro'o ne, te ro'o'a'a. Waptã'ã wamhã, nima niwĩmhã panho'ômo nori nhisiwi, ma tô waptârâ. ìsa'ratazé wãiwa prã na panho'ômo nhisiwi, ma waptârâ, ub're nhisiwib zama. <sup>11</sup> Tawamhã pa nho'ômo nori nhisiwi ìwaptã'ãzéb ãma hã ma tô dawì ti'ázé pire. Tawamhã da te àhuri wamhã, ma tô da'ahã na dasi'utôri, ázé pire uptabi wa. Wasi ìsa'ëtê nhisi hã ázé'wa na ìsisi hã.

<sup>12</sup>Tawamhã hãwiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô bâdâ hã ãtômo wãwiwa prã na titobra. A'amo zama ma duré ãtômo wãwiwa prã na titobra. Wasi norĩ zama, ma duré ãtômo wãwiwa prã na tobra. Taha wa, te te rob'uiwẽ prã za'ra di wasi hã, duré bâdâ hã, duré a'amo hã.

<sup>13</sup>Taha pari, wa tô duré 'madâ, si'u hã. Hãimo uptabi te 're wara. Wara sina, te mreme 'rãihã na dama rob'mahã, ãne:

— Ni'ãpé, ni'ãpé, ni'ãpé. Ti'ai ãma uburé pese 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima ropipa uptabi za'ra wa'aba di za. Hãwiwa ãma romhuri'wa norĩ si'ubdatõ ãsimnhihãsi õ, tinhimnhihârâzém na oto simnhihãsi wamhã, ãsimnhihãsi sidãpãsi te za ropipa uptabi hã asõ tiwairébé 'wa. — ãne te si'u hã dama rob'mahã.

ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ã'azabui mono hã, duré te ã'awapari mono hã.

## 9

<sup>1</sup>Taha pari, ma tô ãmrotõ ãma hã amnhihârâ duré, hãwiwa ãma romhuri'wa hã, tinhimnhihârâzém na. Simnhihârâ wi, wa tô sabu wasi hã, hãwiwa hawi ti'ai u ãwaptã hã. 'Ridawazé hã ma tô wasi ma sãmri ni, ab're 'rehã 'ridawazé hã. (Ab're 'rehã hã, wa'uburé norĩ 're ãhãimana za'ra mono zé). <sup>2</sup>Tawamhã wasi hã ma tô ab're 'rehã hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, ma tô ãsízé hã watobro, ab're 'rehã hawi. ãsízé hã unhamã ro'o za'ëté nhizédé ne hã. Tawamhã, watobro wamhã, ma tô bâdâ hã tãmo zuwa. Ma tô duré hãwiwa'utõ, ab're 'rehã nhizé hã. Taha wa, ma tô daro mono bâ tirobra. <sup>3</sup>Tawamhã ãsízédé hawimhã ma tô 'ridi hã wairé, ti'ai u. Tawamhã ta norĩ ma, ma tô pisutu za'ra ni, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ãsé uptabi ne, te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimi'manharĩ waihu'u pese zém na. <sup>4</sup>ãne te ni'wa hã tãma nharĩ za'ra:

— Dui ma, 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za, wesuirã ma zama, wede ma zama. — ãne te ãma uwati za'ra. Te duré tãma da'ru za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ'õ, uihã ui'ére ãna 're ãnomro mono norĩ ma si, te za 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. <sup>5</sup>Tane nherẽ, 're ãanhimroi wa'aba mono õ di za. A'amo ãmrotõ na si te za dama 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ãsé pire ne, te za dama 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, da te 're robzépata za'ëté uptabi za'ra mono da. — ãne te tãma dahãiba 'ru za'ra. <sup>6</sup>Tawamhã a'amo ãmrotõ na da te 're robzépata za'ëté za'ra mono wa, te za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra, dasi'uihã na 'rãwi 're dasisimroi mono da. 'Re dasisimroi mono da nherẽ, 're dasisimroi waihu'u mono õ di za. Te za da te 're robzépata hã za'ra, a'ã.

<sup>7</sup>Tawamhã 'ridi hã te asõré, awaru hã dasi'wapé da, da te 're ãpese za'ra mono ne. ãtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ne ré, te asõré. Duré da'ubu ne ã'ubu mono, awaru hã. <sup>8</sup>Duré ãséré mono hã aiwa pi'õ zéré ne. Duré ã'wa mono hã, aiwa hu'u zérépa 'wa ne, ã'wa hã. <sup>9</sup>Tawamhã ãsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sõ'utu ubu ré aimasa. Duré ãsaripi ruru hã ruru'u za'ëté uptabi di. Aiwa awaru na wedewarare tete 'manharĩ ruru'u ne hã, dasi'wapé zõ ãma 're ãdasisa'rei mono ruru'u ne, ãsaripi ruru hã. <sup>10</sup>Duré ãna're 'wamhi mono hã apa'apa 'wa nhi'oto na're 'wamhi ne. Taha nhipsari ne, sé pire di, ãsimiwa'rézé hã. Tawamhã tina're 'wamhi na te za tô te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. A'amo ãmrotõ na te za te te 're dahãzub u'ãsi. <sup>11</sup>Duré ãsib'apito za'ra hã te 're hãimana, ab're 'rehã

'madâ'â'wa hã. Zudezu norĩ nhiminhisizém na hã, Abado na ĩsiminhisizé hã. Duré deredu norĩ nhiminhisizém na hã Apori'ã na ĩsiminhisizé hã. ĩsisi hã da'uprosi'wa, te wasu'u.

<sup>12</sup> Tawamhã ropipa hã ĩmorĩ'rata na ĩwatobro hã ma tô ai'utõ. Tane nherẽ, te za duré ropipa hã maparane dazô pu.

<sup>13</sup> Tawamhã hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ĩmropâ ãma hã ma tô duré tinhimnihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Oru 'manharĩ na wedeza ne na 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ĩsadaze, da te tâma 're ĩzata za'ra mono zé 'rã'wa mono hawi, ĩmreme hã. <sup>14</sup> Hãiwa ãma romhuri'wai ma, ĩmropâ ãma ĩsimnhihârâ ma, te te ĩnharĩ hã wa tô wapa. ãne ĩmreme hã:

— Ma'ãpé, wa'uburé maparane si'uiwa na ĩpawasisi ré norĩ ma, ĩpawasisizé hã wasihu za'ra na, Eprati na pa nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma. — ãne ĩmreme hã.

<sup>15</sup> Tawamhã ma tô oto tâma wasihu za'ra. Duréhã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ãma ropisutu sirõmo za'ra, niwapsi bâdã te te ĩpisutuzé hã, ĩwa waptã'ã wapsi, te te da'uprosi mono da. Tô ã bâtã na ĩwa waptã'ã wa, ma tô ĩpawasisizé hã tâma wasihu za'ra. Tawamhã daro mono bâ da'ahã uptabi prã na te za wa'uburé norĩ hã te te da'uprosi, daza'ratazé wãiwa prã na. <sup>16</sup> Tawamhã wa tô wapa, daza'ratazé 'mahârã hã, dasi'wapé zô awaru na ĩdasisa'rei mono norĩ za'ratazé hã. ãne daza'ratazé 'mahârã hã, te ĩwapari hã, 200 mirõisi na. Da'ahã uptabi di. <sup>17</sup> Tawamhã awaru, wa tô sabu za'ra, dasi'wapé zô ãma 're ĩdasisa'rei mono zé hã. Danhotõ 'rowi, da te 're ĩrosawērẽ za'ra mono ne, wa tô ĩnhotõ 'rowim ne sabu za'ra, ĩsisiwi ĩsi'ubumroi mono norĩ zama. Ta norĩ hã ĩsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sõ'utu ubu ré ĩsisi asimro. ĩsõ'utu ubu mono hã unhama ro'o pré ne na, ĩwamnarĩ mono hã. Duré sõté uzé ne na ĩsõ'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré 'rēnhiprẽ nho'utu uzé ne na, ĩsõ'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré awaru 'rãi mono hã, aiwa hu'u zérépa 'rã ne. ĩsada'i'ré hawi mono hã te unhama ro'o mono ne hã nasi wairé, duré ĩsizedé hã, êtẽ ro'o nhizedé uzé pire zama. Duré ĩsizedé uzé pire hã te duré nasi wairé, dapãrizé hã. <sup>18</sup> Tawamhã ã hã, unhama ro'o ne hã duré ĩsizedé hã duré êtẽ ro'o nhizedé uzé pire hã ma tô te te da'uprosi, awaru zadai'ré hawi, ĩwairébé mono hã. Daro mono bâ da'ahã uptabi prã na ma tô te te da'uprosi, daza'ratazé wãiwa prã na. <sup>19</sup> ãne ma tô tizadai'ré ro'o nhipãrĩ na te te da'uprosi, tizamo na zama. ĩsamo mono hã wahi ne ĩsamo hã. Tô wahi 'rã ne na ĩsamo 'rãsutu mono hã. Taha na ma tô te te dahãzu.

<sup>20</sup> Tawamhã dahãiba ré ĩdasi'atarēme mono hã ĩdadã'ã mono õ hã, 'rãwi dasi'uihã na 're dasisãmri za'ra mono õ di. Zahadu te wa'uburé norĩ ãma si 're dawata za'ra. Te duré zahadu ropoto hãiba 'manharĩ ãma si 're dawata za'ra, danhib'manharĩ nhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ãma, êtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ ãma, duré êtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ ãma, duré ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ ãma, duré êtẽ 'manharĩ ãma, duré wede 'manharĩ ãma. Zahadu da te rēme mono õ di. Ropoto hãiba 'manharĩ hã te te rob'madã'ã õ nherẽ, duré simipari õ nherẽ, duré morĩ õ nherẽ, te zahadu ãma 're dawata za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono upana. <sup>21</sup> Duré zahadu dasipãrĩ hã da te sahãri mono õ di. Duré simi'ã, da te sahãri mono õ di. Duré pi'õ na danhimisaihuri hã da te sahãri mono õ di, duré aibã na zama. Duré dasiwi romnhimi'uri hã da te sahãri mono õ

di. Zahadu dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ di. Õne u'âsi te marĩ ĩwasété na si 're dahâimana za'ra.

Âne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã.

## 10

*Hãiuwa âma romhuri'wa hã ĩbaihã nhinha ĩsryre te te 're ĩ'rã'ârizé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré sabu, hãiuwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã ĩsimiwada'uri pire hã. Hãiuwa hawi ma we si'ra, hãiuwa'a na ubu ré. Tãiwai pore te duré ĩ'rã nhisiwimhã za. Duré ĩ'ubu hã aiwa båtã ro'o ne. Duré unhama ro'o pa ne, ĩza hã. <sup>2</sup> Tawamhã ĩbaihã nhinha ĩsryre te sõi haré 're ti'ã, tinhib'rata. Tawamhã â poré nhisiwi ma tô tipara nhimire niwĩmhã tipara hã tisã. Ti'a nhisiwi ma tô duré tipara nhimi'e niwĩmhã tipara hã tisã. <sup>3</sup> Tawamhã mreme 'rãihã na te hã. Hu'u zérépa wairõ 'rãihã ne, ĩhãrã hã. Hãrã wamhã, awa'awi ma tô tãiwapsa hã tiwapsa'a za'ra, wapsa'a 'rãihã na. <sup>7</sup> na ĩwapsa'a za'ra hã. <sup>4</sup> Wapsa'a za'ra wamhã, damreme ne hã wa tô wapa. Taha wa, wa tô ĩmreme za'ra hã te ĩwari na aré rob'ui'ére. Tane nherẽ, te ni'wa hã hãiuwa hawimhã ĩma tinha, te rob'ui'ére tã da. Âne te ĩma tinha:

— Tô'ã. Rob'ui'ére tã. Asima si waihu'u, tãiwapsa'a norĩ mreme hã. — Âne te âma ĩpa'uwati.

<sup>5</sup> Tawamhã hãiuwa âma romhuri'wa hã â nhisiwi ĩsa hã ti'a nhisiwib zama ĩsa hã te ĩ'madã hã ta hã ma tô hãiuwa nho'õmo tinhib'rada hã wẽ, tinhimire niwĩ hã. <sup>6-7</sup> Tawamhã simiwẽ sina, ma tô waihu'u:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te ĩrob'manharĩzéb da hã sô rowaptã'ã õ di za oto. <sup>7</sup> âma hãiuwa âma romhuri'wa hã tinhimnhihãrãzém na simnhihãrã wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã âma uwaimra, duréhã te te da'ãma sima ĩropisutuzé hã dama ĩwaihu'u'õ hã. Duréhã tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, te te ĩropisutuzém na te za oto dama rob'manha. Âne, wa tô sena na awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, ĩsimiropisutuzém na zama. — Âne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para waihu'u, hãiuwa âma romhuri'wa hã, hãiuwa nho'õmo tinhib'rada te te ĩwẽ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta hã hãiuwa 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré â poré 'manharĩ'wa, duré uburé ĩwa 're ĩdahâimana za'ra mono poto 'wa.

<sup>8</sup> Tawamhã hãiuwa hawi we te te ĩma ĩnharĩ 'rata mreme hã wa tô duré wapa. Âne te duré ĩma tinha:

— Ma'ãpé, sô aimorĩ, ĩbaihã nhinha ĩsryre zõ, âri da, hãiuwa âma romhuri'wa, sõ'a haré tinhib'rata te te 're ĩ'rã'âri zõ. Õ hã hãiuwa âma romhuri'wa, â nhisiwi ĩsa hã, ti'a nhisiwib zama. — Âne te sô ĩzatõ.

<sup>9</sup> Tawamhã wa tô ĩtème sô mo. Sõ ĩwisi wamhã, wa tô tiwi waptẽ, ĩbaihã nhinha ĩsryre hã. Te tiwi waptẽrẽ wamhã, te ĩma ti'ru, âne:

— Ma'ãpé âri, 'rêne da. 'Rêne wamhã, ropĩni ne hã ĩsei uptabi za, asadai'rẽ 'remhã. Tane nherẽ, oto sõmri wamhã, adi'i 'remhã te za anomozé. — Âne ma tô ĩma waihu'u.

<sup>10</sup> Tawamhã wa tô oto ti'ã, ĩsib'rata hawi ĩbaihã nhinha ĩsryre hã. Te âri wamhã, wa tô ti'rẽ. Te 'rêne wamhã, ropĩni ne hã sei uptabi di, ĩzadai'rẽ 'remhã. Tane nherẽ, te sõmri wamhã oto, ĩdi'i 're, ma oto ĩnomozé.

<sup>11</sup> Tawamhã ni'wa hã te ĩma tinha:

— Te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dapoto mono bã za dama 're ĩromhâimana za'ra mono zém na hã, damreme sipo'o mono bã. Daro mono bã dama ĩpire za'ra norĩ ma, za

're ĩromhâimana mono zém na zama te za duré dama 're ĩsadawa wasu'u mo. — Āne ma tō ĩma waihu'u.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'ab'madâ'â mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

## 11

*'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã ma tō ĩma sômri ni, wedehu waré ne hã marĩ pibuzé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ĩzatō:

— Mo oto aimorĩ ti'ai âma ĩnhorōwa u, wedehu waré ne na, 'ri hã pibui mono da, duré ĩma danhoprubzé nomrizé hã pibui mono da, wedeza ne hã, danhimizama da te ĩma 're ĩzata za'ra mono zé hã. Ma'âpé duré ĩnhorōwa âma, ĩ'âma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã sa'rata za'ra na. <sup>2</sup> Tane nherẽ, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri nho'remhã pibui mono õ di za. Ta hã wa tō pisutu, ĩnhib'a'uwẽ'õ norĩ si te te âma 're ubumroi mono da. Ta norĩ hã niwapsi te za Zeruzarẽ âma hã 'ri nho'u ĩwẽ uptabi âma hã da'âma ai'uté za'ra. Taha wa, te za te te sina dawasi za'ra. <sup>42</sup> na a'amo ĩhâimana u te za te te da'âma rowamnari za'ra, 1,260 na bâdâ za da'âma ĩsi'utõrízéb u. <sup>3</sup> Taha ré, wa za ĩzadawa wasu'u'wa norĩ hã satõrĩ zahuré, tō 1,260 na bâdâ ĩsi'utõrízéb u simi'ẽ na te te ĩzadawa wasu'u zahuré mono da. Tawamhã pone'ërebâ zéré 'manharĩ na uza wasété ré, te za tineb zahuré, pê'ëzẽ uptabi zahuré wa, da te dasiwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono wa. — Āne ma tō ĩma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

<sup>4</sup> Ā norĩ hã azeitona wede ne, te duré 're hâimana zahuré, ĩ'rãi wa'ui wabre hã ĩro'o pese ne, simi'ẽ na te te dama 're sadawa wasu'u zahuré mono wa. Rob'uiwézém ne, te duré 're hâimana zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rob'uiwẽ zahuré mono wa. Uburé Danhib'apito nho'a te 're sima'wara zahuré. <sup>5</sup> Tawamhã ni'wa hã te te tãma rob'manharĩ wasété zahuré da nherẽ, te za tizadai'ré hawi unhama ro'o na wĩrĩ zahuré. Āne na te za si'utõrĩ ĩsitob'ru norĩ hã, te te tãma rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherẽ. <sup>6</sup> Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩsimipawapto waihu'u pese zém na te za hãiwa pese zahuré, tã ta'a tō da, te te dama sadawa wasu'u zahuré mono sina. Duré te te waihu'u pese zahuré di, te te âwapru zahuré da hã, duré te te sima ĩwẽ zahuré zéb zarina, ti'ai ma, te te nasi ĩrob'manharĩ wasété zahuré da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te za âne te te dama arob'manharĩ zahuré.

<sup>7</sup> Tawamhã te te sadawa wasu'u zahuré mono pari, te za ropoto siwamnari hã ab're 'rehã hawi ĩwatobro hã sô tisusi zahuré, te te 'wapé zahuré da. Tawamhã ropoto siwamnari hã aĩbã norĩ ma, siptete zahuré wa, te za pãrĩ zahuré. <sup>8</sup> Tawamhã 'ri nhi'rĩti 're za'ëtẽ âma, te za taré ĩhãiba hã hã tiza'wari zahuré, 'ri nho'õmo za'ëtẽ âma, wede nnonhi'rãmi na ĩsib'apito za'ra, da te dasiwi ĩwĩrízém nho'õmo âma, dama ĩsa'rese za'ëtẽ âma. Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi âma, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono ne, ã 'ri nho'u hã. Duré Ezitu na romnhisi âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono ne hã, ã 'ri nho'u hã. Āne 'ri nho'õmo zahuré na âma ĩsimiré'ézé hã, Zeruzarẽ hã. <sup>9</sup> Tawamhã da'ahã uptabi na te za ĩtẽme ubumro zahuré ni, ĩhãiba hã hã da te dasiwi 'madâ'â zahuré da, 'ri nhi'rĩti sa'wari ré. Si'ubdatō bâdâ ĩne wãiwab u, te za dapoto mono bâ dasiwi 'madâ'â zahuré ni, damreme sipo'o mono bâ, 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Te za duré âma tasi'uwati za'ra ni, da te dasiwi za tō da. <sup>10</sup> Tawamhã ti'ai âma daro mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma hã rowẽ za'ra di za,

Īsadawa wasu'u'wa norī hā dâ'â zahuré wa. Taha wa, te za 're dato za'ra. Te za duré danhibzari na tasisawi za'ra ni. Īsadawa wasu'u'wa norī hā dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te te dama 're ropipa zahuré mono ré, dâ'â zahuré wa, te za 're dato za'ra. <sup>11</sup>Tawamhā si'ubdatō bādâ, āma ĩneb zahuré zé wāiwa pari, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩpē'ēzani hā apâ tāma sōmri zahuré, hāiba ré 're neb zahuré da apâ. Taha pari, te za oto hāiwi aima'wara zahuré. Sima'wara zahuré wamhā, te za tāma tapahi uptabi za'ra ni, da te ĩ'madâ'â za'ra norī hā. <sup>12</sup>Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā te za wapari zahuré, hāiwa hawi ni'wai mreme hā. Mreme 'rāihā na te za sō tihārā zahuré:

— We ane wa'aba, hāimo. — Āne te za ni'wa hā sō tihārā zahuré.

Tawamhā ĩ'ruiwapari'wa norī hā te te 'madâ'â za'ra mono ré, te za hāiwa'a na tizasi zahuré, hāiwa u. <sup>13</sup>Tawamhā zasi zahuré wi, awa'awi te za sa'ētē uptabi ti'a sāsā hā watobro. Watobro wamhā, 'ri hā nima norī hā te za sina, Zeruzarē āma, 'ri nho'ōmo 'remhā 're ĩsimasa mono hā. 10 na 'ri 'mai hāimana wamhā, te za misi si dawi rere'e. Te za duré 7 miu na tadâ'â za'ra ni, ti'a sāsā'ā na hā. Tawamhā dadâ'â āna ĩdasi'atarēme mono hā te za tapahi uptabi za'ra ni. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma te za tawata za'ra ni, hāiwa āma 're ĩsāmra mono āma, simi'manharī waihu'u pese uptabi wa.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'awapari mono hā, duré te ĩ'azabui mono hā.

<sup>14</sup>Tawamhā ropipa hā maparane ĩpu hā tâibâ oto. Tane nherē, zahadu si'ubdatō āma zô, te rowaptâ. Romhuture di oto, duré ropipa ĩwatobro da hā. Ma'āpē āne waihu'u pese za'ra wa'aba.

*7 āma hāiwa āma romhuri'wa hā tinhimnihârâzém na ĩsimnihârâzé wasu'u*

<sup>15</sup>Tawamhā 7 āma hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō tinhimnihârâzém na amnihârâ. Simnihârâ wi, hāiwa āma damreme 'rāihā hā wa tō wapa. Āne te nharī za'ra:

— Satanasihi nhimi'madâ, 're danomro mono da, ma tō da te dasima 're wē za'ra aré, daro mono bâ. Tane nherē, ropâ te za oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimi'madâ'â si 're danomro, Wanhib'apito nhimi'madâ hā. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu nhimi'madâ'â zama te za 're dahāimana za'ra oto. Wanhib'apito hā te za tō te te 're da'ab'madâ'â u'āsi oto, ōne u'āsi. — Āne wa tō wapa, hāiwa āma damreme 'rāihā hā.

<sup>16</sup>Tawamhā 24 na dama ĩpire za'ra norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a tisimasizém na ĩsi'ubumro norī hā ma tō hi'rātītō tāma ana, āma wata za'ra da. <sup>17</sup>Āne te āma tiwata za'ra:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, a hā danhipai u asiptete uptabi dī. Duréihā marī ō ré hā, te 're aihāimana u'āsi mo. Ai'utōrī waihu'u ō di. Ōne u'āsi te 're aihāimana mo. A hā aiwaihu'u pese zé hā, duré danhipai u asiptetezē hā ma tō oto dama ĩhāi'ré, da te oto 're 'madâ'â za'ra mono da. Taha zarina ma tō oto danhipai u da'madâ'â pire na āma ĩsāna'ra, āhāna hā. Taha wa, wa ai'āma wawata za'ra ni.

<sup>18</sup>Ai'āma 're ĩdawata za'ra mono ō norī hā ma tō asada tizahi pese za'ra.

Taha wa, ma tō oto ĩwa waptārā, asiwi ĩda'awē'ō pese zéb zarina, dama ĩrob'manharī wasété zéb da hā.

Ma tō duré ĩwa waptārā, dahāimanazéb zarina dama ĩ'arowairébézéb da hā, uburé adâ'â norī ma hā, asimiroti hā te te 're ĩwapari za'ra mono ō norī hā uburé 're ahā za'ra mono da, duré uburé asimiroti wapari pese 'wa norī ma, tāma 're ab'manharī wē mono da.

Ma tô ĩwa waptārā, asadawa wasu'u'wa norĩ ma, marĩ ĩwē hā 're anhomri mono da, te te aima 're ĩromhuri pese za'ra mono zé wa'rāmi. Uburé pese asib'a'uwē norĩ ma, marĩ ĩwē hā 're anhomri mono da, ma tô ĩwa waptārā, ai'āma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma, dama ĩpire norĩ ma, dama ĩwapu norĩ ma zama.

Ma tô duré ĩwa waptārā, ti'ai āma da te 're ĩrowasété za'ra mono norĩ hā uprosi da.”

Āne 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hā ma tô āma po're pu'u za'ra.

<sup>19</sup> Tawamhā hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma hā, ma tô ni'wa hā 'ridawa hā 'ridawa. Te te 'ridawa wamhā, te oto wedehā're hā sō'awi 'ri para za. Wedehā're 're, te étēpo ĩ'ui'ééré ré hā da'wa, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tinhib'a'uwē ma ĩropisutuzéb ui'ééré ré hā. Tawamhā ma tô tãiwapsa hā watobro, tãirārā'ā zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hā ma tô duré sāsā'ā. Tāzā hā ma duré asa'wa, ĩpire hā.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hā, duré te ĩ'awapari mono hā.

## 12

### *Pi'ōi wasu'u, Satanasihi wasu'u me*

<sup>1</sup> Tawamhā wa tô duré 'madā. Te 'madā'ā wamhā, marĩ hā ma tô hāiwa nho're na sihāi'ré, dama ĩsa'rese'ō hā, āma 're ĩdatob'uzu za'ra mono hā. Ta hā dama ĩwaihu'u'ō hā wa tô 'madā, pi'ō ĩsa hā. Bātā ro'o ne na ĩ'uza hā. ĩpara 'rowimhā a'amo te za. Duré 'rāzaza ré te za. ĩ'rāzaza na hā wasi te aimasa, 12 na. <sup>2</sup> ĩ'ra te duré āma sépu, pi'ōi āma. Āma sépu'u wa, te hāzé te, 're sadari.

<sup>3</sup> Tawamhā ma duré marĩ hā sihāi'ré, hāiwa nho're na, marĩ ĩsa'rese'ō hā. Ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarĩ hāiba za'ēne hā te za. ĩhāiba hā ĩhāiba pré. Duré 7 na ĩ'rā hā. 10 na duré ĩ'u hā. Powawē ōmo ne, ĩ'ōmo za'ra hā. Duré 7 na ĩ'rā za'ra 'rāzaza hā, danhib'apito 'rāzaza ne hā. ĩ'rāzaza si'ubuzi na ĩ'rāzaza za'ra hā. <sup>4</sup> Tawamhā tizamo na ma tô wasi hā waibu, hāiwa āma 're ĩsimasa mono hā. Ahā uptabi prā na ma tô waibu, ĩsa'ratazé wāiwa prā na. Tawamhā te te waibui wamhā, ti'ai u ma tô sa'ētē sāmra.

Tawamhā pi'ō nho're te za, ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarĩ hā. Pi'ō te sapa ĩ'ra zō, waptā'ā wi te te 're'ne da. <sup>5</sup> Tawamhā ma tô tāma waptārā aibā na, simiwada'uri nhiptete na za daro mono bā te te 're ĩda'awada'uri mono da hā. Tawamhā ma tô tiwi āri ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono u, danhib'apito simasisizém na 're ĩsāmra mono u, ĩsiré danhib'apito na 're hāimana mono da. <sup>6</sup> Tawamhā ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarĩ wi, te pi'ō wara, a'ubuni u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩropese sirōmo zéb u, te te tāma ĩpisutuzéb u. Tame hāimana mono ré, te za 1,260 na bādā ĩhāimana u te te 'madā'ā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

<sup>7</sup> Tawamhā dasi'wapé, hāiwa nho're āma ma tô watobro. Hāiwa āma romhuri'wa hā Midé na ĩsisi hā, duré hāiwa āma ĩsiré tāma ĩromhuri'wa norĩ hā, te ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarĩ hāiba za'ēne hā siwi 'wapé. Tawamhā ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarĩ hā ma tô sina ana, hāiwa āma tāma ĩromhuri'wa norĩ me. <sup>8</sup> Tane nherē, ma tô Midé norĩ hā āma ai'uté za'ra. Taha wa, hāiwa āma 're hāimana waihu'u za'ra mono ō di za oto. <sup>9</sup> Tawamhā ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarĩ hā ma tô siwi time ti'ai u, apā morĩ tō da. Ta hā Satanasi, wanhitob'ru. Ta hā duréihā wahi na ĩsihāiba. Uburé tizadawa nhipse na te te 're ĩda'a'rāmi mono, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para newa, ti'ai āma daro mono bā.



Tawamhã wa'uburé norĩ zama ãsib'a'uwẽ zama ma tô ãsiré siwi sãmra ti'ai u, apã si'aba'ré tô da.

Ãne wa tô te ab'madã'ã, ãnhotõ 'rowim ne.

<sup>10</sup> Tawamhã wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Mreme 'rãihã na te tinha:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô oto wa'anho'reptuzém na wama ãma uwaimra, wanhitob'rui wi. Danhib'apito na siptete na te te 're ãda'ab'madã'ã mono zé hã ma tô duré dama hãiré oto. Duré Danho'reptui'wa da, te te ãpisudu hã te duré ãsiré te te 're da'ab'madã'ã oto, waihu'u pese na. Wasiré ãsazei'wai ãma, awẽ sidãpãsi simizazãri ãna ãwasédé hã te te ãma 're ã'aza'ra mono hã ma tô oto 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sihawi time hãiwa hawi, ti'ai u, Wa'uburé hã. <sup>11</sup> Pone'ërebã hã dazada ãdã'ãzéb zarina, ma tô wasiré ãsazei'wa norĩ hã ãma ai'uté za'ra, Satanasihĩ ãma. ãwasu'uwẽ hã sena na te te dama 're ãsadowa wasu'u za'ra mono zém na zama, ma tô ãma ai'uté za'ra. Duré da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, dawĩ 're sihãiba zawi za'ra mono õ di, 're dã'ã tô za'ra mono da. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi sipizari ãna, ma tô duré Satanasihĩ ãma ai'uté za'ra. <sup>12</sup> Taha wa, ma'apé 're ato za'ra wa'aba mono, hãiwa ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Tane nheré, ti'ai ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, ã poré na 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. E marĩ wa. Wa'uburé hã sahi uptabi na atême morĩ aba na dã'ãsina, ti'ai u. Ti'ai ãma te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, za 're ãhãimana hutu mono zém na te te sina waihu'u wa, ma tô tizahi pese. Taha wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Ãne te ni'wa hã tinha, mreme 'rãihã na.

<sup>13</sup> Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'ëne hã hãiwa hawi da te ãne na siwaihu'u wamhã, ma tô pi'õ zarina 're mo, aibã na ã'ra tãma ãwaptã'ã zarina. <sup>14</sup> Tane nheré, ma tô si'õmo wawẽ paihi hã ãsaripi ré hã pi'õĩ ma za ni, a'ubuni u 're ãsãmra mono zéb u, ãma wara da, tô õme, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãropese sirõmo zéb u. Tame te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're 'madã'ã, si'ubdatõ wahum nhipai u wãiwa, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ wi. <sup>15</sup> Tawamhã ho'orã ne hã ma tô ã hã tizadai'ré hawi sa'wa pi'õ zarina, ã pré da, ã te te 'mapraba da. <sup>16</sup> Tane nheré, ti'a hã ma tô pi'õĩ ãma aime. Ti'a hã ma tô si'ridawa, ã zõ, ã hã ãwa a'a da. Tawamhã ma tô ã hã ãwa ti'a'a tô, ho'orã hãiba ne tizadai'ré hawi pi'õ zarina te te ãsa'wari hã. <sup>17</sup> Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô pi'õ da tizahi pese, tiwi simani wa. Taha wa, ma tô ãsihudu norĩ zõ mo, te te 'wapé za'ra da. E 'wam norĩ hã te wasu'u, ãsihudu norĩ hã. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ãwapari pese za'ra mono, duré tô sena na Zezusihĩ zazei'wa na 're ãsiwasu'u za'ra mono, te wasu'u. Ta norĩ zõ te mo, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã te te 'wapé za'ra da. <sup>18</sup> Tawamhã te oto ta hã ã poré zaihã na za, supara'ré wa.

Ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ã'azabui mono hã, duré te ã'awapari mono hã, za ãromhãimana mono zém na hã.

## 13

*Ropoto siwamnarĩ pipa zahuré wasu'u, ã 'rowimhã, duré ti'ai 'rowimhã*

<sup>1</sup> Tawamhã wa hã wa tô duré sabu, ã 'rowi ropoto siwamnarĩ hã ã hawi watobro ré. ãhãiba misi nheré, 7 na ã'rã hã. Duré 10 na powawẽ õmo ne, ã'õmo mono hã. ã'õmo na hã danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne ré, te õmo

'rāzaza ré aimasa, 10 na. Duré ĩ'rāi mono na rob'ui'éré za'ra ré hã aiwa 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wamri na ĩsiwaptērē ui'éré wasédé hã. <sup>2</sup> Duré ĩhâiba hã, hu'u hâiba ne. ĩpara hã robzahi para ne hã ursu para ne. Duré ĩsadaí'ré hã, aiwa hu'u zérépa zadai'ré ne, ĩsadaí'ré hã. Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã, Satanasi hã ma tô tinhiptetezé hã tãma tisõ, ĩsadaí'para siré te te da'ãma 're romhuri wasété zahuré mono da, ĩsimiromhuri waihu'u pese zém na. <sup>3</sup> Tawamhã misi ĩ'rāi ãma hã ĩ'u'a ré hã da te wĩrĩ wa, ĩ'wa're ne hã. Tane nherē, ĩ'wa're hã ma tô tãma ato. Taha wa, daro mono bâ uburé 're ĩdahâimana za'ra mono hã ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Ma duré ãma sasõmri za'ra ni, ĩsimiwada'uri na. <sup>4</sup> Ma tô duré ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ ãma tawata za'ra ni aihĩni, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, tinhimi'manharĩ waihu'u pese zé hã te te tãma sõmri wa. Tane ma tô duré â hawi ropoto siwamnarĩ ãma tawata za'ra ni. ãne te ãma tawata za'ra ni:

— E 'wa hã ĩsine hâimana waihu'u pese bâ. E 'wa hã ĩsiptete wabzu'wa pâ. — ãne te ãma tawata za'ra ni, daro mono bâ da'ahã na.

<sup>5</sup> Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ei wasété, 'rãwi waihu'u pese na sina wata dâ'âsina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sadawa uwati õ di. Ma tô duré tãma waprozi, dama pire na te te da'awada'uri wasété mono da a'â, 42 na a'amo ĩsisõré mono u. <sup>6</sup> Taha ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ei wasété tô, ĩsisi na zama. 'Re ĩsãmra mono zém na ma tô duré timreme wasété, duré hãiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma zama. <sup>7</sup> Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duré tãma waprozi, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, ĩsib'a'uwē te te 'wapé za'ra da, te te ãma ai'uté za'ra da, ĩsib'a'uwē norĩ ãma. Ma tô duré tãma waprozi, simiwada'uri wasété nhiptete sina te te 're da'awada'uri mono da, dapoto mono bâ, duré damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã. <sup>8</sup> Tawamhã ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ãma 're dawata za'ra, da'ahã uptabi na. Tane nherē, ni'wam norĩ hã ãma 're wata za'ra mono õ di za, ĩbaihã na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi 're ĩsimi'wara mono norĩ hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ropoto mono õ ré, danhisi na te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra hã ã ĩbaihã hã, Pone'ërebã, da te dasiwi ĩwĩrĩ te hã.

ãne za ĩromhâimana mono zém na ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

<sup>9</sup> Ma'ãpé, aipo're 'repu'u ré za'ra wa'aba wamhã, wapari pese za'ra wa'aba. <sup>10</sup> Ni'wa hã ĩsazei'wai wamhã, dazazéb 're da te 're sème mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're sawi za'ra mono õ wamhã, te za tô da te 're sé. Duré sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're sawi za'ra mono õ wamhã, te za tô da te 're simro. ãne da nherē, te za sipizari ãna ãma 're nomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma.

<sup>11</sup> Tawamhã wa tô duré sabu ropoto pipa hã, ti'ai hawi ĩwatobro hã. Maparane ĩ'u hã, pone'ërebã 'rare õmo ne hã. Tane nherē, ĩmreme hã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ mreme ne, ĩmreme hã. <sup>12</sup> Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhuri, ti'ai hawi ĩwatobro hã. ĩsadaí'para te te 're da'awada'uri pese, ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're dawata za'ra mono da, ĩ'rāi ãma ĩ'u'azé tãma ĩsitob ãma. <sup>13</sup> Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te 're aromhõsi, marĩ ĩwaihu'u'õ na, dama ĩsa'rese'õ na. Hãiwa hawi unhamo ro ĩwaptã'ã na ma tô datõmo nho'a romhõsi.

14 *Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tāma waproši, ā hawi ropoto siwamnarī nho'a te te 're romhōsi mono da. Āne ma tō tinhimiromhōsi na dama 're sadawa nhipese, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para newa, ti'ai āma daro mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono norī ma hā. Ma tō duré dama ti'ru, romhāiba, da te dasiwi 'manharī da, ā hawi ropoto siwamnarī hāiba na, sib'ézé 'wapa na da te dasiwi wīri nherē, apā ĩhāiwa'utu hāiba na.* 15 *Tawamhā romhāiba hā da te dasiwi 'manharī parimhā, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ti'ai hawi ropoto pipa ma waproši, romhāiba ma, ĩpē'ēzani te te tāma sōmri da, mreme ré oto 're morī da, duré romhāiba āma 're ĩdawata za'ra mono ō norī hā te te 're anhimroi mono da, ti'ai hawi ropoto pipa hā.* 16 *Tawamhā ti'ai hawi ropoto pipa hā ma tō te te da'awada'uri, da te dasima waproši za'ra da, ni'wam norī hā ĩsib'rata nhimire niwī da te sib'rata ui'éré za'ra mono da, duré ni'wam norī hā ĩ'uihāi mono na da te uihā ui'éré za'ra mono da. Tawamhā ma tō da te a'ui'éré tō, daro mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono hā, dama ĩwapu mono bâ duré dama ĩpire mono bâ, duré danhibro pese mono bâ, duré danhibrob'ō mono bâ, duré dapawa'ābā āna dawada'uri zarina si da te dama 're ĩromhuri za'ra mono bâ, duré dawada'uri āna dasi'uihā na 're ĩdahāimana za'ra mono bâ. Da'upsātā mono bâ ma tō da te da'ui'éré za'ra.* 17 *Tawamhā danhib'rata ui'éré ō nherē, da'uihā ui'éré ō nherē, da te 're rob'uipra waihu'u za'ra mono ō di. Duré da te 're rowede waihu'u za'ra mono ō di. Ā hawi ropoto siwamnarī nhisi na da'uihā ui'éré hā, duré danhib'rata ui'éré hā, ĩsisi za'ratazé hā. Āne wa tō te awaihu'u, ĩnhotō 'rowim ne.*

18 *A norī wa'wa hā ai'maiwaihu'u pese aba wamhā, ma'āpé ĩsisi za'ratazéb ui'éré hā 'maiwaihu'u aba, ĩwasu'uzé hā. 666 na ĩsisi za'ratazé hā danhisi za'ratazém na ĩsisi hā te wasu'u.*

## 14

*'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩwasété hawi te te ĩwa'ābā za'ra norī nho're wasu'u*

1 *Tawamhā wa tō duré 'madā. Te 'madā'ā wamhā, Pone'ērebā hā wa tō sabu, da te dasiwi ĩwīri hā. Si'ā na étē 'rāihā nhisiwi te za. Duré 144 miu na dahāiba hā te ĩsiré aimasam ni, ĩsisi na ĩ'uihā ui'éré ré mono hā, duré ĩmama nhisi na zama ĩ'uihā ui'éré mono hā.* 2 *Tawamhā wa tō duré wapa, hāiwa hawi ni'wai mreme hā. Ā'a'a 'rāihā ruru'u ne, ĩmreme hā. Duré tāiwapsa'a za'ētē rārā'ā ruru'u ne, ĩmreme hā. Rowamreme'wa, tinhimirowamremezém na te te 're ĩrowamreme za'ra mono ne, ĩmreme hā.* 3 *Tawamhā 144 miu na ĩhāiba za'ra norī hā te danhib'apito simasisizém nho're asōré, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhāiba norī nho'reb zama, duré dama ĩpire za'ra norī nho'reb zama. Tinho're ĩtém na te tinho're za'ra, dama ĩsa'rese'ō na. Ā norī si 're ĩdanomro wasété mono zém hawi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩwa'ābā za'ra norī si te te waihu'u pese za'ra di, ĩsō're hā.* 4 *Ā norī hā ma tō 're si'madā'ā pese za'ra, 're siwasété tō za'ra mono da, pi'ō na 're ĩdanhimisaihuri za'ra mono ō ne. Duré pi'ō za'rese'ō'wa 're ĩhāimana za'ra mono ne, ma tō 're si'madā'ā pese za'ra. Pone'ērebā nhirā zarina si ma tō 're nomro. Ta norī si ma tō 're ĩdanomro wasété mono zém hawi wa'ābā za'ra. Ta norī hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma sisōmri na'rata za'ra, Pone'ērebāi ma zama.* 5 *Duré 're sadawa nhipese za'ra mono ō di. Duré ĩwasédé hā sena na da te āma 're sa'ra waihu'u mono ō di, ĩwē na si 're hāimana za'ra mono wa.*

*Si'ubdatō hāiwa āma romhuri'wa norī nhimirowasu'uzé wasu'u*

<sup>6</sup> Tawamhã wa tô duré 'madâ, hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã. Hâimo uptabi te 're wara. Ìwasu'uwê hã te dama 'mahâ, ìsi'utõrĩ'õ hã, dapoto mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ma, duré damreme sipo'o mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ma. <sup>7</sup> Æne te mreme 'râihã na te te dama 'mahârâ:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're wazé pese za'ra wa'aba mono. Duré wê uptabi wa, âma 're aiwata uptabi za'ra wa'aba mono. Ma tô ìwa waptârã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te da'âma ì'arowairébézéb u da hã, uburé pese. Taha wa, te za Ropoto'wai âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, hâiwa 'manharĩ'wai âma, duré ti'ai 'manharĩ'wai âma, duré â poré 'manharĩ'wai âma, duré ub're 'manharĩ'wai âma. — Æne te hâiwa âma romhuri'wa hã te te dama hâiba 'ru 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, âma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

<sup>8</sup> Tawamhã te duré ìsãna'remhã 're wara, hâiwa âma romhuri'wa hã ìhâiba amo hã. Æne te duré ta hã te te rob'mahârâ:

— Ma tô daré ai'utõ. 'Ri nho'õmo za'êne hã ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. Ma tô uprosi ni. Âsipãrĩ na si pi'õ hã 're ìsai mono hã te za tihâiba amo norĩ ma ti'ru, ìsiré te te âhuri wa, si'rã idi'iti pese za'ra da, ìsiré. Tane ma tô Babironiza âma 're ìdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te te 're dawada'uri za'ra daro mono bâ, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ìdanomro mono ne, ìsine 're danomro wasété mono da. Taha wa, ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. — Æne te hâiwa âma romhuri'wa ìsãna'remhã te te rob'mahârâ.

<sup>9-10</sup> Tawamhã si'ubdatõ âma hâiwa âma romhuri'wa hã te duré 're wara, hâimo uptabi, maparane nhana're ìwatobro hã. Æne te duré ta hã mreme 'râihã na te te rob'mahârâ:

— Ni'wa hã â hawi ropoto siwamnarĩ âma 're wata mono wamhã, duré ìhâiba 'manharĩ na romhâiba âma 're wata mono wamhã, duré ìsisi na uihã ui'ééré ré 're morĩ wamhã, duré sib'rata ui'ééré ré 're morĩ wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimihâzé ìpire uptabi hã te za te te 're sépata. Ni'wa hã âzé te za dama ti'ru, â na ìwazari'õ hã ìsé pire uptabi hã te te hã'rêne da. Te te hã'rêne wamhã, ti'uihã idi'iti na, te za sépata. Tane, ropoto siwamnarĩ âma 're ìwata za'ra mono norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimihâzé ìpipa uptabi hã te za te te 're sépata za'êté uptabi za'ra, tâma wê'õ pese za'ra wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Unhama ro'o na te za te te 're robzépata za'ra, êtê ro'o nhizédé uzé pire na, ìsi'utõrĩ'õ na. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, hâiwa âma romhuri'wa norĩ nho'a, te za te te 're robzépata za'êté za'ra, Pone'ërebâ nho'a zama. <sup>11</sup> Tawamhã unhama ro'o nhizé hã te te âma 're ìrobzépata za'ra mono nhizé hã te õne u'âsi 're sizédé 'rãti u'âsi, hâimo. Unhama ro hã ro'o nhimizazâri waihu'u õ di, â hawi ropoto siwamnarĩ âma 're ìwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ìhâiba 'manharĩ na romhâiba âma 're ìwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ìsisi na ì'ui'ééré za'ra norĩ ma hã. Õne u'âsi te ã norĩ hã robzépata wi 're wairébé waihu'u mono âna, te te 're robzépata u'âsi za'ra. — Æne te si'ubdatõ âma hâiwa âma romhuri'wa hã te te rob'mahârâ.

Æne ìnhotõ 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awapari mono hã.

<sup>12</sup> Æne hã za 're romhâimana mono dâ'âsina, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê hã sipizari âna 're hâimana nhiptete za'ra, ìsimiroti te te 're ìwapari pese za'ra mono hã, Zezusihi âma si 're ìnomro mono hã.

<sup>13</sup> Tawamhã wa tô duré wapa, hâiwa hawi ni'wai mreme hã. Æne te ìma ti'ru:

— Ma'āpé, āne āma rob'ui'éré: “Āhāna te ĩwaihū'uzém hawi, ni'wam norĩ hā Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zawéré za'ra mono ré, 're dā'ā za'ra mono wamhā, tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za.”

Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma āma saze, timreme na. Āne ma āma saze: “Tane tō. Tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za tō. Simi'ē na tinhimiromhuri wē ré, te za hāiwa u ĩré 're sisisi. Taha wa, te za oto romhuri na tisiwasudu hā sahāri za'ra.” Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te āma ĩsazezé hā. Āne te za āma ĩrob'ui'é. — Āne ma tō ĩma ti'ru, te āma rob'ui'éré da.

*Ti'ai āma roptehârizém na, āma ĩsimiré'ézé wasu'u*

<sup>14</sup> Tawamhā wa tō duré 'madā. Te 'madā'ā wamhā, hāiwa'a hā te za. ĩsisiwimhā aibā hā te nhamra, ti'ai āma dasiré ĩpodo hā ētē'ubuzi pré oru 'manharĩ na 'rāzaza ré. Roptehârizéb ré zama te nhamra, ĩ'wa pese ré. <sup>15</sup> Tawamhā hāiwa āma romhuri'wa hā ĩhāiba amo hā ma tō hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono 're ĩsāmra mono zém hawi watobro, 'ri 'rāihā hawi. Watobro wamhā, te mreme 'rāihā na 'mahā, hāiwa'a na ĩsāmra hā. Āne te 'mahā:

— Ti'ai āma daro mono bâ ma tō rob'rāi're pese. Ma tō ĩwa waptārā, ĩroptehâri mono zéb da hā. Taha wa, ma'āpé roptehâri mono, asimiroptehârizém na. — Āne ma tō hāiwa āma romhuri'wa hā tāma ti'ru, āma ĩromnhimiré'ézém na, rob'rāsutuzém na hā. Ti'ai āma 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ ubumrozé hā te wasu'u, roptehârizé hā.

<sup>16</sup> Tawamhā hāiwa'a na ĩsāmra hā ma tō te te roptehâri tō, daro mono bâ tinhimiroptehârizém na.

<sup>17</sup> Tawamhā wa tō duré 'madā, hāiwa āma romhuri'wa hā aimawi hā. Hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono 're ĩsāmra mono zém hawi ma duré watobro, 'ri 'rāihā hawi. Roptehârizé hā te duré ta hā 're ti'ā, tinhib'rata.

<sup>18</sup> Tawamhā ma tō duré hāiwa āma romhuri'wa aimawi hā watobro, wedeza ne hawi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Ta hā wedeza ne na unhama 'madā'ā'wa. Ta hā roptehârizé te te 're ĩ'rā'āri hā te 'mahā. Āne te 'mahā:

— Ma'āpé, uwa 'ru 'rā hā anhimizuhâri mono, daro mono bâ 're ĩsimnhatā mono hā. Asimiroptehârizém na te za oto ĩ'anhimizuhâri mo, 'rā prédu mono wa. — Āne te tāma ti'ru.

<sup>19</sup> Tawamhā hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō te te anhimizuhâri tō, uwa 'ru 'rā hā daro mono bâ, ti'ai āma hā. Te te anhimizuhâri mono wamhā, ma tō te te anhamra ētē're 're, ĩwa'u zō, dapara na da te 're ĩwati za'ra mono zéb 're. <sup>20</sup> Tawamhā uwa 'ru 'rā, ētē're 're te te anhamra mono wamhā, ma tō a'rāiwati, ĩwa'u zō. 'Ri nho'ōmo nhiti da te 're ĩwati za'ra mono zéb 're, ma tō a'rāiwati. Te te awati wamhā, dawapru na ĩwa'u hā tawamhā, ma tō puru, ētēzapu'u hawi. Pu'u wamhā, ā wara tete ne te tipraba, dawapru na ĩwa'u hā. <sup>300</sup> na ti'ai pibuzéb zarina te tipraba, dawapru hā. Duré misi ĩpibuzé wāiwa, ma ti'ā'masisi hāimo, ā 'rehā prā na. Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono, 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norĩ ahârizém na āma ĩsimiré'ézé hā.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hā, duré te ĩ'awapari mono hā, za ĩromhāimana mono zém na hā.

## 15

*7 na hāiwa āma romhuri'wa norĩ hā, oru 'manharĩ na u'awi ré ĩsimasabzé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré marĩ hã sabu, hãiwa nhirõtô na dama ãsa'rese'ô hã âma 're ãdatob'uzu za'ra mono hã. Hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã 7 na te aimasa. Ta norĩ ma, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã pisutu, 7 na rob'manharĩ pipa mono hã, ãrẽme ma te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. ã norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimi'ahãrizéb 'rãsudu, te wasu'u.

<sup>2</sup> Tawamhã wa tô duré sabu, â poré ne hã. Simhi ãsarob'a uptabi ne hã â hã, unhamã ro'o na ãwazari ré hã.

Tawamhã wa tô duré sabu, â hawi ropoto siwamnarĩ âma te te âma ã'ai'uté za'ra norĩ hã, tô ôhõ âma 're ãwata za'ra mono ô norĩ hã. Taha nhisi hã danhisi za'ratazém na ãsisi hã. ãhãiba na romhãiba âma te te ã'ai'uté za'ra norĩ hã wa tô duré sabu za'ra. Ta norĩ hã te aimasa, simhi ãsarob'a ne â poré zarob'a 'rata. Rowamremezéb ré te aimasa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãsõmri za'ra ré. <sup>3</sup> Te duré tizadawa'a'a, Mozésihi nho'rezém na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa nho'rezém na, Ezitu hawi ãsib'a'uwẽ norĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dawĩ ãsõ'reptu za'ra zém na. Te duré tizadawa'a'a, Pone'ẽrebã te te 're ãda'anho'reptui mono zém na. ãne te âma tizadawa'a'a:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, aiwaihu'u pese uptabi di.

'Re ã'ab'manharĩ mono zé hã wẽ uptabi di.

A hã daro mono bâ uburé pese Danhib'apito.

Tô sena uptabi na si te dama 're ã'aroti wẽ uptabi mo. Upai âna, te duré 're ãda'ab'madã'ã wẽ mo.

<sup>4</sup> Wanhib'apito, dama aipire uptabi wa, te da te dasiwi 're aiwazé.

Uburé pese, te da te 're aiwasu'u wẽ za'ra, danhipai u pese, aiwẽ uptabi wa.

Aiwétési tô sena aiwẽ uptabi hã.

Daro mono bâ 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã te za we ai'ãma 're dawata u'ãsi za'ra, upai âna dama 're ã'arob'manharĩ wẽ mono zé hã da te 're 'madã'ã za'ra mono wa.”

ãne te tizadawa'a'a, â hawi ropoto siwamnarĩ âma te te ã'ai'uté za'ra norĩ hã.

<sup>5</sup> Taha parimhã, wa tô duré sabu, hãiwa âma 'Re ãhãimana u'ãsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zé hã, 'ri paramhã 'ri 're wa'wa âma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 're ãsãmra mono zé hã. Ni'wa hã ma tô 'ridawa hã 'ridawa.

<sup>6</sup> Tawamhã ni'wa te te 'ridawa wamhã, ma tô 7 na hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã tô ô norĩ hã wairé 'ri para hawi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu za'ra norĩ hã rob'manharĩ pipa na te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. Uza hãirã ré ãhã si'ubuzi ré ma wairé, duré êtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na sõ'utu wa'rãmi ré. <sup>7</sup> Tawamhã maparane si'uuiwa na, ropoto na ãhãiba norĩ siré hã misi ma tô 7 na hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma sõmri za'ra, oru 'manharĩ na u'awi hã, 7 na ãhãiba za'ra hã. U'awi hã uwa 'ru 'rã wa'u ãsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rã wa'u ãsé pire hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzé, te wasu'u. <sup>8</sup> Tawamhã hãiwa âma 'Re ãhãimana u'ãsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zéb 'remhã ma tô romnhizé hã rob'utõ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimirowa'a za'êtẽ hawimhã. Tawamhã 'ri para u 're danhisisi waihu'u mono ô di za, a'ã. 7 na rob'manharĩ pipa na hãiwa âma romhuri'wa norĩ te te dama 're rob'manharĩ rãsutu za'ra mono paripi si, te za 're danhisisi.

ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ã'azabui mono hã, duré te ã'awapari mono hã, za ãromhãimana mono zém na hã.

## 16

*U'awi 're, uwa 'ru 'rāi wa'u 'īsé na 'Re 'ihâimana u'âsi mono, 7 na te te dama 'rob' manharī 'pipa mono zé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré wapa, 'Re 'ihâimana u'âsi mono mreme hã, 'imreme 'râihã hã hãwa ãma, ãma 're 'idawata za'ra mono zém hawi. 7 na hãwa ãma tãma 'romhuri'wa norī ma, te rob'ru za'ra. ãne te tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'réi wa'aba ti'ai u, 7 na u'awi hawi 'inhimihâzé hã sa'wari za'ra wa'aba mono da. — ãne te tãma rob'ru za'ra.

<sup>2</sup> Tawamhã hãwa ãma romhuri'wa hã 'imorī'rata uimrehēne ma tô mo, ti'ai u. Tinhi'u'awi wamhã, ma tô te te sa'wari ti'ai wa, daro mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma tô da'wa're 'iwasété uptabi hã duré 'īsé uptabi hã te te daduri, â hawi ropoto siwamnarī nhisi na 'i'ui'ééré ré mono norī hã, 'ihãiba 'manharī na romhãiba ãma 're 'iwata za'ra mono norī hã.

<sup>3</sup> Tawamhã 'imorī'rata nhana'remhã ma tô duré hãwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã, te te sa'wari âi ba, â poré mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma âwapru, â poré mono bâ. Adâ'â wapru si'u'ëtē ne na, ma te te âwapru. Ma tô duré si'utōrī, â 'rowi uburé pese 're 'inomro mono hã.

<sup>4</sup> Tawamhã si'ubdatō ãma hãwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã, te te sa'wari, âi ba, panho'ômo mono bâ, duré ub're mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma duré âwapru. <sup>5</sup> Tawamhã wa tô wapa, hãwa ãma romhuri'wa hã, â mono bâ, â 'madâ'â'wa hã. 'Re 'ihâimana u'âsi mono ãma te tiwata, ãne:

— A hã tô sena te marī na upai ãna 'i'uwaibaba si dama 're 'i'arowairébé mo. A hã 're aiwasété mono ô. Marī ô ré hã te 're aihâimana u'âsi mo. Ai'utōrī waihu'u ô di. Ône u'âsi te 're aihâimana mo. <sup>6</sup> 'Re 'idanomro wasété mono norī hã ma tô asib'a'uwé norī te te 're simro, asadawa wasu'u'wa norī zama. Ma tô te te 're wapru pu'u za'ra. Taha wa, ma tô 'iwa'râmi dawapru hã tãma 'ianhomri mo, ôhō si da te 're âhuri mono da. 'Ibâre ma tô rowasédé hã sô tiwatobro za'ra tô. — ãne te ãma tiwata, 'Re 'ihâimana u'âsi mono ãma, 'isimi'manharizém na.

<sup>7</sup> Tawamhã wa tô duré wapa ni'wai mreme hã, wedeza ne hawi, 'Re 'ihâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Te duré 'Re 'ihâimana u'âsi mono ãma tiwata, ãne:

— Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re 'ihâimana u'âsi mono, tô sena ai-waihu'u pese uptabi di. Marī na upai ãna te 'i'uwaibaba si dama 're 'i'arowairébé mo, sena na. — ãne te ãma tiwata.

<sup>8</sup> Taha pari, hãwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma ma tô duré ta hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa, bâtâ nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô titômo wa'ro pese. Taha wa, ma tô te te dahãiba zata, bâtâ tômo wa'ro zé pire hã. <sup>9</sup> Ma tô te te dahâpré pese. Tawamhã ma tô 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã 'ruiwapti za'ra ni, rob'manharī pipazém na te te dazada ãma 're rowairébé mono wa. Tane nherē, dawasété wi dasipizari za'ra ô di. Duré siptete uptabi nherē, 'Re 'ihâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono ô di.

<sup>10-11</sup> Tawamhã 'imrotō ãma hã ma tô hãwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa, ropoto siwamnarī â hawi 'iwatobro simasisizém nhisiwi, danhib'apito simasisizém ne nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô robra hã watobro, ropoto siwamnarī nhimi'madâ'â norī, 're 'ihâimana za'ra mono zéb ãma. Tame te dahâzé hã sêpata za'ëtē za'ra ni. Dahâzé te, te da'wa na 're dasisoto ubu'iti za'ra. Tawamhã te duré 'Re 'ihâimana u'âsi

mono âma wasété uptabi za'ra ni, hâiwa âma 're ãsãra mono âma, dahâzé da te sêpata za'êtê za'ra 'ru te, da'wa're te te daduri mono 'ru te zama. Tane nherê, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô di.

<sup>12</sup> Tawamhã ãmropã âma hâiwa âma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa, Eprati na panho'ômo za'êtê nhisi nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô ti'â'rê. Bâtã pusizém hawi darob amoi hawimhã dama ãpire norĩ hã, tisiré da'wapéi'wa norĩ zama â 'ré na te te saprĩ za'ra da, ma tô ti'â'rê. <sup>13</sup> Tawamhã wa tô duré sabu, si'ubdatô wa'uburé norĩ hã, ãwasété norĩ hã. Uti hâiba ne ãhâiba za'ra hã. Ropoto siwamnarĩ zadai'rê mono hawi, ma tô misi si wairé, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'êtê zadai'rê hawi, duré â hawi ropoto siwamnarĩ zadai'rê hawi, duré ti'ai hawi ropoto pipa zadai'rê hawi. Ti'ai hawi ropoto pipa hã, ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutu newa sadawa nhipepe na te te 're ãda'a'rãmi mono. <sup>14</sup> Ta norĩ hã si'ubdatô wa'uburé norĩ hã simiromhõsi waihu'u pese za'ra di. Ta norĩ hã niwamhã te za ropé daro mono bã, dama ãpire za'ra mono zô, da'wapéi'wa norĩ zô zama te te ubumroi mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te siwi 'wapé da. ã hã bãdã hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisudu, danhipai u bãdã ãpire hã.

<sup>15</sup> Tawamhã ãne danhotô 'rowim ne, da te 're ãrosawêrê za'ra mono ne, te azabui mono ré, wa tô Zesusihi mreme hã wapa, tizazei'wa norĩ te te ãpo're pu'uzé hã. ãne te tinha: “Ma'ãpé, aipo're pu'u za'ra wa'aba. ãsimisaihuri zô 're danhimipari za'ra mono ô nherê, danhorôwa u 're ãsisisi mono ne, wa za wei mo apã. Até ni'wa hã tisiwadi zô simipari wamhã, sôtô ãna te za sô rob'madã'ã u'ãsi. Tawamhã ã'uzã hã te za ã'rata nomro 'rãwi, ãsiwadi hã we ãtême wisi wa, si'aba'rê na te te sisada ãri su'u da, ãma si'uzã da. Tane asimiza'rese sina, ãzô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ãmorĩ wamhã, aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ni'wa hã datômo nho'a ai'urêwi 're morĩ wa, 're ãsisé mono ne, ãma aséb za'ra wa'aba tô da, asimiza'rese sina ãzô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ãmorĩ wamhã, aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di za.” ãne Zesusihi nhimiroti hã.

<sup>16</sup> Tawamhã wa'uburé norĩ hã ma tô oto ubumro, dama ãpire za'ra norĩ hã, dama ãpire norĩ siré, da'wapéi'wa norĩ zama. Amadedo na zudezu norĩ mreme na romnhisi âma ma ubumro.

<sup>17</sup> Tawamhã da'rãirême hã 7 ãma hâiwa âma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa, hâiwa nho're 're ãromhãimana mono nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, hâiwa âma 'Re ãhãimana u'ãsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zéb 're, danhib'apito simasisizém hawi te tinha, mreme 'rãihã na:

— Tãibã za oto. ã hã, da'rãsutu'wa. — ãne te tinha.

<sup>18</sup> Tawamhã tãiwapsa hã ma tô watobro, tãirãrã'ã zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tô duré sãsã'ã, sa'êtê uptabi. Niwamhã ãne hã 'maiwatobro ô di, dapoto na'rata hawimhã, ti'a sãsã hã. <sup>19</sup> Tawamhã Babironiza na 'ri nho'ômo za'êtê nhisi âma, ma ti'a sãsã'ã na ti'a sipo'o. Si'ubdatô ma tô âma aiwã. ãne ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhimi'ahãri pipa zém na te te dama arab'manharĩ, Babironiza âma 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma. 'Re ãdahãimana wasété za'ra mono zé hã tiwi simani ô di. Taha wa, uwa 'ru 'rãi wa'u ãsé ãpire hã da te 're huri mono wa, da te 're ãsépata za'ra mono ne, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzé hã da te 're sépata za'ra. Duré daro mono bã 'ri nho'ômo mono bã ma duré ropsi'wari. Uburé ma ropsi'utôrĩ pese, 'ri nho'ômo mono bã. <sup>20</sup> Rob'rê za'iti zama ma



uburé pese sisa'wari. Â si ma tô te te sina sinarĩ. Duré êtê 'rãihâ 're ĩsimasa mono zama ma rere'e, uburé pese. <sup>21</sup> Duré tâzâ hã ĩsa'êtê uptabi hã ma danhisiwi sisa'wari. Īnhama pibuzé hã 35 na. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimirob'manharĩ pipa uptabi na te te dama rob'manharĩ 'ru te, te âma wasété za'ra ni.

Âne Īnhotô 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

## 17

### *Pi'õi wasété wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã 7 na hãiwa âma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô we ĩtême 'maimo, u'awi ré norĩ siré hã. Tawamhã te ĩzatô, âne:

— We ĩsiré aimorĩ, Babironiza na 'ri nho'ômo za'êtê nhisi âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩrob'manharĩ pipa zé hã sabu da. Panho'ômo si'rutu 'rata, te 'ri nho'ômo za'êne hã 're hâimana. Pi'õi wasédé ĩmro'ô hã aibâ zô si te te 're ĩrowasutu mono ne, te Babironiza âma hã 're dahâimana wasété uptabi za'ra. <sup>2</sup> Aibâ hã pi'õi hâimana wasété na 're ĩhâimana wasété mono ne, ma tô daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra hã Babironiza âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ siré 're wasété uptabi za'ra. Âzé nhipãrĩ para da'uihâ idi'iti zarina, da te 're ĩrobzanhamri za'ra mono ne, tane ma tô daro mono bâ Babironiza âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ siré, 're dahâimana to za'ra, dawasété na. — Âne ma tô ĩma waihu'u, pi'ô ĩwasété na âma ĩsimiré'ézém na hã. Pi'ô ĩwasédé hã timro upana aibâ aimawi zô si te te 're ĩrowasutu mono hã, Babironiza âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã marĩ ĩwasété zô, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono norĩ, te wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana.

<sup>3</sup> Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô duré ĩ'uihâ pi'ra. Te te ĩ'uihâ pi'rai wa, wa tô duré aimawi ĩhâiba. Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa hã ma tô ĩzaprô, a'ubuni u, supara're u. Tame pi'ô hã wa tô sabu. Ropoto siwamnarĩ pré nhisiwi, te nhamra. Ta hã ropoto siwamnarĩ hã ĩhâiba na hã rob'ui'ééré. Rob'ui'ééré hã ma hâiba'utô. Aiwa 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wamri na, ĩsiwaptêrê ui'ééré wasédé hã. Duré 7 na ĩ'rã hã, ta hã. Duré ĩ'u hã 10 na. Taha hâiba nhisiwi, te pi'ô nhamra. <sup>4</sup> Pi'õi uza hã ĩhâpré pese na ĩ'uza hã, duré ĩhâ'uzé dâ'â na, uburé da'uza wamri nhipai u, ĩwa'âbâ za'êne hã. Uburé marĩ hã tisipesezé hã ĩwa'âbâ za'êtê mono bâ te te si'âma ĩ'aza'ra mono ré, te nhamra, oru 'manharĩ ré, duré êtê'ubuzi 'manharĩ ré, duré a'é tómo wawê ne ĩtob'a 'manharĩ ré, ĩwa'âbâ za'êtê ré. Hâsízé hã oru 'manharĩ na ĩ'manharĩ hã te duré 're ti'â tinhib'rata, uwa 'rãĩ wa'u ĩsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã pi'ô ĩpo're'ô siwamnarĩ hâimanazé, te wasu'u. Aibâ na 're ĩhâimana siwamnarĩ u'âsi mono zé, te wasu'u. <sup>5</sup> Duré pi'õi uihâ na rob'ui'ééré hã dama ĩwaihu'u'ô na ĩwamrizé hã, âma ĩsimiré'ézém na hã. Âne ĩwamrizé hã, ĩmorĩ'rada hã: Babironiza na 'ri nho'ômo za'êtê na. Duré daro mono bâ dawasété 'ru na'rata 'wa na, ĩwamrizéb amo hã. Duré ĩwamrizéb amo hã pi'õi wasété norĩ na, ĩwamrizéb amo hã, ĩsine aibâ na 're hâimana wasété za'ra mono da, pi'ô norĩ te te 're wada'uri za'ra mono wa. <sup>6</sup> Tawamhã â hã pi'ô hã wa duré 'madâ, apâ. Da'uihâ idi'iti wa, dato sina da te 're ĩrobzanhamri za'ra mono ne, te pi'ô hã robzanha. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê, ĩsada'wa para, da te 're simroi mono wê te, te 're to, pi'ô hã. Duré Zezusihĩ zazei'wa norĩ

sipizari āna, Zezusi te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're simroi mono wē te, te pi'ō hā 're to.

Tawamhā pi'ō hā te 'madâ'â wamhā, wa āma ĩtob'uzu, ĩma sa'rese ō wa. <sup>7</sup> Tawamhā hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa hā te ĩzadanhā, āne:

— E marī da, ma tō āma atob'uzu. E waihu'u ā bā. Waihu'u ō wa, wa za oto aima hāi'rē, pi'ōi hāimanazé hā dama ĩsa'rese'ō hā. Duré ā hawi ropoto siwamnarī hāimanazé hā wa za duré aima hāi'rē, ĩsisiwi pi'ō ĩsāmra hāimanazé hā, <sup>7</sup> na ĩ'rāi ré hā, duré 10 na ĩ'ōmo ré hā. <sup>8</sup> Ā hā ā hawi ropoto siwamnarī hā ĩ'madâ hā ĩhāiba ré hā aré. Tane nherē, āhāna hāiba ré, hāimana ō di a'ā. Tane nherē, te za romhutu na hāiba ré watobro, ab're 'rehā hawi. Watobro wamhā, niwapsi te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā uprosi. Taha ō ré, aré dâ'ā nherē, hāiba ré ab're 'rehā hawi watobro wa, te za da te 'madâ'â za'ra sina āma tatob'uzu za'ra ni, ti'ai āma daro mono bā 're ĩdahāimana za'ra mono hā. Ropoto na'rata hawimhā, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā danhisi hā a'ui'éré ĩbaihā na, za ĩ'rata rowē na 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono norī nhisi hā. Tawamhā ĩbaihā na ĩsisi ĩsimi'wara ō norī hā te za āma tatob'uzu za'ra ni, ropoto siwamnarī āma hā.

<sup>9</sup> — Ā hā te aima ĩhāi'rē hā ni'wa hā simirosa'rata nhiptete uptabi wapsi, te za waihu'u. Ā hā <sup>7</sup> na ĩ'rā za'ra hā <sup>7</sup> na ĩtē 'rāihā mono hā te wasu'u, pi'ō, ĩhāiba nhisiwi ĩsāmra za'ra hā. Duré <sup>7</sup> na dama roti'wa norī hā te wasu'u za'ra. <sup>10</sup> <sup>7</sup> na ĩhāiba za'ra hā ma tō ĩmrotō na siparabāsi nasi ai'rē za'ra, da'madâ'â hawi. Ta norī za'u hā te oto misi te te 're da'ab'madâ'â. Duré ĩhāiba amo, da'rāsutu'wa hā zahadu sébré ō di, da'madâ'â'wa da hā. Sébré wamhā, tō sena te za te te 're da'ab'madâ'â hutu. <sup>11</sup> Da'madâ'â'wa norī hā uburé sisarina wairébé parip si, te za ropoto siwamnarī ā hawi ĩwatobro hā āzé, te te 're da'madâ'â mono da, aré hāiba ré nherē, ĩdā hā. <sup>8</sup> āma te za āzé daza'u, te te 're da'madâ'â mono da. Ta hā te za niwapsi 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā uprosi.

<sup>12</sup> — Tawamhā duré ā hawi ropoto siwamnarī u hā <sup>10</sup> na ĩ'madâ'â za'ra hā, <sup>10</sup> na dama ĩpire za'ra norī hā te wasu'u, da'madâ'â'wa na zahadu te te āma ĩsāna'rata za'ra ō hā. Niwapsi te za tāma waprosi za'ra ni, ā hawi ropoto siwamnarī siré te te 're da'madâ'â hutu za'ra mono da. <sup>13</sup> Ā norī hā misi haré simisutu ĩsimiroti za'ra hā za, marī 'manharī da hā. Taha wa, te za simisutu tāma sisōmri za'ra, ā hawi ropoto siwamnarī ma hā, ĩsadawa para te te 're da'madâ'â za'ra mono da, tinhiptetézem na te te 're pawaptob za'ra mono da. <sup>14</sup> Te za duré ropoto siwamnarī siré siwi 'wapé, Pone'ērebā hā. Tane nherē, te za Pone'ērebā hā āma ai'uté za'ra. Ta hā Pone'ērebā hā danhipai u Uburé Danhib'apito uptabi na 're hāimana mono wa, duré danhipai u dama pire na 're hāimana mono wa, te za āma ai'uté za'ra. Ni'wam norī hā ĩsirā zarina si 're nomro mono da, Pone'ērebā te te 're ĩ'apisutu mono norī hā, duré simi'ē na ōhō āma si 're ĩnomro mono norī hā, ta norī hā te za Pone'ērebā siré āma ai'uté za'ra, ropoto siwamnarī norī āma hā. — Āne te hāiwa āma romhuri'wa hā ĩma rowasu'u.

<sup>15</sup> Tawamhā te duré ĩma tinha, āne:

— Ā pa nho'ōmo si'rudu hā ĩ'madâ hā pi'ōi wasédé ĩsisiwi ĩsāmra hā, daro mono bā, damreme sipo'o mono bā 're ĩdahāimana za'ra mono, te wasu'u, ā pa nho'u hā. <sup>16-17</sup> 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te za pisutu za'ra, <sup>10</sup> na dama ĩpire za'ra norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sima ĩpisutuzéb zarina, misi haré simisutu te te 're rosa'rata za'ra mono da, duré ropoto siwamnarī ma sisōmri za'ra wa, ĩsapari te te 're romhuri za'ra mono da,

tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiropisudu hã romnhowa te te 'aza'ra mono hã za te te âma 'a'uwaimrami mono zéb u, te za ropoto siwamnarĩ zapari te te 're da'madâ'â 'râsutu za'ra.

Taha wa, ropoto siwamnarĩ 'i'madâ hã 'i'ômo norĩ me hã te za ã pi'oi wasédé hã siwi 'ruiwapa. Tawamhã pi'oi wi, te za rob'ubumro za'ra, ai'urêiwi hâimana da. Te za duré ìnhi hã siwi ti'rê. Te za duré siwi uprosi, unhama na. Âne te za Babironiza âma hã 're dasi'utôri.

<sup>18</sup>— Duré â pi'oi 'i'madâ hã â 'ri nho'ômo za'êne hã te wasu'u, dama 'isa'rese za'êne hã. Â 'ri nho'ômo âma danhib'apito hã dama 'ipire hã, daro mono bâ dama 'ipire mono nhapai u 're ìhâimana mono. Ô norĩ hã te te 're 'i'awada'uri mono. — Âne ma tô hâiwa âma romhuri'wa hã ìma rowasu'u 'râsutu. Za 'romhâimana mono zém na ma tô ìma romhâi'rê, romnhimiré'ézém na hã.

## 18

*Babironiza hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 'i'uprosizé wasu'u*

<sup>1</sup> Taha pari, wa tô duré 'madâ, hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã. Hâiwa hawi te wei mo, 'isimiwada'uri pire hã. 'Ìhâiba hã te rowa'a za'êtê. Uburé daro mono bâ te sina rowa'a. <sup>2</sup> Tawamhã mreme 'râihâ na te 'mahâ. Âne te 'mahâ:

— Babironiza hã dahu nho'u dama 'isa'rese za'êne hã ma tô daré ai'utô. Ma tô uprosi ni. Ahâ uptabi na te oto 'iwasété norĩ hã 'iwa 're hâimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Sipahutu norĩ zama, duré si'ômo norĩ zama te oto ahâ uptabi na 'iwa 're hâimana za'ra, uburé si 'iwasété norĩ hã. <sup>3</sup> 'Iwa 're 'idâhâimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tô aré te te 're dawada'uri wasété za'ra, daro mono bâ 're 'idâhâimana za'ra mono norĩ hã 'isiré 're dahâimana wasété uptabi za'ra mono da, da'râ idi'iti wa, siwa'ru 're 'idanomro mono ne. Da te âma 're sasômri za'ra mono wa, ma tô 'isine 're danomro wasété. Ma tô duré daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama 'ipire za'ra hã siré 're wasété uptabi za'ra. Aibâ hã 'imro upana pi'oi aimawi zô si te te 're 'irowasutu za'ra mono ne, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono upana, marĩ 'iwasété zô si da te 're rob'ruiwapari za'ra. Duré Babironiza âma marĩ zô si, da te 're 'i'rob'ruiwapari za'êtê uptabi za'ra mono zarina, ma tô marĩ hã da te 're uipra za'êtê uptabi za'ra, siwa'ru. Taha na da te tiwi 're 'i'rob'uipra za'ra mono zém na, ma tô daro mono bâ dama rowede'wa norĩ hã 're sisibro pese uptabi za'ra. Âne wa, ma oto Babironiza hã ai'utô. — Âne te 'mahâ, hâiwa âma romhuri'wa hã.

<sup>4</sup> Tawamhã wa tô duré wapa, damreme hâiba amo hã hâiwa hawi te te 'inharĩ hã. Âne te tinha:

— 'Ìnhib'a'uwê norĩ, ma'âpé ta hawi aiwairébé aba, 'ri nho'ômo za'êtê hawi, dasine 're aiwasété tô za'ra wa'aba mono da, duré dawasété norĩ hã za te te 're 'i'robzépata za'ra mono norĩ zu, 're robzépata tô za'ra wa'aba mono da.

<sup>5</sup> Marĩ hã da te 're 'isibu 'râihâ za'ra mono ne, ma tô Babironiza âma 're 'idawasété za'ra mono zé hã tinhibu 'râihâ uptabi, hâiwa u. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô âma sipo're pu'u, Babironiza âma 're 'idawasété uptabi za'ra mono zéb âma.

Âne wa tô wapa, hâiwa hawi damreme hã.

<sup>6</sup> Tawamhã te duré tinha, hâiwa âma romhuri'wa norĩ ma:

— Ma'âpé Babironiza âma 're 'idâhâimana za'ra mono norĩ ma, tâma âma wa'râmi za'ra wa'aba asa, aiwab da, 'inhib'a'uwê norĩ ma, te te 're

ĩrob'manharĩ za'ra mono ne. Ta norĩ nhimirob'manharĩzéb zarina ma tô ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're robzépata za'ětẽ za'ra. Taha wa, ĩnhib'a'uwẽ norĩ ma, te te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhĩpai u, te za tãma ãma ĩwa'rãmi za'ra wa'wa, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, ĩsipai u te te 're robzépata za'ětẽ za'ra mono da.

7 Ta norĩ hã ma tô sina 're wata pese za'ra. Tinhimirosa'rata wasété zarina ma tô sina 're hãimana wasété uptabi za'ra. 'Re ĩhãimana wasété za'ra mono zarina, te za aiwa tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, te te 're robzépata za'ětẽ za'ra mono da, duré tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono da. Tawamhã pi'õ te nasi si'ãma tinha: Wa hã dama ĩpire na, wa 're ĩnhamra. Duré ĩmrotõ hã timro zô 're ĩsiwa'õ za'ra mono ne, 're ĩhãimana mono õ di. ĩsiré norĩ hã ahã uptabi di. Niwamhã ĩwi robzei'õ waihu'u õ di za. ãne te pi'õ hã si'ãma nasi tinha, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ãma ĩsimiré hã.

8 ãne te te nasi si'ãma nharĩ wa, te za niwapsi rob'manharĩ pipa hã bātã na õne haré sô watobro, dahãzé hã, duré dadã'ázé hã, duré mra hã. Tawamhã uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwasédé te te ãma ĩhiri hã waihu'u pese uptabi wa, te za uprosi unhana na, pi'õ hã.

ãne te ni'wa hã pi'õ na ãma simiré'é, Babironiza ãma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã.

9 Tawamhã daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ hã ã pi'õ na 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ hã pi'õ ĩzata nhizé te te sãmri za'ra wamhã, te za ãma aiwa'õ za'ra. 10 Tawamhã pi'õ te te ĩrobzépata pipa te, te za romhã na aimasa. ãne te za ĩpibu ma 're sadari za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tô asô tiwatobro 'wa, Babironiza ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zô. Ropipa uptabi di. Misi bātã na ma ropipa uptabi hã õne haré asô tiwatobro 'wa, 'ri nho'õmo za'ětẽ ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zô. Taha na ma tô ĩrobzépata za'ětẽ za'ra wa'wa. — ãne te za dama ĩpire za'ra norĩ hã ãma tipẽ'ézé za'ra.

11 Tawamhã daro mono bâ roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã te za duré sô ti'ry'ry. Te za sô aiwa'õ za'ra, ni'wa hã za oto te te tiwi 're rob'uipra za'ra mono dai õ wa. 12 ãne rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; ětẽ'ubuzi pré oru hã, duré ětẽ'ubuzi'a prata hã, duré ětẽ'ubuzi ĩwa'ãbã za'ětẽ upsãtã mono bâ, duré a'é tõmo wawẽ ne ĩtob'a 'manharĩ hã, ĩwa'ãbã za'ẽne hã. ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; zazahã ĩhã wẽ uptabi 'manharĩ hã, ĩhã prépe hã duré ĩhã uzétã hã ĩwa'ãbã za'ẽne hã. Duré wede hã ĩwa'ãbã za'ětẽ upsãtã mono bâ, te te dama 're wede za'ra aré, duré wede wa'ãbã za'ětẽ 'manharĩ mono hã, duré uhã nhisi'reti 'wa'ratahi 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi waipo pré 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi tete 'manharĩ mono hã, duré ětẽ su'u rã 'manharĩ mono hã. 13 ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; wedewa'u zadaze upsãtã mono bâ, dasai warĩrĩzéb da hã, duré 'ri 're zadazezéb da hã, duré dasihãiba'u'rézéb da hã, wedewa'u zadaze ĩwa'ãbã za'ětẽ mono hã. Ā hã rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; uwa 'ru 'rã ĩwa'ũsé hã, duré azeitona 'rã ĩwa'ui wa hã, duré tridu 'rã ĩré hã, duré ĩsu pese uptabi hã, duré powawẽ hã, duré pone'ẽrebã hã, duré awaru hã, duré wede na wedewara hã, duré dapawa'ãbã ãna da te dama 're ĩromhuri za'ra mono hã. ãne te uburé

marĩ hã da te 're uipra za'ra aré, rowede'wa norĩ wi hã. <sup>14</sup> Tawamhã rowede'wa norĩ hã te za 'ri nho'õmo ma nharĩ za'ra, ãne:

— Uburé pese marĩ iwẽ hã sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono hã ma si'utõrĩ. Uburé asibro hã ma tô ĩsimini pese za'ra wa'wa. Oto sôpõtẽ zahu za'ra wa'aba õ di za. — ãne te za rowede'wa norĩ hã nharĩ za'ra, Babironiza ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma.

<sup>15</sup> Tawamhã roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã danhibro pese na da te tiwĩ 're ĩrob'uiupra za'ra mono zém na 're ĩsisibro pese uptabi za'ra mono norĩ hã te za duré romhã na aimasa, 'ri nho'õmo nhiti. Babironiza ãma da te ĩrobzépata za'ra pipa te, te za romhã na aimasa. Te za duré sô aiwa'õ za'ra.

<sup>16</sup> Sô siwa'õ za'ra sina, te za ãne sima ãma nharĩ za'ra:  
— Ropipa uptabi hã ma tô dazô watobro, 'ri nho'õmo za'ëtẽ ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zô hã. Da'uza ĩhãiwẽ uptabi na te aré 're dasi'uza za'ra, ĩhãpré pese na duré ĩhãpré dâ'â na ĩwa'âbã za'ëtẽ na si. Dasipesezém na ĩwa'âbã za'ëtẽ na ma tô aré 're dasipese za'ra, oru 'manharĩ na, duré ëtẽ'ubuzi ĩwa'âbã za'ëtẽ na, duré a'é tómo wawẽ ne ĩtob'a 'manharĩ na. ãne aré marĩ na 're ĩdasipese za'ra mono zé hã. <sup>17</sup> Tane nherẽ, ma tô õne haré ropsi'utõrĩ, si'aba'rúi waré na danhibro hã. — ãne te za rowede'wa norĩ hã sô siwa'õ za'ra sina, sima nharĩ za'ra.

Tawamhã â poré mono bâ uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã te za duré romhã na aimasam ni, uba're na roti'wa norĩ hã, duré ãma ĩromhuri'wa norĩ hã, duré uba're na 're ĩdanomro mono hã dama rowede'wa norĩ hã. <sup>18</sup> Tawamhã ã norĩ hã 'ri nho'õmo nhizé, te te sãmri za'ra wamhã, te za duré 're sadari za'ra. 'Re sadari za'ra mono sina, te za ãne sima nharĩ za'ra:

— Ô hã 'ri nho'u hã iwẽ uptabi aré. ĩsine hã 'ri nho'u hã ĩ'maihâimana õ. — ãne te za sima nharĩ za'ra, uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã.

<sup>19</sup> Tawamhã rob'ru te, te za duré robzapru hã ti'rã nhisiwi sa'wari za'ra. Siwa'õ za'ra sina, te za duré ãne sima nharĩ za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tô sô tiwatobro za'ra, 'ri nho'õmo za'ëtẽ ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zô hã. Ropipa uptabi di. Danhibro pese na ĩwa da te wawi 're ĩrob'uiupra za'ra mono zém na, wa tô aré 're wasisibro pese za'ra, uba're na 're ĩwahâimana za'ra mono hã. Tane nherẽ, ma tô si'aba'rúi waré na ropsi'utõrĩ õne haré. — ãne te za uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã sô dasiwa'õ za'ra sina, dasima nharĩ za'ra ni.

<sup>20</sup> ãne te ĩ'awapari mono hã, ĩnhotõ 'rowim ne.

Taha wa, ma'ãpé hãiwa ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã ãma 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono, 'ri nho'õmo za'êne hã ĩsi'utõrĩzém na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ, ma'ãpé 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama, duré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ zama. E marĩ wa. Babironiza ãma da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te da'uprosi wa oto. Taha wa, te za ãma 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo.

<sup>21</sup> Tawamhã ãne, wa tô duré te azabu. Hãiwa ãma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã ma tô ëtẽ tómo wawẽ uptabi hã sarõtõ. Te te sarõtõ wamhã, ma tô âi ba time, â poré ãma. Te te me sina, te ãne tinha:

— ãne te za Babironiza hã 'ri nho'õmo za'êne hã sa'ëtẽ uptabi daré uprosi, si'utõrĩ da. Tawamhã ropsi te za oto sô nomro. <sup>22</sup> Tawamhã rowamremezéb õ di za oto. Danhimnhihârazéb õ di za. Duré danhimn-hihârazé ĩsryre hã robaba di za. Rowamreme'wai õ di za, duré ĩsõ're'wai õ di za, da te aré 're ĩwapari za'ra mono hã. Rob'é'é uptabi di za. Duré

romhuri nhipese'wa norĩ hã robaba uptabi di za. Duré êtê tōmo wawē 'manharĩ na amnho, da te 're ĩsub za'ra mono zé ruru hã da te 're wapari za'ra mono ò di za. Rob'é'é uptabi di za. <sup>23</sup> Duré rob'uiwézé hã te te oto dama 're rob'uiwē za'ra mono ò di za, Babironiza āma hã. Duré dasina 're damro za'ra mono ò di za oto.

Babironiza āma dama rowede'wa norĩ hã ma tō aré danhipai u sibro pese na 're hãimana za'ra, dama pire na. Īwa 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã ma tō simi'á na te te da'āma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhãimana u'ási mono upana, ĩsine marĩ zô si da te 're rob'ruiwapari pese za'ra mono da, òhõ na dama 're rowē za'ra mono da newa.

<sup>24</sup> Babironiza āma Īwa 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tō 'Re ĩhãimana u'ási mono nhib'a'uwē te te 're simro, ĩsada wasu'u'wa norĩ zama. Babironiza norĩ zadawa para, ma tō duré daro mono bâ dasiwazari da te 're danhimro. Taha wa, ma tō Babironiza hã daré uprosi ni. — Āne hãiwa āma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã te te ĩrowasu'uzé hã romnhowa.

Āne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã, za ĩromhãimana mono zém na hã.

## 19

<sup>1</sup> Taha pari, wa tō duré wapa, hãiwa āma da'ahã uptabi na damreme 'rãihã na da te ĩnharĩ za'ra ne hã. Āne te damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ási mono āma 're wawata u'ási za'ra wa'aba mono. Ta hã Danho'reptui'wa. Danhipai u wē uptabi di, duré waihu'u pese uptabi di. <sup>2</sup> Marĩ na te te upai āna, te ĩ'uwaibaba si te te dama 're arowairébé, sena na. Pi'õi wasédé hã 're ĩhãimana wasété mono zéb zarina, ĩsine daro mono bâ 're dahãimana wasété za'ra mono wa, ma tō 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ĩwasédé hã āma tihi. Ma tō wē'õ pese. ĩsib'a'uwē norĩ te te 're simroi mono wa, ma tō 'Re ĩhãimana u'ási mono hã uprosi, pi'õ hã. — Āne pi'õ na 'ri nho'õmo za'êtê na 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ āma ĩsimiré'ézé hã.

<sup>3</sup> Tawamhã te duré damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— 'Re ĩhãimana u'ási mono āma 're wawata u'ási za'ra wa'aba mono. 'Ri nho'õmo za'êtê ro'o nhizé hã õne u'ási hãimo 're sizédé si'rúi mono wē te, āma 're wawata u'ási za'ra wa'aba mono. — Āne te nharĩ za'ra ni.

<sup>4</sup> Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã ma tō hi'rãtitõ ana, 'Re ĩhãimana u'ási mono āma wata za'ra da, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra āma. Āne te āma tiwata za'ra:

— Tane tō. 'Re ĩhãimana u'ási mono āma si 're wawata u'ási za'ra wa'aba mono. — Āne te āma si'uzei pese za'ra.

*Pone'ërebã ĩmrozém na datoze wasu'u, āma ĩsimiré'ézém na hã*

<sup>5</sup> Tawamhã danhib'apito simasisizém hawi te ni'wa hã tinha:

— Ma'ãpé, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ási mono āma si 're aiwata u'ási za'ra wa'aba mono, uburé ĩsib'a'uwē norĩ hã, dama aipire za'ra wa'aba norĩ hã, dama aiwapu za'ra wa'aba norĩ hã, duré uburé 'Re ĩhãimana u'ási mono 're ĩhãimana wazéb za'ra wa'aba mono norĩ zama. — Āne te ni'wa hã tinha.

<sup>6</sup> Tawamhã wa tō duré wapa, da'ahã uptabi na 're ĩdamreme zusi mono mreme hã. Ā'a'a 'rãihã ruru'u ne, damreme hã. Duré tãiwapsa'a za'êtê rãrã'ã ruru'u ne, damreme hã. Āne te damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— Uburé Danhib'apito uptabi, ïwaihu'u pese uptabi hã ta hã danhipai u, pire uptabi na te 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. <sup>7</sup> Bâdâ hã ma tô ïwa waptârã, Pone'ërebã ïmrozéb da hã. Duré âma ïmro da hã ma tô sima apese. Taha wa, âma 're watoi u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wê uptabi wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. <sup>8</sup> Za âma ïmro ma hã, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tâma tisõ, ï'uza hãirã wê uptabi hã, âma si'uza da. — Æne te da'ahã uptabi na damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni.

Âma ïmro da uza hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê te te 're ïromhuri wê za'ra mono zé, te wasu'u.

<sup>9</sup> Tawamhã hãiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te ïma tinha:

— Ma'âpé, âne âma rob'ui'ééré: “Pone'ërebã ïmrozém na datozéb u 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sô ïhârã za'ra norĩ ma, tâma 're rowê uptabi za'ra mono di za.” — Æne te hãiwa âma romhuri'wa hã ïma tinha, te âma rob'ui'ééré da.

Æne te duré ïma tinha:

— Æ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã tô sena uptabi. — Æne te we ïma tinha.

<sup>10</sup> Tawamhã tô õ hã hãiwa âma romhuri'wa papara, wa tô ïhi'rãtitõ aime, âma ïwata da aré. Tane nherê, te ïma tinha, âne:

— Tô'ã. Æne 'manharĩ tô. Wa hã asine, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ïhâimana, asisânawã norĩ ne hã, asiré ïsazei'wa norĩ ne hã. Ta norĩ hã roti tô sena uptabi hã, Zezusi te te dama 're ï'awaihu'u mono hã te te 're ïwapari pese za'ra mono. Ta norĩ ne, wa 're ïhâimana, wa hã. Ma'âpé 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata mono.

'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ïpê'ëzani te te tâma 're ïwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. E marĩ na te bété te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. Tô õhõ na, Zezusi, ti'ab ré uburé te te dama 're ï'awaihu'u mono na si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. — Æne te ïma tinha, hãiwa âma romhuri'wa hã.

*Awaru ïrã nhisi ïsãmra hã â hawi ropoto siwamnarĩ âma te te ï'ai'utézé wasu'u*

<sup>11</sup> Taha pari, wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, ma tô ïma si'ridawa, hãiwa hã. Tawamhã awaru ïrã hã wa tô 'madã. ï'mapra'ba'wa nhisi hã, Dama ï'umnha. Duré ïsisi amo hã, Tô sena uptabi na, ïsisi hã. Ta hã dawasédé hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono zéb zarina te te 're da'awê'õ mono wamhã, tô ï'uwaibaba si te te 're da'awê'õ. Tô ïsarina si te duré te te 're da'ahã za'ra, te te âma upai âna. Duré dawasété na 're ïdanomro mono norĩ hã te te 're 'wapé za'ra mono wamhã, tô ïsarina si te te tâma 're rob'manharĩ za'ra, te te âma upai âna. <sup>12</sup> Duré ïto hã aiwa unhamã ro'o ne, ïto hã. Duré ï'rã na hã ï'rãzaza si'ubuzi hã, ahã uptabi di. Danhib'apito rãzaza si'ubuzi ne, ï'rãzaza mono hã. Duré ïhãiba na danhisi na rob'ui'ééré hã, dama ïsa'rese'õ hã. Ôhõ ma si waihu'u pese di, âma ïsimiré'ézé hã. <sup>13</sup> Duré ï'uza hã dawapru na hãzapré di. Taha nhisi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na, ïsisi hã. <sup>14</sup> Tawamhã hãiwa âma da'wapéi'wa norĩ hã te duré ïsarina sisa're, awaru ïrã na uza hãirã wê uptabi na. <sup>15</sup> Duré awaru ïrã na ïsãmra zadai're hawimhã, te sib'ézé 'wa si'uiwa ï'wa pe hã aipra. Taha na, te za da'âma ai'uté, daro mono bâ 're

Īdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma hã. Simiwada'uri nhipete na te za duré te te 're da'awada'uri. Uwa 'ru 'rã hã êtê're 're, ĩwa'u zô da te 're wati za'ra mono wamhã, te za ĩwa'u hã 're pu'u za'ra. Tane te za dawapru hã dawi 're pu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩsiptete uptabi hã sa'êtê te te 're da'ahã za'ra mono wamhã. <sup>16</sup> Tawamhã duré ĩ'uza hãpa na ĩsisi na rob'ui'ére hã, ĩza na zama. Āne ĩsisi na rob'ui'ére hã, uburé danhipai u Danhib'apito. Duré ĩsisi amo na rob'ui'ére hã, Danhipai u dama ĩpire.

<sup>17</sup> Tawamhã wa tô duré sabu hãiwa âma romhuri'wa hã, aimawi hã. Bâtâ nhisiwi te za. Tawamhã te hãrã 'rãihã na uburé si norĩ zô hã, hãimo uptabi 're ĩsisa'rei mono norĩ zô. Āne te sô tihãrã za'ra:

— We asina ubumroi wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za oto aima a za'ra wa'wa, sa'êtê na asaihuri aba da. <sup>18</sup> Tawamhã daro mono bâ da'upsâtã mono nhi na te za asaihuri 'wa, adã'ã norĩ nhi na, ti'ai âma danhib'apito norĩ nhi na, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito nhi na, duré da'wapéi'wa norĩ nhi na, duré awaru nhi na, duré awaru 'mapraba'wa norĩ nhi na, duré dapawa'ãbã ãna dawada'uri zarina si da te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ nhi na, duré dawada'uri ãna dasi'uihã na 're Īdahâimana za'ra mono norĩ nhi na, duré dama ĩpire norĩ nhi na, dama ĩwapu norĩ nhi na zama. Uburé pese daro mono bâ 're Īdahâimana wasété za'ra mono norĩ dã'ã nhi na te za asaihuri 'wa. — Āne ma si norĩ ma waihu'u za'ra, hãiwa âma romhuri'wa hã.

<sup>19</sup> Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã wa tô 'madã, ti'ai âma dama ĩpire za'ra mono norĩ me. Ta norĩ hã ma tô tite da'wapéi'wai mono bâ te te 'rã'õtô, awaru ĩrã 'mapraba'wa hã te te siwi 'wapé da, duré ĩsiré da'wapéi'wa norĩ zama te te siwi 'wapé za'ra da. <sup>20</sup> Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã ma tô âri ni. Awaru ĩrã 'mapraba'wa ma tô ti'ã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu newa, romhõsi na dama 're ĩsadawa nhipese mono, ma tô duré ĩsiré ti'ã. Ta hã ma tô aré â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhõsi, dama ĩsa'rese'õ na. Te te 're ĩromhõsi mono zém na ma tô dama 're sadawa nhipese aré, â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na ĩhãiba ui'ére mono hã, ĩhãiba 'manharĩ na romhãiba âma 're ĩdawata za'ra mono hã. Tawamhã awaru ĩrã 'mapraba'wa hã ma tô â hawi ropoto siwamnarĩ hã wabzu, dama 're ĩsadawa nhipese mono me. Unhama ro'o u'âsi u, ma tô hãiba ré wabzu, êtê ro'o nhizédé uzé pire u. <sup>21</sup> Tawamhã awaru ĩrã na ĩsãmra hã tizadai'ré hawi sib'ézé 'wapa ĩ'wa pese si'uiwa zahuré na ma tô uprosi, uburé pese da'wapéi'wa norĩ hã. Uburé ma sô'rebzãri pese. Tawamhã si norĩ hã danhi na saihuri mono wa, ma tô te te 'mahãpãri pese.

Āne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, za ĩromhãimana mono zém na hã.

## 20

*Miu na Satanasihĩ âma pawasisĩ ré ĩwahubzé wasu'u*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré 'madã, hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã. Hãiwa hawi te wei mo, 'ridawazéb ré, ab're 'rehã 'ridawazéb ré, ĩsi'uwazi nhorõ rutu ré zama. <sup>2</sup> Tawamhã te te si'rai wi, ma tô ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã õne haré sa'êtê uptabi ti'ã, siptete uptabi na. Ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã ta hã Satanasĩ, wanhitob'ru, duréihã wahi na ĩsiahãiba. Ta hã hãiwa âma romhuri'wa hã te te sa'êtê âri wamhã, ma tô pawasisĩ, miu na wahub u pawasisĩ ré, 're



hâimana mono da. <sup>3</sup> Taha da, ma tô oto time, ab're 'rehâ u. Ma tô îré sito. Ma tô îré upto, miu na wahub u daro mono bâ sadawa nhipese na te te 're da'a'râmi tô mono da. Miu na wahub 'râsutu parip si, te za 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa para tâma wasihu ni, syry na a'â 're mori da, Satanasi hã.

<sup>4</sup> Tawamhã wa tô duré sabu, danhib'apito simasisizém ne 're îdasi'ubumroi mono zé hã. Âma îsi'ubumroi mono ma, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã tâma pisutu za'ra, dahâimanazém na te te 're îda'awaihu'u mono zéb zarina, dama pire na te te dama 're arowairébé mono da, îsadawa para. Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're îrânhihâri za'ra mono nori pê'êzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're îrânhihâri za'ra mono nori pê'êzani hã. Ta nori hã â hawi ropoto siwamnarî âma 're îwata za'ra mono õ. Duré îhâiba 'manharî na romhâiba âma 're îwata za'ra mono õ. Duré â hawi ropoto siwamnarî nhisi na îuihâ ui'ére za'ra õ, duré îsib'rata ui'ére za'ra õ. Ta nori hã ma tô oto hâiba ré apâ 're hâimana za'ra. Ma tô tihâiwa'utu za'ra. Tawamhã Cristuhu siré te oto dama pire na te te dama 're roti za'ra, Satanasi hã pawasisi ré, miu na âma îwahub u. <sup>5</sup> Â hã, 're îdahâiwa'utu 'rata za'ra mono zé. Tawamhã miu na wahub 'râsutu parip si, ma tô daro mono bâ uburé pese 're îdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni, dahâiwa'utu 'rata na 're îdahâiwa'utu za'ra mono õ nori hã. Âne wa tô te azabu. <sup>6</sup> Tawamhã, 're îdahâiwa'utu 'rata za'ra mono nori ma hã, tâma 're rowé uptabi za'ra mono di za. Ta nori hã 're îdadâ'â zahu za'ra mono ne, unhama ro'o u'âsi u, da te 're îdanhamra za'ra mono nori zu 're sisisi mono õ di za. Miu na wahub u te za 'Re îhâimana u'âsi mono ma sasedoti na 're hâimana za'ra, Cristuhu ma zama. Te za duré îsiré dama pire na te te dama 're roti za'ra, miu na wahub u.

*Satanasi, unhama ro'o u'âsi u, da te îmezé wasu'u*

<sup>7</sup> Tawamhã miu na wahub 'râsutu wapsi, te za Satanasihi ma wasihu ni, 're îsa mono zém hawi oto watobro da. <sup>8</sup> Tawamhã watobro wamhã, daro mono bâ te za oto te te 're da'a'râmi, sadawa nhipese na. Ti'ai âma hã darom nhisi zahuré hã maparane za oto. Dodi na duré Madodi na darom nhisi zahuré hã. Tame te za Satanasi hã da'râ'õtõ, dasi'wapé da. Da'ahâ uptabi na te za da'a'râ'õtõ. Â poré zaihâ na supara 're îsimi'wara mono ne, da'ahâ uptabi di za.

<sup>9</sup> Tawamhã daro mono bâ te za oto dasiwi romnhitom ni. Da te dasiwi romnhiho wamhã, te za 'ri nho'u hã dasiwi ubu ni, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're îsawi mono hã, îsib'a'uwé nori, îwa 're îhâimana za'ra mono zé hã. Ta nori hã da te dasiwi uprosi da, te za dasiwi ubu ni. Tane nheré, 'Re îhâimana u'âsi mono hã te za hâiwa hawi uzâ hã sãmra. Te te sãmra wamhã, te za âma da'uprosi, unhama ro'o na. <sup>10</sup> Tawamhã Wa'uburé hã sadawa nhipese na te te 're îda'a'râmi mono hã te za me ni, unhama ro'o u'âsi u, êtë ro'o nhizédé uzé pire u. Â hawi ropoto siwamnarî nori, da te îwabzurizéb u te za me ni. Tawamhã tame te za oto te te 're robzépata za'êtë u'âsi za'ra, õne u'âsi.

Âne wa tô te awaihu'u, înhotõ 'rowim ne.

*Da te 're îdaza'ré za'ra mono zé 'râsutu wasu'u*

<sup>11</sup> Tawamhã wa tô duré 'madâ, danhib'apito simasisizé îrã hã, îsa'êtë uptabi hã. Âma îsãmra hã wa tô duré sabu. Tawamhã uburé uptabi, ma tô ti'a hã ai'utõ, hâiwa zama. Marî õ uptabi di oto. Da te 're 'madâ'â

zahuré mono õ di oto, ti'a hã hãwa me. Tãibã ma tô ai'utõrĩ pese zahuré. 12-13 Tawamhã wa tô duré 'madã'ã za'ra, 're ãdadã'ã za'ra mono hã, dama ãpire norĩ hã, duré dama ãwapu norĩ hã. Da'upsãtã mono bã, te aihĩni pese danhib'apito simasisizém nho're aimasam ni. Â poré mono bã, â na 're ãdasi'utõrĩ mono norĩ zama te aimasam ni, adã 're ãhãimana za'ra mono zém hawib zama. Tawamhã ãbaihã ahã na ma tô sõzi za'ra ni, ti'ab ré uburé marĩ, da te 're ãmanharĩ za'ra mono zém na rob'ui'ére hã, marĩ ãwẽ na, duré ãwasété na zama. Ma tô duré sõzi ãbaihã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata za rowẽ na 're ãdahãimana u'ãsi za'ra mono norĩ nhisi ré hã. Tawamhã ãbaihã na da te 're ãmanharĩ wẽ za'ra mono zéb ui'ére zarina, ma tô da'ãma rowairébé za'ra ni. Da te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono zéb ui'ére zarina zama, ma tô aihĩni pese da'ãma rowairébé za'ra ni. 14-15 Tawamhã ni'wam norĩ hã ãbaihã na 're ãhãimana u'ãsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ãsima'wara mono zém na ãsisi ãsima'wara õ norĩ hã ma tô sãmra ni, unhamã ro'o u'ãsi u. (Ã hã unhamã ro'o u'ã hã maparane ãma 're ãdadã'ã zahu za'ra mono zé, te wasu'u.)

'Re ãdadã'ã za'ra mono zé hã tãibã oto. Duré adã hã aré 're ãhãimana za'ra mono zé hã, tãibã duré oto. Ma tô ab're 're sãmra ni, uburé adã'ã norĩ hã, unhamã ro'o u'ãsi u. Taha wa, tãibã oto, adã 're ãhãimana za'ra mono zé hã.

Ãne wa tô, za ãromhãimana mono zé hã te azabu, danhotõ 'rowim ne da te 're ãrosawéré za'ra mono ne.

## 21

*Hãwa ãté wasu'u, ti'a ãté wasu'u me*

<sup>1</sup> Tawamhã wa tô duré 'madã hãwa ãté hã, ti'a ãté zama. Hãwa 'rada hã ma tô ai'utõrĩ pese, ti'ai 'rata zama. Â zama ma tô ai'utõrĩ pese. <sup>2</sup> Tawamhã wa tô duré 'madã, 'ri nho'u hã, ãwasédé hã ãwa 're ãhãimana mono õ hã, Zeruzarẽ ãtém na ãsisi hã. Hãwa hawĩ te wei mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hawĩ. Pi'õ hã oto mro da, 're ãsi'uza wẽ uptabi za'ra mono ne, ma we si'ra, 'ri nho'u ãwẽ uptabi hã. <sup>3</sup> Tawamhã damreme 'rãihã hã wa tô duré wapa, danhib'apito simasisizém hawĩ we te te ãnharĩ hã. Ãne te we ãma tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za oto dasiré 're hãimana u'ãsi, 'rãwi. ãsib'a'uwẽ te za oto 're dahãimana u'ãsi za'ra. Te za tô oto dasiré 're hãimana u'ãsi. ãsib'apito za'ra te za oto 're hãimana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. <sup>4</sup> Te za duré da'atõmo u'õ, oto dapé'êzẽ õ u'ãsi 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da. 'Re dadã'ã za'ra mono õ di za oto. Duré 're dasiwa'õ za'ra mono õ di za oto. Duré dahãzé, da te 're sãpata za'ra mono õ di za oto. E marĩ wa. Uburé 're ãromhãimana 'rata mono zé hã si'utõrĩ pese wa oto. — Ãne ma tô ni'wa tinha, mreme 'rãihã na.

<sup>5</sup> Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã danhib'apito simasisizém na ãsãmra hã te ãma tinha, ãne:

— Ma'ãpé waihu'u. Wa hã wa za tô marĩ ãté hã te ab'manharĩ, ãhãna hã. — Ãne te ãma tinha.

Tawamhã te duré ãma ti'ru:

— Ma'ãpé ãne ãma arob'ui'ére mono. Ãhã wasu'u hã uburé marĩ ãté hã za te ã'ab'manharĩ mono na hã, tô sena. Tô sena wa, ãhã na da te 're rob'umnhasi za'ra mono sina, da te 're ãzazei pese za'ra mono da na, te za ãma ã'arob'ui'ére mo.

<sup>6</sup> Tawamhã te duré ãma tinha:

— Tâibâ oto. Wa tô te âma a'uwaimrami. Wa hã Ìsâna'rata hawimhã marĩ ô ré hã, wa tô 're ìhâimana u'âsi. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherê, Ìsarina Ìsi'utõrĩ ô di za, wa hã. Õne u'âsi, wa za 're ìhâimana.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te te 're 'rubu za'ra mono wamhã, wa za â u'â hã te tâma 're õb za'ra, wa'âbâ âna, da te 're âhuri mono wa, Ìsiré rowê na 're ìdanomro u'âsi mono zéb da hã. <sup>7</sup> Ni'wam norĩ hã tidâ'ázéb u Ìwi sipizari âna, Satanasihi âma te te 'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma, wa za Ìsib'apito za'ra 're ìhâimana. Ìnhib'a'uwẽ si te za oto 're hâimana za'ra. <sup>8</sup> Tane nherê, ni'wam norĩ hã te za unhama ro'o u'âsi wa'wa 're hâimana u'âsi za'ra, aré da te 're simroi mono pipa te, Ìwi 're Ìsipizari za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ìzazei utõrĩ za'ra mono norĩ hã, duré dapârĩ'wa norĩ hã, duré dahâiba na 're ìhâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, duré romhâiba 'manharĩ âma Ì'upana 're ìwata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipese na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. Uburé pese, te za êtê ro'o nhizédé uzé pire wa'wa 're dahâimana u'âsi za'ra, 're ìdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, unhama ro'o u'âsi wa'wa. Unhama ro'o u'â hã maparane âma 're ìdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u. — Æne ma tô Ìma rowaihu'u siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

### *Zeruzarê ìté wasu'u*

<sup>9</sup> Tawamhã <sup>7</sup> na hâiwa âma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô misi we Ìtême 'maimo, <sup>7</sup> na u'awi ré ìhâimana za'ra norĩ siré hã, rob'manharĩ pipa na te te dama 're Ìrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ siré hã. Tawamhã âne te ìzatõ:

— We Ìsiré aimorĩ, Pone'ërebâ mro da hã sabu da. — Æne te ìzatõ.

<sup>10</sup> Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'ëzani hã ma tô duré aimawi Ì'uihã pi'ra. Te te Ì'uihã pi'rai wa, wa tô duré aimawi ìhâiba. Taha pari, ma tô hâiwa âma romhuri'wa hã ìzaprõ, êtê 'râihã za'êtê uptabi u, Ì'râihã uptabi u. Te te ìzaprõni wamhã, Zeruzarê ìté hã wa tô 'madâ, marĩ Ìwasédé hã Ìwa 're ìhâimana mono õ hã, hâiwa hawi we te te Ìsi'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi. <sup>11</sup> 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimirowa'â na, te 'ri nho'u hã tirowa'a za'êtê. Êtê'ubuzi zarob'a si'ubuzi ne, ma ai'ubuzi, 'ri nho'u hã. <sup>12-13</sup> Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra hã 'râihã uptabi di. 'Ridawa Ìsa'êne hã <sup>12</sup> na ìhâiba hã. Bâtâ pusizém niwĩmhã si'ubdatõ 'ridawa Ìsa'êne hã, duré bâtâ zasizém niwĩmhã si'ubdatõ 'ridawa Ìsa'êne hã. Duré hâiwa'a're nhimire niwĩmhã, si'ubdatõ. Duré hâiwa'a're nhimi'e niwĩmhã si'ubdatõ, 'ridawa Ìsa'êne hã. Uburé hã <sup>12</sup> na ìhâiba hã. Duré 'ridawa za'êtê mono bâ te hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã misi si simasa, 'ridawa 'madâ'â'wa norĩ hã. Duré 'ridawa za'êtê mono bâ rob'ui'éré hã misi si, Ìzarazéhé 'ra nhisi mono na rob'ui'éré hã, <sup>12</sup> na Ì'ra nhisi mono na rob'ui'éré hã. <sup>14</sup> Duré wa'ra nhana'rata uparizé mono hã êtê tõmo wawê topa hã <sup>12</sup> na ìhâiba hã. Taha na <sup>12</sup> na Pone'ërebâ zadawa wasu'u'wa norĩ nhisi mono hã. Misi si âma Ìsisi ui'éré mono hã.

<sup>15</sup> Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã te te Ìma Ìnharĩ hã te wedehu waré ne hã 're ti'â, marĩ pibuzé hã, êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ hã. 'Ri nho'õmo zadaré te te âma Ìpibuzéb da hã te 're ti'â, duré 'ridawa Ìsa'êtê mono pibuzéb da zama, duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra pibuzéb da zama.

<sup>16</sup> Tawamhã 'ri nho'õmo zadaré te te pibui mono wamhã, Ìsasé're mono hã aiwapsi ma wairébé, ti'ai pibuzém na Ìpibuzé mono hã. Ìna're pibuzé mono hã aiwapsi ma wairébé. Duré Ì'a're mono pibuzé hã aiwapsi ma wairébé, duré Ìshihã mono hã. Uburé pese aiwapsi Ìpibuzé mono hã.

Āne ĩpibuzé mono hā, 2200 na ti'ai pibuzém na ĩna're pibuzé mono hā duré ĩ'a're pibuzé mono hā, duré ĩsihāi pibuzé mono hā. <sup>17</sup> Tawamhā ma tō duré pibu, wa'ra hā ĩsimi'rāmi na hāza'ōtō zō. Te te pibui wamhā, 64 na ĩpibuzé hā. Ti'ai āma da te 're ĩropibu za'ra mono zéb za'ratazéb zarina, ĩpibuzé hā. <sup>18</sup> Duré 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra hā ētē'ubuzi zarob'a na ĩmanharĩ hā. Duré 'ri nho'u hā oru uptabi na si 'ri mono hā, aimawi na wazari āna. Aiwa simhi ne hā sarob'a uptabi di duré. <sup>19-20</sup> Duré 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra nhana'rata uparizé mono wazarimhā, misi si ētē'ubuzi wa'ābā za'ētē mono hā ĩwamri mono bā. <sup>12</sup> na ētē'ubuzi wa'ābā za'ētē mono hā, ĩwamri mono bā, ĩto pré wamri mono bā, duré ĩtob'uzé wamri mono bā. <sup>21</sup> Duré <sup>12</sup> na 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ētē mono hā, a'é tōmo wawé ne ĩtob'a 'manharĩ mono hā, misi si. Duré 'ri nho'ōmo 'ri wa'wa 'ri nhi'riti wawé hā ētē'ubuzi pré oru uptabi na ĩmanharĩ hā, ĩwazari ō na. Aiwa simhi ne sarob'a uptabi di.

<sup>22</sup> Tawamhā 'ri nho'ōmo āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé hā te ĩwa sāmri ō di. Robaba di. Uburé Danhib'apito uptabi hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ĩwaihu'u pe hā, duré Pone'ērebāi me oto 'rāwi da'rata 're hāimana u'āsi zahuré mono na dā'āsina, ĩsōrōwa hā oto hāimana ō di. <sup>23</sup> Duré 'ri nho'ōmo na hā bādā te te 're rob'uuiwé mono ō di za oto, a'amo zama. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirowa'a na te za oto te te 're rowa'a, Pone'ērebā nhimirowa'a na zama. <sup>24</sup> Tawamhā daro mono bā 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ hā te za ĩsimirowa'a na 're dahāimana za'ra. Duré dama ĩpire za'ra norĩ hā te te 're ĩda'madā'ā za'ra mono norĩ hā te za tinhibro hā ahā uptabi na 'wasa, 'ri nho'u ĩtéb u. <sup>25</sup> Tawamhā duré 'ridawa za'ētē mono hā 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ētē mono hā te za 'ridawa haré 're simasab u'āsi, ōne u'āsi sitob āna. Tame oto 're mara waihu'u mono ō wa, te za 'ridawa haré 're simasab u'āsi. <sup>26</sup> Tawamhā daro mono bā te za danhibro hā 'wasari ni, 'ri nho'u ĩtéb u. Uburé dawaihu'u pese na romhuri pese zéb ré, te za asisi ni. <sup>27</sup> Tawamhā marĩ ĩwasédé hā da te 'mazasi za'ra ō di za. Duré 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norĩ hā, duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono norĩ hā ĩtēme 're danhisisi waihu'u mono ō di za oto. ĩbaihā na 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono norĩ nhisi 're ĩsimi'wara mono zém na, ĩsisi, 're ĩsimi'wara mono norĩ si, te za ĩtēme 're sisisi, Pone'ērebā te na ĩsisi u'éré ré mono hā.

Āne romnhowa ĩromhāimana mono hā, te ĩ'azabui mono hā.

## 22

<sup>1</sup> Tawamhā hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa hā, tō ō hā ma tō duré ĩzaprō, ā u'ā hā te 'madā'ā da. Ā u'ā hā da te 're āhuri mono wa, dato sina 're ĩdanomro u'āsi mono zé hā. Simhi zarob'a uptabi ne ā zarob'a uptabi di, ā u'ā hā. Panho'u 're ĩpraba za'ra mono ne, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono norĩ simasisizéb zahāpā hawi tipraba, Pone'ērebāi me. <sup>2</sup> 'Ri nho'ōmo wa'wa, 'ri nhi'ridi ĩnomro wa'wa, te tipraba. Duré wede hā ā praba zaihā si'uuiwa na ĩsāna'rata si'uuiwa hā te tame 're sa, ĩrā hā da te 're huri mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata, dato sina 're ĩdanomro u'āsi mono zé hā. A'amo sidāpāsi ĩ'rāzé hā. Wahub sidāpāsi te 're 'rāi u'āsi. Duré ĩsu hā daro mono bā apā āma 're ĩdazéptā'ā za'ra mono zéb da hā. <sup>3</sup> Duré marĩ ĩwasédé hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'awē'ō pese mono hā, ĩwa 're hāimana za'ra mono ō di za, 'ri nho'ōmo āma hā. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're ĩda'awē'ō pese mono hā ĩwa 're dahāimana za'ra mono ō di za.

Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono norĩ simasisizé hā te za 're hāimana, Pone'ērebāi me, danhib'apito simasisizém ne hā, te te āma 're ĩda'ab'madā'ā

u'âsi zahuré mono zéb da hã. Taha wa, te za ãsib'a'uuwẽ norĩ hã ãma 're wata u'âsi za'ra. <sup>4</sup> Te za duré ã'ubu hã te te siwi 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Duré ãsisi na uihã u'éré ré, te za 're hãimana za'ra. <sup>5</sup> Tamemhã 're mara waihu'u mono õ di za. 'Re robra waihu'u mono õ dâ'âsina, rob'uuiwẽzém na da te 're rob'uuiwẽ za'ra mono õ di za oto. Duré bãdã hã te te 're rob'uuiwẽ mono õ di za oto. Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ãhãimana u'âsi mono si te za te te dama 're rowa'a. Tawamhã ãsib'a'uuwẽ norĩ hã te za ãsadawa para pire na 're hãimana u'âsi za'ra, õne u'âsi.

Ãne romhã ré ãromhãimana mono hã, ãnhotõ 'rowim ne, te ã'azabui mono hã, duré te ã'awaihu'u mono hã.

*Zezusi apã we timorĩzém na te te sina ãdapo're pu'uzé wasu'u*

<sup>6</sup> Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã tõ õ hã te duré ãma tinha, ãne:

— ãhã wasu'u hã tõ sena. Tõ sena wa, te za rob'umnhasi sina da te 're sazei pese za'ra, da te 're wawã za'ra mono ãna. 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, Tipẽ'êzani hã te te tãma 're anhomri, taha na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Ta hã 'Re ãhãimana u'âsi mono hã ma tõ hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa hã we ãzatõ, tõ sena za ãromhãimana mono zém na te aima awaihu'u sirõmo mono da, duré ãnhipai u'ãsib'a'uuwẽ norĩ ma, te aima ã'awaihu'u mono zéb zarina tãma waihu'u za'ra mono da. — ãne hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tõ ãma waihu'u.

<sup>7</sup> Tawamhã Zezusihi mreime hã wa tõ wapa, tizazei'wa norĩ te te ãpo're pu'uzé hã. ãne te tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apã. ãhã wasu'u hã tõ sena, ãbaihã na za ãromhãimana mono zém na rob'ui'ére hã ni'wa hã te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowé u'âsi mono di za. — ãne te tinha, Zezusi hã.

<sup>8</sup> Wa hã Zuwã hã wa tõ ãne uburé marĩ hã te awapari. Wa tõ duré ãne te ab'madã'ã. Tawamhã ãne te awapari mono pari, duré ãne hã te ab'madã'ã mono pari, wa tõ hãiwa ãma romhuri'wai papara aime, ãma ãwata da, za ãromhãimana mono zém na te te ãma ã'awaihu'u mono ãma. <sup>9</sup> Tane nherẽ, te sina ã'uwati, ãma ãwata tõ da. ãne te ãma tinha:

— Tõ'ã. ãne 'manharĩ tõ. Wa hã asine, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ãhãimana, duré asisãnawã norĩ ne hã, ãwasu'uuwẽ na te te dama 're ãsadawa wasu'u za'ra mono norĩ ne hã. Duré ãhã wasu'u na ã'arob'ui'ére mono wapari pese 'wa norĩ ne hã wa hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ma'ãpé 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si 're aiwata u'âsi mono. — ãne te ãma ãwada'u.

<sup>10</sup> Tawamhã te duré ãma tinha, ãne:

— ãhã wasu'u hã za ãromhãimana mono zém na ã'arob'ui'ére mono hã asima sawi õ di za. ãma ronomro õ ré, za romhãimana mono na dâ'âsina, te za sõ'awi dama 're ã'awaihu'u mo. <sup>11</sup> ãne na za romhutu na ãromhãimana mono zém na dama 're awaihu'u mono nherẽ, ni'wam norĩ hã tiwasété si õne haré te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, õhõ na si ãma 're hãimana za'ra mono tõ. Duré ni'wam norĩ hã tihãiba na 're hãimana siwamnarĩ u'âsi za'ra mono wamhã, õhõ na si ãma 're hãimana u'âsi za'ra mono tõ duré, rob'rãsutu u hã. Duré ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra mono wamhã, wẽ u'âsi ãma 're hãimana u'âsi za'ra mono. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si 're nomro u'âsi mono wamhã, tõ õhõ na si 're nomro u'âsi mono tõ, rob'rãsutu u hã. — ãne hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tõ ãma waihu'u.

12 Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa, tizazei'wa norĩ te te ĩpo're pu'uzé hã. Āne te tinha:

— Ma'āpé waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apã. We ĩmorĩ wamhã, ĩnhimipawa'ābázé hã wa za we ĩsiré ti'ā, da te ĩma 're ĩromhuri wē za'ra mono zéb zarina te āma da'apawa'ābã mono da. <sup>13</sup> Wa hã duréihã marĩ ō ré hã wa tô 're ĩhãimana. Uburé marĩ hã si'utōrĩ pese nherē, ĩsarina ĩsi'utōrĩ ō di za wa hã. Ōne u'āsi, wa za 're ĩhãimana u'āsi. — Āne Zezusihi mreme, te ĩwapari hã.

<sup>14</sup> Duré, ni'wam norĩ hã uza hãirã da, ti'uza te te 're ĩ'upsōi pese za'ra mono hã, ta norĩ ma si tãma 're rowē uptabi za'ra mono di za. Tane tiwasété wi, 're ĩsipizari za'ra mono hã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono, ĩwasédé te te tãma 're ĩ'a'upsōi mono zé, te wasu'u, ĩ'uza hãirã hã. Ta norĩ si te za rob'rãi u'ā hã te te 're huri, da te 're huri mono wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono 'rata āma 're ĩdanomro u'āsi mono zé hã. Ta norĩ si te za duré ōne haré 'ri nho'ōmo u 're sisisi, 'ridawa za'ētē na, ni'wa te te tiwi sitob za'ra āna. <sup>15</sup> Ni'wam norĩ si 'ri nho'ōmo u 're sisisi waihu'u mono ō di za, marĩ ĩwasété uptabi na 're ĩdahãimana wasété uptabi za'ra mono norĩ hã, duré simi'ā na 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã, duré dahãiba na 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré dapãrĩ'wa norĩ hã, duré romhãiba 'manharĩ āma, 'Re ĩhãimana u'āsi mono upana 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipese ze te, uburé dama 're ĩsadawa nhipese za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã 're sisisi waihu'u mono ō di za, 'ri nho'ōmo u hã.

<sup>16</sup> Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa. Āne te ĩma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa tô hãiwa āma ĩma romhuri'wa hã we atēme satō, ā hã te ĩ'awaihu'u mono hã te te aima awaihu'u mono da, 'ri nho'ōmo mono bã ĩzazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ōtō u'āsi mono norĩ ma, awaihu'u mono da, ĩsipai u. Wa hã apito Dawihi nhihudu, za ĩsine ĩpire na te 're ĩda'ab'madã'ā mono da hã. Wa hã awē u, wasi wawē 're ro'o pese mono ré, da'āma 're ĩ'awē za'ra mono ne, wa za romhãimanazép té, te dama 're apisutu, ĩmama nhib'a'uwē norĩ ma. — Āne te duré ĩma siwasu'u, Zezusi hã.

<sup>17</sup> 'Re ĩhãimana u'āsi mono pē'ēzani hã te Pone'ērebãi mro da me, dazô 're hãrã u'āsi zahuré, āne:

— We 're anomro aba mono, ā u'āsi u. — Āne te dazô 're hãrã u'āsi zahuré.

Tawamhã ni'wam norĩ hã āne hã te te 're wapari za'ra mono wa, ā u'āsi u 're nomro mono wamhã, te za duré ĩhãrã zahuré na dazô 're hãsi u'āsi.

Da te 're 'rubu za'ra mono wa, da te 're ĩ'áhuri mono ne, ni'wam norĩ hã te te sima 're wē za'ra mono wamhã, te za tô ā u'āsi u 're nomro, te te 're áhuri u'āsi mono da, wa'ābã āna. Á u'ā hã da te 're áhuri mono wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono 'rata 're ĩdanomro u'āsi mono zé.

*Zuwã, te te dama āma ĩrob'ui'ére 'rãsutu zé wasu'u*

<sup>18</sup> Wa hã Zuwã hã, wa za oto āma aipo're pu'u sirōmo za'ra wa'wa ĩmreme pire na, āhã wasu'u na, ā ĩbahã na, za ĩromhãimana mono zém na te ĩ'arob'ui'ére mono hã, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã āhã wasu'u hã siwa'ru sihawim na te te āma 're sa'ētē za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã te te 're hã za'ra, ā ĩbahã na te te dama 're ĩrob'manharĩ pipa mono zé ĩsimi'wara mono zarina. Taha na, te za te te tãma 're sa'ētē za'ra, ĩ'ahãri hã. <sup>19</sup> Duré ni'wam norĩ hã āhã wasu'u hã za ĩromhãimana mono zém na te ĩ'arob'ui'ére mono hawimhã tô senai ō newa, te te 're sani za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã

rob'rāi u'â hã te te tiwi 're sawi za'ra, te te dame 're huri tō mono da, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata rowē na 're danomro u'âsi tō mono da. Te za duré 'ri nho'u ité hã iwē uptabi hã te te tiwi 're sawi za'ra, iwasédé hã iwa 're ihâimana mono õ hã. Āhã na, wa tô ã ibaihã na ãma rob'ui'ére pa, ã 'ri nho'õmo na hã, duré rob'rāi u'âsi na hã.

<sup>20</sup>Tawamhã Zezusi hã te duré ĩrēme ma siwasu'u, ã te ãma ĩ'arob'ui'ére mono na te te ĩma ĩ'awaihu'u mono 'wa hã. Āne te siwasu'u:

— Tô sena, wa za wei morĩ su apã. — Āne te siwasu'u.

Tane tō. Wanhīb'apito Zezusi apã we aimorĩ su'u tō.

<sup>21</sup>Wa hã Zuwã hã wa za oto asawi za'ra wa'wa, ĩrēme ma. Wa ĩsima te 're aiwē u'âsi za'ra wa'wa, Wanhīb'apito Zezusi te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono da, duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da. Āne wa ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa.